Inv. 89516
Inv. 2800
5261 982

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ

τῆς ἰατρικῆς καὶ χειρουργίας διδασκάλου ἰατροῦ, καὶ ὀφθαλμιάτρου, μέλους ἀντεπιστέλλοντος τῶν ἐν Γένῃ ἑταιριῶν, τῆς τε Ὀρυκτολογικῆς καὶ τῆς Φυσικῆς,

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΓΡΑΙΚΙΚΟ-ΤΟΥΡΚΙΚΗ,

Συνταχθεῖσα ὡς οἷόν τε ἐντελῶς καὶ εὐμεθόδως πρὸς χρῆσιν τῶν ἐθελόντων ἐκμαθεῖν τὴν Τουρκικὴν διάλεκτον,

συνδρομῇ καὶ τοῦ τιμιωτάτου ἐν πραγματευταῖς

κυρίου κυρίου

ΜΟΥΡΑΤ καὶ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΣΑΤΗΛΜΗΣ

τοῦ ἐκ Καισαρείας.

Donatiunea
TITU MAIORESCU

C 125975

CAROLA

ἀνέχου καὶ ἀπέχου.

ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΙΩΑΝ. ΒΑΡΘ. ΤΖΒΕΚΙΟΥ, ΠΡΩΗΝ ΒΕΝΔΩΤΟΥ.

1812.

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI
COTA 6R 829

B.C.U.Bucuresti
C125975

RC 4/04

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ
ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ.

ΜΕΡΟΣ Α΄.
Περὶ Ὀρθογραφίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.
Περὶ γραμμάτων καὶ τῆς προφορᾶς αὐτῶν.

Οἱ Τῦρκοι παρέλαβον τὴν θρησκείαν καὶ τὰ γράμματα παρὰ τῶν Ἀράβων, δὶ ὃ καὶ γράφυσι καὶ ἀναγινώσκυσι, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν περισσοτέρων ἀνατολικῶν ἐθνῶν, ἀπὸ δεξιᾶς ἐπ' ἀριστερὰν, εἰς τρόπον ὥστε τὰ βιβλία αὐτῶν ἀρχίζυν, ὅπυ τὰ ἐδικάμας ἔχυν τὸ τέλος. Τὰ δὲ γράμματα τῶν Ἀράβων εἶναι εἰκοσιοκτὼ τὸν ἀριθμὸν, εἰς τὰ ὁποῖα προθέττυν οἱ Τῦρκοι πρὸς ὑπαρτισμὸν τῦ Ἀλφαβήτυ αὐτῶν καὶ τέσσαρα Περσικὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα ἐσημειώθησαν ἐν τῷ Ἀλφαβήτῳ μὲ ἀστερίσκον. Τύτων ὅμως τῶν γραμμάτων καθὲν διαφέρει ὀλίγον τι κατὰ τὴν γραφὴν ἐν τέλει τῆς λέξεως ἢ μὴ, καὶ κατὰ τὴν συμπλοκὴν αὐτῶν μετὰ τῦ προηγυμένυ γράμματος ἢ μὴ, πλὴν τῶν ا, د, ذ, ر, ز καὶ و, τὰ ὁποῖα συμπλέκονται μόνον μὲ τὸ προηγύμενον γράμμα, ὐχὶ δὲ καὶ μὲ τὸ ἑπόμενον, ὡς ἐν τῷ ἀλφαβήτῳ ὁρᾶς.

ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ ΤΟΥΡΚΙΚΟΝ.

	Ἐν τέλει λέξεως.		Ἐν ἀρχῇ ἢ μέσῳ λέξεως.	
	Μὴ συμπλεκόμενα μετὰ τοῦ προηγουμένου καὶ ἑπομένου γράμματος.	Συμπλεκόμενα μετὰ τοῦ προηγουμένου μόνον.	Συμπλεκόμενα μετὰ τοῦ ἑπομένου μόνον.	Συμπλεκόμενα μετὰ τοῦ προηγουμένου καὶ ἑπομένου.
Ἐλίφ.	ا	ا		
Μπέ.	ب	ب	بـ	ـبـ
Πέ.	پ*	پ	پـ	ـپـ
Τέ.	ت	ت	تـ	ـتـ
Σέ.	ث	ث	ثـ	ـثـ
Δζίμ.	ج	ج	جـ	ـجـ
Τζίμ.	چ*	چ	چـ	ـچـ
Χά.	ح	ح	حـ	ـحـ
Χά.	خ	خ	خـ	ـخـ
Δάλ.	د	د		
Ζάλ.	ذ	ذ		
Ρέ.	ر	ر		
Ζέ.	ز	ز		
Ζέ.	ژ*	ژ		
Σίν.	س	س	سـ	ـسـ
Σίν.	ش	ش	شـ	ـشـ
Σσάδ.	ص	ص	صـ	ـصـ
Ζάδ.	ض	ض	ضـ	ـضـ
Τέ.	ط	ط	طـ	ـطـ
Ζέ.	ظ	ظ	ظـ	ـظـ
Ἄϊν.	ع	ع	عـ	ـعـ
Γάϊν.	غ	غ	غـ	ـغـ
Φέ.	ف	ف	فـ	ـفـ

Ἐν τέλει λέξεως.		Ἐν ἀρχῇ ἢ μέσῳ λέξεως.	
Μὴ συμπλεκόμενα μετὰ τοῦ προηγουμένου καὶ ἑπομένου γράμματος.	Συμπλεκόμενα μετὰ τοῦ προηγουμένου μόνον.	Συμπλεκόμενα μετὰ τοῦ ἑπομένου μόνον.	Συμπλεκόμενα μετὰ τοῦ προηγουμένου καὶ ἑπομένου.
Κάφ. ق	ق	ڤ	ڤ
Κιάφ. ك ڭ ک	ك ک	ڭ ڭ	ڭ ڭ
Σαγὴρ νέν ڭ*	ڭ	ڭ	ڭ
Γγιὰφ ἀδζεμί. ڭ*	ڭ	ڭ	ڭ
Λάμ. ل	ل	ل	ل
Μίμ. م	م	م	م
Νέν. ن	ن	ن	ن
Οὐάε. و	و		
Χέ. ھ ہ ه	ه	ھ	ھ ہ ه
Γέ. ي ۍ ى	ي	ي	ي

Τινὲς προσθέττεσιν εἰς τὸ ἀλφάβητον ἢ τὸ ڵ, πλὴν τοῦτο δὲν εἶναι ἁπλοῦν, ἀλλὰ σύνθετον ἐκ δύο γραμμάτων, τοῦ ل λὰμ ἢ ا ἐλὶφ, τὰ ὁποῖα συμπλεκόμενα γράφονται ڵ ἢ لا, ἢ προφέρονται λᾶ.

Ὅλα τὰ γράμματα τῶν Τούρκων (πλὴν τῶν μόνων φωνηέντων ا ἐλὶφ καὶ ع ἀΐν, καὶ τῶν γραμμάτων ه χὲ, ἢ و ὐάε, ἢ ي γὲ, τὰ ὁποῖα ποτὲ μὲν εἶναι σύμφωνα, ποτὲ δὲ φωνήεντα) εἶναι σύμφωνα. Τὰ δὲ φωνήεντα ἐννοοῦνται ἔξωθεν, ἢ εἶναι ὀκτὼ, α, ι, ο, υ, ε, ι, ö ἢ ü, ἐξ ὧν τὰ μὲν τέσσαρα πρῶτα α, ι, ο, υ, ἀναφέρονται εἰς τὰ λεγόμενα δασέα γράμματα τὰ ἀκόλουθα· خ ح ج ث ت ف ط ص ش س, τὰ δὲ λοιπὰ τέσσαρα φωνήεντα ε, ï, ö, ü ἀναφέρονται εἰς τὰ παρὰ τὰ δασέα λοιπὰ λεγόμενα ψιλὰ γράμματα. Διὸ ق ἀναγινώσκεται μὰκ, ἐπειδὴ τὸ ق εἶναι δασύ· τὸ δὲ ك ἀναγινώσκεται μὲκ, διότι τὸ ك εἶναι ψιλόν. Πλὴν ὅμως κατατρώσω τὴν προφορὰν ἑκάστου τουρκικοῦ γράμματος, ἀνάγκη νὰ προσημειώσω ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν γραμμάτων, ὅσα μεταχειρίζομαι ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ διὰ νὰ ἐκφράσω μερικὰ τουρκικὰ γράμματα ἢ φωνήεντα, τὰ ὁποῖα ὑστερεῖται ἡ ἡμετέρα γλῶσσα· ταῦτα δὲ εἶναι τὰ ἀκόλουθα.

1. Μπ, τὸ ὁποῖον μεταχειρίζομαι διὰ νὰ ἐκφράσω τὸ ب, ἂς προφέρῃ ὁ ἀναγνώστης ὡς τὸ Ἰταλικὸν ἢ Γαλλικὸν b, π. χ. بربر μπερμπὲρ ξυρισής.

2. Ντ ἢ δ ἂς προφέρῃ ὁ ἀναγνώστης ὡς τὸ τ μετὰ τὸ ν ἐν τῇ λέξει ἕντερον, ἢ ὡς τὸ Ἰταλικὸν ἢ Γαλλικὸν d.

3. Δζ. Διὰ τοῦτο ἐκφράζω τὸ ج, ἢ προφέρεται ὡς παρ' Ἰταλοῖς τὸ g πρὸ τοῦ e ἢ i, οἷον جانم δζάνημ ψυχή μου.

4. ڭ. Διὰ τοῦτο ἐκφράζω τὰ σύμφωνα ك, ك ἢ ي, ἢ προφέρεται ὡς γ, πλὴν γλυκύτερον, ὥστε μόλις ἀκούεται τὸ γ, π. χ. بڭ μπέϊ αὐθέντης, چاي τζάϊ ποταμός.

5. ش. Τοῦτο ἐκφράζει τὸ ش, ἢ προφέρεται ὡς σ μετά τινος συριγμοῦ, ἢ ὡς τὸ Γαλλικὸν ch, ἢ γερμανικὸν sch, π. χ. شربت σερμπὲτ ποτόν.

6. ö Τοῦτο τὸ φωνῆεν ἂς προφέρῃ ὁ ἀναγνώστης ὡς τὸ Γαλλικὸν eu, ἢ τὸ γερμανικὸν ö, π. χ. كوپك κöπὲκ σκύλος.

7. ü. Τοῦτο τὸ φωνῆεν προφέρεται ὡς τὸ γαλλικὸν u, ἢ γερμανικὸν ü, π. χ. تۆتۆن τüτüν νικοτιανή, ταμπάκος.

8. ı. Τοῦτο τὸ φωνῆεν προφέρεται ἀπαραλλάκτως ὡς παρὰ Βλάχοις τὸ ι εἰς τὰς λέξεις πείνε ἄρτος, ἰνβέτζι μανθάνω, ἴντρι μέσα κτ. π. χ. الڭون ἀλτὴν χρυσάφι.

Τούτων προτεθέντων, ἂς ἐξετάσωμεν ἤδη πῶς προφέρονται τὰ Τουρκικὰ γράμματα καθέν.

ا Τοῦτο τὸ μόνον γραπτὸν Τουρκικὸν φωνῆεν δέχεται ὅλα τὰ ἄνω ὀκτὼ σημειωθέντα φωνήεντα, δηλ. προφέρεται ποτὲ μὲν ὡς α, ποτὲ δὲ ὡς ι, ἢ ἄλλοτε ὡς ο, ου, ε, ι, ö, ü· πλὴν, ἡγουμένων ἢ ἑπομένων τῶν δασέων γραμμάτων, ἅπερ ἐσημειώθησαν ἀνωτέρω, προφέρεται μόνον ὡς α, ι, ο, ου· ἄλλως δὲ, ἡγουμένων ἢ ἑπομένων τῶν ψιλῶν γραμμάτων, προφέρεται ε, ι, ö ἢ ü.

ب Τοῦτο προφέρεται ὡς μπ· ὅμως ἐν τέλει λέξεως, ἢ ἡγουμένων ἢ ἑπομένων τῶν δασέων γραμμάτων, προφέρεται ὡς π, οἷον اسباب ἐσπὰπ ἔπιπλα, ἢ ὀχὶ ἐσμπάμπ.

پ Προφέρεται ὡς τὸ ἡμέτερον π.

ت Τοῦτο προφέρεται ὡς τὸ ἡμέτερον τ, οἷον توز τοῦζ ἅλας.

ث Τοῦτο προφέρουσιν οἱ μὲν Ἄραβες ὡς θ, οἱ δὲ Τοῦρκοι ὡς σ, π. χ. اسبات ἐσπὰτ ἐπικύρωσις, ἀπόδειξις.

ج Προφέρεται ὡς δζ· ἐν τέλει δὲ λέξεως, ἢ ἡγουμένων ἢ ἑπομένων τῶν δασέων γραμμάτων, προφέρεται ὡς τζ.

چ Προφέρεται πάντοτε ὡς τζ, οἷον كچي κετζὶ, γίδα.

ح Προφέρεται ὡς τὸ ἡμέτερον χ.

خ Προφέρεται ὡς χ ὁμοίως, ὅμως σφοδρότερον καὶ μετά τινος συριγμοῦ ἐν ἀρχῇ τοῦ λάρυγγος (ὡς παρὰ Γερμανοῖς τὸ ch ἐν τῇ λέξει Nacht νύκτα) π. χ. خمر χαμπὲρ εἴδησις, νέον.

د Προφέρεται ὡς ντ ὡς εἴπαμεν· ἐν τέλει δὲ λέξεως, καὶ ἡγουμένων ἢ ἑπομένων τῶν δασέων γραμμάτων, προφέρεται ὡς ت, οἷον كندي γγιττὶ ἀπῆλθεν, ὑπῆγεν.

ذ Προφέρεται ὡς ζ, π. χ. ذوق ζὲφκ ἡδονή, ἄνεσις.

ر Προφέρεται ὡς ρ, οἷον ريغ ρὶγ ἄμμος.

ز Προφέρεται ὡς ζ, οἷον از ἂζ ὀλίγον.

ژ Προφέρεται ὡ τὸ j παρὰ Γάλλοις ἐν τῇ λέξει jamais ποτέ.

س Προφέρεται ὡς σ.

ش Προφέρεται ὡς σ̈ μετὰ συριγμοῦ, ὡς ἐσημειώσαμεν, οἷον شراب σ̈αρὰπ οἶνος, κρασί.

ص Προφέρεται ὡς σσ.

ض Προφέρεται ἐνίοτε ὡς ντ, καὶ ἄλλοτε ὡς ζ, οἷον قاضي καντὴ κριτὴς, رمضان ραμαζὰν νηστεία τῶν Τούρκων.

ط Προφέρεται ὡς ττ.

ظ Προφέρεται ὡς ζ, ὅμως σφοδρότερον.

ع Προφέρεται ὡς α, η, ο, υ, ε, ι, ö, ü καθὼς καὶ τὸ ا ἐλὶφ, πλὴν διὰ τοῦ λάρυγγος, καὶ ἀπαιτεῖ διδασκαλίαν ζώσης φωνῆς.

غ Προφέρεται ὡ γ, πλὴν διὰ τοῦ λάρυγγος, οἷον بوغا μπυγᾶ ταῦρος.

ف Προφέρεται ὡς φ.

ق Προφέρεται ὡς τὸ ἡμέτερον κ πρὸ τοῦ α, ο καὶ υ, οἷον قلبق καλπὰκ πῖλος, καλπάκι.

ك Προφέρεται ὡς τὸ ἡμέτερον κ πρὸ τοῦ ε καὶ ι, οἷον كوبك κὸπὲκ σκύλος.

ڭ (Πολλάκις δὲ γράφεται καὶ ك), προφέρεται ὡς ν, διὰ τῆς ῥινὸς ὅμως ὡς παρὰ Γάλλοις τὸ n, οἷον صكره σονᾶ ἔπειτα. Πρὸ δὲ τοῦ ر προφέρεται πολλάκις ὡς γγ, οἷον تكري ταγγὶ θεός.

گ Κιὰφ ἀζεμὶ ὀνομαζόμενον, γράφεται καὶ ك, καὶ προφέρεται ὡς γγ, οἷον گول, كل γγὸλ τριανταφύλλον· ἐν δὲ τέλει λέξεως, καὶ προηγουμένων ἢ ἑπομένων τῶν δασέων γραμμάτων προφέρεται ὡς ι οἷον بك ἢ بگ μπὲϊ αὐθέντης.

ل Προφέρεται ὡς τὸ λ. Πρὸ τοῦ ن ν ὅμως προφέρεται καὶ ὡς ν, οἷον اونلر ὀννὰρ ἀντὶ ὀνλὰρ ἐκεῖνοι.

م Προφέρεται ὡς τὸ ἡμέτερον μ.

ن Προφέρεται ὡς τὸ ν, οἷον نه νὲ τί.

و Προφέρεται, ὅτε εἶναι σύμφωνον, ὡς β ἢ φ, οἷον او ἐβ οἶκος, ذوق ζὲφκ ἡδονή· ὅτε δὲ

φωνῆεν, ὡς ȣ ἢ ο, οἷον قوسمق κȣσμὰκ ξερᾶν, صورمق σορμὰκ ἐρευνᾶν, ἢ ὡς ὁ بولمك μπȣ̈λμὲκ διαμερίζειν, ἢ ὡς ȣ̈ دوكن ντȣ̈γγȣ̈ν γάμος.

ο Προφέρεται ὡς χ· πολλάκις ὅμως πλεονάζει, οἷον دا νὲ τί; دكى νὶ, ὅτι, ὅσις.

ي Προφέρεται, ὅτε εἶναι σύμφωνον, ὡς ι· ὡς ἐσημειώσαμεν, οἷον چاي τζᾶϊ ποταμός. Ὅτε δὲ εἶναι φωνῆεν, προφέρεται ὡς ι, οἷον دين ντὶν πίστις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β.

Περὶ διαφόρων παρὰ Τȣ̈ρκοις εὐχρήστων σημείων, ȣ̈ περὶ τȣ̈ συλλαβίζειν.

Ἐπειδὴ, ὡς εἴπαμεν ἀνωτέρω, οἱ Τȣ̈ρκοι δὲν ἐκφράζȣσι τὰ φωνήεντα ποτὲ ἐν τῷ γράφειν, ἀλλ' ἐννοȣ̈σιν ἔξωθεν, ἐπενόησαν τινὰ σημεῖα πρὸς εὐκολίαν, τὰ ὁποῖα τιθέμενα, ἐπάνω ἢ ὑποκάτω τῶν γραμμάτων, παρισάνȣσι τὰ ὀκτὼ φωνήεντα α, η, ο, ȣ, ε, ι, ȣ̈, ȣ̈. Ταῦτα δὲ τὰ σημεῖα, ἤτοι τονισμοὶ, حركات χαρακὰτ ἀραβιστὶ ὀνομαζόμενα, εἶναι τὰ συνηθέστερα παρὰ Τȣ̈ρκοις τὰ ἀκόλȣθα.

1. اوستن ȣ̈στȣ̈ν ἐπάνω τȣ̈ γράμματος τιθέμενον, καὶ προφέρεται ἐπάνω δασέος μὲν γράμματος ὡς α, ψιλȣ̈ δὲ ὡς ε, οἷον قَ κα, بَ μπέ.

2. اسره ἐσρὲ ὑποκάτω τȣ̈ γράμματος τιθέμενον, καὶ ἀναγινώσκεται ἐπάνω δασέος μὲν γράμματος ὡς η, ψιλȣ̈ δὲ ὡς ι, οἷον قِ κη, بِ μπι.

Τὰ ἀνωτέρω δύο σημεῖα ἀπαντῶσιν ἐνίοτε ȣ̈ διπλᾶ ȣ̈τω ـّـ, ὀνομαζόμενα ايكي اوستن ικὶ ȣ̈στȣ̈ν, ȣ̈ ايكي اسره ικὶ ἐσρὲ, ȣ̈ προφέρονται αυ, ευ, ȣ̈ ηυ, ιυ, κατὰ τὸ προηγȣ̈μενον δασὺ ἢ ψιλὸν γράμμα, οἷον قّا κὰν, بّا μπὲν, قِّ κὶν, بِّ μπίν.

3. اوترو ȣ̈τρȣ̈ ἢ ȣ̈τȣ̈ρȣ̈ ὀνομαζόμενον, ȣ̈ προφέρεται ἐπάνω δασέος μὲν γράμματος ὡς ο ἢ ȣ, ψιλȣ̈ δὲ, ὡς ȣ̈ ἢ ȣ̈, π. χ. قُ κȣ, κο, بُ μπȣ̈, μπȣ̈.

Τȣ̈το τὸ σημεῖον ἀπαντᾷ προσέτι διπλȣ̈ν ايكي اوترو ικὶ ȣ̈τȣ̈ρȣ̈ ὀνομαζόμενον, ȣ̈ προφέρεται ȣυ ἢ ου, ȣ̈ ȣ̈υ ἢ ȣυ.

4. جزم τζȣ̈σμ, ἤτοι ἀπόστροφος ὀνομαζόμενον, τίθεται ἐπάνω τȣ̈ γράμματος, καὶ δηλοῖ, ὅτι κεῖνο τὸ γράμμα δὲν ἔχει φωνῆεν, οἷον اَر ἔρ ἀνὴρ, ἄνδρας.

5. تشديد τεσȣ̈ντὶδ ὀνομαζόμενον, ȣ̈ δηλοῖ διπλασιασμὸν τȣ̈ γράμματος, ἐπάνω τȣ̈ ὁποίȣ τίθεται, οἷον حمّال χαμμὰλ ἀχθοφόρος.

6. همزالف χὰμζ ἐλὶφ ὀνομαζόμενον, σπανιώτατα ὑπάρχει ἐν χρήσει παρα Τȣ̈ρκοις, πλὴν ὅτε χρεία διασολῆς τινος, οἷον تاليف τεελὶφ σύγγραμμα, سوال σȣ̈ὰλ ἐρώτημα, ὅπȣ

τίθεται τὸ σημεῖον ٭, διὰ νὰ μὴ ἀναγνώσῃ τις ἅλιφ ἢ σβάλ. Τοῦτο τὸ σημεῖον τίθεται πολλάκις ἢ εἰς τὰ ὀσιασικὰ, ἡγούμενα τῶν ἐπιθέτων, ἢ εἰς τὸ ὄνομα, ἡγούμενον τῆς γενικῆς κτητικῆς, ὡς ἐν τῇ συντάξει ἐρῶμεν.

Σημείωσις. Πρὸς γύμνασιν καὶ περισσοτέραν σαφήνειαν ἐσημειώσαμεν ἐν τῷ τέλει ἕνα διάλογον μὲ ταῦτα τὰ σημεῖα· πλὴν ἐπειδὴ προξενοῦσιν ἐν τῷ ἀναγινώσκειν βλάβην καὶ συγχισιν εἰς τὴν ὅρασιν, ἐγκαταλιμπάνουσιν οἱ Τοῦρκοι καὶ Ἄραβες παντελῶς, καὶ μόνον εἰς τὸ Ἀλκοράνον, ἢ ἄλλα τινὰ βιβλία προστίθενται ταῦτα τὰ σημεῖα, ἢ εἰς μερικὰς λέξεις ἀμφιβόλους.

Ἰδοὺ δὲ κατὰ τίνα τρόπον συλλαβίζουσιν οἱ Τοῦρκοι μὲ τὰ σημεῖα· ا ἐλίφ οὐσοῦν ε, إ ἐλίφ ἐσρὲ ι, أ ἐλίφ ὀτοῦρὲ ὀ, ε, ι, ὀ· ب μπὲ οὐσοῦν μπε, بِ μπὲ ἐσρὲ μπι, بُ μπὲ ὀτοῦρὲ μπὸ, μπε, μπι, μπὸ· پ πὲ οὐσοῦν πε, پِ πὲ ἐσρὲ πι, پُ πὲ ὀτοῦρὲ πὸ, πε, πι, πὸ· ت τὲ οὐσοῦν τε, تِ τὲ ἐσρὲ τι, تُ τὲ ὀτοῦρὲ τὸ, τε, τι, τὸ, ἢ ὅτω καθεξῆς δι ὅλου τοῦ ἀλφαβήτου ἐπὶ τῶν ψιλῶν γραμμάτων. Ἐπὶ δὲ τῶν δασέων γραμμάτων ἀναγινώσκουσιν ὅτω· ق κὰφ οὐσοῦν κα, قِ κὰφ ἐσρὲ κη, قُ κὰφ ὀτοῦρὲ κο ἢ κυ, κα, κη, κο ἢ κυ· ظ ζὰ οὐσοῦν ζα, ظِ ζὰ ἐσρὲ ζη, ظُ ζὰ ὀτοῦρὲ ζο ἢ ζυ, ζα, ζη, ζο ἢ ζυ· ἢ ὅτω καθεξῆς ἐπὶ τῶν λοιπῶν δασέων γραμμάτων.

Μὲ τὰ διπλᾶ δὲ σημεῖα συλλαβίζουσιν ὅτω· اً ἐλίφ ἰκὶ οὐσοῦν εν, إً ἐλίφ ἰκὶ ἐσρὲ ιν, أً ἐλίφ ἰκὶ ὀτοῦρὲ ὀν, εν, ιν, ὀν· بً μπε ἰκὶ οὐσοῦν μπεν, بٍ μπὲ ἰκὶ ἐσρὲ μπιν, بٌ μπε ἰκὶ ὀτοῦρὲ μπὸν, μπεν, μπιν, μπὸν· قً κὰφ ἰκὶ οὐσοῦν καν, قٍ κὰφ ἰκὶ ἐσρὲ κην, قٌ κὰφ ἰκὶ ὀτοῦρὲ κον ἢ κυν, καν, κην, κον ἢ κυν, ἢ καθεξῆς δι ὅλου τοῦ ἀλφαβήτου.

Ὅτε δὲ ἡ συλλαβὴ συντίθεται ἐκ δύο γραμμάτων, συλλαβίζουσιν ὅτω· اَبْ ἐλίφ μπὲ ἰλὲ οὐσοῦν ἔμπ, اِبْ ἐλίφ μπὲ ἰλὲ ἐσρὲ, ἴμπ, اُبْ ἐλίφ μπὲ ἰλὲ ὀτοῦρὲ ὄμπ, εμπ, ιμπ, ὄμπ· اَبٌ ἐλίφ πὲ ἰλὲ οὐσοῦν ἔπ, اِبٌ ἐλίφ πὲ ἰλὲ ἐσρὲ ἴπ, اُبٌ ἐλίφ πὲ ἰλὲ ὀτοῦρὲ ὄπ, επ, ιπ, ὄπ· ἢ ὅτω καθεξῆς δι ὅλου τοῦ ἀλφαβήτου, συναπτομένου τοῦ ἑνὸς γράμματος μετὰ τοῦ ἄλλου.

Σημείωσαι δὲ, ὅτι ἐν ἀρχῇ λέξεως οἱασδηποτοῦν τὸ μὲν و, ὅτε τὸ و δὲν εἶναι σύμφωνον, ἰσοδυναμεῖ μὲ τὰ φωνήεντα ο, υ, ὀ, ὄ, τὸ δὲ ي, ὅτε τὸ ي δὲν εἶναι σύμφωνον, ἰσοδυναμεῖ μὲ τὰ φωνήεντα η, ι. Πότε δὲ εἶναι σύμφωνα τὸ و ἢ ي, πότε δ' ὄ, τοῦτο διδάσκει μόνον ἡ χρῆσις.

Ἐν τῷ τέλει τῶν ἀλφαβηταρίων συνεθίζουσιν οἱ Τοῦρκοι νὰ προσθέττωσι ἢ τὰς ἀκολούθους ἀσήμους λέξεις ابجد هوز حطي كلمن سعفص قرشت ثخذ ضظغ, τὰς ὁποίας ἀναγι-

νώσκουσιν ἀμπδζὲδ, χεβὲζ, χυττὴ, κελεμὲν, σαφὰς, καρεσὲτ, σαχὰδ, ζαζὴγ, καὶ παραγγέλλουσιν εἰς τοὺς μαθητὰς νὰ ἐκσηθίζωσι, διότι αὗται αἱ λέξεις ἐκφράζουσι τοὺς ἀριθμοὺς, καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐννέα γράμματα παρισῶσι τὰς μονάδας, τὰ δὲ ἑπόμενα μετὰ ταῦτα ἐννέα παρισῶσι τὰς δεκάδας, τὰ δὲ λοιπὰ ἐννέα τὰς ἑκατοντάδας, καὶ τὸ τελευταῖον ع δηλοῖ 1000, οἷον ا δηλοῖ ἓν, ب δύο, ج τρία, د τέσσαρα, ه πέντε, و ἓξ, ز ἑπτὰ, ح ὀκτὼ, ط ἐννέα, ي δέκα, يا ἕνδεκα, يب δώδεκα κτ. ك εἴκοσι, كا 21, كب 22 κτ. ل 30 κτ. Οἱ Τοῦρκοι ἔχουσι καὶ ἄλλα σημεῖα ἀριθμῶν ἰνδικὰ, τὰ ὁποῖα γράφουσι καὶ ἀναγινώσκουσιν ἀπ' ἀρισερᾶς ἐπὶ δεξιὰν ὡς ἡμεῖς. Ὅρα τούτους τοὺς ἰνδικοὺς ἀριθμοὺς περὶ τῶν ἀπολελυμένων ἀριθμῶν ἐν τέλει τοῦ ἡμετέρου λεξικοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ διαφόρων εἰδῶν τοῦ γράφειν παρὰ Τούρκοις.

Τὰ συνηθέσερα εἴδη τοῦ γράφειν παρὰ Τούρκοις εἰσὶ τὰ ἀκόλουθα.

1. نسخي νεχὶ, διὰ τοῦ ὁποίου γράφεται τὸ Ἀλκοράνον καὶ πολλὰ ἱσορικὰ βιβλία, οἱ δὲ εὐρωπαῖοι τυπόνουσι τὰ ἀνατολικὰ βιβλία ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖσον, καθὼς καὶ τὴν παροῦσαν γραμματικὴν καὶ τὸ λεξικόν.

2. تعليق τααλὴκ (κρεμασὸν), διὰ τοῦ ὁποίου γράφουσιν οἱ Πέρσαι, καὶ οἱ περισσότεροι πεπαιδευμένοι κριταὶ καὶ ποιηταὶ Τοῦρκοι.

3. ديواني ντιβανὶ, τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται οἱ Τοῦρκοι εἰς τὰ κριτήρια, καὶ ἄλλας δικανικὰς ὑποθέσεις, καὶ τοῦ ὁποίου οἱ σίχοι, μάλισα πρὸς τὸ τέλος, γράφονται πάντοτε λοξοειδῶς πρὸς τὰ ἄνω.

4. قرمه Κιρμὰ (θραυσὸν), δι' οὗ σημειοῦσιν οἱ Τοῦρκοι ἐν τοῖς καταλόγοις τὰ ἔξοδα. Τοῦτο τὸ εἶδος, τὸ δυσκολώτατον, συνίσαται ἀπὸ γράμματα λεπτότατα καὶ χωρὶς τῶν διακριτικῶν πολλάκις σημείων, πολλάκις μὴ ἡνωμένων ὡς πρέπει, ὥσε προκύπτει μεγίση δυσκολία τοῦ ἀναγινώσκειν, καὶ σχεδὸν μόνον ὁ γράψας ἐμπορεῖ νὰ τ' ἀναγνώση.

5. سلسلي ἢ ثلثي σὲλσὴ, δι' οὗ γράφουσιν οἱ Τοῦρκοι τὰ κεφαλικὰ γράμματα ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τῶν βιβλίων καὶ τῶν βασιλικῶν διπλωμάτων. Τὰ γράμματα τούτου ὁμοιάζουσι τὰ τοῦ Νεχὶ ἢ Διβανὶ, πλὴν εἶναι πολὺ μεγαλήτερα καὶ παχύτερα.

Εὑρίσκονται καὶ ἄλλα εἴδη τοῦ γράφειν, οἷον ياقوتي ἰακουτὴ, ريحاني ρίχανὴ κτ. πλὴν πολλὰ σπανιώτατα ἐν χρήσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ.

Ὀρθογραφικαί τινες παρατηρήσεις.

1. Οἱ Τῶρκοι δὲν διαιροῦσι ποτὲ τὴν λέξιν ἐν τῷ τέλει τοῦ σίχου ὡς ἡμεῖς, ἀλλὰ γράφουσι τὸ λοιπὸν τῆς λέξεως ἐπάνωθεν, ἢ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ περιθωρίου· ὅτε δὲ καὶ τότε δὲν χωρεῖ, τότε κείνη μὲν ἡ λέξις γράφεται ὁλόκληρος εἰς τὸν ἀκόλουθον σίχον, καὶ διὰ τὰ μὴ μείνῃ τόπος ἄδειος, ἐπεκτείνεται τῆς προηγουμένης λέξεως γράμματι πρὸς ἀπαρτισμὸν τοῦ σίχου. Τοῦτο δὲ ποιοῦσι πολλάκις καὶ ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ σίχου εὐπρεπείας χάριν, μάλισα δὲ ἐν τῷ τετριμμένῳ ἐκείνῳ, بسم الله الرحمن الرحيم μπίσμ·illάχιρ·ράχμανιρ·ραχίμ ἐν ὀνόματι θεοῦ τοῦ οἰκτίρμονος καὶ ἐλεήμονος.

2. Ἐν τοῖς Τουρκικοῖς βιβλίοις ἀπαντῶσι πολλὰ ὀλίγαι ἀποκοπαὶ λέξεων, οἷον الي ἀντὶ الي يوم ilà γιάουμ ἄχρι τῆς ἡμέρας, καὶ عم ἀντὶ عليه السلام ἀλέιχισ·σελάμ εἰρήνη ἐπ' αὐτῷ, λέξεις ἀραβικαὶ εὔχρηστοι καὶ παρὰ Τούρκοις ἐπὶ μνημονεύσει τινὸς τῶν προφητῶν, οἷον τοῦ Μωάμεθ κτ. Ἀπαντῶσι δὲ ἐν τοῖς Τουρκικοῖς βιβλίοις καὶ οἱ μῆνες αὐτῶν κατ' ἀποκοπὴν, ὡς θέλομεν λαλήσει ἐν οἰκείῳ τόπῳ.

3. Τὸ ا ἢ و ἢ ه, ὅτε ἔχει δύο ألف νοκτὰ, ἤτοι σιγμὰς, ἤτοι ا و ه, ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ ت τ, καὶ γράφονται διὰ τούτων μόνον τὰ ἀραβικὰ θηλυκὰ ὀνόματα, οἷον رحاية ῥηαὲτ θεραπεία, περιποίησις, محبة μοῦχαμπὲτ ἀγάπη.

4. Οἱ Τοῦρκοι δὲν προφέρουσι ποτὲ τὸ τελικὸν φωνῆεν τῶν εἰς ا ἢ ه λήγουσῶν ἀραβικῶν λέξεων ἐν τέλει κόμματος, ὅτε δὲ τὸ τῶν εἰς αἰτιατικὴν λήγουσῶν, οἷον رحاية ἀραβισὶ μὲν ἀναγινώσκεται ῥηάετον, ἀλλ' οἱ Τοῦρκοι ἀναγινώσκουσι ῥηαὲτ, اصل ἐδέποτε ἀραβισὶ ἀναγινώσκεται ἀσλᾶν, τουρκισὶ δὲ ἀσλᾶ, سمعًا وطاعةً σεμὰν βὲ τάαταν ἀκοῇ καὶ ὑπακοῇ προφέρουσιν οἱ Τοῦρκοι σεμὰν βὲ ταὰ, ὅπου τὸ σεμὰν προφέρουσιν ὡς οἱ Ἄραβες, διότι δὲν εἶναι ἐν τέλει κόμματος. Πολλάκις δὲ οἱ Τοῦρκοι γράφουσι ت ἀντὶ τοῦ ة ἐπὶ τῶν ἀραβικῶν λέξεων, οἷον دولة ντεβλὲτ εὐτυχία, ἐπαρχία, γράφεται παρὰ Τούρκοις οὕτω دولت· μάλισα δὲ συχνάκις ἐν τῷ ἀναγινώσκειν δὲν προφέρουσι τὸ ῥηθὲν τ, γράφοντες τὸ ة χωρὶς τῶν σιγμῶν, καὶ τοῦτο παρατηροῦσι πάντοτε εἰς τὰ ἐπίθετα, οἷον خالصه χαλησὰ ἡ εἰλικρινής· ἐπὶ δὲ τῶν οὐσιαστικῶν, ποτὲ μὲν παρατηροῦσι τοῦτο, ποτὲ δ' οὐχί, μεταβάλλοντες τὸ ة εἰς ت, ἢ πολλάκις ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ οὐσιαστικῷ μεταχειριζόμενοι καὶ τοὺς δύο τρόπους ἀδιαφόρως.

5. Ἐν τοῖς βιβλίοις δὲν μεταχειρίζονται οἱ Τοῦρκοι σιγμὰς, ὑποσιγμὰς καὶ τὰ τοιαῦτα παντελῶς, ἀλλὰ διακρίνουσι τὴν ἀρχὴν μόνον ἑκάστου κεφαλαίου μὲ γράμματα γεγραμμένα μὲ κόκκινον μέλαν, ἢ κεχρυσωμένα.

6. Τὸ ت, د, ي ب ἐν ταῖς Τερκικαῖς λέξεσι πολλάκις παραλλάττονται ὴ γράφονται ἀδιαφόρως, οἷον دورمك ντερμὰκ ἴσαθαι γράφεται ὴ طورمك· ἔτι دلك ντὰγ βενὸν, γράφεται ὴ دلب· توتمك τετμὰκ κατέχειν γράφεται ὴ دوتمك ἢ طوتمك.

7. Τὸ ا ἐλὶφ εἰς παμπόλλους λέξεις δὲν γράφεται πολλάκις, οἷον برقمق ἀντὶ براقمق μπρακμὰκ ἀφίνειν.

8. Τὰ φωνήεντα τῶν πρωτοτύπων λέξεων εἶναι παρὰ Τέρκοις πάντοτε ἀμετάβλητα, ὴ τοῦτο διδάσκει ἡ χρῆσις. Ἐπειδὴ δὲ, ἐν τέλει τῶν πρωτοτύπων προθέσει τινῶν καταλήξεων χηματίζονται αἱ πλάγιαι πτώσεις ὴ τὰ πληθυντικὰ τῶν ὀνομάτων, διάφορα παράγωγα ἐπίθετα ὴ ὑσιαστικὰ, πολλαὶ μετοχαὶ, διάφοροι χρόνοι τῶν ῥημάτων κ. τ. λ., τὰ ἐννοούμενα φωνήεντα τούτων τῶν καταλήξεων εἶναι διάφορα κατὰ τὸ διάφορον ληκτικὸν φωνῆεν τῆς πρωτοτύπου λέξεως. Τὰ ἐννοούμενα φωνήεντα τῶν πρωτοτύπων λέξεων εἶναι ὀκτὼ τὸν ἀριθμὸν, ὡς εἴπαμεν, ὴ διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις, ὧν ἡ μὲν πρώτη περιέχει ταῦτα α, η, ο, υ, ἡ δὲ δευτέρα ταῦτα ε, ι, ὀ, ὑ. Τὰ δὲ τῶν καταλήξεων φωνήεντα εἶναι ἓν ἐκ τούτων, η, υ, ι, ὑ. Διὰ νὰ εὕρῃ τις λοιπὸν τὸ ἁρμόδιον φωνῆεν τῶν καταλήξεων, πρέπει νὰ παρατηρήσῃ τὴν ἀκόλουθον ἁρμονικὴν σχέσιν τῶν φωνηέντων τῶν καταλήξεων πρὸς τὰ φωνήεντα τῶν πρωτοτύπων λέξεων· αὕτη δὲ ἡ ἁρμονικὴ σχέσις εἶναι διττὴ, ἤτοι ἀνὰ δύο πρὸς ἓν, ἢ ἀνὰ τέσσαρα πρὸς ἓν, ὡς ἐν τῷ ἀκολούθῳ πίνακι ὁρᾷς.

Α΄. σχέσις ἀνὰ δύο πρὸς ἕν.

Β΄. σχέσις ἀνὰ τέσσαρα πρὸς ἕν.

α η	ο υ	ε ι	ὀ ὑ	
η	υ	ι	ὑ	
α		ε		

Σημείωσαι λοιπὸν, ὅτι μερικαὶ καταλήξεις ἔχουσι μόνον τὴν Α΄. χέσιν, ὴ τὸ φωνῆεν αὐτῶν εἶναι η, ὅτε τὸ ληκτικὸν φωνῆεν τῶν πρωτοτύπων λέξεων εἶναι α ἢ η· ὴ υ, ὅτε εἶναι ο ἢ υ· ὴ ι, ὅτε εἶναι ε ἢ ι· ὴ ὑ, ὅτε εἶναι ὀ ἢ ὑ. Ἄλλαι δὲ καταλήξεις ἔχουσι μόνον τὴν Β΄. χέσιν, ὴ τὸ φωνῆεν αὐτῶν εἶναι α, ὅτε τὸ ληκτικὸν φωνῆεν τῶν πρωτοτύπων λέξεων εἶναι, α, η, ο ἢ υ· ὴ ε, ὅτε εἶναι ε, ι, ὀ, ὑ. Πολλαὶ ὅμως καταλήξεις δέχονται τὴν Α΄. χέσιν, ὴ ποῖαι τὴν Β΄. θέλομεν σημειώσει ἐν οἰκείῳ τόπῳ. Αὕτη ἡ ἁρμονικὴ χέσις εἶναι ἡ κυρία βάσις ὴ κλεὶς τῶν Τερκικῶν κλίσεων ὴ τοῦ χηματισμοῦ τῶν ῥημάτων, ὴ διαφόρων παραγώγων λέξεων, δι' ὃ ὴ ἂς ἐντυπώσῃ καλῶς εἰς τὴν μνήμην του ὁ ἀναγνώστης ὅσα ἐσημειώσαμεν ἐνταῦθα, διὰ νὰ μὴ μακρολογῶμεν ἀλλαχοῦ, ὴ πολλαπλασιάζωμεν τὰ πράγματα ἀκαίρως ὴ ματαίως. Μερικοὶ δὲν φυλάττουσι τούτους τοὺς κανόνας τῆς ἁρμονίας, ἀλλὰ προφέρουσι, μάλισα δὲ ἀναγινώσκοντες, τὰ ἐννοούμενα φωνήεντα τῶν καταλήξεων ο, ι, ὑ ὡς η, καὶ σπανιώτατα τὰ η, ο, ὑ ὡς ι, π. χ.

λέγουσιν افندم ἐφένδιμ, ἀντὶ ἐφένδιμ αὐθέντα μου, σὺ δὲ φεύγε τὸ τοιοῦτο καὶ παρατήρει τὴν ἁρμονίαν τῶν φωνηέντων ἀπαντάχου.

Πρὸς περισσοτέραν σαφήνειαν ἔσω παράδειγμα ἡ ἀριθμητικὴ κατάληξις ـمو δίχα, ἄνευ, ἡ ὁποία προφέρεται κατὰ τὴν σχέσιν τὴν ἀνὰ δύο πρὸς ἓν, σὴζ, σὲζ, σὶζ, σὸζ, δηλ. σὴζ, ὅτε τὸ ληκτικὸν φωνῆεν τῆς πρωτοτύπου λέξεως εἶναι ἢ α ἢ η, οἷον ایمان ἰμαν-σὴζ δίχα πίστεως, ἄπιστος, سمپه σαμπηρ-σὴζ δίχα ὑπομονῆς, ἀνυπόμονος. Ὅτε εἶναι ο ἢ ου, προφέρεται σὲζ, π. χ. یولسز γιολ-σὲζ ἄνοδος, χωρὶς διέξοδον, ستجسز σετζ-σὲζ ἀθῶος, δίχα ἐγκλήματος. Ὅτε δὲ εἶναι ε ἢ ι, προφέρεται σὶζ, οἷον لکسز λεκε-σὶζ ἀμίαντος, ینتسز ντιν-σὶζ ἄθεος. Ὅτε δὲ εἶναι ὀ ἢ ὺ, προφέρεται ὸ, οἷον اولتجز ὀλτζὸ-σὸζ ἄμετρος κτ.

8. Ὁ τόνος τίθεται πάντοτε εἰς τὴν λήγουσαν, οἷον اکمك ἐκμὲκ ἄρτος. Ὅτε δὲ μετὰ τὴν λέξιν εὑρίσκεται κατάληξις, τότε ὁ τόνος τῆς πρωτοτύπου λέξεως εἶναι βραχύτερος παρὰ τὸν τόνον τῆς καταλήξεως, καὶ μόνον ὀλίγαι τινὲς λέξεις δέχονται ἐξαίρεσιν. Σημείωσαι δὲ, ὅτι παρὰ Τέρκοις σπανιώτατα εὑρήσεις λέξιν ἀρχομένην ἀπὸ δύο σύμφωνα, ἀλλ' ἤτοι ἐκφωνοῦσι μεταξὺ τῶν δύο συμφώνων τὸ ἴ βραχέως, ἢ βάλλουσι πρὸ αὐτῶν τὸ ا ἐλίφ, οἷον برقمق μπὶ-ραχμὰκ ἐᾶν, ἀφίειν, حرسیان χὶρισιὰν χρισιανὸς, فرانجه φὶραντζιὰ Γαλλία. Ὅτε ὅμως ἡ λέξις λήγει εἰς δύο σύμφωνα χωρὶς φωνήεντος καὶ καταλήξεως τινὸς, τότε τίθεται ὁμοίως μεταξὺ τῶν συμφώνων τὸ ἁρμονικὸν φωνῆεν, οἷον اوغل ὑὸς προφέρουσιν ὀγὺλ, οὐχὶ δὲ ὄγλ· πλὴν اوغلم ὑός μου προφέρεται ὀγλὲμ καὶ οὐχὶ ὀγυλὲμ, διότι ἔχει τὴν κτητικὴν κατάληξιν م μου. Ὁμοίως علم σοφία, ἐπιστήμη, προφέρεται ἰλίμ· ἐν δὲ τῇ δοτικῇ علمه τῇ σοφίᾳ ἀναγινώσκουσιν ἰλμὲ καὶ οὐχὶ ἰλιμὲ, διότι ἔχει τὴν κατάληξιν τῆς δοτικῆς. Οἱ Πέρσαι ὅμως ἔχουσι πολλὰς λέξεις ληγούσας εἰς δύο σύμφωνα, οἷον است ἐς ἐστὶ, دستها ντὲς χέρι κ. τ. λ.

9. Τὸ ك μετὰ τοῦ ا γράφεται οὕτω ک κια.

10. Τὸ ي ἐν τέλει λέξεως σχεδὸν πάντοτε γράφεται χωρὶς τῶν στιγμῶν, οἷον قاضی καντὴ χριτής.

ΜΕΡΟΣ Β'.

Περὶ Ἐτυμολογίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ ὀνόματος ἐν γένει.

Οἱ Τῦρκοι δὲν ἔχυσιν ἄρθρον, π. χ. انا ἀνὰ σημαίνει μήτης ᾗ ἡ μήτης· μεταχειρίζονται ὅμως τὸ ἀραβικὸν ἄρθρον ال ἂλ εἰς τινας ἀραβικὰς φράσεις, οἷον الحمد لله ἐλχάμντῦλ-λιλλὰχ δόξα τῷ θεῷ, في الحال φιλ-χὰλ παρευθύς· μάλιστα ὅπυ χρεία ἰδιαιτέρυ τινὸς προσδιορισμῦ τῦ ὀνόματος, οἷον ἀντὶ τῶν ἀορίστων Τυρκικῶν λέξεων ادملر ارلسلن ἀδαμλὰρ ἀρσηνδὰ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, κάλλιον εἴποι τις ἀραβιστὶ بين الناس μπεϊνιν-νάς. Καὶ τοιαύτας ἀραβικὰς φράσεις μεταχειρίζονται συχνάκις οἱ Τῦρκοι ἐν τῷ γράφειν ᾗ λαλεῖν.

§. Α'. Περὶ γένυς ὀνομάτων.

Οἱ Τῦρκοι δὲν κάμνυν διαστολὴν γένυς εἰς τὰ ἐπίθετα, ἐπειδὴ كوزل γγῦζὲλ σημαίνει ὡραῖος, ὡραία, ᾗ ὡραῖον, ورا καρὰ μαῦρος, μαύρη, μαῦρον. Ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ὑστιστικὰ δὲν μεταβάλλονται εἰς θηλυκὰ, καθὼς ἡμεῖς λέγομεν θεῖος, θεῖα, ἀδελφὸς, ἀδελφὴ κ. τ. λ. ἀλλ' ἤτοι ἔχυν οἱ Τῦρκοι ὀνόματα χωριστὰ διὰ καθὲν γένος, οἷον اوغل ὀγῦλ υἱὸς, قز κὴζ θυγάτης, كوبك κὸπὲκ σκύλος, قنجق καυτζὴκ σκύλα, ἢ ἀναπληρῦσι τὴν διαφορὰν τῦ γένυς, προσθέττοντες εἰς τὸ ὄνομα ἐπὶ μὲν ἀνθρώπων τὰς λέξεις ار ἔρ ἀνὴρ, عورت ὀβρὲτ γυνὴ, قز κὴζ θυγάτης, ἐπὶ δὲ τῶν ἀλόγων ζώων τὰς λέξεις اركك ἐρκὲκ ἄρσεν, دشي ντισὶ θῆλυ, οἷον ار قرنداش ἔρ καρηνντὰσ (κοι. καρδὰσ) ἀδελφὸς, قز قرنداش κὴζ καρηνντὰσ ἀδελφὴ, اركك ارسلان ἐρκὲκ ἀρσλὰν λεοντάρι, دشي ارسلان ντισὶ ἀρσλὰν λέαινα. Τὰ δὲ τῶν βαναύσων ὀνόματα ᾗ τῶν ἐνεργόντων τι προσλαμβάνυσι πρὸς παράστασιν τῦ θηλυκῦ τὴν λέξιν قري καρὴ γυνὴ, σύζυγος, οἷον قصاب κασσὰπ κρεωπώλης, قصاب قريسي κασσὰπ καρησὴ κρεωπῶλις. Σημείωσαι δὲ, ὅτι πρὸς παράστασιν τῦ ἀρσενικῦ γένυς αἱ ῥηθεῖσαι λέξεις ار ἔρ,

ارك ἐρκὲκ, τίθενται εἰς τὰ ὀνόματα μόνον ἐν ἀνάγκῃ, εἰς δὲ παράσασιν τοῦ θηλυκοῦ τίθενται πάντοτε αἱ λέξεις ز̈ κὴζ, ἢ ديشي ντισ̈ὴ, οἷον δὲν λέγεν ἐρκὲκ ἀρσλὰν, ἀλλὰ μόνον ἀρσλὰν, διότι αὕτη ἡ λέξις ὡ δίχα τοῦ ἐρκὲκ σημαίνει λεονταρι· ἀλλ' ἐν τῷ θηλυκῷ ἀπαιτεῖται ἡ προσθήκη τῆς λέξεως ντισ̈ὴ ἤτω, ντισ̈ὴ ἀρσλὰν λέαινα, διότι ἐὰν εἴπῃ τις ἀρσλὰν μόνον χωρὶς νὰ προθέσῃ ὡ τὸ ντισὴ, ὁ ἀκροατὴς ἤθελε νοήσῃ λέοντα ὡ ὀχὶ λέαιναν.

§. Β'. Περὶ ἀριθμοῦ τῶν ὀνομάτων.

Δύο ἀριθμοὺς ἔχουσιν οἱ Τοῦρκοι, ἑνικὸν ὡ πληθυντικόν. Ὁ πληθυντικὸς γίνεται προθέσει ἐν τῷ τέλει τῆς καταλήξεως لر λὰρ ἢ λὲρ, προφερομένης κατὰ τὴν Β'. ἁρμονικὴν χέσιν, οἷον انا ἀνὰ μήτηρ, انالر ἀναλὰρ μητέρες, اتلر ἔτ κρέας, اتلر ἐτλὲρ κρέατα κτ. Ὅτε δὲ τὸ παραλῆγον φωνῆεν τῆς ὀνομασικῆς εἶναι ع, ἢ ε, ι, ὄ, ἡ κατάληξις لر ἐμπορεῖ ν' ἀναγνωθῇ ὡ λὲρ, ὁποῖον ὡ ἂν ᾖναι τὸ ληκτικὸν φωνῆεν, οἷον عزالر ἀζὰ παρηγορία, عزالر ἀζαλὲρ παρηγορίαι, اداالر ἐντὰ πληρωμὴ, اداالر ἐνταλὲρ πληρωμαὶ, انسان ἰνσὰν ἄνθρωπος, انساناالر ἰνσανλὲρ ἄνθρωποι, ملاك γγὔναχ ἁμαρτία, كناهالر γγὔναχλὲρ ἁμαρτίαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ κλίσεως τῶν ὀνομάτων.

Δύο κλίσεις ἔχουσιν οἱ Τοῦρκοι, ὡ εἰς μὲν τὴν πρώτην ἀνάγονται τὰ εἰς σύμφωνον λήγοντα ὀνόματα, εἰς δὲ τὴν Β', τὰ εἰς φωνῆεν· πλὴν ἡ Β'. κλίσις διαφέρει ἀπὸ τῆς πρώτης μόνον εἰς τὴν ἑνικὴν γενικὴν, δοτικὴν ὡ αἰτιατικήν. Αἱ πλάγιαι πτώσεις τῶν ὀνομάτων γίνονται ἀπὸ τῆς ὀνομασικῆς προθέσει τινῶν καταλήξεων, αἱ ὁποῖαι προφέρονται κατὰ τὴν ἁρμονίαν, ὡς ἐν τῷ ἀκολούθῳ τύπῳ ὁρᾶς.

Καταλήξεις τῶν πλαγίων πτώσεων.

	Τῆς Α'. κλίσεως.	Τῆς Β'. κλίσεως.	Πληθυντικὸν ἀμφοτέρων τῶν κλίσεων.
Ἑνικ.			Πληθ.
Γεν.	ك ην, ὄν, ιν, ὄν.	نك νην, νὄν, νιν, νὄν.	Γεν. لرك λαρὴν, λερὶν.
Δοτ.	ه, ه α, ε.	يه ιὰ, ιὲ.	Δοτ. لره λαρὰ, λερὲ.
Αἰτ.	ى η, ὄ, ι, ὄ.	يى ιη, ιὄ, ιι, ιὄ.	Αἰτ. لرى λαρὴ, λερὲ.
Ἀφαιρ.	ندن ντὰν, ντὲν.	ندن ντὰν, ντὲν.	Ἀφαιρ. لردن λαρδὰν, λερδὲν.

Προθέσει λοιπὸν τούτων τῶν καταλήξεων ἐν τέλει τῶν ὀνομάτων κλίνονται ὅλα τὰ ὀνόματα, αἱ κλιταὶ μετοχαὶ, ὡ τὰ ἀπαρέμφατα· ἔσω δὲ πρὸς περισσοτέραν σαφήνειαν παράδειγμα ἓν ἑκάστης κλίσεως.

Παράδειγμα τῆς Α΄. κλίσεως.

Ἑνικ.	Ὀνομ.	ات ἄτ ἵππος.	Πληθ.	اتلر ἀτλὰρ	ἵπποι.
	Γεν.	اتك ἀτ-ὴν ἵππυ.		اتلرك ἀτλαρ-ὴν	ἵππων.
	Δοτ.	ات ἀτ-ὰ ἵππῳ.		اتلره ἀτλαρ-ὰ	ἵπποις.
	Αἰτ.	اتى ἀτ-ὴ ἵππον.		اتلرى ἀτλαρ-ὴ	ἵππυς.
	Κ΄φ.	اتدن ἀτ-τὰν παρὰ τῦ ἵππυ.		اتلردن ἀτλαρ-δὰν	παρὰ τῶν ἵππων.

κατὰ τῦτον τὸν τύπον κλίνονται ὅλα τὰ εἰς σύμφωνον λήγοντα ὀνόματα, φυλαττομένης μόνον ἐν ταῖς καταλήξεσι τῆς ἁρμονίας, π. χ. ات ἔτ κρέας, اتك ἐτὶν κρέατος, ات ἐτὲ κρέατι, اتى ἐτὶ κρέας κτ.· خروس χορὸς ἀλεκτρυὼν, خروسك χοροσὸν ἀλεκτρυόνος, خروسه χοροσὰ ἀλεκτρυόνι κτ. Ἡ κλητικὴ ἐν ταύτῃ ἢ τῇ Β΄. κλίσει εἶναι πάντοτε ὁμοία τῇ ὀνομαστικῇ, προταττομένυ μόνον τῦ ای ἴ, ἢ یا ἰὰ ὦ, π. χ. ای ار, یا ἰὰ ἢ ἴ ἔρ ὦ ἄνερ.

Τὸ ن τῆς ἀφαιρετικῆς καταλήξεως προφέρεται μετὰ τὰ δασέα γράμματα, ἅπερ ἐσημειώσαμεν ἀνωτέρω σελ. 8. ὡς τ, οἷον اتدن ἀττὰν παρὰ τῶν ἵππων ἢ ἐχὶ ἀτντὰν.

Ὅταν ἡ τελικὴ συλλαβὴ τινὸς ὀνόματος συντίθεται ἐκ δύο συμφώνων, ἐξ ὧν τὸ δεύτερον εἶναι س, ἢ ز, ἢ ل, م, ن, τότε ἐννοεῖται ἐπὶ ὀνομαστικῆς ἀπολύτυ, ἐπὶ τῆς ἀφαιρετικῆς, ἢ πασῶν τῶν πτώσεων τῦ πληθυντικῦ, τὸ ἁρμονικὸν φωνῆεν μεταξὺ τῶν δύο συμφώνων, π. χ. اوغل ὀγὲλ ὑὸς, γεν. اوغلك ὀγλὲν, δοτ. اوغلا ὀγλᾶ, ἀφαιρ. اوغلدن ὀγελντὰν παρὰ τῦ ὑῦ. πληθ. اوغللر ὀγελλὰρ ὑοὶ, اوغللرك ὀγελλαρὴν ὑῶν κτ. Ὁμοίως اسم ἰσὶμ ὄνομα, اسمدن ἰσιμντὲν παρὰ τῦ ὀνόματος κτ. بورن μπερῦν ῥὶν, بورنك μπερνὲν ῥινὸς, بورندن μπερεντὰν παρὰ τῆς ῥινὸς, بورنلر μπερενλὰρ ῥίνες· اغز ἀγὴζ σόμα, اغزك ἀγζὴν σόματος, اغزدن ἀγηζντὰν παρὰ τῦ σόματος, اغزلر ἀγηζλὰρ σόματα κτ.

Τὰ εἰς ق λήγοντα ὀνόματα, ἀπαρέμφατα ἢ μετοχαὶ, προηγυμένυ ἑνὸς τῶν φωνηέντων α, ι, υ τρέπυσιν ἐπὶ τῆς ἑνικῆς γενικῆς, δοτικῆς καὶ αἰτιατικῆς τὸ ق εἰς غ, οἷον ایاق ἀϊὰκ πῦς, ایاغك ἀϊαγὴν ποδὸς, ایاغه ἀϊαγᾶ ποδὶ, ایاغي ἀϊαγὴ πόδα· اورمق βερμὰκ τὸ τύπτειν, اورمغك βερμαγὴν τῦ τύπτειν, اورمغه βερμαγᾶ τῷ τύπτειν, اورمغي βερμαγὴ τὸ τύπτειν· اوردق τυφθεὶς, اوردغك βερντεγὲν τυφθέντος, اوردغه βερντεγᾶ τυφθέντι, اوردغى βερντεγὲ τυφθέντα· ἐν ταῖς λοιπαῖς πτώσεσι μένει τὸ ق ἄτρεπτον. Ἐξαιρεῖται τὸ چوق τζὶὰκ πολὺ, ὅπυ, μ' ὅλον ὅτι τὸ προηγέμενον φωνῆεν δὲν εἶναι α, ι, ἢ υ, τρέπεται τὸ ق εἰς غ ἐν τῇ γεν. δοτ. ἢ ἀφαιρετικῇ, οἷον چوغك τζογὲν πολλῦ, چوغه τζογᾶ πολλῷ, چوغى τζογὲ πολύ. Ὅτε δὲ πρὸ τῦ ق εὑρίσκεται σύμφωνον, τότε τὸ ق μένει ἄτρεπτον, οἷον خلق χὰλκ λαὸς, خلقك χαλκὴν λαῦ, خلقه χαλκᾶ λαῷ, خلقى χαλκὴ λαόν.

Τὸ ك τῶν ὀνομάτων, ἀπαρεμφάτων καὶ μετοχῶν προφέρεται, προηγουμένου ἑνὸς ἐκ τῶν φωνηέντων ε, ι, ö, ἐν τῇ γεν. δοτ. καὶ αἰτιατικῇ τοῦ ἑνικοῦ ὡς ι, οἷον كوپك κöπὲκ σκύλος, كوپكك κöπεῖὶ σκύλου, كوپكه κöπεῖὲ σκύλῳ, كوپكي κöπεῖὶ σκύλον· ἐξαιρεῖται τὸ كوك γγöκ ἐρανὸς, τὸ ὁποῖον, μ' ὅλον ὅτι ἔχει φωνῆεν ö, προφέρεται ἐν τῇ γενικῇ كوكك γγöῖὲν ἐρανοῦ, δοτ. كوكه γγöῖὲ ἐρανῷ, αἰτ. كوكي γγöῖὲ ἐρανόν. Ὅτε δὲ πρὸ τοῦ ك εὑρίσκεται σύμφωνον, τότε προφέρεται τὸ ك ὡς γγ, οἷον رنك ρὲνγγ χρῶμα, رنككك ρὲνγγὶν χρώματος, رنكه ρὲνγγὲ χρώματι, رنكي ρὲνγγὶ χρῶμα.

Ἐνίοτε ἀπαντᾷ ἐν τοῖς βιβλίοις ἡ κατάληξις τῆς γενικῆς γεγραμμένη وك ἢ يك ἀντὶ ك, π. χ. عورتوك ἢ عورتيك ἀντὶ عورتك ἀδρετὶν τῆς γυναικός.

Παράδειγμα τῆς Β΄. κλίσεως.

Ἑν.	Ὀνομ.	انا ἀνὰ μήτηρ.	Πληθ.	انالر	ἀνα-λὰρ μητέρες.
	Γεν.	انانك ἀνα-νὴν μητρός.		انالرك	ἀνα-λαρὴν μητέρων.
	Δοτ.	انايه ἀνα-ιὰ μητρί.		انالره	ἀνα-λαρᾶ μητράσι.
	Αἰτ.	انايي ἀνα-ὶὴ μητέρα.		انالري	ἀναλαρῆ μητέρας.
	Ἀφαιρ.	انادن ἀναντᾶν παρὰ τῆς μητρός.		انالردن	ἀναλαρντᾶν παρὰ τῶν μητέρων.

Κατὰ τοῦτον τὸν τύπον κλίνονται ὅλα τὰ εἰς φωνῆεν λήγοντα ὀνόματα, ἀπαρέμφατα, καὶ αἱ κλιταὶ μετοχαί. Σημείωσαι δὲ,

1) Ἡ αἰτιατικὴ λαμβάνει ἀδιαφόρως يي ἢ ي, οἷον دوه ντεβὲ κάμηλος, دوهيي ἢ دوهي ντεβεῖὶ κάμηλον. Τὰ εἰς ه καὶ εἰς ي λήγοντα λαμβάνουσι πολλάκις τὸ ء, οἷον الچي ἐλτζὶ πρέσβυς, αἰτ. الچيء ἢ الچيي ἐλτζιὶ πρέσβυν.

2) Τὸ صو σὲ ὕδωρ ἐξαιρεῖται ἐν τῇ γενικῇ, καὶ ποιεῖ صويك σουῖὲν ἀντὶ صونك σουνῆν ὕδατος.

3) Τὰ εἰς و καὶ ي σύμφωνα λήγοντα ὀνόματα ἀνήκουσιν εἰς τὴν πρώτην κλίσιν, οἷον چاي τζιάϊ ποταμὸς, چايك τζιαὴν ποταμοῦ, چايه τζιαϊὰ ποταμῷ, چايي τζιαὴ ποταμὸν, چايدن τζιαϊντὰν παρὰ τοῦ ποταμοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ συγκριτικῶν καὶ ὑπερθετικῶν.

Τὸ συγκριτικὸν σχηματίζεται προσθέσει τῆς καταλήξεως راق ρὰκ, ὅτε τὸ ληκτικὸν φωνῆεν τῆς ἡγουμένης λέξεως εἶναι α, ι, ο, ου, καὶ رك ρὲκ, ὅτε εἶναι ε, ι, ö, ü, οἷον الچاق ἀλτζὰκ ποταπὸς, الچاقراق ἀλτζακρὰκ ποταπώτερος, كوزل γγüζὲλ ὡραῖος كوزلرك γγüζελρὲκ

ιότερος· κοινότερον ὅμως σχηματίζεται προτάξει τῦ ἐπιρρήματος دخي νταχύ (χυδ. νταχά) ἀκόμι, οἷον دخي بيوك νταχὰ μπϋϊὲκ μεγαλήτερος. Ὅτε δὲ τὸ πρὸς ὃ ἡ σύγκρισις γίνεται ὄνομα προσκειται, τότε τῦτο τρέπεται εἰς ἀφαιρετικὴν, ϗ τὸ ἐπίθετον μένει ὡς ἔχει, χωρὶς προσθήκης τινὸς μορίȣ, οἷον اندن بيوك ἀντὰν μπϋϊὲκ μεγαλήτερος αὐτῦ. Ὅρα ἐν τῷ περὶ συντάξεως τῶν συγκριτικῶν κεφαλαίῳ πλατύτερον.

Ὑπερθετικὸν δὲν ἔχȣν κυρίως οἱ Τῦρκοι, ἀλλ' ἐκφράζȣσιν αὐτὸ προτάττοντες τῦ ἐπ. θέτȣ τὸ پك πὲκ πολύ, ἢ τὰς ἀραβικὰς λέξεις زياده ζιαντὲ πολύ, عليزياده ζιαντεσιλὲ κατὰ πολλὰ, غايت γαϊὲτ, ἢ غايتده γαϊεττὲ, ἢ غايت γαϊὲτ ἰλὲ εἰς ἄκρον, افراط ἰφρὰτ ἰλὲ καθ' ὑπερβολὴν, π. χ. پك بيوك πὲκ μπϋϊὲκ μέγισος, πολὺ μεγάλος. Ὅτε δὲ προσκειται τὸ συγκρινόμενον ὄνομα, τότε τῦτο μὲν προηγεῖται εἰς γενικὴν, τὸ δὲ ἐπίθετον, εἰ μὲν λήγει εἰς σύμφωνον, λαμβάνει ἐν τῷ τέλει τὸ ي κατὰ τὴν ἁρμονίαν ι, ȣ, ι, ϋ, εἰδὲ εἰς φωνῆεν, τὸ سى σι, σȣ, σι, σϋ κατὰ τὴν ἁρμονίαν, οἷον اولمرك كوزلي ἀνταμλαρὴν γγϋζελὶ ὡραιότατος τῶν ἀνθρώπων, انلرك ايوسي ἀνναρὴν ἐϊσὶ κάλλισος αὐτῶν.

Σημείωσις. 1) ὅταν ἡμεῖς τάττωμεν πρὸ τῦ συγκριτικῦ ἢ ὑπερθετικῦ τὸ ἄρθρον, τότε οἱ Τῦρκοι προτάττȣσι τὸ اك ἐν, οἷον اك ايو ἐν ἐϊ ὁ καλήτερος, ὁ κάλλισος, جيلانده اك كوزل δζιχανδὰ ἐν γγϋζελ σένμισιν σὺ εἶ ἐν τῷ κόσμῳ ὁ ὡραιότερος, ὁ ὡραιότατος; Πολλάκις ὅμως ὅτε ἡ γενικὴ πρόσκειται, ϗ ἐννοεῖται, οἷον اك هرشيك ايوسيني, ايوسيني بلملو χὲρ σεϊὴ ἐν ἐϊσινὶ, ἢ ἐϊσινὶ μπιλμελὶ πρέπει νὰ ἐξεύρῃτις τὸ καλήτερον ἑκάστȣ πράγματος. 2) Τὸ ايو ἐϊὶ ποιεῖ τὸ συγκριτικὸν يك ιὲκ ἢ يكرك ιεκρὲκ κάλλιον ϗ τὸ ὑπερθετικὸν يكركي γεκρεϊ κάλλισος ἀνωμάλως· πλὴν συνηθέστερον ἐκφράζȣσιν οἱ Τῦρκοι τὸ μὲν συγκριτικὸν κάλλιον διὰ τῦ خيرلو χαϊρλί, ἢ διὰ τῶν ἀραβικῶν افضل ἀφυτὰλ, اولا ἀβλᾶ, اخري ἀχρᾶ τιμιώτερον, αἱρετώτερον, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν κάλλισος διὰ τῦ ايوسي ἐϊσί. οἷον انلرك ايوسي ἀνλαρὴν ἐϊσὶ κάλλισος αὐτῶν. Τὸ ἐναντίον τῦ κάλλιον ἐκφράζȣσιν οἱ Τῦρκοι συνηθέστερον διὰ τῦ Περσικῦ بدتر μπεττὲρ χειρότερος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ σχηματισμῦ διαφόρων εἰδῶν ὀνομάτων.

Α'. Τὸ جي δζή, δζȣ, δζι, δζϋ (κατὰ τὴν ἁρμονίαν) ἐν τέλει λέξεως δηλοῖ τὸν ἐνεργῦντά τι, ϗ τὸν ἐπαγγελλόμενον ἢ πωλητὴν τινὸς πράγματος, οἷον يول γιὸλ ὁδὸς, يولجي γιολδζὶ ὁδοιπόρος, اكمك ἐκμὲκ ἄρτος, اكمكجي ἐκμεκδζὶ ἀρτοπώλης, ضبط ζὰπτ διοίκησις, ضبطجي ζαπτζὴ διοικητὴς, قپو καπὴ πόρτα, قپوجي καπηδζὴ πορτάρης. Πολλάκις ὅμως

οἱ Τῦρκοι μεταχειρίζονται ἢ τὰ ἀραβικὰ ἢ περσικὰ, οἷον قصاب κασσάμπ κρεωπώλης, ترزي τερζὶ ῥάπτης. Σπανιώτατα δὲ ἡ جي συλλαβὴ τρέπεται εἰς چي, οἷον طوپچي τοπτζὴ ὁ περὶ τὰ πυρεκβόλα ὄργανα τρεφόμενος canoniere (1).

Ὅταν ἡμεῖς προσθέττωμεν εἰς αὐτὰ τὰ ἐπίθετα τὸ σὺν ἢ ὁμᾶ, οἱ Τῦρκοι προσθέττουσιν εἰς τὸ ὑσιαστικὸν τὸ داش ντάς, οἷον يولداش γιολντάς συνοδοιπόρος, قرنداش καρηντάς (κοινῶς καρντάς) ὁμογάστριος, ἀδελφὸς, ἐκ τῦ قرن καρὴν γαστὴρ, κοιλία. Πολλὰ ἄλλα ὅμως ἐκφράζουσιν οἱ Τῦρκοι, προτάττοντες τῦ ἐπιθέτου τὸ περσικὸν هم χέμ σὺν, οἷον شهري σεχρὶ πολίτης, همشهري χεμσεχρὶ συμπολίτης, συμπατριώτης.

Β΄. Τὰ χρονικὰ ἢ τοπικὰ ὀνόματα, ὅσα ἡμεῖς σχηματίζομεν ἢ περιφράζομεν διαφόρως, οἱ Τῦρκοι περιφράζουσι πάντοτε, προσθέττοντες εἰς τὸ ὄνομα, ἢ εἰς τὴν μέλλοντος μετοχὴν τὸ زمان ζεμὰν καιρὸς, ἢ ير γὲρ τόπος, οἷον عبادت زماني ἰμπαδὲτ ζεμανὴ προσευχῆς καιρὸς, طورجق ير ντουραζὰκ γὲρ καθίσεως τόπος, κάθισμα, κατάλυμα, سير ايدجك σεὶρ ἐντεδζὲκ γὲρ περιδιαβατήριον, τόπος περιδιαβάσεως. Συχνότερον ὅμως, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς πολυλογίας, μεταχειρίζονται οἱ Τῦρκοι τὰ ἀραβικὰ τοπικὰ ἢ χρονικὰ ὀνόματα, οἷον ἀντὶ τῦ عبادت يري ἰμπαντὲτ γερὶ τόπος προσευχῆς, παρακλήσιον, λέγουσι مسجد μεσδζὶδ, ἀντὶ τῦ طورجق ير ντουραζὰκ γὲρ λέγουσι مقام μεκὰμ τόπος· ἐνίοτε δὲ μεταχειρίζονται καὶ τὰ περσικὰ τοπικὰ, σχηματιζόμενα προσθέσει ἐν τέλει τῦ كاه γγιὰχ τόπος, οἷον عبادتكاه ἰμπαντὲτ γγιὰχ παρακλήσιον.

Γ΄. Πολλὰ ὀνόματα σχηματίζονται ἐκ ῥημάτων ἢ ὀνομάτων προσθέσει ἐν τέλει διαφόρων καταλήξεων, οἷον

1. ش ἐπὶ τῶν εἰς σύμφωνον λήγουσῶν λέξεων, ἢ يش ἐπὶ τῶν εἰς φωνῆεν λήγουσῶν λέξεων, τὰ ὁποῖα προφέρονται κοῦ, ου, ιοῦ, ὕοῦ κατὰ τὴν ἁρμονίαν, ἢ σημαίνουσι πάντοτε ἔννοιαν συγκεκριμένην, οἷον بقش μπακὴς βλέμμα ἐκ τῦ بقمق μπακμὰκ θεωρεῖν, الش ويرش ἀλὴς βερὶς λυψοδοσία, πραγματεία, ἐκ τῦ المق ἀλμὰκ λαμβάνειν καὶ ويرمك βερμὲκ διδόναι, كولش γγυλὴς γέλως ἐκ τῦ كولمك γγυλμὲκ γελᾶν. Ὅτε πρὸ τῦ مك μὲκ ὑπάρχει ت τ, τρέπεται τοῦτο εἰς ن ντ, οἷον كتمك γγιτμὲκ ἀπέρχεσθαι, كديش γγιντὶς ἀπέλευσις· εἰ δὲ πρὸ τῦ مق ὑπάρχει ق κ, τρέπεται ἐπὶ τῶν πολυσυλλάβων εἰς غ γ, οἷον

(1) Πολλάκις οἱ Τῦρκοι γράφοντες, ἢ ἢ λαλοῦντες, μεταχειρίζονται τὰ Περσικὰ, τὰ ὁποῖα σχηματίζονται προσθέσει ἐν τέλει τῦ كار κιὰρ ποιῶν, وان βὰν φύλαξ, οἷον خدمت χιζμὲτ ὑπηρεσία, خدمتكار χιζμετκιὰρ ὑπηρέτης, δοῦλος· كناه γγυνὰχ ἁμαρτία, كناهكار γγυναχκιὰρ ἁμαρτωλὸς, باغچه μπαγτζιὰ (κοι. μπαχτζὲ), باغچه‌وان μπαγτζαβὰν κηποφύλαξ, κηπωρός.

BIBLIOTECA CENTRALA UNIVERSITARA BUCURESTI

بر اتمق μπῖραημὰκ βάλλειν, ῥίπτειν, براغمش μπῖραγὴσ βολή, ῥίψιμον. Εἰ δὲ πρὸ τοῦ مق μὰκ ὑ لو μὲν ὑπάρχει و, ἀποβάλλεται, οἷον يورومك γὲρὲμὲκ ὁρμᾶν, يوريش γὲρὲὄσ ὁρμή, ἔφοδος.

2. لق λὴκ, λὲκ لك λὶκ, λὲκ κατὰ τὴν ἀνὰ δύο ἁρμονίαν. Προσθέσει τούτων τῶν καταλήξεων ἐν τέλει τῶν ἀπαρεμφάτων, ὀνομάτων ὑ ἀριθμητικῶν ἐκφράζουσιν οἱ Τοῦρκοι διάφορα θσιαστικὰ ἀφηρημένα, οἷον سوكلك σεβμεκλὶκ ἀγάπη ἐκ τοῦ سوك σεβμὲκ ἀγαπᾶν, اولملق ὀλμακλὴκ τὸ εἶναι, ἡ ὕπαρξις ἐκ τοῦ اولمق ὀλμὰκ εἶναι· بقمقلق μπακμακλὴκ θεωρία ἐκ τοῦ بقمق μπακμὰκ θεωρεῖν· پادشاهلق παντισὰχλὴκ βασιλικὸν ἀξίωμα, τυραννὶς ἐκ τοῦ پادشاه παντισὰχ βασιλεύς· كسيجيلك κεσιτζιλὶκ λῃστικὸς βίος ἐκ τοῦ كسيجي κεσιτζὶ λῃστής· بازاركانلق μπαζαργγιανλὴκ ἐμπορικὸν ἐπάγγελμα, ἐκ τοῦ بازاركان μπαζαργγιὰν ἔμπορος· ادملق ἀνταμλὴκ ἀνθρωπότης ἐκ τοῦ ادم ἀντὰμ ἄνθρωπος· تكريلك ταγγριλὶκ θεότης ἐκ τοῦ تكري ταγγρὶ θεός· برلك μπιρλὶκ μονὰς ἐκ τοῦ بر μπὶρ ἓν, εἷς.

Ὅταν ἡμεῖς ἐκφράζωμεν τὰς ἀντωνυμίας ὁριστῶς, ἤτοι ἀφηρημένως δὶ ἄρθρου, οἱ Τοῦρκοι ἐκφράζουσι διὰ τῆς καταλήξεως لك λὶκ, οἷον بنلك μπενλὶκ τὸ ἐγὼ ἐκ τοῦ بن μπὲν ἐγὼ, سنلك σενλὶκ τὸ σὺ ἐκ τοῦ سن σὲν σύ, بنملك μπενιμλὶκ τὸ ἐμὸς ἐκ τοῦ بنم μπενὶμ ἐμός, π. χ. بنملك و سنكلك ايچون دكولدر μπενιμλὶκ βὲ σενιλὶκ ἰτζὶν ντὰβᾶ ντὴρ διὰ τὸ ἐμὸς ὑ σὸς εἶναι ἡ ἔρις.

Ἐνίοτε σχηματίζεται ὑ τοπικὸν ἢ περιληπτικὸν ὄνομα εἰς θήκη, τροφεῖον, ὠν, ια κτ. διὰ τούτων τῶν καταλήξεων, οἷον اكملك ἰνελὶκ βελονοθήκη ἐκ τοῦ اكمك ἰνὲ βελόνη· طرقلق ταρακλὴκ κτενοθήκη ἐκ τοῦ طرق ταρὰκ κτένιον, طاوقلق ταυκλὲκ ὀρνιθοτροφεῖον ἐκ τοῦ طاوق ταὺκ ὄρνιθα, چچكلك τζιτζεκλὶκ ἀνθῶν ἐκ τοῦ چچك τζιτζὲκ ἄνθος, زيتونلق ζεϊτουνλὲκ ἐλαιῶν ἐκ τοῦ زيتون ἐλαία (1).

Τὸ لق ἢ لك τίθεται προσέτι ἐν τέλει ἀριθμοῦ ἀπολύτου, ὅταν ἐκφράζεται νόμισμα διωρισμένης τιμῆς, οἷον ايكيلك ἰκιλὶκ δυάρι, νόμισμα δύο ἀσπρῶν, اونلق ὀνλὲκ δεκάρι, νόμισμα δέκα δηναρίων κτ. Ὁμοίως, ὅτε ἡμεῖς ἐπὶ συναλλαγῶν ὑ ἀγορᾶς ἐκφράζομεν τὸν ἀριθμὸν ὑ τὸ ὄνομα εἰς γενικὴν, οἱ Τοῦρκοι προσθέττουσιν εἰς τὸ ὄνομα τὰς καταλήξεις لق ἢ لك, οἷον ايكي غروشلق شراب ἰκὶ γροσλὲκ σαράπ δύο γροσσίων οἶνος· برچاقشرلق چوقه

---

(1) Πολλάκις οἱ Τοῦρκοι μεταχειρίζονται ὑ τὰ περσικὰ τοπικὰ ὑ περιληπτικὰ εἰς دان ντὰν ὑ شان ἰσὰν, ἢ شن σὲν, οἷον ريغ ῥὶγ ἄμμος ريغدان ῥιγντὰν ἀμμοθήκη, شم σὰμ κηρὶ شمعدان σαμδὰν κηροπήγιον, λύχνος, كل γγὲλ ῥόδον كلستان γγὲλιστὰν, ἢ كلشن γγὲλσὲν ῥοδωνιά.

μπὶς τζιακσῦελὴκ τζοχᾶ δύο ἀναξυρίδων πανί· ايكي قڤتانلق قماش ikì καφτανλὴκ κεμάσ δύο καφτανίων μεταξωτόν. Τελευταῖον σημείωσαι ὡ τὸ بابالق μπαμπαλὴκ μητρυὸς, انالق ἀναλὴκ μητρυὰ, ὡ ἄλλα τινὰ παρόμοια.

3. Διὰ τέτων τῶν καταλήξεων προσέτι ἐκφράζεται τὸ διάσημα τῶν ἡμερῶν, μηνῶν, ἑβδομάδων κτ., οἷον هڤتا χαφτὰ ἑβδομὰς, هڤتالق χαφταλὴκ διάσημα μιᾶς ἑβδομάδος, اي ἀϊ μὴν, ايلق ἀϊλὴκ διάσημα μηνός. Ὅσα κοινῶς ἡμεῖς σχηματίζομεν ὀνόματα εἰς ιὰ, ἢ οἱ Λατῖνοι εἰς tus, οἱ Τȣ̃ρκοι σχηματίζȣσιν ἀπὸ τȣ̃ ἀπαρεμφάτȣ ἀφαιρέσει τȣ̃ ق ἢ ك κ, οἷον ايچمك ἰτζμὲκ πίνειν, ايچوم ἰτζȣ̃μ ποσιὰ haustus, اتمق ἀτμὰκ ῥίπτειν, اتم ἀτȣ̃μ ῥίψιὰ jactus, يوتمق γιȣτμὰκ καταπίνειν, يوتم γιȣτȣ̃μ καταπιά.

4. Πολλὰ ὀλίγα ῥηματικὰ ὀνόματα σχηματίζονται ἐκ τȣ̃ ἀπαρεμφάτȣ μεταβολῇ τȣ̃ ق ἢ ك εἰς كو γγȣ, γγȣ, γγι, γγȣ̃ κατὰ τὴν ἁρμονίαν, οἷον بلكو μπιλγγὶ ἐπιστήμη ἐκ τȣ̃ بلمك μπιλμὲκ ἐπίσαϑαι· سوكو σεβγγὶ πόϑος, ἔρως, ἐκ τȣ̃ سومك σεβμὲκ ἀγαπᾶν· ويركو βεργγὶ δόσιμον, φόρος ἐκ τȣ̃ ويرمك βιȣμὲκ διδόναι. Τὸ δὲ قورقمق κορκμὰκ φοβεῖσϑαι ποιεῖ قورقو κορκȣ̃ φόβος.

5. Καὶ αὐτὸ τὸ ἀπαρέμφατον λαμβάνεται ὡς ὄνομα, καὶ κλίνεται, οἷον بلمك μπιλμὲκ τὸ εἰδέναι· اكلمق ἀνλαμὰκ νοεῖν καὶ τὸ νοεῖν. Τὸ δὲ εἰς ا ἢ لا α, ε λῆγον ἀπαρέμφατον λαμβάνεται πολλάκις ὡ ἀντὶ συγκεκριμένȣ ὀνόματος, οἷον بلا μπιλμὲ ἀναγινώσκειν, ἐπιστήμη, اكلما ἀνλαμὰ ἐπίσαϑαι, διάνοια, λογικὸν, ὅρα περὶ τέτȣ ἐν τοῖς ἀπαρεμφάτοις.

6. لو ἢ لي, λȣ, λȣ, λι, λȣ̃ κατὰ τὴν ἁρμονίαν. Αὗται αἱ καταλήξεις ἐν τέλει λέξεως σχηματίζȣσιν ἐπίϑετα σημαίνοντα κτῆσιν, ἀναφορὰν, ὕλην ἢ ποιότητα τινὸς πράγματος, οἷον جان ϑζὰν ψυχὴ, جانلو ϑζανλὴ ἔμψυχος· مال μὰλ πλȣ̃τος, مللو μαλλὴ πλέσιος· مروّت μȣ̃ρȣ̃ϑȣ̃ετ φιλανϑρωπία, مروّتلو μȣ̃ρȣ̃ϑȣ̃ετλὶ φιλάνϑρωπος· عقل ἀκὴλ φρόνησις, عقللو ἀκηλλὴ φρόνιμος· او ἐϑ οἶκος, اولي ἐϑλὶ οἰκιακός· اودون ὀντȣ̃ν ξύλον, اودونلو ὀντȣνλȣ̃ ξύλινος· التون ἀλτὴν χρυσὸς, التونلو ἀλτȣνλὴ χρυσȣ̃ς.

Τὰ αὐτὰ μόρια ἐν τέλει ἐπαρχιῶν, πόλεων, τόπων κτ. σχηματίζȣσι πάτρια ἢ ἐϑνικὰ ἐπίϑετα, οἷον اسلامبول ἰσταμπὸλ Κωνσαντινȣ́πολις, اسلامبولي ἰσαμπολȣ̃ κωνσαντινȣπολίτης· بچ μπὲτζ Βιέννα, بچلو μπετζλὶ Βιεννήνσιος. Πολλὰ ὅμως ἐϑνικὰ ὀνόματα ἔχȣσι χωρισὴν κατάληξιν, οἷον روم ῥȣ̃μ Ῥωμαῖος, عرب ἀρὲπ Ἄραψ, فرنك φῖρένκ Φράγγος, تمچه νεμτζιὰ Γερμανός. Τέτοις προσιϑεμένης τῆς λέξεως ولايت βιλαὲτ ἐπαρχία, σχηματίζεται τὸ ȣ̃σιαστικὸν, οἷον فرنك ولايتي φρὲνγγ βιλαετὶ ἢ Φραγγία, Γαλλία· بچ ولايتي μπὲτζ βιλαετὶ ἢ Ἀȣστρία κ. τ. λ.

Σημείωσις. Πολλάκις οἱ Τȣ̃ρκοι μεταχειρίζονται ὡ Ἀραϑικὰ ἢ Περσικὰ κτητικὰ εἰς ي ι,

οἷον سودلوي σεϐδαϐὶ μελαγχολικὸς, جرڤ̃ σεχρὶ πολίτης, ἢ προσθέττϐσιν ἐν ταῖς Ἀ-ραϐικαῖς ἢ Περσικαῖς λέξεσιν ἐν τέλει τὸ دار μένντ, دار ντὰρ ἔχων κτ. οἷον هنر χϋνὲρ ἀρετὴ, ἐπιτηδειότης, دار هنر χϋνερμὲνντ ἐνάρετος, مال μὰλ πλῦτος, مالدار μαλντὰρ πλύσιος. Πολλάκις ὅμως περιφράζϐσιν οἱ Τϋρκοι τὰ κτητικὰ διὰ τῦ ὑσιασικῦ ϗ τῶν ἀραϐικῶν λέξεων ذو ζϋ, صاحب σαχὴπ, (ἔ τὸ πληθυντικὸν اصحاب ἀσχὰπ) κύριος κτήτωρ, ἔχων, ἢ اهل ἔχλ κύριος, κάτοικος, ἢ τῦ Περσικῦ پر πὲρ πλήρης, π. χ. ذو الفضل ζϋλ-φὰντλ κύριος ἀρετῆς, ἐνάρετος, ذو الكلام ζϋλ-κελιὰμ κύριος λόγϐ, εὔγλωττος, صاحب المال σαχὴπ-ὴλ-μὰλ κύριος πλύτϐ, πλύσιος, اصحاب سيوف ἀσχάμπὶ σὶϋὲφ κύριοι ξίφων, ἤτοι ϛρατιῶται, اهل ايمان ἔχλὶ ἰμὰν κύριος πίϛεως, πιϛὸς, اهل دل ἔχλὶ ντὶλ, κύριος καρδίας, τολμηρὸς, εὔτολμος, اهل بهشت ἔχλὶ μπεχὶϛτ κάτοικος ὐρανῦ, ἤτοι ὐρανοφόρος, پر هنر πὲρ χϋνὲρ πλήρης ἀρετῆς, ἐνάρετος.

Ὅσα σημαίνϐσι ποιότητα κατὰ συμϐὰν εὑρισκομένην εἴς τινα, τότε ἡμεῖς ἐκφράζομεν δὶ αἰτιατικῆς συνεκδοχικῆς ϗ ἐπιθέτϐ, οἱ δὲ Τϋρκοι ἐκφράζϐσι διττῶς, ἢ προτάττοντες τὸ ὑσιασικὸν ϗ προσαρτῶντες ἐν τέλει τὸ ي ἢ سي, τρίτον πρόσωπον τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας, ἢ προτάττοντες τὸ ἐπίθετον, ϗ προσαρτῶντες ἐν τέλει τῦ ὑσιασικῦ τὸ لو ἢ لي λϋ, λϐ, λι, λϋ, οἷον الي يك ἐλὶ πὲκ σκληρὸς τὴν χεῖρα, φιλάργυρος, الي بوش ἐλὶ μπὸσ τὴν χεῖρα κενὸς, πτωχὸς, اق صقاللو ἂκ σακαλλὴ λευκὸς τὸ γένυ, قره كوزلو καρὰ γγὸζλϐ μαῦρος τὸ ὄμμα, μαυρομάτης, اوزون بويلو ὐζῦν μποϊλῦ μακρὺς τὸ ἀνάϛημα.

7. Ὅσα ἡμεῖς ἐκφράζομεν διὰ τῦ ἀρχι, ἢ ἔξαρχος, πρῶτος, ἐπισάτης ϗ ἑνὸς ὑσιασικῦ, οἱ Τϋρκοι ἐκφράζϐσι διὰ τῦ باش μπὰσ̈ κεφαλὴ, ὅπϐ προσαρτῶσιν ἐν τέλει τὴν κτητικὴν τῦ γ'. προσώπϐ ي, οἷον حكيم χεκὶμ ἰατρὸς, حكيم باشي χεκὶμ μπασ̈ὴ ἀρχιατρὸς, بيك باشي μπὶν μπασ̈ὴ χιλίαρχος, بوسنانجي باشي μποϛανδζὴ μπασ̈ὴ ἀρχικηπωρὸς, ἔξαρχος, ἐπισάτης τῶν κηπωρῶν.

8. Θέλοντες ἡμεῖς νὰ μεταχειριϑῶμεν ἐπιθετικῶς ἐπιρρήματα ἢ ὀνόματα χρονικὰ ϗ τοπικὰ, τινὰ μὲν τϋτων μεταϐάλλομεν εἰς ἐπίθετα μὲ τὰς καταλήξεις νος, αιος, σιος κ. τ. λ. οἷον μηνιαῖος, χρονιαῖος, ἐνιαύσιος, χθεσινὸς κτ. Εἰς ἄλλα δὲ, μάλιϛα εἰς τὰ προθετόπτωτα ὀνόματα, προτάττομεν τὸ ἄρθρον, ἐννοϋμένης τῆς μετοχῆς ὢν, συμϐαίνων, ὑπάρχων, οἷον ὁ ἄνω, ὁ κάτω, ὁ ἐνταῦθα, ὁ ἔνδοθεν, ὁ ἐν ἄδῃ ποταμὸς, ὁ παρ' ἐμοὶ κάλαμος, τὸ ἐν τῇ χειρί μϐ ξίφος κ. τ. λ. Εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς περιϛάσεις σχηματίζϐσιν οἱ Τϋρκοι, συνάπτοντες ἐν τῷ τέλει τὸ كي ἢ كي κι, ἐπίθετα ὀνόματα κλινόμενα ὡς τὰ λοιπὰ ὀνόματα, οἷον اشاغي ἀσ̈αγὰ κάτω, اشاغكي ἀσ̈αγακὴ κάτω ὁ, ἡ, τὸ, اول ἐϐϐὲλ πρότερον, اولكي ἐϐϐελκὶ ὁ πρότερον, التمدن ἀλτημντὰ ὑποκάτωμϐ, التمدنكي ἀλτημντακὶ τὸ ὑποκάτωμϐ, ὑπ' ἐ-

μοι, التمدن ἀτλημντὰν ὑποκάτωθέν μυ, التمدنكي ἀλτημνταυκὶ ὁ, ἡ, τὸ ὑποκάτωθέν μυ, بوكون μπῦ γγιῦν σήμερον, بوكونكي μπῦ γγιυνκὶ ὁ, ἡ, τὸ σημερινὸν, ھفتاده χαφταντᾶ ἐν μιᾷ ἑβδομάδι, ھفتادكي χαφταντακὶ, ὁ ἐν μιᾷ ἑβδομάδι, ἑβδομαδιαῖος, اوىن ἐβντὲ ἐν οἴκῳ, اوىنكي ἐβντεκὶ ὁ ἐν οἴκῳ, ھفتالكنده χαφταλικντὲ ἐν διαςήματι μιᾶς ἑβδομάδος, ھفتالكندكي χαφταλικντεκὶ ὁ ἐν διαςήματι μιᾶς ἑβδομάδος, ᾗ ἔτω καθεξῆς. Τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκφράζυσιν οἱ Τῦρκοι ᾗ τὸ ἄρθρον πρὸ γενικῆς ὀνόματος, οἷον سلطانكي συλτανυνκὶ ὁ τῦ δεσπότυ, ἢ ὁ ἀνήκων εἰς τὸν δεσπότην, اوكي ἐβινκὶ ὁ τῆς οἰκίας, ἤτοι ὁ ἀνήκων εἰς τὴν οἰκίαν. Σημείωσαι δὲ, ὅτι τότε μόνον λαμβάνυσιν ὅλ' αὐτὰ (πλὴν τῶν χρονικῶν ἐπιρρημάτων ᾗ ὀνομάτων) τὸ μόριον كي ἢ كه κι, ὅτε τὸ ὑσιαςικὸν ἐννοεῖται· ἄλλως δὲ τίθεται ἡ μετοχὴ اولان ὀλὰν ὢν, π. χ. فوچي ايچنده اولان شراب طاتلودر φυτζὴ ἰτζιννὲ ὀλᾶν σαράπ τατλὴ ντὴρ ὁ ἐν τῷ πίθῳ οἶνος εἶναι γλυκύς· ἐνταῦθα τίθεται ἡ μετοχὴ اولان ὀλὰν ὢν, καὶ δὲν λέγομεν ايچندكي ἰτζιννεκὶ, διότι τὸ ὑσιαςικὸν οἶνος προσκειται· ὀρθῶς ὅμως ἤθελες ἀποκριθῆ دخي طاتلودر دشارىدكي ντιϊαρντακὶ νταχὰ τατλὴ ντὴρ, ὁ δὲ ἔξω (τῦ πίθυ δηλ.) εἶναι γλυκύτερος. Ὁμοίως ᾗ αἱ ἀπόλυτοι κτητικαὶ ἀντωνυμίαι, ὅτε τὸ ὑσιαςικὸν ἐννοεῖται, λαμβάνυσι τὴν καταλήξιν كه ἢ كي, π. χ. بنم μπενὶμ ἐδικός μυ, بنمكي μπενιμκὶ ὁ, ἡ, τὸ ἐδικόν μυ, سنكي σενινκὶ ὁ, ἡ, τὸ ἐδικόν συ, بزمكي μπιζιμκὶ ὁ, ἡ, τὸ ἐδικόν μας κ.τ.λ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ ἀρνητικῶν ἐπιθέτων.

Τὰ ἀρνητικὰ ἢ ςερητικὰ ἐπίθετα σχηματίζυσιν οἱ Τῦρκοι κυρίως προσθέττοντες ἐν τῷ τέλει τῦ ὑσιαςικῦ τὸ ςερητικὸν μόριον سز σὴζ, σὺζ, σὶζ, σὲζ κατὰ τὴν ἁρμονίαν, οἷον قوّت κυββὲτ δύναμις, قوّتسز κυββετσὶζ ἀδύνατος, جان ζὰν ψυχὴ, جانسز ζανσὴζ ἄψυχος· ἐνίοτε δὲ λαμβάνεται τὸ τρίτον ἑνικὸν πρόσωπον τῆς ὁριςικῆς τῶν ἀρνητικῶν ῥημάτων ὡς ἐπίθετον, οἷον بلمز μπιλμὲζ δὲν ἐξεύρει, ἀμαθὴς, ἐκ τῦ بلمك μπιλμεμὲκ δὲν ἐξεύρειν, اولماز ὀλμὰζ δὲν εἶναι δυνατὸν, ἀδύνατον, ἐκ τῦ اولمق ὀλμαμὰκ δὲν εἶναι.

Οἱ Τῦρκοι μεταχειρίζονται πολλάκις ᾗ τὰ ἀρνητικὰ ἀραβικὰ μόρια بلا μπιλὰ δίχα, ἢ غير γαὶρ μὴ κτ. ἢ τὰ περσικὰ بي μπὶ, نا νὰ χωρὶς, δίχα, προτάττοντες πρὸ ἀραβικῶν ἢ περσικῶν λέξεων, οἷον بلا فايده μπιλὰ φαϊντὰ χωρὶς ὄφελος, ἀνωφελὴς, بي صبر μπὶ σάμπὶρ δίχα ὑπομονῆς, ἀνυπόμονος, غير كامل γαὶρ κιαμὶλ μὴ τέλειος, ἀτελὴς, نا اميد νὰ ἀμὶντ χωρὶς ἐλπίδος, ἄελπις, نا حق νὰ χὰκκ χωρὶς δίκαιον, ἄδικος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϛ.

Περὶ ὑποκορισικῶν καὶ μειώσεως σημαντικῶν ὀνομάτων.

Τὰ ὑσιασικὰ γίνονται ὑποκορισικὰ προσθέσει ἐν τέλει τὰς καταλήξεις جق δζὴκ, καὶ جك δζὶκ, κατὰ τὴν ἁρμονίαν, οἷον بابا μπαμπᾶ πατὴρ, باباجق μπαμπαδζὴκ πατερίδιον, ادم ἀντὲμ ἄνθρωπος, ادمجك ἀντεμδζὶκ ἀνθρωπάριον, صوق σοὺκ ψύχος, صوقجق σουκδζὴκ ψυχρίτζα· ὅπυ τὸ τελικὸν ق ἢ ك τῶν ὀνομάτων πολλάκις, εὐφωνίας χάριν, ἀποβάλλεται, οἷον كوپك κὸπὲκ σκύλος, كوپجك κὸπεδζὶκ σκυλάκι. Ἐκ τούτων τῶν ὑποκορισικῶν σχηματίζονται ἕτερα ὑποκορισικὰ προσθέσει ἐν τέλει τοῦ ج αζ, εζ, κατὰ τὴν ἁρμονίαν, οἷον الچك ἐλδζὶκ χεράκι, الچكز ἐδζιὲζ μικρότατον χεράκι, قوش κὸὺ πυλίον, قوشجق κουδζὴκ πυλάκι, قوشجغز κουδζηγὰζ μικρότατον πυλάκι, ὅπυ, ὡς ὁρᾶς, τὸ μὲν ك ἀναγινώσκεται ὡς ι, τὸ δὲ ق τρέπεται εἰς ϲ γ. Τὸ αὐτὸ ἐννόει καὶ περὶ τῶν λοιπῶν.

Τὰ δὲ ἐπίθετα γίνονται ὑποκορισικὰ προσθέσει τοῦ جه δζα, δζε, κατὰ τὴν ἁρμονίαν, καὶ μεταβαίνουσιν εἰς ἐπιθετικὴν καὶ ἐπιρρηματικὴν σημασίαν, οἷον ايو ἐϊ καλὸς, ايوجه ἐϊδζὲ καλὲτζικος, καὶ καλὲτζικα, پاچالي παχαλὴ ἀκριβὸς, پاچالیجه παχαλιδζὲ ἀκριβὲτζικος. Μερικὰ ἐπίθετα, μάλιϲα δὲ τὰ ποσὸν σημαίνοντα, λαμβάνουσιν ὡς τὰ ὑσιασικὰ τὰς καταλήξεις جق ἢ جك, καὶ ἀποβάλλουσιν ἐνίοτε τὸ τελικὸν ق ἢ ك, οἷον اراق ἰρὰκ μακρυνὸς, اراجق ἰραδζὴκ μακρυνὲτζικος, كوچك κὸτζὲκ μικρὸς, كوچجك κὸτζὲδζὲκ μικρὲτζικος, الچق ἀλτζὰκ χαμηλὸς, الچقجق ἀλτζακδζὴκ χαμηλὲτζικος. Ταῦτα τὰ ἐπίθετα ἐν συγκρίσει σημαίνουσιν ὀλίγον τι πλέον, οἷον بندن كوزلجك μπεντὲν γγὺζελδζὶκ ὀλίγον τι πλέον εὔμορφος παρ' ἐμὲ, ὀλίγον τι εὐμορφότερός μου, بندن كوچجك μπεντὲν κὸτζὲδζὲκ ὀλίγον τι μικρότερός μου.

Σημείωσις. Τὸ κατὰ πολλὰ ἢ τὸ κοινῶς πάρα πολὺ, ἢ πάρα μικρὸν ἐκφράζουσιν οἱ Τοῦρκοι προσθέττοντες ἐν τέλει τῆς λέξεως το جق ἀδζὴκ, ὀδζὲκ, ἢ جك ἐδζὶκ, ἰδζὶκ, οἷον از ἀζ ὀλίγον, ازجق ἀζαδζὴκ πάρα ὀλίγον, دار ντὰρ ϲενὸν, دارجق νταραδζὴκ πάρα ϲενὸν, قوش κὸὺ πυλὶ, قوشجق κουδζὲκ πάρα μικρὸν πυλί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ.

Περὶ ἐπιτατικῶν, ἢ ἐπιτάσεως σημαντικῶν ὀνομάτων.

Ὅσα ὀνόματα ἡμεῖς ἐκφράζομεν προτάττοντες τὰς λέξεις διόλου, κατα, κτ. διὰ νὰ παρασήσωμεν ἐμφατικώτερον τὴν ἐπίτασιν τινὸς πράγματος, οἱ Τοῦρκοι ἐκφράζουσι, διπλα-

σιάζοντες τὴν λέξιν, οἷον بۆن بۆن μπϋτϋν μπϋτϋν, διόλυ ὅλον, دیری دیری ντιρὶ ντιρὶ ὁλοζώντανος, ماوی ماوی μαβὶ μαβὶ καταγάλαζον, صاری صاری σαρὴ σαρὴ κατακίτρινος, دورلو دورلو τϋρλϋ τϋρλϋ διάφορα εἴδη, قات قات κὰτ κὰτ φορεῖς φορεῖς, ἤτοι πολλὰ συχνάκις, لیمه لیمه λιμὲ λιμὲ διόλυ λῦμα, ῥυπαρία. Συχνότερον ὅμως ἐκφράζυσιν οἱ Τϋρκοι τὰ τοιαῦτα προτάττοντες ἄσημον λέξιν ἀρχομένην ἀπὸ τϋ ἰδίυ γράμματος τϋ ἐπιθέτυ ἢ ὑσιασικϋ, οἷον قره قب κὰπ καρὰ κατάμαυρος, اپ ایو ἐπ ἐὶ πολλὰ καλὸν, κτ. Ἰδὲ ἐν τῷ ἡμετέρῳ λεξικῷ τὰς λέξεις σκότος, τύχη, παχυλὸς, κόκκινος, κοκκοβαφὴς, ξηρὸς, ἀνοικτὸς, χλιαρὸς, μεγάλος, ἄσπρος, ὅμοιος, ὅλος, μαῦρος, μητερὸς, ξενὸς, κρῦον, καθαρὸς, ὑγιὴς, κίτρινος, ἄδειος, τέλειος, πατρικὸς, γεμάτος, ἴσιος, ὁμαλὸς, ζωντανὸς, γυμνὸς, ξεσὸς, γαλάζιος, χλωρὸς, πλατὺς, μόνος κτ. ὅπυ εἰρήσεις πολλὰ τοιαῦτα παραδείγματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Περὶ ἀριθμητικῶν ὀνομάτων.

Α΄. Ἀπολελυμένα.

Ἀπολελυμένα εἶναι بر μπὶρ ἕνα, ایکی ἰκὶ δύο, اوچ ὔτζ τρία, دورت ντὸρτ τέσσαρα κτ. ὅρα περὶ τούτων ἐν τῷ τέλει τϋ ἡμετέρυ γραικοτυρκικϋ λεξικϋ.

Ὁ μέγας ἀριθμὸς ἡγεῖται τϋ μικροτέρυ πάντοτε χωρὶς συνδέσμυ, ἀπαραλλάκτως, ὡς ἡ εἰς ἡμᾶς, π. χ. 1811 λέγυσι بر بیك سکز یوز اون بر μπὶν σεκὶζ γϋζ ὂν μπὶρ χίλια ὀκτακόσια ἕνδεκα.

Ὅλα τὰ ἀριθμητικὰ εἶναι ἄκλιτα, ἡ ὡς ἐπίθετα προτιγϋνται τϋ ὑσιασικϋ ἐν ἑνικῷ ἀριθμῷ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, διότι ὁ ἀριθμὸς δηλοῖ πλῆθος, οἷον ایکی ادم ἰκὶ ἀντὰμ καὶ ὐχὶ ادملر ἀνταμλὰρ δύο ἄνθρωποι, اوچ اوغلان ὔτζ ὀγλὰν τρία παιδία.

Τὰ ἀπολελυμένα ἀριθμητικὰ προσλαμβάνυσιν ἐν τέλει τὴν κτητικὴν ἀντωνυμικὴν κατάληξιν τϋ γ΄. προσώπυ, ὅτε ἡμεῖς ἐκφράζομεν αὐτὰ δι᾽ ἄρθρυ, ἡ τότε κλίνονται ὡς τὰ λοιπὰ ὀνόματα, ὅτε τὸ ὑσιασικὸν ἐννοεῖται ἔξωθεν, π. χ. بری μπιρὶ ἢ بریسی μπιρισὶ ὁ εἷς, بریسین μπιρισὶν τὸν ἕνα κτ. ایکیسی ἰκισὶ οἱ δύο, اوچی οἱ τρεῖς κτ.

Ἐπὶ δὲ τῶν κλασμάτων ἐκφράζυσιν οἱ Τϋρκοι τὴν λέξιν ἥμισυ διὰ τϋ یارم γιαρὴμ, ὅτε πρόσκειται τὸ ὑσιασικὸν, ἡ διὰ τϋ بر بچوق μπϋτζϋκ ὅτε ἐννοεῖται, οἷον یارم ساعت γιαρὴμ σαὰτ μισὴ ὥρα, بر بچوق μπὶρ μπϋτζϋκ ἓν ἥμισυ, ایکی بچوق ἰκὶ μπϋτζϋκ δύο ἥμισυ κτ. Ὅθεν ὀρθῶς λέγοις, بر بچوق غروش μπὶρ μπϋτζϋκ γρϋσ ἓν ἥμισυ γρόσσι, καὶ ὐχὶ بر یارم غروش μπὶρ γιαρὴμ γρϋσ, διότι τὸ ὑσιασικὸν γρόσσι ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐπίθετον

ἐν ᾗ ὑχί εἰς τὸ ἥμισυ, τοῦ ὁποίου τὸ ὑσιαστικὸν ἐννοεῖται. Τὸ δὲ τεταρτημόριον ἐκφράζουσι διὰ τοῦ چيرك τζεϊρέκ, ἢ διὰ τοῦ ἀραβικοῦ بر ربع μπὶρ ρὺπ (καὶ. ὑρὺπ), π. χ. اوتوز اوچ ايله بر چيرك ὁτοῦζ ὅτζ ἰλὲ μπὶρ τζεϊρὲκ τριακοντατρία ᾗ ἓν τεταρτημόριον. Τὰ δὲ λοιπὰ κλάσματα ἐκφράζουσιν ὡς ἐπιτοπολὺ περιφράζοντες, οἷον اوچنجي پاي ὅτζὅνδζὅ πάϊ τὸ τρίτον μέρος, τριτημόριον, ἢ اوچ پايدن بري ὅτζ παϊντὰν μπιρὶ ἐκ τριῶν μερῶν τὸ ἓν, التنجي پاي ἀλτηνδζὴ πάϊ τὸ ἕκτον μέρος, ἤτοι ἑκτημόριον, ἢ التي پايدن بري ἀλτὴ μπαϊντὰν μπιρὶ ἐξ ἐξ μερῶν τὸ ἓν, ἤτοι $\frac{1}{6}$. Πολλάκις δὲ μεταχειρίζονται ᾗ τὰ ἀραβικὰ κλάσματα, ثلث σὅλς τεταρτημόριον, خمس χὅμσ ἢ χὅμὅσ πεμπτημόριον, سدس σὅντὅς ἢ σὅντὅς ἑκτημόριον, سبع σὅμπ ἢ σὅμπὅ ἑπτημόριον, ثمن σὅμν ἢ σὅμὅν ὀκτημόριον, تسع τὅσ ἢ τὅσὅ ἐννεαμόριον, عشر ὅσρ ἢ ὅσὅρ δεκατημόριον.

Οἱ Τοῦρκοι δὲν ἐκφράζουσι ποτὲ τὸν διαζευκτικὸν σύνδεσμον, ἢ τὸ ἕως, οἷον التمش يتمش الدم ἀλτμὶς γετμὶς ἀντὰμ πενῆντα ἕως ἑξῆντα ἄνθρωποι, بش التي الدم بونده در μπὲς ἀλτὴ ἀντὰμ μπενντᾶ ντὴρ πέντε ἢ ἓξ ἄνθρωποι εἶν ἐδώ.

Β΄. Τακτικά.

Τὰ τακτικὰ ἀριθμητικὰ ὀνόματα γίνονται προσθέσει ἐν τέλει τῆς καταλήξεως نجي ηνδζὴ, ὑνδζὅ, ἰνδζὶ, ὅνδζὅ κατὰ τὴν ἁρμονίαν, ᾗ ἀφαιρέσει τοῦ ي, ὡς برنجي μπιρινδζὶ πρῶτος, ايكنجي ἰκινδζὶ δεύτερος κτ. Εὑρήσεις ταῦτα ἐν τῷ τέλει τοῦ ἡμετέρου λεξικοῦ.

Ἀντὶ τοῦ برنجي μπιρινδζὶ πρῶτος εἶναι πλέον ἐν χρήσει τὸ ἀραβικὸν اوّل ἐββὲλ, ἢ اوّلكي ἐββελκὶ, ἢ الك ἰλκ. Ὅταν ἡμεῖς ἐκφράζωμεν τὰ τακτικὰ ἐνάρθρως, ᾗ τὸ ὑσιαστικὸν ἐννοεῖται, τότε προσλαμβάνουσιν ἐν τέλει, ὡς ᾗ τὰ ἀπολελυμένα, τὴν κτητικὴν αὐτωνυμικὴν καταλήξιν τοῦ γ΄. προσώπου ي ἢ سي, οἷον ايلكي ἰλκὶ, ἢ ايلكيسي ἰλκισὶ, اوّلي ἐββελὶ, ἢ اوّلكيسي ἐββελκισὶ ὁ πρῶτος αὐτῶν, ايكنجيسي ἰκινδζισὶ ὁ δεύτερος αὐτῶν, اوچنجيسي ὅτζὅνδζὅσὅ ὁ τρίτος αὐτῶν κ. τ. λ.

Τὰ κτητικὰ εἶναι πάντοτε ἄκλιτα, ὡς ὅλα τὰ ἐπίθετα, ὅτε πρόσκειται τὸ ὑσιαστικόν, ᾗ τότε μόνον κλίνονται, ὡς τὰ λοιπὰ ὀνόματα, ὅτε τὸ ὑσιαστικὸν ἐννοεῖται.

Γ΄. Διαιρετικά.

Τὸ διαιρετικὰ σχηματίζουσιν οἱ Τοῦρκοι, προσιθέντες ἐν τῷ τέλει τῶν ἀπολελυμένων, εἰ μὲν ὁ ἀριθμὸς λήγει εἰς σύμφωνον, ر ὲρ, εἰ δὲ εἰς φωνῆεν ر ὲρ, π. χ. بر μπὶρὲρ ἀνὰ ἓν, ايكيشر ἰκισὲρ ἀνὰ δύο, اوچر ὅτζὲρ ἀνὰ τρία, دورر δὅρτὲρ ἀνὰ τέσσαρα, بشر μπεσὲρ

ἀνὰ πέντε, الليشر ἀλτησὲρ ἀνὰ ἓξ, اون ὀνὲρ ἀνὰ δέκα, اون بر ὂν μπιρὲρ ἀνὰ ἕνδεκα, ايكرمشر ἰγιρμισὲρ ἀνὰ εἴκοσι, ايكرمي بر ἰγιρμὶ μπιρὲρ ἀνὰ εἰκοσιὲν, ϗ ὅτω καθεξῆς ἐπὶ τῶν λοιπῶν.

Ταῦτα τὰ διαιρετικὰ πολλάκις ἐπαναλαμβάνονται διὰ περισσοτέραν ἔμφασιν, οἷον بشر بشر μπεσὲρ μπεσὲρ ἀπὸ πέντε πέντε, ἀνὰ πέντε.

Ὅταν θέλωσιν οἱ Τὲρκοι νὰ ἐκφράσωσι τὴν τιμὴν τινὸς πράγματος, ἐκφράζουσι τὸ ὄνομα τῦ νομίσματος εἰς δοτικὴν, οἷον اكشر غروش ἰκισὲρ γροσὰ ἀνὰ δύο γρόσσια. Λέγουσιν ὅμως, ὡς ϗ ἡμεῖς, اوچي بر غروش μπιρὶ μπὶρ γροσὰ τὸ ἕνα ἐν γρόσσι, اوچي بر غروش ὕτζῦ μπὶρ γροσὰ τὸ τρίτον, ἤτοι τὰ τρία ἐν γρόσσι, κ. τ. λ.

Ἰσέον ὅτι ἐκ τύτων τῶν διαρετικῶν, προθέσει ἐν τέλει τῆς لك λὴκ ἢ لك λὶκ γίνονται ἀφῃρημένα εἰς ας, οἷον اونرلك ὀνερλὴκ δεκὰς, ἤτοι πρᾶγμάτι περιέχον δέκα πράγματα, اون ايكشرلك ὂν ἰκισὲρλὶκ δωδεκὰς dozzina δεζζίνα.

Δ'. Ἀναλογικά.

Τὰ ἀναλογικὰ εἶναι τ' ἀκόλουθα· بر قات بر μπὶρ κὰτ ἢ تك τὲκ ἢ سلو σαντὲ ἁπλῦς, ايكى قات ἰκὶ κὰτ διπλῦς, اوچ قات ὕτζ κὰτ τριπλῦς, چوق قات τζιὸκ κὰτ πολλαπλῦς, ϗ καθεξῆς διὰ τῶν ἀπολελυμένων ἀριθμῶν ϗ τῦ قات κὰτ πτύξ. Ἐκ τύτων γίνονται ἕτερα ἐπίθετα προθέσει ἐν τέλει τῦ لو, οἷον بر قاتلو μπὶρ κατλὴ ἁπλῦς, ايكي قاتلو ἰκὶ κατλὴ διπλάσιος κτ. Ἔτι λέγουσιν ايكي قدر ἰκὶ καντὰρ δύο τόσον, διπλάσιον, ايكي زياده ἰκὶ ζιαντὲ τὸ διπλῦν περισσότερον, اوچ قدر ὕτζ καντὰρ τρία τόσον, τριπλάσιον, اوچ زياده ὕτζ ζιαντὲ τὸ τριπλῦν περισσότερον, ϗ ὅτω καθεξῆς.

Τὰς φράσεις κάθε τρίενον, ἑξάμηνον, τρίμηνον κτ. ἐκφράζουσιν οἱ Τὲρκοι τὸν ἀκόλουθον τρόπον· هر اوچ ييلده χὲρ ὕτζ γιλντὲ, ἢ ϗ χωρὶς τῦ χὲρ, προθέσει ἐν τέλει τῦ μπὶρ, οἷον بر ييلده اوچ ὕτζ γιλντὲ μπὶρ κάθε τρίενον, κάθε τρεῖς χρόνυς, بر كونده ἰκὶ γγὺνντὲ μπὶρ κάθε δευτέραν ἡμέραν, بر كونده اوچ ὕτζ γγὺνντὲ μπὶρ κάθε τρεῖς ἡμέρας, ϗ καθεξῆς ἐπὶ τῶν λοιπῶν, ἐκφραζομένυ τῦ ὑσιασικῦ εἰς δοτικὴν προθετόπτωτον.

Τὰ περιληπτικὰ ἀμφότεροι, ἄμφω ἐκφράζουσιν οἱ Τὲρκοι σχεδὸν, ὡς ἡμεῖς κοινῶς, οἷον ايكيسي دخي ἰκισὶ νταχὰ, ἢ κατ' ἀποκοπὴν ايكيسيده ἰκισιντὲ ϗ οἱ δύο, ايكي طرفدن ἰκὶ ταραφτὰν νταχὰ ἑκατέρωθεν, ϗ ἀπὸ τὸ δύο μέρη, اوچي دخي ὕτζὺν νταχὰ ϗ οἱ τρεῖς, κ. τ. λ.

Τὰ σύνθετα ἐκ τῦ ἔτος ὑσιασικὰ εἰς ια, ἢ εις ἐκφράζουσιν οἱ Τὲρκοι προσιθέντες ἐν τέ-

λει τȣ̃ ȣ̈σιασικȣ̃ τὴν λέξιν لق, οἷον يللق التي ἀλτὴ γηλλὴκ ἑξαετία, ἑξαετηρὶς, اللي يللق ἐλλὶ γηλλὴκ πεντηκανταετηρὶς κτ.

Τὰ σύνθετα ἐπίθετα ἀπὸ ἀριθμȣ̃ καὶ ȣ̈σιασικȣ̃ ἐκφράζȣσιν οἱ Τȣ̃ρκοι προσιθέντες ἐν τέλει τȣ̃ ȣ̈σιασικȣ̃ τὸ لو λκ, λȣ, λι, λȣ̈ κατὰ τὴν ἁρμονίαν, οἷον ايكي يوزلو ἰκὶ γȣ̈ζλȣ̃ διπρόσωπος, ايكي دللو ἰκὶ ντιλλὶ δίγλωσσος, اوچ ياشلو ὄτζ μπασλὴ τριὲφαλος, دورت ايايقلو ντȣ̃ρτ ἀϊακλὴ τετράπȣς, يللو التي ἀλτὴ γηλλὴ ἑξάχρονος, καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων ياشلو التي ἀλτὴ γιασγηντὰ ἑξαέτης κτ. Πολλάκις ὅμως ἐκφράζȣσι ταῦτα καὶ ἑτέρως πως, οἷον ايكي ايايق اوزون ἰκὶ ἀϊὰκ ȣ̈ζȣν διποδιαῖος, δύο ποδῶν μακρὺς, ايكي كورك ἰκὶ κȣ̈ρὲκ γγεμισὶ διήρης, δύο κωπίων σκαφίον, ايكي ات عرابسي ἰκὶ ἂτ ἀραμπασὴ δίζυγος, δύο ἵππων ἅμαξα.

ΜΕΡΟΣ Γ'.

Περὶ Ἀντωνυμίας.

Αἱ παρὰ Τούρκοις ἀντωνυμίαι ἄλλαι μὲν εἶναι ἀπολελυμέναι, ἄλλαι δὲ προσαρτῶνται ἐν τῷ τέλει τῆς λέξεως καὶ ὀνομάζονται σύνθετοι, καὶ εἶναι πέντε, πρωτότυποι, δεικτικαὶ, κτητικαὶ, ἀναφορικαὶ καὶ καταχρηστικαὶ, καὶ κλίνονται σχεδὸν ὅλαι ὡς τὰ λοιπὰ ὀνόματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Α'. Πρωτότυποι.

Ἑνικ.	Ὀνομ.	بن	μπὲν	ἐγὼ	Πληθ. بز μπὶζ ἡμεῖς.	
	Γεν.	بنم	μπενὶμ	ἐμοῦ	بزم μπιζὶμ ἡμῶν.	
	Δοτ.	بڭا	μπανὰ	ἐμοὶ	بزه μπιζὲ ἡμῖν.	
	Αἰτ.	بني	μπενὶ	ἐμὲ	بزي μπιζὶ ἡμᾶς.	
	Ἀφ.	بندن	μπενντὲν	παρ' ἐμοῦ	بزدن μπιζντὲν παρ' ἡμῶν.	

Ἑνικ.	Ὀνομ.	سن	σὲν	σὺ	Πληθ. سز σὶζ ὑσεῖς.	
	Γεν.	سنك	σενὶν	σοῦ	سزك σιζὶν ὑμῶν.	
	Δοτ.	سڭا	σανὰ	σοὶ	سزه σιζὲ εἰς ὑσᾶς.	
	Αἰτ.	سني	σενὶ	σὲ	سزي σιζὶ ὑσᾶς.	
	Ἀφ.	سندن	σεντὲν	παρὰ σοῦ	سزدن σιζντὲν παρ' ὑμῶν.	

Εἰς τὸ πληθυντικὸν τούτων προσίθεται ἐνίοτε, τιμῆς χάριν τινὸς μεγάλου ἀνδρὸς, καὶ ἡ πληθυντικὴ κατάληξις لر λὲρ, οἷον بزلر μπιζλὲρ ἡμεῖς, بزلرم μπιζλερὶμ ἡμῶν, بزلره μπιζλερὲ ἡμῖν, بزلري μπιζλερὶ ἡμᾶς, سزلر σιζλὲρ ὑσεῖς, κτ. Σὺ δὲ φεῦγε τὸ τοιοῦτο.

Ἑνικ.	Ὀνομ.	كندو ἢ كندي γγενντὶ,	κενντὶ	ὁ ἴδιος.
	Γεν.	كندونك ἢ كنديك γγενντινὶν,	κενντινὶν	τῦ ἰδίȣ, ἑαυτῦ.
	Δοτ.	كندوه ἢ كنديه γγενντινὲ,	κενντινὲ	τῷ ἰδίῳ, ἑαυτῷ.
	Αἰτ.	كندوني ἢ كنديني γγενντινὶ,	κενντινὶ	τὸν ἴδιον, ἑαυτόν.
	Ἀφ.	كندوندن ἢ كنديندن γγενντιντὲν,	κενντιντὲν	παρὰ τῦ ἰδίȣ.

Αἱ πλάγιαι πτώσεις τȣ́τȣ, πλὴν τῆς γενικῆς, σχηματίζονται καὶ كنديه ἢ كندويه γγενντιȣὲ ἑαυτῷ, كندي ἢ كندو γγενντὶ ἑαυτὸν, كنديدن ἢ كندودن γγενντιντὲν, καὶ εἶναι ἐν χρήσει μόνον ἐπὶ ταὐτοπροσωπίας, οἷον كندو كندودن κενντὶ κενντιντὲν ἀφ' ἑαυτῦ, كندوي اورمش κενντὶ βȣρμȣ̆ ἑαυτὸν ἔδειρεν, كندويه ضرر ايتدي γγενντιȣὲ ζαρὰρ ἐττὶ ἑαυτῷ ἐποίησε βλάβην. Τὸ δὲ πληθυντικὸν, كندولر ἢ كنديلر κενντιλὲρ οἱ ἴδιοι κλίνεται κανονικῶς ὡς τὰ λοιπὰ ὀνόματα.

Τȣ́το προσλαμβάνει ἐν τέλει ȣ̆ τὰς κτητικὰς ἀντωνυμικὰς καταλήξεις, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ὀνόματα, ȣ̆ κλίνεται καθὼς αὐτά, οἷον بن كندوم μπὲν γγενντὶμ ἢ كندوم γγενντὶμ ἐγὼ ὁ ἴδιος, كندومك γγενντιμὶν ἐμȣ̆ τȣ̆ ἰδίȣ, ἐμαυτȣ̆, جز كندومز μπὶζ γγενντιμὶζ ἢ كندومز γγενντιμὶζ, ȣ̆ τιμῆς χάριν كندولرمز γγενντιλεριμὶζ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι, كندومزك γγενντιμιζὶν ἡμῶν τῶν ἰδίων, κτ. كندوك سن ἢ كندوك γγενντὶν ἢ σὲν γγενντὶν σὺ ὁ ἴδιος, كندوكز γγενντινὶζ ȣ̆σεῖς οἱ ἴδιοι κτ. كندوسي اول ἢ كندوسي γγενντισὶ, ἢ ὂλ γγενντισὶ ὁ ἴδιος, كندولري γγενντιλερὶ ἢ انلر كندولري ὀυλὰρ γγενντιλερὶ ἐκεῖνοι οἱ ἴδιοι, كندولرينك γγενντιλεριν̀ν ἐκείνων τῶν ἰδίων κτ. Λέγȣσι π. χ. كندوم واردم γγενντὶμ βαρντὴμ ἐπῆγα ἐγὼ ὁ ἴδιος, كندوك ضرر ايتدك γγενντινὲ ζαρὰρ ἐτμὲ μὴ ποιῆς βλάβην εἰς τὸν ἑαυτόν σȣ, كندوسي بوندن γγενντισὶ μπȣντὰ ντὴρ ὁ ἴδιος εἶναι ἐδῶ, كندوزي بربان ايتمه‌لم γγενντιμιζὶ μπερμπὰντ ἐτμειελὶμ μὴ φθείρωμεν τὸν ἑαυτόν μας. Ὅτε δὲ τὸ ȣ̆σιαστικὸν πρόσκειται, τότε τὸ كند γγενντὶ μένει ἄκλιτον καθ' ὅλας τὰς πτώσεις, οἷον كندو كتابني صاتدي γγενντὶ κιταμπνὴ σαττὴ ἐπώλησε τὸ ἰδιόν τȣ βιβλίον.

Β'. Δεικτικαὶ.

Ἑνικ.	Ὀνομ.	بو μπȣ̆	شو σȣ̆	اشبو ἰσ̆μπȣ̆	ȣ̆τος, τȣ̆τος.
	Γεν.	بونك μπȣνȣ̆ν	شونك σȣνȣ̆ν	اشبونك ἰσ̆μπȣνȣ̆ν	τȣ́τȣ.
	Δοτ.	بوه μπȣνὰ	شوه σȣνὰ	اشبوه ἰσ̆μπȣνὰ	τȣ́τῳ.
	Αἰτ.	بوني μπȣνȣ̆	شوني σȣνȣ̆	اشبوني ἰσ̆μπȣνȣ̆	τȣ̆τον.
	Ἀφ.	بوندن μπȣντὰν	شوندن σȣντὰν	اشبوندن ἰσ̆μπȣντὰν	παρὰ τȣ́τȣ.

Τὸ πληθυντικὸν τȣ́των بولر μπȣλὰρ κοι. μπȣλὰρ, شولر σȣλὰρ, κοι. σȣλὰρ, اشبولر

ἰσμπȣνλὰς ȣ̓τοι, τȣ̃τοι, κλίνεται κανονικῶς. Σημείωσαι δὲ ὅτι τὸ μὲν ﻭﻟﻮ ἰσμπȣ̀ λέγεται ἐπὶ πράγματος ἐγγυτάτȣ, τὸ δὲ ﻭﺑ μπȣ ἐπὶ πράγματος ἐγγυτέρȣ, ȣ̀ τὸ ﻭﻟﻮ σȣ̀ ἐπὶ πράγματος ἀπωτέρȣ.

Ἑνικ. Ὀνομ.	اول ἢ او ὂλ ἢ ὁ	αὐτὸς	ἢ ἐκεῖνος.	Πληθ.	اونلر	ὀνλὰς	ἐκεῖνοι.
Γεν.	انك ἀνὴν κοι. ὀνȣ̀ν	αὐτȣ̃	- ἐκείνȣ.		انلرك	ἀνλαρὴν	ἐκείνων.
Δοτ.	كا ἀνὰ κοι. ὀνὰ	αὐτῷ	- ἐκείνῳ.		انلره	ἀνλαρὰ	ἐκείνοις.
Αἰτ.	اني ἀνὴ κοι. ὀνȣ̀	αὐτὸν	- ἐκεῖνον.		انلري	ἀνλαρὴ	ἐκείνȣς.
Ἀφ.	انلدن ἀνντὰν κοι. ὀνντὰν	παρ αὐτȣ̃.	παρ ἐκείνȣ.		انلردن	ἀνλαρντὰν	παρ ἐκείνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας.

Τὸ ἀναφορικὸν ὅσις, ὁ ὁποῖος ἐκφράζȣσιν οἱ Τȣ̃ρκοι διὰ τȣ̃ اك (ἐνίοτε كيم κὶμ) κὶ ἀκλίτȣ, ἀναπληρȣ̃ντες τὰς πλαγίας πτώσεις διὰ τῆς δεικτικῆς اول ὂλ ἐκεῖνος, οἷον انك اك κὶ ἀνὴν τȣ̃ ὁποίȣ, كا اك κὶ ἀνὰ τῷ ὁποίῳ, اني اك κὶ ἀνὶ τὸν ὁποῖον, اندن اك κὶ ἀνντὰν παρὰ τȣ̃ ὁποίȣ, انلرك اك κὶ ἀνλαρὴν τῶν ὁποίων, انلره اك κὶ ἀνλαρᾶ εἰς τȣ̀ς ὁποίȣς, انلري اك κὶ ἀνλαρὴ τȣ̀ς ὁποίȣς, انلردن اك κὶ ἀνλαρντὰν παρὰ τῶν ὁποίων, π. χ. اول اغا اك انك قرنداشي دوشمك در ὂλ ἀγὰ κὶ ἀνὴν καρȣνντασȣ̀ ντοσὲν ντὴς ἐκεῖνος ὁ κύριος, τȣ̃ ὁποίȣ ὁ ἀδελφὸς εἶναι φίλος σȣ. Συνηθέστερον ὅμως ȣ̀ ἐυφραδέστερον ἐκφράζεται τὸ ἀναφορικὸν اك διὰ τῶν μετοχῶν εἰς ن αν, εν, κὰὶ دوق ντὲκ, ἢ دك ντὶκ ὡς ἐν οἰκείῳ τόπῳ ῥηθήσεται. Ἐνίοτε ὅμως μεταχειρίζονται τὸ ἀναφορικὸν اك κὶ μετὰ τῶν πρωτοτύπων ἀντωνυμιῶν κατὰ τὸν ἀκόλȣθον τρόπον, οἷον بنه اك اغاك ايم بندن قورقمه‌لو سن μπὲν κὶ σενὶν ἀγὰν ἢμ, μπεννὲν κορκμαλὴ σὴν ἐμὲ, ὅσις εἰμὶ ὁ αὐθέντης σȣ, πρέπει νὰ μὲ φοβῆσαι.

Τȣ̃το τὸ اك γράφεται ὡς ἐπιτοπλεῖστον كي κὶ (ἢ ȣ̀ ﻱ ἡγȣμένȣ φωνήεντος α, ι, ȣ), ȣ̀ τότε σημαίνει ἀναφορὰν ὁ ὢν, ὡς ἐῤῥέθη σελ. 20, ȣ̀ τίθεται πρὸς τȣ́τοις ȣ̀ ἐν τέλει τῆς γενικῆς τῶν πρωτοτύπων ȣ̀ δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν, ὅτε τὸ ȣ̀σιαστικὸν ἐννοεῖται ἀπὸ καινȣ̃, ȣ̀ κλίνεται κανονικῶς, οἷον بنمكي μπενιμκὶ ὁ ἐδικός μȣ, بنمكنك μπενιμκινὶν τȣ̃ ἐδικȣ̃ μȣ κτ. بنمكيلر μπενιμκιλὲρ τὰ ἐδικά μȣ, بنمكيلرك μπενιμκιλερὶν τῶν ἐδικῶν μȣ κτ. سنككي σενιγκὶ τὸ ἐδικόν σȣ, سنككيلر σενιγκιλὲρ τὰ ἐδικά σȣ, سزككي σιζιγκὶ τὸ ἐδικόν σας, سزككيلر σιζιγκιλὲρ τὰ ἐδικά σας, انككي ἀνηγκὶ τὸ ἐκείνȣ (π. χ. βιβλίον), انككيلر ἀνηγκιλὲρ τα ἐκείνȣ, انلرككي ἀνλαρηγκὶ τὸ ἐκείνων, انلرككيلر ἀνλαρηγκιλὲρ τὰ ἐκείνων, بونككي μπȣνȣγκὶ ὁ τȣ́τȣ (π. χ. ἀδελφὸς), بونككيلر μπȣνȣγκιλὲρ οἱ τȣ́τȣ, بونلرككي μπȣνλαρηγκὶ

τὸ τέτων, بونلركيلر μπενλαρηνκιλὲρ τὰ τέτων· ὁμοίως ﻭ شونكي σϋνεινκὶ ὁ τέτε κτ. كندومكي κεντιμινκὶ τὸ ἰδιόν με, كندولريمكي κεντιλερίμινκὶ τὰ ἰδιά με, كندومزكي κεντιμιζινκὶ τὸ ἰδιόν μας, كندولرمزكي κεντιλερίμιζινκὶ τὰ ἰδιά μας, كندوككي κεντινινκὶ τὸ ἰδιόν σε, كندوكزكي κεντιιζινκὶ τὸ ἰδιόν σας, كندوككي κεντιινκὶ τὸ ἰδιόν τε, كندولركي κεντιλερινκὶ τὰ ἰδιά των.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ κτητικῆς ἀντωνυμίας.

Δύο εἴδη ἔχεσιν οἱ Τέρκοι, ἀπολελυμένην ﻭ σύνθετον κτητικὴν ἀντωνυμίαν. Ἀπολελυμέναι εἶναι αἱ γενικαὶ τῶν πρωτοτύπων ἀντωνυμιῶν καὶ τε اول ὅλ ἐκεῖνος, οἷον بنم μπενὶμ ἐδικός με, بزم μπιζὶμ ἐδικός μας, سنك σενὶν ἐδικός σε, سزك σιζὶν ἐδικός σας, اونك ἀνὴν ἐδικός τε, اونلرك ἀνλαρὴν ἐδικός των.

Σύνθετοι δὲ κτητικαὶ ὀνομάζονται αἱ λοιπαὶ, διότι εἶναι μερικαὶ καταλήξεις, αἱ ὁποῖαι προσίθενται πάντοτε ἐν τέλει τῆς λέξεως, ﻭ εἶναι αὗται, م, مز ἐπὶ πρώτε προσώπε, ك, كز ἐπὶ δευτέρε προσώπε, ﻭ ي ἢ سي, لري ἐπὶ τρίτε προσώπε, αἱ ὁποῖαι ὅμως προφέρονται κατὰ τὴν ἁρμονίαν ﻭ κατὰ τὴν διάφορον κατάληξιν τῆς λέξεως εἰς σύμφωνον ἢ φωνῆεν, ὡς ἐν τῷ ἀκολέθῳ πίνακι βλέπεις.

1. Πίναξ τῶν συνθέτων κτητικῶν ἀντωνυμιῶν ἐν τέλει τῶν εἰς σύμφωνον ληγεσῶν λέξεων κατὰ τὴν ἁρμονίαν.

Ληκτικὰ φωνήεντα τῶν λέξεων		α ε	ο ε	ε ι	ö ü	
Φωνήεντα τῶν κτητικῶν κατὰ τὴν ἁρμονίαν.	م	ημ	εμ	ιμ	ümü	με
	ك	ην	εν	ιν	ün	σε
	ي	η	ε	ι	ü	τε
	مز	ημὴζ	εμὲζ	ιμὶζ	ümüzü	μας
	كز	ηνὴζ	ενὲζ	ινὶζ	ünüzü	σας
	لري	λαρὴ	λαρὴ	λερὶ	lerü	τε, των.

2. Πίναξ τῶν συνθέτων κτητικῶν ἀντωνυμιῶν ἐν τέλει τῶν εἰς φωνῆεν ληγουσῶν λέξεων κατὰ τὴν ἁρμονίαν.

Ληκτικὰ φωνήεντα τῶν λέξεων.		α η	ο υ	ε ι	ὁ ὑ	
Φωνήεντα τῶν κτητικῶν κατὰ τὴν ἁρμονίαν.	م	μ	μ	μ	μ	μυ
	ك	ν	ν	ν	ν	συ
	سي	ση	συ	σι	σϋ	τυ
	مز	μὴζ	μὺζ	μὶζ	μὺ̈ζ	μας
	كز	νὴζ	νὺζ	νὶζ	νὺ̈ζ	σας
	لري	λαρὴ	λαρὴ	λερὶ	λερὶ	των ἢ τυ.

Διὰ τῆς βοηθείας τούτων τῶν πινάκων ἐμπορεῖς εὐκόλως νὰ εὕρῃς τὸ κατάλληλον φωνῆεν τούτων τῶν καταλήξεων ἐν τέλει τῶν λέξεων ἑνικοῦ τε καὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, π. χ. اوغلان ὀγλὰν παιδίον, اوغلانم ὀγλανὴμ παιδίον μυ, اوغلانك ὀγλανὴν παιδίον συ, اوغلاني ὀγλανὴ παιδίον τυ, اوغلانمز ὀγλανημὴζ παιδίον μας, اوغلانكز ὀγλανηνὴζ παιδίον σας, اوغلانلري ὀγλανλαρὴ παιδίον των. Ἐν τῷ πληθυντικῷ اوغلانلرم παιδία μυ, اوغلانلرك παιδία συ, اوغلانلري ὀγλανλαρὴ παιδία τυ, اوغلانلرمز ὀγλανλαρημὴζ παιδία μας, اوغلانلركز ὀγλανλαρηνὴζ παιδία σας, اوغلانلري انلرك ἀνλαρὴν ὀγλανλαρὴ παιδία των. Ὁμοίως ἐπὶ τῶν εἰς φωνῆεν ληγουσῶν λέξεων λέγεις, انا ἀνὰ μήτηρ, انام ἀνὰμ μήτηρ μυ, اناك ἀνὰν μήτηρ συ, اناسي ἀνασὴ μήτηρ τυ, انامز ἀναμὴζ μήτηρ μας, اناكز ἀνανὴζ μήτηρ σας, انالري ἀναλαρὴ μήτηρ των, انالرم ἀναλαρὴμ μητέρες μας, انالرك ἀναλαρὴν μητέρες σας, انالري ἀναλαρὴ μητέρες τυ, انالرمز ἀναλαρημὴζ μητέρες μας, انالركز ἀναλαρηνὴζ μητέρες σας, انالري انلرك ἀνλαρὴν ἀναλαρὴ μητέρες των. Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον σχηματίζονται καὶ αἱ λοιπαὶ λέξεις λήγουσαι εἰς φωνῆεν η, ο, υ, ε, ι, ὁ, ὑ, φυλαττομένης μόνον τῆς ἁρμονίας, οἷον طوز τὸζ κονιορκτὸς, طوزم τοζὸμ κονιορκτός μυ, ال ἐὶ χείρ, الم ἐλὶμ χείρ μυ, كل γγὸὶ τριαντάφυλλον, كلم γγὸὶὸμ τριαντάφυλλόν μυ قورقوم κορκὸμ φόβος μυ, قورقوسي κορκυσὸ φόβος τυ κ. τ. λ. Ἐνταῦθα σημειωτέον 1) ὅτι τὸ τυ καὶ τῶν ἔχουσι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κατάληξιν ἐν τῷ ἑνικῷ καὶ πληθυντικῷ τῶν ὀνομάτων, ὡς ἐκ τῶν παραδειγμάτων γνωσὸν, διότι اوغلانلري ὀγλανλαρὴ σημαίνει παιδίον των καὶ παιδία τυ, انالري ἀναλαρὴ μήτηρ των καὶ μητέρες τυ· 2) τὸ των ἐν τῷ πληθυντικῷ τῶν λέξεων ἐκφράζεται πάντοτε διὰ τοῦ انلرك ἀνλαρὴν ἐκείνων καὶ τῆς λέξεως εἰς لري λαρὴ, λερὶ, οἷον انالري انلرك ἀνλαρὴν ἀναλαρὴ μητέρες των, اللري انلرك ἀνλαρὴν ἐλλερὶ χεῖρές των.

Πρὸς περισσοτέραν ἔμφασιν προτάττονται τούτων αἱ ἄκλιται ἀπολελυμέναι κτητικαὶ ἀντωνυμίαι ὁμοιοπρόσωπως, οἷον بنم اوغلانم μπενίμ ὀγλανήμ τὸ ἐδικόν μου παιδίον, كتابك كتاب سنى κιταμπὴν τὸ ἐδικόν σου βιβλίον, انك اوغلانى ἀνὴν ὀγλανὴ τὸ ἐδικόν του παιδίον, بزم اوغلانز μπιζίμ ὀγλαννημὴζ τὸ ἐδικόν μας παιδίον, سزك اوغلانكز σιζὶν ὀγλαννὴζ τὸ ἐδικόν σας βιβλίον, انلرك اوغلانى ἀνλαρὴν ὀγλανὴ τὸ παιδίον των. Τοῦτο τὸ πρόσωπον ἐξαιρεῖται, ἐπειδὴ δὲν λέγομεν ὁμοιοπροσώπως انلرك اوغلانلرى ἀνλαρὴν ὀγλανλαρὴ, διότι τοῦτο σημαίνει τὰ παιδία των. Ὁ κοινὸς ὄχλος λέγει χωρὶς τῶν καταλήξεων بنم اوغلان μπενίμ ὀγλὰν τὸ παιδίον μου, كتاب كتاب سنى κιτὰπ τὸ βιβλίον σου κτ.· σὺ δὲ φεῦγε τὸ τοιοῦτο, ὅτι εἶναι σόλοικον, καὶ λέγε πάντοτε μὲ τὰς καταλήξεις بنم اوغلانم μπενίμ ὀγλανήμ, كتابك كتاب سنى κιταμπὴν, ἢ χωρὶς τῶν ἀπολελυμένων اوغلانم ὀγλανήμ τὸ παιδίον μου, كتابك κιταμπὴν τὸ βιβλίον σου κ. τ. λ.

Ὅλα ταῦτα τὰ σύνθετα κτητικὰ ὀνόματα, ἐπὶ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου προσώπου ἑνικῶς τε καὶ πληθυντικῶς, κλίνονται κανονικῶς κατὰ τὸν τύπον τῶν εἰς σύμφωνον ληγόντων ὀνομάτων, οἷον اوغلانمك ὀγλαννημὴν τοῦ παιδίου μου, اوغلانمه ὀγλαννημὰ τῷ παιδίῳ μου, اوغلانمى ὀγλαννημὴ τὸ παιδίον μου, اوغلانمدن ὀγλαννημυτὰν παρὰ τοῦ παιδίου μου· اوغلانلرمك ὀγλανλαρημὴν τῶν παιδίων μου, اوغلانلرمه ὀγλανλαρημὰ τοῖς παιδίοις μου, اوغلانلرمى ὀγλανλαρημὴ τὰ παιδία μου, اوغلانلرمدن ὀγλανλαρημυτὰν παρὰ τῶν παιδίων μου, اوغلانمزك ὀγλαννημζὴν τοῦ παιδίου μας, اوغلانمزه ὀγλαννημζὲ τῷ παιδίῳ μας, κ. τ. λ. κανονικῶς. Τὰ γ'. προσώπου ὅμως σύνθετα κτητικὰ πάσχουσιν ἀνωμαλίαν τινὰ ἐν τῷ ἑνικῷ ἀριθμῷ, ὡς ἐκ τοῦ ἀκολούθου τύπου δῆλον.

Τύπος τῶν γ'. προσώπου κτητικῶν.

Ὀν	اناسى ἀνασὴ	μήτηρ του	اوغلانى ὀγλανὴ	παιδίον του
Γεν.	اناسنك / اناسنك } ἀνασηνὴν	μητρὸς του	اوغلاننك / اوغلاننك } ὀγλαννηνὴν	παιδίου του
Δοτ.	اناسنا ἀνασηνὰ	μητρὶ του	اوغلانىا ὀγλαννηνὰ	παιδίῳ του
Αἰτ.	اناسنى ἀνασηνὴ / اناسين / اناسن } ἀνασὴν	μητέρα του	اوغلانىنى ὀγλαννηνὴ / اوغلانين / اوغلانن } ὀγλανὴν	παιδίον του
Ἀφ.	اناسندن ἀνασηνυτὰν	παρὰ μητρὸς του	اوغلانىندن ὀγλαννηνυτὰν	παρὰ παιδίου του.

Τὸ πληθυντικὸν τοῦ γ'. προσώπου κλίνεται κανονικῶς, οἷον انالرى ἀναλαρὴ μήτηρ των, καὶ μητέρες του, انالرينك ἀναλαρηνὴν μητρὸς των καὶ μητέρων του, انالرينا ἀναλαρηνὰ μητρὶ των

καὶ μητρᾶσιν αὐτοῦ, انالرينى ἀναλαρηνὴ μητέρα των καὶ μητέρας του, انالرندن ἀναλαρηντὰν παρὰ μητρός των καὶ παρὰ μητέρων του.

Παρατηρήσεις ἀναγκαιόταται.

1) Τὸ ن ν ἀντὶ τοῦ ي ι παρενείρεται ὁ μόνον ἐπὶ τῆς ἀφαιρετικῆς τοῦ ἑνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ τῶν γ'. προσώπου κτητικῶν, ὡς ἀνωτέρω ὁρᾶς, ἀλλὰ καὶ εἰς ὀνόματα καὶ πρωτοτύπους ἢ κτητικὰς ἀντωνυμίας, ὅσα προσλαμβάνουσιν ἐν τέλει τὰς προθέσεις ون τα, ντε ἐν, دجه δζα, δζε, παρὰ, κατὰ, لين λεῖν ἢ جلين δζελαὴν δίκην, ὡσὰν, سز σὴζ δίχα, π. χ. يانندا γιαννηντὰ ἢ يانندجه γιαννηνδζὰ εἰς τὸ πλάγιόν του, παρ' αὐτῷ, عاندتندجه ἀντετινδζὲ κατὰ τὴν συνήθειάν του, اندا ἀνντὰ ἐν αὐτῷ, ἐκεῖ, بوندا μπεντὰ ἐν τούτῳ, ἐνταῦθα, بونجلين μπεντζελαὴν δίκην τούτου, ὡσὰν αὐτὸ, ὅτως, ياردمسز γιαρδημηνσὴζ δίχα βοηθείας του, بونسز μπενσὴζ δίχα τούτου.

2) Ὅτε τὸ ληκτικὸν φωνῆεν τῶν εἰς ق κ ληγουσῶν λέξεων εἶναι, α, η, ου, τότε τρέπεται ἐν τῷ ἑνικῷ ἀριθμῷ μὲ τὰ κτητικὰ οἱουδήποτε προσώπου εἰς ὅλας τὰς πτώσεις τὸ ق εἰς ڭ γ, οἷον قلپاق καλπὰκ καλπάκι, قلپغم καλπαγὴμ καλπάκι μου, قلپغمك καλπαγημὴν καλπακίου μου κ. τ. λ. فنداق φηντὴκ λεπτοκάρυον, فنداغم φηντηγὴμ λεπτοκάρυόν μου, فنداغك φηντηγὴν λεπτοκάρυόν σου, فنداغي φηντηγὴ λεπτοκάρυόν του, فنداغز φηντηγημὴζ λεπτοκάρυόν μας κ. τ. λ. بوللق μολλὲκ ἀφθονία, بوللغم μολλεγὲμ ἀφθονία μου, بوللغك μολλεγὲν ἀφθονία σου, κ. τ. λ.

3) Ὅτε τὸ ληκτικὸν φωνῆεν τῶν εἰς ك κ ληγουσῶν λέξεων εἶναι ε, ι, ü, τότε προφέρεται ὡς ج τὸ ك κ ἐν τῷ ἑνικῷ ἐπὶ παντὸς προσώπου καὶ πτώσεως, οἷον كوپك κöπὲκ σκύλος, كوپكم κöπεϊὶμ σκύλος μου, كوپكك κöπεϊὶν σκύλος σου, κ. τ. λ. كورلك κöρλὲκ τυφλότης, كورلكم κöρλεϊὲμ τυφλότης μου κ. τ. λ.

4) Ὀλίγαι τινὲς λέξεις προσλαμβάνουσι δύο κτητικὰς καταλήξεις τοῦ τρίτου προσώπου, οἷον انتيمسي ἀντεμισὶ ὁ ἄνθρωπός του, ἀντὶ انتي ἀντεμὶ, بريسي μπιρισὶ ὁ εἷς ἀντὶ بري μπιρὶ, هپسي χεπισὶ καθεῖς αὐτῶν ἀντὶ τοῦ ἀχρήστου هپي χεπὶ, اشتامسي ἰρτὲ ἀχσαμισὴ τῆς ἐπαύριον τὸ ἑσπέρας, ἀντὶ اشتامي ἀχσαμὴ, الكي ἰλκὶ ἢ الكيسي ἰλκισὶ ὁ πρῶτος αὐτῶν, غيريسي γαϊρισὶ ὁ ἄλλος ἀντὶ غيري γαϊρί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ καταχρηστικῶν ἀντωνυμιῶν.

1) كيم kim, τὶς, ποῖος, ὃ ده νὲ τί, τὰ ὁποῖα κλίνονται κανονικῶς, οἷον كيمك kimin τίνος, κ.τ.λ. كنده νενὶν, ἢ δίχα τοῦ α ἐπὶ παντὸς ἀριθμοῦ καὶ πτώσεως, كنى νενὶν τίνος πράγματος, ده νὲ τίνι πράγματι, ده νὲ τί, ندن ἢ ندن νεντὲν παρὰ τίνος πράγματος, نده ἢ نلر νελὲρ τίνα κτ. Ταῦτα τὰ ἐρωτηματικὰ, συνταττόμενα μετὰ τοῦ وار βὰρ ἀπροσώπου ἔχω, καὶ μετὰ τοῦ ἀπροσώπου يوق γιὸκ δὲν ἔχω, ἢ ὅταν ἡμεῖς ἐκφράζωμεν ἢ ἐννοῶμεν ἀντωνυμίαν μετ' αὐτὰ τὰ μόρια, προσλαμβάνουσιν ἐν τέλει τὰς ἁρμοδίας κτητικὰς καταλήξεις, οἷον كيم وار kimim βὰρ τίνα ἔχω; نده وار νὲν βὰρ τί ἔχεις; نده وار νεσὶ βὰρ τί ἔχει; نده وار νελερὶ βὰρ τί ἔχουσι; نك الندي νὲν ἀληνυτὴ τί σοὶ ἐλήφθη, ἡρπάγη; نده لرينى كوردك νελεριὶ γγὸρυτὸν ποῖα (αὐτῶν) ἴδες; نكز ضايع اولدي νενὶζ ζαη ὀλυτοῦ τί σᾶς ἐχάθη;

2) قنغي ἢ قانغي καγγὴ, χαγγὴ ὁποῖος, ὁποία, ὁποῖον; οἷον كتاب قنغي καγγὴ κιτὰπ ὁποῖον βιβλίον; Ὅτε ὅμως τὸ ὑσιαστικὸν ἐννοεῖται ἔξωθεν, ἢ ἡμεῖς βάλλομεν ἀντωνυμίαν πρωτότυπον, τότε τὸ قنغي καγγὴ προσλαμβάνει τὰς κτητικὰς καταλήξεις, οἷον قنغيسي καγγησὴ ὁ ποῖος; ἡ ποία; τὸ ποῖον; قنغيمز καγγημὶζ ποῖος ἡμῶν; قنغيلري καγγηλαρὶ, ἢ قنغيسي καγγησὴ ποῖος (αὐτῶν);

3) قنغي ولايتلو καγγὴ βιλαετλὶ, ἢ قنغي ديارلو καγγὴ ντιαρλὶ, ἢ ده ولايتلو νὲ βιλαετλὶ, ἢ ده يرلو νὲ γερλὶ (καὶ. νερελὸ) ποδαπός; τίνος ἔθνους; Τὸ δὲ قنغي بر καγγὴ μπὶρ προσκειμένου τοῦ ὑσιαστικοῦ, καὶ قنغي بري καγγὴ μπιρὶ ἐννοουμένου τοῦ ὑσιαστικοῦ, σημαίνει καὶ τὶς, καὶ τί; οἷον قنغي برين سويليين καγγὴ μπιρὶν σὸϊλεϊὲν καὶ τί νὰ εἰπῶ;

Ἐὰν εἰς ἓν τῶν ῥηθέντων ἐρωτηματικῶν προτάξῃς τὸ هر χὲρ, ἕξεις ἀόριστα, οἷον هر كيم χὲρ kim ὅστις, ὅποιος, هر قنغي χὲρ καγγὴ ὅποιος, هر ده χὲρ νὲ ὅ,τι, ἢ هر كي νὲ κὶ ὅ,τι.

ΜΕΡΟΣ Δ'.

Περὶ Ῥήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ σχηματισμῶν διαφόρων εἰδῶν ῥημάτων.

Τὰ τῶν Τῶρκων ῥήματα λήγουσιν ὅλα εἰς ﻣﻚ μὰκ ἢ ﻣﻠ μὲκ, κατὰ τὴν ἀνὰ τέσσαρα ἁρμονίαν, καὶ διαιροῦνται εἰς καταφατικὰ καὶ ἀρνητικά.

Τὰ ἀρνητικὰ διαιροῦνται εἰς ἁπλῶς ἀρνητικὰ, καὶ εἰς ἀδυνάτως ἀρνητικά.

1) Τὰ ἁπλῶς ἀρνητικὰ σχηματίζονται προσθέσει πρὸ τοῦ ﻣﻚ μὰκ τοῦ ﻣ μα, καὶ πρὸ τοῦ ﻣﻠ τοῦ ﻣ με, οἷον ﺑﻘﻣﻚ μπακμὰκ κυττάζειν, ﺑﻘﻣﻚ μπακμαμὰκ μὴ κυττάζειν, ﻣﻠﻣﻮ σεβμὲκ ἀγαπᾶν, ﻣﻠﻣﻮ σεβμεμὲκ μὴ ἀγαπᾶν, διότι οἱ Τοῦρκοι δὲν μεταχειρίζονται ἀρνητικὰ μόρια πρὸ τῶν ῥημάτων ὡς ἡμεῖς τὸ δὲν, μὴ, ὄ, ἀλλὰ παρενείρουσι τὸ ﻣ μα, με πρὸ τοῦ ﻣﻚ καὶ ﻣﻠ, καὶ ποιοῦσι ῥῆμα παράγωγον.

2) Ἀδυνάτως ἀρνητικὰ ὀνομάζω, ὅσα ἡμεῖς ἐκφράζομεν διὰ τοῦ δὲν ἐμποροῦν καὶ ἑνὸς ἄλλου ῥήματος, οἷον δὲν ἐμποροῦν ἀγαπήσω. Ἐν ταύτῃ τῇ περιστάσει οἱ Τοῦρκοι παρενείρουσιν εἰς τὰ ἁπλῶς ἀρνητικὰ ῥήματα πρὸ τοῦ ﻣﻚ μαμὰκ τὸ ﺍ α, προηγουμένου συμφώνου, καὶ τὸ ﻳا ια προηγουμένου φωνήεντος· πρὸ δὲ τοῦ ﻣﻠ μεμὲκ τὸ ﺍ ε, προηγουμένου συμφώνου, καὶ τὸ ﻱ ἢ ﺍﻳ ιε προηγουμένου φωνήεντος, οἷον ﺑﻘﻣﻚ μπακαμαμὰκ μὴ ἐμπορεῖν κυττάζειν, ﺻﻘﻠﻣﻚ σακλαμαμὰκ μὴ φυλάττειν, ﺻﻘﻠﻳﻣﻚ σακλαϊαμαμὰκ μὴ ἐμπορεῖν φυλάττειν, ﻣﻠﻣﻮ σεβεμεμὲκ μὴ ἐμπορεῖν ἀγαπᾶν, ﺳﻮﻳﻠﻣﻚ σοϊλεμεμὲκ μὴ λαλεῖν, ﺳﻮﻳﻠﻳﻣﻚ ἢ ﺳﻮﻳﻠﻠﻣﻚ σοϊλεγεμεμὲκ μὴ ἐμποροῦν λαλεῖν. Πολλάκις δὲ δὲν διαφέρουσι κατὰ τὴν γραφὴν ἀπὸ τὰ ἁπλῶς ἀρνητικὰ, ἢ προσλαμβάνουσι ﻱ, ὡς ﻣﻠﻣﻮ ἢ ﻣﻠﻳﻣﻮ σεβεμεμὲκ μὴ ἐμποροῦν ἀγαπᾶν, ﺑﻘﻣﻚ ἢ ﺑﻘﻳﻣﻚ μπακαμαμὰκ μὴ ἐμποροῦν θεωρεῖν. Πῶς ὅμως ἐκφράζουσιν οἱ Τοῦρκοι τὸ ἐμποροῦν μετ' ἄλλου ῥήματος, θέλω διδάξει ἐν οἰκείῳ τόπῳ.

Τὰ καταρατικὰ ῥήματα διαιρῦνται εἰς ἁπλᾶ ϗ σύνθετα, τὰ δὲ ἁπλᾶ ἐπιδιαιρῦνται εἰς πρωτότυπα ϗ παράγωγα. Πρωτότυπα εἶναι τὰ ἐνεργητικὰ καὶ ἠδέτερα. Τὰ δὲ παράγωγα εἶναι τὰ ἀκόλυθα.

1) Παθητικὰ, τὰ ὁποῖα σχηματίζονται ἐκ τῦ ἐνεργητικῦ προθέσει πρὸ τῦ ﻣﻚ μὰκ ϗ ﻟﻚ μὲκ τῦ ل (ἢ σπανίως ﻟﻴ), τὸ ὁποῖον προφέρεται ηλ, υλ, ιλ, ὔλ, κατὰ τὴν ἁρμονίαν, οἷον ﺑﻘﻠﻚ μπακηλμὰκ κυττάζεσθαι, اوﻟﻚ βυρυλμὰκ τύπτεσθαι ἐκ τῦ اوﻣﻚ βυρμὰκ τύπτειν, ﺳﻮﻟﻚ σεβιλμὲκ ἀγαπᾶσθαι, كوﻟﻚ γγὸρὔλμὲκ βλέπεσθαι ἐκ τῦ كوﻣﻚ γγὸρμὲκ βλέπειν. Ὅτε δὲ πρὸ τῦ ﻣﻚ μὰκ ϗ ﻟﻚ μὲκ ἡ συλλαβὴ λήγει εἰς φωνῆεν, παρενείρεται πρὸ τῦ ل λ ϗ τὸ ن ν, οἷον ﻗﻮﻣﻚ κομὰκ βάλλειν, ﻗﻮﻟﻨﻚ κονυλμὰκ βάλλεσθαι, πλὴν εἰ μὴ ὅτε ὑπάρχει ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ῥήματι ن ν, ὅπυ τότε περιττὸν τὸ δεύτερον ن ν, οἷον ﻃﺎﻧﻚ τανημὰκ γινώσκειν, ﻃﺎﻧﻨﻚ τανηλμὰκ γινώσκεσθαι. Τὰ περισσότερα ὅμως εἰς φωνῆεν πρὸ τῦ ﻣﻚ μὰκ ϗ ﻟﻚ μὲκ λήγοντα ῥήματα, καθὼς ϗ ὅλα τὰ εἰς ل λ λήγοντα, προσλαμβάνυσι ن ν μόνον, οἷον اوﻗﻮﻣﻚ ὀκυμὰκ ἀναγινώσκειν, اوﻗﻮﻧﻚ ὀκυνμὰκ ἀναγινώσκεσθαι, ﺑﻮﻟﻚ μπυλμὰκ εὑρίσκειν, ﺑﻮﻟﻮﻧﻚ μπυλυνμὰκ εὑρίσκεσθαι.

2) Μέσα ὀνομάζονται ὅσα ἡμεῖς ἐκφράζομεν παθητικῶς, ϗ τῶν ὁποίων ἡ ἐνέργεια ἀντιστρέφει εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον, οἷον σολίζομαι, δηλ. σολίζω ἐμαυτὸν κτ. Ταῦτα σχηματίζονται παρὰ τοῖς Τύρκοις ἀπὸ τῦ ἐνεργητικῦ προθέσει πρὸ τῦ ﻣﻚ μὰκ ϗ ﻟﻚ μὲκ τῦ ن, τὸ ὁποῖον, ἐπὶ μὲν τῶν εἰς φωνῆεν ληγυσῶν λέξεων προφέρεται ν, ἐπὶ δὲ τῶν εἰς σύμφωνον, ην, ιν, ὔν κατὰ τὴν ἁρμονίαν, οἷον ﺑﻮﻟﻚ μπεζεμὲκ σολίζειν, ﺑﻮﻟﻨﻚ μπεζενμὲκ σολίζεσθαι, ﺑﻘﻠﻚ μπακηνμὰκ θεωρεῖσθαι, اوﻟﻚ ὀγμὲκ ἐπαινεῖν, اوﻟﻨﻚ ὀγὔνμὲκ ἐπαινεῖσθαι, καυχᾶσθαι. Ἐντεῦθεν εἶναι φανερὸν ὅτι τὰ μέσα συμπίπτυσι πολλάκις μὲ τὰ παθητικὰ, πλὴν διακρίνονται εὐκόλως ἀπὸ τὴν ἔννοιαν. Σημείωσαι ὅμως, ὅτι ταῦτα τὰ μέσα ἐνίοτε καὶ διάφορόν τι παρὰ τὸ πρωτότυπον ἔχυν σημαινόμενον, οἷον ﺳﻴﻮﻣﻚ σεβιυμὲκ σημαίνει ἐχὶ ἀγαπᾶσθαι, ἀγαπᾶν ἑαυτὸν, ἀλλὰ χαίρειν.

3) Διαβατικὰ ὀνομάζω, ὅσα σημαίνυσιν ἐνέργειαν ἔμμεσον, καὶ ἡμεῖς ἐκφράζομεν ἢ διὰ πρωτοτύπυ ῥήματος, ἢ διὰ παραγώγυ εἰς ιζω, ἢ διὰ τῦ διενεργῶ τί ἢ φροντίζω, παραγγέλλω, προσάζω νὰ γένῃ τι, νὰ κάμῃ τις τί. Σχηματίζονται δὲ ἀπὸ ἐνεργητικὰ ϗ ἠδέτερα προσθέσει πρὸ τῦ ﻣﻚ μὰκ ϗ ﻟﻚ μὲκ, προηγυμένυ μὲν φωνήεντος, τῦ ت τ, προηγυμένυ δὲ συμφώνυ, τῦ ﺩ ντὴρ, ντὲρ, ντὶρ, ντὔρ κατὰ τὴν ἁρμονίαν, ϗ τότε τὰ ἠδέτερα γίνονται ἐνεργητικὰ, οἷον اوﻗﻮﻣﻚ ὀκυμὰκ ἀναγινώσκειν, προσκαλεῖν, κράζειν, اوﻗﻮﺗﻚ ὀκυτμὰκ κάμνω, παραγγέλλω εἰς τινὰ ἵ ἀναγνώσῃ, ἤτοι διδάσκω, ἢ παραγγέλλω νὰ κράξῃ, προσκαλέσῃ, ﺑﻘﺪﻣﻚ μπακτηρμὰκ κάμνω τινὰ νὰ κυττάξῃ, كوﺩﻣﻚ γγὸρντὔρμὲκ κάμνω τινὰ νὰ ἰδῇ,

ܣܒܝܪܝܡܟ σεβυτιρμὲκ κάμνω τινὰ ν' ἀγαπᾷ. Ἐκ τῶν διαβατικῶν, ὅτα σχηματίζονται ἐκ τῶν ὑδετέρων ῥημάτων, καθὼς ἢ ἐκ μερικῶν διαβατικῶν, ὅσα σχηματίζονται ἐκ τῶν ἐνεργητικῶν, γίνονται ἕτερα διαβατικὰ προσθέσει τῦ ܬ τ ἐν τέλει τῦ ܐ ἐπὶ τῶν εἰς σύμφωνον λήγυσῶν λέξεων, ἢ πρὸ τῦ ܐ ἐπὶ τῶν εἰς φωνῆεν λήγυσῶν, οἷον ܐܝܠܟ ὀλμὲκ θνήσκειν, ܐܘܠܕܝܠܟ ὀλντυρμὲκ κάμνειν ν' ἀποθάνῃ, ἤτοι φονεύειν, ܐܘܠܕܪܬܟ ὀλντυρτμὲκ κάμνειν νὰ φονεύσῃ, ܣܘܝܠܕܝܠܟ σοϊλεντιρμὲκ κάμνειν νὰ λαλῇ, ܣܘܝܠܕܝܠܬܟ σοϊλεττιρμὲκ εἰμὶ ἡ ἀφορμὴ τῦ νὰ κάμνῃ νὰ λαλῇ.

Ἐξαιρέσεις. 1) Τὸ ܩܘܠܦ κομὰκ βάλλειν, ἢ ܕܝܡܟ ντεμὲκ λέγειν, ποιῦσι τὸ διαβατικὸν ܩܘܕܪܦ κοντυρμὰκ φροντίζειν νὰ βάλῃ τις, ܕܝܕܪܝܡܟ ντεντιρμὲκ κάμνειν νὰ εἴπῃ τις. 2) Τὰ πρὸ τῦ ܡܟ μὰκ ἢ ܠܡ μὲκ εἰς ܫ ὅ, ܚ ὃ ἢ ܥ τζ λήγοντα ῥήματα λαμβάνυσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πρὸ τῦ μὰκ ἢ μὲκ, εὐφωνίας χάριν, μόνον ؿ ηρ, ερ, ιρ, ὔρ κατὰ τὴν ἁρμονίαν, οἷον ܫܬܝܡܟ ὅασμὰκ ἐκπλήττεσθαι, ܫܬܪܝܡܟ ὅασηρμὰκ ἐκπλήττειν, ܟܚܡܟ γγετζμὲκ διαβαίνειν, ܟܚܪܝܡܟ γγετζιρμὲκ κάμνειν νὰ διαβῇ τις, διαβιβάζειν κτ. 3) Τὰ πρὸ τῦ ܡܟ μὰκ ἢ ܠܡ μὲκ εἰς ܩ κ λήγοντα ῥήματα λαμβάνυσιν ὡς ἐπιτοπολὺ ؿ ἢ ܬ τ, οἷον ܚܩܡܟ τζηκμὰκ ἐξέρχεσθαι, ἀναβαίνειν, ܚܩܪܡܟ τζηκαρμὰκ ἀναβιβάζειν, ܩܘܪܩܡܟ κορκμὰκ φοβεῖσθαι, ܩܘܪܩܬܡܟ κορκυτμὰκ φοβεῖν τινά.

4) Τὰ ἀντίστροφα, σημαίνοντα ἐνέργειαν ἀμοιβαίαν μεταξὺ δύο, ἢ καὶ πολλῶν, ἡμεῖς μὲν ἐκφράζομεν παθητικῶς, ἢ διὰ τῆς συν προθέσεως, ἢ τῦ ἄλληλοι ἢ ἑνὸς ῥήματος, οἱ δὲ Τῦρκοι παρενθέσει πρὸ τῦ ܡܟ μὰκ ἢ ܠܡ μὲκ τῦ ܫ ὅ, τὸ ὁποῖον, ἡγυμένυ συμφώνυ, προφέρεται ηὅ, υὅ, ιὅ, ὔὅ κατὰ τὴν ἁρμονίαν, οἷον ܣܘܝܠܫܡܟ σοϊλεσμὲκ συλλαλεῖν, ܣܘܝܫܡܟ σεβιὅμὲκ συναγαπᾶσθαι, ἀγαπᾷν ἀλλήλυς.

Σημείωσις. Καθὲν ἐκ τύτων τῶν παραγώγων ῥημάτων ἐμπορεῖ νὰ τραπῇ κατὰ τὺς δοθέντας κανόνας εἰς ἄλλο παράγωγον ῥῆμα, π. χ. τὸ παθητικὸν νὰ γένῃ ἀρνητικὸν, ἀδυνάτως ἀρνητικὸν, διαβατικόν. Ἰδὲ δὲ, πρὸς εὐκολωτέραν ἐπιθεώρησιν, ὁ ἀκόλυθος πίναξ.

Πίναξ τῶν Τυρκικῶν παραγώγων ῥημάτων.

1. Ἐνεργητικὸν ܣܘܡܟ σεβμὲκ ἀγαπᾷν·

ἢ τὸ ἁπλῶς ἀρνητικὸν ܣܘܡܡܟ σεβμεμὲκ μὴ ἀγαπᾷν, ἢ τὸ ἀδυνάτως ἐνεργητικὸν ܣܘܡܘܡܟ σεβεμεμὲκ μὴ δύναθαι ἀγαπᾷν.

2. Παθητικὸν ܣܘܠܡܟ σεβιλμὲκ ἀγαπᾶσθαι·

ἢ τὸ ἁπλῶς ἀρνητικὸν ܣܘܠܡܡܟ σεβιλμεμὲκ μὴ ἀγαπᾶσθαι, τὸ ἀδυνάτως ἀρνητικὸν ܣܘܠܡܠܡܟ

σεβιλεμεμὲκ μὴ δύναϑαι ἀγαπᾶϑαι. Τέτε τὸ διαϑατικὸν ποιεῖ ܡܬܪܚܡܢܝܢ σεβιλιτιρμὲκ κάμνειν ἵ ἀγαπᾶταί τις.

3. Διαϑατικὸν ܡܬܪܚܡܢܝܢ σεβιτιρμὲκ, κάμνειν ἵ ἀγαπᾷ τις·
ἔ τὸ ἁπλῶς ἀρνητικὸν ܡܬܪܚܡܢܝܢ σεβιτιρμεμὲκ μὴ κάμνειν ἵ ἀγαπᾷ τις, ἢ τὸ ἀδυνάτως ἀρνητικὸν ܡܬܪܚܡܢܝܢ σεβιτιρεμεμὲκ μὴ δύναϑαι κάμνειν ἵ ἀγαπᾷ τις. Τέτε τὸ παϑητικὸν ܡܬܪܚܡܢܝܢ σεβιτιριλμὲκ κάμνεϑαι, ἢ ποιεῖσϑαι ἵνα ἀγαπᾷ τις, ἢ τέτε τὸ ἁπλῶς ἀρνητικὸν ܡܬܪܚܡܢܝܢ σεβιτιριλμεμὲκ μὴ ποιεῖϑαι ἵνα ἀγαπᾷ τις, ἢ τὸ ἀδυνάτως ἀρνητικὸν ܡܬܪܚܡܢܝܢ σεβιτιριλεμεμὲκ μὴ δύναϑαι ποιεῖϑαι ἵνα ἀγαπᾷ τις. Ὅμως εἶναι σπάνια τὰ τοιαῦτα ἐκ παραγώγων παράγωγα.

4. Ἀντίστροφον ܡܬܚܝܢ σεβιϊμὲκ συναγαπᾶϑαι·
ἔ τὸ ἁπλῶς ἀρνητικὸν ܡܬܚܝܢ σεβιϊμεμὲκ μὴ συναγαπᾶϑαι, ἢ τὸ ἀδυνάτως ἐνεργητικὸν ܡܬܚܝܢ σεβιϊεμεμὲκ μὴ δύναϑαι συναγαπᾶϑαι. Τὸ παϑητικὸν τέτε ܡܬܚܝܢ σεβιϊιλμὲκ κτ. μὲ τὰ ἀρνητικά. Τὸ διαϑατικὸν ܡܬܪܚܝܢ σεβιϊντιρμὲκ κόμνειν συναγαπᾶϑαι, ἢ τέτε τὸ ἁπλῶς ἀρνητικὸν ܡܬܪܚܝܢ σεβιϊντιρεμεμὲκ, ἢ τὸ ἀδυνάτως ἀρνητικὸν ܡܬܪܚܝܢ σεβιϊντιρεμεμὲκ· καὶ πάλιν τῆ διαϑατικῆ τὸ παϑητικὸν ܡܬܪܚܝܢ σεβιϊντιριλμὲκ μὲ τὰ ἀρνητικά.

5. Μέσον ܡܬܝܢ σεβιμὲκ ἀγαπᾷν ἑαυτόν·
ἔ τὰ ἀρνητικὰ ܡܬܝܢ σεβιμεμὲκ μὴ ἀγαπᾷν ἑαυτὸν, ἢ ܡܬܝܢ σεβιεμεμὲκ μὴ δύναϑαι ἀγαπᾷν ἑαυτόν. Τὸ παϑητικὸν τῆ μέσε ܡܬܝܢ σεβιιλμὲκ δίδεϑαι ἀγάπην ἑαυτῷ, πλὴν σπάνιον. Συχνότερον δὲ ἀπαντᾷ τὸ διαϑατικὸν ܡܬܪܝܢ σεβιιντιρμὲκ κάμνειν ἵ ἀγαπᾷ τις ἑαυτὸν, καὶ τέτε ἄλλα παράγωγα ὡς ἀνωτέρω.

Ὄχι ὅμως ὅλα ταῦτα τὰ παράγωγα παράγονται ἀπὸ παντὸς ῥήματος ἁπλῶς ἢ ὡς ἔτυχε, διότι μερικὰ ἔχεσιν ἄλλην σημασίαν, ὡς ἐν τέτῳ τῷ πίνακι τὸ ܡܝܢ σεβιμὲκ σπανιώτατα ἐκλαμβάνεται ὡς μέσον, μᾶλλον δὲ σημαίνει χαίρειν· ὁμοίως ܡܫܝܚ γγεϊσμὲκ σημαίνει ἐνδύειν ἀλλήλυς, ἢ ὄχὶ ἐνδύειν ἑαυτὸν, ἢ τέτε ἡ χρῆσις διδάσκαλος. Πρὸς τέτοις ε μερικὰ ὑδέτερα, καὶ ἄλλα ἐνεργητικὰ ποιῆντα τὸ παϑητικὸν διὰ τῆ ܝ ν, δὲν σχηματίζεσι μέσα ῥήματα, π. χ. τὸ ܟܝܬܝܢ γγιτμὲκ πορεύεϑαι ποιεῖ ὄχὶ μέσον ῥῆμα, ἀλλὰ μόνον παϑητικὸν ἀπρόσωπον ܟܝܬܝܠܝܢ γγιντιλμὲκ πορεύεϑαι, ἀφικνεῖϑαι. Ὁμοίως ܐܝܬܝܢ ἐτμὲκ ποιεῖν, ἔχει μόνον ἐνεργητικὸν ܐܝܬܪܝܢ ἐττιρμὲκ παραγγέλλειν τι, κάμνειν νὰ κάμνῃ faire faire, machen lassen, καὶ σπανιώτερον ܐܝܬܫܝܢ ἐντισμὲκ συμποιεῖν· παϑητικὸν δὲν ἔχει, καὶ ἀντ' αὐτῆ εἶναι ἐν χρήσει τὸ ܐܘܠܡܐܟ ὀλνμὰκ, τὸ παϑητικὸν τῆ ܐܘܠܡܐܟ ὀλμὰκ γίνεϑαι· καὶ μὲ

ὅλον ὅτι ايدنمك ἐντιμὲκ ἔχει μορφὴν ἀντιστρόφου ῥήματος, ὅμως εἶναι ἐνεργητικὸν καὶ σημαίνει χειροτονεῖν.

Παρεκτὸς τούτων τῶν παραγώγων ἔχουσιν οἱ Τοῦρκοι καὶ ἀπὸ ὀνομάτων παραγόμενα προσθέσει τοῦ لمق λαμὰκ ἢ لمك λεμὲκ, καὶ لنمق λανμὰκ, ἢ لنمك λενμὲκ, οἷον ἀπὸ τοῦ ايرلامق ἰρ ψαλμὸς, ἰρλαμὰκ ψάλλω, ἀπὸ τοῦ كجه ککجه γγιὸζὲ νύκτα, ککجه لمك γγιὸζελεμὲκ νυκτερεύω, ἀπὸ τοῦ ات ἂτ ἵππος, اتلنمق ἀτλανμὰκ ἱππεύω, ἀπὸ τοῦ اوپچه ὄὔπχὲ ἀμφιβολία, اوپچه لنمك ὄὔπχελενμὲκ ἀμφιβάλλειν, καὶ τὰ παρόμοια, τὰ ὁποῖα διδάσκει ἡ χρῆσις.

Τὰ ἐφετικὰ ῥήματα ἐκφράζουσιν οἱ Τοῦρκοι διαφόρως, καθὼς καὶ ἡμεῖς, οἷον قرنم اچدر καρνὴμ ἀτζντὴς, ἢ قرنم اچقدي καρνὴμ ἀτζηκτὴ, ἢ ἁπλῶς اچ ايم ἀτζ ἢμ, ἢ اشتهام وارلر ἰὄτιχὰμ (κοι. ἰὄταχὲμ) βὰρντὴς πεινᾶω, πεινῶ, صوسلم σουσαντὴμ ἢ صوسزايم σουσὲζ ἢμ διψάω, διψῶ, اويقوم وار ὀὔεκὲμ βὰρ νυστάζω. Ἐνίοτε περιφράζουσι διὰ μετοχῆς, ὡς ايشجكم وارلر ἰὄεδζεῖμ βὰρντὴς, ἢ συνηθέστερον ايشجكم كلدي ἰὄεδζεῖμ γγελντὶ ὀὔριάω, ἐπιθυμῶ νὰ κατουρήσω, μοὶ ἦλθε νὰ ὀὐρήσω, قوساجغم وار, كلدي κουσαδζαγὴμ βὰρ, γγελντὶ ἐμετιάω, μοὶ ἔρχεται νὰ ξεράσω. Συνηθέστερον ὅμως περιφράζουσι διὰ τοῦ اسثر كوكلم γγὸὔλὲμ ἰσὲρ ἡ καρδία μου θέλει, ἤτοι ἔχω ὄρεξιν, ἐπιθυμῶ νὰ....

Σύνθετα ῥήματα ἔχουσι πάμπολλα οἱ Τοῦρκοι, τὰ ὁποῖα, διὰ τὴν ἔνδειαν τῆς γλώσσης των, συνθέττουσιν ἐξ ἑνὸς ὀνόματος ἢ μετοχῆς Ἀραβικῆς καὶ τινων βοηθητικῶν ῥημάτων, οἷα τὰ ἑφεξῆς, ايتمك ἐτμὲκ ἢ ايلمك ἐἴλεμὲκ ποιεῖν, κάμνειν, بيورمق μπουγουρμὰκ ποιεῖν (ἐπὶ θεοῦ, προφήτου, βασιλέως καὶ ἄλλων μεγάλων ἀνδρῶν), قلمق κηλμὰκ παρέχειν, τελεῖν, οἷον حايت ايتمك ῥηαὲτ ἐτμὲκ τιμὴν ποιεῖν, ἤτοι τιμᾶν, حاضر ايتمك χαζὴρ ἐτμὲκ ἕτοιμον ποιεῖν, ἑτοιμάζειν, ترك ايلمك τὲρκ ἐἴλεμὲκ παραιτεῖν, نماز قلمق ναμὰζ κηλμὰκ προσευχὴν τελεῖν, προσεύχεσθαι, تشريف ايتمك τεσὔρὶφ ἐτμὲκ τιμᾶν, ἢ ὅταν ὁ λόγος ἐπὶ μεγάλου ἀνδρὸς تشريف بيورمق τεσὔρὶφ μπουγουρμὰκ τιμὴν προσάζειν, ἤτοι τιμᾶν, تشريف بيورك τεσὔρὶφ μπουγὔρου τιμήσατε, ὁρίσατε, ἀξιώσατε. Τὸ παθητικὸν τοῦ ايتمك ἐτμὲκ καὶ ايلمك ἐἴλεμὲκ εἶναι اولمق ὀλμὰκ, ὅταν ἡ ἄλλη λέξις εἶναι ἐπίθετον, ἢ μετοχὴ ἐνεργητικὴ ἀραβικὴ, καὶ اولنمق ὀλνμὰκ, ὅτε ἡ ἄλλη λέξις εἶναι ὀὐσιαστικὸν ὄνομα, ἢ μετοχὴ παθητικὴ ἀραβικὴ, οἷον حاضر اولمق χαζὴρ ὀλμὰκ ἑτοιμάζεσθαι, پاك ايتمك πὰκ ἐτμὲκ καθαρὸν ποιεῖν, καθαρίζειν, پاك اولمق πὰκ ὀλμὰκ καθαρίζεσθαι, امتحان ايتمك ἰμτιχὰν ἐτμὲκ δοκιμασίαν ποιεῖν, ἐρευνᾶν, امتحان اولنمق ἰμτιχὰν ὀλνμὰκ ἐρευνᾶσθαι, مقبول ايتمك μακμπὔλ ἐτμὲκ λαμβάνειν, δέχεσθαι, مقبول اولنمق μακμπὔλ ὀλνμὰκ λαμβάνεσθαι. Εὑρίσκονται καὶ ἄλλα τινὰ ῥήματα χρησιμεύοντα πρὸς σύνθεσιν ἑτέρων ῥημάτων, ἐξ ὧν τὰ συνηθέστερα, καὶ περὶ τῶν ὁποίων πολλὰ παραδείγματα εὑρήσεις ἐν τῷ ἡμετέρῳ γαικοτοῦρκικῷ λεξικῷ εἶναι

ταῦτα· ألف ἀλμὰκ λαμβάνειν, چكمك τζεκμὲκ σύρειν, πάχειν, ملوم σὲρμὲκ ἀλείφειν, ἄγειν, ملوكز γγετιρμὲκ φέρειν, ملوك γγὲρμὲκ βλέπειν, ويرمك βερμὲκ διδόναι, اورمق βερμὰκ τύπτειν, قومق κομὰκ βάλλειν, كسمك κεσμὲκ κόπτειν, كمك γγελμὲκ ἔρχεσθαι, يمك γεμὲκ τρώγειν, ايچمك ἰτζμὲκ πίνειν, ملمك μπιλμὲκ γινώσκειν, ἐξεύρειν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ χρόνου, ἀριθμοῦ, προσώπου, ἐγκλίσεως καὶ συζυγίας τῶν ῥημάτων.

Χρόνους ἔχουσι οἱ Τοῦρκοι ἐνεστῶτα, παρατατικὸν, παρακείμενον, ὑπερσυντέλικον, μέλλοντα, καὶ ἄλλους τινὰς ὡς ἐν τῇ συζυγίᾳ τῶν καταφατικῶν ῥημάτων θέλεις ἴδῃ παρακατιὼν, ὅπου θέλομεν διδάξει καὶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν σχηματίζεται ἕκαστος χρόνος.

Οἱ ἀριθμοὶ εἶναι δύο ἑνικὸς καὶ πληθυντικός· πρόσωπα δὲ τρία, πρῶτον, δεύτερον καὶ τρίτον. Αἱ ἐγκλίσεις εἶναι πέντε, ὁριστικὴ, προστακτικὴ, εὐκτικὴ, ὑποτακτικὴ καὶ ἀπαρέμφατος, ὅπου ἀνήκουσι καὶ αἱ μετοχαί.

Συζυγίαν μίαν ἔχουσιν οἱ Τοῦρκοι, διότι μ' ὅλον ὅτι τὰ ῥήματα ποιοῦσι τὸ ἀπαρέμφατον διττῶς, εἰς ملمك, ἢ ملمك μὲκ, ὅμως δὲν διαφέρουσιν εἰς τὸν σχηματισμὸν, εἰ μὴ κατὰ τὴν ἁρμονίαν τῶν φωνηέντων, ὡς θέλομεν ἴδῃ παρακατιών. Ἐπειδὴ δὲ τὸ βοηθητικὸν اولمق ὀλμὰκ (εἶναι) χρησιμεύει εἰς σχηματισμὸν διαφόρων χρόνων ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν ῥημάτων, ἀναγκαῖον εἶναι νὰ προτάξωμεν αὐτοῦ τὸν σχηματισμόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τοῦ βοηθητικοῦ ῥήματος اولمق ὀλμὰκ εἶναι, καὶ τοῦ ἀρνητικοῦ αὐτοῦ اولمامق ὀλμαμὰκ μὴ εἶναι.

Τὸ ῥῆμα اولمق ὀλμὰκ, ὅτε σημαίνει γίνεσθαι, τότε σχηματίζεται μετὰ τοῦ ἀρνητικοῦ اولمامق ὀλμαμὰκ μὴ γίνεσθαι κατὰ τὸν τύπον τῶν λοιπῶν ῥημάτων, περὶ ὧν θέλομεν λαλήσει ἐν τοῖς ἑπομένοις κεφαλαίοις. Ὅτε δὲ τὸ اولمق ὀλμὰκ σημαίνει εἶναι, τότε θεωρεῖται ὡς κατάληξις, λαμβάνουσα φωνήεντα κατὰ τὴν γνωστὴν ἁρμονίαν, καὶ ὀλίγους ἔχει μόνον χρόνους ἀρχομένους ἀπὸ τοῦ او, τοὺς δὲ λοιποὺς δανείζεται ἀπὸ τοῦ ὁμαλοῦ اولمق ὀλμὰκ γίνεσθαι.

Σχηματισμὸς τȣ̃ βοηθητικȣ̃ ῥήματος اولمق ὀλμὰκ εἶναι.

Ὁ ρ ι ς ι κ ή.

Ἐνεςώς.

Ἑνικ.	ايم ἢ لم, ȣ̃ يم ἢ م (1)	ημ,	ȣμ,	ιμ,	ȣ̈μ	εἶμαι
	سن (σπανίως سين)	σην,	σȣν,	σιν,	σȣ̈ν	εἶσαι
	در (σπανίως دير)	ντηρ,	ντȣρ,	ντιρ,	ντȣ̈ρ	εἶναι
Πληθ.	ايز ἢ از, ȣ̃ يز ἢ ز	ηζ,	ȣζ,	ιζ,	ȣ̈ζ	εἴμεθα
	سز (σπανίως سيز)	σηζ,	σȣζ,	σιζ,	σȣ̈ζ	εἶσθε
	ἢ سكز	σηνὴζ,	σȣνȣ̀ζ,	σινὶζ,	σȣ̈νȣ̈ζ	
	درلر	ντηρλὰρ,	ντȣρλὰρ,	ντιρλὲρ,	ντȣ̈ρλὲρ	εἶναι

Παρατατικὸς ȣ̃ παρακείμενος.

Ἑνικ.	ايدم ἢ ادم (2)	ἠντὴμ,	ȣ̈ντȣ̀μ,	ἰντὶμ,	ȣ̈ντȣ̈μ	ἦμȣν, ἦν
	ايدك ἢ ادك	ἠντὴν,	ȣ̈ντȣ̀ν,	ἰντὶν,	ȣ̈ντȣ̈ν	ἦσο
	ايدي ἢ ادي	ἠντὴ,	ȣ̈ντȣ̀,	ἰντὶ,	ȣ̈ντȣ̈	ἦτο
Πληθ.	ايدك ἢ ادك	ἠντὴκ,	ȣ̈ντȣ̀κ,	ἰντὶκ,	ȣ̈ντȣ̈κ	ἤμεθα
	ايدكز ἢ ادكز	ἠντηνὴζ,	ȣ̈ντȣνȣ̀ζ,	ἰντινὶζ	ȣ̈ντȣ̈νȣ̈ζ	ἦσεθαν
	ايديلر ἢ اديلر	ἠντηλὰρ,	ȣ̈ντȣλὰρ,	ἰντιλὲρ,	ȣ̈ντȣ̈λὲρ	ἦσαν.

---

(1) Τὸ ايم ȣ̃ ام δὲν ἐνώνονται ποτὲ μὲ τὸ προηγȣ̈μενον γράμμα τȣ̃ λέξεως, τὸ δὲ يم ȣ̃ م ἑνώνονται. Τὸ αὐτὸ ἐννόει ȣ̃ περὶ τȣ̃ ايز ȣ̃ از, يز ȣ̃ ز, π. χ. كوزل ايم ἢ كوزلم γγȣ̈ζὲλ ἰμ ὡραῖος εἰμὶ, كوزل ايز ἢ كوزلز γγȣ̈ζὲλ ἰζ ὡραῖοι ἐσμέν, كوزل سين ἢ كوزلسن γγȣ̈ζὲλ σὶν, ὡραῖος εἶ, كوزل در ἢ كوزلدر γγȣ̈ζὲλ ντὶρ ὡραῖος ἐςὶ, ἢ δίχα τȣ̃ در ντὶρ ὡς ȣ̃ παρ' Ἕλλησι كوزل ὡραῖος (ἐςὶ δηλ.), كوزل سيز ἢ كوزلسز γγȣ̈ζὲλ σὶζ ὡραῖοι ἐςέ, ὅπȣ σημειωτέον, ὅτι τὸ سز μόνον ἐν τοῖς βιβλίοις, ἐνίοτε δὲ ȣ̃ παρὰ τοῖς ἐν Ἀνατολῇ Τȣ̈ρκοις εἶναι εὔχρηςον, ἀνθ' ȣ̃ εὐχρηςότερον τὸ سكز, كوزلسكز γγȣ̈ζὲλ σινὶζ. Τὸ γ'. πληθυντικὸν كوزلدر γγȣ̈ζὲλλὲρ ντὶρ καὶ ἀχὶ كوزلدرلر γγȣ̈ζὲλ ντιρλὲρ ὡραῖοι εἰσὶ, ἢ δίχα τȣ̃ در, كوزلر γγȣ̈ζὲλλὲρ, ἢ ἑνικῶς كوزل γγȣ̈ζὲλ εὔμορφοι. Σημείωσαι δὲ, ὅτι τὸ در μὲ παθητικὰς ἀραβικὰς μετοχὰς δὲν φυλάττει τὴν ἁρμονίαν, ἀλλὰ προφέρεται πάντοτε ντὶρ, οἷον معلوم در μαλὴμ ντὶρ γνωςὸν εἶναι.

(2) Τὸ πρȣ̃τον φωνῆεν τȣ̃τȣ τȣ̃ χρόνȣ, ὅτε ἡ ἡγȣμένη λέξις λήγει εἰς φωνῆεν, προφέρεται πάντοτε ὡς ι, ȣ̃ τὸ δεȣ̃τερον μόνον φυλάττει τὴν ἁρμονίαν, οἷον بابلسي ايدي μπαμπασὴ-ντὴ ὁ πατήρτȣ ἦτο, اولايدي ὀλάϊ-ντὴ εἴη, ἵνα ἦ.

Παρατατικὸς καὶ παρακείμενος ἀναφορικός.

Ἑνικ.	ايمشم	ἡμισῖμ,	ἐμισῖμ,	ἰμισῖμ,	ἔμισῖμ	ἦμην
	ايمشسن	ἡμισσὴν,	ἐμισσὴν,	ἰμισσὶν,	ἔμισσὴν	ἦσον
	ايمش	ἡμισ,	ἐμισ,	ἰμισ,	ἔμισ	ἦτο
Πλιθ.	ايمشز	ἡμισῖς,	ἐμισῖς,	ἰμισῖς,	ἔμισῖς	ἤμεθα
	ايمشسكز	ἡμισσηνὴς,	ἐμισσηνὴς,	ἰμισσινὶς,	ἔμισσηνὴς	ἦσεθαν
	ايمشلر	ἡμισλὰρ,	ἐμισλὰρ,	ἰμισλὲρ,	ἔμισλὲρ (1)	ἦσαν

	Παρακείμενος.		Ὑπερσυντέλικος.	
Ἑνικ. اولدم	ὀλντὲμ	γέγονα καὶ ὑπῆρχα	اولمش ايدم ὀλμὲσ ἐντὲμ	ἤμην, ἐγεγόνειν (2)
اولدك	ὀλντὲν	γέγονες καὶ ὑπῆρχες	اولمش ايدك ὀλμὲσ ἐντὲν	ἦσα, ἐγεγόνεις
اولدي	ὀλντὲ	γέγονε καὶ ὑπῆρχε	اولمش ايدي ὀλμὲσ ἐντὲ	ἦτο, ἐγεγόνει
Πλ. اولدق	ὀλντὲκ	γεγόναμεν καὶ ὑπήρχαμεν	اولمش ايدك ὀλμὲσ ἐντὲκ	ἤμην, ἐγεγόειμεν
اولدكز	ὀλντεὶς	γεγόνατε καὶ ὑπήρχατε	اولمش ايدكز ὀλμὲσ ἐντεὶς	ἦτε, ἐγεγόνειτε
اولدلر	ὀλντελὰρ	γεγόνασι καὶ ὑπήρχασι	اولمش ايديلر ὀλμὲσ ἐντελὰρ	ἦσαν, ἐγεγόνεισαν.

	Μέλλων.		Ἕτερος Μέλλων.	
Ἑνικ. اولورم	ὀλὲρεμ	اولاجغم ὀλαδζαγὴμ	ἔσομαι	γενήσομαι
اولورسن	ὀλὲρσεν	اولاجقسن ὀλαδζάκσην	ἔσῃ	γενήσῃ
اولور	ὀλὲρ	اولاجقدر ὀλαδζάκ ντὲρ	ἔσαι	γενήσεται
اولورلر	ὀλερντὲρ	اولاجق ὀλαδζὰκ		

---

(1) Οὗτος ὁ χρόνος προφέρεται καὶ κατ' ἀποκοπὴν مشم μισὴμ ἀντὶ ἡμισὴμ εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα ἑνικῶς τε καὶ πληθυντικῶς. Τὸ ἑνικοῦ γ'. πρόσωπον, ὡς καὶ τὸ πληθυντικὸν, προσλαμβάνει πολλάκις καὶ τὸ ر ἐν τέλει, οἷον ايمشدر ἡμισντὴρ κτ. κατὰ τὴν ἁρμονίαν, ἢ κατ' ἀποκοπὴν, مشدر μισντὴρ ἦτο, λέγεσιν ὅτι ἦτο, ايمشلر ἡμισλὰρ ντὴρ κτ. κατὰ τὴν ἁρμονίαν, ἢ κατ' ἀποκοπὴν مشلر μισλὰρ ντὴρ ἦσαν, λέγεσιν ὅτι ἦσαν. Τὸ β'. πληθυντικοῦ πρόσωπον γράφεται καὶ ايمشسز ἡμισσὴς κτ. ἀντὶ ايمشسكز ἡμισσηνὴς. Ὅτε τὸ ὄνομα πρόσκειται, τότε τὸ ἑνικοῦ τρίτου προσώπου εἶναι ἐν χρήσει ἀντὶ τοῦ πληθυντικοῦ γ'. προσώπου, οἷον كوزلر ايمش γγὲζελλὲρ ἰμὶσ (ἀντὶ ايمشلر ἰμισλὲρ) ὡραῖοι ἦσαν.

(2) Οὗτος ὁ χρόνος γράφεται καθ' ὅλα τὰ πρόσωπα καὶ κατ' ἀποκοπὴν, οἷον اولمشدم ὀλμεσντὲμ, اولمشدك ὀλμεσντὲν, اولمشدي ὀλμεσντὲ, اولمشدك ὀλμεσντὲκ, اولمشدكز ὀλμεσντεὶς, اولمشديلر ὀλμεσντελὰρ. Σπανιωτατα δὲ ἀπαντᾷ καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τοῦ βεηθητικοῦ ῥήματος ايمش ايدم ἡμισ ἐντὴμ κτ. ἢ κατ ἀποκοπὴν ايمشدم ἡμισντὴμ κτ.

Πληθ.	اولورز	ὀλέρυς	اولاجغز	ὀλαδζαγὴς	ἐσόμεθα	γενησόμεθα
	اولورسكز	ὀλύρσυνυς	اولاجغسكز	ὀλαζάκσηνης	ἔσεσθε	γενήσεσθε
	٭ اولورسز	ὀλύρσυς				
	اولورلر	ὀλυρελὰρ	اولاجغلر	ὀλαδζακλὰρ	ἔσονται	γενήσονται.

Προςακτική.

Ἑνικ.	اول	ὄλ	ἔσο,	γενοῦ
	اولسون	ὀλσὺν, ὀσὺν ٭ اولا	ὀλὰ ἔςω,	γενέσθω
Πληθ.	اولالم ٭ اولالم	ὀλαλὴμ	ἂς εἴμεθα,	ἂς γένωμεν
	اولك	ὀλὺν ٭ اولكز	ὀλυνὺς ἂς εἶσθε,	ἂς γένητε,
	اولسونلر	ὀλσυνλὰρ (ὀσσυνλὰρ),	ἔςωσαν,	γενέσθωσαν.
	٭ اولالر	ὀλαλὰρ		

Εὐκτική.

Ἐνεςὼς ἢ παρατατικός.

Ἑνικ.	اولايدم ٭ اوليدم	ὀλαϊντὴμ	εἴην,	γενοίμην
	اولايدك ٭ اوليدك	ὀλαϊντὴν	εἴης,	γένοιο
	اولايدي ٭ اوليدي	ὀλαϊντὴ	εἴη,	γένοιτο
Πληθ.	اولايدك ٭ اوليدك	ὀλαϊντὴκ	εἴημεν,	γενοίμεθα
	الايدكز ٭ اوليدكز	ὀλαϊντηνὴς	εἴητε,	γένοισθε
	اولالرايدي	ὀλαλὰρ ὴντὴ	εἴησαν	γένοιντο

Παρατατικὸς ὑποθετικός.

Ἑνικ.	اولوردم	ὀλυρντὺμ	ἤθελον	εἶμαι,	γένω
	اولوردك	ὀλυρντὺν	ἤθελες	εἶσαι,	γένῃς
	اولوردي	ὀλυρντὺ	ἤθελεν	εἶναι,	γένῃ
Πληθ.	اولوردق	ὀλυρντὺκ	ἠθέλομεν	εἴμεθα,	γένωμεν
	اولوردكز	ὀλυρντυνὺς	ἠθέλετε	εἶσθε,	γένητε
	اولورلردي	ὀλυρλὰρ ντὺ	ἤθελον	εἶναι,	γένωσι (1).

---

(1) Ἐνίοτε δὲ ἀντὶ τύτυ τῦ χρόνυ εἶναι ἐν χρήσει ἡ ὁ παρατατικὸς τῆς ὁριςικῆς اليدم ἰντὶμ κτ.

Παρακείμενος.

ܐܘܠܡ ܐܘܠܡܬ ὀλμὲϋ ὀλὰμ εἴην, γεγόνοιμι, ἢ ܐܘܠܡ ܐܝܡܬ ἰμὶϋ ὀλὰμ, κλίνεται μόνον τὸ ܐܘܠܡ ὀλὰμ ὡς κατωτέρω, τὸ δὲ ܐܘܠܡܬ ὀλμὲϋ, ἢ τὸ ܐܝܡܬ ἰμὶϋ μένεσιν ἄκλιτα.

Ὑπερσυντέλικος.

ܐܘܠܝܕܡ ܐܘܠܡܬ ἢ ܐܝܡܬ ἰμὶϋ ἢ ὀλμὲϋ ὀλαϊντὴμ εἴην, γεγονείην, κλίνεται μόνον τὸ ܐܘܠܝܕܡ ὀλαϊντὴμ ὡς ἀνωτέρω, τὸ δὲ ܐܝܡܬ καὶ ܐܘܠܡܬ μένεσιν ἄκλιτα.

Μέλλων.

Ἑνικ.	ܐܘܠܡ ἢ ܐܠܡ ὀλὰμ	ἐσοίμην,	γεννησοίμην
	ܐܘܠܣܢ ἢ ܐܣܠ ὀλασὴν	ἔσοιο,	γενήσοιο
	ܐܘܠ ἢ ܐܠ ὀλὰ	ἔσοιτο,	γενήσοιτο
Πληθ.	ܐܘܠܐܙ ἢ ܐܙܠ ὀλαὴς	ἐσοίμεθα,	γεννησοίμεθα
	ܐܘܠܣܟܢ ἢ ܐܣܟܢ ὀλασηνὴς	ἔσοιθε,	γενήσοιθε
	ἢ ܐܘܠܣ ἢ ܐܣ ὀλασὴς		
	ܐܘܠܠ ἢ ܠܠ ὀλαλὰς	ἔσοιντο,	γενήσοιντο (1)

Ὑποτακτική.

Ἐνεστὼς καὶ μέλλων.

Ἑνικ.	ܐܝܣܡ ἠσὰμ,	ὐσὰμ,	ἰσὲμ,	ὔσὲμ	ἐὰν ὦ,	ὅτε ἔσομαι (2)
	ܐܝܣܟ ἠσὰν,	ὐσὰν,	ἰσὲν,	ὔσὲν	ἐὰν ἦς,	ὅτε ἔσῃ
	ܐܡܝܣ ἠσὰ,	ὐσὰ,	ἰσὲ,	ὔσὲ	ἐὰν ᾖ,	ὅτε ἔσαι
Πληθ.	ܐܝܣܟ ἠσὰκ,	ὐσὰκ,	ἰσὲκ,	ὔσὲκ	ἐὰν ὦμεν,	ὅτε ἐσόμεθα
	ܐܝܣܟܙ ἠσανὴς,	ὐσανὴς,	ἰσενὶς,	ὔσενὶς	ἐὰν ἦτε,	ὅτε ἔσεθε
	ܐܡܝܣ ἠσαλὰς,	ὐσαλὰς,	ἰσελὲς,	ὔσελὲς	ἐὰν ὦσι,	ὅτε ἔσονται.

---

(1) Καὶ τὸ ἑνικὸν καὶ πληθυντικὸν γ'. πρόσωπον τῆς προσακτικῆς εἶναι ἐν χρήσει ἀντὶ τῦ ἑνικῦ καὶ πληθυντικῦ γ'. προσώπε τότε τῦ χρόνυ.

(2) Οὗτος ὁ χρόνος ἐνέμενος μὲ ὀνόματα εἰς σύμφωνον λήγοντα γράφεται καὶ προφέρεται ὁμοίως κατ' ἀποκοπὴν τῆς πρώτης συλλαβῆς εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα, π. χ. ܟܘܙܠܡ γγυζέλ-σεμ ἐὰν ἦμαι εὔμορφος. Ὅτε δὲ ἡ προηγυμένη λέξις λήγει εἰς φωνῆεν, τότε δὲν δέχεται ἀποκοπὴν, καὶ ἡ πρώτη συλλαβὴ προφέρεται πάντοτε ὡς ι, οἷον ܒܐܒܐܠܝ ܐܝܡܬ μπαμπασή-σαμ ἐὰν ἦμαι ὁ πατήρ

Ἐνεστῶτα اولمك ὀλμὰκ γίνεσθαι.				Παρατατικὸς καὶ ὑπερσυντέλικος.		
Ἑνικ.	اولسم ὀλσὰμ	ἐὰν ὦ,	γένω	(1) اولسيدم ὀλσαϊντὴμ	ἐὰν ἦμην	
	اولسك ὀλσὰν	ἐὰν ᾖς,	γένῃς	اولسيدك ὀλσαϊντὴν	ἐὰν ἦσο	
	اولسا ὀλσὰ	ἐὰν ᾖ,	γένῃ	اولسيدي ὀλσαϊντὴ	ἐὰν ἦτο	
Πλ.	اولسك ὀλσὰκ	ἐὰν ὦμεν,	γένωμεν	اولسيدك ὀλσαϊντὴκ	ἐὰν ἤμεθα	
	اولسكز ὀλσανὴζ	ἐὰν ἦτε,	γένητε	اولسيدكز ὀλσαϊντηνὴζ	ἐὰν ἦσεσθαν	
	اولسالر ὀλσαλὰρ	ἐὰν ὦσι,	γένωσι	اولسيديلر ὀλσαϊντηλὰρ	ἐὰν ἦσαν.	

Παρακείμενος.

Ἑνικ. اولمش ايسم (2) ὀλμὲς ἐσὰμ, ὦ. Κλίνεται μόνον τὸ ايسم ἐσὰμ ὡς ἀνωτέρω, τὸ δὲ اولمش ὀλμὲς μένει ἄκλιτον.

Μέλλων Β΄.

اولمش اولورم (3) ὀλμὲς ὀλέρεμ ὅτε ἔσομαι, γενήσομαι. Κλίνεται μόνον τὸ اولورم ὀλέρεμ ὡς ἀνωτέρω, τὸ δὲ اولمش ὀλμὲς μένει ἄκλιτον.

Α΄. Ἀπαρέμφατον.

اولمك ὀλμὰκ, εἶναι, γίνεσθαι. Κλίνεται ἑνικῶς μόνον ὡς τὰ λοιπὰ ὀνόματα.

Β΄. Ἀπαρέμφατον.

اولما ὀλμὰ εἶναι, γίνεσθαι. Κλίνεται κανονικῶς ἑνικῶς τε καὶ πληθυντικῶς.

Μετοχαί.

1. Ἀπόλυτοι.

1. ايكي ἰκὲν καὶ κατ' ἀποκοπὴν كن κεν, ἢ اولوركن ὀλέρκεν ὤντας.
2. اولوب ὀλὲπ ὤντας.

Ἐνεστώς.

اولان ὀλὰν ὤν. Κλίνεται κανονικῶς ἑνικῶς τε καὶ πληθυντικῶς.

τε. Σημείωσαι δὲ ὅτι, ὅτε ἔτος ὁ χρόνος σημαίνει ἐὰν ἦμην, τότε ἀπαντᾷ πολλάκις ἔτω γεγραμμένος مسّيو μισσὲμ, οἷον حقّمسّيو χάκκμισσε ἐὰν ἦτον ἀληθὲς, دلرلرمسّيو ντιλερλὲρμισε ἐὰν ἐζήτεν.

(1) Σπανίως εἶναι ἐν χρήσει ἔτος ὁ χρόνος ἐκ τοῦ βοηθητικοῦ ῥήματος εἶναι, οἷον ايسيدم ἰσεϊντὶμ κτ. ἢ مسّيو μισεϊντὶμ ἐὰν ἦμην.

(2) Σπανίως ايمش ايسم ἰμὶς ἰσὲμ, (3) Σπανίως ايمش اولورم ἰμὶς ὀλέρεμ.

Παρωχήμενοι.

1. ايمش ἢ اولمش ὀλμȣ̃ς, ἢ ἰμὶς̃ (ἄκλιτα) ὁ ὑπάρξας.
2. ايدك ἢ اولدق ὀλντὲκ ἢ ἰντὶκ ὁ ὑπάρξας. Κλίνονται κανονικῶς, καὶ λαμβάνȣσιν, ὅτε χρεία, ȣ̃ τὰς κτητικὰς καταλήξεις.

Μέλλων.

1. اولاجق ὀλαδζὰκ ἐσόμενος. Κλίνεται κανονικῶς, ȣ̃ προσλαμβάνει ὡσαύτως καὶ τὰς κτητικὰς καταλήξεις.
2. اوليسر ὀλισὲρ ἐσόμενος. Ἄκλιτος ȣ̃ σπανιώτατα ἐν χρήσει.

Τὸ ἀρνητικὸν τȣ̃ اولمق ὀλμὰκ ποιεῖ اولمق ὀλμαμάκ· πλὴν, ὅτε σημαίνει μὴ γίνεσθαι, κλίνεται ὁμαλῶς, ὡς τὰ λοιπὰ ἀρνητικά. Ὅτε δὲ σημαίνει μὴ εἶναι, τότε κλίνεται ἀνωμάλως, καὶ ἔχει τόσȣς μόνον χρόνȣς, ὅσȣς τὸ καταφατικὸν, τȣ̀ς δὲ λοιπȣ̀ς δανείζεται ἀπὸ τȣ̃ اولمق ὀλμαμὰκ μὴ γίνεσθαι.

Σχηματισμὸς τȣ̃ ἀρνητικȣ̃ ῥήματος اولمق ὀλμαμὰκ μὴ εἶναι.

Ὁρισικὴ.

Ἐνεσώς.

Ἑνικ.	دكلم ντεῖλιμ		δὲν εἶμαι
	دكلسن ντεῖλσιν		δὲν εἶσαι
	دكل ντεῖλ ἢ دكلدر ντεῖλντιρ		δὲν εἶναι
Πληθ.	دكلز ντεῖλιζ		δὲν εἴμεθα
	دكلسكز ντεῖλσινιζ ἢ دكلسز ντεῖλσιζ		δὲν εἶσθε
	دكلردر ντεῖλλέρντιρ		δὲν εἶναι

Παρατατικὸς ȣ̃ παρακείμενος.

Ἑνικ.	ايدم دكل ντεῖλ ἰντὶμ ἢ دكلدم ντεῖλντιμ		δὲν ἤμȣν
	ايدك دكل ντεῖλ ἰντὶν ἢ دكلدك ντεῖλντιν		δὲν ἤσȣν
	ايدي دكل ντεῖλ ἰντὶ ἢ دكلدي ντεῖλντι		δὲν ἦτο
Πληθ.	ايدك دكل ντεῖλ ἰντὶκ ἢ دكلدك ντεῖλντικ		δὲν εἴμεθα
	ايدكز دكل ντεῖλ ἰντινὶζ ἢ دكلدكز ντεῖλντινὶζ		δὲν εἴσεθαν
	ايديلر دكل ντεῖλ ἰντιλὲρ ἢ دكلديلر ντεῖλντιλὲρ		δὲν ἦσαν

Παρατατικὸς καὶ παρακείμενος ἀναφορικός.

ايمشم كل ντεῖλ ἰμισῖμ ἢ κατ' ἀποκοπὴν مشم كل ντεῖλμισῖμ δὲν ἤμεν. Κλίνεται μόνον ὁ παρατατικὸς ἀναφορικὸς τοῦ اولمق ὀλμάκ εἶναι, τὸ δὲ كل ντεῖλ μένει ἄκλιτον.

Παρακείμενος.

Ἑνικ.	اولمدم ὀλμαντὴμ	δὲν ἤμεν,	δὲν ἔγινα
	اولمدك ὀλμαντὴν	δὲν ἤσεν,	δὲν ἔγινες
	اولمدي ὀλμαντὴ	δὲν ἦτο,	δὲν ἔγινε
Πληθ.	اولمدق ὀλμαντὴκ	δὲν ἤμεθαν,	δὲν ἐγίναμεν
	اولمدكز ὀλμαντηνὴζ	δὲν εἴσεθαν,	δὲν ἐγίνετε
	اولمديلر ὀλμαὔτηλὰρ	δὲν ἦσαν,	δὲν ἔγιναν

Ὑπερσυντέλικος.

ايمشم اولماز (1) ὀλμὰζ ἰμισῖμ, ἢ κατ' ἀποκοπὴν مشم اولماز ὀλμάζμισῖμ δὲν ἤμεν, ὅτι ἐγεγόνειν. Κλίνεται μόνον τὸ ايمشم ἰμισῖμ.

Μέλλων.

Ἑνικ.	اولم ὀλμὰμ	δὲν θέλω εἶμαι	ἢ γένω
	اولمزسن ὀλμάζσην	δὲν θέλεις εἶσαι	ἢ γένῃς
	(2) اولماز ὀλμὰζ	δὲν θέλει εἶναι	ἢ γένῃ
Πληθ.	اولمزز ὀλμάζῃζ	δὲν θέλομεν εἴμεθα	ἢ γένωμεν
	اولمزسكز ὀλμάζσηνῃζ	δὲν θέλετε εἶσθε	ἢ γένῃθε
	اولمزلر ὀλμαζλὰρ	δὲν θέλεν εἶναι	ἢ γένωσι

Προσακτική.

Ἑνικ.	اول ὀλμὰ ἢ اولمسن ὀλμάσην		ἂς μὴ ἦσαι
	اولمسون ὀλμάσεν		ἂς μὴ ἦναι
Πληθ.	اولمالم ὀλμαϊὰλιμ		ἂς μὴ ἤμεθα
	اولماكز ὀλμάνῃζ		ἂς μὴ εἶσθε
	اولمسونلر ὀλμάσεὔλαρ		ἂς μὴ εἶναι

Εὐκτική.

Ἐνεστὼς καὶ παρατατικός.

اولمايدم ὀλμαϊὰϊ-ντὴμ μὴ εἴην. Κλίνεται κανονικῶς.

---

(1) Καὶ Σπανίως ايمش ايمش ἰμιμὶσ ἰμισῖμ κτ.

(2) Τὸ اولماز ὀλμὰζ σημαίνει καὶ δὲν ἐμπορεῖ νὰ εἶναι, νὰ γένῃ.

Παρατατικὸς ὑποθετικός.

Ἑνικ.	ܐܘܠܡܙܢܬܝܡ	ὀλμαζυτὴμ	δὲν ἤθελον	εἶμαι
	ܐܘܠܡܙܢܬܝܢ	ὀλμαζυτὴν	δὲν ἤθελες	εἶσαι
	ܐܘܠܡܙܢܬܝ	ὀλμαζυτὴ	δὲν ἤθελεν	εἶναι
Πληθ.	ܐܘܠܡܙܢܬܝܢ	ὀλμαζυτὴν	δὲν ἠθέλομεν	εἶναι
	ܐܘܠܡܙܢܬܝܟܘܢ	ὀλμαζυτηνὴς	δὲν ἠθέλετε	εἶσε
	ܐܘܠܡܙܢܬܝܠܗܘܢ	ὀλμαζυτηλὰς	δὲν ἤθελον	εἶναι

Παρακείμενος.

ܐܘܠܡ ܐܘܠܡܝܬ ܐ ܐܝܡܝܬ imimiṫ ἢ ὀλμαμὴṫ ὀλὰμ μὴ εἶην, μὴ γεγόνοιμι. Κλίνεται μόνον τὸ ܐܘܠܡ ὡς ἀνωτέρω.

Ὑπερσυντέλικος.

ܐܘܠܝܕܡ ܐܘܠܡܝܬ ܐ ܐܝܡܝܬ imimiṫ, ἢ ὀλμαμὴṫ ὀλάϊ-ντὴμ μὴ εἶην, μὴ γεγονείην. Κλίνεται μόνον τὸ ܐܘܠܝܕܡ ὀλάϊ-ντὴμ ὡς ἀνωτέρω.

Μέλλων.

Ἑνικ.	ܐܘܠܝܠ ܐ ܡܐܘܠ	ὀλμαϊὰμ	μὴ ἔσοίμην,	μὴ γεννησοίμην
	ܐܘܠܝܣܢ ܐ ܣܘܐܘܠ	ὀλμαϊάσην	μὴ ἔσοιο,	μὴ γενήσοιο
	ܐܘܠܝ ܐ ܐܘܠ	ὀλμαϊὰ	μὴ ἔσοιτο,	μὴ γενήσοιτο
Πληθ.	ܐܘܠܝܙ ܐ ܙܘܐܘܠ	ὀλμαϊάης	μὴ ἐσοίμεθα,	μὴ γεννησοίμεθα
	ܐܘܠܝܣܟܢ ܐ ܟܢܣܘܐܘܠ	ὀλμαϊάσηνὴς	μὴ ἔσοιϑε,	μὴ γενήσοιϑε
	ܐܘܠܝܠ ܐ ܠܐܘܠ	ὀλμαϊαλὰς	μὴ ἔσοιντο,	μὴ γενήσοιντο.

Ὑποτακτική.

Ἐνεστὼς καὶ μέλλων.

ܐܝܬܝܡ ܠܐ ܐ ܡܬܝܠ ντεὶλ ἰσὲμ ἐὰν μὴ ὦ. Κλίνεται μόνον τὸ ܐܝܬܝ ἰσὲμ, ὡς ἀνωτέρω.

Ἐνεστὼς τοῦ ܐܘܠܡ ὀλμαμὰκ μὴ γίνεϑαι.

ܐܘܠܡ ὀλμάσαμ ἢ ܡܙܐܘܠ ὀλμάζσαμ ἐὰν μὴ ὦ, κτ. Κλίνεται μόνον τὸ ܡܘ σαμ κατ' ἀποκοπὴν τοῦ ܐܝܬܝ ὡς ἀνωτέρω.

Παρατατικὸς ὑπερσυντέλικος.

ܐܝܬܝܡ ܠܐ ܐ ܡܬܝܠ ντεὶλ ἰσέϊντιμ ἐὰν δὲν ἤμην κτ. Κλίνεται μόνον τὸ ܐܝܬܝ ἰσέϊντιμ ὡς ἀνωτέρω. Ἐν τοῖς βιβλίοις ἁπαντᾷ ἀντὶ τούτου τοῦ χρόνου ܡܬܝ

ντεΐλμισσὲμ, ܢܬܝܠܡܝܣܢ ντεΐλμισσεν κτ. κανονικῶς, οἷον ܐܢܬܝܠܡܝܣܢ الّذين
ἀλλαχυτὰν ντεΐλμισσε ἐὰν δὲν ἦτον ἐκ θεῦ.

Παρακείμενος.

ܐܝܬܝܡܝܣ ܐܝܠܡ ἢ ܐܝܬܝܡܝܣ ἰμιμὶσ ἢ ὀλμαμὴσ ἠσὰμ, ἐὰν μὴ ὦ, κτ. Κλίνεται κανονικῶς μόνον τὸ ܐܝܠܡ ἠσὰμ ὡς ἀνωτέρω.

Μέλλων.

ܐܘܠܡܝܣ ܐܘܠܘܪܡ ὀλμαμὴσ ὀλύρεμ δὲν θέλω εἶμαι ἢ γένω κτ. Κλίνεται κανονικῶς μόνον τὸ ܐܘܠܘܪܡ ὀλύρεμ ὡς ἀνωτέρω.

Ἀπαρέμφατος.

1. ܐܘܠܡܩ ὀλμαμὰκ μὴ εἶναι, μὴ γίνεσθαι. Κλίνεται ἑνικῶς μόνον ὡς τὰ ὀνόματα.
2. ܐܘܠܝܐ ἢ ܐܘܠܝܐ ὀλμαϊά. Κλίνεται ἑνικῶς τε καὶ πληθυντικῶς ὡς τὰ ὀνόματα.

Μετοχαί.

Ἀπόλυτοι.

1. ܢܬܝܠ ܐܝܟܢ ντεΐλ ἰκὲν, ἢ ܐܘܠܡܙ ܐܝܟܢ ὀλμὰζ ἰκὲν, ἢ ܐܘܠܡܙܟܢ ὀλμάζκεν ὤντας, γένωντας.
2. ܐܘܠܡܝܘܒ ἢ ܐܘܠܝܘܒ ὀλμαϊὴπ ὤντας.

Ἐνεστώς.

ܐܘܠܝܝܢ ἢ ܐܘܠܝܢ ὀλμαϊὰν ὁ μὴ ὤν. Ἄκλιτος.

Παρωχήμενοι.

1. ܢܬܝܠ ܐܝܡܝܣ ντεΐλ ἰμὶσ, ἢ ܐܝܬܝܡܝܣ ἰμιμὶσ ὁ μὴ ὑπάρξας. Εἶναι ἄκλιτος.
2. ܢܬܝܠܝܬ ντεΐλ ἰντὶκ ἢ ܐܘܠܡܘܬ ὄλμαντὲκ ὁ μὴ ὑπάρξας. Κλίνονται καὶ προσλαμβάνουσι καὶ τὰς κτητικὰς καταλήξεις.

Μέλλων.

ܐܘܠܝܐܙܩ ἢ ܐܘܠܝܐܙܩ ὀλμαϊαζὰκ ὁ μὴ ἐσόμενος. Κλίνεται ὡς τὰ ὀνόματα, καὶ δέχεται καὶ τὰς κτητικὰς καταλήξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ συζυγίας τῶν ῥημάτων.

Εἴπαμεν ἀνωτέρω, ὅτι ὅλα τὰ Τουρκικὰ ῥήματα ὁποιουδήποτε εἴδους λήγουσιν εἰς ܡܩ μὰκ, ἢ ܡܠ μὲκ, καὶ ὅτι ὅλα σχηματίζονται καθ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν τύπον, φυλαττομένης μόνον

τῆς ἁρμονίας. Τὰ ἀρνητικὰ μόνον πάσχουσιν ἀνωμαλίαν τινὰ εἰς τὴν ὁριστικὴν μετοχὴν, καὶ εἰς τὸ πρῶτον πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὁριστικῆς, δι' ὃ καὶ περὶ τούτων θέλομεν λαλήσει μετὰ τὰ καταφατικά. Ἰστέον δὲ, ὅτι τὸ πρῶτον ἀπαρέμφατον εἰς ܡܢ μὰν ἢ ܠܡ μὲν εἶναι ἡ βάσις καὶ τὸ θέμα τῶν ῥημάτων, καὶ ἐκ τούτου σχηματίζονται τὸ Β΄. ἀπαρέμφατον, ἡ ὁριστικὴ μετοχὴ, καὶ ἡ εἰς ܡܫܝ μὶσ μετοχὴ, ἐξ ὧν σχηματίζονται οἱ λοιποὶ χρόνοι ὅλων τῶν ῥημάτων. Διὰ τοῦτο πρὸ πάντων ἀναγκαῖον εἶναι νὰ προτάξωμεν τὸν τρόπον, καθ' ὃν σχηματίζονται ἤτοι οἱ τρεῖς χρόνοι.

1. Τὸ Β΄. ἀπαρέμφατον τῶν καταφατικῶν ῥημάτων σχηματίζεται ἀφαιρέσει τοῦ ܡܢ μὰν καὶ ܠܡ μὲν καὶ προσθέσει ἀντὶ τοῦ ܡܢ μὰν τοῦ ܐ ἢ ܐ α, καὶ ἀντὶ τοῦ ܠܡ μὲν τοῦ ܐ ε, οἷον ܐܬܦܪ ἀτ-μὰν ῥίπτειν, τὸ Β΄. ἀπαρέμφατον ܐܬܪ ἢ ܐܬܪ ἀτ-μὰ, ܐܠܦ σεβ-μὲν ἀγαπᾶν, τὸ Β΄. ἀπαρέμφατον ܐܠܦ σεβ-μέ. Ὅτε δὲ πρὸ τοῦ μὰν καὶ μὲν ὑπάρχει φωνῆεν, τότε τίθεται ܝܐ ἢ ܝܐ ἰὰ, καὶ ܝܐ ἰὲ, π. χ. ܐܘܠܝܐ ἢ ܐܘܠܝܐ ἀβλα-ἰὰ ἐκ τοῦ ἀβλα-μὰν θηρεύειν, ܐܘܝܠܝܐ σοῖλε-ἰὲ ἐκ τοῦ ܐܘܝܠܡ σοῖλε-μὲν λαλεῖν. Σημείωσαι δὲ, ὅτι ἐπὶ τῶν ἐχόντων πρὸ τοῦ ܠܡ μὲν ܬ τ, τρέπεται τοῦτο εἰς ܕ ντ, οἷον ܐܕ ἐντὲ ἐκ τοῦ ܐܝܬܝܠܡ ἐτ-μὲν ποιεῖν· τὸ δὲ ܬ τ τῶν διαβατικῶν ῥημάτων εἰς ܡܢ μὰν ἕξεσι τρέπειν ἢ μὴ, οἷον ܨܓܪܬܡ τζαγηρτμὰν μεταπέμπεσθαι, προσάζειν νὰ κράξῃ τινὰ, τὸ Β΄. ἀπαρέμφατον ܨܓܪܕ τζαγηρντὰ, ἢ ܨܓܪܬ τζαγηρτά.

2. Ἡ ὁριστικὴ μετοχὴ γίνεται ἀφαιρέσει τοῦ ܡܢ μὰν ἢ ܠܡ μὲν καὶ προσθέσει τοῦ ܪ, τὸ ὁποῖον μετὰ μὲν φωνῆεν προφέρεται ρ, μετὰ δὲ σύμφωνον ηρ, υρ, ιρ, ὔρ κατὰ τὴν ἁρμονίαν, οἷον ܐܘܠܪ ἀβλὰ-ρ θηρεύων ἐκ τοῦ ἀβλα-μὰν θηρεύειν, ܐܘܪܘܪ βυρ-ὔρ τύπτων ἐκ τοῦ ܐܘܪܡܢ βυρ-μὰν τύπτειν, ܝܒܪܘܪ βέρ-ιρ δίδων ἐκ τοῦ ܝܒܪܠܡ βερ-μὲν διδόναι κτ., ὅπου σημειωτέον, 1) Τὰ πρὸ τοῦ ܡܢ μὰν ἢ ܠܡ μὲν εἰς ܠ λ, ܢ ν, ἢ ܪ ρ λήγοντα ῥήματα δίχα φωνήεντος κατόπιν προσλαμβάνουσι καὶ τὸ ἀργὸν ܘ πρὸ τοῦ ܪ, ὡς ἀνωτέρω βλέπεις ܐܘܪܘܪ βυρὔρ καὶ ܝܒܪܘܪ βερίρ, καὶ ܐܘܪ ἀλ-ὴρ λαμβάνων ἐκ τοῦ ܐܠܦ ἀλ-μὰν λαμβάνειν, καὶ ܣܘܢܘܪ σεβιν-ὶρ χαίρων ἐκ τοῦ ܣܘܢܡ σεβιν-μὲν χαίρειν. 2) Τὸ ܬ τ τρέπεται, ὡς ἐπὶ τοῦ Β΄. ἀπαρεμφάτου ἐν ταῖς αὐταῖς περιστάσεσιν, εἰς ܕ ντ, οἷον ܐܕ ἐντὲρ ποιῶν, ܨܓܪܕ τζαγηρντὴρ ἢ ܨܓܪܬ τζαγηρτὴρ μεταπεμπόμενος. 3) Ἐξαιροῦνται τοῦ ἀνωτέρω κανόνος τὰ πρὸ τοῦ ܡܢ μὰν καὶ ܠܡ μὲν εἰς σύμφωνον λήγοντα, διότι ταῦτα πάντοτε δὲν δέχονται τὸ ἁρμονικὸν φωνῆεν τῆς μετοχῆς, οἷον ܐܬܦ ἀτ-μὰν ῥίπτειν ποιεῖ ܐܬܪ ἀτ-ὰρ ῥίπτων, ܐܬܡ ἐτ-μὲν ποιεῖν, ܐܕ ἐντὲρ ποιῶν, ܐܝܡܢ ὔιμὰν μιμεῖσθαι, ποιεῖ ܐܝܡ ὔιὰρ μιμούμενος καὶ ὄχι ܐܝܡ ὔιὲρ, τὸ ὁποῖον ἡ χρῆσις μόνον διδάσκει. 4) Ἐπὶ τῶν πολυσυλλάβων τρέπεται τὸ ܦ εἰς ܒ, οἷον ܒܪܩܡܢ μπῖραν-μὰν ἐᾶν, ܒܪܩܪ μπῖραγὰρ ἐῶν.

3. Ἡ εἰς ܡܫܝ μετοχὴ σχηματίζεται μεταβολῇ τοῦ ܡܢ μὰν ἢ ܠܡ μὲν εἰς ܡܫܝ μὶσ,

μὲσ, μίσ, μὲσ κατὰ τὴν ἀρμονίαν, οἷον ܐܬܡܚܐ ἀτ-μὴσ ῥίψας ἐκ τȣ̃ ܐܬܡܚ ἀτ-μὰκ ῥίπτειν, ܐܘܕܡܚܐ ὀκȣ-μὲσ ἀναγνώσας ἐκ τȣ̃ ܐܘܕܡܚ ὀκȣμὰκ ἀναγινώσκειν.

Ἡ συζυγία παντὸς εἴδȣς ἀρνητικῶν ῥημάτων εἶναι ἡ εὐκολωτάτη οἱȣδήποτε ἄλλȣ καταφατικȣ̃ ῥήματος, καθότι ἡ πρὸ τȣ̃ μὰκ ȣ̃ μὲκ συλλαβὴ λήγει εἰς φωνῆεν α ἢ ε, ȣ̃ ἑπομένως εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς ὁριστικῆς μετοχῆς δὲν ἀπαντᾷ κάμμία ἐξαίρεσις· σχηματίζεται δὲ αὕτη ἀφαιρέσει τȣ̃ μὰκ ȣ̃ μὲκ, ȣ̃ προσθέσει τȣ̃ ܝ, οἷον ܒܩܡܩ μπάκμαμακ μὴ κυττάζειν, ܒܩܡ μπακμὰζ μὴ κυττάζων· ܒܩܡܩ μπακάμαμακ μὴ ἐμπορεῖν κυττάζειν, ܒܩܡ μπακάμαζ μὴ ἐμπορῶν κυττάζειν· ܣܒܡܩ σέβμεμεκ μὴ ἀγαπᾶν, ܣܒܡ σεβμὲζ μὴ ἀγαπῶν· ܣܒܡܩ σεβέμεμεκ μὴ ἐμπορεῖν ἀγαπᾶν, ܣܒܡ σεβέμεζ μὴ ἐμπορῶν ἀγαπᾶν (1).

Τȣ́των προτεθέντων, ἔσωσαν πρὸς γύμνασιν δύο παραδείγματα καταφατικῶν ȣ̃ ἀρνητικῶν ῥημάτων, τȣ̃ μὲν εἰς μὰκ, τȣ̃ δὲ εἰς μὲκ, οἷον ܒܩܡ μπακμὰκ κυττάζειν, ܒܩܡܩ μπάκμαμακ μὴ κυττάζειν· ܣܒܡ σεβμὲκ ἀγαπᾶν, ܣܒܡܩ σέβμεμεκ μὴ ἀγαπᾶν.

Ὁ ρ ι ς ι κ ή.

Ἐ ν ε ς ὼ ς (2).

Ἑνικ.	ܒܩܪ μπακάρ-ημ	κυττάζω		ܣܒܪ σεβέρ-ιμ	ἀγαπῶ
	ܒܩܪܢ μπακάρ-σιν	κυττάζεις		ܣܒܪܢ σεβέρ-σιν	ἀγαπᾷς
	ܒܩܪ (ܒܩܪ) μπακὰρ	κυττάζει		ܣܒܪ (ܣܒܪ) σεβὲρ	ἀγαπᾷ
Πληθ.	ܒܩܪܙ μπακάρ-ις	κυττάζομεν		ܣܒܪܙ σεβέρ-ις	ἀγαπῶμεν
	ܒܩܪܢܝܢ μπακάρ-σινις	κυττάζετε		ܣܒܪܢܝܢ σεβέρ-σινις	ἀγαπᾶτε
	ܒܩܪܠܪ (ܒܩܪܠܪ) μπακαρ-λὰρ	κυττάζȣν		ܣܒܪܠܪ (ܣܒܪܠܪ) σεβερ-λὲρ	ἀγαπῶσι

(1) Σημείωσαι δὲ περὶ τῆς προσωδίας τῶν χρόνων τῶν καταφατικῶν ῥημάτων 1) εἰς τȣ̀ς ἐκ μετοχῆς ἢ τȣ̃ Β΄ ἀπαρεμφάτȣ ȣ̃ τȣ̃ βοηθητικȣ̃ ῥήματος συνθέτȣς χρόνȣς ὁ τόνος μένει πάντοτε εἰς τὴν μετοχὴν ἢ εἰς τὸ Β΄ ἀπαρέμφατον, ἡ δὲ βοηθητικὴ καταλήξις δὲν ἐπιδέχεται τόνον, πλὴν τȣ̃ πληθ. α΄. προσώπȣ τῆς προσακτικῆς, τῆς εἰς ῥὰκ ἢ ῥὲκ μετοχῆς, ȣ̃ εἰς ȣ̃ζὰκ ἢ ȣ̃ζὲκ μέλλοντος μετοχῆς, ὅπȣ ὁ τόνος ἐννοεῖται εἰς τὴν λήγȣσαν τῆς καταλήξεως· 2) εἰς τȣ̀ς χρόνȣς, ὅσοι συντίθενται ἐκ τȣ̃ βοηθητικȣ̃ ῥήματος ȣ̃ τȣ̃ α΄ ἀπαρεμφάτȣ κατ' ἀποκοπὴν τȣ̃ μὰκ ἢ μὲκ, ὁ τόνος ἐννοεῖται πάντοτε εἰς τὴν λήγȣσαν τῆς καταλήξεως πλὴν τȣ̃ πληθ. Β΄. προσώπȣ τῆς προσακτικῆς, ὅπȣ ὁ τόνος ἐννοεῖται πρὸ τῆς καταλήξεως, οἷον σέβιν ἀγαπήσατε.

Ὁ δὲ τόνος τῶν χρόνων τῶν ἀρνητικῶν καὶ ἀδυνάτως ἀρνητικῶν ῥημάτων δὲν δέχεται κάμμίαν ἐξαίρεσιν, ἀλλὰ μένει πάντοτε εἰς τὴν μετοχὴν, ἢ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον, ȣ̃ τὸ βοηθητικὸν δὲν δέχεται ποτὲ τόνον. Τὸ αὐτὸ ἐννόει ȣ̃ περὶ τῶν ἀρνητικῶν θετικῶν ἐπιῤῥημάτων, ȣ̃ τῶν ἀπαρεμφάτων τῶν προσλαμβανόντων διαφόρȣς καταλήξεις πρὸς παράσασιν διαφόρων σημαινομένων.

(2) Σχηματίζεται ἀπὸ τῆς ὁριστικῆς μετοχῆς ȣ̃ τȣ̃ ἐνεστῶτος τȣ̃ βοηθητικȣ̃ ῥήματος, πλὴν τȣ̃ πρώτȣ ἑνικȣ̃ προσώπȣ τῶν ἀρνητικῶν, ὅπȣ τὸ ܝ ἀποβάλλεται, καὶ δὲν λέγομεν μπακμάζ-ημ ἀλλὰ

Ἑν. بقمام ἢ بقمم	μπακμὰκ	δὲν κυττάζω	سومم	σεβμὲμ	δὲν ἀγαπῶ
بقمزسن	μπακμάζ-σην	δὲν κυττάζεις	سومزسن	σεβμέζ-σιν	δὲν ἀγαπᾷς
بقمز	μπακμὰζ	δεν κυττάζει	سومز	σεβμὲζ	δὲν ἀγαπᾷ
Πληθ. بقمززز	μπακμάζ-ηζ	δὲν κυττάζομεν	سومززز	σεβμέζ-ιζ	δὲν ἀγαπῶμεν
بقمزسكز	μπακμάζ-σηνηζ	δὲν κυττάζετε	سومزسكز	σεβμέζ-σινιζ	δὲν ἀγαπᾶτε
بقمزلر	μπακμαζ-λὰρ	δὲν κυττάζεν	سومزلر	σεβμεζ-λὲρ	δὲν ἀγαπῶν.

Ἑνεστὼς Συνεχής (1).

Ἑνικ. بقيورم	μπακά ϊορεμ	κυττάζω ἤδη	سوميورم	σεβέ ϊορεμ	ἀγαπῶ ἤδη
بقيورسن	μπακά ϊορσεν	κυττάζεις ἤδη	سوميورسن	σεβέ ϊορσεν	ἀγαπᾷς ἤδη
بقيور	μπακά ορ	κυττάζει ἤδη	سوميور	σεβέ ϊορ	ἀγαπᾷ ἤδη
Πληθ. بقيوززز	μπακά ϊορεζ	κυττάζομεν ἤδη	سوميوززز	σεβέ ϊορεζ	ἀγαπῶμεν ἤδη
بقيورسكز	μπακά ϊορσενεζ	κυττάζετε ἤδη	سوميورسكز	σεβέ ϊορσενεζ	ἀγαπᾶτε ἤδη
بقيورلر	μπακά ϊορλαρ	κυττάζεν ἤδη	سوميورلر	σεβέ ϊορλαρ	ἀγαπῶν ἤδη
Ἑν.* بقميورم	(2) μπάκμα-ϊορεμ	δὲν κυττάζω ἤδη	سوميورم	σέβμε ϊορεμ	δὲν ἀγαπῶ ἤδη

Παρατατικὸς (3).

Ἑνικ. بقردم	μπακάρ-ντημ	ἐκύτταζον	سوردم	σεβέρ-ντιμ	ἀγαπῶσα
بقردك	μπακάρ-ντην	ἐκύτταζες	سوردك	σεβέρ-ντιν	ἀγαπῶσες
بقردي	μπακάρ-ντη	ἐκύτταζε	سوردي	σεβέρ-ντι	ἀγαπῶσε
Πληθ. بقردق	μπακάρ-ντηκ	ἐκυττάζομεν	سوردق	σεβέρ-ντικ	ἀγαπῶσαμεν
بقردكز	μπακάρ-ντηνηζ	ἐκυττάζετε	سوردكز	σεβέρ-ντινιζ	ἀγαπῶσατε
بقردلر	μπακαρλάρ-ντηρ	ἐκύτταζον	سوردلر	σεβερλὲρ-ντιρ	ἀγαπῶσαν.
Ἑν. * بقمزدم	μπακμάζ-ντημ	δὲν ἐκύτταζον	سومزدم	σεβμέζ-ντιμ	δὲν ἀγαπῶσα.

μπακμάμ· οἱ δὲ λοιποὶ χρόνοι τῶν ἀρνητικῶν ἐπὶ πάσης ἐγκλίσεως σχηματίζονται κατὰ τὰς κανόνας τῆς συζυγίας τῶν καταφατικῶν ῥημάτων, δι' ὃ καὶ τὸ πρῶτον πρόσωπον αὐτῶν μόνον ἐσημειώθη μὲ ἀστερίσκον, τὰ δὲ λοιπὰ εὐκόλως ἐμπορεῖ νὰ σχηματίσῃ ὁ ἀναγνώστης ἀφ' ἑαυτοῦ.

(1) Οὗτος ὁ χρόνος σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ Β' ἀπαρεμφάτου προθέσει τοῦ يورم ϊορεμ, καὶ σημαίνει ἐνέργειαν ἐν τῷ γίνεσθαι, καὶ τοῦτο ἐκφράζεται ἑλληνιστὶ, ἀραβιστὶ καὶ ἀγγλιστὶ διὰ μετοχῆς καὶ ὑπαρκτικοῦ ῥήματος, οἷον كليورم γγελίϊορεμ ἐρχόμενος διατελῶ, τυγχάνω اناجاي i am coming.

(2) Ἀντὶ τούτου εἶναι εὐχρηστότερος ὁ πρῶτος ἐνεστὼς προτάξει τοῦ شمدي σίμντι, ἢ شمديكي حالده σίμντικι χαλντὲ, ἤδη, κατὰ τὸ παρὸν, π. χ. اتمز شمديكي حالده, شمدي σίμντι ἢ σίμντικι χαλντὲ ἀτμὰζ δὲν ῥίπτει κατὰ τὸ παρὸν, ὁ ῥίπτων τυγχάνει, ἀντὶ اتميور ἀτμαϊορ.

(3) Σχηματίζεται ἀπὸ τῆς ὁριστικῆς μετοχῆς καὶ τοῦ παρατατικοῦ τοῦ βοηθητικοῦ ῥήματος κατ' ἀποκοπὴν τῆς πρώτης συλλαβῆς ἢ μή, πλὴν τὸ πρῶτον συνηθέστερον.

Παρατατικὸς ἀναφορικὸς (1).

Ἑνικ.	بقرشم	μπακάρ μισῖμ	ἐκύτταζον	شوم	σεβέρ-μισῖμ ἀγαπῶσα
	بقرشسن	μπακάρ-μισῖν	ἐκύτταζες	شوسن	σεβέρ-μισῖν ἀγαπῶσες
	بقرش	μπακαρμισῖ	ἐκύτταζε	شوش	σεβερ-μισῖ ἀγαπῶτε
Πλ.	بقرشز	μπακάρ-μισῖζ	ἐκυττάζομεν	شوشز	σεβέρ-μισῖζ ἀγαπῶσαμεν
	بقرشسكز	μπακάρ μισῖνιζ	ἐκυττάζετε	شوسكز	σεβέρ μισῖνιζ ἀγαπῶσατε
	بقرلرايمش	μπακαρλάρ-ιμισῖ	ἐκύτταζον	شورلرايمش	σεβερλέρ-ἰμισῖ ἀγαπῶσαν
Ἑν.*	بقمزشم	μπακμάζ-μισῖμ	λέγουσιν ὅτι δὲν ἐκύτταζον.	شومزشم	σεβμὲζ-μισῖμ λέγουσιν ὅτι δὲν ἀγαπῶσα.

Παρακείμενος ἢ ἀόριστος (2).

Ἑνικ.	بقدم	μπακ-τὴμ	ἐκύτταξα	دوم	σεβ-ντὶμ	ἀγάπησα
	بقدك	μπακ-τὴν	ἐκύτταξας	دوك	σεβ-ντὶν	ἀγάπησας
	بقدي	μπακ-τὴ	ἐκύτταξε	دوي	σεβ-ντὶ	ἀγάπησε
Πλήθ.	بقدق	μπακ τὴκ	ἐκυττάξαμεν	دوق	σεβ ντὶκ	ἀγαπήσαμεν
	بقدكز	μπακ τηνὴζ	ἐκυττάξατε	دوكز	σεβ ντινὶζ	ἀγαπήσατε
	بقديلر	μπακ-τηλὰρ	ἐκύτταξαν	دويلر	σεβ ντιλὲρ	ἀγάπησαν
Ἑνικ.*	بقمدم	μπακμαντὴμ	δὲν ἐκύτταξα	دومدم	σεβμεντὶμ	δὲν ἀγάπησα.

---

(1) Σχηματίζεται ἀπὸ τῆς ὁριστικῆς μετοχῆς καὶ τοῦ ἀναφορικοῦ παρατατικοῦ τοῦ βοηθητικοῦ ῥήματος κατ' ἀποκοπὴν τῆς πρώτης συλλαβῆς, τὸ συνηθέστερον, ἢ μή, εἰς τὸν ὁποῖον χρόνον ἐνίστε, μάλιστα δὲ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς, προστίθεται ἐν τῷ τέλει καὶ τὸ ي ντιρ, ντερ, ντιρ, ντὔρ κατὰ πλεονασμὸν ἐπὶ παντὸς προσώπου καὶ ἀριθμοῦ. Σημείωσαι δὲ ἐν γένει, ὅτι οἱ ἀναφορικοὶ χρόνοι εἶναι τότε μόνον ἐν χρήσει, ὅτε ὁ λαλῶν περί τινος πράγματος ἔχει κάποιαν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ἀληθείας αὐτοῦ, ἢ ἐπερειδόμενος εἰς τοὺς λόγους καὶ τὰς μαρτυρίας τῶν ἄλλων ἀνθρώπων λαλεῖ, π. χ. قرنداشك اون ياشنده ايكن نحو اوقور ايمش καρηνυτασὶν ὂν γιασηνυτὰ ἰκὲν, ναχὲ ὀκὔρ ἡμὔσ, λέγουσιν ὅτι ὁ ἀδελφός σου, δώδεκα χρόνων ὤν τας, ἐσπούδαζε τὸ συντακτικόν.

Οὗτος ὁ παρατατικὸς, καὶ ὁ πρὸ αὐτοῦ, ὅτε σημαίνουσιν ἐνέργειαν ἐν τῷ γίνεσθαι, τότε σχηματίζονται ἀπὸ τοῦ τρίτου ἑνικοῦ προσώπου τοῦ συνεχοῦς ἐνεστῶτος καὶ τῶν παρατατικῶν τοῦ βοηθητικοῦ ῥήματος ὁλμὰκ εἶναι, π. χ. بقديوردم μπακαΐορ-ντὲμ ἐτύγχανον κυττάζων, بقميوردم μπακμαΐορ-ντὲμ δὲν ἐτύγχανον κυττάζων, بقديورمشم μπακαϊόρμισὲμ λέγου ὅτι ἐτύγχανον κυττάζων, بقميورمشم μπακμαϊόρμισὲμ λέγου ὅτι δὲν ἐτύγχανον κυττάζων κτ. π. χ. دون اناك اوليور ايمش ντὲν ἀνὰν ὀλιὸρ ἡμὔσ λέγου, ἢ ἤκουσα ὅτι χθὲς ἡ μήτηρ σου ἦτον ἢ ἐκινδύνευε ν' ἀποθάνῃ.

(2) Σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου ἀφαιρέσει τοῦ μὰκ καὶ μὲκ, καὶ προσθέσει τοῦ παρατα-

Παρακείμενος ὁ ἀόριστος ἀναφορικοί (1).

Ἑνικ.	ⲣⲙⲙⲁⲕ	μπακ-μⲟⲩⲙ	ἐκύτταξα	ⲣⲙⲙⲟⲛ σεϭ-μⲟⲩⲙ	ἀγάπησα
	ⲥⲙⲙⲁⲕ	μπακ-μⲟⲩⲛ	ἐκύτταξας	ⲥⲙⲙⲟⲛ σεϭ-μⲟⲩⲛ	ἀγάπησας
	ⲡⲙⲙⲁⲕ	μπακ-μⲟⲩ	ἐκύτταξε	ⲡⲙⲙⲟⲛ σεϭ-μⲟⲩ	ἀγάπησε
Πληθ.	ⲛⲙⲙⲁⲕ	μπακ-μⲟⲩⲛⲓ	ἐκυττάξαμεν	ⲛⲙⲙⲟⲛ σεϭ-μⲟⲩⲛⲓ	ἀγαπήσαμεν
	ⲧⲙⲙⲁⲕ	μπακ-μⲟⲩⲥⲟⲩⲛⲓ	ἐκυττάξατε	ⲧⲙⲙⲟⲛ σεϭ-μⲟⲩⲥⲟⲩⲛⲓ	ἀγαπήσατε
	ⲛⲙⲙⲁⲕ	μπακ-μⲟⲩⲗⲁⲣ υτⲏⲣ	ἐκύτταξαν	ⲛⲙⲙⲟⲛ σεϭ-μⲟⲩⲗⲉⲣ-υτⲏⲣ	ἀγάπησαν
Ἑν. *	ⲣⲙⲙⲁⲕ	μπακμάμⲟⲩⲙ λέγεσιν ὅτι δὲν ἐκύτταξα.		ⲣⲙⲙⲟⲛ σεϭμέμⲟⲩⲙ λέγεσιν ὅτι δὲν ἠγάπησα.	

Λέγεται

Ὑπερσυντέλικος (2).

Ἑνικ.	ⲉⲓⲙⲙⲁⲕ	μπακμⲟⲩ ⲏⲛⲧⲏⲙ εἶχε κυττάξω κτ.	ⲉⲓⲙⲙⲟⲛ σεϭμⲟⲩ ⲏⲛⲧⲏⲙ, εἶχεν ἀγαπήσω.
*	ⲉⲓⲙⲙⲁⲕ	μπακμαμⲟⲩ ⲏⲛⲧⲏⲙ δὲν εἶχε κυττάξω.	ⲉⲓⲙⲙⲟⲛ σεϭμεμⲟⲩ ⲏⲛⲧⲏⲙ, δὲν εἶχεν ἀγαπήσω.

τῶν τῶ ὁλμὰκ εἶναι κατὰ συγκοπὴν τῆς πρώτης συλλαβῆς, τῶ ὁποίε τὸ ⲗ ἐν τέλει λέξεως, ⲝ ἡγεμένων ἢ ἑπομένων τῶν δασέων γραμμάτων προφέρεται ὡς τ.

(1) Σχηματίζεται ἀπὸ τῶ ἀπαρεμφάτε ἀφαιρέσει τῶ μὰκ ⲝ μὲκ, ⲝ προθέσει τῶ ἀναφορικῶ παρατατικῶ τῶ ὁλμὰκ εἶναι κατὰ συγκοπὴν, ⲝ προσλαμβάνει πολλάκις, μάλιςα δὲ ἐν τῷ γράφειν τὸ πλεονάζον ⲗ υτⲏⲣ, υτⲉⲣ, υτⲓⲣ, υτⲟⲣ ἐπὶ παντὸς προσώπε ⲝ ἀριθμῶ, οἷον ⲗⲙⲙⲟⲛ σεϭμⲟⲩⲙ υτⲏⲣ λέγεν ὅτι ἠγάπησα, κτ. ἡ δὲ χρῆσις αὐτῶ εἶναι ὡς ἡ τῶ ἀναφορικῶ παρατατικῶ ἐπὶ ἀμφιβόλε διηγήσεως, π. χ. ⲥⲱ ⲕⲓⲧⲁⲙⲡⲓ ⲟⲩⲕⲟⲙⲙⲁⲥⲙⲁⲥⲉⲛ σὲ κιταμπὶ ὀκαμάσμασεν, ἐδιάβασες τῶτο τὸ βιβλίον;

(2) Οὗτος ὁ χρόνος σχηματίζεται ἀπὸ τῆς ἀναφορικῆς μετοχῆς ⲝ τῶ παρατατικῶ τῶ ὑπαρκτικῶ ῥήματος κατὰ συγκοπὴν ἢ μὴ, ⲝ ἐπειδὴ μόνον ὁ παρατατικὸς τῶ ὑπαρκτικῶ ῥήματος κλίνεται, διὰ τῶτο ἐσημειώσαμεν τὸ πρῶτον μόνον πρόσωπον, τὰ δὲ λοιπὰ εὐκόλως ἐμπορεῖ νὰ εὕρῃ ὁ ἀναγνώςης εἰς τὴν συζυγίαν τῶ ὑπαρκτικῶ ῥήματος, ⲝ μόνον τὸ πληθυντικὸν γ'. πρόσωπον ἐξαιρεῖται, διότι ποιεῖ ⲗⲙⲙⲁⲕⲙⲁⲗⲁⲣ ⲏⲛⲧⲏ ⲝ ἐχὶ ⲉⲓⲙⲙⲁⲕ μπακμὰ ⲏⲛⲧⲏⲗὰρ εἶχε κυττάξω.

Ὑπάρχει ⲝ ἕτερος ὑπερσυντέλικος ἐν χρήσει σχηματιζόμενος ἐκ τῶ παρακειμένε τῶ πρωτοτύπε ῥήματος ⲝ τῶ παρατατικῶ τῶ ὑπαρκτικῶ ὁλμὰκ εἶναι, κλινομένε μόνον ἑνὸς ἐκ τῶν δύο, ἢ ⲝ ἀμφοτέραν, π. χ. ⲗⲙⲙⲁⲕ μπακτὴμ ⲏⲛⲧⲏ, ἢ ⲗⲙⲙⲁⲕ μπακτὴ ⲏⲛⲧⲏμ, ἢ ⲗⲙⲙⲁⲕ μπακτὴμ ⲏⲛⲧⲏμ· διαφέρει δὲ κατὰ τῶτο ἀπὸ τῶ ἀνωτέρω ὑπερσυντελικῶ, καθότι ἕτος σημαίνει μα-

Ὑπερσυντέλικος ἀναφορικὸς (1).

Ἑνικ. بڤمش ايمشم μπακμὴς ἡμησὴμ, سوش ايمشم σεβμὶς ἰμισὶμ, λέγεν ὅτε λέγεν ὅτι εἶχε κυττάξω. εἶχεν ἀγαπήσω.

Ἑν.* بڤمش ايمشم μπακμαμὴς ἡμησὴμ سوش ايمشم σεβμεμὶς ἰμισὶμ λέγεν ὅτε λέγεν ὅτι δὲν εἶχε κυττάξω. δὲν εἶχεν ἀγαπήσω.

Μέλλων Α΄.

Ἑνικ. بڤرم μπακάρεμ θέλω κυττάξει. سورم σεβέρὶμ θέλω ἀγαπήσει.

Ἑνικ. بڤمم μπακμὰμ δὲν θέλω κυττάξει. سومم σεβμὲμ δὲν θέλω ἀγαπήσει.

Σχηματίζεται ὡς ὁ ἐνεστὼς ἀπαραλλάκτως.

Πολλάκις ὅμως ἐκφράζεσιν οἱ Τῦρκοι τὸν μέλλοντα διὰ μετοχῆς μέλλοντος χρόνε καὶ τῆς ὁριστικῆς τῦ ὑπαρκτικῦ ῥήματος, ὡς ὁρᾶς κατωτέρω.

Μέλλων Β΄. (2)

Ἑν. بڤاجغم μπακαδζαγ-ὴμ	θέλω κυττάξει	سوجكم σεβεδζε-ὶμ	θέλω ἀγαπήσει
بڤاجڤسن μπακαδζάκ-σην	θέλεις κυττάξει	سوجكسن σεβεδζέκ-σιν	θέλεις ἀγαπήσει
بڤاجق μπακαδζὰκ	θέλει κυττάξει	سوجك σεβεδζὲκ	θέλει ἀγαπήσει
Πλ. بڤاجغز μπακαδζαγ-ὴζ	θέλομεν κυττάξει	سوجكز σεβεδζε-ὶζ	θέλομεν ἀγαπήσει
بڤاجڤسكز μπακαδζάκ-σηνὴζ	θέλετε κυττάξει	سوجكسكز σεβεδζέκ-σηνὶζ	θέλετε ἀγαπήσει
ἢ بڤاجڤسز μπακαδζάκ-σὴζ		ἢ سوجكسز σεβεδζέκ-σὶζ	
بڤاجقلر μπακαδζακ-λὰρ	θέλεν κυττάξει	سوجكلر σεβεδζεκ-λὲρ	θέλεν ἀγαπήσει.

κρυνότερον χρόνε διάσημα, π. χ. بدرك كلدي ايسه سفرمدن قالقمش ايدم πευτερὶν γγελυτὶ ἰσὲ, σοφραντᾶν καλκμὴς ἡυτὴμ, ὅτε ἦλθεν ὁ πατὴρ σε, ἐγὼ εἶχε συκωῦῶ ἀπὸ τὸ τραπέζι πρὸ πολλῦ.

(1) Σχηματίζεται ἀπὸ τῆς ἀναφορικῆς μετοχῆς, ἀκλίτε μενύσης, καὶ τῦ μόνε κλινομένε ἀναφορικῦ ὑπερσυντελικῦ τῦ ὑπαρκτικῦ ῥήματος, ὅπε καὶ ζητείτω ὁ ἀναγνώσης τὴν κλίσιν· γράφεται δὲ καὶ κατ' ἀποκοπὴν, καὶ ἐν τῷ γράφειν προσαρτᾶται καὶ τὸ πλεονάζον در ντὴρ, ντερ, ντὶρ, ντὔρ ἐνίοτε, π. χ. سوش ايمشمدر σεβμὶς ἰμισὶμ-ντὶρ ἢ سوش ايمشمشدر σεβμὶς-μισὶμ-ντὶρ, λέγεν ὅτι εἶχεν ἀγαπήσω. Οὗτος ὁ χρόνος σημαίνει ἀναφορὰν καὶ ἀμφιβολίαν, π. χ. اوته كون كويدن كلور ايكن قرنداشك بڕي كورمش ايمش ὅτε γγὔν κιοϊντὰν γγελὶρ ἰκὲν, καρηνυτασὴν μπιζὶ γγὔρμὔσ ἔμὔσ προχθὲς, ὅτε ἠρχόμεθα ἀπὸ τὸ χωρίον, μᾶς εἶχεν ἰδῦ λέγει ὁ ἀδελφός σε.

(2) Τὰ τρίτα πρόσωπα λαμβάνεν ἐνίοτε καὶ τὸ در ντὴρ κτ. πρὸς περισσοτέραν ἔμφασιν, οἷον بڤاجقدر μπακαδζάκ-τηρ θέλει κυττάξει.

Ἑν. * ܒܩܛܠܝܢ μπακμαϊαδζαγὴμ δὲν θέλω κυττάξει.	ܣܒܡܐܝܐܕܙܐܝܡ δὲν θέλω ἀγαπήσει.

Προςακτική.

Ἑνεςὼς ἢ ἀόριςος.

Ἑνικ. ܒܩ μπὰκ κύτταζε, κύτταξε	ܣܒ σὲβ ἀγάπα, ἀγάπησον
ܒܩܘܢ μπάκ-σὴν ἂς κυττάζῃ, κυττάξῃ	ܣܒܘܢ σεβ-σὶν ἂς ἀγαπᾷ, ἀγαπήσῃ
Πλιθ. ܒܩܠܝܢ μπακα-λὴμ ἂς κυττάζωμεν, κυττάξωμεν	ܣܒܠܝܢ σεβε λὶμ ἂς ἀγαπῶμεν, ἀγαπήσωμεν
ܒܩܟ, ܒܩܟܙ μπακὴ-νὴζ ἢ μπακ-ὴν κυττάξατε, κυττάζετε	ܣܒܟ, ܣܒܟܙ σεβ-ὶν ἢ σεβ-ὶνὶζ ἀγαπᾶτε, ἀγαπήσατε
ܒܩܘܢܠܝ μπακ-σὴνλὰρ ἂς κυττάζῃν, κυττάξῃν.	ܣܒܘܢܠܝ σεβ-σὶνλὲρ ἂς ἀγαπῶν, ἀγαπήσῃν.
Ἑνικ. * ܒܩܡܐ μπάκμα μὴ κυττάζῃς	ܣܒܡܐ σέβμε μὴ ἀγαπᾷς
ܒܩܘܡܐ μπάκμα-σὴν ἂς μὴ κυττάζῃ	ܣܒܘܡܐ σέβμε-σὶν ἂς μὴ ἀγαπᾷ
Πλ. ܒܩܡܐܠܝܢ μπακμαϊαλὴμ ἂς μὴ κυττάζωμεν.	ܣܒܡܐܠܝܢ σεβμεϊελὶμ ἂς μὴ ἀγαπῶμεν
ܒܩܡܝܟ, ܒܩܡܝܟ, ܒܩܡ μπακμὰν, ἢ μπακμαὴν, ἢ μπακμαὴνὶζ μὴ κυττάζετε.	ܣܒܡܝܟ, ܣܒܡܝܟ, ܣܒܡ σεβμὲν, ἢ σεβμεῖν, ἢ σεβμεῖνὶζ μὴ ἀγαπᾶτε
ܒܩܡܘܢܠܝ μπακμασὴνλὰρ ἂς μὴ κυττάζῃν.	ܣܒܡܘܢܠܝ σεβμεσὶνλὲρ ἂς μὴ ἀγαπῶν.

Σημειώσεις.

Τὸ Β΄. ἑνικὸν πρόσωπον σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου ἀφαιρέσει τοῦ μὰκ ἢ μὲκ, ὅπου ἐν τοῖς βιβλίοις ἀπαντᾷ πολλάκις ἐν τέλει ἢ ἡ πλεονάζουσα συλλαβὴ ܐ ἢ ܝ γὴλ

Ἀντὶ μέλλοντος μεταχειρίζονται πολλάκις οἱ Τοῦρκοι, καθὼς καὶ οἱ Ἕλληνες, τὸν εὐκτικὸν ἑνεςῶτα, περὶ οὗ θέλομεν λαλήσει κατωτέρω.

Σταυιώτατα ἀπαντᾷ καὶ ἕτερος μέλλων, σχηματιζόμενος ἐκ τοῦ ἑνικοῦ β΄. προσώπου τῆς προςακτικῆς προσθέσει τοῦ ܝܪܝ ἰσέριμ, οἷον ܒܩܝܪܝ μπακησέριμ θέλω κυττάξει, ܒܩܝܪܝܢ μπακησέρσιν θέλεις κυττάξει, ܒܩܝܪ μπακησὲρ θέλει κυττάξει, ܒܩܝܪܙ μπακησέριζ θέλομεν κυττάξει κτ.

ἐπὶ τῶν εἰς μὰκ λιγόντων ῥημάτων, ἢ كل ἢ كيل γγίλ ἐπὶ τῶν εἰς μὲκ λιγόντων, οἷον بقيل ἢ بقل μπακγὶλ ἀντὶ بق μπὰκ, كل ἢ كيل σεβγγίλ ἀντὶ ϣ σὲβ. Κοινῶς δὲ λαλοῦντες, προδέττουσιν οἱ Τοῦρκοι πολλάκις ἐν τέλει τοῦ ἑνικοῦ Β΄. προσώπου τὸ ا ἢ ه α, ἢ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ χυδαϊσὶ λεγόμενον δὰ, π. χ. ϣا ἢ ϣه σέβᾶ ἀγάπα δὰ, كل γγέλᾶ ἔλα δά. Σημείωσαι δὲ ὅτι, ὅτε τὸ πρὸ τοῦ μὰκ ἢ μὲκ σύμφωνον ἔχει φωνῆεν ἀπὸ κοινοῦ νοούμενον, τότε ἐν τῇ προσακτικῇ προσαρτᾶται ἐν τέλει τὸ ه εἰς σημεῖον ὅτι κεῖνο τὸ σύμφωνον ἔχει φωνῆεν, διότι παρὰ Τοῦρκαις κἀνὲν ἐν τέλει σύμφωνον δὲν ἔχει φωνῆεν, διὸ ἢ ἡ προσακτικὴ τοῦ سويلمك σοϊλεμὲκ λαλεῖν γράφεται سويله σοϊλὲ ἢ οὐχὶ سويلم, διότι τότε ἔπρεπε ν' ἀναγνωσθῇ σοϊλ.

Τὸ ἑνικὸν τρίτον πρόσωπον γίνεται ἀπὸ τοῦ Β΄. προσθέσει τοῦ سون σὺν, σὺν, σὶν, σὸν κατὰ τὴν ἁρμονίαν, οἷον اورسون βερσὺν ἂς κτυπήσῃ, اولسون ὀλσὸν ἔστω.

Τὸ πληθυντικὸν Α΄. πρόσωπον σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ ἑνικοῦ γ΄. προσώπου τοῦ μέλλοντος τῆς εὐκτικῆς προσθέσει τοῦ لم λὴμ, λὶμ κατὰ τὴν ἁρμονίαν.

Τὸ πληθυντικὸν Β΄. πρόσωπον σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ ἑνικοῦ Β΄. προσώπου προσθέσει τοῦ ز, τὸ ὁποῖον προφέρεται, ἡγεμένου μὲν φωνήεντος, ὡς νὺζ, νὺζ, νὶζ, νὸζ κατὰ τὴν ἁρμονίαν, ἡγεμένου δὲ συμφώνου, ὡς νὺζ, ὀνὺζ, ἰνὶζ, ὀνὸζ κατὰ τὴν ἁρμονίαν, οἷον اوقوكز ὀκουὺζ διαβάσατε, اولكز ὀλὸνὸζ ἀποθάνετε. Τοῦτο δὲ γράφεται ἢ κατὰ συγκοπὴν τοῦ ج, οἷον اوقوك ὀκὺν, ἢ اولك ὀλὸν.

Τὸ πληθυντικὸν γ΄. πρόσωπον σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ ἑνικοῦ τρίτου προσθέσει τοῦ لر λὰρ, λὲρ κατὰ τὴν ἀνὰ τέσσαρα σχέσιν.

Σημείωσαι δὲ, ὅτι ἀντὶ τοῦ ἑνικοῦ ἢ πληθυντικοῦ τρίτου προσώπου τῆς προσακτικῆς ἐκλαμβάνεται ἢ τὸ ἑνικὸν ἢ πληθυντικὸν τρίτον πρόσωπον τοῦ μέλλοντος τῆς εὐκτικῆς ἢ ἀνάπαλιν, οἷον بقه μπακὰ ἀντὶ بقسون μπακσὴν, بقلر μπακαλὰρ ἀντὶ بقسونلر μπακσηνλὰρ.

Εὐκτική.

Ἐνεστὼς ἢ μέλλων (1).

Ἑνικ.	بقام μπακὰμ ἄμποτε νὰ κυττάζω	ϣه σεβὲμ ἄμποτε ν' ἀγαπῶ, ἠσω
	بقاسن μπακὰ-σὴν ἄμποτε νὰ κυττάζῃς	سونه σεβὲ-σὶν ἄμποτε ν' ἀγαπᾷς, ἠσῃς
	بقا μπακὰ ἄμποτε νὰ κυττάζῃ	ϣه σεβὲ ἄμποτε ν' ἀγαπᾷ, ἠσῃ

(1) Σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ Β΄. ἀπαρεμφάτου ἢ τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ὑπαρκτικοῦ ῥήματος. Σημείωσαι

Πλ.	ܒܥܐܝܢ ܡܒܟܝܢ ܐܝܟ ܡܬܝ ܢܥܒܕ ܩܘܛܥܐ	ܣܝܡܘܢ ܣܝܒܝܢ ܐܝܟ ܡܬܝ ܢܚܢ ܪܚܡܝܢ, ܐܝܟ ܕܢܚܢ
	ܒܥܐܝܢ ܡܒܟܝܢ ܐܝܟ ܡܬܝ ܢܥܒܕ ܩܘܛܥܐ	ܣܝܡܘܢ ܣܝܒܝܢ ܐܝܟ ܡܬܝ ܢܚܢ ܪܚܡܝܢ, ܐܝܟ ܕܢܚܢ
	ܐ ܒܥܐܝܢ ܡܒܟܝܢ	ܐ ܣܝܡܘܢ ܣܝܒܝܢ
	ܒܥܐ ܡܒܟܝܢ ܠܐ ܡܬܝ ܢܥܒܕ ܩܘܛܥܐ	ܣܝܡܘܢ ܣܝܒܝܢ ܠܐ ܡܬܝ ܢܚܢ ܪܚܡܝܢ
Ἑν. *	ܒܥܐ ܡܒܟܝܢ ܐܝܟ ܡܬܝ ܢܥܒܕ ܩܘܛܥܐ	ܣܝܡܘܢ ܣܝܒܝܢ ܐܝܟ ܡܬܝ ܢܚܢ ܪܚܡܝܢ

Σημείωσις. Εἰς τὰς περισσοτέρας ἀκολούθας χρόνας τῆς εὐκτικῆς καὶ ὑποτακτικῆς ἐγκλίσεως, ἐπειδὴ ὅλοι οἱ χρόνοι εἶναι σύνθετοι, καὶ μόνον ἡ τελευταία λέξις, ἡ ὁποία εἶναι τὸ βοηθητικὸν ῥῆμα, κλίνεται, διὰ τοῦτο θέλω σημειώσει μόνον τὸ ἑνικὸν πρῶτον πρόσωπον, τὰ δὲ λοιπὰ εὔκολον εἶναι νὰ σχηματίσῃ ὁ ἀναγνώστης ἀφ' ἑαυτοῦ, ἢ ἂς ζητῇ εἰς τὴν συζυγίαν τοῦ βοηθητικοῦ ῥήματος ὅλμαν εἶναι.

Παρατατικὸς (1).

Ἑνικ.	ܒܥܐܝܢ ܡܒܟܝܢ ܐܝܟ ܡܬܝ ܢܥܒܕ ܩܘܛܥܐ	ܣܝܡܘܢ ܣܝܒܝܢ ܐܝܟ ܡܬܝ ܢܚܢ ܪܚܡܝܢ
Ἑν. *	ܒܥܐ ܡܒܟܝܢ ܐܝܟ ܡܬܝ ܢܥܒܕ ܩܘܛܥܐ	ܣܝܡܘܢ ܣܝܒܝܢ ܐܝܟ ܡܬܝ ܢܚܢ ܪܚܡܝܢ

Παρακείμενος καὶ ἀόριστος (2).

Ἑ.	ܒܥܐ ܡܒܟܝܢ ܐܝܟ ܡܬܝ ܢܥܒܕ ܩܘܛܥܐ	ܣܝܡܘܢ ܣܝܒܝܢ ܐܝܟ ܡܬܝ ܢܚܢ ܪܚܡܝܢ

δὲ 1) ὅτι τοῦ Β'. ἀπαρεμφάτου τὸ ܐ ἢ ܐ ἐπὶ τοῦ ἑνικοῦ πρώτου προσώπου γράφεται ἢ ܐ κατὰ τὸ δοκοῦν, οἷον ܣܝܡܘܢ ἢ ܣܝܡ σεβέμ. 2) ἡ κατάληξις τοῦ πληθυντικοῦ πρώτου προσώπου γράφεται καὶ ܝܢ, οἷον ܣܝܡܘܢ σεβεῖζ. 3) Οὗτος ὁ χρόνος ἐκλαμβάνεται καὶ ἀντὶ τοῦ μέλλοντος τῆς ὁριστικῆς, πλὴν τότε ὡς ἐπιτοπολὺ τὸ ἑνικὸν πρῶτον πρόσωπον λήγει εἰς ܡ ιμ, ιμ κατὰ τὴν ἁρμονίαν, οἷον ܣܝܡܘܢ σεβεῖμ θέλω ἀγαπήσει, ܒܥܐ ܡܒܟܝܢ μπακαὶμ θέλω κυττάξει. 4) Ἀντὶ τοῦ πληθυντικοῦ Α'. προσώπου, καὶ ἀντὶ τοῦ ἑνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ Γ'. προσώπου εἶναι ἐν χρήσει καὶ οἱ αὐτοὶ χρόνοι τῆς προσακτικῆς, οἷον ܒܥܐ ܡܒܟܝܢ μπακαλὶμ ἀντὶ ܒܥܐ ܡܒܟܝܢ μπακαὶζ, καὶ ܣܝܡܘܢ σεβελὶμ ἀντὶ ܣܝܡܘܢ σεβεῖζ.

(1) Σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ ἑνικοῦ τρίτου προσώπου τοῦ ἀνωτέρω χρόνου καὶ τοῦ παρατατικοῦ τοῦ βοηθητικοῦ ῥήματος ܐܝܬܝܢ ἰντὶμ κατὰ συγκοπὴν, ἢ μὴ· πλὴν ὁ πρῶτος τρόπος εὐχρηστότερος. Οὗτος ὁ χρόνος σημαίνει καὶ ἄμποτε νὰ κυττάζω, ἢ ἀγαπῶ.

(2) Σχηματίζεται ἀπὸ τὴν ἀναφορικὴν μετοχὴν καὶ τὸν μέλλοντα τῆς εὐκτικῆς τοῦ ὑπαρκτικοῦ ῥήματος.

Ἑν. * ⲙⲡⲁⲕⲙⲁⲙⲏϭ ὁλὰμ ἄμποτε ⲛⲁⲓ νὰ μὴ κυττάξω — ⲥⲉⲃⲉⲙⲓϭ ὁλὰμ ἄμποτε νὰ μὴ ἀγαπήσω

Τ' π ε ρ σ υ ν τ έ λ ι κ ο ς (1).

Ἑν. ⲙⲡⲁⲕⲙⲏϭ ὁλαϊντὴμ ἄμποτε νὰ εἶχε κυττάξω — ⲥⲉⲃⲓϭ ὁλαϊντὴμ ἄμποτε νὰ εἶχεν ἀγαπήσω.

Ἑν. * ⲙⲡⲁⲕⲙⲁⲙⲏϭ ὁλαϊντὴμ ἄμποτε νὰ μὴ εἶχε κυττάξω. — ⲥⲉⲃⲉⲙⲓϭ ὁλαϊντὴμ ἄμποτε νὰ μὴ εἶχεν ἀγαπήσω.

Ὑ π ο τ α κ τ ι κ ή.

Ἐ ν ε ς ὼ ς ϗ μ έ λ λ ὼ ν (2).

Ἑν. ⲣⲱⲙ ⲡⲁⲕⲁⲣ-ⲥⲁⲙ	ἐὰν, ὅταν κυττάζω	ⲣⲱⲙ ⲥⲉⲃⲉⲣ-ⲥⲉⲙ	ἐὰν, ὅταν ἀγαπῶ
ⲥⲱⲙ ⲡⲁⲕⲁⲣ-ⲥⲁⲛ	ἐὰν, ὅταν κυττάζῃς	ⲥⲱⲙ ⲥⲉⲃⲉⲣ-ⲥⲉⲛ	ἐὰν, ὅταν ἀγαπᾷς
ⲁⲙⲱⲙ ⲡⲁⲕⲁⲣ-ⲥⲁ	ἐὰν, ὅταν κυττάζῃ	ⲁⲙⲱⲙ ⲥⲉⲃⲉⲣ-ⲥⲉ	ἐὰν, ὅταν ἀγαπᾷ
Πλ. ⲛⲱⲙ ⲡⲁⲕⲁⲣ-ⲥⲁⲕ	ἐὰν, ὅταν κυττάζωμεν	ⲥⲱⲙ ⲥⲉⲃⲉⲣ-ⲥⲉⲕ	ἐὰν, ὅταν ἀγαπῶμεν
ⲛⲱⲙ ⲡⲁⲕⲁⲣ-ⲥⲁⲛⲏϩ	ἐὰν, ὅταν κυττάζητε	ⲥⲱⲙ ⲥⲉⲃⲉⲣ-ⲥⲉⲛⲏϩ	ἐὰν, ὅταν ἀγαπᾶτε
ⲁⲙⲱⲙ ⲡⲁⲕⲁⲣⲗⲁⲣ-ⲥⲁ	ἐὰν, ὅταν κυττάζωσι	ⲁⲙⲱⲙ ⲥⲉⲃⲉⲣⲗⲉⲣ-ⲥⲉ	ἐὰν, ὅταν ἀγαπῶσι
Ἑν. * ⲣⲱⲙ ⲡⲁⲕⲙⲁϩ-ⲥⲁⲙ	ἐὰν, ὅταν δὲν κυττάζω	ⲣⲱⲙ ⲥⲉⲃⲙⲉϩ-ⲥⲉⲙ	ἐὰν, ὅταν δὲν ἀγαπῶ.

Ἐ ν ε ς ὼ ς ϗ π α ρ α τ α τ ι κ ὰ ς (3).

Ἑν. ⲣⲱⲙ ⲡⲁⲕ-ⲥⲁⲙ	ἐὰν ἐκύτταζον	ⲣⲱⲙ ⲥⲉⲃ-ⲥⲉⲙ	ἐὰν ἠγάπων
ⲥⲱⲙ ⲡⲁⲕ-ⲥⲁⲛ	ἐὰν ἐκύτταζες	ⲥⲱⲙ ⲥⲉⲃ-ⲥⲉⲛ	ἐὰν ἠγάπας
ⲁⲙⲱⲙ ⲡⲁⲕ-ⲥⲁ	ἐὰν ἐκύτταζε	ⲁⲙⲱⲙ ⲥⲉⲃ-ⲥⲉ	ἐὰν ἠγάπα

---

(1) Σχηματίζεται ἀπὸ τῆς ἀναφορικῆς μετοχῆς, ϗ τȣ ἐνεςῶτος τῆς ευκτικῆς τȣ ὑπαρκτικȣ ῥήματος, ϗ σημαίνει ϗ ἐὰν εἶχον κυττάξῃ, ἀγαπήσῃ, ἢ ἐὰν ἤθελον κυττάξῃ, ἀγαπήσῃ.

(2) Σχηματίζεται ἀπὸ τῆς ὁριςικῆς μετοχῆς ϗ τȣ ἐνεςῶτος τῆς ὑποτακτικῆς τȣ ὑπαρκτικȣ ῥήματος κατ' ἀποκοπὴν λέγεται ὅμως ϗ δίχα ἀποκοπῆς ἐνίοτε ⲡⲁⲕⲁⲣ-ⲥⲁⲙ بقر ايسم, ⲥⲉⲃⲉⲣ-ⲥⲉⲙ سور ايسم κτ. Οὗτος ὁ χρόνος σημαίνει ϗ ὅταν, ἐὰν κυττάξω, ἀγαπήσω.

Ὁ τε δὲ ἤτος ὁ χρόνος σημαίνει ἐνέργειαν ἐνιςαμένην, σχηματίζεται κανονικῶς προθέσει τȣ ⲉⲃⲟⲗ, οἷον ⲥⲱⲙⲉⲃⲟⲗⲥⲁⲙ سوميورسم ἐὰν ἀγαπῶ ἤδη, π. χ. ⲁⲙⲱⲙⲉⲃⲟⲗⲥⲁ اوميورسا ⲡⲁⲡⲁⲕ ⲛ̀ⲟⲩⲟ ⲛ̀ⲛⲉⲕ ⲡⲁⲙⲡⲁⲛ ⲛⲉⲣⲉⲛⲧⲉ ⲛⲧⲓⲣ, ⲡⲁⲕⲁⲕ ⲉⲃⲉⲙⲟⲗⲥⲁ, ⲛⲧⲓ ⲛⲓ ⲕⲁⲗⲕⲥⲏⲛ ⲡⲉ ⲉⲓⲛⲁⲓ ⲟ ⲡⲁⲧⲏⲣ ⲥⲉ, ⲕⲩⲧⲧⲁⲝⲟⲛ, ⲉⲁⲛ ⲕⲟⲓⲙⲁⲧⲁⲓ, ⲉⲓⲡⲉ ⲛⲁ ⲥⲩⲕⲱⲑⲏ. ⲡⲁⲗⲕⲁⲗⲥⲟⲛ دیکه

(3) Σχηματίζεται ἀπὸ τῆς προςακτικῆς ϗ τȣ ἐνεςῶτος τῆς ὑποτακτικῆς τȣ ὑπαρκτικȣ ῥήμα-

Πλ.	بڤمك μπακ-σὰκ ἐὰν ἐκύτταζομεν	ڤوڭ σεβ-σὲκ ἐὰν ἠγαπῶμεν
	بڤمكز μπακ-σανὶς ἐὰν ἐκυττάζετε	ڤوڭز σεβ-σενὶς ἐὰν ἠγαπᾶτε
	بڤملاو μπακ-σαλὰρ ἐὰν ἐκύτταζον	ڤوڭلر σεβ-σελὲρ ἐὰν ἠγάπων.
Ἑν. *	بڤملاوم μπακμάσαμ ἐὰν δὲν ἐκύτταζον	ڤوڭلوم σεβμέσεμ ἐὰν δὲν ἠγάπων.

Παρατατικὸς Α΄. (1).

Ἑν.	بڤملرم μπακαρσάϊ-ντὶμ ἐὰν ἐκύτταζον	ڤوڭلرم σεβερσέϊ-ντὶμ ἐὰν ἀγαπῶσα.
Ἑν. *	بڤملرم μπακμαζσάϊ-ντὶμ ὅταν δὲν ἐκύτταζον.	ڤوڭلرم σεβμεζσέϊ-ντὶμ ὅταν δὲν ἀγαπῶσα.

Παρατατικὸς Β΄. (2).

Ἑν.	بڤملم μπακσάϊ-ντὶμ ἐὰν ἐκύτταζον	ڤوڭلم σεβσέϊ-ντὶμ ἐὰν ἀγαπῶσα
Ἑν. *	بڤملم μπακμασάϊ-ντὶμ ἐὰν δὲν ἐκύτταζον.	ڤوڭلم σεβμεσέϊ-ντὶμ ἐὰν δὲν ἀγαπῶσα.

Παρατατικὸς Γ΄. (3).

Ἑν.	بڤمش اولسيدم μπακμὶσ ὀλσάϊ-ντὶμ ἐὰν ἐκύτταζον.	ڤوڭش اولسيدم σεβμὶσ ὀλσάϊ-ντὶμ ἐὰν ἀγαπῶσα.

τος κατ' ἀποκοπήν. Οὗτος ὁ χρόνος σημαίνει καὶ ἐνεστῶτα ἐὰν κυττάζω, ἐὰν ἀγαπῶ, π. χ. شو او صاتلسه بن بيك غروشه الور ايدم σὲ ἔβ σατήλσα, μπὲν μπὶν γροσᾶ ἀλὴρ ἠυτὴμ, οὗτος ὁ οἶκος, ἐὰν ἐπωλεῖτο, τὸν ἠγόραζα διὰ χίλια γρόσια· اسكي دوست دشمن اولز يراشمز اولمسه ἐσκὶ ντὸς ντεσμὰν ὀλμὰζ, ὀλσάντᾶ γιαρασμὰζ ὁ παλαιὸς φίλος δὲν γίνεται ἐχθρὸς, καὶ ἐὰν εἶναι, δὲν ἀρμόζει. Οὗτος ὁ χρόνος σημαίνει καὶ, θετέον ὅτι....

(1) Σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ γ΄. προσώπε τῆ πρώτε ἐνεστῶτος τῆς ὑποτακτικῆς ἀφαιρέσει τῆ a καὶ τοῦ παρατατικῆ τοῦ ὑπαρκτικῆ ῥήματος ἀφαιρέσει τοῦ ا ἐλίφ· γράφεται δὲ καὶ διηρημένως ايدم بقرسه, ايدم اورسه ἐπὶ πάντων τῶν προσώπων, π. χ. قرنداشك بورايه كلورسه ايدي هيچ الي بوش كلمزدي καρηντασὴν μπεραϊὰ γγελιρσὲ ἰντὶ, χὴτζ ἐλὶ μπὸσ γγελ. μεζυτι, ὅταν ἤρχετο ὁ ἀδελφὸς σε ἐδῶ, δὲν ἤρχετο ποτὲ μὲ τὰ χέρια ἄδειος.

Οὗτος ὁ χρόνος, ὅτε σημαίνει ἐνέργειαν ἐνιςαμένην, προσλαμβάνει κανονικῶς τὸ يور γιὸρ, οἷον سوديورسه ايدم σεβεϊορσάϊ-ντημ ὅτε ἐτύγχνον ἀγαπῶν κτ. π. χ. بن صرف اوقوديورسه ايدم سن دخي چوجق ايدك μπὲν σὰρφ ὀκεϊορσάϊ-ντημ, σὲν ντηαχὰ τζοδζὲκ ἐντὲν, ὅτε ἐγὼ ἐσπούδαζον τὴν γραμματικὴν, σὺ ἦσον ἀκόμη παιδί.

(2) Σχηματίζεται ἐκ τῆ Β΄. ἐνεστῶτος τῆς ὑποτακτικῆς τῆ πρωτοτύπε ῥήματος καὶ τῆ ايسيدم τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ὑπαρκτικοῦ ῥήματος κατ' ἀποκοπὴν· γράφεται δὲ καὶ μὴ κατ' ἀποκοπὴν, ايدم اوسه, بقسه, π. χ. سن بلدكي بلسيدك اغلاردك σὲν μπιλντιγιμὶ μπιλσέϊ-ντὶν, ἀγλαρντὴν ἐὰν ἐγίνωσκες, ὅπερ ἐγὼ γινώσκω, ἔκλαιες, ἢ ἤθελες κλαύσῃ.

(3) Ὁ σχηματισμὸς αὐτοῦ εἶναι καταφανὴς, π. χ. بن استانبوله كتمش اولسيدم

Ἑν. * بقمش اولسيلم μπακμαμὶσ ὀλσάϊ-ντὴμ ἐὰν δὲν ἐκύτταζον.

بقمش اولسيلم σεβμεμὶσ ὀλσάϊ-ντὴμ ἐὰν δὲν ἀγαπῶσα.

Παρατατικὸς ἀναφορικὸς (1).

Ἑν. بقمش ايمش μπακαρσάϊ-μισὶμ λέγεν ὅτι ὅτε ἐκύτταζον.

بقمش ايمش σεβερσέϊ-μισὶμ λέγεν, ὅτι ὅτε ἀγαπῶσα.

Ἑν. * بقمش ايمش μπακμαζσὰ ἡμισὶμ λέγεν ὅτι ὅτε δὲν ἐκύτταζον.

بقمش ايمش σεβμεζσὲ ἡμισὶμ λέγεν, ὅτι ὅτε δὲν ἀγαπῶσα.

Παρακείμενος ἢ ἀόριστος (2).

Ἑν. بقدي ايسم μπακτὴ ἰσὰμ ἐὰν, ὅταν ἐκύτταξα.

بقدي ايسم σεβντὶ ἰσὲμ ἐὰν, ὅταν ἠγάπησα.

Ἑν. * بقمدي ايسم μπακμαντὴ ἰσὰμ ἐὰν, ὅταν δὲν ἐκύτταζα.

بقمدي ايسم σεβμεντὶ ἰσὲμ ἐὰν, ὅταν δὲν ἠγάπησα.

Παρακείμενος ἢ ἀόριστος ἀναφορικὸς (3).

Ἑν. بقمش ايسم μπακμὶσ ἠσὰμ λέγεν ὅτι ὅταν, ἐὰν ἐκύτταξα.

بقمش ايسم σεβμὶσ ἰσὲμ λέγεν, ὅτι ὅταν, ἐὰν ἠγάπησα.

قرنداشمي كوردم μὲν ἰςαμπολᾶ γγιτμὶσ ὀλσάϊ-ντὴμ, καρμυντασὶμὴ γγὸρὸντὲμ, ἐὰν ἐπήγαινον εἰς τὴν Κωνςαντινὸπολιν, ἔβλεπον τὸν ἀδελφόν με.

(1) Σχηματίζεται ἀπὸ τῆ ά. ἐνεςῶτος τῆς ὑποτακτικῆς τῆ πρωτοτύπε ῥήματος ἢ τῆ παρατατικῆ ἀναφορικῆ τῆ ὑπαρκτικῆ ῥήματος. Ὅτε δὲ σημαίνει ἔτος ὁ χρόνος ἐνέργειαν ἐνεςῶσαν, παραλαμβάνει τὸ يور ἰὸρ κανονικῶς ὡς بقمش ايمش سوديورم σεβεϊορσάϊ-μισὶμ λέγεσιν, ὅτι ἐτύγχανον ἀγαπῶν κ. τ. λ. Διαφέρει δὲ ἔτος ἀπὸ τῶν ἀνωτέρω, καθότι σημαίνει ἀναφορὰν καὶ ἀμφιβολίαν, π. χ. باباك كليسايه كيدرم ايمش فقرايه چوق پاره داغدر ايمش μπαμπὰν κιλισαϊὰ γγιντερσέ-ἰμὶσ, φοκαραϊὰ τζιὸκ παρᾶ νταγμντήρ-ημὶσ ἤκεσα, ὅτι ὅταν ὁ πατήρ σε ἐπήγαινεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐμοίραζεν εἰς τὲς πτωχὲς πολλὰ ἄσπρα· قرنداشم اوته كون استانبوله كيدرم ايمش سزه رست كلمش καρμυντασὶμ ὀτὲ γγιὲν ἰςαμπολᾶ γγιντεϊορσάϊ-μισ, σιζὲ ῥὰς γγελμὶσ, ὁ ἀδελφός με λέγει, ὅτι προχθὲς πηγαίνοντας εἰς τὴν Κωνσαντινὸπολιν, σοὶ ὑπήντησε.

(2) Σχηματίζεται ἐκ τῆ γ'. προσώπε τῆ παρακειμένε τῆ πρωτοτύπε ῥήματος ἢ τῆ ἐνεςῶτος τῆς ὑποτακτικῆς τῆ ὑπαρκτικῆ ῥήματος. Λέγεται δὲ ἢ ἀνάπαλιν بقدم ايدم μπακτὴμ ἠτᾶ, κτ. κλινομένε μόνον τῆ παρακειμένε.

(3) Σχηματίζεται ἀπὸ τῆς ἀναφορικῆς μετοχῆς ἢ τῆ ἐνεςῶτος τῆς ὑποτακτικῆς τῆ βοηθητικῆ ῥήματος· ἐνίοτε δὲ ἐκφράζεται ἢ κατὰ συγκοπὴν بقمشم μπακμὶσ-σὰμ, بقمشلم σεβ-

Ἐν. * ايسم بڤمش μπακμαμῆσ ἡσὰμ λέγω ὅτι ὅταν, ἐὰν δὲν ἐκύτταξα.

ايسم سومش σεβμεμῖσ ἰσὲμ λέγω ὅτι ὅταν, ἐὰν δὲν ἠγάπησα.

Υ π ε ρ σ υ ν τ έ λ ι κ ο ς Α΄. (1).

Ἐν. ايدم اسه ايدي بڤدي μπακτηῖσάϊ-ντὴμ ὅταν εἶχε κυττάξω.

ايدم اسه ايدي سودي σεβντῖϊ-σέϊ-ντὶμ ὅταν εἶχεν ἀγαπήσω.

Ἐν. * ايدم اسه ايدي بڤمدي μπακμαντηϊ-σάϊ-ντὴμ, ὅταν δὲν εἶχε κυττάξω.

ايدم اسه ايدي سومدي σεβμεντῖϊ-σέϊ-ντὶμ, ὅταν δὲν εἶχεν ἀγαπήσω.

Υ π ε ρ σ υ ν τ έ λ ι κ ο ς Β΄. (2).

Ἐν. ايدم اسه ايدم بڤمش μπακμῆσ ἡσάϊ-ντὴμ πρὸ πολλῦ εἶχε κυττάξω.

ايدم اسه ايدم سومش σεβμῖσ ἰσέϊ-ντὶμ πρὸ πολλῦ εἶχεν ἀγαπήσω.

Ἐν. * ايدم اسه ايدم بڤمش μπακμαμῆσ-ἡσάϊ-ντὴμ πρὸ πολλῦ δὲν εἶχε κυττάξω.

ايدم اسه ايدم سومش σεβμεμῖσ ἰσέϊ-ντὶμ πρὸ πολλῦ δὲν εἶχεν ἀγαπήσω.

μῖσ-σέμ. Διαφέρει δὲ τῦ ἀνωτέρω, καθότι σημαίνει ἀναφοράν. Ἰ'δὲ παραδείγματα καὶ τῶν δύο· بن بو ولايته كلدي ايسم اون ياشنده ايدم μπὲν μπῦ βιλαετὲ γγελυτῖϊ σὲμ, ὃν γιασηνυτάϊ-ντὴμ ὅτε ἦλθον εἰς ταύτην τὴν ἐπαρχίαν, ἤμην δέκα χρόνων· ايسه اولنمش بابك ايكرمي ياشنده μπαμπὰν ἐβλενμῖσ ἰσὲ, ἰγιρμὶ γιασηνυτᾶ ἰμησ λέγεσιν, ὅτι ὅταν ὁ πατήρ σε ὑπάνδρευσεν, ἦτον εἴκοσι χρόνων.

Οὗτος ὅμως ὁ χρόνος σημαίνει καὶ ἐὰν ἀγαπήσω, κυττάξω κτ. π. χ. نه قساوت چكديورسن قرنداشم شو دديكك مكتوبي يازمش ايسه بن يازرم νὲ κασαβὲτ τζεκεῖορσην; καβνυτασὴμ σῦ ντεντιγὶν μεκτεμπῦ γιαζμαμῆσ ἡσᾶ, μπὲν γιαζάρημ τί φρουτίδα ἔχεις; ἐὰν ὁ ἀδελφός με δὲν γράψη τῦτο τὸ γράμμα, περὶ ἧ μοὶ ἀνέφερες, τὸ γράφω ἐγώ.

Ἀντὶ τῦ ايسم εἶναι εὔχρηστον καὶ τὸ اولسم ὀλσὰμ, π. χ. پدرك دديكمي اتمش اولسه بو قدر خسته اولماز ايدي πεντερὶν ντεντιγιμὶ ἐτμῖσ ὀλσὰ, μπὲ καντὰρ χασᾶ ὀλμάζ ἡντὶ, ἐὰν ὁ πατήρ σε ἤκουε τὸν λόγον με, δὲν ἐγίνετο τόσον ἄῤῥωστος.

(1) Σχηματίζεται ἀπὸ τῦ παρακειμένου τῆς πρωτοτύπου λέξεως καὶ τῦ ὑπερσυντελικῦ τῦ ὑπαρκτικῦ ῥήματος.

(2) Σχηματίζεται ἀπὸ τῆς ἀναφορικῆς μετοχῆς καὶ τῦ ὑπερσυντελικῦ τῦ ὑπαρκτικῦ ῥήματος. Οὗτος ὁ χρόνος σημαίνει χρόνου διάστημα μακρυνότερον, παρὲξ ὁ ἀνωτέρω χρόνος, π. χ پدرك بو ولايته كلدي ايسه ايدي برابر بر خدمتكار كتوردي ايدي نه اولدي πεντερὶν μπὲ βιλαετὲ γγελυτῖϊ-σέϊ-ντὶ, μπεραμπὲρ μπὶρ χιζμετκιὰρ γγετιρυτῖϊ-ντὶ νὲ ὀλυτὲ; ὅταν ὁ πατήρ σε εἶχεν ἔλθη εἰς ταύτην τὴν ἐπαρχίαν, εἶχε φέρη μαζὶ ἕνα δῦλον, τί ἔγινε; قرنداشك بو ولايته كلمش ايسه ايدي اولو دكل ايدي καρηνυτασὴν μπὲ βιλαετὲ γγελμῖσ ἰσέϊ-ντὶ, ἐβλὶ ντεῖλ-ντὶ, ὅταν ὁ ἀδελφός σε εἶχεν ἔλθη εἰς ταύτην τὴν χώραν, δὲν ἦτον ὑπανδρευμένος.

Μέλλων (1).

Ἑν.	بقمش اولورسم μπακμὴς ὀλέρσαμ ω	سومش اولورسم σεβμὶς ὀλέρσαμ ω	ὅταν ἀγαπήσω.
	بقمش اولورسك μπακμὴς ὀλέρσαν ης	سومش اولورسك σεβμὶς ὀλέρσαν ης	
	بقمش اولورسه μπακμὴς ὀλέρσα η	سومش اولورسه σεβμὶς ὀλέρσα η	
Πλ.	بقمش اولورسق μπακμὴς ὀλέρσακ ωμεν	سومش اولورسق σεβμὶς ὀλέρσακ ωμεν	
	بقمش اولورسكز μπακμὴς ὀλέρσανης ητε	سومش اولورسكز σεβμὶς ὀλέρσανης ητε	
	بقمش اولورلر μπακμὴς ὀλερλέρσα ωσι	سومش اولورلر σεβμὶς ὀλερλέρσα ωσι	
Ἑν. *	بقممش اولورسم μπακμαμὴς ὀλέρσαμ ὅταν δὲν κυττάξω.	سومش اولورسم σεβμεμὶς ὀλέρσαμ ὅταν δὲν ἀγαπήσω.	

Ἀπαρέμφατος.

Ἐνεστὼς ἢ παρατατικός.

1. بقمق μπακμὰκ κυττάζειν, θεωρεῖν.	سومك σεβμὲκ ἀγαπᾶν.
* بقممق μπακμαμὰκ μὴ κυττάζειν ἢ κατ' ἀποκοπὴν ممق بقممق μπακμαμά.	سومك σεβμεμὲκ μὴ ἀγαπᾶν ἢ سومك σεβμεμέ.

Τοῦτο τὸ ἀπαρέμφατον κλίνεται ἑνικῶς ὡς ὅλα τὰ ὀνόματα, οἷον بقمغك μπακμαγὴν τοῦ θεωρεῖν, سومك σεβμεῖν τοῦ ἀγαπᾶν, δοτ. بقمغه μπακμαγᾶ τῷ θεωρεῖν, سومك σεβμεῖὲ τῷ ἀγαπᾶν, αἰτ. بقمغي μπακμαγὴ τὸ θεωρεῖν, سومكي σεβμεῖ τὸ ἀγαπᾶν.

Τοῦτο τὸ ἀπαρέμφατον, ὅτε εἶναι ἐν χρήσει ὡς ὄνομα, τρέπει μάλιστα τὸ ق κ εἰς ا ἢ ه α, ἢ τὸ ك εἰς ه ε, ἢ τότε κλίνεται ἢ δέχεται ἢ τὰς κτητικὰς καταλήξεις ὡς τὰ λοιπὰ ὀνόματα, π. χ. بقمه μπακμὰ τὸ θεωρεῖν, سومه σεβμὲ τὸ ἀγαπᾶν, γεν. بقمنك μπακμανὴν τοῦ θεωρεῖν, سومنك σεβμενὴν τοῦ ἀγαπᾶν, δοτ. بقمنه μπακμαῖὰ τῷ θεωρεῖν, سومنه σεβμεῖὲ τῷ ἀγαπᾶν, ἢ καθεξῆς ἐπὶ τῶν λοιπῶν πτώσεων· بقمم μπακμὰμ τὸ θεωρεῖν με, سومم ἢ سومم σεβμὲμ τὸ ἀγαπᾶν με, ἢ ἀγάπη με, بقمك μπακ-

---

(1) Σχηματίζεται ἐκ τῆς ἀναφορικῆς μετοχῆς κτ. Ἀντὶ τούτου ἐμπορεῖ τις νὰ μεταχειρισθῇ καὶ δεύτερον μέλλοντα ἐκ τῆς μέλλοντος χρόνου μετοχῆς τοῦ πρωτοτύπου ῥήματος ἢ τοῦ ἀνωτέρω اولورسم ὀλέρσαμ, π. χ. بقاجق اولورسم μπακαδζὰκ ὀλέρσαμ, سوجك اولورسم σεβεδζὲκ ὀλέρσαμ κτ. Ἔζησαν παραδείγματα ταῦτα· ايازلرني قلمش اولورسم ναμαζλαρινὶ κηλμὴς ὀλέρσα ὅταν ἐκτελέσῃ τὰς προσευχάς του· بن استانبوله كيدجك اولورسم سني برابر كتورورم μὲν ἰσταμπολὰ γγιντεδζὲκ ὀλέρσαμ, σενὶ μπεραμπὲρ γγετερὲρὲμ, ὅταν ὑπάγω εἰς Κωνσταντινούπολιν, σὲ πέρνω μαζί μου.

μὰν τὸ θεωρεῖνσε, ἢ θεωρίασε, ⲥⲱⲗⲱ σεϭμὲν τὸ ἀγαπᾶνσε, ἢ ἀγάπησε, ⲥⲱⲗⲱⲗⲱ μπακμασὴ τὸ θεωρεῖν αὐτὸν, ἢ θεωρίατε, ⲥⲱⲗⲱⲗⲱ σεϭμεσὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν, ἢ ἀγάπητε, ⲥⲱⲗⲱ μπακμαμὴζ τὸ θεωρεῖν ἡμᾶς, ἢ θεωρίαμας, ⲥⲱⲗⲱⲗⲱ ἢ ⲥⲱⲗⲱ σεϭμεμὶζ τὸ ἀγαπᾶν ἡμᾶς, ἢ ἀγάπημας, ⲥⲱⲗⲱⲕ ἢ ⲥⲱⲗⲱⲗⲱ μπακμαιὴζ τὸ θεωρεῖν ὑμᾶς, ἢ θεωρίασας, ⲥⲱⲗⲱⲗⲱⲕ ἢ ⲥⲱⲗⲱ σεϭμενὶζ τὸ ἀγαπᾶν ὑμᾶς, ἢ ἀγάπησας, ϗ καθεξῆς κανονικῶς.

2. ⲁⲉⲓ ἢ ⲗⲉⲓ μπακὰ κυττάζειν. ⲟⲱ σεϭὲ ἀγαπᾶν.

* ⲁⲉⲓⲉ μπακμὰ μὴ κυττάζειν. ⲁⲗⲱ μὴ ἀγαπᾶν.

Μετοχαί.

Ἀπόλυτοι.

1. ⲉⲓⲕⲁⲛ μπακάρκεν κυττάζωντας, ἐν ᾧ κυττάζω, ἐκύτταζον. ⲥⲱⲕⲁⲛ σεϭέρκεν ἀγαπῶντας, ἐν ᾧ ἀγαπῶ, ἠγάπων.

* ⲉⲓⲙⲁⲕⲁⲛ μπακμάζκεν μὴ κυττάζωντας. ⲥⲱⲕⲁⲛ σεϭμέζκεν μὴ ἀγαπῶντας.

Σχηματίζεται ἀπὸ τῆς ὁριστικῆς μετοχῆς ϗ τῆς ἀπολύτε μετοχῆς τῆ ὑπαρκτικῆ ῥήματος. Ὅτε δὲ σημαίνει ἐνέργειαν ἐνεσταμένην, τότε παραλαμβάνει κανονικῶς τὸ ⲉⲓⲱⲣ, οἷον ⲉⲓⲉⲓⲱⲣⲕⲁⲛ μπακαγιόρκεν θεωρῶντας νῦν, ἐν ᾧ θεωρῶν τυγχάνω, ἐτύγχανες, ἔτυχες κτ.

2. ⲉⲓⲱⲃ μπακὴμπ κυττάζωντας. ⲥⲱⲃ σεϭὶμπ ἀγαπῶντας.

* ⲉⲓⲙⲉⲓⲱⲃ μπακμαϊὴμπ μὴ κυττάζωντας. ⲁⲗⲱⲗⲱⲃ σεϭμεὶμπ μὴ ἀγαπῶντας.

Σχηματίζεται ἀπὸ τῆς προσακτικῆς προθέσει τῆ ⲟⲃ ἡμπ, ὅμπ, ἰμπ, ὅμπ κατὰ τὴν ἁρμονίαν, ἢ ⲉⲓⲱⲃ γιὴμπ, κτ.

3. ⲉⲓⲕⲣ μπακαρὰκ κυττάζωντας. ⲕⲱⲣ σεϭερὲκ ἀγαπῶντας.

* ⲉⲓⲙⲉⲓⲕⲣ ἢ ⲉⲓⲙⲉⲓⲕⲣ μπακμα-ϊαρὰκ μὴ κυττάζωντας. ⲕⲱⲗⲱⲗⲱⲕ ἢ ⲕⲱⲗⲱⲗⲱⲕ σεϭμε-ϊερὲκ μὴ ἀγαπῶντας.

Σχηματίζεται ἀπὸ τῆ Β΄. ἀπαρεμφάτε προθέσει τῆ ⲕⲣ ῥὰκ, ἡγεμένε φωνήεντος α, ϗ τῆ ⲕⲣ ῥὲκ, ἡγεμένε φωνήεντος ε.

Ἐνεστώς.

1. ⲉⲓⲕⲣ μπακὰρ κυττάζων. ⲥⲱⲣ σεϭὲρ ἀγαπῶν.

* ⲉⲓⲙⲁⲕⲣ ἢ ⲉⲓⲙⲁⲕⲣ μπακμὰζ μὴ κυττάζων. ⲥⲱⲙⲱⲣ σεϭμὲζ μὴ ἀγαπῶν.

Αὕτη ἡ μετοχὴ χρησιμεύει μάλιστα εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν χρόνων τῆς ὁριστικῆς ἐγκλίσεως τῶν ῥημάτων, ϗ διὰ τῦτο ὀνομάζω αὐτὴν ὁριστικὴν μετοχήν· εἶναι δὲ ἄκλιτος.

2. ⲉⲓⲕⲁⲛ μπακὰν κυττάζων, ὅσις κυττάζει, ἐκύτταζε, ἐκύτταξε, κυττάξει. ⲥⲱⲛ σεϭὲν ἀγαπῶν, ὅσις ἀγαπᾷ, ἠγάπα, ἠγάπησε, ἀγαπήσει.

* بقمان μπακμαϊὰν μὴ κυττάζων. سوملن σεβμεϊὲν μὴ ἀγαπῶν.

Σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου τροπῇ τοῦ μὲν ملن μὰκ εἰς ان ἢ ن αν, τοῦ δὲ ملك μὲκ εἰς ين εν. Ὅτε δὲ ἡγεῖται πρὸ τοῦ μὰκ ἢ μὲκ φωνῆεν, τότε ἀντὶ μὲν τοῦ μὰκ τίθεται يان ϊὰν, ἀντὶ δὲ τοῦ μὲκ ين ϊὲν, οἷον صقلان σακλαμὰκ φυλάττειν, صقلان σακλαϊὰν φυλάττων· سويلك σοϊλεμὲκ λαλεῖν, سويلين σοϊλεϊὲν λαλῶν. Αὕτη ἡ μετοχὴ κλίνεται.

3. بجي μπακιδζὶ θεωρητής. سوجي σεβιδζὶ ἐραστής.

Σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου τροπῇ τοῦ μὰκ ἢ μὲκ, ἡγουμένου μὲν συμφώνου, εἰς بجي ιδζὶ, ιδζὶ, ιδζὶ, ιδζὶ κατὰ τὴν ἁρμονίαν, ἡγουμένου δὲ φωνήεντος, εἰς بيجي ϊιδζὶ, ϊιδζὶ, ϊιδζὶ, ϊιδζὶ κατὰ τὴν ἁρμονίαν, οἷον اقوجي ὀκιϊιδζὶ ἀναγνώστης, سويليجي σοϊλεϊιδζὶ λαλητής. Αὕτη ἡ μετοχὴ εἶναι κυρίως ῥηματικὸν ὄνομα ὡς ἀρᾶς.

Π α ρ ω χ ή μ ε ν ο ι.

1. بقمش μπακμὶς κυττάξας. سوملش σεβμὶς ἀγαπήσας.

* بقممش μπακμαμὶς μὴ κυττάξας. سوممش σεβμεμὶς μὴ ἀγαπήσας.

2. بقدق μπακτὶκ κυττάξας. سودك σεβτὶκ ἀγαπήσας.

* بقمدق μπακμαντὶκ μὴ κυττάξας. سودمك σεβμεντὶκ μὴ ἀγαπήσας.

Ὁ Β΄. σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου τροπῇ τοῦ μὰκ εἰς دق ντὶκ, ντὲκ κατὰ τὴν ἁρμονίαν, ἢ τοῦ μὲκ εἰς دك ντὶκ, ντὲκ κατὰ τὴν ἁρμονίαν.

Αὕτη ἡ β΄. μετοχὴ κλίνεται ὡς ὅλα τὰ λοιπὰ ὀνόματα, ἢ προσλαμβάνει ἢ τὰς κτητικὰς καταλήξεις, πλὴν τότε τὸ دق ἢ دك ἐν τῷ ἑνικῷ ἀριθμῷ γράφονται συνεχέστερον ديق καὶ ديك, π. χ. بقديغم μπακτιγὶμ ὁ θεωρηθείς μοι, سوديكم σεβντὶμ ὁ ἀγαπηθείς μοι, بقدقلري μπακτικλαρὶ ὁ θεωρηθεὶς ὑπ' αὐτῶν, ἢ οἱ θεωρηθέντες ὑπ' αὐτῶ· سودكلري σεβντικλερὶ ὁ ἀγαπηθεὶς ὑπ' αὐτῶν, ἢ οἱ ἀγαπηθέντες ὑπ' αὐτῶ· بقديغمز μπακτιγιμὶζ ὁ θεωρηθεὶς ὑφ' ἡμῶν κ. τ. λ. ὁμαλῶς. Κλίνεται δὲ ἢ ὅτως ὡς τὰ λοιπὰ ὀνόματα κανονικῶς, οἷον بقديغمك μπακτιγιμὶν τοῦ θεωρηθέντος μοι, بقديغمه μπακτιγιμὰ τῷ θεωρηθέντι μοι, بقديغمي μπακτιγιμὶ τὸν θεωρηθέντα μοι κτ.

Μ έ λ λ ω ν.

1. بقجق μπακαδζὰκ κυττάξων. سوجك σεβεδζὲκ ἀγαπήσων.

* بقممجق μπακμαϊαδζὰκ μὴ κυττάξων. سوممجك σεβμεϊεδζὲκ μὴ ἀγαπήσων.

Σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ Β΄. ἀπαρεμφάτου προθέσει τοῦ جق δζὰκ ἢ ἀποβολῇ πολλάκις τοῦ ا ἢ ا ἡγουμένου φωνήεντος α, ἢ τοῦ جك δζὲκ, ἡγουμένου φωνήεντος ε, ἢ ἀποβολῇ ἢ μὴ τοῦ ο ὡς بقاجق ἢ بقجق μπακαδζὰκ, سوجك σεβεδζὲκ.

Αὕτη ἡ μετοχὴ κλίνεται ἢ προσλαμβάνει ἢ τὰς κτητικὰς καταλήξεις ἀπαραλλάκτως,

ὡς ἡ ἀνωτέρω, ὡς ܡܪܚܡܢܝܢ ܣܒܝܪܝܢ ὁ ἀγαπηθησόμενός μοι, ܡܪܚܡܢܘܢ ܣܒܝܪܟܠܝܢ ὁ ἀγαπηθησόμενος ὑπ' αὐτῶν, ὡ οἱ ἀγαπηθησόμεναι ὑπ' αὐτῶ κ. τ. λ.

2. ܡܪܚܡ ἢ ܡܪܚܡ μπακυτὲρ κυττάξων. ܡܪܚܡܘܢ ἢ ܡܪܚܡܘܢ σεβισὲρ ἀγαπήσων.

* ܡܪܚܡ μπακμαυτὲρ μὴ κυττάξων. ܡܪܚܡܘܢ σεβμεϊσὲρ μὴ ἀγαπήσων.

Σχηματίζεται ἀπὸ τῆς ἀπαρεμφάτου τροπῆ τῶ ܠܡܚܡ ὡ ܠܡܚ εἰς ܡܪ ὑσὲρ, ἰσέρ. Αὕτη ἡ μετοχὴ σπανίως ἀπαντᾶ, ὡ μόνον ἐν τοῖς βιβλίοις.

Περὶ δὲ τῆς μετοχῆς εἰς ܡܠܝ ἢ ܡܠܝ μαλὴ, μελὶ. ὅρα περὶ θετικῶν ἐπιρρημάτων.

Ο σχηματισμὸς τῶν ἀδυνάτως ἀρνητικῶν δὲν διαφέρει παντάπασιν ἀπὸ τὰ ἁπλῶς ἀρνητικὰ εἰς τὰς καταλήξεις, οἷον ܡܢܘܢ σεβέμεμ δὲν ἐμπορῶ ἡ ἀγαπῶ, ܡܬܡܢܘܢ σεβεμεζντὶμ δὲν ἠμπόρεν ἡ ἀγαπῶ, ܡܬܡܢܘܢ σεβέμεντιμ δὲν ἠμπόρησα ἡ ἀγαπήσω, ܡܬܡܢܘܢ σεβέμεμισὶμ, λέγουσιν ὅτι δὲν ἠμπόρησα ἡ ἀγαπήσω, κ. τ. λ.

Ὅσα ἐσημειώσαμεν εἰς τὸς χρόνος τῆς συζυγίας τῶν καταφατικῶν ῥημάτων τὰ αὐτὰ κρατεῖ ὡ ἐπὶ τῶν ἀρνητικῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ ἀπροσώπων ῥημάτων.

1. Περὶ τῆ ܒܐܪ ὑπάρχει, ὡ ܓܝܘܪ γιὸκ δὲν ὑπάρχει.

Ταῦτα τὰ δύο εἶναι ἄκλιτα μόρια, ὡ σχηματίζονται μὲ τὰ γ΄. πρόσωπα τῆ ὑπαρκτικῆ ῥήματος, π. χ.

Ἑνεστώς.

ܒܐܪ ܢܬܝ βὰρ ντὴ, ἢ ܒܐܪ βὰρ ὑπάρχει ܓܝܘܪ ܢܬܝ γιὸκ ντὴ ἢ ܓܝܘܪ δὲν ὑπάρχει.

Παρατατικὸς ὡ παρωχήμενος.

ܒܐܪ ܝܕܝ βὰρ-ιντὴ ὑπῆρχεν, ὑπῆρξε. ܓܝܘܪ ܝܕܝ γιόγντε, ἢ ܓܝܘܪ ܝܕܝ γιὸκ ὑντὲ δὲν ὑπῆρχεν, ξε.

Παρατατ. ὡ παρωχ. ἀναφορικός.

ܒܐܪ ܝܡܫ βὰρ-ημὶς λέγουσιν, ὅτι ὑπῆρξεν, ἢ ὑπῆρχε. ܓܝܘܪ ܝܡܫ γιόγ-ημὲς λέγουσιν ὅτι δὲν ὑπῆρξεν, ἢ ὑπῆρχε.

Ὑποτακτική. Ἑνεστώς.

ܐܢܐ ܒܐܪ ἐὰν ὑπάρχῃ ܐܢܐ ܓܝܘܪ ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ.

Παρατατικός.

ܒܐܪ ܝܢܐܝ βὰρ ησαὶ-ντὴ ἐὰν ὑπῆρχε. ܓܝܘܪ ܝܢܐܝ γιόγ-ησαὶ-ντὴ ἐὰν δὲν ὑπῆρχε.

Μετοχή.

ܒܐܪ ܐܝܟܢ βὰρ-ικὲν ὑπάρχωντας. ܓܝܘܪ ܐܝܟܢ γιόγ-ικὲν μὴ ὑπάρχωντας.

Τέτες μόνον τὲς χρόνες ἔχεσι, τὲς δὲ λοιπὲς δανείζονται, ὡς ἡ τὸ ὑπαρκτικὸν, ἀπὸ τῆ ὁμαλῆ ῥήματος اولمك ὁλμάκ, καὶ اولمق ὁλμαμάκ, οἷον اولدي ὁλντὲ ὑπῆρξε, اولدي ὅλμαντε δὲν ὑπῆρξε, اولمشدي ὁλμέσὲντε ὑπῆρξε, اولمشدي ὁλμαμέσὲντε δὲν ὑπῆρξε, اولور ὁλὲρ ὑπάρξει, اولماز ὁλμάζ δὲν θέλει ὑπάρξει, اولسون ὑπαρχέτω, اولماسون ὁλμάσὲν μὴ ὑπαρχέτω, κτ.

2. Περὶ τῆ كرك γγερὲκ πρέπει, ἁρμόζει.

Τῆτο εἶναι κυρίως ὄνομα ἡ σημαίνει πρέπον, ἀναγκαῖον ἡ σχηματιζόμενον μετὰ τῆ ὑπαρκτικῆ γίνεται ῥῆμα, π. χ. كركم γγερεῖμ πρέπει μοι, كركسن γγερέκσὲν πρέπει σοι, كركدر γγερέκ-ντὶς ἢ كرك (ἐννοεμένε τῆ ر) γγερὲκ πρέπει ἐκείνῳ κτ. παρατ. كركيدم γγερέ-ντὶμ ἔπρεπέ μοι, كركيدك γγερέ-ντὶν ἔπρεπέ σοι, كركيدي γγερέ-ντὶ ἔπρεπεν αὐτῷ, ἡ καθεξῆς ἐπὶ πάντων τῶν χρόνων τῆ ὑπαρκτικῆ. Τῆτο συντάσσεται μὲ ἀπαρέμφατον, οἷον كركسن كتمك γγιτμὲκ γγερέκσὲν πρέπει σοι νὰ ὑπάγῃς· συντάσσεται δὲ ἡ μὲ τὸν Β'. ἐνεςῶτα τῆς ὑποτακτικῆς, πλὴν τότε τὸ γ'. μόνον ἑνικὸν πρόσωπον εἶναι ἐν χρήσει, ὡς ἡ παρ ἡμῖν τὸ πρέπει, οἷον كرك كتسم γγιτσὲμ γγερὲκ πρέπει νὰ ὑπάγω, كركيدي كتسم γγιτσὲμ γγερέ-ντὶ ἔπρεπε νὰ ὑπάγω, كرك ديوم او بني ὁ μπενὶ σεβσὲ γγερὲκ ἐκεῖνος πρέπει νὰ μὲ ἀγαπήσῃ, ἡ καθεξῆς.

3. Περὶ τῶν λοιπῶν ἀπροσώπων.

يغمور يغر γιαγμὲρ γιαγὰρ βρέχει βροχὴν, دولو يغر ντολὲ γιαγὰρ βρέχει χάλαζαν, ἤτοι χαλαζοβολεῖ, قار يغر κὰρ γιαγὰρ βρέχει χιόνα, δηλ. χιονίζει, شمشك يلديور σὲμὲκ γιαλαμπὲρ ἀςράπτει, كورلدر كوك γγὸκ γγὲρὲλντὲρ βροντᾷ, καὶ ἄλλα πολλὰ, τὰ ὁποῖα διδάσκει τὸ λεξικόν.

Τὰ ἡμέτερα ἀπρόσωπα λέγεσι, διηγῆμαι κτ. ἐκφράζεσιν οἱ Τῆρκοι ἢ διὰ τῆ πληθυντικῆ γ'. προσώπε τῆ ἐνεργητικῆ ῥήματος, ἢ διὰ τῆ ἑνικῆ γ'. προσώπε τῆ παθητικῆ ῥήματος, καθὼς καὶ ἡμεῖς, οἷον روايت اولنور كه ῥιβαὲτ ὁλνὲρ κὶ, ἢ روايت ايدلر كه ῥιβαὲτ ἰντὲρλὲρ κὶ διηγῆνται, ἱςορεῖται ὅτι... Ἐν γένει δὲ, ὅπε ἡμεῖς μεταχειριζόμεθα τὸ ἑνικὸν ἢ πληθυντικὸν γ'. πρόσωπον ἀπροσώπως, καὶ οἱ Γάλλοι τὸ on, οἱ δὲ Γερμανοὶ τὸ man, οἱ Τῆρκοι μεταχειρίζονται ἢ τὸ ἑνικὸν γ'. πρόσωπον παθητικὸν, ἢ τὸ πληθυντικὸν τρίτον πρόσωπον, οἷον كيديلور γγιντιλὶς ἢ كيدلر γγιντερλὲρ ὑπάγεσι, ὑπάγει τινὰς, l'on va, man geht· ὁμοίως دينور ντενὶς, ἢ درلر ντερλὲρ λέγεσι, λέγεται, on dit, man ſagt. درلدي ντερλὲρντὶ ἔλεγαν, ἐλέγετο, on disoit, man ſagte, κτ.

ΜΕΡΟΣ Ε΄.

Περὶ Μορίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ προθέσεων.

Αἱ προθέσεις τῶν Τέρκων τίθενται πάντοτε μετὰ τὸ ὄνομα, ἄλλαι μὲν ἡνωμένως μὲ τὴν λέξιν, ἄλλαι δὲ γραφόμεναι διῃρημένως, ἢ ἄλλαι κατ' ἀμφοτέρους τοὺς τρόπους. Αἱ ܘ, ܕ, ܒ, ܥܠܝܢ, ἑνώνονται πάντοτε μὲ τὴν προηγουμένην λέξιν. Αἱ δὲ ܡܢ, ܥܠ ἢ ܠܓܘܢ γράφονται ποτε μεν ἡνωμένως με την προηγουμένην λέξιν, ποτὲ δὲ διῃρημένως, πλὴν, ὅτε ἑνώνονται, τὸ μὲν ܥܠ γράφεται ܥܠ ἢ ܥܠ, τὸ δὲ ܠܓܘܢ γράφεται ܓܘܢ ἢ ܠܓܘܢ. Ὅλαι αἱ λοιπαὶ παρὰ ταύτας προθέσεις γράφονται διῃρημένως, ὡς ἐκ τῶν κατωτέρω παραδειγμάτων γίνεται δῆλον.

§. 1. Προθέσεις συνταττόμεναι μετὰ ὀνομαστικῆς.

ܘ ντα, ντὲ κατὰ τὴν ἁρμονίαν, σημαίνει τὴν ἐν τόπῳ ϛάσιν, ἢ ἐνίοτε περὶ, ἢ ἐν (χρόνῳ), ἢ παρὰ, οἷον ܘܩܪܝܬܐ καπεντᾶ παρὰ τὴν πύλην, ܘܒܝܬܐ ἐβντὲ ἐν οἴκῳ, οἴκοι, ܘܥܡܝ μπεντὲ παρ' ἐμοὶ, ܥܠܡ ܢܓܪܡ ܒܝܬܐ ἴλμὶ νὄζὲμ μπεῖαννντὰ περὶ ἐξηγήσεως τῆς ἀϛρολογίας, ἤτοι περὶ ἀϛρολογίας, ܐܘܢ ܝܘܡܐ ܟܘܢܕܝ ὀν γεντὶ γγὄνὄτὲ ἐν τρισὶν ἡμέραις.

ܕ ντὰν, ντὲν, σημαίνει ἐκ, ἢ ὑπὸ, οἷον ܒܝܢܢ μπετζιτὲν ἐκ Βιέννης, ܐܚܠܩܢ ἀὄζληκτὰν ὑπὸ πείνης. Αὕτη ἡ πρόθεσις σημαίνει μάλιϛα τὴν ἀπὸ τόπου κίνησιν ἢ τὴν διάβασιν, ἔτι δὲ παρὰ, οἷον ܒܝܠܐܝܬܢ ܟܝܠܝ μπὲ βιλαεττὲν γγετζυτὶ διέβη διὰ ταύτης τῆς χώρας, ܥܡܝ μπεντὲν παρ' ἐμοῦ, ἐκ μέρους μου.

Ὅτε θέλουσιν οἱ Τέρκοι νὰ ἐκφράσωσι τὴν εἰς τόπον κίνησιν δὲν ἔχουσι χωρισὴν πρόθεσιν, ὡς ἡμεῖς τὴν εἰς, ἀλλὰ βάλλουσι τὸ ὄνομα εἰς δοτικὴν, οἷον ܐܝܠܝ ܐܪܓܘܢ σεχὲ βαριτὴ ἐπῆγεν εἰς τὴν πόλιν, ܐܓܐܝܐ ἀγαϊὰ εἰς τὸν κύριον κτ., ὅπου ὅμως σημειωσαι, ὅτι ὅτε ὁ λόγος ἐπὶ ἀνθρώπου, τότε προτάττουσι, τιμῆς χάριν, ὑσιασικόν τι μετὰ ἐπιθέτου, ἢ καὶ δίχα

ἐπιθέτȣ, οἷον حضور ȣزيغلرينه χȣζȣρῖ ȣ̈ερῖφλερινὲ εἰς τὴν εὐγενῆ παρȣσίαν τȣ, ἢ ἀπ. حضورينه χȣζȣρινὲ, جلنمش τζεναμπινὲ (ȣ̈ τὰ παρόμοια) εἰς τὴν παρȣσίαν τȣ, καθὼς ἡ μεῖς λέγομεν εἰς τὴν εὐγενειαν τȣ, εἰς τὴν τιμιότητά τȣ, κτ. Τὸ αὐτὸ ἐννόει ȣ̈ ἐπὶ κινήσεως ἀπὸ τόπȣ, ἢ ἐπὶ ϛάσεως.

جه δζὰ, δζὲ κατὰ τὴν ἁρμονίαν, σημαίνει ἐν, κατὰ, π. χ. يرلو جه γερλὶ γερινδζὲ τόπον ἔχων εἰς τὸν τόπον τȣ, ἤτοι καθεῖς ἐν τῷ τόπῳ τȣ, مرتمپسنده μερτεμπεσινδζὲ κατὰ τὸν βαθμόν τȣ, κατὰ τὴν ἀξίαν τȣ, عاده جه ἀντετινδζὲ κατὰ τὴν συνήθειαν τȣ, يولجه كيدركن γιολδζὰ γγιντέρκεν πηγαίνωντας εἰς τὸν δρόμον τȣ, نصفنجه νησφηνδζὰ κατὰ τὸ ἥμισυ. Ἡ αὐτὴ πρόθεσις ἐν τέλει τῶν ὀνομάτων ἐκφράζει τὸ ἡμέτερον ἐπίῤῥημα εἰς ϛι, οἷον رومجه ῥεμδζὰ, ἢ رومدن ῥὲμ ντιλινδζὲ γραικιϛὶ, جهجه νεμτζεδζὲ, ἢ جه دن νεμτζὲ ντιλινδζὲ γερμανιϛί. Σημαίνει προσέτι καὶ τὸ ὡσὰν, ὅσον, μὲ, οἷον بوجه μπȣνδζὰ ὡσὰν αὐτὸ, بو قدرجه μπȣ̈ κανταρδζὰ ὅσον αὐτὸ, كندولرجه γγενȣντιλερδζὲ ὡσὰν ἐκεῖνοι οἱ ἴδιοι, μὲ ἐκείνȣς τȣ̀ς ἰδίȣς, بلمجه μπιλεμδζὲ ὁμȣ̃ μὲ ἐμένα, بلمجه μπιλενδζὲ ὁμȣ̃ μὲ σὲ, μετὰ σȣ̃, بلمشجه μπιλεσινδζὲ ὁμȣ̃ μὲ αὐτὸν, بلمزجه μπιλεμιζδζὲ ὁμȣ̃ μὲ ἡμᾶς κτ. π. χ. كورورلر كندولرجه عسكريني ايكي دشمنك ντȣ̈ȣ̈μενὶν ἀσκερινὶ ἰκὶ γγενȣντιλερδζὲ γγȣ̈ρȣ̈ρλὲρ τȣ̃ ἐχθρȣ̃ τὸ ϛράτευμα φαίνεται δύο τόπον ὅσον αὐτοὶ οἱ ἰδιοι.

جلين δζηλαὴν, δζȣλαὴν, δζιλεῖν κατὰ τὴν ἁρμονίαν, σημαίνει ὡσὰν, π. χ. چوجقجلين τζοδζȣκδζȣλαὴν ὡσὰν παιδὶ, بنجلين μπενδζιλεῖν ὡς ἐγὼ, انجلين ἀνδζηλαὴν, ὀνδζȣλαὴν ὡς αὐτὸς, αὐτὸ, جلينز σιζδζιλεῖν ὡς ὑσεῖς κτ. Σπανιώτατα δὲ ἁπαντᾷ αὕτη ἡ λέξις لين λαὴν, λεῖν κατ' ἀποκοπὴν, οἷον بللين μπȣ̈λμπȣ̈λλεῖν ὡς τὸ ἀηδόνι.

جز σὴζ, σȣ̈ζ, σὶζ, σȣ̈ζ κατὰ τὴν ἁρμονίαν, σημαίνει πάντοτε χωρὶς, δίχα, οἷον جزلقسز ἀκηλσὴζ χωρὶς φρόνησιν, ἄφρων, جزدنسز ντιλσὶζ χωρὶς γλῶσσαν, βωβὸς, جزبنسز μπενσὶζ χωρὶς ἐμȣ̃, جزنسز ἀνσὴζ χωρὶς αὐτȣ̃, جزبونسز μπενσȣ̈ζ χωρὶς τȣ́τȣ.

اوزره ȣ̈ζρὲ σημαίνει ἐπάνω, κατὰ, ἐν, π. χ. باش اوزره μπὰσ ȣ̈ζρὲ ἐπάνω κεφαλῆς, ἤτοι μετὰ χαρᾶς, بقدقلري اوزره μπακτηκλαρὴ ȣ̈ζρὲ κατὰ τὸν τρόπον, ὃν ἴδον, الم اولمك اوزره ἐλὲμ ȣ̈ζρὲ ὁλμὰν μὴ εἴδε εἰς λύπην, μὴ ἔχετε κόπον. Μὲ ἀπαρέμφατον σημαίνει διὰ τὸ, περὶ τȣ̃, ἐπὶ συμφωνίᾳ τȣ̃, οἷον كورمك اوزره γγȣ̈ρμὲκ ȣ̈ζρὲ διὰ τὸ ὁρᾶν, διὰ νὰ βλέπῃ, περὶ τȣ̃ ὁρᾶν, ἐπὶ συμφωνίᾳ τȣ̃ βλέπειν.

ايچره ἰτζρὲ σημαίνει ἐν, μέσα εἰς, μεταξὺ, οἷον باغچه ايچره μπαγτζὲ ἰτζρὲ ἐν τῷ κήπῳ, اتلر ايچره ἀταλὰρ ἰτζρὲ μεταξὺ τῶν ἵππων.

اشوري ἀσȣ̈ρὶ σημαίνει πέραν, ἀντιπέραν, οἷον طاغ اشوري ντὰγ ἀσȣ̈ρὴ πέραν τȣ̃ βȣ-

νῦ. Σημείωσαι δὲ τὰς ἑπομένας φράσεις ايكي كون اشوري ixì γγὲν ἀσὺρὴ μετὰ δύο ἡμέρας, ἤτοι κάθε τέσσαρες ἡμέραις, بر كون اشوري μπὶρ γγὲν ἀσὺρὴ μετὰ μίαν ἡμέραν, ἤτοι κάθε δύο ἡμέραις, ὡ καθεξῆς.

Αἱ ἀκόλυθοι προθέσεις μετὰ μὲν ὄνομα συντάσσονται μετὰ ὀνομαστικῆς, μετὰ δὲ ἀντωνυμίαν πρωτότυπον μετὰ γενικῆς.

1. ايلا ἠλὰ, ἐλὰ, ἰλὲ, ὔλὲ κατὰ τὴν ἁρμονίαν, σημαίνει τὸ ὁμῦ, οἷον اغا ايلا ἀγὰ ἠλᾶ μὲ τὸν κύριον, اغاسى ايلا ἀγασὴ ἠλᾶ μὲ τὸν κύριόν τυ, دوست ايلا ντὸς ὔλὰ μετὰ τῦ φίλυ, بنم مپنيم ἰλὲ, ἢ συνηθέστερον مپنيم μπενὶμ ἰλὲ μετ' ἐμῦ, سزيم سزين σιζὶν ἰλὲ μὲ ὑσᾶς· ὅμως انلر ايلا ἀνλὰρ ἠλὰ ἐν τῷ πληθυντικῷ λέγεται ὡ انلرك ايلا ἀνλαρὴν ἠλὰ μὲ αὐτύς. Ὡσαύτως ايلا كيم κὶμ ἰλὲ, ὡ كيمك ايلا κιμὶν ἰλὲ μετὰ τίνος;

2. ايچون ἰτζὶν (ἢ ἰτζὶν) σημαίνει αἰτιολογίαν, οἷον اغا ايچون ἀγὰ ἰτζὶν διὰ τὸν κύριον, بنم ايچون μπενὶμ ἰτζὶν ἕνεκεν ἐμῦ, δι ἐμὲ, سزك ايچون ἢ سزين سزين σιζὶν ἰτζὶν διὰ ὑσᾶς. Ἐν τῷ πληθυντικῷ انلر ايچون ἀνλὰρ ἰτζὶν ὡ انلرك ايچون ἀνλαρὴν ἰτζὶν δι αὐτὺς, كيمك ايچون κιμὶν ἰτζὶν, ὡ σπανίως كيم ايچون κὶμ ἰτζὶν διὰ τίνα; نه ايچون νὲ ἰτζὶν διὰ τί; ἕνεκεν τίνος;

3. كبي κιμπὶ σημαίνει ὁμοίωσιν, π. χ. اركبي ἔρ κιμπὶ ὡς ἀνὴρ, δίκην ἀνδρὸς, بنم كبي μπενὶμ κιμπὶ ὡς ἐγὼ, نكبي νενὶν κιμπὶ ὡς τί; τί λογῆς; انلر كبي ἀνλὰρ κιμπὶ ὡς ἐκεῖνοι.

§. 2. Προθέσεις μετὰ δοτικῆς συνταστόμεναι.

دك ντὲκ καὶ دكين ντεγὶν ἕως, οἷον بازاردك μπαζαραντὲκ ἕως εἰς τὴν ἀγορὰν, بو زمان دكين μπὺ ζεμανὰ ντεγὶν, ἢ بو زمان كلنجه μπὺ ζεμὰν γγελινδζὲ ἄχρι τύτυ τῦ καιρῦ. Ὅτε δὲ τὸ ἕως σημαίνει κίνησιν εἴς τι, εἴς τινα χρόνον, τότε τίθεται τὸ وارنجه βαρηνδζὰ ἕως, οἷον بدونه دكين μπυντυνὲ ντεγὶν ἕως ἐν Βύδᾳ (πόλει Οὐγγαρίας), ὡ ἐπὶ κινήσεως بدونه وارنجه μπυντυνὲ βαρηνδζὰ ἕως εἰς τὴν Βύδαν, اكريدي كونه وارنجه اولسك ἰγὲρ γεντὶ γγὺνὲ βαρηνδζὰ ὅλσὲκ ἐὰν ἀποθάνωμεν εἰς ἑπτὰ ἡμέρας.

كوره γγὸρὲ κατά· διαφέρει δὲ τῦ اوزره ὔζρὲ, καθότι σημαίνει ἐμφέρειαν ὡ ὁμοίωσιν τινὰ, οἷον كوره كل ἀνὰ γγὸρὲ, κατ' ἐκεῖνο, ἤτοι παρεμφερῶς μὲ ἐκεῖνο.

طوغرو ντογρὲ εὐθὺ πρὸς, οἷον طوغرو ارم σὲχρὲ ντογρὲ ἴσια πρὸς τὴν πόλιν.

قرشو καρσὴ ἐναντίον, εἰς, ὡ ἄντικρυ, οἷον قرشو سويلدم كل فالن سوزي φῦλὰν σὸζῦ ἀνὰ καρσὴ σοϊλεντὶμ τὸν δεῖνα λόγον ἐλάλησα ἐναντίον αὐτῦ, قرشو قلعه καλαϊὰ καρσὴ ἄντικρυ τῦ φρυρίυ· πλὴν τῦτο τὸ قرشو θεωρεῖται ὡς ὄνομα καὶ δέχεται καὶ τὰς κτη-

τικὰς καταλήξεις, ὡς ἐρῶμεν κατωτέρω. Τὸ ܡܩܒܠ μεκαμπὶλ σημαίνει ὁμοίως ἐναντίον καὶ ἄντικρυ.

ܩܪܝܒ γιακὴν ἢ ܩܪܝܒ καρὴμπ σημαίνυσι τὸ πλησίον ἐπὶ τόπυ ἢ χρόνυ, οἷον ܩܪܝܒ ܥܡܪܐ σεχρὲ καρὴμπ, ἢ ܩܪܝܒ ܥܡܪܐ σεχρὲ γιακὴν πλησίον τῆς πόλεως, ܩܪܝܒ ܐܝܠܐ ὀϊλὲ ζεμανὲ καρὴμπ, ἢ ܩܪܝܒ ܐܝܠܐ ὀϊλὲ ζεμανὲ γιακὴν περὶ τὴν μεσημβρίαν· ܩܪܝܒ ܫܥܬܐ σεκὶζ σαατᾶ γιακὴν περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν, περὶ τὰς ὀκτώ.

ܢܝܫܦܬ νισπὲτ ἢ νισπετὲν ἀποβλέπωντας πρὸς, ὡς πρὸς, ἐναντίον, εἰς τὸ πεῖσμα, π. χ. ܢܝܫܦܬ ܠܘܬ ἀνὰ νισπὲτ ὡς πρὸς αὐτὸν, ἢ ἐναντίον αὐτῦ, εἰς τὸ πεῖσμά τυ, ܠܘܬ ܐܝܢܐ ܕܒܝܬܐ μπὶς ἀνταμὰ νισπὲτ ἐβινὲ γγίρμε μὴ ἐμβαίνῃς εἴς τινος τὸν οἶκον ἐναντίον αὐτῦ, ἐναντίον τῆς θελήσεώς τυ, ܒܝ ܢܝܫܦܬ μπανὰ νισπὲτ ὡς πρὸς ἐμὲ, ἐναντίον τῆς θελήσεώς με.

ܒܝܢܐ μπεναὲν κατὰ, παρεμφερῶς, οἷον ܠܘܬ ܒܝܢܐ ἀνὰ μπεναὲν, κατὰ τῦτο, ἐπερειδόμενος ἐπὶ τῦτο, τύτων ἕτως ἐχόντων.

§. 3. Προθέσεις συνταττόμεναι μετὰ ἀφαιρετικῆς.

ܐܘܬܪܐ ἢ ܐܘܬܪܘ ὀτῦρῦ διὰ, χάριν, οἷον ܐܘܬܪܘ ܣܝܡܬܝ ὀτῦρῦ χάριν σῦ.

ܒܝ γιανὰ πρὸς, πρὸς τὸ μέρος, ἢ ὅσον διὰ, ὅσον τὸ κατ', ἢ πρὸς (ἀπότασιν σημαίνυσα), οἷον ܒܝ ܥܡܪܐ σεχερντὲν γιανὰ πρὸς τὸ μέρος τῆς πόλεως, πρὸς τὴν πόλιν, ܒܝܢܝ ܒܝ μπενντὲν γιανὰ ὅσον δὶ ἐμὲ, ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ, ܒܝ ܣܝܡܬܝ σεντὲν γιανὰ πρὸς ἐσέ.

ܣܘܪܐ σουρὰ μετὰ, κατόπιν, οἷον ܒܝܢܝ ܣܘܪܐ μπεντὲν σουρὰ μετ' ἐμὲ, ὕστερον ἀπὸ ἐμέ. Σημαίνει ἢ ἔπειτα δὲ, εἶτα δὲ, ὡς ܒܝ ܥܡܪܐ ܣܘܪܐ ܥܬܡܢܝ μπανὰ ὁμὰρ γγελντὶ, σουρὰ ὀσμὰν, ἦλθεν εἰς ἐμὲ ὁ Ὠμαρος, εἶτα δὲ ὁ Ὀθωμανός, κτ.

ܩܕܡ ἐββὲλ, ܡܩܕܡ μεκαντντὲμ, ܐܘܟܕܝܢ ὀντὶν πρὶν, οἷον ܡܩܕܡ ܩܕܡ, ܐܘܟܕܝܢ σεντὲν ἐββὲλ, μεκαντντὲμ, ὀντὶν πρὶν σῦ.

ܐܝܠܪܘ ἰλερὶ ἐμπροσθὰ ἀπὸ (χρόνυ), οἷον ܐܝܠܪܘ ܣܝܡܬܝ σεντὲν ἰλερὶ ἐμπροσθὰ ἀπὸ σὲ, π. χ. ܟܕܡܟܐ ܐܝܠܪܘ ܕܘܫܟܐ ܒܝܬܐ χιζμετκιὰρ ἀγασηντὰν ἰλερὶ ντῦσὲ γιατάμαζ ὁ δῦλος δὲν ἐμπορεῖ νὰ πλαγιάσῃ ἐμπροσθὰ ἀπὸ τὸν αὐθέντην.

ܥܠܘܩܪܝ γιοκαρὴ παραπάνω ἀπὸ, οἷον ܥܠܘܩܪܝ ܣܝܡܬܝ σεντὲν γιοκαρὴ ἐπάνω συ, ἢ παραπάνω ἀπὸ σέ.

ܬܚܬܐ ἀσᾶγᾶ παρακάτω ἀπὸ, οἷον ܬܚܬܐ ܣܝܡܬܝ ἀσᾶγᾶ παρακάτω ἀπὸ σέ.

ܐܘܬܐ ὀτὲ πέραν, ἐπέκεινα, ἢ ܒܪܘ μπερὶ ἐντὸς, οἷον ܐܘܬܐ ܥܡܪܐ ὀτὲ πέραν, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τῆς πόλεως, ܒܪܘ ܥܡܪܐ μπερὶ ἐντὸς, ἀπὸ τύτυ τῦ

μέρος τῆς πόλεως. Τὸ بري μπερὶ σημαίνει καὶ ἀπὸ, χρόνου, οἷον جوقدن بري τζοκυτὰν μπερὶ ἀπὸ πολλοῦ, πρὸ πολλοῦ.

غيري γαϊρὴ, καὶ σπανιώτερον ماعلو μαουτᾶ, πλὴν, παρεκτὸς, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀραβικαὶ λέξεις, καὶ τουρκ. اوزكو ὄζγγὲ, π. χ. اندن غيري ἀνυτὰν γαϊρὴ, ἢ اندن ماعلو ἀνυτὰν μαουτᾶ, ἢ اندن اوزكو ἀνυτὰν ὄζγγὲ πλὴν, παρεκτὸς τούτου, ἐξαιρουμένου τούτου· اللّهدي غيري ἀλλαχτὰν φαϊρὴ πλὴν τοῦ θεοῦ, παρὰ τὸν θεόν.

اوزاق ὀζὰκ καὶ ايراق ἰραὰκ μακραὰν, οἷον ايراق ἢ اوزاق شهردن σεχερντὲν ὀζὰκ ἢ ἰραὰκ μακραὰν τῆς πόλεως.

حارج χαρὴδζ, καὶ طشره ταοῦρὰ, κοιν. دشاري ντισαρὴ ἔξω, οἷον قصبه‌دن خارج κασαμπαντὰν χαρὴδζ ἔξω τῆς κωμοπόλεως, طشره‌دن شهردن σεχερντὲν ταοῦρὰ ἔξω τῆς πόλεως.

ايچرو ἰτζεροῦ ἔνδον, οἷον ايچرو شهردن σεχερντὲν ἰτζεροῦ ἔνδον τῆς πόλεως· πλὴν τοῦτο γλαφυρότερον ἐκφράζεται ايچنده شهر σεχὲρ ἰτζιντὲ (ἐπὶ σάσεως), ἢ ايچنه شهر σεχὲρ ἰτζινὲ (ἐπὶ κινήσεως), ἐν τῇ πόλει, εἰς τὴν πόλιν.

Αἱ ἀκόλουθοι προθέσεις εἶναι κυρίως ὀνόματα, καὶ ὡς τοιαῦτα λαμβάνουσι πάντοτε τὰς κτητικὰς καταλήξεις, καὶ ἐπὶ μὲν σάσεως λαμβάνουσι τὴν πρόθεσιν ده ντὰ, ντὲ ἐν, ἐπὶ δὲ κινήσεως ἀπὸ τόπου, τὴν πρόθεσιν دن ντὰν, ντὲν ἀπὸ, καὶ ἐπὶ κινήσεως εἰς τόπον τίθενται εἰς δοτικήν. Ἐν τῷ ἀκολούθῳ πίνακι παρισάνονται ὅλαι αὗται αἱ προθέσεις, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μετὰ γενικῆς, ὅτε ὁ λόγος περὶ πράγματος ὡρισμένου, καὶ μετὰ ὀνομαστικῆς, ὅτε ὁ λόγος εἶναι περὶ πράγματος ἀορίστου, καὶ ἡ μὲν πρώτη στήλη παρισάνει αὐτὰ ὡς ὀνόματα, αἱ δὲ λοιπαὶ παρισάνουσι τὰς προθέσεις ده ντὰ, ντὲ, دن ντὰν, ντὲν, καὶ τὴν κατάληξιν τῆς δοτικῆς ا α, ε, αἱ ὁποῖαι ἐν τέλει αὐτῶν προσαρτώμεναι ἐκφράζουσι κίνησιν, ἢ στάσιν.

Πίναξ τῶν προθετικῶν ὀνομάτων.

Ὀνόματα.	Ἐπὶ στάσεως.	Ἐπὶ κινήσεως ἀπὸ τόπου.	Ἐπὶ κινήσεως εἰς τόπον.
الت ἄλτ, ὁ, ἡ, τὸ κάτω	ده ντὰ ὑπὸ, ὑποκάτω	دن ντὰν, ὑποκάτωθεν	ا α, ὑποκάτω.
وست ὔς, ὁ ἡ, τὸ / اوزر ὔζὲρ, ἄνω	ده ντὲ, ἐπὶ, ἐπάνω	دن ντὲν, ἐπανώθεν	ا α, ἐπάνω.
اوك ὄν ὁ, ἡ, τὸ	ده ντὲ, ἔμπροσθεν	دن ντὲν, ἀπ' ἔμπροσθεν	ا α ἔμπροσθεν εἰς.
حضور χουζὲρ, ἔμπροσθεν	ده ντὰ	دن ντὰν,	ا α
ارك ἄρντ, ὁ, ἡ, τὸ ὄπισθεν	ده ντὰ ὄπισθεν	دن ντὰν, ἀπ' ὄπισθεν	ا α, ὄπισθεν εἰς.

Ὀνόματα.	Ἐπὶ στάσεως.	Ἐπὶ κινήσεως ἀπὸ τόπου.	Ἐπὶ κινήσεως εἰς τόπον.
ايچ ἴτζ, ὁ, ἡ, τὸ ἔνδον	ου ντὲ, ἔσω, ἐν,	ون ντὲν, ἔσωθεν	ا ε, ἔσω, εἰς.
درون ντερῶν	ου ντὰ,	ون ντὰν,	
داخل νταχὶλ	ου ντὲ,	ون ντὲν,	
طشره ταϊρὰ ὁ, ἡ, τὸ	ου ντὰ, ἔξω	ون ντὰν, ἔξωθεν	ا ي ا, ἔξω.
طش τὰϊ ἔξω	ου ντὰ,	ون ντὰν,	ا α,
خارج χαρὴζ	ου ντὰ,	ون ντὰν,	ا α,
برون μπιρὲν	ου ντὲ,	ون ντὲν,	ا ε,
ايچرو ἰτζερὲ ὁ, ἡ, τὸ ἔνδον	ου ντὲ, ἐν, ἔνδον	ون ντὲν, ἔνδοθεν	ا ي ε, ἔνδον, εἰς.
يان γιὰν ὁ, ἡ, τὸ πλάγιον	ου ντὰ, παρὰ, πλα-	ون ντὰν, ἐκ τῶ πλα-	ا α, παρὰ, πλησίον
قات κὴτ ἢ κὰτ	ου ντὰ, γίως	ون ντὰν, γίω, πλα- γιόθεν	ا α, εἰς.
مقابله μεκαμπελὲ ὁ, ἡ, τὸ ἐναντίον μέρος	ου ντὲ, ἐναντίον, ἀν- τικρυ, ἔναντι	ون ντὲν, ἀπὸ τὸ ἐναν- τίον, ἀπέναντι	ا ي ε, ἐναντίον εἰς, ἀν- τικρυ εἰς.
قرشو καρϊὸ,			
مقابل μεκαμπὶλ			
اورتا ὀρτὰ ὁ, ἡ, τὸ	ου ντὰ, ἀνάμεσα,	ون ντὰν, ἀπ' ἀνάμε-	ا ي ا, εἰς τὸ μέσον
ارا ἀρὰ μέσον,	ου ντὰ, μεταξὺ,	ون ντὰν, σα, ἀπὸ	ا ي ا, μεταξὺ,
ميان μιὰν μεταξὺ	ου ντὰ, ἐν,	ون ντὰν, μεταξὺ	ا α, ἀνάμεσα.
ايچ ἴτζ	ου ντὲ,	ون ντὲν,	ا ε,
چوره τζεϐρὲ, ὁ, ἡ, τὸ κύκλω	ου ντὲ, κύκλω,	ون ντὲν, κύκλωθεν,	ا ي ε, κύκλω, πέριξ.
حوالي χαϐαλὴ τὰ πέριξ	ου ντὲ,	ون ντὲν,	ا ي ا,
اطراف ἐτρὰφ μέρη.	ου ντὰ, περὶ,	ون ντὰν,	ا α,
يقين γιακὴν, ὁ, ἡ, τὸ πλησίον	ου ντὰ, πλησίον	ون ντὰν, ἀπὸ πλησίον	ا α, πλησίον.
اشغه ἀϊαγᾶ, ὁ, ἡ, τὸ κάτω	ου ντὰ, ὑποκάτω	ون ντὰν, ὑποκάτωθεν	ا ي ا, ὑποκάτω.
يوقري γιοκαρὴ ὁ, ἡ, τὸ ἐπάνω	ου ντὰ, ἐπάνω	ون ντὰν, ἐπάνωθεν	ا ي ا, ἐπάνω.
كيرو γγερὶ ὁ, ἡ, τὸ ὀπίσω	ου ντὲ, ὀπίσω	ون ντὲν, ὄπισθεν	ا ي ε, ὀπίσω.
ايلرو ἰλερὶ ὁ, ἡ, τὸ ἔμπρὸς	ου ντὲ, ἔμπρὸς	ون ντὲν, ἀπ' ἔμπρός.	ا ي ε, ἔμπρός.
حق χὰκκ δίκαιον.	ου ντὲ, περὶ, ἀια- φορικῶς περὶ.		

Ἔςω, πρὸς σαφήνειαν, παράδειγμα ἓν, ᾗ κατὰ τοῦτο ἐμπορεῖτις νὰ σχηματίσῃ ἀφ' ἑαυτοῦ ᾗ ἄλλα παραδείγματα μὲ τὰς λοιπὰς προθέσεις, π. χ. الاملا ἀλτημντὰ ὑποκάτωμου, الاملاندن ἀλτημντὰν ὑποκάτωθέν μου, الاملا ἀλτημὰ ὑποκάτωμου (ἐπὶ κινήσεως), ὡς الاملا دوشدي ἀλτημὰ ντοῦστὸ ἔπεσεν ὑποκάτω μου· التكلده ἀλτηντὰ ὑποκάτω σου, التكلدن ἀλτηντὰν ὑποκάτωθέν σου, التكله ἀλτηνὰ ὑποκάτω σου (ἐπὶ κινήσεως εἰς τόπον)· الاملاده ἀλτηντᾶ ὑποκάτω του, الاملادن ἀλτηντὰν ὑποκάτωθέν του, الاملا ἀλτηνὰ ὑποκάτω του (ἐπὶ κινήσεως εἰς τόπον)· التمزده ἀλτημηζντὰ ὑποκάτω μας, التكزده ἀλτηνηζντὰ ὑποκάτω σας, التلرنده ἀλτλαρηντὰ ὑποκάτω των, π. χ. اسكمله التندن چقدي ἰσκεμλὲ ἀλτηντὰν τζηκτὴ ἐξῆλθεν ὑποκάτωθεν τοῦ σκαμνίου, اوكزده قلعه ايچنده اولان ὀυκζὸν قὰλὲ ἰτζὶντὲ ὁλὰν κοφὰρ οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ ἐμπρὸς ἡμῶν ἄπιοι, كفّار حصارك چورمسنده اوت يتمش χισαρὴν τζεβρεσιντὲ ὀτ μπιτμὶοῦ πέριξ τοῦ φρουρίου ἤυξησε χορτάρι, پادشاهك خارجندن سرك سچرلن χαρηδζηντὰν ἀπ' ἔξωθεν τῆς πόλεως, قاتلك پادشاهك واردي παντισαχὴν κατηνᾶ βαρντὴ ὑπῆγεν εἰς τὸ πλάγι τοῦ βασιλέως, δηλ. ἐνώπιον, حقّ تعالي قاندن كلنده χὰκκ τεαλᾶ κητηντᾶ γγενὰχ ντὴρ ἁμαρτία εἶναι ἐνώπιον τοῦ ὑψίστου θεοῦ, قاضي حضورينه واردي καντὴ χουζκρινὲ βαρντὴ ὑπῆγεν ἐνώπιον τοῦ κριτοῦ, δηλ. εἰς τὴν παρουσίαν αὐτοῦ, پادشاهك حضور شريفلرينه كلدي μπαντισάχὴν χουζὸρ σερηφλερινὲ γγελντὶ ἦλθεν εἰς τὴν εὐγενῆ παρουσίαν τοῦ βασιλέως, δηλ. ἐνώπιον τοῦ κραταιοτάτου, εὐγενεσάτου βασιλέως. Σημείωσαι δὲ, ὅτι αὗται αἱ προθέσεις ἐν τῇ δοτικῇ καὶ ἀφαιρετικῇ, ᾗ πρὸ τοῦ اوته, ντὲ, λαμβάνουσιν ἐπὶ τοῦ γ'. προσώπου (καθὼς ᾗ τὰ λοιπὰ ὀνόματα, ὅσα λαμβάνουσι τὴν κτητικὴν κατάληξιν γ'. προσώπου) τὸ ن.

Αἱ ἀνωτέρω προθέσεις اوته ὀτὲ πέραν, ᾗ بري μπερὶ ἐντὸς, ὅτε σημαίνουσι σάσιν, ἢ κίνησιν εἰς τόπον ἢ ἀπὸ τόπου, τότε λαμβάνουσι κατόπιν τὰ κλιτὰ ὀνόματα طرف ταράφ ἢ جانب ζανὴμπ μέρος, ἢ يقه γιακὰ, يالي γιαλὴ ὄχθη, οἷον اوته يقه طونانك τουανὴν ὀτὲ γιακασηντᾶ ἐν τῇ πέραν ὄχθῃ, εἰτὸς τοῦ Δανούβιος, اوته يقه طونانك τουανὴν ὀτὲ γιακασηντὰν ἐκ τοῦ πέραν τοῦ Δανούβιος, ᾗ ἐπὶ κινήσεως εἰς τόπον اوته طونانك τουανὴν ὀτὲ γιακασηνὰ εἰς τὸ πέραν τοῦ Δανούβιος, صويك برو طرفندن σουὶὸν μπερὶ ταράφηντὰν ἀπὸ τὸ ἐδῶσε μέρος τοῦ νεροῦ κ. τ. λ.

Ἀνωτέρω ἐσημειώσαμεν, ὅτι παρὰ Τούρκοις ἡ δοτικὴ τῶν ὀνομάτων ἐκφράζει τὴν εἰς πρόθεσιν ἐπὶ κινήσεως εἰς τόπον, ὡς اسلانبوله كيدرم ἰσαμπολᾶ γγιντέριμ πηγαίνω εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Αὕτη ὅμως ἡ δοτικὴ τῶν ὀνομάτων ἐκφράζει ἐνίοτε ᾗ ἄλλας προθέσεις, οἷον ἐναντίον, πρὸς, ἕνεκεν, διὰ, π. χ. كوپري اكا ياپدي κοῦπρὶ ἀνὰ γιαπτηρὶτὴ δὶ αὐτοῦ ἐ-

φρόντισε νὰ κατασκευάσωσι τὸ γεφύρι, كِ μπανὰ ἐμοὶ, ﻭ δὶ ἐμὲ, ἕνεκεν ἐμοῦ, بِعمِعَه μπακμαγᾶ ἕνεκεν τοῦ θεωρεῖν, كورمكه γγόρμεϊὲ ἕνεκα τοῦ βλέπειν, διὰ νὰ βλέπῃ, κτ.

Σημειωτέον ἐνταῦθα ἐν παρόδῳ, ὅτι αἱ ἡμέτεραι ἀπὸ ﻭ ἐκ χρόνου σημαίνουσαι προθέσεις, ἐκφράζονται διὰ τοῦ برو μπερὶ ﻭ ἀφαιρετικῆς, οἷον بِشكدن برو μπεσϊκιντὲν μπερὶ ἐκ σπαργάνων, νηπιόθεν, كوچوكدن برو κοϊτζικντὲν μπερὶ παιδιόθεν, ادم بِيغمبردن برو ἀντὰμ πεϊγαμπερντὲν μπερὶ ἀπὸ τοῦ προφήτου Ἀδάμ. Ὅτε ὅμως ἕπεται τὸ ἕως, τότε τοῦτο μὲν ἐκφράζεται διὰ τοῦ دكين ντεγὶν ἕως μετὰ δοτικῆς πτώσεως, τὸ δὲ برو μπερὶ δὲν ἐκφράζεται, π. χ. ادم بِيغمبردن نوح طوفانه دكين ἀντὰμ πεϊγαμπερντὲν νὸχ τουφανὰ ντεγὶν ἀπὸ τοῦ προφήτου Ἀδὰμ ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ τοῦ Νῶε.

Τέλος δὲ σημείωσαι, ὅτι οἱ Τοῦρκοι μεταχειρίζονται εἰς πολλὰς φράσεις Ἀραβικὰς ἢ Περσικὰς, εὐχρήστους ﻭ παρ' αὐτοῖς, τὰς ἀραβικὰς ἢ περσικὰς προθέσεις, οἷον بالله والله μπίλλαχὶ βάλλαχὶ μὰ τὸν θεὸν, لله λίλλαχι διὰ χάριν θεοῦ, διὰ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ, بِلا تكليف μπιλᾶ τεκλὶφ χωρὶς τζερεμόνιαν, بِلا توقّف μπιλὰ τεβεκκὲφ χωρὶς ἀναβολῆς, فى الحقيقه φιλ-χακικᾶ τῳόντι, ἐπ' ἀληθείας, امدى μπινέφσιχι αὐτοπροσώπως, προσωπικῶς, بعده μπάντεχε μετέπειτα, ἔπειτα, μετὰ ταῦτα κτ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ ἐπιρρημάτων.

Ἐνταῦθα ὀλίγα τινὰ θέλω σημειώσει περὶ τῶν ἐπιρρημάτων, τὰ ὁποῖα ἂς ζητήσῃ καθὲν ὁ ἀναγνώστης ἐν τῷ ἡμετέρῳ λεξικῷ (1).

---

(1) Ἔχωσαν δὲ πρὸς εὐκολωτέραν ἐπιθεώρησιν μερικὰ ἐπιρρήματα τὰ συνηθέστερα, τῶν ὁποίων τὴν Τουρκικὴν μετάφρασιν ἂς ζητήσῃ ὁ ἀναγνώστης ἐν τῷ γραικοτουρκικῷ λεξικῷ.

§. α'. Ἐπιρρήματα ποσότητος· πολὺ, ὀλίγον, τόσον, πολλὰ, κατὰ πολλὰ, καθ' ὑπερβολὴν, τίποτε κτ.

§ β'. Ἐπιρρήματα τόπου· ποῦ, πόθεν, ἐδῶ, αὐτοῦ, ἐκεῖ, ἐδῶ ﻭ ἐκεῖ, παντοῦ, πουθενᾶ, ἀλλοῦ, ὅπου, ἐπάνω, κάτω, μέσα, ἔξω, ἐμπροσθὰ, ὀπίσω, σιμὰ, μακρυὰ κτ.

§. γ'. Ἐπιρρήματα χρόνου· πότε, τώρα, ὀγλίγωρα, πρὸ ὀλίγου, πρὸ πολλοῦ, σήμερον, αὔριον, χθὲς, πέρυσι, προχθὲς, ἐψὲς, μεταύριον, πρωϊ, βράδυ, καθημέραν, πάντοτε, πάλαι, πρὸ ἡμερῶν, ἐντὸς ὀλίγου, μερικαῖς φοραῖς, τότε, ἀργὰ, πολὺν καιρὸν, μετὰ ταῦτα, τέλος πάντων, συχνὰ, σπανίως, ποτὲ, πάλιν κτ.

Α΄. Τὰ ποιότητος ἐπιῤῥήματα ἐκφράζουσιν οἱ Τοῦρκοι διὰ τῶν ἐπιθέτων, οἷον گوزل γγοῦζελ σημαίνει εὔμορφος ἢ εὔμορφα, لى φενὰ κακὸς ἢ κακὰ, κτ. Πολλάκις ὅμως περιφράζουσι δι' οὐσιαστικοῦ ὀνόματος ἢ ἑνὸς τῶν μορίων كبي κιμπὶ ὡσὰν, δίκην, ايله ἰλὲ μὲ, σὺν, اوزره οὔζρὲ ἐπὶ, κατὰ, οἷον ار كبي ἐρ κιμπὶ ὡσὰν ἄνδρας, ἀνδρείως, غيرت ايله γαΐρὲτ ἰλὲ καρδιακῶς, اوزره قلب اوزره ντοςλὺκ οὔζρὲ φιλικῶς. Μεταχειρίζονται προσέτι ἢ μερικὰ ἀραβικὰ ἐπιῤῥήματα, οἷον خصوصا χουσουσὰ μάλιςα, κυρίως. Τὰ δὲ ἡμέτερα εἰς κῶς ἐπιῤῥήματα ἐκφράζουσι προσθέττοντες ἐν τέλει Ἀραβικῶν, Περσικῶν, καί τινων Τουρκικῶν λέξεων, εἰ μὲν αὗται λήγουσιν εἰς σύμφωνον, τὸ ازل ἀνὲ, εἰ δὲ εἰς φωνῆεν, τὸ ازلى γιανὲ, π. χ. دوست ντὸς φίλος, دوستانه ντοςανὲ φιλικῶς, بابا μπαμπὰ πατὴρ, بابايانه μπαμπαγιανὲ πατρικῶς.

Β΄. Τὰ τοπικὰ ἐπιῤῥήματα τῶν Τούρκων εἶναι σχεδὸν ὅλα ὀνόματα, ἢ μόρια κλιτὰ, δι

---

§. δ΄. Ἐπιῤῥήματα ἀριθμοῦ· πόσαις φοραῖς, μίαν φορὰν, δύο φοραῖς κτ.

§. ε΄. Ἐπιῤῥήματα τάξεως· πρῶτον, δεύτερον, τρίτον κτ. ἐν πρώτοις, ἔπειτα, ἐν συντόμῳ, ἀναμεταξὺ, ἀμοιβαίως κτ.

§. ς΄. Ἐπιῤῥήματα ἐρωτήσεως· διὰ τί; τίνι τρόπῳ; κτ.

§. ζ΄. Ἐπιῤῥήματα καταφάσεως· ναὶ, ἔτζι εἶναι, βέβαια, τῇ ἀληθείᾳ, πολλὰ καλὰ, ἔςω, κτ.

§. η΄. Ἐπιῤῥήματα ἀρνήσεως· ὄχι, κατ' οὐδένα τρόπον, ἄπαγε, μὴ γένοιτο, μήτε.

§. θ΄. Ἐπίῤῥημα δείξεως ἰδὺ, νά.

§. ι΄. Ἐπιῤῥήματα ἐπιτάσεως ἢ ἀνέσεως· κατὰ πολλὰ, ἔτζι ὥςε, τόσον ὥςε, μᾶλλον δὲ, τόσον ὅσον, κατ' ὀλίγον, ἀπ' ἀγάλι, μόλις, μόνον, κἂν κτ.

§. ια΄. Ἐπιῤῥήματα εὐχῆς ἢ παρακελεύσεως· ἄμποτε, ὅταν θέλῃ ὁ θεὸς, ὁ θεὸς νὰ δώσῃ, δεῦτε, καρδία! νὰ σὲ ἰδῶ! κάμε ὀγλήγωρα.

§. ιβ΄. Ἀπαγορεύσεως· πρόσεχε, μὴ γένοιτο, ἄπαγε.

§ ιγ΄. Ἐπιῤῥήματα εἰκασμοῦ· ἴσως, ἐνδέχεται, ἀλλέως κτ.

§. ιδ΄. Ἐπιῤῥήματα ὁμοιώσεως ἢ τρόπου· καθὼς, ὃν τρόπον, ἔτζι, τοιουτοτρόπως, ὡσὰν νὰ, ἀλλεοτρόπως, κτ.

§. ιε΄. Ἐπιῤῥήματα ἀθροίσεως ἢ διαζεύξεως· ἀνταμα, μαζὶ, μονόφορα, χωριςὰ, μόνον, κατ' ἰδίαν κτ.

§. ις΄. Ἐπιῤῥήματα ὅρκου· μὰ τὸν θεὸν, νὰ μοὶ ξυρίσουν τὰ γένεια, νὰ χαρῶ τὰ παιδία μου.

§. ιζ΄. Ἐπιῤῥήματα θέσεως· ὑποθετέον, ἔςω, κτ.

Εἰς τὰ ἐπιῤῥήματα ἀνάγονται καὶ αἱ λεγόμεναι παρενθέσεις, οἷον 1. ἐπαίνου, ὡς εὖγε, ὦ τί. 2. θαυμασμοῦ, ὡς ὤ! ὦ τοῦ θαύματος! 3. κλήσεως, ὦ. 4. ἀπειλῆς, ἀλοίμονον, οὐαί. 5. πόνου ἢ λύπης, ἄχ, ἢ κρῖμα! ἔλεος! 6. ἀποςροφῆς, πήγαινε, κρεμνίσου, ἄπαγε. 7. σιωπῆς, ὡς σιώπα κτ.

ὁ ὲ ἐπὶ μὲν ϛάσεως βάλλονται εἰς δοτικὴν προθετόπτωτον μετὰ τῆς ܘ ντὲ ἐν προθέσεως, ἐπὶ δὲ κινήσεως εἰς τόπον τρέπονται εἰς δοτικὴν, ἐπὶ δὲ κινήσεως ἀπὸ τόπου τίθενται εἰς ἀφαιρετικὴν, οἷον ܘ ܢܪ νέρεντε πῆ; ܢܪ νέρεε πῆ; ܢܪ νέρεντεν πόθεν; ܒܘ μπεραντὰ ἐδῶ, ܒܘ μπεραγιὰ ἐδῶσε, ܒܘ μπεντὰν ἀπ' ἐδῶ, κτ.

Γ'. Τὰ ἡμέτερα θετικὰ ἐπιῤῥήματα εἰς τέον σχηματίζονται παρὰ Τέρκοις ἀπὸ τῆ Β'. ἀπαρεμφάτῃ προσθέσει ἐν τέλει τῆ ܠ ἢ ܠܝ λὴ, λί, οἷον ܒܩܡܠ ἢ ܒܩܡܠܝ μπακμαλὴ θεωρητέον, ܟܬܡܠ ἢ ܟܬܡܠܝ, ܟܬܡܠ ἢ ܟܬܡܠܝ γγιτμελὶ ἰτέον. Ταῦτα δὲ τὰ ἔτω σχηματιζόμενα θετικὰ ἐπιῤῥήματα σημαίνεσι πάντοτε πρέπει νὰ ... ὲ προσλαμβάνοντα ἐν τέλει τὲς χρόνες τῆ ὑπαρκτικῆ ῥήματος ܐܝܬ ὀλμὰκ εἶναι παρισάνεσι τὰ διάφορα πρόσωπα καὶ χρόνες, οἷον ܟܬܡܠܝܡ γγιτμελὶ ἴμ πρέπει νὰ ὑπάγω, ܟܬܡܠ ܣܝܢ γγιτμελὶ σὲν πρέπει νὰ ὑπάγῃς, ܟܬܡܠ ܕܝ γγιτμελὶ ντὶρ, ἢ ἁπλῶς ܟܬܡܠ γγιτμελὶ πρέπει νὰ ὑπάγῃ κτ. ܟܬܡܠܝܢ γγιτμελὶ ἰντὶμ ἔπρεπε νὰ ὑπάγω, ὲ ἔτω καθεξῆς. Σχηματίζονται δὲ ἀπὸ ὅλα τὰ εἴδη τῶν ῥημάτων καταφατικῶν τε ὲ ἀρνητικῶν, ὲ σημαίνεσι προσέτι ὲ ἄξιος τῆ... οἷον ܐܘܠܕܪܡܠ ὀλντερμελὶ πρέπει νὰ φονεύσῃ, ἄξιος τῆ φονεῦσαι, φονευτέον, φονευτέος, ܘܡܠ ὀλμελὶ πρέπει ν' ἀποθάνῃ, ἄξιος θανάτε κτ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ Συνδέσμων.

§. α'. Συμπλεκτικοί.

ܘ βὲ, ܗܘ χὲμ, ὲ, ܠܟܝ νταχὴ καὶ. νταχὰ ἀκόμη, ὲ, ܘ ντᾶ, δὲ, ὲ, ἢ ܐܠܝܐ ἰλὲ ὲ, ܐܠܝ μπιλὲ ἔτι, προσέτι, ὲ, ܐܝ μήτε.

Σημείωσις. Τὸ ܘ βὲ (ὲ) εἶναι ἀραβικὸς σύνδεσμος, τὸν ὁποῖον οἱ Τέρκοι πάντοτε σχεδὸν μεταχειρίζονται γράφοντες, σπανίως δὲ λαλῆντες, ἀνθ' ὅ μεταχειρίζονται τὸ ܗܘ χὲμ, μάλιϛα δὲ διπλασιαζόμενον, οἷον ܗܘ ܘ ܗܘ χὲμ ὁ, χὲμ μπὲ, ὲ γράφοντες, ܗܘ ܘ ܗܘ χὲμ ὁ, βὲ χὲμ μπὲ ὲ ἐκεῖνος ὲ αὐτὸς, δηλ. ὲ αὐτὸς ὲ ἐκεῖνος, ὅπε σημείωσαι, ὅτι οἱ Τέρκοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖϛον προτάσσεσιν ὅπερ ἡμεῖς ὑποτάσσομεν ὄνομα, οἷον ܟܘܢܕܘܙ γγιδζὲ γγὲιντὲζ νυκτὸς ὲ ἡμέρας, ἀντὶ ἡμέρας ὲ νυκτός. Κἀκτέτε πάλιν ὁρᾷς, ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ περισάσει δὲν ἐκφράζεσι τὸν ὲ σύνδεσμον, οἷον ܐܝܐ ܐܝܐ ἀνὰ μπαμπὰ μήτηρ πατὴρ, δηλ. ὁ πατὴρ ὲ ἡ μήτηρ, οἱ γονεῖς. ὅτε δηλ. μεταξὺ τῶν δύο συμπλεκομένων λέξεων δὲν εὑρίσκεται τί. Ἄλλως δὲ, τὸ ܘ ντὰ, ὲ ܠܟܝ νταχὰ εἶναι κυρίως οἱ συμπλεκτικοὶ σύνδεσμοι τῶν Τέρκων, ἐξ ὧν τὸ πρῶτον ἐν τῷ λαλεῖν εἶναι πολλὰ ἐν χρήσει, ὲ πάντοτε προσαρτᾶται ἐν

τέλει τῆς λέξεως, οἷον ملم ملم μὲν ντᾶ σὲν ντᾶ ὲ ἐγὼ ὲ σύ· ἐνίοτε δὲ προτάττεται τῦ ῥήματος ἐν διηγήσει, ἀλλ' ὅτως, ὥσε νὰ φαίνεται ἡνωμένον μὲ τὸ ἡγέμενον ῥῆμα, μετὰ τῦ ὁποίυ συμπλέκεται τὸ ἑπόμενον ῥῆμα, οἷον كلديده چكشمكه باشلدي γγελντὶ ντᾶ, τζεκιῦμεὶὲ μπασλαντὴ ἦλθε ὲ (εὐθὺς) ἄρχισε νὰ φιλονεικῇ. Τὰ ὀνόματα ὅμως πολλάκις συμπλέκονται μὲ τὴν πρόθεσιν ايله ἰλὲ ὁμῦ, οἷον اناك بابك ايله ἀνὰν ἰλὲ μπαμπὰν σὺν τῇ μητρίσυ ὁ πατήρσυ, ἤτοι ὁ πατήρσυ καὶ ἡ μήτηρσυ. Τέλος δὲ σημείωσαι, ὅτι τὸ و βὲ, ὅτε συμπλέκει δύο λέξεις χωρὶς τινὸς μεσολαβῦντος, προφέρεται μετὰ μὲν φωνῆεν ὡς βῦ, μετὰ δὲ σύμφωνον ὡς ῦ, πλὴν ὅτως, ὥσε νὰ προφέρηται ἡνωμένον μὲ τὴν ἡγυμένην λέξιν, οἷον ايكانه و اشلا μπιγγανὲ βῦ ἀσὶνᾶ γνωσὸς ὲ ἄγνωσος, اكرام و عزت ἰκραμῦ ἰζζὲτ τιμὴ καὶ δόξα, جان و كوكلدن ὀζανῦ γγὸνῦλντὲν ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας, ἀσμενέσατα.

Τὸ ايله μπιλὲ εἶναι ὑποτακτικὸν, ὲ μετὰ μὲν ἀρνητικῦ ῥήματος σημαίνει (καθὼς καὶ τὸ دخي νταχὰ) μήτε, ἀλλ' ὅτε, οἷον بلمدي بله بريسي μπιρισὶ μπιλὲ γγέλμεντι μήτε ὁ εἷς αὐτῶν ἦλθεν, بلمديكني هر يرده سويلمه μπιλμεντιὶνὶ σοὶλέρσιν, μπιλντιὶνὶ νταχὰ χὲρ γερντὲ σοὶλέμε σὺ λαλεῖς ὅ,τι δὲν ἐξεύρεις, ἀλλ' ὅτε ὅ,τι ἐξεύρεις λάλει παντᾶ. Ἐπὶ ἄρσεως ὲ θέσεως ἐκφράζεται ἡ μὲν ἄρσις διὰ τῦ دكل ντεὶλ, ὅκ ἔσιν, ἡ δὲ θέσις διὰ τῦ ايله μπιλὲ, ἢ ὲ χωρὶς αὐτῦ, οἷον اغاسني بله اوردم اوغلاني دكل ὀγλαιὴ ντεὶλ, ἀγασηνὴ μπιλὲ βυρντὲμ, ὲ μόνον τὸν παῖδα ἔδειρα, ἀλλὰ ὲ τὸν αὐθέντην τυ· كتدم بله كل سيره اوه دكل ايله ارسز ἀρσὴζ ἠλὰ ἐβὲ ντεὶλ, σεὶρὲ μπιλὲ γγιτμὲμ μετὰ τῦ ἀτίμυ ὲ μόνον εἰς τὴν οἰκίαν δὲν ὑπάγω, ἀλλ' ὅτε εἰς περιδιάβασιν· اورمق دكل اولدرم βυρμὰκ ντεὶλ ὀλντῦρὲρῦμ ὄχι μόνον θὰ τὸν δείρω, ἀλλὰ ὲ θὰ τὸν σκοτώσω. Τῦτο ὅμως τὸ ὲ μόνον, ἀλλὰ... ἐκφράζυσι πολλάκις ὲ διὰ τῦ هم — هم χὲμ — βὲ χὲμ..., οἷον هم كوكلده هم ايله χὲμ ντὶλ ἰλὲ, ὲ χὲμ γγοιὲλ ὔλὲ, καὶ μὲ τὴν γλῶσσαν, καὶ μὲ τὴν καρδίαν, ὲ μόνον μὲ τὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ ὲ μὲ τὴν καρδίαν.

§. β'. Διαζευκτικοί.

يا γιὰ ὲ يه γὲ ἢ, ἤτοι, ياخود γιαχὸτ ἢ, امكز γερέκσε, كرك — كرك γγερὲκ — γγερὲκ εἴτε — εἴτε, اسز ἰσὲρ εἴτε, امكه يوخسه γιόχσα ἢ, ἀλλέως, π. χ. اسز سن اسز اول ἰσὲρ σὲν, ἰσὲρ ὂλ εἴτε σὺ, εἴτ' ἐκεῖνος, سن امكه بن يوخسه γιόκσα μὲν, γιόκσα σὲν, εἴτε σὺ, εἴτε ἐκεῖνος, يا تخت يا بخت γιὰ τὰχτ γιὰ μπὰχτ ἢ τὸ βάθος, ἢ τὸ ὕψος, δηλ. ἢ τὸ ὕψος ἢ τὸ βάθος, يا بر ياخود ايكي γιὰ μπὶρ, γιὰ χὸντ ἰκὶ, ἤτοι ἓν, ἢ δύο, ὅπυ σημείωσαι ὅτι, καθὼς ἐῤῥέθη ἐν τῷ περὶ τῶν ἀριθμητικῶν κεφαλαίῳ σελ. 24, τὸ ἢ μεταξὺ τῶν ἀριθμῶν δὲν ἐκφράζυσιν οἱ Τῦρκοι, καθὼς ὲ ἡμεῖς κοινῶς.

Σημείωσαι δὲ 1) ὅτι τὸ امكه يوخسه προφέρυσιν οἱ Τῦρκοι κοινῶς γιόκσα, ἢ γιόκσαμ.

2) τὸ يا γιὰ ἐν ἀρχῇ τοῦ ῥήματος δηλοῖ πολλάκις θαυμασμόν, ἢ ἀπορίαν, ὡς παρ' ἡμῖν τὸ ἢ, οἷον يا كنديمي γιὰ γγιττίμι ἢ ἐπῆγε; ἐπῆγε λοιπόν; يا دكاني ده ايلدكز γιὰ ντὲκιανὴ τὲ ἐϊλεντινὶζ ἢ τὸ ἐργαστήριον τί τὸ ἐκάμετε; 3) τὸ ἢ ἐννοεῖται ἐνίοτε μεταξὺ καταφατικοῦ ἢ ἀρνητικοῦ ῥήματος, οἷον يا اولور اولمز ὀλὲρ ὀλμὰζ ἢ γίνεται ἢ δὲν γίνεται ἀντὶ يا اولور يا اولمز γιὰ ὀλὲρ γιὰ ὀλμάζ.

§. γ'. Συναπτικοὶ, ἢ ὑποθετικοί.

اكر ἐγὲρ ἐάν. Συντάσσεται μετὰ ὑποτακτικῆς, ἢ διπλασιαζόμενον σημαίνει ἢ εἴτε - εἴτε, ἐάντε - ἐάντε, οἷον اكر بو اكر اول ἐγὲρ μπὸ, ἐγὲρ ὀλ, εἴτε τοῦτο, εἴτ' ἐκεῖνο.

Ἐνταῦθα ἀνάγονται ἢ ὅσα ὀνόματα ἢ ἐπιρρήματα σημαίνουσιν ὑπόθεσιν, οἷον قجان κατζὰν κοι. χατζὰν, قجانكي χατζάνκι ὅταν, مادامكي μαντὰμ κὶ ἐν ὅσῳ, ἕως ὅ, محالده μαχαλντὲ, حالده χαλντὲ, وقتده βακηττὲ, وقت βακὴτ, زمانده ζεμανντὲ, زمان ζεμὰν ὅταν, ἐπειδὰν, ὁπόταν, تك τὲκ ἢ همان تك χεμὰν τὲκ μόνον ἂν (μετὰ εὐκτ. ἢ προσακτικῆς).

§. δ'. Ἐναντιωματικοί.

اما ἀμμὰ ἅμως, خود χόντ, اسه ἰσὰ, ἰσὲ ἢ دخي ντὲρ ἀλλὰ, δὲ, لكن ἢ لاكن λιάκιν, و لكن βὲ λιάκιν ἀλλὰ, انجق ἀνδζὰκ ὅμως, نهايت νιχαὲτ, نهايتي νιχαετὶ μ' ὅλον τοῦτο, كچه γγεετζὶ, كچكي γγεετζικὶ, كه ἂν, ἂν κὴ, ἀγκαλὰ κὴ, π. χ. دايه دخي دديكه ντιὰ ντὲρ ντιντὶ κὶ ἡ τροφὸς ὅμως εἶπεν ὅτι...

§. ε'. Αἰτιολογικοί.

كه κὶ, ὅτι, ἵνα· زيرا زιρὰ, زيرا كه ζιρὰ κὶ ἐπειδὴ, διότι· چونكه τζὲνκὶ, ἢ چون τζὲν ἐπειδὴ, ἐπειδήπερ, μὲ τὸ νά· كه اول ὀλ σεμπεπτὲν κὶ, انكچونكه ἀνὴν ἰτζινκὶ τὲτὲ χὸ'ριν ἐπειδὴ, διὰ τοῦτο ἐπειδή· كه تا τὰ κὶ ἵνα, διὰ νά.

§. ϛ'. Ἐξαιρετικοί.

اندن غيري ἀντὰν γαϊρὶ, اندك ماعدا ἀντὰν μαντᾷ πλὴν τὲτὲ· مكر μεγὲρ ὅμως, πλὴν εἰμὴ, πάρεξ· الا ἰλλὰ, و الا βὲ ἰλλᾶ ὅμως, ἢ πλὴν εἰμὴ, εἰδεμή· اكر ἐγὲρ νὲ, ἢ κατὰ συγκοπὴν كر γὲρ νὲ πλὴν ἐάν· بلا σὰλτ ἔξω μόνον, οἷον مكر ايا صوفيه μεγὲρ ἀϊὰ σοφιὰ ἰτζιντὲ ὅμως ἐν τῇ ἁγίᾳ σοφίᾳ... اسكي عادت كسلمز مكر ἐσκὶ ἀντὲτ κεσιλμὲζ, μεγὲρ ζαχμὲτ ἰλὲ ἡ παλαιὰ συνήθεια δὲν κόπτεται παρὰ μὲ κόπον, زحمت ايله اولمزسن اوك ضابط اول والا ἐβὶν ζαμπὶτ ὀλ, βὲ ἰλλᾶ ὀλμὰζ σὴν... ἔσο κυβερνήτης τῆς οἰκίας σου, εἰδεμὴ ἐὰν δὲν ἦσαι... بو اشيا بنمدر سلط شو كتاب بنم μπὸ ἀσῖὰ μπειὶμ ντὶρ, σὰλτ σὸ κιτὰμπ μπενὶμ ντεὶλ ντὶρ αὐτὰ τὰ πράγματα εἶναι ἐδικά μου, ἔξω μόνον ἐκεῖνο τὸ βιβλίον δὲν εἶναι ἐδικόν μου.

§. ζ'. Συμπερασματικοί.

امدي imnti, پس πὲς λοιπὸν, امدي پس πὲς imnti ὅθεν, τοιγαρῦν· اندن اوترو ἀνντὰν ὀτὲρὲ τὲτὲ χάριν· اول سببدن ὅλ σεμπεπτὲν ἐξ αἰτίας τὲτὲ· اول ايچون انك ἀνὴν ἰτζὶν διὰ τὲτο· اول اجلدن ὅλ ἐδζιλντὲν τὲτὲ ἕνεκα· على ذالك بناء μπενα·ὲν ἀλιὰ ζαλικὲ ἐφ' οἷς ϛηριζόμενος, τὲτὲ χάριν· يعني γιανὴ δηλαδή· صانكي σανκὶ ἤγεν· غالبا γαλιμπᾶ ἐξόχως, κυρίως· اولمويوب μπὸϊλὲ σὲ, اولمليوب σὸϊλὲ σὲ, اولميوب ὀϊλὲ σὲ ἐὰν ἔτως ἔχῃ, ἂν εἶναι ἔτζι, ἐπειδὴ ϗ ἔχει ἔτως, ἑπομένως.

Σημειώσεις τινῶν μορίων.

1. Τὸ خير χάϊρ, ὄχι, προϋποτίθησι πάντοτε πρότασιν ἐρωτηματικὴν, τὴν ὁποίαν ἀρνεῖται, οἷον ἐὰν ἐρωτήσῃ τις, ἔρχεσαι αὔριον, ϗ ἀποκριθῶ خير χάϊρ ὄχι, τότε τὲτο σημαίνει كلم γγελμὲμ δὲν ἔρχομαι.

2. Ἡ πρόθεσις حق χὰκκ σημαίνει ὲ μόνον περὶ, ἀλλὰ ϗ πρὸς, οἷον حقكزلن χακκηνηζντὲ περὶ ὑμῶν, πρὸς ὑσᾶς.

3. Τὸ هيچ χὴτζ τίποτε, εὑρισκόμενον μετὰ καταφατικὲ ῥήματος ἔχοντος τὸ ἐρωτηματικὸν مي μη, με, μι, μὲ, ἐκλαμβάνεται καταφατικῶς, οἷον اوقورمي هيچ χὴτζ ὀκὲρμὲ ἀναγινώσκει τι; يازارمي هيچ χὴτζ γιαζὰρ-μὴ, γράφει τι; ἀπαραλλάκτως καθὼς ἡμεῖς μεταχειριζόμεθα κοινῶς τὸ τίποτε.

4. Τὸ ἐρωτηματικὸν μόριον مي μη, με, μι, μὲ προσαρτᾶται ἐν τέλει ὀνόματος ἢ ἀντωνυμίας, ὅτε ἡ ἐρώτησις ἀποτείνεται εἰς αὐτὰ, ἢ εἰς ῥῆμα, ὅταν ἐρωτᾷ τις περὶ αὐτὲ, τὲ ὁποίε τὴν διαφορὰν εὔκολον ἐμπορεῖ νὰ καταλάβῃ τις, ὅταν προτάξῃ τὸ ἡμέτερον μόριον ἆρά γε, π. χ. اغا كتديمي ἀγὰ γγιττί-μι ἆρά γε ἐπῆγεν ὁ αὐθέντης; اغامي كتدي يوخسه قولي ἀγὰ-μὴ γγιττὶ, γιόχσα κὲλ-μὲ, ἆρά γε ὁ αὐθέντης ἐπῆγεν, ἢ ὁ δοῦλος; Ἡ τελευταία φράσις ἐμπορεῖ ν' ἀναλυθῇ ἔτως, اغامي در كيدن يوخسه قولي ἀγὰ-μὴ ντὴρ γγιντὲν, γιόχσα κὲλ-μὲ ἆρα γε ὁ αὐθέντης ὑπῆρξε πηγαίων, ἢ ὁ δοῦλος; Σημείωσαι δὲ, ὅτι εἰς τὰ πρόσωπα τῶν ῥημάτων, ὅσα συντίθενται ἐκ μετοχῆς ϗ τὲ ὑπαρκτικὲ ῥήματος, τὸ مي παρεντίθεται πάντοτε μεταξὺ αὐτῆς τῆς μετοχῆς καὶ τὲ ὑπαρκτικὲ ῥήματος, οἷον كيدرم γγιντέρὶμ πηγαίνω, καὶ ἐπ' ἐρωτήσεως كيدرميم γγιντὲρ-μι-ὶμ πηγαίνω; νὰ ὑπάγω; Ὁμοίως كيدرمسن γγιντὲρ-μι-σὶν ὑπάγεις; كيدرميز γγιντὲρ-μι-ὶζ ὑπάγομεν; كيدرمسكز γγιντὲρ-μι σινὶζ ὑπάγετε; كيدرلرمي γγιντερλὲρ-μὶ ὑπάγυσι; كيدرمي ايدم γγιντὲρ μι-ιντὶμ ἐπήγαινα; κτ. Τὸ αὐτὸ ἐννόει ϗ ἐπὶ τῶν ἀρνητικῶν ῥημάτων, οἷον اكلامزميم ἀνλαμάζ-μη-ὶμ (καὶ ἀγιαμάζ-μη-ὶμ) δὲν καταλαμβάνω; اكلامزمسن ἀνλαμάζ-μη-σὶν (καὶ ἀγιαμάζ-μη-σὶν) δὲν καταλαμβάνεις; κτ. ὅπε εὐφωνίας χάριν, ἐπὶ τῶν τοιὲτων συνθέτων

χρόνων τῶν ἀρνητικῶν ῥημάτων ἐκ τοῦ ὑπαρκτικοῦ ῥήματος καὶ τῆς μετοχῆς, τὸ ταύτης πολλάκις ἀποβάλλεται, ἢ ὃ κατὰ τὸ δοκοῦν, οἷον اكلامامين ἀγναμά-μη-σὴν δὲν καταλαμβάνεις; κτ.· πλὴν δὲν ἐμπορεῖ νὰ εἰπῇ τις اكلامامي ἀνλαμά-μὴ, ἀλλὰ اكلامازمي ἀνλαμάζ-μὴ δὲν καταλαμβάνει; διότι τοῦτο τὸ πρόσωπον δὲν εἶναι σύνθετον, ἀλλὰ μόνον μετοχή. Καὶ ἡ χρῆσις τοῦτο τοῦ ἐρωτηματικοῦ μορίου مي φυλάττεται πάντοτε, ὅταν ἐρωτῶμεν, πλὴν ἐὰν προηγῆται ἀμέσως ἄλλο μόριον ὄνομα ἢ ἐρωτηματικὸν, ὡς قچان χατζὰν πότε; كيم κὶμ, ποῖος; καὶ τὰ παρόμοια, διότι τότε τὸ مي μὶ ἐγκαταλιμπάνεται, π. χ. قچان كتدي χατζὰν γγιττὶ πότε ἐπῆγε; καὶ ὀχὶ قچان كتديمي χατζὰν γγιτί-μί· ὁμοίως كيم كتدي κὶ γγιττὶ τὶς ἐπῆγε; Πλὴν, ὅτε δὲν προηγεῖται ἀμέσως τὸ ἐρωτηματικὸν μόριον, ἢ ὄνομα, ὀρθῶς ἤθελες εἰπῇ قولمي اغلمي كتدي قنغيسي χανγησὴ γγιττὶ, ἀγά-μὴ, κόλ-μὸ; τὶς ἐξ αὐτῶν ἐπῆγεν ὁ αὐθέντης, ἢ ὁ δοῦλος;

Τοῦτο τὸ ἐρωτηματικὸν مي μὴ ἐκφράζει προσέτι τὸν ἡμέτερον διεκτικὸν σύνδεσμον ἂν, ὡς بقلم شراب ايومدر μπακαλὴμ σαράπ ἐἶ-μι-ντὶρ, ἂς ἰδῶμεν, ἂν τὸ κρασὶ εἶναι καλόν.

ΜΕΡΟΣ ϛ'.

Περὶ Συντάξεως.

Πολλὰ ἀνήκοντα ἐν τῇ συντάξει ἐσημειώσαμεν εἰς πολλὰ μέρη τῆς ἐτυμολογίας σποράδην, καὶ μάλιστα ἐν τῷ περὶ τῶν μορίων μέρει, δι ὃ καὶ ταῦτα δὲν ἐπαναλαμβάνονται ἐνταῦθα συντομίας χάριν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ συντάξεως τῶν ὀνομάτων.

§. 1. Συμφωνία ἐπιθέτου μετὰ οὐσιαστικοῦ.

Τὸ ἐπίθετον ἡγεῖται πάντοτε τοῦ οὐσιαστικοῦ ἄκλιτον, εἰς τρόπον ὥστε αἱ πτωτικαὶ καταλήξεις, αἱ κυρίως προθέσεις, καὶ αἱ καταλήξεις τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας προσάπτονται μόνον

εἰς τὸ ἑπόμενον ὑσιασικόν, οἷον ايو ادملر εἶ ἀνταμλὰρ καλοὶ ἄνθρωποι, ايو ادملن εἶ ἀνταμυτὰν παρὰ καλῦ ἀνθρώπυ, ايلا ادملر يرامز γιαραμὰζ ἀνταμλὰρ ἰλὲ μὲ κακὺς ἀνθρώπυς, كوزل اتم γγὺζὲλ ἀτὴμ ὁ ὡραῖός μυ ἵππος κτ.

Ὅτε δὲ τὸ ὑσιασικὸν εἶναι ἀραβικὴ ἢ περσικὴ λέξις, τότε τὸ ἐπίθετον, εἴτε ἀραβικὴ, εἴτε περσικὴ, εἴτε τυρκικὴ λέξις εἶναι, οἱ Τῦρκοι ἤτοι προτάττυσι κατὰ τὴν συνήθειάν των πρὸ τῦ ὑσιασικῦ, ἢ ἐπιτάσσυσι μετ' αὐτὸ ἐννοῦντες ἐν τέλει τῦ ὑσιασικῦ τὸ ἰ, τὸ ὁποῖον προφέρυσι πολλὰ βραχέως, οἷον كتاب عظيم ἀζὴμ (1) κιτὰμπ μέγα βιβλίον, ἢ كتاب عظيم κιτάμπῖ ἀζὴμ βιβλίον μέγα· تيز شمشير (2) τὴζ σιμσὶρ κοπτερὸν ξίφος, ἢ تيز شمشير τὴζ σιμσίρῖ τὴζ ξίφος κοπτερόν· تيز سيف (3) σεῖφῖ τὴζ ξίφος κοπτερόν. Ὅτε δὲ τὸ ἀραβικὸν ἢ περσικὸν ὑσιασικὸν λήγει εἰς φωνῆεν, τὰ μὲν εἰς ا ἢ و λήγοντα λαμβάνυσιν ἐν τέλει τὸ ي ἰ, τὰ δὲ εἰς ي ἢ ه λήγοντα λαμβάνυσι μόνον τὸ σημεῖον ـِ ἰ, οἷον پارسا παρσᾶ μοναχὸς, پارساي آكاه (4) παρσᾶἰ ἀγγιὰχ μοναχὸς εἰδήμων· ايلچي ἰλτζὶ πρέσβυς, ايلچي ـِ مزدور (5) ἰτζὶἰ μεζμπὲρ ὁ ῥηθεὶς πρέσβυς· ثمره σεμερὲ καρπὸς, شيرين ثمره ـِ (6) σεμερεῖ σιρὶν καρπὸς γλυκὸς, ἢ شيرين ثمره σιρὶν σεμερὲ γλυκὸς καρπός. Αἱ δὲ πτωτικαὶ καταλήξεις, ᾗ αἱ κυρίως προθέσεις, ᾗ αἱ καταλήξεις τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας, ᾗ ὅτε τὸ ὑσιασικὸν προτάττεται τῦ ἐπιθέτυ κατὰ τὸν Περσικὸν τρόπον, προσάπτονται ὁμοίως ἐν τέλει τῆς ἑπομένης λέξεως, ἤτοι τῦ ἐπιθέτυ, οἷον كتاب عظيمك κιτάμπῖ ἀζημὴν βιβλίυ μεγάλυ, كتاب عظيمدن κιτάμπῖ ἀζημυτεν ἐκ βιβλίυ μεγάλυ, κτ.

Αἱ μετοχαὶ, ἀντωνυμίαι ᾗ τὰ ἀριθμητικὰ συντάσσονται παρὰ Τύρκοις ὡς ᾗ τὰ λοιπὰ ἐπίθετα, δηλ. προτάσσονται τῶν ὑσιασικῶν.

Τελευταῖον, ὅτε ᾗ τὰ δύο ὀνόματα, τὸ ὑσιασικὸν ᾗ ἐπίθετον, εἶναι ἀραβικὰ, ἐμπορῦσι νὰ συμφωνήσωσιν ὁμοιογενῶς κατὰ τὸν ἀραβικὸν τρόπον. π. χ. مدينة عالية μεντινεῖ μὲνεβερὲ πόλις περφωτισμένη (ἤτως ὁ ὁμάζυσι τὴν Μεδίνην, ὅπυ κεῖται ὁ τάφος τῦ Μωάμεθ), محبت خالصه μὲχαμπέτῖ χαλησᾶ ἀγάπη εἰλικρινής. Ἔτι δὲ ἐμπορεῖ νὰ προταχθῇ πληθυντικὸν ἀραβικὸν ὑσιασικὸν ἐπὶ ἀψύχων πρὸ ἀραβικῦ θηλυκῦ ἐπιθέτυ κατὰ τὸν ἀραβικὸν κανόνα, οἷον اوصاف جميله ἐβσάφῖ ὄζεμιλὲ προτερήματα ἐξαίρετα καλὰ, ὅπυ τὸ ὄζεμιλὲ εἶναι θηλυκὸν ἐπίθετον συμφωῦν μὲ τὸ προηγύμενον πληθυντικόν. Τῦτον τὸν τρόπον μεταχειρίζονται οἱ Τῦρκοι τὰ ἀραβικὰ ὀνόματα ὅταν προτάττωσι τὸ ὑσιασικὸν τῦ ἐπιθέτυ. Ὅταν

---

(1) Καὶ αἱ δύο λέξεις ἀραβικαί. (2) Περσικαὶ λέξεις. (3) ἀραβικο-περσικαὶ λέξεις. (4) Καὶ αἱ δύο λέξεις περσικαί. (5) Περσικο-ἀραβικαὶ λέξεις. (6) Ἀραβικο-περσικαὶ λέξεις.

ὅμως προτάττωσι τὸ ἐπίθετον τῆ ὑσιασικῆ κατὰ τὸν Τερκικὸν τρόπον, τότε τὸ ἀραβικὸν ἐπίθετον μένει σχεδὸν πάντοτε ἀρσενικόν, ἢ ὅτε τὸ ἐπίθετον εἶναι μετοχὴ παθητικὴ, τότε πολλάκις προσθέττεσι ἢ τὴν μετοχὴν اولان ὀλὰν ὢν, ὖσα, ὖν, οἷον خالص محبت χαλὴς μεχαμπὲτ εἰλικρινὴς ἀγάπη, مدينه اولان μεδὶνε ὀλὰν μεντινὲ ἡ πεφωτισμένη Μεδίνη, ὅπε τὸ خالو χαλὴς ἢ اوزلو μὲνεβὲρ εἶναι ἀρσενικὰ, μ' ὅλον ὅτι τὰ ἑπόμενα ὑσιασικὰ εἶναι θηλυκά.

§. 2. Συμφωνία ὑσιασικῆ μετὰ ὑσιασικῆ.

Ὅτε ὑπάρχεσι δύο ὑσιασικὰ, ἐξ ὧν τὸ ἓν εἶναι γενικὴ κτητικὴ, τότε αὕτη μὲν προηγεῖται πάντοτε παρὰ Τέρκοις, τὸ δὲ ἕτερον ὑσιασικὸν λαμβάνει τὴν κατάληξιν τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας γ'. προσώπε ي ἡ ۍ سي σὴ, οἷον اغانك اتي ἀγανὴν ἀτ.ὴ τῆ κυρίε ὁ ἵππος, انطونك اوغلي ἀντενὲν ὀγλῆ ὁ υἱὸς τῆ Ἀντωνίε. Ὅταν ὅμως ἡ γενικὴ κτητικὴ ἔχη ἄλλην γενικὴν κτητικὴν, τότε εἰς τὴν πρώτην γενικὴν τίθεται προσέτι ἡ κτητικὴ κατάληξις, οἷον بوغاز حصارلري ἢ حصارلرينك دزدارلري μπογὰζ χισαρλαρὴ, ἢ χισαρλαρηνὴν ντιζνταρλαρὴ οἱ φρέρεαρχοι τῶν φρεριῶν τῆ Βοσπόρε, θηλ. τῶν Δαρδανελλίων.

Ὅταν εἰς τὰ κύρια ὀνόματα τῶν ἀνθρώπων, ἐπαρχιῶν, πόλεων, νησῶν, ποταμῶν κτ. προσάπτονται τὰ προσηγορικὰ αὐτῶν ὀνόματα, τότε τὸ κύριον ὄνομα τίθεται εἰς γενικὴν ἀόριστον, θηλ. εἰς ὀνομασικὴν, οἷον بيچ ويانا μπὲτζ σὲχρὶ ἡ πόλις Βιέννα, بلغار ولايتي μπολγὰρ βιλαετὶ ἡ Βελγαρία, مالطه اطاسي μαλτὰ ἀτασὴ ἡ νῆσος Μάλτα, مريم انا μαριὰμ ἀνὰ κιλισασὴ ἡ ἐκκλησία τῆς θεομήτορος Μαρίας, طونا ارمغي τενὰ ἱερμαγὴ ὁ ποταμὸς Δέναβις, κτ. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει ἢ ἐπὶ ἄλλων προσηγορικῶν ὀνομάτων, ὅτε ἡμεῖς βάλλομεν τὸ ἀόριστον ἄρθρον εἷς, ἢ τὸ ὡρισμένον ὁ, ἡ, τὸ, ἀντὶ τῆ ἀορίστε, οἷον شاه اوغلي σὰχ ὀγλῆ σημαίνει ἑνὸς βασιλέως υἱὸς, ἢ βασιλόπελον, τὸ δὲ شاهك اوغلي σαχὴν ὀγλῆ σημαίνει τῆ βασιλέως ὁ υἱὸς, τῆ γνωστῆ θηλαδή. Ὁμοίως اغا اتي ἀγὰ ἀτὴ σημαίνει ἑνὸς κυρίε ὁ ἵππος· τὸ δὲ اغانك اتي ἀγανὴν ἀτὴ σημαίνει τῆ κυρίε ὁ ἵππος, τῆ γνωστῆ θηλ. Ὁμοίως دكز جنكي ντενὶζ θζενκὶ σημαίνει ἀορίστως θαλάσσης μάχη, ναυμαχία, κτ.

Ὅτε ὅμως ἀμφότερα τὰ ὑσιασικὰ εἶναι ἀραβικὰ ἢ περσικὰ, τότε ἤτοι μεταχειρίζονται αὐτὰ κατὰ τὸν ἐδικόν των κανόνα ὡς ἀνωτέρω, ἢ παρατηρῆσι τὸν Περσικὸν κανόνα, θηλ. προτάττοντες ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον αὐτοὶ ἀλλέως βάλλεσι κατόπιν τῆς γενικῆς, ἢ προσάπτοντες εἰς αὐτὸ, ὡς ἀνωτέρω ἐπὶ τῆς συμφωνίας τῆ ὑσιασικῆ μετὰ τῆ ἐπιθέτε, τὸ ي ἢ ه ἡγεμένε φωνήεντος, ἢ ἐννοῆντες τὸ ἰ, ἡγεμένε συμφώνε, οἷον τὸ, ἡ λύτρωσις τῆ Μωάμεθ, ἢ ἐκφράζεσι

κατὰ τὸν Τερκικὸν κανόνα, προτάττοντες τὴν γενικὴν, καὶ προσαρτῶντες ἐν τέλει τοῦ ὀσιασικοῦ τὴν κτητικὴν καταλήξιν γ'. προσώπου, καὶ λέγουσι محبّدك اطلاقي μουχαμμεντὶν ἰτλακὴ, ἢ λέγουσι κατὰ τὸν Περσικὸν τρόπον محبّد اطلاق ἰτλάχὶ μουχαμμέντ.

Αἱ δὲ πτωτικαὶ καταλήξεις καὶ αἱ προθέσεις προσθέττονται πάντοτε εἰς τὴν τελευταίαν λέξιν, καὶ ὅτε δὲν ἁρμόζουν εἰς αὐτὴν, π. χ. ἐν τῷ خلوص قلب ايله سوزم χουλούσὶ κάλμπ ἰλὲ σουζέριμ ἀγαπῶ μὲ εἰλικρίνειαν ψυχῆς, ἡ πρόθεσις ايله ἰλὲ μὲ δὲν ἁρμόζει εἰς τὴν γενικὴν قلب κάλμπ ψυχὴ, ἀλλ' εἰς τὸ خلوص χουλούσ εἰλικρίνεια, τὸ ὁποῖον ἐπροτάχθη τῆς γενικῆς κατὰ τὸν περσικὸν τρόπον. Ὁμοίως ἐν τῷ احيا علوم الدّين ἰχγιάὶ ὀλούμ-ιντ-ντινντὲ ἐν τῇ ἀναγεννήσει τῶν ἐπιστημῶν τῆς πίστεως, ἡ ου ντὲ ἐν πρόθεσις δὲν ἀνήκει εἰς τὴν ἀραβικὴν ἔναρθρον σύνθετον γενικὴν κτητικὴν علوم الدّين ὀλούμ-ιντ-ντὶν τῶν ἐπιστημῶν τῆς πίστεως, ἀλλ' εἰς τὸ, احيا ἰχγιὰ ἀναγέννησις, τὸ ὁποῖον ἐπροτάχθη τῆς κτητικῆς κατὰ τὸν Περσικὸν τρόπον. Καὶ τοῦτο, τὸ νὰ βάλλωνται δηλαδὴ αἱ πτωτικαὶ καταλήξεις καὶ αἱ κυρίως προθέσεις πάντοτε εἰς τὸ τέλος τῆς τελευταίας λέξεως, συμβαίνει ὄχι μόνον εἰς τὴν συμφωνίαν τοῦ ἐπιθέτου μεθ' ἑνὸς ὀσιασικοῦ, ἢ τοῦ ὀσιασικοῦ μετὰ μιᾶς γενικῆς κτητικῆς, ἀλλὰ καὶ ὅταν ὦσι πολλὰ ἐπίθετα συμπλεκόμενα διὰ συνδέσμου, καὶ πολλαὶ γενικαὶ κτητικαὶ, ὁ μὴν ἀλλὰ καὶ ὅτε συμπίπτει φράσις τις ἀραβικὴ ὡς παρένθεσις, ἢ σύνθετον ὄνομα, ἢ ἐπίθετον ὄνομα ἔχον μεθ' ἑαυτὸ ἀραβικὴν πρόθεσιν, π. χ. كوچوك وبيوك ادملره κουτζοὺκ βὲ μπιοὺκ ἀνταμλαρὰ μικροῖς τε καὶ μεγάλοις ἀνθρώποις, عالم پناه ساح ἀλὲμ πεναχ-ᾶ τῷ βασιλεῖ, ἀσύλῳ τοῦ κόσμου, ὅπου ἡ χαρακτηριστικὴ κατάληξις τῆς δοτικῆς τίθεται ἐν τέλει τοῦ συνθέτου περσικοῦ ὀνόματος عالم پناه ἀλὲμ πενὰχ ἄσυλον τοῦ κόσμου· ايلچي مومي اليه ديدم اك ἰλτζὶ μουμᾶ ἰλεὶχ-ὲ ντεντὶμ κὶ, τῷ ῥηθέντι πρέσβει εἶπον ὅτι..., ὅπου ἡ χαρακτηριστικὴ κατάληξις τῆς δοτικῆς εὑρίσκεται ἐν τέλει τῆς ἀραβικῆς προθετοπτώτου ἀντωνυμίας اليه ἰλεὶχ εἰς αὐτόν· حضرت يوسف عليه السلام برادرلري χαζρετὶ γιουσοὺφ (ἀλεὶχ-ισ-σελιαμὲ) μπιραντερλερὶ μεκὲρ ἰττιλὲρ Γωσὴφ τῷ δικαίῳ (εἰρήνη ἐπ' αὐτῷ) ἔκαμον οἱ ἀδελφοί του σπουδαίας καὶ δόλους, ὅπου ἡ χαρακτηριστικὴ κατάληξις τῆς δοτικῆς ἐτέθη εἰς τὸ سلام εἰρήνη, τὸ ὁποῖον εἶναι ὡς παρένθεσις ἐνταῦθα μὴ ἀνήκουσα εἰς τὴν περίοδον.

Σημείωσαι δὲ, ὅτι καθὼς ἡμεῖς ἔχομεν πολλὰ σύνθετα ἐπίθετα ἐκ δύο ὀσιασικῶν ὡς ἀγγελοπρόσωπος, ἢ ἐξ ἐπιθέτου καὶ ὀσιασικοῦ ὡς κακότροπος, χρησάμενοι, ἢ ἐξ ὀσιασικοῦ καὶ μετοχῆς, ὡς κακολέγων κτ., οὕτως ἔχουσι καὶ οἱ Τοῦρκοι τοιαῦτα δανειζόμενοι ἀπὸ τοὺς Πέρσας, τὰ ὁποῖα, ἂν καὶ γράφονται χωρισὰ τὸ ἓν ἀπὸ τοῦ ἄλλου, ὅμως λογίζονται ὡς ἓν σύνθετον ὄνο-

μα, δι' ὃ καὶ δὲν λαμβάνουσι τὸ βραχὺ ῑ. περὶ τοῦ ὁποίου ἐρρέθη ἀνωτέρω, οἷον فلك رفعت ὑρανομήκης ἀναγινώσκεται φελεκ-ριφὰτ καὶ ὀχὶ φελέκῑ ριφάτ. Καὶ τοιαῦτα σύνθετα ἐπίθετα ἐκ δύο ὀσιασικῶν, ἢ ἐξ ἐπιθέτου καὶ ὀσιασικοῦ, καὶ μάλιστα ἐξ ὀσιασικοῦ καὶ μετοχῆς, ἔχουσιν οἱ Πέρσαι ἄπειρα εἰς τρόπον ὥστε κατὰ τοῦτο τὸ εἶδος τῆς συνθέσεως ὑπερτεροῦσι τοὺς Ἕλληνας καὶ Γερμανούς· ἔσωσαν δὲ μερικὰ παραδείγματα τὰ ἑφεξῆς, يوسف جمال γιουσέφ-ζεμὰλ ἰωσηφοπρόσωπος, δηλ. ὡραῖος ὡς ὁ Ἰωσήφ, ملك ملك μελεκ-μανζὰρ ἀγγελοπρόσωπος, خوب روي χέμπ-ρυῖ ὡραίου προσώπου, εὐειδής, خوش خوي χὸσ-χυΐ καλοῦ ἤθους, χρηστήθης, خير خواه χαΐρ-χᾶ καλοθελητὴς (ἐκ τῆς μετοχῆς خواه χᾶ θέλων), جهان افرين ζιχὰν-ἀφερῖν κοσμοπλάστης ἐκ τῆς μετοχῆς افرين ἀφερὶν πλάττων, نيك فعال νικ-φιὰλ καλῶν πράξεων, χρηστός, عزّت ملك ἰζζετ-μεὰμπ μεγαλοπρεπείας τὸ σκεῦος, μεγαλοπρεπέστατος, ἐνδοξότατος. بيك زاده μπεϊ-ζαντὲ αὐθεντόπαλον, ἤτοι γεννηθεὶς ἐξ ἡγεμόνος, ἐκ τῆς μετοχῆς زاده ζαντὲ γεννηθεὶς, κτ.

Ὅτε πρόσκειται ἡ ποσότης τινὸς πράγματος μὲ ἀριθμὸν, τότε ἡ γενικὴ δὲν προτάττεται, ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὀσιασικὸν, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ εἶναι γενικὴ, ὑποτάσσεται ἐν ὀνομαστικῇ πτώσει, καθὼς ἡμεῖς κοινῶς λέγομεν, π. χ. δύο ποτήρια οἴνου δὲν λέγουσι, شرابك ايكي قدح ϊαραμπὴν ἰκὶ καντὲχ, ἀλλὰ ايكي شراب قدح ἰκὶ ϊαράμπ καντὲχ, اون بغداي كيله ὸν κιλὲ μπογντάϊ δέκα μέτρα σιτάρι. Καὶ ὅτε ἀριθμοῦσι, προδέττουσιν ἐν ταῖς τοιαύταις περιϊάσεσιν ἐπὶ μὲν ἀνθρώπων τὸ كشي κιϊ, ἢ συνηθέστερον, τὸ نفر νεφὲρ πρόσωπον, ἐπὶ δὲ τῶν ζώων τὸ باش μπὰϊ ἢ رأس ρεὲς κεφαλὴ, ἐπὶ δὲ ὅπλων τὴν λέξιν قبضه καμπζᾶ λαβὴ, ἐπὶ δὲ μεγαλητέρων πραγμάτων, ἔτι δὲ καὶ ἀγρῶν τὸ پاره παρὲ, ἢ قطعه κητᾶ κομμάτι, καὶ ἐπὶ μικροτέρων τὸ دانه ντανὲ, τανὲ κόκκος, σπυρὶ, καὶ ἐπὶ ὁμοιομερῶν τὸ عدد ἀντὲντ ἀριθμὸς, οἷον اوچ نفر يڭيچري ὔτζ νεφὲρ γενιτζερὶ τρεῖς Γενισσάροι, رأس قيون اللي باش ἢ ἐλλὶ μπάϊ, ἢ ρεὲϊ κοϊὲν πενῆντα κεφάλια πρόβατα, δηλ. 50 πρόβατα, قطعه قاليون ἢ پاره ايكرمي ἰγιρμὶ παρὲ, ἢ κητᾶ καλιὸν 20 κομμάτια γαλιόνια, δηλ. εἴκοσι γαλιόνια, اوچ قبضه قلج ὔτζ καμπζᾶ κιλὴζ τρεῖς λαβαὶ ξίφων, δηλ. τρία σπαθιά, يوز عدد سيم غروش γιὲζ ἀντὲντ σὴμ γρὸϊ ἑκατὸν τὸν ἀριθμὸν, δηλ. 100 ἀσημένια γρόσια, κτ., ὅπου σημείωσαι, ὅτι οἱ ἀριθμοὶ ἀπαιτοῦσιν ὄνομα καὶ ῥῆμα ἑνικὰ, καὶ σπανιώτατα πληθυντικὰ, καὶ ὡς ἐπίθετα προτάσσονται πάντοτε τῶν ὀσιασικῶν, πλὴν εἰμὴ εἰς τὰς καταλόγους τῶν ἐξόδων.

Ὅτε θέλουσι νὰ ἐκφράσωσιν οἱ Τοῦρκοι τὰ μετουσιασικὰ, ὅσα σημαίνουσιν ὕλην, ἐξ ἧς γίνεταί τι, μεταχειρίζονται τὸ ὑλικὸν ὀσιασικὸν εἰς ὀνομασικὴν, ὡς σύνθετον τρόπον τινὰ, καθὼς καὶ ἡμεῖς πολλάκις κοινῶς λέγομεν, οἷον كومش γγεμοῦϊ ἀσῆμι, كومش قاشق

γγϋμϋσ καστὴκ ἀσημο-χϋλιαρον, ἀσημένιον χελιάρι. Ὁμοίως دمر قپو ντεμὶρ σίδηρον, دمر ارپه ἀρπὰ σὲ κριθαρόνερον, ζῦθος, بال صو μπὰλ σὲ ὑδρόμελι. Ταῦτα δὲ ἐμπορῦσι νὰ ἐκφραδῶσι καὶ δὶ ἀφαιρετικῆς πτώσεως, οἷον قاشق كومشدن γγϋμϋσντὲν καστὴκ, ارپه‌دن صو ἀρπαντὰν σὲ, κτ. ἐξ ἀργύρυ κοχλιάριον, ἐκ κριθῆς νερὸν, κτ., ἢ, ὅπερ σπάνιον, ϗ ἐπιθετικῶς προδέσει τῆς لو λη, οἷον قاشق كومشلو γγϋμϋσλὲ καστὴκ ἀσημένιον χελιάρι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ συντάξεως τῶν συγκριτικῶν, ϗ τῶν δοτικῇ ἢ αἰτιατικῇ συνταγομένων ἐπιθέτων.

Ὁ χυδαῖος ὄχλος ἐκφράζει τὴν γενικὴν συγκριτικὴν, ἢ τὴν παρὰ πρόθεσιν διὰ τῦ نكي ἢ نكه νὲ κὶ, οἷον بر ار يك در نكه ايكي عورت μπὶρ ἔρ γὲκ ντὶρ νὲ κὶ ἰκὶ ἄβρὲτ ἕνας ἄνδρας εἶναι προτιμώτερος παρὰ δύο γυναῖκας, ἢ δύο γυναικῶν, دخي چوق بلورم اول كه نه νταχὰ τζιὸκ μπιλίριμ νὲ κὶ ἐββὲλ περισσότερον ἐξεύρω παρὰ πρότερον, ὅπυ, καθὼς βλέπεις, τὸ ἐδικόν μας παρὰ ἐκφράζυσι διὰ τῦ كه نه νὲ κὶ, πλὴν σὺ φεῦγε τῦτον τὸν τρόπον, ϗ ἔκφραζε πάντοτε δὶ ἀφαιρετικῆς, ἢ ὁποία πάντοτε προτάσσεται τῦ συγκριτικῦ, π. χ. ἀντὶ τῦ ἀ. ἀνωτέρω παραδείγματος εἰπὲ, بر ار ايكي عورتدن يكدر μπὶρ ἔρ ἰκὶ ἄβρεττὲν γὲκ ντὶρ, ἀντὶ δὲ τῦ β'. εἰπὲ, اول بلدوكدن چوق بلورم ἐββὲλ μπιλντιγιμντὲν τζιὸκ μπιλίριμ. Ὁμοίως علم شكردن طاتلو در ἰλὶμ σὲκεριτὲν τατλὴ ντὴρ ἡ σοφία εἶναι γλυκυτέρα παρὰ τὸ σάκχαρι. Ὅτε δὲ ἐν τῇ συγκρίσει εὑρίσκονται δύο ἀπαρέμφατα, τότε τὸ συγκρινόμενον ἀπαρέμφατον προηγεῖται ὡς ἀνωτέρω ἐν ἀφαιρετικῇ πτώσει μὲ τὸ μόριον اسه ἰσὲ, ἢ ϗ χωρὶς αὐτῦ, π. χ. يكلش اوقومقدن اسه اقومق يكدر γιαγλὴσ ὀκυμακτὰν ἰσὲ ὀκυμαμὰκ γὲκ ντὶρ καλλίτερον εἶναι νὰ μὴ ἀναγινώσκῃ τις, παρὰ ν' ἀναγινώσκῃ ἐσφαλμένως, اوقومقدن يازمق ايو در ὀκυμακτὰν γιαζμὰκ ἐὶ ντὶρ κάλλιον εἶναι νὰ γράφῃ τις παρὰ ν' ἀναγινώσκῃ.

Οἱ Τῦρκοι δὲν ἔχυσι κυρίως ἐπίθετα συνταγόμενα μετὰ γενικῆς ἢ δοτικῆς, καθὼς ἡμεῖς, ἀλλ' ἐκφράζυσιν αὐτὰ διὰ μετοχῆς, ϗ μάλιστα ἀραβικῆς, ϗ τῆς πτώσεως, τὴν ὁποίαν ἀπαιτεῖ τὸ ῥῆμα τῆς μετοχῆς, π. χ. صولحي سويجي ἢ سون σελχὴ σεβιτζὶ, ἢ σεβὲν ἐπιθυμῶν τῆς εἰρήνης, εἰρηνικὸς, خير استه‌جي χαὶρ ἰσσεὶτζὶ, ἢ خير صانيجي χαὶρ σανιτζὴ ἐπιθυμῶν τῦ καλῦ, εὔνυς. Καὶ αἱ μὲν ἀραβικαὶ μετοχαὶ συνταγόμεναι μετὰ δοτικῆς εἶναι σχεδὸν αὗται, طالب ταλὴμπ ϗ راغب ῥαγὴμπ ἐπιθυμῶν, ὀρεγόμενος, مستحق μὔσα-

χάκκ ἄξιος, قادر καντὴρ δυνατὸς, ἱκανός τινος πράγματος (ἀνθ' ὃ λέγεται ὑ كافى κιαφὴ), لايق λαὴκ πρεσήκων, ἁρμόδιος, موافق μοὺαφὴκ ἁρμόδιος, πρεσφυὴς, قابل καμπὶλ ἄξιος, ἐπιτήδειος τινὶ πράγματι. مناسب μὲνασὶμπ ἀνάλογος, πρέπων, وافق βαφὴκ εἰδήμων, ἔμπειρος, عاجز ἀὰζὴζ (ἐναντ. τῷ قادر καντὴρ) ἀνίκανος τινὸς πράγματος, حاضر χαζὴρ ἕτοιμος εἴς τι, محتاج μὲχτὰὰζ ἐνδεὴς, ἄπορος, ὁ ἔχων χρείαν τινὸς πράγματος, مشتمل ὅαμὴλ περιέχων, περιεκτικὸς, مصادف μὲσαντὴφ ἀπαντῶν, ἀντιβατικὸς, متعلق μὲπτελᾶ ὑποκείμενος, ἐπιῤῥεπὴς εἴς τι, ملاصق μὲλασὰκ, ἢ متصل μὲτασσὴλ προσεχὴς, συνεχὴς τινὶ πράγματι, عام ἂμ κοινὸς, مخصوص μαχσὺσ ἴδιος, نافع ναφὴ ἢ مفيد μὲφὶντ ὠφέλιμος, χρήσιμος, حريص χαρὴς ἐπιθυμητικὸς, πλεονέκτης τινὸς πράγματος, ὑ ἄλλα τινὰ, ὅπὺ ἀνήκει ὑ τὸ Τὺρκικὸν بكزر μπενζὲρ ὅμοιος, τὸ ὁποῖον εἶναι μετοχὴ τῦ ῥήματος بكزمك μπενζεμὲκ ὅμοιον εἶναι, ὁμοιάζειν. Πολλὰ ὀλίγα συντάσσονται μὲ ἄλλην πτῶσιν, ἀραβικά τε ὑ Τὺρκικὰ, π. χ. اندن غافل ἀνντὰν γαφὴλ ἀπρονόητος τινὸς πράγματος, μὴ φυλαττόμενος ἀπ' αὐτὸ, اندن راضي ἀνντὰν ῥαζὴ εὐχαριστημένος τὺτὺ, مسرور μὲσαγνὴ ἀρεσκόμενος, ἐφησυχάζων τινὶ πράγματι, ὡς لباسلرن راضي λιμπασλαρντὰν μὲσαγνὴ ἐπαρεσκόμενος εἰς τὰ ἱμάτια, عسكردن قچقين ἀσκερντὲν κατζκὴν φυγὰς ἀπὸ τῦ ςρατεύματος, λειποτάκτης. Τὸ δὲ معهم μὲσὴμ σημαίνων, δηλῶν συντάσσεται αἰτιατικῇ, ὑ ὕτω καθεξῆς περί τινων ἄλλων. Ἑνία ἐπίθετα συντάσσονται μὲ τὴν πρόθεσιν ايله ἰλὲ μετὰ, ὡς طولو ντολᾶ καὶ مملو μεμλᾶ πλήρης, γεμάτος, κτ.

Σημείωσαι ἐν παρόδῳ, ὅτι ἡ γενικὴ παρὰ τοῖς Ἄραψι δὲν διαφέρει κατὰ τὴν γραφὴν ἀπὸ τὴν ὀνομαστικὴν, πλὴν, εἰ μὲν εἶναι ἔναρθρος, προφέρεται ἐν τέλει ὡς ι, εἰδὲ ἄναρθρος ὡς εν, π. χ. علم ἴλμ σοφία γεν. علم ἴλμ-εν σοφίας, ὑ μετὰ τῦ ἄρθρυ العلم ἀλ-ἴλμι τῆς σοφίας. Οἱ ὖν ἄραβες συντάσσυσι τὰ ἀνωτέρω ἀραβικὰ ἐπίθετα πάντοτε σχεδὸν μετὰ γενικῆς κατόπιν, τὸ ὁποῖον μιμῦνται ὑ οἱ Τὺρκοι, πλὴν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον ἀφαιρῦσι τὴν ἐννοουμένην κατάληξιν τῆς γενικῆς, π. χ. ἐπιθυμῶν ἢ ἐπιθυμητὴς τῆς σοφίας, οἱ Τὺρκοι ἐκφράζυσιν ἤτοι μετὰ δοτικῆς προτασσομένης, οἷον علمه طالب ἰλμὲ ταλὴμπ, ἢ, ὡς οἱ Ἄραβες, μετὰ γενικῆς ὑποτασσομένης, οἷον علم طالب ταλὴμπὶ ἴλμ. Ὁμοίως دولت لايق ντεβλετὲ λαὴκ, ἢ لايق دولت λαὴκὶ ντεβλὲτ ἁρμόδιος τῇ ἀξίᾳ, τῇ βασιλείᾳ, ἤτοι ἄξιος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ συντάξεως τῶν ῥημάτων.

Περὶ χρήσεως τῶν χρόνων τῆς ὁριστικῆς, προσακτικῆς, εὐκτικῆς καὶ ὑποτακτικῆς ἐγκλίσεως ἱκανὰ ἐῤῥέθησαν ἐν τῇ συζυγίᾳ τῶν ῥημάτων, δι' ὃ καὶ τὰ πλεῖστα ἀποσιωπῶνται ἐνταῦθα.

§. 1. Περὶ χρήσεως τῶν τεσσάρων ἐγκλίσεων.

Ἀντὶ τοῦ ἐνεστῶτος εἶναι ἐν χρήσει καὶ ὁ παρακείμενος εἰς μερικὰ ῥήματα, ὡς الكلكي ἀνλαντήν-μη ἐκατάλαβες; ἀντὶ καταλαμβάνεις; كوردكي γγόρντεν-με εἶδες; ἀντὶ βλέπεις; καθὼς καὶ ἡμεῖς ἀπαραλλάκτως. Ὁ Σελτάνος μεταχειρίζεται ὁμοίως εἰς τὰ διπλώματα κτ. τὸν παρακείμενον ἀντὶ τοῦ ἐνεστῶτος, οἷον اس بيورم μπεϊϊεντέμ κὴ... ἐπρόσαξα νὰ... ἀντὶ προσάζομεν νὰ... Ἐνίοτε μεταχειρίζονται οἱ Τοῦρκοι καὶ τὸν ἐνεστῶτα ἀντὶ τοῦ παρῳχημένου ἐπὶ διηγήσεως, ὡς καὶ ἡμεῖς.

Ἡ προσακτικὴ εἶναι ἐν χρήσει πολλάκις ἀντὶ τοῦ ἐνεστῶτος τῆς εὐκτικῆς, ὡς ἐν τῇ συζυγίᾳ τῶν ῥημάτων ἐῤῥέθη, καὶ τοῦτο συμβαίνει μάλιστα μετὰ τὸ ῥῆμα λέγω, ὡς ديكه كلسون ντικὶ γγελσὶν εἰπὲ νὰ ἔλθῃ.

Ὁ ἐνεστὼς τῆς εὐκτικῆς εἶναι πάλιν ἐν χρήσει ἀντὶ τῆς προσακτικῆς, ὅτε μάλιστα ἡ προσαγὴ ἀποτείνεται πρὸς μεγάλους ἀνθρώπους, καὶ ὅτε μάλιστα ὁ λόγος σημαίνει εὐχὴν περισσότερον παρὰ προσαγήν, ὡς الله راضي اول ἀλλὰχ ῥαζῆ ὀλᾶ ὁ θεὸς εὐδοκήσοι, ὁ θεὸς ἀνταμείψοι, نولا νολᾶ, ἢ اول اى νὲ ὀλᾶ ὅ,τι εἴη, εἴθε. Ὁ αὐτὸς χρόνος εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἀντὶ τοῦ ὁριστικοῦ μέλλοντος, ὡς καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, οἷον ويرديم βιρεῖμ θέλω δώσει, δώσοιμι. Τέλος δὲ σημείωσαι, ὅτι ὅτος ὁ χρόνος, καὶ ἡ ἀντ' αὐτοῦ προσακτικὴ σημαίνουσιν ἐπ' ἐρωτήσεως ἕξεσιν; εἶναι δυνατὸν; ἔχω τὴν ἄδειαν; τὰ ὁποῖα πολλάκις ἡμεῖς ἐκφράζομεν διὰ μόνου τοῦ νὰ, οἷον ويرديمي βιρεῖμ-μι νὰ δώσω; ἔχω τὴν ἄδειαν νὰ δώσω; ἔξεσι δοῦναι; كيتسوني γγιτσὶν-μι νὰ ὑπάγῃ; δηλ. προσάζεις νὰ ὑπάγῃ; كيدمي γγιντεῖμ-μι νὰ ὑπάγω; Προσέτι ἐσημειώσαμεν ἐν τῇ συζυγίᾳ τῶν ῥημάτων, ὅτι οἱ χρόνοι τῆς εὐκτικῆς πολλάκις εἶναι ἐν χρήσει ἀντὶ τῆς ὑποτακτικῆς, οἷον كلدي γγελεῖ-ντὶ εἴθε ἔλθοι, ἢ ἐὰν ἔλθῃ.

Ἡ ὑποτακτικὴ καθ' ὅλους σχεδὸν τοὺς χρόνους σημαίνει ἐὰν ἢ ὅταν, ὡς ἐκ τῆς συζυγίας τῶν ῥημάτων φανερόν, δι' ὃ καὶ ταῦτα τὰ μόρια πολλάκις ἐγκαταλιμπάνονται εὐφραδείας χάριν, π. χ. اكر سورسم ἐγὲρ σεβέρσεμ, ἢ سورسم σεβέρσεμ ἐὰν ἀγαπῶ. Ὁ δεύτερος ὅμως ἐνεστὼς εἶναι ἐν χρήσει συνηθέστερον μὲ ἰδιαίτερα τινὰ ῥήματα, ὡς اولسا كرك ὀλσᾶ γγερὲκ πρέπει νὰ ᾖναι, اولور امك γγελσὲ ὀλὲρ δυνατὸν εἶναι νὰ ἔλθῃ, امك عجب دكل γγελσὲ ἀτζέμπ ντεῖλ δὲν εἶναι παράδοξον ἐὰν ἔλθῃ, اولا در امك ὀλνσᾶ

ἐθλὰ ντὴς κάλλιον εἶναι ἐὰν γένῃ, ἢ κὰ γένῃ, اغايه وارسك اولازمي ἀγαῖὰ βάρσαν, ὁλμάζμι δὲν ἐμπορεῖς νὰ ὑπάγῃς εἰς τὸν κύριον; ἀντὶ δὲ ὅ τι πηγαίνεις εἰς τὸν κύριον; اولسه اولازمي ὁλσὰ ὁλμάζμι; δὲν ἐμπορεῖ νὰ γένῃ; δηλ. ἢ τί ἐὰν γένῃ;. Μάλισα δὲ, ὁ ου ντὰ συμπλεκτικὸς σύνδεσμος μετὰ πάτε τὴ χρόνοι σημαίνει ἢ ἂν, μακάρι ἢ ἂν, π. χ. اجازت فايده اولسه وارسه ἰζαζὶ βερσεμὶντὰ, φαϊντὰ ἐτμὲζ, ἢ ἂν δώσω ἄδειαν, δὲν ὠφελεῖ.

Οἱ χρόνοι τῆς ὑποτακτικῆς συντάσσονται προσέτι μὲ τὰ ἀορίστα ποσότητος ἢ ποιότητος ἐπιῤῥήματα ἢ ὀνόματα, ὡς ἐν οἰκείῳ τόπῳ ῥηθήσεται. Τὰ δὲ λοιπὰ ἐπιῤῥήματα, ἢ σύνδεσμοι, τὰ ὁποῖα συντάσσονται παρ ἡμῖν μὲ ὑποτακτικὴν, συντάσσονται παρὰ τοῖς Τέρκοις μὲ ἐνεργητικὴν, ἢ σπανιώτατα μὲ ὑποτακτικὴν, ὡς ἐν τῇ συντάξει τῶν μορίων ῥηθήσεται.

§. 2. Περὶ συντάξεως τῆς ἀ. ἀπαρεμφάτου.

Τὸ πρῶτον ἀπαρέμφατον ἐκλαμβάνεται διττῶς, ὡς ἀπαρέμφατον, ἢ ὡς ὄνομα. Ὅτε ἐκλαμβάνεται ὡς ἀπαρέμφατον, συντάσσεται μὲ τὰ ῥήματα ὅσα ἀπαιτοῦσιν ἀπαρέμφατον τελικὸν, οἷον كتمك استرم γγιτμὲκ ἰσέριμ βέλομαι ἀπελθεῖν, θέλω νὰ ὑπάγω· ἢ ὅτε τὸ ῥῆμα συντάσσεται δοτικῇ, ἢ ἀφαιρετικῇ, τρέπεται ἢ τὸ ἀπαρέμφατον εἰς δοτικὴν ἢ ἀφαιρετικὴν, οἷον باشلامق μπασλαμὰκ ἀρχιὰν συντάσσεται παρὰ Τέρκοις μετὰ δοτικῆς, διὸ ἢ λέγουσι π. χ. اوقومغه باشلدي ὀκεμαγὰ μπασλαντὶ ἤρχισε ἡ ἀναγινώσκη: τὸ δὲ حظي اولمق χαζζὴ ὁλμὰκ ἀρέζειν νὰ... συντάσσεται μετὰ ἀφαιρετικῆς, διὸ ἢ καὶ λέγουσι اسنانبوله كتمكدن حظك اورمي ἰσαμπολὰ γγιτμεκντὲν χαζζὴν βάρμη; σοὶ ἀρέζει νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν;

Ὅτε δὲ τὸ ἀπαρέμφατον ἐκλαμβάνεται ὡς ὄνομα, τότε εἶναι ἐν χρήσει ὡς τὰ λοιπὰ ὀνόματα, δηλ. Α΄. τίθεται καθ' ἣν πτῶσιν ἀπαιτεῖ τὸ ἑπόμενον ῥῆμα ἢ ὄνομα, ὁμοῦ μὲ τὰς καταλήξεις τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας, ἢ ἢ χωρὶς αὐτῶν κατὰ τὴν χρείαν, οἷον كلمم مقرر در γγελμὲμ μεκὰρρὲρ ντὶρ τὸ ἐλεύσεσθαί με εἶναι βέβαιον, δηλ. βέβαιον εἶναι ὅτι θέλω ἔλθῃ, يارن سنك بورايه كلمك اقتضا در γιάρην σενὶν μπυραϊὰ γγελμὲκ ἰκτιζὰ ντὶρ ἀναγκαῖον εἶναι τὸ ἐλθεῖν σε αὔριον ἐδῶ, δηλ. τὸ νὰ ἔλθῃς, قرنداشك تركجه اوقومه كوجنمور καρηντασὶν τὲρκτζὲ ὀκεμαμὰ γγὲδζεμεζὶορ δὲν ἀγανακτεῖ ὁ ἀδελφός σου εἰς τὸ ἀναγινώσκειν με τερκισί. δηλ. ὅτι ἀναγινώσκω, بن سنك قرنداشمه اولمكي استرم μπὲν σενὶν κὴζ καρηντασὶμ ἠλὰ ἐθλεμενὶ ἰσέριμ θέλω τὸ νὰ συζευχθῆς μετὰ τῆς ἀδελφῆς μου, بن سنك شو مكتوبي يازمقدن جوق حظ ايدرم μπὲν σενὶν σὺ μεκτεμπὲ γιάζμακτὰν τζιόκ χὰζζ ἔττιμ πολὺ ἐχάρην, ὅτι ἔγραψας τοῦτο τὸ γράμμα, اوقومق زمانى دكل ὀκεμὰκ ζεμανὴ ντεῖλ δὲν εἶναι καιρὸς τοῦ ἀναγινώσκειν, δηλ. ἀναγνώσεως, اوقومغك ἢ اوقومغك فايدسي ὀκεμαγὴν, ἢ ὀκεμανὴν φαϊντασὶ νέ; ποῖον εἶναι τὸ ὄφελος τῆς ἀ-

ناغينوسكيني اولدوغي چكشمكه سببلي τζεκισμείὲ σεμπέμπ ὀλντᾶ ἤτον αἰτία τᾶ φιλονεικεῖν, ὅπᾳ τὸ سببلي σεμπέμπ αἰτία μετὰ τῶν συνωνύμων συντάσσεται ὡς ἐπιτοπλεῖσον μετὰ δατικῆς, ὅτε τίθεται ἀντὶ τῆς Β'. ὀνομαστικῆς τᾶ ὑπαρκτικᾶ ῥήματος, διότι ἀλλέως λέγομεν π. χ. بو ايشي قوغلانك سببي καβγανὴν σεμπεμπὶ μπᾶ ἰμὶσ τῆς φιλονεικίας ἡ αἰτία ἤτον αὕτη. Β'. καθὼς ἡ δοτικὴ τῶν ὀνομάτων τίθεται ἐπὶ κινήσεως, σημαίνει δὲ ᾗ αἰτίαν, ἕτω ᾗ ἐπὶ τᾶ ἀπαρεμφάτᾳ συμβαίνει, οἷον باباكي قورتارمغه كل μπαμπανὴ κερταρμαγὰ γγὲλ ἐλθὲ εἰς τὸ σῶσαι τὸν πατέρασ, δηλ. διὰ νὰ σώσῃς, بقمغه μπακμαγὰ διὰ νὰ θεωρήσω, σῃς κτ. Γ'. συντάσσεται μὲ διαφόρους προθέσεις, καθὼς ᾗ τὰ ὀνόματα, πλὴν ὡς ἐπιτοπλεῖσον χωρὶς τῶν καταλήξεων τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας, τὸ δὲ πρόσωπον ᾗ ὁ χρόνος τᾶ ἀπαρεμφάτᾳ διαγινώσκονται ἐκ τῆς ἐννοίας. Αἱ δὲ προθέσεις εἶναι αὗται 1) دا ντὰ, ντὲ ἐν, χρόνον σημαίνουσα, οἷον باقمه برويه اوتدية خدمت ايتمه دا ليتورجيه لیتورجیὰ χιζμὲτ ἐτμεντὲ, ὅτεὲ μπερὲὲ μπάκμα, ἐν τῷ ὑπηρετεῖν εἰς τὴν λειτουργίαν μὴ κυττάζῃς ἐδὼ ᾗ ἐκεῖ. 2) ايله ἰλὲ σὺν, μὲ τὸ νὰ, π. χ. اللّهي سومكله جنّت نايل اولورسكز ἀλλαχὴ σεβμὲκ-ἰλὲ, ζὲννετὲ ναὶλ ὀλὲρσουνουζ, μὲ τὸ νὰ ἀγαπᾷς τὸν θεὸν, κληρονομήσεις τὸν παράδεισον. 3) كبي κιμπὶ δίκην, ὡσὰν τὸ νὰ... π. χ. دنياده اوقومق كبي هيچ برشي وارمي νιαὶ ἀντὰ ὀκουμὰκ κιμπὶ χὶτζ μπὶρ σὲὶ βάρ μη; ὡσὰν τὸ νὰ σπουδάζῃ τις εἶναι ἄλλο τι πρᾶγμα εἰς τὸν κόσμον; 4) سزين σιζὶν (ἀντὶ سز σὶζ) ἄνευ τᾶ, χωρὶς νὰ... π. χ. جنك ايتمكسزين ويلايت النومي ζὲνκ ἐτμὲκ-σιζὶν βιλαὲτ ἀληνὴρ-μη; χωρὶς νὰ πολεμήσῃ τις, κυριεύεται ἐπαρχία; 5) ايچون ἰτζὶν, ἕνεκα, διὰ νὰ... οἷον بن قرنداشمي كلدم قورتارمق ايچون بورايه μπὲν καρηνταὶσημὶ κερταρμὰκ ἰτζὶν μπουραὶὰ γγελντὶμ, ἐγὼ ἦλθον ἐδὼ ἕνεκα τᾶ σῶσαι, διὰ νὰ σώσω τὸν ἀδελφόν μου· ἢ μὲ κτητικὴν ἀντωνυμίαν, اعلام ايلملري ايچون ἰλὰμ ἐγλεμελερὶ ἰτζὶν ἕνεκα τᾶ σημᾶναι αὐτὲς, δηλ. διὰ νὰ σημάνωσι, μηνύσωσιν· ὁμοίως ᾗ μὲ τὴν ايله ἰλὲ σὺν πρόθεσιν, οἷον اولملريله ὀλμαλαρὶ ἰλὰ μὲ τὸ νὰ εἶναι αὐτοί. 6) ايله سببلي σεμπέμπ ἰλὲ ἐξ αἰτίας τᾶ... ἕνεκα τᾶ... οἷον كلدك سن بزي كورمك ايله هديه‌لري كورمكه سن σὲν μπιζὶ γγὸρμὲκ ἰλὲ, χεντιμελερὶ γγὸρμεὲὲ γγελντὶν σὺ, ἐξ αἰτίας τᾶ ἐπισκέψασθαι ἡμᾶς, ἤλθετε νὰ ἰδῆτε τὰ δῶρα. 7) اوتري ὀτὲρὲ χάριν τᾶ... ἐξ αἰτίας τᾶ... οἷον قرنداشك قره دكره صق صق كتمدن اوتري كيغني بوزدي καρηνταὶσὴν καρὰ ντενιζὲ σὴκ σὴκ γιτμεντὲν ὀτὲρὲ, κεὶφνὶ μποζντὲ, χάριν τᾶ ὑπάγειν, ἢ ἐπειδὴ ᾗ ὁ ἀδελφός σου ὑπάγει συχνάκις εἰς τὴν μαύρην θάλασσαν, ἔδλαψέ τὴν ὑγείαν του. 8) معاندا μαντὰ πλὴν τᾶ... παρεκτὸς ὅτι, οἷον بو كتابي اوقومدن معاندا غيري كتابلر دخي اوقورسكز چوق ايو ايدرسكز σὶζ μπὲ κιταμπὴ ὀκουμαντὰν μαντὰ, γαὶρὶ κιταπλὰρ ντὰχὰ ὀκὲρσανιζ, τζὶὸκ ἐὶ ἐντὲρσινιζ,

σεις, παρεκτὸς τȣ̃ ἀναγνῶσαι τȣ̃το τὸ βιβλίον, ἐὰν ἀναγνώσητε ϗ ἄλλα βιβλία, θέλετε πράξει πολλὰ καλά. 9) اوّل ἐϐϐὲλ, ἢ مقدّم μȣκαντȣτέμ πρὸ τȣ̃ ... περιχȣ̃ νὰ ... ὡς كشّي كرك عاشق اولمادن اوّل صوكي سايق كرك κισὶ ἀσὴκ ὀλμαντὰν ἐϐϐὲλ, σονὲ σανμὰκ γγερὲκ, ὁ ἄνθρωπος, πρὸ τȣ̃ συλλαϐεῖν ἔρωτα (περιχȣ̃ νὰ συλλάϐῃ ἔρωτα) ὀφείλει νὰ συλλογιῶῃ τὸ τέλος. Ἀντὶ δὲ τȣ̃ ἀπαρεμφάτȣ ἀπαντᾷ ἐνίοτε ϗ ἡ ἀρνητικὴ ὁριστικὴ μετοχὴ εἰς ἀφαιρετικὴν πτῶσιν, οἷον ἀντὶ τȣ̃ ἀνωτέρω اولمادن ὀλμαντὰν ἀπαντᾷ اولمازدن ὀλμαζντὰν, π. χ. بر نسنه ايتمزدن اوّل خلق و ابدا μπὶρ νεσνὲι χάλκ ȣ ἰπτὰ ἐτμεζντὲν ἐϐϐὲλ πρὸ τȣ̃ πλάσαι καὶ παραγαγεῖν τί, δηλ. περιχȣ̃ νὰ πλάσῃ καὶ δημιεργήσῃ τί. 10) صكره σονρὰ μετὰ, ὡς سوكدن صكره σεϐμεκντὲν σονρὰ μετὰ τὸ ἀγαπᾶν, ἀγαπῆσαι, اولمادن صكره ἀχσὰμ ὀλμαντὰν σονρὰ μετὰ τὸ καταλαϐεῖν τὴν ἐσπέραν, δηλ. ἀφ' ȣ̃ ἐγίνεν ἐσπέρα. 11) تا — كلو τὰ — ντεγλȣ̃ ὡσανεὶ, ὡσὰν νὰ, π. χ. تا اي اولدرمك كلو τὰ ἀνὴ ὀλντȣρμὲκ ντεγλȣ̃ ὡσανεὶ ἐφονεȣσαν αὐτὸν, ὡσὰν νὰ τὸν ἐφόνευσαν.

Ἡ χρῆσις τȣ̃τȣ τȣ̃ ἀπαρεμφάτȣ ὡς ὀνόματος εἶναι πολὺ συχνὴ εἰς τȣ̀ς Τȣρκȣ̀ς, οἱ ὁποῖοι προσαρτῶντες προσέτι ἐν τέλει αὐτȣ̃ μόρια τινὰ, ἐκφράζȣσι διάφορα σημαινόμενα, ϗ 1) προθέσει τȣ̃ دين ντὴν, ντὶν ἐκφράζȣσιν ἐνέργειαν γινομένην πρὸ ἄλλης, οἷον اتمك ἀτμὰκ ῥίπτειν, اتمدين ἀτμαντὴν πρὶν νὰ ῥίψω, ῃς κτ., سوميدين σεϐμε.ντὶν πρὶν ἀγαπήσω, σῃς κτ., π. χ. يمك ab يومرط يمدين بر نسنه ايلمدين μπὶρ νεσνὲ γεμεντὶν γȣμȣρτὰ γεμὲκ πρὶν ἢ φαγεῖν τί, ὢν ἐσθίειν, قايدي دوشمدين ايلمز ζεμηνὲ ντȣ̃σμεντὶν καπτὴ πρὶν νὰ πέσῃ τὸν ἐπίασε. 2) Μεταϐολῇ τȣ̃ τελικȣ̃ ق κ εἰς غين, καὶ τȣ̃ ك κ εἰς كين γὶν ἐκφράζȣσι τὴν αἰτίαν τῆς ἑπομένης καταφατικῆς προτάσεως, οἷον بقمغين μπακμαγὶν ἐπειδὴ θεωρῶ, ἐθεώρȣν κτ. ἐπὶ παντὸς προσώπȣ ϗ χρόνȣ, سوميكين σεϐμεῖν ἐπειδὴ ἀγαπῶ κτ. ἐπὶ παντὸς προσώπȣ ϗ χρόνȣ, π. χ. دكالري دركاه حقّده قبول اولمغين فى الحال πὶς, ντȣαλερὶ ντεργγιὰχ χακκντὰ καμπὲλ ὀλμαγὶν, φίλ.χὰλ ῥεχλαρὴ κὰπῳ ὀλντȣ̃, λοιπὸν ἐπειδὴ εἰσηκȣ́σθησαν αἱ δεήσεις των εἰς τὴν αὐλὴν τȣ̃ θεȣ̃, παρευθὺς ἀνελήφθησαν τὰ πνεȣματά των. 3) Μεταϐολῇ τȣ̃ μὲν مق μὰκ εἰς الدن ἀλντὰν ἡγȣμένȣ συμφώνȣ, ϗ εἰς يالدن ἰαλντὰν ἡγȣμένȣ φωνήεντος, τȣ̃ δὲ ملك μὲκ εἰς لدن ἐλντὲν, ἡγȣμένȣ συμφώνȣ, ϗ يلدن ἰελντὲν, ἡγȣμένȣ φωνήεντος, ὅπȣ πολλάκις προσίθεται ϗ ἡ πρόθεσις برو ἢ بري μπερὶ ἀπὸ, ἐκφράζȣσι τὸ ἡμέτερον ἀφ' ȣ̃ χρόνȣ, ἢ ἀφ' ȣ̃, οἷον كلدن بري γγελελντὲν μπερὶ γγάζμαντημ ἀφ' ȣ̃ χρόνȣ, ἢ ἀφ' ὅτȣ ἦλθον, دن ايلدن يازمم ἀταλντὰν μπερὶ ἀφ' ȣ̃ ἔρριψα, برو ارايالدن ἀραϊαλντὰν μπερὶ ἐξ ὅπου ἐζήτησα, برو سويليلدن σοϊλεϊελντὲν, ἢ برو سويليلدن σοϊλεϊελντὲν μπερὶ ἀφ' ȣ̃ ϗ ἐλάλησα. 4) με-

انوب قوزوب ἐνίμπ κονὲμπ· الي اويرمك ἢ (συνηθέστερον) اليويرمك ἀλήθερμὲκ ἀντὶ τῦ
الوب ويرمك ἀλήμπ βερμὲκ, λαμβάνειν ϗ δίδειν, δηλ. παρέχειν, ἐγχειρίζειν· اورته قودي
ὀρτὲ κοντῦ, ἀντὶ ارتوب قودي ὀρτὲμπ κοντῦ ἐσκέπασε ϗ ἄφησε, ἤτοι, τὸ ἀφῆκε σκεπασ-
μένον· طوره واردي ντερᾶ βαρντὴ ἐπῆγε ϗ ἐκάθισε· حاضر اولا دوشدي χαζὴρ ὀλὰ
ντεσὸτὲ ἔτυχε νὰ εἶναι ἕτοιμος. Αὕτη ἡ μετοχὴ ἐξηγεῖται πολλάκις ϗ διὰ τῦ ὅταν, ἀφ' ὗ...
οἷον كوروب بلدم γγόρεμπ μπιλυτὶμ ἰδὼν, ἢ ἀφ' ὗ ἴδον ἐιόησα, كلام سويلمك وقتي
ايتمه سن عجله كلوب الاقرديه بله κελιὰμ σοϊλεμενὶν βακτὴ μπιλὲ γγελίμπ, λα-
κηρντηϊὰ σὲν ἀδζελὲ ἔτμε ϗ ὅταν ἔλθῃ ὁ καιρὸς τῦ λαλῆσαί σε, μὴ βιάζεσαι νὰ λαλήσῃς.

8. Ἡ τρίτη ἀπόλυτος μετοχὴ σημαίνει τὸ συχνάκις ποιεῖν τι, ἐπαναλαμβανομένη ἐνίοτε πρὸς περισσοτέραν ἔμφασιν, οἷον ايرلايرق ايرلايرق ἰρλαϊαρὰκ ἰρλαϊαρὰκ ψάλλωντας ψάλλωντας συχνὰ, قالقرق دوشرك καλκαρὰκ ντεσερὲκ πίπτωντας συχνὰ καὶ συκω-νόμενος, قرنداشك كيدرك كيدرك باشدن چقديور καρηντασὴν γγιντερὲκ γγιντε-ρὲκ μπασὸτὰν τζηκαϊὰρ ὁ ἀδελφός σε, πيغاينوتاس πηγαίνωντας εὐγαίνει ἀπὸ τὸ κεφάλι τε, δηλ. κατ' ὀλίγον ὀλίγον γίνεται χειρότερος.

4. Ἡ ὁριστικὴ μετοχὴ σπανίως ἀπαντᾷ ἐν σημασίᾳ μετοχῆς, ϗ μόνον πρὸ τῦ ὑπαρκτικῦ ῥήματος ϗ τῶν παρομοίων, οἷον اسلامبولده ترقچه اوقور يازار ادم چوق ἰσαμπολντᾶ τερκτζὲ ὀκὲρ γιαζὰρ ἀντὰμ τζιὸκ, ἐν Κωνσταντινουπόλει εὑρίσκονται πολλοὶ ἄνθρωποι λαλῦντες καὶ γράφοντες τερκισί, δηλ. οἱ ὁποῖοι λαλῦσι καὶ γράφουσι τερκισί, اسلامبولده طالیانجه ايو بلور ادم بولمزسن ἰσαμπολντὰ ταλιανδζὰ ἐϊ μπιλὶρ ἀντὰμ μπυλάμαζσην δὲν θέλεις ἐμπορέσει νὰ εὕρῃς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἄνθρωπόν τινα ἐξεύροντα, ἢ ὅστις ἐξεύρει καλῶς τὴν Ἰταλικὴν διάλεκτον.

Αὕτη ἡ μετοχὴ εἶναι ἐν χρήσει ἐνίοτε ϗ μὲ τὸν παρακείμενον τῦ لولق ὀλμὰκ γίνεσθαι, ϗ τότε σημαίνει πρέπει, οἷον سور لولدم σεβὲρ ὀλντὲμ ἔπρεπε ἵ ἀγαπήσω. Λέγεται δὲ ϗ سور لولوردم σεβὲρ ὀλερντὲμ, ἤθελεν ἀγαπήσω, ἤθελε χρειασθῇ ἵ ἀγαπήσω.

5. Ὁ β'. ἐνεσὼς τῆς μετοχῆς εἶναι πολλὰ ἐν χρήσει, ϗ σημαίνει ἀναφορὰν, ὅπε ἐννοεῖται ἀπὸ κοινῦ τὸ كي κὶ ὅστις, ϗ μεταφράζεται καθ' ὅλες τὲς χρόνες, πρόσωπα ϗ ἀριθμὲς κατὰ τὴν ἔννοιαν, οἷον كلن بو در γγελὲν μπῦ ντὶρ ἔτος εἶναι ὁ ἐλθὼν, ἀντὶ τῦ بو در كلدي κὲ μπῦ ντὶρ κὶ γγελντὶ ἔτος εἶναι, ὅστις ἦλθε, سوزي سويلمش سوز σὲβ σενὶ σεβενὶ ἀγάπα τὸν ἀγαπῶντά σε. Καὶ διὰ ταύτης τῆς μετοχῆς ἐκφράζεσιν οἱ εὐφραδῶς λαλῦντες τερκισὶ τὸ ἀναφορικὸν كي κὶ ὅστις, π. χ. ἀντὶ τῦ اول اغا كه انك قرنداشي دوشكدر ὂλ ἀγὰ κὶ ἀνὴν καρηντασὴ ντοσὲν ντὲρ, ἐκεῖος ὁ κύριος, τῦ ὁποῖο ὁ ἀδελφὸς εἶναι φίλος σε, εἰπὲ διὰ μετοχῆς ἔτω, اغا اولان دوشكن قرنداشي καρηντασὴ ντοσὲν ὀλὰν ἀγὰ. Αὕ-

τὴν ἡ μετοχὴ ἐκλαμβάνεται ἐνίοτε ὀσιασικῶς, ᾗ τότε λαμβάνει τὰς καταλήξεις τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας, οἷον مسلمين μπεσλεϊὲν ὁ τρέφων, مسلمنم μπεσλεϊένιμ ὁ τρέφων με, ὁ τροφεύς με.

6. Ὁ β΄. ἐνεσὼς τῆς μετοχῆς εἶναι κυρίως, ὡς ἐρρέθη, ῥηματικὸν ὄνομα· πλὴν συντάσσεται μὲ πτῶσιν, οἵαν ἀπαιτεῖ τὸ ῥῆμά τε, οἷον صلحي سوجي σελχὲ σεβιδζὶ ἀγαπῶν τὴν εἰρήνην, ἤτοι ἐρασὴς τῆς εἰρήνης.

7. Ὁ ά. παρωχήμενος τῆς μετοχῆς σπανίως ἀπαντᾷ, ᾗ εἶναι ἐν χρήσει ὡς ἡ ὁρισικὴ μετοχὴ, σημαίνων χρόνον παρωχήμενον, ᾗ ἐξηγέμενος διὰ τοῦ ἀναφορικοῦ ὅσις, οἷον امش ولمي μπὶς κιμσὲ ἐτμὶσ βάρμι; ὑπάρχει τις, ὅσις ἐποίησε τοῦτο; اسلانبولده لاطينجه‌يي اوقومش ادم بوليدم بو ولايته كلمز ايدم ἰσαμπολυτᾶ λατινιζαὶ ὀκεμὲσ ἀντὰμ μπελαϊ-ντὴμ, μπὲ βιλαεττὲ γγελμέζ-ιντὶμ ἐὰν εὕρισκον ἐν Κωνσταντινουπόλει ἄνθρωπόν τινα, ὅσις ἐσπούδαξεν, ἢ σπουδάξαντα τὴν λατινικὴν διάλεκτον, δὲν ἠρχόμην ἐδῶ. Ἐνίοτε προσίθεται εἰς ταύτην τὴν μετοχὴν τὸ μόριον دز دزὲ, ἢ دز τζὲ, ἢ كبي κιμπὶ, ᾗ τότε σημαίνει ὡσὰν νὰ, π. χ. ايتمش دز ἰτμιὶσ-δζὲ. ἢ ايتمش كبي ἰτμὶσ κιμπὶ ὡσὰν νὰ ἔκαμαμες, κτ. Αὕτη ἡ μετοχὴ μὲ τὸς χρόνους τοῦ اولمق ὀλμὰκ γίνεται, ᾗ μάλισα τῆς ὁρισικῆς αὐτοῦ, σημαίνει τὸ καταντᾶν νὰ... ὡς سومش اولدم σεβμὶσ ὀλντὲμ κατήντησα ν' ἀγαπήσω (ἤτοι ἠγάπησα, ἐν ᾧ πρότερον δὲν ἠγάπων), سومش اولورم σεβμὶσ ὀλὲρεμ θέλω καταντήσει ν' ἀγαπήσω, ἤτοι γενήσομαι ἀγαπήσας κτ., π. χ. اونلر بو دنياده اللّه كركي اللّه امريني اجرا ايتمليله اللّه كبي عبادت ايتمليله اولديلر ἀυλὰρ μπὲ ντὲνιαντᾶ ἀλλαχᾶ γγερεγὶ κιμπὶ ἰμπαντὲτ ἐτμελὲρ-ιλὲ, ἀλλαχὴν ἐμρινὶ ἰδζρὰ ἐτμὶσ ὀλντελὰρ, ἐκεῖνοι, μὲ τὸ νὰ ἐδέλευσαν ἀξίως τὸν θεὸν ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ, ἔκαμον τὴν προσαγήν τε, δηλ. κατήντησαν νὰ ἐκτελέσωσι τὴν προσαγήν τε.

8. Ὁ β΄. παρωχήμενος τῆς μετοχῆς ἐκλαμβάνεται διττῶς, ὡς ἀπαρέμφατος, ἢ ὡς μετοχή·

Ὅτε ἐκλαμβάνεται ὡς ἀπαρέμφατος, προσλαμβάνει τὰς καταλήξεις τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας, ᾗ συντάσσεται μὲ ὅλα τὰ δοξασικὰ ᾗ ἀφηγηματικὰ ῥήματα ᾗ ὀνόματα καθ' ἣν αὐτὰ πτῶσιν ἀπαιτοῦσιν, οἷον ايلچي قلقدوغني اشتدكي ἰλτζὶ καλκτιγνὴ ἰσιττίμι; ἤκουσες ἀναχωρήσαντα, ἢ ὅτι ἀνεχώρησεν ὁ πρέσβυς; اولدوكي صحيحدر ὀλντοῦὸ σαχὴχ ντὴς βέβαιον εἶναι, ὅτι ἀπέθανε, يوقدر ارتوكلدوكي γγελντιμὲ σὸπχὲ γιόκτορ δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι ἦλθεν, ὅπου βλέπεις ἐν μὲν τῷ ά. παραδείγματι τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι εἰς αἰτιατικὴν, διότι τὸ ῥῆμα ἀκούω συντάσσεται μετὰ αἰτιατικῆς, ἐν δὲ τῷ β΄. εἶναι εἰς ὀνομασικὴν, διότι ἐπέχει τόπον ὑποκειμένου, ᾗ ἐν τῷ γ΄. εἶναι εἰς δοτικὴν, διότι τὸ ὄνομα ἀμ-

φιβολία ἀπαιτεῖ πτῶσιν δοτικήν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει ᾗ ὅτε ταῦτα τὰ ῥήματα ἢ ὀνόματα ἔχεσιν ἐρωτηματικὸν ἢ ἀόριστον ὄνομα ἢ ἐπίρρημα, οἷον كيم اولدوغك بلّو در سيلو σειν κὶμ ὀλντεγὺν μπελλὶ ντὶρ γνωσὸν εἶναί τὸ τίνα εἶναί σε, δηλ. ποῖος εἶσαι, كيم اولدوغكي اكلارم σεγὶν κὶμ ὀλντεγενὺ ἀνλάρημ καταλαμβάνω τίνα εἶναί σε, δηλ. ποῖος εἶσαι, آصل ادم اولدوغك معلومدر νάσηλ ἀντὰμ ὀλντεγὺν μαλὲμ ντὶρ γνωσὸν εἶναι τὶς εἶσαι, امّا انك قنده اولدوغن خبر ايله ἄμμα ἀνὴν χάντα ὀλντεγὺν χαμπὲρ εἶλὲ, ὅμως μήνυσον πῦ εἶναι αὐτός, κτ. Σημείωσαι δὲ, ὅτι τὰ δοξαστικὰ ᾗ γνωστικὰ ῥήματα, οἷον ὑπολαμβάνω, νομίζω, μοὶ φαίνεται, γινώσκω, ᾗ τὰ τοιαῦτα, σπανίως συντάσσεσιν αὐτὰ μὲ ἀπαρέμφατον οἱ Τοῦρκοι, ἀλλὰ τρέπεσι τοῦτο εἰς ὁριστικὴν ἔγκλισιν, καθὼς ᾗ ἡμεῖς ἐνίοτε συνεθίζομεν, π. χ. كلور صاندي γγελὶρ σαντὴ ἔρχεται, ἐσοχάθη, δηλ. ὑπέλαβεν, ὅτι ἔρχεται, كلدي تحقيق بلورم γγελντὶ ταχκὴκ μπιλὶρὶμ ἦλθεν, ἐξεύρω βέβαια, δηλ. ἐξεύρω βέβαια, ὅτι ἦλθε, τὸ ὁποῖον ἐκφράζεται κάλλιον δὶ ἀπαρεμφάτε كلدوكين بلورم γγελντὶν μπιλὶρὶμ γινώσκω αὐτὸν ἐλθόντα. Ὅσα ἐρρέθησαν ἐνταῦθα περὶ ταύτης τῆς μετοχῆς, τὸ αὐτὸ νοητέον ᾗ περὶ τῆς κατωτέρω μέλλοντος χρόνου.

Τοῦτο τὸ ἀπαρέμφατον, καθὼς ᾗ ὅλα τὰ ἄλλα, ἐκλαμβάνεται ᾗ ὀνοματικῶς, ᾗ τότε προσλαμβάνει ᾗ τὰς καταλήξεις τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας, ὅτε διορίζεται τὸ πρόσωπον, ᾗ συντάσσεται μὲ διαφόρους προθέσεις, ᾗ μὲ διάφορα ὀνόματα ἢ ἐπιρρήματα χρονικὰ ᾗ ἀόριστα, τὰ ὁποῖα σημαίνεσιν ἀναφορὰν τινά. Αἱ προθέσεις εἶναι σχεδὸν αὗται. 1) ده ντὰ, ντὲ, ἐν περὶ, οἷον كلدوكزده بلغراده مطيم الاي اولدي μπελγραντὰ γγελντιμὶζντὲ, ἀζὴμ ἀλάϊ ὀλντῦ, ἐν τῷ ἐμβῆναι ἡμᾶς εἰς τὸ Βελόγραδον, ἦτο πολλὴ παράταξις, δηλ. ὅταν εἰσέβημεν.

2) برو μπερὶ ἀφ' ὅ, ἐξ ὅτε, οἷον سن بو سرايه كلدكدن برو بزم هيچ يوزمز كولدي σὲν μπῦ σεραϊὰ γγελντικτὲν μπερὶ, μπιζὶμ χὶτζ γεζὲμεζ γγελμεντὶ, ἐξ ὅτε ἦλθες σὺ εἰς τοῦτο τὸ παλάτιον, δὲν ἐγέλασε ποτὲ τὸ πρόσωπόν μας.

3) اوّل ἢ مغدّم μεκαντντὲμ ἢ ἐββὲλ πρὶν νὰ, πρὸ τοῦ νὰ, οἷον بو دياره كلدوكندن اوّل μπῦ ντιαρεντὰ γγελντιμντὲν ἐββὲλ πρὶν τοῦ ἐλθεῖν σε εἰς ταύτην τὴν χώραν.

4) صكره σονρὰ μετὰ, ὡς كلدوكندن صكره γγελντιμντὲν σονρὰ μετὰ τὸ ἐλθεῖν με, ἀφ' ὅ ἦλθον.

5) كبي κιμπὶ κατὰ, οἷον ديديوكك كبي ντεντιγὶν κιμπὶ κατὰ τὸ λέγειν σε, δηλ. καθὼς λέγεις, ἢ εἶπας. Τὸ كبي κιμπὶ μὲ τοῦτο τὸ ἀπαρέμφατον σημαίνει ᾗ μόνον ὁμοίωσιν, ἀλλὰ καὶ εὐθὺς ὁπῦ, καθὼς καὶ τὸ برله μπὶρ-ιλὲ, οἷον كلدوكك كبي γγελντιὶν κιμπὶ, ἢ كلدوكك برله γγελντιὶν μπὶρ-ιλὲ εὐθὺς ὁπῦ ἦλθες.

6) اوتري ötërë χάριν, اجلدن ἐδζιλντὲν, ايچون ἰτζὶν, خاطر يچون χατήρ-ιτζὶν, ايلمو σεμπέμπ-ιλὲ, τὰ ὁποῖα πάντα εἶναι συνώνυμα ᾗ σημαίνουσιν ἐξ αἰτίας τοῦ, ἕνεκα τοῦ, οἷον سودیکم ايچون σεβντιὶμ ἰτζὶν ἕνεκα τοῦ ἀγαπᾷν με, μὲ τὸ νὰ ἀγαπῶ, ἠγάπων, ἠγάπησα, سودیکمدن اوتري σεβντιὶμντὲν ötërë χάριν τοῦ ἀγαπᾷν με, ἐπειδὴ ἀγαπῶ κτ.

7) ايلمو μαντᾶ ἢ غيري γαϊρὶ παρεκτὸς τοῦ, παρεκτὸς ὅτι, οἷον سودوکلدن غيري ἢ ايلمو σεβντιὶντὲν γαϊρὶ, ἢ μαντᾶ πλὴν τοῦ ἀγαπᾷν αὐτὸν, παρεκτὸς ὅτι ἠγάπα, ἠγάπησε, π. χ. بن دون استانبولده ايا صوفيه‌يي سير ايتدكدن ايلمو سلطان احمد جامعسيني دخي سير ايتدم μπὲν ντὸν ἰσαμπολντὰ ἀϊὰ σοφιὰ σεὶρ ἰττικτὲν μαντᾶ, σουλτὰν ἀχμὲτ ζαμισινὶ ντὰχὰ σεὶρ ἰττὶμ, παρεκτὸς ὅτι ἐπεριεργάζων χθὲς ἐν Κωνσταντινοπόλει τὴν ἁγίαν σοφίαν (δηλ. τὴν ἐκκλησίαν), ἐπεριεργάζων προσέτι ᾗ τὸν ναὸν τοῦ βασιλέως Ἀχμέτου.

8) اوزره ὔζρὲ, καθὰ, καθάπερ, οἷον سودوکي اوزره σεβντιὶ ὔζρὲ καθὰ δὴ ἀγαπᾷ, ἠγάπησε κτ. Τὸ αὐτὸ σημαίνει ᾗ μετὰ τῆς προθέσεως كوره γγὸρέ.

9) دن ντὰν, ντὲν ἐκ, αἰτίαν σημαίνουσα, οἷον سودوکلدن σεβντιὶμντὲν ἐκ τοῦ ἀγαπῆσαι, ἐκ τούτου, ὅτι ἀγαπῶ, ἠγάπων, ἠγάπησα κτ.

10) ايله ἰλὲ διὰ, οἷον بن بو قباحت ايتدوكم ايله μπὲν μποῦ καμπαχὰτ ἰττιὶμ ἰλὲ ἐγὼ διὰ τῆς πράξεως, ἢ διότι ἔπραξα τοῦτο τὸ κρῖμα... Σημαίνει ὅμως ᾗ εὐθὺς ὅπου, οἷον بن سني كوردیکم ايله طانيدم μπὲν σενὶ γγὸρντεὔμ ἰλὲ τανιντὴμ, εὐθὺς ὅπου σὲ ἴδον, σ' ἐγνώρισα. Σημείωσαι δὲ ἐν παρόδῳ, ὅτι καθὼς ἡ δοτικὴ τῶν ὀνομάτων ᾗ τῶν λοιπῶν ἀπαρεμφάτων σημαίνει ᾗ αἰτίαν, ὅτως ἔχει ᾗ ἡ δοτικὴ τούτου τοῦ ἀπαρεμφάτου.

11) لين λεὶν καθὼς, π. χ. سودوکلين σεβντικλεὶν καθὼς ἀγαπᾷ, ἠγάπησε κτ.

12) Τὸ μόριον چه τζὶὰ, τζὲ ἐν τέλει τούτου τοῦ ἀπαρεμφάτου σημαίνει, ὅσον, ὁσάκις, οἷον ازار وارڤچه βαρντηκ τζὶὰ ἀζὰρ, ὅσον πηγαίνει χειροτερεύει, هر سويلدكچه بر اوردي χὲρ σοϊλεντικτζὲ, μπὶρ βαρντοῦ, ὁσάκις ἐλάλει, ὅσαις φοραῖς ὡμίλοῦσεν, ἐκτυποῦσε, باباك شراب ايچدكچه سيور μπαμπὰν σαράμπ ἰτζντικτζὲ, σεμιὶὸρ, ὁ πατήρ σου, ὁσάκις πίνει οἶνον, παχαίνει.

Τὰ δὲ ὀνόματα ᾗ ἐπιῤῥήματα, χρονικά τε ᾗ ἀόριστα, ὅσα συντάσσονται μὲ τοῦτο τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι, قدر καντὰρ ἢ مقداري μικταρὴ ὅσον, κατὰ, تقديرجه τακτιρεδζιὰ, ἢ تقديرو τακτιρντὰ ἐὰν τύχῃ νὰ, زماندج ζεμαντὰ ἢ محلده μαχαλντὰ, ἢ حالده χαλντὲ ἐν καιρῷ, ὅταν, زمان ζεμὰν, ἢ وقت βακὶτ ἐν καιρῷ, ὅταν, ᾗ τὰ παρόμοια, π. χ. قادر اولدوغم قدر καντὴρ ὀλντοῦγεὔμ καντὰρ ὅσον τὸ δυνατόν μοι, ὅσον ἐμπορῶ, بلدوكك مقداري μπιλντιὶν μικταρὴ ὅσον ἐξεύρεις, بلدوكم قدر μπιλντιὶμ καντὰρ ὅσον κάμὲ εἰ-

δέναι, ὅσον ἐγὼ ἐξεύρω, كلدوكي تقديرجه ἢ γγελντῖ τακτηρδζιὰ, ἢ τακτηρντὰ ἐὰν τύχῃ νὰ ἔλθῃ, قرنداشك اولنديكي وقت ايو دوكن ايتديمي καρηνντασῆν ἐβλεννῖ βακὴτ, ἐῖ ντεῖν ἰττίμι, ὅταν ὑπάνδρευσεν ὁ ἀδελφός σε, ἔκαμε καλὸν γάμον; سن كليسايه كتديكك زمان بنم ايچونده دعا ايدرسن σὲν κιλισιὲ γγιττὶν ζεμὰν, μπενὶμ ἰτζὶν ντὰ ντεὰ ἐντερμισιν; ὅταν ὑπάγῃς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, προσεύχεσαι ᾗ δὶ ἐμέ; بن سزه كلديكم كون بونده بر بيوك يانغين اولدي μπὲν σιζὲ γγελντῖμ γγῦν, μπεννὰ μπὶρ μπεῖκ γιανγὴν ὁλντὲ, τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἦλθον πρὸς σὲ, συνέβη μεγάλη πυρκαϊά.

Β'. Ὅτε δὲ τοῦτο τὸ ἀπαρέμφατον ἐκλαμβάνεται ὡς μετοχὴ, τότε σημαίνει ἀναφορὰν τοῦ προηγουμένου ὀνόματος, ᾗ ἐκφράζεται παρ' ἡμῖν διὰ μετοχῆς παθητικῆς πολλάκις, ἢ ἀναλύομεν διὰ τοῦ ἀναφορικοῦ ὅσις ᾗ τοῦ ῥήματος· πλὴν ἡ χρῆσις ταύτης τῆς μετοχῆς εἶναι πολλῷ συνεχεστέρα παρὰ τοῖς Τοῦρκοις, καθότι ἡμεῖς τότε μόνον ἐμποροῦμεν νὰ ἐκφράσωμεν διὰ μετοχῆς παθητικῆς, ὅτε τὸ ῥῆμα εἶναι ἐνεργητικὸν χωρὶς νὰ ἔχῃ ἑτέραν πτῶσιν, ᾗ ὅτε τὸ ἀναφορικὸν ὅσις, ἀναλυομένης τῆς μετοχῆς, εἶναι ὁμοιόπτωτον μὲ τὸ πρὸς ὃ ἀναφέρεται ᾗ μὴ προθετόπτωτον, ἀλλ' οἱ Τοῦρκοι ἔχουσι μετοχὰς ᾗ ἐκ τῶν κινήσεως ἢ στάσεως σημαντικῶν ῥημάτων, ᾗ μεταχειρίζονται αὐτὴν ὄχι μόνον, ὅτε τὸ ἀναφορικὸν εἶναι ὁμοιόπτωτον μὲ τὸ πρὸς ὃ ἀναφέρεται, ἀλλὰ ᾗ ἑτερόπτωτον ᾗ προθετόπτωτον, ᾗ εἰς ὅλας αὐτὰς τὰ περιστάσεις ἐγκαταλιμπάνεται τὸ ἀναφορικὸν, ᾗ ἡ ὀνομαστικὴ ταύτης τῆς μετοχῆς, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς ἐκφράζομεν διὰ γενικῆς μετὰ τῆς ὑπὸ, ἢ διὰ δοτικῆς, ὅτε μεταχειριζόμεθα τὴν μετοχὴν, μένει εἰς τοὺς Τοῦρκους πάντοτε ὀνομαστικὴ, ἐὰν εἶναι ὄνομα, ἐὰν δὲ αὐτωνυμία, προσαρτᾶται ἐν τέλει τῆς μετοχῆς. Ἔχουσαν, πρὸς σαφήνειαν, τὰ ἀκόλουθα παραδείγματα· سلك اوقوديغك σεὶν ὀκβιντβγὲν κιταμπὴ γγοῦντὲμ εἶδον τὸ ἀναγνωσθὲν ὑπὸ σοῦ βιβλίον, ἢ τὸ ὁποῖον ἀνέγνωσας· دون اوردوغم حريف اولدر ντὲν βερντβγὲμ χερὶφ ὂλ ντὶρ ἐκεῖνος εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὁ δαρεὶς ὑπ' ἐμοῦ χθὲς, δηλ. τὸν ὁποῖον ἔδειρα χθές. Ἐὰν ἀναλύσῃ τις ταύτην τὴν φράσιν τουρκιστὶ ᾗ εἰπῇ دون اوردم اول حريف دركه اني ὂλ χερὶφ ντὶρ κὶ ἀνὴ ντὲν βερντὲμ, δὲν ἁμαρτάνει, πλὴν δὲν ἔχει τὴν ἔμφασιν τῆς μετοχῆς ᾗ εὐφράδειαν. Εἰς ταύτας τὰς περιστάσεις, ὡς ὁρᾶς, ᾗ ἡμεῖς ἐμποροῦμεν νὰ ἐκφράσωμεν διὰ μετοχῆς παθητικῆς, ἀλλ' εἰς τὰς ἑπομένας ἀνάγκη τοῦ νὰ τὴν ἀναλύσωμεν διὰ τοῦ ἀναφορικοῦ ὅσις, οἷον مولغن بلدوكم كتاب μὲελιφὶν μπιλντῖμ κιτὰμπ τὸ βιβλίον, ὅτινος, ἢ τοῦ ὁποίου τὸν συγγραφέα ἐγνώρισα, قابوغن يدوكم اكمك καμπβγοῦν γεντῖμ ἐκμὲκ, ὁ ἄρτος, τοῦ ὁποίου τὴν κοριὰν ἔφαγον, اسلدوكنه ويرور ἰσεντῖνὲ βερὶρ δίδει ᾧτινι αὐτὸς θέλει, احمد كتابمي ويردوكي κιταμπημὴ βερντῖμὶ ἀχμὲντ, ὁ Ἀχμέτης, ᾧτινι ἔδωκα τὸ βιβλίον μου, قوندوغم شخص κοντε-

γὲμ σεχὲρ πόλις, ἐν ᾗ ἡ ὅπυ κατέλυσα, ἐπέζεῦσα, بو كون واراجغمز كوي دون قلقدوغمز شهر قدر μπᾶ γγᾶν βαραδζαγημὶς κῖοὶ ντὲν καλκτηγημὶς σεχὲρ καντὰρ ντὶς, τὸ χωρίον, εἰς ὃ θέλομεν ὑπάγῃ σήμερον, ἀπέχει τόσον, ὅσον ἡ πόλις, ἐξ ἧς ἐμισεύσαμεν χθὲς, ايچه صچان چقردوغم شرابدن سۆتزیان τζικαρντηγὶμ σαραμπτὰν ἰτζμὲ, μὴ πίνῃς ἐκ τᾶ οἴνυ, ὅθεν, ἢ ἐξ ᾶ ἐγὼ ἔκβαλα μῦν (ποντίκι), يدوكك ذوق ايله كسه يدي γειτιῦν ζεφκ ἰλὲ κιμσὲ γέμεντι μὲ τὴν ὀρεξιν, μὲ τὴν ὁποίαν σὺ ἔφαγες, κάνεὶς δὲν ἔφαγε, يازدوغم قلم ايله γιαζντηγὴμ καλὲμ ἰλὲ μὲ τὸν κάλαμον, μὲ τὸν ὁποῖον ἐγὼ ἔγραψα, ايچه شكر قودوغك شرابدن ايچدم ἰτζὶνὲ σεκὲρ κοντυγὺν σαραμπτὰν ἰτζέμεν ἐκ τᾶ οἴνυ, εἰς τὸν ὁποῖον ἔβαλες σάκχαρι, δὲν ἐμπορῶ νὰ πίω, كوزلر كورمدك صانلر γγὸζλὲρ γγὸρμεντὶκ σαναατλὲρ τέχναι, μὴ ὁρᾶθεῖσαι ὑπὸ τῶν ὀφθαλμῶν, οἵας ὁ ὀφθαλμὸς ὐκ ἴδε, ايشتلمدك بر زبان ἰσιτιλμεντὶκ μπὶς ζεμπὰν γλώσσῃ, ἡ ὁποία δὲν ἠκούσθη ποτὲ, كوزلر كورمدك نركسلر قولاقلر اشتمدك بلبللر γγὸζλὲρ γγὸρμεντὶκ νεργγισλὲρ, κυλακλὰρ ἰσὶτμεντὶκ μπὸλμπὸλλὲρ, νάρκισσοι, ὃς ὁ ὀφθαλμὸς ὐκ ἴδε, ᾧ ἀκούσες, ἃς τὸ ὦς ὐκ ἤκουσε. Ἐκ τούτων τῶν παραδειγμάτων γίνεται δῆλον, ὅτι αὕτη ὁ μετοχὴ σημαίνει κυρίως ἐνέργειαν, δι' ὃ καὶ ἡ συντακτικὴ αὐτῆς, ἐὰν ὑπάρχῃ, προτίθεται εἰς αἰτιατικὴν ὡρισμένην ἢ ἀόριστον κατὰ τὴν ἔννοιαν ὡς ᾧ εἰς ἄλλα ῥήματα συμβαίνει, ᾧ ὅτι αὕτη ἡ μετοχὴ ἐξηγεῖται παρ' ἡμῖν δι' ἐνεστῶτος ἢ παρωχημένυ χρόνυ κατὰ τὴν ἔννοιαν.

Ὅταν αὐτὴ ἡ μετοχὴ συντάσσηται μὲ τοὺς χρόνους τᾶ كورمك γγὸρμὲκ βλέπειν, δηλοῖ χρόνον ἢ τρόπον, οἷον سن بنم يازو يازديغمي كوردكي كلديككي كوردم μπὲν σενὶν ἐβντεμὲ γγελντιῦνὶ γγὸρντὲμ, ἐγὼ ἴδαν, ὅταν ἦλθες εἰς τὸν οἰκόν μυ, سن بنم يازو يازديغمي كوردكي σὲν μπενὶμ γιαζὴ γιαζντηγημὴ γγὸριτὲν-μὲ ἰδὲς πῶς γράφω;

Οἱ χρόνοι τᾶ ἀπροσώπυ ῥήματος وار βὰρ ἔσι, ὑπάρχει, ᾧ τᾶ ἀρνητικᾶ αὐτᾶ يوق γιὸκ δὲν ὑπάρχει, συντασσόμενοι μὲ ταύτην τὴν μετοχὴν σημαίνυσι τὸ ποτὲ, ᾧ ὅτος ὁ τρόπος εἶναι πολλὰ εὔχρηστος, π. χ. وار ايدم سوديكم وار ἢ σεβντῖὶμ βὰρ ἢ βὰρ-ντὶρ ἠγάπησα ποτὲ, ἐνίοτε, يوقدر ἢ سوديكم يوق σεβντῖὶμ γιὸκ ἢ γιὸκ-τυρ δὲν ἠγάπησα ποτὲ, وار ايدي سوديكم σεβντῖὶμ βὰρ-ηντὴ εἶχον ἀγαπήσῃ ποτὲ, يوغيدي سوديكم σεβντῖὶμ γιὸγ-ὐντὰ ἐδέποτε εἶχον ἀγαπήσῃ, يوقدر سوديكك σεβντῖὶν γιὸκ τυρ δὲν ἠγάπησας ποτὲ, καὶ καθεξῆς ἐπὶ τῶν λοιπῶν χρόνων, π. χ. وارغم يوقدر ايسامبولا βαρντηγὴμ γιὸκ-τυρ δὲν ὑπῆγα ποτὲ εἰς τὴν Κωνσταντινὰπολιν, بورايه كلدوكي يوقدر μπυραῖὰ γγελντῖὶ γιὸκ τυρ δὲν ἦλθε ποτὲ ἐδῶ, ἐδέπατε ἦλθεν ἐδώ.

θ'. Ἡ μέλλοντος μετοχὴ ι' εἶναι ἐν χρήσει ὡς μετοχὴ ἀναφορικὴ, π. χ. قره دكره كيدجك كي بومي καρὰ ντενιζὲ γγιντεζὲκ γγεμὶ μπὰ-μυ; τοῦτο εἶναι τὸ πλοῖον, τὸ ὁ-

ποῖον μέλλει νὰ πλεύσῃ εἰς τὴν μαύρην θάλασσαν; 2. ἐκλαμβάνεται, καθὼς ἡ ἀνωτέρω, ὡς μετοχὴ ἢ ὡς ἀπαρέμφατος, πλὴν δὲν συντάσσεται μὲ τὰς προθέσεις, ἀλλὰ μὲ μερικὰ χρονικὰ ὀνόματα, ὡς ἐκ τῶν ἀκολούθων παραδειγμάτων γνωσὸν, π. χ. كلجككى بلوردم γγελεδζεῖνὶ μπιλιρντὶμ ἤξευρον, ὅτι θέλεις ἔλθῃ, كلجكي بللو دكل ايدي γγελεδζεῖ μπελλὶ ντεῖλ ἰντὶ δὲν ἦτο βέβαιον, ὅτι θέλει ἔλθῃ, ἢ ὅτι ἤθελεν ἔλθῃ, نه ايليجكين بلمز νὲ ἐῖλεδζεῖν μπιλμὲζ δὲν ἐξεύρει τί νὰ κάμῃ, كلجككي استرم سنك σενὶν γγελεδζεῖνὶ ἰσέριμ θέλω νὰ ἔλθῃς (θέλω τὸ ἐλεύσεσθαίσε), سوجكم ايدم σεβεδζεῖμ ἀντάμ ἄνθρωπος ἀγαπηθησόμενος ὑπ' ἐμοῦ, ἤτοι τὸν ὁποῖον θέλω ἀγαπήσει, اوقويجغك كتابي پدرك ὀκυϊαδζαγὴν κιταμπὴ πεντερινὲ γγὸσὲρ δεῖξον τὸ ὑπὸ σοῦ ἀναγνωσθησόμενον βιβλίον τῷ πατρί σου, اوترجغك او نه كوزل ὀτυραδζαγὴν ἐβ νὲ γγυϊζὲλ ὡ πόσος εὔμορφος (εἶναι) ὁ οἶκος, ἐν ᾧ μέλλεις νὰ καθήσῃς, اسنانبوله كيدجكك وقت بكا خبر ايله ἰσαμπολᾶ γγιντεδζεῖν βακὴτ, μπανὰ χαμπὲρ ἐῖλὲ, ὅταν ὑπάγῃς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, μήνυσόν μοι, كلجك حالده ἢ حالده γγελεδζὲκ χαλυτὲ, ἢ μαχαλυτὲ, ὅταν ἔλθῃ, ἐν ᾧ χρόνῳ ἐλεύσεται. Σημείωσαι ὅτι, ὅταν αὕτη ἡ μετοχὴ ἐκλαμβάνηται ὡς ἀπαρέμφατος εἰδικὴ, σημαίνει πρὸς τούτοις καὶ τὸ θέλω, π. χ. كلجكيكي بويدم اومزه سنك بن μπὲν σενὶν μπιζὶμ ἐβιμιζὲ γγελεδζεῖνὶ ὑτυϊντὶμ, ἔμαθον, ὅτι σὺ ἤθελες νὰ ἔλθῃς εἰς τὴν οἰκίαν μας.

Πολλάκις αὕτη ἡ μετοχὴ εἶναι ἐν χρήσει μὲ ὅλους τοὺς χρόνους τοῦ ὑπαρκτικοῦ ῥήματος, καὶ τότε σημαίνει χρείαν καὶ ἀνάγκην, οἷον اوديوجغم ὀϋϊαδζαγὴμ πρέπει, χρεία νὰ κοιμηθῶ, بن كيدجك ايدم μπὲν γγιντεδζὲϊ-ντὶμ ἔπρεπε νὰ ὑπάγω, ἤτον ἀνάγκη νὰ ὑπάγω, καὶ καθεξῆς ἐπὶ τῶν λοιπῶν χρόνων, ἐξ ὧν μερικοὺς εὑρήσεις ἐν τῇ συζυγίᾳ τῶν ῥημάτων.

Αὕτη ἡ μέλλοντος μετοχὴ ἐν δοτικῇ ἢ αἰτιατικῇ σημαίνει ἀντὶ νὰ . . . π. χ. قرنداشم اسپانيايه كيدجكمه انابوليه كتدي καρηνταστὴμ ἰσπανιαϊὰ γγιντεδζεϊνὲ, ἀναμπολιὰ γγιττὶ, ὁ ἀδελφός μου, ἀντὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ἱσπανίαν, ὑπῆγεν εἰς τὴν Νεάπολιν, وارجغين وندیكه كتدي μπετζὲ βαραδζαγὴν, βενεντιὲ γγιττὶ, ἀντὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς Βιέναν, ὑπῆγεν εἰς Βενετίαν.

Τὸ ῥῆμα كلك γγελμὲκ ὂν ἐν χρήσει μὲ ταύτην τὴν μετοχὴν ἀπροσώπως, σημαίνει τὸ μοὶ ἔρχεται ὄρεξις, ἐπιθυμῶ κτ., π. χ. سنى دوكجكم كلور σενὶ ντὸκεδζεῖμ γγελιὸρ μοὶ ἔρχεται ὄρεξις νὰ σὲ δείρω.

ί. Ἡ τελευταία μετοχὴ ἀπαντᾷ σπανιώτατα, ὡς ἐῤῥέθη ἐν τῇ συζυγίᾳ, καὶ σημαίνει πάντοτε μέλλοντα χρόνον τῆς ὁριστικῆς.

§. δ. Συμφωνία ὀνομασικῆς μετὰ τῦ ῥήματος.

Τὸ προσωπικὸν ῥῆμα ἀπαιτεῖ, καθὼς ᾗ εἰς ἡμᾶς, πρὸ αὐτῦ ὀνομασικὴν προσκειμένην ἢ ἐννοουμένην ὁμοιαρίθμως ᾗ ὁμοιοπροσώπως, πλὴν εἰμὴ, ὅτε τὸ ὄνομα εἶναι πληθυντικὸν γ'. προσώπυ, ἐπειδὴ ᾗ ἔχει τὴν χαρακτηρισικὴν τῦ πληθυντικῦ τῶντε ὀνομάτων ᾗ ῥημάτων κατάληξιν لر λὰρ, λὲρ, ᾗ δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἐκφραδῇ ᾗ εἰς τὸ ῥῆμα, τὸ ὁποῖον μένει ἑνικὸν, διότι ἡ Τερκικὴ γλῶσσα δὲν δέχεται ποτὲ περιττόντι, χωρὶς τῦ ὁποίυ ἐμπορεῖτις νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἔννοιαν τῦ λαλῦντος ἢ γράφοντος, ὅθεν ἐμπορεῖτις νὰ εἰπῇ καυονικῶς انلر كلديلر ἀνλὰρ γγιττιλὲρ, πλὴν κάλλιον انلر كلدي ἀνλὰρ γγιττὶ αὐτοὶ ἐπῆγαν. Διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ᾗ οἱ ἀριθμοὶ, ὡς ἐῤῥέθη, συντάσσονται μὲ ἑνικὸν ὄνομα, ᾗ ῥῆμα, διότι σημαίνυσιν αὐτοὶ καθ' ἑαυτὸς πληθὺν, κἀκ τύτυ εὔκολον ἤθελεν εἶδαι νὰ ἐννοήσῃ τις, ὅτι τὸ ὑσιαςικὸν, ἢ τὸ ῥῆμα πρέπει νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς πληθυντικὰ, π. χ. بر قاچ ادم كلدي μπὶς κὰτς ἀντὰμ γγελντὶ τινὲς ἄνθρωποι ἦλθον.

Τὰ ἑνικὰ περιληπτικὰ ὀνόματα, ὡς عسكر ἀσκὲρ ςρατὸς, طايفه ταϊφὰ ὄχλος, πλῆθος, κτλ. συντάσσονται παρὰ Τέρκοις μὲ πληθυντικὸν ἐπίθετον ᾗ ῥῆμα, τὸ ὁποῖον συμβαίνει ᾗ εἰς τὰ ἑνικὰ ἐπίθετα, ὅσα διαιρετικῶς συντάσσονται, οἷον انلردن بريسي كلمديلر ἀνλαρντὰν μπιρισὶ γγελμεντιλὲρ ὐδεὶς αὐτῶν ἦλθε.

Ὅτε πρὸ ἐπιθέτων ἡγεῖται ἀντωνυμία πληθυντικὴ, τότε τὰ ἐπίθετα μένυσιν ἐν ἑνικῷ ἀριθμῷ, οἷον انلري بو دنياده راضي وشاكر ايله ἀνλαρὶ μπῦ ντὶνιαντὰ ῥαζὶ βὲ σακὶς ἐῖλὲ κάμε αὐτὸς ἐν τύτῳ τῷ κόσμῳ εὐχαρισημένυς ᾗ εὐγνώμονας.

Πρὸς τάτοις σημείωσαι ἐν παρόδῳ ὅτι, ὅτε ὁ λόγος περὶ μεγάλυ ἀνδρὸς, ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς εἶναι ἐν χρήσει ἀντὶ τῦ ἑνικῦ τιμῆς χάριν, ὡς θέλομεν ἴδῃ ἐν τοῖς διαλόγοις.

§. ἑ. Σύνταξις τῦ ὑπαρκτικῦ ῥήματος ᾗ τῶν παρομοίων.

Τὸ ὑπαρκτικὸν ῥῆμα اولمق εἶναι, γίνεσθαι, ᾗ τὰ παρόμοια, συντάσσονται, ὡς ᾗ παρ' ἡμῖν, μὲ δύο ὀνομασικὰς, ὑποκείμενον ᾗ κατηγορέμενον, ὅπυ τὸ τρίτον πρόσωπον در ντὴρ ἐςὶ πολλάκις ἐννοεῖται, οἷον الله كريم ἀλλὰχ κερὶμ ὁ θεὸς καλὸς, ἢ ὁ θεὸς εὐμενὴς, قرنداشك برلمز καρηνταςὴν γιαραμὰζ ὁ ἀδελφός συ (εἶναι) κακὸς, ὅπυ σημείωσαι, ὅτι δὲν βάλλυσι ποτὲ οἱ Τῦρκοι τὸ ὑπαρκτικὸν μεταξὺ τῦ ὑποκειμένυ ᾗ κατηγορεμένυ, ὡς ἡμεῖς ποιῦμεν, ἀλλὰ πάντοτε ἐν τέλει τῦ κατηγορεμένυ, οἷον بابالك زنكين اولور μπαμπὰν ζενγγὶν ὀλὲρ ὁ πατήρ συ θέλει γένῃ πλέσιος, اغام اوده دكل ἀγὰμ ἐδντὲ ντεῖλ ὁ αὐθέντης μυ δὲν εἶναι ἐν τῷ οἴκῳ.

Ἀντὶ τῦ ἡμετέρυ ὑπαρκτικῦ ῥήματος ὀνομάζομαι, Α'. μεταχειρίζονται οἱ Τῦρκοι τὸ دیمك ντιμὲκ χυδ. ντεμὲκ λέγειν, ἀπροσώπως ᾗ μετὰ δοτικῆς τῦ κατηγορεμένυ ἤτοι τῦ ὀνομαζομέ-

νε πράγματος, οἷον بو كچه درلر μπενὰ νίτζε ντερλὲρ, πῶς ὀνομάζεται τοῦτο; بو شهرك بيچ درلر μπῶ σεχρὲ μπὲτζ ντερλὲρ, αὕτη ἡ πόλις ὀνομάζεται Βιέννα, قرنداشمه ابراهيم كارنىنتاسىمه ἰμπραχὶμ ντερλὲρ, ὁ ἀδελφός με ὀνομάζεται Α'βραάμ. Β'. περιγράφουσιν οὕτω, بونك اني نه بونك μπενὲν ἀντὴ νὲ ντὶρ, τοῦτο τὸ ὄνομα ποῖον εἶναι; δηλ. πῶς ὀνομάζεται τοῦτο; بو شهرك اني بيچ در μπῶ σεχρὶν ἀντὴ μπὲτζ ντὶρ, ταύτης τῆς πόλεως τὸ ὄνομα εἶναι Βιέννα, اسمي ابراهيم در قرنداشمك اني بنم μπενὶμ καρηνταστημὴν ἀντὴ, ἢ ισμὶ ἰμπραχὶμ ντὶρ, τῶ ἀδελφῶ με τὸ ὄνομα εἶναι Α'βραὰμ, δηλ. ὀνομάζεται Α'βραὰμ, ἢ ابراهيم درلر انديله ἀντηνὰ ἰμπραχὶμ ντερλὲρ, ὀνόματι Α'βραὰμ καλοῦσι, ἢ ابراهيم ديو ان قويدلر ἰμπραχὶμ ντεῖ, ἀντ κοντηλὰρ, ἔθηκαν ὄνομα, ὀνομάσαντες Α'βραὰμ, δηλ. ὀνομάζεται Α'βραάμ. Τὴν μετοχὴν ὅμως ὀνομαζόμενος ἐκφράζουσιν ἢ διὰ τῶ ديدكري ντεντικλερὶ, ἢ διὰ τῶ نام νὰμ ὄνομα, ἢ τῶ ناملنان ναμηνὰ ὀνόματι, ἢ τῶ ادلو ἀντλὴ ὀνομαζόμενος, ἢ διὰ μετοχῆς ἀραβικῆς معروف ديمكله ντεμὲκ-ιλὲ μαρὲφ ὑπὸ τὸ ὄνομα γνωσὸς, ἢ معروف اولان μαρὲφ ὀλὰν γνωσὸς ὢν, π. χ. كلدك مملكتدن كچه ديدكري νεμτζὲ ντεντικλερὶ μεμλεκεττὲν γγελυτὶκ ἤλθομεν ἐκ τῆς ἐπαρχίας ὀνομαζομένης Γερμανία, نويغران ديدكري νοβιγρὰντ ντεντικλερὶ καλεῖὲ βὰρ πήγαινε εἰς τὸ ὀνομαζόμενον φρέριον Νοβίγραδον, ἢ نويغران نام قلعه وار νοβιγρὰντ νὰμ καλεῖὲ βὰρ, ἢ نويغران ديمكله معروف νοβιγρὰντ ντεμὲκ-ιλὲ μαρὲφ, πλὴν οἱ δύο πρῶτοι τρόποι διὰ τῶ ديدكري ντεντικλερὶ ἢ نام νὰμ εἶναι συνηθέστεροι.

Τὸ ὑπαρκτικὸν ἀπρόσωπον ῥῆμα وار βὰρ ὑπάρχει μετὰ τῶ ἀρνητικῶ يوق γιόκ δὲν ὑπάρχει, διαφέρει ἀπὸ τὸ προσωπικὸν در ντὴρ ἐσὶ, ἢ τῶ ἀρνητικῶ دكل ντεῖλ ὄκ ἔσι, καθότι τὸ μὲν προσωπικὸν ἔχει πάντοτε δύο ὀνομασικὰς, ὑποκείμενον δηλ. ἢ κατηγορούμενον, ἢ κἂν ἕτερόν τι ἀντὶ τῶ κατηγορουμένου, τὸ δὲ ἀπρόσωπον ὄχι, οἷον باباملر اودر μπαμπὰμ ἐβντὲ ντὶρ ὁ πατήρ μου εἶναι ἐν τῷ οἴκῳ, كيمك در بو او κιμὶν ντὶρ μπῶ ἐβ τίνος εἶναι οὗτος ὁ οἶκος; ات وار ἔτ βὰρ εἶναι κρέας, باباملر اودر دكل μπαμπὰμ ἐβντὲ ντεῖλ ὁ πατήρ με δὲν εἶναι ἐν τῷ οἴκῳ, يوقدر كمسه اودر ἐβντὲ κιμσὲ γιόκ τερ ὐδεὶς ὑπάρχει ἐν τῷ οἴκῳ, الك يوقدر ἐκμὲκ γιόκ τερ δὲν εἶναι ψωμί. Ἡμεῖς δὲν κάμνομεν διαφορὰν μεταξὺ τούτων τῶν δύο ῥημάτων, ἀλλ' οἱ Εὐρωπαῖοι ἔχουσι διαφορετικὰ ῥήματα ἰσοδυναμοῦντα μὲ τὸ τερκικὸν وار βὰρ, διότι οἱ μὲν Γάλλοι λέγουσιν ἀπροσώπως il y a, οἱ δὲ Γερμανοὶ es giebt, οἱ δὲ Ἰταλοὶ vi è, c' è, οἱ δὲ Ἄγγλοι there are κτλ.

Διὰ τῶ ἀπροσώπου τούτου ῥήματος وار βὰρ ὑπάρχει ἐκφράζουσιν οἱ Τερκοὶ ἢ τὸ ἔχω, μεταβάλλοντες τὴν μὲν ὀνομασικὴν εἰς γενικὴν, τὴν δὲ αἰτιατικὴν εἰς ὀνομασικὴν μὲ τὰς καταλήξεις τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας, οἷον بنم وار μπενὶμ βὰρ ἔχω, بنم اقچم وار μπενὶμ ἀχτζὲμ βὰρ

ἔχω ἄσπρα, ولر ملك سنين بار ايچك ولر, ἀχτζὲν βὰρ ἔχεις ἄσπρα, ولر انك انين بار, ἀνὴν βὰρ ἔχει, ولر انك ايچسي ἀνὴν ἀχτζεσὶ βὰρ ἔχει ἄσπρα, ولر ايچسي ولردر ἀγανὴν ἀχτζεσὶ βὰρ ντὴρ, ἢ βὰρ ὁ κύριος ἔχει ἄσπρα, ولر بزم مپزم بار ἔχομεν, ولر بزم مپزم اتلرمز ἀτλαρημὶζ βὰρ ἔχομεν ἄλογα, ولر سزك سزين بار ἔχετε, ولر سزك سزين اتلركز ἀτλαρηνὶζ βὰρ ἔχετε ἄλογα, ولر انلرك انلرك اتلري ἀνλαρὴν βὰρ ἔχεν, ولر انلرك انلرك اتلرك ἀνλαρὴν ἀτλαρὴ βὰρ ἔχεν ἄλογα, ὡς καθεξῆς ἐπὶ τῶν λοιπῶν χρόνων ὡς ἐγκλίσεων, ὅπε σημείωσαι, ὅτι, ὅταν ἡ συντακτικὴ τε῞ ῥήματος ἔχω προσκειται, τότε δὲν εἶναι ἀναγκαία ἡ πρωτότυπος ἀντωνυμία, π. χ. ولر اقچم ἀχτζεμ βὰρ ἔχω ἄσπρα, ولر اقچمز ἀχτζεμὶζ βὰρ ἔχομεν ἄσπρα, التونلرم ولريدي ἀλτυνλαρὴμ βὰρ-ντὴ εἶχον φλωρία. ايكمك ولر ايسه يه ἐκμεῖν βὰρ-ἠσὰ, γὲ, ἐὰν ἔχῃς ψωμὶ, φάγε, بر اولايدي اتم مپر ἀτὴμ ὀλὰ-ιντὴ ἐὰν εἶχον ἕνα ἄλογον, ὡς καθεξῆς. Ὅσα εἴπομεν περὶ τε῞ καταφατικε῞ ولر βὰρ, τὰ αὐτὰ ἐννόει ὡς περὶ τε῞ ἀρνητικε῞ يوقدر γιόκ-τερ ἢ يوق γιόκ, π. χ. يوق بنم مپنیم γιὸκ δὲν ἔχω, يوق سنك سنين γιὸκ, δὲν ἔχεις, يوقدر اقچم ἀχτζὲμ γιὸκ τερ δὲν ἔχω ἄσπρα, يوق اقچسي ἀχτζεσὶ γιὸκ δὲν ἔχει ἄσπρα, يوقدر اقچمز ἀχτζεμὶζ γιόκ-τερ δὲν ἔχομεν ἄσπρα, κτλ.

Τὸ ἔχω ὡς δὲν ἔχω ἐκφράζεσιν οἱ Τε῞ρκοι ὡς διὰ δοτικῆς προθετικῆς τῶν πρωτοτύπων ἀντωνυμιῶν, ὡς τότε ἡ αἰτιατικὴ τρέπεται εἰς ὀνομαστικὴν χωρὶς τῶν καταλήξεων τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας, οἷον بنده در μπενντὲ ντὶς παρ ἐμοὶ εἶναι, δηλ. ἔχω, بنده در ἀτ μπενντὲ ντὶς ἔχω ἄλογον, سنده در σενντὲ ντὶς ἔχεις, κτλ.

§. ϛ'. Σύνταξις τῶν λοιπῶν ῥημάτων.

Α'. Τὰ περισσότερα ἐνεργητικὰ ῥήματα, εἴτε ἁπλᾶ, εἴτε σύνθετα, συντάσσονται μὲ αἰτιατικὴν, καθὼς ὡς εἰς ἡμᾶς, οἷον اتمي صاتدم ἀτημὴ σαττὴμ, ἐπώλησα τὸ ἄλογόν με, اللّري سوملك ἀλλαχὴ σεβμὲκ τὸν θεὸν ἀγαπᾶν, سوملرمزي بني مپنی سۃبۃرمیسیν μὲ ἀγαπᾶς; داودي كوردكمي νταβιντὲ γγὸρντὲν-μὲ ἴδες τὸν Δαυίδ; Σημείωσαι δὲ, ὅτι ὅτε ἡ αἰτιατικὴ εἶναι ἀόριστος, τότε παρὰ Τε῞ρκοις εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὴν ὀνομαστικὴν, π. χ. ات الق ἐτ ἀλμὰκ λαμβάνειν, ἀγοράζειν κρέας, καὶ οὐχὶ اتي ἐτὶ, اتك ἐτμὲκ γεμὲκ ἄρτον ἐσθίειν, يمك اتوز اكمك بر كسه ايله مپὶρ κιμσὲ ἰλὲ τὲζ ἐκμὲκ γεμὲκ τρώγειν μετά τινος ἅλας ὡς ἄρτον, δηλ. ἄρτον ὡς ἅλας, ὅπε, βλέπεις, εἰς ὅλα ταῦτα τὰ παραδείγματα ἡ αἰτιατικὴ παρὰ Τε῞ρκοις δὲν διαφέρει ἀπὸ τὴν ὀνομαστικὴν, διότι ὁ λόγος εἶναι περὶ ἀορίστε πράγματος, δι ὃ ὡς ἡμεῖς δὲν βάλλομεν τὸ ἄρθρον, τὸ ὁποῖον σημαίνει πάντοτε ὡρισμένον πρᾶγμα.

Ὅσα ῥήματα συντάσσονται παρ ἡμῖν μετὰ αἰτιατικῆς ὡς δοτικῆς περιποιητικῆς, συν-

τάσσονται ὁμοίως καὶ παρὰ Τέρκοις, οἷον ويڕ بكا شو كتابي βὲρ μπανὰ σὺ κιταμπὴ δός μοι τὺτο τὸ βιβλίον, بن سكا بر ات بغشليم μπὲν σανὰ μπὶς ἂτ μπαγησλαὴμ ἐγὼ θέλω σοὶ χαρίσει ἓν ἄλογον.

Β΄. Πρὸς τὺτοις οἱ Τὺρκοι ἔχυσι πολλὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα συντάσσονται ἤτοι μετὰ δοτικῆς, ἢ μετ᾽ ἀφαιρετικῆς, ἐξ ὧν τὰ συνηθέστερα εἶναι τ᾽ ἀκόλυθα.

1. Ρ΄ήματα δοτικῇ συνταστόμενα.

Πλὴν τῶν κινήσεως εἰς τόπον σημαντικῶν ῥημάτων, τὰ ὁποῖα δίχα τινὸς ἐξαιρέσεως συντάσσονται μετὰ δοτικῆς, σημείωσαι ϗ ταῦτα· بقمق μπακμὰκ ϗ نظر اتمك ναζὰρ ἐτμὲμ θεωρεῖν, باشلامق μπασὶαμὰκ ἀρχίζειν, قيمق κηϊμὰκ φθείρειν, ζημιόνειν, βλάπτειν, بكزمك μπενζεμὲκ ὁμοιάζειν, كچك ντεγμὲκ ἐγγίζειν, φθάνειν, ἀξίζειν, تعجب اتمك τεαδζὶπ ἐτμὲκ θαυμάζειν, καὶ τὰ παρόμοια, يتمك γετμὲκ ἢ يتشمك γετισμὲκ ἀρκεῖν, ايرمك ἢ ايرشمك ἰρμὲκ ἢ ἰρισμὲκ φθάνειν, καταλαμβάνειν, ياپشمق γιαπησμὰκ πιάνειν, ἐγγίζειν, اولاشمق ὀλασμὰκ φθάνειν, συμβαίνειν, يرامق γιαραμὰκ ὠφελεῖν, غالب اولمق γαλὴμπ ὀλμὰκ νικᾶν (συντάσσεται ϗ μετὰ τῆς اوزره ὔζρὲ προσώπυ), سؤال اتمك ϗ صورمق σὺὰλ ἐτμὲκ ϗ σορμὰκ, ἐρωτᾶν περί τινος (συντάσσεται δὲ ϗ μετὰ αἰτ. ϗ ἀφαιρ.), اوكرتمك ὀγρετμὲκ ϗ اتمك تعليم ταλὴμ ἐτμὲκ (αἰτ. πράγματος ϗ δοτ. προσώπυ) διδάσκειν قاقيمق κακημὰκ ὀργίζεσθαι, صاتشمق σατασμὰκ ἀπαντᾶν, ϗ τὰ παρόμοια, صبر اتمك σάμπρ ἐτμὲκ ὑποφέρειν, ὑπομένειν, ϗ τὰ συνώνυμα, چالشمق τζαλησμὰκ ἀγωνίζεσθαι, καὶ τὰ συνώνυμα, مشغول اولمق μεσγὲλ ὀλμὰκ καταγίνεσθαι εἴς τι, καὶ τὰ συνώνυμα, مقيد اولمق μηκαϊὶὲντ ὀλμὰκ ἐπιμελεῖσθαι, φροντίζειν περί τινος, ϗ τὰ συνώνυμα, اقرار اتمك ἰκρὰρ ἐτμὲκ ὁμολογεῖν, ὑπόχεσθαι ϗ τὰ συνώνυμα, اجازت ويرمك ἰδζαζὲτ βερμὲκ συγχωρεῖν, ϗ τὰ συνώνυμα, خبر ويرمك χαμπὲρ βερμὲκ, μηνύειν, ϗ τὰ συνώνυμα, ياقمق γιακμὰκ καίειν μὲ... ϗ τὸ παθητικὸν ياقلمق γιακηνμὰκ καίεσθαι μὲ... ياقشمق γιακησμὰκ ἁρμόζειν, πρέπειν, اورمق βερμὰκ δαίρειν, κτυπᾶν, ὡς باشنه اوردي μπασηνὰ βερντὲ τὺ ἐκτύπησε τὸ κεφάλι. Διὰ τὺτυ τὺ ῥήματος ἐκφράζυσιν οἱ Τὺρκοι ϗ τὰς χυδαϊκὰς φράσεις, τῷ ἔδωκεν ἕνα δαρμὸν, ἕνα ξύλον, ἕνα μπάτζον, γρόθον κτ., π. χ. اكا بر دپنه اوردي ἀνὰ μπὶρ τεπὶὲ βερντὲ τὺ ἔδωκε μίαν κλοτζιὰν, كه بر قلج اوردي μπὶς κηλὴδζ βερντὲ κὶ... τὺ ἔδωκεν ἕνα σπαθὶ. ὁπὺ... (Σημείωσαι, ὅτι ταύτας τας χυδαϊκὰς φράσεις, καθὼς ϗ ἄλλας πολλὰς, ἐδανείσθημεν ἀπὸ τὺς Τέρκυς), τὸ δὲ παθητικὸν τὺ اورمق βερμὰκ ἐκφράζυσι διὰ τὺ يمك γεμὲκ τρώγειν, οἷον كه يدي كوتك, اسه بر μπὶς σιλλὲ, ἢ κὸτὲκ γγεντὶ κὶ... ἔφαγεν ἕνα μπάτζον, ἢ ξύλον, ὁπὺ... Τὺτο τὸ ῥῆμα, συντασσόμενον μετὰ

δοτικῆς ὁριςικῆς μετοχῆς ἀρνητικοῦ ῥήματος, ἢ μετὰ δοτικῆς ὀνόματος ἢ μετοχῆς ὁριςικῆς ἀρνητικοῦ ῥήματος προθέσει τῆς καταλήξεως لك λὴκ ἢ لك λὶκ, σημαίνει προσποιεῖσθαι, ὑποκρίνεσθαι, π. χ. بقمزه اورور μπακμαζὰ βερὲ, ἢ بقمزلغه اورور μπακμαζληγὰ βερὲ ὑποκρίνεται, ὅτι δὲν κυττάζει, صاغرلغه اورور σαγηεληγᾶ βέρμα μὴ ὑποκρίνεσαι κωφότητα, ἢ τὸν κωφὸν, اشتمزه اورمز ἰσιντὶμπ ἰσιτμεζὲ βερμὰζ ἀκούων δὲν ὑποκρίνεται, ὅτι δὲν ἀκούει, بولنمزه كندويي بلمزه اوردي μπουλαρὰ γγενντινὶ μπιλμεζὲ βεντὲ, ὑπεκρίθη εἰς αὐτὲς, ὅτι δὲν τὲς γνωρίζει.

Πρὸς τέτοις, ὅλα σχεδὸν τὰ ῥήματα, ὅσα συντίθενται ἐξ ἀραβικῆς ἢ περσικῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς, ἢ τοῦ ὑπαρκτικοῦ اولمق ὀλμὰκ εἶναι, συντάσσονται μετὰ δοτικῆς, οἷον طالب اولمق ταλὴμπ ὀλμὰκ ζητεῖν, ناظر اولمق ναζὴρ ὀλμὰκ θεωρεῖν ἢ ἐπισατεῖν, قادر اولمق καντὴρ ὀλμὰκ ἐμπορεῖν, لايق اولمق λαὴκ ὀλμὰκ ἄξιον εἶναι, نايل اولمق ναὴλ ὀλμὰκ ἀπολαύειν, ἀποκτᾶν, سلب اولمق σεμπὲμπ ὀλμὰκ, καὶ موجب اولمق μοδζὶμπ ὀλμὰκ αἴτιον εἶναι. Τὸ δὲ راضي اولمق ῥαζὴ ὀλμὰκ εὐδοκεῖν συντάσσεται ἢ μετὰ ἀφαιρετικῆς, ὡς راضي اولسون الله سزدن σιζντὲν ἄλλαχ ῥαζὴ ὀλσὲν ὁ θεὸς ἀνταμείψοι σοι ἑκατονταπλασίως.

2. Ἕνια ῥήματα ἀφαιρετικῇ συντασσόμενα.

Πλὴν τῶν κινήσεως ἀπὸ τόπου ῥημάτων, ἢ ὅσα σημαίνει γύμνωσιν, τὰ ὁποῖα πάντα συντάσσονται ἀφαιρετικῇ πτώσει, σημείωσαι ἢ τὰ ἀκόλουθα· قورقمق κορκμὰκ φοβεῖσθαι, اوصانمق ὑσανμὰκ ἢ بزمك μπεζμὲκ ἀηδιάζειν, اكرنمك ἰγρενμὲκ ἀποστρέφεσθαι καὶ τὰ συνώνυμα, واز كلمك βὰζ γγελμὲκ, ἢ واز كچمك βὰζ γγετζμὲκ ἀπέχειν ἀπό τινος, παραιτεῖσθαι τί, خالي اولمق χαλὴ ὀλμαμὰκ μὴ παύειν, حجاب اتمك χιδζιὰπ ἐτμὲκ ἐντρέπεσθαι τινὰ, حظّ اتمك χὰζζ ἐτμὲκ, ἢ محظوظ اولمق μαχζὲζ ὀλμὰκ ἡδύνεσθαι εἴς τι, ἀρέζειν τινὶ τί, خبر المق χαμπὲρ ἀλμὰκ μανθάνειν, ἀκούειν ἢ τὰ συνώνυμα, صورمق σορμὰκ καὶ سؤال اتمك σοὰλ ἐτμὲκ ἐρωτᾶν, ازمق ἀζμὰκ πλανᾶσθαι (τῆς ὁδοῦ), راضي اولمق ῥαζὶ ὀλμὰκ εὐδοκεῖν, صقنمق σακνημὰκ φυλάττεσθαι, ἢ τὰ συνώνυμα. حظّي اولمق χαζζὴ ὀλμὰκ ἀρέζειν τινὶ, عاجز قالمق ἀδζὴζ καλμὰκ μὴ ἐμπορεῖν ἀπολείπεσθαι, (ὡς جوابدن عاجز قالدي δζεβαπτὰν ἀδζὴζ καλντὶ, δὲν ἠμπόρεσεν, ἢ δὲν ἤξευρε νὰ ἀποκριθῇ), مشتاق اولمق μεστὰκ ὀλμὰκ παράγεσθαι (ἢ ὅτε σημαίνει ἐπιθυμεῖν μετὰ δοτικῆς), رجا اتمك ῥιδζιὰ ἐτμὲκ, ἢ مأمول اتمك μεεμὲλ ἐτμὲκ, ἐλπίζειν, ἱκετεύειν, παρακαλεῖν, καὶ τὰ συνώνυμα.

Μερικὰ ῥήματα συντάσσονται μὲ ἄλλας προθέσεις, οἷον μετὰ τῆς ايله ἰλὲ, π. χ.

نه ایله اکلنورسن νὲ ἰλὲ ἐγλενίρσιν μὲ τί διατρίβεις τὸν καιρόν; طاش ایله اتمك τάς ἰλὲ ἀτμὰκ λίθοις βάλλειν, λιθοβολεῖν (αἰτιατικῇ προσώπου). Τὸ اوکنمك ὀγὲνμὲκ φαχιρλανμὰκ καυχᾶσθαι καὶ τὰ συνώνυμα, συντάσσονται καὶ ἀφαιρετικῇ, ὡς ندن فخرلنمك اوکنورسن νεντὲν ὀγὲνὲρσὲν εἰς τί καυχᾶσαι;

Σημείωσαι Α΄. Ὅτι τὰ ἀπαρέμφατα, καθὸ μὲν ὀνόματα ἀπαρεμφατικὰ τίθενται εἰς δοτικὴν ἢ ἀφαιρετικήν, ἐὰν τύχῃ ῥῆμα συνταστόμενον μὲ δοτικὴν ἢ ἀφαιρετικήν· καθὸ δὲ ῥήματα, ἔχουσι πάλιν τὴν συντακτικὴν αὐτῶν πλαγίαν πτῶσιν, ἡ ὁποία, ἐπὶ τῶν συνθέτων ῥημάτων, ἤτοι προηγεῖται τοῦ ὀνόματος ἢ τῆς μετοχῆς κατὰ τὴν ἁρμοδίαν πτῶσιν, ἢ τίθεται κατόπιν κατὰ τὴν περσικὴν σύνταξιν, οἷον جان تسلیم اتمك ζιὰν τεσλὶμ ἐτμὲκ, ἢ تسلیم جان اتمك τεσλίμὶ ζιὰν ἐτμὲκ παραδιδόναι τὸ πνεῦμα, τὴν ψυχὴν, δηλ. θνήσκειν. Β΄. Πολλάκις ἐπὶ τῶν συνθέτων ῥημάτων ἐξ ὀνόματος καὶ τοῦ βοηθητικοῦ ῥήματος اتمك, τὸ βοηθητικὸν ἐγκαταλιμπάνεται, καὶ τὸ ὄνομα τίθεται εἰς τὴν πτῶσιν, καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ εἶναι τὸ ἀπαρέμφατον, π. χ. دوکون یراغن تداركه باشلدي ντὲγὲν γιαραγὴν τενταρικὲ μπασλαντὴ ἄρχισε νὰ ἑτοιμάζῃ τὴν παρασκευὴν τοῦ γάμου, ὅπου τὸ ὄνομα تدارك τενταρὶκ παρασκευὴ ἐτέθη εἰς δοτικὴν, διότι τὸ باشلمك μπασλαμὰκ ἀρχίζειν δοτικῇ συντάσσεται, τὸ δὲ βοηθητικὸν اتمك ἐτμὲκ ποιεῖν, τὸ ὁποῖον μὲ τὸ ὄνομα ἔπρεπε νὰ εἶναι εἰς δοτικὴν تدارك اتمكه τενταρὶκ ἐτμεῖὲ, ἐννοεῖται ἀπὸ κοινοῦ. Γ΄. Ὅταν ἀκολουθῶσι πολλὰ σύνθετα ῥήματα κατὰ σειρὰν, ἔχοντα τὸ αὐτὸ βοηθητικὸν ῥῆμα, τότε μόνον τὸ βοηθητικὸν τοῦ τελευταίου ῥήματος ἐκφράζεται, τῶν δὲ λοιπῶν τὰ βοηθητικὰ ἐννοοῦνται, π. χ. آنتی اتمك واجبلاب اتمك امتثال ἰμτισὰλ ἐτμὲκ βὲ ἰδζτινὰμπ ἐτμὲκ, λέγε اتمك واجبلاب اتمك امتثال ἰμτισαλὲ ἰδζτινὰμπ ἐτμὲκ ὑπακούειν καὶ ἀποφεύγειν.

§. ζ΄. Σύνταξις τῶν παθητικῶν.

Τὸ παθητικὸν ῥῆμα σπανίως εἶναι ἐν χρήσει προσωπικῶς, καὶ τότε ἡ ὀνομαστικὴ τρέπεται εἰς ἀφαιρετικὴν, π. χ. اندن فتح اولندي ἀντὰν φὲτχ ὀλουντὲ ἐκυριεύθη παρ' αὐτοῦ (τὸ φρούριον π. χ.), καὶ σπανίως εἰς δοτικὴν, ὡς کل طوتلدي ἀνὰ τουτλντὲ ἐκυριεύθη παρ' αὐτοῦ. Ἐν ταύτῃ τῇ περιστάσει οἱ Τοῦρκοι τρέπουσι σχεδὸν πάντοτε τὸ παθητικὸν εἰς ἐνεργητικὸν, καὶ ὅσον ἡμεῖς ἀγαπῶμεν τὰ παθητικὰ ῥήματα, τόσον αὐτοὶ τ' ἀποστρέφονται. Ἐὰν ὅμως τὸ ῥῆμα δὲν ἔχῃ συντακτικὴν, τότε μεταχειρίζονται οἱ Τοῦρκοι τὰ παθητικὰ ῥήματα συχνότατα, μάλιστα δὲ σχεδὸν πάντοτε ἐν ταῖς πρὸς μεγάλους ἄνδρας ἐπιστολαῖς, δι' ὧν δεικνύουσι σέβας καὶ τιμὴν, π. χ. احوالزدن سؤال اولنورسه جایز کوریلورسه بیوریلورسه ἀχβαλημιζὰν σοὰλ ὀλουνὲρσα, μπουγιουρουλὲρσα, ζαὶζ γγὸρὲλὲρσε, ἐὰν ἐρωτᾶται περὶ τῶν καθ'

ἡμᾶς, ἀντὶ τοῦ, ἐὰν ἐρωτᾷς, ἢ ἐὰν εὐδοκῇς νὰ ἐρωτήσῃς, κτλ. Ὁμοίως, واعلام اولاكوركى ἰνχὰ βὲ ἰλὰμ ὀλευὲρ κὶ, δηλοποιεῖται ὅτι, ἀντὶ δηλοποιῶ, δηλοποιοῦμεν ὅτι...

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ συντάξεως τῶν μορίων.

Περὶ τῶν μορίων πολλὰ εἴπαμεν ἐν τῷ περὶ τῶν μορίων μέρει, ἐνταῦθα δὲ θέλομεν λαλήσει μόνον περὶ ἐκείνων, ὅσα συντάσσονται καὶ μὲ ῥήματα.

Α'. Τὰ εὐχὴν σημαίνοντα ἐπιῤῥήματα συντάσσονται ὄχι μόνον μὲ εὐκτικὴν, ἀλλὰ καὶ ὑποτακτικὴν, καὶ τοιαῦτα εἶναι τὸ بولايكى μπυλάϊκι καὶ كاش κεσκὲ ἄμποτε, الله ويرسون ἀλλὰχ βερσὶν, ἢ الله ويره ἀλλὰχ βερὲ, ἢ الله ويريدي ἀλλὰχ βερέϊντι, κτ. ὁ θεὸς δώσοι, εἴθε, ἄμποτε. Ἐκ τούτων,

1. Τὸ بولايكى μπυλάϊκι συντάσσεται μὲ ὅλους τοὺς χρόνους τῆς εὐκτικῆς, μὲ τὸν Β'. ἐνεστῶτα καὶ μὲ τὸν παρατατικὸν Β'. καὶ Γ'. τῆς ὑποτακτικῆς.

2. Τὸ كاش κεσκὲ συντάσσεται μὲ τὸν παρατατικὸν καὶ ὑπερσυντέλικον τῆς εὐκτικῆς, καὶ μὲ τὸν Β'. ἐνεστῶτα καὶ παρατατικὸν Β'. καὶ Γ'. τῆς ὑποτακτικῆς.

3. Τὸ الله ويرسون ἀλλὰχ βερσὶν εἶναι ἐν χρήσει μὲ τὴν εἰς يم καταλήξιν τοῦ ἀ. προσώπου τοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρακειμένου τῆς εὐκτικῆς, οἷον الله ويرسون سوديم ἀλλὰχ βερσὶν σεβεῖμ εἴθε νὰ ἀγαπήσω, الله ويرسون سوميش اولايم ἀλλὰχ βερσὶν σεβμὶς ὀλαὴμ εἴθε νὰ ἠγάπησα.

4. Τὸ الله ويرسونكا ἀλλὰχ βερσὶν κὶ εἶναι ἐν χρήσει μόνον μὲ τὸ ἀ. πρόσωπον τοῦ παρακειμένου τῆς εὐκτικῆς εἰς يم, π. χ. الله ويرسونكا سوميش اولايم ἀλλὰχ βερσὶν κὶ σεβμὶς ὀλαὴμ εἴθε νὰ ἠγάπησα.

5. Τὸ الله ويره ἀλλὰχ βερὲ συντάσσεται μὲ τὸν ἐνεστῶτα, παρατατικὸν καὶ παρακείμενον τῆς εὐκτικῆς, καὶ μὲ τὸν ἀναφορικὸν παρακείμενον τῆς ὑποτακτικῆς.

6. Τὸ الله ويرسه ἀλλὰχ βερσὲ συντάσσεται μὲ τὸν Β'. ἐνεστῶτα τῆς ὑποτακτικῆς.

7. Τὸ الله ويريدي ἀλλὰχ βερέϊντι, ἢ الله ويريديكا ἀλλὰχ βερέϊντι κὶ συντάσσεται μὲ τὸν παρατατικὸν καὶ ὑπερσυντέλικον τῆς εὐκτικῆς καὶ μὲ τὸν παρατατικὸν Β'. καὶ Γ'. τῆς ὑποτακτικῆς.

Β'. Τὸ كا لى τὰ κὶ ἵνα, διὰ νὰ, συντάσσεται μὲ τὸν ἐνεστῶτα τῆς εὐκτικῆς, οἷον كا لى سالم اولا τὰ κὶ σαλὴμ ὀλὰ διὰ νὰ εἶναι ὑγιής.

Γ'. Τὸ اولا كه ὀλὰ κὶ ἴσως ἂν, συντάσσεται μὲ ἐνεςῶτα τῆς εὐκτικῆς, ὡς كل اولا كه اوقومش ايت اولا كه ولم ἀνὰ ταλήμ ἔτ, ὀλὰ κὶ ὀκυμὲσ ὀλὰ, δίδασκε αὐτὸν, ἴσως γένῃ σοφός. Καὶ τὸ كه اولمايا ὀλμαϊὰ κὶ ἄπαγε νὰ... καθὼς ἢ τὸ كه بويله مپوئله κὶ, كه بويله ὅοϊλὲ κὶ ὥςε νὰ, εἰς τρόπον ὥςε, συντάσσονται ὁμοίως μὲ τὸν ἐνεςῶτα τῆς εὐκτικῆς. Τὸ αὐτὸ ῥητέον ἢ περὶ τῦ كه اولدقجه μαντάμκι ἐφ' ὅσον, ἕως ἕ, οἷον كه اولدقجه جرانده اولاسن μαντάμκι δζεχαυντὰ ὀλάσην, ἐφ' ὅσον εἶσαι ἐν τῷ κόσμῳ.

Δ'. Τὸ مكر μεγὲς, ὅτε σημαίνει ὅμως, συντάσσεται μὲ ὁριςικήν. Ὅτε δὲ ἔχει κατόπιν τὸ كه ἢ σημαίνει ἔξω μόνον διὰ νὰ... συντάσσεται μὲ ἐνεςῶτα εὐκτικῆς· ὅτε δὲ σημαίνει ἔξω μόνον ὅτε, συντάσσεται μὲ ὁριςικήν.

Ε'. Τὸ ἀραβικὸν μόριον الا ἰλλὰ πλὴν εἰμὴ, συντάσσεται ὁμοίως μὲ εὐκτικήν, οἷον ارسلان كمسه يمز الا مجرم اولا ἀρσλὰν κιμσεὶ γεμὲζ ἰλλὰ μὄδζρὶμ ὀλᾶ ὁ λέων δὲν τρώγει τινὰ, πλὴν εἰμὴ ἤθελεν εἶδαι ὑπεύθυνος.

ς'. Τὸ بلكه μπέλκι ἴσως συντάσσεται ὁμοίως μὲ εὐκτικήν, οἷον بلكه كلمش اولا μπέλκι γγελμὶσ ὀλᾶ ἴσως ἦλθε.

Ζ'. Τὸ كه κὶ (σπανίως كيم κὶμ) σημαίνει ὅτι, ὥςε, ἢ διὰ νά. Ὅτε σημαίνει τὸ ὅτι ἢ ὥςε συντάσσεται μὲ ὁριςικήν, π. χ. كتدي كه اشيتمك ἰσὶττὶμ κὶ γγιττὶ ἤκυσα, ὅτι ἐπῆγε, يازدي كه اولم اوردم اني شويله ἀνὴ σὅϊλὲ βερυτὲμ κὶ, ὀλὲ γιαζντὴ τὸν ἔδειρα τόσον, ὥςε ὀλίγυ ἔλιπε ν' ἀποθάνῃ, πλὴν ὅτε σημαίνει τὸ ὅτι, ἐγκαταλιμπάνεται ἢ ἐκφράζεται κάλλιον διὰ μετοχῆς εἰς ديك ντὴκ ἢ ديك ντὶκ ὡς ἐῤῥέθη σελ. 95. Ὅτε δὲ σημαίνει τὸν τελικὸν ἵνα, τότε συντάσσεται μὲ εὐκτικήν, οἷον كل بر غروش ويردم كه بر جغت پاپوچ الا ἀνὰ μπὶρ γερὅ βερντὶμ κὶ, μπὶρ τζιφτ παπὅτζ ἀλὰ, τῷ ἔδωκα ἓν γρόσσι διὰ ν' ἀγοράσῃ ἓν ζευγάρι ὑποδημάτων, اوبه كه استرمكه ايسترم κὶ ἐσέριμ κὶ ἐβιμὲ γγελέσιν, θέλω ἵνα ἔλθῃς εἰς τὴν οἰκίαν μυ, ὅπυ ἀντὶ τὅτυ μεταχειρίζονται οἱ Τὅρκοι πολλάκις τὸ ἀπαρέμφατον εἰς δοτικὴν ἢ διὰ τῆς προθέσεως ايچون ἰτζὶν, π. χ. كلمك سويلمك كه سويلمك ايچون σεβμὲϊὲ ἐπὶ τῷ ἀγαπᾶν, سويلمك ايچون σεβμὲϊ ἰτζὶν ἕνεκα τῦ ἀγαπᾶν, ἀγαπῆσαι. Οἱ Τὅρκοι ἐκφράζυσι τὴν τελικὸν σύνδεσμον ἵνα, διὰ νὰ, ἢ διὰ τῦ μορίυ ديو ντεϊ λέγωντας (τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ παρεφθαρμένη μετοχὴ ديوب ντεϊμπ), ἢ βάλλεται τὸ ῥῆμα, τὸ ὁποῖον ἡμεῖς ἐκφράζομεν δι' ὑποτακτικῆς, εἰς προσακτικὴν ἢ μέλλοντα τῆς εὐκτικῆς ὡς ἀπὸ μέρυς τῦ λαλῦντος, ἢ θέλοντος διὰ νὰ γένῃ τί, π. χ. كتابي تيز كوندرك ديو يازدكز κιταμπὴ τὲζ γγυσυντὅρὅν ντεϊ γιαζντηνὴζ ἐγράψατε λέγωντας, σείλατε ὀγλίγωρα τὸ βιβλίον, δηλ. ἐγράψατε διὰ νὰ σᾶς σείλω ὀγλίγωρα τὸ βιβλίον, نماز قلم ديو جامعه كلمش ايدم ναμὰζ κηλαὴμ ντεϊ, δζαμηᾶ γγελμὶσ ἰντὶμ, θέλω προσευχηθῶ λέγωντας, ἦλθον εἰς τὸν ναὸν, δηλ. ἦλθον εἰς

τὸν ναὸν διὰ νὰ προσευχηθῶ, دون خدمتكاريمه استانبولا وار ديو امر ايتدم ντεῦν χιζμετκιαρημὰ ἰσαμπολὰ βὰρ ντεῖ, ἔμρ ἰττὶμ, χθὲς ἐπρόσαξα εἰς τὸν δοῦλόν μου λέγωντας, ὕπαγε εἰς τὴν Κωνσαντινούπολιν, δηλ. χθὲς ἐπρόσαξα εἰς τὸν δοῦλόν μου διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Κωνσαντινούπολιν. Καὶ ὅτος ὁ τρόπος τοῦ λαλεῖν εἶναι εἰς τοὺς Τοῦρκους πολλὰ ἐν χρήσει, εἰς ἡμᾶς δὲ ὀλίγον δυσκολομίμητος. Ἐνίοτε τὸ ديو ντεῖ εἶναι αἰτιολογικὸς σύνδεσμος καὶ εἶναι ἐν χρήσει μὲ τὴν ὁρισικὴν, π. χ. بن سني سورم ديو عالم بكا دوشمن اولدي μπὲν σενὶ σεβέριμ ντεῖ, ἀλὲμ μπανὰ ντοῦμὰν ὀλντοῦ, ὁ κόσμος ἐγινέμοι ἐχθρὸς, ἐπειδὴ σὲ ἀγαπῶ.

Η΄. Τὸ اح ἄχ, ἄμποτε, συντάσσεται ὁμοίως μὲ εὐκτικὴν, καὶ πρὸς περισσοτέραν ἔμφασιν προσλαμβάνει καὶ τὸ كاش κεσκὲ εἴθε, π. χ. اح بابك سني سويدي ἄχ μπαμπὰν σενὶ σεβέϊντι, ἄχ, ἄμποτε νὰ σὲ ἠγάπα ὁ πατήρ σου, اح كاشكه قرنداشك كليدي ἄχ κεσκὲ καρηνντασὶν γγελέϊντι, ἄχ εἴθε νὰ ἤρχετο ὁ ἀδελφός σου.

Ἕως ὧδε ἐλαλήσαμεν περὶ τῶν μορίων, ὅσα συντάσσονται μὲ εὐκτικὴν, καὶ σπανίως μὲ ὑποτακτικήν. Ἤδη δὲ θέλομεν λαλήσει περὶ τῶν συντασσομένων μὲ ὑποτακτικὴν, σπανίως δὲ μὲ εὐκτικήν.

1. اكر ἔγερ (καὶ κατὰ συγκοπὴν كر γὲρ) ἐὰν, συντάσσεται πάντοτε μὲ τοὺς ὑποθετικοὺς χρόνους τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ σπανίως μὲ τὴν ὑποτακτικὴν τῆς εὐκτικῆς, οἷον اكر سز بليدكز ἔγερ σὶζ μπιλέϊντινιζ ἐὰν ἠξεύρετε... Πλὴν τὸ اكر ἔγερ δὲν εἶναι ἀναγκαῖον εἰς τὴν ὑποτακτικὴν, καθότι ταύτης οἱ χρόνοι σημαίνουσιν ἀφ' ἑαυτῶν ὑπόθεσιν.

2. Ὅλα τὰ ἐρωτηματικὰ ὀνόματα καὶ ἐπιρρήματα, ἀορισολογικῶς ἐκλαμβανόμενα, συντάσσονται μόνον μὲ ὑποτακτικὴν, π. χ. هر ايسه نقدر νὲ καντὰρ ἠσὰ ὅσον καὶ ἂν ἦναι, καὶ τὲλάχισον, κἂν. هر كيم كلورسه هركيم χὲρ κὶμ γγελίρσε, ἢ γγελυτὶ ἰσὲ, ὅσις καὶ ἂν ἔλθῃ, هر قنغي اولورسه اولسون χὲρ χάνγη ὀλὲρσα, ὀλσὲν, ὅσις ποτ' ἂν ᾖ, ἔσω, هر ايسه χὲρ νὲ ἰσὲ ὅ,τι καὶ ἂν ἦναι, هر نه اولورسه اولسون νὲ ὀλὲρσα ὀλσὲν ἂς ἦναι ὅ,τι καὶ ἂν ἦναι, هر نه سويلرسك سويلر νὲ σοϊλέρσεν σοϊλὲ, ὅ,τι λαλήσῃς, λάλει, قنغيسي سورسه الور χανγησὶ σεβέρσε, ἀλὴρ, ὅσις (ἐξ αὐτῶν) ἀγαπήσῃ, θέλει λάβῃ, قرنداشك تركچه هر نه قدر اوقوسه يينه اوكرنمز καρηνντασὶν τὲρκτζεῖ χὲρ νὲ καντὰρ ὀκυσὰ, γένε ὀγρενέμεζ, ὁ ἀδελφός σου, ὅσον καὶ ἂν σπουδάσῃ τὴν Τουρκικὴν διάλεκτον, δὲν θέλει δυνηθῇ νὰ τὴν μάθῃ, قچان استانبولا كيدرسك خدمتكاريمه برابر كوتر χατζὰν ἰσαμπολὰ γγιντέρσεν, χιζμετκιαρημὴ ντᾶ μπεραμπὲρ γγοτὲρ, ὁποταν ὑπάγῃς εἰς Κωνσαντινούπολιν, λάβε μαζὶ καὶ τὸν δοῦλόν μου, هر نه زمان پدريكي كوروسك بندن سلام ايله χὲρ νὲ ζαμὰν μπεντεριὶ γγοῦρέρσεν, μπεντὲν σελὰμ ἐϊλὲ, ὅταν ἰδῇς τὸν πατέρα σου, ἄσπασαί τον

ἐξ ἐμοῦ, اولسون اولور نیجه νίδζε ὀλοῦρσα, ὀλσοὺν ἔσω, ὅπως ἢ ἂν ἦναι, هر نه اصل
ۂ ايله ايدرسك هر نه شكل χὲρ νάσηλ, ۂ χὲρ νὲ σὲκὶλ-ἐντέρσεν, ἐὶλὲ κάμε ὅπως
θέλῃς, ὅπου σημείωσαι, ὅτι τὰ اصل نه νάσηλ, ۂ νὲ σὲκὶλ, ۂ νίδζε-κὶ σημαίνουσι καὶ εὐθὺς ὅταν, οἷον اميل چقدي قرشوم قرشدلشك نیجه وزیرك
قورقوسندن بايلدي καρηνυτασὴν νίδζε-κὶ βεζιρὶν καρσὴσηνᾶ τζηκτὴ ἰσὰ, κορκουσυντὰν
μπαϊλντὴ, ὁ ἀδελφός σου, εὐθὺς ὅταν ἐπαρρησιάσθη εἰς τὸν Βεζύρην, ὑπὸ φόβου ἐλειποθύμησε.

Ἐσημείωσαμεν ἀνωτέρω σελ. 96. ἐν ταῖς μετοχαῖς ὅτι, ὅταν ὑπάρχῃ ἄλλο ῥῆμα, ἀφ' οὗ ἤρτηνται τὰ ἐν ὑποτακτικῇ ῥήματα, ταῦτα ἐκφράζονται γλαφυρώτερον διὰ μετοχῆς εἰς دیق ντὴκ, ἢ دیك ντίκ.

3. Τὸ چونكه τζοῦνκι ἐπειδὴ καὶ, συντάσσεται ὁμοίως μὲ ὑποτακτικὴν, ἐνίοτε δὲ καὶ μὲ ὁριστικὴν, π. χ. چونكه اويله ايسه بن كيدرم τζοῦνκι ὀϊλὲ ἰσὲ, μπὲν γγιντέριμ ἐπειδὴ καὶ εἶναι ἔτζι, πηγαίνω, چونكه بو اوي صاتون الدجقسن نیچون بكا خبر وبرمیورسن τζοῦνκι μπὸ ἐβὶ σατὴν ἀλαδζάκσην, νίτζιν μπανᾶ χαμπὲρ βέρμεϊορσεν; ἐπειδὴ καὶ μέλλεις νὰ πωλήσῃς τὸν οἶκον, διατὶ δὲν μοὶ δίδεις εἴδησιν;

4. Τὸ بله μπιλὲ καὶ دخي νταχὰ, ὅτε σημαίνουσι μακάρι καὶ ἂν, συντάσσονται πάντοτε μὲ ὑποτακτικὴν προηγουμένην, οἷον سن بويله بر فنا ادمسن كه سني خدمتكارك دوكسه بله دخي حقّي وار ديرايدم σὲν μπὸϊλὲ μπὶρ φενὰ ἀντὰμ σὴν κὶ, σενὶ χιζμετκιαρὴν ντὸγγσὲ μπιλὲ, ۂ νταχὰ, χακκὴ βὰρ ντὲρ-ἰντιμ, σὺ εἶσαι τόσον κακότροπος ἄνθρωπος, ὥσε καὶ ἂν σὲ δείρῃ ὁ δοῦλός σου, ἤθελον εἰπῇ ὅτι ἔχει δίκαιον.

Καὶ ταῦτα μὲν ἀρκοῦσι περὶ τῶν εὐκτικῇ ἢ ὑποτακτικῇ συντασσομένων μορίων, ἤδη δὲ ἂς ἐξετάσωμεν τὴν σύνταξιν ἄλλων τινῶν μορίων.

1. Ἡ πρόθεσις كبي κιμπὶ τιθεμένη κατόπιν τοῦ ἑνικοῦ γ'. προσώπου τοῦ ἐνεστῶτος, παρωχημένου, καὶ τοῦ Β'. μέλλοντος τῆς ὁριστικῆς σημαίνει φαίνεται, ὡσὰν νὰ, π. χ. ياغمور كبي γιαγὰϊορ κιμπὶ φαίνεται νὰ βρέχῃ, ὡσὰν νὰ βρέχῃ, ياغمش كبي γιαγμὶσ κιμπὶ μοὶ φαίνεται ὅτι ἔβρεξε, ὡσὰν νὰ ἔβρεξε, ياغجق كبي γιαγαδζὰκ κιμπὶ ὡσὰν νὰ βρέξῃ, φαίνεται ὅτι θέλει νὰ βρέξῃ, قيش كلمش كبي صوق اولیور ۂ ايدیور κὴσ γγελμὶσ κιμπὶ, σοῦκ ὀλίορ, ۂ ἐντέϊορ, κάμνει κρῦον, ὡσὰν νὰ ἦλθεν ὁ χειμῶνας.

2. Τὸ μόριον دمخوش γιόχσα, προηγουμένου τοῦ ἐρωτηματικοῦ مي μη, μου κτ., δηλοῖ ἀπορίαν, π. χ. اغلا دمخوش يوخدر كلمش سن بو اوده بله دیدم μπιλεὶμ, σὲν μπὸ ἐβὲ χιζμετκιάρμησην, γιόχσα ἀγᾶ; ἠγάπων νὰ ἐξεύρω, ἂν ἐσὺ ἐν τούτῳ τῷ οἴκῳ δοῦλος εἶσαι, ۂ αὐθέντης; Τοῦτο σημαίνει καὶ τὸ ἀλλέως, π. χ. اكر سن ديديكمي ايدرسك پشيمان اولورسن پك ايو يوخدر ἔγερ σὲν ντεντιμὶ ἐντέρσεν, πὲκ ἐϊ, γιόχσα πισ-

μὰν ὀλούρσουν, ἐὰν σὺ κάμῃς τὸ, ὃ σοὶ λέγω, πολλὰ καλὰ, εἰδεμὴ, θέλεις μετανοήσει.

3. Τὸ μόριον ܐܦܠܘ ντεγμὲ, ἢ ܐܘܦܠܘ ντεγμεντὲ σημαίνει μόλις καὶ συντάσσεται μὲ ἀρνητικὸν ῥῆμα, οἷον ܠܐ ܐܦܠܘ ντεγμὲ γγελμὲζ μόλις ἔρχεται, φαίνεται ὅτι δὲν ἔρχεται.

4. Τὸ δείξεως μόριον ܐܗܘܝ ἰστὲ ἰδὲ, συντάσσεται δοτικῇ, οἷον ܠܟܘ ܐܗܘܝ ἰστὲ σανὰ ἰδὲ σύ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τῶν λοιπῶν τῆς συντάξεως εἰδῶν.

1. Εἰς τὴν ἐρώτησιν ܐܝܟܐ χάννα ἢ ܐܝܟܡܐ νέρεντε πῶ; ἕπεται ἡ ἀπόκρισις πάντοτε μετὰ τῆς προθέσεως ܒܬ ντὰ, ντὲ, οἷον ܒܝܬܐ ܒܝܬ μπαγτζαντᾶ ἐν τῷ κήπῳ, ܒܝܬ μπετζτὲ ἐν Βιέννῃ.

2. Εἰς τὴν ἐρώτησιν ܐܝܟܐ χάννα ἢ ܐܝܟܡܐ νέρεε πῶ; εἰς ποῖον τόπον (ἐπὶ κινήσεως δηλ.); ἀποκρινόμεθα μετὰ δοτικῆς, ὡς ܒܝܬ ܐܪܥܐ, ܒܝܬ ܐܪܥܐ μπαγζαϊὰ, μπετζὲ βαρντὴμ ἐπῆγα εἰς τὸν κῆπον, εἰς τὴν Βιένναν.

3. Εἰς τὴν ἐρώτησιν ܐܝܟܡܐ νέρεντεν πόθεν; διὰ τίνος τόπου; γίνεται ἡ ἀπάντησις ὁμοίως δὶ ἀφαιρετικῆς, οἷον ܡܢ ܐܣܛܢܒܘܠܐ ἰσαμπολντὰν γγελντὶμ ἦλθον ἐκ Κωνσαντινουπόλεως, ἢ διὰ τῆς Κωνσαντινουπόλεως.

4. Εἰς τὴν ἐρώτησιν ܟܕܡܐ νὲ καντὰρ ζαμὰν, πόσον καιρὸν; ἀποκρινόμεθα δὶ ὀνομαστικῆς, οἷον ܬܪܝܢ ܫܥܬܐ ἴτζ σαχὰτ τρεῖς ὥρας, ܬܪܝܢ ܝܘܡܐ ἰκὶ γὴλ δύο χρόνος, ὅπου προσίθεται πολλάκις καὶ τὸ ποσότητος ὄνομα, ὡς ܬܪܝܢ ܫܥܬܐ ܡܕܡܐ ἴτζ σαὰτ μικταρὴ, εἰς διάστημα τριῶν ὡρῶν, ܬܪܝܢ ܫܥܬ ܩܕܡ ὑαρὴμ σαὰτ καντὰρ εἰς μισὴν ὥραν, ἐν διαστήματι ἡμισείας ὥρας, ἢ περὶ τὴν ἡμισείαν ὥραν. Ἄλλως δὲ ἐκφράζουσι διά τινος προθέσεως χρόνον σημαινούσης, οἷον ܐܝܟܝ ܝܘܡܐ ܐܘܟܪܢܕܘܟܝ ܐܙܕܝ ἰκὶ γηλντᾶ ὀγρεντὶν ἂζ ντὴρ ὀλίγον εἶναι αὐτὸ, τὸ ὁποῖον ἔμαθες εἰς δύο χρόνους, ἢ ܐܝܟܝ ܝܘܡܐ ܐܝܟܝ ἰκὶ γὴλ ἰτζιντὲ ἐντὸς δύο χρόνων, ἀπαραλλάκτως καθὼς ὁ ἡμεῖς.

5. Εἰς τὴν ἐρώτησιν ܟܕܡܐ χατζὰν, ἢ ܟܕܡܐ νὲ ζαμὰν πότε; ἀποκρινόμεθα ὁμοίως εἰς ὀνομαστικὴν, οἷον ܒܙܪܐ ܟܘܢܝ μπαζὰρ γγουνὶ τὴν δευτέραν, ܒܘ ܟܘܢ μπῶ γγοῦν σήμερον, ܨܒܚ σαμπὰχ αὔριον, αὔριον τὸ πρωΐ, ὅπου ἐνίοτε προσίθεται τὸ μόριον ܒܝܢ ιν, ὡς ܨܒܚܐ ܒܝܢ σαμπαχὴν τὸ πρωΐ, ܛܠܝܠܐ ܒܝܢ ὀϊλεὶν τὸ μεσημέρι, ܩܝܛܐ ܒܝܢ κηστὴν τὸν χειμῶνα, ܟܘܙܝܢ γγοῦζὶν τὸ φθινόπωρον κτ. ἢ λέγουσι, ܟܕܡܐ ܩܝܛܐ κὴστ ζεμαννὴντᾶ ἐν καιρῷ χειμῶνος, ܟܘܙ ܡܘܫܡܐ γγοῦζ μεβσιμὴντὲ, ἢ ܟܘܙ ܐܝܛܡܐ γγοῦζ ἐϊαμὴντᾶ ἐν καιρῷ, ἢ ἐν ἡμέραις

φθινοπώρυ, κτλ. Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον λέγυσι, اوچ قاغي χάνγη σαατταῖ, ποίᾳ ὥρᾳ; اوچ ايكنجي ikinjzi σαατταῖ, ἢ ايكيده ikinntè εἰς τὰς δύο, ايكيده وار ikiè βαρὴρ πηγαίνει εἰς τὰς δύο, δηλ. μία ὥρα ἐπέρασε, مارتك ايكنجي كونده μαρτὴν ikindzi γγὺνὺνντὲ τῇ δευτέρᾳ τοῦ Μαρτίυ, κτλ. Πρὸς τύτοις, ἐπὶ μέλλοντος χρόνυ λέγυσι بر ييلده μπὶς γὴλντᾶ, ἢ بر ييل ايچنده μπὶρ γὴλ itzinntè, εἰς ἕνα χρόνον, سلطان عصرنده, سلطان زمانده سلطان سلطانه ζεμαννὴντᾶ, ἢ ἀσρὴνὴντᾶ ἐπὶ τοῦ καιροῦ ἢ αἰῶνος τοῦ συλτάνυ Συλεϋμάνυ, ايام دولتكزده ἐϊϊάμὶ ντεβλετὶνὶζντὲ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῆς εὐτυχοῦσυ βασιλείας, κτλ.

6. Εἰς τὴν ἐρώτησιν چوقدني τζιοκτάν-μὴ πρὸ πολλοῦ; ἢ بري زماندن دا νὲ ζαμαννὴτᾶν μπερὶ ἀπὸ ποῖον καιρόν; ἀποκρινόμεθα δὶ ἀφαιρετικῆς ὀνόματος, ἢ ἐπιῤῥήματος, ὅπυ προσίθεται ὡς τὸ برو ἢ بري μπερὶ, ὅτε δὲν ἕπεται τὸ ἕως, ὡς ἐῤῥέθη ἐν ταῖς προθέσιν, οἷον زماندن برو اول ὅλ ζαμαννὴτὰν μπερὶ ἀπ' ἐκείνυ τοῦ χρόνυ, كوچكدن برو κὺτζὺκντὲν μπερὶ ἐκ παιδὸς, παιδιόθεν. Ἄλλως δὲ περιφράζυσι δὶ ὀνομασικῆς ὡς τοῦ وار βὰς ἐσὶ, ἢ كچدي γγετζτὶ ἐπέρασε, ἢ اولور ὀλὺς ἔσαι, ἢ اولش ὀλμὺσ ἦτον, ἢ اوليور ὀλὺιος εἶναι ἐγγὺς, καθὼς ὡς ἡμεῖς σχεδὸν, οἷον كچدي بن اوه, اولدي, وار هفته اوچ وارلم ὕτζ χεφτὲ βὰς, ἢ ὀλντοῦ, ἢ γγετζτὶ, μπὲν ἐβὲ βὰρμαντὴμ, τρεῖς ἑβδομάδες εἶναι, ἢ ἔγιναν, ἢ ἐπέρασαν, ἀφ' οὗ ἐγὼ δὲν ἐπῆγα εἰς τὸ σπῆτι, بر ييلدر كه μπὶς γὴλ ντὴς κὶ... χρόνος εἶναι ἀφ' οὗ... Ταύτας δὲ, ὡς τὰς παρομοίας φράσεις ἐκφράζυσι ὡς ὅτως, اوچ كچدي بن كلدوكه ييل ὕτζ γὴλ γγετζτὶ μὲν γγελελὶ, τρεῖς χρόνοι ἐπέρασαν, ἀφ' οὗ ἦλθον, ἀντὶ τοῦ ὁποίυ ἐμπορεῖ νὰ εἴπῃ τις ὡς ὅτω, اوچ ييل اولدي بن كلدوكه μπὲν γγελντὶὶμὲ ὕτζ γὴλ ὀλντοῦ, ἐν τῷ ἐλθεῖν με, δηλ. ἀφ' οὗ ἦλθον, τρεῖς χρόνοι ἐπέρασαν, كلدن برو سني كورلم γγελελντὲν μπερὶ σενὶ γγὸρμεντὶμ ἀπὸ τοῦ ἐλθεῖν, δηλ. ἀφ' οὗ ὡς ἦλθον, δὲν σὲ ἴδον, ὡς περὶ τύτων ἱκανῶς ἐῤῥέθη ἀνωτέρω ἐν τῷ περὶ συντάξεως τῶν ἀπαρεμφάτων κεφαλαίῳ. Σημείωσαι δὲ καὶ τύτυς τοὺς ἰδιωτισμοὺς, مكتوبكز كلمزدن بش كون مغلم μεκτυμπτυὺζ γγελμεζντὲν μπὲσ γγὺν μυκαυντντὲμ, πέντε ἡμέρας πρὸ τοῦ νὰ ἔλθῃ ἡ ἐπισολήσυ, وفاتندن ايكي اي صكره βεφατηὴντὰν ikì ἄϊ σουρὰ δύο μῆνας μετὰ τὴν τελευτήν τυ, ὡς ὅτω καθεξῆς ἐπὶ τῶν παρομοίων φράσεων.

7. Εἰς τὴν ἐρώτησιν πόσυ ἀπέχει; λέγυσιν οἱ Τοῦρκοι اوزاقدر ἢ فلان ير نقدر اراق φυλὶὰν γὲρ νὲ καντὰρ ἰρὰκ, ἢ ὐζὰκ τὴρ, ὁ δεῖνα τόπος πόσον εἶναι μακρὰ (δηλ. ἀπέχει), فلان ير بوندن اراقمیدر φὺλὰν γὲρ μπυὺντᾶν ἰρὰκ-μὴ-ντὴρ ἄρὰγε εἶναι μακρὰ ὁ δεῖνα τόπος ἀπ' ἐδώ; فلان يردن فلان يره قاچ میل وار φὺλὰν γερντὲν φὺλὰν γερὲ κὰτζ μὴλ βὰς; ἢ قاچ میل یولدر κὰτζ μὴλ γιὸλ ντὺρ; ἀπὸ τοῦ δεῖνος τόπυ ἕως τοῦ δεῖνος τόπυ πόσα

μίλια εἶναι, ἢ πόσων μιλίων ὁδὸς εἶναι; قاچ ساعتلق يولدر κάτζ σαατλὴκ γιόλ ντὲρ πόσων ὡρῶν ὁδὸς εἶναι; قاچ كونلك يولدر κάτζ γγὲνλὲκ γιόλ ντὲρ πόσων ἡμερῶν ὁδὸς εἶναι; Ἀποκρινόμεθα, اراق دكل ἰρὰκ ντεῖλ, ἢ اوزاق دكل ὲζὰκ ντεῖλ δὲν εἶναι μακρυὰ, اوچ ميل ير در ὲτζ μὴλ γὲρ ντὶρ τρία μίλια ἀπέχει, ايكي ساعتلق يولدر ἰκὶ σαατλὴκ γιόλ ντὲρ δύο ὡρῶν δρόμος εἶναι, اوچ كونلك يولدر ὲτζ γγὲνλὲκ γιόλ ντὲρ τριῶν ἡμερῶν δρόμος εἶναι, اوچ قوناق ير در ὲτζ κονὰκ γὲρ ντὶρ τριῶν σταθμῶν δρόμος εἶναι, خيلي چايلدجه وار χαϊλιτζὲ βὰρ, ἢ خيلي يولدر χαϊλὶ γιόλ ντὲρ ἀρκετὰ μακρυὰ εἶναι, اوزاقچه ὲζαντζὴκ ὲ اوزاقچه ὲτζακτζὲ ὀλίγον τι μακρυὰ, ادرنه ايكي كونلك يولده ἐντιρνεὶὲ ἰκὶ γγὲνλὲκ γιολντᾶ δύο ἡμέρας μακρὰν τῆς Ἀδριανοπόλεως.

8. Εἰς τὴν ἐρώτησεν نيچه νὶτζὲ πῶς; τίνι τρόπῳ; ἀποκρινόμεθα ἤτοι ἐπιρρηματικῶς μὲ τὴν πρόθεσιν ايله ἰλὲ σὺν, μετὰ, ὡς ايله رعايت ἢ رعايت ايله ῥηαὲτ ἰλὲ, ἢ رعايت برله ῥηαὲτ μπὶρ ἰλὲ μετὰ τιμῆς, ἐντίμως, ἢ τροπολογικῶς, ὡς ال ايله ὲλ ἰλὲ τῇ χειρὶ, μὲ τὸ χέρι, كندو الله γγενντὶ ὲλὶμ ἰλὲ τῇ ἰδίᾳ μου χειρὶ, عينيله ἀϊνὶλε ἐπίσης, παρομοίως, اول يرده ἀϊνὶλε ὀλ γερντὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ.

9. Εἰς τὴν ἐρώτησιν نيچه νὶτζὲ πόσου; (ἐπὶ τιμῆς) ἢ نه براسي μπεχασὴ νὲ ντὶρ πόσου κοσίζει; ἀποκρινόμεθα μετὰ δοτικῆς, π. χ. اوچ غروش الدم ὲτζ γροσᾶ ἀλντὴμ τρία γρόσσια τὸ ἠγόρασα, دكر قاچه در بونده اقچه بر استانبولده μπᾶ ἰσαμπολντᾶ μπὶρ ἀχτζὲὶὲ ντὶρ, μπεννᾶ κατζᾶ ντεὶὲρ, τοῦτο κοσίζει ἑνὶ Κωνσαντινουπόλει ἕνα παρᾶν, ἐδὼ δὲ τί κοσίζει; دكر اخچه ἀχτζασὴνᾶ ντεὶὲρ ἀξίζει τὴν τιμὴν, شرابك صاتلور ἢ اقچه در الذي اوقه σᾶραμτὴν ὀκασὴ ἀλτὴ ἀχτζεὶὲ ντὶρ ἢ σατυλὴρ, τὸ κρασὶ πωλεῖται τὴν ὀκᾶν ἐξ παράδες. Ἐμπορεῖς νὰ εἰπῆς ὲ ὅτω, (ἢ انك اچون) كا اوچ غروش ويردم ὀνὰ (ἢ ἀνὴν ἰτζὶν) ὲτζ γρὸσ βερντὶμ, δὶ αὐτὸ ἔδωκα τρία γρόσσια.

10. Τὸ ὄργανον ὲ ἡ συντροφία ἐκφράζονται διὰ τῆς προθέσεως ايله ἰλὲ μὲ, σὺν, οἷον اناخدار ايله اچ ἀναχτὰρ ἰλὲ ἀτζ ἄνοιξαι μὲ τὸ κλειδὶ, قلم ايله ياز καλὲμ ἰλὲ γιάζ γράφε μὲ τὸ κονδύλι, عالم ايله دوست اولمق ايو شي در ἀλὲμ ἰλὲ ντὸς ὀλμὰκ ἐξὶ σέὶ ντὶρ, τὸ νὰ εἶναι τινὰς μὲ τὸν κόσμον φίλος εἶναι καλὸν πρᾶγμα.

11. Ἡ αἰτία ἐκφράζεται δι ἀφαιρετικῆς μὲ τὴν πρόθεσιν اوتري ὀτὲρὲ χάριν, ἢ εἰς ὀνομαστικὴν μετὰ τοῦ اچون ἰτζὶν ἕνεκα, διὰ, ἢ εἰς γενικὴν μετὰ τοῦ ايلمش σεμπεμπιντὲν, ايلمش σεμπεμπιλὲ ἐξ αἰτίας, διὰ, π. χ. اندن اوتري ὀντὰν ὀτὲρὲ διὰ τοῦτο, انك اچون ἀνὴν ἰτζὶν διὰ τοῦτο, ايلمش ἢ انك ايلمش ἀνὴν σεμπὲμπ ἰλὲ, ἢ σεμπεπτὲν ἐξ αἰτίας αὐτοῦ. Τὰς ἡμετέρας ὅμως φράσεις ὑπὸ φόβου, ὑπὸ πείνης, κτ. ἐκφράζουσιν οἱ Τοῦρκοι μόνον δι ἀφαιρετικῆς, οἷον قرنداشك قورقودن اولدي καρηνταστὴν κόρκουταν ὀλ-

ντῦ, ἱ ἀδελφός συ ἀπέθανεν ὑπὸ φόβυ, اوكسندن نطقي طوتلدي ὀκεσιυντὲν υυτκῦ τυ-τυλυτῦ ὑπὸ θυμῦ τῦ ἐπιάθη ἡ λαλιὰ, ἡ φωνὴ, فغلرندن طورلمز اولدي φιγαυλαρηυυτὰν ντυρυλμαὶζ ὁλυτῦ δὲν ἡμπόρεσε νὰ ςαθῇ ἀπὸ ταῖς φωναῖς, κτ.

12. Τὴν αἰτιατικὴν συνεκδοχικὴν ἐκφράζυσιν οἱ Τῦρκοι διὰ τῆς προθέσεως ου ντὰ, ντὲ ἐν, π. χ. كوزلكده اكا غالبدر γγῦζελικτὲ ὀνὰ γαλήμπ-τὴς τὸν ὑπερβαίνει εἰς τὴν ὡ-ραιότητα, δηλ. κατὰ τὴν ὡραιότητα, ὅπυ ἀντὶ τῦ اكا غالبدر ὀνὰ γαλήμπ-τὴς ἐμπορεῖς νὰ εἰπῇς καὶ اني كچر ἀνὲ γγετζὲρ τὸν διαβαίνει. Λέγυσιν ὅμως, اوچ پرمق اندن يوكسكدر ὕτζ παρμὰκ ὀυντὰν γγῦκσὲκ ντὶρ τριῶν δακτύλων εἶναι ἐκεῖνυ ὑψηλότερος, ἢ κατὰ τρεῖς δακτύλυς. Ἐπὶ δὲ τῶν μέτρων, ἐκφράζυσι τὴν αἰτιατικὴν δι ἐπιθέτυ ὀνομαςικῆς ὑ δοτικῆς τῦ μέτρυ, οἷον ايكي اندازه اينلو چوقه ἰκὶ ἐνταζὲ ἐνλὶ τζοχᾶ πανὶ δύο πήχεις τὸ πλάτος, πανὶ δύο πηχῶν πλατὺ, ἢ λέγυσιν ὕτω, ايكي اندازه اينلكي د ἐνλὶ ἰκὶ ἐνταζὲ ντὶρ τὸ πλάτος τυ εἶναι δύο πηχῶν, بو چوقه‌نك اوزونلغي ايكي ارشوندر μπῦ τζοχανὴν ὑζυνλυγῦ ἰκὶ ἀρσὴν ντὴρ, τὺτυ τῦ πανὶυ τὸ μῆκος εἶναι δύο πηχῶν, τῦτο τὸ πανὶ εἶναι δύο πηχῶν τὸ μῆκος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϛ.

Περὶ τῦ τρόπυ τῦ προσαγορεύειν.

Οἱ Τῦρκοι ἐν οἰκειακῇ ὁμιλίᾳ λαλῦσι πρὸς ἀλλήλυς ὡς ἐπιτοπλεῖςον μὲ τὸ ἑνικὸν Β΄. πρόσωπον سن σὲν σὺ, χωρὶς ἄλλης τινὸς προθήκης· πλὴν ὅτε θέλειτις νὰ δείξῃ σέβας πρὸς τὸν ἄλλον, λαλεῖ μὲ τὸ πληθυντικὸν β΄. πρόσωπον τῶν πρωτοτύπων ἀντωνυμιῶν β΄. προσώπυ, ὑ μὲ τὸ πληθυντικὸν β΄. πρόσωπον τῶν ῥημάτων, π. χ. ايومسكز εἴ-μι-σιζ καλῶς ἔχετε; نرده وارسكز νέρεῖε βαρτηνὴζ πῦ ἐπήγετε; ὅπυ προθέττυσι πολλάκις ὑ ἐπίθετα, οἷον عزتكز ἰζζετιζὶζ ἡ ὑμετέρα δόξα, سعادتكز σεαντετιζὶζ ἡ ὑμετέρα εὐτυ-χία, دولتكز ντεβλετιζὶζ ἡ ὑμετέρα εὐδαιμονία, جنابكز δζεναμπηνὴζ ἡ αὐθεντείας, καθὼς ἡμεῖς λέγομεν, ἡ ὑμετέρα εὐγένεια, ἐνδοξότης, ἐκλαμπρότης, κτ. Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἕτερος τρόπος τῦ λαλεῖν πρὸς τὺς ἐν ὑπεροχῇ ὑ ἀξιώμασιν ἄνδρας διὰ τῦ πληθυντικῦ ἀριθ-μῦ τρίτυ προσώπυ, ὅπυ προθέττυσι σχεδὸν πάντοτε, μάλιςα δὲ ἐν τῷ γράφειν, τὸ ἐπίθε-τον حضرتلري χαζρετλερὶ ἡ παρυσία των, τὸ ὁποῖον λέγεται ἐπὶ θεῦ, βασιλέων ὑ ἄλλων ἐν ἀξιώμασιν ἀνδρῶν, π. χ. پادشاه حضرتلري بيوردیلر μπαντισὰχ χαζρετλερὶ μπυ-ἰερυτυλὰρ τῦ βασιλέως ἡ παρυσία ἐπρόςαξε, δηλ. ὁ κραταιότατος βασιλεὺς ἐπρόςαξε, پاشا حضرتلري πασᾶ χαζρετλερὶ ὁ ὑψηλότατος πασιᾶς, بك حضرتلري μπέϊ χαζρετλερὶ

ὁ γαληνότατος ἡγεμὼν, κτ. Καὶ τῦτο, τὸ νὰ λαλῶσι διὰ τῦ πληθυντικῦ ἀριθμῦ τρίτυ πρόσωπυ, συμβαίνει ὡς εἰς ὅλα τὰ ἄλλα ἐπίθετα, ὅσα λέγονται περὶ μεγάλων ἀνδρῶν, π. χ. ايولر خوشلرمیش 'εἰλὲρ χοσ̈λέρμισιζ ἔχετε καλῶς; ἀντὶ ايو خوشمیسن 'εἰ χόσμυσυν ἔχεις καλῶς;

Ο' βασιλεὺς τῶν Τέρκων, ὅτε λαλεῖ, ἢ πιοσάζει τι ἐγγράφως, μεταχειρίζεται σχεδὸν πάντοτε τὸ ἑνικὸν ἀ. πρόσωπον, οἷον بن كه μπὲν κὶ ἐγὼ, ὅσις... Σὺ δὲ, ὅτε λαλεῖς περὶ σεαυτῦ, ἐμπορεῖς νὰ μεταχειριδῆς τὸ ἑνικὸν ἢ πληθυντικὸν ἀ. πρόσωπον, οἷον ἀντὶ τῦ بن μπὲν ἐγὼ ἐμπορεῖς νὰ εἰπῆς بز μπὶζ ἡμεῖς, πλὴν εὐγενικώτερον ἤθελες λέγῃ, ἐὰν μεταχειρίζησαι ἐπίθετα τινὰ περὶ σεαυτῦ κατὰ τὴν ἀξίαν τῦ πρὸς ὃν λαλεῖς, οἷον دوشونكز ντοσυνὲζ ὁ φίλος συ, خير خواهكز χαϊὲρ χαχνὴζ, ἢ دعاجيكز ντεαδζὴζ ὁ καλοθελητής συ, ὁ ὑπὲρ σῦ πᾶν ὅ,τι ἀγαθὸν εὐχόμενος, بنلكز μπεννὲζ ἢ قولكز κυλυὲζ ὁ δῦλός σας, καὶ τὰ παρόμοια. Εἰς ταῦτα τίθεται, μάλιστα δὲ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς, ἀντὶ τῦ بن ἐγὼ τὸ بو μπῦ ἔτος, ὡς دوشونكز بو μπῦ ντοσυνὲζ ἔτος ὁ φίλος συ ἀντὶ ἐγὼ ὁ φίλος συ, بو بنلكز μπῦ μπεννὲζ ἔτος ὁ δῦλός σας, ἀντὶ ἐγὼ ὁ δῦλός σας κτ. Καὶ ἔτοι οἱ τρόποι τῦ λαλεῖν εἶναι πολλὰ ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Τέρκοις, δι' ὃ καὶ λέγυσι προσέτι, بنلك خانه μπεννὲ χανὲ δέλυ οἰκία, ἀντὶ τῦ بنم خانم μπενὶμ χανὲμ ἡ οἰκία μυ, καθὼς ἡμεῖς λέγομεν, ἡ οἰκία τῦ δέλυ της. Οἱ δὲ κληρικοὶ ὡς μοναχοὶ λέγυσι πολλάκις بو فقير μπῦ φακὶρ ἔτος ὁ πτωχὸς, ἀντὶ τῦ ἐγὼ, ὡς بو اكسكلو μπῦ ἐκσικλὶ ἔτος ὁ ἔνδεης, ἀντὶ τῦ ἐγὼ, καθὼς ἡ ἡμέτεροι μοναχοὶ λέγυσιν ἐγὼ ὁ ἁμαρτωλος κτ. Ἐν δὲ τῇ ἐξακολυθήσει τῆς πρὸς ἀνωτέρυς ἄνδρας ὁμιλίας λέγε συχνάκις سلطانم συλτανὴμ, افندم ἐφεντὶμ αὐθέντα μυ, ὡς τὰ παρόμοια. Πρὸς τύτοις, ἐπὶ βασιλέως ὡς ἄλλων μεγάλων ἀνδρῶν εἶναι ἐνίοτε ἐν χρήσει ὡς τὸ ἑνικὸν τρίτον πρόσωπον, ὡς سلطانمز سلطانمز συλτανημὰ μαλέμ-ντηρ, γνωσὸν ἐστὶ τῷ αὐθέντῃ μυ, ἀντὶ καλῶς ἐξεύρετε, αὐθέντα μυ, پاشام صاغ اولسون πασὰμ σὰγ ὁλσὺν ζήτω ὁ πασίας μυ, معلوم دولتلري اولا μαλὲμ ντεδλετλερὶ ὁλὰ γνωσὸν ἔσω τῇ ἐνδοξότητί των, κτ., περὶ τῶν ὁποίων πάντων εὑρήσεις πάμπολλα παραδείγματα ἐν τοῖς διαλόγοις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ τάξεως τῶν ὀκτὼ μερῶν τῦ λόγυ.

Οἱ Τῦρκοι, καθὼς ὡς πᾶν ἄλλο ἔθνος, ἔχυσιν ἰδιαιτέραν τινὰ τάξιν τῶν ὀκτὼ μερῶν τῦ λόγυ, πλὴν τὸ ὕφος αὐτῶν τῦ λόγυ εἶναι πολυπλοκώτερον παρὰ τὸ τῶν ἄλλων ἐθνῶν, καὶ τόσον περιοδικὸν, ὥσε ἐνίοτε μία ὁλόκληρος περίοδος γεμίζει ὅλην τὴν σελίδα, ὡς μόνον ἐν τέλει

ἀπαντᾷ τὸ ῥῆμα, ἀπὸ τȣ̃ ὁποίȣ ἐξήρτηνται ὅλα τὰ πραγμένα, οἷα αἱ διάφοραι μετοχαὶ, τὰ προθετικὰ ἀπαρέμφατα, ȣ τὰ παρόμοια, ἐξ ȣ̃ προκύπτει ȣκ ὀλίγη δυσκολία ἐν τῷ ἀναγινώσκειν τὰ Τȣρκικὰ βιβλία, μάλιστα δὲ εἰς τὸν πρωτότειρον ταύτης τῆς διαλέκτȣ. Διὸ, ἐκρίναμεν ἀναγκαῖον ἐνταῦθα νὰ λαλήσωμεν ȣ περὶ τῆς τάξεως τῶν ὀκτὼ μερῶν τȣ̃ λόγȣ· ὅμως, ἐπειδὴ ἀδύνατον εἶναι σχεδὸν νὰ δοθῶσι κανόνες περὶ τȣ́τȣ, θέλομεν σημειώσει μόνον γενικωτέρȣς τινὰς κανόνας· πολλὰ δὲ ἀνήκοντα εἰς τὴν τάξιν τῶν ὀκτὼ μερῶν τȣ̃ λόγȣ ἐῤῥέθησαν ἐν τῇ συντάξει, οἷον ἐν τῇ συμφωνίᾳ τȣ̃ ἐπιθέτȣ μετὰ τȣ̃ ȣσιαστικȣ̃, ȣ τȣ̃ ȣσιαστικȣ̃ μετὰ ȣσιαστικȣ̃ κτλ. δι' ὃ ȣ ταῦτα ἀποσιωπῶνται ἐνταῦθα, ȣ ἐκθέττω τȣ̀ς ἀκολȣ́θȣς μόνον γενικȣ̀ς κανόνας.

1. Τὸ ῥῆμα βάλλεται πάντοτε ἐν τέλει τῆς περιόδȣ, ȣ μόνον εἰς οἰκειακὴν ὁμιλίαν συμβαίνει ἐνίοτε νὰ βάλωμεν κατόπιν τȣ̃ ῥήματος τὴν συντακτικὴν αὐτȣ̃, μάλιστα δὲ ὅτε εἶναι ὡρισμένη, οἷον اوردم اصلجغي βȣεντȣ̀μ ἀσηλαδζαγὴ ἐκτύπησα τὸν ȣτιδαιὸν, وير بكا βὲρ μπανᾶ δός μοι, وار ال كتور اول كتابي βὰρ, ἂλ, γετὶρ ὂλ κιταμπὴ, πήγαινε, λάβε ȣ φέρε κεῖνα τὸ βιβλίον.

2. Ἡ ἀρχὴ τῆς περιόδȣ γίνεται πάντοτε δι' ὀνομαστικῆς, πλὴν εἰμὴ ὅταν ὑπάρχῃ κλητικὴ, ἢ σύνδεσμος, ἢ ἐπίῤῥημα, ἢ ἐρωτηματικόν τι μόριον, ὅπȣ τότε, καθὼς ȣ εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς διαλέκτȣς συμβαίνει, ταῦτα ἐπέχȣσι τὴν πρώτην τάξιν τῆς φράσεως, π. χ. اغا قنغلمسني اولدردي χάνγησηνη ἀγὰ ὀλντȣ́ρντȣ̀, τὰν τίνα ἐφόνευσεν ὁ αὐθέντης; Ὅμως ȣ ἐν διηγήσει εὑρίσκεται ἐνίοτε ἡ ὀνομαστικὴ μετ' ἄλλας λέξεις. Ἐὰν ἡ συντακτικὴ τȣ̃ ῥήματος εἶναι δοτικὴ, ἐμπορεῖ ὁμοίως νὰ προταχθῇ τῆς ὀνομαστικῆς, οἷον سنا كيم ديدي σανὰ κὶμ ντεντὶ, τὶς σοὶ εἶπεν;

3. Ἐὰν τὸ ῥῆμα ἔχει δύο πτώσεις, τότε ἡ δοτικὴ προηγεῖται τῆς ἄλλης πτώσεως ὡς ἐπιτοπλεῖσον, οἷον اغام بكا بر ايوجه ات باغشلادي ἀγὰμ μπανὰ μπὶρ ἐϊδζὲ ἂτ μπαγησλαντὴ ὁ αὐθέντης μȣ μοὶ ἐχάρισεν ἕνα πολλὰ καλὸν ἄλογον.

4. Τὰ ἐπιῤῥήματα τίθενται ὡς ἐπιτοπλεῖσον πρὸ τȣ̃ ῥήματος, αἱ προθέσεις μετὰ τὰς συντακτικάς των, τὸ ἐπίθετον πρὸ τȣ̃ ȣσιαστικȣ̃, ἡ γενικὴ κτητικὴ πρὸ τȣ̃ ὀνόματος, ἀφ' ȣ̃ ἤρτηται, τὰ χρονικὰ ἐπιῤῥήματα πρὸ τῆς συντακτικῆς τȣ̃ ῥήματος, ἡ ὑπαρκτικὴ μετοχὴ μεταξὺ τȣ̃ ὑποκειμένȣ ȣ κατηγορȣμένȣ. ȣ ἐν γένει, ἡ λέξις πρέπει πάντοτε νὰ προηγῆται ἐκείνης, ἀφ' ἧς ἤρτηται, δι' ὃ ȣ τὸ ῥῆμα, ἀφ' ȣ̃ ἤρτηνται ὅλα τὰ λοιπὰ, κατέχει τὸν ἔσχατον τόπον τȣ̃ λόγȣ.

Μ' ὅλον ὅτι πολλάκις εἶναι ἐν χρήσει τὰ καταφατικὰ ἢ ἀρνητικὰ μόρια, ὡς اوت ἔββετ, بلي μπέλι, بس μπὲς, ναὶ, اويله در ὀϊλὲ ντὶρ ἔτζι εἶναι, يوق γιὸκ, دكل ντεῖλ,

خير χαΐρ ὐχὶ, ὄχι, κτ., ὅταν ἀποκρίνηταί τις εἰς τὸν ἐρωτῶντα, ὅμως εὐγενικώτερον ἀποκρίνεταί τις ἐπαναλαμβάνων τὸ ῥῆμα τοῦ ἐρωτῶντος, π. χ. كوردكي γγὄρντὅν μὅ ἴδες; كورم γγὄρντὅμ ἴδον, كورمدم γγὄρμεντιμ δὲν ἴδον, اوت كورم ἔϐϐετ γγὄρντὅμ ναὶ ἴδον.

Ε΄ π ί λ ο γ ο ς.

Η΄ Τϐρκικὴ διάλεκτος εἶναι πτωχοτάτη, δι' ὃ ϗ δανείζεται ἀπὸ την Α΄ραϐικὴν ϗ Περσικὴν ὄχι μόνον ὅσα δὲν ἔχει, ἀλλὰ ϗ πολλὰ, τὰ ὁποῖα ἔχει, πρὸς καλλωπισμὸν τῆς γλώσσης, καὶ Α΄. ἐκ τῶν Περσικῶν ϗ Α΄ραϐικῶν εἶναι παρὰ τοῖς Τὅρκοις, μάλιϛα δὲ ἐν τῷ γράφειν, ὅλα τὰ ὀνόματα, ἁπλᾶ τε καὶ σύνθετα, ἔτι δὲ αἱ μετοχαὶ ϗ τὰ ἐπιῤῥήματα εὔχρηϛα, μὴ προφέροντες σχεδὸν ποτὲ ἐν ταῖς Α΄ραϐικαῖς λέξεσι τὸ ἐν τέλει τῆς λέξεως ἐνοὅμενον φωνῆεν, π. χ. سلامت σελιαμὅ̈ν εἰρήνη, ὑγεία, προφέρεται παρὰ Τὅρκοις σελιὰμ χωρὶς τὅ ληκτικὅ φωνήεντος ὅν, πλὴν εἰμὴ ὅτε ἡ λέξις συντάσσεται γενικῇ κτητικῇ, διότι τότε προφέρεται, π. χ. الله عبد ἀμπντὅλλὰχ, ϗ ὐχὶ ἄμπντ-λὰχ, κύριον ὄνομα, ὡς τὸ ἡμέτερον Χρισόδουλος.

Β΄. Σχεδὸν ὅλαι αἱ προθέσεις, μερικαὶ ἀντωνυμίαι, ἐπιῤῥήματα, ϗ σύνδεσμοι ἀμφοτέρων τῶν γλωσσῶν εἶναι ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Τὅρκοις.

Γ΄. Τὰ πληθυντικὰ, Α΄ραϐικά τε ϗ Περσικὰ, ὀνόματα εἶναι ὁμοίως ἐν χρήσει, τὰ ὁποῖα ὅμως πολλάκις προσλαμβάνουσι ϗ τϐρκικὴν κλίσιν.

Δ΄. Αἱ ἀραϐικαὶ ϗ περσικαὶ προθέσεις προτάσσονται πάντοτε μόνον πρὸ ἀραϐικῶν καὶ περσικῶν λέξεων, ὐχὶ δὲ ϗ Τϐρκικῶν.

Ε΄. Ἐκ τῶν Περσικῶν τὸ ἀπαρέμφατον σπανίως εἶναι ἐν χρήσει, ϗ σχεδὸν μόνον ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ἐπὶ ὀνομαϛικῆς, ἀνθ' ὅ συχνότερον ἀπαντῶσι τὰ εἰς ش ἰσ̈ ῥηματικὰ ὀνόματα. Αἱ Περσικαὶ μετοχαὶ, τόσον αἱ ἐνεργητικαὶ εἰς ان ἂν ϗ دن ἐντὲ λήγουσαι, ϗ αἱ σύνθετοι, ὅσον ϗ αἱ παθητικαὶ, σχηματιζόμεναι ἀπὸ τὅ ἀπαρεμφάτϐ τροπῇ τὅ ن εἰς ه ε, ὡς زادن ζαντὲν γεννᾶϑαι, دزاد ζαντὲ γεννηϑεὶς, εἶναι συχνάκις ἐν χρήσει.

ϛ΄. Α΄λλὰ πρὸ πάντων ἡ χρῆσις τῶν ἀραϐικῶν ἀπαρεμφατικῶν ὀνομάτων εἶναι ὅτι μάλιϛα συχνοτάτη ἔν τε τῇ Τϐρκικῇ ϗ Περσικῇ διαλέκτῳ, εἰς τὰ ὁποῖα προϑέττοντες αἱ Τὅρκοι βοηθητικόν τι ῥῆμα, ὡς ἴδομεν σελ. 39., συνθέττουσιν ἄπειρα σύνθετα ῥήματα.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς συντάξεως ἱκανὰ, τὰ δὲ λοιπὰ διδάξουσιν ἡ χρῆσις ϗ ἡ συχνὴ ἀνάγνωσις μᾶλλον, ἢ ἡ τέχνη ϗ αἱ κανόνες.

مجموعه انواع مكالمات تركيه

Συλλογὴ διαφόρων Τȣρκικῶν διαλόγων.

اوّلكي مكالمه	Ε'ϐϐελκὶ μȣκιαλεμέ.	Διάλογος πρῶτος.
صباح وقتنده زيارت ايتمك ايچون	Σαμπὰχ ϐακτηνντᾶ ζιαρὲτ ἐτμὲκ ἰτζίν.	Περὶ τȣ̃ ἐπισκεφθῆναι τινὰ ἐν καιρῷ ἑωθινῷ.
اغاك نره‌ده در	Α'γὰν νέρεντε ντίρ;	Πȣ̃ εἶναι ὁ αὐθέντης σȣ;
بونده در سلطانم	Μπȣνντᾶ ντὴρ σȣλτανήμ.	Ε'δὼ εἶναι, αὐθέντα μȣ.
دخي اويورمي	Νταχὰ ὑϊέρμȣ;	Κοιμᾶται ἀκόμη;
خير چلبيم اويانغدز	Χάϊρ τζελεμπίμ, ὑϊανήκ-τηρ	Ο'χι αὐθένταμȣ, εἶναι ἔξυπνος
قالقمشمي	Καλκμήσμη;	Ε'συκώθη;
يوق سلطانم دخي دوشكده در	Γιὸκ, σȣλτανήμ, νταχὰ ντȣσέκτὲ ντίρ.	Ο'χι, αὐθέντα μȣ, ἀκόμη εἶναι εἰς τὸ κρεϐϐάτι.
صباحكز خير اولا سلطانم	Σαμπαχνήζ χαΐρ ὁλᾶ, σȣλτανήμ.	Καλὴ ἡμέρα, αὐθέντα μȣ.
خوش كلدك چلبيم	Χὸσ γγελντίν, τζελεμπὶμ	Καλῶς ἤλθετε, αὐθένταμȣ
دخي دوشكده‌سكز	Νταχὰ ντȣσέκτέ-σινιζ;	Α'κόμι εἶδε εἰς τὸ κρεϐϐάτι;
دون كيجه كچ ياتدم	Ντȣ̃ν γγιδζὲ γγὲτζ γιαττὴμ	Χθὲς τὸ βράδυ ἐπλάγιασα ἀργά.
اخشام مانجه‌سندن صكره نه ايشلدكز	Α'χσὰμ μανθζασηνντὰν σουρὰ, νὲ ἰσλεντινίζ;	Μετὰ τὸ δεῖπνον τί ἐκάμετε;
سن كيتدكك كبي اويندغه باشلدق	Σὲν γγιττὶν κιμπὶ, ὁϊναμαγᾶ μπασλαντὴκ.	Εὐθὺς ὅταν ἀνεχώρησας, ἀρχίσαμεν νὰ παίζωμεν.
نه اصل اوين اويندكز	Νάσηλ οϊὲν 'οϊναντηνήζ;	Τί παιγνῆδι ἐπαίξατε;
كيميسي شطرنج كيميسي	Κιμισὶ σατρὰνδζ, κιμισὶ κιαγὴντ, ὅλ μπιρλερὶ νταμᾶ 'οϊναντηλάρ.	Ο' μὲν τὸ ζατρίκιον, ὁ δὲ τὰ χαρτία, ȣ̃ ἄλλοι τὴν ντάμαν.
كاغد اول برلري دامـــا اويناديلر		

كيم الدي اويني كيم غايب ايتدي
بر اويندە اون غروش الدم
نقدر زمان اويندكز
بتون كيجه اويندف
بو قدر كيچ قالقديغكه تعجب ايتمم
ساعت قاچده در
كونش طوغمشدر
كونش فالقمدن اول سوز ويردیكم يرده بولنسم كرك ايدي
الله اصمرلدق
الله بلكجه اولسون

Κὶμ ἀλντὴ 'οἴϋιϋ, κὶμ γαῖμπ ἐττί;

Μπὶρ 'οἴϋνντᾶ ὀν γρὺϑ ἀλντήμ.

Νέ-κανταρ ζαμὰν 'οἴναντηνήζ;

Μπϋτϋν γγιδζὲ 'οἴναντήκ.

Μπᾶ καντὰρ γγὲτζ καλκντηγηνὰ τεαδζϋμπ ἐτμέμ.

Σαχὰτ κατζντᾶ ντήρ;

Γγϋνὲσ ντογμύσ-τερ.

Γγϋνὲσ κάλκμανταν ἔϐϐελ, σὸζ βερντὶμ γερντὲ μπυλυνσὰμ γγερέϊτι.

Ἀλλαχᾶ ἰσμαρλαιτήκ.

Ἀλλὰχ μπιλενδζὲ ὁλσῦν.

Ποῖος ἐκέρδησε, καὶ ποῖος ἔχασε;

Εἰς ἕνα παιγνῆδι ἐκέρδησα δέκα γρόσσια.

Ἕως πότε ἐπαίξατε;

Ὅλην τὴν νύκτα ἐπαίξαμεν.

Δὲν θαυμάζω λοιπὸν, ὅτι ἐσυκώθητε τόσον ἀργά.

Τί ὥρα εἶναι;

Ὁ ἥλιος ἀνέτειλε.

Πρὶν ἡλίυ ἀνατολῆς ἔπρεπε νὰ εὑρεθῶ εἰς τόπον τινὰ, ὅπυ ἔδωκα τὸν λόγον μυ.

Ἔχετε ὑγείαν.

Ὁ θεὸς μεθ' ὑμῶν.

ايكنجي مكالمه
تورکچه سويلمك اوزره

نه متلوسكا كه بو قدردل بلورسن
الله ويرسون سز——ده اوكرنه‌سن
آنلري بلمك پك لازمدر

كرچك سويلرسن انك
ايچون رجا ايدرز كه بزه تورکچه اوكردەسك
تورکچه‌يي كامل پلورسن دیرلر
الله ويره اويله اوليدي
اينان كه بكا اويله دیدیلر

Ἰκινδζὶ μυκιαλεμέ.

Τϋρκτζε σοϊλεμὲκ ἔζρέ.

Νὲ μυτλᾶ σανᾶ-κὶ, μπᾶκανταρ ντὶλ μπιλίρσιν.

Ἀλλὰχ βερσὶν, σὲν ντὲ ὀγρενέσιν.

Ὀνλαρὴ μπιλμὲκ πὲκ λαζήμ-ντηρ.

Γγυρτζὲκ σοϊλέρσιν, ὀνὺν ἰτζὶν ρὶδζᾶ ἐντέριζ κὶ, μπιζὲ τϋρκτζε ὀγρεντέσιν.

Τϋρκτζεὶ κιαμὶλ μπιλίρσιν ντερλέρ.

Ἀλλὰχ βερὲ, ὀϊλὲ ὁλάϊντη.

Γ'νάν-κι, μπανὰ ὀϊλὲ ντεντιλέρ

Διάλογος δεύτερος.

Περὶ τᾶ τυρκιζὶ λαλεῖν.

Τί εὐτυχὴς σὺ, ὅσις ἐξεύρεις τόσας διαλέκτυς.

Ὁ θεὸς νὰ δώσῃ νὰ μάθῃς ϗ σύ.

Εἶναι πολλὰ ἀναγκαῖον νὰ τὰς ἐξεύρῃ τινάς.

Ἀληθινὰ λέγεις, δὶ ὃ ϗ παρακαλᾶμεν νὰ διδάξῃς ϗ ἡμᾶς τὴν Τυρκικὴν διάλεκτον.

Λέγυσιν, ὅτι ἐξεύρετε ἐντελῶς τὴν Τυρκικὴν διάλεκτον.

Ἄμποτε νὰ ἦτον ἔτζι.

Πίστευσον, ὅτι ἔτζι μοὶ εἶπαν.

بلكي ازبردن اوكرنديكم بر قاچ سوزي بلمش اولم	Μπέλκι ἐζμπερντὲν ὀγρενντιὶμ μπὶρ κάτζ σὸζὲ μπιλμὶς ὀλάμ.	Ἐνδέχεται νὰ ἐξεύρω μερικὰς λέξεις, τὰς ὁποίας ἔμαθον ἐκ ςήθες.
اولقدر سويلمكه يتشر	Ὀ-κανταρ σὸϊλεμεῖὲ γετισὶρ.	Φθάνει τόσον διὰ νὰ ὁμιλῇ τινάς.
سويلدكلرمي اكلمزميسن	Σὸϊλεντικλεριμὶ ἀνλαμάζμησην;	Καταλαμβάνεις τί ὡμίλησα;
اكلرم انجق سويليوم	Ἀνλάρημ, ἄνδζιακ σὸϊλεῖέμεμ.	Καταλαμβάνω, πλὴν δὲν ἠξεύρω νὰ ὁμιλήσω.
كيده كيده قولاي اوكرنرسن	Γγιντὲ γγιντὲ κολαΐ ὀγρενίρσιν.	Κατ' ὀλίγον ὀλίγον θέλεις μάθῃ εὔκολα.
تورکچه ايو سويلمك ايچون صق صق سويلمك كرك	Τὲρκτζε 'εῖ σὸϊλεμὲκ ἰτζὶν, σὴκ σὴκ σὸϊλεμὲκ γγερέκ.	Διὰ νὰ ὁμιλήσῃ τινὰς καλὰ τέρκικα, πρέπει νὰ λαλῇ συχνά.
صق صق سويلمك ايچون براز بلمك كرك	Σὴκ σὴκ σὸϊλεμὲκ ἰτζὶν, μπὶρ ἀζ μπιλμὲκ γγερέκ.	Διὰ νὰ λαλῇ τινὰς συχνὰ, πρέπει νὰ ἰξεύρῃ ὀλίγον.
ايو فنا دايما سويله	Ἐῖ φενὰ, ντάϊμα σὸϊλέ.	Καλὰ ἢ κακὰ, ὁμίλει πάντοτε.
يكلش سويلمكه قورقرم	Γιανλὴς σὸϊλεμεῖὲ κορκάρημ	Φοβοῦμαι, μήπως λαλήσω σφαλερά.
قورقمه تورکچه سويلمك اولقدر كوچ دكل	Κόρκμα, τὲρκτζε σὸϊλεμὲκ ὀ-κανταρ γγὲδζ ντεῖλ.	Μὴ φοβῆσαι· τὸ νὰ ὁμιλήσῃ τινὰς τέρκικα, δὲν εἶναι τόσον δύσκολον.
يكلش سويلرسم بني مسخره ايدرلر	Γιανλὴς σὸϊλέρσεμ, μπενὶ μασκαρᾶ ἐντερλέρ.	Ἐὰν ὁμιλήσω ἐσφαλμένως, θέλουν μὲ περιγελάσει.
بلمزميسن كه يكلش سويلمجه ايو سويلمك اوكرنلمز كرچكسن	Μπιλμέζμισιν κὶ, γιανλὴς σὸϊλέμεῖ δζε, ἐῖ σὸϊλεμὲκ ὀγρενιλμέζ;	Δὲν ἐξεύρεις, ὅτι ἐν ὅσῳ δὲν ὁμιλεῖ τινὰς σφαλερὰ, δὲν μανθάνει νὰ ὁμιλῇ καλά;
	Γγερτζὲκ·σιν.	Ἀληθινὰ λέγεις.

اوچنجي مكالمه
يازمق اوزره

كاغد ايله قلم ومركّب
وير بكا
اوطه‌يه كيرك استدكلرك‌زي
بولورسكز
قلم يوقدر
دويدك ايچنده واردر
ايو دكلر
اوشته سكا غيري قلم
كسلمه‌مشدر
قلمتراشك قني

قلم كسمكه بلورميسن
بكا كوره كسرم
بو قلم كم دكل

بن شو مكتوبي بتورنجه
سن اول برلري بغله

نه اصل بالمومي قوييم
قنغيسندن استرسن
اكي يازدك‌مي
يازدم صانرم انجق
تاريخني يازمدم كبي

ايك قچنجسي در
بو كون ايك اونبشيدر
ريك قني
ريكداندە واردر

Οὔτζὔνδζὔ μὔκιαλεμέ.

Γιαζμὰκ ἔζρέ.

Κιαγήντ-ἡλα καλεμὔ μὔρεκκὲμπ βὲρ μπανά.
Ὀνταϊὰ γγίριν, ἰσεντικλερὶ μπυλὔρσυνυζ.
Καλὲμ γιόκτυρ.
Ντίβιττὶν ἰτζὶντὲ βάρ ντηρ.
Ἐἴ ντεἴλλὲρ.
Ἰὅτὲ σανᾶ γάἰρι καλέμ.
Κεσιλμεμιὅτιρ.
Καλεμτρασὅὔν χάνη;

Καλὲμ κεσμεἰὲ μπιλίρμισιν;
Μπανᾶ γγὰρὲ κεσέριμ.
Μπὔ καλὲμ κὲμ ντεἴλ.

Μπὲν ὅὔ μεκτυμπὔ μπιτιρίνδζε, σεν ὅλ μπιρλερὶ μπαγλᾶ.

Νάσηλ μπὰλ μυμὔ κοἴαήμ;
Χάνγησηνὶνταν ἰσέρσεν.
Ἀ'ντηνὴ γιαζντὴν-μη;
Γιαζντὴμ σανντὴμ, ἄνδζακ ταριχηνὴ γιάζμαντημ κιμπί.

Ἀἴὴν κάτζηνδζήση ντήρ;
Μπὔ γγὔν ἀἴὴν ὂν μπεσὶ ντίρ
Ρ'ίγ χάνη;
Ρ'ίγνταννταᾶ βάρ-ντηρ.

Διάλογος τρίτος.

Περὶ τὔ γράφειν.

Δός μοι χαρτὶ, κονδύλι καὶ μελάνι.
Ἐμβὔτε εἰς τὸν ὀνδᾶν, καὶ θέλετε εὕρῃ τὰ ζητηθέντα.
Δὲν εἶναι κἀνένα κονδύλι.
Εἰς τὸ Καλαμάρι εἶναι.
Δὲν εἶναι καλά.
Ἰδὲ ἄλλο κονδύλι.
Δὲν εἶναι κομμένον.
Πὔ εἶναι τὸ κονδυλομάχαιρόν συ.
Ἐξεύρεις νὰ κόψῃς κονδύλι;
Ἐγὼ κόπτω κατὰ τὸ χέριμυ.
Τὔτο τὸ κονδύλι δὲν εἶναι ἀχαμνόν.
Ἕως ὅ ἐγὼ τελειώσω ταύτην τὴν ἐπιστολὴν, κλεῖσαι σὺ τὰς ἄλλας.
Τί βυλλοκέρι νὰ βάλω;
Ὅποιον θέλῃς.
Ὑπέγραψας τὸ ὄνομά συ;
Ὑπέγραψα, μοὶ φαίνεται, πλὴν δὲν ἔγραψα, καθὼς νομίζω, τὸν καιρὸν ἐν τὴν ἡμέραν.
Ποία ἡμέρα τὔ μηνὸς εἶναι;
Σήμερον εἶναι ἡ ἰ. τὔ μηνός.
Πὔ εἶναι ὁ ἄμμος;
Ἐν τῷ ἀμμοδοχείῳ.

اوشتا خدمتكارك
مكتوبلري منزل خانه‌يه
كتور

Γὸτὲ χιζμετιαρήν.
Μεκτεμπλαρὴ μενζίλ χανεῖὲ γγετίς.

Γὸὲ ὁ ὲὲλός σε.
Πήγαινε τὰ γράμματα εἰς τὴν πόσαν.

دوردنجي مكالمه
دوست ايله دوست

Ντὸρτὲνὲζὲ μὲκιαλεμέ.
Ντὸς ἡλὰ ντός.

Διάλογος τέταρτος.
Φίλος μετὰ Φίλε.

صباحكز خير اولا چلبيم

Σαμπαχηνὴζ χαῖρὸλᾶ, τζελεμπίμ.

Καλὴ ἡμέρα, αὐθέντα με.

خوش كلدك صفا كلدك سلطانم

Χὸὸ γγελντὶν, σεφᾶ γγελντὶν, σελτανὴμ.

Καλῶς ἤλθετε, καλῶς ὡρίσατε, αὐθέντα με.

مزاج شريفكز نجه‌در
شكر يا سز نجه سكز

Μιζάδζὶ σεριφινὶζ νὶδζε ντίρ;
Σὲὲκὲρ, γιὰ σὶζ νὶδζε σινὶζ;

Πῶς ἔχετε τὴν ὑγείαν σας;
Χάρις τῷ θεῷ, σεῖς δὲ πῶς ἔχετε;

چوقدن سني كورمدم
نره‌ده ايدكز بو قدر زمان

Τζιοκτὰν σενὶ γγὸρεμεντιμ.
Νέρεντε ἰντινὶζ μπὲ-κανταρ ζαμάν;

Πρὸ πολλῶ δὲν σὲ ἴδον.
Πῶ εἴσαθον τόσον καιρόν;

نه سببدن بكا كلمدك

Νὲ σεμπεπτὲν μπανὰ γγέλμεντιν;

Διὰ ποίαν αἰτίαν δὲν ἤλθες εἰς ἐμένα;

سن بني اونتدك صانديم
معذور بيورك سلطانم
اكر استدكم قدر
حضرتلركي سلاملغه
كلمدم ايسه قباحت بنم
دكل
سزه استردم كلمكه انجق
ايشم چوق اولدوغندن
كلمدم
اولقدر ايشلرم واراديي
كلمدم كسه كه
مرادم واراديي
نيّت دوستا يتشر

Σὲὲ ὶσὲρεντιμ γγελμεῖὲ, ἄνδζιακ ὶσῖιμ τζιὸκ ὸλντεγεντᾶν γγελέμεντιμ.
Ὸ-κανταρ ὶσὲλερὶμ βάρ-ηντηκὶ, σανᾶ γγελέμεντιμ.
Μὲραντὴμ βάρ-ηντη.
Νιὲὲτ ντοσᾶ γετισῖς.

Ἐὰν ὁ κύριός σου ἐθέλει σε ἴδει, ἀνδζιακ ἐγὼ δὲν ἔχω τὸν νοῦν νὰ ἔλθω.
Ἔχω θέλημα νὰ ἔλθω σὲ σένα.
Θέλω νὰ ἔλθω.
Ἡ θέλησίς σου νὰ ἔλθῃς.

كلمكه استردم
سزه ايشم وار
كلمكه استردم
سزه ايشم وار
كلمكه استردم
سزه ايشم وار
كلمكه استردم
سزه ايشم وار

Ἐλθεῖν θέλω σὲ σένα.
Ἔχω ἔργον νὰ ἔλθω σὲ σένα.
Ἐλθεῖν θέλω σὲ σένα.
Ἔχω ἔργον νὰ ἔλθω σὲ σένα.
Ἐλθεῖν θέλω σὲ σένα.
Ἔχω ἔργον νὰ ἔλθω σὲ σένα.
Ἐλθεῖν θέλω σὲ σένα.
Ἔχω ἔργον νὰ ἔλθω σὲ σένα.

سزي صاغ سليم كوردكه سوندرم	Σιζί σάγ σελίμ γγöρντö ïöμὲ σεβινίριμ.	Χαίρω βλέπωντάς σε ὑγιῆ καὶ εὐεκτῶντα.
قردشك خسته در ديو اشتدم	Καρνταστὴν χαςᾶ ντὴρ ντεῖ, ἰσιττίμ.	Ὁ ἀδελφός σου εἶναι ἄρρωςος, ἤκουσα.
نجه در شمدي	Νίδζε ντὶρ σίιντι;	Πῶς εἶναι τώρα;
شكر اللّه ايوجه در	Σ'ἄκör ἀλλαχᾶ, ἐϊδζὲ ντίρ.	Χάρις τῷ θεῷ, εἶναι καλλίτερα.
آندن اوتوري پك تصلندم	Ὀντὰν ὄτörὲ πὲκ τασαλαντήμ.	Πολὺ ἐπικράνθην δι' αὐτόν.
خسته‌لكي نه ايدي	Χαςαληγὴ νέ-ιντι;	Ποίαν ἀθένειαν εἶχε;
استما ايدي	Ἰσιτμά-ιντη.	Θέρμην.
آني استما نقدر زمان طوتدي	Ὀνὲ ἰσιτμὰ νέ-καντας ζαμὰν τυττύ;	Πόσον καιρὸν τὸν ἐκράτησεν ἡ θέρμη;
اوچ آي	Οὔτζ ἄϊ.	Τρεῖς μῆνας.
استماسي دخـــــي طوتيورمي	Ἰσιτμασὴ ντοχὰ τυτμάïöρμυ;	Ἀκόμι τὸν κρατεῖ ἡ θέρμη;
بعضي كره	Μπάζη κερρέ.	Μεριναῖς φοραῖς.
اللّه صاغلغني ويرسون	Ἀλλὰχ σαγληγνὴ βερσίν.	Ὁ θεὸς νὰ τῷ δώσῃ τὴν ὑγείαν.
عمركز چوق اولسون سلطانم	Οὔμρεὔνὲζ τζιὸγ ὀλσὺν, σελτανήμ.	Σοὶ εὔχομαι ζωὴν πολυχρόνιον.

بشنجي مكالمه	Μπεσὶνδζὶ μὲκιαλεμέ.	Διάλογος πέμπτος.
هوا اوزرينه	Χαβὰ ὄζερινέ.	Περὶ τοῦ καιροῦ.
هوا نه اصلدر	Χαβὰ νάσηλ ντήρ;	Τί καιρὸς εἶναι;
هوا بوزقدر	Χαβὰ μποζὲκ-τυρ.	Κακὸς καιρὸς εἶναι.
هوا كوزلدر	Χαβὰ γγὲζὲλ-ντιρ.	Εὔμορφος καιρὸς εἶναι.
هوا صوقميدر	Χαβὰ σοὺκ-μυ-ντυρ;	Εἶναι ψυχρὸς ὁ καιρός;

هوا اسيجاقدر	Χαβὰ ἰσσιϑζιάκ-τηϱ.	Εἶναι ζεϱὸς καιϱός.
يغمور يغيور كبي	Γιαγμὺϱ γιαγά ϊοϱ κιμπί.	Φαίνεται, ὅτι μέλλει νὰ βϱέξῃ
دكلدى	Ντεγμεντέ.	Δὲν φαίνεται.
روزگار دكشلدي	Ρ'ὺζγγιὰϱ ντεγιϊτιλντί.	Ὁ ἄνεμος ἄλλαξε.
بوكون يغمور يغمز	Μπῦ γγὺν γιαγμὺϱ γιαγμὰζ	Σήμεϱον δὲν βϱέχει.
كوك كورليور طولو يغيور	Γγὸκ γγὺϱλέ ϊοϱ, ντολῦ γιαγά ϊοϱ	Βϱοντᾷ, χαλαζοκοπεῖ.
شمشك اويناير	Ἔεμσὲκ οἰνά ϊοϱ.	Ἀϛϱάπτει.
بو كيجه طوكديمي	Μπῦ γγιδζὲ ντονντύ-μυ;	Ἐπάγωσε ταύτην τὴν νύκτα;
خير امّا شمدي طوكيور	Χάϊϱ, ἄμμα σὶνντι ντονά ϊοϱ.	Ὄχι, πλὴν ἤδη παγόνει.
پوس وارلر كبي	Πὲσ βάϱ-ντηϱ κιμπί.	Φαίνεται, ὅτι εἶναι συγνεφιασμένος ὁ καιϱός.
اويله دگل	Ὀϊλὲ ντίϱ.	Μάλιϛα.
التنجي مكالمه	Ἀλτηνδζὴ μὺκιαλεμέ.	Διάλογος ἕκτος.
سير اوزره	Σεῖϱ ὺζϱέ.	Περὶ περιδιαβάσεως.
بره اوغلان	Μπϱὲ ὀγλᾶν.	Ἐ'ϊ παιδί!
لبيك سلطانم	Λεπέϊκ συλτανήμ.	Ὀ'ϱίσατε, αὐϑέντα μυ.
وار علي چلبي‌يه دي كه بورايه كلسون	Βὰϱ, ἀλὴ τζελεμπιϊὲ ντί κι, μπύϱαϊα γγελσίν.	Ὑ'παγε εἰς τὸν κύϱιον Ἀ'λῆν, καὶ εἰπέ τῳ νὰ ἔλθῃ ἐδῶ.
اوشته كليور	Γ'ὸτὲ γγελίοϱ.	Γ'δὺ ἔϱχεται.
ايوكلدك چلبي اوغلاني سكا يوللسم كرك ايدي	Ἐ'ϊ γγελντὶν τζελεμπὶ, ὀγλανὴ σανὰ γιολλασὰμ γγεϱέ-ιτι	Καλὰ ἦλϑες, αὐϑέντα μυ, ἤϑελον νὰ σείλω πϱὸς σὲ τὸν δῦλόν μυ.
نيچون بر خدمتكزده لازم ميمز	Νίτζιν; μπὶϱ χιζμετιιιζντὲ λαζίμμιϊζ;	Διατί; ἐμποϱῶ νὰ σᾶς δυλεύσω εἰς τί;

خير انجق شو هوانك
كوزللكنه بق

Χάϊρ, ἄνδζιακ σῦ χαβανὴν γγϋζελιϊνὲ μπάκ.

Ὄχι, πλὴν κύτταξαν εἰς τῦ καιρῦ ταύτην τὴν ὡραιότητα.

بويله هوانه اوده طورمق
لايقميدر

Μπϊὶλὲ χαβαντᾶ ἐβντὲ ντερμὰκ λαήκ-μη-ντηρ.

Εἰς τοιῦτον καιρὸν ἁρμόζει νὰ κάθηται τινὰς εἰς τὸ σπῆτι;

يا نه ييالم

Γιὰ νὲ γιαπαλήμ;

Καὶ τί νὰ κάμωμεν;

كل سيره كيدەلم

Γγὲλ, σεϊρὲ γγιντελίμ.

Ἔλα, νὰ ὑπάγωμεν εἰς περιδιάβασιν.

بو كون سيره كيدەم
ايشجكزم وار

Μπῦ γγῦν σεϊρὲ γγιντέμεμ, ἰσϊιδζιϊεζίμ βάρ.

Σήμερον δὲν ἐμπορῶ νὰ ὑπάγω, ἐπειδὴ ἔχω δυλείαν.

ايشلرك اولقدر بجد دكلدر
كه يارنه براقميەسن

Ἰ'σϊλερὶν ὄ-καντας μπεδζὶντ ντεῖλ-ντις κὶ, γιάρηνα μπράκμαϊασὴν.

Αἱ ὑποθέσεις συ δὲν εἶναι τόσον ἀναγκαῖαι, ὥσε νὰ μὴ ἐμπορῇς νὰ τὰς ἀναβάλῃς εἰς αὔριον.

دنيا قدر ايشك اواسه
بن بوكون سني قويويرم

Ντϋνιὰ καντὰρ ἰσὶν ὀλσᾶ, μπὲν μπῦ γγῦν σενὶ κοϊϋβερμεμ.

Καὶ ἐὰν ἔχῃς ὅλυ τῦ κόσμυ τὰς ὑποθέσεις, ἐγὼ σήμερον δὲν σὲ ἀφίνω.

سبب طوتەه شو كوزل
هوايي قاچرميەلم

Σεμπὲμπ τύτμα, σῦ γγϋζὲλ χαβαϊὴ κατζηρμαϊαλήμ.

Ἄφες τὰς προφάσεις, ἃς μὴ ἀφήσωμεν τοιῦτον εὔμορφον καιρὸν νὰ μᾶς φύγῃ.

بوكون ايدەجكني يارنده
ايده بلورسن

Μπῦ γγῦν ἐντεδζεϊνὶ γιάρηνντᾶ ἐντὲ μπιλίρσιν.

Αὐτὸ, ὁπῦ θέλεις νὰ κάμῃς σήμερον, ἐμπορεῖς ἢ αὔριον νὰ τὸ κάμῃς.

خدمتكارمي قيق طوتغه
بوللمشم

Χιζμέτκιαρημὴ καὴκ τυτμαγᾶ γιολλαμήσημ.

Ἔξειλα τὸν δῦλόν μυ διὰ νὰ πιάσῃ ἕνα καΐκι.

چونكه البتّده استرسن
سكا بوللداش اوليم

Τζϋνκι ἔλμπεττε ἰσέρσιν, σανᾶ γιολυτὰσ ἀλαήμ.

Ἐπειδὴ καὶ θέλεις ἐξάπαντος, θέλω σὲ συντροφεύσει.

قايغه بوللدغم خدمتكار
نه پك كيجكدي

Καϊγᾶ γιολλαντυγὲμ χιζμετκιὰρ νὲ πὲκ γγεδζικτί.

Ὦ πόσον ἄργησεν ὁ δῦλος, τὸν ὁποῖον ἔξειλα διὰ τὸ καΐκι.

اوشته سكردك كليور
قايق بولدكمي

Ἰ'σὲ σεϊρντερὲκ γγελϊϊορ.

Καὴκ μπυλυτέν-μυ;

Ἰδὺ ἔρχεται τρέχωντας.

Εὑρῆκες καΐκι;

اوت سلطانم بر پك
ايوسني بولدم

Ἔβετ συλτανήμ, μπὶρ πὲκ ἐϊσινὶ μπυλυτέμ.

Μάλιστα, αὐθέντα, εὑρῆκα ἕνα πολλὰ καλόν.

قچه طوتدك
بر زلوتدیه طوتدم
هر شي حاضر ایتدك مي
حاضر در سلطانم
امدي انلري قایغه كوندر

تیز كیدەلم كه اسیجاغه
قالمیەلم
هایده كیدەلم چلبي
قرداشكه اوغرایەلم

بولایكه انیده ایارییدك

پك ایو سلطانم
چوق اكلنمز یولزك
اوسللەدر
صباحكز خیر اولا سلطانم

خوش كلدكز اغالر هایده
كل بلەمزجه
نرەجكه كیدیورسكز
سیره كیدەلم
پك ایو سلطانم كیدەلم

كیرك اغالر
اوشاه اورتەكویه كلدك

بوراده اینەلم و باغچەیه
كیدەلم
پك ایو اویله اولسون
بره اوغالان مانجەیي
الده بلەمزجه كل

Κατζιὰ τȣττέν;
Μπὶς ζολοταϊὰ τȣττέμ.
Χὲρ σέϊ χαζὴς ἐττίνμι.
Χαζὴς ντὴς, σȣλτανήμ.
Ἴμντι, ὀνλαρὴ καηγᾶ γγὸνντὲς.
Τὲζ γγιντελίμ κὶ, ἰσσιδζιαγᾶ κάλμαϊαλημ.
Χάϊντε γγιντελίμ, τζελεμπὶ καρνταση̃νᾶ ὀγραϊαλήμ.

Μπȣλάϊκι ὀνὲ ντᾶ ἀϊαρνταϊάϊντικ.
Πὲκ ἐϊ, σȣλτανήμ.
Τζιὸκ ἐγλενμέζιζ, γιολȣμȣζὲν ὄσὲνντὲ ντίς.
Σαμπαχνὴζ χαϊρ ὀλᾶ, σȣλτανήμ.
Χὸσ̈ γγελντινὶζ ἀγαλάς.
Χάϊντε, γγὲλ μπιλεμιζδζέ.
Νέρεδζιϊὲ γγιντέϊορσȣνȣζ;
Σεϊρὲ γγιντελίμ.
Πὲκ ἐϊ, σȣλτανὴμ, γγιντελίμ.
Γγίριν ἀγαλάς.
Ἰσ̈τὲ ὀρτὰ κιοϊὲ γγελντίκ.

Μπȣράντα ἰελίμ βὲ μπαχτζεϊὲ γγιντελίμ.
Πὲκ ἐϊ, ὀϊλὲ ὀλσȣν.
Μπρὲ ὀγλᾶν μανδζιαϊὴ ἀλντᾶ, μπιλεμιζδζὲ γγέλ.

Πόσȣ τὸ ἐμίθωσας;
Τὸ ἐσυμφώνησα μίαν ζολόταν
Ἡτοίμασας ὅλα;
Ἕτοιμα εἶναι, αὐθέντα μȣ.
Λοιπὸν, πήγαινέτα εἰς τὸ καΐκι.
Ὑπάγωμεν ὀγλίγωρα, διὰ νὰ μὴ μείνωμεν εἰς τὸ κᾶυμα.
Ἂς ὑπάγωμεν νὰ πραϋπαντήσωμεν τὸν κύριον ἀδελφόνσȣ.
Ἴσως πλανέσωμεν καὶ αὐτόν.
Πολλὰ καλὰ, αὐθέντα μȣ.
Δὲν ἀργȣ̃μεν πολὺ, διότι μᾶς εἶναι εἰς τὸν δρόμον.
Καλὴ ἡμέρα, αὐθέντα.

Καλῶς ἤλθετε, αὐθένται.
Ἄγε, ἔλα μαζί μας.
Πȣ̃ πηγαίνετε;
Ὑπάγομεν εἰς περιδιάβασιν.
Πολλὰ καλὰ, αὐθέντα μȣ, ἂς ὑπάγωμεν.
Ἐμβῆτε, αὐθένται μȣ.
Ἰδȣ̃ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ Ὀρτὰ κιόϊ.
Ἂς καταβῶμεν ἐδὼ, καὶ ὑπάγωμεν εἰς τὸν κῆπον.
Πολλὰ καλᾶ, ἂς ἦναι ἔτζι.
Ἐϊ παιδὶ, πάρε τὸ φαγὶ, καὶ ἔλα μαζί μας.

اوشته باغچه‌يه كلدك
هي نه ديرسن بو يرجكز
ايو دكلمي
اوتوره‌لم اغالر وبر لقمه
شي ييه‌لم
شرابي كتور
پك كوزل ير در
وار بوستانجي‌يه سويله
بزه براز يمش كتورسون

بن آكا اصمرلدم كيتدي
قوپره‌جه
اوشته كليور
خوش كلدكز اغالر
سزه طورفانده كرس
كتوردم
شمديجك قوپردم تازه
درلر
كوزل كرسدر
براز باغچه كزه‌لم
صكره قيغه دونه‌رز

هايده كزنه‌رك كيده‌لم

چك بوغازه طوغرو

اوشته بيوك دره
اينه‌لمي سيري پك
كوزلدر

بتون بوغازي قره دكزه‌دك
كزه‌لم

Ἰστὲ μπαχτζεῖὲ γγελντίκ.
Χέϊ, νὲ ντέρσιν; μπὔ γερδζιῖὲζ ἐῖ ντεῖλ-μι;
Ὀτυραλὴμ ἀγαλὰρ, βὲ μπὶρ λοκμὰ σὔεῖ γεῖελίμ.
Ἔαραμπὴ γγετίρ.
Πὲκ γγὔζὲλ γέρ-ντιρ.
Βὰρ, μποραντζῖὰ σὔϊλὲ, μπιζὲ μπὶρ ἄζ γεμὶσ γγὔτὔρσὔν.
Μπὲν ὀνὰ ἰσμαρλαντὴμ, γγιττὶ κοπαρμαγᾶ.
Ἰστὲ γγελίῖορ.
Χὸσ γγελντιὶζ ἀγαλάρ.
Σιζὲ τὔρφαννταᾶ κιρὲσ γγετιρντίμ.
Ἔιμντιζικ κοπαρντὴμ, ταζὲ-ντιρλερ.
Γγὔζὲλ κιρὲσ ντίρ.
Μπὶρ ἄζ μπαχτζιεντὲ γγεζελίμ, σουρᾶ καηγᾶ ντὔνέριζ.
Χαΐντε γγεζιὶνερὲκ γγιντελίμ.
Τζὲκ μπογαζᾶ ντογρὔ.
Ἰστὲ μπὔῖὔκντερε.
Ἰνελίμ-μι; σεῖρὶ πὲκ γγὔζὲλ-ντιρ.
Μπὔτὔν μπογαζὴ καρᾶ ντενιζὶντεκ γγεζελίμ.

Ἰδὲ ἤλθομεν εἰς τὸν κῆπον.
Ἐ, τί λέγεις; ἔτος ὁ τόπος δὲν εἶναι εὔμορφος;
Ἂς καθίσωμεν, αὐθένται, ᾗ ἂς φάγωμεν ὀλίγον τί.
Φέρε τὸ κρασί.
Πολλὰ εὔμορφος τόπος εἶναι.
Πήγαινε, εἰπὲ τῷ κηπυρῷ, διὰ νὰ μᾶς φέρῃ ὀλίγα πωρικά.
Ἐγὼ τῷ παρήγγειλα, ἐπῆγε νὰ συνάξῃ.
Ἰδὲ ἔρχεται.
Καλῶς ἤλθετε, αὐθένται.
Σᾶς ἤφερα πρωτοφανῆ κεράσια.
Τώρα τὰ ἐσύναξα, εἶναι ταζεδικα.
Εὔμορφα κεράσια εἶναι.
Ἂς περιδιαβάσωμεν ὀλίγον εἰς τὸν κῆπον, καὶ ἔπειτα ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸ καΐκι.
Ἄγε, ἂς ὑπάγωμεν περιδιαβάζοντες.
Κωπηλάτει πρὸς τὸν Βόσπορον.
Ἰδὲ τὸ Μπυγιὔκντερέ.
Νὰ καταιβῶμεν; ἡ περιδιάβασις ἐδῶ εἶναι πολλὰ εὐφράσυνος.
Ἂς περιδιαβάσωμεν ὅλον τὸν Βόσπορον ἕως τῆς μαύρης θαλάσσης.

دونشده اناطولیـــدن كچرز	Ντönüğönü τὲ ἀνατολευτᾶν γγε τζέριζ.	Ἐν τῇ ἐπιστροφῇ ἂς διαβῶμεν διὰ τῆς Ἀνατολῆς (μικρᾶς ἀσίας).
اوشده اناطولي‌يه كلدك	Γ'ὄτὲ ἀναντολεῖὰ γγελντίκ.	Γ'δὲ ἐφθάσαμεν εἰς τὴν Ἀνατολήν.
شو چفتلكه كيرولم	Ὅῦ τζιφτλιῖὲ γγιρελίμ.	Ἂς ἔμβωμεν εἰς τοῦτο τὸ χωρίον.
شرابك وارمي دخي اوت سلطانم ايكي شيشه دخي وار	Ὅαραμπὴ βάρμη νταχᾶ; Ἔββετ σελτανὴμ, ἰκὶ σὶσὲ νταχᾶ βάρ.	Ἔχεις ἀκόμη κρασί; Ναὶ, αὐθένταμυ, εἶναι ἀκόμι δύο λάγηνοι.
كيتمزدن اوّل ايچه‌لم	Γγιτμεζντὲν ἔββελ ἰτζελίμ.	Πρὶν νὰ ἀναχωρήσωμεν ἂς πίωμεν.

يدنجي مكالمه
خبر اوزره

Γεντινδζὶ μὄκιαλεμέ.
Χαμπὲρ ὄζρέ.

Διάλογος ἕβδομος.
Περὶ νέου.

نه خبر	Νὲ χαμπέρ;	Τί νέον;
بر خبرك يوقمي	Μπὶρ χαμπερὶν γιὸκ-μυ;	Δὲν ἰξεύρεις κἀνένα νέον;
هيچ بر شي اشتمدم	Χὶτζ μπὶρ σὲἶ ἰσὶτμεντιμ.	Δὲν ἤκουσα τίποτε.
نه ديرلر	Νὲ ντερλέρ;	Τί λέγουν;
بزم سغرمز وار در ديو اشتدكمي	Μπιζὶμ σεφεριμὶζ βάρ-ντης ντεῖ ἰσὶττίν-μι;	Ἤκουσας, ὅτι ἔχομεν πόλεμον;
اشتمدم	Γ'σὶτμεντιμ.	Δὲν ἤκουσα.
بعض دشمن اوزرنه سغر اولاجقدر ديديلر	Μπάζη ντὄσμὰν ὄζερινὲ σεφὲρ ὁλαδζιάκ-της ντεντιλέρ.	Εἶπαν, ὅτι θέλει εἶναι πόλεμος ἐναντίον τινῶν ἐχθρῶν.
سغر اولاچقدر ديرلر ايدي انجق اصلي يوقدر	Σεφὲρ ὁλαδζάκ-της ντερλέρ-ιντι, ἄνδζακ ἀσλὴ γιὸκ.	Ἐλέγετο, ὅτι θέλει εἶναι πόλεμος, ὅμως δὲν εἶναι ἀληθινόν.
بارش اولاجق ديديلر	Μπαρὴσ ὁλαδζὰκ ντεντιλέρ	Εἶπαν, ὅτι θέλει εἶναι εἰρήνη.
بارش اولاجـــغـــن انانديكمي	Μπαρὴσ ὁλαδζαγὴν ἰνανντὴν μη;	Πιστεύεις, ὅτι θέλει εἶναι εἰρήνη;
اويله صانرم	Ὄϊλὲ σανὴρεμ.	Ἔτζι νομίζω.

كاغدلر نه ديرلر
نه زمان قالقجق عسكر

بللو دكل
ديمزلرمي نره‌يه كيدجك

اليغورنه‌يه كيدجك

فالن اغادن اوتوري
ديدكلري كرچكميدر
نه ديرلر
اورلمش ديديلر
يازق زيرا پك ايو ادمدر

كيم اوردي
ايكي اصلجق
سببي بلنمزمي
بر سله اوردوغي ايچون
ديديلر
انانمم
بنده انانمم

كرچكي تيز طويلور

Κιαγγιντλὰρ νὲ ντερλέρ;
Νὲ ζαμὰν καλκαδζὰκ ἀσκέρ;

Μπελλὶ ντεῖλ.
Ντιμεζλὲρεμι νέρεῖε γγιντεδζέκ;
Ἀληγορναῖὰ γγιντεδζέκ.

Φὲλὰν ἀγαντὰν ὀτὲρὲ ντεντικλερὶ γγερτζέκμι-ντις;
Νὲ ντερλέρ;
Βερελμὲτ ντεντιλέρ.
Γιαζήκ, ζίρα πὲκ 'εῖ ἀντάμντηρ.
Κὴμ βερντὲ;
Γ'κὶ ἀσηλαδζάκ.
Σεμπεμπὶ μπὶλιμὲζ-μις
Μπὶρ σιλλὲ βερντεγὲ ἰτζὶ ντὲντιλέρ.
Ἰναμμάμ.
Μτὲν ντὰ ἰναμάμαμ.

Γγερτζεῖ τὲζ ντὲῖλέρ.

سكزنجي مكالمه
ايكي دوست اراسنده

اغا سنري بر كمسه استيور
سويله كلسون ايچرو
صباحكز خير اولا
عاقبتكز خير اولا

Σεκιζινδζὶ μὲκιαλεμέ.

Γ'κὶ ντὸς ἀρασηυντᾶ.

Ἀγᾶ σιζὶ μπὶρ κίμσε ἰσὲ ἴορ.
Σοῖλὲ γγελσὶν ἰτζερὶ.
Σαμπαχνὴζ χαῖρ ὀλᾶ.
Ἀκημπετηνὶζ χαῖρ ὀλᾶ.

Αἱ ἐφημερίδες τί λέγεν;
Πότε θὰ κινήσει τὸ στράτευμα;
Δὲν εἶναι γνωσόν.
Δὲν λέγεν, πῶ μέλλει νὰ ὑπάγῃ;
Μέλλει νὰ ὑπάγῃ εἰς Λιβῦρνον.
Ἀληθινὰ εἶναι ὅσα εἶπαν περὶ τοῦ δεῖνος αὐθέντε;
Τί λέγεν;
Ἐπληγώθη, εἶπαν.
Κρῖμα, διότι εἶναι πολλὰ καλὸς ἄνθρωπος.
Ποῖος τὸν ἐπλήγωσε;
Δύο κακότροποι.
Ἀγνοεῖται ἡ αἰτία;
Διὰ ἓν δοθὲν ῥάπισμα, εἶπαν.
Δὲν πιστεύω.
Καὶ ἐγὼ δὲν ἐμπορῶ νὰ πιστεύσω.
Ἡ ἀλήθεια θέλει φανερωθῇ εἰς ὀλίγον.

Διάλογος ὄγδοος.

Μεταξὺ δύο φίλων.

Αὐθέντα, σᾶς ζητεῖ κάποιος.
Εἰπὲ νὰ ἔμβῃ.
Καλὴν ἡμέραν σᾶς εὐχομαι.
Πολλὰ τὰ ἔτησας.

اخبايه بر اسكمله كتور	Α'γαϊὰ μπὶρ ἰσκεμλὲ γγετίρ.	Φέρε εἰς τὸν αὐθέντην ἕνα σκαμνί.
لازم دكل	Λαζὶμ ντεῖλ.	Δὲν εἶναι ἀναγκαῖον.
معذور اوله بونده چوق	Μαζὺρ ὀλᾶ, μπυντᾶ τζιὸκ ἐγ-	Συγχώρησον, ἐδῶ δὲν ἐμπορῶ
اكلنمم	λενέμεμ.	νὰ διατρίψω πολύ.
شونده يڤين بر دوستك	Ϊυντὰ γιακὴν μπὶρ ντοστὺν ζια-	Πρέπει νὰ ὑπάγω εἰς ἐπίσ-
زيارتنه كيتسم كرك	ρετινὲ γγιτσὲμ γγερέκ.	κεψιν ἐδῶ σιμὰ ἑνὸς φίλυ.
نه پك اوتلرسن بر از	Νὲ πέκ ἐβετλέρσιν, μπὶρ ἀζ	Ὦ πόσον βιάζεσαι, κάθησο
اوتور بر طتلو مصاحبت	ὀτὺρ, μπὶρ τατλὴ μὺσαχεμ-	ὀλίγον νὰ συλλαλήσωμεν.
ايده لم	πὲτ ἐντελίμ.	
نيجه سكز سلطانم	Νίδζε σινὶζ σελτανήμ;	Πῶς εἶδε, κύριέ μυ;
ايو خوش سلطانم	Ἐ ἰ χὸσ σελτανήμ.	Πολλὰ καλὰ, αὐθέντα μυ.
خاطركزي صورمغه كلدم	Χατηρηνζὴ σορμαγᾶ γγελυτίμ.	Ἦλθον διὰ νὰ ἐρωτήσω τὰ κα-
		τὰ σὲ ὴ τὴν πρός με διάθε-
		σίν συ.
الله راضي اوله سطلانم	Α'λλᾶχ ῥαζὴ ὀλᾶ, σελτανήμ.	Ὁ θεὸς εὐδοκήσοι (εὐχαρισῶ),
		αὐθέντα.
الله عمركزي چوق ايليه	Α'λλᾶχ ὑμρὺνὺζὶ τζιὸκ ἐϊλεϊέ.	Ὁ θεὸς νὰ σᾶς πολυετῇ.
بر خبرك يوقمي	Μπὶρ χαμπερὶν γιὸκ-μυ;	Δὲν ἔχεις τί νέον;
هيچ يوقدر بلكي سزده	Χὶτζ γιὸκ-τυρ, μπέλκι σιζὶντὲ	Δὲν ἰξεύρω τίποτε νέον, ἴσως
يكي خبرلر واردر	γενὶ χαμπερλὲρ βάρ-ντηρ.	ὑσεῖς ἐξεύρετε κἀνέα.
فلان پاشا معزول اولمش	Φὺλᾶν παὺᾶ μαζὺλ ὀλμὺσ ντε-	Λέγυσιν, ὅτι ὁ δεῖνα πασᾶς
دیدیلر	ντιλέρ.	καθηρέθη.
دكمده زيرا وزيرك كوزنده	Ντεγμεντὲ, ζὶρα βεζὶρὶν γγὸ-	Μὴ λὶς πιθανὸν, διότι τιμᾶται
در وعسكر اني سور	ζὺνντὲ ντὶς, βὲ ἀσκὲρ ὀνὺ σε-	ἀπὸ τὸν Βεζύρην, ὴ ἀγαπᾶ-
	βέρ.	ται ἀπὸ τὸ στράτευμα.
بر پك ايو ادمدر عقللودر	Μπὶς πέκ-ἐ ἰ ἀντάμ-ντηρ, ἀ-	Εἶναι πολλὰ καλὸς ἄνθρωπος,
جومرد در	κιλλὴ ντὴρ, ὀζὶομέρτ-τὶρ.	φρόνιμος, ὴ φιλόδωρος.
كمسه يه ضرري طوقنمز	Κιμσεϊὲ ζαραρὴ ντοκυνμαζ, βὲ	Δὲν βλάπτει τινὰ, ὴ εὐεργε-
وهيچسينك ايلكي استر	χεπισινὶν ἐϊλὶ ἰστέρ.	τεῖ πάντα ἄνθρωπον.
فقيرلرك باباسيدر	Φακηρλαρὴν μπαμπασή-ντηρ,	Εἶναι τῶν πτωχῶν ὁ πατὴρ, ὴ
وصوچسزلرك قورتاريجيسيدر	βὲ συτζυζλαρὴν κυρταρηζὴ-	τῶν ἀθώων ὁ λυτρωτής.
	σή-ντηρ.	

انك معزول اولدوغي
چوق آدمه ضرر كتورر
كرچكسن اغا انك
ايلكلرني چوق اشتدم
دنيانك ايلكني سويليورلر

يازق كه اويله آدم بختسز
طالعسز اوله
انجق كيمدر قپوده
بر چوقه دار در
بو وقتكز خير اولا اغالر

اغامك سزه سلامي وار
شو مكتوبه نظر بيورك

اغاكه بندن چوق سلام
ايله ودي كه يارن ديدكي
يرده بولنرم
بو مكتوبي كيم يوللدي
سكا
احمدك قرداشي يوللدي
بني اوه دعوت ايديور

بنده سزك ايله كلمكه
پك استرم
خوش كلدكز صفا كلدكز
باري يارين بر ذوق ايدرز

كيدهيم ايمدي هر شي
حاضرليم
پك ايو سلطانم الله
بلكه اولسون

Ὁ νὺν μαζὺλ ὀλιτὺγὺ τζιὸκ ἀνταμὰ ζαραὲ γγετιτίρ.

Γγερτζέκσιν ἀγὰ, ὀνὺν ἑϊλικλεριν τζιὸκ ἰσιττίμ.

Ντὺνιανὺν ἑϊλιὶνὶ σοϊλὲ ἰορλαρ.

Γιαζήκ-κὶ, ὀϊλὲ ἀντὰμ μπαχτσὺζ ταλιὺζ ὀλὰ.

Ἄνὸζακ κὶμ ντὶρ καπὺντὰ;

Μπὶρ τζιοχαντὸρ ντήρ.

Μπὺ βακτὺνὺζ χαϊρ ὀλὰ ἀγαλὰρ.

Ἀγαμὴν σιζὲ σελαμὴν βὰρ, σὺ μεκτὺμπὰ ναζὰρ μπὺϊὺρὺν.

Ἀγανὰ μπεὺντὲν τζιὸκ σελιὰμ ἑϊλὲ, βὲ ντὶ κὶ, γιαρὴν ντεντὶ γερντε μπὺλὺνὺρὺμ.

Μπὺ μεκτὺμπὺ κὶμ γιολλαντὶ σανὰ;

Ἀχμεντὶν καρὺντασὺ γιολλαντὶ μπενὶ ἀὸὰ ντὰὸὲτ ἐντὲ ἰὸρ.

Μπὲν ντὰ σιζὶν ἰλὲ γγελμεὶὲ πὲκ ἰσερὶμ.

Χὸσ γγελὺντὶνὶζ, τεφὰγγελὺντὶνὶζ

Μπὰρε γιὰρὴν μπὶς ζὲφὰ ἐντερὶζ.

Γγὶντὲὶμ ἰμὺντὶ, χὲρ σὲὶ χὰζὴς λαὴμ.

Πὲκ ἐὶ σὺλτὰνὴμ, ἀλλὰχ μπὶλὲνὸζὲ ὀλσὺν.

Ἡ καθαίρεσις αὐτὺ θέλει φέρει βλαβὴν εἰς πολλὺς ἀνθρώπυς.

Ἀληθινὰ λέγεις, αὐθένταμυ, πολὺ ὕψυσα τὰς καλωσύνας τυ.

Τὰς πρὸς ὅλυς καλωσύνας τυ διηγὺνται ὁ τώρα.

Κρῖμα, ὅτι τοιὺτος ἄνθρωπος εἶναι ἀτυχὴς ὁ ἄμοιρος.

Πλὴν, ποῖος εἶναι εἰς τὴν θύραν;

Ἕνας ὀὺλος εἶναι.

Εὔχομαί σας, αὐθένται, ταὺτὴν τὴν ὥραν αἰσίαν.

Ὁ αὐθέντης μυ σᾶς ἀσπάζεται, ὁρίσατε νὰ ἀναγνώσητε ταὺτὴν τὴν ἐπιστολήν.

Ἄσπασαι ἐξ ἐμὺ τὸν αὐθέντην συ, ὁ εἰπὲ ὅτι αὔριον θέλω εὑρεθῆ εἰς τὸν ῥηθέντα τόπον.

Τὶς σοὶ ἔστειλε τὺτο τὸ γράμμα;

Τὺ Ἀχμετὺ ὁ ἀὸελφὸς τὸ ἔστειλε, ὁ μὲ προσκαλεῖ εἰς τὸ κυνὴγι.

Καὶ ἐγὼ ἐπιθυμῶ πολὺ νὰ ἔλθω μαζὺσας.

Καλὸς νὰ ἔλθῃς ὁ νὰ ὁρίσῃς.

Τὺλαχιστὸν, αὔριον θέλομεν εὑρεθῆμεν.

Πηγαίνω λοιπὸν νὰ ἑτοιμάσω ὅλα.

Πολλὰ καλὰ, αὐθέντα μυ, ὁ θεὸς μεθ' ὑμῶν.

طقوزنجي مكالمه
او اوزره

نجه دخي بو ساعتده
وشكده سكز
پوه نه كوزل اوجـــي
ايمشسن سن
معذور بيورك اخشام
ے ياتدم
صباح نمازنده قالقمش
كرك ايدك
چوف اولديمي سز كلي
چوقدن سني بكلرز
تيز قلق
هوا كوزليدر
هوا بوزقميدر
هوا بللو دكل

الله ويره يغمييدي
دكلده كه يغه
روزكار يوقدر
هر شي حاضرمي
هايده كيدهلم
توفنكلري خدمتكارلره
ويرك كتورسونلر
باروتي ونشميكز
نقدر قورشون الديكز
لازم اولهجق قدر واردر

تازيلري يكا ويرك طوتايم

Ντοκεζενδζέ μεκιαλεμέ.

Α'β ἔζρέ.

Νίδζε, νταχᾶ μπᾶ σαχαττᾶ ντεσεκτέ-σινιζ;

Πόχ, νὲ γγεζέλ ἀδζὴ ἡμήσ-σην σέν.

Μαζὲρ μπεϊέρεν, ἀχσᾶμ γγὲτζ γιαττήμ.

Σαμπᾶχ ναμαζηντᾶ καλκμήσ γγερὲ ἐ-ντίν.

Τζιοκ ὀλντέ-με σιζ γγελελί;

Τζιοκτὰν σενὶ μπεκλέριζ.

Τὲζ κάλκ.

Χαβὰ γγεζέλ-μι-ντιε;

Χαβὰ μποζέκ-με ντερ;

Χαβὰ μπελλί ντεῖλ.

Α'λλὰχ βερὲ γιάγμαϊαϊντη.

Ντεγμεντὲ κὶ γιαϊά.

Ρεζγγιαρ γιοκ-τερ.

Χὲρ σεῖ χαζήρ-μη;

Χαΐντε γγιιτελίμ.

Τεφενκλερὶ χηζμετκιαρλαρᾶ βέριν γγετιρσιιλέρ.

Μπαρετᾶ ἐνέτμαηνζ.

Νέ-καντὰρ κερσὲν ἀλὶτηήζ;

Λαζήμ ὀλαδζὰκ καντὰρ βάρ-ντιε.

Τεζηλαρὴ μπανὰ βέριν, τε-ταϊήμ.

Διάλογος ἔννατος.

Περὶ κυνηγίου.

Πῶς, ταύτῃ τῇ ὥρᾳ ἀκόμι εἶσε εἰς τὸ κρεββάτι;

Ω"! τί καλὸς κυνηγὸς εἶσαι;

Συγχώρησον, ἐπλάγιασα ψὲς ἀργά.

Ε"πρεπε νὰ εἶσαι συκωμένος τὸ πρωΐ.

Πρὸ πολλᾶ ἦλθες;

Σὲ προσμένομεν πρὸ πολλᾶ.

Ὀγλήγωρα σηκώσε.

Εἶναι καλὸς ὁ καιρός;

Εἶναι ἀχαμνὸς ὁ καιρός;

Δὲν εἶναι γνωστὸν τί καιρὸς θέλει εἶναι.

Α"μποτε νὰ μὴ βρέξῃ.

Δὲν πιστεύω νὰ βρέξῃ.

Α"νεμος δὲν εἶναι.

Ε"τοιμα εἶναι ὅλα;

Α"γε ὑπάγωμεν.

Δότε τὰ τυφέκια εἰς τὲς δέλες νὰ τὰ φέρεν.

Μὴ λησμονεῖτε τὸ μπαρᾶτι.

Πόσα βόλια ἠγοράσατε;

Εἶναι ὅσα χρειάζονται.

Δὸς εἰς ἐμὲ τὲς κυνηγετικὲς σκύλες νὰ κρατήσω.

هر برينه يرني بيان ايله
هر كس استدوكي يري
السون
اوزاغه كيتميه‌لم اوشته بو
اورمانده او طوپطولو در

برازدن بولشرز وطوتدوغمز
شكارلري يرز

طوغرو سويليم‌مي چوقدن
بويله بر او ايتمش ايدم
چلبي قرداشك نه كوزل
توفنك اتردي
همان نشانلدوغي يري
اورر ايدي
لطيفه ايدرسكز
هايده كيده‌لم بر ذوق
سوره‌لم

Χὲρ μπιρινὲ γερινὶ μπεϊὰν εἰλέ.
Χὲρ κὲσ ἰσεντζῖ γερὶ ἀλσήν.

Οὐζαγᾶ γγιτμεϊὲλιμ, ἰσ τὲ μπᾶ
ὀρμαννταᾶ ἀβ τόπ-τολᾶ ντὲρ.

Μπὶρ ἀζντὰν μπυλυσᾶρυζ, βὲ
τυττυγυμὲζ σικιαρλαρὴ γέριζ.

Ντογρὲ σοϊλεῖμ-μι, τζιοκτὰν
μποϊλὲ μπὶρ ἀβὲτμεμισ-ιντιμ
Τζελεμπὶ καρνταση̃ν νὲ γγὲ-
ζελ τὲφὲνκ ἀτάρντη.
Χέμεν νισανλαντυγᾶ γερὶ βυ-
ερὲρ-υντυ.
Λατιφὲ ἐντέρσινιζ.
Χάϊντε γγιιτελίμ, μπὶρ ζὲφκ
σὲρελίμ.

Διόρισον εἰς καθέγα τὸν τόπον τυ
Ἀς λάβῃ καθεῖς ὅποιον τόπον
θέλει.

Μὴ ὑπάγωμεν μακράν. Ἰδὲ τᾶ-
τό τὸ δάσος εἶναι πολλὰ γε-
μάτον ἀπὸ κυνήγι.

Μετ᾽ ὀλίγον ἀνταμοιόμεθα, ϗ
τρώγομεν τὰ πιαδέντα κυ-
νήγια.

Νὰ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, πρὸ
πολλᾶ δὲν ἔκαμα τοιᾶτο κυνήγι.

Ὁ κὺρ ἀδελφός συ ἐτραβᾶσε τυ-
φέκι πολλὰ καλά.

Παρευθὺς ἐκτυπᾶσε τὸν τόπον,
ὅπυ ἐσημάδευε.

Μετωρίζεδε.

Ἀς ὑπάγωμεν νὰ εὐφραινθῶμεν.

اونجي مكالمه
اغا ايله خدمتكار

بره‌هو اوغلان چاغره چاغره
سسم بوغلدي
لبيك سلطانم
براتش ايله قلپغمي ويسر
جوقه‌مي سلك پاپوجلرمي
سيل

پنجره‌لري اچ كه اوطه
روزكارلنسون
ياش اوستنه سلطانم

Ὀνυντζᾶ μὲκιαλεμέ.

Ἀγὰ ἰλὲ χιζμετκιάρ.

Μπρὲ χᾶ ὀγλὰν, τζιαγιηᾶ τζια-
γιηρᾶ σεσὶμ μπογυλυτᾶ.
Λέπτε συλτανήμ;
Μπὶρ ἀτὲσ ἐϊλὲ, καλπαγιμὴ
βὲρ, τζιοχαμὴ σίλκ, παπυ-
δζλαρημὴ σίλ.

Πενδζερλερὶ ἀτζ κὶ ὀντᾶ ρυζ-
γγιαρλανσήν.
Μπὰσ ὅσὲνὲ συλτανήμ.

Διάλογος δέκατος.

Ὁ αὐθέντης ϗ ὁ δοῦλος.

Ἐ᾽ ἰ παιδί, ὁ λαιμός μ᾽ ἐπόιησε
φωνάζωντας.
Ὁρίσατε, αὐθέντα μυ.
Ἄναψε φωτίαν, δός μοι τὸ καλ-
πάκιμυ, τείναξε τὸ φόρεμά
μυ, πάσρευσε τὰ παπυτζιά
μυ.
Ἄνοιξαι τὰ παράθυρα, διὰ νὰ
ἀεριωθῇ ὁ ὀνδᾶς.
Μετὰ χαρᾶς, αὐθέντα μυ.

تيز ايله امدي	Τὲζ ἐιλὲ ἴμντι.	Κάμε λοιπὸν ὀγλίγωρα.
بو شيلري بن سكا ديمدين ايتمك كرك ايدك	Μπὲ σὲἴλερὶ μπὲν σανὰ ντέμεντεν ἐτμὲκ γγερέ ἴ-ντίν.	Αὐτὰ τὰ πράγματα ἔπρεπε ἰὰ τὰ κάμῃς χωρὶς νὰ σοὶ εἰπῶ.
دوشكي قالدر	Ντὲσὲἴ καλντήρ.	Σύκωσαι τὸ σρῶμα.
اوطديي سپور	Ὀνδαὴ σὲπὲρ.	Σκέπισαι τὸν ὀνδᾶν.
بر صو كتور المي ييڭيم	Μπὶρ σὲ γγετὶρ ἐλιμὶ γιαϊκαήμ.	Φέρε νερὸν νὰ πλύνω τὰ χέριά μυ.
يوزپشكري بكا وير	Γὲζ πεσκιρὶ μπανᾶ βέρ.	Δός μοι τὸ χειρομάνδυλον.
بو كون اوده يمم دوستك بريسي بني اويله مانجه aimaجه دعوت ايتدي اكر بر شي لازم ايسه سزه الك و ييك	Μπὲ γγὲν ἐβντὲ γεμὲμ, ντοσὲν μπιρισὶ μπενὶ ὀϊλὲ μαυδζασηνᾶ νταβὲτ ἐττὶ, ἔγερ μπὶρ σὲἴ λαζήμ-ησα σιζὲ, ἄλληὲ γέἴν.	Σήμερον δὲν τρώγω εἰς τὸ σπῆτι· ἕνας φίλος μ' ἐκάλεσεν εἰς τὸ γεῦμα. Ἐὰν σοὶ εἶναί τι ἀναγκαῖον, πάρε ἢ φάγε.
شمديلك بلمجه كل دعوت ايتدكلري يرده ك	Σἰμντιλικ μπιλεμδζὲ γγὲλ ντὰβὲτ ἐττικλερὶ γερέντεκ.	Κατὰ τὸ παρὸν ἔλα μαζί μυ ἕως εἰς τὸν τόπον, ὅπυ μ' ἐκάλεσαν.
اندن صكره اوه دوك هر شيئ يزلو يرنجه قو اوطدلري تمزله بلكم دوستك بريسي ايله	Ὀ'ντὰν σονρὰ ἐβὲ ντὸν, χὲρ σὲἴ γερλὶ γεριδζὲ κὰ, ὀνταλαρὴ τεμιζλὲ, μπέλκιμ ντοσὲν μπιρισὶ γγελέ.	Ἔ'πειτα, ἐπίστρεψον εἰς τὸ σπῆτι, βάλε κάθετι εἰς τὸν ἁρμόδιον τόπον, πάστρευσαι τὲς ὀντάδες· ἴσως ἔλθοι κἀνένας φίλος.
باش اوستنه سلطانم	Μπὰσ ὲσὲνὲ σελτανήμ.	Μετὰ χαρᾶς, αὐθέντα μυ.

اون برنجي مكالمه	Ὀ'ν μπιριν δζὶ μὲκιαλεμέ.	Διάλογος ιά.
بر كمسه يي سؤال ايتمك اوزره	Μπὶρ κιμσεὶ σὲὴλ ἐτμὲκ ὲζρέ.	Περὶ τῆ ἐρωτᾶν περί τινος.
كيم ايدي اول چلبي كه سنكله دمين لاقردي ايدر ايدي	Κὶμ ἰντὶ ὂλ τζελεμπὶ κὶ, σενὶν ἰλὲ ντέμιν λακιρντὴ ἐντὲρ-ντι,	Ποῖος ἦτον ἐκεῖνος ὁ κύριος, ὅσις ἐλάλει μαζί συ πρὸ ὀλίγυ;
روم ر	Οὐρὲμ-ντερ.	Γραικός.
روم كوره توركچه پك ايو سويلر	Οὐρεμᾶ γγὸρὲ τὲρκτζε πὲκ ἐἴ σοἴλέρ.	Ὅσον διὰ Γραικὸν, ὁμιλεῖ πολλὰ καλὰ τὲρκικα.
تورکچه يي چـــــوق مسلمانلردن ايو بلور	Τὲρκτζεὶ τζἴὸκ μὲσὲλμανλαρντὰν ἐἴ μπιλίρ.	Αὐτὸς ἐξεύρει Τὲρκικα καλλίτερον ἢ παρὰ πολλὲς Τὲρκες

ظاهر چوقدن بو ولايتلرده كزر	Ζαχὲρ, τζιοκτὰν μπὲ βιλαετλεριντὲ γγεζὲρ.	Βέβαια, πρὸ πολλῆ διατρίβει εἰς τούτους τοὺς τόπους.
بش ييلدن برو بونده در	Μπὲσ γηλντὰν μπερὶ μπεννταῆ ντήρ.	Ἀπὸ πέντε χρόνους εἶναι ἐδώ.
بر پك ايو آدمه بكزر	Μπὶρ πὲκ ἐῖ ἀνταμὰ μπενζὲρ.	Φαίνεται πολλὰ καλὸς ἄνθρωπος.
آنك ايله كورشمكه پك حظّ ايدرم	Ὀνὲν ἐλᾶ γγὸρεσμεῖὲ πὲκ χὰζζ ἐντέριμ.	Πολλὰ ἐπιθυμῶ νὰ συναναστραφῶ μετ' αὐτοῦ.
سني انك ايله بولشدررم	Σενὶ ὀνὲν ἐλᾶ μπελεσστερέρεμ.	Θέλω κάμει νὰ τὸν ἀνταμώσῃς.
نرده اوترر	Νέρεντε ὀτερέρ;	Πῆ κατοικεῖ;
بونده يقين اوترر	Μπεννταῆ γιακὴν ὀτερέρ.	Ἐδὼ σιμὰ κατοικεῖ.
نه زمان اني سلملغه كيدرز	Νὲ ζαμὰν ὀνὲ σελιαμλαγᾶ γγιντέριζ;	Πότε πηγαίνομεν διὰ νὰ τὸν ἀσπασθῶμεν;
نه زمان بيورسن	Νὲ ζαμὰν μπεῖερέρσαν.	Ὅταν προσάξῃς.
ايشك اولمدوغي زمان كيدرز	Ἰ'σὶν ὅλμαντεγε ζαμὰν γγιντέριζ	Ὅταν δὲν ἔχῃς δουλείαν, πηγαίνομεν.
يارن صباح كيدلم	Γιάρην σαμπὰχ γγιντελίμ.	Ἂς ὑπάγωμεν αὔριον πρωΐ.
پك ايو سلطانم	Πὲκ ἐῖ σελτανήμ.	Πολλὰ καλὰ, αὐθέντα μου.

اون ايكنجي مكالمه كينمك اوزره	Ὀν ἰκινδζὶ μὲκιαλεμέ. Γγιϊνμὲκ ὄζρέ.	Διάλογος ιβ'. Περὶ τοῦ ἐνδύεσθαι.
بره‌هو بركسه وارمي لبيك سلطانم	Μπρὲ χᾶ, μπὶρ κίμσε βάρμη; Λέππε σελτανήμ.	Εἴ, εἶναι κανένας ἐδώ; Τί θρίζετε, αὐθέντα μου;
تيز اتشي يق وبني كيدر	Τεζ ἀτεσὶ γιὰκ βὲ μπενὶ γγιϊντίρ.	Ὀγλήγορα, ἄναψε φωτίαν, καὶ ἔνδυσόν με.
كوملكمي بكا ويرر	Γγὸμλεῖμὶ μπανᾶ βέρ.	Δός μοι τὸ ὑποκάμισόν μου.
اسيجاق دكل اكر استرسكز اسيدم	Ἰσσιδζιὰκ ντεῖλ, ἔγερ ἰσέρσενιζ, ἰσσιντεῖμ.	Δὲν εἶναι ζεστόν. Ἐὰν θέλητε, θέλω τὸ τζεσάνη.
يوق يوق ايودر	Γιὸκ γιὸκ, ἐῖ ντίρ.	Ὄχι ὄχι, καλὰ εἶναι.
چوراپلرمي كتور	Τζιοραπλαρημὴ γγετίρ.	Φέρε τὰ παπούτζιά μου.
قوندورلرم قاني	Κοντεζαλαρὴμ χάνη;	Πῆ εἶναι τὰ παντόφλιά μου;

ايشتدى سلطانم	Γ'ὅτὲ, σȣλτανήμ.	Ἰδὺ, αὐθέντα μȣ.
يكيستي اصمرلمش ايدم كبي	Γενισινὶ ἰσμαρλαμήσ-ηντημ κιμπί.	Μοὶ φαίνεται, ὅτι παρήγγειλα ἄλλα νέα.
اوت سلطانم انجق دخي بتورمشلر	Ἔϐϐετ σȣλτανήμ, ἄνδζιακ ντα-χὰ μπιτίρεμεμισ'λερ.	Ναὶ αὐθέντα μȣ, πλὴν δὲν ἐ-τελείωσαν ἀκόμη.
بو كون كيت بقمسك بتورمشلرمي	Μπȣ̃ γγȣ̃ν γγίτ μπακάσηη μπιτιρμίσ'λερ.μι;	Πήγαινε σήμερον νὰ ἰδῆς, ἂν ἐ-τελείωσαν;
كورمكي ياپمغه ويرمش ايدم كتوردیلرمي بقدیم	Κȣ̃ρȣ̃μȣ̃ γιαπμαγᾶ βερμίσ-ιντιμ· γγετιρντιλέρ-μι, μπα-καϊήμ	Ἔδωκα τὴν γȣ̃νάν μȣ νὰ κάμȣν· τὴν ἔφεραν; νὰ ἰδῶ.
ايومیدر نه دیرسن	Ἐ'ίμι-ντιρ, νὲ ντέρσιν;	Καλὰ εἶναι, τί λέγεις;
پك كوزلدر سلطانم هم سكا پك ياقشر	Πὲκ γγȣ̃ζὲλ ντίε, σȣλτανήμ, χὲμ σανὰ πὲκ γιακησή̃ς.	Πολλὰ εὔμορφα εἶναι, αὐθέντα μȣ, καὶ σοὶ πρέπει πολλὰ καλά.
قاني قلیغم	Χάνη καλπαγήμ;	Πȣ̃ εἶναι τὸ καλπάκι μȣ;
چماشرجي بي كوررسك دیكه چماشریمي كتورسن	Τζιαμασȣ̃ιρτζὶ γγȣ̃ρȣ̃ρσεν, ντὶ κὶ τζιαμασȣ̃ιρεμὴ γγετιρσίν.	Ἐ'ὰν ἰδῆς τὴν πλύστριαν, εἰπὲ νὰ μοὶ φέρῃ τὰ πλυστικά μȣ.
باش اوستنه سلطانم	Μπάσ' ȣ̃σȣ̃νέ, σȣλτανήμ.	Μετὰ χαρᾶς, αὐθέντα μȣ.
قنغي اسپابكي كيرسن بو كون	Χάνγη ἐσπαμπηνὴ γγιἷέρσιν μπȣ̃ γγȣ̃ν;	Τί φόρεμα ἐνδύεις σήμερον;
دون كیدیكمي	Ντȣ̃ν γγιἷτιμί.	Ἐ'κεῖνο, ὁπȣ̃ ἔνδυσα χθές.
دون درزیه كیتدكمي	Ντȣ̃ν τερζιὲ γγιττίν-μι;	Ἐ'πῆγες χθὲς εἰς τὸν ῥάπτην;
اوت سلطانم بو كوندن اوتوري سوز ویردي	Ἔϐϐετ σȣλτανήμ, μπȣ̃ γγȣ̃ν-ντὲν ὅτȣ̃ρȣ̃ σȣ̃ζ βερντί.	Ναὶ, αὐθένταμȣ, διὰ σήμερον ὑπεχέθη.
قپویي چاليورلر بك كیمدر	Καπȣϊȣ̃ τζαλαϊόρλαρ, μπὰκ κὶμ ντίρ.	Κτυπȣ̃ν εἰς τὴν θύραν, κύττα-ξαι ποῖος εἶναι.
درزیدر سلطانم	Τερζὶ ντίρ, σȣλτανήμ.	Ὁ ῥάπτης εἶναι, αὐθέντα μȣ.
كلسون ایچرو	Γγελσὶν ἰτζερί.	Ἂς ἔμϐῃ.
صفا كلدك اوستنه درزي اسپابمي كتوردكمي	Σεφᾶ γγελντὶν ȣ̃σᾶ τερζὶ, ἐσ-παμπημὴ γγετιρντίν-μι;	Καλῶς ἦλθες, κὺρ ῥάπτα, μοὶ ἤφερες τὸ φόρεμά μȣ;
اوت سلطانم كتوردم	Ἔϐϐετ σȣλτανήμ, γγετιρντίμ.	Ναὶ αὐθέντα μȣ, τὸ ἤφερον.
بن سني بكلردم	Μπὲν σενὶ μπεκλέρντιμ.	Ἐ'γὼ σ' ἐπρόσμενον.

اوستمه قو بقدلم ايومیدر	Οὔsϋμὲ κὸ, μπακαλὴμ ἐἴ-μι-ντιę.	Δοκιμασαί τομοι, διὰ νὰ ἰδῶ, ἂν εἶναι καλόν.
ان شاالله خوشنود اولورسك	Ἴν σαλλὰχ χοσὶνὲντ ὀλὲρσϋν.	Ἐλπίζω νὰ εὐχαριsηθῆς.
بكا قصه كورينور	Μπανᾶ κησσᾶ γγὸρϋνὲę.	Ἐμοὶ μοὶ φαίνεται κοντόν.
يكلري اينلي دكلمي	Γενλερὶ ἐνλὶ ντεἴλ-μι;	Τὰ μανίκια δὲν εἶναι πολλὰ πλατέα;
خير سلطانم پك ايودر	Χάἴę σϋλτανὴμ, πὲκ ἐἴ ντίę.	Ὄχι, αὐθέντα μϋ, πολλὰ καλὰ εἶναι.
شمدي بويله كيرلر	Ἴίνντι μπὸἴλὲ γγἴἴęλέę.	Κατὰ τὸ παρὸν ἔτζι φορῶν.
پك طاريده نه ايلمه‌لي	Πὲκ νταęὴ ντᾶ νέ-ἴλεμελί;	Καὶ τί χρησιμεύει πάλιν τόσον sενά;
خرجلرينه سوزك وارمي	Χαęδζλαęηνᾶ σὸζϋν βάęμη;	Τί λέγεις περὶ τῆς παρασκευῆς μϋ;
پوه نه كوزلدر	Πὸχ, νὲ γγϋζὲλ ντίę;	Ὦ, τί εὔμορφος!
شربدك ارشيني قاچـــه الدك	Ἴęιντὶν ἀęσὴνὴ κατζᾶ ἀλντήν;	Πόσϋ ἠγόρασας τὸ σιρίτι τὴν πῆχυν;
اوجز بر غروشه الدم	Οὐδζὸζ, μτὶę γęϋσᾶ ἀλντήμ.	Ἐφθηνὰ, τὸ ἠγόρασα ἓν γęόσσι.
حسابكي كورده يارين كل اقچه‌كي ال	Χισαμπηνὴ γγὸę ντᾶ, γἰάęην γγὲλ, ἀχτζενὶ ἄλ.	Κάμε τὸν λογαριασμόν σϋ, ϗ αὔęιον ἔλα ϗ λαβε τὰ ἄσπρα σϋ.

اون اوچنجي مكالمه	Ὀνϋτζϋνδζϋ μϋκἰαλεμέ.	Διάλογος ιγ'.
قهوه التي ايتمك اوزره	Καχβὲ ἀλτὴ ἐτμὲκ ϋζęέ.	Περὶ τῦ προγεύεσθαι.
قهوه التي‌يه حاضر بـــر شيك يوقمي	Καχβὲ ἀλτηἰὰ χαζὴę μπὶę σἐἴν γἰόκ-μϋ;	Δὲν ἔχεις τι διὰ πρόγευμα;
نه استرسكز سلطانم	Νὲ ἰsέęσηνἰζ, σϋλτανήμ;	Τί θέλετε, αὐθέντα μϋ;
قوزي اتي يوقميدر	Κϋζϋ ἐτὶ γἰόκ-μϋ-ντϋę;	Δὲν ἔχετε ἀęνίσιον κρέας;
يوقدر سلطانم انجـــق سجوق ايله اوفق بورك واردر	Γἰόκ-τϋę, σϋλτανὴμ, ἄνδζἰακ σϋδζὸκϋλὲ ϋφὰκ μπὸęὲκ βάęνητę.	Ὄχι, αὐθέντα, ὅμως εἶναι λϋκάνικα ϗ λεπτα πλακέντια.

پك ايو وار شراب چـــك	Πὲκ ἐΐ· βὰς, σὰρὰμπ τζὲκὺ σο-	Πολλὰ καλά· πήγαινε, ἔκβαλε
و صوتغه قو	ὺτμαγᾶ κό.	κρασὶ, ᾗ βάλε το νὰ κρυώσῃ.
دوستك بري كلوب بنم ايله	Ντοσὺν μπιρὶ γγελίμπ, μπε-	Εἰς τῶν φίλων πρέπει νὰ ἔλθῃ,
قهوه التي ايدمجك	νὶμ ἰλὲ καχβὲ ἀλτὴ ἐντεδζὲκ.	ᾗ νὰ προγευθῇ μαζί μυ.
چلبيم محلنده كلدك	Τζελεμπίμ, μεχελλιντὲ γγελ-	Αὐθέντα μυ ἐν καιρῷ ἦλθες.
	ντίν.	
هر شيْ حاضر ايتدريوردم	Χὲρ σὲΐ χαζὴρ ἰττιρὶΐορντυμ.	Ἐγὼ ἡτοίμαζον κάθε πρᾶγμα.
تيز سفره‌يي قورك	Τὲζ σοφραὴ κὺρυν.	Ὀγλήγωρα, βάλετε τὴν τρά-
		πεζαν.
تپسيلري چتاللري قشقلري	Τεψιλερὶ, τζιαταλλαρὴ, κασὺκ-	Φέρε τὰ ταλήρια, τὰ πηρένια,
بچاقلري كتور	λαρὴ, μπιτζιακλαρὴ γγετίρ.	τὰ χυλιάρια ᾗ τὰ μαχαίρια.
تكليفسز اولك سلطانم	Τεκλιφσὶζ ὅλυν, συλτανήμ.	Χωρὶς τζερεμόνιας, αὐθέντα μυ.
شو اوفق بوركلردن دخي	Σὺ ὑφὰκ μπὸρεκλερντὲν, ντα-	Φάγετε ἀπὸ ταῦτα τὰ λεπτὰ
اسيجاق ايكن ييكز	χὰ ἰσσιδζὰκ ἰκὲν, γέΐενιζ.	πλακούντια, ἐν ὅσῳ εἶναι ζεσά.
پك ايو درلر انجق بر از	Πὲκ ἐΐ ντιρλὲρ, ἄνδζακ μπὶρ	Πολλὰ καλὰ εἶναι, ὅμως ἐψή-
زياده بشمش	ἀζ ζιΐαντὲ πισμίς.	θησαν πάρα πολύ.
بقه‌لم شراب ايوميدر	Μπακαλὴμ, σὰραπ ἐΐ μι-ντιρ;	Ἴδωμεν, ἐὰν τὸ κρασὶ εἶναι καλόν
وير ايچه‌يم	Βὲρ ἰτζεΐμ.	Δός μοι νὰ πίω.
عشقكزه سلطانم	Ἡσκινιζὲ συλτανήμ.	Εἰς ὑγείαν σας, αὐθέντα μυ.
عافيتلر اولسون چلبيم	Ἀφιετλὲρ ὀλσὺν, τζελεμπίμ.	Μὲ ταῖς ὑγείαις συ.
نه اصل شرابدر بو	Νάσηλ σὰραμπ-τηρ μπὺ;	Τί κρασὶ εἶναι τοῦτο;
شمدي بقرسن طولدر اغايه	Σίμντι μπακάρσην, ντολντὲρ	Εὐθὺς θέλεις ἰδῇ, κέρασαι εἰς
	ἀγαΐά.	τὸν κύριον.
طور بر پاره ييم	Ντὺρ μπὶρ παρὲ γεΐμ.	Περόσμενε νὰ φάγω κομμάτι.
سجوقلري كتور اغايه بـــر	Σὺδζὺκλερὶ γγετίρ, ἀγαΐὰ μπὶρ	Φέρε τὰ λυλάνικα, δὸς εἰς τὸν
تپسي وير	τεψὶ βέρ.	κύριον ἕνα ταλῆρι.
شو سجوقلردن يه	Σὺ σὺδζὺκλερντὲν γέ.	Φάγε ἀπὸ ταῦτα τὰ λυκάνικα.
شمدي طولدر ايچه‌يم	Σίμντι ντολντὲρ, ἰτζεΐμ,	Τώρα κέρασον νὰ πίω,
عشقكه اغام	Ἰσκινὲ ἀγάμ.	Εἰς ὑγείαν σας, αὐθέντα μυ.
عافيتلر اولا سلطانم	Ἀφιετλὲρ ὀλᾶ, συλτανήμ.	Εὐχαρισῶ, κύριε.
نه ديرسن ايوميدر	Νὲ ντέρσιν, ἐΐ μι-ντιρ;	Τί λέγεις, εἶναι καλόν;
پك ايودر	Πὲκ ἐΐ ντίρ.	Πολλὰ καλόν.

چلبي قرداشكز اوته كون بوندن ايچدي و پك بكندي	Τζελεμπὶ καρνταϊνὶζ ὀτὲ γγὺν μπειντὰν ἰτζτὶ, βὲ πὲκ μπεμενντί.	Ὁ κύριος ἀδελφός σου προχθὲς ἔπιεν ἀπὸ τοῦτο, καὶ τῷ ἤρεσε κατὰ πολλά.
صغر ديلني ديلرسكز كتوريم	Σηγὴρ ντιλινὶ ντιλέρσενιζ, γγετιρεῖμ.	Ἐὰν ἀγαπᾶτε, νὰ σᾶς φέρω τὴν βοϊδάγλωσσαν.
كتور چلبي اندن بر لقمه يپسون	Γγετὶρ, τζελεμπὶ ὀντὰν μπὶρ λοκμᾶ γεῖσίν.	Φέρε, διὰ νὰ φάγῃ ἀπ' αὐτὸ ὀλίγον τι ὁ κύριος.
بو ديلي بكنمدكز ظاهر	Μπᾶ ντιλὶ μπεῖένμεντινιζ ζαχέρ.	Αὐτὴ ἡ γλῶσσα δὲν σᾶς ἀρέζει κατὰ τὸ φαινόμενον.
خير سلطانم يدم	Χάϊρ σελτανὴμ, γεντίμ.	Ὄχι, αὐθέντα μου, ἔφαγον.
طولدر بر دخي ايچدلم	Ντολντὲρ, μπὶρ νταχὰ ἰτζελίμ.	Κέρασαι νὰ πίωμεν ἀκόμη ἕνα ποτήρι.
بن شمدي ايچدم	Μπὲν σίμντι ἰτζτίμ.	Ἐγὼ τώρα ἔπιον.
بر شي يميورسن	Μπὶρ σεῖ γέμεῖορσον.	Δὲν τρώγεις τίποτε.
اولقدر يدمكه دكمه كه اويله مانجه‌سني يييه بلم	Ὄ-καντερ γεντίμ κὶ, ντεγμεντὲ κὶ, ὀϊλὲ μανζασηνᾶ γεῖὲ μπιλέμ.	Ἔφαγον τόσον, ὥστε μόλις θέλω δυνηθῇ νὰ γευματίσω.
لطيفه ايدرسكز هيچ بر شي يمديكز	Λατιφὲ ἐντέρσινιζ, χὴτζ μπὶρ σεῖ γέμεντινιζ.	Ἀστεῖζεσθε, σεῖς δὲν ἐφάγετε τίποτε.
كرچك سزه لايق بر شي يوغيدي	Γγερτζὲκ, σιζὲ λαὴκ μπὶρ σεῖ γιόγ-ιντι.	Ἀληθινὰ, δὲν ἤτο τι ἄξιον εἰς ὑσᾶς.
خير افندم هر شي زيادەسيله بكندم	Χάϊρ, ἐφεντὶμ, χὲρ σεῖ ζιμαντεσί-ιλε μπεῖένντίμ.	Συγχωρήσατε, αὐθέντα μου, ὅλα μοὶ ἤρεσαν καθ' ὑπερβολήν.
نرمجكه	Νέρεδζεῖέ;	Διὰ πῦ;
نه پك اوتلرسن بر از دخي اوتورك يلواررم سزه	Νὲ πὲκ ἐβετλέρσιν. μπὶρ ἄζντα χὰ ὀτέρον, γιαλβαρέρεμ σιζέ.	Τί βιάζεται τόσον; κάθησο ἀκόμη ὀλίγον, σᾶς παρακαλῶ.
قرداشم بني يقين بر باشچده بكليور	Καρνταϊνὴμ μπενὶ γιακὴν μπὶρ μπαχτζεντὲ μπεκλεῖορ.	Ὁ ἀδελφός μου μὲ προσμένει ἐδῶ σιμᾶ εἰς ἕνα κῆπον.
طور برابر كيدرز	Ντὲρ, μπεραμπὲρ γγιντέριζ.	Πρόσμειναι, πηγαίνομεν μαζί.

اون دوردنجي مكالمه
بر شي صاتون المق اوزره

نه استرسن اغام نه ارارسن
بر كوزل وايو چوقه استرم

بيور ايچرو استانبولك اك
ايو چوقه‌لري بونده بولنور

اك ايوسني چقار
اوشته سكا بر ايو چوقه
ايو درانجق رنكني بكنمدم

اوشته دخي اچق
بو رنكي بكندم امّـــا
چوقه‌سي يوقه‌در
بو چوقه‌يه‌ده بقك اغا غيري
يرده بوندن ايوسنـــي
بوله‌مزسن
ارشينن قچه ويررسن
اولوب اولاجغني سويله‌يم
مي ارشيني اوچ بچوق
غروشه اولور
چوقجه استيورسن كبي
اوچوز سويله‌دم سزه
صوك لاقردي سويله
بهاسني سويله‌دم
بهاليدر اوچ غروش ويره‌يم

بر اقچه اكسك اولز

Οὐ ντὸρντὸνδζὸ μὸκιαλεμέ.

Μπὶρ σὸΐ σατὴν ἀλμὰκ ὸζρέ.

Νὲ ἰσέρσιν, ἀγάμ, νὲ ἀράρσην;

Μπὶρ γγὸζέλὸ ἐΐ τζιοχὰ ἰσέριμ.

Μπὸΐὸρ ἰτζερὶ, ἰσαμπολὸν ἐν ἐΐ τζιοχαλαρὴ μπὸνντᾶ μπὸλὸνὸρ.

Ἐν ἐΐσινὶ τζικάρ.

Ἰστὲ σανᾶ μπὶρ ἐΐ τζιοχᾶ.

Ἐΐ ντὶρ, ἄνδζιακ ρενγγινὶ μπεἰέμεντιμ.

Ἰστὲ νταχὰ ἀτζίκ.

Μπὸ ρενγγὶ μπεἰὸνντὶμ, ἄμμα τζιοχασὴ γιὸφκᾶ ντήρ.

Μπὸ τζιοχαΐὰ ντᾶ μπάκην ἀγὰ, κάϊρι γερντὲ μπὸνντὰν ἐΐσιν μπὸλάμαζσην.

Ἀρὸσὴνὴν κατζᾶ βερίρσιν;

Ὀλὲπ ὁλαδζαγὴνὴ σὸΐλεΐμ-μι; ἀρὸσὴνὴ ὸτζ μπὸτζιὸκ γὸρὸσᾶ ὁλὸρ.

Τζιοκτζιὰ ἰσέϊορσὸν κιμπί.

Ὀυδζὸζ σὸΐλεντὶμ σιζέ.

Τὸν λακιρντὴ σὸΐλέ.

Παχασὴνὴ σὸΐλεντίμ.

Παχαλὴ ντὴρ, ὸτζ γὸὸσ βερεΐμ.

Μπὶρ ἀχτζὲ ἐκσὶκ ὁλμάζ.

Διάλογος ιδ'.

Περὶ τὸ ἀγοράσαι τι.

Τί θέλεις, κύριέμου, τί ζητεῖς;

Θέλω ἓν εὔμορφον καὶ καλὸν ῥοῦχον.

Ὁρίσατε μέσα, τὰ κάλλιστα ῥοῦχα τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐδῶ εὑρίσκονται.

Εὔγαλε τὸ κάλλιστον.

Ἰδοὺ σοι ἕνα καλὸν ῥοῦχον.

Καλὸν εἶναι, ὅμως τὸ χρῶμα δὲν μοὶ ἀρέζει.

Ἰδοὺ ἄλλο ἀνοικτότερον.

Τὸ χρῶμα μοὶ ἀρέζει μὲν, ὅμως τὸ ῥοῦχον εἶναι λεπτόν.

Κυττάξετε καὶ τοῦτο τὸ ῥοῦχον· δὲν θέλεις δυνηθῇ νὰ εὕρῃς ἀλλοῦ καλλίτερον παρὰ τοῦτο.

Πόσου δίδεις τὴν πῆχυν;

Νὰ σᾶς εἰπῶ ἐκεῖνο ὁποῦ πρέπει νὰ εἶναι; ἡ πῆχυς κοστίζει 3½ γρόσσια.

Μοὶ φαίνεται ζητεῖς πάρα πολύ.

Ἐξ ἐναντίας ἐζήτησα ἐφθηνά.

Εἰπὲ τὸν τελευταῖον λόγον.

Ἐγὼ σᾶς εἶπα τὴν τιμήν.

Ἀκριβὸν εἶναι· σᾶς δίδω τρία γρόσσια.

Οὔτε ὁβολὸν παρακάτω εἶναι δυνατόν.

بنده سنك استدككي ويرمم	Μπὲν ντὰ σενὶν ἰσεντιὶνὶ βερ-μέμ.	Καὶ ἐγὼ δὲν δίδω ὅ,τι σὺ ἐζήτησας.
اكسكه ويرمم	Ἐκσιὶὲ βερέμεμ.	Παρακάτω δὲν ἐμπορῶ νὰ τὸ δώσω.
دە شوندن ايكي ارشين كس	Ντὲ, σὲνντᾶν ἰκὶ ἀρσὶν κές.	Ἄγε, κόψον ἀπ' αὐτὸ δύο πήχεις.
سكا يمين ايدرم كه سنك ايله بر فائده‌م يوقدر	Σανὰ γεμὶν ἐντέριμ κὶ, σενὶν ἰλὲ μπὶρ φαὶντὰμ γιόκ-τερ.	Σοὶ ὀμνύω, ὅτι ἀπὸ σένα δὲν ἔχω κἀνένα κέρδος.
قصورمي وير	Κεσερεμὲ βέρ.	Δός μοι τὸ ἐλλεῖπον.
بو التوني دكشتر	Μπὲ ἀλτυνὴ ντεὶσὶτίρ.	Ἄλλαξε τοῦτο τὸ φλωρί.
نيچون	Νίτζιν;	Διατί;
الچق در	Ἀλτζιάκ-τερ.	Εἶναι ἀχαμνόν.
اوشته بر غيريسي	Ἰὸτὲ μπὶρ κἀὶρισι.	Ἴδὲ ἄλλο.

* * *

اون بشنجي مكالمه يوله كيتمك اوزره	Ὸν μπεσὶνδζὶ μὲκιαλεμέ. Γιολᾶ γγιτμὲκ ὲζρέ.	Διάλογος ιέ. Περὶ τοῦ ὁδοιπορεῖν.
بوندن ادرنه‌يه‌دك قاچ ميل وار در	Μπεννταᾶν ἐντίρνεὶὲντεκ κὰτζ μὶλ βάρ-ντνε;	Πόσα μίλια εἶναι ἀπ' ἐδῶ ἕως εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν;
سكز ميل وار	Σεκὶζ μὶλ βάρ.	Ὀκτὼ μίλια.
بو كون ادرنه‌يه كيره بلورميسز	Μπὲ γγὲν ἐντιρνεὶὲ γγιρὲ μπι-λίρ-μι-ιζ;	Ἐμπορεῦμεν νὰ φθάσωμεν σήμερον εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν;
كچدر دخي اركندر اويله زمانيدر يتشرسكز	Γγὲτζ ντὶρ, νταχὰ ἐρκὲν ντὶρ, ὀὶλὲ ζαμανὴ ντὴρ, γετισὶρ-σινιζ.	Εἶναι ἀργά, ὀγλήγωρα εἶναι ἀκόμη. εἶναι μεσημέρι, φθάνετε.
يوللري كوزلميدر	Γιολλαρὴ γγὲζὲλ-μι-ντιρ;	Καλοὶ εἶναι οἱ δρόμοι;
پك اويله دە كوزل دكل	Πὲκ ὀὶλὲ ντε γγὲζὲλ ντεὶλ, σελὰρ βὰρ γγετζεδζὲκ.	Δὲν εἶναι τόσον καλοί· πρέπει νὰ περάσητε νερὰ (ποταμές).
صولر وار كچه‌جك	Γιολαρντᾶ κόρκε βάρ-μη;	Εἶναι φόβος εἰς τὸν δρόμον;
يوللرده قورقو وارمي	Μπιλμὲμ, ἄμμα ὐλὲ γιόλ-ντερ, ὅρανταν ντὰϊμα ἀντὰμ γγετζὲρ.	Δὲν ἐξεύρω, ὅμως εἶναι βασιλικὸς δρόμος, ὅπε διαβαίνεσι πάντοτε ἄνθρωποι.
بلمم امّا اولو يولدر اورادن دايما ادم كچر		

اورمانلرده خرسز بولنمزمي	Ὀρμανλαρντᾶ χιρστὶζ μπυλυν-μάζ-μη;	Δὲν εὑρίσκονται εἰς τὰ δάση κλέπται;
كيجه وكوندز قورقو يوقدر	Γιιδζὲ βᾶ γγὕυντᾶζ κόρκυ γιόν-τυρ.	Δὲν εἶναι φόβος ἡμέρας καὶ νυκτός.
قنغي يولي طوتملويز	Χάνγη γιολᾶ τυτμαλή-ηζ;	Ποῖον δρόμον πρέπει νὰ πάρωμεν;
شو طاغه يقلشديغك كبي صاغن طوترسن	Σᾶ νταγᾶ γιακλασὕντιγὴν κιμ-πὶ, σαγὴν τυτάρσην.	Ὅταν πλησιάσητε εἰς ἐκεῖνο τὸ βυνὸν, πέρνετε τὸ δεξιόν.
اورمانلرده يوللر كوچميدر	Ὀρμανλαρντᾶ γιολλὰρ γγὕτζ-μὺ-ντυρ;	Εἰς τὰ δάση εἶναι δύσκολοι οἱ δρόμοι;
يولكي شاشرمزسن	Γιολυνᾶ σασὕηρμάζ-σην.	Δὲν ἐμπορεῖς νὰ χάσῃς τὸν δρόμον σου;
اورماندن چقارسك صولكي طوتغه اونتميدسن	Ὀρμαννταῦν τζηκάρσαν, σολυνᾶ τυτμαγᾶ ἐνὺτμαϊασην.	Ὅταν εὔγῃς ἀπὸ τὸ βυνὸν, μὴ λησμονήσῃς νὰ σραφῇς ἀρισερά.
عمركز چوق اوله	Οὔμρυνᾶζ τζιὸκ ὁλᾶ.	Εὐχαρισῶ κατὰ πολλά.
الله راضي اوله	Ἀλλὰχ ῥαζὴ ὁλᾶ.	Σᾶς μένω ὑπόχρεως.
هايده اغالر اته بنه‌لم	Χαΐντε ἀγαλὰρ ἀτᾶ μπινελίμ.	Ἄγετε, αὐθένται, ἂς καβαλικεύσωμεν.
قالك ايلكلر ايله	Κάλην ἐἴλικλὲρ ἰλέ.	Ἔχετε ὑγείαν.
وارك صاغلق ايله الله يول اچقلغي ويره	Βάρην σαγλὴγ ἡλᾶ, ἀλλὰχ γιὸλ ἀτζηκλιγὴ βερέ.	Ἀπέλθετε ἐν ὑγείᾳ, ὁ θεὸς νὰ σᾶς κατευοδώσῃ.

Διάλογος ις'.

اون التنجي مكالمه	Ὀὺν ἀλτινδζὴ μὺκιαλεμέ.	Περὶ δείπνου καταλύματος.
اخشام مانجدسي وقوناق اوزره	Ἀχσὰμ μανδζασὴ βᾶ κονὰχ ὕζρέ.	
بوراجقده قونه بلورميز	Μπέραδζηκ-τα κονὰ μπιλίρ-μιζ;	Ἐμπορῦμεν νὰ κονεύσωμεν ἐδώ;
اوّت سلطنم پك ايو اوطه‌لرمز وديوشكلرمز واردر	Ἔββετ συλταινὴμ, πὲκ ἐἴ ὀντα-λαρημὴζᾶ ντυσεκλερὶμὶζ βάρ-ντηρ.	Ναὶ, αὐθέντα μου, ἔχομεν πολλὰ καλὰς ὀντάδες καὶ κρεββάτια.
اينه‌لم اغالر	Ἴνελὶμ, ἀγαλάρ.	Ἂς πεζεύσωμεν, αὐθένται.

اتلرمزي اخوره چكدر	Α'τλαρημηζὴ ἀχορᾶ τζεκτίρ.	Ὀδήγησαι τ' ἄλογά μας εἰς τὸν σαῦλον.
اغالرك اتلريني طوت وانلره مقيد اول	Α'γαλαρὴν ἀτλαρηνὴ τὲτ, βὲ ὀνλαρὴ μεκαϊὲντ ὅλ.	Πάρε τ' ἄλογα τῶν κυρίων, καὶ φρόντισον περὶ αὐτῶν.
بقدلم لخشام مانجه aimده بزه نه ويررسن	Μπακαλὴμ, ἀχσᾶμ μανδζασηνᾶ μπιζὲ νὲ βερίρσιν.	Ἄς ἴδωμεν, τί θέλεις μᾶς δώσει εἰς τὸν δεῖπνον.
نه استرسكز بيورك اغالر	Νὲ ἰσέρσεις, μπεϊὲρεν, ἀγαλάρ.	Ὅ,τι θέλετε, προσάξατε, αὐθένται.
بزه بر طاوق قاورمسي التي كوكرجن التي بلدرجن اون ايكي چاير قوشي صلطه ايله كتور	Μπιζὲ μπίρ ταβὲκ καβερμασὴ, ἀλτὴ γγεβερδζὴν, ἀλτὴ μπιλντερδζὴν, ὂν ἰκὶ τζιαῖς κεσὲ σαλατᾶ-ἰλὲ γγετίρ.	Φέρε μας τζιγαρισμένα πελλία, ἓξ περιστέρια, ἓξ ὀρτύκια, ἕνδεκα κοχυδαλὲς, καὶ σαλάταν.
غيري دخي بر شي بيورميسكز	Κάϊρι νταχὰ μπὶς σὲϊ μπεϊερμάζ-μη-σηνηζ;	Δὲν προσάζετε ἄλλοτι ἀκόμη;
خير اول يتشر انجق بر ايو شراب چقار بزه	Χαῖρ, ὂλ γετισὶρ, ἄνδζιακ μπὶς ἐῖ σαράμπ τζηκὰρ μπιζέ.	Ὄχι, αὐτὰ φθάνει, ὅμως δός μας καλὸν κρασί.
مقيد اولمك ان شاء الله بندن خشنود اولورسكز	Μεκαϊὲντ ὅλμαν, ἰν σαλλὰχ μπεννὲν χοσνὲντ ὀλέρσενεζ.	Μὴ φροντίζετε· σᾶς ὑπόχομαι ὅτι θέλετε μείνῃ εὐχαρισημένοι
اغالر كيدهلم اوطهلرمزي بقدلم	Α'γαλὰρ, γγιντελὶμ, ὀνταλαρημηζὴ μπακαλὴμ.	Αὐθένται, ἂς ὑπάγωμεν διὰ νὰ ἰδῶμεν τὲς ὀνδάδες μας.
اغاره موم طوتك	Α'γαλαρὰ μὲμ τὲτεν.	Φέξαι τὲς αὐθέντας.
بولايكي مانجه مزي تيز حاضر ايديدكز	Μπελάϊκι μανδζαμηζὴ τὲζ χαζὴρ ἐντέϊ-ντινιζ.	Παρακαλῶμεν νὰ γένῃ ὀγλήγωρα τὸ δεῖπνον ἕτοιμον.
جزمهلركزي چقارمدن اول يمككز حاضر اولور	Τζιζμελεριηζὶ τζηκάρμανταν ἔββελ, γεμεῖηζ χαζὴρ ὀλέρ.	Πρὶν νὰ ἐκβάλητε τὰ ὑποδήματάσας, τὸ φαγίσας θέλει εἶναι ἕτοιμον.
خدمتكارلرمز قنده درلر	Χιζμετκιαρλαρημὴζ χάντα ντηρλάρ;	Πῦ εἶναι οἱ δοῦλοί μας;
هكهلركز ايله يوقري چقديلر	Χεῖμπελεριηζὶ ἰλὲ γιοκαρὴ τζηκτηλάρ.	Ἀνέβησαν ἐπάνω μὲ τὰ δισάκιά σας.
پشتوللرمي كتوردكي	Πισὸτολλαρημὴ γγετισὶν-μι;	Ἔφερες τὰ πισόλιά μου;
اوّت سلطانم اوشته	Ἔββετ σελταινὴμ, ἰ-ἔ.	Ναὶ, αὐθέντα μου, ἰδού.

جزمەلرمي چك اندن صكره وار اتلري كوزت	Τζιζμελεριμὶ τζὲκ, ὀνντὰν σουρᾶ βὰρ, ἀτλαρὴ γγοζέτ.	Ἐκβαλε τὰ ὑποδήματά μυ, μετὰ ταῦτα, ὕπαγε νὰ φρουτίσῃς διὰ τ' ἄλογα.
اغالر سغره قورلمشدر	Ἀγαλὰρ, σοφρὰ κυρυλμύσ-τυρ.	Αὐθένται, ἡ τράπεζα ἑτοιμάθη.
هايده كيدەلم اغالر سغرەيه اوترەلمكه اركندن يتالم	Χάϊντε γγιντελίμ, ἀγαλὰρ, σοφραϊὰ ὀτυραλὴμ κὶ, ἐρκεντὲν γιαταλὴμ.	Τ' πάγωμεν, αὐθένται, νὰ καθήσωμεν εἰς τὴν τράπεζαν, διὰ νὰ πλαγιάσωμεν ἐξ ὥρας.
المزي ييقمغه صو كتورك	Ἐλιμιζὶ γιαϊκαμαγᾶ σῦ γγετίριν.	Δότε μας νερὸν νὰ πλύνωμεν τὰ χέρια.
اوترەلم بر تپسي اكسكدر	Ὀτυραλὴμ, μπὶρ τεψὶ ἐκσίκτιρ.	Ἂς καθίσωμεν, λείπει ἕνα ταλῆρι.
شو قاورمەدن ييك پك ايودر	Σῦ καβυρμαντᾶν γέϊν, πὲκ ἐϊντίρ.	Φάγετε ἀπ' αὐτὸ τὸ τζιγαρισμένον, ὅτι εἶναι πολλὰ καλόν.
كوكرجينلر بر ايو پشمەمش	Γγῦβερδζιυλὲρ μπὶρ ἐϊ πίσμεμισ.	Τὰ περιστέρια δὲν ἔβρασαν καλᾶ.
دخي وير ايچەلم	Νταχὰ βὲρ ἰτζελίμ.	Δός μας νὰ πίωμεν.
بلدرجينلر پك كوزلدر	Μπιλυντιρδζιυλὲρ πὲκ γγῦζὲλ ντίρ.	Τὰ ὀρτύκια εἶναι πολλὰ καλά.
اغام سن بر شي ييورسن	Ἀγὰμ σὲν μπὶρ σέϊ γεμέϊορσυν;	Αὐθέντα μυ, σὺ δὲν τρώγεις τίποτε;
اشتهام يوقدر	Ἰστιχὰμ (ἰστιχὲμ) γιόκ-τυρ.	Δὲν ἔχω ὄρεξιν.
يورغونم	Γιοργόν-υμ.	Εἶμαι κοπιασμένος.
غيرت ايله	Γαϊρὲτ ἐϊλέ.	Ἔσο γενναῖος.
دوشك بكا سغرەدن يكدر	Ντῦσὲκ μπανᾶ σοφραντὰν γέκτιρ.	Ἐπιθυμῶ κάλλιον νὰ εἶμαι εἰς τὸ στρῶμα, παρὲξ εἰς τὴν τράπεζαν.
دستوركز ايله كيدەيم	Ντεσυρυνὲζ-ὲλὰ γγιντεϊμ.	Μὲ ἄδειάν σας ἐγὼ θέλω ὑπάγῃ.
كيجەكز خير اوله	Γιιδζειὶζ χαϊρ ὀλᾶ.	Καλὴν νύκτα.
خيره قرشو	Χαϊρὰ καρσῦ.	Καλὸν ξημέρωμα.

اون يدينجي مكالمه
بابا ايله اوغل اراسنده در

Ὀν γεντινδζί μϋκιαλεμέ.

Μπαμπᾶ.ηλὰ ὄγυλ ἀρασηνυγᾶ ντήρ.

Ε'ρ. Ἔϊ ὄγυλ ἰϊτὲ μπὲν ἰχτιϊαρλαυντὴμ, μπακαϊὴμ σὲν νὲ γιαπαδζάκ.σην;

Α'π. Μπὲν σενὶν σὸζϋντὲν τζηκμὰμ, σὲν μπενὶμ μπαμπάμ.σην, βὲ μπὲν σανὰ ἰταὰτ ἐτμελὶ ἴμ.

Διάλογος κζ.

Μεταξὺ πατρὸς καὶ υἱοῦ.

Ὦ υἱὲ, ἰδὲ ἐγὼ ἐγήρασα ἤδη, καὶ ἐπιθυμῶ νὰ μάθω, σὺ τί μέλλεις νὰ κάμῃς;

Ἐγὼ δὲν θέλω παραβῇ τὰς λόγυς συ· σὺ εἶ πατήρ μυ, καὶ ἐγὼ πρέπει νὰ σοὶ ὑπακέω.

س اي اوغل اوشته بن اختياراندم بقايم سن نه يپاجقسن

ج بن سنك سوزندن چقمم سن بنم بابامسن و بن سكا اطاعت ايتملو ايم

س باق اوغل اكر سن دنياده راحت كچنمك استرسك بنم نصيحتلريمي بر ايوجه طوتاوسن

Ε'ρ. Μπὰκ, ὄγυλ, ἔγερ σὲν ντϋηαντᾶ ῥαχὰτ γγετζινμὲκ ἰσέρσεν, μπενὶμ νασηχατλαρημὴ μπὶρ ἐϊδζὲ ντυτμαλή.σην.

Α'π. Μπενὶμ ντὲ ὀϊλὲ ἐτμέκ.τιρ μϋραντήμ.

Κύτταξε, υἱέ μυ, ἐὰν θέλῃς νὰ ζήσῃς εἰς τὸν κόσμον εἰρηνικῶς, πρέπει νὰ ἐντυπώσῃς εἰς τὸν νοῦν συ καλὰ τὰς συμβουλάς μυ.

ج بنده اويله ايتمكدر مرادم

س برخوردار اول اوغل الله سنك هر ايشكي راست كتورسن

Ε'ρ. Μπερχαντὰρ ὂλ ὄγυλ, ἀλλὰχ σενὶν χὲρ ἰσϋνὶ ῥὰς γγετιρσίν.

Α'π. Ἀλλὰχ σανὰ.ντα τζιὸκ "ἔμρ βερσίνκι, σέν.ντα μπενὶ ἰσεντιϊν.κιμπι γγόρϋπ, χάζ.ζεντέσιν.

Εὖγε, υἱέ μυ, ὁ θεὸς εὐλογήσοι πᾶν ἐπιχείρημά συ.

Καὶ εἰς ἐσὲ νὰ χαρίσῃ ὁ θεὸς ζωὴν πολυχρόνιον, διὰ νὰ χαίρῃς βλέπων με κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν συ.

ج الله سكاده چوق عمر ويرسون كه سنده بني استديكك كبي كوروب حظّ ايدهسن

س باق اوغل هر شي اللّهه باغلودر سن اللّهي سو والله قورقوسني يوركدن بوش براقمه وهر ايشك اللّهك كرميله راست كلهجكدر

Ε'ρ. Μπὰκ ὄγυλ, χὲρ σέϊ ἀλλαχᾶ μπαγλή.ντήρ, σὲν ἀλλαχὴ σὲϋ, βὲ ἀλλὰχ κόρκυ.

Κύτταξε, υἱέ μυ, κάθε πρᾶγμα χρέμεται ἀπὸ τὸν θεόν. Σὺ ἀγάπα τὸν θεόν, καὶ μὴ

σευ γϋρεγιιντὲν μπὸσ̈ μπράκμα, βὲ χὲρ ἰσ̈ὶν ἄλλαχὴν κερεμί-ιλε ῥὰς γγελεδζέκ-τιρ.

ἀπομακρύνῃς ἀπὸ τὴν καρδίαν σου τὸν φόβον τοῦ θεοῦ, καὶ τότε, εὐδοκίᾳ θεοῦ, κάθεσου πρᾶγμα ἔσαι δεξιόν.

ج اويله در زيرا بنده بو ديديككي بر قاچ كرّه تجربه ايتمشم

Α'π. Öïλὲ ντὶρ, ζίρα μπὲν ντᾶ μπϋ ντε-ντιϊνὶ μπὶρ κὰτζ κερρὲ τεδζρϋμπὲ ἰτμὶσ̈ιμ.

Ἔτζι εἶναι, ἐπειδὴ καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ἐδοκίμασα πολλάκις αὐτὸ, ὁπϋ εἶπας.

س انجق سكا بر سوز سويليه‌جكم واردخي خرستيان دينده قوي دور الّك سوزينه قولاق ويرمه وپاپاسلريمز بو خصوصده سكا هر نه اوكرتديلر ايسه اجرا ايله زيرا پاپاسلر بابا يرنده‌در وبابا اوغلنه كلك استمز

Ε'ρ. Α'τδζιακ σανὰ μπὶρ σὸζ σὸ ϊελϊεδζεϊμ βὰρ ντχχά· χϊρισιὰν ντιιντὲ καϑὴ ντὲρ, ἐλὶν σὸζϋνὲ κϋλὰκ βέρμε, βὲ παπασλαρημὴζ μπϋ χϋσϋσντα σανᾶ χὲρ νὲ ὀγρεττιλέρ-ισε, ἰδζρὰ ἐϊλὲ, ζίρα παπασλαρ μπαμπᾶ ὀγλϋνᾶ κεμλὶκ ἰσεμέζ.

Πλὴν ἀκόμη ἕνα λόγον ἔχω νὰ σοὶ εἰπῶ. Ἔσο σερεὸς εἰς τὴν Χρισιανικὴν πίσιν. Μὴ δίδῃς ἀκρόασιν εἰς τῶν ξένων τοὺς λόγους, καὶ μάλισα βάλε εἰς ἔργον ὅ,τι καὶ ἂν σὲ διδάξῃ οἱ ἱερεῖς μας, διότι οἱ ἱερεῖς ἐπέχουσι τόπον πατρὸς, καὶ ὁ πατὴρ ποτὲ δὲν θέλει τοῦ ὑοῦ τὸ κακόν.

ج بلي بنده اويله بلورم واول سببدن پاپاسلره اعتبارم چوق

Α'π. Μπέλι, μπὲν ντὰ ὀϊλὲ μπιλίρ-ιμ, βὲ ὂλ σεμπεμπτὲν παπασλαρᾶ ἰτιμπαρὶμ τζιόκ.

Βέβαια, καὶ ἐγὼ ἔτζι ἐξεύρω· δι' ὃ καὶ πολλή μου ἡ τιμὴ πρὸς τοὺς ἱερεῖς.

س باق بزم پاپاسلرندن هيچ بر پاپاس كورديككه وارميدركه كناه ايشلسه وكلك ايدنه افرين ديسون

Ε'ρ. Μπὰκ, μπιζὶμ παπασλαρηνντὰν χὴτζ μπὶρ παπὰς γγὸρντϋϊὲν βὰρ-μη-ντὴρ κὶ, γγϋνὰχ ἰσ̈λεϊενὲ βὲ κεμλὶκ ἐντενὲ ἄφερὶμ ντεσί-ι;

Κύτταξε, ἂν εἴδες ποτὲ κἀνένα ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μας ἱερεῖς, ὅσις ἐπαινεῖ τὸν ἁμαρτάνοντα καὶ κακόν τι ποιοῦντα;

ج خير بنم اويله شي كورديكم واشتديكم يوق

Α'π. Χάϊρ, μπενὶμ ὀϊλὲ σ̈ὲϊ γγὸρντϋϊὲμ βὲ ἰσ̈ιττιϊμ γιόκ.

Ὄχι βέβαια, ἐγὼ ποτὲ δὲν εἶδον, οὔτε ἤκουσα παρόμοιον πρᾶγμα.

س اي چونكه اويله ايسه بل امدي پاپاس نه اولديغني وانلرك سوزندن دشاري چقمه وكوتو ادملر ايله كورشمه زيرا انلر انساني كناهه چكمجه راحت دكلدر باق سنك اتالرك ادلو شانلو ادملر ايديلر هيچ لايق وسزاميدر ال انلري مدح ايتسون وسني ذمّ ايتسون

Ε'ρ. Ἔϊ, τζϋνκι ὀϊλὶ-ισε, μπὶλ ἴμντι παπὰς νὲ ὀλντϋγϋνϋ, βὲ ἀνλαρὴν σὸζϋνντὲν ντι.

Λοιπὸν, ἐπειδὴ καὶ εἶναι ἔτζι, γίνωσκε τί θέλει νὰ εἰπῇ ἱερεὺς, καὶ μὴ ἐκβαίνῃς ἀπὸ τὸν

ϊαρὴ τζήκμα, βὲ κότὲ ἀνταμλὰρ ἡλὰ γγόρϋσμε, ζίρα ὀνλὰρ ἰνσανὴ γγϋναχᾶ τζέκμεϊνδζε, ῥαχὰτ ντεϊλλέρ· μπὰκ σενὶν ἀταλαρὴν ἀντλὴ ϊαυλὴ ἀνταμλὰρ ἡντηλὰρ, χήτζ λαήκϋ σιζάμη-ντηρ ἐλ ὀνλαρὴ μέντχ ἐτσὶν, βὲ σενὶ ζὲμμ ἐτσίν;

λόγον τϋ ἔξω, ϋ μὴ συναναστρέφῃσαι μὲ κακὲς ἀνθρώπϋς, ἐπειδὴ αὐτοὶ, ἐν ὅσῳ δὲν σύρωσι τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἁμαρτίαν, δὲν ἡσυχάζϋν. Ἰδὲ, οἱ προπάτορές σϋ ἦσαν ἄνδρες ὀνομαστοὶ ϋ ἔνδοξοι· εἶναι λοιπὸν ἁρμόδιον ϋ ἄξιον ἐκεῖνϋς μὲν ὁ κόσμος νὰ εὐλογῇ, σὲ δὲ νὰ κατακολογῇ;

ح بلي اويله در

Α'π. Μπέλι ὄϊλέ-ντιρ.

Ναὶ, ἔτζι εἶναι.

س انجق اولوب اولانجه‌سي بو دكل سوز وار دخي سويليجك

Ε'ρ. Α'ντζιακ ὀλὲμπ ὀλανδζασὴ μπὲ ντεϊ̈ὶλ, σανᾶ σὄζ βὰρ ντὰχὰ σὄϊλεϊ̈εδζὲκ.

Ὅμως ἐὰν εἶναι ὅλον τϋτο, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ κάμῃς, ἀκόμη ἔχω ἕνα λόγον νὰ σοὶ εἰπῶ.

ج سويله اغا بابا

Α'π. Σὄϊλὲ ἀγὰ μπαμπᾶ.

Εἰπὲ, πάτερ μϋ.

س شمديكي ادملريك چوغي كبي يوركلكي اقچه‌يه ومالـه ويرمه زيرا زنكين ومالدار اولمق بنم عندمده هنر دكل انجق سن علم تحصيل ايتمه‌ليسن چالش كه باري دنياده ايشه يرايه‌سن بن چوق زنكين ادملر كوردمكه مالرينه كوندكلرندن فقرا اولديلر وحالا اودن اوه كيدوب اتمك دیلنیورلر

Ε'ρ. Ϊ́ϊνντιχι ἀνταμλαρὴν τζιογϋ̃ γγιμπὶ γϋρεϊνὶ ἀχτζεϊὲ βὲ μαλᾶ βέρμε, ζίρα ζεγγὶν βὲ μαλντὰρ ὀλμὰκ μπενὶμ ἡνντημντὲ χϋνὲρ ντεϊ̈ὶλ, ἄνδζιακ σὲν ἥλμ ταχσὴλ ἐτμεσινὲ τζιαλὴσ̈ κὶ, μπάρη ντϋνιαντᾶ ἰσὲ γιαραϊάσην. Μπὲν τζιὸκ ζεγγὶν ἀνταμλὰρ γγὄρντὲμ-χι, μαλλαρηνᾶ γγϋβενντικλεριντὲν, φϋκαρὲ ὀλντϋλὰρ, βὲ χάλια ἐϋντὲν ἐϋὲ γγιντὶπ, ἐκμὲκ ντιλινϊ̈ὄρλαρ.

Μὴ δίδῃς τὴν καρδίαν σϋ εἰς τὰ χρήματα καὶ εἰς τὸν πλοῦτον κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν περισσοτέρων τϋ παρόντος αἰῶνος ἀνθρώπων, ἐπειδὴ τὸ νὰ ἦναί τις πλέσιος ϋ πολυκτήμων δὲν εἶναι, κατ' ἐμὲ, ἀρετὴ, ἀλλὰ μᾶλλον ἀγωνίζϋνται ν' ἀποκτήσῃς σοφίαν, διὰ νὰ ἐμπορῇς τϋλάχιστον νὰ χρησιμεύσῃς τι εἰς τὸν κόσμον. Ἐγὼ ἴδον πολλὲς πλϋσίϋς, οἱ ὁποῖοι καυχώμενοι εἰς τὰ πλϋτη των, κατήντησαν πτωχοὶ, ϋ ἤδη ἀπέρχονται ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν ζητοῦντες ἐλεημοσύνην.

Συλλογὴ Παροιμιῶν.

ايلك ايله دكزه براق بالق بلمز
خالق بلور

Ἔϊλὶκ ἐϊλὲ, ντενιζὲ μπρὰκ, μπαλὴκ μπιλμέζσε, χαλὴκ μπιλίρ.

Κάμε καλὸν, ῥίψον εἰς τὴν θάλασσαν, ἐὰν τὸ ἀψάριον δὲν τὸ γνωρίσῃ, ὁ θεὸς θέλει τὸ γνωρίσει.

قول ديدوكي اولماز الله ديديكي اولور

Κὲλ ντεντῖ ὁλμάζ, ἀλλὰχ ντεντῖ ὁλὲρ.

Δὲν γίνεται τὲ δέλε ὁ λόγος, ἀλλὰ τὲ θεὲ.

هر كون بيرام دكل

Χὲρ γγὲν μπαϊρὰμ ντεῖλ.

Κάθε ἡμέραν δὲν εἶναι ἑορτή.

دلويه هر كون بيرام

Ντελιῖὲ χὲρ γγὲν μπαϊρὰμ.

Τῷ μωρῷ πᾶσα ἡμέρα ἑορτή.

تهي دست قپويه وارسك افندي اويور
ديرلر الكده بر كدار اولسه كل بيور ديرلر

Τεχὶ ντὲς καπεῖὰ βάρσαν, ἐφεντὶ ὲϊὲρ ντερλὲρ, ἐλιντὲ μπὶρ γγὲζὰρ ὁλσὰ, γγὲλ μπὲϊὲρ ντερλέρ.

Ἐὰν ὑπάγῃς εἰς τὴν αὐλὴν μὲ ἄδειον χέρι, κοιμᾶται, λέγεν, ὁ αὐθέντης· ἐὰν δὲ εἶναι ἐν τῇ χειρίσε δῶρον, ἐλθὲ, ὁρίσατε, λέγε.

كل چنكلسز محبت انكلسز اولماز

Γγὲλ τζενγγελσὶζ, μὲχαμππὲτ ἐνγγελσὶζ ὁλμάζ.

Τριαντάφυλλον χωρὶς ἀκάνθας, καὶ ἔρως χωρὶς ἀντεραση δὲν ὑπάρχει.

صبر ايلك شيئلك اناختر در

Σὰμπρ ἐϊλεμὲκ σὲνλὶκ ἀναχτὰρ ντίρ.

Ἡ ὑπομονὴ εἶναι τῆς χαρᾶς τὸ κλειδίον.

اسكي چنبوف بز اولمز

Ἐ'σκὶ παμμπὲκ μπὲζ ὁλμάζ.

Ἐ'κ παλαιὲ γοσσυπίε δὲν γίνεται πανί.

بو كون يمرطه يارنكي طاوقدن يكدر

Μπὲ γγὲν γιεμερτὰ γιάρηνκι ταεκτὰν γέκτις.

Τὸ σήμερον αὔγὸν εἶναι κάλλιον παρὰ τὴν αὔριον ὄρνιθα.

دمير يرامزدن ايو قلج يوقدر

Ντεμὶρ γιαραμαζντὰν ἐῖ κηλὴτζ γιόκτερ.

Ἐ'κ κακὲ σιδήρε δὲν γίνεται καλὸν ξίφος.

اياق ايلق نردبانه چقرلر

Ἀ'ϊὰκ ἀ'ϊὰκ νερντεμπανὲ τζηκαρλάρ.

Βαθμηδὸν ἀναβαίνει τις εἰς τὴν σκάλαν.

عيبسز يار استين يارسز قالور

Ἀ'ϊμπσὶζ γιὰρ ἰσεῖὲν γιαρσὴζ καλήρ.

Ὁ θέλων σύντροφον ἄνευ κηλίδος, μένει ἄνευ συντρόφε.

كوملك قفتاندن يقين در

Γγὸμλὲκ καφτανντὰν γιακὴν ντήρ.

Τὸ ὑποκάμισον εἶναι πλησιέστερον τὲ ἐπανωφορέματος.

ادم تدبير ايدر الله تعالي تقدير ايدر

Ἀ'ντὰμ τεντμπὶρ-εντερ, ἀλλὰχ τεαλᾶ τακτήρ-εντερ.

Ἄλλα μὲν ὁ ἄνθρωπος βυλεύεται, ἄλλα δὲ θεὸς κελεύει.

سركه مغت بالدن طاتلو

Σιρκὲ μὔφτ μπαλυτὰν τατλή.

Τὸ δωρεὰν διδόμενον ὄξος εἶναι γλυκύτερον τῦ μέλιτος.

زماني اويمك كرك

Ζεμανὴ ὔϊμὰκ γγερέκ.

Τῷ καιρῷ δυλευτέον.

قوكشونك حقّي تكرينك حقّي در

Κονσὔνῦν χακκὴ ταγγρηνὴν χακκὴ ντήρ.

Τῦ γείτονος τὸ δίκαιον εἶναι θεῦ δίκαιον.

بر چپلاقي بيك جبلو صويمز

Μπὶρ τζιπλακὴ μπὶν δζεμπελὶ σοϊμάζ.

Τὸν γυμνὸν ὅτε χίλιοι θωρακοφόροι ἐμποροῦν νὰ γυμνώσυν.

دوشمن قرنجه ايسه فيل كبي صان

Δῦσμὲν καρηνδζά-ησα, φὶλ-κιμπὶ σάν.

Ἐὰν ὁ ἐχθρὸς εἶναι μύρμηξ, νόμιζε αὐτὸν ὡς ἐλέφαντα.

يرار ات مهموزه احتياجي يوق

Γιαρὰρ ἂτ μαχμυζᾶ ἰχτιαδζὴ γιόκ.

Ὁ γενναῖος ἵππος μύωπος ὐ χρήζει.

قورقاق بازاركان فايده اتمز

Κορκὰκ μπαζαργγιὰν φαϊντὰ ἐτμὲζ.

Ὁ δειλὸς πραγματευτὴς δὲν κερδαίνει.

خدمت اتمكه اوكرنمين افنديلك دخي اتمز

Χηζιμὲτ ἐτμεϊὲ ὀγρένμεϊὲν ἐφενντιλὶκ ντηχὰ ἐτμέζ.

Ὅστις δὲν ἔμαθε νὰ δυλεύῃ, δὲν ἐξεύρει καὶ νὰ προσάζῃ.

مصلحتلرك خيريسي اورتاسي

Μασλαχατλαρὴν χαϊρισὶ ὀρτασή.

Πᾶν μέτρον ἄριστον.

ياپچه ياپچه كدن بيوك طاغي اشه بلور

Γιαπτζὲ γιαπτζὲ γγιντὲν μπεϊὲκ ντηγὴ ἀ-σὰ μπιλίρ.

Ὁ ἡρέμα περιπατῶν ἐμπορεῖ ν' ἀναβῇ καὶ μέγα βουνόν.

داغ داشه قاوشمز اوم اوسه قاوشر

Ντὰγ ντηγᾶ καβυσμάζ, ἀντὰμ ἀνταμὰ καβυσὔρ.

Βουνὸν μὲ βουνὸν δὲν ἀνταμώνεται, ὁ ἄνθρωπος ὅμως μὲ ἄνθρωπον ἀνταμώνεται.

سلطان متغيّر اولدقده زمان متغير اولور

Συλτὰν μὔτεγαὴρ ὀλιτυκτᾶ, ζεμὰν μὔτεγαὴρ ὀλὔρ.

Μὲ τὴν ἀλλαγὴν τῦ βασιλέως ἀλλάζει καὶ ὁ καιρός.

كلامي دينه بقمه ديدوكنه نظر ايله

Κελιαμὴ ντεϊὲνὲ μπάκμα, ντεντιϊὲνὲ νὰζῳ ἐϊλέ.

Μὴ κυττάξῃς εἰς τὸν λέγοντα, ἀλλ' εἰς τὸ λεγόμενον.

صچان طوغرمز الا صچان طوغرور

Σιτζὰν ντογυρμὰζ ἰλλὰ σιτζιὰν ντογυρέρ.

Ὁ μῦς μόνον μῦν γεννᾷ.

پارەلر مرهملر

Παραλὰρ μαρχαμλὰρ.

Τὰ χρήματα εἶναι τὰ ἔμπλαστρα.

لسانك سكوتي انسانك سلامتي در

Λισανὴν σὔκὔτὔ ἰνσανὴν σελιαμετί-ντιρ.

Τῆς γλώσσης ἡ σιωπὴ εἶναι τῦ ἀνθρώπυ ἡ σωτηρία.

عاقله اشاره كفاية ايدر

Ἀ'κηλᾶ ἰϊαρὲτ κεφαϊὲτ-εντερ.

Τῷ σοφῷ ἀρκεῖ τὸ νεῦμα. Δίδυ σοφῷ ἀφορμὴν ἢ σοφώτερος ἔσαι.

ايكي قريوز بر قولتغه صغمز

Γκὶ καρπὲζ μπὶρ κυλτυγὰ σηγμάζ.

Δύο σκέφιαις ὑποκάτωεἰς ἕνα κεφάλι δὲν χωροῦν.

Ἐκ τῆ
ترجمان نامه
ἀποσπασμάτια τινὰ πρὸς γύμνασιν.

مفتي افندي‌يه تهنيه‌در

Τίνι τρόπῳ συγχαίρει τις εἰς Μεφτῆν ἐπὶ τῷ ἀξιώματι.

ايلچي بك مخلصلري حضور فضيلتلرينه سلاملر ودعالر ليدرلر شوكتلو پادشاه عالميناه حضرتلري طرف همايونلرندن صدر فتوي جناب فضيلتلرينه سزاوار كورلدكني اصغا ايلدكده زياده مسرور اولوب رب العزّت حضرتلري مبارك ايليوب مسند فضيلتلرنده بردوام عمر عزّت اولملر ديو تهنيه ايدرلر

Ὁ εἰλικρινέστατός τις φίλος πρέσβυς ἀσπάζεται θερμῶς τὴν ἐκλαμπρότητά της. Ἀκούσας ὅτι ἡ ἐκλαμπρότης σας ἐκρίθητε παρὰ τῆ εὐμενεστάτῃ καὶ κραταιοτάτῃ βασιλέως ἄξιος τῆς ἀρχιεροσύνης, ἐχάρη χαρὰν μεγάλην, δι ὃ καὶ συγχαίρων εὔχεται τὸν ἐπουράνιον θεὸν νὰ σᾶς εὐλογῇ καὶ νὰ σᾶς πολυετῆ αἰωνίως ἐπὶ τὸν θρόνον τῶν ἀρετῶν.

وزيره عقد نكاح اولدقده تهنيه

Τίνι τρόπῳ συγχαίρει τις εἰς Βεζύρην ἐπὶ τῷ γάμῳ.

ايلچي بك دولتخواهلري حضور سعادتلرينه سلاملر ودعالر عرض ايدر حالا عقد عزّتلر استماع ايدكده عظيم شادان اولوب حقّ حلّ وعالي حضرتلري مبارك ايليوب هميشه مرادات دنيويه واخرويه‌لرينه ميسّر ومقدّر ايليه ديو تهنيه عرض خلوص ايدرلر

Ὁ πᾶν ἀγαθὸν ὑπὲρ ὑμῶν εὐχόμενος κύριος πρέσβυς προσφέρει τῇ ὑψηλότητί της τὰς ἀσπασμὰς καὶ τὰς εὐχάς της. Ἀκούσας τὸν ἐντιμότατόν της γάμον, ὑπερεχάρη, καὶ συγχαίρων προσφέρει τὸ εἰλικρινέστατόν τε σέβας, καὶ εὔχεται τὸν πανύψιστον θεὸν νὰ εὐλογήσῃ τὰ κατὰ Σέ, καὶ νὰ χαρίσῃ πάντα τὰ καταθύμια τῆ παρόντος καὶ μέλλοντος κόσμῳ.

اولاد دنيايه كلدكده تهنيه

Εὐχὴ εἰς Βεζύρην τεκνοποιήσαντα.

ايلچي بك حضرتلري حضور دولتلرينه سلاملر ودعالر عرض ايدرلر حالا اولاد كرملري سعادتله وجوده كلدكني استماع ايدكده عظيم محظوظ اولوب حقّ سبحانه وتعالي حضرتلري طول عمر ايله معمّر ونيچه اولاد وانساب ذوي

الاحترامات دخي ميسّر ايليوب دولت وسعادتله انواع مروّتلرين مشاهده ايليه ديو تهنيه عرض خلوص ايدرلر

Ὁ εὐγενέστατος κύριος πρέσβυς προσφέρει εἰς τὴν ὑψηλότητά της τὰς ἀσπασμὰς καὶ τὰς εὐχάς του. Ἀκούσας τὴν εὐτυχῆ τεκνογονίαν της, περιχαρὴς γενόμενος, τῇ συγχαίρει εἰλικρινῶς, καὶ εὔχεται τὸν ἐπουράνιον θεὸν νὰ σᾶς χαρίσῃ μακροβιότητα, καὶ ἄλλες καὶ ἄλλες εὐγενεῖς παῖδας καὶ ἀπογόνους, καὶ νὰ σᾶς διατηρῇ ἐν εὐτυχίᾳ καὶ εὐημερίᾳ ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν χαρίτων του.

دیکر Ἑτέρως πως.

قونسلوس مخلصلري بو ايامده عنايتلو افنديمزك كلستان صلب پاكلرينده بر غنچهٔ زيبا يعني بر دختر پاكيزه لخترلري وجوده كلدوكن ايشيدوب عظيم مسرور اولوب اول ورد رعنا باغ جهانده تند باد روزكاردن محفظه صمدانيده مخصوص اولمق دعالري تكرآري ضمننده بو قوللريني حضور عاليلرينه ارسال ايليوب تهنيه ايدرلر

Ὁ εὐγενέστατος κόνσυλος ἀκούσας, ὅτι κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας εἶδε τὸ φῶς ἐκ τοῦ λειμῶνος τῶν καθαρῶν ὀσφύων τοῦ εὐμενεστάτου αὐθέντου μας ἕνας ὡραῖος κάλυξ ῥόδου, ἤγουν μία καθαρωτάτη δίκην ἀστέρος θυγάτηρ, ἐχάρη χαρὰν μεγάλην, δι ὃ καὶ στέλλων εἰς τὴν ὑψηλότητά της τὸν δοῦλόν της τῇ συγχαίρει, καὶ εὔχεται καὶ πάλιν εὔχεται νὰ μείνῃ ἐν τῷ κήπῳ τοῦ παρόντος κόσμου κεῖνο τὸ τερυφερὸν φύλλον ἀβλαβὲς καὶ σῶον ἀπὸ πᾶσαν ἄελλαν καὶ καταιγίδα.

دیکر Ἑτέρως πως.

قونسلوس مخلصلري دولتلو عاطفتلو افنديمزك بر اركك پسر سعادت اقرلري برج اقبالدن همچو ماه نو طلوع وظهوريني استماع ايدوب عظيم سرور ايله اول ماه آسمان عزّ وشرف خسوفدن پيوسته اسوده اولمق ادعيه‌لري تركار ايله بو بنده‌لرين تهنيه ايچون حضور عاليلرينه ارسال ايتمشلردر

Ὁ εἰλικρινέστατος Κόνσυλος ἀκούσας ὅτι ἀπὸ τὸν εὐτυχῆ ἀστερισμὸν τῆς τύχης προέκυψεν, ὡς ἡ σελήνη ἀπὸ τῆς νεοσελήνου, εὐτυχῶς ἡὸς ἄρσην τῆς ὑμετέρας εὐμενεστάτης ἐνδοξότητος, ὑπερεχάρη, δι ὃ καὶ πέμπει πρὸς αὐτὴν τὸν δοῦλόν της διὰ νὰ τῇ συγχαρῇ καὶ νὰ τῇ εὐχηθῇ νὰ μὴ ἐκλίπῃ ποτὲ ἐκείνη ἡ σελήνη, ἡ δόξα καὶ τὸ κλέος τοῦ οὐρανοῦ.

وزير سردار سفره چقدقده تهنيه

Εὐχὴ εἰς Βεζύρην στρατευόμενον εἰς πόλεμον.

ايلچي بك مخلصلري حضور عاليلرينه خلوص اوزره سلامله ودعالر عرض ايدرلر دولت ايله سفر همايونه توجه بيوروب حق سبحانه وتعالي معين وظهيرلري اولوب هرنه جنابنه عزيمتلري بيوريلور ايسه فتح وظفر وقوت اوزره اولوب مجد وشوكتيله ينه صدر سعادتلرينه عودت ووصول ميسّر اولمق دعالرينه مشغول اولدقلرين عرض ايدرلر

Ο᾽ εἰλικρινέστατος κύριος πρέσβυς προσφέρει εἰς τὴν ὑψηλότητά της τὰς εἰλικρινεῖς ἀσπασμὰς καὶ εὐχάς της, καὶ ἀκούσας ὅτι, θεία νεύσει μελετᾷ τὴν ἐκστρατείαν εἰς πόλεμον, καὶ παύει εὐχόμενος αὐτῇ διηνεκῶς τὸν ἐπιφάνιον καὶ παντοδύναμον θεὸν βοηθὸν καὶ ὑπέρμαχον, ὥστε νὰ κατευθύνῃ παντᾶ τὰ διαβήματά της πρὸς νίκας καὶ ἀνδραγαθίας, καὶ νὰ τὴν ἀποκαταστήσῃ πάλιν ἐν δόξῃ καὶ λαμπρότητι εἰς τὸν πρῶτον βαθμὸν τῆς εὐδαιμονίας της.

مزبور سفرين كلدكده

Τίνι τρόπῳ συγχαίρει τις εἰς Βεζύρην ἐπανερχόμενον ἐκ πολέμου.

ايلچي بك محبلري حضور سعادته سلاملر ودعالر عرض ايدرلر حال سفر همايوندن دولت ايله وبونك كبي عظيم فتح و نصرت ايله عودت بيور دقلرينه مسرور وشادان اولوب الله سبحانه وتعالي عزيمتلرين مبارك ايليوب هميشه قدرت وقوت ظفرلري دايم اولنمسني ارادت ايدرلر

Ο᾽ εἰλικρινέστατος αὐθέντης πρέσβυς προσφέρει εἰς τὴν ὑψηλότητά της τὰς ἀσπασμάς τε καὶ τὰς εὐχάς, καὶ μαθὼν τὴν εὐτυχῆ σας ἐπιστροφὴν ἐκ τοῦ πολέμου ἐν νίκαις καὶ ἀνδραγαθίαις, ἐχάρη, καὶ εὔχεται τὸν παύψιστον θεὸν νὰ εὐλογῇ τὴν ἐκστρατείαν της, καὶ νὰ τὴν σώζῃ διὰ παντὸς ἰσχυρόν, κραταιὸν καὶ τροπαιοῦχον.

صورت استفسار خاطر

Τίνι τρόπῳ ἐρωτᾷ τις περὶ τῆς διαθέσεως τινός.

قونسلوس دعاجيلري دولتلو افنديمزك مبارك خاطر شريفلرين سؤال وكمال محبت اوزره عرض خلوص ايدرلر

Ο᾽ πρὸς θεὸν εὐχέτης σας Κόνσυλος ἐρωτᾷ περὶ τῆς διαθέσεως τῆς εὐγενείας σας, καὶ προσφέρει φιλικῶς τὸ εἰλικρινές τε σέβας.

والي يه منصب

Τίνι τρόπῳ συγχαίρει τις εἰς διοικητὴν ἐπὶ τῷ ἀξιώματι.

قونسلوس بندەلري دولتلو افنديمزك منصب عاليلري تهنيه سيچون حضور عاليلرينه كلمك مراد اولوب نه وقت كلمكلري استيذانيچون بو قوللريني ارسال ايلديلر

Ο᾽ δοῦλός σας Κόνσυλος ἐπιθυμῶν νὰ ἔλθῃ πρὸς τὴν ἐνδοξότητά σας διὰ νὰ σᾶς συγχαρῇ διὰ τὸ ἀξίωμα, πέμπει τὸν δοῦλόν της καὶ ἐρωτᾷ, πότε νὰ ἔλθῃ.

ديكر منصب *Ἑτέρως πως.*

بايلوس دولتخواهلري دولتلو عدالتلو افنديمك حاكپاي شريفلرينه عرض خلوص عبوديه ايدوب حق سبحانه وتعالى منصب عاليلرين تحسين ومبارك ايليه درلر

Ο᾽ πᾶν ἀγαθὸν ὑπὲρ αὐτῆς εὐχόμενος πρέσβυς προσφέρει εἰς τὴν σκόνιν τῶν εὐγενῶν

ποδῶν τῆς ὑμετέρας ἐκλαμπρότητος τὴν εἰλικρινῆ τε ἐκδέλευσιν, καὶ εὔχεται τὸν θεὸν νὰ εὐλογήσῃ τὸ πανέκλαμπρον αὐτῆς ἀξίωμα.

دیکر *Ἑτέρως πως.*

قونسلوس بکمز دولتلو افندیمزك قدور شریغلرینه ایچون بو قولکزي کوندروب منصب عالیلري مبارك اولوب دخي اعلی مراتب ومناصره نایل و طول عمر ایله معمّر ایلیه دیو عظیم عرض خلوص ایدرلر

Ὁ αὐθέντης με Κόνσυλος πέμπει τὸν δοῦλόν σας διὰ νὰ τῇ συγχαρῇ διὰ τὸν πανέκλαμπρον αὐτῆς ἐρχομόν, καὶ εὔχεται αὐτῇ τὸ ἀξίωμα αἴσιον καὶ εὐτυχὲς, καὶ νὰ προβιβασθῇ καὶ εἰς ἄλλα ἀνώτερα, ὁμοῦ δὲ καὶ νὰ ἀξιωθῇ ζωῆς μακρᾶς καὶ πολυετοῦς.

استذان زیارت

Τίνι τρόπῳ ζητεῖ τις ἄδειαν εἰς ἐπίσκεψιν.

بایلوس بنده‌لري دولتلو افندیمزك حاکپاي شریغلرینه کلمك ایچون بو قولکزیني کوندروب اذن شریغلرین طلب ایدرلر

Ὁ δοῦλός της πρέσβυς ἐπιθυμῶν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν σκόνιν τῶν ποδῶν τῆς ὑμετέρας ἐνδοξότητος, πέμπει τὸν δοῦλόν σας ἐμὲ, καὶ ζητεῖ τὴν ἄδειάν της.

دیکر *Ἑτέρως πως.*

فلان محبلري عزّتلو اغا افندیمزه بولشمق ایچون استذان ایدرلر

Ὁ φίλος της δεῖνα ζητεῖ τὴν ἄδειαν νὰ συντύχῃ τὸν ἐνδοξότατον ἀγᾶν.

دیکر *Ἑτέρως πως.*

بایلوس محلصلري اغا افندیمزه عرض خلوص ایدرلر پاشا افندیمزك خدمت شریغلرینه کلوب مشرف اولمق مراد ایدر اذن شریغلرین اولورسه یارین قشلق وقتنده کلوب بولشورلر

Ὁ εἰλικρινέστατος φίλος πρέσβυς προσκυνεῖ τὸν εὐγενέστατον ἀγᾶν, καὶ θέλει ἵ ἀξιωθῇ διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς ἐκδέλευσιν τοῦ ὑψηλοτάτου Πασιᾶ. Ἐὰν ἦναι μὲ τὴν ἄδειάν του, θέλῃ ἔλθῃ αὔριον πρὸ τοῦ γεύματος.

دیکر *Ἑτέρως πως.*

قونسلوس محلصلري دولتلو عنایتلو پاشا افندیمزه بولشمق استر واغا افندیمزدن رجا ایدرکه دولتلو پاشا افندیمزه دانشوب نه وقتنده مساعده عالیلري اولور ایسه بو داعیلرینه خبر ویرملر

Ὁ εἰλικρινέστατος φίλος Κόνσυλος ἀγαπᾷ νὰ συντύχῃ τὸν εὐμενέστατον Πασιᾶν, καὶ διὰ τοῦτο παρακαλεῖ τὸν κύριον ἀγᾶν νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τούτου πρὸς τὸν ὑψηλότατον Πασιᾶν, καὶ νὰ μηνύσῃ ἐμοὶ τῷ δούλῳ της εἰς ποίαν ὥραν προσάζει νὰ ἔλθῃ.

ديكر Ἑτέρως πως.

فلان افنديمزه كلمك زياده مشتاقدر لكي اذن شريغلري اولورمي اولمزمي ديو منتظرلردر

Ὁ δεῖνα ἐπιθυμεῖ κατὰ πολλὰ νὰ ἔλθῃ πρὸς τὴν εὐγενείαν της, πλὴν προσμένει τὴν ἄδειάν σας.

Ἑτέρως πως عيد رمضان

ايلچي بك دولتجويلري حضور عاليلرينه سلاملر ودعالر عرض ايدرلر عيد شريغلري مبارك اوله الله سبحانه وتعالي حضرتلري نيچه نيچه بونك كبي كونلره وييللره دولت وسعادت وصفا وعزتله ايرشدروب هميشه مسرور الفواد اوله ديو عرض خلوص ايدرلر

Ὁ πᾶν ἀγαθὸν ὑπὲρ σοῦ εὐχόμενος πρέσβυς σᾶς προσκυνεῖ, καὶ σᾶς ἐπεύχεται ἐξ ὅλης καρδίας εἰς τὴν παροῦσαν λαμπρὰν ἑορτὴν, ὥστε νὰ σᾶς χαρίσῃ ὁ ὕψιστος θεὸς καὶ ἄλλας πολλὰς τοιαύτας ἡμέρας καὶ χρόνους ἐν εὐτυχίᾳ, εὐημερίᾳ καὶ ὑγείᾳ διὰ νὰ εὐφραίνεται ἡ καρδία σας.

بيرامليشمق ايچون

Τίνι τρόπῳ συγχαίρει τις διὰ τὸ Μπαϊράμι.

فلان دولتلو افنديمزه عيد شريغلري مبارك اولسون ديو عرض خلوص ايدرلر

Ὁ δεῖνα σᾶς προσκυνεῖ ταπεινῶς καὶ σᾶς ἐπεύχεται ταύτην τὴν λαμπρὰν ἑορτὴν αἴσιον καὶ εὐτυχῆ.

بو دخي خسته خاطري صورمق محلّنده سويلنور

Τίνι τρόπῳ ἐρωτᾷ τις περί τινος ἀσθενοῦντος.

قونسلسمز دآعيلري دولتلو افنديمزك مزاج شريغلري بر مقدار ناخوش اولدوغن ايشيدوب كمال مرتبه متألم وبو قوللرين مخصوص ارسال ايلديلر وخاطر شريغلرين سوأل ايدرلر

Ὁ πρὸς θεὸν εὐχέτης σας Κόνσυλος ἀκούσας, ὅτι ἡ ἐνδοξότης σας εἶδε πως φιλάσθενος, ἐλυπήθη καθ' ὑπερβολὴν, δι ὃ καὶ πέμπει ἐμὲ τὸν δοῦλόν της καὶ ἐρωτᾷ τὰ περὶ τῆς περιποθήτου αὐτῷ ὑγείας της.

ديكر Ἑτέρως πως.

قونسلوس محلصكز دولتلو افنديمزك مزاج شريغلري انحرافني استماع ايلدنبرو علم الله (شهيد الله) اول مرتبه مكدّر البال اولمشدركه تعبير اولنمز

Ὁ εἰλικρινέστατός σας Κόνσυλος ἀκούσας τὴν ἀσθένειαν τῆς ὑμετέρας ἐνδοξότητος, ὁ κύριος οἶδε, τόσον ἐλυπήθη τὴν καρδίαν, ὥστε ἀδύνατον εἶναι νὰ τὸ ἐκφράσῃ.

بو دخي خسته صحت بولدقده در

Τίνι τρόπῳ συγχαίρει τις εἰς ἄῤῥωστον ὑγιάναντα.

قونسلوس داعيلري دولتلو افنديمزك مزاج شريفلري صحت مبدل اولدوغني ايشيدوب دنيالر قدر مسرور اولوب مخصوص بو قوللريني كوندرمشلردر

Ἀκούσας ὁ πρὸν θεὸν εὐχέτησας Κόνσυλος, ὅτι ἀνέλαβε πάλιν τὴν ὑγείαν ἡ ὑμετέρα ἐνδοξότης, ἐχάρη χαρὰν μεγάλην, δι ὃ καὶ τῇ συγχαίρει διὰ μέσου ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ δούλου της.

بر دوستك صحتنده اظهار سروردر

Τίνι τρόπῳ συγχαίρει τις εἰς φίλον ὑγιάναντα.

الحمد لله تعالي صحت بولدوغكزي ايشيدوب دنيالرجه مسرور اولدق حق تعالي وجودكزي امراضدن واسقامدن دور ايلية

Δόξα τῷ θεῷ. μαθόντες ὅτι ὑγίανας, ἐχάρημεν ὑπέρπολυ. Ὁ θεὸς νὰ διαφυλάττῃ τὸ σῶμά της σῶον καὶ ἀβλαβὲς ἀπὸ πᾶσαν ἀῤῥένειαν καὶ νόσον.

پاشايا Εἰς Πασιᾶν.

دولتلو مرحمتلو افنديمزك دايما عون وعنايتلرين نياز ايدرز
دولتلو افنديمزك سايه دولتلرنده اولمق استرز
دولتلو افنديمزك حسن نظرلريله منظور اولمق اميد ايدرز

Ἐξικετεύομεν τὴν διὰ παντὸς ὑπεράσπισιν καὶ εὐμένειαν τοῦ γαληνοτάτου καὶ εὐμενεστάτου αὐθέντου μας.

Ἐπιθυμοῦμεν νὰ εἴμεθα ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς εὐτυχίας τῆς ὑμετέρας ὑψηλότητος.

Ἐλπίζομεν παρὰ τοῦ εὐμενεστάτου αὐθέντου μας βλέμμα ἱλαρὸν καὶ γαληνόν.

ΤΕΛΟΣ.

ΠΙΝΑΞ

τῶν ἐν τῇ παρέσῃ βίβλῳ περιεχομένων μερῶν καὶ κεφαλαίων.

ΜΕΡΟΣ Α΄. Περὶ Ὀρθογραφίας. . . . 1
ΚΕΦ. Α΄. Περὶ γραμμάτων καὶ τῆς προφορᾶς αὐτῶν. . . . . αὐτ.
— Β΄. Περὶ διαφόρων παρὰ Τέρκοις εὐχρήστων σημείων καὶ περὶ τοῦ συλλαβίζειν 6
— Γ΄. Περὶ διαφόρων εἰδῶν τοῦ γράφειν παρὰ Τέρκοις. 8
— Δ΄. Ὀρθογραφικαί τινες παρατηρήσεις. 9
ΜΕΡΟΣ Β΄. Περὶ ἐτυμολογίας. 12
ΚΕΦ. Α΄. Περὶ ὀνόματος ἐν γένει. . . αὐτ.
— Β΄. Περὶ κλίσεως τῶν ὀνομάτων. . 13
— Γ΄. Περὶ συγκριτικῶν καὶ ὑπερθετικῶν. 15
— Δ΄. Περὶ χηματισμοῦ διαφόρων εἰδῶν ὀνομάτων. 16
— Ε΄. Περὶ ἀρνητικῶν ἐπιθέτων. . . 21
— ϛ΄. Περὶ ὑποκορισικῶν καὶ μειώσεως σημαντικῶν ὀνομάτων. 22
— Ζ΄. Περὶ ἐπιτατικῶν ἢ ἐπιτάσεως σημαντικῶν ὀνομάτων. . . . . αὐτ.
— Η΄. Περὶ ἀριθμητικῶν ὀνομάτων. . 23
ΜΕΡΟΣ Γ΄. Περὶ Ἀντωνυμίας. 27
ΚΕΦ. Α΄. Περὶ πρωτοτύπων καὶ δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν . . . . . αὐτ.
— Β΄. Περὶ ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν. . 29
— Γ΄. Περὶ κτητικῆς ἀντωνυμίας. . . 30
— Δ΄. Περὶ καταχρησικῶν ἀντωνυμιῶν. 34
ΜΕΡΟΣ Δ΄. Περὶ ῥήματος. 35
ΚΕΦ. Α΄. Περὶ χηματισμοῦ διαφόρων εἰδῶν ῥημάτων. . . . . αὐτ.
— Β΄. Περὶ χρόνου, ἀριθμοῦ, προσώπου, ἐγκλίσεως καὶ συζυγίας τῶν ῥημάτων. 40
— Γ΄. Περὶ τῶν βοηθητικῶν ῥημάτων. αὐτ.
— Δ΄. Περὶ συζυγίας τῶν ῥημάτων. . 49
ΜΕΡΟΣ Ε΄. Περὶ μορίων. 68
ΚΕΦ. Α΄. Περὶ προθέσεων. . . . . αὐτ.
— Β΄. Περὶ ἐπιῤῥημάτων. 75
— Γ΄. Περὶ Συνδέσμων. 77
ΜΕΡΟΣ ϛ΄. Περὶ Συντάξεως. 81
ΚΕΦ. Α΄. Περὶ συντάξεως τῶν ὀνομάτων. αὐτ.
— Β΄. Περὶ συντάξεως τῶν συγκριτικῶν καὶ τῶν δοτικῇ ἢ αἰτιατικῇ συντασσομένων ἐπιθέτων. 86
— Γ΄. Περὶ συντάξεως τῶν ῥημάτων. 88
— Δ΄. Περὶ συντάξεως τῶν μορίων. 107
— Ε΄. Περὶ τῶν λοιπῶν τῆς συντάξεως εἰδῶν. 112
— ϛ΄. Περὶ τοῦ τρόπου τοῦ προσαγορεύειν. 114
— Ζ΄. Περὶ τάξεως τῶν ὀκτὼ μερῶν τοῦ λόγου. 115
Συλλογὴ διαφόρων Τερκικῶν διαλόγων. . 118
Συλλογὴ παροιμιῶν. 143
Ἐκ τοῦ ترجمان ἀποσπασμάτια τινὰ πρὸς γύμνασιν. 150

Παροράματα.

Σελ. 16, ςίχ. 18. ἐν ἐϊσινὶ Γρ. ἐϊσινὶ, καὶ ἀντὶ ἐϊσινὶ Γρ. ἐν ἐϊσινί. Σελ. 23, ςίχ. 27. بر بچوق Γρ. بچوق Σελ. 36, ςίχ. 14. بولونق Γρ. بولنمق Σελ. 40, ςίχ. 25. او Γρ. اي Σελ. 45, ςίχ. 20. ايكي Γρ. ايكن Σελ. 66, ςίχ. 9. σεβεμεζυτὶμ Γρ. σεβέμεζυτιμ. Σελ. 70, ςίχ. 20. μπαζαραντεκ Γρ. μπαζαράντεκ. Σελ. 92, ςίχ. 5 — 6. ὑνδζὰ, ὕνδζὰ, ἰνδζὲ ὕνδζὲ, ἰμνδζὰ, ἰμνδζὰ, ἰυδζὲ, ἰϋνδζὲ, Γρ. ὑνδζα, ὕνδζα, ἰνδζε, ὕνδζε, ἰμνδζα, ἰμνδζα, ἰυδζε, ἰϋνδζε. Σελ. 92, ςίχ. 8. ντὸνϋνδζὲ Γρ. ντὸνϋνδζε. Σελ. αὐτ. ςίχ. 10. σεβινδζεϊεντὲκ Γρ. σεβίνδζεϊεντεκ. Σελ. 146, ςίχ. 31. شانلو Γρ. صانلو Σελ. 147, ςίχ. 4. σὰυλὴ Γρ. σαυλή.

Τὰς πολλαχῆ ἀπαντώσας λέξεις ἐββὲλ, κορκὺ, καυγὴ ἢ χαυγὴ, γαϊρὶ, ἀμμὰ, ἀνδζιὰκ, ζιρὰ, ἰμντὶ, ἐγὲρ γράφε κόρκυ, κάυγη ἢ χάυγη, γάϊρι, ἄμμα, ἄνδζιακ, ζίρα, ἴμντι, ἔγερ.

Διόρθωσις τῶν ἡμαρτημένων ἐν τῇ προσωδίᾳ τῶν χρόνων τῶν τουρκικῶν ῥημάτων.

	Παρατ. σελ. 42.				Προς. σ. 43.	Ἑνες. σ. 43.
Ἑν.	ἡμὴσὴμ	ἡμὴσὴμ	ἰμὶσὶμ	ὑμὴσὴμ	ὅλ	ὁλαΐντημ
	ἡμὴσὴν	ἡμὴσὴν	ἰμὶσὶν	ὑμὴσὴν	ὁλσὴν	ὁλαΐντην
	ἡμὴσὲ	ἡμὴσὲ	ἰμὶσὶ	ὑμὴσὲ	ὁλαλὴμ	ὁλαΐντη
Πλ.	ἡμὴσὴς	ἡμὴσὴς	ἰμὶσὶς	ὑμὴσὴς	ὅλεν ἢ	ὁλαΐντηκ
	ἡμὴσὴνὴς	ἡμὴσὴνὴς	ἰμὶσὶνὶς	ὑμὴσὴνὴς	ὅλενὲς	ὁλαΐντηνὴς
	ἡμὴσὲλαρ	ἡμὴσὲλαρ	ἰμὶσὲλερ	ὑμὴσὲλερ	ὁλαλὰρ	ὁλαλάρ-ηντη

	Παρατ. σελ 43.	Μέλ. σελ. 44.	Παρατ. σελ. 45.	Παρατ. σελ. 47.	Προς. σελ. 47.	Ἑνες. σ. 47	
Ἑν.	ὁλὴρυτεμ	ὁλὰμ	ὁλσάϊντημ	ὅλμαντημ	ὅλμα		πλεονασμὸς
	ὁλὴρυτεν	ὁλάσην	ὁλσάϊντην	ὅλμαντην	ὅλμασην		
	ὁλὴρυτε	ὁλὰ	ὁλσάϊντη	ὅλμαντη			
Πλ.	ὁλὴρυτεκ	ὁλάης	ὁλσάϊντηκ	ὅλμαντηκ	ὅλμαϊαλημ		
	ὁλὴρυτενὲς	ὁλάσηνὴς	ὁλσάϊντηνὴς	ὅλμαντηνὴς	ὅλμαηνὴς		
	ὁλὴρλὰρ-ντε	ὁλαλὰρ	ὁλσάϊντηλαρ	ὅλμαντηλαρ	ὅλμασηνλαρ		

	Παρατατ. σελ. 48.	Παρακ. σελ. 48.	Μέλ. σελ. 48.	Παρακ. σ. 49.	Μελ. 49.	Ἀπαρ. σ. 49.	Μετ. σ. 49.
Ἑν.	ὁλμάζυτημ	πλεονασμὸς κατὰ στίχον	ὅλμαϊαμ	πλεονασμὸς κατὰ στίχον	πλεονασμὸς κατὰ στίχον	ὅλμαμακ	ὅλμαϊεμτ
	ὁλμάζυτην		ὅλμαϊασην			ὅλμαϊα	ὅλμαϊαν
	ὁλμάζυτη		ὅλμαϊα				ὅλμαϊαδζακ
Πλ.	ὁλμάζυτηκ		ὅλμαϊαης				
	ὁλμάζυτηνὴς		ὅλμαϊασηνὴς				
	ὁλμάζυτηλαρ		ὅλμαϊαλαρ				

Υ΄περσ. Υ΄περσ.

Παρακ. σελ. 54. σελ. 54. σελ. 55. Μέλ. σελ. 55.

Ἑν.	μπακμήσιμ	σεβμίσιμ	* σεβιγιτιγιτ-ιτιτιγιτ κτ.	* * τιτιγιτιγιτ-γιτιτιγιτιγιτ	μπακαδζάγιμ	σεβεδζεΐιμ
	μπακμήσιν	σεβμίσσιν			μπακαδζάκσιν	σεβεδζέκσιν
	μπακμήσ	σεβμὶσ			μπακαδζὰκ	σεβεδζὲκ
Πλ.	μπακμήσις	σεβμίσις			μπακαδζάγις	σεβεδζεΐις
	μπακμήσσιις	σεβμίσσιις			μπακαδζάκσιις	σεβεδζέκσιις
	μπακμήσλαρ	σεβμίσλερ			μπακαδζακλὰρ	σεβεδζεκλὲρ
Ἑν.	* μπάκμαμισιμ	σέβμεμισιμ			* μπάκμαϊαδζαγιμ	σέβμεϊεδζεΐμ

Προσακτ. σελ. 56. Ἐνεσ. σελ. 57.

Ἑν.	μπὰκ	σὲβ	* μπάκμα	σέβμε	μπακὰμ	σεβὲμ
	μπακσὴν	σεβσὶν	μπάκμασιν	σέβμεσιν	μπακάσιν	σεβέσιν
Πλ.	μπακαλὴμ	σεβελὶμ	μπάκμαϊαλιμ	σέβμεϊελιμ	μπακὰ	σεβὲ
	μπάκιιις, ἢ	σέβιν ἢ	μπάκμαν, ἢ	σέβμεν, ἢ	μπακάις	σεβεΐς
	μπάκιν	σέβιις	μπάκμαιν, ἢ	σέβμεϊν, ἢ	μπακάσιις, ἢ	σεβέσιις, ἢ
	μπακσιὶλὰρ	σεβσιὶλὲρ	μπάκμαιις	σέβμεϊις	μπακάσις	σεβέσις
			μπάκμασιλαρ	σέβμεσιλερ	μπακαλὰρ	σεβελὲρ
Ἑν.					* μπάκμαϊαμ	σέβμεϊεμ

Παρατ. Παρακ. Υ΄περσ. σελ. 60. Παρατ. Παρατ. σελ. 60.
σελ. 58. σελ. 59. σελ. 59. ςίχ. 4. σελ. 60. σελ. 60. ςίχ. 1.

* τιτιγιτιγιτ-γιτιτιγιτιγιτ	* τιγιγο-γιτιγιτιγιτ-γιτιγιτιγιτ	* τιτιγιγο-γιτιγιτιγιτ-γιτιγιτιγιτ	* τιγιγιτιγιτ-γιτιγιτιγιτ	* τιτιγιγιγ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ

τῆς ἰατρικῆς ϗ χειρουργίας διδασκάλου ἰατροῦ, ϗ ὀφθαλμιάτρου, μέλους ἀντεπιστέλλοντος τῶν ἐν Γένῃ ἑταιριῶν, τῆς τε Ὀρυκτολογικῆς ϗ τῆς Φυσικῆς,

ΛΕΞΙΚΟΝ

ΠΡΟΧΕΙΡΟΝ ΤΗΣ

ΓΡΑΙΚΙΚΗΣ καὶ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

ᾧ προσετέθη ἐν τέλει καὶ σύντομον

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΟΥΡΚΙΚΟΓΡΑΙΚΙΚΟΝ

πρὸς χρῆσιν τῶν ἐν Ἀνατολῇ οἰκούντων Χριστιανῶν, ϗ πρὸς ἀναπλήρωσιν πολλῶν ἐν τῷ Γραικικοτουρκικῷ Λεξικῷ παραλειφθεισῶν λέξεων ϗ φράσεων.

συνδρομῇ ϗ τοῦ τιμιωτάτου ἐν πραγματευταῖς

κυρίου κυρίου

ΜΟΥΡΑΤ καὶ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΣΑΤΗΛΜΗΣ

τοῦ ἐκ Καισαρείας.

ἀνέχου ϗ ἀπέχου.

ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΙΩΑΝ. ΒΑΡΘ. ΤΖΒΕΚΙΟΥ, ΠΡΩΗΝ ΒΕΝΔΩΤΟΥ.

1812.

Σημ. Εἴπαμεν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Γραμματικῇ σελ. 50, στιχ. 18. κτ. ὅτι ἐπὶ τῶν ἐχόντων πρὸ τοῦ μὰκ ἢ μὲκ σύμφωνον ῥημάτων σχηματίζεται τὸ ληκτικὸν φωνῆεν τῆς ὁριστικῆς μετοχῆς κατὰ τὴν ἁρμονίαν, δηλ. εἰ μὲν τὸ πρὸ τῆς καταλήξεως τοῦ ἀπαρεμφάτου φωνῆεν εἶναι α ἢ η, τὸ ληκτικὸν τῆς ὁριστικῆς μετοχῆς φωνῆεν ἔσται η, εἰ δὲ ο ἢ ω, ἔσται ω, εἰ δὲ ε ἢ ι, ἔσται ι, εἰ δὲ ὀ ἢ ὑ, ἔσται ὑ. Ἐξαιροῦνται ὅμως μερικὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ποιοῦσι τὸ ληκτικὸν τῆς ὁριστικῆς μετοχῆς φωνῆεν ἀνωμάλως· εἰσὶ δὲ σχεδὸν τὰ ἀκόλουθα.

1. Ῥήματα ποιοῦντα τὸ ληκτικὸν τῆς ὁριστικῆς μετοχῆς φωνῆεν εἰς α.

ἀκμὰκ	γιατμὰκ	κατμὰκ	μπακμὰκ	ντεϊμὰκ	σαρσμὰκ	ταρτμὰκ
ἀνμὰκ	γιαρμὰκ	κηϊμὰκ	μπασμὰκ	ὀβμὰκ	σατζμὰκ	ταοσμὰκ
ἀσμὰκ	γιατμὰκ	κηλμὰκ	μπατμὰκ	οϊμὰκ	σατμὰκ	τατμὰκ
ἀτζμὰκ	γιολμὰκ	κηρκμὰκ	μπηκμὰκ	ὀνμὰκ	σηζμὰκ	τζηκμὰκ
ἀτμὰκ	γιορμὰκ	κηρμὰκ	μπογμὰκ	ὀϊμὰκ	σηκμὰκ	τζηρπμὰκ
γηγμὰκ	γιετμὰκ	κηρτμὰκ	μποζμὰκ	ὀμμὰκ	σητζμὰκ	τζιαλμὰκ
γηκμὰκ	καζμὰκ	κησμὰκ	μπεκμὰκ	ὀτζμὰκ	σοϊμὰκ	τζιατμὰκ
γηρτμὰκ	καϊμὰκ	κοϊμὰκ	μπερκμὰκ	σαγμὰκ	σοκμὰκ	τηνμὰκ
γιαγμὰκ	κακμὰκ	κοβμὰκ	μπερμὰκ	σαϊμὰκ	σολμὰκ	τετμὰκ.
γιαζμὰκ	καλκμὰκ	κοκμὰκ	νταλμὰκ	σαλμὰκ	σονμὰκ	
γιαϊμὰκ	καπμὰκ	κορκμὰκ	ντοϊμὰκ	σανδζμὰκ	σορμὰκ	
γιακμὰκ	κασμὰκ	κερμὰκ	ντολμὰκ	σαπμὰκ	τακμὰκ	
γιανμὰκ	κατζμὰκ	κεσμὰκ	ντονμὰκ	σαρμὰκ	ταπμὰκ	

2. Ῥήματα ποιοῦντα τὸ ληκτικὸν τῆς ὁριστικῆς μετοχῆς φωνῆεν εἰς ε.

γγεζμὲκ	γεζμὲκ	κεσμὲκ	ντιζμὲκ	ντεσμὲκ	σεκμὲκ	σονμὲκ
γγερμὲκ	ἐγμὲκ	κεσμὲκ	ντικμὲκ	ὀγμὲκ	σερμὲκ	σεζμὲκ
γγετζμὲκ	ἐζμὲκ	μπερτμὲκ	ντινμὲκ	ὀλτζμὲκ	σετζμὲκ	σερμὲκ
γγιμὲκ	ἐκμὲκ	μπινμὲκ	ντοβμὲκ	ὀπμὲκ	σικμὲκ	τεπμὲκ
γγιρτμὲκ	ἐμμὲκ	μπιτζμὲκ	ντογμὲκ	ὀρμὲκ	σιλκμὲκ	τζεκμὲκ
γγιτμὲκ	ἐνμὲκ	μπιτμὲκ	ντοκμὲκ	ὀρτμὲκ	σιλμὲκ	τζελμὲκ
γγομμὲκ	ἐσμὲκ	μπολμὲκ	ντονμὲκ	ὀτμὲκ	σινμὲκ	τζιζμὲκ
γγελμὲκ	ἐτμὲκ	μπεζμὲκ	ντορτμὲκ	ἐζμὲκ	σισμὲ	τζοζμὲκ
γερμὲκ	ἰτζμὲκ	μπεκμὲκ	ντεζμὲκ	ἐρκμὲκ	σοβμὲκ	τζοκμὲκ
φετμὲκ	κερτμὲκ	ντεγμὲκ	ντερμὲκ	πισμὲκ	σογμὲκ	τετμὲκ.
φιτμὲκ	κεσισμὲκ	ντελμὲκ	ντερτμὲκ	σεβμὲκ	σοκμὲκ	

ΛΕΞΙΚΟΝ

ΓΡΑΙΚΙΚΟ-ΤΟΥΡΚΙΚΟΝ.

Ἀβάκιον اقچه تحته‌سي ἀχτζὲ ταχτασή.

Ἀβᾶς ἴδε ἡγούμενος.

Ἀβέβαιος تحقيقسز ταχκηκσήζ, بللو اولميان μπελλὶ ὅλμαϊαν.

Ἀβλαβὴς ضرارسز ζαραρσήζ, زيانسز ζιανσήζ

Ἀβοκάτος وكيلي وعوا νταβᾶ βεκιλὶ, وكيل βεκίλ, وكيل الدعوا βεκίλὲλ-νταβά.

Ἄβρασος پشمش πίσμεμισ, خام χάμ.

Ἄβυσσος صو دريسز دريك ودبسز ντερὶν βε-ντιπσὶζ σὲ, كرداب γγιρυτάμπ.

Ἀγαθὸς ἴδε καλός. Τὸ ἄκρον ἀγαθὸν خير مطلق χαὶρ μετλάκ.

Ἀγάλι يواش يواش γιαβὰσ γιαβὰσ, ياپچه γιαπτζὲ, ياپچه ياپچه γιαπτζὲ γιαπτζὲ, ازر ازر ἀζὲρ ἀζὲρ, ياپ ياپ γιὰπ γιὰπ.

Ἄγαλμα صورت اويلمش, بونلمش ὀϊὲλμὲσ, γιουνλμὲσ σερὲτ, صورت σερὲτ.

Ἀγαλματοποιὸς اويماجي ὀϊμαζή.

Ἀγαμία اركنلك ἐργγενλὶκ, بكارلك μπε κιαρλὶκ.

Ἀγανάκτησις طارغنلق νταργενλὲκ, كوج γγὲζ, ἴδε καὶ θυμός, ὀργή.

Ἀγανακτῶ كلمك غضب γαζαμπᾶ γγελμὲκ. Μὴ ἀγανακτεῖτε خاطركز قالمسون χατηρενὴζ κάλμασην, ἴδε καὶ ὀργίζομαι, μοὶ κακοφαίνεται, θυμόνω.

Ἀγάπη كوكسو σεβγγὲ, سوي σεβὶ, محبت μὲχαμππὲτ. Δὶ ἀγάπην θεῦ الله اجون ἀλλὰχ ἰσκηνὲ, ἢ الله اجون ἀλλὰχ ἰτζίν.

Ἀγαπητικὴ عاشقه ἀσηκὲ, ياوقلو γιαβκυλὲ, عاشقه μασκὲ.

Ἀγαπητικὸς عاشق ἀσὴκ, ياوقلو γιαβκυλὲ.

Ἀγαπητὸς كوكولو σεβγγὲλὲ, محبتلو μὲχαμππετλὶ.

Ἀγαπῶ كوسو σεβμὲκ, محبت ايتمك μὲχαμππὲτ ἐτμὲκ, καὶ ἐπὶ ἔρωτος عاشق اولمق ἀσὴκ ὀλμάκ.

Ἀγγαρεία انقريه ἀγκαριὰ, حقلمه χακλαμὰ, صالغم σαλγὴμ, سخره σεχρὲ ἴσ, سورسات σερσάτ.

Ἀγγαρεύω انقريه ايتمك ἀγκαριὰ ἐτμὲκ, حقلمق χακλαμάκ, سخريه كورمك σεχρεὶὲ σὲρμὲκ, تكليف ايتمك τεκλὶφ ἐτμὲκ.

Ἀγγεῖον قاب κὰμπ, καὶ πλ. قابلر καμπλὲς, اوداناليق ἀβανταυλὴκ — διὰ τὸ ῥοδόξαμον كلابدان γγὲλαμπνταὶν — πήλινον ساقسي σακσή.

Ἀγγελικὸς ملكي μελεκὶ, ملكه‌سي μελεκὲ-μανσὲμπ.

Ἄγγελος ملك μελὲκ (ἀλλοῦ φεριστὲ).

Α᾽γγῦρι خيار χιάρ. Α᾽γγούρια ξυνὰ خيار قرشيشي χιὰρ τῦρσῦσῦ.

Α᾽γε ἐπιρρ. دي امدي ντὲ ἴμτι, دي دي ντὲ ντὲ, هايده χαΐντε, اش ἔσ, اولسون ὁλσόν.

Α᾽γελάδα ايلك ἢ انك ἰνέκ.

Α᾽γιάζω ἐν. تقديس اتمك ταντὴς ἐτμὲκ, عزيزلك ويرمك ἀζιζλὶκ βερμέκ.

Α᾽γίασμα ايا 'αϊαζμά.

Α᾽γιοκέρι (ἀμπελόσταμα) بال مومي μπὰλ μεμέ.

Α᾽γιος ولي βελί, مبارك μὲμπαρὲκ, عزيز ἀζὶζ, قديس καντὴς. Οἱ ἅγιοι ايو املر 'ἐϊῦ ἀνταμλὰρ, اوليا ἐβλιά. Ἡ ἁγία γραφὴ كلام عزت κελιάμὶ ἢζζέτ. Τὰ ἅγια τῶν ἁγίων عزيز ير ἀζὶζ γέρ.

Α᾽γιοσύνη وليلك βελιλὶκ, عزيزلك ἀζὶζλὶκ, تقديس ταντὴς, مباركلك μὲμπαρεκλὶκ.

Α᾽γκάθι دكن ντικὲν, تكن τικέν. Μ᾽ ἐμβῆκεν ἐν ἀγκάθι εἰς τὸ ποδάρι دكن ايايغه باتدي ντικὲν ἀγιαγημὰ μπαττή.

Α᾽γκαλὰ ἢ, μ᾽ ὅλον ὅτι اكرچه ἔγερτζι, اكرچكي ἔγερτζικι.

Α᾽γκάλη, ἀγκαλιὰ قوچاق κοδζιὰκ, قولتق κολτὲκ, ἢ μεταφ. ἰδε χειρόβολον.

Α᾽γκαλιάζω قوچمق κοδζμὰκ, قوچقلامق κοδζιακλαμὰκ, قولتقلامق κελτεκλαμὰκ. Α᾽γκαλιάζομαι قوچشمق κοδζιεσμὰκ, καὶ ἀγκαλίασμα قوچش κοδζιὲσ.

Α᾽γκίδα چوپ τζιόπ. Α᾽γκίδες چور چوپ τζιὸρ τζιόπ.

Α᾽γκινάρα (Σκόλυμος) انكنار ἐγγινάρ.

Α᾽γκίστρι اولتا ὀλτὰ, βολτᾶ.

Α᾽γκιστρόνω چنكللمك τζεγγελλεμέκ.

Α᾽γκύστια اور ὕρ, صراجه συραιζᾶ, (دامغول ντεμγὲλ) — τῶν πτηνῶν قورصق ἢ قرساق κερσὰκ.

Α᾽γκυλόνω صوقمق σοκμὰκ.

Α᾽γκυρα دمر ντεμὶρ, كمينك γγεμινὶν ντεμιρί. Ρίχνω τὴν ἄγκυραν دمر اتمق ὑτεμὶρ ἀτμὰκ ἢ μπραχμὰκ. Συκόνω τὴν ἄγκυραν دمر قالدرمق ντεμὶρ καλντηρμὰκ.

Α᾽γκὼν, ἀγκῶνας τῆς χειρὸς كرسك ντιρσὲκ.

Α᾽γκωνὴ ἰδε γωνία.

Α᾽γνάντια ἰδε ἄντικρυ.

Α᾽γνία پاكلك πακλὶκ, تميزلك τεμιζλὶκ.

Α᾽γνίζω تطهير اتمك τατχὶρ ἐτμὲκ.

Α᾽γνοια ἰδε ἀμάθεια. Ἐξ ἀγνοίας بلمزلكله μπιλμεζλὶ-ιλε, خطا ايله χατὰ-ιλε. Προφασίζομαι, ὑποκρίνομαι ἄγνοιαν, ὅτι δὲν ἰξεύρω بلمزلك صاتمق μπιλμεζλὶκ σατμὰκ.

Α᾽γνὸς پاك πὰκ, تميز τεμὶζ, طاهر ταχὲρ.

Α᾽γνοῶ, δὲν ἰξεύρω بلمك μπὶλμεμεκ, خبري اولمق χαμπερὶ ὅλμαμακ, παθητ. بلنمك μπιλὶνμεμεκ, نا معلوم اولمق νὰ μαλὲμ ὁλμὰκ.

Α᾽γνώριστος تبديل τεπτὶλ.

Α᾽γνωστος بلنمش μπιλὶνμεμὶσ, نا معلوم νὰ μαλέμ.

Α᾽γοράζω المق ἀλμὰκ, صاتون المق σατὴν ἀλμὰκ — συκωτὰ ايله المق κοντορὶ γγὸτερὲ-ιλε ἀλμὰκ — λιανικὰ الدن المق ἐλντὲν ἀλμὰκ. Πρᾶγμά τι ἀγοραζόμενον πλέον τῆς πρεπούσης τιμῆς مارلو μαρντά.

Α᾽γορασὴς مشتري μὲστερί.

Α᾽γυρίδα (ὄμφαξ, ὀμφάκιον) قورق κυρὲκ, قورق صويي κυρὲκ συϊέ.

Α᾽γυρος (ἄωρος) اولمامش ὄλμαμησ, خام χάμ.

Α᾽γράμματος ἰδὲ ἀμαθὴς, ἀπαίδευτος.

Α᾽γριεύω ياوزلتمق γιαβυζλατμὰκ ياوزلندرمق γιαβυζλαυντιρμὰκ, ياوزلق γιαβυζλαμὰκ, παθητ. ياوزلنمق γιαβυζλανμὰκ, بيرلنمك μπεμπερλενμέκ.

Α᾽γρίμι وحش βὰχσ, حوش χύσ.

Α᾽γριοπέτεινος (ἔποψ) پوپش πυπέσ.

Α᾽γριόρνιθα چل τζίλ.

Α᾽γριος ياوز γιαβὺζ, يبان γιαμπὰν. Α᾽γριον ἄλογον سرت ات, حرون, تعليمسز ταλιμσὺζ, χαρὺν, σὲρτ ἂτ — ἄνθρωπος يبان ادمي γιαμπὰν ἀνταμή.

Α᾽γριότης ياوزلق γιαβὺζλύκ.

Α᾽γριόχοιρος يباني طوكز خنزير γιαμπανὴ ντομυζὴ ἢ χινζὴς, يبان طكوزي خنزيري γιαμπὰν ντομυζὺ, χινζὴρή.

Α᾽γροικος يوغن γιογὺν, ἰδὲ ἡ χωριάτης.

Α᾽γρυπνία اويانقلق ὺϊανικλὴκ — μεγάλη, πολλὴ چوق اويانقلق τζιὸκ ὺϊανικλὴκ.

Α᾽γρυπνῶ اويانق اولمق ὺϊανὴκ ὀλμὰκ, اويانق كيجه اويومق γγιιδζὲ ὺϊὲμαμακ, طورمق ὺϊανὴκ ντυρμὰκ, καὶ μεταφ. ἰδὲ προσέχω, εἶμαι προσεκτικός.

Α᾽γύρτης charlatan لافزن λαφαζὰν, Gaukler حقه باز χοκκαμπάζ.

Α᾽γχίνοια فراست φιρασὲτ, عقللولق ἀκιλλικλὴκ, عقل ἀκὴλ, بصيرت μπασιρὲτ.

Α᾽γχίνος عقللو ἀκιλλὴ, فراستلو φιρασετλὶ, بصيرتلو μπασιρετλὶ, زيرك ζεϊρὲκ.

Α᾽γωγὴ ἰδὲ ἀναφορά.

Α᾽γωγιάτης كراجي κιραδζὴ.

Α᾽γώγιον كرا κιρᾶ.

Α᾽γὼν, ἀγῶνας چكش τζεκὶσ, كورش γγυρὲσ, صواش σαβὰσ — σπουδὴ چالشمقلق τζαλησμακλὴκ, جد δζὲχυτ. Μεγάλος ἀγῶνας اقدام ἰκυτὰμ, تام اهتمام ἰχτιμὰμ τὰμ — τόπος τοῦ ἀγῶνος Kampfplatz ميدان μεϊντὰν.

Α᾽γωνία ἰδὲ ψυχομαχία.

Α᾽γωνίζομαι چالشمق τζιαλησμὰκ, دورشمك ντυρσμὲκ, اهتمام اتمك, جد ντζὲχυτ, ἰχτιμὰμ ἐτμέκ.

Α᾽δεια اذن ἰζὶν, ἰζὶν, اجازت ἰδζαζὲτ, دستور ντεσὺρ, رخصت ρὺχσὲτ. Μὲ τὴν ἄδειάν σας اذن ايله ἰζὶν-ιλε, معذور بيورك μαζὺρ μπυϊὺρυν. Δὲν εἶναι μὲ τὴν ἄδειαν μας νὰ τὸ κάμῃ ايتمكه اذنمز يوقدر ἐτμεὲ ἰζὶνμὶζ γιόκτυρ.

Α᾽δειάζω بوشالتمق μποσαλτμὰκ, بوشاتمق μποσατμὰκ, بوشامق μποσαμὰκ — ἰδὲ εὐκαιρῶ.

Α᾽δειος بوش μπὸσ. Α᾽δειος, ὄχι πιασμένος (τόπος κτ.) بوش μπὸσ, محلول μαχλὰλ. Παντελῶς ἄδειος بون بوش μπὸν μπὸσ — ἰδὲ ἡ ἀργός.

Α᾽δελφὴ قز قردلش κὶζ καρντὰσ. Ἡ μεγαλητέρα ἀδελφὴ ابوله ἀμπυλᾶ, χυδ. ابلا ἢ ابله ἀμπλᾶ, باجي μπαδζὴ.

Α᾽δελφικὰ قرنداش كبي καρντὰσ κιμπὶ, قرنداشلق καρντασλυκὰ.

Α᾽δελφικὸς قرنداشانه καρντασανέ.

Α᾽δελφὸς قرنداش καρντὰσ, χυδ. καρντὰσ

(برادر μπραντέρ). Ο' μεγαλήτερος ἀδελφὸς اولو قرنداش ὑλὺ καρντὰσ, ὴ ὁ μικρότερος, كوچك قرداش κὸτζὸκ καρντὰσ — γνήσιος قرداش طوغرو ἢ اور ὄζ ἢ ντογρὸ καρντὰσ — ὁμογάστριος قرنداش اوكي ὀγγεῖ καρντὰσ — θετὸς قرنداشلق καρντασλὴκ — ὁμογάλακτος سود قرداشي σοὺντ καρντασή.

Α'δελφότης قرنداشلق καρνταστλὴκ. Συνάπτω μετά τινος ἀδελφότητα قرداشلق بغلمق καρνταστλὴκ μπαγλαμάκ.

Α'δέξιος اوغرسز ὀγὺρσὸζ, فنا φενᾶ.

Α"δεται λόγος در شرت σὸχρὲτ ντίρ.

Α'δηλος ἰδὲ ἀδήβαιος.

Α'δημονία ثقلت σηκλὲτ, صقلمه σηκηλμᾶ, كوكل طارلغي γγὸνὸλ νταρληγή. Εἶμαι εἰς ἀδημονίαν, ἀδημονῶ صقلمق σηκηλμὰκ, اضطراب چكمك الم ἐλὲμ ἢ ἠζτηράπ τζεκμὲκ, يچنمك γετζινμὲκ, طارلغنمق νταρληγανμὰκ, ὴ ἐνεργ. صقمق σηκμὰκ. غم, الم ويرمك ثقلت σηκλὲτ, γὰμ, ἐλὲμ βερμὲκ.

Α'δὴν اور ὄρ.

Α"δης جهنم τζεχενὲμ. Οἱ ἐν ᾅδῃ جهنملولر τζεχενεμλιλὲρ, اهل جهنم ἔχλῖ τζεχενὲμ.

Α'διαίρετος بولنمز μπὸλὸνμὲζ, تقسيم اولنمز τακσὴμ ὀλὺνμάζ.

Α'διάκοπος ἰδὲ παντοτεινός.

Α'διακόπως اولاشتري ὑλαστὺρῆ, طورميوب ντὸὺρμαϊὺπ, توالي μὺτεβαλί.

Α'διακρισία انسافسزلك ἰνσαφσιζλίκ.

Α'διάκριτος انسافسز ἰνσαφσίζ.

Α'δίαντον كشير κεσπὲρ.

Α'διαντροπία اوتانمزلق ὑτανμαζλὴκ.

Α'διάντροπος اوتانمز ὑτανμὰζ, عارسز ἀρσὴζ

Α'διαφανὴς پيس πὸς.

Α'διάφορος ἰδὲ ὑδέτερος.

Α'διαφόρως بلا فرق μπιλιὰ φάρκ.

Α'δίδακτος اوقمامش ὀκέμαμησ, ἰδὲ ὡ ἀμαθής.

Α'δικα, ἀδίκως حقسز χακκσὴζ, حقسز يره χακκσὴζ γερὲ, ظلم ايله ζὺλὲμ ὑλα.

Α'δίκημα عمل نا حق ἀμὲλ νὰ χὰκκ, قباحت καμπαχάτ.

Α'δικία عدالتسزلك ἐνταλετσιζλίκ, ظلم ζὺλέμ. Κάμνω ἀδικίας ظلم ايتمك ζὺλὲμ ἐτμέκ.

Α"δικος عدالتسز ἐνταλετσὶζ, حقسز χακκσὴζ, ظالم ζαλὶμ, ظلمكار ζὺλὺμκιάρ. Ἔχει ἄδικον حقي يوقدر χακκὴ γιόκτὺρ.

Α'δικῶ κάμνω ἀδικίας, ἰδὲ ἀδικία — تنا ضرر زيان ايتمك ζαρὰρ ἢ ζιγὰν ἐτμέκ. Α'δικοῦμαι ظلم چكمك ζὺλὲμ τζεκμέκ.

Α'διόρθωτος اصلاحسز ἰσλαχσὴζ, اصلاحه كلمز ἰσλαχᾶ γγελμὲζ — امیرمیت اولنمز μερεμὲτ ὀλὺνμάζ, چارسز τζιαρεσίζ

Α"δολος ἰδὲ εἰλικρινὴς — μὴ νενοθευμένος خالص χαλής. Α"δολον κρασὶ شراب صافي σαφὴ σαράμπ.

Α'δράκτι ايك, ايك ἴγγ. Δὺλεύω εἰς τὸ ἀδράκτι ايكي ايكمك ἰγγὶ ἐγγιρμὲκ.

Α'δρασκελιὰ, βῆμα ادم ἀντήμ.

Α'δρασκελῶ ادملق, ادمق ἀντὴμ ἀντμὰκ ἢ ἀντλαμὰκ, ادملق ἀντημλαμάκ. Ἔτι ἰδὲ πεδὺκλόνω.

Α'δράσσω, δράσσω طوتق τὺτμὰκ, قپمق

καπμάκ, ياپشمق γιαπησμάκ, π. χ. δρα-
ξάμενος τῆς χειρὸς αὐτοῦ الندن ياپشوب
ἐλιντὲν γιαπησήμπ. Ἀδράζω μὲ τὰ νύχια قرملق
κηρμαλαμάκ, طرناغله ياپشمق τηνάγ-ηλα γιαπησμάκ. Ἀδράζω ἀπὸ τὰ
μαλλία ἰδὲ ἁρπάζω.

Ἀδρὺς سرت σέρτ.

Ἀδυναμία قوّتسزلك κυββετσιζλίκ, ضعيفلق
ζαηφλήκ, زبونلق ζεμπυλέκ.

Ἀδυνατίζω اتمك ژمتاق, قوّتسز κυββετσίζ,
τακετσίζ ἐτμὲκ, زبونلق ζεμπυλαμάκ,
ضعيف اتمك, زبون ζεμπὲν, ζαὴφ ἐτμέκ.

Ἀδύνατος قوّتسز κυββετσίζ, ژمتاق τακετ-
σίζ, ضعيف ζαὴφ, زبون ζεμπέν. Γίνομαι
ἀδύνατος, ἀδυνατῶ قالمق, قوّتدن دوشمك
چقمق κυββεττὲν ντοσμὲκ, καλμάκ, τζηκ-
μάκ, قالمق قوّتسز κυββετσίζ καλμάκ,
ضعيفلنمق ζαηφλανμάκ. Ἀδύνατον اولمز
ὄλμαζ ὁλαμάζ, ممكن دكل μὲμκὶν ντεὶλ,
اولمجق ὁλμαϊαδζιακ, ممكن μὲμκινσίζ,
قابلسز καμπιλσίζ. Τὸ ἀδύνατον ممكنسزلك
μὲμκινσιζλίκ.

Ἀδυνατῶ, ἰδὲ γίνομαι ἀδύνατος.

Ἀδυσώπητος پك يوركلو πὲκ γὲρεκλὶ, قلبي
يوركي پك καλμπὴ, γὲρεὶ πέκ.

Ἄδυτον حرم χαρὲμ.

Ἀδωροδόκητος رشوت المز ρισβὲτ ἁλμάζ.

Ἀείζωον قولاق اوتي κυλὰκ ὀτὸ.

Ἀερίζω يلمك γελλεμὲκ, رلمق ژوزرژگیارλαμάκ — μὲ τὸ ἀνεμιςῆρι يلپازه صالمق γελπαζὲ σαλμάκ, τζιαλμάκ.

Ἀέτος قرتال καρταὶλ, قوش قره καρὰ κυσ, طوشانچل ταυσανδζίλ.

Ἄζυμος ژماسز μαϊασὴζ — ἄρτος, τὸ ἄζυμον اتمك خميرسز χαμηρσὴζ ἐτμὲκ, فطير φατήρ.

Ἀηδὼς اوصانچ ويريجي ὐσὰνδζ βερὶδζί.

Ἀηδία اوصان اوصانچ ὐσὰν. ὐσὰνδζ, اوصانلق ὐσανλὴκ — ναυτία, ἀναγέλια بيقش μπηκὴσ, يورك بولنمسي γὲρὲκ μπυλανμασὴ, اكراه ἰκραχ, كوكل دونمسي γγονὲλ ντὸνμεσὶ — ἐκ τοῦ φαγητοῦ يمجكدن تتمسي γεγεδζεκτὲν τιτσινμεσὶ, μπηκμασή. Προξενῶ ἀηδίαν اوصاندرمق ὐσαντηρμάκ, بقدرمق μπηκτηρμάκ.

Ἀηδιάζω, ἀναγελιάζω يورك بولنمق, كوكل γγονὲλ, γὲρὲκ μπυλανμὰκ, كوكل دونمك γγονὲλ ντὸνμὲκ, بقمق μπηκμὰκ, اوصانمق ὐσαιμὰκ — τὸ φαγὶ تعامدن تاممنتن τιτσινμὲκ. Ἀηδίασα اندن بقدم ὀυντὰν μπηκτήμ.

Ἀηδόνι بلبل μπὲλμπὲλ (عندليب ἀντελίπ).

Ἀήρ, ἀέρας هوا χαβᾶ, يل γέλ.

Ἀθανασία اولمه ὄλμεμέ.

Ἀθάνατος اولمز ὄλμὲζ.

Ἀθεΐα, ἀθεϊσμὸς زندقت ζιντακάτ.

Ἀθελήτως ἰδὲ ϛανικῶς.

Ἄθεος نا خودا νὰ χυντᾶ.

Ἀθεόφοβος الله قورقمز ἀλλαχτὰν κορκμάζ.

Ἀθεράπευτος ژماز چارسز τζιαρεσὶζ, ἰδὲ ἀνίατος.

Ἄθεσμος, ἀθέμιτος حرام χαράμ.

Ἀθετῶ قمزلامق, ὁ ἀθετῶν ارغون ἀζγὲν.

Α'θλητής مطرقجي ματρακτζή, پهلوان πεχλιβάν.

Α'θλιος زوالو ζάβαλη, مسكين μεσκίν.

Α'θλιότης مسكينلك μεσκινλίκ, محنت μιχνὲτ, بخت ὀλιω σιϊὰ μπάχτ.

Α'θλίως, κακὴν κακῶς مسكينلكله μεσκινλίκ-ιλέ.

Α'θυμῶ غيرتن كسمك γαϊρετὶν κεσμέκ.

Α'θωόνω صوچلغني كوسترمك σωτζλωγωνὼ γγοσερμέκ.

Α'θῶος صوچسز σωτζσὲζ, كناهسز γγὲναχσίζ. Εἶναι ἀθῶος صوچسز اولمق σωτζσὲζ ὀλμὰκ, كناهي اولمق, صوچي σωτζὲ, γγὲναχὴ ὄλμαμακ.

Αἰγιαλὸς يالي γιαλὴ, كنار κενάρ.

Αἰγόκερως جدي برجي δζεντὶ μπερδζέ.

Αἰδέσιμος حرمتلو χιρμετλί. Ο' αἰδεσιμώτατος πάτερ ἀκωθος شيخ يعقوب σὲὶχ γιακὲμπ

Αἰδοῖον اود ἐντ, اود يري اود ἐντ γερὶ, πλ. اداب اود يرلري ἐντὲμπ ἢ ἐντ γερλερί. Τὸ αἰδοῖον τῆς γυναικὸς ام ἂμ, عورتك قصّه‌سي ἀ.βρετὶν κησσασή. Τὸ αἰδοῖον τῶ ἀνδρὸς كس σὶκ, يراغي, ارك التي ἐρὶν ἰλετὶ, γιαραγή Αἰδοῖον πλαρὸν godmiché زبوق ζεμπὲκ.

Αἰδὼ, ἐντροπὴ عار ἄρ.

Αἰθὴρ ἰδὲ ἀήρ.

Αἴθριος, ὑπ' αἰθρίῳ هواده χαβαντὲ, كوك الاده γγὸκ ἀλτηντά.

Αἷμα قان κὰν. Πέρνω αἷμα ἰδὲ φλεβοτομῶ.

Αἱματόνω ἐνεργ. قان دوكك κὰν ντὸκμεκ, ἐδετ. قانمق καναμὰκ, قان اقمق κὰν ἀκμὰκ, π. χ. αἱμάτωσεν ἡ μήτηρ μου بورنم قاندي μπερνὲμ καναντὶ — μολύνω μὲ αἷμα قانلمق καυλαμὰκ, قانه بولاشترمق κανὰ ἢ κὰν-ηλα μπελαστηρμὰκ.

Αἱματοχυσία ἰδὲ φόνος, σφαγή.

Αἱματωμένος قانلو καυλὴ, قانه بولاشمش κανᾶ μπελασμήσ.

Αἱμοβόρος قاني سوچي κανὴ σεβιδζὶ, قانلو καυλὴ, قان دوكجي κὰν ντὸκὲδζὶ.

Αἱμομιξία زينا القرابه ζινὰ ἐλκαραμπέ.

Αἱμοπτυσία قان قوسمه‌سي κὰν κεσμασή.

Αἱμορραγία قان اقمه‌سي κὰν ἀκμασὴ — τῆς ῥινὸς, ἐπίσαξις بورندن قان اقمه‌سي μπερεκτὰν κὰν ἀκμασή.

Αἱμορροΐδες, ἐζωχάδες مايه‌سيل μαϊασήλ.

Αἴνιγμα بلمجه μπιλμεδζὲ, كزلو, استرلو σωζ ἀσαρλὲ, γγιζλὶ σὸζ, ياكتماج γιανηλτμὰδζ, رمز ῥὲμζ πληθ. رموز ῥὲμὲζ.

Αἰνιγματωδῶς رمز ايله ῥὲμζ ἰλέ.

Αἰνίττομαι اشارت ايتمك ῥὲμζ, ἰσαρὲτ ἐτμέκ.

Αἵρεσις secte فرقه φηρεκὰ, مذهب μεζχὲμπ — héresie رافضيلك ῥαφηζηλήκ.

Αἱρετικὸς رافضي ῥαφηζὴ, هراتقي χερατικὴ.

Αἱρετοκρισία رأي ῥεεὶ, اراده ἰραντέτ.

Αἱρετοκριτὴς يارغوچي γιαργετζὲ, ميانجي μιανδζὴ.

Αἰδάομαι دويمق ντεϊμάκ.

Αἰδαντικὸς دويجي ντεϊὲδζὲ.

Αἴδημα ظنّ ζάνν — τιμῆς عرض ἤρζ.

Αἴδησις دويمه ντεϊμὰ, دويمقلق ντεϊμακλήκ. Αἱ πέντε αἰδήσεις حواس خمسه χαβὰς χαμσέ.

Αἴσιος اوغرلو

Αἰχροκέρδεια طمعكارلق چركين تزيركين تاماخچيارلك, ناكسلك ناكسلك, نكسلك.

Αἰχροκερδὴς طمعكار چركين تزيركين تاماخچيار, نكس نكس.

Αἰχρολογία فحش فاحش.

Αἰχρολογῶ فحش سويلمك فاحش سويلمك.

Αἰχρὸς فاحش فاحش, لئيم دنى, چركين تزيركين, مردار مردار.

Αἰτία, αἴτιον سبب سبب سببب, باعث باعث باعث, اصل اصل. Τὸ ἀρχικὸν αἴτιον حاصل سبب حاصل سبب سببب. Διὰ τοῦτο τὴν αἰτίαν اونك اونك اونك دولك دولك دولك. Ἄλλῳ μπεριὸν سببب سببب سببب. Ἐξ αἰτίας μου اجون اجون اجون بنم بنم بنم. Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν اونك اونك اونك اول سببدن اول سببدن اول سببدن. Χωρὶς αἰτίαν بلا سببب بلا سببب بلا سببب. Ἔτι ἴδε πρόφασις.

Αἰτιατικὴ الفعل الفعل الفعل.

Αἴτιος سبب سبب سببب, باعث باعث باعث. Εἶμαι ὁ αἴτιος اولمق سبب اولمق سببب اولمق. (δοτ.).

Αἰφνίδιος καὶ αἰφνιδίως اپ اپ اپ اپ.

Αἰχμάλωτος ἴδε σκλάβος.

Αἰὼν عصر عصر, يوز يوز يوز, دور دور دور. Εἰς τοὺς αἰῶνας الي ابد الي ابد الي ابد. Ἀπ' αἰῶνος ازلدن ازلدن ازلدن.

Αἰώνιος ἴδε παντοτεινός. Ἡ αἰώνος ζωὴ اخرت اخرت اخرت, دار البقا دار البقا دار البقا.

Αἰωνιότης ابديلك ابديلك ابديلك.

Αἰωνίως ἴδε αἰών, καὶ παντοτεινά.

Ἀκαδημία مدرسه مدرسه مدرسه, جمعات علما جمعات علما جمعات علما.

Ἀκαθαρσία كيرلك كيرلك كيرلك, مردارلق مردارلق مردارلق, مبرنتارلك مبرنتارلك مبرنتارلك, بوقلق بوقلق بوقلق, μποκλοῦκ —τῶν αὐτίων (κυψέλη) قولاق كيري قولاق كيري قولاق كيري, چركي چركي چركي, κελὰκ κιρὶ κελὰκ κιρὶ κελὰκ κιρὶ, ἢ τζερκί.

Ἀκάθαρτος كيرلو كيرلو كيرلو, ἴδε καὶ ἄπαστος.

Ἄκαιρα, ἀκαίρως زمانسز زمانسز زمانسز, محلسز محلسز محلسز.

Ἄκακος ἴδε πρᾶος.

Ἀκαλλιέργητος ايشلنمش ايشلنمش ايشلنمش, معمور معمور معمور, اوليان اوليان اوليان, μαμὲρ ὄλμαϊαν, ἴδε καὶ παρημελημένος.

Ἀκαμασία ἴδε ὀκνηρία.

Ἀκανόνιστος ἴδε ἀνώμαλος.

Ἀκαρπία قصرلق قصرلق قصرلق.

Ἄκαρπος قصير قصير قصير, يمش كتورمين يمش كتورمين يمش كتورمين, γεμιὸ γγετίρμεϊεν, حاصلسز حاصلسز حاصلسز, يمش ويرمز يمش ويرمز يمش ويرمز, γεμιὸ βερμέζ.

Ἀκαταδάμαστος يولشلنمز يولشلنمز يولشلنمز, ضبطسز ضبطسز ضبطسز, ζαπτσής.

Ἀκατάδεκτος ἴδε ὑπερήφανος.

Ἀκατάληπτος, ἀκαταπόητος اكلنمز اكلنمز اكلنمز, ἀνλαμμὰζ — τῷ νῷ عقل يتشمدوكي عقل يتشمدوكي عقل يتشمدوكي, ἀκὴλ γετιὸμενντι. Τοῦτο εἶναι ἀκατάληπτον τῷ νῷ عقل اندن تصرف ايدمز عقل اندن تصرف ايدمز عقل اندن تصرف ايدمز, ἀκὴλ ὀννταὶν τεσερρὸφ ἐντέμες.

Ἀκαταπαύστως دورمدن دورمدن دورمدن, ντέρμανταν, ἴδε καὶ ἀδιακόπως, παντοτεινά.

Ἀκαταστασία قرارسزلق قرارسزلق قرارسزلق, καραρσὴζλὴκ.

Ἀκατάστατος قرارسز قرارسز قرارسز, يبني باشلو يبني باشلو يبني باشلو, γεϊνὶ μπασλὴ — ὁ μὴ ἔχων στερεὰν κατοικίαν لوند لوند لوند, λεβὲννε. در بدر در بدر در بدر, ντὲρ μπεντὲρ.

Ἀκατοίκητος غير مسكون غير مسكون غير مسكون, γαϊρ μεσκὴν.

Ἀκέραιος بتون بتون بتون, μπὸτὸν, μεταφ. صافي صافي صافي, σαφὴ.

Α'κεραιότης ك—بتونلا μπετεϊλεκ, μεταφ. صافيلك σαφιλίκ — τῆς ψυχῆς ἢ τῶν ἠθῶν ادب ἐντέπ, صلاح نفس σιλὰχ νεφές.

Α'κηδία كاهللك κιαχιλλίκ, اهمالك ἰχ μαλλίκ.

Α'κινησία دپرنزلك ντεπρενμεζλίκ, حركتسزلك χαρεκετσιζλίκ — τῶν ὑδάτων اركلمه ἰρκιλμέ.

Α'κίνητος زنزپد ντεπρενμὲζ, حركتسز χαρεκετσιζ. Α'κίνητον νερὸν اركلمش صو ἰρκιλμὶσ σῦ.

Α'κινητῶ (ἐπὶ ὑδάτων) اركلمك ἰρκμὲκ, ايركلمك ἰρκιλμέκ.

Α'κλωθον Nachgeburt دلمش μεσιμέ.

Α'κμάζω تازه اولمق ταζὲ ὁλμὰκ, ἢ μεταφ. اولمق ايلمر μετεμπὲρ ὁλμάκ. Α'κμάζοντος τῦ χειμῶνος اورتاسنده قيش κὴσ ὀρτασηνντᾶ.

Α'κμὴ دنجلك ντινζλίκ, قوّت κεββὲτ, تلوّن ντεντιριζλίκ. Εἶμαι εἰς ἀκμὴν νὰ (φύγω π. χ.) صدندنده اولمق σαντεντινντὲ ὁλμὰκ, اوزره اولمق 'ὄζρὲ ὁλμὰκ, اياق اوزرنده ἀγιὰκ 'ὄζερινντὲ ὁλμάκ.

Α'κοὴ اشديش ἰσιντιὶσ, اشتمكلك ἰσιτμεκλίκ. Ἐξ ἀκοῆς قولاقدن κελακτάν. Ἔφθασεν εἰς τὰς ἀκοάς μου قلاغه دكدي κελαγημᾶ ντεγντί.

Α'κόλλα كاغد ورق, طبق, بر بيراق μπὶς γιαπρὰκ, ταμπὰκ, βαρὰκ κιαγήντ.

Α'κολουθῶ, ἔρχομαι κατόπιν ارديصره, ارنجه كتمك ἀρντησορᾶ, ἀρντηνᾶ ἢ ἀρντηνζὲ γγιτμὲκ — τὰ ἴχνη ايزلرنجه كتمك ἰζλερινζὲ γγιτμέκ. Τί ἀκολουθεῖ ἐκ τούτου; بوندن نه حاصل اولور μπεντᾶν νὲ χασὴλ ὀλέρ;

Α'κολούθως, ἑπομένως صكره بوندن μπεντὰν σονρὰ, بويله بوندن μπεντὰν μπὸϊλέ.

Α'κόμη دخي νταχῆ, νταχᾶ, بر دخي μπὶς νταχᾶ.

Α'κόνη بلكو طاشي μπιλεγγὲ ταση.

Α'κονῶ كسكين كسمك μπιλεμὲκ, اتمك κεσκὶν ἐτμὲκ, سوريلمك σιβριλεμὲκ (κάμνω σιβληρὸν) — τὸ σπαθὶ قلاغن ويرمك κιλαγὴν βερμέκ.

Α'κορος, κάλαμος ἀρωματικὸς اكر اوتي ἐγγὶς ὀτῦ.

Α'κυμβῶ accumbere طايانمق νταϊανμὰκ سويكنمك σὸϊγγὲνμὲκ — εἰς τὸ προσκέφαλον يصدانق γιασταναμάκ.

Α'κυμβισῆρι, ἀκύμβισμα ἰδε σήριγμα.

Α'κύω اشتمك ἰσιτμέκ.

Α'κρα اوج ὔζζ.

Α'κριβὰ پهالو παχαλὴ, زياده زياده ζιαντεέ.

Α'κριβαίνω ἐν. اتمك پهالو παχαλὴ ἐτμὲκ, ارترمق پهايي παχαϊὴ ἀρτιρμὰκ, زياده ويرمك ζιαντὲ βιρμὲκ, ἢ ὑδετ. اغر پهالو اولمق ἀγὴρ παχαλὴ ὁλμὰκ, پهايه چقمق παχαϊὰ τζικμάκ.

Α'κρίβεια پهالولق παχαλιλὴκ — ἀσιτία قطلق κιτλὴκ, قزلق κιζλὴκ. Μὲ μεγάλην ἀκρίβειαν, ἰδε ἐπιμελῶς.

Α'κριβὴς, ἀκριβὸς پهالو παχαλὴ, ἢ πολλὰ ἀκριβὸς اغر پهالو ἀγὴρ παχαλὴ — ἀγαπητὸς, ἐράσμιος عزيز. Α'κριβέμου φίλε! عزيز دوستم ντοσὲμ ἀζὴζ. Ἐπ' ἀκριβὲς

τεκαϊϋντ ἀζοέ, دڤت ايله اوزره ντηκάτ-ηλα.

Ἀκριβολογῶ تفحص ايتك τεφεχχϋς ἐτμέκ.

Ἀκρίδα چكركه τζικιεγγέ.

Ἄκριτος, χωρὶς νὰ κριθῇ حكم اولنمش χϋκμ ὀλϋνμαμησ.

Ἀκροάζομαι دكلمك ντινλεμὲκ, ντινεμὲκ, قولاق طوتمق, اورمق, اصمق κϋλὰκ τϋτμὰκ, βϋρμὰκ, ἀσμάκ.

Ἀκρόασις ἰδὲ ἀκοὴ — audience بولشمقلق μπϋλϋσμακλίκ. Δίδω ἀκρόασιν بولشترمق μπϋλϋσϋτϋρμάκ. Λαμβάνω ἀκρόασιν avoir audience بولشمق μπϋλϋσμάκ.

Ἀκροατὴς اسديجي ἰσιντιδζί, دكليجي ντινλεϊδζί.

Ἀκροβολισμὸς چرقه جيلك τζιρκεδζιλίκ.

Ἀκροβυσία غلاف γαλέφ.

Ἀκρωτήριον طاغ بورني ντὰγ μπερνϋ.

Ἄκτισος يرانمش γιαράντηλμαμησ.

Ἀκτινοβολῶ پرتو صالمق περτὲϋ σαλμὰκ, پارلمق παρλαμὰκ, ἰδὲ ϗ ἀστράπτω.

Ἀκτίνα, ἀκτὶς پرتو περτὲϋ.

Ἀκυρολογία مجاز μεδζάζ.

Ἄκυρος باطل μπατήλ.

Ἀκυρόνω, κάμνω ἄκυρον بوق ايتمك, باطل μπατήλ, γιὸκ ἐτμέκ.

Ἀλάβασρον اف مرمر ἂκ μερμέρ.

Ἀλαζονεύομαι κτ. ἰδὲ ὑπερηφανεύομαι κτ.

Ἀλαλαγμὸς, θόρυβος ولوله βελβελέ. Προξενῶ ἀλαλαγμὸν برقمق ولوله βελβελὲ μπρακμὰκ — τὸν μαχομένων هاي هوي χάϊ χϋϊ.

Ἀλαλάζω, πηδῶ ἀπὸ τὴν χαρὰν قوانمق κηβανμὰκ, شادلغدن صچرامق σαντληκτὰν σητζραμάκ.

Ἄλαλος ἰδὲ βωβός.

Ἀλάθευτος يكلمز γιανηλμάζ.

Ἀλαυτζᾶς الاجه ἀλαδζᾶ.

Ἄλας توز τϋζ.

Ἀλατίζω تمك, صاچمق, توز قومق τϋζ κομὰκ, σατζμὰκ, ἐγμὲκ, توزلامق τϋζλαμάκ.

Ἀλατερὸν, ἀλατοδοχεῖον توزلق τϋζλὲϋκ, طوز قابي τϋζ καμπὴ — ξύλινον فچي φητζή.

Ἄλγεβρα الجبره ἀλδζεμπρᾶ.

Ἀλέθω اوكتمك ὀγϋτμέκ.

Ἀλειφὴ, ἄλειμμα مرهم μελχὲμ, طل τηλᾶ.

Ἀλείφω ياغلمق γιαγλαμὰκ, سورمك σϋρμὲκ, ياغ سورمك γιὰγ σϋρμὲκ, اومق ὀϋμάκ — τὰ φρύδια كوز سورمك ὀζγϋζὲ σϋρμὲ τζεκμέκ.

Ἀλέτρι صپان σαπὰν, پلوغ πϋλούγ.

Ἀλεξιφάρμακον تريياق فاروق τεργιακὴ φαρὲκ

Ἀλευρᾶς, ἀλευροπώλης اونجو ὲυδζϋ.

Ἀλεῦρι اون ὲυ.

Ἀλευρόνω اونلامق ὲυλαμάκ.

Ἀλήθεια كرچكلك γγερτζεκλίκ, طوغرلق ντογρϋλὸκ. Δὲν εἶναι κάμμία ἀλήθεια اصلي يوقدر ἀσλὴ φασλὴ γιὸκ-τϋρ. Τῇ ἀληθείᾳ, ἐπ' ἀληθείας كرچكدن γγερτζεκντὲν, الحق ἐλχάκκ. Λέγω τὴν ἀλήθειαν طوغرو, راست سويلمك ντογρϋ, ρὰς σοϊλεμὲκ.

Α'ληθεύω ἰδὲ εἶμαι ἀληθινὸς, λέγω τὴν ἀλήθειαν. Εὐγαίνειν τι ἀληθινὸν صحيح چقمق سخىخ تزىىمك.

Α'ληθινᾶ, ἀληθῶς طوغريلغه ىتوغرىلغىلا, صحيح سخىخ. Α'ληθινὰ λέγεις راست سويلرسن رَاس سوىلىرسىن, دوزك دوزىتدر سوزك دوزىتدر سوزلىرسىن.

Α'ληθινὸς, ἀληθὴς طوغرو ىتوغرو, كرچك ىگىرتزىك, صحيح سخىخ.

Α'λήθωρος شاشي شاشي كوزلو شاشى شاشى ىگوزلو.

Α'λθαία خطمي خاتم. Α'λοιφὴ ἀλθαίας قصب ملو قصب ملو كاسسامپ ملخىمى.

Α'λισφακιὰ (ἐλελίσφακος) دىش اوتي دىش اوتى ىتىش ىوتو, يلان كوكي يلان كوكى ىىلان ىوكو.

Α'λκοράνου القران ἀλκοράν, قران شريف قران شريف كوراىى شريف. Ἓν τμῆμα, κεφάλαιον τοῦ ἀλκοράνου سورت سورات. سورت سورات.

Α'λλὰ لكن ἄμμα, لكن لىاكىن.

Α'λλαγή, ἀλλαξιὰ دكش دكش ىتىش. Κάμνω ἀλλαξιὰν صفقه اتمك صفقه اتمك, دكش دكش ىتىش سافقه ىتمك.

Α'λλάζω دكشمك دكشمك ىتىشمك, دكشترمك دكشترمك ىتىشتىرمك — (ἄστρα) بوزلمق بوزلمق ىوزلمق, بوشالتمق بوشالتمق ىوشالتمق — ἐδ. ἀμείβω نوبت اتمك نوبت اتمك نوبت اتمك. Α'λλάζεσθαι ἡ ὄψις چهره بوزلمق چهره بوزلمق ىوزلمق, ἢ ἀλλάζειν τὸ μαλλὶ, τὰ πτερὰ κτ. ἐπὶ ζώων قولامق قولامق ىوىلامق.

Α'λλαχόθεν طرفدن غير يردن غير يردن, تاراڤتان. غاىرى ىرىدن غاىرى ىرىدن, ىرىلى — ἰδὲ εἰδεμή.

Α'λληγορία لغز تمثيل تمثيل, مجاز مجاز ىمىجاز.

Α'λληλένδετος ἰδὲ ἀλυσιδωτός.

Α'λληλογραφία, ἔχω ἀλληλογραφίαν — مكتوبلشمك مكتوبلشمك ىمكتوبلشمك, خبرلشمك خبرلشمك خامپرلىشمك.

Α'λλοίμονον واي واي باشكا واي باشكا واى واى باشقا — εἰς ἐσένα واي واي باشكا واي باشكا واى واى باشقا — εἰς ἐμένα طيراف باشمه طيراف باشمه توپراق باشمه توپراق باشمه توپراق باشمه.

Α'λλοιόνω حالندن دوندرمك حالندن دوندرمك خالىندان دوندرمك, صورت دكشترمك صورت دكشترمك سورات دكشترمك.

Α'λλοίωσις دكشمه دكشمه دكشمه, دكش دكش دكش, تغيير تغيير تغاىىر.

Α'λλοῖος, ἀλλοιότικος باشمه باشمه باشقا.

Α'λλόκοτος, τερατώδης عجيب عجيب عجىب, غريب غريب غاريب — παράξενος يراشمز يراشمز يراشماز, بي معني بي معني بى معنى, نا معقول نا معقول نا معقول. Α'λλόκοτα λόγια هزل هزل هزل.

Α'λλος غيري غيري غاىرى, بر دخي بر دخي بر دخى, باشقه باشقه باشقا, (ديكر ديكر ديكر, اخر اخر اخر). Α'λλος τις غيري كمسه غيري كمسه غاىرى كىمسه. Α'λλην φορὰν, ἄλλοτε غيري كره غيري كره غاىرى كىرە. Αὐτὸ εἶναι ἄλλο غير قصه در غير قصه در غاىر قصه در, بو باشقه باشقه باشقا. Ἄλλοι λέγουν τοῦτο ἢ ἄλλοι ἄλλο كم بوني سويلر كم بوني سويلر كىم بونى سوىلر. Α'π' ἄλλο μέρος ἰδὲ ἀλλαχόθεν. Ὁ ἄλλος بر او بر او بر او.

Α'λλοῦ (ἐπὶ τάσεως) غيري يرده غيري يرده غاىرى ىردە, ἢ ἐπὶ κινήσεως غيري يره غيري يره غاىرى ىرە.

Α'λμύρα صلامورا صلامورا صلامورا, طوزلو صو طوزلو صو

τεζλὲ σὲ, ترشي تەرسی κοι. τερσὲ.
Α'λμυρὸς توزلو τεζλὲ.
Α'λογόμυγα (οἶστρος) سككي ات ἄτ σινεῖ.
Α'λογον ات ἂτ — ποταπὸν باركير μπαργὶς κοι. μπεϊγὶς — ἄσπρον بوز ات, اق ἂκ ἢ μπὸζ ἂτ, ارچ τζερμὲ — ἀσπρόμαυρον ابرش ἀμπρὰσ — φοινικοπάρειον دوري ντορὶ — παράφορον بادیزن سورچك ات σὲρτζὲκ ἂτ — εὐνυχισμένον اكدج ἰγντὶδζ اكدش ات ἰγντὶσ ἂτ — μυρτίν χρώματος قولا ات κυλὰ ἂτ — ἀμυνύχιον ايغر ἀϊγὶρ — ἀχθοφόρον سيسخانه σεϊσχανὲ — χειραγωγούμενον, πάριππος يدك γεντὲκ — διὰ καβάλαν بنجك ات μπινεδζὲκ ἂτ — κόπτον τὸν ἀναβάτην چالق τζαλὴκ — γοργὸν جاپقون ات τζαπκὴν ἂτ, يوكرك ات γὲγγρὲκ ἂτ. Τὸ ὄπισθεν τὲ ἀλόγου قيچ κὴτζ. Ἐπιμελοῦμαι τὸ ἄλογον اتك تيمار τιμὰρ ἐτμὲκ. Ἀπολύω τὸ ἄλογον εἰς τὸ τρέξιμον قوشترمق κοσὲτερμὰκ. Παίζω τὸ ἄλογον جولان اتي اويناتمق ἀτὴ οἰνατμὰκ, δζεβελὰν ἐτμὲκ. Ὁ πωλητὴς τῶν ἀλόγων جانباز δζαμπάζ. Ἄλογον ὀπὸ σκιάζεται اوركك ات ὀρκὲκ ἂτ. Τρέχειν τὸ ἄλογον قوشمق ات ἂτ κοσμὰκ.
Α'λογος غير ناطق γαὶρ νατὴκ.
Α'λόγως ἰδὲ χωρὶς, ἄνευ λόγου.
Α'λόη صبر σάμπρ.
Α'λυσίδα ἰδὲ σακτόνερον.
Α'λυσίδα, ἄλυσσος زنجير ζινδζὶρ. Βάλλω εἰς ἀλυσίδα زنجيره قومق ζινδζιρὲ κομὰκ, βερμὰκ, زنجيرلمك ζινδζιρλεμὲκ.
Α'λυσιδωτὸς زنجيرلو ζινδζιρλὶ, زنجيرلنمش ζινδζιρλενμὶσ — δίκην ἀλυσίδος لمسلمش μὲτεσελσὲλ.
Α'λυτος چوزلمز τζὸζὲλμὲζ.
Α'λφα الف ἐλὶφ.
Α'λφαβητάριον الف سبارسي ἐλὶφ σὲμπαρεσί.
Α'λφάβητον هجاء χεδζὰ, ابجد ἀμπεδζὲντ.
Α'λφιτον polenta بولماج μπελαμὰδζ.
Α'λχημία الكيميا ἀλκιμιὰ.
Α'λῶνι خرمن χαρμὰν.
Α'λωνίζω دوكك ντὸγμὲκ, خرمن دوكك χαρμὰν ντὸγμὲκ.
Α'λωπεκία صاچ دوكلمسي σὰτζ ντὸκὲλμεσί.
Α'λωπεκίζω دلكيلمك τιλκιλεμὲκ, دلكي يلتقلنمق τιλκὶ γγιμπὶ γιαλτακλανμὰκ, دلكيجيلك τιλκιδζιλὶκ ἐτμὲκ.
Α'λωσις فتح φὲτχ, سخر μεσαχχὰρ. Ἡ ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως فتح اسلانبول φὲτχὶ ἰσαμπὸλ.
Α'μάθεια بلمزلك μπιλμεζλὶκ, جاهلك δζαχιλλὶκ, جاهلمسلمك ἰλιμσιζλὶκ.
Α'μαθὴς جاهلمسلمش ἰλιμσὶζ, جاهل δζαχὶλ, كول γγὸλ, بلمز μπιλμὲζ, اوقومامش ὀκὲμαμισ.
Α'μανέτι (ἐνέχυρον) امانت ἐμανὲτ, رهن ρὲχν, رهين ρεχὶν. Βάλλω ἀμανέτι رهن قومق ρὲχνὲ, ἢ ρεχὶν κομὰκ.
Α'μαξᾶς عربجي ἀραμπαδζὴ.
Α'μάξι عربه ἀραμπᾶ — σκεπασμένον اورتولو ὀρτὲλὲ ἀραμπᾶ — μικρὸν ὅπου συνε-

θίζεν τὰ παιδία νὰ περιπατῶν كردانه γγερ-
ντανὲ — κρεμασὸν صالنان قوچي σαλη-
νὰν κοτζή, هللوو χιντὸϐ — παρ ἀνατο-
λικοῖς εὔχρηστον قوچي κοτζὴ — μὲ τέσ-
σαρα ἄλογα (τέθριππον) دورت يارشلو عربه
ντὸρτ γιαρηστὴ ἀραμπᾶ — μὲ ἓξ ἄλογα
(ἑξάζυγοι) عربه يارش التي ἀλτὴ γιαρὴς
ἀραμπᾶ κτ.

Ἀμάρακος, μαγιοράνα ككلك اوتي κεκλὶκ
ὀτῶ.

Ἀμάραντος قطيغه چچكي κατηφὲ τζιτζεί.

Ἀμάρα كاريز κιαρὶζ χυδ. γγερίζ.

Ἀμαρτάνω اتمك ضوج, ولك γγεναχ, σὲτζ
ἐτμὲκ, كيرمك كناهه γγεναχᾶ γγιρμὲκ
(ἐμϐαίνω εἰς ἁμαρτίαν).

Ἀμαρτία, ἁμάρτημα ولك γγεναχ, صوج
σὲτζ — θανάσιμος عظيم ولك γγεναχὶ
ἀζὴμ — ἀφέσιμος ولك كوچك κὲτζὲκ
γγεναχ. Ὁ ἐπιεάτης τῶν φονικῶν ἁμαρτη-
μάτων چاوش باشي τζαὲς μπασή.

Ἀμαρτωλὸς كناهكار γγεναχλὴ, كناهلو γγε-
ναχκιὰρ.

Ἀμαυρόνω قرارتمق καραρτμὰκ, دومانلمق
ντεμανλαμάκ.

Ἀμαχεύω اتمك كرفت, ضبط ζὰπτ, γγι-
ρὶφτ ἐτμὲκ.

Ἀμϐλύνω — τὴν ὅρασιν كوز قمشترمق
γγὸζ καμαστηρμὰκ, كوز نوري ضعيف اتمك
γγὸζ νερὴ ζαὴφ ἐτμὲκ — τὸν νοῦν
μπὸν ἐτμὲκ.

Ἀμϐλυώττω قمشمق καμασμὰκ.

Ἀμϐλύωψ كوز قماشمش καμασμὴς γγὸζ.

Ἄμϐρα عنبر ἀμμπὲρ.

Ἄμϐων عنبر μεμμπὲρ, كرسي κὲρσί.

Ἀμέλεια غفلت γαφλὲτ, اهمالك ἰχμαλ-
λὴκ, اهمال ἰχμὰλ.

Ἀμελὴς غافل γαφὶλ, اهمالجي ἰχμαλτζὴ,
طورلاق ταρλὰκ — εἶμαι ἀμελὴς اوشنمك
ὀσενμὲκ, غافل اولمق γαφὴλ ὀλμάκ.

Ἀμελῶ اتمك اهمال, غفلت γαφλὲτ, ἰχ-
μὰλ ἐτμὲκ (ἀφαιρ.) ϑ περιφραστικῶς الدن
اتمق, قومق ἐλυτὲν κομὰκ, ἀτμὰκ, مقيّد
اولمق μακαϊὲτ ὄλμαμακ. Ἀμέλησε هيچ
صاندي χιδζὲ σαττή. Ἀμελεῖν τὴν ὑπόθε-
σιν قالمق ايشدن ἰσὸντὲν καλμάκ. Ἀμέ-
λησε, δὲν ἐφρόντισε اعتبار ايتمز اولدي
ἰτιμπὰρ ἐτμὲζ ὀλυτὸ.

Ἀμέσως في الحال φιλ-χὰλ.

Ἀμετάϐλητος تغيّر بولمز ντεγισμὲζ, بولمز
τεγαὶρ μπολμάζ.

Ἀμετανόητος توبه سز τὸμπεσίζ.

Ἀμεταχείριστος قولانمش κολάνμαμισ.

Ἄμετρος, ἀμέτρητος اولچيسز ὀλτζεσὲζ,
بيقياس μπὶ κιὰς, ἰδὲ καὶ ἄπειρος —
immoderé اورانسز ὀρανσὴζ, اسلوبسز ὀσ-
λεπσὲζ.

Ἀμὴν امين ἀμὴν.

Ἀμηχανῶ ἰδὲ ἀδημονῶ.

Ἀμίμητος اويلمز ὀϊλμάζ.

Ἀμιδὶ ἰδὲ δωρεάν.

Ἀμμὴ امّا ἄμμα, لو μὰ, لكن λιὰκὶν,
ولكن βελιὰκὶν.

Ἄμμι (φυτὸν) امّوس ἀμμὸς.

Ἀμμοθήκη ريكدان ριγντὰν.

Α᾽μμος قوم كەم, ريك ريڭ — χονδρὸς ἀνακατωμένος μὲ χαλίκια قوم اري ییڭ كەم, چاقل طاشي τζιακὴλ τασὴ, اواق طاش ἐβὰκ τὰσ — χρυσοειδὴς, δι᾽ ὃ τὰ γραφόμενα ἐπιπάσσονται زرلك زیراسك.

Α᾽μμώδης قوملو κεμλὸ.

Α᾽μμωνιακὸν ἅλας نشادر νισαντήρ.

Α᾽μνησία كچنك اوندلمسي γγετζενὶν ὀνειτελμασὴ, نسيان νισιάν.

Α᾽μοιβαῖος اورتاقلو ὀρτακλὴ, مشاركتلو μεσαρικετλὶ, بر برنه اولان μπὶρ μπιρινὲ ὀλάν.

Α᾽μοιβαίως بر برنه μπὶρ μπιρινὲ, بر برله μπὶρ μπιρὶλὲ — ἐναλλὰξ نوبت ايله νὸμπέτ-ιλε.

Α᾽μόλυντος, ἀμίαντος لكه λεκκεσὶζ.

Α᾽μόργη يغ ديسي, كسمسي γιὰγ τερτεσὲ, κεσπεσὶ, ثغلي زيتك ζεϊτὶν σεφλί.

Α᾽μορφος, δύσμορφος اسلوبسز ὀσλεπσὲζ.

Α᾽μπάρι ἰδὲ ἀποθήκη.

Α᾽μπέλι, ἄμπελος باغ, باغ μπάγ.

Α᾽μπελεργὸς باغجي μπαγτζὶ.

Α᾽μπελὼν باغلق μπαγλὴκ, باغستان μπαγησάν.

Α᾽μπολιάζω, ἐγκεντρίζω اشلمق ἀσλαμὰκ — ἕνα κλονάρι دالدرمق νταλντιρμάκ.

Α᾽μποτε, εἴθε بولايكي μπελάϊκι, كشكه κέσκε, ويرسون الله ἀλλὰχ βερσὶν, ὅρα γραμματ. Σελ. 107.

Α᾽μπώχνω صوقشترمق σοκεστερμάκ.

Α᾽μυγδαλιὰ بادم اغاجي μπαντὲμ ἀγαδζή.

Α᾽μύγδαλον بادم μπαντέμ. Α᾽μύγδαλα χλωρὰ τρωγόμενα بادم چاغله τζιαγαλᾶ μπεντέμ.

Α᾽μυλον اوتلشي νισεσὲ — τῶν ὑφαντῶν شرش σιρὶσ, چرش τζιρίσ.

Α᾽μφιβάλλω لمق اوصبمق σεπχελεμὲκ, اوصبمق اولمق σεπχεντὲ ὀλμὰκ, دوشمك اوصبمق σεπχεῖὲ ντεσμὲκ, ἰδὲ καὶ δισάζω.

Α᾽μφίβιος ترابي هم ابي هم χὲμ ἀμπὶ χὲμ τεραμπή.

Α᾽μφιβολία اوصبمق σεπχὲ, اشكل ἰσκὶλ.

Α᾽μφίβολος اوصبمق σεπχελί.

Α᾽μφιθέατρον اوي يري τεμασᾶ γερὶ, اوين ὀϊὲν ἐβί.

Α᾽μφιλογία چتال لاقردي τζιατὰλ λακιρτή. Ὁμιλῶ μὲ ἀμφιλογίαν چتال سويلمك τζιατὰλ σοϊλεμέκ.

Α᾽μφισβήτησις نزاع νιζᾶ, اختلاف ἰχτιλὰφ, مجادله μεδζαντελέ.

Α᾽μφισβητῶ, πρόσθες εἰς τὰς ἄνω λέξεις τὸ اتمك ἐτμὲκ ποιεῖν.

Α᾽μωμον حماما χαμαμᾶ.

Α᾽μωμος عيب اولمز αἴπ ὀλεμὰζ, عيبدن اري αἰπτὲν ἀρή.

Α᾽μῶνι (ἄκμων) اورس ὄρες ἢ ἔρες.

Α᾽ν, ἀνίσως اكر ἔγερ. Α᾽ν ᾖναι ἔτζι شويله اميسه σοϊλέ-ισε.

Α᾽ναβαίνω چقمق τζιεμὰκ — τὸν τεῖχον چقمق ديوار اشمك ντιβὰρ ἐσεμὲ τζιεμὰκ — εἰς τὸν θρόνον كچمك تخت ταχτᾶ γγετζμὲκ.

Α᾽ναβάλλω اوزاتمق ἐζατμὰκ, صالمق اوزاغه ἐζαγὰ σαλμὰκ, اكلندرمك ἐγλεντιρμὲκ,

اويالمق ÿïalamák تأخير اتمك teexíę étmék.

Α'νάβασις چقش tzikÿö — εἰς τὸν θρόνον جلوس dzÿlÿs.

Α'ναβίωσις احيا ehiá.

Α'ναβολὴ طورمقلق ntuermaklík, تأخير teexír. Χωρὶς ἀναβολῆς اكنميوب eglénmeïemp (ἢ ἐνεργητικ. اكندرميوب eglentíremeïemp) وقتلنميوب vakitlánmaïemp, بلا تأخير mpilià teexíę. Χωρὶς ἀναβολῆς ὐδὲ μιᾶς σιγμῆς ويرميوب آمان وزمان émãn ü zemán vérmeïimp.

Α'ναβρύω چقمق tzikmák.

Α'ναγινώσκω ἰδὲ διαβάζω.

Α'ναγκάζω زور ويرمك zór vermék, زورلمق zorlamák, صقمق sikmák, ثقلت ويرمك siklét vermék. Παθητ. ἀναγκάζομαι زور كورمك zór ÿÿrmek, ضرورت چكمك zaruret tzekmék, ثقلت كورمك siklét tzekmék, ÿÿrmék.

Α'ναγκαῖος لازم lazím, كركلو ÿÿrekli, كرك ÿÿrek, واجب vadzíp. Θέλει εἶναι ἀναγκαῖον كرك اولور ÿÿrek olur, اقتضا ايدر ektizá étér. Τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα ضروريات معاشي zaruriátí miasí. Προμηθεύω τὰ ἀναγκαῖα τῇ ὀσπιτίῳ اوينك هماتني كورمك evinín himmatiní ÿÿrmék.

Α'ναγκαῖος, ἀξιόλογος مهم mühim, ὡς ἀναγκαία ὑπόθεσις مصلحت يوك ü mühim ü müheïmm masláhát. Εἶναι ἀναγκαῖον كركدر ÿÿrekntír, كرك ÿÿrek, لازمدر lazím ntíę. Δὲν εἶναι ἀναγκαῖον كركز ÿÿrekmèz, لازم اقتضا itkizã étmèz.

Α'ναγκαῖον (χρεία) حاجت وقت ضرورتده, اداب خانه entèmp xanè, halè xalè, اياق يولي ayák yolí, كنيف kenéf.

Α'ναγκαίως ἰδὲ ἐξ ἀνάγκης.

Α'νάγκη ضرورت zaruret, ἰδὲ καὶ χρεία. Εἰς καιρὸν ἀνάγκης وقت حاجتده vakit xadzettè, ضرورتده zaruretté. Χωρὶς ἀνάγκην ohne Noth او يوق بو يوق ü yok bu yok, الاق بولاق ü yok mpú yok yeré, الاق بولاق alák mpulák. Ποιήσωμεν τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν قضايه رضا كوسترمك ويرمك kazaïà rizã ÿÿsermék ü vermék. Ἐξ ἀνάγκης ضرورتدن zaruretten, ضرورتله zaruretlé, البتّه élmpettt, البتّه élmpettté.

Α'ναγνωρίζομαι بلشمك mpilismék.

Α'νάγνωσις اوقويش ÿkuïiÿö, مطالعه mutaleã.

Α'ναγνώστης اوقويجي ÿkuïidzÿ — τῦ Κοραείου قراييجي kuraetdzí.

Α'ναγέλια, ἀναγελιάζω, ἰδὲ ἀνδία, ἀνδιάζω.

Α'ναδέχομαι اوزرنه المق, بويلنه mpoïenuã, ÿzerinè álmák — τὸν κόπον زحمت احتيار زحمت zaxmèt ixtiïàę mpuïermák.

Α'νάδοχος ضامن ntenté.

Α'νάθεμα لعنت laanèt, ἰδὲ καὶ ἀφορισμός.

Α'ναθεματίζω لعنت اوقمق laanèt ÿkumák.

Α'ναθεματισμένος ملعون malún.

Α'ναθρεμμένος بسلنمش mpesleumíö, بسلو mpesli — τρυφηλῶ ناعم naím.

Α'ναθυμίασις ἰδὲ ἐξάτμισις.

Ἀναιρῶ اتمك رّ كلام رِّتّ رِّتّ رِّتّ ρέντι κελιὰμ ἐτμέκ — τὰ γραφέντα μοι ἢ λεχθέντα retracter يازديغندن دونمك, سوزندن σοζὲ ντὲν, γιαζντιγιντᾶν ντὸνμὲκ — ἀκυρῶ بوزمق μποζμὰκ, چالمق τζιαλμὰκ, قالدرمق καλντιρμὰκ.

Ἀναιδησία ἰδὲ μωρία, ἀνοησία.

Ἀναίδητος, ὁ μὴ αἰδανόμενος طوبمز ντειμὰζ, ἰδὲ μωρός.

Ἀνακαινίζω يكيدن يپمق γεννιντὲν γιαπμὰκ, اتمك مرمّت μερεμμὲτ ἐτμέκ.

Ἀνακαλῶ, κράζω ὀπίσω دوندرمك ντὸντὲρμὲκ — εἰς ἀνώτερον κριτήριον (ἐφίημι) دعوا قالدرمق ντα βᾶ καλντιρμὰκ — εἰς τὴν μνήμην خاطرنه كتورمك χατιρνᾶ γγετιρμὲκ, خاطرلمق χατιραλαμάκ.

Ἀνακατόνω (ἄνω κάτω ἑνόνω) قرشترمق καρισὲτιρμὰκ, خلط اتمك χὰλτ ἐτμὲκ, ἢ ἐπὶ ὑγρῶν بولاشترمق μπελασὲτιρμὰκ, بولاندرمق μπελαντιρμάκ. Παθ. قرشمق καρισμὰκ, قرجشمق καρτζισμὰκ, قارمق καρμὰκ, بولشمق μπελασμάκ. Ἀνακατόνομαι π. χ. εἰς μίαν ὑπόθεσιν كيرشمك γγιρισμὲκ, قارشمق καρισμάκ.

Ἀνακατωμένα μίγδην قارش مرش ἢ قرش مرش καρὶσ μὲρὶσ, مورش قرمه καρμᾶ καρισὴκ.

Ἀνακατωμὸς قرشمقلق καρισμακλὴκ, قرشترمقلق καρισὲτιρμακλὴκ.

Ἀνακεφαλαιόνω اتمك خلاصه χελασᾶ ἐτμέκ.

Ἀνακωχὴ ويره βιρὲ, βερέ.

Ἀναλαμβάνω ξαναπέρνω كيرو المق γγιρὲ ἀλμὰκ — τὰς δυνάμεις داورانمق ντα βραυμὰκ, دنجلنمك ντιτζλεμὲκ, قوّه كلمك κὲβεττὲ γγελμὲκ — τὴν ὑγείαν شفا بولمق σιφᾶ μπελμάκ.

Ἀνάλατος جوز تتسز τὲτσὲζ.

Ἀνάληψις تك χριστὲ سلاق σὲλὰκ.

Ἀιαλογία اندازه ἐννταζὲ, تسلمه νισμπὲτ.

Ἀναλόγιον هيئت پيشتاخته πεσὲταχτᾶ.

Ἀνάλογος اندامله ἐννταμλὴ, اورانلو ὀρανλὴ.

Ἀναλύω (τὸ χιόνι) ἐνεργ. اتمك ἐριτμὲκ, ἢ ἔδετ. اريمك ἐριμὲκ. Ἔτι دوكمك ντὸκμὲκ.

Ἀναμάρτητος جناهسز γγὲναχσὴζ, صوچسز σὲτζσὲζ.

Ἀναμασσῶ (μηρυκάζειν) كومك γγεβμὲκ, كوشمك γγεβὲσμὲκ كوملك γγεβελεμὲκ.

Ἀναμεταξὺ ارا ἀρὰ, اورتا ὀρτᾶ, π. χ. ἀναμεταξύ μας اراملرده ἀραμηζντᾶ, اورتامزده ὀρταμηζντᾶ. Ἀναμεταξύ των اراللرنده ἀραλαρηντᾶ, اورتالرنده ὀρταλαρηντᾶ. Ἀναμεταξὺ εἰς τ' ἄλλα جملدن δζὲμλεντὲν. Ἐν τῷ ἀναμεταξὺ اوناده بو اثناده μπὲ ἐσναντὲ, اوراده بو μπὲ ἀραντὰ, الغده بو μπὲ ἀράληκτα. Ἀναμεταξύ των, ἄλληλοι بر بريده μπὶρ μπιρὶνὲ, بر بر ايله μπὶρ μπὶρ ἰλέ.

Ἀνάμνησις ذكر ζὶκρ, يان γιὰντ, المقلق ἀνμακλὴκ. Κάμνω ἀνάμνησιν خاطرده كتورمك χατιρντᾶ γγετιρμὲκ ἢ τὲτμὰκ, طوتمق ζὶκρ ἐτμὲκ, ذكر اتمك ἀνμάκ.

Ἀναμφίβολος—ως جوابسز σὲπχεσὶζ.

Ἄνανδρος يوركسز γὲρεκσὶζ, كوشك γγεβὲκ.

Ἀνανεόνω يكيلمك γενιλεμὲκ, يكي باشدن γενὶ μπασὲταν μπασλαμὰκ ἀρχι-

νῶ ἐκ νέυ, تازه لمك تازه لندرمك تازه لمك تازه لنلرمك, تازه لمك تازه لنلرمك, ἰδὲ καὶ ἀνακαινίζω.

Ἀνανεύω δὲν δέχομαι دیمك یوق دیمك γιὸκ ντεμὲκ, رضا کوستریمك ρὶζᾶ γγοσέρεμεκ, قبول ایتمك καμπὲλ ἔτμεμεκ.

Ἀνάξια, ἀναξίως نا حقّ یره نا لایق, نا لایق νὰ λαὴκ ἢ νὰ χάκκ γερὲ — ὁμιλεῖν نا لایق سویلمك νὰ σηζᾶ σοϊλεμέκ.

Ἀνάξιος نا لایق νὰ λαὴκ. Εἶναι ἀνάξιος τοῦ ψωμίου, ὅ, τι τρώγει یدوکی اکمك اکا حرامدر γεντζὶ ἐκμὲκ ὀνᾶ χαράμ ντήρ.

Ἀνάπαλιν عکس ἀκσινὲ, مقابلنده μεκαμπελεσιννιτέν.

Ἀνάπαυσις حضور χυζὺρ, راحت ραχὰτ, دنجلك ντινζλὶκ.

Ἀναπαύω کوکل اچمك γγονὺλ ἀζμὰκ, صغا ویرمك σεφᾶ βερμὲκ, καὶ ἀναπαύομαι راحتلنمك ραχατλεμὲκ — ἐν τῇ κλίνῃ دولنمك ντεβλεμὲκ, اویوق المق ὑϊὺκ ἀλμὰκ نفسلنمك νεφεσλεμὲκ, دکلنمك ντιλεμὲκ.

Ἀναπηδῶ (ἐπὶ νερῦ) اتلمق ἀλλωسو ὕσυνὲ ἀτηλμὰκ, صچرامق σητζραμὰκ, قالغیمق καλγημάκ.

Ἀναπληρῶ τὸ ἐλλεῖπον اکسکنی تمامله ἐκσιὶνὶ ταμαλαμὰκ — βάλλω εἰς τὸν τόπον قومق یرینه γερινὲ κομὰκ — ἐμβαίνω εἰς τὸν τόπον τινὸς یرینه کیرمك γερινὲ γγιρμέκ.

Ἀναπλήρωμα supplement ادات ἐντάτ.

Ἀναπνέω صولومق σολυμὰκ, نفسلنمك νεφεσλεμὲκ, نفس المق νεφὲσ ἀλμάκ.

Ἀναπνοὴ نفس νεφὲς, صولق σολὺκ. Ἡ τελευταία ἀναπνοὴ نفس صوك σὸν νεφές.

Τῦ ἐπιάδη ἡ ἀναπνοὴ, نفسي بوغلمش νεφεσὶ μπογυλμύσ.

Ἀνάποδα عکسنه ἀκσηνὲ, عکسنه ἀκσινδζὲ, عکسنه τερσινὲ — μὴ αἰσίως اوغرسز ὀγυερσὺζ.

Ἀναποδίζω کرو کتمك γγερὺ γγιτμέκ.

Ἀναποδογυρίζω (ἀνατρέφω, ἀνατρέπω) دویرمك ντεβιρμὲκ, اقترمق ἀκταρμὰκ, الت اوست ἄλτ ὕς ἐτμὲκ, الننی اوسنه چویرمك ἀλτηνὶ ὕσυνὲ τζεβιρμὲκ, καὶ μεταφ. ἰδὲ φθείρω, χαλῶ, ἀφανίζω.

Ἀνάποδος, ἀντεσραμμένος ترس τὲρς, عکس ἄκς — κακὸς ازغون ἀζγὴν.

Ἀνάπτω یاقمق γιακμὰκ — βάλλωντας φωτίαν ὑποκάτω طوتشدرمق τυτυσὶτυρμάκ.

Ἀνάπτω τὸν λύχνον اویارمق, موم یقمق μὲμ γιακμὰκ, ὀγιαρμάκ.

Ἄναργα ἰδὲ ἀγάλι.

Ἀναρίθμητος حسابسز σαϊησὶζ, حسابسز χισαπσὶζ, کلمز حسابه χισαμπᾶ γγελμὲζ, حسابی یوق χισαμπὶ γιὸκ.

Ἀνάρμοσος ἰδὲ ἄπρεπος.

Ἀνάῤῥωσις convalescence لغو σιφᾶ.

Ἀναρχία ضبطسزلك ζαπτσιζλὶκ, اونکولك ἀνεγγυλὲκ.

Ἀνασαίνω, ἀνασασμὸς ἰδὲ ἀναπνέω κτ.

Ἀνάσκελα اللّه اوسنه ارقه ἀρκᾶ ὕσυντέ.

Ἀνασκευμπόνω τὸ φόρεμα اتك قالدرمق دوشورمك ἐτὲκ καλντηρμὰκ, ἢ ντεβσιρμέκ.

Ἀνασαίνω دیرلتمك ντιριλτμὲκ, درلك ویرمك ντιρλὶκ βερμέκ.

Ἀνάσασις τῶν νεκρῶν قیامت κιαμέτ.

Ἀνασεναγμὸς آه, اخ ἂχ — τῆς περδίκας قرقرير καρκαρήρ.

Ἀνασενάζω اتك اه ἂχ ἐτμὲκ — βογκῶ اكلمك ἰνλεμὲκ, فغان اتك, اكلدي ἠνηλ. ντὴ, φυγὰν ἐτμέκ.

Ἀνάσημα بوي μπόϊ, تنلك τενλήκ.

Ἀνατέλλω (ἐπὶ ἡλίου) چقمق τζικμὰκ, طوغمق ντογμὰκ — (ἐπὶ ἀστέρων) اتك طلوع τυλῶ ἐτμέκ.

Ἀνατολὴ مشرق μεσῶρὶκ — τοῦ ἡλίου كون γγοῦν ντογουσοῦ. Ὁ καιρὸς μεταξὺ ἀνατολῆς καὶ μεσημβρίας قوشلق κυσλὲκ.

Ἀνατολικὸς مشرقي μεσῶριχὶ, شرقي σῶριχί.

Ἀνατομία تشريح τεσῶρὶχ.

Ἀνατρέφω اتك تربية τερμπιϊὲ ἐτμέκ.

Ἀνατριχιάζω, φρίττω توي اوريرمك τοῦϊ ὀρπερμὲκ, اولمرمك ὀλπερμὲκ — ἰδὲ καὶ φρίττω.

Ἀνατριχίασμα توي اوريرمسي τοῦϊ ὀρπερμεσί.

Ἀνατριχίλα ἰδὲ ῥῖγος, παροξυσμός.

Ἀνατροφὴ تربية τερμπιϊέ.

Ἀναφέρω (ἐν βιβλίῳ) كتورمك γγετιρμὲκ, اراد اتك ἰράντ ἐτμέκ.

Ἀναφορὰ, ἀγωγὴ عرض حال ἀρζυχάλ.

Ἀναχωρητὴς ذاهل ζαχίντ, ابطال ἀμπυτάλ.

Ἀναχωρῶ كتمك καλκήμπ γγιτμὲκ, كتمك γγιτμὲκ, كوچ γγὸτζ ἐτμέκ. Προσάζω ἢ ἀναχωρήσαν, σημαίνειν τὸ ἀνακλητικὸν چاغرمق ντὸνὲκ τζιαγηρμάκ.

Ἀνδραγαθία غزوات γαζεβὰτ, يرارلق γιαραρλήκ.

Ἀνδραδέλφη كورمجه γγὸρεμτζέ.

Ἀνδράδελφος بجناق μπαδζανάκ. Ἡ γυνὴ τοῦ ἀνδραδέλφου التي ἐλτί.

Ἀνδράποδον كوله κὸλὲ — ولو قرنق κυρνὰκ, قروش καρεβέσ.

Ἄνδρας, ἀνὴρ ار ἐρ — τῆς γυναικὸς قوجه κοδζιᾶ.

Ἀνδράχνη سمز اوتي σεμὶζ ὀτοῦ.

Ἀνδρεία غيرتلك γαϊρετλὶκ, بهادرلق μπεχαντιρλήκ, ارلك ἐρλὶκ, ἰδὲ καὶ ἀνδραγαθία.

Ἀνδρεῖος يوركلو γοῦρεκλί, بهادر μπεχαντίρ, دلير ντελίρ, قوچاق κοτζάκ.

Ἀνδρείως ايله قوت κυββὲτ ἰλὲ, اركبي ἐρ κιμπί.

Ἀνδριὰς ἰδὲ ἄγαλμα, ξόανον.

Ἀνδρόγυνον, چفت τζίφτ, زوج ζέβοζ.

Ἀνεβάζω چقدرمق ζικτιρμάκ.

Ἀνεκδιήγητος, تعبير اولنمز ταμπὶρ ὀλυμμάζ.

Ἀνελλιπὴς ἰδὲ σῶος.

Ἀνέλπιστα ἰδὲ αἰφνιδίως.

Ἀνέμη (ῥόμβος) اليه ἐλεμιϊέ.

Ἀνεμίζω ἰδὲ ἀερίζω.

Ἀνεμιστῆρι يلپاز γελπαζέ.

Ἀνεμοζάλη فورطونه φορτυνᾶ.

Ἀνεμόμυλος دكيرمني γὲλ ντεγιρμενί.

Ἀνεμοπύρωμα طاتلو اويوز τατλὴ ὀϊοζ.

Ἄνεμος يل γὲλ, روزگار ρὸζγγιάρ. — ὅριος موافق يل μοβαφὶκ γὲλ, ايام ἐϊὰμ — ἐνάντιος مخالف يل μυχαλὶφ γὲλ. Οἱ ἀρχικοὶ ἄνεμοι باش يللر μπὰσ γελλέρ. Οἱ πλάγιοι ἄνεμοι جانبي يللر δζανεμπὶ γγελλέρ. Ἀρκτικὸς ἄνεμος يلدز γιλντὶζ. Ἄνε-

μος καικίας يويرلز ποϊράζ. Ἄνεμος μεταξὺ μεσημβρίας ἐ ἀνατολῆς ألمشك κεσιϊλεμέ. Ἄνεμος λίψ لدوس λοντός. Ἄνεμος δυτικὸς باطي μπατή. Ἄνεμος ἀργέστης, μαΐστρος يل قره καρὰ γέλ. Παραδίδω εἰς τὸν ἄνεμον, φθείρω ويرمك يله γελὲ βερμέκ. Διεγείρεσθαι ἄνεμος روزكار قوپمق ρυζγγιὰρ κοπμάκ.

Ἀνεμοστρόβιλος قصرغه κασηργᾶ, قرشقان καρασκάν.

Ἀνεμώδης يللو γελλί.

Ἀνεμώνη (φυτὸν) نعمان νεμάν.

Ἀνεξάλειπτος چقمز τζηκμάζ.

Ἀνεξάντλητος توكنمز τεκενμὲζ, بوشالمز μποσαντηλμάζ.

Ἀνεπαίδευτος طويلمز ντεϊλμάζ.

Ἀνεπαιδεύτως طويلمدن ντεϊλμανταν.

Ἀνεπιτήδειος يرامز γιαραμάζ, قابليتسز καμπιλιέτσιζ.

Ἄνεσις راحت ραχὰτ, حضور χυζὲρ — τῆς ψυχῆς صفا σεφᾶ, اچلمقلق ἀτζηλμακλήκ.

Ἀνευλάβεια ادب ترك τὲρκ ἐντέπ.

Ἀνεψιὸς ἐξ ἀδελφῆς اوغلي قرداش καρντασ ὀγλῦ — ἐξ ἀδελφῆς قز قرداش اوغلي κήζ καρντασ ὀγλῦ.

Ἄνηθον دوراق, چورك اوتي ντεράκ, τζεὲκ ὀτῦ.

Ἀνήκοντα لواحق λεβαχὴκ τεαλλεκάτ.

Ἀνήκεστος ايشدلمش ἰσίντιλμεμισ.

Ἀνήκω دكك ντεγμὲκ, باغلو, متعلق μετεαλλὴκ, μπαγλὴ ὀλμάκ. Τοῦτο δὲν ἀνήκει πλέον εἰς ἐμένα علاقم كسلدي ἀλακὰμ κεσιλντί.

Ἀνήλικος نابالغ νὰ μπαλήγ.

Ἀνήμπορος ἰδὲ φιλάθενος.

Ἀνησυχία راحتسزلك ραχατσιζλίκ.

Ἀνήσυχος راحتسز ραχατσήζ.

Ἀνήφορος ὁσ. چقش τζηκῆσ, يوقشلق γιοκῦσλέκ. Ἀνηφοροκατήφορος يوقش انش γιοκὲσ ἐνῖσ.

Ἀνθηρὸς چچكلو τζιτζεκλί, اچلمش ἀτζηλμῆσ ἐ μεταφ. ريان ριὰν, ناضر ναζήρ.

Ἀνθολογῶ قوپرمق, چچك ديوشرمك τζιτζὲκ ντιβῦιρμὲκ, κοπαρμάκ.

Ἀνθόνερον چچك صوي τζιτζὲκ συϊῦ.

Ἄνθος, λεπτὸν چچك τζιτζὲκ.

Ἀνθρακιὰ قور κὸρ, كوز κὸζ.

Ἀνθρωπάριον ادمجك ἀντεμτζίκ, حريفجق χεριφτζήκ.

Ἀνθρώπινος ادمي ἀνταμὴ, انساني ἰνσαμή. Ἡ ἀνθρώπινος φύσις ادملك ἀντεμλίκ, انسانيت ἰνσανιϊέτ. Τὸ ἀνθρώπινον γένος بشر μπεσὲρ, انسان نوع νὲβ ἰνσὰν, بني ادم μπενὶ ἀντάμ.

Ἀνθρωποκτόνος ادم اولدريجي ἀντὰμ ὀλντεῦρτζέ.

Ἄνθρωπος ادم ἀντὰμ, انسان ἰνσὰν, καὶ χλευαστικῶς حريف χερὶφ, نفر νεφὲρ. Τί ἄνθρωπος εἶναι; ناصل اولسم كرك بو ناصل νάσηλ κιμσὲ ὀλσὰ γγερὲκ μπῦ; Οἱ ἄνθρωποί τε ادملري ἀνταμλαρή, طايفه سي ταϊφασῆ. Ἄνθρωποι παντοίας τάξεως ἐ γένους الله خلق ما مه-χάλαχ-ἀλλάχ.

Ἀνθρωπότης ادملك ἀντεμλίκ, انسانيت ἰνσανιέτ.

Ἀνθρωποφάγος يمجي ادم ἀντὰμ γεγιτζί,

قره كونجلوس καρᾶ κουζόλος.
Α'νθῶ چچكلنمك τζιτζεκλευμὲκ, اچلمق ἀτζηλμὰκ, ويرمك, چچك چقرمق τζι-τζὲκ τζηκαρμὰκ, βερμὲκ, يللنمك γε-σιλλευμὲκ (περασινίζειν).
Α'νίατος جسز علاج ἰλαδζησὶζ, اوكلمز ἀνελμὰζ.
Α'νίκανος عاجز ἀδζὴζ قدرتسز κευτρετσὶζ — (τινὸς πράγματος) قدرتي كوچي يتمز κευτρετὶ, γγεῦζ γετμὲζ, γετιῦμὲζ.
Α'νίκητος يكلمز γενιλμὲζ, دايما مظفر اولان ντάϊμα μεζαφφὲρ ὁλᾶν.
Α'νισον (φυτὸν) انيسون ἀνισῦν.
Α'νισότης دوزسزلك ντῦζσῦζλῦκ, برابرسزلك μπεραμπερσιζλίκ.
Α'νίσως, ἐὰν اكر ἔγερ, اكركه ἔγερκι.
Α'νοησία عقلسزلق ἀκηλσηζλήκ.
Α'νόητος عقلسز ἀκηλσὴζ, ἰδὲ ὑ μωρός.
Α'νοίγω اچمق ἀτζμὰκ — (μίαν πληγὴν) دشمك ντεσμὲκ.
Α'νοικτὸς اچلمش ἀτζηλμῆσ, اچق ἀτζὴκ. Πολλὰ ἀνοικτὸς اپ اچوق ἂπ ἀτζὴκ.
Α'νοιξις (ἔαρ) ياز γιάζ. Η' πρώτη ἄνοιξις الك ياز ἴλκ γιάζ, بهار μπεχὰρ.
Α'νομβρία قورولق κερελὲκ, قتلق κητλήκ.
Α'νομία يرامزلق γιαραμαζλὴκ, يرامز ايش γιαραμὰζ ἰσ, شر σὲρρ.
Α'νομος حرام χαράμ.
Α'νορεξία اشتها يوغي ἰσταχ γιογῦ.
Α'νοσος طاتسز τατσὴζ, لذتسز λεζετσίζ.
Α'ντάλλαγμα عوض ἠβὰζ, مقابله μεκαμ-πελὲ, بدل μπεντὲλ, ἰδὲ καὶ ἀνταμειβή.
Α'ντάμα بله μπιλὲ, بلجه μπιλεδζὲ, برابر μπεραμπὲρ.
Α'ντάμειβή ἰδὲ ἀντάλλαγμα, ὑ ثواب σεβὰμπ, جزا δζεζᾶ. Πρὸς ἀνταμειβὴν τούτου τοῦ ἔργου بو اشك ايچون alolεὶ μπῦ μεαμελὲ μεκαμ-πελεσιντέ.
Α'ντάμειβω عوض ويرمك ἠβὰζ βερμὲκ, عوضلمق ἠβαζλαμὰκ, جزا ويرمك δζεζᾶ βερμὲκ, مقابله alolεὶ μεκαμπελὲ ἔτμὲκ.
Α'ιταμόνω بولشمق μπελεσμὰκ, قاوشمق καβεσμάκ. Καλὴν ἀντάμωσιν! à revoir ايي كورشرز γένε γγῦρεσσέρεζ, بر دخي بولشرز μπὶρ νταχᾶ μπελεσέρεζ.
Α'ντανάκλασις دوندرمكلك ντῦντῦρμεκλίκ.
Α'ντανακλῶ دوندرمك ντῦντῦρμὲκ, عكس اتمك ἀκὸ ἔτμὲκ.
Α'ντάξιος بدل μπεντὲλ. Δὲν ὑπάρχει ἀντάξιος ἄλλος αὐτοῦ بدلي يوقدر μπεντελὶ γιόκτερ
Α'νταποδίδω ἰδὲ ἀνταμείβω. Ο' θεὸς ἀνταποδώσοι μυριοπλασίονα الله راضي اولا ἀλλὰχ ῥαζὴ ὁλᾶ, ويرسون الله بركات ἀλλὰχ μπερεκιὰτ βερσὶν.
Α'νταποκρίνομαι رد جواب اتمك ῥέντδὶ δζεβὰμπ ἔτμὲκ.
Α'ντατόκρισις ἰδὲ ἀλληλογραφία.
Α'ντεκδικοῦμαι قصاص اتمك κησὰς ἔτμὲκ.
Α'ντέννα τοῦ καραβίου, καρχήσιον انتنا ἀντεννᾶ ارتنا ἀρτεννᾶ.
Α'ντεραστὴς ἰδὲ ἀντίζηλος.
Α'ντερὶ انطري ἀνταρῆ, ἀντερί.
Α'ντζα (γαστρονομία) بالدر μπαλντήρ.
Α'ντηχῶ يانقولمق γιανκολαμὰκ, يانغولنمق

ιλανγλαιμάκ, كم كم اوتك γγϋμ γγϋμ ὄτμέκ.

Ἀντὶ πρόθ. ديرينه γερινὲ, ἰδὲ εἰς τὸν τόπον

Ἀντίγραφον صورت συρέτ.

Ἀντιγράφω صورت المك συρὲτ ἀλμάκ.

Ἀντίδικος خصم χασὴμ, اونكو ὄνεγγϋ, دشمن ντϋσμὰν (ἐχθρός).

Ἀντίζηλος انكل ἐγγὲλ, اونكو ὄνεγγϋ.

Ἀντιζύγι (σήκωμα) ميزان μιαντελέ.

Ἀντικείμενον مطر μαζχὲρ.

Ἀντικρυ قرشو καρσϋ.

Ἀντιλέγω قرشو سويلمك καρσϋ σοϊλεμὲκ, سوز قرشولمق σὸζ καρσϋλαμάκ.

Ἀντιμώνιον راسنك ρασὴκ τασή.

Ἀντιπάθεια كوكلسزلك γγϋϋλσϋζλϋκ, اشكراه ἰσικράχ, ἰδὲ ἠ ἀηδία.

Ἀντίπαλος ἰδὲ ἀντίδικος.

Ἀντιπαραβάλλω قرشو قومق καρσϋ κομὰκ, مقابله μικαμπελὲ ἔτμέκ — δύο πράγματα κατὰ πρόσωπον confronter يوزلشترمك γϋζλεσϋτιρμέκ.

Ἀντιπέραν ὁ, ἡ, τὸ adjacent بتشك μπιτισὶκ ἰδὲ ἠ πλησιόχωρος, πέραν.

Ἀντίποδες تحت الارض اولانلر τάχτελ-ἐρζ ὁλανλάρ.

Ἀντιποιῶμαι ἰδὲ οἰκειοποιῶμαι — συναγωνίζομαι πρὸς ἀπόλαυσιν τινὸς πράγματος competere هم مطلب اولمق χὲμ ματλὲμπ ὀλμάκ, اونكولك اتمك ὄνεγγϋλὰκ ἔτμὲκ, اونكولشمك ὄνεγγϋλεσμὲκ, ἠ ὁ ἀντιποιούμενος اونكولشجي ὄνεγγϋλεσὶζζὶ.

Ἀντίπροχθες دون دكل او بر كون ντὸν ντεὶλ ὁ μπὶρ γγὲν, كون اوتو ὀτὲ γγὲν.

Ἀντισκόπτω ἰδὲ διακόπτω.

Ἀντίσασις قرشولق καρσϋλὰκ, مقاومه μικαβεμέτ. Ὑποκρίνομαι ἀντίσασιν باشنمق μπασὴνμὰκ, اتمك ἰσιγνᾶ ἔτμέκ.

Ἀντισέκομαι ἰδὲ ἐναντιόνομαι.

Ἀντιστρόφως ἰδὲ ἀνάπαλιν.

Ἀντιτείνω ἰδὲ ἀντιλέγω.

Ἀντίτυπον ἰδὲ ἀντίγραφον, ἴσον.

Ἀντιφέρμακον پادزهر πὰντ ζεχίρ.

Ἀντιφάσκω خلاف اتمك, تناقض τενακὴζ, χηλὰφ ἔτμὲκ, ἰδὲ ἠ ἀντιλέγω.

Ἀντίχρισος دجال ντεζζὰλ.

Ἀντλῶ چكمك, صو چقرمق σϋ τζηκαρμὰκ, τζεκμέκ.

Ἀντράλα دوشمسي باش μπὰσ ντὸυμεσί.

Ἀντραλίζομαι دونوب چكزمك باش μπασὴ ντὸνὲπ τζενζιμέκ.

Ἀντωνυμία ضمير ζαμὴρ — δεικτικὴ اسم اشارت ἴσμὶ ἰσαρέτ.

Ἀνύπανδρος اركن ἐργγὲν, بكار μπεκιὰρ, اولنمش ἐβλένμεμισϋ — κόρη جسز ἐρσὶζ.

Ἀνύπαρκτος نا موجود νὰ μεβζϋὸντ.

Ἀνυπήκοος اطاعتسز ἰταατσὴζ, سركش σερκέσ.

Ἀνυπόμονος جسور σαμπιρσὴζ.

Ἀνυπόφερτος داينلمز νταϊανηλμὰζ, تحمل ممكن دكل τεχαμμϋλὰ μϋμκὶν ντεὶλ.

Ἀνώγαιον كوشك κιόσκ.

Ἄνω κάτω ἰδὲ ἀνακατωμένα.

Ἀνώμαλος خلاف قياس χιλὰφ κιιάς. Ἀνώμαλον ῥῆμα ناقص. Ἀνώμαλος (τόπος) صرب σάρμπ.

Α'νώνυμος ژمو اسمي نا معلوم ἴσμι νὰ μαλέμ.

Α'νώτερος τινὸς اولوجه ἐλεδζὲ, ἔτι ἰδὲ ὁ ἐπάνω.

Α'νωτέρω اوّل ἔδδελ, اولاّمو ἐσὲνντὲ, يوقرو γιοκαρντά, سابقا σαμπικά. Ὁ ἀνωτέρω ρηθεὶς ذكر اولنان سابقا σαμπικᾶ ζίκε ὀλεναν, مذكور μεζκὲρ.

Α'νωφελὴς, ἀνωφελῶς ژمو فايده φαϊντασὴζ ژمو فايده μενφιετσίζ.

Α'νώφλιον اشك ἐσὶκ, اشّك σὲνντέ.

Α'ξια, ἀξίως اوزره عدالت ἐνταλὲτ ἔζρέ.

Α'ξιέπαινος ممدوح μεμντὲχ, حميد χαμήντ.

Α'ξιέρασος ἰδὲ ἀγαπητός.

Α'ξίζω, ἄξιος εἰμὶ لايق اولمق, مستحق μεσαχὰκκ, λαὴκ ὁλμὰκ — κοσίζω دكمك ντεϊμέκ. Α'ξίζει τὴν τιμήντε دكر ايشلر μπαχασηνὰ ντεϊὲρ. Οὐδὲ ὀβολὸν ἀξίζει بر مغوره دكز μπὶς μανγυρὲ ντεϊμέζ. Α'ξίζει ὁ κόπος νὰ... ال ويرور ايش ἔλ βιρὶς, اولدرك ἴσ ὁ ντὶς κί...

Α'ξιογέλασος كولجك γγὲλεδζὲκ, مسخره μασχαρὰ.

Α'ξιοθρήνητος ἀξιοδάκρυτος اغلانجق ἀγλαναδζὶὰκ, يازقلو γιαζηκλὴ, اغلملو ἀγλαμαλή.

Α'ξιοκαταφρόνητος خور χόρ.

Α'ξιόλογος, ἀξιοτίμητος اعتبارلو ἰτιμπαρλί, معتبر μετεμπὲρ — ὄχι εὐκαταφρόνητος اغر ἀγὴρ, مهم μὲχὶμμ, ἰδὲ ἢ ἀναγκαῖος.

Α'ξιοπρεπὴς, ἀξιοσέβασος عزتلو ἰζζετλί, رعايتلو ρἰἰαετλί, حرمتلو χὲρμετλί.

Α'ξιος لايق λαὴκ, مستحق μεσαχὰκκ,

ژمو سزا, جايز δζαὴζ (δοτ.). Κρίνω ἄξιον لايق كورمك λαὴκ γγὲρμὲκ, ἰδὲ καὶ ἐπιτήδειος.

Α'ξιότης قابليّت καμπιλιὲτ, قابللق καμπηλλὴκ. Κατὰ τὴν ἀξιότητα تو كافينك قابليتلري καμπιλιετλερὶ χασμπινδζέ.

Α'ξιῶ, ἀξιόω, τιμῶ اتمك τεσὲρὶφ ἐτμὲκ, ἰδὲ ἢ καταδέχομαι. Α'ξιώσατε تشريف بيورك τεσὲρὶφ μτεϊὲρεν.

Α'ξίωμα, ἀξία منصب μανσὴμπ (شان σὰν, مكان μεκιὰν). Κατὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ καθενὸς هر برنك شانه كوره χὲρ μπιρινὶ σὰνηνὲ γγὲρέ. Καθαιρῶ τοῦ ἀξιώματος عزل اتمك ἔζλ ἐτμὲκ, ἢ ὁ καθαιρεθεὶς, معزول μαζὲλ. Α'πολαύω τοῦ ἀξιώματος منصب يمك μανσὴμπ γεμὲκ, توتمق, سورمك, كورمك τυτμὰκ, σὲρμὲκ, γγὲρμέκ.

Α'ξιωματικὸς ايش اري ἴσ ἐρὶ, چري باشي τζερὶ μπασὴ, بللو باشلو μπελλὶ μπασὴ, منصب اهل ἔχλὶ μανσήμπ.

Α'ξύγγιον موم ياغي, ايچ ἴτζ, μὲμ γιαγή.

Α'ξυγγοκέρι موم ياغ γιὰγ μεμὲ.

Α'ξων ὁ τοῦ ἁμαξιοῦ دنكل ντιγγὶλ.

Α'οκνος ژمشلو ὲσὲνμὲζ, اهمالسز ἰχμαλσὴζ.

Α'όμματος ژمو كوزي كوز γγὲζὲ γγὲρμὲζ, ἰδὲ ἢ τυφλός.

Α'όρατος ژمو كوز γγὲρεμὲζ, كوزكز γγοζὲκμὲζ, ژمو بلور μπελιρσίζ.

Α'όριστος محصور نا νὰ μαχσὲρ.

Α'παγε كيدر في φὶ γγιντὲ, پوي پوي πὲϊ πὲϊ, اف ἔφφ, في φὶ, فو φὲ.

Α'παγορεύω اتمك يساف γιασσὰκ ἐτμέκ.

Α'παθανατίζω ἰδὲ διαιωνίζω.

Α'παθὴς غرضانه بي μπὶ γαραζανέ.

Α'παίδευτος ادبسز ἐντεπσὶζ, ارکانسز ἐρκιανσὶζ.

Α'παίσιος ἰδὲ ἄτοπος.

Α'παιτῶ ἰδὲ ζητῶ. Καθὼς ἀπαιτεῖ ἡ ὑπόθεσις اقتضايه كوره ἰκτιζαϊὰ γγορέ.

Α'πάκι ἰδὲ λαγόνι.

Α'παλὸς يومشاق γιεμσὰκ, ملايم μελαήμ.

Α'παλότης يومشاقلق γιεμσακλὴκ.

Α'παλύνω يومشاتمق γιεμσατμὰκ, ملايم يومشاق اتمك μελαὴμ, γιεμσὰκ ἐτμέκ.

Α'πάνθρωπος انسانيتسز ἰνσανιετσὶζ.

Α'πάντησις, πηγαίνω εἰς ἀπάντησιν قرشو كلمك وارمق καρσοῦ γγελμὲκ, βαρμάκ.

Α'παντῶ ἰδὲ συναπαντῶ καὶ διαυθεντεύω. Α'παντῶ (ἕνα κτύπον, μίαν σπαθιὰν κτ.) مدافعه اتمك μενταφὲ ἐτμέκ.

Α'πάξιῶ, δὲν καταδέχομαι تنزل اتمك τενεζὶλ ἔτμεμεκ — καταφρονῶ يوز چويرمك γοζ τζεβιρμὲμ, βέρμεμεκ, يوزه بقمق γοζὲ μπάκμαμακ.

Α'παράλλακτος ἰδὲ ὅμοιος.

Α'παρέμφατος ἡ, مصدر μασὰρ.

Α'παρηγόρητος تسلّى τεσελλισὶζ, تسلّي τεσελλὶ μπελμάζ.

Α'παριθμῶ بر بر سويلمك μπὶρ μπὶρ σοϊλεμέκ.

Α'παρχαὶ طرفنده τερφαντᾶ.

Α'πασία نا پاكلك νὰ πακλὶκ, ἰδὲ καὶ ἀκαθαρσία.

Α'πασρος قيرلو κιρλὶ, چيل τζεπὲλ, ناپاك νὰ πὰκ, مردار μερνταρ. Α'πασρον νερὸν بولاشق صو μπελασὴκ σοῦ, منجلاب μενδζιλάμπ.

Α'πατεὼν الدايجي ἀλνταϊδζὴ, قلاش كشي καλὰσ κισὶ, تلميس τελμπὶς, ايناجي ἀϊναδζὴ, دولايجي ντολαπδζὴ, حيله χιλεμπὰζ, حيله χιλεκιὰρ, شرّت σερρέτ.

Α'πάτη تلميسلك τελμπισλὶκ, شرّتلك σερρετλὶκ, رنك ρέγγ, حيله χιλέ.

Α'πατηλότης ἰδὲ δόλος.

Α'πατῶ الدمق ἀλνταμὰκ, الداتمق ἀλντατμὰκ, اتمك ρὲγγ ἐτμὲκ (δοτ.), دولاب قورمق ντολαντερμὰκ, طولاندرمق ντολὰμπ κερμάκ.

Α'πειθὴς عاصي ἀσὴ, اطاعتسز ἰταατσὶζ, مطيع اولميان μετὴ ὅλμαϊαν.

Α'πειρία عجملك ἀδζεμιλὶκ.

Α'πειρος عجمي ἀδζεμὶ, جاهل δζαχὶλ, وقوفسز βεκεφσὲζ, كول γγὸλ — τινὸς πράγματος ايشدن غافل ἰσντὲν γαφὶλ — ἀπέραντος حددن طشره χαττὲν ταοῦρᾶ, نهايتسز νιχαϊετσὶζ, وحسابي نهايت νιχαέτὲ χισαμπὴ γιόκ. Ἐπ' ἄπειρον يوق νιχαέτὲ χισαμπὴ γιόκ. Ἐπ' ἄπειρον الي غير نهايه ἰλᾶ γάϊρ νιχαϊέ.

Α'πελεύθερος ازادلو ἀζαντλὴ, عتيق ἀτὴκ, باشقه چقمش μπασκᾶ τζικμὴσ.

Α'πελπίζομαι اميدلي كسلمك ἐμιντὶ κεσμὲκ, سلكلك, ال چكلك ἔλ τζεκμὲκ, σιλκμέκ.

Α'πελπισία اميدسزلك ἐμιντσιζλὶκ.

Α'πελπισμένος اميدسز ἐμιντσὶζ — ἀπὸ τοῦ

ἰατρὸς (ὁ ἄῤῥωστος) اوكز ὀνμὰζ, اميدي قالمش ὅμιντι κάλμαμησ.

Ἀπέραντος محدود li νὰ μαχντέντ.

Ἀπέρασις (μιᾶς πραγματείας) رواج ῥεβάδζ. Ἔχειν ἀπέρασιν رواج بولمق ῥεβὰδζ μπελμάκ. Δὲν ἔχει ἀπέρασιν رواجي ۋ رواجلغي كچمز ῥεβαδζὴ, ὴ ῥεβαδζλημὴ γιόντερ, يوقدر γγετζμέζ.

Ἀπερίγραπτος وصفا كلمز βασφᾶ γγελμέζ.

Ἀπερνῶ ἰδὲ περνῶ.

Ἀπεσαλμένος مباشر μὅμπασὶε, قومسار κομσὰρ — πληρεξούσιος مرخص μὅραχχάς.

Ἀπετῶ اوچمق ὅτζμὰκ, پروازه كلمك περβαζὲ γγελμέκ. Ἀπετῶν ταράζω τὰ πτερὰ اوچوب هواده چكزمك ὅτζὅμπ χαβαντᾶ τζεκζιμέκ.

Ἀπέχω صاقنمق σακημάκ.

Ἀπηγορευμένος يساق γιασὰκ, يساقلو γιασακλή. Ἀπηγορευμένον (πρᾶγμα) حرامك χαραμλὴκ, حرام χαράμ.

Ἀπιδιὰ ارمود اغاجي ἀρμὅτ ἀγαδζή.

Ἀπίδιον امرود ἐμρὅντ, κοι. ارمود ἀρμὅντ — μεγάλον, Πομπηΐῳ بوزدغان ارمودي μποζντηγὰν ἀρμὅντῶ — ἄγριον ارمودي ییان ارمودي γεμπὰν ἀρμὅντῶ, اخلط ἀχλάτ.

Ἀπίθανος اناملمیجق ἰνάνηλμαϊαδζιακ اناملز امیلیو σὅϊλενσὲ ἰνανηλμὰζ.

Ἀπίστευτος ἰδὲ ἀπίθανος.

Ἀπιστία انالمقلق ἰνανμακλὴκ, ایمانسزلق ἰμανσηζλὴκ — perfidia خاینلك χαϊνλὶκ, خیانت χϊανέτ.

Ἄπιστος انامز ἰνανμὰζ — χωρὶς πίστιν ایمانسز ἰμανσὴζ — ἄνευ θρησκείας infidel ایمانسز ἰμανσὴζ, جسیز ντινσὶζ, كور γγέβρ, كوك γγιαὅρ, كافر κιαφὶρ.

Ἀπλάδα, παροψὶς تپسي τεπψὶ, چناق τζιανὰκ, صحن σαχάν.

Ἀπλόνω سرمك σερμὲκ, كرمك γγερμὲκ, يايمق γιαϊμάκ.

Ἀπλότης صاولق σαντελὶκ — ἁπλοϊκότης بونلك μπὅνλὅκ, اوغرلق ὀγὅρλὅκ.

Ἀπλῆς صاولو σαντὲ, تكلو τεκλὶ — ἁπλοϊκὸς simplard بون μπὅν, اوغز ὀγὅζ, ابله ἐμπλὲχ, احمق ἀχμάκ.

Ἀπλόχερον دوتام ντετὰμ, آوچ ἀβὅδζ.

Ἀπὸ دن ντὰν, ντέν. Ἀπὸ ἐμένα بندن μπενδέν. Ἀπὸ κεφαλῆς ἕως ποδῶν, ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους باشدن ايا‌غه دكين μπασὅντᾶν ἀγιαγᾶ ντεὶν, باشدن μπασὅντᾶν μπασᾶ. Ἀπ' ἐκείνου τοῦ καιροῦ برو زماندن اول ὂλ ζεμαννταὶν μπερὶ, برو اندن ὀντᾶν μπερὶ. Ἀφ' ἑαυτοῦ كندو كندودن κεντὶ κεντιντέν. Ἢ ἀπὸ ἐν συνθέσει ῥημάτων σημαίνει تام تامام, ὡς ἀποβράζειν تام پشورمك تαμὰμ πισιρμέκ.

Ἀποβάλλω ἰδὲ ἀπορρίπτω — τὸ παιδὶ (ἐπίγυναικὸς) اوغلان دوشرمك ὀγλᾶν ντὅσὅρμέκ.

Ἀπόβαλμα دوشش ντὅσὅσ.

Ἀποβησόμενον اوتسي ὅτεσὶ, صوكي σονὅ, عاقبت ἀκημπέτ.

Ἀποβίωσις, θάνατος وفات βεφὰτ, اولم ὅλὅμ, رحلت ῥηχλέτ.

Ἀποβλέπω (σπεύδω εἰς ἀπόλαυσιν τινὸς πράγ-

ματος) اوزلمك öζλεμὲκ, جان اتمق δζὰν ἀτμὰκ, اولمق ὀλμὰκ, يوز, يون γüετὶ, γüὲν τετμὰκ.

Α᾽πογαλακτίζω (τὸ βρέφος) كسمك مددن μεμεντὲν κεσμὲκ, كوزلمك سودن σüντὲν κεςιρμὲκ.

Α᾽πόγευμα π. χ. μετὰ τὸ ἀπόγευμα اويله صكره صالمقدن öïλὲ μανδζασüντὰν σονρὰ.

Α᾽πόγονοι ἰδὲ μεταγενέςεροι.

Α᾽ποδεικνύω, ἀποδείχνω اثبات اتمك ἰσπὰτ ἐτμὲκ, كوستركمك γγöςερμὲκ.

Α᾽ποδεικτικῶς ايله الزام ἰλζὰμ ἰλέ.

Α᾽πόδειξις اثبات ἰσπὰτ — تحويل ταχβίλ.

Α᾽ποδεκατῶ اونده بر الق öντὲ μπὶρ ἀλμὰκ, عشرين الق öςρüν ἀλμὰκ.

Α᾽ποδημῶ اتمك كوچ γγöτζ ἐτμὲκ.

Α᾽ποδίδω, δίδω ὀπίσω كيرو ويرمك γγιρü βερμὲκ, دوندرمك ντöντüρμὲκ — ἀναφέρω attribuer براقمق اوتمك üςüνὲ μπρακμὰκ, نسبت اتمك νισπὲτ ἐτμὲκ, حساب اتمك χισὰμπ ἐτμέκ. Α᾽ποδίδω τὴν αἰτίαν, τὸ σφάλμα (εἰς ἄλλον) صوچلمق συτζλαμὰκ.

Α᾽ποδιώκω قومق κοβμὰκ, صيرمق συüνμὰκ, كدرمك γγιντερμεκ, دف اتمك ντὲφ ἐτμέκ.

Α᾽πόζεμα طامپه ταμπήχ.

Α᾽ποζημιόνω اوندرمك ضرر و زيانلري ζαρὰρ ü ζιὰνλαρὴ öντεμέκ.

Α᾽ποθηκάριος اجزاجي ἐδζζαδζὴ, اسپنچار ἰσπεντζιὰρ, معجونجي μαδζüνδζῦ شربتجي σερμπετδζί.

Α᾽ποθήκη (ἰατρικῶν, κτ.) كلر κιλὲρ, مخزن μαχζὲν κοι. μαγαζᾶ — τü σίτυ انبار τεπενγγὲ, انبار ἀμπὰρ, ὁ ἐπισάτης انبارلر ἀμπαρντὰρ, دارا ντερᾶ — πρόχειρος διὰ κρασὶ, ξύδι κτ. قناوت καναβέτ.

Α᾽ποθνήσκω, ἀποθαίνω اولمك ὀλμὲκ, ὁ περιφρασικῶς اتمك فوت فέβτ ἐτμὲκ, كچنمك γγετζιüμὲκ, جان ويرمك δζὰν βερμὲκ — εἰς τὸν πόλεμον, πίπτω دوشمك ντüσμὲκ. Α᾽ν δὲν ἀποθάνω اولورسه اجلدن امان ἐδζελντὲν ἀμὰν ὀλέρσα. Α᾽πέθανε φυσικὸν θάνατον اجليله اولدي ἐδζέλ-ιλε ὀλντü.

Α᾽ποικία ايله قمپيله καμπιλέ.

Α᾽ποκαλύπτω اچمق ἀτζμὰκ, فاش آشكاره, اتمك ἀσικιαρὲ, φὰσ ἐτμὲκ.

Α᾽ποκάλυψις وحي ربّاني βαχιὴ ρὶμπανή.

Α᾽ποκαταςαίνω ἰδὲ κάμνω.

Α᾽ποκεφαλίζω كسمك باش, كلّه κελλὲ, μπὰς κεσμὲκ.

Α᾽πόκληρος, κάμνω ἀπόκληρον, ميراثدن كسمك μιραστὰν κεσμὲκ, ميراثدن چقرمق محروم μιραστὰν τζηκαρμὰκ ἢ μαχρüμ κηλμὰκ, اوغللقدن چقرمق ὀγüλλεκτὰν τζηκαρμὰκ.

Α᾽ποκοιμίζω اويتمق üïüτμὰκ, اويوشترمق üïüστüρμὰκ.

Α᾽ποκοιμῶμαι امزغنمق ἡμηζγαυμὰκ, اويومق üïüμὰκ.

Α᾽πόκομμα كسلدي κεσιλτὶ — τῶν ὀνύχων تراشه τιρασέ.

Α᾽ποκοπαὶ (λέξεων) مختصرات μüχτασαράτ.

Α᾽ποκόπτω ἰδὲ ξεσυνεθίζω.

Α᾽ποκρεύω ات كسمك ἐτ κεσμὲκ.

Α'ποκρέω, ἡ اتكسملري ἐτ κεσμελερὶ, ايچمه كوڤي γεμὲ ἰτζμὲ γγεϋϑ.

Α'ποκρίνομαι اتمك, جواب ويرمك ὀζεϑὰμπ βερμὲκ, ἐτμέκ.

Α'πόκρισις جواب ὀζεϑὰμπ — τῶν σοφῶν ἡ τῦ ἀρχιερέως τῶν Μωαμεϑανῶν فتوا φετϑᾶ.

Α'ποκρύω ἰδὲ ἀποδιώκω, σπρώχνω.

Α'ποκτῶ الك كتورمك ἐλὲ γγετιρμὲκ, قراتمق καζανμὰκ, تحصيل اتمك ταχσὴλ ἐτμέκ.

Α'πολαμβάνω المق ἀλμὰκ, الك كتورمك ἐ-λὲ γγετιρμὲκ, ايرشمك ἰρισμὲκ, ايرمك ἰρμὲκ, بولمق μπυλμὰκ, نايل اولمق ναὶλ ὀλμὰκ, π. χ. ἀπολαμβάνειν τὸν σκοπὸν مراد نايل اولمق, ايرشمك μὲρανὴνὲ ναὴλ ὀλ-μὰκ ἢ ἰρισμὲκ.

Α'πολαύω godere يمك γεμὲκ, قوللنمق κυλλανμὰκ. Α'πολαύειν τῦ ἀξιώματος منصب سورمك, يمك μανσὴμπ γεμὲκ ἢ σὺρμέκ.

Α'πολείπω واز كچمك βὰζ γγετζιμὲκ, ἰδὲ ἡ λείπω, παύω. Α'πολείπεϑαι, εἶναι κατώ-τερος, ἰδὲ κατώτερος.

Α'πολογία عذر ὕζρ, بهانه μπεχανὲ, κτ.

Α'πολογῦμαι عذر اتمك ὕζρ ἐτμὲκ, بهانه اعتذار اتمك μπεχανὲ, ἰτιζὰρ ἐτμὲκ, ἰδὲ καὶ προφασίζομαι.

Α'πόλυσις اطلاق ἰτλὰκ.

Α'πόλυτος جوزك τζὸζὺκ, ازلى ἀζὰντ. Α'-πόλυτος ἐξουσία اسقلال ἰσικλὰλ.

Α'πολύω ἀχαμῶ صالمق σαλμὰκ, قويويرمك κὸἰϑεμεκ, صاومق σαϑμὰκ, صاليويرمك σαλιϑεμὲκ, اطلاق اتمك ἰτλὰκ ἐτμέκ.

Α'πολύω τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς صاچ طاغمق σὰτζ νταγιτμὰκ. Α'πολύω (τὸ κυνῆγι) قاچورمق κατζιρμὰκ. Α'πολύω ὀ-λίγον, ξεστεντόνω قويويرمك κὸἰϑεμεκ, كوشمك γγεϑσετμέκ.

Α'πομακρύνω اراقلمق ἰρακλαμὰκ, اوزاق يره ὀζὰκ γερὲ σαλμὰκ. Παϑ. اراقلنمق ἰρακλανμὰκ, اوزانمق ὀζανμὰκ, اراق دوشمك ἰρὰκ ντὺσμέκ.

Α'πομεινάριον قصور κυσὺρ, ارتا ἀρτὰ, باقي μπακὴ, قالان καλὰν.

Α'πομένω قالمق καλμὰκ, ارتمق ἀτμὰκ.

Α'ποπληξία دلك, دلب ντὰμλᾶ.

Α'πορία اشكل ἰσκὴλ, ἰδὲ ἡ ἀμφιβολία.

Α'πόρρητον سر σὲρρ — τῦ ϑεῦ حكمت χικμέτ. Ο' ἐξ ἀπορρήτων سردش σιρρὶτὰσ, تشريفاتچي τεσὲριφαττζὴ.

Α'πόρρητος كزلو γγιζλὶ, سري σιρρί.

Α'πορρίπτω اتمق يمانه γεμπανὲ ἀτμὰκ, يره چالمق γερὲ τζιαλμὰκ, اتلمق ἀτλα-μὰκ, ἡ μεταφ. قبول اتمك καμπὺλ ἔτ-μεμεκ.

Α'πόρροια صرش σιζὴσ, صرندي σιζὴνὺτῆ.

Α'πορῶ ἰδὲ ϑαυμάζω, ἀμφιβάλλω.

Α'ποσιωπῶ براقمق μπρακμὰκ.

Α'ποσκευή, ἡ τῶν στρατιωτῶν bagage اغرلق ἀγιελὴκ, تابور ταμπὸρ, بارخانه μπαρ-χανὲ — τῆς ὁδοιπορείας اروبا ὲρεμπᾶ, بساط πισὰτ, ἰδὲ ἡ σκεύη.

Α'ποσπερμάτωσις احتلام ἰχτιλὰμ.

Α'ποσάζω دلمك ντὰμλαμὰκ, صزمق σιζμὰκ.

Α'ποσαίνω يورلمق γιορυλμὰκ.

Α᾽ποσαμένος ἰδὲ κοπιασμένος.

Α᾽ποσάτης مرتد μερτάντ, زوربا ζορμπά, باغي μπαγή.

Α᾽ποσατῶ ἀπὸ τῆς πίσεως دينلندن ντιννντὲν ντὶ μὲκ, مرتد اولمق μερτάντ ὀλμάκ.

Α᾽πόσημα دبلت ντεμπλὲτ, κοι. ντὲμμελὲ, دنمل ντὲμπὲλ — furoncle چبان τζιμπάν, قمبارجق καμπαρδζὶκ.

Α᾽πόσολος رسول ρεσὲλ — τῦ χρισῦ حواري χαβαρὴ πλνθ. حواريون χαβαριὲν.

Α᾽ποσοματίζω ازبردن اوقمق ἐζμπερντὲν ὀκεμάκ.

Α᾽ποσομόνω, شاشرمق σὰσὶρμὰκ, سوسدرمق σεστερμάκ.

Α᾽ποσρέφομαι ἰδὲ μισῶ.

Α᾽πόσροφος جسم δζέσμ.

Α᾽ποτελειόνω بتورمك μπιτιρμὲκ, باشه μπασᾶ τζικαρμὰκ, تام اتمك ταμὰμ ἐτμὲκ, پرداخت وزينت ويرمك περντάχτὶ ζινὲτ βερμὲκ (ἐπεξεργάζομαι).

Α᾽ποτέλεσμα حصول χεσὲλ.

Α᾽πεσία غيبت γαϊμπὲτ. Ἐν καιρῷ ἀπεσίας غيبتنده γαϊμπετιννντέ.

Α᾽ποφασίζω قوي نيت قومق καβὴ νιὶὲτ κομὰκ, خاطره ايدنمك χατηρᾶ ἐντινμέκ.

Α᾽πόφασις قوي نيت καβὴ νιὶὲτ. Ἐξ ἀποφάσεως, ἐξάπαντος مطلق μὲτλακ.

Α᾽ποφατικὸς نافي ναφὶ, منفي μενφί.

Α᾽ποφεύγω قچمق κατζμὰκ, صاقنمق σακινμὰκ, صاولمق σαβὲλμὰκ, قاچنمق κατζὶνμὰκ, دولاشمق ντολασμάκ.

Α᾽πόφθεγμα جوز كوزل γγὲζὲλ σὸζ, قول κὰβὶ.

Α᾽ποχαιρετῶ وداعلاشمق βιντὰλαμὰκ, اسلمك ἐσειλεμὲκ, اللشمك ἐλλεσμὲκ, اسلملشمك ἐσειλεσμὲκ, وداعلاشمق βιντὰλασμὰκ, حلاللشمق χαλαλλασμάκ.

Α᾽ποχὴ چيقش περχὶζ. Κάμνω ἀποχὴν چيقش طوتمق περχὶζ τετμάκ.

Α᾽πρακτος بوش μπόσ.

Α᾽πρεπος ياقشمز γιακισμὰζ, ἰδὲ ἀ᾽τοπος.

Α᾽πρεπῶς ادبسز ἐντεπσὶζ. Ὁμιλῶ ἄπρεπα ناسزا سويلمك νασεζᾶ σοϊλεμὲκ.

Α᾽πρίλλιος ابريل ἀμπρὶλ (نيسان νισὰν).

Α᾽πρόσεκτος غافل γαφὴλ, بلا ملاحظه μπιλὰ μελαχαζᾶ.

Α᾽προσεξία غافللق γαφηλλὴκ, غفلت γαφλὲτ.

Α᾽πρόσιτος مانع μανί.

Α᾽προσωπολήπτως خاطر كوزتميوب χατὴρ γγὸζὲτμεμεϊὲμπ.

Α᾽πώλεια هلاك χελὰκ, هلاكلك χελακλὶκ.

Α᾽πὼν حاضر بولنميان χαζὴρ μπελὲνμαϊὰν, بولنميان μπελὲνμαϊὰν.

Ἄραγε مي μὴ, لم ἔμ, امدي ἴμντι.

Α᾽ράδα نوبت νὸμπὲτ, νεβμπὲτ, ἰδὲ ἡ σειρά.

Α᾽ραδιάζω يرلشترمك γιρλεσὶτιρμὲκ.

Α᾽ράζω يانشمق γιανασμὰκ, ليمانه كيرمك λιμανὲ γγιρμὲκ.

Α᾽ραιόνω كيركلتمك σεϊρεκλετμὲκ.

Α᾽ραιὸς كيرك σεϊρὲκ.

Α᾽ράχνη اورمجك ὀρὲμδζὲκ, ἡ τὸ ὕφασμα اغي, اورمجك بزي ὀρὲμδζὲκ μπεζὶ ἢ ἀγή.

Α᾽ργὰ ج γγὲτζ — ἰδὲ ἀγάλι. Α᾽ργότερα ججه γγετζὸζέ.

Α᾽εγάζω τὸ τομάρι, سپلمك σεπλεμέκ.
Α᾽εγαλοιὸς اوكاوس τεζγγιάχ.
Α᾽εργία, σχόλη اشسزلك ἰσσιζλίκ, اوارلك ἀβαρελίκ, كارسزلك κιαρσιζλίκ.
Α᾽εργοκίνητος كچ حركتلو γγετζ χαρεκετλί.
Α᾽εργοπορία, ἄεργητα طورمقلق ντερμακλήκ.
Α᾽εγοποιῶ τινὰ اليقوق ἀλιηομάκ, اكندرمك ἐγλεντιρμέκ, ἢ ἐδ. ἰδὲ ἀργῶ.
Α᾽εργὸς, βραδυκίνητος اغر دپرنيجي ἀγήρ τεπρενιδζί, كچ γγετζ, اغر كوتلو ἀγήρ γγοτλὸ, ἰδὲ ἢ ἀεργοκίνητος — χωρὶς δελείαν ايشسز ἰσσιζ, كارسز κιαρσὴζ, ايشي يوق ἰσὶ γιὸκ, اوارە ἀβαρὲ, ايلسز ἀϊλάκ, اوترغن ὀτεργὰν, الي بوش ἐλὶ μπὸσ. بطّال μπατάλ. Κάθημαι, εἶμαι ἀργὸς اوارە كرمك ἀβαρὲ γγεζμὲκ, ايشسز طورمق ἰσσὶζ ντερμάκ.
Α᾽εγύρια ἰδὲ ἄσπρα.
Α᾽εγυροκοπεῖον ضرب خانه ντεραπχανέ.
Α᾽εγυρολογῶ اقچه ديوشرمك ἀχτζὶὲ ντεβ. σιρμὲκ, حقلق χακλαμάκ.
Α᾽εργῶ, اكنمك ἐγλενμὲκ, طورمق ντερμὰκ, قالمق κκλμὰκ, سوتك σεβιτμὲκ, كيجكك γγεδζικμέκ.
Α᾽εέζω بكنمك μπεϊὲνμὲκ (αἰτιατ.) خوشامك χοσηνᾶ, ἢ χὸσ γγελμὲκ, خوش كلمك μακμπὸλ ὀλμὰκ, π. χ. μοὶ ἄρεσε بكندم μπεγεννιὶμ, خوشه كلدي χοσεμᾶ γγελντί, بكا خوش كلدي μπανᾶ χὸσ γγελντί, حظّ اندم χὰζζ ἐτ. τίμ.
Α᾽ρένδα λατ. التزام ἰλτιζάμ.
Α᾽ρεσὸς مقبول μακμπὸλ.
Α᾽ρετὴ فضيلت φαζηλὲτ, هنر χὲνὲρ.
Α᾽ρθρῖτις نقرس νικρὶς.
Α᾽ρθρον, τὸ (μέρος λόγου) التعريف ἐλταρήφ.
Α᾽ρθρα τῆς εἰρήνης مادّه لر μαντελὲρ. Τὰ ἄρθρα τῆς πίστεως قواعد دين καβαΐντὶ ντίν.
Α᾽ρίδα ἰδὲ τρυβέλι.
Α᾽ριθμητικὴ علم حساب ἰλμὶ χισὰμπ, علم رقم ἰλμὶ ῥακάμ.
Α᾽ριθμὸς chiffre رقم ῥακὰμ — μονὸς تك τὲκ — ζυγὸς, ἄρτιος چفت τζίφτ.
Α᾽ριστερὰ صولا σολᾶ, يكا صول σὸλ γιανᾶ.
Α᾽ριστερὸς صول σὸλ. Ἡ ἀριστερὰ (χεὶρ) صول ال ἔλ.
Α᾽ριστοκρατία جمهور δζιεμχὲρ.
Α᾽ριστολοχία زراوند ζεραβέντ.
Α᾽ριστέργημα ἰδὲ μαστωρικός.
Α᾽κετὰ قدر يتشجك γετισεδζὲκ καντὰρ — φθάνει يتشور γετισὶρ. Ἔφαγον ἀρκετὰ يدوكم يتشور γεντιὶμ γετισὶρ, قرنم طوقدر καρνὴμ τόκτερ.
Α᾽ρκετὸς ἰδὲ ἱκανός.
Α᾽ρκεῦδα (ἄρκτος) ايو ἀϊοῦ.
Α᾽ρκτικὸς شمالي σιμαλή.
Α᾽ρκτος شمال σιμὰλ, يلدز γηλντὴζ. Ἡ μεγάλη ἄρκτος دب اكبر ντεμπὶ ἐκμπὲρ. Ἡ μικρὰ ἄρκτος دب اصغر ντεμπὶ ἀσγάρ.
Α᾽ρμα سلاح σιλὰχ, يات γιὰτ, يراق γιαράκ.
Α᾽ρμαθιὰ دیزی ντιζὶ, صره σιρᾶ.
Α᾽ρμαθιάζω دیزمك ντιζμὲκ.
Α᾽ρμάρι λατ. دولاب ντολάμπ.

Α᾽ρματοθήκη (ὁπλοθήκη) جبخانه دزەپخانە, طوپخانه توپخانە.

Α᾽ρματόνω سلاح جلاندرمق سەلاحلانتیرمەك, براقلمق یراقلامەك, καὶ παθητ. سلاح قوشانمق, سلاح کیمك سلاح یگیمك, κυσανμάκ.

Α᾽ρματωμένος سلاح جلو سلاحلو, کیملو یگیملی — μὲ τὸ σπαθὶ قلجلو کیلیجلی. Στρατιώτης ἐλαφρὰ ἁρματωμένος چرقه‌جي چرقەجی.

Α᾽ρμέγω (ἀμέλγω) صغمق صاغمەك.

Α᾽ρμενίζω ἰδὲ πλέω, καὶ ἄρμενον ἰδὲ πανί.

Α᾽ρμόδιος یراشق یراقشق یراقیشك, یاقشق یاقشان, یرار یراره, لایق لایك, کرکلو گرەکلی, یاقشان یاقیشان.

Α᾽ρμόζει یرامق یراشمق یراشمەك, یراشمق یراشمەك, اویمق اویمەك, ἰδὲ καὶ πρέπει.

Α᾽ρμονία اهنك اهەنك, دوزن دوزەن.

Α᾽ρμὸς ἰδὲ κλείδωσις.

Α᾽ρνησις انکار انکار.

Α᾽ρνητικὸς نافي نافی.

Α᾽ρνίον قوزي قوزی — ἑνὸς χρόνου شش سیسەك — μισοῦ σχεδὸν χρόνου طوقلي طوقلی.

Α᾽ρνοῦμαι یوق دیمك یوق دیمك, انکار ایتمك انکار ایتمەك.

Α᾽ρπαγὴ قپمقلق قاپمقلق, اقین اقین, قپش قاپش.

Α᾽ρπάζω قاپمق قاپمەك, زور ایله المق زور ایله آلمەك, قاورمق قاورمەك. Α᾽ρπάζειν ἀπὸ τὰ μαλλία ساچندن یاپشمق ساچندن یاپیشمق.

Α᾽ρπαξ, ἅρπαγας قپمجي قاپمجی, قپان قاپان, یاغماجي یاغماجی.

Α᾽ρράβων بي پیی, عربون عربون, ἀρραβὼν کوی. ἀρραβὼν — τοῦ γάμου نشان نیشان.

Α᾽ρραβωνιάζω قومق نشان قومق نیشان قومەك. Α᾽ρραβώνιασε τὴν κόρην του εἰς τὸν δεῖνα قزي فلانه قزی فلانە خطبه ایتدي خطبە ایتدی κηζنیی φιλανέ χατμπὲ ἐττί.

Α᾽ρραβωνιαστικὸς نشانلو نیشانلی, کویکو کویکو γνωστός. Τὰ ἀρραβωνιαστικὰ δῶρα کابین کابین καμπίν, نقل نقل νάκλ.

Α᾽ρρωστία خستالك خستالك χαστάλικ, مرض مرض μαράζ — παλίντροπος نکس نکس νεκεῦς, νεκὲς, مرض مکرر مرض مکرر μαράζ μεκερρέρ.

Α᾽ρρωστος خسته خسته χαστᾶ, صیرو صیرو σαίρου.

Α᾽ρρωστῶ, εἶμαι, γίνομαι ἄρρωστος خسته اولمق خسته اولمق χαστᾶ ὀλμάκ, مزاجي بوزلمق مزاجی بوزلمق μιζαδζὴ μποζελμάκ.

Α᾽ρσανᾶς ترسانه ترسانە τερσανέ.

Α᾽ρσενικὸν, τὸ, (φαρμάκι) سچان اوتي سچان اوتی σιτζιὰν ὀτοῦ, زرنیخ زرنیخ ζερνίχ.

Α᾽ρσενικὸς ارکك ارکك ἐρκὲκ — ἀριθμὸς مذکر مذکر μεζεκκέρ.

Α᾽ρσενοκοίτης غلامباز غلامباز γυλαμπαρὲ, χυδ. κυλαμπαρᾶ.

Α᾽ρσενοκοιτία لواطه لواطە λιβατᾶ.

Α᾽ρτηρία طمر طمر νταμάρ. Ἡ τραχεῖα ἀρτηρία طمر شاه طمر شاه نتامار, بغرتلاق بغرتلاق μπογερτλάκ.

Α᾽ρτόκρεας بورك بورك μπόρεκ.

Α᾽ρτυμα تربیه تربیه τερμπιὲ, مزه مزه μεζέ.

Α᾽ρτύνω اتمك تربیه اتمك تربیه ἐτμὲκ — μὲ ἅλας καὶ ξύδι ترشیلمك ترشیلمك τερσιλεμέκ.

Α᾽ρὺς ἰδὲ ἀραιός.

Α᾽ρχαῖος اسکي اسکی ἐσκὶ, قارت قارت κάρτ, قدیم قدیم

καντὴμ, چوقدنكي τζοκτανκί.

Α'ρχαιότης اسكيلك ἐσκιλίκ, قادملك καντιμλίκ, اسكي زمان ἐσκὶ ζεμάν.

Α'ρχαιρέσια diète, Landtag توروين τορβίν, ديواني غلبه γαλεμπὲ ντιβανή.

Α'ρχάριος عجمي ἀδζεμὶ, شاكرد σαγίρντ.

Α'ρχεῖον دفترخانه ντεφτὲρ-χανέ.

Α'ρχὴ ابتدا ἰπτιντᾶ, باش, اوّل ἔββελ — παραγωγὴ τινὸς πράγματος ظهور ζοχὲς, صدور σοντὲρ. Α'π' ἀρχῆς ἕως τέλους اوّلدن اخره ἔββελντεν ἀχιρέ. Ἐν ἀρχῇ τῆς ἀνοίξεως اوّل بهار ابتداسنده ἔββελ μπαχὰρ ἰπτιντασηνντᾶ. Κάμνειν ἀρχὴν, ἀπάρχεσθαι اتمك باشلامق σεφτὲ ἐτμὲκ, باشلامق σέφτελεμέκ.

Α'ρχηγὸς باش بوغ μπὰσ μπὸγ, رئيس ρεὶς, سر σὲρ.

Α'ρχιγραμματεὺς افندي رئيس ρεὶς ἐφεντὶ, افنديسي ديوان ντιβὰν ἐφεντισί.

Α'ρχίδι (ὄρχις) طشاق طشق τασὰκ, καὶ τὸ δέρμα τῶν ὄρχεων, ὄχεον قاسق κασήκ.

Α'ρχιεπίσκοπος ἰδὲ μητροπολίτης — παρὰ Τούρκοις ملا μελᾶ, ملا μελᾶ κοι. μολᾶ.

Α'ρχιερεὺς τῶν Τούρκων مفتي μοφτὶ, شيخ الاسلام χαχάμ.

Α'ρχιευνοῦχος اغا قزلر κιζλὰρ ἀγᾶ.

Α'ρχίζω, ἀρχινῶ باشلامق μπασλαμὰκ (ابتدا اتمك ἰπτιντᾶ ἐτμέκ).

Α'ρχιθαλάσσιος پاشا قپودان καπουντᾶν πασᾶ.

Α'ρχιμάγειρος مطبخ امينى μυτπὰχ ἐμινὶ, اشچي باشي ἀσὶτζὶ μπασή.

Α'ρχιμανδρίτης امام ἰμὰμ, شيخ σέχ.

Α'ρχισράτηγος سر عسكر σὲρ ἀσκὲρ, سردار σεραντὰρ, سردار اكرم σεραντὰρὶ ἀκρὲμ — τῶν χριστιανῶν جنرال τζενεράλ.

Α'ρχιτρίκλινος چاشنيكير τζασηνηγίρ.

Α'ρχιτέκτων معمار باشي دولكر, ديلكر ντὲλγγὲρ ἢ μιμὰρ μπασή.

Α'ρχων, ἐξουσιαστὴς والي βαλὶ, ضابط ζαμπὶτ — ἑνὸς χωρίου صوباشي σομπασὴ — εὐγενὴς چلبي τζελεμπὶ, ὁ παρὰ Βλάχοις بويار μποϊάρ.

Α'ρωμα بهار μπαχὰρ, عطر ἀτάρ.

Α'ρωματίζω بهارلق μπαχαρλαμάκ.

Α'ρωματοπωλεῖον عطارلقاني ἀττὰρ ντεκιανή.

Α'ρωματοπώλης بخورجي μπουχουρτζὶ, عطار ἀττὰρ, بقال μπακκάλ.

Α'σάλευτος دپرنز τεπρενμέζ.

Α'σβέση كرج κιρὲτζ — μὴ σβυσμένη خام كرج χὰμ κιρὲτζ, ساروج σαρὶτζ — δι' ἧς ἀσπρίζουσι τὸν τοῖχον صوا σοβᾶ, بادانا μπαντανᾶ καὶ τὸ ὄργανον δι' ὃ ἀναλύουσι τὴν ἀσβέσην كولك κιλὶκ, قازما καζμᾶ — δι' ἧς ἐκριζόουσι τὰς τρίχας خرچنه χιρηζμᾶ.

Α'σβεσόνω كرجلمك κιρεντζλεμὲκ — ἀσπρίζω τὸν τοῖχον صوامق σοβαμὰκ, بادانق μπαντανὰκ.

Α'σέβεια كفر κὶφρ, دينسزلك ντινσιζλὶκ, ملحدلك μιλαφκλὴκ.

Α'σεβὴς كافر κιαφὶρ, دينسز ντινσὶζ, ملحد μιλαφὴκ.

Α'σελγαίνω اويناق αὶνὶκ νεφσινὲ 'ϊμὰκ,

اوبمق ayanlanغسا شوت شوت ösexbët νεφσανιϊέϊὲ ϊïμάκ, اوبناشمق ïïνασμάκ, قولاق اتمك καχπελίκ ἐτμέκ.

Α'σέλγεια شوت شوت ösexbët, هوا وهوس χεβᾶ βϊ̈ χεβες, نفسانلك νεφσανιλίκ.

Α'σελγὴς شوت شوت ösexbetlì, قولاق اتمش, داداشمش, دوشنمش καχπεϊὲ ντϊ̈σϊ̈νμϊ̈σ̈, ντανταιμήσ̈.

Α'σεμνος اوبسز ἐντεπσίζ.

Α'σημένιος كومشدن γγϊ̈μϊ̈σ̈τὲν, كومشلو γγϊ̈μϊ̈σ̈λὲ̈. Α'σημόβεργα سيمين سيكه σιμὶν σεμπικέ.

Α'σῆμι كومش, كمش γγϊ̈μϊ̈σ̈ ὲ̈ περσ. سيم σῆμ — καθαρὸν, λαγάρα صافي, خاص كومش χὰς, σαφὴ γγϊ̈μϊ̈σ̈.

Α'σημότερον كذاب صويي κεζζὰμπ σϊ̈ϊ̈ϊ̈.

Α'σημόνω كومشلمك γγϊ̈μϊ̈σ̈λεμὲκ, كومشلمك قپلمق γγϊ̈μϊ̈σ̈λὲ̈ καπλαμάκ.

Α'σθενὴς ἰδὲ ἀδύνατος, ἄῤῥωστος.

Α'σθμα نفسلك تنك τὲνκ νεφεσλίκ. Πάχω ἀπὸ ἆσθμα تنك نفس اولمق τὲνκ νεφὲς ὀλμάκ.

Α'σθματικὸς تنك نفس τὲνκ νεφὲς, κοι. τεκνεφὲς, صولغان σολϑγάν.

Α'σιδοσία معافلق μϊ̈αφλὴκ, مسللك μϊ̈σελλιμλίκ. Τὸ δίπλωμα τῆς ἀσιδοσίας معاف ولى μϊ̈ὰφ ναμέ.

Α'σίδοτος معاف μϊ̈ὰφ, مسلم μϊ̈σελλίμ.

Α'σκαρδαμυκτὶ دقيقه ντηκκάτ-ηλὲ, پك πὲκ.

Α'σκεπὴς τὴν κεφαλὴν باشي اچوق μπασῆ ἀτζήκ.

Α'σκησις ἰδὲ γύμνασις, πρᾶξις.

Α'σκυτὴς دلجي ζαχίντ.

Α'σκὶ (ἀσκὸς) تولم, تلوم τϊ̈λὲ̈μ.

Α'σμα دیش ντεϊ̈σ̈ — πρὸς τὸν θεὸν, الهي ἰλαχὶ, مزمور μεζμὲρ.

Α'σπάζομαι ἰδὲ χαιρετῶ.

Α'σπασμὸς سلام σελιάμ.

Α'σπὶς (ὄφις τις) صاغر يلان σαγὴρ γηλὰν — θώραξ قلقان καλκὰν.

Α'σπλαγχνία مرحمتلك μερχαμετσιζλίκ.

Α'σπλαγχνος مرحمتلي μερχαμετσὶζ, مروتسز μϊ̈ρϊ̈ϊ̈ϊ̈ϊ̈ετσὶζ, رحمسز ῥαχμετσὶζ.

Α'σπράδα (λευκότης) اقلق ἀκλὴκ, بياضلق μπεϊ̈ὰζλὴκ. Τὸ ἀσπράδι τῆς αὐγῆς اغي يمرطه γγϊ̈μϊ̈ρτᾶ ἀγή.

Α'σπρίζω بياضلمق μπεγιαζλαμὰκ, اغارتمق ἀγαρτμὰκ, ὲ̈ ἴδετ. اق اولمق ἂκ ὀλμὰκ, اغارمق ἀγαρμὰκ — τὸν τοῖχον ἰδὲ ἀσβεσόνω.

Α'σπρος اق ἂκ, بياض μπεγιὰζ. Πολλὰ ἄσπρος بك بياض μπὲν μπεγιὰζ, اق پاك ἂκ πὰκ — τὸ ἄσπρον, ἄσπρα, ἀργύρια اقچه ἀκτζιὰ κοι. ἀχτζέ. Ψεύτικα ἄσπρα ريوف اقچه ζϊ̈ϊ̈ϊ̈ὲ̈ ἀχτζέ. Καλὰ ἄσπρα چل اقچه τζὶλ ἀχτζέ.

Α'σπρελιάρης اغ ماييل ἀγᾶ μαὶλ.

Α'σακὸς ايسقاقوس ἰσακὸς, يني چري γεγγέτζ.

Α'σάρι اسار ἀσὰρ. Βάλλω ἀσάρι استرلمق ἀσαρλαμὰκ, قپلامق καπλαμάκ.

Α'σεϊζομαι ἰδὲ χορατεύω.

Α'σεῖος لطيفجي λατιφεδζὶ, خوراتجي χοραταδζὴ, بزلباز μπεζλεμπὰζ.

Α'σεΐσμὸς لطيفه λατιφὲ ἰδὲ ἡ χορατᾶς.
Α'σερίσκος نشان νισάν.
Α'σερισμὸς برج μπερδζ — γενεθλιακὸς طالع ταλῖ.
Α'σὴρ, ἀσέρας يلدز γηλυτήζ.
Α'σοχασία فكرسزلك φικιρσιζλίκ.
Α'σόχασα, ἀσοχάσως فكرسزلكله φικιρσιζλίΐλε, فكر اتمدن φικὶρ ἔτμεντεν.
Α'σόχασος فكرسز φικιρσὶζ, بقمز صوكنه σοκνᾶ μπακμὰζ, غافل γαφίλ.
Α'σράβη ἡ, τῆς σέλλας ايرِ قاشي ἐΐρ καστὴ, ἡ ὅλον τὸ ξύλον قلتق καλτάκ.
Α'σράγαλος τοῦ ποδὸς, κότζι اشق ἀστὴκ, طوپق τοπὲκ, ἡ εἶδος παιγνιδίου اشق اويني ἀστὴκ οἰνῦ.
Α'σράκα, ἀσρακιὰ حصه χασπᾶ, قزلمق κιζαμὲκ.
Α'σραπὴ يلدرم γηλυτηρὴμ.
Α'σραποπελέκι ἰδὲ κεραυνός.
Α'σράπτει يلدرمق γηλυτηραμὰκ, شمشكلمك σιμσεκλεμὲκ, پارلمق παρλαμὰκ, يلابمق γιαλαμπιμὰκ, شاقمق, يلدرم اوينمق γηλυτηρὴμ οἰναμὰκ, σακιμὰκ, βερμὰκ.
Α'σρολάβιον استرلاب ἐσερλάμπ.
Α'σρολογία علم نجوم ἴλμῖ νεδζῦμ, منجملك μενεδζιμλίκ.
Α'σρολόγος منجم μενεδζὶμ, اهل نجم ἔχλῖ νεδζὲμ.
Α'σρον يلدز γηλυτὴζ (νέδζμ).
Α'σρονομία علم هيئت ἴλμῖ χεΐὲτ.
Α'σρονόμος اهل هيئت ἔχλῖ χεΐὲτ.

Α'σύγκριτος اقراني يوق ἰκρανῆ γιὸκ, بي نظير μπὶ ναζὴρ, بي مثال μπὶ μισάλ.
Α'συγκρίτως بلا تشبيه μπιλιὰ τεσμπὶχ.
Α'συγχώρητος عذرسز ἐζερσὲζ. Α'συγχώρητον حرام χαράμ.
Α'συλον صغنجق ير σιγηναδζὶὰκ γὲρ. Τὸ ἄσυλον τοῦ κόσμου عالمك ἀλεμπενάχ.
Α'σύμβατος اويمز ἐϊμὰζ, ايپي صاپي يوق ἰπὶ σαπῆ γιὸκ.
Α'σύμφωνος اتفاقسز ἐττιφακσὴζ, ἰδὲ ἡ διαφωνῶ.
Α'συνείθισος الشمش ἀλήσμαμησ — ἰδὲ ἄχρησος.
Α'σφάλεια امينلك ἐμινλὶκ, امان ἐμὰν.
Α'σφαλὴς, σίγυρος امين ἐμὶν. Κάμνωτι ἀσφαλὲς, σιγυρὰρω ويرمك اعتماد ἰτιμὰντ βερμὲκ.
Α'σφαλτος قير κὴρ.
Α'σφόδελος چرش اوتي τζιρὶσ ὀτῦ.
Α'σχημάδα, ἀσχημία اسلوبسزلك ἐσλυπσυζλὲκ, چركينلك τζιρκινλὶκ.
Α'σχημίζω چركينلمك τζιρκινλεμὲκ, چركين اتمك τζιρκὶν ἐτμὲκ.
Α'σχημος چركين τζιρκὶν.
Α'σώματος روحاني ρυχανί.
Α'σωτεύω, ζῶ ἀσώτως ἰδὲ ἀσελγαίνω.
Α'σωτία ἰδὲ ἀσέλγεια — εἰς τὰ ἔξοδα مسرفلك μὲσρεφλὲκ.
Α'σωτος ἰδὲ ἀσελγὴς — εἰς τὰ ἔξοδα مسرف μὲσρὲφ.
Α'τακτος τὰ ἤθη بسز اداب ἐντεπσὶζ, دلغه σεφὶχ, شوخ σιὸχ.

Α᾽ταξία τᾶν ἠθῶν خلق سوء σοχλὴκ, سفيه سفيه σεφιχλὶκ, اشقيالق ἐσκιϊαλὴκ, ادبسزلك ἐντεπσιζλίκ.

Α᾽τεκνος (γυνὴ) ظوغرز ντογερμάζ.

Α᾽τελὴς كمالسز κεμαλσὴζ, ناقص νακής.

Α᾽τενῶς پكچه πεκτζέ.

Α᾽τζαλος (ἄκαλος) خوارده χοβαρντᾶ.

Α᾽τι ات ἄτ.

Α᾽τιμάζω اتمك رسواي ايتمك, رسوا ايتمك ἀϊπλαμὰκ, رذيل ايتمك ρεζὶλ ἐτμέκ.

Α᾽τίμητος قيمتسز κϊμετσὶζ, بوف پاسي παχασὴ γιόκ.

Α᾽τιμία رسوايلق ρεσβαηλὴκ, عيب ἀϊπ, بوز قرلغي γὲζ καραλιγή. Εἶναι ἀτιμία عيبدر ἀϊπ-τιρ.

Α᾽τιμος رسويلو ρεσβαϊλὶ, عيبلو ἀϊπλὶ, عارسز ἀρσὴζ, جسز ντενσίζ.

Α᾽τιμωρήτως آيسز μεφτέ.

Α᾽τλάζι اطلس ἀτλάς.

Α᾽τλας فلك اطلس φελέκὶ ἀτλὰς, چرخ طاق اطلس τζιάρχὶ, τάκὶ ἀτλάς.

Α᾽τμὸς بوغ μπὲγ, بخار μπεχὰρ κοι. μπεχὲρ.

Α᾽τμοσφαῖρα هوا χαβᾶ.

Α᾽τομον ذره ζερρέ.

Α᾽τονία كوشكلك γγεβὲεκλὶκ, ἰδὲ καὶ ἀδυναμία.

Α᾽τοπία ايزلمز μὲνασιμπετσιζλὶκ, بيمعنيلك μπιχεντελὶκ, بيمعنيلك μπιμανιλίκ.

Α᾽τοπος ايزلمز μὲνασιμπετσὶζ, يراشمز γιαρασμὰζ, ياقشمز γιακισμὰζ, بيمعنيلي μπιχεντὲ, بيمعني μπιμανῆ. Α᾽τοπα λόγια ايزلمز χερζέ.

Α᾽τροφία ورم βερέμ.

Α᾽τυχία طالعسزلك ταλισιζλὶκ, بلا μπελᾶ, مصيبت μεσιμπὲτ, اوغورسزلق ὀγερσεζλὲκ.

Α᾽τυχὴς, ἄτυχος اوغرسز ὀγερσὲζ, قوتسز κετσὲζ, ἰδὲ καὶ δυσυχής. Εἶμαι ἀτυχὴς طالعم يوقدر ταλὴμ γιόκτερ, طالعم ايشلمز ταλὴμ ἰσλεμέζ.

Αὐγατίζω ἰδὲ αὐξάνω.

Αὐγὴ طاك ντᾶν, صباح اغرمسي σαμπὰχ ἀγαρμασὴ, طاك يري ντᾶν γερί.

Αὐγὸν ابرم يومرتا γιεμερτᾶ — παλαιὸν بيات a—ابرم μπεϊὰτ γιεμερτᾶ. Γεννῶ αὐγὰ ابرملق يمرتالامق γιεμερταλαμὰκ. Κόκκινα αὐγὰ ابرم قزل κιζὴλ γιεμερτᾶ. Αὐγὰ τηγανισὰ ايغانه قيغانه καϊγανᾶ. Αὐγὰ βρασμένα رفدان ῥαφαντᾶν.

Αὐγοτάραχον ابرمسي بالق μπαλὴκ γιεμερτασή.

Αὔγεσος اغوستوس ἀγοσὸς, اب ἄμπ.

Αὐθάδεια يوزسزلك γὲζσὲζλὲκ, عارسزلق ἀρσὴζλίκ.

Αὐθάδης يوزسز γὲζσὲζ, كستاخ κὲσὰχ, عارسز ἀρσὴζ.

Αὐθαδιάζω اولمق كستاخ κὲσὰχ ὀλμάκ.

Αὐθεντία بكلك μπεϊλὶκ, سنجاق σανδζάκ.

Αὐθέντης ἡγεμὼν بك μπέϊ, بان μπὰν, خان (χάνης), امير ἐμὶρ — افندي κύριος ἐφεντὶ, سيد σεϊντ, دولتلو ντεβλετλὶ, اغا ἀγᾶ. Αὐθέντα μου! افنديم ἐφέντιμ.

Αὐθεντόπυλον بكزاده μπεϊζαντέ.

Αὐλάκι ايرمق ἰρμάκ, چاي τζάϊ — τὸ ἀλετρίβι اولك ἐβλέκ.

Αὐλὴ حولي χαβλὴ — ἑνὸς ἡγεμόνος قپو κάπὴ, καπὸ — βασιλικὴ, دولت دانه‌سی ἀσιτανέϊ ντεβλὲτ, σεαντέτ.

Αὐλικὸς قپولو καπυλὸ, ديواني ντιβανὴ, ديوان قوجي ντιβὰν κοϊυδζὸ, قپو ادمي καπὸ ἀντεμὶ — ποταπὸς ديوان قوان ντιβὰν κοβὰν, ὃ ὁ μὴ αὐλικὸς مقالجي μικλαδζὴ. Οἱ αὐλικοὶ قپو حلقي καπὴ χαλκὴ.

Α῞ υλος ἰδὲ ἀσώματος.

Αὐξάνω ἐνεργ. ارترمق ἀρτηρμὰκ, زياده اتمك ζιϊαντὲ ἐτμὲκ — ἐδετ. ارتق ἀρτμὰκ, ارترلق ἀρτηελμὰκ — (ἐπὶ φυτῶν) بيتمك μπιτμέκ. Η῞ ὐξησεν ὑπέρπολυ, εἰς μέγαν ὄγκον مبالغه‌يه μμπαλιγαϊὰ τζικτή. Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε تناسلو وتناكحو τενάκιχὸ βὸ τενάσιλὸ.

Αὔξητις ارتقلق ἀρτμακλὴκ, ارتق ἀρτὴκ.

Α῞ υπνία اويقوسزلق ὀϊϋκυσυζλὸκ.

Αὔρα روزگارجق ῥυζγγιαρδζὴκ, لطيف يل λατὴφ γὲλ, χαβὰ.

Αὔριον يارن γιάρην.

Αὐσηρὰ, αὐσηρῶς سرتلكله σερτλίγιλε, شدت ايله σιντέτ-ἰλέ.

Αὐσηρὸς سرت σὲρτ, شديد σεντὶτ, ضبطجي ζαπτιζὴ, كسكين κεσκὶν.

Αὐσηρότης سرتلك σερτλὶκ, كسكينلك κεσκινλὶκ شدت σιντέτ.

Αὐτάρκεια قناعت κεναὲτ.

Αὐτάρκης قانع κανὴ. Εἶμαι αὐτάρκης (εὐχαριστοῦμαι εἰς ὅσα ἔχω) قانع اولمق κανὴ ὀλμὰκ, قناعت اتمك κεναὲτ ἐτμέκ.

Αὐτεξούσιος باشلو باشلو μπασὸλὴ μπασιυὰ, باشلو كندي κεντὶ μπασιυὰ, اختيار صاحبي ἰχτιιὰρ σαχιμπὴ.

Αὐτὶ (ὠτίον, ὦς) قولاق κυλάκ. Στρέφω τὸ αὐτὶ كوشمال ويرمك γγυσμὰλ βερμέκ.

Αὐτοαλήθεια حق صريح χάκκὶ σαρὴχ.

Αὐτόθι انده ἀὶὶ γένε ὀντὰ.

Αὐτοκέφαλος خود رأي χὸντ ῥεέϊ, اوزلو ὀζλὸ, قپو باجه‌سي يوق καπὸ μπαδζασὴ γιὸκ, سربست σερμπές.

Αὐτοκράτωρ پادشاه παντισὰχ, سلطان συλτὰν, قيصر καϊσὲρ (καῖσαρ), ايمپراطور ἰμπερατόρ. Ὁ κραταιότατος αὐτοκράτωρ شوكتلو وعظمتلو پادشاه σεβκετλὶ βὸ ἀζίμετλὶ παντισὰχ.

Αὐτολεξεὶ بكلمه بكلمه κελιμὲ μπεκελιμέ.

Αὐτοπροσώπως بذاته μπινέφσιχι, كندو γγεντί.

Αὐτόπτης شاهد σαχίντ.

Αὐτὸς, ὅτος, ἐκεῖνος شو σὸ, بو μπὸ, اشبو ἰσμπὸ, اول ὄλ, او ὄ. Αὐτὸς ὁ ἴδιος كندو κεντὶ, كندوسي κεντισί. Αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶναι صاحبدر σὰμ σαφὴ ντὴρ, عينيله او در ἀίνιλε ὀ ντίρ.

Αὐτὸ ἐπίρρ. شوندن σιντὰ, شوراده σὸραντα, شوراجغدا σὸραδζικτα, شوراغده σὸραλικτα, καὶ ἐπὶ κινήσ. شورايه σὸραϊὰ, شوراجغه σὸραδζιγα, شوراغه σὸραλιγα. Α῞ π' αὐτὸ شوندن σιντὰν, شوراده σὸραντὰν, شوراجغدن σὸραδζικτὰν, شوراغدن

σύραλικταν.

Αὐτοφόρῳ π. χ. πιάνω ἐπ' αὐτοφόρῳ, εἰς τὸ ἔργον ايش اوزرنده بولمق, طوتمق, بصمق ἴσ ἐζεριντὲ μπελμὰκ, τυτμὰκ, μπασμάκ.

Αὐτοψεὶ ايشيله μυαϊενέ.

Ἀφαίρεσις قالدرش καλντιρὴσ, حذف χὰζφ — ἐν ἀριθμητικῇ تفريق μεσνὰτ, تفريز τε φρίζ.

Ἀφαιρῶ قالدرمق καλντιρμὰκ, چقرمق τζικαρμάκ.

Ἀφανίζω يقمق γικμὰκ, بوزمق μποζμὰκ, برباد, خراب, ويران دوشرمك ντοσὸρμέκ, أتك μπερμπὰτ, χαράμπ, βιρὰν ἐτμὲκ, هلاك χελὰκ ἐτμέκ. Ἀφανίδικα كتدم γγιττὶμ, اولدم هلاك χελιὰκ ὀλντὲμ, ايشم بتدي ἰσὶμ μπιττί.

Ἀφανισμὸς هلاك χελὰκ, يقمقلق γικμακλὴκ.

Ἄφαντος, يوك μπελιρσίζ. Γίνομαι ἄφαντος غايب اولمق γαϊμπ ὀλμάκ.

Ἀφεύκτως لامحاله λιὰ μεχαλέ.

Ἀφὴ (μία τῶν πέντε αἰσθήσεων) قوت لامسه κυττὲτ λαμισέ.

Ἀφίνω براقمق μπρακμὰκ, قومق κομὰκ — ἐν τῇ διαθήκῃ وقف اتمك βὰκφ ἐτμέκ.

Ἄφθαρτος بوزلمز μποζελμὰζ, بوزلمش μποζέλμαμισ, خالص χαλὴς, صاغ σάγ.

Ἀφθονία بوللق μπολλὲκ, چوقلق τζιοκλὲκ, بركت μπερεκέτ.

Ἀφθονοπάροχος بول μπὸλ, چوق τζιὸκ, بركتلو μπερεκετλί.

Ἀφιερόνω وقف اتمك βὰκφ ἐτμὲκ — τινὶ ἓν βιβλίον بر كتاب تأليف ايتمك μπὶρ κιμεσνενὶν ἀντηνᾶ μπὶρ κιτὰμπ τεελίφ ἐτμέκ.

Ἀφιέρωσις, ἀφιέρωμα وقف βὰκφ, βακέφ.

Ἀφιλοκερδὴς طماعسز ταμαχσὴζ.

Ἀφιόνι ἰδὲ ὄπιον.

Ἀφοβία قورقوسزلق κορκυσυζλὲκ.

Ἄφοβος قورقوسز κορκυσὺζ, قورقمز κορκμάζ.

Ἀφ' ὗ ἐκφράζεται διὰ μετοχῆς ἢ ἀπαρεμφάτου χρονικοῦ μορίου ἰδὲ γραμματ. σελ. 112

Ἀφορίζω أتمك آفروس ἀφορὸς ἐτμὲκ, افروسلمق ἀφοροσλαμὰκ, جزالو اتمك ζεχενεμλὶ ἐτμέκ.

Ἀφορισμὸς افروس ἀφορός.

Ἀφορμὴ سبب σεμπὲμπ (موجب μοζίμπ).

Ἀφρίζω كوپرمك κὸπὸρμὲκ, كوپكلمك κὸπὸκλεμέκ.

Ἀφροδισιακὸς فرنك زحمتلو φρὲνκ ζαχμετλί.

Ἀφροδισιακὸν, γαλλικὸν πάθος فرنك زحمتي φρὲνκ ζαχμετί.

Ἀφροδίτη ازهره ζὸχρέ.

Ἀφρόνιτρον بوره μποζᾶ.

Ἄφρων, χωρὶς φρονίδων فكرسز φικιρσίζ, آواره ἀβαρέ.

Ἀφροντισία غافللق γαφηλλὴκ.

Ἀφρὸς كوپك, كپوك κὸπὸκ.

Ἄφωνος γίνομαι طوتلمق, نطقي اغزي ἀγζὴ, υετκὴ τυτελμὰκ, دلسز اولمق ντιλσίζ ὀλμάκ.

Ἀφωρισμένος آفروسلو ἀφοροσλὸ.

Ἄχ آه, آخ ἂχ, هاي χάϊ, واه βὰχ, واي βαΐ, آوه ἀβέ.

Α᾽χαλίνωτος جسز كسز γγεμσίζ, ἢ μεταφ. جسز ضبطسز ζαπτσής.

Α᾽χαμνίζω ἰδὲ ἀπολύω.

Α᾽χαμνὸς لیز φενᾶ, ἰδὲ ἢ κακός.

Α᾽χαρις ἰδὲ ἄνοσος, ἀνάρμοσος.

Α᾽χαρισία ایلك بلمزلك ἐϊλὶκ μπιλμεζλίκ.

Α᾽χάρισος ایلك بلمز ἐϊλὶκ μπιλμὲζ, ایلك اونتدیجي ἐϊλὶκ ἐνστεδζῆ, نامكور νακμὸρ. Εἶμαι ἀχάρισος ایلك بلمك ἐϊλὶκ μπίλμεμεκ.

Α᾽χάτης قوري بابا μπαμπᾶ κυρῆ.

Α᾽χινὸς (ἐχῖνος) قره دكن καρᾶ ντικέν.

Α᾽χνὸς ἰδὲ ἀναπνοὴ, ἀτμός.

Α᾽χόρταγος دویمز, طویمز ντοϊμάζ.

Α᾽χῆρι ἰδὲ σαῦλος.

Α᾽χρεῖος كم κὲμ, یرامز γιαραμὰζ, ماریول μαριὸλ, حرامزاده χαραμζαντὲ, اصلجق ἀσηλαδζιὰκ.

Α᾽χρειότης یرامزلق γιαραμαζλὴκ.

Α᾽χρησίμευτος ἰδὲ ἀνωφελής.

Α᾽χρηστος, ὁ μὴ ἐν χρήσει كلمز استعماله ἰ. σιμαλᾶ γγελμὲζ, ἰδὲ ἢ ἀσυνείθιστος, ἀνωφελής.

Α᾽χρώματος رنكي یوق ρὲγγὶ γιὸκ.

Α᾽χυρον صمان σαμὰν.

Α᾽χωνευσία سكرمكلك σιιρεμεμεκλὶκ, تخمت τὸχμὲτ, چیكلك τζιϊλίκ.

Α᾽ψητος پشمش πισμεμισ.

Α᾽ψίνθιον پلین πελίν.

Α᾽ψὶς اپسنت ἰπσίντ.

Α᾽ψὺς كسكین κεσκὶν, ἰδὲ ἢ σφοδρός.

Α᾽ψυχος جانسز δζιανσὴζ.

Α᾽ψυχῶ φείδομαι اجیمق ἀδζημὰκ, صقلمق σακλαμὰκ.

Β.

Βαβάζω اون اتمك ὄν ἐτμὲκ.

Βαγένι ἰδὲ βατζί.

Βαθμηδὸν آدم آدم ἀντὴμ ἀντὴμ, ایاق ایاق ἀϊὰκ ἀϊὰκ, واراق واراق βαρὰκ βαρὰκ, تدریجاً τεντερὶδζ-ιλέ.

Βαθμὸς مرتبه μερτεμπὲ, درجه ντερεδζέ. پایه παϊὲ, ἰδὲ ἢ σκαλοπάτι.

Βάθος, درینلك, دریكلك ντερὶνλίκ.

Βαθυλὸς قازلمش καζὶλμὶσ, قووق κοβὺκ, چقورلو τζιβκυρλὺ, دریك ντερὶν.

Βαθύνω قازمق καζιμὰκ, καζμὰκ, چقوراتمك τζιβκὺρ ἐτμὲκ.

Βαθὺς دریك, درین ντερὶν.

Βάϊον, δάφνη دفنه ντεφνέ.

Βακτηρία دكنك ντεϊὲνὲκ, عصوه σοπᾶ, اوسترپا ὑστερπᾶ κοι. τρεπᾶ.

Βαλάνι پلید, پلد πελὶντ, پلوط πελὺτ, پالامود παλαμὺτ. Ἡ Βάλανος τῆ ἀνδρικῆ αἰδοίῳ ذكر باشي ζεκὲρ μπασῆ.

Βαλανιδιὰ اغاجي پلوط πελὺτ ἀγαδζῆ.

Βαλαντιοτόμος كسیجي یان γιὰν κεσιδζί.

Βάλλω, βάζω قومق.

Βάλσαμον بلسان μπελεσὰν.

Βαλσαμόνω بخارلمق μπαχαρλαμὰκ.

Βάλσιμον ἰδὲ θέσις.

Βάλτος بتاق μπατὰκ, چوراق τζιορὰκ.

Βαλτώδης بطاقلو μπατακλὺ, بطاق یر μπατὰκ γὲρ, چوراق یر τζιορὰκ γὲρ.

Βαμβακερινός پنبوقلو παμμπυκλῦ.

Βαμβάκι پنبوق παμπὺκ, پموق παμῦκ — ὁπῦ βάλλεται εἰς τὴν μελάνην لغا λικᾶ. Καπλατίζω μὲ βαμβάκι پنبوقلمق παμπυκλαμάκ.

Βαπτίζω واڤتزلمق βαφτηζλαμάκ.

Βάπτισμα واڤتزلق βαφτήζ.

Βάπτω, βάφω بویامق μποϊαμὰκ, رنك ویرمك ρέγγ βερμὲκ — μὲ κίτρυνον χρῶμα صارقمق σαρακμὰκ, صاریه بویامق σαρηϊᾶ μποϊαμὰκ — μὲ κόκκινον χρῶμα قنالمق κηναλαμάκ. Βαμμένος بویانمش μποϊανμῆσ, بویامه μποϊαμᾶ.

Βάραθρον اطور βαρτᾶ, کرداب γγιερυτάπ.

Βαράκι ورق βαράκ.

Βαρβαρίζω غلط سویلمك γαλὰτ σοϊλεμὲκ.

Βάρβαρος ἰδὲ χωριάτης.

Βαρέλι وارل βαρήλ.

Βαρετὸς اوصاندریجي ὑσανντηρηδζὴ, ἰδὲ ἐνοχλητικός.

Βάρκα بارچه μπαρτζιὰ, قایق καϊὴκ, کیمجك γγεμιδζὶκ — ἐφ' ἧς ἀπερῶσι τὸν ποταμὸν توومبار τυμμπὰρ, اسپلاتا ισπιλατᾶ.

Βάρος, βαρύτης اغرلق ἀγηρλὴκ.

Βαρύκοος صاغرجه σαγηρδζὲ. Εἶναι βαρύκοος ازلجق اشتمك ἀζαδζὴκ ἰσιτμὲκ.

Βαρύνω اغرلمق ἀγηρλαμὰκ, اغر اتمك ἀγὴρ ἐτμὲκ — ἐνοχλῶ صقلمق σηκμάκ. Βαρύνομαι صقلمق σηκηλμὰκ, اوصانمق ὑσανμὰκ, بزلمك μπεζμὲκ.

Βαρὺς اغر ἀγὴρ.

Βαρῶ تورك. ἰδὲ κτυπῶ, δαίρω.

Βασανίζω اشکنجه لمك ἰσκενδζελεμὲκ, عذاب ایتمك ἀζὰμπ, σικενδζὲ βερμὲκ, اورمق اشکنجه یه ἰσκενδζεϊὲ βερμάκ. Παθητ. عذاب چکمك, اشکنجه ἀζὰμπ, ἰσκενδζὲ τζεκμὲκ, بیچلمك γετζιμὲκ.

Βάσανον اشکنجه ἰσκενδζὲ, شکنجه σικενδζὲ, اذیت ἐζηϊὲτ.

Βασιλεία, βασιλικὴ ἐξουσία حکمدارلق χυκεμνταρλὴκ, ملکدارلق μιλκνταρλὴκ, پادشاهلق παντησαχλὴκ, سلطنت σαλτανὲτ, قراللق κραλλὴκ.

Βασίλειον مملکت μεμλεκὲτ, دولت ντεβλὲτ.

Βασιλεὺς شاه σὰχ, قرال κράλ. Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων شاهنشاه σὰχινσὰχ, سلطان سلطان σελτάνι σαλατὴν. Ἡ μήτηρ τοῦ βασιλέως والده سلطان βαλιντὲ σελτάν.

Βασιλεύω قراللق, پادشاهلق, سلطنت سورمك σαλτανὲτ, παντησαχλὴκ, κραλλὴκ σὔρμὲκ, حکم وحکومت اتمك χὔκμὔ χυκεμὲτ ἐτμὲκ. Βασιλεύει (ὁ ἥλιος) دولنمق ντολυμὰκ, دوشمك ντοσμὲκ.

Βασιλικὸς, εἶδος φυτοῦ, فسلکن φεσλιὲν.

Βασιλίσκος, εἶδος ὄφεος قچقچه καχκαχᾶ.

Βασίλισσα پادشاهك خاتوني, یولداشي παντησαχὴν χατυνῦ, γιολυτασή.

Βασιλόπυλον شاهزاده σαχζαντέ.

Βάσις تمل τεμέλ.

Βασκαίνω بغلمق, کوز بایمق γγὸζ μπαϊμὰκ, μπαγλαμὰκ, کوز دکمك γγὸζ ντεϊμὲκ.

Βασάζω ἰδὲ κυβαλῶ.

Βαςῶ ἰδὲ κρατῶ, ὑ ὑπομένω.

Βατζιωὰ (βάτος ἰδαῖος) بوكرتلن يمشي μποϊερτλὲν γεμισί.

Βάτος چالي τζιαλή.

Βάτραχος قربغه κερμπαγᾶ.

Βαττολογῶ چكه چالمق, يكشمق γιανσαμὰκ, τζενὲ τζιαλμὰκ, قرمق فورته φορτᾶ κιρμὰκ, هزيان يمك χερζὲ γεμέκ.

Βατταρίζω پلتكلمك πεπελεμὲκ, پلتكلمك πελτεκλεμέκ.

Βαφεὺς بوياجي μποϊαδζή.

Βαφὴ بويا μποϊὰ, بويامه μποϊαμά.

Βδέλλα سلو σελὲκ.

Βδέλλιον خشك χασήλ.

Βδέλυγμα, βδελυκτὸς ἰδὲ μῖσος, μισητός.

Βέβαια بلي μπέλι, ظاهر ζαχὲρ, كرچك γγερτζὲκ, صحيح σαχίχ.

Βεβαιόνω كرچكلك γγερτζεκλεμὲκ, اناندرمق ἰαναντιρμὰκ, تحقيقلمق ταχκικλαμὰκ — ἰδὲ ἐπικυρῶ.

Βέβαιος صحيح σαχήχ, كرچك γγερτζὲκ بللو μπελλὶ — ἰδὲ σεσεὸς, ἀσφαλής.

Βεβερίτζα (σκίερος) تيون τεῖῶν — λευκόφαιος سنجاب σενδζιὰπ.

Βεβηλῶ profaner حرمتسز ايتمك μποζμὰκ, كورمتسز كورمك κὲρμετσιζλὶκ γγὸσερμὲκ, ἐτμέκ.

Βεζύρης وزير βεζίρ. Ο' ὑψηλότητος βεζύρης وزير اعظم βεζίρ' ἀζάμ.

Βελάζω ملمك μελλεμέκ.

Βελέντζα, ἀμφίμαλλον بلنجه βελενδζέ.

Βελοθήκη, φαρέτρα تركش τερκὲς, اقلق ὀκλὲκ, ياياق γιαηλήκ.

Βελόνη ايك ἰνέ.

Βελονιάζω ايك كچورمك ايلك ἰνεῖὲ ἰπλὶκ γγετζιρμέκ.

Βελονοθήκη ايكلك ἰνελὶκ.

Βελονότρυπα ايك يوردیسي ἰνὲ γὲρντὲσσὲ.

Βεντέζα ventouse ايشك ὲσσὲ.

Βέργα چوبق, چوبق τζιμπὲκ — ἀσημιὲ, ἢ χρυσὲ κτ., اكچه σεμπικὲ, اكچه κὲλτζέ.

Βερεσὲς ويرسي βερεσέ. Μὲ βερεσὲν ايرسي βερεσιέ.

Βερνίκη, βεραονίκη سنتروس σεντερός.

Βερύκοκκον (μὲ πικρὸν κεκὲτζι) زردالو ζερνταλή, (μὲ γλυκὸν κεκὲτζι) قايسي καϊσή.

Βῆμα ἰδὲ ἀδρασκελιὰ — τὸ ἅγιον βῆμα مبارك يرى μὲμπαρὲκ γέρ.

Βῆχας اوكسرك ὀκσὲρὲκ.

Βήχω, βηχῶ اوكسرمك 'ὀκσὲρμέκ.

Βία, ὀγλιγωρέδα ايو ἰβ, ἐβ, عجله ἀδζελὲ — ἰδὲ δυνασεία. Μετὰ βίας, μόλις انجق ἄνδζιακ, ايله كوچ γγὲδζ ἰλὲ, بيك بلا ايله μπὶν μπελὰ ἰλὲ, ودك ντεγμεντέ.

Βιάζω (τινὰ νὰ σπεύσῃ) ايولتدرمك ἐβλεττιρμὲκ, ايودرمك ἐβὶτιρμέκ. Βιάζομαι, σπεύδω ايولنمك ἐβὲτλεμὲκ, تيز لنمك τεζλενμὲκ, تيز طوتمق τὲζ τὲτμὰκ, ἢ βιάζομαι, περιπατῶ ὀγλήγορα عجله ايله كتمك ἀδζελὲ ἰλὲ γγιτμὲκ, اشمك ἐσμὲκ, ايومك ἰβμέκ. Ἔτι βιάζω ἰδὲ ἀναγκάζω, δυνασεύω.

Βιασικὸς ايوكن ἰβεγγέν.

Βιασικῶς تيز تيز بازار τὲζ τὲζ παζάρ.

Βιβλιοδέτης مجلد μὲδζελλίντ.

Βιβλιοθηκάριος كتب خانه‌جي кётёмп хане-дзї.

Βιβλιοθήκη كتاب خانه кітáп-хане́.

Βιβλίον كتاب кітáмп, καὶ πλνθ. كتب кётёмп.

Βιβλιοπωλεῖον كتاب دكاني кітáмп ντёкіанї́.

Βιβλιοπώλης صحّاف сахха̀ф, كتابجي кі таптзї́.

Βίδα بورمه мпёрмá.

Βιολί كمانچه кемантзѐ, كمانه кемане́.

Βίσεκτος امپيسه кемпісé.

Βίσινον, ξυνοκέρασον ايلوه вісїне́.

Βιτριόλι زاج зàдз, قره بويا карà мпоїá.

Βλαβερός ضرر لو зарарлї́, زيانلو зіанлї́.

Βλάβη ضرر зарàр, زيان зіа́н.

Βλάξ احمق áхмàк, مهملات мехмелáт.

Βλάπτω ضرر ويرمك зарàр вермѐк, ἰδὲ ἠ ζημιόνω. Δὲν βλάπτει ضرر اتمز зарàр ѐтмѐз, دكلدر مانع мані ндеїлнтір. Βλάπτω τὴν φήμην τινὸς عرضه نقصان كتورمك аірдіне ноксáн ггетірмѐк.

Βλασάνω فلسلنمك філісленмѐк, فلس صالماق філіс салмàк, باش ويرمك мпàш вермѐк.

Βλαστὸς فلس філіс, فلز філїз.

Βλασφημία كفر кёфёр.

Βλασφημῶ اتمك كفر سويلمك кёфёр соїлемѐк, ѐтмѐк.

Βλέμμα بقش мпакйш, نظر мандзàр — ἐρωτικὸν غمزه гамзé.

Βλέπω كورمك ггёрмѐк.

Βλέφαρον كوز قپاغي коз ггёзї капагї́, ἠ αἱ τρίχες τῶν βλεφάρων, τζίνερه كرپك кірпік

Βογκῶ ἰδὲ ἀναστενάζω.

Βοεβόδας ويوده Βαϊβοντᾶ.

Βοή ἰδὲ φωνή, κραυγή—τῶ نره صوچاغلديسي сё тзіагнлнтісї́.

Βοήθεια يارديم гіарнтѐм (امداد імнтáнт, مدد мевтéнт). Βοηθείᾳ θεοῦ الله عنايتي аллахнн інаїет-ілé.

Βοηθὸς ياردمجي гіарнтімдзї́.

Βοηθῶ اتمك ياردم гіарнтѐм ѐтмѐк, ياردم ويرمك гіарнтїр вермѐк. Βοηθοῦμαι ἀμοιβαίως ايدشمك ياردم гіарнтѐм ѐнтісмѐк, ياردملشمق гіарнтімлаcмáк — ἰδὲ χρησιμεύω, ὠφελῶ.

Βουλάτης سورنجي сёрёнджї, صغرجي сїгїрджї́.

Βοΐδι, βοῦς صغر сїгї́р.

Βολὰ ἰδὲ φορά.

Βόλι كوله ггёллé.

Βολὶς اسقندل іскенндїл.

Βομβίζω ὡς αἱ μέλισσαι, μῦες وزلامق βїзламàк, وزلمك βїзлемѐк, وزلدمق βїзлнтамàк, دزيلدمق нтїзїлнтамáк.

Βόμβος وزلدي βїзїлнтї́ — τῶ νερῶ, ὅτε τρέχει ἀπὸ τὸ λαγῆνι غلغل гялгя́л.

Βόραξ بوراق мпюрáк.

Βορέας روزكاري, يلدز پوديرازي гїлнтї́з поїразї́, рёзїггіарї́.

Βόρειος شمالي сёмалї́.

Βοσκὴ اوتلاق ётлàк, اوت ёт, يم гém. Ὁ τόπος, ὅπου βόσκουν اتلق, چاير يري ётлёк, тзіаїр гёрі.

Βοσκὸς چوبان тзіомпáн. Ὁ τερβᾶς τῶ βοσ-

κῶ طغرجق ταγαρδζήκ.

Βόσκω اوتلامق ὀτλαμὰκ, καὶ ἐνεργητικῶς اوتلاتمق ὀτλατμὰκ, طواري كوتمك νταβαρὶ γγῦτμέκ.

Βοτανικὴ علم نباتات ἴλμῖ νεμπατὰτ بليجيلك ὀτλὰς μπιλιδζιλίκ.

Βότανον اوت ὂτ (نبات νεμπάτ).

Βοτάνι, ἔκλεγμα معجون μαδζὸν.

Βοβάλι صو صغري σῦ σηγηρῖ, جاموش ἐζαμοῦσ.

Βοῶνες جبان τζιμπὰν — ὑπὸ τῦ γαλλικῦ πάθους ἢ λοιμικῆς خيارجق χιϊαρδζήκ.

Βουλὴ, σύγκλητος senat ديوان ντιβὰν.

Βουλιάζω s'ébouler ἰδὲ βυθίζω.

Βέλλα برو μυχε, μῦχῦε.

Βελλοκέρι برو فرنكي φρένγγῖ μὺμ, برو μῦχῦρ, ملزم νταμζηρμά.

Βελλόνω برلك μῦχῦελεμὲκ, اورمق برو μῦχῦε βερμὰκ, μπασμάκ.

Βένευρον قرباج κηρμπὰτζ, بوغا سكي μπυγᾶ σικί.

Βενιὰ ترك τεζὲκ.

Βενὸν طاغ, داغ ντὰγ — μεγάλου, δύσβατον بلقان μπαλκὰν. Ἀναβαίνω τὸ βενὸν طاغ اشمق ντὰγ ἀσμὰκ, ἰδὲ ὄρος.

Βέρτζα چوقه فرچه φερτζιὰ, سبورکسي چوقه τζιοχᾶ σῦπερεγεσὶ, كفه κεφέ. Σκοπίζω μὲ τὴν βέρτζαν فرچه‌لمك φερτζιαλαμὰκ, كفه‌لمك κεφελεμέκ.

Βετζὶ ἰδὲ πιθάρι.

Βέτυρον ياغ γιὰγ — νωπὸν ترە ياغي τερὲ γιαγὴ—ἀναλυμένον καθαρισμένον صاياغي σαϊαγὴ, ياغ صاري, صاوسو σαντὲ, σαρῆ γιάγ. Ἀρτύνω μὲ βέτυρον, βετυρόνω ياغلمق γιαγλαμὰκ, ويرمك, قومق ياغ γιὰγ κομὰκ, βερμέκ.

Βετῶ دالمق, طالمق صويه σεϊὰ νταλμὰκ, باتمق μπατμὰκ, καὶ ἐνεργητ. طالدرمق νταλντηρμὰκ, باتدرمق μπαττηρμὰκ, باندرمق μπαντηρμὰκ, καὶ ὁ βετῶν εἰς τὸ νερὸν ὑποκάτω دالغيج νταλγήδζ.

Βραβεῖον اوكلدي ὀνὲλντῦ بخشيش μπαχσῖσ.

Βραγχιάζω نطقي طوتمق, بوغاز μπογὰζ, νυτκὺ τυτυλμάκ.

Βραγχιασμένος طوتقن τυτκὺν, بوغق μπογὺκ, اوازلو بوغق μπογὺκ ἀβαζλή.

Βράδυ اخشام ἀχσᾶμ. Τὸ βράδυ, ἑσπέρας اخشامين ἀχσᾶμλαην.

Βραδυάζω, φθάνω πυθενᾶ πρὸς τὸ βράδυ اخشاملمق ἀχσᾶμλαμὰκ, καὶ ἀπροσώπως βραδυάζει اخشام اوليور ἀχσᾶμ ὀλὲϊορ.

Βραδύγλωσσος اغر دللو ἀγὺρ ντιλλί.

Βράζω قيناملق καϊναμὰκ, καὶ ἐνεργ. قيناتمق καϊνατμὰκ — ὀλίγον τι حشلمق χασλαμάκ. Βράζειν, ἀναβράζειν ايشلمك ἰσλεμέκ.

Βρακὶ چاقشر τζιακσῖρ, طومان ντυμὰν — πλατύτερον διὰ τὴν ὁδοιπορείαν شلوار σαλβὰρ — κοντὸν ἕως εἰς τὰ γόνατα جنتيان τζιντιϊάν.

Βρακοζώνη اوچقر ὀτζκὺρ, باغي طون ντὸν μπαγή.

Βρασὸν اتي قيناملش καϊναμὶσ ἐτί, سليق σελὶκ, يخني γιαχνή.

Βραχιόλι بلزك μπιλεζὺκ (قولچق κολτζιάκ).

Βραχίων قول كول. Κολοβὸς τὸν βραχίονα قولاف كولاك.

Βράχος قايا, قيا كايا.

Βρεγμένος ياش يغماك, يم ياش يغماك, ἰδὲ καὶ νοτερός.

Βρέφος اوشاق اوغلانجق, ὀγλανδζήκ.

Βρέχω ἐν. يغمور اصلاتمق يغماميه ىصلاتماك, نملمك نملمك, καὶ παθητ. نملنمك نملنميك, ياش اولمق, يم نم يغماك ὀλμάκ. Βρέχειν, πίπτειν βροχὴν يغمور يغماميه يغماماك.

Βρόμα ὄρα δυσωδία.

Βρομερὸς قوقمش كوكمك, چورك تزورك, ἰδὲ καὶ δυσώδης.

Βρομῶ قوقمق فنا فينا كوكماك, قوقمق كوكماك.

Βροντᾶν كورلمك كورلمك — كوك كوركمك يغورلمك, كوك كوركمك يغورلمك, كورلدمك يغورلنتمك.

Βροντὴ كورلدي يغورلنتى, كوك كوركمك يغورلمسي.

Βρύχος بوجكي بوق بوك بوكدزى.

Βροχερὸς يغمورلو يغماميرلى.

Βροχὴ يغمور يغماميه — ῥαγδαία صغنق صاغانك, يغمور ايري, قتي كاتى, ἰρὶ يغماميه.

Βρόχος دوزاق يوزاك, ايلمك ايلمك.

Βρύζα چاودر تزاوتار.

Βρύσις, πηγὴ بكار, بيكار بينار كوى. بينار, ماشچ تزشمه — ὅπου πηδᾷ τὸ νερὸν εἰς τὸ ὕψος, κρουνὸς شادروان شادروان.

Βρυχῶ صومرلنمك صومرتانماك, باغرمق باغرماك, بوكرمك بوكرماك, بور بور بوكرمك بوكرماك, مپوڑ مپوڑ مپوڑماك.

Βρώμη يولاف يولاف.

Βυζάνω ἐνεργ. ملمك ومرمك, ملمك ملمك, ملمك ملمك, ἐμζιεμὲκ, ἐμζιεμὲκ, ὄδετ. ملمك ملمك, ملمك ملمك, ἐμζεμὲκ.

Βυζάκτρια ἰδὲ τροφός.

Βυζὶ ملمك ملمك.

Βυθίζω καταποντίζω باتدرمق باتدرماك, دالدرمق دالدرماك, غرق اتمك غرق اتماك.

Βυρσοδέψης دباغ دباغ, κοι. تامپاك.

Βύσσος دلبند دلبند, بز انجه بز انجه, ἰνδζὲ μπέζ.

Βωλοκοπῶ سورمك سورمك, سورکولمك سورکولماك, تارلا تارلا, ταρλᾶ σὲργγὲ σὲρμὲκ, σὲργγὲλεμὲκ.

Βῶλος كسك كسك, چرپي چرپي, τζερπί. Βῶλος ἀρμενία كل ارمني كل ارمني, γγίλι ἐρμενί. Βῶλοι ἐξ ἀλεύρου τηγανισμένοι εἰς βύτυρον μὲ μέλι, لقوم لقوم, λοκούμ. Ὁ βῶλος γῆς, τὸν ὁποῖον σωρεύει τὸ τυφλοπόντικον εἰς τὰς κάμπας قرمو قرمو, κερμὲτ.

Βωμολόχος مسخره مسخره, فرفره فرفره, φαρφαρᾶ.

Βωμὸς محراب محراب, μιχράμπ.

Γ.

Γαγάτης يشيم يشيم, باباقوري باباقوري, μπαμπακερή.

Γάγγραινα خوران خوران, χορὰν, ἀκιλέ.

Γαείδαρος, ὄνος اشك اشك, ἐσὲκ, حمار حمار, χιμὰρ (γαμάρι).

Γαϊτάνι قيطان καϊτάν.

Γάλα سوت σϋιτ — πυκτὸν, ξυνόγαλα يوغرت γιογϋρτ — βρασμένον μὲ ρύζι ترخانه τερχανέ. Ἡ κορυφὴ τῦ γάλακτος قيمق καϊμάκ. Πήζω γάλα يوغورت بغلامق γιογϋρτ μπαγλατμάκ. Τὸ ἀγγεῖον, ὅπυ ἀρμέγυν τὸ γάλα صغي σαγή, سوت ودوسي σϋντ βεντεσί. Τὸ πρῶτον γάλα μετὰ τὴν γέννην, πρωτόγαλα اغوز, اغز ἀγύζ.

Γαλιάγρα, πιεσήριον آلكلو μεγγενέ.

Γαλάζιος ماوي μαβί — ὠχρὸς سوت ماويسي σϋντ μαβισί. Καταγάλαζος ماس ماوي μὰς μαβί.

Γαλαζόπετρα لازورد λαζιβέρντ.

Γαλακτερὸς سوتلو σϋντλϋ.

Γαλαξίας κύκλος صمان اوغريسي σαμὰν ὀγρυσϋ, حاجيلر يولي χαδζιλὲρ γιολϋ.

Γαλατζίδα, τιθύμαλος سوتلكن σϋντλιέν.

Γαλήνη اليمانلق ἐλιμανλὴκ, λιμανλήκ.

Γαληνὸς اچق, اچوق ἀτζὴκ. Γαληνότατος (τῖτλος διδόμενος εἰς ἡγεμόνας κτ.) شوكتلو σϋβκετλί βϋ ἀζιμετλί, سعادتلو σεαντετλί.

Γαλλικὸν πάθος ἰδὲ ἀφροδισιακόν.

Γάλλος ἰδὲ πετεινὸς — ἰνδικὸς مصر طاوغي χίντ, μισὴρ ταυγϋ.

Γαμβρὸς كويكو γιοϊεγγϋ, γγϋβεί.

Γάμος دوكون ντϋγγϋν. Ἑορτάζω γάμου دوكون قورمق ντϋγγὺν κερμάκ. Εἰς γάμυ ἡλικίαν νέος بالغ μπαλὴγ, ἡ ἡ κόρη بالغه μπαλιγᾶ, قز, كلك, اولنجك ἔβλεεδζὴκ, γγελιυλὴκ κὴζ, ἡ αἰχρῶς λαλϋντος τινὸς, تام بر ταμὰμ γέρ.

Γαμῶ سكلك σικμὲκ, جماع اتمك δζιμᾶ ἐτμέκ.

Γανόνω قلايلمق καλαϊλαμάκ.

Γανωτὴς قلايجي καλαϊδζί.

Γαργαλίζω قجقلمق κιδζικλαμάκ. Ὅσις γαργαλίζεται εὔκολα قجقلو κιδζικλή.

Γαργαρίζω غرغره اتمك γαργαρᾶ ἐτμέκ.

Γάρος ἰδὲ ἁλμύρα.

Γαρόφαλον, καρυόφυλλος قرنفل καραυφὴλ.

Γάτα كدي ديشيسي κεντί ντισισί.

Γάτος كدي κεντί.

Γαυγίζω ἀραϐ. حولامق χαϐλαμὰκ, اورمك ὀρμέκ.

Γγαρίζω, ὀγκάομαι اكرمق ἀνιρμὰκ, انغرمق ἀνγιρμὰκ, بغرمق μπαγιρμάκ.

Γδέρνω (ἐκδέρρω) چقرمق, دريسي صويمق ντερὶ σοϊμὰκ, τζικαρμὰκ, ὀζμέκ. صويمق σοϊμάκ.

Γδύνω ἰδὲ ἐκδύω.

Γέεννα جهنم δζεχεννέμ.

Γειτονεύω قونشو اولمق κονσϋ ὀλμάκ.

Γειτονιὰ قونشولق κονσϋλὲκ.

Γείτων قونشو, قونشو κονσϋ (سنورداش σινορυτὰσ) — συμωτινὸς يقين γιακὴν, قريب καρήμπ.

Γέλοιον كولش γγϋλὲσ, كولمه γγϋλμέ.

Γελοιώδης كولجك γγϋλεδζέκ.

Γελῶ كولمك γγϋλμέκ.

Γεμάτος طولو, دولو ντολϋ (مملو μεμλί). Πολλὰ γεμάτος طبطولو τοπτολϋ.

Γεμίζω طولدرمق ντολντερμὰκ.

Γενεὰ صوي σόϊ, اوجاق ὀδζιὰκ, صوب

σὸπ, لسل نسل νέσλ, اصل ἆσλ, ἄσηλ.

Γενεαλογία شجري دوي σόϊ τεφτερί.

Γενέθλιον دوغدوغي كون ντογντυγῦ γγῦν, ميلاد μιλὰντ, مولود μεβλέντ. Τὰ γενέθλια τῦ χρεσῦ عيسي مولود μεβλέντῖ ὑσᾶ.

Γενειὰς, سقال ساقه καμπᾶ σακάλ.

Γένειον سقال, صقال σακάλ. Νὰ μοὶ ξυρίσυν τὰ γένεια (ὅρκος) صقالم تراش اولسون σακαλὴμ τρὰσ ὀλσὴν.

Γένεσις اصل ἄσηλ. Ἔχειν τὴν γένεσιν اصل طوتق ἀσὴλ τυτμὰκ.

Γενικὴ الاضافت ἐλιζάφετῦ.

Γενικῶς, ἐν γένει ايچون اوم ὑμὲμ ὕζρὲ, بالجمله μπιλιδζὲμλὲ, اوم ὑμυμέν.

Γενίτζαρος يكچري γενιτζερί.

Γέννα طوغرمقلق ντογυρμακλὴκ, طوغرلق ντογυρλὲκ.

Γενναῖος, μεγαλόψυχος مكرّم μὲκερρὲμ, كريم κερὶμ, مروّتلو μὲρῦττετλί. Γενναῖος ἵππος يخشي ات γιαχσὶ ἄτ.

Γενναιότης كرم κερὲμ, مروّت μὲρῦττέτ.

Γέννησις ميلاد μιλὰντ, مولود μεβλέντ. Ἐκ γεννετῆς طوغلدن بري ντογυλντᾶν μπερί.

Γεννήτωρ والد βαλὶντ, بابا μπαμπᾶ, καὶ γεννήτρια والده βαλιντὲ, انا ἀνᾶ.

Γεννῶ طوغرمق ντογυρμὰκ — μικρὰ κυτάβια ياوريلمق γιαβρηλαμὰκ — μόσχυς بزغولق μπυζαγυλαμὰκ — ἀρνίον ἢ πρόβατον قوزيلمق κυζυλαμὰκ — μικρὰ σκυλία, انكلمك ἐνικλεμέκ. Παθ. طوغق ντογμὰκ.

Γένος جنس دزينس (اصل ἀσὴλ, نوع νέβ, نسبت νισπέτ). Ἀπὸ καλὸν γένος اصل ذاتدن اصل ἀσὴλ ζαντὲ, كلمه ايو سويدن ἔϊὶ σοϊντὰν γγελμέ. Ἐν γένει, συντόμως نتيجه دن νετιδζὲ, الحاصل ἐλχασὴλ, بوندن حاصل اولان μπυνταᾶν χασὴλ ὁλὰν, نتيجه كلام νετιδζέϊ κελιὰμ, ἰδὲ ᾗ γενικῶς.

Γεράκι (ἱέραξ) طغان, طوغان, دوغان ντογὰν — ᾗ ὁ ἱεραχοτρόφος طغانجي ντογανδζῦ. Τὸ ὄρνεον γεράκι (νίσος) اتمجه ἀτμαδζιά.

Γερανὸς طورنا τυρνᾶ.

Γερὸς, σῶος صاغ σὰγ, خوش χόσ.

Γέρων, γέροντας, γηραλαῖος قوجه κοδζιᾶ, قوجه مش κοδζιαμὴσ, قوجه مان κοδζιαμὰν, اختيار ἰχτιϊὰρ. Οἱ γέροντες (μιᾶς βυλῆς, ἐκκλησίας κτ.) شيخلر σεϊχλὲρ.

Γεῦμα اويله مانجه سي يمكي, قوشلق κυσλὲκ, ὀϊλὲ μανδζασὴ, γυγεδζέϊ. Ἑτοιμάζω τὸ γεῦμα اويله مانجه سني كورمك ὀϊλὲ μανδζασὴνὴ γγὸρμέκ.

Γευματίζω قوشلق مانجه سني يمك, اويله ὀϊλὲ, κυσλὲκ μανδζασὴνὴ γεμέκ.

Γεύομαι طاتق, داتق τατμὰκ, لذتن المق λεζζετὶν ἀλμὰκ.

Γεῦσις طات τὰτ, لذّت λεζζὲτ — μία τῶν πέντε αἰσθήσεων قوّت ذايقه κυττὲτ ζαϊκᾶ.

Γεφύρι كوپري κυπρί.

Γεωγραφία تخطيط بلد ταχτήτῖ μπιλιὰντ, علم ارض ἔλμῖ ἄρζ.

Γεωμαντία رمّال ρεμμαλὴκ, رمل ρέμλ.

Γεωμέτρης مساحه مى χεντὶς, يرا ولچمجي

γὲρ ὀλτζὕδζὕ. اهل ἔχλῖ χενντεσὲ, صاحبي μεσαχᾶ σαχιμπί.

Γεωμετρία علم, اولچم ἴλμῖ χεντεσὲ, μεσαχᾶ, يرِ اولچم γὲρ ὀλτζ. μεσί.

Γεωπονικὸν فلاحت φελαχὰτ νεμέ.

Γεωργικὴ چفتجيلك τζιφτζιλίκ, چفت فلاحت τζιφτ σὕρμεκλίκ (φελαχάτ).

Γεωργὸς چفتجي τζιφτζί.

Γεωργῶ چفت سورمك τζίφτ σὕρμέκ.

Γῆ ارض ἄρζ, يرِ γὲρ.

Γῆινος ارضي ἀρζὴ, طپراقلو τοπρακλή.

Γηράζω قوجلمق κοτζιαμὰκ, قوجلنمق κοτζιαλανμὰκ, اختيارلنمق ἰχτιἰὰρλανμὰκ, قارتلنمق καρτλανμάκ.

Γηρατεῖον قوجلق κοτζιαλίκ.

Γιακᾶς يقه γιακᾶ. Σύρω τινὰ ἀπὸ τὸν γιακᾶν يقه لمق γιακαλαμάκ.

Γιασεμὶ ياسمن γιασίμ, ياسمون γιασιμὲν.

Γίγας دیو ντιβ.

Γιγγίβερι, τὸ زنجبيل ζιντζιμπίλ, اسّي اوت ἰσσὶ ὄτ.

Γίδα (αἴξ) كچي κετζί.

Γίνομαι اولمق ὀλμὰκ, اولنمق ὀλανμὰκ, دوغك ντὸνμὲκ (μετὰ δοτικῆς) — ἀποβαίνω چقمق τζικμάκ. Μὴ γένοιτο حاشا χασᾶ, اولميا ὄλμαϊα, الله كوسترمسون ἀλλὰχ γγὸσὲρμεσιν.

Γλαυκὸς الك γγὸκ ἀλᾶ.

Γλαὺξ بايقوش μπαϊκὸς, شيطان قوشي σὲϊτὰν κὸσὸ.

Γλαφυρὸς لطيف λατὴφ, جميل ζεμὶλ, نازك ναζὶκ, ظريف ζαρὶφ, خوش χόσ.

Γλείφω, λείχω يالامق, يالمق γιαλαμὰκ — καθὼς ὁ σκύλος εὐγάζωντας τὴν γλῶσσαν اوكلمك ὄνὕλυτεμέκ.

Γλυκαίνω تاتلو اتمك τατλὴ ἐτμὲκ, تاتلولمق τατληλαμάκ.

Γλυκάνισος, ἄνισον انيسون ἀνισὕν.

Γλύκισμα ἢ γλυκίσματα حلوا χαλβὰ, πληθ. حلوالر χαλβαλὲρ, نفايس νεφαΐς.

Γλυκόρριζα ميان كوكي, بويان μποϊὰν, μεϊὰν κὸκὕ, تاتلو بويان τατλῆ μποϊὰν.

Γλυκὸς, γλυκὺς تاتلو τατλῆ (حلاوتلو χελαβετλῆ). Γλυκὸς ἢ ὀλίγον ξυνὸς ميخوش μεϊχόσ.

Γλυκύτης, γλυκάδα تاتلولق τατληλὴκ.

Γλυπτικὴ اويماجيلك ὀϊμαδζηλὴκ.

Γλύπτω اويمق ὀϊμὰκ, يونمق γιονμὰκ.

Γλυσερὸς سوشكن σιβισκὲν, صيرنجق σηϊ-ρηναδζιὰκ.

Γλυσρῶ قيمق καϊμὰκ, قيمق καϊπμὰκ, صيرنمق σηϊρηνμὰκ, سوشمك σιβισμὲκ.

Γλυτόνω ἰδὲ ἐλευθερόνω.

Γλυφετον بچقي μπιτζκὶ, قلم καλέμ.

Γλῶσσα دل ντὶλ (لسان λισὰν) — μητρικὴ انا دلي ἀνὰ ντιλὶ — (ψάρι) دل بالغي ντὶλ μπαληγή.

Γλωσσίδι τῆς ζυγαριᾶς قرازو كوزي τεραζὕ γγοζὕ — τὸ τεφεκιὸ تفنكك تتكي τὸ-φενγγὸν τετὶ.

Γναφεὺς قصّار κασσάρ.

Γνέθω اكرمك ἐϊρμὲκ, اپلك اكرمك

چكك, ἁπλῆν ἐιρμὲκ, τζεκμέκ.

Γνήσιος طوغرو ντογρῦ, صافي σαφῆ, بياغي μπαϊαγὴ, حلال χελάλ.

Γνώμη صنو σανῦ, ظنّ ζάνν, قياس κιϊὰς, رأي ρεέϊ. Κατὰ τὴν γνώμην μου, κατ' ἐμὴν γνώμην بنجه قياسيمدزه κιϊασημδζέ. Λέγω τὴν γνώμην μου كندو ظنّن سويلك κενντὶ ζαννὴν σοϊλεμέκ.

Γνώμων جدول تخته سي δζεντβὲλ ταχταπὴ — δι' ὃ μετρῦσιν οἱ κτίσαι شاقولي ايپ σακελὴ ἴπ.

Γνωρίζω اكلمك ἀνλαμὰκ, طانيمق ταννμὰκ, بلمك μπιλμὲκ, سچمك σετζμέκ. — τὸ χρέος μου كورمك مينّت μιννὲτ γγὸρμέκ.

Γνωριμία اشالق ἀσὶναλὴκ.

Γνώριμος, γνωσὸς بللو μπελλὶ, باشلو μπελλὶ μπασὶλὴ, معلوم μαλὲμ, بلنمش μπιλινμὶσ — οἰκεῖος اشل ἀσὶνᾶ.

Γνῶσις, νοῦς عقل ἀκλ, ἀκὴλ.

Γνωσικὸς عقللو ἀκηλλή.

Γογγύζω ينچمك γιρὶμπ γεντζμέκ.

Γογγύλη هوج χαβῦδζ.

Γόης ἰδὲ μάγος, μαγεύω κτ.

Γόμφος چوي τζιβί.

Γόνα, γόνυ دیز, دیز ντὶζ.

Γονατίζω چوكمك ντὶζ τζὸκμέκ.

Γονεὺς ἰδὲ γεννήτωρ. Γονεῖς بابا انا ἀνὰ μπαμπᾶ.

Γονόρροια بل صوقلغي μπὲλ σουκλυγὲ.

Γυδὶ هاون, هوان χαβάν.

Γυδοχέρι هوان الي دسته χαβὰν ἐλὶ, ντεσεσί.

Γύλι (ἕλου) دیش اتي ντὶσ ἐτί.

Γύνα (διφθέρα) كورك κὸρκ — ἀπὸ ἀρνί بغنه كوركي μπαγανᾶ κὸρκὸ — τὰ καλήτερα κομμάτια ἐν μιᾷ γύνᾳ زغرج ζαγαρᾶ, زغرلق ζαγαραλὴκ.

Γυναῖκας كوركچي κὸρκτζὸ.

Γυναικὸν خردسي كورك κὸρκ χορντεσί.

Γυνόω كوركلمك κὸρκλεμὲκ, قپلامق κὸρκ ὲλὲ καπλαμάκ.

Γύρνα قرنا κυρνᾶ, حوض χαβὸζ.

Γυρυνᾶς طوكز چوباني ντονὸζ τζιομπανῆ.

Γυρῦνι, λατιν. طوكز ντονὸζ, ντομὸζ, خنزير χηνζὴς.

Γυσερίτζα كلر κελὲρ, كرتنكلر κερτὲν-κελὲρ— πράσινη ἢ μεγάλη چيلان τζιϊάν.

Γραῖα قري قوجه καζιᾶ καρῆ, ورى πιρέ.

Γράμμα (τοῦ ἀλφαβήτου) حرف χὰρφ, πληθ. حروف χυρὸφ — ἐπιστολὴ مكتوب μεκτὸπ — ἰδιόχειρον τοῦ βασιλέως خطّ شريف χάτ. τὶ σερὶφ — παραμυθητικὸν تسلّيت τεσλιϊὲτ ναμὲ — συγχαρισικὸν تهنيت τεχνιϊὲ ναμὲ — μαρτυρικὸν شهادت σεχαντὲτ ναμὲ — συσατικὸν شفاعت σιφαὲτ ναμέ.

Γραμματίδιον تذكره τεζκερέ.

Γραμματικὴ صرف σὰρφ, علم صرف ἴλμὶ σάρφ.

Γραμματικὸς يازجي γιαζηδζὴ κιατίπ.

Γραμματοθήκη جزدان δζὸζντάν.

Γραμματοκομιστὴς, γραμματοφόρος حامل— مكتوب χαμίλὶ μεκτὸπ, مكتوب اور

μεκτὲπ ἀβὲρ, نامه نامه νεμεμπέρ.

Γραμμὴ چزي τζιζί, (خط χάττ).

Γρασίδι چمن τζεμὲν, تازه ταζὲ ὀτλὲκ.

Γρατζουνίζω طرمق τηρεμαλαμὰκ.

Γραφὴ, γράψιμον یازو γιαζὺ, γιαζή. Ἡ ἁγία γραφὴ تورات τεβρὰτ, كتاب مقدس κιτὰμπ μεκαντὲς.

Γράφω یازمق γιαζμὰκ. Γράφων γυμνάζομαι یازو یازمق γιαζὺ γιαζμὰκ مشق المق μὲσκ ἀλμὰκ.

Γράχος غراح γράχ.

Γρεντιὰ مرتك μερτὲκ, درك ντιρὲκ.

Γροθίζω یومرق اورمق γιουμρὲκ βερμὰκ.

Γρόθος, γροθιὰ یومرق γιουμρὲκ.

Γρόσι غروش γρὸς.

Γρουιάζω خرلدمق χουρλυταμὰκ, خوردلمق χορυλυταμὰκ, شرلدمق σὺρυλυταμὰκ.

Γρῦ, ὐδὲ γρῦ قل بر μπὶρ κὺλ, دكلو ذره ζερὲ ντυλὸ.

Γρυκῶ ἰδὲ αἰσθάνομαι, ἀκέω.

Γρύλλος چرتلاق τζιρτλὰκ, چرلاق τζιρλὰκ.

Γρὺψ, γρύφων لاله ἀνκὰ.

Γυαλᾶς صرچه جي σιρτζεδζί, جامجي δζιαμδζή.

Γυαλὶ صچه σιρτζὲ, شیشه σὶσὲ — τὸ παραθυρὶς جام δζιὰμ.

Γυαλίζω پرداخت پرلاهلمق περυταχλαμὰκ, پرداخت اتمك περυτὰχτ ἐτμὲκ, پرداز لمق περυταζλαμὰκ—(τὸ σπαθὶ) δζιλᾶ βερμὲκ, صیقللمق σαϊκαλλαμὰκ, اچمق یاسن πασὴν ἀτζμὰκ — μὲ τὸ κόκκαλον مورمك μὺχρελεμὲκ, مصقللمق μασκαλλαμὰκ.

Γυαλισερὸς دوز ντὲζ, مورمو μὺχρελί.

Γυαλισῦρι مورمو μὺχρελὲ, مصقل μασκὰλ.

Γυμνάζω الشترمق ἀλιὸτηρεμὰκ, ادمان اتمك ἰντμὰν ἐτμὲκ, تعليم اتمك ταλὴμ ἐτμὲκ.

Γυμνάσιον خانه تعليم ταλὴμ χανέ.

Γυμνόω یالن اتمك, چپلاق τζιπλὰκ, γιαλὴν ἐτμὲκ.

Γυμνὸς چپلاق τζιπλὰκ, یالن γιαλὴν.

Γυμνότης چپلاقلق τζιπλακλὴκ, یالنلق γιαληνλὴκ.

Γυναικαδέλφη بالدز μπαλντὴζ.

Γυναικάδελφος قاین καϊὴν, بجناق μπαδζιανὰκ.

Γυναικωνῖτις حرم χαρέμ.

Γυνὴ, γυναῖκα عورت ἀβρὲτ, قري καρή.

Γυρεύω ἰδὲ ζητῶ.

Γυρίζω ἐνεργ. دوندرمك ντὸντὺρμὲκ, چورمك τζεβιρμὲκ, چورتمك τζεβιρτμὲκ, καὶ ἐδετ. دونمك ντὸνμὲκ — τὸ φόρεμα چورمك τζεβιρμὲκ, دوندرمك ντὸντὺρμὲκ ترسلمك τερσλεμὲκ.

Γύρος دور ιτὲβρ, چور τζεβρέ.

Γύφτος قبطي κιπτὴ, زنكي ζενγγί.

Γὺψ باباف ἀκ μπαμπᾶ.

Γύψος الچي ἀλτζή.

Γωνία كوشه κὸσὲ, بوجاق μπυδζιὰκ. Ἡ ἐσωτερικὴ γωνία τοῦ ὄμματος كوز بيكاري γγὸζ μπιναρὴ, καὶ ἡ ἐξωτερικὴ كوز قويروغي γγὸζ κὺρυγὺ.

Δ.

Δαγκάνω اصرمق ىسىرمەك, طامق نتالامەك. — ἐπὶ σκύλε دشلمك نتىشلەمەك — ἐπὶ σκορπίωνος, ὄφεως κτ. صوقمق سوقمەك.

Δαιμονίζομαι جنّ طوتمق دژىن تۇتمەك, جنلو اولمق دژىنلى ىلمەك, μετοχ. δαιμονισμένος مجنون مەدژنۇن, جنّ چارپمش دژىن تژىارپمىش, جنلو دژىنلۇ.

Δαιμόνιον جنّ دژىن.

Δαίρω اورمق بۇرمەك, دوكمك نتۇگمەك, دكنك اغاج كوتك چالمق, بصمق, اورمق نتۇىنەك اغاژ, كۇتەك تژىالمەك, مپاسمەك, بۇرمەك.

Δακρύζω اقتمق ياش دوكمك ىىاش نتۇكمەك, اكىتمەك, كوز ياشرمق گۇژ ىىاشارمەك.

Δάκρυον ياش ىىاش.

Δακτυλήθρα يوكسك ىىۇكسۇك.

Δακτυλίδι يوزك ىىۇژۇك. Ἡ σφενδόνη τοῦ δακτυλίου يوزك قاشي ىىۇژۇك كاشى.

Δακτυλοδεικτῶ كوسترمك پرمغله پارماغىلا گۇستەرمەك.

Δάκτυλος پرمق پارماق. Ὁ χονδρὸς δάκτυλος (ἀντίχειρ) پرمق, اولو پرمق, باش, مپاش, ۇلۇ پارماق, ابهام ابهام. Ὁ δείκτης, ὁ β'. δάκτυλος شهادت پرمغي, صلوات سالاباط, سۇخانتۇت پارماغى. Ὁ μεσαῖος δάκτυλος اوزون پرمق, اورته اورتا, ۇژۇن پارماق. Ὁ Δ'. δάκτυλος اوكسز پرمق اوكسۇژ پارماق. Ὁ μικρὸς δάκτυλος سرچه پرمق سىرتژە پارماق, كوچك پرمق, كوچىرك كوچۇك, كۇتژۇك, كۇتژىرەك پارماق. Τρύζω τὰ δάκτυλα چاتلتمق پرمق چاتلاتمق پارماق تژىاتلاتماق.

Δάμαλις دانا نتانا, نتانە.

Δαμάσκηνον ارك ەرىك. Ζωμὶ ἀπὸ δαμάσκηνον خوشاو خوشاب.

Δανείζω اودنج ورمك اودنج ورمك نتۇندۇژ بەرمەك, καὶ δανείζομαι المق اودنج ورەسى, اودنج نتۇندۇژ, بەرەسىيە ألمەك.

Δάνειον اودنج ورە اودنج نتۇندۇژ, بەرە.

Δανειστής الاجقلو ألاجاژىلى — μὲ διάφορον معاملەجي مۇعامەلەژى.

Δάσος اورمان اورمانلق ورمان, ورمانلى.

Δασὺς صق سيق, سىق, اري ارى.

Δαυλὶ كوسكو كوسكي كۇسكۇ.

Δάφνη ايدى بايو ايدى بايو.

Δειλινὸν ايكندي ايكندييين ايكىنتى. Τὶ δειλινὸν ايكندييين ايكىنتىين.

Δεῖνα, ὁ فلان فلان, فلان.

Δεισιδαιμονία عبادت باطل, ايمان ايمان, ايمانى, ىمپانتەتى مپاتىل.

Δεισιδαίμων عبادتلو باطل ايمانلو, مپاتىل ايمانلى, ايمپانتەتلى.

Δεῖπνος يمكي, اخشام طعامي اخشام, ىمەكى, تاماما, تاماما.

Δειπνῶ يمك اخشام يمك اخشام, ىمەك.

Δείχνω كوسترمك كوسترمك گۇستەرمەك — τὰ ὀδόντια (ἐν τῷ γελᾶν) كوسترمك ديش كوسترمك نتىش گۇستەرمەك, صرتمق سىرىتماق.

Δεκάλογος, عشره كلمات عاشەرە كەلىمات.

Δεκανίκι تورك ايدى بايو ايدى بايو, باكتىرىا.

Δεκαπλῆς قدر اون قدر, كاو — كاو اون قدر, كاو كاو اون قدر, كاو كاو اون قدر, نتەنلى.

Δέκατον, δεκατημόριον بر اونده ὀνντᾶ μπίρ.
Δεκέμβριος دكوريس ντικεβρὶς, دكمبريس ντικεμπερὶς, كانون اوّل κιανὺν ἔββελ.
Δεκτὸς مقبول μακμπὺλ, بكنمش μπεγενμίσ. Εἶναι δεκτὸς قبول اولمق καμπὺλ ὀλνμὰκ, مقبوله كچمك μακμπυλὲ γγετζμέκ.
Δελεάζω دلاندرمق νταντανυρμάκ.
Δέλεαρ دلاد νταντανμᾶ, يم γέμ, دلاد τανέ.
Δελφίνι دلفين ντελφὶν, طونز, يونوس γιονὸς ἢ ντονὲζ μπαλιγή.
Δέμα باغ μπάγ.
Δεμάτι دمت ντεμὲτ, بوغچه μπογτζιὰ — πραγματειῶν دك ντὲνκ — σαχτιάνια بر طوره μπὶρ τυρᾶ σαχτιϊάν. Κατασκευάζω εἰς δεμάτι دمتلك ντεμετλεμὲκ, بغلمق دمتمك ντεμεττὲ μπαγλαμὰκ, دكلمك ντενκλεμέκ.
Δὲν ὅρα γραμματικὴν περὶ ἀρνητικῶν ῥημάτων.
Δενδρολίβανον قره كونلك καρᾶ γγὺνλὺκ, بالق اوتي μπαλὶκ ὀτὺ.
Δένδρον اغاج ὀγάδζ. درخت ντιρὲχτ.
Δένω بغلمق μπαγλαμάκ.
Δεξιὰ ἐπίρρ. صاغه σαγᾶ, ἢ ἐπὶ σάσ. صاغده σαγντᾶ. Δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ صاغ وصولده σάγ ὺ-σολντᾶ, صاغه صوله σαγᾶ σολᾶ.
Δεξιὸς صاغ σάγ. Ἡ δεξιὰ χεὶρ ال صاغ σὰγ ἐλ. Ἐκ δεξιῶν صاغدن σαγντᾶν.
Δερβίσιος درويش ντερβὶσ, مولوي μεβλεβί. Κύκλος Δερβισίων سماع σεμᾶ.
Δέρμα دري ντερὶ ἰδὲ ἢ πετζί.

Δέσμιος طوتقون τυτκὺν, باغلو μπαγλή, طوتساق τυτσάκ.
Δέσποινα خاتون χατὺν, ἰδὲ ἢ κυρία.
Δεσπότης ἰδὲ ἐπίσκοπος, κύριος, ἡγεμών.
Δευτέρα بازار ايرتهسي παζὰρ ἰρτεσί.
Δεῦτε دى ντὲ, امدي دى ντέ-ιμντι.
Δευτερόνω, ἐπαναλαμβάνω ينه, كرو, تكرار, ياپمق, اتمك γένε, γγιρὺ, τεκρὰρ ἐτμὲκ, γιαπμὰκ, تكرارلمق τεκραρλαμάκ.
Δεύτερον ايكنجيده ἰκινδζιντὲ, اندن ثانيا ὀννὰν σανιϊά.
Δέχομαι اتمك قبول καμπὺλ ἐτμὲκ, مقبول طوتمق μακμπὺλ τυτμὰκ, ἢ παθητ. ἰδὲ εἶναι δεκτός.
Δηλαδὴ, ἤγυν يعني γιανὴ, صانكي σανκί.
Δηλοποιῶ ἰδὲ εἰδοποιῶ.
Δηλῶ عبارت اولمق ἰμπαρὲτ ὀλμάκ.
Δημεύω (τὰ ὑπάρχοντα τινὸς) بكلك اتمك μπεὶλὶκ ἐτμὲκ, بكلكه المق μπεὶλιϊὲ ἀλμὰκ, ميريه ضبط μιριϊὲ ζὰπτ ἐτμὲκ, ἰδὲ ἢ φίσκος.
Δημηγορία خطبه χυτμπὲ, نصيحت νασηχάτ.
Δημιοπρασία مزاد μεζάντ.
Δήμιος جلّاد δζελλάτ.
Δημοκλεψία بيت المال خرسزلغي μπεὶτυλμὰλ χυρσυζλιγή.
Δημοκρατία جمهور δζυμχὺρ.
Δημοσιεύω ياپمق γιαϊμὰκ, اشكاره, الله سويلمك ἀσὶκιρε, ἰλὲ σοϊλεμὲκ, شايع اتمك μεσχὺρ σαϊ, μεσχὺρ ἐτμὲκ.
Δηνάριον مانغير μανγγὺρ, دينار ντινάρ.

Διὰ ايچون itzin, اوترو ötürü. Διὰ τί; διὰ ποίαν αἰτίαν; نيچون nitzin; ندن ندن اوترى nè ntèn 'ötürü; سمپ سمپ سمپ سمپ سمپ; Διὰ τοῦτο انك ايچون ònòn itzin, اندن اوترى ònntàn 'ötürü, اول سمپتن اول ol sempeptén. Διὰ νὰ ... اكى اكلى اكى اكلى تاكى.

Διαβάζω اوقمق òkumàk.

Διαβαίνω ἰδὲ περνῶ.

Διαβάλλω اتك, سويلمك غيبت gaïmpèt soïlemèk, ètmèk, نام چكمك nàm tzekmèk, دلمك ntillemèk, ἰδὲ κατηγορῶ.

Διαβάτης يولجى yiolitzí.

Διαβήτης پركل pergyél.

Διαβολὴ غيبت gaïmpèt.

Διάβολος شيطان sèitán.

Διαγυμίζω ἰδὲ λεηλατῶ.

Διάδημα تاج tádz.

Διαδέχομαι كچمك يرينه yerinè gyetzmèk, يريني طوتمق yerinì tutmàk, خالف اولمق χalíf ólmàk.

Διαδοχὴ خلافت χelafét. Κατὰ διαδοχὴν بري بري بريك اردنجه mpirì mpirinìn àrdyntzà, بر بر اردنجه mpìr mpìr àrdyntzà, اولاشتري ólaïstürí — κατὰ σειρὰν الملو الى selsselé·ilé.

Διάδοχος خالف χalíf.

Διαζύγιον طلاق talák.

Διάζω τὸ πανὶ طوقنمق بز مپز ntokumàk.

Διάθεσις حال χàl, مزاج mizàdz, خاطر χatír.

Διαθήκη وصيت vasiïét.

Διαιρῶ قصل فصل fàsl ètmèk.

Δίαιτα پرهيز perxíz.

Διαιωνίζω دلم اتك, ابدي èmpenti, mütàm ètmèk.

Διακονεύω, ψωμοζητῶ دلمك ntilenmèk, دلنجيلك اتك ntilendzilík ètmèk.

Διακονιάρης, ζήτυλας دلنجي ntilendzí.

Διάκονος دياق ntiïák.

Διακοπὴ فراغت feragèt, ترك tèrk.

Διακόπτω كسمك kesmèk — τὴν ὁμιλίαν τινὸς سوز ارالسى söz àrasinà ggirmèk, فضولق اتك fontollük ètmèk.

Διακρίνω سچمك setzmèk, فرق, تفصيل اتك tefsíl, fàrk ètmèk. Παθητ. سچلمك setzilmèk, اولمق تفرّق ütefàrrik ólmàk.

Διάκρισις انصاف insàf, اوصلولق üsluk.

Διακριτικὸς انصافلو insafli, اوصلو üsluü. Τὸ διακριτικὸν عقل àkil, اوص üs.

Διαλαλῶ ἰδὲ δημοσιεύω, κηρύττω.

Διαλαμβάνω دلم اتك mùzakerè ètmèk.

Διαλέγομαι سويلشمك söïlesmèk, مكالمه اتك mükialemè ètmèk, لاقردي, مقاوله اتك mukabelè, lakirdi ètmèk.

Διαλέγω, ἐκλέγω سچمك setzmèk, اوكرتلمك ögürtlmèk, اورندلمك ürèyntilemèk.

Διαλείπω ترك اتك tèrk ètmèk, كسمك چكمك èl kesmèk, tzekmèk.

Διάλεκτος دلي بر ولايتك mpìr vilaetìn ntilì, دل ntil, لسان lisàn, لغت lugàt.

Διάλεξις بحث μπάχς.

Διαλογισμὸς فكر سانۆ, فكر φίκρ, دانۆ ντۆσۆμέ.

Διάλογος دلكو μۆχιαλεμέ.

Διαμάντι الماس έλμάς.

Διάμετρος قطر κύτρ.

Διαμονὴ دلاومو μۆνταβεμέτ.

Διάνοια ἰδὲ διαλογισμὸς, νοῦς, σοχασμός.

Διαπερῶ كچورمك γγετζιρμέκ, صپلامق σαπλαμάκ, صانجلامق σανδζλαμάκ.

Διαπνοὴ وجود نفسلمسي βۆδζۆντ νεφεσλεμεσί.

Διάργυρος ἰδὲ ὑδράργυρος.

Διαρκῶ طايانمق, طايانمق, دايانمق νταϊανμάκ, دورمق ντۆρμάκ.

Διάρροια سوركي سوركو γۆρέκ σۆρμεσί, يورك ishál. Πάχειν διάρροιαν يورك سورمك γۆρέκ σۆρμέκ.

Διασαφηνίζω اكلتمق ἀνλατμάκ, ἰδὲ καὶ ἐξηγῶ.

Διασκεδάζω ἰδὲ σκορπίζω — τὸν καιρὸν اكلنمك έγλενμέκ, كچورمك اوقات έβκάτ γγετζιρμέκ, اتمك ذوق ζέφκ έτμέκ.

Διάστημα ارالق ἀρχλήκ, اورتالق ὀρταλήκ — χρόνου مقدار μικτὰρ — τόπου یر γέρ, π. χ. τριῶν μιλλίων διάστημα اوچ میل یر "ὅτζ μίλ γέρ.

Διαταγὴ, διάταξις دوزن ντۆζέν, نظام νιζάμ.

Διατάττω دوزمك ντۆζμέκ, دوزمك ντۆζετμέκ, نظام ویرمك, دوزن ντۆζέν, νιζάμ βερμέκ.

Διατριβὴ رسالت ρισαλέτ.

Διατρίβω κατοικῶ اوترمق ὀτۆρμάκ, اكلنمك έγλενμέκ, طورمق ντۆρμάκ — τὸν καιρὸν ἰδὲ διασκεδάζω.

Διαυθέντευσις ارقدلق ἀρκαλήκ.

Διαυθεντεύω قوريمق κορεμάκ, قورتمق κορτμάκ, صقلامق σακλαμάκ, حمايت ارقدلق χιμαϊέτ, ἀρκαλὴκ έτμέκ.

Διαφανὴς شفيف σέφίφ, براق μπεράκ.

Διαφέρω باشقه اولمق μπασκᾶ ὀλμάκ. Δὲν διαφέρει ἀπ' αὐτὸ اندن قالمز ὀντᾶν καλμάζ.

Διαφημίζω چاو براقمق τζιάβ μπρακμάκ.

Διαφορὰ فرق φάρκ. Κάμνω διαφορὰν فرق اتمك φάρκ έτμέκ — ἰδὲ διχόνοια.

Διαφορετικὸς باشقه μπασκᾶ (متغرق μۆτεφαρρίκ).

Διάφορα, ποικίλα درلو درلو τۆρλۆ τۆρλۆ, انواع ένβά.

Διάφορον, τόκος دلمه μεαμελέ.

Διαφωνῶ اوييمق ۆϊμαμακ, اولمق برلك μπιρλὶκ ὄλμαμακ, قايل اولمق καὶλ ὄλμαμακ, مخالف اولمق μۆχτελὶφ ὀλμάκ.

Διβάνι ديوان ντιβάν.

Δίδακτρον خواجه لق χοδζιαλὴκ, خواجه حقي χοδζιᾶ χακκῆ.

Διδασκαλεῖον مكتب μεκτέμπ.

Διδασκαλία تعليم ταλήμ.

Διδάσκαλος خواجه χοδζιᾶ, مدرس μۆντερρίς.

Διδάσκω اوكرتمك ὀγρετμέκ, اتمك تعليم ταλὴμ έτμέκ, ويرمك درس ντέρς βερμέκ — ἰὰ διαβάζῃ اوقتمق ὀκυτμάκ.

Διδαχὴ وعظ βάζ. Κάμνω διδαχὴν وعظ اتمك βάζ ἑτμέκ.

Διδάχος واعظ βαΐζ.

Δίδυμοι, اكيز, ikiz — ζώδιον جوزا برجي δζεβζᾶ μπερδζᾶ.

Δίδω ويرمك βερμέκ.

Διεξοδικὰ اوزون تفصيل ταφσὴλ ὄζρὲ, اوزون اوزون ὄζὲν ὄζὲν.

Διεξοδικὸς اوزون ὄζὲν.

Διερμηνεὺς ترجمان τερδζιμὰν, دلغومان ντεγομὰν. Ὁ πρῶτος διερμηνεὺς باش ترجمان μπὰσ τερδζιμὰν.

Διερμηνεύω ترجمانلق اتمك τερδζιμανλὴκ ἑτμέκ.

Διεγραμμένος يرلمز γιαραμὰζ, ارغون ἀζγὲν.

Διήγησις قصه κισσᾶ, نقل νὰκλ, κτ.

Διηγοῦμαι ديويرمك ντεϊὄβερμὲκ, نقل, روايت حكايت اتمك νὰκλ, ῥιβαὲτ, χικιαὲτ ἑτμέκ. Διηγοῦνται ὅτι... كتورمشلر كه γγετιεμισλέρ-ντιε κὶ, روايت اولنور كه ῥιβαὲτ ὀλυνὲρ κὶ... Διηγοῦμαι καθὼς ἤκουσα الدغم ويرم كيله ايله ἀλντυγὺμ κιλὲ ἰλὲ βερίεμ.

Διηρημένος بولنمش μπὸλὲνμὲσ πὰϊλανμὴσ.

Διϊσχυρίζομαι ἰδὲ ἐναντιόνομαι, ἀντιλέγω.

Δίκαια, δικαίως حق اوزره χὰκκ ὄζρὲ, عدالتله ἐνταλὲτ-ιλε.

Δικαιοδοσία قضا καζᾶ, حكم χὺκμ.

Δικαιολόγημα, δικαιολογία ἰδὲ πρόφασις.

Δικαιολογῶ τινὰ, ἀθῶνω معذور طوتمق μαζὲρ τυτμάκ. Δικαιολογοῦμαι عذر اتمك ὄζρ ἑτμὲκ, عذر دلمك ὄζρ ντιλμὲκ, صوچسزلغني اثبات اتمك συτζσυζλυγυνὺ ἰσπὰτ ἑτμέκ.

Δίκαιον حق χὰκκ, علاقه ἀλακᾶ — τῆς κληρονομίας ارث ἰὲς. Αἰτῶ σιλσιλέ. Τί δίκαιον ἔχει εἰς αὐτὸ علاقه سي ἀλὰκασὴ νέ; Δὲν ἔχει κανένα δίκαιον εἰς αὐτὸ علاقه سي يوقدر ἀλακασὴ γιὸκτυρ. Ἔχεις δίκαιον حقك وار χὰκκὴν βὰρ, حق سنكدر χὰκκ σενὶν ντίρ. Ἔχει δίκαιον حق انكدر χὰκκ ὀνὺν-ντυρ.

Δίκαιος عدالتلو ἐνταλετλὶ, طوغرو ντογρὺ.

Δικαιοσύνη عدالت ἐνταλὲτ, شريعت σερὶετ, حق χὰκκ, سرّ σὲρ. Κάμνω δικαιοσύνην شرعت سريعت σερὶετ μπιτζμὲκ, عدالت اتمك, حق χὰκκ, ἐνταλὲτ ἑτμέκ. Κάμεμας δικαιοσύνην حقزي حق ايلك χακκιμιζὴ χὰκκ ἔϊλεν.

Δικανικὸς ديواني ντιβανὶ, محاكمه μεχκεμελὶ.

Δικίλλι چچه τζαπᾶ, اوزلق καζμᾶ, بيل μπέλ.

Δίκτυ اغ ἄγ.

Διμισκὶ كمحا κεμχά.

Δίοδος ايكي يول اغزي ikὶ γιὸλ ἀγζὴ.

Διοίκησις حكومت χὺκὺμὲτ, قضا καζᾶ, ضبطلق ζαπτλὴκ, كوزلك γγὸζλεμὲ, ادالت ἐϊαλὲτ. پاشالق πασαλὴκ, بكلك μπεϊλὶκ, قاضيلق καιτηλὴκ.

Διοικητὴς ضابط زابطجي ζαπτζὴ, ضابط ζαμπὴτ, والي βαλὴ — ἑνὸς χωρίου صوباشي σὺμπασι — μιᾶς ἐπαρχίας بكلربكي

μπεϊλέρμπεϊ, ἢ μικρᾶς سنجق بكي σαι-ζιὰκ μπεϊ — τῆς ῥέμελης روم ايلي واليسي ῥὲμ ἐλὶ βαλησή.

Διοικῶ كوزلك γγόζλεμὲκ, اتمك ضابط ζὰπτ ἐτμὲκ, چورمك τζεβίρμὲκ, حكومت اتمك χὲκὲμὲτ ἐτμὲκ, ضابط ازلمق ζαμπὴτ ὀλμάκ.

Διορθόνω اوكرمك ὀναρμὰκ, اوكدرمك ὀντηρμὰκ, دوزلمك ντὲζελμὲκ, طوغرلتمق ντογρὲλτμὰκ, دوزتمك ντὲζετμὲκ, اصلاحه كتورمك ἰσλαχᾶ γγετιρμὲκ.

Διόρθωσις اصلاح ἰσλάχ.

Διορία, προθεσμία مدت βαντέ.

Διορίζω, ἀποφασίζω τί بچمك μπιτζμὲκ, فصل اتمك φὰσλ ἐτμὲκ, قرار ويرمك καρὰρ βερμὲκ, تعين اتمك ταϊὴν ἐτμὲκ — ἰδὲ χειροτονῶ τινά.

Διυρητικὸν ادرار μὲμπίλ.

Διπλασιάζω اتمك قات ايكي ἰκὶ κὰτ ἐτμὲκ, ويرمك قدر اتمك, ايكي ἰκὶ καντὰρ ἐτμὲκ, βερμὲκ, قاتمق دخي اولقدر ντα-χᾶ ὁ-καντὰρ κατμάκ.

Διπλάσιος دخي اولقدر ντaχὰ ὅ-καντὰρ.

Διπλόνω قاتلمق κατλαμὰκ, دورمك ντὲρμὲκ (ἐπὶ χαρτίου), اورسلمك ὀρσελεμὲκ (ἐπὶ ῥάχου) — τὸ ῥῆχον ἢ πανὶ εἰς ὄγκον قالملمق καλημπλαμάκ.

Διπλοπόδι بغداش μπαγντὰς κοι. بغدج μπαγντάζ. Κάθημαι διπλοπόδι بغداش قورمق μπαγντὰς κὲρμὰκ, بغدالمق μπαγνταλαμάκ.

Διπλῆς قات ايكي ἰκὶ κὰτ, دكلو ايكي ἰκὶ ντεγλὴ.

Δίπλωμα براتت μπεράτ, ملك νομέ.

Διπλωματιὰ (πτύχη) بكلم μπὲκλὲμ, قات κάτ.

Δίπους, ايكي اياقلو ἰκὶ ἀϊακλή.

Διςάκι طوربه τορμπᾶ, طورو τὲρβᾶ — διπλῆν ἀλκὴν χεϊμπὲ — μεγάλου διὰ δρόμου جامدان ὄζαμεντᾶν.

Δίσκος طبق ταμπὰκ, دپسي ντεπσί, سني σινί.

Διςάζω اشكللنمك ἰσκιλλεμὲκ, اشكله اورمق ἰσκελὲ βερμὰκ, ἰδὲ ἢ ἀμφιβάλλω.

Διχόνοια اتفاقسزلق ἰττιφακσηζλὴκ, فتنه φιτνέ. Διεγείρω διχόνοιαν فتنه قوپرمق φιτνὲ κοπαρμὰκ, καρηστηρμάκ.

Διχοτομῶ اورتادن بولمك ὀρταντᾶν μπὸλ-μὲκ, اتمك, ايكي يارمق ἰκὶ γιαρμὰκ, ἐτμὲκ.

Δίχως سز σὴζ, σὶζ, σὴζ, σὴζ.

Δίψα صوسزلق σοσὴζλὴκ. Σβύω τὴν δίψαν صودن قانمق σοντᾶν καμὰκ, صوسزلغي دفع اتمك, كيدرمك σοσὴζλὴγῆ γγιντερμὲκ, ντὲφ ἐτμὲκ. Προξενεῖν δίψαν صوسقاتمق σοσατμάκ. Πάχειν δίψαν صوسزلق چكمك σοσὴζλὲκ τζεκμὲκ.

Διψακὸς دكني دوه ντεβὲ ντικενί.

Διψασμένος صوسز σοσὴζ.

Διψῶ صوصامق σοσαμὰκ, صوسز اولمق σοσὴζ ὀλμὰκ, صوسزلغي σοσὴζ-λὴγῆ ὀλμάκ.

Διώκω قوملق κοβμὰκ, قايدملك χαϊντε-λεμὲκ, يول ويرمك γιὸλ βερμὲκ — ἔ-

να ζῶον سورك σϋρμέκ.

Δόγμα حجّت χοδζέτ. Τὰ δόγματα τῆς πίσεως علوم دين ὀλόμῖ ντίν. Ἐκδίδω δόγμα, προσαγὴν اتك يساق فرمان, امر φερμὰν, ἔμρ, γιασὰκ ἐτμέκ.

Δοκιμάζω سناملق σιναμὰκ, دكمك ντενεμέκ, يوقلمق γιοκλαμὰκ, امتحان اتك, تجربه τεδζριμπέ, ἰμτιχὰν ἐτμέκ — πάχω, ὑποφέρω چكمك τζεκμέκ.

Δοκιμὴ تجربه τεδζρϋμπέ, κτ.

Δοκίμιον specimen اورنك 'ὄρνέκ.

Δόκιμος تمام العيار ταμάμϋλ.ἡϊὰρ. Δόκιμον χρυσάφι قال κάλ.

Δόλος ἰδὲ πανουργία.

Δόντι دش, دیش ντίϊ̈. Εὐγάζειν δόντια, ὀδοντᾶν دیشلمك ντιϊ̈λεμέκ, دیش چقرمق ντίϊ̈ τζηκαρμὰκ.

Δοντόπονος دیش اغریسي ντιϊ̈ ἀγρισή.

Δόξα حمد χάμντ, اوكش 'ὄϋϊ̈, عز ἡζζ, جلالت δζελαλὲτ, فخر φὰχρ. Δόξα τῷ θεῷ الحمد لله ἐλχάμντϋ λιλλὰχ, شكر σϋκϋρ.

Δοξάζω, τιμῶ اولولمق ὀλϋλαμὰκ, مدح اتك μέντχ ἐτμέκ, يوكسك طوتمق اولو ὀλϋ, γϋκσὲκ τϋτμὰκ, ἰδὲ ἐπαινῶ, τιμῶ Δοξάζειν τὸν θεὸν تسبيح اتك τεσμπὶχ ἐτμέκ.

Δοξάει, ἰδὲ τόξον.

Δορκὰς صغن σιγὴν, جيران δζεϊράν.

Δορυφόρος قپوجي καπϋδζῆ, يساقجي γιασσακτζῆ (سياف σεϊϊὰφ).

Δόσις ويرش βερὶϊ̈ — εἰδὸς ἰατρικῆ شربت σϋρμπέτ. Εἰς αὐτὴν τὴν δόσιν بو قرارده μπϋ καραντᾶ.

Δόσιμον ويركو βεργγϋ — κεφαλιάτικον خراج χαράδζ. Τὸ δόσιμον δι' ἓν πρᾶγμα, ὁπῆ ξετιμᾶται فرج νάρχ. Δόσιμον διὰ τὴν ἄδειαν τῆ περᾶν باج μπάδζ. Δόσιμον διὰ τὴν ἄδειαν τῆ πωλεῖν اوپلك ὀψάρια ἐμιυλίκ.

Δοτικὴ, المفعل لاجله ἐλμεφέλϋ λιέδζλιχι.

Δουλεία, ὑπόθεσις ايش ἰϊ̈ (كوج γγϋδζ), امك ἐμέκ. Δὲν εἶναι δουλειά μου صنعم يوقدر σϋνὲμ γιόκτϋρ, خيرم يوقدر χαμπερὶμ γιόκτϋρ.

Δουλευτάρης امكجي ἐμεκτζί.

Δουλεύω ايشلمك ἰϊ̈λεμὲκ, ايش ايشلمك ἰϊ̈ ἰϊ̈λεμὲκ, كورمك γγϋρμέκ. Δουλεύειν τῷ καιρῷ زمانه اويمق ζεμανᾶ ὀϊμὰκ, زمانه كوره حركت اتك ζεμανᾶ γγϋρὲ χαρεκὲτ ἐτμέκ.

Δέλη, δουλεύτρια قز خدمتكار χηζμετκιὰρ κήζ, قز جاريه μπεσλεμὲ κήζ — ἀργυρώνητος, σκλαβα قرناق κηρνὰκ, خلايق χαλαϊκ, قروش καρεϋϊ̈σ, جاريه δζιαρϊϊέ.

Δοῦλος خدمتكار χηζμετκιὰρ, قول κὸλ, καὶ εὐγενικῶς λαλουντος بنده μπεννὲ, دعاجي ντεαδζῆ.

Δοῦξ, δέκας دوقه ντϋκὲ, بك μπέϊ.

Δοχεῖον, σκεῦος مآب μεάμπ.

Δραφάτης ἰδὲ ἀμπελουργός.

Δραγομάνος ἰδὲ διερμηνεύς.

Δρακόντιον يلان يصدوغي γηλὰν γιασϋγῆ.

Δράκων تنّين τιννίν.

Δραχμὴ درهم ντιρχὲμ, ἢ 1½ δραχμὴ مثقال μισκάλ.

Δρεπάνη طرپان τιρπὰν, ἢ ἡ μικροτέρα اوراق ὀράκ.

Δρεπανίζω طرپانلامق τιρπανλαμὰκ, طرپانلامق τιρπὰν-ἡλὰ μπιτζμὲκ.

Δριμὺς خريف χιρὶφ, دل بوران ντὶλ μπιραὶν.

Δρομὰς پالاني ντεβὲ παλαὶ.

Δρομεὺς اولاق ἔλὰκ, شاطر σατὴρ.

Δρόμος يول γιὸλ — βασιλικὸς, πλατεῖα اولو يايا يول ἐλὲ γιὸλ — διὰ τὲς διαβάτας, اياق يولي γιαγιὰ, ἀϊὰκ γιολὲ — λιθόστρωτος قالدرم يولي καλντιρὶμ γιολὲ.

Δροσίζω چسلمك τζισμὲκ, يغمق چوشمك τζὶχ ντὲσμὲκ, γιαγμὰκ. μεταφ. ἀναψύχω اچمق كوكل γγὸιὲλ ἀτζμὰκ, اچمق ἀτζμὰκ, ἰδὲ ἢ εὐφραίνω.

Δρόσος, δροσιὰ چ τζὶχ.

Δροτζίλι ἰδὲ ἐξάνθημα.

Δυϊκὸς ثنائي τεσνιὶέ.

Δύναμις قوت κυββὲτ, قدرت κυντρὲτ (طاقت τακάτ). Δυνάμει تڤ كوره بوكا μπυνὰ γγὸρέ. Δυνάμει ايله μανὲν.

Δυναμόνω قوت ويرمك κυββὲτ βερμὲκ, قوتلندرمك κυββετλεντιρμὲκ. Παθητ. قوت بولمق κυββὲτ μπυλμὰκ, قوتلنمك κυββετλεμὲκ.

Δυνασεία اذيت ἐζιὲτ, ظلم ζυλὲμ, زور ζὸρ.

Δυνασεύω اذيت, ظلم ايتمك ἐζιὲτ, ζυλὲμ ἐτμὲκ — μίαν κόρην قز بوزمق κὶζ μποζμὰκ — βιάζω ἰδὲ ἀναγκάζω.

Δυνατὰ پك πὲκ, قوتلو κυββὲτ-ὶλὲ, قاتي κατὴ — τρανῶς, τρανὰ, پك πεκτζὲ, اوز ايله ἀβὰζ ὶλὲ, بلند اوز ايله μπυλὲντ ἀβὰζ ὶλέ.

Δυνατὸς قوتلو κυββετλὶ, پك πὲκ, قدرتلو κυντρετλὶ, ἰδὲ ἢ ἀνδρεῖος. Δυνατὸν ممكن μὲμκὶν, قابل καμπὴλ. Δὲν εἶναι δυνατὸν قابل دكلدر καμπὴλ ντεὶλντιρ, اولز ὀλμάζ.

Δυσαρέσκεια خشونت χοσὶυντσυζλὲκ.

Δυσεντερία ايچ اغريسي ἴτζ ἀγρισὴ, قان صچمه سي, سورمه κὰν σὲρμεσὶ, σιτζμασὴ.

Δυσεύρετος بولنمه سي كوچ μπυλανμασὴ γγὲτζ.

Δύσις باتيسي كون γγὲν μπατισὴ (غروب γυρὲμπ). Κλίνειν εἰς τὴν δύσιν غروبه وارمق γυρὲμπᾶ βαρμὰκ, γιακλασμάκ. Δύσις τῦ ἡλίυ باطدوغي كونش γγὲνὲσ μπαττυγὲ.

Δυσκοιλιότης قبض κάμπζ.

Δυσκολία كوچلك γγὲδζλὲκ, چتينلك τζετινλὶκ.

Δύσκολος كوچ γγὲδζ, چتين τζετὶν, زحمتلو ζαχμετλὶ — τὸ ἦθος ἄνθρωπος سرت طبيعتلو σὲρτ ταμπιετλὶ, قونشلمز κουσὲλμάζ.

Δυσυρία زوري, دلمه سي σιυτὶκ νταμλαμασὴ, ζορὲ.

Δυσπισία, δύσπιστος ἰδὲ ὑποψία, ὕποπτος.

Δύσπνοια ἰδὲ ἄσθμα.

Δυσυχὴς طالعسز ταλιχσὴζ, بخت μπαχτ-

σήζ. جسلا دولا ντεβλετσίζ, مصيبتلو μεσημπετλί, ἰδὲ ἡ κακότυχος.

Δυσυχία طالعسزلك ταλησηζλήκ, κτ.

Δυσφημίζω عرض بوزمق ἤρζ μποζμάκ.

Δυσωδία قوقو فنا, مردار, يرامز, μὲρντὰρ γιαραμὰζ, φενὰ κοκὲ (بد رايحه μὲντ ραϊχὰ).

Δυσωπῶ خاطرن خوش اتمك χατηρὴν χὸσ ἐτμέκ.

Δυτικὸς مغربلو μαγρεμπλί, غربي γαρμπί.

Δύω ايكك ικί, ἡ οἱ δύο, ايكيسي دخي ικισὶ νταχᾶ, ايكيده ικιντὲ, ايكيسي بله ικισὶ μπιλέ. Καὶ οἱ δύο μας ايكيمز ικιμὶζ, κτ.

Δωράκινον دوراقن ντεραχήν.

Δωρεὰ ἰδὲ χάρις, χάρισμα. Δωρεὰν, ἀμισὶ جابه δζιαμπὰ, ايلاق ἀϊλὰκ, مفت μὲφτ, بادهوا μπαντχεβά. Δίδω δωρεὰν جبالمق τζεμπαλαμὰκ, جبا اتمك δζιαμπὰ ἐτμὲκ, ἰδὲ ἡ χαρίζω.

Δωροδοκία رشوت ρισβέτ.

Δῶρον هديه χεντζιὲ, بخشيش μπαχσησὶ (تحفه τὸχφὲ). Δῶρον διδόμενον διὰ μίαν καλὴν εἴδησιν بشلق μεσὸτελέκ. Δῶρον διδόμενον εἴς τινα τιμῆς χάριν پيشكش πισκέσ.

Ε.

Ἐὰν ἰδὲ ἀνίσως, ἄν.

Ἑβδομάδα هفته χεφτὲ κοι. χαφτᾶ.

Ἕβδομον سابع σαμπιᾶ.

Ἕβεννος ابنوس ἀμπανός.

Ἐγγαστριὰ كبلك γγεμπελίκ.

Ἐγγαστρόνω كبلك γγεμπὲ ἐτμὲκ, ἡ παθητ. كبلك اولمق γγεμπὲ ὀλμάκ.

Ἐγγαστρωμένη كبلك γγεμπὲ, حامله χαμιλὲ, ἡ ἐπὶ ζώων يوكلو γὲκλὸ.

Ἐγγίζω طوقنمق ντοκνμὰκ, دكمك ντεϊμὲκ, ἰδὲ ἡ ἐνοχλῶ.

Ἔγγονος اوغل اوغلي ὄγνλ ὀγλὸ.

Ἔγγραφος يازلمش γιαζηλμὴσ, يازيلو γιαζηλή. Ἔγγραφος ὁμολογία تسمك τεμεσσὲκ.

Ἐγγύησις كفيللك κεφιλλίκ, كفيل κεφίλ.

Ἐγγυητὴς كفيل κεφίλ.

Ἐγκαίνια نوكان νεβγγάν.

Ἐγκαινιάζω تقديس اتمك τακντὴς ἐτμέκ.

Ἐγκαλῶ غمازلمق γαμμαζλαμὰκ κοι. قومصيلمق κνμζηλαμὰκ, اتمك غماز γὰμζ ἐτμὲκ, ἡ ὁ ἐγκαλῶν, غماز γαμμὰζ, قومصي κνμζή. Ἐγκαλῶ εἰς τὸ κριτήριον محكمه دعوت اتمك μεχκεμεϊὲ νταβὲτ ἐτμέκ.

Ἐγκαρδιόνω غيرت ويرمك γαϊρὲτ βερμὲκ, يوركلندرمك γὲρεκλεννντιρμέκ.

Ἐγκάτοικος يرلو γερλὶ, ولايتلو βιλαετλί, اهل ἔχλ, ساكن σακὶν — τῷ παραδείσῳ اوچمقلو ὀτζμακλὴ, چنتلو δζεννετλί.

Ἔγκαυσον لينه μινᾶ.

Ἐγκεντρίζω ἰδὲ ἀμπολιάζω.

Ἐγκέφαλος دماغ ντιμὰγ, الك ἰλίκ.

Ἔγκλημα صوچ σὸτζ (جرم δζὸρμ, خطا χατᾶ) — θανάσιμον خطا باش كيدجك μπασ γγιντεδζὲκ χατά.

Ἐγκλίνω (ὄνομα, ῥῆμα) تصريف اتمك ταστρὴφ ἐτμέκ.

Ε'γκόσμιος دنيالو ντϋνιαλή.

Ε'γκράτεια پرهيز περχίζ.

Ε'γκριτος, οἱ ἔγκριτοι τῆς χώρας اعيان αἰϊάν.

Ε'γκωμιάζω ἰδὲ ἐπαινῶ.

Ε'γκώμιον مدح μέντχ.

Ε'γνοια ἰδὲ φροντίδα.

Ε'γνοιάζομαι الم چكمك ἐλέμ τζεκμέκ, ἰδὲ ἡ φροντίζω.

Ε'γχαράττω كرتمك κερτμέκ, قلم ايله يونمق καλέμ ἰλέ γιονμάκ.

Ε'γχειρίδιον خنجر χανζέρ.

Ε'γχειρίζω تسليم اتمك يديله γεντινὲ τεσλίμ ἐτμέκ, ويرمك βερμέκ.

Ε'γὼ بن μπὲν, ἰδὲ γραμματ.

Ε'δαφος طپراق τοπράκ. Κτυπῶ τὸ ἔδαφος μὲ τὲς πόδας طاپرداماق ταπηρνταμάκ.

Ε'δικός μου, ἐδικός σου κτ. ἰδὲ γραμματ.

Ε'δὼ بوندە μπεννταῖ, بوراڭده μπέραλληκτα, بوراده μπέραντα, بوراجغده μπέραζληκτα, ἡ ἐπὶ κινήσεως بوراجغه μπέραζηγα بورايه μπεραϊὰ, بويره μπὲ γερὲ, برويه μπερεϊέ. Ε'δὼ κ' ἐκεῖ بو يكا او يكا ὁ γιανὰ μπὲ γιανὰ, برو اوته ὀτὲ μπερὲ, شونده بوندە σεννταῖ μπεννταῖ. Ε'ως ἐδὼ بورايه‌دك μπέραϊαντεκ.

Ε'δώδιμος ينجك γενεζὲκ, ينور γενὶρ, ينيلور γενιλίρ. Τὸ ἐδώδιμον ينجك γεϊεζὲκ.

Ε'δῶθεν بوندن μπεννταῖν, بوراڭن μπέραντεν, بوراجغدن μπέραζληκτεν, بوراڭدن μπέραλληκτεν. Ε'δῶθεν καὶ ἐκεῖθεν شوندن بوندن σεννταῖν μπεννταῖν — ἀπὸ τοῦτο τὸ μέρος برو طرفده برو μπερὲ ταραφντὰ, برو يڭده برو μπερὲ γιακαντά.

Ε'θελοκακῶ ازمق ἀζμάκ.

Ε'θιμον آيين ἀϊὶν, عادت ἀντὲτ — costume قيافت κιϊαφέτ.

Ε'θνικὸς جاهل ζιαχίλ.

Ε'θνος ملت μιλλέτ.

Εἰδεμὴ امشيوق γιόχσα, امڭيوق γιόκσα. Εἰδὲ μὴ ἐὰν اكر يوق γιὸκ ἔγερ.

Εἰδήμων عارف ἀρὶφ, بلكولو μπιλγγιλὶ, واقف βακήφ.

Εἴδησις, γνῶσις τινὸς πράγματος بلكو μπιλγγὶ, بلشلك μπιλισλὶκ, خبر χαμπὲρ, علم ἤλμ, وقوف βεκὲφ, اشنالق ἀσναλήκ. Μὲ τὴν εἴδησίν του خبريله χαμπερὶ ἰλέ. Χωρὶς τὴν εἴδησίν του اول بلمز ايكن ὂλ μπιλμὲζ ἰκὲν, انك خبري يوغ ايكن ὀνὲν χαμπερὶ γιὸγ ἰκέν. Ἔχειν εἴδησιν خبري اولمق χαμπερὶ ὀλμάκ.

Εἰδοποιῶ خبر ويرمك χαμπὲρ βερμὲκ, بلدرمك μπιλντιρμεκ, ἡ παθητ. خبر المق χαμπὲρ ἀλμὰκ, خبردار اولمق χαμπερντὰρ ὀλμάκ.

Εἶδος نوع νὲϋ, صورت σερὲτ, درلو τϋρλϋ.

Εἰδωλολατρεία بت پرستلك πὲτ περεσλὶκ.

Εἴδωλον بت μπὲτ κοι. πὲτ, صورت σερέτ.

Εἰκασία تخمين ταχμὶν, قرينه καρινέ. Ἐξ εἰκασίας تخمينا ταχμινᾶ, قرينه, فراست καρινὲ ἰλέ, φιρασὲτ.

Εἰκὼν, εἰκόνα صورت σερὲτ, تصوير τασβίρ.

Εἰλικρινὴς دوغرو ντογρὸ, حقيقتلو χακικατλὴ, راست ρὶϊασὶζ, صداقتلو σενταικατλὴ.

Εἰλικρίνεια دوغرولق ντογρὸλὲκ, κτ.

Εἱμαρμένη قضا καζά, تقدير تακτήρ, ἰδὲ ἡ μοῖρα.

Εἶμαι اولمق ὀλμάκ. Αὐτὸ εἶναι ἡ ἀράδα كل دوشر ἐνὰ ντῦσέρ. Αὐτὸ ἔργον εἶναι انك ايشيدر ὀνὺν ἰσὶ ντίρ.

Εἰρηνεύω بارشترمق μπαρησὶτηρμάκ.

Εἰρήνη بارش μπαρὴσ, بارشق μπαρησὶκ, صلح σέλχ. Κάμνω εἰρήνην بارش اتمك μπαρὴσ ἐτμὲκ, بارشمق μπαρησμὰκ, صلح بغلمق σέλχ μπαγλαμάκ.

Εἰρηνικὸς صلحي سويجي σελχὲ σεβιδζί.

Εἰρωνία طكز τὰιζ, مزه μεζὲ, كسلدي κεσιντί.

Εἰσαγωγὴ مدخل μεντχάλ.

Εἰσακούω اسلمك ἐσλεμὲκ, اجابت, قبول اتمك καμπὲλ, ἰδζιαμπὲτ ἐτμέκ.

Εἰσβολὴ (ἐχθρικὴ) باصقن μπασκὺν, حمله χαμλέ. Εἰσβολὴ πλαγὶ يلان بصقن γιαλὰν μπασκὺν, اوركندولك ὀρκὺντὲλὲκ, قرغشلق καργασαλὴκ.

Εἰσόδημα كلور γγελίρ.

Εἴσοδος كيرش γγιρὶσ, دخول ντυχὲλ. Ἡ εἴσοδος καὶ ἔξοδος كله واروب βαρὴμπ γγελμέ.

Εἴτε استرسه ἰσὲρ, يا γιὰ, اكر ἔγερ.

Ἑκατονταπλάσιος يوز او قدر γὺζ ὄκανταρ.

Ἑκατόνταρχος يوز باشي γὺζ μπασὶ, چورباجي τζιορμπαδζή.

Ἑκατοσάρι قره غروش καρὰ γρὺσ.

Ἔκβασις صوك σὸν, اوته ὀτὲ, عاقبت ἀκιμπὲτ. Φέρω εἰς καλὴν ἔκβασιν, περαίνω بشارمق μπασαρμὰκ, حاجت بتورمك χαδζὲτ μπιτιρμέκ.

Ἐκδίδω كتورمك ظهوره وجوده βὺδζιντὲ, ζὺχυρὲ γγετιρμέκ. Ἐκδίδειν ἐν βιβλίον بر كتاب تصنيف, تأليف, انشا اتمك μπίρ κιτὰμπ τεσνὶφ, τεελὶφ, ἰνσὰ ἐτμέκ.

Ἐκδίκησις انتقام ἰντικὰμ, كين κὶν.

Ἐκδικοῦμαι كين المق, انتقام ἰντικὰμ, κὶν ἀλμὰκ, جزا ويرمك δζεζὰ βερμὲκ — νόμῳ ἀμοιβῆς قصاص اتمك κησὰς ἐτμέκ.

Ἐκδούλευσις خدمت χιζμὲτ (عبوديت ὀμπυντιέτ). Κάμνειν τινὶ ἐκδούλευσιν خدمت بولنمق χιζμετιντὲ μπελυμάκ.

Ἐκδουλεύω تينه اتمك, ايلك, خدمت χιζμὲτ, ἐϊλὶκ ἐτμέκ. (δοτ.)

Ἐκδύνω, ἐκδύω صويمق σοϊμάκ.

Ἐκεῖ اندا ὀντὰ, اورادا ὄραντα, اورالقده ὄραλικτα, اوراجقده ὄραδζικτα, καὶ ἐπὶ κινήσεως اول يره ὂλ γερὲ, اورايه ὄραϊα, اوتده ὀτεῖὲ, اورالغه ὄραλιγα, اوراجغه ὄραδζιγα.

Ἐκεῖθεν اندن ὀντὰν, اورادن ὄραντα, اورالقدن ὄραλικτα, اوراجقدن ὄραδζικτα.

Ἐκεῖνος اول ὂλ, او ὄ.

Ἐκθαμβίζω شاشرمق σασὴρμάκ.

Ἐκθηλύνω قهديه دوندرمك, عورته ἀβρετὲ, καχπεῖὲ ντὸντὲρμέκ.

Ἐκκλησία كليسا κιλισέ.

Ἐκκλησιαστικοὶ علما ἐλεμά.

Ἐκκλίνω چكنمك τζεκινμὲκ, اجتناب اتمك ἰδζτινὰπ ἐτμὲκ, ἰδὲ καὶ ἀποφεύγω.

Ἐκλαμπρότατος فضيلتلو φαζιλετλί, عزتلو ἰζζετλί.

Ἔκλεγμα مجون μαδζὲν, رچل ρετζὲλ.
Ἐκλειπτικὴ طريق شمسي ταρήκὶ σεμσί.
Ἔκλειψις طوتلمق τυτυλμά, π. χ. ἔκλειψις Σελήνης طوتلمسي آي ἄϊ τυτυλμασή. Ἔκλειψις ἡλίου طوتلمسي كنش, کون γγὲν, γγὲνὲσ τυτυλμασή. Γίνεσθαι ἔκλειψις طوتلمق τυτυλμάκ.
Ἐκλεκτὸς, ἐκλελεγμένος سچلمش σετζιλμὶσ, اورندلنمش 'ὀρὲννταλενμὶσ, اورندي ὀρὲννταί. Ἐκλεκτὰ πράγματα galanteria تحفه τὸχφὲ, تغارف τεφαρὲκ, بذله μπεζλέ.
Ἔκσασις شاشغنلق σασκηνλὴκ, حيرانلق χαϊρανλὴκ — φρενῶν, τὸ νοὸς سرسملك σερσεμλίκ.
Ἐκσατικὸς شاشمش σασμὴσ, حيران χαϊρὰν — φρενῶν عقلي كتمش ἀκλὴ γγιτμὶσ. Μένω ἐκσατικὸς شاشمق σασμὰκ, قالمق طاكه, عجب ἀδζεμπὲ, ντανᾶ καλμάκ. Κάμνω τινὰ ἐκσατικὸν حيرته كتورمك χαϊρετὲ γγετιρμὲκ, شاشرمق σασηρμάκ.
Ἐκσηθίζω ازيردن اوكرنمك ἐζμπερντὲν ὀγρενμὲκ, ازيرلمك ἐζμπερλεμέκ.
Ἐκσρατεία سغر σεφὲρ, عزيمت ἀζιμέτ.
Ἐκσρατεύω سغر اتمك σεφὲρ ἐτμὲκ — τελειόνω τὴν ἐκσρατείαν سغر سغرلمك σεφὲρ σεφερλεμέκ.
Ἐκσυρίττω قوومق αλغلمق σηκλήγηλε κοβμάκ, اتمك اوخشمق μασχαρᾶ ἐτμέκ.
Ἔκτασις ياتلق γιαηλὴκ (ملو μέντ).
Ἐκτελῶ كتورمك αλغ ἀμελὲ γγετὲρμὲκ, اجرا اتمك ἰδζρὰ ἐτμὲκ, ἰδὲ κοὶ τελειόνω.
Παθητ. حصول بولمق χυσὲλ μπυλμὰκ, وجوده كلمك βὲδζυντὲ γγελμέκ.
Ἔκτρωμα دوشش ντὲσὲσ, طقوز σήκτ.
Ἐκφράζω اتمك تعبير ταμπὶρ ἐτμέκ.
Ἐκφωνῶ ازير اوقمق ἐζμπὲρ ὀκυμάκ.
Ἐλαία زيتون اغاجي ζεϊτὲν ἀγαδζή.
Ἐλάτη چام اغاجي τζιὰμ ἀγαδζή.
Ἐλατήριον زنبرك ζεμμπερέκ.
Ἐλάττωμα قصور κυσὲρ.
Ἐλάφι, ἔλαφος كيك γγεὶκ, صغن σηγήν.
Ἐλαφρὸς ييني γεϊνὶ — τὸν νὲν ييني باشلو γεϊνὶ μπασλή.
Ἐλαφρότης ييني γεϊνιλίκ.
Ἐλαφρύνω, ἐλαφρόνω ك—ييني γεϊνιλεμὲκ, ييني γεϊνιλετμὲκ, ὲ παθητ. ييني γεϊνμὲκ, ييني γεϊνιλεμὲκ, ييني γεϊνιλμέκ.
Ἐλάχιστος كوچك ك ἐν κὲτζὲκ.
Ἐλέγχω آزارلمق ἀζαρλαμὰκ, قاقمق κακημὰκ, عيبلامق ἀϊπλαμὰκ, آزار ويرمك ἀζὰρ βερμὲκ, باشه قاقمق μποσὰ κακημὰκ, ذم اتمك ζὲμμ ἐτμὲκ, سوكمك σὸγμέκ.
Ἐλεεινὸς مسكين μεσκὶν, زواللو ζὲβαλλη.
Ἐλεημοσύνη صدقه σαντακὰ, زكات ζεκιὰτ.
Ἐλεήμων ἰδὲ εὔσπλαγχνος.
Ἔλεος شفقت σεφκὲτ, رحمت μερχαμὲτ.
Ἔλεος παρὰ θεῷ رحمت ραχμὲτ. Κινοῦμαι ἀπὸ ἔλεος كلمك اشفقت σεφκετὲ γγελμέκ.
Ζητῶ ἔλεος دلمك, چاغرمق ἰμὰν τζαγηρμὰκ, ντιλεμέκ. Ἔλεος! امان ἀμὰν.
Εὐμένεια كرم κερὲμ, عنايت ηναὲτ, لطف λὸτφ, منت μιννὲτ. Ἀπὸ σοῦ κρέμεται τὸ

ἔλεος قالدي سكا مينّت μιννὲτ σανὲ καλ-
ντή. Κάμε τὸ ἔλεος ايله لطف, كرم, احسان
ἰχσὰν, κερὲμ, λὲτφ ἐϊλέ. Ἔλεος θεοῦ توفيق
τεϐφὴκ. Ἐλέῳ θεοῦ ايله لطفي الله
ἀλλαχὲν λὲτφὶ ἰλὲ, الله بتوفيق μπὶ
τεϐφὴκ ἰλλάχ.

Ἐλεύθερα ايله اختيار ἰχτιϊὰρ ἠλὲ, كوكلجه
γγὸνὲλδζὲ, مراد مُرادجه μὲραντζὲ, بي تكلّف
μπὶ τεκελλὲφ.

Ἐλευθερία آزادلق ἀζαντλὴκ, امينلك ἐ-
μινλίκ. Δίδω τινὶ τὴν ἐλευθερίαν ازادلق
ويرمك ἀζαντλὴκ βερμὲκ, اطلاق اتمك
ἠτλὰκ ἐτμέκ.

Ἐλευθερόνω قورتارمق κὲρταρμὰκ (ازاد اتمك
ἀζὰντ ἐτμὲκ, ازادلمق ἀζαντλαμὰκ), καὶ
παθ. قورتلمق κὲρτὲλμάκ.

Ἐλεύθερος ازاد ἀζάντ.

Ἐλευθερωτὴς قورتاريجي κὲρταριτζή.

Ἐλέφαντας فيل φίλ.

Ἐλεῶ ἰδὲ εὐσπλαγχνίζομαι. Ὁ θεὸς ἐλεήσοι
αὐτῷ (ἐπὶ τεθνηκότος) الله مرحمت ايلسون
ἀλλὰχ μερχαμὲτ ἐϊλεσὶν. Κύριε ἐλέησον! الله الله
ἀλλὰχ ἀλλὰχ, الله سبحان
σὲμπχαναλλάχ.

Ἐλκυστικὸς جاذب δζιαζίμπ. Ἐλκυστικὴ δύναμις
قوّت جاذبه κὲϐϐὲτὶ δζιαζιμπέ.

Ἐλλέβορος بوينز اوتي μπὸϊνὲζ ὸτὲ, قره
اوت καραδζὰ ὸτ, خربق χαρμπάκ.

Ἔλλειψις اكسكلك ἐκσικλὶκ, اكسك ἐκ-
σὶκ, قصور κὲσὲρ, (نقصان νοκσὰν). Πά-
χειν ἔλλειψιν كورمك نقصان νοκσὰν γγὸρ-
μὲκ, اكسلمك ἐκσιλμέκ.

Ἐλλιπὴς اكسكلو ἐκσικλὲ, اكسك ἐκσὶκ.

Ἔλξις چكش τζεκὶσ, چكمه τζεκμέ.

Ἐλπίδα اميد ὲμὶντ, اميد ὲμὶζ. Τρέφω μὲ
ἐλπίδας اميدلندرمك ὲμιζλεντερμὲκ,
اميد اتمك ὲμὶντ ἐτμέκ. Χάνω τὴν ἐλπίδα
اميد كسمك ὲμὶντ κεσμὲκ, اميدي كسكلك
ὲμιντὶ κεσιλμέκ. Ἐλπίδα εἰς τὸν θεὸν توكّل
τεϐεκκὲλ.

Ἐλπίζω امق, امق, اومق ὲμμὰκ,
اميدي اولمق ὲμιντὶ ὸλμὰκ, اميدلنمك
ὲμιζλενμὲκ, اميد بغلمق ὲμὶντ μπαγλα-
μάκ. Ἐλπίζεται νὰ... كاملدر μεμὲλ
ντὲρ κί... Ἐλπίζειν εἰς τὸν θεὸν
توكّللو اولمق τεϐεκκὲλλὲ ὸλμάκ.

Ἐμβάζω كيردرمك γγιερντιρμὲκ, ايچرو
قومق, كتورمك ἰτζερὲ γγετιρμὲκ, κομάκ.

Ἐμβαίνω كيرمك γγιερμὲκ, ايچرو
كيرمك ἰτζερὲ γγιερμὲκ (داخل اولمق νταχὶλ ὸλ-
μὰκ) — κρυφίως كيرشمك γγιερισμέκ.

Ἔμπειρος ايش كورمش ἰσὲ γγὸρμὲσὲ, پشمش
πισμὶσὲ, احوال بلور ἀχϐὰλ μπιλὲρ.
Ἔμπειρος τοῦ πολέμου جنك احوالن بلور
δζὲνκ ἀχϐαλὴν μπιλὲρ.

Ἐμπερδεύω قرشترمق καρὴσὲτὴερμὰκ,
قرجشترمق καρδζὴσὲτὴερμὰκ, قرش مرش
كاريشمك καρὴσὲ μερὴσὲ ἐτμέκ.

Ἐμτεριλαμϐάνω, ἐμπεριέχω طوتمك τὲτμὰκ,
اشتمال اتمك ἰσὲτιμὰλ ἐτμέκ.

Ἐμπιστεύω اناتمق ἰνανμὰκ, اصمرلمق ἰσ-
μαρλαμάκ.

Ἔμπλασρον ملهم μελχὲμ, مرهم μερχέμ.
Ἔμπνευσις الهام ἰλχὰμ, يلتمه γελτεμέ.
Ἐμπνέω يلتمك γελτεμὲκ, الهام, القا اتمك ἰλχὰμ, ἰλκὰ ἔτμέκ.
Ἐμποδίζω قومق κόμαμακ, اليقومق ἀλικομὰκ, مانع اولمق μὲν ἔτμὲκ, مانع مانی ὀλμάκ.
Ἐμπόδιον توتق τυτὲκ, مانع μανί.
Ἐμπρὸς, ἔμπροσθεν اوكده ὄνντὲ, ايلرده ἰλερντὲ, ἐπὶ κινύσεως اوكه ὀνὲ, حضورنه χυζυρινέ. Ἔμπροσθέν σου اوكنده كوزك γγὸζὸν ὀνὸνντέ. Πέρνω τί ἐμπροσθὰ پيشين المق πισὶν ἀλμάκ.
Ἐμπροσθινὸς اونده كي ὀνντεκί. Τὸ ἐμπροσθινὸν μέρος اوك طرف ὀν ταράφ.
Ἐμπυάζω ايركلنمك ἰρινλενμέκ.
Ἔμπυον ايرك, ارك ἰρίν.
Ἐμφανίζομαι كوزنمك γγὸρὸνμὲκ, حضورنه كلمك χυζυρινὲ γγελμέκ.
Ἔμφραξις قبض κάμπζ.
Ἐμφύλιος πόλεμος ايچ جنكي ἰτζ ὀζενκί.
Ἔμφυτος جبلي ὀζιμπιλὶ, مطبوع ματμπὸ, طبيعي ταμπὶ, ذاتي ζατή. Ἔμφυτον μῖσος كين دروني κὶνὶ ντερυνή.
Ἔμψυχος جانلو ὀζιανλή.
Ἐν πρόθ. ἰδὲ εἰς. Ἐν τῷ τρώγειν اوليوب اوندە مانجه μανὸζιὰ ὄσὸνντὲ, ὄζερινντέ.
Ἐναγκαλίζομαι جان ويرمك, يان, ὀζιὰν, γιὰν βερμέκ.
Ἐνάγων دعواجي νταβαὸζή.
Ἐναντίον قرشو καρσὸ.
Ἐναντιόομαι قرشولمق καρσὸλαμὰκ, قرشو طورمق καρσὸ ντυρμὰκ, قومق κομάκ.
Ἐνάντιος قرشو καρσὸ.
Ἐνάρετος فضيلتلو φαζιλετλὸ.
Ἐναχόλησις ايش ἰὸς, كوچ γγὸτζ, كار κιὰρ, اكلنجه ἐγλενὸζέ.
Ἔναυσμα طوترق τυτρὰκ, τυτρὲκ.
Ἐνδεὴς يخصل γιοχσὸλ, فقير φακὴρ.
Ἔνδεια اكسكلك ἐκσικλὶκ, احتياج ἰχτιὰὸζ, فقيرلق φακηρλὴκ, مسكينلك μεσκινλὶκ.
Ἐνδεχόμενον, ἐνδέχεται νὰ... احتمالدركه ἰχτιμὰλ ντὴρ κί.
Ἔνδοξος اولو ὀλὸ, اق يوزي γυζὸ ὰκ, عزيز ἀζὶζ, سعادتلو σεαντετλὸ, عزتلو ἰζζετλί.
Ἐνδύω, ἐνδύνω كيورمك γγεϊὸρμὲκ, كيدرمك γγεϊντιρμὲκ (لباسلندرمك λιμπασλενντὸρμέκ). Ἐνδύομαι كيينمك γγεϊνμὲκ, لباس كيمك λιμπὰς γγεϊμέκ.
Ἔνεδρα پوصو, پوسو, يوسي πυσὸ. Στήνω ἐνέδρας, ἐνεδρεύω پوصو قورمق πυσὸ κυρμὰκ, يوصويه كيرمك πυσυϊὰ γγιρμέκ.
Ἐνέργεια فعل φὶλ, عمل ὰμὲλ, قوت κυβὲτ. Ἐνεργείᾳ لفظاً λαφζὰν.
Ἐνεργητικὸς عملي ὰμελὶ, فاعلي φαὶλί. Ἐνεργητικὸν ῥῆμα متعدي μὸτεαντί.
Ἐνεργῶ ايتمك ἐτμὲκ, ايشلمك ἰὸλεμὲκ, عمل اتمك ὰμὲλ ἐτμέκ.
Ἐνέχομαι εἴς τι اولمق خبري χαμπερὶ ὀλμάκ.
Ἐνέχυρον ἰδὲ ἀμανέτι.

Ἐνθέρμως غيرتلى γαϊρέτ-ιλε.

Ἐνθυσιασμένος وحي اهل ἔχλι βάχγ, ملهم μὄλχέμ.

Ἐνθυσιασμὸς وحي βὰχγ, الهام ἰλχάμ.

Ἐνθύμησις, μνήμη خاطر χατήρ. Ἐντυπόνω εἰς τὴν μνήμην خاطره الق χατηρὲ ἀλμάκ. Μένειν εἰς τὴν ἐνθύμησιν خاطره طورمق χατηρὲ ντὄρμάκ. Ἔρχεσθαι, πίπτειν εἰς τὴν ἐνθύμησιν, νῦν دوشمك , خاطره كلمك χατηρὲ γγελμὲκ, ντὄσμὲκ, كوكلدن قيمق γγὄνὄλντὲν κοπμάκ.

Ἐνθυμητικὸν ذهن ζίχν, حفظ χὄφζ, قوّت حافظه κὄββὲτὶ χαφηζέ.

Ἐνθυμίζω خاطره كتورمك χατηρὲ γγετὄρμὲκ, اكدرمق ἀννὄτηρμάκ.

Ἐνθυμοῦμαι خاطرده طوتق χατηρντὰ τὄτμάκ, خاطرلمق χατηρλαμὰκ, الق ἀνμάκ.

Ἐνθυμήσω خاطرده طوت χατηρντὰ τὄτ.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς فرد φέρντ.

Ἔννοια فكر φίκρ, دشونده ντὄσὄνμὲ, ἰδὲ καὶ συλλογισμὸς, ςοχασμὸς, ἐνθύμησις — νόημα μιᾶς ἐπιςολῆς, κτ. معنى μαανὰ, مفهوم μερχὄμ, مضمون μεζμὸν.

Ἐννοῶ ἰδὲ καταλαμβάνω.

Ἐνόνω بر اتمك μπὶρ ἐτμὲκ — συνάπτω اولاشترمق ὄλασὄτηρμὰκ, چاتدرمق τζιαττηρμὰκ, بتشترمك μπιτιὄτὄρμέκ.

Ἐνορίτης امام ἰμάμ.

Ἐνόχλησις ثقلت σηκλὲτ, جفا τζεφὰ, زحمت ζαχμὲτ, الم ἐλὲμ, غم γὰμ, اذيّت ἐζιὲτ, بلا μπελιά.

Ἐνοχλητικὸς زحمتلو ζαχμετλὶ, اوصاندرجي ὄσαννὄτηρνὄζή.

Ἐνοχλῶ انجتمك ἰνὄζιτμὲκ, زحمت اتمك ζαχμὲτ ἐτμὲκ, كتورمك, چكدرمك γγετὄρμὲκ, τζεκτὄρμὲκ, جفا اتمك, ثقلت σηκλὲτ, دزفه ἐτμὲκ, ويرمك βερμὲκ, اذيّت اتمك ἐζιὲτ ἐτμὲκ. Μὴ μ' ἐνοχλῆς انجتمه بني ἰνὄζιτμε μπενὶ, صالميوير σαλμὲρ, بكا خدوك ويرمه μπανὰ χὄντὲκ βὲρμε. Παθητ. زحمت, ثقلت چكمك ζαχμὲτ, σηκλὲτ τζεκμὲκ, سقلمق σηκηλμὰκ, انجنمك ἰνὄζιτμεκ, ثقلت كورمك σηκλὲτ γγὄρμὲκ.

Ἔνοχος صوچلو σὄτζλὄ, چرملو ὄζὄρμλὄ.

Ἐνταφιάζω كومك γγὄμμὲκ, قومق كومه γγὄμὲ κομὰκ, دفن اتمك ντὲφν ἐτμὲκ.

Ἐνταφιασμὸς ميّت μεὶτ, ويزلجه ὄζὲναζέ.

Ἐντελῶς كمال ايله κεμὰλ ἰλὲ, تمام ταμάμ.

Ἔντερον بغرساق μπαγηρσάκ. Ἔντερον παραγεμισμένον بونبار μπυμπάρ.

Ἐντολὴ ἰδὲ προςαγή.

Ἔντομον بوجك μπὄδζὲκ.

Ἐντόπιος ἰδὲ ἐγκάτοικος.

Ἐντόδια tripe اشكنبه ἰσκὲμμπέ.

Ἐντρέπομαι اوتانمق ὄτανμὰκ (عارلنمق ἀρλανμάκ).

Ἔντρομος دترك τιτρὲρὲκ, شاشمش σὰσμὴσ.

Ἐντροπαλὸς اوتانغن ὄτανγάν.

Ἐντροπὴ اوت ὄντ, عار ἀρ, حجاب χιὄζιὰπ, عيب ἀΐμπ, اوتانغلق ὄτανμακλὴκ. Ἀπὸ ἐντροπὴν حجابندن χιὄζαμπιντὲν, اوتاندوغندن ὄτανντὄγὄνντὰν.

Ἐντροπιάζω اوتاندرمق ὄτανντηρμὰκ, ἰδὲ παθ.

ἰδὲ ἐντρέπομαι, καὶ حجاب چكك χιδζιὰμπ τζεκμὲκ, كلمك, حجابه دوشمك χιδζιαμπὲ ντὲσμὲκ, γγελμέκ.

Ἐ΄ιτρυφῶ صغا سورمك, صغا ذوق ζὲφκ, σεφὰ σὲρμὲκ, صغالنمق σεφαλανμὰκ, خوش كچنمك χὸσ γγετζινμὲκ, عيش وعشرت ἰσὲ ἰσρετὲ μεσγὲλ ὀλμάκ. مشغول اولمق

Ἔ΄νυδρος صولو σελὲ, صودصي σενταγὴ, ابي ἀμπί.

Ἐ΄νυπνιάζομαι ἰδὲ ὀνειρεύομαι — ἀποσπερματῶ καθ' ὕπνον دوش ازمق ντὲσ ἀζμὰκ, احلام اولمق ἰχτιλὰμ ὀλμάκ.

Ἕ΄νωσις برلك μπιρλὶκ, اتّصال ἰττισὰλ.

Ἐ΄ξαγορὰ, λύτρον, خلاص بها χαλὰς παχασὴ, ἢ ἁπλῶς بها παχὰ, فدا φεντὰ, φιντά.

Ἐ΄ξαγοράζω بها ايله چقرمق παχὰ ἰλὲ τζηκαρμὰκ, قورتارمق κερταρμὰκ, خلاص اتمك χαλὰς ἐτμέκ.

Ἐ΄ξάδελφος دائی αὶζὶ ζαντέ.

Ἐ΄ξαίρεσις چقرمقلق τζηκαρμακλὴκ, استسما ἰστισνά.

Ἐ΄ξαίρετα ἰδὲ πολλὰ καλά.

Ἐ΄ξαίρετος كوزل كوكچك, خوش χὸσ, γγεζὲλ, γγὸκτζὲκ.

Ἐ΄ξαιρῶ چقرمق τζηκαρμὰκ (اتمك استسما ἰσισνὰ ἐτμέκ).

Ἐ΄ξηρημένος مستسقي μὲστεσνά.

Ἐ΄ξακολούθησις مداومت μὲνταβεμὲτ, ملازمت μὲλαζεμέτ.

Ἐ΄ξακολουθῶ طورمق ντὲρμαμακ, اوستلمك ὲσελεμὲκ, دوشمك ντὲρὲσμὲκ — τὸν δρόμον الروكتمك ἰλερὲ γγιτμὲτ, طوغرامق ντογραμὰκ, اغمق ἀγμάκ.

Ἐ΄ξαλείφω بوزمق μποζμὰκ, چالمق τζιαλμὰκ, چزمك τζιζμὲκ (محو اتمك μὰχβ ἐτμέκ).

Ἐ΄ξάνθημα آبله ἀμπιλὲ, حماق χαμάκ.

Ἐ΄ξάπαντος ἰδὲ ἐξ ἀποφάσεως.

Ἐ΄ξαπλόνω ἰδὲ ἁπλόνω.

Ἐ΄ξαρματόνω سلاحدن صويمق σιλαχντὰν σοϊμάκ. Ἐ΄ξαρματωμένος يراقسز γιαρακσὴζ.

Ἐ΄ξατμίζομαι هوالنمق χαβαλανμὰκ, بوغلنمق μπογλαιμάκ.

Ἔ΄ξαφνα, ἐξαίφνης ἰδὲ αἰφνιδίως.

Ἐ΄ξαφνίζομαι بنكلمك μπεννιλεμὲκ, بلكلمك μπελιλεμέκ.

Ἐ΄ξεπίτηδες ἰδὲ ἐπιταυτῶ.

Ἐ΄ξετάζω تفحّص اتمك, تفتيش τεφτὶσ, τεφεχχὺς ἐτμὲκ, چنترمك τζιντιρμὲκ — (τὸν μαθητὴν) سويلتمك σοϊλετμὲκ — τί, θεωρῶ καλὰ يوقلامق γιοκλαμάκ.

Ἐ΄ξέτασις تفتيش τεφτὶσ, تفحّص τεφεχχὺς.

Ἐ΄ξέχω ἰδὲ ὑπερτερῶ, ὑπερβαίνω.

Ἐ΄ξήγησις بيان μπεϊὰν, تفسير τεφσὶρ, κτ.

Ἐ΄ξηγῶ اكلاتمق ἀνλατμὰκ, ويرمك μανασὴ βερμὲκ, تفسير, شرح, تعبير, بيان, اتمك μπεϊὰν ταμπὶρ, σὲρχ, τεφσὶρ ἐτμέκ. Παθητ. تعبير اولنمق, بيان μπεϊὰν, ταμπὶρ ὀλνμάκ.

Ἐ΄ξηντάρι التمشلق ἀλτμησλὴκ.

Ἐ΄ξῆς, ἀπὸ τώρα ἢ εἰς τὸ ἑξῆς شمدن صكره σιμντὲν σονρά. Εἰς τὸ ἑξῆς بوندن صكره

μπεννταὶν σουρά. Καὶ τὰ ἑξῆς, κτλ. وايضا βὲ ἐϊζὲν, وقس βὲ κὲς.

Ἐξιλεόνω خاطرن خوش اتمك χατηρὴν χὸσ ἐτμὲκ.

Ἐξις خوي χὲϊ, عادت ἀντέτ.

Ἐξιχνεύω ايزلمك ἰζλεμὲκ.

Ἐξοδεύω خرج, مصرف, صرف اتمك χὰρδζ, μασρὰφ, σὰρφ ἐτμὲκ, خرجلمق χαρδζλαμὰκ — κακὴν κακῶς تلف اتمك τελὲφ ἐτμὲκ.

Ἔξοδον, ἔξοδα خرج χὰρδζ, خرجلق χαρδζλὴκ, مصرف μασρὰφ. Δὲν ἔχει ἔξοδα خرجلغي يوق χαρδζλιγὴ γιὸκ.

Ἔξοδος چقش τζικὴσ, خروج χυρὸδζ.

Ἐξολοθρεύω يوغ اتمك, برباد μπερμπὰντ, γιὸγ ἐτμὲκ.

Ἐξομολόγησις اعتراف ἰτιράφ.

Ἐξομολογοῦμαι اعتراف اتمك ἰτιρὰφ ἐτμὲκ.

Ἐξορία سوركونلك σὲργγὲνλὲκ.

Ἐξορίζω سوركون اتمك σὲργγὲν ἐτμὲκ, سورمك σὲρμὲκ.

Ἐξόρισος سوركون σὲργγὲν, سورلمش σὲρὲλμὲσ.

Ἐξορκίζω اند ويرمك, يمين γεμὶν, ἀντ βερμὲκ, اندلمق ἀντλαμὰκ.

Ἐξυδενόω يوغ اتمك γιὸγ ἐτμὲκ.

Ἐξουσία, δύναμις قدرت κεντρὲτ, اختيار ἰκτιντὰρ. Εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν του الندن ἐλιντὲ ντίρ. Δὲν εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν του الندن اختيار دكل ἰχτιϊὰρ ἐλιντὲ ντεὶλ.

Ἐξουσιάζω يورمق μπὲϊὲρμὰκ, امر حكم سلطنت سورمك ἔμρ, χὲκμ ἐτμὲκ, σαλτανὲτ σὲρμὲκ — ἰδὲ κυριεύω.

Ἐξοχὴ كوج γγὸτζ — τῆς γῆς, λόφος اويق ὲϊὴκ, دپه جك τετεδζίκ.

Ἔξοχος يوكسك γὲκσὲκ, يوجه γὲδζέ.

Ἐξόχως ἰδὲ μάλισα.

Ἐξοχώτατος, τίτλος διδόμενος εἰς τοὺς ἰατροὺς, ὡς ἐξοχώτατε! حكيم باشي χεκὶμ μπασή.

Ἐξυπνητήριον ساعت μὲνεμπὶχ, μὲνεμπιλὶ σαχάτ.

Ἐξυπνίζω اويانديرمق ὲϊανντιρμὰκ, اويارمق ὲϊαρμάκ.

Ἔξυπνος اويانق ὲϊαὴκ — μεταφ. ὀγλίγωρος چابك τζιαπὲκ.

Ἐξυπνῶ اويانمق ὲϊαυμὰκ, ويانو كلمك ὲϊανὴ γγελμὲκ.

Ἔξω طشره ταὶρὰ, طشاري ντισαρὶ, طشره ταὶραϊὰ, ἢ ἐπιξάσ. طشره تاشره ταὶραντὰ, طشاري ντισαρντά. Ἔξωτῆς πόλεως شهردن طشره σὲχερντὲν ταὶρά. Ἀπ' ἔξω, ἔξωθεν طشردن تاشره ταὶραντὰν, ντισαρντάν. Ἀπ' ἔξω, ἐκ τῆθες ازبردن ἐζμπερντὲν. Ἔξω ἀπὸ... πλὴν, غيري, غير γαϊὲρὶ, π. χ. ἔξω ἀπὸ τοῦτο, πλὴν τοῦτου غيري بوندن μπεννταὶν γαϊὲρὶ.

Ἐξώπετζα ἰδὲ ἐπιδερμίς.

Ἐξωτερικὸς طشرداكي ταὶραντακὶ, ντισαρντακὶ — ἐξωτικὸς, ἀπ' ἄλλην χώραν, يباني γεμπανὴ, ال ديارلو ἐλ ντιϊαρλὲ, غير ولايتلو γαϊὲρὶ βιλαετλὲ.

Ἐξωφλίζω حساب كسمك χισὰπ κεσμὲκ.

Ἐξωφλιστικὸν (ἀποχὴ) ابرا كاغدي ἰμπρὰ κιαγιντή.

Ε᾽ορτάζω قورمق دونانمه ντονανμὰ κερμὰκ, شنلك اتمك σενλὶκ ἐτμέκ.

Ε᾽ορτὴ يورتي كوني γιορτὴ, يورتي γιορτὴ γγένὲ — δημόσιος, شنلك σεῖνλὶκ, دونانمه ντονανμὰ, دونانمه‌لو كوني ντονανμαλὴ γγένὲ.

Ε᾽πάγγελμα صعت σαιὰτ, ژنه‌ات ζεναὰτ, ايش ἰσ̈, كار κιὰρ, ἰδὲ ἡ ἀξίωμα.

Ε᾽παινος اوكش ὀγὲσ̈ (مدح μὲντχ, حمد χάμντ).

Ε᾽παινῶ اوكلك ᾽ὀγμὲκ, اتمك مدح μὲντχ ἐτμέκ. Ε᾽παινῶ ἐμαυτὸν, ἐπαινέομαι, اوكنمك ὀγὲνμὲκ, بكنمك كندويي اوكلك κενιτὴ ᾽ὀγμὲκ, μπεῖενμὲκ, ἡ παθητ. اوكلمك ᾽ὀγὲλμέκ.

Ε᾽παναλαμβάνω ἰδὲ δευτερόνω.

Ε᾽πανάληψις تكرار τεκράρ.

Ε᾽πανάσασις فتنه φιτνὲ, فتنه‌لك φιτνελὶκ, ازغنلق ἀζγὲνλὲκ. Παρακινῶ εἰς ἐπανάσασιν قالدرمق καλντιρμὰκ, قوپرمق فتنه φιτνὲ κοπαρμὰκ, فساد قيلنمق φεσὰντ καϊνατμὰκ.

Ε᾽πανασατῶ قالدرمق باش μπὰσ̈ καλντιρμὰκ, عاصي اولمق, باغي μπαγὴ, ἀσὴ ὀλμὰκ, دورمق قالقمق, اياق اوزره ᾽αϊὰκ ᾽ὲζρὲ καλκμὰκ, ντερμάκ.

Ε᾽πάνω ἐπὶ σάσ. اوسنده ὲσὲνντὲ, يوقروده γιοκαρντὰ, يوقري γιοκαρὴ, اوزرنده ὲζερινντὲ, ἡ ἐπὶ κινησ. اوسنده ᾽ὲσὲνὲ, اوزرنه ᾽ὲζερινὲ, اوزره ὲζρὲ, يوقريه γιοκαρηιὰ. Ο᾽ ἐπάνω τόπος باش μπάσ̈. Α᾽πὸ ἐπάνω يوقريدن γιοκαρντὰν.

Ε᾽πανωφόρι ياپونجه γιαπονζὲ, يغمورلق γιαγμερλὲκ, ياراغي μπαρανὴ, بنيش μπινὶσ̈, كركه κερακὲ, قونتش κοντὸσ̈, خرقه χιρκὰ — τῶν γυναικῶν μακρὺ فرجه φερεζὲ.

Ε᾽παρχία ولايت βιλαὲτ — ἑνὸς Πασιὰ پاشالق πασ̈αλὴκ — ἑνὸς ἡγεμόνος بكلك μπεϊλὶκ.

Ε᾽παρχος باش بوغ μπὰσ̈ μπὸγ, حاكم χακὶμ, والي βαλὴ — τῦ τόπυ صوباشي σεμπασ̈ὴ, ضابط ζαμπὶτ, بان μπὰν, ناظر ναζὴρ, زورباشي ζορμπασ̈ὴ — μιᾶς ἐπαρχίας پاشا πασ̈ὰ, بكلربكي μπεγλέρμπεϊ — μιᾶς τοπαρχίας, τοπάρχης سنجق بكي σανζιὰκ-μπεϊ.

Ε᾽παύριον, ايرته ἰρτέ. Η᾽ ἐπαύριον ايرتسي ἰρτεσί. Τῇ ἐπαύριον يارنه γιαρηνὰ, صباحه σαμπαχὰ, ايرتيه ἰρτεϊέ. Α᾽ναβάλλω εἰς τὴν ἐπαύριον ايرته‌لمك ἰρτελεμέκ.

Ε᾽πειδὴ زيرا ζὶρα, زيراكه ζὶρακι, چونكي τζὲνκὶ, نيچون νὶτζὲν, نيچونكه νὶτζὲνκι. Ε᾽κφράζεται ἡ δι᾽ ἀπαρεμφάτυ, π. χ. ἐπειδὴ ἡ ἦλθεν αὐτὸς, ἐγὼ δὲν πηγαίνω اول كلمكلين بن كتمم ὂλ γγελμέϊν, ἢ γγελμέιλε μπὲν γγιτμὲμ, ἰδὲ γραμματ. σελ. 90 — 91.

Ε᾽πειτα صكره σονρὰ, صكره اندن ὀντὰν σονρὰ, اندن ὀντὰν, بعده μπάντεχε.

Ε᾽πέκεινα, παράνω اوبانه ζὶϊαντέ.

Ε᾽πιβουλεύω تنه دولاندرمق ντολαντιρμὰκ, دولاب قورمق ντολὰπ κερμὰκ, خنلق قزمق χαντὰκ καζμὰκ (σκάπτειν λάκκον).

Ε᾽πίβουλος ἰδὲ πανοῦργος.

Ἐπιγλωττὶς دلجك ντιλὸζίκ.

Ἐπίγραμμα غزل γαζὲλ, نكتلو بيت νὔκτελὔ μπεῖτ.

Ἐπιγραφὴ τινὸς βιβλίου عنوان ἔνβὰν — μιᾶς ἐπιστολῆς مكتوب اوستي μεκτὔμπ 'ὔσὔ.

Ἐπίδειξις كوستريش γγὸστερίσ.

Ἐπιδεκτικὸς بلور الله ἀλὰ μπιλὶε, ἰδὲ καὶ ἱκανός.

Ἐπιδέξιος قابليتلو καμπιλιετλί.

Ἐπιδεξιότης قابليت καμπιλιὲτ, قابللق καμπηλλήκ.

Ἐπιδερμὶς دريجك ντεριὸζίκ, اوز 'ὸζ.

Ἐπιδημία اولاشيجي ياپشقان مرض ἔλαστηὸζὴ γιαπηστκὰν μαράζ, صالغن خستهلغي σαλγὔν χασαληγὴ, مبارك μὔμπαρὲκ — τῶν ζώων طوار قرلمسي, اولتي νταβὰρ κηρηλμασὴ, 'ὸλετὶ, آفت ἀφέτ.

Ἐπιδιορθόνω پردازلامق περνταζλαμὰκ, پرداخت ويرمك περντὰχτ βερμέκ.

Ἐπιδρομὴ τῦ ἐχθρῦ بصقن μπασκήν.

Ἐπιεικὴς ملايم μὔλαϊμ, ἰδὲ καὶ μακρόθυμος, εὔσπλαγχνος.

Ἐπιζήμιος ἰδὲ βλαβερός.

Ἐπιζῶ قالمق صكرمه σουραϊὰ χαλμὰκ, (ἀφαιρ.)

Ἐπίθετον وصف βὰσφ, صفت σηφέτ.

Ἐπιθυμητὸς استنجك ἰσενεδζέκ.

Ἐπιθυμία استك ἰσὲκ, آرزو ἀρζὔ, رغبت ῥαγμπὲτ, مراد μὔρὰντ. Κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μὔ مرادجه μὔραντημὸζέ. Κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σὔ مرادكجه μὔραντηνὸζέ.

Ἐπιθυμῶ امرك ἰμρενμὲκ, آرزولمق ἀρζὔλαμὰκ, آرزو ايتمك, رغبت ῥαγμπὲτ, ἀρζὔ ἐτμὲκ, اوزلمك ὸζλεμὲκ — κατὰ πολλὰ اوزنمك ὸζενμὲκ, پك ارزولمق πὲκ ἀρζὔλαμάκ. Ἐπεθύμησας νὰ τὸν ἰδῆς كورمك رغبت ايدكز γγὸρὔλμεσινὲ ῥαγμπὲτ ἐττινίζ.

Ἐπικαλῦμαι τὴν βοήθειαν مدد چاغرمق μεντὲτ τζιαγηρμὰκ — τὸν θεὸν دعا ايتمك ντὔὰ ἐτμέκ.

Ἐπικερδὴς قزانجلو καζανδζλὔ.

Ἐπικράτεια يورت γιὸρτ, اولكه 'ὸλκέ.

Ἐπικυρῶ قوّت, قرار ويرمك κὔββὲτ, καρὰρ βερμὲκ, ἢ παθητ. قرار بولمق, قوّت κὔββὲτ, κὰρὰρ μπὔλμάκ.

Ἐπιλησία طوتارق τὔταρὴκ.

Ἐπίλογος خاتمه χατιμέ.

Ἐπίλοιπον ἰδὲ ἀπομεινάριον.

Ἐπιμέλεια تقيّد τεκαϊὲντ, دقّت ντηκκὰτ, اهتمام ἰχτιμάμ.

Ἐπιμελὴς مقيّد μὔκαϊὲντ, كوزي لچق γγὸζὔ ἀτζὴκ.

Ἐπιμελῦμαι چالشمق τζιαλὴσμὰκ, مقيّد اولمق μὔκαϊὲντ ὸλμάκ.

Ἐπιμένω طورمق ντὔρμὰκ, دايانمق νταϊὰνμάκ.

Ἐπιμήκης اوزونجه ὔζὔνὸζέ.

Ἐπινόμιον لقب λακὰμπ, κοι. λαγάμπ.

Ἐπιορκία خلاف يره اند χιλὰφ γερὲ ἄντ.

Ἐπίορκος خلاف يره اند بوزنجي ἄντ μποζὔνὸζὔ, اند ايچمش χιλὰφ γερὲ ἄντ ἰτζμίσ.

Ἐπιπλήττω ἰδὲ ἐλέγχω.

Ἐπιπολάζω اسيلا بولمق isilà mbulmák.
Ἐπιπολαίως ايجسز سيدجه, ظاهرده zahiretè, صورتا suretá.
Ἐπιῤῥεπὴς مايل maíl.
Ἐπίῤῥημα ظرف zárf.
Ἐπίσης برابر mperamper, همان hémen.
Ἐπισκέπτομαι زيارت ايتمك ziiaret étmék — ἕνα ἄῤῥωστον يقمق mpakmák.
Ἐπίσκεψις زيارت ziiaret, ziaré.
Ἐπισκιάζω صالمق كولكه اوزرينه ózerinè gölgè salmák, كولكه‌لندرمك gölgelendermék.
Ἐπίσκοπος اپسقپوس épiskopos, بسقپوس mpiskopos, بشبك mpismpék — παρὰ Τούρκοις قاضي kaditi, مولا molla.
Ἐπισασία ناظرلق nazirlík.
Ἐπιστάτης باقيجي mpakidji, ناظر nazír, مباشر mempasir, امين émin.
Ἐπιστήμη علم ilm, ilim, فن fen.
Ἐπιστήμων چوق بلور tzioc mpilór, اهل علم éhli ilm, معرفتلو marifetlí.
Ἐπιστολάριον انشا inshá.
Ἐπιστολὴ ἰδὲ γράμμα.
Ἐπισόμιον τοῦ πίθου فوچي چشمه‌سي, طپاسي fotzi tzesmesi, tapasi.
Ἐπιστρέφω دونمك dönmék.
Ἐπιταυτοῦ, ἐπίτηδες قصد عن ἐν kás, قصددن kasten, قصد ايله kás ilé.
Ἐπιτάφιον ميت تاريخي, هجه طاشي meit tarihi, hidzé tasi.
Ἐπιταχύνω تيز ايدرمك éditirmék — τί هجله ويرمك idzelé vérmék.

Ἐπιτηδειγμὴ شق ميسو mésik.
Ἐπιτήδειος قابليتلو kamptilitló.
Ἐπιτηδειότης قابللق kamptillík.
Ἐπιτηδεύω τί ايشلمك ishlemék.
Ἐπιτομὴ اجمال idzmál.
Ἐπίτροπος وكيل vekil — commissario قومسار kumsár, مباشر mempasir, حواله kavalé — τῶν ὑποθέσεων τινὸς ἐν τῇ αὐλῇ agente قبو كتخدا kapú ketxuda kai. καπηκιχαΐα.
Ἐπιτυχαίνω طوقنمق dokunmák, دكورمك dokurmék, دكمك dikmék — εἰς τὸ σημάδι اورمق, نشانه نشان, nisán, ἢ nisané vérmák — ἰδὲ ἀπαντῶ, εὑρίσκω.
Ἐπιφορτίζω يوكلتمك yüklemék, اغرلمق ayirlamák.
Ἐπιχείρημα ايش iš — argumento دليل delil, دلالت delalét, برهان mpurhán.
Ἐπιχειρῶ اورمق, ال ياپشمق, el yapismák, vérmák (δοτ.) — μίαν ὁδοιπορείαν يول كيرمك yol girmék.
Ἐπονομάζω اتمك, تسمّيه tesmiyé, mésemma étmék.
Ἐποχὴ تاريخ tarih, πλ. تواريخ tevarih.
Ἔρανος سفره sofra, رفه refené.
Ἐργαλεῖον ἰδὲ ὄργανον.
Ἐργαστήριον دكان dukkián, كرخانه kerhané.
Ἐργάτης ارغان irgánt, رنجبر rendzpér — τοῦ καραβίου آرغن árgán.
Ἔργον ايش iš, (كار kár, عمل amél, فعل fil, سعي saí.) Καλὸν ἔργον خير xaír. Ἄλλος μὲ ἔργον, ἄλλος μὲ λόγον كمي

قال ايله كي حال ايله κιμὶ χὰλ ἰλὲ, κιμὶ κὰλ ἡλέ. Ἔργα καλὰ خيرات χαϊράτ.

Ἐργόχειρον صنعت σανὰτ, ζεναάτ.

Ἐρεθίζω قندرمق κιντηρμάκ.

Ἐρείπια خرابلق χαραμπλὴκ, ويرانلق βιρανλὴκ, ويران ير, خراب χαρὰπ, βιρὰν γέρ.

Ἐρεύγομαι ككرمك γεϊρμέκ.

Ἔρευνα تفتيش τεφτὶσ, تفحّس τεφεχχὲς.

Ἐρευνῶ تفتيش, تفحّس اتمك τεφτὶσ, τεφεχχὲς ἐτμέκ.

Ἐρημάζω خراب, برباد اتمك χαρὰμπ, μπερμπὰντ ἐτμὲκ, بوزمق μποζμάκ.

Ἐρημία چوللك τζὸλλὲκ, چول τζὸλ, اسّز ἰσσὶζ.

Ἐρημίτης ابطال ἀμπτὰλ, زاهد ζαχίντ.

Ἔρημος اسّز ἰσσὶζ, بوزق μποζὲκ, ويران βιρὰν, خراب χαράμπ. Ἡ ἔρημος ἰδὲ ἐρημία — (μετὰ γενικῆς) سز σὶζ, π. χ. ἔρημος αὐθέντε سز صاحب σαχιμπσὴζ — μόνος يالكز γιαλνὴζ.

Ἐρμαφρόδιτος خنثي χυνσά.

Ἑρμηνεύω ἰδὲ ἐξηγῶ, μεταφράζω.

Ἑρπετὸν rettile بوجك μπὸδζὲκ.

Ἕρπης اوچوق ὲτζὲκ.

Ἑρπύζω, ἕρπω, κωλοσύρομαι سورنمك σὲρὲνμὲκ, سورکلنمك σὲρὲκλενμὲκ, قرني اوزرنه سورتنمك καρνὴ ὲζερινὲ σὲρτὲνμέκ.

Ἐρυθρίνος, τριγλὶ, بك بالغي, تكر τεκὶρ, μπὲϊ μπαλιγή.

Ἐρυσίπελας ἰδὲ ἀιεμοπύρωμα.

Ἔρχομαι كلمك γγελμέκ. Ἔρχεσθαι εἰς χεῖρας اللشمك ἐλλεσμὲκ, طوتشمق τυτεσμάκ. Μὴ ἐμπορεῖν ἔρχεσθαι كلمك γγελέμεμεκ, بزمك μπεζμέκ. Ἔλα δῶ برو كل γγὲλ μπερὸ. Ἐρχόμενος, μέλλων كلجك γγελεδζὲκ, كلسي γγελεσί.

Ἐρχομὸς كلش γγελὶσ (قدوم κιντὲμ, وصول βισὲλ).

Ἐρωδιὸς بالقچل μπαλικτζὴλ.

Ἔρωτας عشق ἡσὲκ, ἀσὲκ, سوداء σεβντά.

Ἐρωτεύομαι عاشق اولمق ἀσὲκ ὸλμὰκ, سودايه دوشمك σεβνταϊὲ ντὲσμέκ.

Ἐρώτημα سؤال σὲὰλ, مسئله μεσελέ.

Ἐρώτησις سؤال σὲὰλ (استفهام ἰσιφχάμ).

Ἐρωτικὸς ἰδὲ ἐρωτομανής. Ἐρωτικὸν τραγῶδι غزل γαζὲλ. Ἐρωτικαὶ χειρονομίαι ناز νὰζ, عشوه ὸσὲβέ.

Ἐρωτομανὴς عاشق ديوانه ἀσὲκ ντιβανὲ, عشقله حرارتلنمش يانار ἡσὲκ-ἰλὲ χερα-ρετλενμὶσ, γιανάρ.

Ἐρωτῶ صورمق σορμὰκ, سؤال اتمك σὲὰλ ἐτμέκ.

Ἐσπέρα ἰδὲ βράδυ.

Ἐσαυρωμένος مصلوب μασλὲμπ.

Ἐσφαλμένος ἰδὲ σφαλερός.

Ἐσχάρα اسقاره, اسقاره ἰσκαρά.

Ἐσχατόγηρος قوجه پك πὲκ κοδζὰ, بونامش μπὲναμὶσ.

Ἐσχατόγραια عجوزه ἀδζὲζέ.

Ἐσώβρακον طون ντὸν.

Ἐσώπανον ἰδὲ ἀσάρι.

Ἐσωτερικὸς ايچ ἰτζ, ايچرکي ἰτζερντεκί.

Ἐσωτερικῶς ايچرى ἰτζερὶ.

Ἑταιρία ἰδὲ συντροφία.

Ἔτζι اويله ؤيلە, بويله μπؤيلە, شويله شؤيلە, اويلجه ؤيلەدژە, شويلجه شؤيلەدژە, بويلجه μπؤيلەدژە, اويلجه ؤيلەدژەنە, بويلجه μπؤيلەدژەنە, شويلجه شؤيلەدژەنە. Δὲν εἶναι ἔτζι; اويله‌مي ؤيلەمى;

Ἑτοιμάζω حاضرلمق χαζىرەلامەك, حاضر اتمك χαζىر ەتمەك.

Ἑτοιμασία تدارك تەنتارىك.

Ἑτοιμόλογος دلباز ντىلمپاژ.

Ἕτοιμος حاضر χαζىر.

Ἔτος ἰδὲ χρόνος. Βάνω, γράφω τὸ ἔτος (ἐν μιᾷ ἐπιστολῇ) تاريخ يازمق تارىخ يازمەق. Νέον ἔτος باشي يىل γىل μπاشى.

Ἐτυμολογία اصل ؤصل, تصريف تاسرىف.

Εὐαγγελίζω مژده‌لمك μژدەلەمەك, κοι. μژدەلامەك, بشارت اتمك μπەشارەت ەتمەك.

Εὐαγγέλιον, τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον انجيل ىندژىل, شريف انجيل شەرىف ىندژىل.

Εὐαγγελιστής, ὁ انجيلجي ىندژىلدژى.

Εὐαρέσησις راضيلق ڕاژىلىك.

Εὐγάζω چقرمق τژىقارمەك — μέλος τι ἐξαρθρόω يرندن چقرمق γەرىنتەن τژىقارمەك, بورمق μπورمەك, برتمك μπەرتمەك, بورقمق μπەرقمەك — ἐξαιρῶ, ὡς μίαν κηλίδα, κτ. كيدرمك γىدىرمەك.

Εὐγαίνω چقمق τژىقمەك — εἰς τὸ φανερὸν چقمق τژىقمەك, قوپمق κοπمەك, ظهور كلمك ζىقىرە γىلمەك, قىتلمق κىتلىمەك.

Εὔγε افرين ەفەرىم, الله شاء لو مەشاللاه (πρὸς μεγάλους μόνον), برحوردار اول μπەرحوردار ەول, يوزك اف اولسون γۆژك ەف ەولسۆن, پىر اول πىر ەول, خوشا خوشا χوشا χوشا. Εὖγέ σοι افرين سكا ەفەرىم سانا.

Εὐγένεια شريفلك شەرىفلىك, چلبيلك τژەلەمپىلىك. Ἡ εὐγενεία σας جنابكز ژەنابىكز دژەنامپىلىژ, حضرتكز χازرەتىنىژ.

Εὐγενὴς nobile شريف شەرىف, بللو باشلو μπەللۆ μπاشلۆ, زاده كشي كىشى زادە — (τοὺς τρόπους) چلبي τژەلەمپى.

Εὐγλωττία فصاحت φەساχات, بلاغت μπەلاγات.

Εὔγλωττος دلباز ντىلمپاژ, فصيح φاشىχ, بليغ μπەلىγ.

Εὐγνωμοσύνη ايلك ەيلىك μπىلمەكلىك.

Εὐγνώμων εἶναι ايلك ەيلىك μπىلمەك.

Εὐδαιμονία مباركلك μەμπارەكلىك, اقبال ىκμπال, سعادت σەاەنتەت, دولت ντەولەت.

Εὐδαίμων مبارك μەμπارەك, دولتلو ντەولەتلى, سعادتلو σەاەنتەلى.

Εὐδοκία رضا ڕىژا, خشنودلق χوشنۇدلۇق.

Εὐδοκιμῶ ἰδὲ ἐπιτυχαίνω — ἐνεργ. راست كتورمك ڕاس γىەتۆرمەك, قلاي اتمك قولاى ەتمەك. Ὁ θεὸς νὰ τὸ εὐδοκιμήσῃ الله قولاي كتوره ألله قولاى γىەتۆرە. Σοὶ εὔχομαι νὰ εὐδοκιμήσῃς ايشك راست كلسون ەيشىك راست كەلسۆن ىستىن ڕاس γىەلسىن.

Εὐδοκῶ خشنود اولمق, راضي ڕاژى, χوشنۇدۇت ەولمەق.

Εὐεργεσία ايلك ەيلىك, احسان ىχسان.

Εὐεργέτης ايلك ايدىجي ەيلىك ەيدىژى. Ὁ εὐεργέτης μας اولو دوستمز ەولو دوستۇمۇز.

Εὐεργετῶ ايلك اتمك , احسان , انعام ἐϊλὶκ (ἰχσὰν, ἰνὰμ) ἐτμὲκ, ἢ παθητ. ايلك كورمك ἐϊλὶκ γγὸρμὲκ.

Εὐθηνὰ اوجوز ὀδζὸζ.

Εὐθηνία اوجوزلق ὀδζὸζλὸκ.

Εὐθυμία كيف κεῖφ.

Εὔθυμος كيغلو κεῖφλὸ, شين σὶν, σὲν.

Εὐθυμῶ كيغي چاتق κεῖφὶ τζατμὰκ.

Εὐθὺς شمدي σίμντι, σίντι, او ساعت ὁ σαὰτ, همان χέμεν, تيز τὲζ, تيزجه τεζὸζὲ, تيز بازار τεζ μπαζὰρ, في الحال φιλ-χὰλ. Εὐθὺς ὅπὸ ἦλθε كلدوكي كبي γγελιτὸὶ κιμπί.

Εὐκαιρία فرصت φερσὰτ, قولاي κολαΐ. Κατ' εὐκαιρίαν اوريرسه ال ἐλ βερίρσε.

Εὔκαιρος مناسب μὸνασίμπ.

Εὐκαιρῶ اولمق ايشي ἰσὶ ὅλμαμακ, الي بوش اولمق ἐλὶ μπὸσ ὅλμάκ.

Εὔκολα قولاي κολαΐ, قولايلغله κολαϊλήγήλὲ, قولايجه κολαϊδζέ.

Εὐκολία قولايلق κολαϊλὴκ, ككزلك γγενεζλίκ.

Εὐκολόπιστος تيز انانور τὲζ ἰνανὸὲρ.

Εὔκολος قولاي κολαΐ, آسان ἀσὰν, ككز γγενὲζ.

Εὐκολοτζάκιστος قرملو κηρμαλὸ, قرلجق κηρηλαδζιάκ.

Εὐκολότριπτος كورك γγεδρὲκ, اواقرق ὀδακρὰκ.

Εὐκολύνω قولاي اتمك κολαΐ ἐτμὲκ, قولايلمق κολαϊλαμάκ.

Εὐκοσμία ياقشقلق γιακηστηκλὴκ, ادب وارکان ἐντὲπὸ ἰρκὰν, اصول ὀσὸὰλ.

Εὐκρασία ἀέρος هوا خوشلغي, سرينلكي χαβὰ χοσὸλυγὸ, σερηνλὶ, هوا اعتدال ἰ-τιντὰλὶ-χεβὰ.

Εὐλάβεια صوفيلك σοφιλὶκ, عبادت ἰμπαντὲτ — ἰδὲ σέβας.

Εὐλαβὴς صوفي σοφὶ, عبادتكار ἰμπαντετκιάρ.

Εὐλαβοῦμαι (τὸν θεὸν) اتمك عبادت ἰμπαντὲτ ἐτμὲκ, ἰδὲ ἢ λατρεύω, σέβομαι, φοβοῦμαι.

Εὐλογημένος مبارك μὸμπαρὲκ, القشلو ἀλκηστλή.

Εὐλογία القش ἀλκὴστ, دعا خير χαΐρ ντὸὰ, مباركلك μὸμπαρεκλίκ.

Εὐλογιαὶ (ἐκθύματα) چچك τζιτζὲκ, ἢ ὁ σημαινόμενος ἀπὸ τὰ ἴχνη τῶν εὐλογιῶν چچك بوزمش τζιτζὲκ μποζμὸσ.

Εὔλογος معقول μακὸὰλ, لايق λαὴκ, مناسب μὸνασὶμπ, ἰδὲ καὶ ἁρμόδιος. Κρίνω εὔλογον معقول, جايز, لايق كورمك μακὸὰλ, δζιαΐζ, λαὴκ γγὸρμὲκ, بكنمك μπεὶενμέκ.

Εὐλογῶ القش اتمك ἀλκὴστ ἐτμὲκ, القشلمق ἀλκηστλαμὰκ, مباركلمك μὸμπαρεκλεμὲκ, دعا اتمك χαΐρ ντὸὰ ἐτμὲκ. Εὐλογεῖν τὴν τραπέζαν عزتلمك سفره‌يي σοφρεαϊὴ ἰζ-ζετλεμὲκ.

Εὐλογοφανὴς ἰδὲ εὔλογος.

Εὐμένεια ايلك ἐϊλὶκ, لطف λὸτφ, منت μινὲτ, كرم κερὲμ, عنايت ἰναϊὲτ.

Εὐμενὴς كريم κερὶμ, مكرم μὸκερρὲμ.

Εὐμετάβλητος تغيير μὸτεγαϊὴρ.

Εὐμετάδοτος اولشكن ὲλεστγὲν.

Εὐμορφία كوزللك γγὸζελλὶκ.

Εὔμορφος كوزل ججيزل, دلبر ديلمپير.
Εὔνοια دوستلك دوستلك, ἰδὲ καὶ εὐμένεια.
Εὐνομία ضبط زاپت, ضبطلك زاپتلك.
Εὔνους ἰδὲ εὐμενὴς — favorito سوكولو سوججيلي. Ἡ εὔνους τοῦ Σουλτάνου باش قادن باش قادن مپاسۆ كادين.
Εὐνουχίζω (ἐπὶ ἀνθρώπων) خادم اتمك خادم اتمك, ἐπὶ ζώων اينمك اينمك, اينمك اينمك, انكلمك انكلمك.
Εὐνοῦχος خادم خادم.
Εὐπατρίδης اعيان ولا يتدن اعيان ولا يتدن.
Εὐπείθεια اطاعت اطاعت, مطيلق مطيلق.
Εὐπειθὴς مطيع مطيع.
Εὐπρέπεια زينت زينت.
Εὐπρεπίζω ἰδὲ σολίζω, καλλωπίζω.
Εὐπρεπῶς ايله بزك ايله بزك, ايله زينت ايله زينت.
Εὐπροσήγορος اسان سويلشمسي اسان سويلشمسي, كولر طتلو كولر طتلو, يوزلو يوزلو, مروتلو مروتلو, مطلوم مطلوم.
Εὐπρόσωπος specioso كوسترشلو كوسترشلو.
Εὑρίσκω بولمق بولمق. Εὑρίσκειν εὐκαιρίαν فرصت بولمق فرصت بول, يول يول, φυρσὰτ μπυλμάκ. Εὑρίσκειν ἔλεος (παρά τινι) يوز بولمق يوز بولمق.
Εὐρυχωρία كيكلك كيكلك.
Εὐρύχωρος كيك كيك, بول بول, المللو المللو.
Εὐσέβεια تقوا تقوا.
Εὐσεβὴς اهل تقوا اهل تقوا, ديندار ديندار.
Εὐσπλαγχνία مرحمت مرحمت, شفقت شفقت.
Εὐσπλαγχνίζομαι اسيركـــك اسيركـــك, اجيمق اجيمق, مرحمت اتمك مرحمت اتمك.
Εὔσπλαγχνος مرحمتلو مرحمتلو, شفقتلو شفقتلو.
Εὐσόχως راست راست, محللده محللده.
Εὐσυνείδοτος (ἄνθρωπος) دوزي پاك دوزي پاك.
Εὐταξία دوزن دوزن, دوزنلك دوزنلك.
Εὐτελὴς الچق الچق, كوتو كوتو.
Εὐτρεπίζω دوزمك دوزمك, قورمق قورمق, دونانمق دونانمق.
Εὐτυχὴς قوتلو قوتلو, موتلو موتلو, طالع طالع, طالعلو طالعلو, بخت بخت, ἰδὲ καὶ εὐδαίμων, μακάριος.
Εὐτυχία قوتلولق قوتلولق, دولت دولت. Τὸ νομίζω εὐτυχίαν غنيمت دولت غنيمت دولت, بلمك بلمك, غنيمت غنيمت, مبارك مبارك.
Εὐφημῶ (τινὰ) كتورمـــك كتورمـــك, آفرين اوقمق آفرين اوقمق.
Εὐφράδεια, εὐφραδὴς ἰδὲ εὐγλωττία, εὔγλωττος.
Εὐφραίνω كوكل اجمق كوكل اجمق, كيف كيف, كيف كيف, كيف كيف

γγελμὲκ, τζιατμάκ.

Εὐφροσύνη ιفو σεφὰ, اچلمقلـــق ἀτζιλμακλὴκ, حظلك χαζλὴκ, ذوقلق ζεφκλὴκ.

Εὐφυὴς ἰδὲ ἀγχίνους.

Εὐχαριστημένος خوش كوكللو χοσὶνὲντ, خوشنود χοσὶνὲντ, راضي χὸσ γγὸνὲλλὲ, راضي ρἀζὴ.

Εὐχαρίστησις خوشنودلق χοσὶνὲντλὲκ.

Εὐχαρισία شكر σὲκὲρ. Πληθ. شكور σὲκὲρ. Ἡ ἁγία εὐχαρισία قربان κὲρμπὰν.

Εὐχάριστος ἰδὲ εὐγνώμων.

Εὐχαριστῶ, χάριτας ὁμολογῶ شكر اتمك σὲκὲρ ἐτμὲκ, الله راضي اولسون ديمك ἀλλὰχ ρἀζὴ ὀλσὲν ντεμὲκ, الله بركات ويرسون ديمك ἀλλὰχ μπερεκὶὰτ βερσὶν ντεμὲκ — τινὰ, كمنو νὰ εὐχαριστηθῇ خوشنود, راضي اتمك ρἀζὴ, χοσὶνὲντ ἐτμὲκ.

Εὔχομαι ἰδὲ προσεύχομαι, ἢ συγχαίρω. Εὔχεσθαι τινὶ αἴσια خير دعا اتمك χαὶρ ντὲὰ ἐτμὲκ. Εὔχεσθαι (τινὶ) κακὸν كلك صنمق κεμλὶκ σανμὰκ.

Εὐώδης كوزل قوخولو γγὲζὲλ κοχὲλὲ.

Εὐωδία كوزل قوقو, قوخو γγὲζὲλ κοχὲ, κοκὲ.

Εὐωδιάζω كوزل قوقمق, قوخمق γγὲζὲλ κοκμὰκ, κοχμὰκ.

Ἐφαρμόζω اويدرمق, چاتدرمق ἐὶντὲρμὰκ, τζιαττὲρμὰκ.

Ἔφεσις آرزو ἀρζὲ, هوس χεβὲς.

Ἐφετινὸς, ἢ ἐφέτος بو يل μπὲ γὴλ, بو ايلك μπὲ σενὲ.

Ἐφεύρεσις بولش μπὲλὲσ, پيدا πεὶντὰ.

Ἐφευρίσκω يكيدن بولمق γενιντὲν μπὲλμὰκ, ايجاد اتمك πεὶντὰ, ἰδζιὰντ ἐτμὲκ, وجوده كتورمك βὲδζὲντὲ γγετὲρμὲκ, پيدالمق πεὶνταλαμὰκ.

Ἐφηβία ἰδὲ ἥβη.

Ἔφηβος يكت γιγὶτ, يتشمش γετισμὶσ, بالغ μπαλὴγ, θηλ. بالغه μπαληγὰ — νέος ὑπηρετῶν τῷ βασιλεῖ καὶ τοῖς ἄρχουσι ايچ اوغلان ὶτζ ὀγλὰν.

Ἐφημερὶς روزنامه ρὲζναμὲ.

Ἐφιάλτης (πάθος τι θλίβον τὸν ἄνθρωπον ἐν καιρῷ ὕπνου) اغمر بصان ἀγὴρ μπασὰν, كابوس καμπὲς.

Ἔφιππος ἰδὲ καββαλάρης.

Ἐφόδιον يول خرجلغي γὶὸλ χαρδζληγὴ.

Ἔφοδος يوريش γὲρὲσ.

Ἔφορος ناظر ναζὶρ, ἰδὲ ἢ ἐπισάτης.

Ἔχθρα دشمنلك ντὲσμενλὶκ.

Ἐχθρεύω, φέρομαι ἐχθρικῶς دشمن اولمق ντὲσμὲν ὀλμὰκ, كتورمك, عداوت اتمك ἐνταβὲτ ἐτμὲκ, γγετὲρμὲκ.

Ἐχθρὸς دشمن ντὲσμὲν, ντὲσμὰν.

Ἔχω وار اولمق βὰρ ὀλμὰκ, اولمق ὀλμὰκ — κέκτημαι مالك اولمق μαλὶκ ὀλμὰκ. Πῶς ἔχεις; نه سن νὶτζε σὶν; ايو خوشمسن ἐὶ χὸσμὲσὲν; اى نه اسلرسن νὲ ἰσλὲρσὶν; خاطر مبارك μὲμπαρὲκ χατὴρ; اى نه عالمسكز νὲ ἀλεμντὲ-σὶνὶζ;

Ἐψὲς دون ντὲὺν γγιδζὲ, اخشام ἀχσὰμ.

Ἔψημα vin cotto پكمز πεκμὲζ.

Ἔως دك ντὲκ, دكين ντὲὶν, δοτικ. Ἔως τώρα شمديدك σὶμντιὲντεκ. Ἔως πότε; نه

كدايلوز νὲ ζεμανέντεκ; كدايچاق κατζιανέντεκ; ἕως πῦ; كدايدرمك νέρεϊέντεκ;

Ἑωσφόρος, αὐγερινὸς طاك يلدزي, صباح σαμπὰχ, ντὰν γηλιντηζή.

Ζ.

Ζαβιὰ جابولا δζαμπελὰ, شرتلك σιρρὲτλίκ.

Ζαγάρι زغر ζαγάρ.

Ζάλη ἰδὲ ἀντράλα.

Ζαλίζω شاشرمق σασηρμάκ.

Ζαμπάκι, λείριον زنبق ζαμμπάκ.

Ζαρκάδι ἰδὲ δορκάς.

Ζαρόνω بورشترمق μπερεστερμὰκ, بورترمق μπερταρμὰκ, ἢ ζαρόνομαι بورشمق μπερεσμὰκ (بوزلك μτὲζελμὲκ, ὡς τὸ πετζὶ μετὰ τὸ νοτιθῆναι).

Ζαρωματιὰ بورشق μπερεσήκ.

Ζάχαρη شكر σεκὲρ — κάντιον نبات شكر νεμπὰτ κοι. νόμπὲτ σεκὲρ, ولاد κὰντ — ἄσπρη σκληροτάτη طبرزد ταμπερζέντ.

Ζαχαρικὸν شكرلمه σεκερλεμὲ, شكر ايشي σεκὲρ ἰσί.

Ζαχαρόνω شكرلمك σεκερλεμὲκ.

Ζβέρκος ἰδὲ τράχηλος.

Ζεγκὶ اوزنكي ἔζενγγί.

Ζεματίζω قيناردمق, قومق, براقمق καϊνὰρ σεϊὰ κομὰκ, μπρακμὰκ, حشلمق χασλαμὰκ.

Ζεμπίλι زنبيل ζεμπίλ, ζιμμπίλ.

Ζενίθ سمت σέμτ.

Ζερβὰ ἰδὲ ἀριστερά.

Ζερβόχειρος صولاق σολὰκ.

Ζέσις τῆς ψυχῆς حمّت χεμιὶὲτ, غيرت γαϊρέτ.

Ζέσα اسّيجق ἰσσιδζιὰκ, سيجقلق σιδζιὰκ, اسّيجقلق ἰσσιδζιακλὴκ, اسّيلق ἰσσηλὴκ, حرارت χεραρὲτ, قزغنلق κηζγηνλήκ.

Ζεσαίνω اسّتمق ἠσσητμὰκ, اسّي اتمك ἠσσὴ ἐτμὲκ, اسّيلمك ἠσσιλεμὲκ, καὶ παθητ. اسّنمق ἰσσηνμὰκ, قزمق κηζμὰκ, π. χ. ἐζεσάθη τὸ νερὸν; صو قزديمي σὺ κηζτήμη;

Ζεσὸς, θερμὸς اسّي ἰσσὶ, اسّيجق ἰσσιδζιὰκ, سيجق σιδζιὰκ. Πάντη ζεσὸς سب اسيجق σὶπ σιδζιὰκ.

Ζευγάρι, ζεῦγος چفت τζίφτ.

Ζευγαριάζω قوشمق κοσμὰκ, چفتلمك τζιφτλεμὲκ, چفتلندرمق τζιφτλεντερμὲκ, اشترمك ἐστερμὲκ.

Ζευγίτης, ζευγηλάτης صغرتماج σηγηρτμάδζ.

Ζεύγω چفتلمك τζιφτλεμὲκ, ἰδὲ ἢ ζευγαριάζω.

Ζέφυρος باطي μπατὴ, نسيم νεσίμ.

Ζηλεύω ἰδὲ φθονῶ.

Ζῆλος غيرت γαϊρέτ.

Ζηλοτυπία قزقانچلق κηζκὰνδζ, قزقانچيلق κητζκανδζηλήκ.

Ζηλότυπος قزقانچي κηζκανδζή.

Ζηλοτυπῶ ἰδὲ φθονῶ.

Ζηλωτὴς غيرتلو γαϊρετλί.

Ζημία ضرر ζαρὰρ, زيان ζιὰν — χρηματικὴ جريمه δζεριμέ.

Ζημιόνω ضرر كتورمك σαρὰρ γγετερμὲκ, ضرر ايلمك ζαραρελαμὰκ, زيان ويرمك

طوقندرمق, چكدرمك, كتورمك ζιὰν βερμὲκ, γγετὲρμὲκ, τζεκτιρμὲκ, ντοκυντερμὰκ, ἢ παθητ. چكمك, زيان كورمك ضرر ζαρὰς, ζιὰν γγὸρμὲκ, τζεκμὲκ. Ἐζημιώθη, ἔλαβε ζημίαν طوقندي ضرر اكا ὀνὰ ζαρὰς ντοκυντέ. Ζημιόνω τινὰ μὲ ἄσπρα جريمه ايلمك δζεριμελεμὲκ, جريمه الماق δζεριμὲ ἀλμὰκ, جريمه قومق δζεριμὲ κομὰκ, ἢ παθητ. جريمه ويرمك δζεριμὲ βερμὲκ.

Ζήτημα مطلوب ματλὲμπ, مسئله μεσὲλ — δέητις رجا ριδζιά.

Ζήτησις دليش ντιλεῖσ, طلب ταλάπμ.

Ζήτυλας, ζητυλεύω ἰδὲ διακονιάρης, διακονεύω.

Ζητῶ ارامق ἀραμὰκ, اراشترمق ἀρασταρμὰκ, استمك ἰσεμὲκ, دلمك ντιλεμὲκ — pretendere دعوا اتمك, طلب ταλὰμπ, ντα-βὰ ἐτμὲκ.

Ζιγγίβερις زنجبيل ζινδζιμπίλ, اسّي اوت ἰσσὶ ὄτ.

Ζιζάνιον تّوں فوتّوں دليجه, دلوجه ντελιδζέ.

Ζίζυφον عنّاب ἀννὰμπ, زيزفون ζιζιφὲν.

Ζυλίζω ἰδὲ θλίβω.

Ζυρλὸς ἰδὲ τρελός.

Ζυγὰ ἢ μονὰ; چفتمي تكي τζίφτμι τὲκμι;

Ζυγαριὰ ترازو τεραζὲ, ايزو βεζνέ.

Ζύγι طارتي, طرتي ταρτή.

Ζυγιάζω طارتق ταρτμὰκ, ايزو چكمك βεζνὲ τζεκμὲκ, ايزو اتمك βὲζν ἐτμὲκ — ξύλα κτ. چكيلمك τζεκιλεμὲκ.

Ζυγόνω ἰδὲ πλησιάζω.

Ζυγὸς بيوندرق, بويندرق μπογιεντερὲκ — (ζώδιον ἐν οὐρανῷ) برجي ميزان μιζὰν μπὲρδζέ.

Ζῦθος صو ايله ἀρπὰ σὲ, ἢ ἀρπὰ σὲή.

Ζυμάρι, ζύμη خميره ἀδζὶν, خمير χαμίρ.

Ζυμαρικὸν اون اشي ὲν ἀσή.

Ζυμόνω يوغرمق γιογερμὰκ, خمير يوغرمق χαμὴρ γιογερμὰκ.

Ζῶ ياشامق γιασαμὰκ, صاغ اولمق σὰγ ὀλμὰκ, كچنمك γγετζινμὲκ (περνῶ), ديرلمك ντιρὶλμὲκ, عمر سورمك ὲμρ σὲρμὲκ (ζωὴν διάγειν). Ζῆθι ياشا γιασὰ, ياشه چوق τζιὸκ γιασὰ, عمرك چوق اولا ὲμρὲν τζιὸκ ὀλά. Ζῶντος اوتّه دري ايله ντιρὶ ἰλέ.

Ζωγραφία تصوير τασβίρ.

Ζωγραφίζω صورت يازمق σερὲτ γιαζμὰκ, يازمق γιαζμὰκ, تصوير اتمك τασβίρ ἐτμὲκ.

Ζωγράφος صورتجي σερεττζὶ, تصويرجي τασβιρδζί.

Ζωδιακὸς البروج μιντακὲλ μπὲρὲδζ.

Ζώδιον برج μπὲρδζ, πλ. بروج μπὲρὲδζ.

Ζωὴ عمر ὲμρ, ديرلك ντιρλὶκ, ياشمق γιασὰμὰκ. Ἡ ζωὴ εἶναι γλυκεῖα جان طاتلو δζιὰν τατλέ. Δίδω ζωὴν جان ويرمك δζιὰν βερμὲκ. Ἐφ' ὅρῳ ζωῆς اولنجه 'ὀλὲνδζε. Ἐπὶ ζωῆς تو عمرنده 'ὲμρὲυντέ. Ζωὴ καθεστηκυῖα عمر اوتراق 'ὀτερὰκ 'ὲμρ.

Ζωηρὸς تازه ταζὲ, حركت تيز τὲζ χαρεκὲτ, دنز ζιντέ.

Ζωηρότης تازلك ταζελὶκ, تيزلك τεζλὶκ.

Ζωμὶ, ζωμὸς شوربا σορμπὰ και. چوربا

τζιερμπὰ — κερέατος صوبي ات ἔτ σεή.

Ζωνάρι, ζώνη قوشاق κεσὰκ, كمر κεμὲρ, زنّار ζεννάρ. Ζώνη κατεψυγμένη مبرود مينطقة μιντακάϊ μεμπρεντέ. Ζώνη διακεκαυμένη مينطقة محروقة μιντακάϊ μεχρεκά. Εὔκρατος ζώνη مينطقة الاحمر μιντακάϊ μετεντιλέ.

Ζωντανεύω ἐνεργ. دلتمك ντιριλτμὲκ, ديري ازنك ντιρὶ, ζιντὲ ἐτμέκ.

Ζωντανὸς, ζῶν دري, ديري ντιρὶ, صاغ σὰγ, ازنك ζιντὲ, ὁ ὁλοζώντανος دپ ديري ντὶπ ντιρί.

Ζωντόβολον ἰδὲ κτῆνος.

Ζώνω قوشاتمق κεσὰτμὰκ, قوشامق κεσὰ. μὰκ. Ζώνομαι قوشانمق κεσὰνμὰκ.

Ζωογονῶ ἰδὲ ζωντανεύω.

Ζῶον حيوان χαϊβὰν, πληθ. حيوانات χαϊ. βανὰτ. Ζῶα ἥμερα, οἰκιακὰ او حيواناتي ἐϐ χαϊβανατὴ, طوارلر ντεβαρλὰρ.

Ζωοτροφία دخيره ζαχιρέ.

Ζωστὴρ τοῦ σπαθίου قلج باغي κηλὴτζ μπαγὴ, حمايل χεμαΐλ.

Ζωύφιον ἰδὲ ἔντομον.

Ζωχάδες ἰδὲ αἱμορροΐδες.

Η.

Η' ϊα. Η'τοι ياخود γιαχόντ.

Η'δη يكتلك γιγιτλὶκ, بلوغيت μπελεγιέτ.

Η'γεμονία بكلك μπεϊλὶκ.

Η'γούμενος باش پاپاز μπὰσ παπὰζ, رهبان ρεχμπὰν μπασή.

Η'γουν ἰδὲ δηλαδή.

Η'δη, κ' ὅλα ارتق ἀρτὴκ, ἰδὲ ἡ τώρα, νῦν.

Η'δονὴ ذوق ζεφκ, صفا σεφὰ (عيش وعشرت ἤσε ἰσρὲτ) — gusto حظ χὰζζ.

Η'δύνω ἰδὲ εὐφραίνω, τέρπω.

Η'δύοσμος نانه νανέ.

Η'θικὴ علم ادب ἤλμι ἐντέπ.

Η'θος ادب ἐντὲπ — indole خوي χοΐ, طبيعت ταμπιὰτ.

Η'λεκτρον كهربا κεχρεμπὰ κοι. κεχρεμπὰρ.

Η'λιάζω (τί διὰ νὰ ξηρανθῇ) قومق سرمك κὰσμὰκ γγεσὲ κομὰκ, σερμὲκ, قورتمق κὰσμὰ γγεσντὲ κερτμὰκ. Η'λιάζομαι (κάθημαι εἰς τὸν ἥλιον διὰ νὰ ζεσαθῶ) چونمق κὰσμὰ γγεσὲ τζιονμὰκ.

Η'λικία ياش γιὰσ. Ο' ἐν ἡλικίᾳ, ἡλικιωμένος, προβεβηκὼς τῇ ἡλικίᾳ ياشلو γιασλὲ, قوجامان κοτζιαμὰν.

Η'λιος كنش, كونش γγεσὲ (كون γγὲν, شمس σέμς). Καίομαι ἀπὸ τὸν ἥλιον صرمق σαρεμὰκ.

Η'λιοσάσιον θερινὸν كون اوزون ἐν ἐζὲν γγὲν — χειμερινὸν كيجه اوزون ἐν ἐζὲν γγιτζέ.

Η'λιοτρόπιον كون چچكي γγὲν τζιτζεϊ, دوه طباني ντεβὲ ταμπανή.

Η'μέρα كون γγὲν. Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν كونلردن γγὲνλεντὲ μπὶρ γγὲν, بر كون μπὶρ γγὲν. Η'μέραν παρ' ἡμέραν كوندن كونه γγὲνντὲν γγὲνὲ, كون بكون γγὲν μπὲ γγὲν. Κάθε δύο ἡμέρας بر كونده ايكي كون γγὲντὲ μπὶρ, بر كون آشوري μπὶρ γγὲν ἀσερή.

Καθ' ἡμέραν هر كون χὲρ γγὲν. Τὴν ἡμέραν جندز كوندز γγὲνντὲζ, كوندز زين γγὲνντὲζὲν. Ἡμέρας καὶ νυκτὸς جندز كوندز γγιδζὲ γγὲνντὲζ. Ἡμέρα τοῦ μηνὸς ἐν ὑπογραφῇ τῶν ἐπιστολῶν تاريخ تاريخ. Ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας كلنجه بو كونه μπὲ γγὲνὲ γγελίνδζε. Πρό τινων ἡμερῶν, ταῖς ἀπερασμέναις كون اوته ὀτὲ γγὲν. كچنلرده γγετζενλερντὲ, كونلرده اوته ὀτὲ γγὲνλερ.τέ.

Ἡμερεύω, περνῶ τὴν ἡμέραν كونلك γγὲνλεμέκ.

Ἡμεροκάματον, μισθὸς μιᾶς ἡμέρας اوين ὀγὲν, καὶ ἡ δουλεία μιᾶς ἡμέρας كونلك γγὲνλὲκ, قبال καμπάλ.

Ἡμερολόγιον تقويم τακβίμ, تاريخ ταρὴχ — παντοτεινὸν اولجاق ρὲζιαμέ.

Ἡμερόνω يواشلتمق γιαβασ̈λατμὰκ, يواش اتمك γιαβασ̈ ἐτμὲκ, يواشترمق γιαβασ̈τηρμὰκ, καὶ μεταφ. ἰδὲ καταπραΰνω.

Ἥμερος يواش γιαβὰσ̈, دولك ντὲλὲκ.

Ἡμερότης يواشلق γιαβασ̈λὴκ.

Ἡμικρανία ديلبند σ̈ακικάτ.

Ἡμιπληγία نيم νιμέ.

Ἡμισφαίριον نصف الارض νὴσφὲλ.ὲρζ.

Ἡμπορῶ (εὐπορῶ) بلمك μπιλμὲκ (μετὰ Β'. ἀπαρεμφάτου ἰδὲ γραμματ. σελ. 92), قادر اولمق καντὴρ ὀλμὰκ, الدن كلمك ἐλντὲν γγελμέκ. Ἐγὼ ἠμπορῶ νὰ τὸ κάμω αὐτὸ بو قادرم μπὲ ἰσ̈ὲ καντὴρημ, المده در ἐλιμντὲ ντὶρ, المدن كلور ἐλιμντὲν γγελὶρ.

Ἡξεύρω, ἐξεύρω بلمك μπιλμέκ.

Ἤπειρος قره καρὰ, بر μπὲρρ.

Ἤρωας پهلوان πεχλιβὰν, پهلوان μπεχαντὶρ, دلير ντιλὶρ, قهرمان καχρεμὰν, غازي γαζὴ.

Ἡρωϊσμὸς غزا γαζὰ, غزيلق γαζιλὴκ.

Ἡσυχάζω ἐνεργ. دنلنمك ντινλεννὲρμὲκ, حضور اتدرمك χυζὲρ ἐττιρμὲκ, دكدرمك ντιννὲρμὲκ, καὶ ἠδετ. حضور, راحت اتمك ἐιλمك χυζὲρ, ραχὰτ ἐτμὲκ, ἐὶλεμὲκ.

Ἡσυχία راحت ραχὰτ, حضور χυζὲρ.

Ἥσυχος حضورلو χυζυρλὺ, راحتلو ραχατλὺ.

Ἤτοι ياخود γιαχὸντ — ἰδὲ δηλαδή.

Ἡχητικὸς اوازلو ἀβαζλὺ, سسلو σεσλί.

Ἦχος صدا σεντὰ, اواز ἀβὰζ, سس σὲς — τῶν ὀργάνων چالغي, چالغو τζιαλγὴ — τῆς βομβάρδας شرپ σ̈ὶρπ — aria هوا χαβὰ, مقام μακάμ.

Ἠχῶ, ἠχολογῶ اوتمك ὀτμὲκ, صدا, اواز, سس ويرمك ἀβὰζ, σεντὰ, σὲς βερμὲκ, چك چك اوتمك τζὶν τζὶν ὀτμέκ.

Θ.

Θάλαμος ἰδὲ ὀνδᾶς — νυμφευτικὸς خانه كردك γγερντὲκ χανέ.

Θάλασσα دكز ντενὶζ, (بحر μπὰχρ, دريا ντεριὰ). Διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης قره دن هم دكزدن καραντὲν χὲμ ντενιζντέν.

Θαμβόνω قماشترمق καμασ̈τηρμὰκ, بايمق μπαϊμὰκ.

Θανάσιμος, θανατηφόρος قاتل κατὴλ, اولدرجك ὀλντὲρεδζὲκ.

Θανατικὸν اولت ὀλὲτ, ἰδὲ καὶ ἐπιδημία, πανὲκλα.

Θανατόνω اولدرمك 'ὀλντὅρμὲκ, ἰδὲ ὦ φονεύω.
Θάνατος اولم 'ὀλὅμ, وفات βεφὰτ — φυσικὸς اجل ἐδζέλ. Ἦλθεν ἐγγὺς θανάτου جان كلدي αιιὶὶὶ ὶδζιὰν μπασὺμὲ γγελντί.
Θάττης, ταφεὺς مزارجي μεζαρὸζὶ, مقبرجي μακπερεδζί, مجّي μεὶττζί.
Θάπτω كومك γγὅμμὲκ ἰδὲ ὦ ἐνταφιάζω. Νὰ μὲ θάψῃς (λόγοι δύο ἀγαπωμένων) قربان اولايم κὅρμπὰν ὁλαὶμ, قربان اولدوغم κὅρμπὰν ὁλντὅγὲμ.
Θάῤῥος امید ὅμὶντ, اعتماد ἰτιμὰντ, ἰδὲ καὶ ἐλπίδα — καρδία غيرت γαϊρὲτ, يورك γὅρὲκ.
Θαῤῥῶ, ἔχω θάῤῥος, ἐλπίδα اتمك ἰναυμάκ.
Θαῦμα معجزه μὅδζιζὲ πλὴθ. معجزات μὅδζιζάτ.
Θαυμάζω تعجّب ايلك τεαδζὸζὅπ ἐτμὲκ, حيرته قالمق, عجب ἀδζεμπὲ, χαϊρετὲ καλμὰκ, عجبلمك ἀδζεμπλεμὲκ, حيران معتبر اولمق χαϊρὰν, μὅτεχεὶρ ὁλμὰκ, طاقلمق ντανλαμάκ. Θαυμάζειν καθ' ἑαυτὸν داكشمق ντανῃσμάκ.
Θαυμάσιος, θαυμαστὸς عجبلو ἀδζεμπλὅ, عجيب ἀδζίμπ. Θαυμαστὰ πράγματα عجايب ἀδζιαὶμπ.
Θαυμασμὸς عجب ἀδζὲμπ, تعجّب τεαδζὸζὅπ حيرت χαϊρὲτ. Προξενῶ θαυμασμὸν عجبلتمك ἀδζεμπλετμὲκ, عجبلندرمك ἀδζεμπλεντὅρμὲκ, حيرته براقمق χαϊρὲτὲ μπρακμάκ.
Θαυματουργὸς كرامتلو κερὰμετλὅ, معجزاتلو μὅδζιζατλὅ, معجزلو μὅδζιζελὅ.
Θεατὴς سيرجي σεϊρὸζί.
Θεατρίζω (ἐπὶ κακῷ) اد چكمك ἀντ τζεκμὲκ.
Θέατρον سيراندكاه σεϊρὰνγγιὰχ, اوين 'οἰὲν.
Θεία πρὸς πατρὸς خاله χαλὰ, ὦ πρὸς μητρὸς ايزه τεϊζὲ, ايزه τεϊζί.
Θειάφι كوكرد κὅκὅρντ.
Θειάφοχέρι كبريت κιμπρὶτ.
Θεϊκὸς الاهي ἰλαχὶ, خدايي χὅνταϊὶ.
Θεῖος πρὸς πατρὸς عمجه ἀμὅδζιὰ, عمجه ἀμὅδζιὰ — πρὸς μητρὸς دايي, طايي ντὰϊ.
Θέλγητρον γυναικὸς ناز ιὰζ, جاذبه δζιαζιμπέ.
Θέλγω چكمك τζεκμὲκ, يملك γεμλεμὲκ.
Θελματικὸς كوكلو γγὅνὅλλὅ.
Θελματικῶς كوكل ايله γγὅνὅὶλ-ὅλε, كندو ارادتيله κεννὅντὅ ἰραντὲτ-ἰλε, حسن ارادتيله χὅσνὶ ἰραντὲτ-ἰλε.
Θέλησις كوكل γγὅνὅὶλ, ارادت ἰραντὲτ — ἐκουσία حسن ارادت χὅσνὶ ἰραντὲτ. Μὲ τὴν θέλησίν μου كوكلم ايله γγὅνὅλὅμ-ὅλε, ايله اسكم ἰσεὶμ-ἰλε, كوكلمجه γγὅνὅλὅμδζὲ.
Θέλω اسمك ἰσεμὲκ. Θέλω τὸ καλὸν (τινὸς) خير صانمق χαϊὶ σανμάκ. Θεὸς θέλοντος ان شاء الله ἰν σὰ ἀλλάχ.
Θεμέλιον تمل τεμὲλ. Καταβάλλω θεμέλιον قومق, تمل براقمق τεμὲλ μπρακμὰκ, κομάκ. Ἐκ θεμελίων تملدن τεμελντὲν, دبيدن ντιπτὲν, دبيلدن ντιμπελίκ. Χωρὶς θεμέλιον تملسز τεμελσὶζ, اصلسز ἀσηλσὶζ, اولور اولور ὁλὅρ ὁλμάζ.
Θεμελιόνω تملمك τεμελλεμὲκ.
Θεολογία علم الاهي ἰλμὶ ἰλαχὶ, علم خدا χὅνταϊὶ.

ἴλμῖ χϋιτὰ, علم باطن ἴλμῖ μπατήν.

Θεοποιῶ اتك الله ἀλλὰχ ἐτμέκ.

Θεὸς الله ἀλλὰχ, تكري تανρί, خدا χϋντὰ (حق χὰκκ, مولا μεβλά, رب ῥέμπ, باري μπαρί). Ὁ ὕψιστος θεὸς الله تعالي ἀλλὰχ τεαλά. Εὐλογημένος ὁ θεός! بارك الله μπάρεκ ἀλλὰχ, سبحان الله σϋμπχὰν ἀλλάχ. Ὁ θεὸς μέγιστος, παντοδύναμος الله اكبر ἀλλαχὅ ἔκμπερ. Θεέμε الاهي ἰλαχί, الاهم ἀλλαχὅμμε. Ὁ θεὸς νὰ δώσῃ الله ويره, ويرسون ἀλλὰχ βερὲ, βερσίν. Ὁ θεὸς νὰ φυλάξῃ الله صقلسون كوسترسون ἀλλὰχ σακλασὴν, γγϋσέρμισιν.

Θεότης تكريلك τανριλίκ, الاهيت ἰλαχιὶέτ.

Θεόφοβος قورقان الله ἀλλαχτὰν κορκάν.

Θεραπεία چاره τζιαρὲ, علاج ἰλὰδζ, درمان ντιρμάν.

Θερίζω بچمك μπιτζμὲκ, اوراقلمق ὀρακλαμάκ.

Θερισῆρι اوراق ὀράκ, طرپان τυρπάν.

Θερμαίνομαι, ἔχειν θέρμην طوتق اسيتما σιτμὰ τϋτμὰκ, π. χ. ἔχω θέρμην اسيتما بني طوتر ἰσιτμὰ μπενὶ τϋτὰρ, ἢ μετοχ. θερμασμένος اسيتمالو σιτμαλὅ.

Θέρμη, θερμασιὰ, πυρετὸς اسيتما ἰσιτμὰ κοι. σιτμὰ (حمّا χϋμμὰ, حرارت χεραρέτ). Κρύα θέρμη, διαλείπων πυρετὸς صارسدن, دترن σαρσαντὰν, ντιτρεντὲν ἰσιτμά. Συνεχὴς πυρετὸς مطبق حمّاي دايم χϋμμαΐ νταὴμ, μεταμπηκά. Πυρετὸς κακοήθης, τύφος محرقه حمّاي χϋμμαΐ μϋχρεηκὰ, حمّا قره καρὰ χϋμμὰ — ἰδὲ τριταῖος ἢ τεταρταῖος πυρετός. Θέρμη ἑκτικὴ حمّاي ذق χϋμμαΐ ζήκ.

Θερμόμετρον اسبجق وزني σιδζιὰν βεζνί.

Θέρμος رومالر ῥεμαλὰρ, ترمس τερμὅς.

Θερμὸς, θερμότης ἰδὲ ζεσὸς, ζέσα.

Θέρος زماني اوراق خرمان, χερμὰν, ὀρὰκ ζαμανή.

Θέσις ἰδὲ τοποθεσία.

Θέττω بر يره قومق μπὶρ γερὲ κομὰκ, يرلشترمك γερλεστϋρμὲκ, قوندرمق κοντερμάκ.

Θεωρητικὸς theoretico علمي ἰλμὶ... spettabile رعايتلو ῥιαετλὅ, وجاهتلو βεδζιαχετλὅ.

Θεωρία كورش γγϋρϋσ, بقش μπακὴσ — ὄψις يوز γϋζ, چهره τζεχρέ. Κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν θεωρίαν ظاهره بقسق ζαχιρὲ μπακσάκ. Κατὰ πρώτην θεωρίαν بر بقشلو μπὶρ μπακησντὲ, γγϋρϋστέ. Ἐκ θεωρίας كورشدن γγϋρϋστέν.

Θεωρῶ اتك سير σεῖρ ἐτμὲκ, ἰδὲ καὶ κυττάζω.

Θήκη قبور κϋμπὅρ.

Θηλυκόνω الكلمك ἰλικλεμὲκ, قوبچلمق κοπτζιαλαμὰκ, تقلمق τοκαλαμὰκ, دكلمك ντὅγμελεμὲκ.

Θηλυκὸς مونث μϋειυνές.

Θηλυκωτήρι قوبچه κοπτζιὰ, تقه τοκά.

Θημωνιὰ χορταρίυ, ἀχύρυ اوتلغلق ὀτλυκλὲκ, صمانلق σαμανλήκ.

Θηριακὴ تريَاق τιριγιάκ.

Θηρίον حيوانى يبرتيجي γεμπὰν χαϊβανὴ, جانور آزولو حيوان γηρτηδζὴ ὀζιανεβὲρ, ἀζυλὲ χαϊβάν.

Θηριόνω ἰδὲ ἀγριεύω, παροργίζω.

Θησαυρίζω خزينه يغمق, مال μὰλ, χαζινὲ γηγμάκ.

Θησαυρὸς خزينه χαζινὲ, χαζνέ.

Θησαυροφυλάκιον خزينه χαζινὲ, بيت المال μπεϊτυλμὰλ, بكلك μπεϊλὶκ, ميري μιρί.

Θησαυροφύλαξ خزينه دار χαζναντάρ.

Θλίψις درد ντὲρτ, قساوت κασαβὲτ, محنت μιχνὲτ, الم ἐλὲμ, غم γὰμ, قيغو καϊγὺ, ἰδὲ καὶ λύπη.

Θνητὸς اولجك ὀλεδζὲκ, اوليجي ὀλιδζί.

Θολόνω بولانق μπυλαντηρμὰκ, بولانق μπυλανὴκ ἐτμὲκ, بولاشترمق μπυλασὲτηρμὰκ, καὶ παθ. بولانمق μπυλανμὰκ, بولاشمق μπυλασμὰκ — σκεπάζω μὲ θόλον كملك κεμερλεμὲκ, قبلمق κυμππελεμὲκ, قبلمق κυμππὲ ἐτμέκ.

Θολὸς بولانق μπυλανὴκ, بولاشق μπυλασὴκ.

Θόλος كمر κεμὲρ, قبه κυμππέ.

Θόρυβος, ταραχὴ ماشه ὅαματὰ, بوزغنلق μποζγυνλὲκ, غوغا γαβγὰ καὶ. καβγὰ, كوتردي κὸτὲρντὴ, پاتردي πατηρντὴ, اغلا βὰβὰ κωγὴ, دغدغه ντὰγντὰγὰ — πλῆθος ἀνθρώπων غلبلك γαλεμπελὶκ χυδ. καλαμπαλήκ. Μὲ θόρυβον كوپر كوپر κὸπὲρ κὸπὲρ.

Θρέμμα طوار, دوار ντὰβὰρ, حيوان χαϊβάν.

Θρεπτικὸς قوّت ويريجي κυβὸὲτ βεριδζί.

Θρῆνος اغلمق ἀγλαμὰ, ماتم ματὲμ, زار ζὰρ, فريَاد وفغان φεριὰντὲ φιγάν.

Θρηνῶ زار زار اغلمق ζὰρ ζὰρ ἀγλαμὰκ — ἐνεργητ. اغلامق ἀγλαμὰκ, اجيمق ἀδζιμὰκ, ἰδὲ καὶ κλαίω, ὀδύρομαι.

Θρησκεία دين ντὶν, ايمان ἰμὰν — τῶν Μωαμεθανῶν اسلام ἰσλάμ.

Θριαμβεύω, νικῶ غالب مظفّر اولمق γαλὴμπ μυζαφφὲρ ὀλμὰκ, ظفر بولمق ζαφὲρ μπυλμάκ. Ἔρχεται θριαμβεύων مظفّر ومنصور كلمك μυζαφφερὲ μανσὲρ γγελμέκ.

Θρίαμβος ظفر ζαφὲρ, دونانما ντονανμά.

Θρόνος تخت τὰχτ, سرير σερίρ.

Θυγατέρα, θυγάτηρ قز κήζ.

Θυλιὰ دوزاق ντυζὰκ, ايپ ἴπ.

Θύμβρα اپار ἰπὰρ.

Θυμιάζω كونلكلمك γγὸνλὸκλεμὲκ, ἰδὲ καὶ καπνίζω.

Θυμίαμα كونلك γγὸνλὸκ, بخور μπυχὲρ.

Θυμιατήριον بخوردان μπυχυρντάν.

Θυμόνω (τινὰ) ἰδὲ παροργίζω, καὶ παθητ. θυμόνομαι, ὀργίζομαι اوكلنمك ὀκελενμὲκ, ὀφκελενμὲκ, دارلنمق ντὰριλμὰκ, غضب كلمك γαζεμπὲ γγελμὲκ, دارلغنمق ντὰρλιγανμὰκ, پوشمق πυσμάκ. Θυμόνομαι κατά τινος برك انجنمك كوسمك μπὶρ κιμεσνεῖὲ ἰνδζινμὲκ, κὸσμέκ. Ἐθυμώ-

ϑη اولدي اتشباره ἀτεσπαρὲ ὀλντὲ (ἐπῆρε φωτίαν).

Θυμὸς اوكه ὄκὲ, ἐϐκὲ, دارغلنق νταργηνλὴκ, غضب γαζάμπ.

Θυμώδης طارغون νταργὲν, اوكلو ὄκελὲ, تيز مزاج τὲζ μιζὰδζ, تيز تيتيز τιτὶζ, طارلغان νταρληγάν. Εἶναι θυμώδης, ὀξύθυμος تيزلنمك τεζλενμὲκ, اتمك تيزلك τεζλὶκ ἐτμὲκ.

Θυμωμένος طارغون νταργὲν, كوسلو κϋσϋλὲ, اوكلو ὄφκελὲ.

Θύρα قپو قپي καπὴ, καπὲ, (باب μπάμπ). Θύρα ξύλινος ἔμπροϑεν ἑνὸς ἐργαστηρίου كپنك κεπένκ. Θύρα κευφία اوغري قپو ὀγρὴ καπέ.

Θυρωρὸς portinaro قپوجي καπηδζή.

Θυσία ذبح ζὶπχ, قربان κϋεμπάν. Η' ἱερὰ θυσία قداس κϋντάς.

Θυσιάζω اتمك ذبح, قربان ζὶμπχ, κϋεμπὰν ἐτμὲκ, كسمك, قربان بوغازلمق κϋρμπὰν μπογαζλαμὰκ, κεσμὲκ. Θυσιάζομαι ὑπέρ τινος كنديني فدا, قربان اتمك κενντινὶ φιντὰ, κϋεμπὰν ἐτμὲκ.

Θυσιαστήριον محراب μιχράμπ.

Θώραξ, σιδηροπολέμισον دجه δζεμπὲ, كچم γγετζὶμ.

I.

Ἰαματικὸς صاغلديجي σαγαλντηδζή.

Ἰαννάριος يناريس γεναρὸς, ينار γεναὶ (كانون لخر κιανὺν ἀχήρ).

Ἰάσιμος قابل علاجي ἰλαδζὶ καμπὶλ, شفا چارسي τζιαρεσὶ μϋμκὶν, ممكن

بولجق σιφὰ μπϋλαδζιὰκ, صاغلجق σαγαλαδζιὰκ.

Ἴασπις يشم γεσὶμ, γεσίμ.

Ἰατρεία شفا σιφὰ, ἰδὲ ϑεραπεία.

Ἰατρεύω صاغلتمق σαγαλτμὰκ, صاودرمق σαϐντηρμὰκ, شفا ويرمك σιφὰ βερμὲκ, اوكدرمق ὀντηρμάκ. Παθητ. صاغلمق σαγαλμὰκ, اوكلمق ὀνϐλμὰκ, شفا بولمق σιφὰ μπϋλμὰκ, صاولمق σαϐϋλμάκ.

Ἰατρικὴ طبّ τὴμπ, علم طبّ ἰλμὶ τὴμπ.

Ἰατρικὸν علاج ἰλὰδζ, شربت σερμπέτ.

Ἰατρὸς حكيم χεκὶμ (طبيب τεμπίμπ).

Ἰδέα شكل σὲκλ, σεκίλ.

Ἰδεάζομαι ἰδὲ φαντάζομαι.

Ἴδιος باشقه μπασκά. Ο' ἴδιος كندو γγεντὲ, كندي γγεννὶ, كندوسي γγεντὲσί. Τὸ ἴδιον او, بو ἀϊνὴ γένε μπὲ, ὅ. Εἶναι τὸ ἴδιον, ταυτὸν بر در μπὶρ ντὶρ, هپ بر در χὲπ μπὶρντίρ. Κατ' ἰδίαν, κατὰ μόνας باشقه μπασκὰ, باشقه باشقه μπασκαδζὲ, ايز τεγχά. Δὲν εἶναι ἴδιον φίλε ايشي دوستلغك دكل ντοςλϋγὲν ἰσὶ ντείλ.

Ἰδιότης خاصيّت χϋϐϐέτὶ χασιέτ.

Ἰδίωμα خوي χϋὶ — ἰδὲ ϑ διάλεκτος.

Ἰδιωτεύω, ζῶ ἰδιωτικῶς كندو حالنده اولمق κεννὲ χαλιννὲ ὀλμάκ.

Ἰδιώτης, ὁ μὴ ἔχων ἀξίωμα مناصبسز μανσηπσὴζ — ἄπειρος عجمي ἀδζεμί.

Ἰδιωτισμὸς لغت λϋγέτ, سويلمكلك σοϊλεμεκλίκ.

Ἰδὲ ايشته, اشته ἰσὲ (δοτ.), ἰδοὺ νά.

Ἱδρόνω ترلك τερλεμέκ.
Ἵδρωτας (ἱδρὼς) تر , ر τέρ.
Ἱδρωτικὸς ترلديجي τερλεντιδζί, تركتوريجي τὲρ γγετιριδζί.
Ἱερατεῖον پاپازلق παπαζλήκ.
Ἱερεὺς پاپاس παπὰς, پاپاز παπὰζ, كشيش κεσῖσ.
Ἱερὸς ἰδὲ ἅγιος.
Ἱεροσυλία حرمسزلك χὸρμετσιζλίκ.
Ἱερόσυλος حرمسز χὸρμετσίζ.
Ἱκανοποίησις soddisfazzione كفارت κεφαρέτ.
Ἱκανὸς ἰδὲ ἐπιτήδειος, ἄξιος, καὶ ἱκανός (τινος πράγματος) εἶναι قادر اولمق καντὴρ ὀλμὰκ, كوجي يتمك, قدرتي κυντρετί, γγυδζὶ γετμέκ.
Ἱκέτης دعاجي ντὸαδζή.
Ἰκτὶν, πτηνὸν nibbio چيلق τζιαϊλάκ.
Ἵλεως عفو ἰναετλὸ, مرحمتلو μερχαμετλὸ, عفو σὲφκετλὸ.
Ἱμπρίκι ابرق ἱμπρήκ.
Ἰν, ἰς πληθ. ἴνες طمر انجه ἰνδζὲ ντταμάρ.
Ἰξευτὴς قوشجي κυστζὴ, قوشباز κυσμπάζ.
Ἰξεύω قوش اولامق κυσ ὀὸλαμάκ.
Ἰξὸς اوكسو ὄκσε, دبق ντήπκ.
Ἰξώδης اوكسولو ὀκσελὸ — κολλητικὸς اوزلو ὀζλὸ, يابشقن γιαπισκὰν, پك طوتيجي πὲκ τυτιδζύ. Τὸ ἰξῶδες اوزلولك ὀζλὸλὸκ.
Ἰσειδὴς مور μὸρ, قويو مور κοϊὸ μόρ.
Ἴσον امشلو μενεκσέ.
Ἥλιος يوليوس γιυλιὸς, تموز τεμὸζ.
Ἤνιος يونيوس γιυνιὸς, حزيران χεζιρὰν.
Ἱππευτικὴ بنيجيلك μπινιδζιλίκ.

Ἱππίατρος بيطار μπεϊτὰρ, ات حكيمي ὰτ χεκιμί.
Ἱππικὸν اتلو عسكر ὰτλὸ ὰσκὲρ, سپاهي σιπὰχ, سپاهيلر σιπαχιλὲρ, ἰσπαχιλέρ.
Ἱππόδρομος ات ميداني ὰτ μεϊντανὴ, ὰτ μεϊντάν.
Ἱππικόμος ات اوغلاني ὰτ ὸγλανὴ, سايس σαϊς, σεϊς.
Ἱππποπόταμος ات بالغي ὰτ μπαλιγή.
Ἵππος ἰδὲ ἄλογον.
Ἱπποσάσιον اخور ὰχὸρ, طوله ταβλά. Ὁ ἐπισάτης τοῦ ἱπποσασίου Stallmeister مير اخور μὶρ ὰχὸρ χυδ. ἰμεραχόρ.
Ἴρις, φυτὸν سوسن σουσὲν χυδ. σουσὰμ — ἰδὲ ἐράνιον τόξον.
Ἰσάζω برابر اتمك μπεραμπὲρ ἐτμὲκ, برابرلمك μπεραμπερλεμέκ.
Ἰσημερία اعتدال الليل والنهار ἰτιντηλὸλλεϊλὶ βεν-νιχὰρ — ἐαρινὴ نوروز νεβρὸζ — θερινὴ مرجان μεχριδζιὰν.
Ἰσημερινὸς خط استوا χάττὶ ἰσιβὰ, معدل ليل ونهار μεαντιλὶ λεϊλὸ νιχὰρ.
Ἰσθμὸς بوغاز μπογάζ.
Ἴσια طوغرو ντογρὸ, طوغرودا ντογρυντά. Ἴσια ἐπάνω يوقري دك ντὶκ γιοκαρὴ, دك ντίκ.
Ἰσιάζω, ἰσιόνω دوغرولتمق ντογρυλτμὰκ, دوزلتمك ντὸζελτμὲκ, دوزلمك ντὸζλεμὲκ, دوز اتمك ντὸζ ἐτμὲκ.
Ἴσιος طوغرو, دوغرو, طوغري ντογρὸ, طوز طوغرو ντὸζ ντογρὸ (مستقيم μὸσακὴμ) — ὁμαλὸς دوز ντὸζ, دمدوز ντὸμντὸζ, دب

ντεμπ ντεζ.

Ἴσκιος, σκιὰ چوغا تزیوغا, كولكه γγόλγγε, (ظلّ ζήλ, سايه σαϊέ). Κάθημαι εἰς τὸν ὅσκιον كولكه لنمك γγόλγγελεμέκ.

Ἰσορρέπης برابر μπεραμπὲρ, دنك دنك ντενκὰ ντένκ.

Ἴσος برابر μπεραμπέρ.

Ἰσοσαθμία, ἰσορροπία دنك ντένκ, معادلت μεαντελέτ.

Ἰσοσαθμίζω دنك اتمك ντένκ ἐτμὲκ, دنكلمك ντεκλεμὲκ, دنك دنك ντενκὰ ντένκ ἐτμέκ.

Ἰσότης برابرلق μπεραμπερλὴκ.

Ἰσότιμος برابر μπεραμπέρ. Γίνομαι ἰσότιμος (μὲ ἄλλον) برابرلشمك μπεραμπερλεσμὲκ, برابر اولمق μπεραμπὲρ ὀλμάκ.

Ἰσόχρονος ياشداش γιασταστάς.

Ἰσορία تاريخ ταρὴχ, πληθ. تواريخ τεβαρὴχ — μυθώδης حكايت χικιαὲτ, روايت ριβαὲτ, قصّه κησσά.

Ἰσορικὸς, ἰσοριογράφος تواريخجي τεβαριχτζὶ راوي ραβὶ, πληθ. ἰσορικοὶ راويان ραβιὰν, اصحاب تواريخ ἀσχάμπῖ τεβαρίχ.

Ἰχνὸς ἰδὲ λιγνός.

Ἰχυρία طوتمه سي سدك σιντὶκ τυτυλμασή.

Ἰχυρογνωμία عناد ἰνὰντ, عنادلق ἰναντλὴκ, عنادجيلك ἰναντζηλὴκ, پك باشلق πὲκ μπασλὴκ.

Ἰχυρογνωμῶ عناد اتمك ἰνὰντ ἐτμὲκ, عنادلشمق ἰναντλασμάκ.

Ἰχυρογνώμων عنادجي ἰναντζή.

Ἴσως بلكه, بلكي μπέλκι, بلكيده μπελ. κιντέ. Ἴσως νὰ ... اولا كه ὀλὰ κί... مكر μέγερ.

Ἰτέα سوكه σὸγγὲντ.

Ἰτέρι اش ἐσ, چغت τζίφτ.

Ἰχθυοκόλλα بالق طوتقالي μπαλὴκ τυτκαλὴ, سريش σιριὶσ, چرش τζιρὶσ.

Ἰχθὺς ἰδὲ ψάρι. Οἱ ἰχθύες (ζώδιον) حوت برجي χὸτ μπερτζή.

Ἰχνηλατῶ, ἰχνεύω ايزلمك ἰζλεμέκ.

Ἰχνογραφία كرله κερλεμὲ, رسم ρέσμ.

Ἴχνος از, ايز ἰζ (اثر ἐσέρ). Οὐδὲ ἴχνος αὐτῆς ἔμεινε اثري بله قالمدي ἐσερὶ μπιλὲ κάλμαντη. Ἀκολουθῶ τὰ ἴχνη τινὸς ايزلرينه, ايزلرنجه ἰζλεριὶ, ἰζλερηζὲ, ἰζλέρίλε γγιτμέκ.

Κ.

Καβάδι قفتان καφτάν.

Καββάλλα, πηγαίνω كبّالّه, ἱππεύω andar à cavallo ات ايله وارمق, آتلو ἀτλὸ, ἂτ ἰλὲ βαρμάκ. Δὲν ἀξίζει διὰ καβάλλαν بنويه يرامز μπινὸὲ γιαραμάζ.

Καββαλάρης (ἔφιππος) اتلو ἀτλὸ.

Καββαλικεύω اتلنمق ἀτλανμὰκ, بنمك اته ἀτὰ μπινμέκ.

Καβὸκι قاوق καβὸκ.

Καβὸρι لنگ λενγγὲτζ, پنگ γενγγέτζ.

Κάγκελλον پرمقلق παεμακλὴκ, قفس καφὲς.

Καγχάζω اتمك قهقه καχκαχὰ ἐτμέκ.

Καδί, κάδος وار βαρὲλ, قوچي φυτζή.

Καζάνι (λέβης) قزان καζάν, قزاج μπα κεάδζ.

Καθαιρῶ τῦ ἀξιώματος عزل اتمك ἄζλ ἐτμέκ, معزول اتمك μαζθλ ἐτμέκ.

Καθαρίζω ἰδὲ κάμνω καθαρὸν, πασρεύω — (διαλέγω π. χ. τὸ σιτάρι) سچمك σετζμέκ, اوكرتلمك ὄγθρτλεμέκ, اورندلمك ὄρθντελεμέκ — κινεῖν τὴν κοιλίαν سورمك σθρμέκ, لينت ويرمك λινέτ βερμέκ.

Καθαρὸς, καθάριος تيز τεμίζ, پاك πάκ, آري ἀρή, طاهر ταχίρ, خالص χαλίς.

Καθάριον ιερὸν پاك صو, صافي σαφὶ, πάκ σύ. Κάμνω καθαρὸν طاهر, پاك, تيز اتمك ταχὲρ, πάκ, τεμὶζ ἐτμέκ, آرتق ἀρὶτμάκ, پاكلمق πακλαμάκ, تيزلمك τεμιζλεμέκ. Πολλὰ καθαρὸς صام صافي σὰμ σαφή.

Κάθαρσις سورمسي يورك γθρὲκ σθρμεσί.

Καθαρτήριον πῦρ اعراف ιράφ.

Καθαρτικὸν, κινητικὸν شربتي سورمه σθρμὲ θερμπετί, شربت θερμπέτ.

Κάθε هر χὲρ, π. χ. κάθε ἕνας, καθεῖς هر كيمسه χὲρ κιμέσνε, هر كس χὲρ κὲς, هر بر χὲρ μπὶρ, هر كيمسه χὲρ κιμσέ.

Καθέδρα ἰδὲ θρόνος, σκαμνί.

Καθεξῆς ἰδὲ ἀκολούθως· ὧ ὕτω καθεξῆς سايرلري σαϊρλερὶ μπθνὰ κιὰς ἐϊλέ, بوكا قياس ايله μπακιὰ μπθν ιτὰν φεχμὰ ὀλθνὰ, بوندن قياس ايله μπθνιτὰν κιὰς ἐϊλέ.

Καθετὴρ ميل μίλ.

Κάθετος γραμμὴ خط عمود χάττὶ ἀμὰντ.

Κατὰ κάθετον عموداً ἀμθντέν.

Καθῆκον ἰδὲ χρέος — ἀράδα, τάξις convenienza لايقلق λαϊκλὴκ, يقشمقلق γιακιὄμακλὴκ, اويمقلق ὔϊμακλὴκ.

Κάθημαι اوترمق ὀτθρμὰκ — σαυροπάδι بغدلش قورمق μπαγιτὰσ κθρμὰκ. Ὁ καθήμενος πάντοτε, ἢ ἀγαπῶν νὰ καθῆται اوترغان ὀτθργάν. Καθίζω (ἐπὶ πτηνῶν) قونمق κουμάκ.

Καθημερινὸς هر كونلو χὲρ γγθνλὔ. Καθημερινὴ (ἐργάσιμος ἡμέρα) ايش كوني ἰσ γγθνὔ.

Κάθισμα اوترلجق ير ὀτθρλιὰκ γέρ.

Καθὸ كبي γγιμπὶ, كدكي νιτεκί.

Καθολικὸς-κῶς ἰδὲ γενικὸς, γενικῶς, ἐν γένει.

Καθρέπτης آيينه ἀϊνὲ, اينه ἀϊνά.

Καθὼς كبي γγιμπὶ, كدكي νιτέ. Καθὼς αὐτὸ بونجلين μπθνδζηλαὴν, اونجلين ὀνδζηλαὴν.

Καὶ هم χὲμ, و βὲ (ايله ἰλὲ, ايله μπιλέ). Καὶ ἐγὼ ايله μπέν-ντα.

Καΐκι قايق καὴκ.

Καινήριος (καινὸς) يكي γενὶ (جديد δζεντίντ). Καινήρια, νέαι εἰδήσεις, νέα خبر χαμπὲρ, حوادث χαβαντίς.

Καιρὸς زمان ζεμὰν, ζαμὰν. Οἱ 4 καιροὶ دورت فصل ντὄρτ φὰσλ, φασὴλ. Περνῶ τὸν καιρὸν زمان كچورمك ζαμὰν γγετζὄρμὲκ, ايلمك ἐγλεμέκ. Εἰς ὀλίγον καιρὸν زمان آز ايله ζαμαντὲ ἄζ. Κατὰ τὸν καιρὸν زمان كوره ζεμανὲ γγὄρέ. Καθὲν μὲ τὸν καιρόν τε وقتلو ايله βακτλὔ βακὴτ-ιλε. Ἐν καιρῷ محلنده μεχελλιντὲ, وقتلو ايله βακὴτ-ιλε

ايلا زمان زمان ζεμὰν ἰλέ. Ἀρκετὸς καιρὸς چوقچه تزلاختزلى زمان خيلى χαϊλὶ ζεμάν. Τώρα εἶναι ὁ καιρός τȣ χέμεν τζιαγὴ ντής.

Καῖσαρ قيصر καϊσὰρ, چاسار τζιασάρ.

Καίω ياقمق γιακμὰκ, ياندرمق γιαντȣρμὰκ, كويندرمك γγȣγὲντȣρμὲκ — ἐν πυρὶ ȣ̈ μαχαίρᾳ يقمق يقوب γικὴμπ γιακμάκ. Παθητ. ياقلمق γιακȣλμὰκ, يانمق γιανμὰκ, كويلمك γγȣγὲνμὲκ.

Καϊδȣ̈ (αἰθυκ) قره بطق καρὰ μπατάκ.

Καιρίζω قوقوغدمق κοκογȣταμὰκ, قولچقه اوتمك κολοτζκὰ ὄτμὲκ, نقنقه اتمك νεκνεκὲ ἐτμέκ.

Καιρία شرتلك σιρρὲτλὶκ, يرامزلق γιαραμαζλὴκ.

Καίζω, καιόνω قاقمق κακȣμὰκ, κακμὰκ, كوسمك κȣ̈σμὲκ, خاطري قالمق χατȣρὴ καλμὰκ, انجنمك ἰνδζȣμέκ.

Καιόθεια كم عادت κὲμ ἀντὲτ, بد خوي, فنا φενὰ, μπέντ χὲϊ.

Καιόθης يرامز طبيعتلو γιαραμὰζ ταμπιατλȣ̈, بد خوي μπὲντ χȣ̈ϊ, يرامز, بد خويلو μπὲντ, γιαραμὰζ χȣ̈ϊλȣ̈.

Καιοκαιρία هوا فنالغي χαβὰ φεναλιγὴ.

Καιολογία غيبت γαϊμπὲτ, γȣμπέτ.

Καιόλογος كم, غيبت سويليجي κὲμ, γαϊμπὲτ σȣ̈ϊλεϊδζὶ, كم دللو κὲμ ντιλλȣ̈, دلليجي ντιλλεϊδζί.

Καιολογῶ دللمك ντιλλεμὲκ, غيبت اتمك γαϊμπὲτ ἐτμὲκ, σȣ̈ϊλεμέκ.

Καιόμοιρος ἰδὲ καιότυχος.

Καιοπαθῶ كلك كورمك κεμλὶκ γγȣ̈ρμέκ.

Καιοποιὸς ἰδὲ καιὸς, καιȣ̈ργος.

Καιοποιῶ ἰδὲ βλάπτω.

Καιὸς كم κὲμ, يرامز γιαραμὰζ, كوتي κȣ̈τȣ̈, فنا φενὰ, فسادلو φεσαντλȣ̈.

Καιοσόμαχος بوزق سلمليمنتسي μποζὲκ.

Καιότερος يرامز γιαραμὰζ, ازغون ἀζγὲν.

Καιότυχος زواللو ζὲβαλλȣ, مسكين μεσκὶν.

Κάκȣ, τȣ̈ κάκȣ ἰδὲ ματαίως, εἰς μάτην.

Κακȣ̈μι قاقوم καικȣ̈μ.

Καικȣ̈γμα يرامزلق γιαραμαζλὴκ, يرامز γιαραμὰζ ἰσ̈, حرامزادملك χαραμζαντελὶκ, اشقيالق ἐσ̈κιαλὴκ.

Καικȣ̈ργος حرامزاده χαραμζαντὲ, يرامز γιαραμὰζ, فسادلو φεσαιτλȣ̈ — ἰδὲ κατάδικος.

Καιοφαίνεται كلمك كوجنه γγȣ̈δζὲνὲ γγελμὲκ, كلمك اغر ἀγὴρ γγελμέκ. Ὅμως νὰ μὴ σοὶ καιοφανῇ كلمسون اما كوجكه ἄμμα γγȣ̈δζȣνὲ γγέλμεσιν.

Καιοχωνευσία سكرمكلك σιιιρμεμεκλὶκ, تحمت τȣ̈χμέτ.

Καιοχώνευτος هضم اولنمش χὲζμ ὀλὲνμαμιȣ̈σ̈.

Καλὰ ايو ἐϊ, خوش χὸσ̈. Πολλὰ καλὰ پك ايو πὲκ ἐϊ.

Καλάθι سپتجك σεπετδζὶκ.

Καλάϊ (κασσίτερος) قالاي καλάϊ.

Καλαμάνι (χάλκανθος) قره بويا καρὰ μποϊὰ.

Καλαμάρι (μελανοδοχεῖον) حقه χοκκὰ, دويت ντιβιτ, καὶ τὸ ἐν τῷ καλαμαρίῳ ȣ̈ημα λαλικά.

Καλάμι قامش, قمش καμὴσ̈ — τῶν ὑφαντῶν ορσωلو μασȣρέ. Ὁ ῥόζος ἑνὸς καλαμίȣ

قلم بوغمي καλὲμ μπογυμή. Καλάμι τοῦ ποδὸς انجك ἰνδζίκ, ساق σάκ.

Καλαμοθήκη قلمدان καλεμυτάν.

Καλαμπόκι ترك بغداي τὔρκ μπαγνταΐ, هلده χελιτέ.

Καλαπόδι نعلين ναλὴν, پاچيله πατζιλέ.

Καλαφατίζω قلفت اتمك καλαφὰτ ἐτμὲκ, قلفتلمق καλαφατλαμάκ.

Καλενδάριον ἰδὲ ἡμερολόγιον.

Κάλι, καλιὰ قلیه καλιέ.

Καλιακοῦδα, κολοιὸς الا قرغه ἀλὰ καργά.

Καλιγόνω نعلتمق ναλατμὰκ, نعللمق ναλλαμάκ.

Καλιγωτὴς نعلمند ναλμπέντ.

Καλλιγραφία خط حسن χόσνι χάττ.

Καλλιέργεια (ἑνὸς τόπου) تيمار τιμὰρ, شينلك σενλίκ.

Καλλιεργῶ تيمار اتمك τιμὰρ ἐτμέκ. Τόπος καλλιεργημένος معمور ير شين, σὲν μεμὔρ γέρ.

Κάλλιος, καλήτερος داخي ايو ντιαχὰ ἐΐ (يك γὲκ, يكرك γεκρὲκ).

Καλλιτερεύω ἐνεργ. يكلمك γεγγλεμὲκ, اوكرمك ὀναρμὰκ, ἢ ὄδετ. اوكمك ὀνμάκ.

Καλλωπίζω پرداخت, زينت ويرمك περιτὰχτ, ζινὲτ βερμέκ.

Καλοβάτης ايافلق چانبازي ἀγιακλὴκ δζιαμμπαζή.

Καλόγηρος كشيش κεσὶσ — παρὰ τὔρκοις درويش ντερβίσ.

Καλογριὰ كشيشه κεσισὲ, قالوكريا καλυγιριά.

Καλοκἀγαθία صالحلق σαλιχλὴκ, ايولك ἐΐλίκ.

Καλοκἄγαθος ايو ادم ἐΐ ἀντὰμ, صالح σαλὴχ, اصلاح ἰσλάχ.

Καλοκαῖρι ياي γιάϊ, ياز γιάζ. Χειμῶνα καὶ καλοκαῖρι قشين يازين γιαζὴν κησὴν.

Καλοκαιριάζω يازلمق γιαζλαμὰκ, يايلمق γιαϊλαμάκ.

Καλοκαιρινὸς يازلو γιαζλὴ, يايلو γιαϊλή.

Καλὸς ايو, اي ἐΐ, خوش χόσ.

Καλοσύνη ايلك ἐΐλίκ, خير χαΐρ.

Καλότυχος ἰδὲ μακάριος, εὐτυχής.

Καλῶπι (πρόπλασμα) قالب καλὴμπ, καλέμπ. Χύνω εἰς τὸ καλῶπι قالبلمق καλημπλαμάκ.

Καλπάκι قلپاق, قالپق καλπάκ.

Κάλπικος قلب κὰλμπ, π. χ. κάλπικη μονέδα قلب اقچه κὰλμπ ἀχτζὲ, زيوف اقچه ζιὔὔφ, τὲλμπὶς ἀχτζὲ, قزل اقچه κιζὴλ ἀχτζέ.

Καλπαζάνης قلبزن καλμπιζὲν, χυδ. καλπαζάν.

Καλύβη قالبه καλιμπὰ, قالوه καλιὔὲ, كلبه κὔλμπὲ, κὔλὔμπὲ, اوبا, اوبه ὀμπά.

Κάλυμμα اورتو ὀρτὔ — τῆς κεφαλῆς باش اورتسي μπὰσ ὀρτὔσὔ, قاپوت καπὔτ, بورنس μπὔρνὸς, باشلق μπασλὴκ — τῆς κεφαλῆς ἐκ φίλτρου ἐναντίον τῆς βροχῆς قبالاق καμπαλάκ.

Καλύπτρα τῶν γυναικῶν بورنجك μπὸρὔνδζίκ, μπὔρὔνδζὴκ.

Κάλφας, μαχτῆς قالفه καλφά.

Καμάρα كمر κεμὲρ, ἰδὲ ἢ θόλος.

Καμαρόνω كملك κεμερλεμὲκ, καὶ μεταφορ. نازلنمق ναζλανμάκ.

Καμηλᾶς دوجي ντεβεδζί.

Καμηλοπάρδαλις سرنايا σὲρναπά.

Καμηλόπυλον كوچك κὸτζὲκ, كوشك κὸσὲκ.

Κάμηλος, καμῆλι دو ντεβὲ, καὶ ἡ ῥάχη اوركج ὀργγὲτζ.

Καμίνι اوجق ὀδζιὰκ, قمين καμίν.

Κάμνω ايتمك, ايلمك ἐτμὲκ, ἐϊλεμὲκ, ياپمق γιαπμὰκ, قلمق κηλμάκ. Τί νὰ κάμω نه ايليم νὲ-ἐϊλεὶμ. Κάμε ὅ,τι ἰξεύρεις قالدكدن بلدكدن μπιλντὲγὲυντὲν κάλμα. Ἐμπορῶ νὰ κάμω χωρίς τινος πράγματος entbehren كچمك γγετζμὲκ, كچنك γγετζινὲ μπιλμὲκ, ἀφαιρ. ἢ τῷ سز σὴς

Καμπάνα چاك τζιάν. Τραβῶ τὴν καμπάναν چاك چالمق τζιὰν τζιαλμάκ.

Καμπαναρεῖον قلّه سي چاك τζιὰν κελλεσί.

Κάμπη ترتل, طرطل τιρτὴλ, طريل τιρὴλ, يوز, قرق اياقلو γὲζ, κὴρκ ἀγιακλή.

Κάμπος قر κὴρ, اوا ὀβὰ, ميدان μεϊντάν.

Καμπύρα قمبورلق καμμπὲρλὲκ.

Καμπύρης (κεκυφὼς) قمبور, بوكريلو καμμπὲρ, μπὸγριλὸ, اوركجلو ὀργγεδζλὲ.

Καμπυλόνω اكمك ἐγμὲκ, اكري انمك ἐγρὶ ἐτμὲκ, اكلتمك ἐγιλτμὲκ.

Καμπύλος اكري ἐγρὶ, بوكري μπὸγρί.

Καμόνομαι ἰδὲ προσποιοῦμαι.

Κᾶν هيچ اولمزسه χὶτζ ὀλμάζσα, باري μπαρὶ, هيچ اولمسه χὶτζ ὄλμασα, دلط σάλτ.

Καναβέτα قانوتا κανεβετὰ, شراب صندوقي σὶραὰμπ σαντυγγύ.

Κανακεύω ἰδὲ κολακεύω, χαϊδεύω.

Κανάλι تكنه τεκνὲ, اولق ὀλὲκ, صو يولي σὲ γιολὲ — μολυβδένιον قبور κεμπὲρ — ἀπὸ τοῦβλα كونك κὸνὲκ — ὑπόγειον اوغن ὀγὲν, كاريز κιαρὶζ, χυδ. γγερίζ.

Κανάρι حقيق قوشي χακὴκ κὸσὲ, قناريا καναριὰ.

Κανέλα دارچين, طارچين ταρτζίν.

Κανδηλάπτης قنديلجي καντηλδζή.

Κανδῆλι مم μὲμ, ἰδὲ ἢ κηρί, λυχνάρι.

Κανεῖς كمسه κιμσὲ, هيچ بر كمسه χὶμζ μπὶρ κιμσὲ, هيچ بر χὶτζ μπὶρ, ἢ κανένα ἐδετ. هيچ بر شي χὶτζ μπὶρ σεῖ, بر شي μπὶρ σεῖ هيچ χὶτζ (ὅλα μὲ ἀρνητικὸν ῥῆμα). Μὲ κανένα, κατ' ἐδένα τρόπον هيچ بر وجهله χὶτζ μπὶς βέδζχ-ιλε, طريقله ταρὴκ-ιλε.

Κανθαρίδες قوطوز بوجكلري κοντὸζ μπὸδζεκλερὶ, يشيل بوجكلر γεσὶλ μπὸδζεκλὲρ.

Κάνθαρος بوق بوجكي μπὸκ μπὸδζεῖ, طوكزلان ντονυζλὰν, بوينزلو بوجك μπαϊνεζλὲ μπὸδζὲκ.

Κανίσκι ἰδὲ κοφίνι.

Κανναβὶ كنوبر κενεβὶρ, كندر κεντὶρ.

Κανναβόσπορος كنوداد κενεβντανὲ, كندر تخمي κεντὶρ τοχμὴ, دانه سي σὲχντανέ.

Κανόνι طوپ τόπ.

Κανονικὸς قياسي κιασὴ, قانوني καινυνέ.

Καντάρι (τάλαντον) قنطار καντὰρ, καντάρ.

Κανὼν, κανόνας قانون καινὲν, قاعده καντὲ — norma statuto آيين αὶν, رسم ῥὲσμ,

ادت ἀντὲτ — τῶν ὑφαντῶν ὀδοντωτὸς μπεσὶνδζ, πεσένδζ.

Καπηλεῖον ايخانه μεϊχανέ. Κρατεῖν καπηλεῖον سورمك ايخانه‌جيلك μεϊχανεδζιλὶκ σὲρμὲκ.

Κάπηλος ايخانه‌جي μεϊχανεδζί.

Καπίσρι يولار γιὲλὰρ, ἰδὲ ὃ χαλινάρι.

Κατισρόνω يولار طاقمق γιὲλὰρ ταχμὰκ, يولار اورمق γιὲλὰρ βὲρμὰκ, يولار رلمق γιὲλαρλαμάκ.

Καπλατίζω قپلامق καπλαμάκ.

Καπνιὰ قوروم κὲρὲμ.

Καπνίζω توتلمك τὲτλεμὲκ, توتمك τὲτμὲκ, توتنلمك τὲτὲνλεμὲκ, توتون, دخان ντὲχὰν τὲτὲν ἐτμὲκ, τζηκμὰκ — affumicare توتسيلمك τὲτσιλεμὲκ, توتسي اتمك τὲτσὶ ἐτμὲκ — πίνω καπνὸν توتن ايچمك τὲτὲν ἰτζμὲκ, τζεκμὲκ — ξηραίνω εἰς τὸν καπνὸν پاصترمه اتمك πασὲρμὰ ἐτμὲκ.

Καπνισὸς توتنلو τὲτὲνλὲ. Καπνισὸν تيلو پاسترمه πασὲρμά.

Καπνοδόχη باجه μπαδζιά.

Καπνὸς توتن. توتون τὲτὲν, دخان ντὲχὰν.

Κάποιος ايمسه κιμέσνε, ايمسه بر μπὶς κιμέσνε, امسه بر μπὶς κιμσὲ, بركشي μπὶς κισὶ, بر ادم μπὶς ἀντὰμ, كيم κὶμ, بر μπὶς, كسي κεσὶ, ὃ πληθ. κάποιοι, μερικοὶ امسه‌لر بر μπὶς κιμσελὲς, بعضي μπάζη, ايمسه‌لر بر μπὶς κιμέσνελες. Κάποια بر نيچه μπὶρ νιτζὲ, بر مقدار μπὶς μικντὰς (μία ποσότης), بر قاچ μπὶρ κάτζ.

Κάποιον ايمسه بر μπὶς νεσνὲ, بر شي μπὶς σέ, ايمسه νεστέ.

Καπόνι ابلق ἡμπλὴκ, χυδ. ἡμλήκ.

Κάππαρη كبره γγεμπερὲ, κεμπερέ.

Κάποτε بر قاچ كره ππὶρ κὰτζ κερρὲ, ἰδὲ ὃ μερικαῖς φοραῖς. Ἀπὸ κάποτε كره كره κιμεργντὲ κιμεργντέ.

Κάπε بر يره μπὶρ γεργντὲ, بعض يرلرده μπάζὶ γερλεργντέ. Ἀπὸ κάπε بر يردن μπὶς γεργντεν, بعض يرلردن μπάζὶ γεργλεργντέν.

Κάπως بر يوزدن μπὶρ γὲζντέν.

Κάρα ὁ كله κελλέ.

Καράβι (ἀραβ.) πλοῖον, ναῦς كمي γγεμὶ — πολεμικὸν جنك كمیسي δζὲνκ γγεμισὶ — πραγματευτάδικον رنجبر كمیسي ρὲνδζπὲρ γγεμισὶ — κατασκοπευτικὸν فرقطه φυρκατὰ — τῶ ςρατηγῶ, ναυάρχῳ باشترده μπαστεργντὲ — μεγάλον قاليون καλιὸν. Τζακίζεσθαι τὸ καράβι پارلامق كمي γγεμὶ παραλαμὰκ, ὃ πνίγεσθαι باتمق μπατμὰκ, ὁ غرق اولمق γὰρκ ὀλμάκ. Ἐμβαίνω εἰς τὸ καράβι, ἐμβαρκαρίζομαι كميه كيرمك γγεμιὲ γγιρμὲκ, بنمك μπιμὲκ. Φορτόνω τὸ καράβι كمي يوكلمك γγεμὶ γὲκλεμὲκ, كمي يوكلمك ἰςιφλεμὲκ, طاشمق كميه γεμιὲ ταςμὰκ. Ξεφορτόνω τὸ καράβι كميدن چقرمق γγεμιντὲν τζηκαρμὰκ, كمي يوشاتمق γγεμὶ μποσατμὰκ.

Καραβίδα كرون κερὲβὶτ.

Καραβοκύρης كمي صاحبي γγεμὶ σαχιμπὶ.

Καρακάξα قرغه καργά.

Καράτι, τὸ $\frac{1}{24}$ τῆς ὀγγίας قيراط κηράτ.

Καρβάνι كاروان χιαρβάν, كروان κερβάν.
Καρβενάρης كومرجي κομϋρδζϋ.
Κάρβενον كمر, كمور, كومر κομϋρ, κϋμϋρ — ἀναμμένον قور κόρ, كوز κόζ.
Κάρδαμον, καρδάμωμον قاقله κακηλέ.
Καρδία يورك γϋρὲκ (قلب κάλμπ, دل ντίλ) كوكو γγονϋλ, جكر δζιγέρ. Ἐκ καρδίας كوكله γγονϋλ.ϋλε, جان وكوكلدن δζιάνϋ γγονϋλντὲν, دلدن دورون ντερϋνὶ ντιλντέν.
Καρδιαλγία يورك اغريسي γϋρὲκ ἀγρησή.
Καρδιόκτυπος يورك اوينمق γϋρὲκ ὀϊναμὰκ, دلبك ντϋλεμπέκ.
Καρηβαρία محمورلق μαχμϋρλϋκ.
Κάρθαμος اوتى تره τερὲ ὀτϋ.
Καρκῖνος ἰδὲ καβῦρι — πάθος τι اكل ἀκιλέ — ζώδιον ἐν οὐρανῷ سرطان σερετάν.
Καρνιόλι حكيك κεκίκ.
Καρῦλι جنجله μενδζεννὴκ, χυδ. μενδζελήκ.
Καρπολάχανον ἰδὲ κράμβη, λάχανον.
Καρπὸς يمش γεμὶϊ, ملو μιδὲ, μεϊδὲ — τῆς χειρὸς بلك μπιλέκ.
Καρπῦζι قربوز καρπόζ.
Καρποφορία ἰδὲ ὄφελος.
Καρποφόρος يمشلو γεμιϊλϋ, بركتلو μπερεκετλϋ, محصوللو μαχσϋλλϋ, ملولو μεϊδελϋ. Καρποφόρον (δένδρον) يمش ويرن γεμὶϊ βιρὲν, يمشلو γεμιϊλϋ.
Καρποφορῶ يمش ويرمك γεμὶϊ βερμέκ. Παθητ. καρποφορῦμαι, ὠφελῦμαι فايدلنمك φαϊντελεμὲκ, فايده كورمك φαϊντὲ γγϋρμὲκ, ملنمك μενφιετλεμέκ.
Καρτερῶ ἰδὲ προσμένω.

Καρύδι جوز δζεβίζ, قوز κόζ, ἢ τὸ ὄργανον, δι' ὃ τζαχίζομεν τὰ καρύδια, ἢ λεπτοκάρυα فندق قران φηντὴκ κηράν.
Καρυδιὰ جوز قوز اغاجي δζεβίζ, κόζ ἀγαδζή.
Καρυοφύλι قرنفل καρενφίλ.
Καρφὶ اكسر ἐκσὲρ — ξύλινον چوي τζεβί, قمه καμὰ — κεφαλωτὸν بصقي اكسر μπασκὴ ἐκσέρ.
Καρφοβέλονον طوپلو اكنه τοπλὸ ἰνέ.
Καρφόνω اكسرلمك ἐκσερλεμὲκ, اكسر قاقمق, اورمق ἐκσὲρ βερμὰκ, κακμὰκ, چويلمك τζεβιλεμὲκ, قمه لمق καμαμάκ.
Κασία خيار شنبر χιὰρ σεμμπέ.
Κασίδα, ἢ κασιδιάρης كل κέλ.
Κασανιὰ اغاجي كسنه κεσανὲ ἀγαδζή.
Κάσανον كسنه κεσανὲ, κεσενέ.
Κασέλι ἰδὲ φρέριον, κάσρον.
Κασόρι, κάσως قوندز κοντϋζ.
Κάσρον قلعه καλὲ, برغوز μπεργόζ.
Κατὰ كور γγϋρὲ, ازوز ϋζρέ. Καθ' ἑαυτὸν كوكلنجه γγονλϋνδζέ.
Καταβολάδα اشلم ἀσλαμὰ, فدان φιντάν.
Καταβυθίζω ἰδὲ βυθίζω.
Καταγίνομαι چالشمق τζιαλησμὰκ, مشغول اولمق μεσγϋὶ ὀλμὰκ, كورمك γγϋρμέκ.
Κατάγομαι اصلني طوتمق, اصل ἄσηλ, ἀσληνὴ τυτμάκ.
Καταγραφὴ صفت σηφέτ. Κάμνω καταγραφὴν صفتلمك σηφετλεμέκ.
Καταγράφω يازمق γιαζμὰκ, قلمه كتورمك καλεμὲ γγετϋρμὲκ, تحرير ايتمك τεχρὶρ ἐτμέκ.

Καταδαμάζω ἰδὲ ἡμερόνω, ὑποτάζω.

Καταδεκτικὸς ἰδὲ εὐπροσήγορος.

Καταδέχομαι بيورمق μπιγιρεμάκ, تشريف τεσρίφ ἐτμέκ, تنزل τενεζζοὶλ ἐτμέκ, بكنمك μπεγενμέκ, مقبول طوتمق μακμπιὶλ τυτμάκ, γγοῦρμέκ.

Καταδικάζω قضا ايتمك, حكم χόκμ, καζὰ ἐτμέκ — εἰς θάνατον قتله حكم ايتمك κατλὲ χόκμ ἐτμέκ.

Καταδίκη حكم χόκμ, χόκεμ.

Κατάδικος صوچلو συτζλὸ.

Καταδρομὴ ظلم ζὸλμ, ζολὸμ.

Καταδυναστεύω ظلم اذيت ايتمك, ζὸλμ, ἐζιὲτ ἐτμέκ.

Καταιβάζω اندرمك ἐντιρμέκ.

Καταιβαίνω اينمك ἰνμὲκ, ἐνμέκ. Καταίβα ايلويير ἐνιβὲρ.

Καταιχύνη عيب αἴπ, ἰδὲ ἐντροπή.

Καταιχύνω عيبلامق αἴπλαμὰκ, عرض بوزمق ἤρζ μποζμὰκ, ἰδὲ ἐ ἀτιμάζω.

Κατακαθίζω اوترمق ὀτυρμὰκ, چوكمك τζὸκμὲκ, طورلمق ντυρὸλμὰκ, اينمك ἐνμὲκ, طورو اولمق ντυρὸ ὀλμάκ.

Κατακλυσμὸς طوفان τυφὰν.

Κατακόκκινος قپ قزل, قرمزي κὴπ κηζὴλ, κηρμηζή.

Κατακομματιάζω پارملمك παρελεμὲκ, χυδ. παραλαμάκ.

Κατακόρως دوينجه ντογίνδζε, فراغ خاطر φεραγὶ χατὴρ ἰλὲ, ἰδὲ ἐ ὑπερβολικὰ, συχνά.

Κατακράτος دينمك ντιπτέν.

Καταλαλῶ ἰδὲ διαβάλλω, κακολογῶ, κατηγορῶ.

Καταλαμβάνω اكلامق ἀνλαμὰκ (فهم ايتمك φὲχμ ἐτμέκ).

Καταλεπτῶς minutamente بر بر μπὶρ μπίρ.

Κατάλληλος ἰδὲ ἀρμόδιος.

Κατάλογος دفتر ντεφτὲρ — protocollo سجل σιδζίλ.

Κατάλυμα قونق κονὰκ, خان χὰν.

Καταλύω, τρώγω κρέας اورج بوزمق ὀρὸδζ μποζμὰκ.

Κατάμαυρος قپقره κὰπ καρά.

Καταμήνια آيلق ἀϊλὴκ. Ἔχειν τὰ καταμήνια قان كورمك κὰν γγοῦρμέκ.

Καταντῶ اولمق ὀλμὰκ, دوشمك ντὸνμὲκ δοτ. Καταντῶ τινὰ ridurre كتورمك γγετὸρμέκ.

Κατανύγομαι اولمق مكسر μὲνκεσὶρ ὀλμὰκ.

Κατάνυξις انكسار ἰνκισὰρ, ἰδὲ ἐ μετάνοια.

Καταπατῶ, τζαλαπατῶ باصمق μπασμὰκ, اياغلامق ἀγιάγιλε μπασμὰκ, اياقلامق ἀγιακλαμὰκ, چينمك τζεῖνεμὲκ, دپنمك ντεπινμέκ.

Καταπείθω اناندرمق ἰναντηρμάκ.

Καταπέτασμα پردہ περντὲ — τῆς θύρας قپو پاشمغي κατὲ γιασμαγή.

Καταπίνω يوتمق γιυτμὰκ, سوكرمك σὸ-νὸρμέκ.

Κατάπλασμα ملغم μελχέμ.

Καταποντίζω ἰδὲ βυθίζω.

Καταπότιον pilula حب χὰμπ.

Καταπραΰνω (τὸν πόνον) دكدرمك ντιντιρμὲκ — (τὸν ὀργιζόμενον) اوكدن اندرمك

ὀφκεντὲν ἐνντιεμὲκ, ἰδὲ ἡ ἡμερόνω, ἐξιλεόνω.

Κατάρα لعنت λανέτ.

Κατάρατος لعنتلو λανετλὲ, ملعون μελὲν.

Καταργῶ طوتمق فايدسز φαϊντεσὶζ τετμόκ.

Καταρράκτης صو بندي σὲ μπεντὶ — τὲ ὀμματίε كوز طوماني γγὸζ τεμανὴ, پردە περντὲ, زار ζὰρ.

Καταρροὴ ἰδὲ κατεβασιὰ, ἡ ἀποπληξία.

Κατάρρες نزله νεζλὰ, زكام ζὲκιὰμ.

Κατάρτι دك ντιὲκ, اغاج ἀγάδζ.

Καταρῶμαι ايلنمك ἰλενμὲκ, لعنت بدسما λανὲτ, μπὲντ ντὲὰ ἐτμὲκ, لعنت اتمك λανὲτ ὀκεμὰκ, قارش ويرمك καρὴσ βερμὲκ. Πολλὰ τὸν κατηράσθη كوك قتي ايدي ἀνὰ κατὴ γενελὲρ ἰττὶ, κὴ μετοχ. κατηραμένος ἰδὲ κατάρατος.

Κατασκοπεύω اتك جاسوسلق τζιασιτλὶκ ἐτμὲκ, جاسوسلمق τζιασιτλαμὰκ, بوقلمق γιοκλαμὰκ.

Κατάσκοπος جاسوس τζιασὲς, χυδ. τζιασίντ.

Κατασπαράττω ἰδὲ κατακομματιάζω.

Κατσαίνω ἰδὲ κάμνω.

Κατσαλάζω ἰδὲ κατακαθίζω.

Κατάσασις حال χὰλ.

Κατάσιχον دفتري حساب χισὰμπ ντεφτερὶ.

Κατσροφὴ يقمقلق γηκμακλὴκ, بربادلق μτερμπαντλὴκ.

Κατατρέχω طلم اتمك ζὲλμ, ζελὲμ ἐτμὲκ.

Κατατρυπῶ, دلك دلك دلك اتمك ντελὶκ ντελὶκ ντελμὲκ, ἐτμὲκ.

Καταφεύγω قاچنمق κατζηνμὰκ, صغنمق σηγηνμὰκ.

Καταφρόνησις ذم ζὲμμ, خورلق χορλὴκ, اهانت ἰχανὲτ. Ἀπὸ καταφρόνησιν اهانت يوزندن ἰχανὲτ γὲζὲνντὲν.

Καταφρονῶ يقمق, خور كورمك χὸρ γγὸρμὲκ, μπακμὰκ, الچقلمق ἀλτζιακλαμὰκ, خورلامق χορλαμὰκ, طوتمق يزينه γερινὲ τὲτμαμακ, κὸμαμακ, σαϊμαμακ, قومق صايمق ἀϊνὲ ἄλμαμακ, قانمق κηναμὰκ. Ἄρχισαν νὰ μὲ καταφρονῶν بني عيني الز اولديلر μπενὶ ἀϊνὶνὲ ἀλμὰζ ὀλντελὰρ.

Καταφυγὴ, καταφύγιον ἰδὲ ἄσυλον.

Καταχέζω تي بوقلمق μποκλαμὰκ, مردارلق μὲρνταρλαμὰκ.

Καταχρεόνομαι بورجه كيرمك μπορὸζιὰ γγιεμὲκ, بورجلنمق μπορὸζλανμὰκ.

Κατάχρησις يرامز, بد عادت γιαραμὰζ, μπὲντ ἀντὲτ.

Καταχρῶμαι قوللنمق φεναϊὲ κελλανμὰκ.

Κατάψυχον, κρυερὸς ἄνεμος صوق يل σοὺκ γὲλ.

Κατεβασιὰ ἰδὲ συνάχι.

Κατεβατὸν ἰδὲ σελίς.

Κατεδαφίζω تلدن يقمق τεμελντὲν γηκμὰκ.

Κάτεργον τριήρης قطرغه چكترى τζεκτὲρμὲ قطرغه κατηργὰ, چكتري τζεκτὲρὶ. Ὁ σκλάβος εἰς τὸ κάτεργον كورك كجي κερεκτζὶ, چورى τζὲρμὰ.

Κατευόδιον! اغور ايله ὀγὲρ ἐλὰ.

Κατεχνιά, ὁμίχλη طومان ντεμάν, τεμάν.
Κατζαρίζω قورمق κυβερμάκ.
Κατζαρὸς قوري κυβρὴ, قوردجق κυβερδζήκ.
Κατζίκα كچي κετζί.
Κατζίκι اوغلاق ὀγλάκ.
Κατηγορία قوجيلق κοβδζιλὴκ, غمز γάμζ, غمازلق γαμμαζλήκ.
Κατήγορος قوجي κοβδζὴ, غماز γαμμάζ.
Κατηγορέμενον (ἐναντίον τῷ ددلا μέμπτεντα ὑποκείμενον) خبر χαμπέρ.
Κατηγορῶ قولمق κοβλαμὰκ (قوغولمق κογελαμὰκ), غمزلمق γαμιζλαμὰκ, قومصلمق κεμζιλαμὰκ, شكايت اتمك, غمز γάμζ, σικιαὲτ ἐτμέκ. Κατηγορεῖν τινα ὠμὸν, σκληρὸν اكلتمق γιαὲὲζ ἀνλατμάκ.
Κατήφεια, κατηφὴς ἰδὲ σκυθρωπότης, σκυθρωπὸς.
Κατηφὲς, ὁλοσηρικὸν قطيغه
Κατήφορος انش ἐνὶσ, ἰδὲ ἀνήφορος.
Κατηχίζω دين اتمك تعليم ταλήμὶ ντὶν ἐτμέκ.
Κάτι ددمز νεστὲ, ἰδὲ ἀκάποιον. Κάτι τί از چوق ἀζ τζιόκ.
Κατιῶσα بم μπὲμ, ابم ἐμπέμ.
Κατοικία قوناق κονὰκ, ياتاق γιατάκ. Στήνω τὴν κατοικίαν, ἀποφασίζω νὰ κατοικῶ διὰ παντὸς مكان طوتق μεκιὰν τετμὰκ, وطانلامق βάτανλαμμάκ.
Κατοικῶ اوترمق ὀτερμὰκ, طورمق ντερμὰκ, ساكن اولمق σακὶν ὀλμάκ.
Κατόπιν ارددن ἀρεττὰ, ارندجه ἀρεντιηδζέ.
Κατόπιν σε ارڭجه ἀρεντὲηδζέ.
Κατορθόνω چقرمق ددمز μπασὰ τζικαερμὰκ, وجودن كتورمك βὲδζεντὲ γγετὲρμὲκ, ἰδὲ ἀ κάμνω.
Κατόρθωμα ايش ἰσ.
Κατεροκάνατον بولدان μπεβιλντάν.
Κάτερον سدك σιντὶκ (بول μπέβλ).
Κατερῶ اشمك ἰσεμὲκ, صو دوكمك σὲ ντὸκμὲκ, ἀ ἐπὶ ἀλόγων κτ. قاشمق κασαυμάκ.
Κατεράνι قطران κατεράν.
Κάτω ددغشل ἀσαγαντὰ, ἀ ἐπὶ κινήσ. ددغشل ἀσαγαϊὰ, ددغشل ἀσαγά. Ἀπὸ κάτω ددغشلن ἀσαγντάν, Μὲ τὸ κεφάλι κάτω ددغشل باشي μπασὴ ἀσαγά. Εἰς τὰ κάτω κρεμάμενος صارقق σαρκὴκ.
Κατώγαιον پودروم ποντρὲμ.
Κατώτερος الچق νταχὰ ἀλτζιὰκ, الچقرق ἀλζιακρὰκ, اشغدكي ἀσαγακὴ. Κατώτερός σε الچق سنلن σεντὲν ἀλτζιὰκ.
Κατωφερὴς اكلمش ددغشل ἀσαγὰ ἐγιλμίσ.
Κατώφλοιον اشك ἐσὶκ (سدّ σὲνττὲ, آستان ἀσιτὰν, دددز ἀτεμπέ).
Καυλὸς τῶν φυτῶν صاپ σὰπ, چوپ τζιόπ.
Καῦμα τῆ ἡλίε يقماسي κουὶκ γγὲνὲσ γιακμασὴ.
Καυσερὸς يانان γιανὰν, يانار γιανάρ.
Καυτήριον σίδηρον, δι ὃ καυτηριῶμεν يقي دمري γιακὴ ντεμιρί.
Καυτηριῶ يقمق γιακὴ γιακμάκ.
Καύχημα افتخار ἰφτιχὰρ, فخر φὲχρ, عز ἔζζ.
Καύχησις اوكنمه 'ὀγὲνμὲ, اوكنش 'ὀγὲνὲσ.
Καυχῶμαι اوكنمك 'ὀγὲνμὲκ, اتوب طوتمق

ἀτήμπ τυτμὰκ, لاف اورمق λὰφ βυρμὰκ, قرمق فورطه φορτὰ κηρμὰκ, چرتق τζηρτμὰκ, كونك γγϋβενμὲκ, كوينمك γγϋενμὲκ — πρᾶγμα τί صاتق σατμὰκ, π. χ. καυχᾶται τὸν σοφὸν عقللولق صتار ἀκηλληλὴκ σατάρ.

Καφάσι قفس κεφές.

Καφενὲς خانه οορβ καχβὲ χανέ.

Καφεδζῆς قهوجي καχβεδζί.

Καφὲς قهوه καχβὲ, ἢ ἡ ὑπόσασις αὐτῆ ὅταν βράσῃ تلوه τελβέ.

Κάφυρα كافري καφιρί.

Καχεκτικὸς مزاجي بوزق τζεχρεσὶ, μιζαδζὴ μποζὸκ.

Καχεξία بوزغنلغي چره τζεχρὲ μποζγυνλεγὸ.

Καψαλιὰ يانق قوقو γιανὴκ κοκὸ.

Καψαλίζω قاورمق καβυρμάκ.

Κέδρος آزاد سرو σέρβῖ ἀζάντ.

Κείμενον متن, متين μετίν.

Κειμήλια تغارق جواهر τεφαρὲκ, δζεβαχίρ.

Κείτομαι ياتق — γιατμὰκ — τὰ πρίμιτα يوزي قوين ياتق γϋζῆ κοϊὴν γιατμὰκ — ὑπ' αἰθρίῳ ايازده ياتق ἐγιαζντὲ γιατμάκ.

Κελεπῆρι, ἔρμαιον كلپر κελλεπίρ.

Κελλάρης كارجي κελαρδζί, كرجي κιλερδζί.

Κελλάρι كلار κελὰρ, كيلار κιλὰρ, καὶ χυδ. كر κιλὲρ, ἰδὲ ἢ κατώγαιον.

Κελλεῖον τῶν μοναχῶν زاويه ζαβιὲ, حجره χιδζρέ.

Κενοδοξία تكبر τεκεμππὲρ.

Κενόδοξος كبرلو κιμπιρλί.

Κενὸν بوش يير μπὸς γὲρ.

Κενόνω τὰ φαγητὰ قوتارمق κοταρμάκ.

Κενοτάφιον تابوت ταμπὲτ, تربه τὲρμπέ.

Κένταυρος كنتاورس κενταβρίς.

Κέντημα بلصنوپوئيلمس نقش νακηὸ, νάκο.

Κεντητὴς نقاش νακκὰς, نقشجي νακηὸδζή, ναγηὸδζή.

Κεντρὶ دورتي ντὸρτὲ, دكن ντικέν. Κεντρὶ τῆς μελίσσης نيشي دكني, اري دكني ἀρὴ ντικενί, νισὶ — τῆ πετεινῆ خروس مهموزي χορὸς μαχμεζή.

Κεντρίζω, κεντρόνω صوقمق σοκμὰκ, ἢ παθ. ὑπὸ μελίσσης κτ. ككلنمك κεκελεγμέκ.

Κέντρον مركز μερκὲζ χυδ. μεργγίζ.

Κεντῶ دورتمك ντὸρτμὲκ, صنجمق σανδζμὰκ — βελονοποιεῖν ricamare نقش ايشلمك ναγηὸ ἰσλεμὲκ. نقشلامق νακηὸλαμάκ.

Κεραμεὺς چولجي τζὸλμεκδζί, χυδ. τζὸμλεκτζί, بردقجي μπαρντακτζή, بوتهجي ποταδζή.

Κεραμίδα كرميد, كرمت κερεμίτ.

Κεράσι كرس κιρὲς — ξυνὸν ايشي وشنه βισνὲ, ἢ τὸ ἐκ τούτων κερασὶ آب ايشي وشنه ἀμπ χυδ. βισνάπ.

Κέρασμα شراب اچمسي, شربت σερμπὲτ, σαράμπ ἀχτζεσί.

Κερασῆς ἰδὲ οἰνοχόος.

Κερατᾶς كدي, كيدن γγιντί, قلتبان καλτεμπὰν, قودوش κοντὸς.

Κέρατον بوينز, بوينوز μποϊνὲζ. Κτυπῶ μὲ τὰ κέρατα اورمق, طوقنمق ايله بوينز μποϊνὲζ-ιλε ντοκενμὰκ, βυρμὰκ, ἢ κερατίζε-

ϑαι قوج دوقشمق κόδζ ντοκυσμάκ, قوجلامق κοδζλαμάκ. Τὰ κέρατα τοῦ σρατεύματος عسكر قنادلري ἀσκὲρ καναντλερί. Κέρατον, εἶδος ὀργάνου μουσικοῦ سرنا σερνὰ, ζουρνά.

Κερουνοβολῶ شاقمق, يلدرم اورمق γηλντηρὴμ βουρμὰκ, σακμάκ.

Κερουνὸς يلدرم γηλντηρὴμ, καὶ ἡ πέτρα τοῦ κερουνοῦ يلدرم طاشي γηλντηρὴμ ταση.

Κέρβερος سكسار σεγγσάρ.

Κερδαίνω قزانمق καζανμάκ — (εἰς τὸ παιγνῆδι) اوتمق ὀτμάκ, اودين المق 'οὶὲν ἀλμάκ.

Κέρδος قزانج καζάνδζ, καὶ τὸ ἐξ ὧ τὸ κέρδος ايلو μαέ. Τὸ πρῶτον κέρδος τῆς ἡμέρας ايلك σεφτὲ, καὶ τὸ ῥῆμα ايلك σεφτελεμέκ.

Κερνῶ (κρασί) طولدرمق ντολτουρμάκ.

Κεφάλαιον (βιβλίον) باب μπάμπ, فصل φάσλ — τῶν ἀσπρῶν سرمايه σερμαὲ, مبلغ μεμπλὲγ, جمله δζεμλέ. Χάνειν ἀπὸ τὸ κεφάλαιον سرمايدن ياوقلمق σερμαεντὲν γιαβουκιλμάκ.

Κεφαλαιωδῶς ἰδὲ γενικῶς, ἐν γένει.

Κεφαλαλγία باش اغريسي μπὰσ ἀγρεσὴ (صداع σουτά).

Κεφαλὴ, κεφάλι باش μπὰσ — κομμένου كل κὲλ, چاپلو τζιὰπελέ. Ταράζω τὸ κεφάλι, ἀρνοῦμαι باش صالمق μπὰσ σαλμὰκ, باشنمق μπασνμάκ. Μὰ τὴν κεφαλήν μου ايچون باشم μπασὴμ ἰτζίν. Ὁ μαγειρεύων καὶ πωλῶν κεφάλια κτ. κριαρίσεια پاچاجي πατζιαδζή.

Κεφαλιάτικον خراج χαράδζ.

Κεφαλόδεμα پوش كللپوش κελλεπόσ, صارق σαρὴκ, چنبر τζεμπὲρ.

Κέφαλος (εἶδος ὀψαρίου) كفال بالغي κεφὰλ μπαλιγή.

Κέφι (διάθεσις) كيف κέφ.

Κεφτὲς (τροχίσκος κρέατος) كفته κεφτέ.

Κεχριμπάρι ἰδὲ ἤλεκτρον.

Κεχρὶ دارو طارو ντορό.

Κηκίδι مازي μαζί, مازو μαζό.

Κηλίδα, κηλὶς لكه λεκέ. Ὁ πασρεύων τὰς κηλίδας τῶν φορεμάτων بوزماجي μποζμαδζή.

Κῆπος باغچه μπαγτζιὰ, χυδ. μπαχτζὲ, بوستان μποσὰν — ἀνθῶν چچكلك τζιτζεκλίκ.

Κηπωρὸς بغچه وان μπαχτζεβὰν, بوستانجي μποσανδζή.

Κηρὶ موم بال μπὰλ μουμὸ, موم μὸμ — ἀπὸ ξύγγι ياغ موم γιὰγ μουμό. Πασρεύω τὸ κηρὶ, ξεφειτιλίζω الـمق موم بورنني κασμὰκ μὸμ μπουρνουὸ ἀλμὰκ, κεσμέκ.

Κηρίθρα كومج γγοῦμέδζ.

Κηροπήγιον شمعدان σαμντάν.

Κηροψάλιδον مقصي موم μὸμ μακασή.

Κήρυκας, κήρυξ دلال τελλὰλ, چارجي τζιαρδζὴ — τῆς ἐκκλησίας مؤذن μοὸζζὶν — τῶν νεκρῶν رحمتچي ῥαχμεττζί.

Κηρύττω اتمك, ندا, منادات νεντὰ, μεναντὲτ ἐτμέκ.

Κηρωτὸν πανὶ شمع مشمو μοσεμμά.

Κῆτος قدرغه بالغي καντηργὰ μπαλιγή.

Κίβδηλος ἰδὲ κάλπικος.

Κιβώτιον صندوق σαντοὺκ, صندوجق σαν-

ντεδζήκ, قچه صاندوغی σαντεκτζὲ, حقّه χοκκὰ — διὰ τὰ φορέματα قماش صاندوغی κεμὰς σαντεγὴ, كالدان καλεντάν.

Κιβωτὸς τῦ νῶε نوخ كشتي κεστῖ νέχ.

Κίδαρις turbante دلبند ντελμπέντ, صارق σαρὴκ — τῶν ἑβραίων املچ ἱμαμέ.

Κιθάρα طنبوره ταμπουρά.

Κίνα چين τζὶν, چين وماچين τζινὲ ματζίν.

Κινδυνεύω كيرمك خاطرده μεχαταραῖε γγιερμὲκ, اولمق خاطرده μεχαταραντὰ ὀλμάκ.

Κίνδυνος قورقو κόρκο, خاطر μεχαταρά. Βάνω εἰς κίνδυνον ζωῆς باشدن چقرمق μπαστὰν τζηκαρμάκ.

Κινδυνώδης قورقولو κορκολό, خاطرلو μεχαταραλὲ.

Κίνησις دپرنش τεπρενὶς, دپرمه τεπρενμὲ, حركت χαρεκὲτ — ἰδὲ διάῤῥοια.

Κινητικὸν ἰδὲ καθαρτικόν.

Κινητὸς دپرنجك τεπρενεδζὲκ, حركتلو χαρεκετλὲ. Κινητὰ ὑπάρχοντα آوانلق ἀβαντανλὴκ, او برق ἐβ μπάρκ.

Κινάβαρις زنجفر ζινδζὲφρ, سولكن طاشي σολκὴν ταστὴ, بویاسي μπογιασή.

Κινῶ دپرتمك τεπρετμὲκ, حركت كتورمك χαρακετὲ γγετερμέκ. Κινῶ τὸ στράτευμα عسكر چكمك ἀσκὲρ τζεκμέκ. Κινῶ τὸ στρατόπεδον اوردوي قالدرمق ὀρντὶ καλυτηρμὰκ, ἢ παθητ. κινεῖσθαι τὸ στράτευμα عسكر قالقمق ἀσκὲρ καλκμάκ. Κινεῖν τὴν κοιλίαν سورمك σὲρμέκ.

Κίσσα صقصغان σακσηγάν.

Κισσὸς صارمشق, سرمشق σαρμασὴκ.

Κίτρον قاوني اغاج ἀγὰδζ κανὴ, ليمون λιμόν.

Κιτρυνάδα, ἴκτερος صاريلق σαρηλὴκ.

Κιτρυνάδι τῦ αὐγῦ صاروسي يمرطه γιεμερμερτὰ σαρεσή.

Κιτρυνίζω صاري اتمك σαρὴ ἐτμὲκ, صارتمق σαραρτμὰκ, καὶ ἑδετέρως صارمق σαραρμὰκ, صارو اولمق σαρὲ ὀλμάκ.

Κίτρυνος صارو σαρὲ, صاري σαρὴ, ἰδὲ ἢ χλωμὸς, ὠχρός. Πολλὰ κίτρυνος صپ صاري σὰπ σαρή.

Κίχλη اردج قوشي ἀρντὶδζ κεσή.

Κιχώριον كونيك اوتي γγενεὶκ ὀτὲ, هندبا χιντιμπά.

Κλαβανὴ كپك κεπέκ.

Κλαδευτήρι باغ بچاغي μπὰγ μπητζιαγὴ, بوداجق بچاق μπεντατζιὰκ μπιτζιάκ.

Κλαδεύω باغ بودامق, ايتلمق μπὰγ μπεντεμὰκ, ἀϊτλαμὰκ, بودامق μπεντεμὰκ, دال كسمك ντὰλ κεσμέκ.

Κλαδὶ, κλονάρι بوداق μπεντὰκ, دال ντάλ.

Κλαίω اغلمق ἀγλαμὰκ — πικρὰ زار زار ζὰρ ζὰρ ἀγλαμάκ.

Κλανιάρης قوازن καβαραζὲν, اوصراغن ὀσεραγάν.

Κλάνω اوصرمق ὀσερμὰκ, قواره اورمق καβαρὰ βερμὰκ, τζεκμὲκ, ضرط ويرمك ζὸρτ βερμὲκ, چالمق بر قواره μπὶρ καβαρὰ τζιαλμὰκ, τζηρτμάκ.

Κλάσιμον اوصرش ὀσερὲσ, اوصرق ὀσερέκ.

Κλαυθμυρίζω, μυρολογῶ اون اتمك ὀν ἐτμέκ.

Κλαύσιμον (κλαυθμὸς) اغلامه ἀγλαμὰ, زار زاره.

Κλειδαρᾶς چلنكر τζιλιγγὲρ, انختركي ἀναχταρδζὴ, كليدجي κιλιττζί.

Κλειδαριὰ كليد κιλίντ — κρεμαμένη εἰς τὴν θύραν كليد اصمه ἀσμὰ κιλίντ.

Κλειδὶ اناختار ἀναχτὰρ.

Κλειδόνω كليدلمك κιλιντλεμὲκ, كليد اورمق κιλίντ βερμάκ.

Κλείδωσις (ἄρθρον) اك اڤ, اك يري اڤ γερὶ — τῶ δακτύλω بوغناق μπογνὰκ, قناق κνὰκ, اوينق οἴνὰκ.

Κλεισοῦρα دربند ντερμπέντ, χυδ. دروند ντερβέντ, دربند μπεντέρ.

Κλειτορὶς دلاق ντιλὰκ, تيلاق, دجك ντιλδζίκ

Κλείω قپامق καπαμὰκ, طقامق τηκαμὰκ — τὴν θύραν قپامق, ياپمق, قپويي καπνὶ καπαμὰκ, γιαπμὰκ — τὰ μάτια يومق, كوز قپمق γγὸζ κηπμὰκ, γιυμμὰκ.

Κλέπτης خرسز χιρσὴζ, اوغري ὀγρὴ, چاپقون τζιαπκὸν.

Κλεπτικὰ اوغرلين ὀγυρλαῖν, اوغرلاينجه ὀγυρλαϊνδζὲ, اوغرين اوغرين ὀγρὴν ὀγρήν.

Κλέπτω اوغرلق ὀγυρλαμὰκ, چالمق τζιαλμὰκ (κλεπτικὴν خرسزلك χιρσιζλὶκ ἐτμὲκ ἐξασκεῖν τὴν κλεπτικήν).

Κλεψιὰ خرسزلك χιρσιζλὶκ, اوغريلق ὀγρηλὴκ

Κλεψύδρα ساعتي, قوم صو, σὲ, κὲμ σαατή.

Κληδὼν augurio افتال ἰφτιάλ. Ῥίχνω εἰς τὰ κλήδονα فال اچمق φὰλ ἀτζμάκ.

Κλῆμα كك ντικίκ.

Κληματαριὰ بوندو μπευτανντὴ, فوندة φευντά.

Κληρικὸς ἰδὲ μοναχὸς, καλόγηρος.

Κληρονομία ميراث μιρὰς, ارث ἴρς.

Κληρονόμος وارث βαρὶς, ميراجي μιρὰς γεγιδζί.

Κληρονομῶ وارث اولمق βαρὶς ὀλμὰκ, ميراث يمك μιρὰς γεμέκ.

Κλῆρος ἰδὲ λαχνός.

Κλητικὴ حرف ندا χὰρφὶ νιντά.

Κλίμα اقليم ἰκλίμ.

Κλινήρης صاحب فراش σαχὴπ φράσ.

Κλίνω اكمك ἐγμὲκ, ἢ ἐδετ. اكلمك ἐγιλμὲκ — ἀποκλίνω مايل اولمق μαὶλ ὀλμὰκ, ميل ايتمك μεὶλ ἐτμὲκ, جان ويرمك δζιὰν βερμέκ.

Κλίσις ميل μεὶλ. Δείχνω κλίσιν ميل كوسترمك μεὶλ γγὸς-ερμέκ. Ἔχω κλίσιν εἴς τι ἰδὲ κλίνω, ἀποκλίνω.

Κλονάρι ἰδὲ κλαδί.

Κλονίζω صالمق σαλμὰκ, ἰδὲ ἢ ταράζω, καὶ κλονίζομαι صالنمق σαλαυμὰκ, چالقنمق τζιαλκαυμάκ.

Κλοτζιὰ دپمه τεπμὲ, دپنه τεπνέ.

Κλοτζῶ دپمك τεπμὲκ, اورمق دپمه τεπμὲ βυρμὰκ (ἢ κλοτζεῖσθαι ἀμοιβαίως دپشمك τεπισμὲκ, دپنمك τεπινμὲκ), اوكچه لمك ὀκτζελεμὲκ, اوكچه بصمق ὀκτζὲ μπασμὰκ, اورمق ايله اوكچه ὀκτζὲ-ἴλε βυρμάκ.

Κλυβὶ قفس κεφές.

Κλυβιάζω جلقلنمق δζηλκλαυμάκ.
Κλύβιον (ὑπηνέμιον) αὐγὸν جلق δζήλκ.
Κλυσῆρι ايقه χοκνά. Βάνω κλυσῆρι ايقه χοκνὰ σαλμάκ, βερμέκ.
Κλώθω اپلك اكرمك چكك ἰπλίκ ἐγιρμὲκ, τζεκμέκ.
Κλωσσαριὰ ايقه قولچقه κολοτζκὰ, پالچقه παλατζκά.
Κλωσσῶ αὐγὰ يومرطه اوتورمق اوسلنمك γιυμυρτὰ ὄσσυντὲ ὀτυρμάκ, قولچقه اولق κολοτζκὰ ὀλμάκ, دونمك ντὄβεμὲκ, يومرطه بصمق γιυμυρτὰ μπασμάκ.
Κλωστὴ اپلك ἰπλίκ, ἰδὲ ῥάμμα.
Κνήμη ἰδὲ καλάμι τῆ ποδὸς, ἄντζα.
Κνησμὸς ἰδὲ φαγῆρα.
Κοάζω (φωνάζω ὡς ὁ βατραχὸς) خرلدامق χηρηλυταμάκ, قربغه اوتمك κυρμπαγὰ ὀτμέκ.
Κόγχη قبوق καμπὄκ, صدف σαντέφ.
Κογχύλιον بوجك بالق, صدفلو σαντεφλὄ μπαλὴκ, μπὄδζέκ.
Κόθυρνος چديك τζεντὶκ, طوماق τομὰκ, پوسطال ποσὰλ, توزلق τοζλήκ.
Κοιλαδόφωνος اوتلكن 'ὄτλεϊέν.
Κοιλαδῶ cantare gli uccelli اوتمك 'ὄτμέκ.
Κοιλαρᾶς قرنلو بيوك μπὄγιὄκ καρνὶλὄ, شيشقو σιὄσκὸ, ايلاو σιτεμπτέ.
Κοιλὰς, κοιλάδα valle درة ντερὲ, چقور ير τζιυκὄρ γὲρ, وادي βαντί.
Κοιλία قرن, قارن κὰρν, καρήν.
Κοιλιόδυλος بوغاز قولي μπογὰζ κυλὄ.
Κοιλιόπονος قرن اغريسي κὰρν ἀγρησή.

Κοῖλος, κοιλότης ἰδὲ βαθυλός.
Κοιμητήριον مزارلق μεζαρλὴκ, مقبرلق μεκμπερελὴκ — τῶν ἐθνικῶν ايلو σιυλέ.
Κοιμῶμαι اويومق ὀγιυμὰκ, اويقلامق ὀγιυκλαμάκ. Κοιμῶμαι ὕπνον καλὸν ايو اويقو چالمق 'εἰὄ ὀϊκὸ τζιαλμάκ.
Κοινοβιάρχης باشي رهبان βὄχμπὰν μπασή.
Κοινόβιον تكيه τεκιὲ, ἰδὲ ᾗ μονασήριον.
Κοινοβίτης نشين تكه τεκκὲ νισὶν, χυδ. τεκεσὶν, تكه لو τεκκελὄ.
Κοινολογῶ ἰδὲ δημοσιεύω, ᾗ μεταδίδω.
Κοινὸς عمومي ὀμυμὴ, مشترك μὄστερὲκ — εἰς ὅλους عموم ἀμὴμ — ποταπὸς قره καρὰ, بياغي μπαγιαγή. Ἡ κοινὴ γλῶσσα قزاق دلي ζυκὰκ ντιλί. Τὸ κοινὸν, ὁ κοινὸς λαὸς خلق χὰλκ, خلق اعتيادي ἀσαγὰ χὰλκ, خلق جاهل δζιαχὶλ χὰλκ.
Κοινότης جماعت δζεμαὰτ, اورتاقلق ὀρτακλὴκ, جمهور δζυμχὄρ.
Κοινωνία حصه دارلق χησσενταρελὴκ, مشاركه μὄσαρεκέ. Ἔχω κοινωνίαν ἰδὲ μετέχω.
Κοινωνικὸς احبابه عاشق ἀχμπαμπὰ ἀσὴκ, احباب عاشق ἀχμπὰμπ ἀσὴκ.
Κοινωνικῶς, κοινωνικὰ ἰδὲ συντροφικά.
Κοινωνὸς حصه دار χισσεντάρ.
Κοινῶς عوام خلق ارسلنمك χὰλκ ἀρασιυντὰ, عموم اوزره ὀμὴμ 'ὄζερὲ, دلنجه زقاق ζυκὰκ ιτιλιὸζέ.
Κοίτη ياتاق γιατάκ.
Κοιτῶν اوده ياتاجق γιαταδζὰκ ὀντά.
Κόκαλον كمك γγεμὄκ, سوكك σὄυὄκ, سومك σὄμὄκ.

Κοκκινάδι قزلجه кизилджé, ἰδὲ ἡ φθιασίδι.

Κοκκινίζω, βάφω τί μὲ κόκκινον χρῶμα قيلامق кыналамáк — γίνομαι κόκκινος قرمق кизармáк, قزل اولمق кизыл олмáк. Κοκκινίζω (π. χ. τὸ σίδηρον εἰς τὴν φωτίαν, πυρακτόω) قزدرمق кизыдырмáк.

Κοκκινογέλι پانجار панджáр.

Κόκκινος قزل кизыл, قرمزي кырмызы, ἡ κατακόκκινος قرمزي قپ قزل кып кизыл, ἢ кырмызы.

Κολάζω اتك جزمنلو джезхеннемлю́ ётмéк.

Κολακεία يلتغلنمقلق ялтакланмаклы́к.

Κολακεύω يلتغلنمق ялтакланмáк, دلكيلنمك тилкиленмéк (خوش آمد اتك хóш áмéнт ётмéк), خوش سويلمك хóш сöйлемéк, صقاله كولمك, يوز ялаé, сакалà ялаéлмéк.

Κόλαξ, κόλακας يلتغلنيجي ялтакланыджы́, دلكيلنيجي тилкилениджí.

Κόλασις جزمنم джезхеннéм.

Κολασμένος جزمنلو джезхеннемлю́.

Κόλλα طوتقال туткáл — τῶν ὑφαντῶν چريش черіш, شريش шіріш — τῶν μετάλλων لحم лехéм — τῶν ῥόχων احل áхéл.

Κολλητικὸς ياپشغان яапышгáн, ياپشقان яапышкáн, طوتقاللو туткаллю́, ἰδὲ καὶ ἰξώδης — ἰδὲ μολυντικός.

Κολλέρι (κολλυρίτης ἄρτος) صمون сомýн, پيده пидé.

Κόλλυβα يدي قردي اتمك ядú кердú éтмéк.

Κολλυβιστικὰ γράμματα پولاجه پولجه сефтедджé.

Κολλυβιστὴς πόλιτζα, سفتهجه сефтéджé.

Κολλύριον سورمه сюрмé, توتيا тутиá.

Κολλῶ طوتقاللمق туткаллямáк, طوتقال ياپشترمق туткáл-ылé яапыштырмáк, چرشلمك чіріслемéк, ἐπὶ μετάλλων souder لحملمك лехéмлемéк, لحم اتمك лехéм ётмéк.

Κολοβόνω سقطلمق сакатлямáк, سقط اتمك сакáт ётмéк, طوپاللمق топаллямáк.

Κολοβὸς سقط сакáт, چولاق чолáк, طوپال топáл, كسك кесю́к, π. χ. κολοβὸς τὴν ὀράν كسك قويروغي кесю́к кюйрюгю́ кесю́к, قويرقسز кюйрюксю́з.

Κολόβωσις سقطلق сакатлы́к.

Κολοιὸς ἰδὲ καλιακύδα.

Κολοκύθι, κολοκύνθιον قباق قبق кампáк.

Κολοκυνθίς, ἄγριον κολοκύθι اشك خياري ишк хиарú.

Κολοσσὸς μεταφ. دزمان дзиймáн.

Κολοφὼν دپه тепé, ἡ μεταφ. ختم хéтм, اتمام ётмáм. Φθάνειν εἰς τὸν κολοφῶνα كمالك кемалé ірмéк, بولمق булмáк, اشيلك ишелà мпулмáк.

Κόλπος ἰδὲ κόρφος.

Κολτζίδα قلابق калампáк, кылампы́к.

Κολυμβήθρα يرقيجق يرقيجق яйкаяджáк гéр, قرنه керенá, آبدان áмпутáн.

Κολυμβητὴς يوزيجي صودن сунтà гюзюджю́ — ὑποκάτω τοῦ νεροῦ دالغيجي далгыджí.

Κολυμβιστικὴ سباحت сембахéт.

Κολυμβῶ يوزمك гюзмéк, يوزمك صودن

σευτὲ γεζμὲκ, ἢ ὑποκάτω τῦ νερῦ صويه دالغش يوزمك دالـــق σειὰ νταλμὰκ, νταλγὴσ γεζμέκ.

Κολχικὸν تخمورچكي μεχμὲρ τζιτζεῖ — ἐφήμερον سورنجان σῦρῦνδζιάν.

Κόμαρον قوجه يمشي κοδζιὰ γεμισί.

Κομβοβέλονον طوپلو اكه τοπλὲ ἰνέ.

Κομβοδένω, κομποδένω دوكمك ντοῦγμελεμὲκ, الكلمك ἰλικλεμέκ.

Κομβοθηλυὰ الك ἰλίκ.

Κομβολόγι تسبيح τεσπίχ. Παίζω τὸ κομβολόγι تسبيح چويرمك τεσπὶχ τζεβιρμέκ.

Κόμβος, κόμπος دوكم ντοῦγὲμ (بوغق μπογὲκ, بوغه μπογνὰ), بوكلم μπὸκλὲμ, بوترق μπετρὰκ — κομπὶ τῦ φορέματος دوكه ντοῦγμὲ, دكه τὲκμὲ, ἢ τὰ κομπία τῶν ἀλβανιτῶν εἰς τὸ ῥῆθος چيرلز τζιαπράζ.

Κόμη صاچ σὰτζ, اوزون ساچ ὲζὲν σὰτζ — προσθετὴ perucca ايرتي ساچ ἐγρετὶ σὰτζ, ἀντὶ عاريتي ساچ ἀριετὶ σάτζ.

Κόμης غروف γρὸφ, سنجاق بكي σανδζιὰκ μπεῖ, ميرزا μιρζά.

Κομήτης قويرقلو يلدز κοῖρεκλὲ γηλυτήζ.

Κομμάτι پاره παρὲ, παρὰ, پارچه παρτζιὰ — ἑνὸς τζακισμένυ πράγματος قرندي κιρινντὴ — ψωμίυ, κρέατος بر لقمه μπὶρ λοκμὰ ἐκμὲκ, ἔτ. Κομμάτι κομμάτι (μελιδὸν) پاره پاره παρὰ παρὰ, پارچه پارچه παρτζιὰ παρτζιὰ, طوغرم طوغرم ντογρὲμ ντογρὲμ, كرتك كرتك κερτὶκ κερτίκ.

Κομματιάζω پارمك παρελεμὲκ, χυδ. παραλαμὰκ.

Κόμμι صمغ σὰμγ, توك τῦλ, اغاج طوتقالي ἀγὰτζ τῦτκαλὴ — ἀραβικὸν صمغ عربي σὰμμγ ἀρεμπὶ — τραγακάνθης كتيره κετιρὲ — ἀρκεύθυ سندروس σεννερός.

Κομπιάζομαι εἰς τὴν ὁμιλίαν طوتقون سويلمك τῦτκὲν σοῖλεμέκ.

Κομψὸς اوزكه ὲζγγὲ, لطيف λατίφ.

Κονάκι قناق κονὰκ, ἰδὲ ἢ κατοικία.

Κονδύλι قلم καλέμ.

Κονδυλομάχαιρον قلم تراش καλὲμ τραὸ (كزلك κεζλὲκ).

Κονεύω قونمق κονμὰκ, اينمك ἰνμὲκ, ἢ ἐνεργ. قوندرمق κοννδρεμὰκ, قونق المق κονὲκ ἀλμὰκ, مسافر قبول اتمك μὲσαφὶρ καμπὲλ ἐτμὲκ, ἢ κονευμένος قونق النمش κονὲκ ἀλνμνὴσ.

Κόνιδα سركه σιρκὲ, بت سركسي μπὶτ σιρκεσί.

Κονιορκτίζω توزلمق τοζλαμὰκ, توز اتمك τὸζ ἐτμὲκ, ἢ ἐδετ. توزمق τοζμὰκ.

Κονιορκτὸς توز طوز τὸζ.

Κόνις πύριος باروت μπαρὲτ, καὶ ἡ καλλίση εἰς τὸ ἀνάπτεσθαι اغز اوتي ἀγζ ὀτή.

Κόνσελος قونسلوس κονσολός.

Κοντὰ ἰδὲ σιμά.

Κοντάκι τῦ τυφεκίυ قونداق κοντάκ.

Κονταχινὸς الچق بويلو ἀλτζιὰκ μποῖλὲ, بودر μποντὲρ.

Κονταρι جريد δζιρεῖντ, مزراق μιζράκ.

Κονταρίδα اغاج اوزون ὲζὲν ἀγὰδζ.

Κοντεύω قصاتمق κησατμὰκ, قصلتمق

κησσαλτμὰκ, قصّه اتمك κησσὰ ἑτμέκ.
Κοντολογῆς ἰδὲ συντόμως.
Κοντὸς قصّه κησσὰ, كوتك κὸτέχ.
Κοντόφθαλμος, μύωψ يقين كوزيجي γιακὴν γγὸρεδζὸ.
Κόξα اشق, اشيق ἀσὸήκ.
Κοπάδι سوري σὸρὶ — ἀλόγων خركله χεργγελέ. Βόσκω τὸ κοπάδι سوري اوتلاتمق اوتارمق, كوتمك σὸρὶ ὀτλατμὰκ, ὀταρμὰκ, γγὸτμέκ.
Κοπάζω دكمك ντιημέκ. Ἐκόπασεν ἡ βροχὴ يغمور دكدي γιαγμὸρ ντιντί. Ἐκόπασεν ἡ φωτιὰ اود ياندي اوترشدي ὂντ γιαννὴ ὀτὸρδσὸτέ.
Κοπανίζω دوكمك ντὸγμὲκ, ازمك ἐζμέκ.
Κόπανος دوكجك ντὸγεδζὲκ, توقمق τοκμὰκ, چومق τζιομὰκ.
Κοπέλα ἰδὲ κόρη, κορίτζι.
Κοπιάζω ἐν. يورلتمق γιορὸλτμὰκ, يورغون γιὸργὸν ἑτμὲκ, يورمق γιορμὰκ — ὑδετ. امك چكمك, زحمت ζαχμὲτ, ἐμὲκ τζεκμὲκ, زحمت كيرمك ζαχμετὲ γγιρμέκ.
Κοπιασμένος يورغون γιὸργὸν, طورغون ντὸρ-γὸν.
Κοπιαστικὸς زحمتلو ζαχμετλί.
Κόπος امك ἐμὲκ, زحمت ζαχμὲτ, بل μπελὰ — κοπίασις يورغونلق γιὸργὸνλὸκ.
Κοπριὰ, κόπρος كمر γγὸμπρὲ, ἢ χυδ. كمر γγὸμρὲ, فشقي φισὸκὶ -- τῶν ἀλόγων ات ترسي ὰτ τερσὶ — τῶν βοῶν تزك τεζέκ.
Κοπρίζω (τὸ χωράφι) كوبرملك γγὸμπρελεμὲκ, كومرملك γγὸμρελεμέκ, ترسلمك τερσ-λεμὲκ, فشكيلمك φισὸκιλεμέκ.
Κοπρομέλισσα اشك اريسي ἐσὸὲκ ἀρὴσή.
Κοπτερὸς كسكين κεσκίν.
Κόπτω كسمك κεσμὲκ, καὶ κομμένος كسلان κεσιλὰν, كسلمش κεσιλμὶσ — ἕνα φέρεμα بچمك μπιτζμὲκ — τραβῶντας (χοινὶ) اوزمك ὀζμέκ.
Κοράλλιον مرجان μερδζιὰν.
Κόραξ, κόρακας قوزغون κὸζγὸν — θαλάσσιος قره باتق καρὰ μπατάκ.
Κόρδα, χορδὴ اپ ἰπ, اورغان ὀργὰν — μουσικὸ ὀργάνὸ تل τὲλ — τόξὸ كرش κιρίσ.
Κορδέλα شريت σὶρίτ.
Κορδίζω (ὡς ὠρολόγιον) قورمق κὸρμὰκ — ὄργανόν τι دوزمك ντὸζμέκ.
Κορδοβάνι سختيان σαχτιὰν, كوسله κὸσελέ.
Κόρη ἰδὲ κορίτζι — τοῦ ὀφθαλμοῦ ببك μπεμπὲγ, كوزك بيكي γγὸζὸν μπεμπεί.
Κορίτζι, κόρη, κοράσιον قز κὴζ — εὐγενὲς قادنجق καντηνδζὴκ.
Κορμὶ, σῶμα تن τὲν, ἰδὲ ἢ σῶμα.
Κορμὸς كوتك κὸτὸκ, طورق τὸρμρέκ.
Κορυφαῖος باش μπὰσ, بوغ μπὰσ μπόγ.
Κορυφὴ دپه τεπὲ — τοῦ ὀσπιτίου او اوستي ἐθ' ἐσὸ — τοῦ γάλακτος قيمق καϊμὰκ, ὅθεν γίνεσθαι κορυφὴ قيمقلنمق καϊμακλανμὰκ.
Κόρφος, κόλπος قوين κὸϊὸν, قوجاق κὸδζιὰκ — τῆς θαλάσσης كورفوز κορφὸζ, كرفوز κὸρφὸζ دكز قولاغي ντενὶζ κὸλαγή.
Κορωνὶς راق καὶ μεταφ. خاتم χατιμέ.
Κόσα ἰδὲ δρεπάνι, καὶ κοσίζω ἰδὲ θερίζω.

Κοσκινίζω قالبورلق καλμπερμάκ, قالبوردن καλμπερντάν γγετζιρμέκ, كچورمك ἐλλεμέκ.

Κόσκινον قلبور καλμπέρ, غلبور γαλμπέρ.

Κοσμικὸς دنيوي ντένεβί.

Κοσμογραφία هيئت دنيا χεϊέτι ντένιά.

Κοσμοπλάστης جهان آفرين δζιχὰν ἀφερίν.

Κόσμος دنيا ντένιὰ (جهان δζιχὰν, عالم ἀλέμ). Ὁ πρόσκαιρος κόσμος بو فاني دنيا μπὲ φανὶ ντένιὰ, دار فنا ντάρὶ φενὰ, كيتي γγιτί. Ἐν ὅσῳ διαρκεῖ ὁ κόσμος دنيا دوردقچه ντένιὰ ντερντέκτζια.

Κόσσυφος merlo قره طاوق καρὰ ταύκ.

Κοστίζω دكمك ντεγμὲκ, اولمق ὀλμὰκ (δοτ.) π. χ. τοῦτο μοὶ κοστίζει πولو اقچه يه چوق τζιὸκ ἀχζεϊὲ ντὶρ μπανὰ μπού. Πόσου κοστίζει; نه يه دكر νεϊὲ ντεγέρ; نيچه يه νιτζεϊέ; نيچه يه در, صاتلور, النور νιτζεϊὲ ντίρ; σατηλήρ; ἀλινήρ;

Κότα gallina طاوق ταύκ.

Κοτζάνι قويروق κιϊρέκ.

Κότζι ἰδὲ ἀστράγαλος.

Κοτοπούλι پليج πιλίδζ.

Κουβαλῶ كتورمك γγετιρμὲκ, ايتمك νὰκλ ἐτμέκ.

Κουβάρι يومق γιουμὰκ, يوالاق γιουβαλάκ.

Κουβαριάζω يومقلمق γιουμακλαμὰκ, صارمق σαρμὰκ, صارمق يومغه γιουμαγὰ σαρμάκ.

Κουβᾶς دوغه κογὰ, κυγὰ χυδ. دوقه κοφὰ — ἀπὸ πετζὶ صومق σομάκ.

Κουβέλι alveario قوان κοβάν.

Κουκὶ fava بقله μπακλά.

Κοῦκκος قوقو κούκού. Φωνάζειν ὡς ὁ κοῦκκος اوقو دیمك ὀκὸ ντιμέκ.

Κουκκουβάγια (κικκαβή) بايقوش, بيقوش μπαϊκούσ, كيجه قوشي, شيطان σειτὰν, γγιδζὲ κουσή, ἢ τὸ ῥῆμα κικκαβᾶν, φωνάζειν ὡς ἡ κουκκουβάγια اوكي ديمك ὀκγὶ ντιμέκ.

Κούκλα bamboccia قوقله κουκλά.

Κουκοῦδι (π. χ. πλυγοῦς) قبوق καμπούκ, قشره κησερὲ, ژ μπέζ.

Κουκούλι (βόμβυξ) bigattolo ابريشيم قوردي ἰμπρισὶμ κουρντή.

Κουκουλόνω بوركمك μπορκμὲκ, μετ. ἰδὲ σκεπάζω, τειλίττω. Κουκουλόνομαι بوزلمك μπουρουμέκ.

Κουκουνάρα, σρόβιλος قوزاق κοζὰκ, قوزالاق κοζαλὰκ, جام τζιὰμ, ἰδὲ ἢ πῖνος.

Κουκουτζὶ چكردك τζεκιρντὲκ — τοῦ καρυδίου اوزدك ὀζντέκ.

Κουλοῦρα فوغچه φογατζιά.

Κουλουριάζω ἰδὲ τειλίττω.

Κουμέρκι, كمرك, كومرك γγουμρούκ, باج μπάδζ.

Κουμερκιάρης كومركچي γγουμρουκτζή.

Κουνέλι آطا طوشانجغي ἀντὰ ταουσανδζιγή.

Κούνια بشك μπεσὶκ.

Κουνίζω, κινῶ بشك صالمق μπεσὶκ σαλμάκ.

Κουντῶ ἰδὲ κινῶ, ἢ κεντῶ.

Κοῦπα كوپ κοῦπ, قوپه κουπὰ, κοπά.

Κουράζω ἰδὲ κοπιάζω, ἀποσαίνω.

Κούρβολον cerro كوتك κοτοῦκ.

Κουρδουβαλῶ, κυλισᾶν ἰδὲ ταυλᾶς.

Κούρευμα قرقندي κιρκιντή.

Κουρεύω قرقمق κιρκμὰκ, قرخمق κιρχμάκ.

Κερκάνος مصر طاوغي μυσὴς ταυγέ.
Κερκέτι اكمك اشي ἐκμὲκ ἀσή.
Κερέυα الاجه قرغ ,الا ἀλὰ, ἀλαδζὶὰ καργά.
Κερσάρος ἰδὲ πειράτης.
Κέρσευμα, λεηλασία يغما يغما γιαγμὰ, ἀὲ τζετὲ, اقين ἀκὴν, اقنرمه ἀκταρμά.
Κερσευτὴς يغماجي γιαγμαδζὴ, چتاجي τζετεδζὶ, اقنجي ἀκηνδζή.
Κερσεύω, λεηλατῶ يغمالمق γιαγμαλαμὰκ, يغما ايتمك γιαγμὰ ἐτμὲκ, اقنجه اقنجه ἀκηνὲ, τζετεὶὲ βαρμὰκ, چتاه ليشلمك τζετὲ ἰσλεμέκ.
Κερσκῦνι (ὑπερὶς) قوسغون κερσκὺν, قوسغون κερσγέν.
Κερτάβι, τὸ μικρὸν ἑνὸς ζώου ياوري γιαβρὴ, ἢ ἰδιαιτέρως τοῦ σκύλου انيك ἐνὶκ.
Κερτάλι ἰδὲ χελιάρι.
Κερτζαίνω اقسمق ἀκσαμὰκ, اغسمق ἀγσημάκ.
Κερτζομήτης, σιμὸς پوچه, پتقه, چوكك بورنلو τζὸκὲκ, πατκὰ, περτζὲ μπερνλὲ.
Κερτζὸς اقسق, اقساق ἀκσὰκ, طوپال τοπάλ.
Κερτζελιὰ قغ κήγ.
Κέρτζερον طمرق, تومرق, تروق τεμρὲκ, μετ. ἰδὲ ἀνόητος, μωρός.
Κερτζοχέρης چولاق τζολὰκ, قولاق κολάκ.
Κερτὶ, πυξὶς قوطي κερτὶ, حقه χοκκὰ — μὲ τὸ ζάχαρι شكرلك σὲκερλὶκ — διὰ τ' ἄσπρα قومبره κεμμπαρά.
Κέφιος بوش μπὸσ, قورو κερὲ.
Κεφοκλάνω يللنمك γελλεμέκ.
Κεφοξυλιὰ مرور μὲρδὲρ.
Κεφοπορδὴ loffa يل γέλ.
Κοφίνι زنبيل ζιμμπὶλ.
Κοχλάζω حشلمق χασλαμάκ.
Κοψίματα tranchées يورك بورمه لري γὲρὲκ μπερμαλαρή.
Κόψιμον كسش κεσὶσ, كسم κεσὲμ — τοῦ φορέματος بچم μπιτζὶμ.
Κόψις (τοῦ μαχαιρίου, σπαθίου κτ.) كسكينلك κεσκινλὶκ, اغز ἀγζ, يوز γὲζ, قلاغو κηλαγὲ, يلمان γελμὰν — τοῦ σπαθίου يالم γιαλήμ.
Κράζω چاغرمق τζιαγηρμὰκ, قغرمق κηγηρμὰκ, ἰδὲ ἢ φωνάζω — τινὰ, μεταμέμπεδαι چاغرتق τζιαγηρτμὰκ, كلدرمك γγελντιρμέκ.
Κραίνω ἰδὲ λέγω, ὁμιλῶ.
Κραιπάλη خمورلق μαχμερλὲκ.
Κράμβη لحانه λαχανὰ — κύπριος cavoli fiori قرنبيط καρνεμπὶτ, ἰδὲ ἢ λάχανον.
Κρανίον طاسي, باش چناغي μπὰσ τζιαναγὴ, τασή.
Κράνον قزلجق κηζηλδζὴκ, قرانيا κηρανιὰ, ἢ ἡ κρανιὰ قزلجق اغاجي κηζηλδζὴκ ἀγαδζή.
Κρασὶ, οἶνος شراب σαράμπ, سجي σὲδζὶ — μυσκάτον مسكت μισκὲτ. Νερόνω τὸ κρασὶ شرابه صو قاتق σὲραμπὲ σὺ κατμάκ.
Κρᾶσις مزاج μιζὰδζ.
Κρασοπωλεῖον ἰδὲ καπηλεῖον.
Κρατῶ طوتق τετμάκ. Δὲν ἐμπορῶ νὰ κρα-

τηθῶ νὰ μὴ τὸν σκοτώσω اني اولدرمكدن كندومي ضبط ايدمم
κενντιμὶ ζάπτ ἐντέμεμ. Κρατεῖ μ' ἐμένα,
κρατεῖ τὸ μέρος μου طوتر طرفمي تاراφιμὴ
τυτάρ, طرفدارمدر ταραφυταρὴμ ντὴρ, بكا
μπανὰ σαχαμπετλὴκ ἐντέρ. صاحبلك ايدر
Κρεάγρα لمشلو μενσέλ.
Κρέας ات ἔτ — ψημένον εἰς τὴν ἐσχάραν
κεβλμπασὴ — βρασὸν يخني γιαχ-
νὴ — κομμένον ὡ βρασμένον قيما κηίμὰ —
βρασμένον εἰς τζεκάλι σκεπασμένον قپامق
καπαμὰ — παραγεμισμένον دولما ντολμά.
Κρεββάτι كروت κερεβὲτ, ἰδὲ ὡ σρῶμα.
Κρεμασμένος اصلي ἀσηλὴ, اصمه ἀσμά.
Κρεμαςαριὰ دار ντάρ.
Κρεμέζι, κόκκος قرمز κερμὴζ.
Κρέμομαι اصلمق ἀσηλμὰκ, اصيلي اولمق
ἀσηλὴ ὀλμὰκ, μεταφορ. dipendere باغلو
μπαγλὲ ὀλμὰκ, قالمق καλμὰκ (ὁοτ.
προσ.).
Κρεμῶ اصمق ἀσμὰκ — προσαρτᾶν طقمق
ταχμὰκ, ياپشدرمق γιαπιστηρμὰκ, الشمك
ἰλιϊσμὲκ — εἰς τὸ τζιγκέλι چنكللمك
τζενγγελλεμὲκ, قانجلمق καυτζιαλαμάκ.
Κρεμάμενος سولمك σὲλπὲκ.
Κρεωπωλεῖον, κρεωπώλης ἰδὲ μακελλεῖον, μα-
κελλάρης.
Κρεωφαγία ἰδὲ ἀποκρέω.
Κρημνίζω اوچرمق ὲτζιερμὰκ, اشغه اتمق
ἀσαγὰ ἀτμὰκ, دوشرمك ντοσὲρμὲκ, تكر
مكر τεκὲρ μεκὲρ ἐτμὲκ, يقمق γικ-
μὰκ, اقترمق ἀκταρμὰκ — ἀπὸ τὸ ἄλογον
اقتروب اتدن يقمق ἀκτηρὲπ ἀττὲν γικ-
μάκ. Κρημνίσω, εἰς κόρακας, ἔρρε κατὰ κα-
πνὲ وار يقل βὰρ γικὴλ, بوندن ايرل
μπεντὰν ἰρὴλ, جهنم ὀζεχεννεμὲ, بوق
يمه μπὸκ γέμε. Κρημνίζομαι تكرلنمك
τεκερλεὶμὲκ, تكر مكر اولمق τεκὲρ μεκὲρ
ὀλμὰκ, اوچمق ὲτζμάκ.
Κρημνὸς اوچورم ὲτζιερὲμ, ورطه βαρτά.
Κρημνώδης اوچورملو ὲτζιερεμλὲ.
Κριάρι قوچ κὸτζ, ὡ τὸ εὐιεχισμένον قوين
κοὶὲν, تكل τεκελ — ζώδιον ἐν ἐρανῷ برج
μπὲρτζὶ χαμὲλ.
Κριθαράκι اريه جق ἀρπαζὴκ.
Κριθάρι اريه ἀρπὰ — καθαρισμένον farro
mondato كشكك κεσκὲκ.
Κριθαρόνερον قاوت καβὲτ (سويق σαβὴκ).
Κρικέλα حلقه χαλκὰ - τῶν καταδίκων بوغمق
μπογμὰκ, طومرق τυμρὲκ.
Κρίμα قباحت καμπαχὰτ, صوچ σὲτζ,
كناه γγὲναχ. Κρίμα εἶναι يازقدر γιαζὴκ-τηρ.
Κρίνον زنبق ζαμμπάκ.
Κρίνω حكم اتمك χὲκμ ἐτμὲκ, قضا, حجت
اتمك χοτζζὲτ, καζὰ ἐτμὲκ, قاضيلق اتمك
καντηλὴκ ἐτμὲκ.
Κρίσις, κρισολογία دعوا ντοβὰ. Ἔχω κρίσιν
دعواسي اولمق ντοβασὴ ὀλμὰκ — διά-
κρισις, κριτικὸν اوص ὲσ, عقل ἀκλ —
παρ' ἰατροῖς بحران μπεχράν.
Κριτζιανίζω, ὅτε μασσᾶτις τί ἔχον πέτρας
μικρὰς قطرمق ἐντηνταμὰκ.
Κριτήριον محكمه μεχκεμέ.
Κριτὴς μικρῶν πόλεων قاضي καντὴ, ὡ τῶν

μεγάλων مولي ,مول μεβλά χυδ. μολλά. Τὸ σύγγραφον τοῦ κριτοῦ قاضي بتيسي καντὴ μπιτισί.

Κροκίδι (κρόκη τοῦ ὑφαντοῦ) ارش ἄρσ, بز ارشي μπέζ ἄρσὴ, ارغج ἀργάδζ.

Κρόκκος زعفران ζαφράν — τοῦ αὐγοῦ ἰδὲ κιτρυνάδι.

Κροκόδειλος تمساح τιμσάχ.

Κρόνος saturno زحل ζυχέλ.

Κρότος چتلدي τζιατλαντὴ, پتلادي πατλαντὴ, ἰδὲ καὶ θόρυβος. Κάμνω κρότον چتلتمق τζιατλατμάκ, جاتدرمق τζιαττιρμάκ, پتلامق πατλαμάκ, قطرمق κιτιρνταμάκ, قطرمق κιτιρμάκ, غرغرمق γιργιρμάκ, قاقلدمق κακιλνταμάκ, خرلدمق χιρνιλνταμάκ. Ὁ κρότος ἐκ τοῦ φιλήματος چكاك بوسه τζεκτζιάκ μπόσέ.

Κροτῶ ἰδὲ κάμω κρότον καὶ χειροκροτῶ.

Κρύω اورمق βερμάκ, ἰδὲ καὶ δαίρω — (τὴν θύραν) قاقمق, اورمق βερμάκ, κακμάκ — (ὄργανόν τι μουσικὸν) چالمق τζιαλμάκ.

Κρυάδα, κρύος صوق σοὺκ, صوقلق σουκλὺκ. Πολλὰ κρῦον صوق صوم σὸμ σοὺκ.

Κρυερὸς صوق σοὺκ.

Κρυόνω ἐνεργ. صوتمق σουτμάκ, صووتمق σοβουτμάκ, καὶ ὑδετ. صوق اولمق σοὺκ ὀλμάκ, صوق چكمك σοὺκ τζεκμὲκ, صوقلنمق σουκλανμάκ, اوشمك ὕσσμὲκ, π. χ. κρυόνω صوغم وار σουγὺμ βάρ. Ἐ κρυολόγησα, ἐκρύωσα اوشدم ὕσσντὲμ.

Κρύπτω كزلمك γγιζλεμὲκ, كزلتمك γγιζλετμὲκ. Παθ. كزلنمك γγιζλεμὲκ, سيكلك σινμὲκ, صقلنمق σακλανμάκ. Κρύπτω τὴν κλεψιὰν اتك يتاقلق γιατακλὴν ἐτμὲκ.

Κρυπτώνας كيزلو يرγγιζλὺ γὲρ, پوصو πουσὺ, قرقلو او καρανλὺ ὔὲ.

Κρυσαλλόνομαι بوزلنمق μπεζλανμάκ.

Κρύσαλλος بوز μπὺζ.

Κρυφὰ, κρυφίως, ἐν τῷ κρυπτῷ كزلو γγιζλὺ كزليجه γγιζλιδζὲ, ال التنده ὲλ ἀλτηνντὰ, اوغرلين اوغرلين ὀγυρλαὴν ὀγυρλαὴν, ايله چولدي τζιβλντὶ ἰλέ.

Κρυφοκυττάζω كوز اوجندن بقمق γγὸζ ὐδζυνντὰν μπακμάκ.

Κρυφονεύω ايماض اتك ἰμὰζ ἐτμὲκ.

Κρυφὸς كزلو γγιζλὺ, كزلوجه γγιζλὺδζὲ.

Κρώζω قراغ ديمك κιράγ ντιμὲκ.

Κτένι طراق ,طرق ταράκ — τῶν ὑφαντῶν انكاز ἐνγγιάζ.

Κτενίζω طرامق ταραμάκ.

Κτῆμα ملك μὺλκ, چفتلك τζιφτλὶκ, يورت γιὸρντ, πληθ. κτήματα مال μὰλ, وار βάρ.

Κτῆνος طوار ντοβὰρ, سكسانه σεϊσανέ.

Κτήτωρ ملك صاحبي μὺλκ σαχιμπὴ.

Κτίζω يراتمق γιαρατμὰκ, ياپمق γιαπμάκ.

Κτικιάζω بغلامق βρὲμ μπαγλαμάκ.

Κτικιάρης, φθισικὸς وروم βερεμλὺ.

Κτικιὸν, φθίσις وروم βερέμ.

Κτίριον ياپو γιαπὺ, ياپي γιαπὴ, بنا μπινά. Κτίρια δημόσια ὑπὸ εὐσεβῶν κτιζόμενα خيرات χαϊρὰτ, عمارات ἰμαρὰτ.

Κτίσις يراتش γιαραντὴσ, يراتلش γιχραντιλὴσ, ἰδὲ καὶ πλάσις.

Κτίστης ياپجي γιαπιτζὴ, يراتجي γιαρα-

ντηδζή, ἢ ἐπὶ θεῦ خالق χαλὴκ — τειχοποιὸς ديوارجي ντιβαρδζή, دولكر ντϋλγγέρ. Ὁ κτίσης τῦ παντὸς خلّاق الكاينات χαλλακϋλ-καϊνὰτ, خالق الموجودات χαληκϋλ-μεβδζϋντάτ.

Κτύπος ἰδὲ κρότος, ἦχος.

Κτυπῶ اورمق βυρμὰκ, دوكمك ντϋγμὲκ, چالمق τζιαλμάκ.

Κυανὸς كوك رنكلو γγὸκ ρεγγλῦ.

Κυβερνήτης τῦ καραβίυ ديمجي ντϋμενδζί.

Κυβερνῶ ἰδὲ διοικῶ.

Κύβος زار ζάρ. Νικῶ τινὰ εἰς τὸς κύβυς اوتمق ὲτμάκ. Κύβος, μαθηματικὸν σχῆμα كعب κάμπ.

Κυδωνιὰ ايوا اغاجي ἀϊβὰ ἀγαδζή.

Κυδώνιον ايوا ἀϊβὰ, ἢ ὁ σπόρος ايوا μπιχντανέ.

Κυκεὼν μετ. قرش مرش καρὴσ μηρὴσ, قرشق يم καρησὴκ γὲμ, انا بابا كوني ἀνὰ μπαμπὰ γγϋνῦ.

Κυκλάμινον طوشان قولاغي ταυσὰν κυλαγὴ, طوكز اتمكي ντουϋζ ὲτμεῖ.

Κυκλοειδὴς مدوّر μϋντεββὲρ, ἰδὲ ἢ τρογγυλός.

Κύκλος دايره νταϊρέ.

Κυκλοφορία τῦ αἵματος دور قان ντέβρῖ κάν.

Κύκνος قوغو κυγυ.

Κύλινδρος اوقلاغي ὀκλαγὴ, اسطوانه ὀσυβανέ.

Κυλίω تكرلمك τεκερλεμὲκ, يوالمق γιυβαλαμὰκ, دويرمك ντεβιρεμὲκ, يوارلتمق γιυβαρλατμάκ.

Κυλὰκ, باقلو σακὰτ — τὸς πόδας ἢ χείρας چنكلوك τζενγγελῦκ, كوترم κότϋρϋμ.

Κῦμα دالغه ντιαλγὰ, طالاس ταλὰς (موج μέβδζ).

Κυματίζω دالغلنمق ντιαλγαλανμὰκ, تلاسلنمق ταλασλανμὰκ, موجلنمك μεβδζλενμὲκ, اورمق μέβδζ βυρμὰκ, چالغنمق τζιαλκανμάκ.

Κύμβαλον صنتور σαιντέρ.

Κύμινον كمون κιμνέν.

Κυνάγχη بوغاز دولمه ντολμὰ μπογάζ.

Κυνῆγι آو ἄϋ.

Κυνηγὸς cacciatore اوجي ἀϊβδζή.

Κυνηγῶ آو آولامق, اولامق ἀϊβλαμὰκ, آو آولامق ἄϋ ἀϊβλαμὰκ, آوي طوتمق ἀϊβὴ τϋτμὰκ — τινὰ, ζητῶ νὰ τὸν φθάσω اردنه دوشمك ἀρντινὲ ντϋσμὲκ, قوالمق κοβαλαμάκ.

Κυπαρίσι سرو σὲρβ, χυδ. σέλβ.

Κυπρῖνος (εἶδος ὀψαρίυ) سازان بالغي σαζὰν μπαλγή.

Κὺρ اغا ἀγὰ, افندي ἐφέντι.

Κυρία خاتون χατὸν, χανέν.

Κυριακὴ بازار كوني μπαζὰρ γγϋνῦ.

Κυριεύω طوتمق τϋτμὰκ, (تسخير اتمك τεσχὶρ ὲτμὲκ) المق ἀλμὰκ, καὶ κυριεύομαι (ἀπὸ πάθος τι) اولمق مϋπτελὰ ὀλμὰκ, اوغرامق ὀγραμάκ.

Κυριολεξία حسن اداء χϋσνὶ ἐντά.

Κύριος صاحب σαχὴμπ, اهل ἔχλ — ἑνὸς τόπυ والي βαλή. Ὁ γνήσιος, καθ' αὐτὸ κύριος اصلي حقيقي, مالك μαλὶκ χακηκὴ, ἀσλὴ — αὐθέντης كرچي κιριτζί. Ὁ

κύριος δεῖνα مولانا فلان μεβλανὰ φῆλάν.
Κυρίως ἰδὲ μάλιστα.
Κῦρος قرار καράρ.
Κυρτὸς اكري ἐγρὶ, ἰδὲ ῥ ῥραβός.
Κυρτάζω بقمق, باقمق μπακμὰκ, (نظر اتلك ναζὰρ ἐτμὲκ, بيورمق μαυζὰρ μπιβρεμάκ).
Κωβιὸς بالغي καϊὰ μπαλιγή.
Κώδηκας, κώδηξ ἰδὲ χειρόγραφον.
Κωδῶνι چڭرق τζιγρὰκ, چاڭجغر τζιανδζιγὰζ, چنكلچه τζενγγῦλιτζέ.
Κωδωνίζω چالمق τζιαλμὰκ, καὶ ἐπὶ αὐτίων چكرمق τζιγιρμὰκ, چغلنمك τζιφλεμὲκ, چكلمك τζιυλεμέκ.
Κωλάντερον كودن بغرساق γγῦντὲν μπαγιρσάκ.
Κώλικας قولنج κωλὲνδζ, صانجي σανδζή.
Κωλομέρι قيلاق καϊνὰκ, اوتراق ὀτυρὰκ.
Κωλόπανον ἰδὲ παλαιόπανον.
Κῶλος كوت γγῦτ, اوتراق ὀτυρὰκ. Ἡ τρύπα τοῦ κώλου بوزك μπόζῦκ. Γυρίζειν τὸν κῶλον πρός τινα طومالمق ντομαλαμὰκ, طومالتمق ντομαλτμάκ.
Κωλοσύρομαι ἰδὲ ἑρπύζω.
Κωλοφωτία اتش بوجكي ἀτὲς μπὸδζεῖ.
Κωμικὸς تقليدجي ταχλιντδζή, καὶ μεταφ. لطيفجي λατιφεδζὶ, بذلهباز μπεζλεμπάζ.
Κωμόπολις قصبه καταμπά.
Κώνειον cicuta بالدران μπαλντιρὰν.
Κῶνος مخروط μαχρυτά.
Κωνῶπι سكك سوري σιβρὶ σινέκ.
Κωνωπεῖον, κωνωπολόγι جبلدارلق δζιμπιντερλὴκ, جبلك δζιμπιντλίκ.
Κωπηλάτης كوركجي κῦρεκτζί.
Κωπηλατῶ كورك چكمك κῦρὲκ τζεκμέκ.
Κωπὶ كورك κῦρέκ.
Κωφαίνω اتلك صاغر σαγῆρ ἐτμὲκ, καὶ κωφαίνομαι صاغر اولمق σαγῆρ ὀλμὰκ, صاغرلنمق σαγιρλανμὰκ (اشتمز اولمق ἰσιτμὲζ ὀλμάκ).
Κωφὸς صاغر σαγῆρ.
Κωφότης صاغرلق σαγιρλὴκ — πλαστὴ, ἐ. θελοκωφία اشتمزلك ἰσιτμεζλίκ.

Λ.

Λαβὴ صاپ σὰπ, قبضه καμπζὰ — τοῦ σπαθίου بارچق μπαρτζιάκ.
Λαβίδα جمبلز δζιμμπιστρὰ — κρῖκος fibbia قوپچه κοπτζιά.
Λαβίνω ἰδὲ πληγόνω.
Λαβύρινθος ياكتماج γιαγιλτμὰδζ, طولاب ντολάμπ.
Λάγανον, λαλαγκίτα آشور ἐριστὲ, لالنغه λαλανγά.
Λαγάρα ἀσημίου καὶ χρυσοῦ ابريز ἰμπρὶζ, قال κάλ.
Λαγήνι آشوره στὲ — διὰ ξύθον ابلقه κατὰ — μὲ μακρὺν λαιμὸν سراخي σῦρεχὴ — μολυβδένιον, κτ. قمقم κεμκεμὰ — ἀπὸ ξύλον چوتوره τζιβτυρὰ — ἀπὸ πετζὶ ماتره, مطره ματαρά.
Λαγκόνι (λαγὼν) بوكر بوش μπὸς μπόγῦς, اوكرغ ὀυεργά.

Λαγῶμι, ὑπωρυγή لاغم, لغم, لاغم λαγῶμ.
Λαγωνικὸν تازي تازي ταζί, بل μπάλ.
Λαγὼς طوشان ταυσάν.
Λάδανον لادن λαντέν.
Λάδι (ἔλαιον) ياغ γιάγ, ياغي زيتون ζεϊτὼν γιαγή.
Λαδικὸν (λήκυθος) ياغ قابي γιάγ καμπή, قوانوس καβανός.
Λαδιρὸς, ἐλαιώδης ياغلو γιαγλῶ.
Λαδόνω ياغلق γιαγλαμάκ, ياغ سورمك γιάγ σῶρμὲκ, ترييه اتمك ياغله γιάγ-ιλε τερμπιὲ ἐτμέκ.
Λάθος يكلش γιανλήσ.
Λαθύρι مردمك μερντιμέκ.
Λαϊκὸς كوچك κὸτζὲκ, γγὸτζέκ.
Λαιμαργία اج كوزلولك ἂζ γγὸζλῶλὸκ, يكيجيلك γεγιδζιλὶκ, طمعكارلك ταμαχκαρλήκ.
Λαίμαργος اج كوزلو ἂτζ γγὸζλῶ, طمعكار ταμαχκὰρ, يكيجي γεγιδζί, بوغاز قولو μπογὰζ κολό.
Λαιμόπονος بوغاز قصلسي μπογὰζ κησυλμασή, حناق χὲνάκ.
Λαιμὸς بوين, بيون μποϊὲν, ἡ τὸ ἔμπροσθεν τῶ λαιμῶ كردان γγερντάν.
Λάκκος چقور χαντὰκ, τζιβκὲρ.
Λακταρίζω ἰδὲ ἐπιθυμῶ.
Λαλαγκίτα ἰδὲ λάγανον.
Λαλὲς tulipano لاله λαλέ.
Λαλιὰ نطق νὸτκ.
Λαλῶ ἰδὲ ὁμιλῶ.
Λαμβικάρω طامزمق νταμζιρμὰκ, سوزمك σὸζμὲκ, دامله‌تمق νταμλατμὰκ, چقارمق σὸ τζιχαρμάκ.
Λαμβικος انبيق ἐμμπήκ.
Λαμνὶ ἰδὲ κωπί.
Λαμπάδα ἰδὲ λυχνάρι, φανάρι, κηρί.
Λαμπρὰ, ἡ ἰδὲ πάχα.
Λαμπρὸς پارلر παρλὰρ, كوستركلو γγὸσερισῶλὸ, عظيملو ἀζίμετλὸ, ظريف ζαρήφ. Πολλὰ λαμπρὸς, ὑπέρλαμπρος پارپار پارلر πὰρ πὰρ παρλάρ.
Λαμπροφορεμένος قوشانمش γγειϊμὶσ, كيينمش κὸσανμήσ.
Λαμπρύνω ويرمك سوچرت σὸχρὲτ βερμὲκ, نور ويرمك νὸρ, ضيا ζιὰ βερμέκ.
Λάμπω پارلامق παρλαμάκ, ايدنلق ضيا, ايدرامق ζιὰ, αἰντηνλὴκ βερμὲκ, يلدرامق γηλντηρμὰκ, يلابمق γιαλαμπημάκ.
Λάμψις ايدن αἰντὴν, ايدنلق αἰντηνλὴκ, ضيا ζιά.
Λανθάνω اتمك يالكلش γιανλήσ ἐτμὲκ, يكلمق γιανηλμὰκ, الدانمق ἀλνταναμάκ. Λ' ν δὲν λανθάνω الدانمزسم ἀλνταναμάζσαμ, سزسم σεζζέρσεμ. Λανθάνειν (τὴν θύραν) يكلش وارمق (قپويه) γιανλήσ (καπηϊὰ) βαρμάκ.
Λαὸς خلق χάλκ, طايفه ταϊφὲ, اورتالق ὀρταλήκ. Ἡ πληθὺς τῶ λαῶ خلقك اوشمغي χαλκὴν ὀσμαγή.
Λάπαθον اوتي اشخون ἀσχὲν ὀτέ.
Λαρδὶ ياغي طوكز ντονὲζ γιαγή, طوكز پاستركلو ντονὲζ πασηρμασή.
Λαρυγκας خورشچه χορσὸτζὲ, بوغاز μπογὰζ, غرتلاق γηρτλάκ.

Λάσπη چامور τζιαμύρ — πολλὴ καὶ πυκνὴ بطاق, بتق μπατάκ — ἰδὲ πηλός.

Λασπόνω چامورلق τζιαμυρλαμάκ, چامور بولشترمق τζιαμυρὲ μπυλαστυρμάκ, چامور اتمك τζιαμὺρ ἐτμέκ.

Λασπώδης چامورلو τζιαμυρλύ.

Λατρεία طپمقلق ταπμακλὴκ, طپي ταπὴ, سجده σεδζντὲ, عبادت ἰμπαντέτ.

Λατρευτὴς, λάτρις طاپیجي ταπηδζὴ — τῦ πυρὸς آتش آτὲσ περές.

Λατρεύω طاپمق ταπμάκ (δοτ.), سجده اتمك σεδζντὲ ἐτμὲκ, عبادت اتمك ἰμπαντὲτ ἐτμέκ.

Λαφυραγωγῶ دویملق, دویم اتمك ντοϊμλὴκ, ντοϊὺμ ἐτμὲκ, دویم اولمق ντοϊὺμ ὀλμάκ.

Λάφυρον طویملق, دویم, طویم ντογιὺμ, ντογιυμλὴκ.

Λάχανον اوت ὸτ — κράμβη لحانه λαχανά. Λαχανικὰ سبزوات σεμπζεβὰτ χυδ. ζερζεβάτ.

Λαχνὸς, κλῆρος قرعه κυρά.

Λαχνῶδι توبجغز τυϊδζιγὲζ.

Λέαινα دشي ارسلان ντισὶ ἀρσλὰν.

Λεβίδα سوغلجان σογυλδζὰν.

Λεγεὼν ἰδὲ τάγμα.

Λέγω دیمك ντεμὲκ, سویلمك σοϊλεμὲκ. Λέγεν دیرلر ντερλὲρ. Ὁ λεγόμενος دیدوکلري ντιντὺκλερὶ, نام νὰμ.

Λεηλατῶ ἰδὲ κυρσεύω.

Λειμὼν چایر τζιαὴρ.

Λειποθυμία سوملق جان بایلمق δζιὰν μπαϊλμασή.

Λειποθυμῶ, λιγοθυμῶ بایلمق μπαϊλμὰκ, اوغنمق ὀγυνμὰκ, بوکلمق μπυναλμάκ.

Λειποτακτῶ قاچمق κατζμὰκ, ἰδὲ ὁ φυγάς.

Λείπω, εἶναι ἀπὼν بولنمق μπυλὴνμαμακ, حاضر اولمق χαζὴρ ὄλμαμακ, غایب اولمق γαϊμπ ὀλμὰκ — εἶναι ἐλλιπὴς اکسك اولمق ἐκσὶκ ὀλμὰκ, قصور اولمق κυσὺρ ὀλμάκ. Μὴ λείπητε, διαλείπητε νὰ μᾶς γράφητε مکتوبکزي اکسك ایتمیه μεκτυμπυνδζὺ ἐκσὶκ ἔτμεσιζ, یازمقدن خالي اولمیاسز γιαζμακτὰν χαλὴ ὄλμαϊασιζ. Μοὶ λείπουν αἱ δυνάμεις قدرتم یتشمز κυντρετὶμ γετισμέζ. Ὀλίγον ἔλειψε, ἔλιπε از قالدي ἂζ καλυτὴ, یازدي γιαζυτή. Λείπεται νὰ... اولدرکه ایش ἰσ ὀλ ντὶρ κί...

Λειτουργία لتوریا λιτυργιὰ, قداس κυντάς.

Λειχὴν دمرکي ντεμεργὶ, بالو μπαλύ.

Λείψανον میت μεὶτ, ایلیج δζειαζέ. Τὰ ἅγια λείψανα قدیس καντήντ.

Λεκάνη لکن λεγὲν.

Λελέκι πελαργὸς لیلك λεϊλὲκ.

Λεμόνι لیمون λιμὲν.

Λεμονιὰ لیمون اغاجي λιμὲν ἀγαδζή.

Λεξικὸν لغت کتابي, سوز σὸζ, λυγὰτ κιταμπή.

Λέξις سوز, لفظ λὰφζ (کلمه κελιμὲ καὶ πληθ. کلمات κελιμάτ). Κατὰ λέξιν سوز سوز μπισὸζ, ἰδὲ ὁ αὐτολεξεί.

Λεοντάρι ارسلان ἀρσλὰν, χυδ. ἀσλάν.

Λεόπαρδος پارس πὰρς.

Λέπι (λεπὶς) پول πὺλ.

Λεπίδα τῦ μαχαιρίου ἰδὲ κόψις.

Λέπρα جوداملق دζϋνταμλήκ, الا ἀλά.

Λεπρώδης جدام دζϋνταὶμ, الا تنلو ἀλὰ τενλϋ.

Λεπτοκαρυὰ فندق اغاجي φυντὺκ ἀγαδζή.

Λεπτοκάρυον فندق φυντύκ.

Λεπτολογία ἰδὲ σόφισμα.

Λεπτομερίαι خردوات χορντεϐὰτ, خرده مرده χορντὲ μερντὲ, كوتي موتي κότὶ μυτὶ, تفك اواق ὑφὰκ τεφέκ.

Λεπτομερῶς طوغرم طوغرم ντογρὺμ ντογρὺμ, اواق اواق ὑφὰκ ὑφὰκ — καταλεπτῶς بر بر μπὶρ μπίρ.

Λεπτὸν دقيقه ντακικὰ, πληθ. دقايق ντακαήκ.

Λεπτὸς انجه ἰνδζὲ, يوفقا γιυφκὰ, اواق ὑφάκ.

Λεπτότης انجه لك ἰνδζελίκ, اواقلق ὑφακλήκ.

Λεπτυργὸς طوغرامجي ντογραμαδζή.

Λεπτύνω انجه لك ἰνδζελεμέκ, انجه اتمك ἰνδζὲ ἐτμέκ.

Λέρα لكه λεκὲ, ἰδὲ ἡ ἀπασρία. Εὐγάζειν τὰς λέρας لكه كيدرمك λεκὲ γγιντερμέκ.

Λερόνω كيرلمك κιρλεμέκ, چركينلمك τζιρκινλεμέκ, چركين اتمك κιρλὶ, τζιρκὶν ἐτμὲκ, لكه لمك λεκελεμέκ.

Λευκαίνω (τὸ πανὶ) چرپمك τζιρπμέκ.

Λεύκη, ἡ اقچه قواق ἀκτζὲ καϐὰκ, توز اغاجي τὸζ ἀγαδζή.

Λευκόφαιος قير, قر κὴρ, سنجابي σινδζιαμπὶ, كل رنكي κὴλ ρεγγί.

Λεχῦσα, λεχῶνα (λεχὼ) لخوسه λοχυσὰ, λοχοσά.

Λέων ἰδὲ λεοντάρι — ζώδιον ἐν ὑραιῷ اسد برجي ἐσὲντ μπὲρδζή.

Λιθαργία بيات σὲμπάτ.

Λιθὸς تكه τεκνὲ, شرا تكه سي σὲρὰ τεκνεσὶ, جنده دζενντερέ.

Λιθομονιάρης اونتغن ὑνυτγὰν, اونديجي ὑνυντυδζὲ.

Λιθομονῶ اونتمق ὑνυτμάκ.

Λιθεύω اورمق, يول كسمك γιὸλ κεσμὲκ, βερμάκ, كسيجيلك اتمك κεσιδζιλὶκ ἐτμέκ.

Λιθεὺς كسيجي κεσιδζί.

Λιθοδοσία الش ويرش ἀλὴσ βερὶσ.

Λιανίζω طوغرامق ντογραμὰκ, اوتمق ὑφατμὰκ, قيمق κὴϊμὰκ, قيمالمق κὴϊμαλαμάκ.

Λιανικὰ خردوات χορντεϐὰτ, چرچيلك τζερτζιλίκ.

Λιανοπωλητὴς چرچي τζερτζί, خردوات صاتيجي χορντεϐὰτ σατηδζή, ἢ ὁ περιεχόμενος τοιοῦτος دلال τελλάλ.

Λιανὸς يوفقه γιυφκὰ, يواق γιυφάκ.

Λιϐάδι چمن τζεμὲν, ἰδὲ ἡ λειμών.

Λιϐάνι ἰδὲ θυμίαμα.

Λιγνεύω, ἰχναίνω ارقلنمق ἀρκλανμάκ.

Λιγνὸς, ἰχνὸς ارق ἀρὴκ.

Λιγοθυμῶ ἰδὲ λειποθυμῶ.

Λιθάργυρος مرداسنك μὲρνταστὲνκ.

Λιθοϐολῶ طاشلمق ταστλαμὰκ, ايله طاش تاστ ἰλὲ κὰτλ ἐτμέκ.

Λιθοξόος طاشجي ταστζή, طاش كسوب تὰστ κεσὺπ, γιουϐδζή.

Λιθόστρωτος قالدرمق καλντηρὴμ, طاشدوشمك ταστὺσεμέ.

Λιμάζω ἰδὲ λιμοκτονῶ.

Λιμένας porto الليمان ἤλιμὰν, ليمان λιμὰν, اسكلة ἰσκελέ.

Λίμνη كول γγὸλ, اكرك ἐγέρκ.

Λιμοκτονῶ ἐνεργ. اچلق چكدرمك ἀτζλὴκ τζεκτὸρμὲκ, ἢ ὀδετ. اچلقدن بوكلمك ἀτζληκτὰν μπυὸλμάκ.

Λπάρι كتن κετὲν, بر μπὲς, ἢ τὸ ἐξ ὃ ἐχωρίθη τὸ ϛυπί اوسكلي ὀσκυλί.

Λιναρόσπορος قتمي κετὲν τοχμή.

Λινόλαδον بزر ياغي μπεζὶς γιαγή.

Λισγάρι سورگو σὸργγὸ, بيل μπέλ. Ἀνακατόνω τὴν γῆν μὲ τὸ λισγάρι سورلمك σὸργγὸλεμὲκ, بر اشلمك γὲρ ἐσμὲκ.

Λιτανεία طواف ταβὰφ, جمهور ايله ὀζυμχὲρ-ιλε ντὸά.

Λίτρα لدره λιντρὲ, اوقه ὀκά.

Λιχνίζω صاورمق σαβὸρμὰκ, الملك ἐλλεμὲκ.

Λιχνιστῆρι ايپه يلپه γιαπά.

Λοβὸς (τῶν ὀστρίων) قبوق καμπὸκ.

Λογαριάζω صايمق σαϊμὰκ, حساب ايتمك χισὰπ ἐτμὲκ, ἢ λογαριάζομαι μετ' ἄλλου حسابلشمق χισαπλασμὰκ, حسابلرين χισαπλερὶν γγὸρμὲκ, حقلشمق χακλασμὰκ.

Λογαριασμὸς صايش σαϊσ, حساب χισάπ.

Λόγγος ἰδὲ δάσος.

Λογῆς دلو τὸρλὸ, π. χ. ἄλλης λογῆς غير دلو κάϊρι τὸρλὸ, ἰδὲ ἢ τρόπος. Τί λογῆς ناصل νάσηλ; دلو اى νὲ τὸρλὸ; شكل اى νὲ σὸκιλ; اولمق اى νὲ μακυλὲ; كونه اى νὲ γγὸνέ;

Λογιάζω ἰδὲ νομίζω.

Λογικὴ logica منطق μαντὴκ.

Λογικὸν ζῶον حيوان ناطق χαϊδὰν νατὴκ. Τὸ λογικὸν عقل ἀκὴλ, ἀκήλ.

Λογογρίφος لغز λυγὰζ, معما μὸεμμά.

Λόγος جوز σὸζ, كلام κελιάμ. Λόγου χάριν مثلا μεσελέ. Χωρὶς λόγον جميع σεμπεμπσίζ. Μὲ λόγον علة χάκκ-ηλα. Ἐν ἑνὶ λόγῳ بر كلمه μπὶρ σὸζντὲ, بر كلمه μπὶς σὸζ-ὸλε. Πέρνω τὸν λόγον ὀπίσω سوزندن σὸζὸνντὲν ντὸνμέκ. Οὐδεὶς λόγος يوق σὸζ γιὸκ. Πεζὸς λόγος, λογογραφία نثر νὲσρ, كلام مثور κελιάμὶ μενσὸρ, ἰδὲ ἢ διδαχὴ, ὁμιλία. Διεδόθη λόγος ὅτι... كه سس چقدي σὲς τζηκτὴ κί...

Λογοτριβὴ ἰδὲ φιλονεικία.

Λόγχη مزراق μιζρὰκ — μεγάλη ἢ παχεῖα قسطنيچه κοσανιτζά.

Λοιμικὴ νόσος ἰδὲ θανατικὸν, πανὸκλα.

Λοιπὸν امدي ἴμντι. Καὶ τὰ λοιπὰ ἰδὲ ἢ τὰ ἑξῆς.

Λοιδία ἰδὲ ψυχομαχία.

Λοξοδρομῶ اولمق اولتا ὀλτὰ, βολτὰ βυρμάκ.

Λοξὸς اكري ἐγγρὶ, ارقوري ἀρκυρή.

Λοξότης اكريلك ἐγγριλίκ.

Λοπὰς تاپه ταμπὰ, χυδ. تاوه ταβά.

Λυκαίικον سجوق σὸδζὸκ — ἀπὸ συκότι بوماز μπυμπὰρ — παραγεμισμένον μὲ αἷμα قان سجوغي κὰν σὸδζὸγὸ.

Λυλάκι, چويل τζεβίντ.

Λυλὸδι, ἄνθος چچك τζιτζέκ.

Λυλὲς (σωληνίσκος) لولا λυλέ.

Λυτρὸν حمام χαμμάμ, ἢ ὁ δοῦλος τοῦ λυτροῦ دلاق νατὲρ, ἢ τὸ παιδίον τοῦ λυτροῦ ناطور τελλάκ. Θερμὰ λυτρὰ ايليجه, الجه ἰλιδζὲ, قپلوجه καπλυδζέ.

Λυφὲς ἰδὲ σιτηρέσιον.

Λέω (ἐπὶ σώματος) يیغمق γιαγκαμάκ, γιϊκαμάκ, يومق γιεμάκ.

Λόφος بابر μπαὴρ — τῶν ὀρνίθων cresta ابك ἰμπίκ.

Λυγαριὰ جلو σὰζ, قندرق κιντηρὴκ.

Λύγδα ياغ γιάγ.

Λυγίζω بوكمك μπὸκμὲκ, اكلتمك ἐγιλτμὲκ, اكمك ἐγμὲκ, اكدرمك ἐγντὲρμὲκ.

Λυγκιάζω اچقرق چكمك ἡντζκηρὴκ τζεκμὲκ.

Λυγκὶν اچقرق اشقرق ἡντζκηρὴκ, ἡσκηρὴκ.

Λύγξ (ζῶον τι) وشق βασὰκ.

Λυκαυγὲς φῶς لخشام ازي ἀχσὰμ ναμαζὴ, شفق σὲφὰκ, ἢ τὸ ἑωθινὸν طاك يري ντὰν γερί.

Λύκος قورد κὲρντ.

Λύπη قساوت κασαβὲτ, قيغو καϊγὸ, الم ἐλὲμ, غم γὰμ, تاسا τασσὰ, درد ντέρτ.

Λυπημένος قيغولو καϊγυλὸ, قساوتلو κασαβετλὸ, تاسالو τασσαλὸ, دردلو ντερτλὸ.

Λυπῶμαι تاسالنمق τασσαλαιμὰκ, ياسلي γιασλὴ ὁλμὰκ, قساوتلنمك κασαβετλεμὲκ, غم يمك γὰμ γεμὲκ, الم قيغو چكمك ἐλὲμ, κασαβὲτ, καϊγὸ τζεκμὲκ, الم—ك ἐλεμλεμὲκ, غصالنمق γυσσαλαιμὰκ, قساوتلو اولمق κασαβετλὸ ὁλμὰκ, قوجنمق κοδζιυμάκ.

Λυπῶμαι τινὰ اجيمق ἀδζιμάκ.

Λυτῶ تاصالندرمق τασαλαντιρμὰκ, الم ودرمك ἐλὲμ βὲρμὲκ, غصالو اتمك γυσαλὸ ἐτμὲκ.

Λύρα كمانجه κεμανδζὲ, چنك τζὲνγγ, ساز σὰζ, چغانه τζιαγανὰ.

Λύσσα قودوزلق κουτοζλὸκ.

Λυσσιάζω قودوزمق κουτυρμὰκ, قودوز اولمق κυντὸζ, κουτὸζ ὁλμὰκ.

Λυσσιασμένος قودوز κουτὸζ, قودرمش κουτυρμὸσ.

Λυτὸς چوزلمش τζὸζὸλμὸσ.

Λύτρον بها παχὰ, ἰδὲ ἐξαγορά.

Λυχνάρι, λύχνος قنديل κανντὴλ.

Λυχνοσάτης ἰδὲ κηροπήγιον.

Λύω چوزمك τζὸζμὲκ.

Λωρὶ قايش καϊὸ — τοῦ ἀλόγου (ὑποζώνη) قولاك κυλὰν, κολὰν. Σφίγγω τὰ λωρία (τοῦ ἀλόγου) قولاكي چكمك κολανὴ τζεκμὲκ, قولاكلمق κολανλαμὰκ.

Λωρία τοῦ χαλινοῦ دزكن υπιζγγὶν.

Λῶτος چندقوقا χεντεκυκὰ, جلجلان δζὲλδζὲλὰν.

Μ.

Μὰ τὸν θεὸν الله بالله βαλλαχὶ, بالله μπιλλαχὶ, عورتم بوش اولسون ἀδερτὶμ πὸ ὁλσὸν.

Μαγαρίζω ἰδὲ μολύνω.

Μαγειρεῖον مطبخ μυτπὰχ, اش خانه ἂσ χανὲ, كباب خانه κεμπὰπ χανέ. Τὰ ἀγγεῖα τῦ μαγειρείȣ قبجق καπκαδζιάκ.

Μαγειρεύω اشجيلك ἀσὸζιλὶκ ἐτμὲκ, پشرمك πισιρμέκ.

Μαγειρικὴ اشجيلك ἀσὸζιλίκ.

Μαγείρισσα اشجي عورت ἀσὸζὴ ἀϐρέτ.

Μάγειρος اشجي ἀσὸζή.

Μαγεία بوكو μπὸγȣ, بوغو μπογȣ, سحرلق σηχηρλὴκ, سحربازلق σηχηρεμπαζλὴκ. بوكيلك μπȣγȣδζȣλὲκ — γοητεία باجيلك μπαϊδζιλὶκ, حقه بازلق χοκκαμπαζλὴκ.

Μαγεύω سحر, سحربازلق, بوكيجيلك, اتك μπȣγȣδζȣλὲκ, σηχηρεμπαζλὴκ, σηχὴρ ἐτμὲκ — γοητεύω حقه بازلق χοκκαμπαζλὴκ ἐτμέκ.

Μαγική سحر علم ἤλμῖ σηχήρ.

Μαγιοράνα ككلك اوتي κεκλὶκ ὀτȣ.

Μάγισσα جادو قري ζιαντȣ̀ καρή.

Μαγνῆτις مغنيطيس, دمر قپان ντεμὶρ καπὰν, مغنيطيس μαγνιτίς. Μαγνητικὴ βελόνη خيره نما χημπερὲ ναμὲ, بوصله πȣσολά.

Μάγος بوكيجي μπȣγȣδζȣ̆, جادو ζιαντȣ̀, سحرباز σηχηρεμπὰζ — γόης حقه باز χοκκαμπὰζ, كوز باجي γγὸζ μπαϊδζή.

Μαγȣλᾶς يمرو يكافلو γιȣμρȣ̀ γιανακλȣ̆.

Μάγȣλον يكاف γιανὰκ. Τὸ ἐξέχον μέρος τῦ μαγȣ̆λȣ يمروسي يكاف γιανὰκ γιȣμρȣσȣ̆.

Μαδαρὸς جسز تويسز τȣϊσȣ̆ζ, جسز قلسز κηλσὴζ, جسز پولسز πȣλσȣ̆ζ.

Μαδίζω چقرمق, يولمق (توي قل) (τȣ̆ϊ, κὴλ) τζηκαρμὰκ, γιολμάκ.

Μαζὶ (ἀραϐ. مع μαὶ) بله μπιλὲ, بلجه μπιλεδζὲ, ايله ιλὲ (γεν.), برابر μπεραμπὲρ (ἀντάμα).

Μαζόνω كيوشرمك ντεϐσὶρμὲκ, قوپرمق κοπαρμὰκ, (دورمك ντȣ̆ρμὲκ, π. χ. τὸ πανὶ τȣ̆ πλοίȣ) — κατ' ὀλίγον اركك ἰρκμὲκ, ἰδὲ ȣ̆ συνάζω.

Μάθημα درس ντέρς.

Μαθηματικὴ غايت علم, علم ἴλμῖ χεντισὲ, γαέτ.

Μαθηματικὸς منجم μȣ̆χεντὶς.

Μαθημένος اوقمش ὀκȣμȣ̆σ, ἰδὲ σοφός.

Μάθησις بلكو μπιλγȣ̆, بلكي μπιλγγὶ, علم ἴλμι, باش μπιλὶσ.

Μαθητὴς شاكرد σαγὶρντ, تلميذ τελμὶζ — εἰς τὰς τέχνας χυδ. μαχτῆς قلفه καλφά.

Μαϊμῦ (πίθηξ) ميمون μεϊμȣ̆ν — ἀρσενικὴ قرد κήρντ. Πηδῶ ὡς ἡ μαϊμῦ حوب حوب قالقمق χȣ̆π χȣ̆π καλκημὰκ, قلغيمق καλγημάκ.

Μαίνομαι قودرمق κȣντȣρμὰκ, ياوزلنمق γιαϐȣζλανμὰκ, اولمق, مجنون جنلو, δζȣλȣ̆, μεδζνὴν ὀλμάκ.

Μαΐος مايوس μαϊὸς, مايس μαΐς.

Μακάρι ἰδὲ ἄμποτε. Μακάρι καὶ ἂν ... بله μπιλὲ, دخي νταχὰ (μετὰ τὸ ῥῆμα ἢ ὄνομα).

Μακαρίζω مبارك μȣ̆μπαρεχλεμὲκ.

Μακάριος مبارك μȣ̆μπαρὲκ, ἰδὲ ȣ̆ εὐδαίμων, εὐτυχής.

Μακαρίτης رحمتلو راحمتلو, مرحوم μερχούμ.

Μακεδονίσι ἰδὲ πετροσέλινον.

Μακελλάρης قصّاب κασσάπ.

Μακελλεῖον κρεωπωλεῖον قصّابخانه κασσαπχανέ, قصّاب دكاني κασσάπ ντζκιανή.

Μακροθυμία صبر وقرار, حلم χήλμ, شفقت σεφκέτ.

Μακρόθυμος شفقتلو σεφκετλύ, حليم χαλίμ.

Μακρολογῶ سوز اوزاتمق σόζ ὑζατμάκ.

Μάκρος, μῆκος اوزونلق ὑζυνλύκ. Κατὰ τὸ μῆκος اوزنجه ὑζυνιντζέ — διάστημα اوزاقلق ὑζακλὴκ, اراقلق ἱρακλὴκ.

Μακρυὰ اوزاق ὑζάκ, اراق ἱράκ. Ἀπὸ μακρυά, μακρόθεν اراقدن ἱρακτάν, اوزاقدن ὑζακτάν.

Μακρύνω اوزاتمق ὑζατμάκ, چكمك τζεκμέκ, اوزاق يره صالمق ὑζάκ γερὲ σαλμάκ, سورمك σὔρμὲκ — τί διὰ προθέσεως ἄλλου τινὸς πράγματος اكلمك ἐκλεμέκ.

Μαλακία onanie جلق δζιάλκ.

Μαλακίζομαι صيرلمق, جلق چالمق δζιάλκ τζιαλμάκ, σηίριλμάκ.

Μαλακὸς يومشاق γιυμσάκ.

Μαλακτικὸς ملين μὔλείν.

Μάλαμα, μαλαματοκαπνίζω ἰδὲ χρυσάφι, χρυσόνω.

Μαλάσσω اصلاق ἠσλαμάκ, صويه قومق συϊὰ κομάκ, يومشاتمق γιυμσατμάκ.

Μάλισα, κυρίως خصوصا χυσυσὰ, غالبا γαλιμπὰ — ἰδὲ ἢ ναί.

Μαλλὶ (κοινὸν ἢ κοινὸν) يوك γιὸν — μακρὺ ἢ λεπτὸν ياف γιαπάκ — τῆς γίδας صوف σόφ. Μαλλιὰ τῆς κεφαλῆς ἰδὲ τρίχες.

Μᾶλλον ἰδὲ πλέον, περισσότερον. Πολλῷ μᾶλλον قنده قالدي καντὰ καλντὴ, انكه نه νὲ ἄνκι. Μᾶλλον δὲ دخي ندر νταχὰ τὲζ, بلكه μπελκί. Κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ارتق اكسك ἀρτὴκ ἐκσὶκ, تخمينا ταχμινά.

Μαλόνω ازارلمق ἀζαρλαμάκ, باشه قاقمق μπασὰ κάκημάκ, ἰδὲ ἐπιπλήττω, φιλονεικῶ.

Μάλτος, σμάλτος ملو μινέ.

Μαμὴ (μαῖα) ابه ἐμπέ.

Μάμμη انا μπὔὔκ ἀνά.

Μάνδαλος, μοχλὸς مندل, مندال μαντὰλ, ἢ μανδαλόιω كليدلك ايله مندل μαντὰλ ἰλὲ κιλιντλεμὲκ, مندالمق μανταλλαμάκ, طرقزلمق τυρκαζλαμάκ.

Μάνδρα, μανδρὶ مندره μαντρὰ, قويون يتاغي κοϊὲν γιαταγή.

Μανδραγόρας قان قوروداني κὰν κυρεντάν.

Μανδύλι مقرمه μακραμὰ χυδ. μαχραμὰ, مندیل μεντὶλ, μιντὶλ — τὸ ὁποῖον κρώνει ὁ μετρῶν ἄσπρα شركى σεργγὶ — κρεμμένον, δι' ὃ παίζουν τὰ παιδία. κρεπτίνδα طورتيرا — διὰ τὸν ἱδρῶτα سلجك σιλεδζὲκ, يغلق γιαγλὴκ — δι' ὃ σκεπάζομεν τὴν κεφαλὴν τῶν παιδίων چنبر τζεμπὲρ — τῶν γυναικῶν, δι' ὃ σκεπάζουσι τὰ μάτια سراغوج σεραγὸδζ, ἢ سراغوش σεραγὸς, بورنجك μπὔρὔιδζὶκ.

Μανθάνω اوكرنمك ὀγρενμὲκ, درس المق ντὲρς ἀλμάκ.

Μανία مجنونلق μεδζιυιλὲκ, ἰδὲ λύσσα.

Μανίκι يك γὲν — σιδηρένιον ἢ κατὰ τῦ ψύχης قولچاق κολτζιάκ. Ἀνασκυμπόνω τὰ μανίκια, يكيني صغامق γενινὶ σηγαμὰκ — ἰδὲ λαβὴ, χερῦλι.

Μανιτάρι fungo مانطر, مانطار μαντάρ.

Μανιώδης ياوز γιαβῦζ, قودرمش κυντυρμύσ.

Μάννα, τὸ قدرت حلواسي κυντρὲτ χαλβασὴ, قدرت بالي κυντρὲτ μπαλὴ (منّ μὲν).

Μαντεία فالجيلك φαλδζιλίκ, فال φάλ.

Μαντεύομαι فال اچمق φὰλ ἀτζμὰκ, فالجيلك, رمّاللق اتمك φαλδζιλίκ, ῥεμμαλλὴκ ἐτμὲκ — προφητεύω يورمق γιορμὰκ — τὰ μέλλοντα غايب سويلمك γαΐμπ σοϊλεμὲκ.

Μαντζένι, ἔκλεγμα معجون μαδζῦν.

Μαντικὴ فالجيلك φαλδζελίκ, رمّاللق ῥεμμαλλὴκ.

Μάντις فالجي φαλδζὴ, رمّال ῥεμμάλ.

Μαξιλάρι ἰδὲ προσκεφάλαιον.

Μαραγγιάζω, μαραίνομαι صولمق σολμὰκ (بوزلمق μποζυλμὰκ), ἢ ἐπὶ δένδρων πίπτειν τὰ φύλλα دوكلمك ديراق γιαπρὰκ ντοκὲλμὲκ, غزللنمك γαζελλεμὲκ.

Μάραθρον رازيانه ῥαζιανὲ, ῥεζενέ.

Μαρασμένος صولمش σολμύσ.

Μαρασμὸς, μαράγγιασμα چركلك τζῦρκλὲκ, كشكلك γγενσὲκλὶκ — εἶδος πάθος آلمو σιλλέ.

Μαργαρίτα fiorrancio چچكي كون γγὲν τζιτζεί.

Μαργαριτάρι انجو ἀνδζῦ (ان ντὲρρ πληθ. ان ντὲρὲς) — ψεύτικον ἀπὸ γυαλὶ بونجق μπυνδζὲκ.

Μαρκασίτης ماركشيت μαρκασιτά.

Μαρμαρένιος مرمردن μεμμερντὲν, مرمرلو μερμερλῦ.

Μάρμαρον مرمر μερμὲρ.

Μαρῦλι مارول μαρὸλ, ابولو σαλλυτὰ χυδ. σαλατά.

Μάρτιος مارت μὰρτ (مارت ἀζὰρ).

Μάρτυρας, μάρτυρ طانق τανὴκ, دانق ντανὴκ, شاهد σαχὶτ — ὑπὲρ πίστεως شاهد σὲχιντ. Φέρω, ἐπικαλοῦμαι μάρτυρας شاهد طوتق σὰχιντ τυτμὰκ.

Μαρτυρία دانقلق ντανυκλὴκ, καὶ دانق ντανὴκ, شاهدلك σὰχιντλὶκ, شهادت σὲχαντὲτ.

Μαρτυρικὸν ايلى شهادت σὲχαντὲτ ναμέ.

Μαρτύριον شهادتلك σὲχιντλίκ.

Μαρτυρῶ شاهد اولمق, طانق ντανὴκ, σαχὴντ ὀλμὰκ, اتمك شاهيدلك σὰχιντλὶκ ἐτμὲκ — ὑπὲρ πίστεως, γίνομαι μάρτυς شهيد اولمق σὲχὶντ ὀλμάκ.

Μασοῦρι اوسولو μασυρὲ, ἰδὲ καλάμι.

Μασσῶ چيلنمك τζὲϊνεμὲκ, چكك τζενεμὲκ.

Μασιγόνω قمچيلمق καμτζηλαμὰκ, قمچي ايله اورمق καμτζὴ ὑλὲ βυρμὰκ, καὶ παθητ. قمچي يمك καμτζὴ γεμὲκ.

Μάστιξ قمچي καμτζὴ, قانچوغا καντζυγὰ, قرباج κυρμπὰτζ — τῦ θεῦ اللّه بلاسي ἀλλαχὲν μπελασή.

Μαστίχη ساقز, صقز σακὴζ.

Μάσορας لاسا 'ϋσά. Μασωρικὸν ἔργον لاسا ايشي ϋσὰ ἰσί.

Μασϋρὶὰ اسلاملق 'ϋσαντλὴκ, 'ϋσαζλήκ.

Μασραπᾶς مشرمه μεσρεμπὲ, μασραπά.

Μασρωπὸς, ὁ پوزوزك πϋζεϐὲνκ, قودش κοντὸσ — τῆς ἰδίας τϋ γυναικὸς قرنال καρνάλ. Ἡ μασρωπὸς, πεζεϐέγκα پوزونك قري πϋζεϐὲνκ καρὴ, قادن لاسا 'ϋσὰ καντήν. Μασρωπεύω پوزونكلك, بابللق اتمك πεζεϐενκλὶκ, μπαμπϋλλὸκ ἐτμὲκ, صقال طوتمق σακὰλ ντικενὶ τϋτμάκ.

Μαχάλη قولق κολτὸκ.

Ματαιολογία هزه χερζὲ, اصلسز سوز ἀσηλσὴζ σὸζ.

Ματαιολογῶ هزه يمك سويلمك χερζὲ γεμὲκ, σϋ̈ίλεμὲκ, بي معني سوزلر سويلمك μπὶ μανὰ σὸζλὲς σϋ̈ίλεμὲκ, ἰδὲ καὶ βαττολογῶ, φλυαρῶ.

Ματαιόνω اتمك μπαττὰλ ἐτμὲκ, بوزمق μποζμάκ.

Μάταιος باطل μπατὴλ, بوش μπὸσ, قورو κορὸ (بيهوده μπιχϋντὲ, بي معني μπὶ μανὰ) — ἄνθρωπος فضول φοντὸλ, هوايي χεϐαΐ, هوا پرست χαϐὰ περές.

Ματαιότης باطللق μπατηλλὴκ, يلك γελέκ.

Ματαιοφροσύνη, καὶ ματαιόφρων ἰδὲ ματαιότης, μάταιος.

Ματαίως, εἰς μάτην ايسز ايسز سϋμεῖὲ, σϋ̈μεῖὲ, او يوق بو يوق يره ὁ γιὸκ μπὸ γιὸκ γερὲ, يره ايكي ἀμπὲς γερὲ, بيهوده μπιχϋντὲ γερὲ, يره ايسز سϋμὲ γερὲ, بيانه γεμπανὲ, فايدسز φαϊντασὴζ. Εἰς μάτην ἦλθον كلدم ايسز سϋμεσινὲ γγελντίμ.

Ματζΰκα ἰδὲ ῥάϐδος.

Μάτι كوز γγὸζ. Ἐπρίδησαν τὰ μάτια τϋ (π. χ. ὑπ' ὀργῆς) كوزلري بلرمش γγὸζλερὶ μπελερμὶσ. Ἐμπροσθεν τῶν ὀμμάτων كوز قرشو γγὸζὲ καρσΰ.

Ματιὰ ἰδὲ βλέμμα, θεωρία. Ῥίχνω μίαν ματιὰν بر نظر صالمق μπὶς ναζὰς σαλμάκ.

Ματιάζω ἰδὲ βασκαίνω, καὶ ματιάζω εἰς τὸ σημάδι (σοχάζομαι τϋ σκοπϋ) نشان الق اتمك νισὰν ἀλμὰκ, ἐτμὲκ, نشانلمق νισανλαμάκ.

Ματογυάλι كوزلك γγὸζλΰκ.

Ματόπονος كوز اغريسي γγὸζ ἀγρησή.

Μαυράδα قرملق καραλήκ.

Μαυρίζω قرملمق καραλαμὰκ, قرارتمق καραρτμὰκ, سياهلمق σιαχλαμὰκ, قره سياه اتمك σιὰχ, καρὰ ἐτμὲκ, καὶ μαυρίζεσθαι ἀπὸ τὸν καπνὸν ايسلنمك ἰσλενμὲκ, ايس اولمق ἰς ὀλμάκ.

Μαυροδερὸς قره جه καραζζὶὰ, سياهچه σιαχτζέ.

Μαυρομάτης قره كوزلو καρὰ γγὸζλΰ, قره كوز καρὰ γγὸζ.

Μαῦρος قره καρὰ, سياه σιάχ. Πολλὰ μαῦρος قره قپ κὰπ καρά.

Μαυροφορῶ (πενθεῖν διὰ τοὺς ἀποθανόντας) ماتم كيمك σιὰχ, ματὲμ γγεϊμὲκ, ياس چكمك γιὰς τζεκμέκ. Μαυροφορεμένος ياسلو γιασλΰ, ماتملو ματεμλΰ, قره كيمش σιὰχ καρὰ, γγεϊμὶσ.

Μαχαίρι بچاق μπιτζιὰκ — δι' ὃ ξύομεν τί

بچقي μπιτζκί. Τὸ μεγάλον μαχαίρι τῶν μακελλάρων ساطور σατὲρ, σατήρ. Μικρὸν μαχαίρι, ὅπου κλείεται صويا σοϊά.

Μαχαιροθήκη ἰδὲ φηκάρι.

Μάχη جنك δζένκ, صواش σαβάσ, طوقوش ντοκὲσ, چكش طوقوش τζεκίσ ντοκὲσ. Ὁ τόπος τῆς μάχης ميدان μεϊντάν.

Μαχμῦζι (πλῆκτρον) مزمار μαχμὲζ.

Μάχομαι طوقشمق ντοκὲσμάκ, صواشمق σαβασμάκ, جنك اتمك, صواش σαβάσ, δζένκ ἐτμὲκ, دوكشمك ντόκὲσμὲκ.

Μὲ ايله ἰλέ, ἰδὲ γραμματ. σελ. 70.

Μεγαλεῖον بيوكلك μπὲγὲκλὲκ, اولولق ὲλὲλὲκ.

Μεγαλειότης maestà (ἐπὶ θεῦ ἢ βασιλέων) جلالت δζελαλὲτ, جناب δζενὰμπ, شوكت σὲβκὲτ. Κρίμα ἐναντίον τῆς μεγαλειότητος τῦ βασιλέως باغلق μπαγλήκ.

Μεγαλοδύναμος اولو ὲλὲ.

Μεγαλοδωρία جومردلك δζὲμερντλίκ.

Μεγαλόδωρος generoso جومرد δζὲμέρντ.

Μεγαλοπρέπεια طغره ταφρὰ, عظمت ὰζαμὲτ, دارات ντὰρὰτ, اولولق ὲλὲλὲκ, جلاللق δζελαλλήκ.

Μεγαλοπρεπὴς طغرلو ταφραλὴ, عظمتلو ὰζαμετλὲ, عزيز ὰζίζ, شوكتلو σὲβκετλὲ.

Μεγαλορρήμων اغر سويليجي ὰγὴρ σοϊλεϊδζί.

Μεγάλος بيوك μπὲγὲκ, (اولو ὲλὲ, عظيم ὰζίμ, بزرك μπὲζὲρκ). Πολλὰ μεγάλος قاچ بيوك κατὴ μπὲγὲκ, بيوك بوز μπὲζ μπὲγὲκ.

Μεγαλοφρονῶ تكبّر ايلمك τεκεμπὲρλεϊμὲκ, يوكسكه چالشمق γὲκσεὲ τζιαλησμὰκ, يوكسكه بقمق γὲκσεὲ μπακμὰκ, اغمق ὰγμὰκ.

Μεγαλόφρων متكبّر μὲτεκεμπὲρ.

Μεγαλοψυχία كوكل بيوكلكي γγὸνὲλ μπὲγὲκλὲγὲ, غيرت γαϊρὲτ, يوركلولك γὲρεκλὲλὲκ.

Μεγαλόψυχος يوركلو, بيوك كوكللو μπὲγὲκ γγὸνὲλλὲ, γὲρεκλὲ, غيرتلو γαϊρετλὲ.

Μεγαλύνω بيوتمك μπὲὲτμὲκ, καὶ παθητ. بيومك μπὲὲμὲκ, ἰδὲ ἢ αὐξάνω, ὑψόνω.

Μέγεθος ἰδὲ μεγαλεῖον.

Μεγιστᾶνες اعيان ἀϊὰν, عظما ὲζεμὰ — τῆς βασιλείας مملكت اعيان ἀϊὰν μεμλεκὲτ.

Μέδιμνος كيله κιλέ.

Μεθαύριον, μεταύριον يارن دكل او بركون γιὰρὲν ντεῖλ ὁ μπὶρ γγὲν.

Μέθη بكريلك μπεκριλίκ.

Μέθοδος اصول ὲσὲλ, اسلوب ἐσλὲμπ, نظام νιζὰμ, يول γιὸλ, اوران ὸρὰν, طريق ταρὴκ, دوزن ντὲζὲν. Μὲ αὐτὴν τὴν μέθοδον بو اسلوب اوزره μπὲ ἐσλὲμπ ἐζρέ.

Μεθοδικὸς اصوللو ὲσὲλλὲ, يوللو γιὸλλὲ κτ.

Μεθοδικῶς ايله اسلوب, اصول, اوران ὸρὰν, ὲσὲλ, ὲσλὲμπ ἰλέ, يولجه γιολδζὲ, ايله يول γιὸλ ἰλέ.

Μεθυσμένος كچكن κετζκὶν, γγετζκὶν, كيفلو κεϊφλὶ, سرخوش σερχὸσ, مست μές.

Μέθυσος بكري μπεκρὶ, ايچقيجي ἢτζκηδζή.

Μεθύω, μεθῶ ἐνεργ. سرخوش اتمك σερχόσ ἐτμὲκ, كيف ويرمك κεῖφ βερμὲκ, ἢ ἤδετ. سرخوش اولمق, كيفلو κεῖφλὲ, σερχόσ ὀλμάκ. Μεθύειν πάντοτε بكريلنمك μπεκριλενμὲκ, بكريلمك اتمك μπεκριλὶκ ἐτμέκ.

Μειράκιον اوغلانجق ὀγλανδζὶκ, بغلجق μπαγαναδζὶκ, چوجق τζὶοδζὲκ, اوشاق ὀσάκ.

Μελαγχολία مالخوليا μαλιχολιὰ, سودا قره καρὰ σεβντά.

Μελαγχολικὸς سودالو σεβνταλὲ, قره پوس καρὰ πὲς.

Μελαγχρινὸς اسمر ἐσμὲρ.

Μελανάδα, μελανότης lividezza كوكلك γγόκλὲκ.

Μελάνι مركب μὲρεκκὲμπ, ἢ μελανόνω قرملق καραλαμάκ.

Μελανιάζω (ἀπὸ τὸν δαρμὸν π. χ.) بوزرمق μποζαρμὰκ, قرارمق καραρμὰκ, كوكرمك γγὸγερμέκ.

Μελανὸς بوزارمش μποζαρμὶσ, قرارمش καραρμὶσ, سارو σαρὲ. Πάντῃ μελανὸς كوم كوك γγὸμ γγὸκ.

Μέλει (ἀπρόσ.) قايرمق καιρμὰκ, هايلمق χαϊλαμὰκ, π. χ. δὲν μοὶ μέλει قايرمام καιρμὰμ, هايلمم χαϊλαμὰμ, اكسكم دكل ἐκσὶμ ντεὶλ, قيدم يوق καϊντὶμ γιὸκ. Δὲν τῦ μέλει قايرمز καιρμὰζ, اكسكي دكل ἐκσὶ ντεὶλ. Μὴ σοὶ μέλῃ مقيد اولما μυκαϊὲντ ὅλμα, الم چكمه ἐλὲμ τζὲκμε, غم يمه γὰμ γὲμε. Ἐμένα μοὶ μέλει تو بو طوقنور, دكر, بقر μπὲ μπανὰ ντοκυνὲ, ντεγὲρ, μπακὰρ, قالم بوكا μπυνὰ ἀλακὰμ βὰρ ντήρ.

Μελέτη ἰδὲ ἄσκησις, γύμνασις.

Μελετῶ τὸ μάθημα بقمق دمرسه ντερσὲ μπακμὰκ, اوكرنمك ὀγρενμὲκ — ἰδὲ ζοχάζομαι.

Μέλι بال μπάλ.

Μελία ديش بوداق اغاجي ντὶσ μπεντὰκ ἀγαδζή.

Μέλισσα آرو ἀρὲ, آري ἀρή. Κεντρόνομαι ἀπὸ μέλισσαν كلنمك κεκελενμέκ. Σμῆνος μελισσῶν آري سوريسي ἀρὴ σὲρὲσὲ, اوغل ὄγελ.

Μελίσσι alveario قوان κοβάν.

Μελισσοβότανον melissa بادرنك μπαντρένκ.

Μελισσοκόμος قوانجي κοβανδζή.

Μελιτζάνα بادلجان μπαντλιδζὰν, χυδ. πατλιδζὰν.

Μέλλων اولاجق ὀλαδζιὰκ, كلجك γγελεδζὲκ, كلسي γγελεσί. Ὁ μέλλων χρόνος كلجك زمان γγελεδζὲκ ζεμὰν, مضارع μυζαρή.

Μέλος عضو ὈζὶΖ, ὈζΖὶ ἢ πλ. اعضا ἀζά.

Μελῳδία اهنكلو صدا ἀχενκλὲ σεντὰ, ایر ἰρ, ترنم τερεννὲμ.

Μελῳδικὸς اهنك خوش χὸσ ἀχένκ.

Μελῳδῶ ایرلمق وزن اوزره βὰζν 'ὈζΖὲ ἰρλαμὰκ, ترنم اتمك τερεννὲμ ἐτμέκ.

Μεμβράνη يوفقه دريجك γιυφκὰ ντεριδζὶκ — τῦ ἐγκεφάλυ پردسي μὲλ μαγὰζ περντεσὶ — ἐξ ὗ εἶναι τειλιγμένον τὸ νεογεννηθὲν

βρέφος اوغلان دولجي ὀγλὰν ντȣ̃βαδζὴ — περγαμηνὸς χάρτης ἀῶρ τιρȣ̃ὲ — παλίμψαιστος خرطي χαρτὴ, خرطار χαρτὰς — τȣ̃ αὐγȣ̃, τȣ̃ κρομμύων κτ. ابورطي γιȣμερτὰ, σογὰν ζαρή.

Μεμπτὸς عيبلنجك αἰμπλαναδζιὰκ.

Μέμφομαι ذم اتمك ζέμμ ἐτμὲκ, عيبلمك αἰμπλαμὰκ.

Μέμψις عيبلمه αἴπλαμά.

Μενεξὲς ἰδὲ ἴον.

Μένω قالمق καλμὰκ, طورمق ντȣρμὰκ.

Μένω ὀλίγον εἰς τὸν δρόμον διὰ ν' ἀναπαυθῶ اوتراق اتمك ὀτȣρὰκ ἐτμὲκ.

Μερεμετίζω ἰδὲ ἀνακαινίζω, διορθόνω, ȣ μπαλόνω.

Μεριὰ يان γιὰν, ἰδὲ μέρος.

Μερίδι, μερτικὸν پاي πάϊ, اوين ὀϊὲν, حصه χισσὲ, تعيين ταΐν.

Μερίζω پاي اتمك πάϊ ἐτμὲκ, ἰδὲ ȣ μοιράζω.

Μερικοὶ, μερικὰ, πληθ. τȣ̃ κάποιος.

Μέρος يان γιὰν, طرف ταράφ, جانب δζιανήμπ. Τὸ πλεῖσον μέρος چوغي τζιογὴ, اكثري ἐκσερί. Καὶ τὰ δύο μέρη ايكي طرف ἰκὶ ταράφ. Καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη ايكي طرفدن ἰκὶ ταραφτανντά. Ἀπὸ τȣ̃το τὸ μέρος (τȣ̃ ποταμȣ̃) ἐντὸς اودة يقه μπερὲ γιακαντά. Ἀπὸ τ' ἄλλο τὸ μέρος اوته يقه ὀτὲ γιακαντά. Βάλλω κατὰ μέρος بر يكا قومق μπὶς γιανὰ κομάκ. Ὅσον ἐκ μέρȣς μȣ پايه μπειὶμ παϊμέ. Μέρος μιᾶς πόλεως محله μαχαλλὰ — ἰδὲ κομμάτι, μερίδιον.

Μερτικὸν ἰδὲ μερίδιον.

Μέσα اوجرونده ἰτζερντὲ, (اوجرونده ἰτζιντὲ πρόθ.) ȣ ἐπικινήσεως ايچرو ἰτζρὲ, ايچروده ἰτζερȣὲ, π. χ. مصر ايچره μησὴρ ἰτζρὲ μέσα εἰς τὴν μέμφιν. Ἀπὸ μέσα ايچ طرفدن ἰτζ ταραφȣντὰν, ايچروندن ἰτζερντὲν, دروندن ντερȣντέν. Ὁ, ἡ, τὸ μέσα ايچ ἰτζ, دروني ντερȣνὴ, ايچي ἰτζὶ, ايچروسي ἰτζερȣσή. Μέσα κατ' εὐθεῖαν ايچنه طوغرو ἰτζινὲ ντογρȣ́. Τὰ μέσα, ἔνδον τῆς οἰκίας او ايچي ἔȣ ἰτζί.

Μεσαῖος, μεσιακὸς اورتانجه ὀρταν̇δζὲ, اراده اولان ἀραντὲ ὀλὰν, اورته بوي ὀρτὰ μπȣ́ϊ.

Μέση τȣ̃ ἀνθρώπȣ يان γιὰν.

Μεσημβρία جنوب δζενȣ̃μπ, اوله κημπλέ.

Μεσημβρινὸς نصف النهار دايره νταϊρὲϊ νησφὴν-νεχὰρ.

Μεσημέρι اويله 'ὀϊλὲ, زماني, وقتي اويله 'ὀϊλὲ βακτὴ, ζεμανὴ, τζιαγή. Μετὰ τὸ μεσημέρι صكره اويلدن 'ὀϊλεντὲν σονρά. Πρὸς τὸ μεσημέρι يقين اويله 'ὀϊλεϊὲ γιακὴν. Τὸ μεσημέρι اويلين 'ὀϊλεῖν.

Μεσιτεία شفاعت σιφαὲτ, رجا ριδζιὰ, ميانجيلك μιανδζιλὶκ, دلك ντιλὲκ.

Μεσιτεύω شفاعت رجا ميانجيلك اتمك σιφαὲτ, ριδζιὰ, μιανδζιλὶκ ἐτμὲκ, دلك اسلمك ντιλὲκ ἰσεμὲκ — ξεχωρίζω δύο φιλονεικȣ̃ντας اورتايه كيرمك, اراده ἀραϊὰ, ὀρταϊὰ γγιεμὲκ.

Μεσίτης شفاعتجي σιφαεττζὶ, رجا, دلك شفاعت ايدنجي ντιλὲκ, ριδζιὰ, σιφαὲτ ἐντιδζὶ — προξενητὴς sensale دلال τελλὰλ,

سيمتار σιμτάρ.

Μεσοβασιλεία حلول مملكت χυλόλὶ μεμλεκέτ.

Μέσον طاو τὰϐ, ἰδὲ ἡ τρόπος.

Μεσονύκτιον كيجه دون ياريسي, γγιδζὲ, ντὸν γιαρισή. Εἰς τὰ μεσάνυκτα دون ياريسنده ντὸν γιαρισηνντά.

Μέσος اورتا ὀρτὰ, اورتانجه ὀρτανδζὶὰ, اورتاكي ὀρταντεκί. Τὸ μέσον ارا ἀρὰ, ارالق ἀραλὴκ, اورته ὀρτὰ γὲρ, ميان μιάν. Ο' τὸν μέσον ὅρον κρατῶν ميانداز μιαννταρ. Ἐν τῷ μέσῳ اورتاده ὀρταντὲ, ارا يرده, اورتا ὀρτὰ, ἀρὰ γερντὲ, π. χ. εἰς τὸ μέσον αὐτῶν ارتالرنده ὀρταλεριννντὲ, ارالرنده ἀραλεριννντὲ, ميانلرنده μιανλεριννντέ. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως شهر ميان μιὰν σεχερντέ. Ἕνας ἀπὸ τὸ μέσον μας ميانمزدن بري μιανεμὲζντὲν μπιρί. Τὰ μέσα τῆς ζωῆς دلك ντιρλίκ.

Μέσπιλον مشمش μισμελὰ, دنكل ντὲνγγέλ.

Μετὰ صكره σονρὰ (ἀφ.) Μετὰ ταῦτα بوندن صكره μπιντὰν σονρὰ, ἰδὲ ἡ κατόπιν.

Μεταϐαίνω ἰδὲ περνῶ.

Μεταϐάλλω εἴς τι دوندرمك ντὸννντὲρμὲκ, ايتمك ἐτμὲκ (δυσὶν αἰτιατ.), كيرمك γγιρντιρμὲκ, ἰδὲ ἡ ἀλλάζω. Μεταϐάλλεσθαι (εἰς ἄλλο εἶδος) منقلب اولمق μὲνκελίμπ ὀλμὰκ, كيرمك γγιρμέκ.

Μεταϐίας ἰδὲ μόλις.

Μεταϐολὴ مشكو ντεγισμὲ, دكش ντεγὶσ — τῆς τύχης ἐπὶ τὸ κρεῖττον دول ντὲϐλ, اقبال ἰκμπὰλ, ἡ ἐπὶ τὸ χεῖρον ادبار ἰντμπὰρ. Μεταϐολαὶ τῆς τύχης زمان انقلابات ἰνκηλαμπάτὶ ζεμὰν.

Μεταγγίζω travasare اقترمق ἀκταρμὰκ, بوشالتمق μποσὰλτμὰκ — τὸ κρασὶ شرابي اقلمق σεραμπὶ ἀκλαμάκ.

Μεταγλωττίζω ἰδὲ μεταφράζω.

Μεταδίδω propagginare, communicare افاضه اتمك ἰφαζὰ ἐτμὲκ, اولشترمك ὔλεσὲτὲρμέκ.

Μεταϐοτικὸς اولشكن ὔλεσὲγὲν, ἡ اولاشغن ὔλασὲγὰν, صالغن σαλγὴν, σαλγὲν.

Μετακινῶ قملداتمق κιμιλντατμὰκ.

Μετακομίζω ἰδὲ κεϐαλῶ, μετατοπίζω.

Μέταλλον ἡ μεταλλεῖον معدن μαντέν.

Μεταμορφόνω صورت دكشترمك σὲρὲτ ντεγιὸτιρμὲκ, ἡ παθητ. كيرمك صورته σὲρετὲ γγιρμὲκ, غير صورت بغلمق γάὶρὶ σὲρὲτ μπαγλαμὰκ, تبديل صورت كرمك τεμπντὶλ σὲρὲτ γγεζμέκ. Μεταμορφωμένος τὸ σχῆμα, φόρεμα incognito تبديل صورتله τεμπντὶλ σὲρετλὲ, تبديل τεμπντὶλ.

Μεταμόρφωσις تبديل صورت τεμπντὶλ σὲρὲτ.

Μετανοημένος پشيمان πεσὶμὰν, πισμὰν.

Μετανόησις پشيمانلق πισμανλὴκ.

Μετάνοια πρὸς τὸν θεὸν ندامت νενταμὲτ, توبه τὸμπὲ, ἡ ὁ κανὼν τῆς μετανοίας كفارت κὲφαρὲτ.

Μετανοῶ اولمق پشيمان πισμὰν ὀλμὰκ — πρὸς τὸν θεὸν توبه اتمك τὸμπὲ ἐτμὲκ دونمك ντὸνμὲκ, ندامت چكمك νενταμὲτ τζεκμέκ.

Μετάξι ابريشم ἰμπρισὶμ — ἄσριπτον اپك ἰπέκ.

Μεταξὺ ἰδὲ ἀναμεταξύ.

Μεταξωτὸς ابريشمي ἰμπριϊμὶ, اپكلو ἰπεκλὔ, اپكدن ἰπεκτέν.

Μεταπίπτω (ξαναπέφτω εἰς τὴν ἰδίαν ἀρρωστίαν) اوزلمك 'ὔζὔλμὲκ, اوزنك اتمك, اوزكن 'ὔζγγὔν, 'ὔζὔνὔκ ἐτμέκ.

Μεταπείθω رأيندن دوندرمك ῥεἐϊνντὲν ντὔνντὔρμέκ.

Μεταπωλητὴς, παλιγκάπηλος باز مطره matραμπάζ, بت بازارجي μπὶτ μπαζαρτζὴ, چرچي τζερτζί.

Μεταπωλῶ مطره بازلق اتمك matραμπαζλὴκ ἐτμέκ.

Μεταῤῥυθμῶ دوزتمك ντὔζετμέκ.

Μετασχηματίζω غير شكله قومق γαἴῥἰ ὅεκιλὲ κομὰκ, اتمك مشكل μὔτεὅεκὶλ ἐτμέκ.

Μετατοπίζω طاشمق ταὅημὰκ, — μετοικῶ كوچمك γγὔτζμέκ.

Μεταφορὰ استعاره ἰϛιαῥὲ, مجاز μετζιάζ.

Μεταφορικὸς مجازي μετζιαζί, ἢ μεταφορικῶς مجازاً μετζιαζὲν, عبارتله ἰμπαῥάτ-ιλε, كنايه ايله κιναέ-ιλε.

Μεταφράζω, μεταγλωττίζω ترجمه اتمك τερτζιμὲ ἐτμέκ.

Μετάφρασις ترجمه τερτζιμέ.

Μεταφραστὴς ترجمان τερτζιμὰν.

Μεταφυσικὴ علم كلام ἴλμι κελιάμ.

Μεταφυτεύω نقل اتمك νὰκλ ἐτμέκ.

Μεταχειρίζομαι ἐνεργ. قوللندرمق κυλλαντιρμὰκ (تصرف اتمك, استعمال ἰϛιμὰλ, τεσὲῥῥὔφ ἐτμέκ)·· τινὰ καλῶς خوش كورمك χὸὅ γγὔρμὲκ, τυτμὰκ, ἰδὲ ἢ περιποιοῦμαι. Παθητ. قوللنمق κυλλανμὰκ, ἰδὲ ἢ εἶναι ἐν χρήσει.

Μεταχείρισις كورمكلك γγὔρμεκλίκ — ἰδὲ χρῆσις.

Μετεμψύχωσις التناسخ ἐττενάσυχ.

Μετέπειτα ἰδὲ ἔπειτα.

Μετερίζι (ἔπαλξις) متريس μετερίς.

Μετέχω حصه دار اولمق χισσεντὰῥ ὀλμὰκ, بره المق μπεχρὲ ὀλμάκ.

Μετέωρος ἰδὲ ὑψηλός.

Μετοικεσία كوچ γγὔτζ (ارتحال ἰῥτιχάλ).

Μετοικίζω كوچورمك γγὔτζὔρμέκ.

Μετοικῶ طاشنمق ταὅὴνμὰκ, كوچمك γγὔτζμὲκ, اتمك كوچ γγὔτζ ἐτμέκ. Ἐδὼ θὰ μετοικήσωμεν كوچ وارمي γγὔτζ βάῥμη;

Μετοχὴ ἐνεργητικὴ اسم فاعل ἴσμὶ φαὴλ, ἢ ἡ παθητικὴ اسم مفعول ἴσμὶ μεφὴλ.

Μέτοχος ἰδὲ κοινωνός.

Μετρητὸς صايلمش ταὴλμὴὅ, ἢ μετρητὰ ἄσπρα نقط νάκτ.

Μετριάζω ἐνεργ. ضبط اتمك ζὰπτ ἐτμὲκ, اعتدال اتمك ἰτιντὰλ ἐτμέκ.

Μέτριος انصافلو ἰνσαφλὔ, اعتداللو ἰτιντὰλλὔ, ἰδὲ καὶ διακριτικός. Εἶναι μέτριος, μετριάζειν billig ϛeyn انصاف اتمك ἰνσὰφ ἐτμὲκ — ὀλίγος از ἄζ.

Μετριότης انصاف ἰνσὰφ, اصول ἔσὲὰλ (اعتدال ἰτιντὰλ).

Μετρίως, φειδωλῶς از ἄζ, ازبر μπιῥέζ.

Μέτρον اولچي 'ὄλτζὶ, اولچك 'ὄλτζὲκ. Ἓν μέτρον κρασὶ شراب بر اوقه μπὶῥ ὀκὰ ὅα-

ρὰμπ, ἢ ἄλλα μέτρα οἵνε μεγαλήτερα εἶναι كلندر κιλιντὲρ, دردف ντερντὰκ, مدره μετρὲ κτ. Μέτρον ξηρῶν πραγμάτων, οἷον σίτε, κριθῆς κτ. كيله κιλὲ, ἢ τὸ μεγαλήτερον مد μὲντ χυδ. μὲτ. Μέτρον γεμάτον دورقلو ντορκλὲ, ἢ τὸ μὴ γεμάτον سلمه σελεμέ. Πάρε μέτρον ἀπ' αὐτὸ بوندن μπεντὰν πάϊ μπίτζ. Ὑπὲρ τὸ μέτρον حددن طشره χαττὲν ταϊρά.

Μετρῶ (μὲ μέτρον) اولچمك ὀλτζμὲκ — μὲ τὴν σπιθαμὴν قرشلمق καρῃϊλαμὰκ — μὲ τὴν πῆχυν ارشلمق ἀρῃϊλαμὰκ, اندازه ایله اولچمك ἐνντατζὲ ἰλὲ ὀλτζμὲκ — ἀριθμῶ (π. χ. ἄσπρα) صايمق σαϊμάκ.

Μέτωπον الن ἀλν, ἀλήν. Ἡ ἄσπρη κηλὶς ἐν τῷ μετώπῳ τῦ ἀλόγε غره γερρέ.

Μετωρίζομαι ἰδὲ χορατεύω.

Μηδὲ ἰδὲ μήτε.

Μηδὲν ἰδὲ τίποτε. Καταντᾷν εἰς τὸ μηδὲν يوغ برباد اولمق γιὸγ, μπερμπὰντ ὀλμάκ. Ἐκ τῦ μηδενὸς يوقدن γιοκτὰν. Τὸ σημεῖον τῦ μηδενὸς ἰδὲ νῦλλα.

Μηκήνας پرور ἐλεμὰ περβὲρ.

Μηλέα الما ἄλμὰ ἀγαδζή.

Μήλη ميل μίλ.

Μηλίγγια تولوبلر τὲλεμπλὲρ, طولك τελὲν, باشي چكه τζενὲ μπασὴ, دولك ντὸλὲκ, دولك ντὲλὲκ, قولاق توزي κελὰκ τεζὲ.

Μῆλον الما ἀλμά.

Μῆνας (μὴν) اي ἄϊ. Ἀπὸ μῆνα εἰς μῆνα ايدن ايه ἀϊντὰν ἀϊὰ, ايجه ايجه ἀϊδζὲ ἀϊδζέ.

Μίαν φορὰν τῦ μηνὸς آيده بر ἀϊντὲ μπίρ.

Μηνιαῖος آيلو هر ἀϊλὲ, آيلو هر χὲρ ἀϊλὲ.

Μηνιαίως هر آي χὲρ ἄϊ.

Μηνιάτικον ايلك ἀϊλήκ.

Μήνιγξ زار زار ἀρ, ام الدماغ ἐμμὲντίτιμάγ.

Μήνυσις ἢ μηνύω, ἰδὲ εἴδησις, εἰδοποιῶ.

Μηρίον, τὸ ἔξωθεν μέρος τῦ μηρῦ اويلك ἐϊλὲκ, بود μπὲτ, ἢ τὸ ἔσωθεν باجق μπαδζιάκ.

Μήτε اى νέ. Μήτε... μήτε اى... اى νὲ... βὲ νέ.

Μητέρα, μήτηρ انا ἀνὰ (اى νενὲ, والده βαλιντὲ, مادر μαντὲρ) — τῦ ϐελτάνε والده سلطان βαλιντὲ ϐελτάν.

Μήτρα رحم ρέχμ.

Μητραδέλφη, μητράδελφος ἰδὲ θεῖα ἢ θεῖος πρὸς μητρός.

Μητρικὸς انايه مخصوص ἀναϊὰ μαχσῦς.

Μητρόπολις باش بپاس μπὰσ ὅεχέρ.

Μητροπολίτης ميتروپولت μιτρεπολίτ.

Μητρυὰ انا اوكه ὀγγὲ ἀνὰ, انالق ἀναλήκ.

Μητρυὸς انا اوكه ὀγγὲ ἀτὰ, بابالق μπαμπαλήκ.

Μηχανὴ منجنيق μενδζενὴκ χυδ. منجلق μενδζελὴκ — πολεμικὴ طوپ τόπ.

Μηχάνι ἰδὲ φυσῦνι.

Μηχανικὸς اهل صنعت ἔχλι ζεναὰτ, رنجبر ρενδζμπὲρ.

Μηχανοποιὸς منجنيقجي μενδζενικτζὶ, طوپچي τοπτζή.

Μηχανῶμαι, τεχνεύομαι دولاب قورمق ντο-

λάπ κυρμάκ, قيو قرمق, خندق χαντάκ, κϋϊϋ καζμάκ.

Μία بر مپیڤ. Διὰ μιᾶς, μονόφορα بر كرّه جك مپیڤ κερρέδζίκ, بر اوغردان مپیڤ ὀγυεντάν, ايله بر كرّه مپیڤ κερρὲ ἰλὲ, بر كرّه دن مپیڤ κερρέντέν.

Μιαίνω ἰδὲ μολύνω.

Μίασμα اولا شمقلق ἐλασϋκλήκ, اولا شمقلق ἐλασμακλήκ.

Μίγμα قرشق شيلر καρυσήκ σεϊλὲρ, قرش مرش καρήσ μηρήσ.

Μικροθυμία κτ. ἰδὲ μικροψυχία.

Μικροπρέπεια الچقلق ἀλτζιακλήκ.

Μικρὸς كچي κιτζί, كوچوك, كوچك κϋτζϋκ, καὶ μικρύτζικος كوچوجك κϋτζϋδζϋκ.

Μικροσκάπιον پرتو περτέφ.

Μικροψυχία يوركسزلك γϋρεκσιζλίκ, شاشقنلق σασκυλήκ, غيرتسزلك γαϊρετσιζλίκ.

Μικρόψυχος يوركسز γϋρεκσίζ, شاشقن σασκήν, غيرتسز γαϊρετσίζ.

Μικροψυχῶ غيرتن كسمك γαϊρετίν κεσμέκ.

Μικρύνω, σμικρύνω كوچكلتمك κϋτζϋκλετμέκ, كوچتمك κϋτζετμέκ, كوچك اتمك κϋτζϋκ ἐτμέκ.

Μίλι ميل μίλ.

Μιλλιῶνι اون كرّه يوز بيك ὀν κερρὲ γϋζ μπίν.

Μίλτος, ὁ rubrica اشو طاشي ἀσϋ τασή.

Μίμησις اويمقلق ἰμακλήκ, اويكنش ὀϊκϋνϋσ (اقتدا ἰκτιντά).

Μιμητὴς اويمجي ἰδζί.

Μιμητὸς اويدريلور ἰϊντυριλὲρ.

Μῖμος تقليدجي τακλιντδζή, اويكنيجي ὀϊγγϋνϋδζϋ, مسخره μασκαρά.

Μιμοῦμαι اويمق ἰμάκ, اويكنمك ὀϊκϋνμέκ, تقليد ياپسلمق γιανσηλμάκ, تقليد اتمك τακλήντ ἐτμὲκ — τινὰ, πράττω κατὰ τὸ παράδειγμα ἐκείνυ كتمك ايزنه ἰζινὲ γγιτμὲκ, طريقني طوتمق ταρικνή τυτμάκ.

Μίξις ἰδὲ ἀνακατωμός.

Μισευμὸς كيدش γγιντίσ, كوچ γγϋτζ, يولجيلك γιολδζιλίκ.

Μισεύω كتمك γγιτμὲκ, قالقمق καλκμάκ, يوله كتمك γιολὰ γγιτμὲκ, كوچمك γγϋτζμὲκ, اولمق يولجي γιολδζή ὀλμάκ. Εἶναι νὰ μισεύσῃς; يولجيمسن γιολδζή-μησιν;

Μισητὸς مكروه μεκρὺχ, اكرنلمش ἰγρενιλμίσ.

Μισθὸς علوفه ἐλυφὲ, اجر ἔδζρ. Μισθὸς διδόμενος διὰ δυλευτόντι πρᾶγμα اقتي ἀκτή, ايشلمه ἰσλεμέ. Μισθὸς παρὰ θεῷ ثواب σεβάμπ.

Μισθωτὸς علوفه جي ἐλυφεδζί, علوفه لو ἐλυφελϋ, ἰδὲ καὶ ἐργάτης.

Μῖσος اكراه ἰκράχ, كين κίν, كونو γγϋνϋ, غرض γαράζ.

Μισὸς ياري γιαρή, يارم γιαρήμ (نصف νίσφ) بچوك μπϋτζϋκ.

Μισρὶ ملّه μαλέ.

Μισῶ اكرنمك ἰγρενμὲκ, مكروه طوتمق μεκρὺχ τυτμάκ, اكراه اتمك ἰκράχ ἐτμὲκ — τινὰ, ἔχω ἔχθραν كين طوتمق κίν

τετμὰκ, غرض اتمك γαρὰζ ἑτμὲκ, كونلمك γγὲνὲλμὲκ.

Μίτρα تاج τὰδζ — τῶν Γενιτζάρων اچكه κετζέ.

Μνεία ذكر ζίκρ.

Μνῆμα ἰδὲ τάφος.

Μνημεῖον اثر ἐσὲρ, عمارة ἰμαρέ.

Μνήμη ἰδὲ ἐνθύμησις.

Μνημονεύειν τὲς νεκρὲς اولولره رحمت اوقمق ὀλὲλερὲ ῥαχμὲτ ὀκεμάκ.

Μνημονικὸν ἰδὲ ἐνθυμητικόν.

Μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν ἀποθανόντων ἰδὲ κόλλυβα.

Μνησικακία كين κὶν, كينه κινέ.

Μνησικακῶ كين طوتمق κὶν τετμάκ.

Μόδα يكي چقمه γενὶ τζικμά.

Μόδιος مد μὲντ, μὲτ.

Μοῖρα قضا καζὰ, قسمت κισμέτ. Ἔτζι ἦτον ἡ μοῖρά τε باشنه يازلمش ايدي μπασὶνὲ γιαζιλμὶσ-ιντι. Μοῖρα τῆ κύκλε درجه ντερεδζέ.

Μοιράζω اولشترمق ὀλεστιρμὲκ — διαμερίζω اتمك تقسيم, پاي πάϊ, ταχσὶμ ἐτμὲκ, پايلشترمق παϊλαστιρμάκ. Μοιράζειν ἀναμεταξύ των اولشمك ὀλεσμὲκ, پايلشمق παϊλασμὰκ — ἰδὲ διαιρῶ.

Μοιχεύω زنا اتمك ζινὰ ἐτμέκ.

Μοιχία زنا ζινά.

Μοιχὸς زناكار ζιναχιὰρ, زنا ايدجي ζινὰ ἐντιδζί, زناچي ζεμπαρὲ, καὶ ἡ μοιχὸς زنا ايدجي عورت ζινὰ ἐντιδζὶ ὀβρέτ.

Μόλις انجق ἄνδζιακ, ايله كوچ γγὲδζ-ὲλε (μετὰ βίας), اكسك ντεγμὲ, اوسكك ντεγμεντέ.

Μολοσσὸς (εἶδος μεγάλου σκύλου) Dogge صمسون, صمسلمن, صمسلمه σαμσὸν, ὲ چوبان كوپكي τζιομπὰν κὸπεί.

Μολόχα ايم كومجي, ايه ἐμπὲ, ἐμπὲμ γγὸμεδζί.

Μολύβδαινα اسپيدا σιπιντά.

Μολυβένιος قرشوندن κερσὲυντὰν, قورشنلو κερσὲυλὲ.

Μολύβι قورشن قرشون κερσὲν (فندق φευντὲκ). Τὰ μικρὰ μολύβια τῆ τυφεκίε Schrot صاچمه σατζμά.

Μολυβόνω قورشنلمق κερσὲυλαμάκ.

Μολυντικὸς اولاشقن ὀλασκὰν, صالغم σαλγὴμ, يمورجقلو γιμιρδζιακλὲ.

Μολύνω, μιαίνω بولاشترمق μπελαστιρμὰκ, اولاشمق ὀλασμὰκ, μεταφ. ἰδὲ μεραρεύω.

Μόλυσμα, μολυσμὸς اولاشمقلق ὀλασμακλὴκ, اولاشقلق ὀλασκλὴκ.

Μονὰ تك τὲκ, ساده σαντέ. Μονὰ ἢ ζυγὰ ἰδὲ ζυγά.

Μοναδικὸς بر μπὶρ, برجك μπιρὶδζὶκ, يالكز γιαλνὶζ. Μοναδικὴ ζωὴ, كشيشلك κεσὶσλὶκ.

Μοναξιὰ تنهالك τενχαλὶκ, برلك μπιρλὶκ (عزلت ὲζλὲτ, خلوت χαλβέτ).

Μονάρχης پادشاه παντισὰχ, پادشاهلو σαχισὰχ, خاقان χακὰν, چهاندار δζιχαντάρ.

Μοναρχία پادشاهلق παντισαχλὴκ, شاهشاهلق σαχισαχλὴκ, چهاندارلق δζιχανταρλὴκ.

Μονὰς, μονάδα برلك μπιρλίκ.

Μοναςήριον كشيش خانه, مانαςὴρ, كشيش خانه κεϊϊσ χανὲ — τῶν Τέρκων تكيه τεκιὲ, تكه τεκκέ.

Μοναχὸς, μόνος يالكز γιαλληνὴζ — ἰδὲ καλόγηρος. Καταμόναχος ياپ يالكز γιὰπ γιαλληνὴζ.

Μονέδα, νόμισμα اقچه ἀκτζιὰ, ἀχτζὲ, ὲ ὁ τύπος سكه σικκέ. Κόπτειν μονέδας سكه اورمق σικκὲ βερμὰκ, سكه اقچه ἀκτζιαὶ σικκελεμὲκ, ὲ τὸ ἐργαςήριον, ὅπε κόπτονται τὰ νομίσματα ضرب خانه ντεραπχανέ.

Μόνιμος طايانور ντεγιανὲρ, باقي μπακὴ, قرارلو καραρλὲ.

Μονογεννὴς ἰός ابن الواحد ἰμπνὲλβαχίντ.

Μονοειδὴς صورتلو, بر شكللو μπὶρ σὲκιλλὲ, σερετλί.

Μονόκερως كركدان γγερεγγεντάν.

Μονοκοιδυλιὰ طغرا τεγρὰ, τερά.

Μονομαχία ايكي كشينك جنكي دوكوشي ἰκὶ κισὶνὶν ζὲνγγὶ, ντὸκὲσὲ.

Μονομάχος مطرقچي ματρακζὶ, ὲ τὰ ἅρματα αὐτῶ مطرق ματράκ.

Μόνον, μοναχὰ, κατὰ μόνας يالكز γιαλληνὴζ, انجق ἄνζιακ, الاي ἀλαΐ μαλαΐ, ιφليز τεχά. Οὐχὶ μόνον... ἀλλὰ دكل ντεὶλ, دكل يالكز γιαλληνὴζ ντείλ. Μόνον νὰ... تك τὲκ, همان تك χέμεν τέκ.

Μονοπάτι يول ايا, يايا γιαγιὰ, ἀϊὰκ γιολὲ — κερφὸν يول, اوغري قچمق, κατζμὰκ, ὀγρὴ γιόλ.

Μονὸς تك τὲκ.

Μόνος ἰδὲ μοναχός.

Μονόφθαλμος بر كوزلو μπὶρ γγὸζλὲ.

Μονόφορα ἰδὲ διὰ μιᾶς.

Μόριον, οἷον ὁ σύνδεσμος, ἡ πρόθεσις κτ. حرف χάρφ.

Μορφὴ شكل σὲκιλ, σὲκὶλ, صورت σερὲτ, اسلوب ὲσλὲμπ, طرز τάρζ.

Μορφόνω ἰδὲ σχηματίζω.

Μόσρα ἰδὲ δοκίμιον.

Μοχάρι بوزاغو μπεζαγὲ, بوزاغي μπεζαγὴ, دانه ντανὰ.

Μοχάτον مسكت μισκέτ.

Μοχοκάρυδον جوزي هندستان χινντισὰν ζζεβιζὶ, ὲ ἡ φλὲδα, τὸ ἄνθος αὐτῶ بزباز μπεζμπάζ.

Μόχος مسك μὶσκ, مشك μὶσκ. Ἡ κύσις τῶ μόχε مشك بر نافه μὶσκ μὶρ ναφὲ.

Μοχοσίταρον يونجه γιονζέ.

Μεγγείζω بوغرمق μπογερμὰκ, بوكرمك μπὸγὲρμὲκ, باغرمق μπαγηρμὰκ, قاكرمق καγηρμὰκ, اوغرمق ὀγερμὰκ, اوكرمك ὀγγὲρμέκ.

Μεδιάζω (ἐπὶ ὀδόντων) قماشمق καμασμὰκ, ὲ ἐπὶ μέλους τινὸς اويوشمق ὲγεσμάκ.

Μεκαβᾶς موقوا μεκαβά.

Μελάρι قاتر κατὴρ.

Μέμια ليمو μεμιά.

Μενεχίζω ἰδὲ εὐνεχίζω.

Μενόψειρα ام بتي, قاسق κασὴκ, ἂμ μπιτί.

Μερδαρεύω (μολύνω) مردارلمق μὲρνταρλαμὰκ, مردار ايتمك μὲρνταὶρ ἐτμὲκ, بوقلمق

μποκλαμάκ, چرکلمك τζιρκλεμέκ — (τὸ φόρεμα) چامور اتمك τζιαμὺρ ἐτμέκ, ἰδὲ ἡ λερόιω.

Μυρδάρης مردار μὺρντὰρ, μὺντὰρ, چركين τζιρκὶν, كيرلو κιρλί.

Μέρη (περσ. عرق) ἰδὲ σόμα. Δὲν εἶναι διὰ τὴν μέρην τυ δηλ. δὲν τῦ πρέπει او انك اغزي قاشغي ٥٨٥٥ ὁ ἀνὴν ἀγζὴ κασὺγὴ ντείλντιρ.

Μυρμυρίζω صمورلامق συμυρνταμάκ, مرلامق μυρηλνταμάκ, كوملدامق γγὺ. μὺλνταυμάκ, چاغلدمق τζαγηλνταμάκ, چاغلامق τζιαγλαμάκ, τζιαγηλμάκ, قارچشمق καρδζισμάκ, شورلدمق σὸρηλνταμάκ, جرلدمق δζιριλνταμάκ, كورلمك γγὺρλεμέκ, خرلدمق χιρηλνταμάκ, خرلمق χιρλαμάκ, بوكرلمك μπὸὺρεμέκ. Μυρμυρίζειν καθ' ἑαυτὸν, μόνος صوقرمق σοκραυμάκ — ὁμιλεῖν μεταξὺ τῶν ὀδόντων فسلدمق φησηλνταμάκ, صمورلامق συμυρνταμάκ, چولدمك τζιβιλντεμέκ. Μυρμυρίζω εἰς τὰ αὐτία فصلدمق قولاغ κυλαγὰ φησηλνταμάκ.

Μυρμύρισμα فسلدي, فصلدي φισιλντὶ, چولدي τζιβιλντί. Μουρμούρισμα τῦ νερῦ جرلدمسي, چاغلدمسي صونك συνὺν τζιαγηλνταμασὴ, δζιριλνταμασή.

Μῦρον, συκάμινον توت τὺτ.

Μυσικὴ موسقي μυσικὶ — πολεμικὴ طبل خانه ταμπλ χανὲ, χυδ. ταβὺλ χανέ.

Μυσικὸς موسقار μυσικὰρ — ἐπὶ φωνῆς καὶ ὀργάνυ τινὸς چالیجي τζιαλιδζή. Μυσικὸς πολεμικὸς مهتر μεχτὲρ. Μυσικὸν ὄργανον ساز σάζ.

Μυσκεύω نملمك νεμλεμέκ, اصلاتمق ἰσλατμάκ.

Μυσάκι بيك μπεὶκ, μπιὴκ.

Μῦσος شيرا, شرا σὶρὰ, شيره σὶρὲ — βρασμένος پكمز πεκμέζ.

Μῦτζος, παιδὶ τῦ καραβίυ موچو μυτζιό.

Μύτζυνον ἰδὲ πρόσωπον.

Μῦτος ἰδὲ βωβός.

Μυφλυζεύω مغلس اولمق, مغون σινγὺν, μὺφλὶς ὀλμάκ.

Μυφλύζης مغلس μὺφλίς.

Μύχλα كف, كوف κὺφ — τῦ ψωμίυ اتمك ἑκμὲκ ἀλαδζιασή.

Μυχλιάζω كوفلنمك κὺφλενμέκ.

Μοχλὸς مور ντεμὶρ σὺρμὲ, طرقاز τιρκὰζ, ἡ κλείω μὲ τὸν μοχλὸν طرقازلمق τιρκαζλαμάκ, ἰδὲ ἡ μάνδαλος.

Μπαγιάτικος تيرك μπαγιάτ.

Μπακάλης بقال μπακκὰλ, اقطار ἀχτάρ.

Μπακάμι بقم μπακάμ.

Μπαλόνω يملمق γιαμαλαμάκ, يملو اورمق γιαμὰ βυρμάκ, يملمق γιαμαμάκ.

Μπάλωμα ملو γιαμὰ — τῶν ὑποδημάτων چار پاره τζιὰρ παρέ.

Μπαλωματᾶς يملاجي γιαμαλαϊδζή, يملجي γιαμαδζή, يملجي γιαμαϊδζή — ὑποδημάτων اسكيجي ἐσκιδζί, بوزماجي μποζμαδζή.

Μπαρμπέρης ἰδὲ ξυρισής.

Μπαρῦτι, πύριος κόνις باروت μπαρὺτ.

Μπάσαρδος, νόθος بيج πίτζ, ولدزنا βελεντζινὰ, حرامزاده χαραμζαντὲ, روسبي اوغلي ἐρέσπογλε, اوغلي قاچپه καχπὲ ὀγλὲ, κάχπογλε.

Μπήγω دكك ντικμὲκ, صوقمق σοκμὰκ, ياپشترمق γιαπιὄτιερμὰκ — ἕνα παλὄκι قزق قاقمق καζὴκ κακμὰκ, قزقلمق καζηκλαμὰκ — (ἄιθη, τὸ κονδύλι εἰς τὸν πῖλον) طاقمق, داقمق τακμάκ.

Μπλῶχος, μεγάλον ποντίκι كه سچاني κεμὲ σιτζιανὴ, سچان بيوك μπιὄὄκ σιτζιάν.

Μπολιάζω ἰδὲ ἀμπολιάζω.

Μπόμπα قمبره, قنبره κεμμπαρά.

Μπυκοσιὰ دليم ντιλίμ, لقمه λοκμὰ — ἄρτυ κερατοειδὲς فرنجه φιρενδζελλέ.

Μπυμπὄκι غنچه γοιτζὲ, چاوله τζιαβλέ.

Μπυρέκι بورك μπὄρὲκ.

Μπῶφος ἰδὲ νυκτικόραξ, κυκυβάγια, ἢ μεταφ. احمق ἀχμάκ.

Μπρὲ بره μπρέ.

Μπρὄντζος توج τὄδζ.

Μυάζω چالمق يلپزه γελπεζὲ τζιαλμὰκ, يلپزلمك γελπεζελεμὲκ.

Μυασῆρι (μυφσόβη) سكلك σικλὶκ, يلپزه γελπεζέ.

Μῦγα (μῖγα) سكك σικὲκ.

Μύγδαλον بايام μπαϊὰμ, ἰδὲ ἢ ἀμύγδαλον.

Μύδι مديا μιτιά.

Μυελὸς الك ἰλὶκ — (δένδρων) اوزك ὄζντὲκ, اوز ὄζ.

Μυθολογῶ سويلك μασὰλ σοϊλεμὲκ, اوقمق, قرمق μασὰλ κιρμὰκ, ὀκεμὰκ, خرافات سويلك χυραφὰτ σοϊλεμὲκ.

Μῦθος لف μεσὲλ, χυδ. μασὰλ, قصه κισσά. Μῦθοι خرافات χυραφὰτ κτ.

Μυθώδης مللو μασαλλὲ — διήγησις يلان قصه γιαλὰν κισσὰ, حكايه χικιαέ.

Μυλόπετρα دكرمن طاشي ντεγιερμὲν ταϊὴ.

Μῦλος دكرمن ντεγιερμέν. Τὸ χερὲλι τῆ μύλε زرنوك ζὄρνὄκ. Ἡ τρύπα τῆ μύλε, δι ἧς καταπίπτει τὸ ἀλεῦρι خر χὄρρ. Τὸ σερωνύμενον ὑποκάτω τῆ μύλε, διὰ νὰ μὴ σκορπιθῇ τὸ ἀλεῦρι ثفل σὄφλ, ἢ ثفال σὄφάλ. Τὸ ξύλον τῆ μύλε, τὸ ὁποῖον κινεῖται πάντοτε دكرمن چلغداغي ντεγιερμὲν τζιαλκηνταγή.

Μυλωνᾶς دكرمنجي ντεγιρμενδζί.

Μύξα سمك, سومك σὄμὄκ. Φυσσῶ τὴν μύξαν سومكرمك σὄμὄκ σὄμκὄρμὲκ, سمرمك σὄμὄρμὲκ.

Μυξομάνδυλον, σρόφιον مقره μακραμὰ, χυδ. μαχραμὰ, ياغلق γιαγλὴκ, ملو σιλεμέ.

Μυξώδης سمكلو σὄμὄκλὄ.

Μυρίζω (ὀσφραίνομαι) قوقلمق, قوقولمق κοκυλαμὰκ, قوخولمق κοχυλαμάκ. Δίδω νὰ μυρίσῃ قوقلتمق κοκυλατμὰκ, قوخولتمق κοχυλατμάκ.

Μύριος, μύριαι, μύρια اون بيك ὀν μπὶν, μεταφορ. ἰδὲ ἀναρίθμητος.

Μυριόφυλλον هزارداني χεζαρὄτανέ.

Μυρμῆγγι قرنجه καρηνδζέ. Ἡ φωλεὰ τῶν μυρμήκων قرنجه‌لق καρηνδζελὴκ.

Μυρμηκώδης قرنجه‌لو καρηνδζελὄ, طبطولو قرنجه τοπτολὲ καρηνδζέ.

Μυροβάλανος ملو ἀμὄλὲ, هليله χελιλέ.

Μῦρον ملحم μελχέμ.

Μυρόνω ἰδὲ ἀλείφω.

Μυροπωλεῖον عطّار دكاني ἀττὰρ ντϋκανή.

Μυροπώλης ملحمجي μελχεμτζί, بخورجي μπϋχϋρτζή.

Μύῤῥα مُرّ μϋῤῥ.

Μύρτος, ἡ مرسين اغاجي, مرسيم μερσίμ, μερσὶν ἀγαντζή, اولمز دكن ὄλμὲζ ντικέν.

Μυρωδία قوقو κοκϋ, قوخو κοχϋ (رايحه ῥαϊχὲ), ἰδὲ ἡ εὐωδία, δυσωδία.

Μυρωδικὸν عطر ἀτὰρ, توتسي τϋτσί, بخور μπϋχΰρ.

Μυσήριον سرّ σίῤῥ, حكمت χικμέτ. Τὰ θεῖα μυσήρια اسرار خدا ἐσῤῥάρὶ χϋντά.

Μυσικὸς كزلو γγιζλΰ.

Μυσικῶς كزلوجه γγιζλϋτζὲ, لحن τενχὰ, كزلو γγιζλΰ.

Μυταρᾶς بورناز μπϋρνάζ, بيوك بورنلو μπϋΰκ μπϋρϋνλΰ.

Μυτερὸς اوجلو ϋτζλΰ, اوجي انجه ϋτζή ἰντζὲ, سوري σιβρί. Κάμνω τί μυτερὸν سوري اتمك σιβρὶ ἐτμέκ. Πολλὰ μυτερὸς سپ سوري σὶπ σιβρί.

Μύτι (ῥὶν) بورن μπϋρὺν (انف ἔνφ). Σφογγίζω τὴν μύτιν بورني سومرمك μπϋρὶϋνὺ σϋμϋρμέκ. Ὁμιλεῖ ἀπὸ τὴν μύτην كيكزدن γγενιζυτὲν σϋϊλέρ. Ἡ μύτη, τὸ ἄκρον τινὸς πράγματος, ὡς τοῦ μαχαιρίου اوج ϋτζ, سوري σιβρί.

Μυώδης اتلو جانلو ἐτλΰ τζανλΰ.

Μυὼν, ὄνος, πληθ. μυόνες قرجه سكرلو, اتلر σινιρλΰ, καραντζὲ ἐτλέρ.

Μωραίνω شاشرمق σασϋρμὰκ, عقل المق ἀκὴλ ἀλμὰκ, ἰδὲ ἡ τρελαίνω. Παθητ. μωραίνομαι دلي اولمق, ديوانه ντιβανὲ, ντελὶ ὁλμὰκ, عقلي كتمك ἀκλὴ γγιτμὲκ, صوق كچمك ἀϋϊλμπασὲ σοὺκ γγετζμέκ.

Μωρία دليلك ντελιλὶκ, ديوانلك ντιβανελὶκ, احمقلق ἀχμακλὴκ, عقلسزلك ἀκηλσηζλή́κ.

Μωρολογία, μωρολογῶ ἰδὲ ματαιολογία, ματαιολογῶ.

Μωρὸς دلي ντελί, ديوانه ντιβανὲ, احمق ἀχμὰκ, عقلسز ἀκηλσὴζ, ابله ἐμπλὲκ, بون μπὸν, دنكل ντιγγὲλ, حيوان χαϊβὰν, شاشقن σασκὴν, طوي τόϊ, بوسما γιοσμὰ, اوغوز ὀγϋζ, كول γγὸλ, ماتح ματὲκ.

Ν.

Νὰ (τελικὸς ἵνα) ἐκφράζεται τϋρκισὶ δὶ ἀπαρεμφάτου ὡς ἐπιτοπολὺ, σημαίνει δὲ τϋρκισὶ ἡ ἰδὲ, ὅρα ἰδέ.

Ναὶ اوّت ἔββετ, بلي μπέλι. Ναὶ βέβαια هاي هاي χάϊ χάϊ.

Νάϊος جوجه δζοδζέ.

Ναὸς جامع δζαμὶ, مسجد μεσδζὶντ — τῆς Μέκκας كعبه κεμπέ.

Νάρδος ناردين ναρντὶν, νερντίν.

Νάρκη ἰδὲ μεθίασμα.

Νάρκισσος نرجس ζερῤῥὶν καντέκ.

Ναυάγιον پارچه لمسي, باتمسي γγεμὶ παραλαυμασὴ, μπατμασὴ, غرق γάρκ, ἡ ναυαγῶ ἰδὲ τζακίζεσθαι τὸ καράβι.

Ναύαρχος قپودان καπεντάν.

Ναύκληρος كمجي γγεμιδζί, پاترون πατρών, دومنجي ντεμενδζί.

Ναυλόνω طوتمق الماق ناولونلا ναυλών-ιλε ἀλμάκ. τετμάκ, ناولونلمق ναβλενλαμάκ.

Ναῦλος ناولون ναβλών, باج μπάδζ, كچد افچسي γγετζίντ ἀχτζεσί.

Ναυμαχία دكز جنكي ντενίζ δζενγγί.

Ναυπηγία غمیانت σιφανέτ, ὁ ναυπηγὸς كمي ياپمجي γγεμὶ γιαπηδζή.

Ναύσαθμος ترسخانه τερσχανέ, τερσανά.

Ναύτης كمجي γγεμιδζί, قايقجي καϊκδζί.

Ναυτίαν πάχειν صولنمق σελανμάκ.

Ναυτικὴ كمجيلك γγεμιδζιλίκ.

Νάφθα نفط νήφτ, νέφτ, نفط ياغي νέφτ γιαγή.

Νεανίας ἰδὲ ἔφηβος· ἡ νεανικὴ ἡλικία كنجلك γγενδζλίκ, اوغلانجقلق ὀγλανδζηκλήκ.

Νεανικῶς كبي دليقانلو ντελικανλὴ κιμπί.

Νειλόμετρον مقياس μικιάς.

Νεκροθάπτης ἰδὲ θάπτης.

Νεκρόνω τὰ πάθη نفسني ضبط اتمك νεφσινὶ ζάπτ ἐτμέκ.

Νεκρὸς اولو ὄλε, ἰδὲ ἡ λείψανον.

Νέκταρ كوثر κεβτὲρ, تسنيم τεσνίμ.

Νεομηνία آي باشي ἀϊ μπασή.

Νέον خبر χαμπὲρ, حواديث χαβαντὶς, ἰδὲ ἡ εἴδησις.

Νέος كنج γγὲνδζ, تازه ταζὲ, جوان δζεβὰν — νεανίας اوغلان ὀγλὰν, كنج اوغلان γγὲνδζ ὀγλὰν, تازه يكت ταζὲ γιγὶτ, دلي قانلو ντελὶ καυλή, غلام γελάμ. Ἐκ νέου يكيدن γενιντέν. Ὁ νεώτερος (υἱὸς, ἀδελφὸς) كوچكي κετζεγέ. Τὸ νέον ἔτος, ὁ νέος χρόνος يل باشي يكي يل γὴλ μπασή, ἡ τὰ δῶρα τοῦ νέου χρόνου يل باشيلك γὴλ μπασηλήκ.

Νεότης كنجلك γγενδζλὶκ, تازلك ταζελὶκ, جوانلق δζεβανλὴκ — σφριγῶσα دلي قانلولق ντελὶ καυληλήκ.

Νεοφανὴς ظهور تازه ταζὲ ζεχέρ.

Νεόφυτος عجمي ἀδζεμί.

Νεραγῶγι اولق ὀλὲκ, ساچاك σατζιάκ.

Νεράντζι ترنج τεῦρενδζ.

Νερόκρασον صو ايله قرشمش شراب σὲ ἰλὲ καρησμὴσ σαράπ.

Νερόμυλος صو دكرمني σὲ ντεγιρμενί.

Νερὸν, ὕδωρ صو σὲ (اب ἄμπ) — τρεχάμενον صو اقر ἀκὰρ σὲ — ρεκάμενον طورور اقمز صو ντεῦρ, ἀκμὰζ σὲ, صو اركلور ἰρκιλὲρ σὲ — πηγαδίσιον, τῆς βρύσης صوشچشمه قيناق صويي τζεσμὲ, καϊνὰκ σεϊὲ — καθάρσιον ايدست صويي ἀμπτὲς σεϊὲ — βροχίσειον يغمور صويي γιαγμὲρ σεϊὲ — θολὸν صو بولانق μπελανὴκ σὲ — καθάριον صو طوري ντερὲ σό. Τὸ τρέξιμον, ἡ ῥοὴ τοῦ νεροῦ اقندي صو اقمسي σὲ ἀκμασή, ἀκηντή. Ὁ κεβαλῶν νερὸν ايكسه σακά. Ἔχειν νερὸν صولو اولمق σελὲ ὀλμάκ. Χορταίνειν ἀπὸ νερὸν صودن قانمق σεντὰν καυμάκ.

Νερόνω τὸ κρασὶ ἰδὲ κρασί.

Νεῦλος صولو σελὲ, ايلو μαϊλὴ — ἔνυδρος صوغي σεντηγή.

Νεῦμα اشارت ïσαρὲτ, ایما ïμὰ — κάμνειν νεῦμα, νεύω اشارت, ایما اتمك ïσαρὲτ, ïμὰ ἐτμέκ.

Νεῦρον سكر σινίρ.

Νεφρὸν بوبرك μπöμπρὲκ, بوكرك μπöγγρὲκ.

Νεωσὶ ἰδὲ πρὸ ὀλίγυ.

Νεωτερισμὸς يكي چقمه γενὶ τζηκμά.

Νῆμα ايش, ارش ἐρὶσ, ايلك ïπλίκ.

Νήπιον چوجق τζιοτζὲκ, اوشاق ὑσὰκ, اوغلانجق ὀγλαντζὴκ, باغانا μπαγανὰ — παχυλὸν طوپالق τοπαλάκ.

Νησίον ada ἀντὰ (جزيره τζεζιρὲ).

Νησιώτης adalu ἀνταλö.

Νησεία اوروج ὑρὰτζ. Ἡμέρα νήσιμος, νησείας اورج كونى ὑρὰτζ γγöνö. Νησεία τῶν Μωαμεθανῶν رمضان ραμαζάν. Ἰχναίνω ἀπὸ τὴν νησείαν اجق طوتق ἀτζὴκ τυτμάκ.

Νησεύω اورج طوتق ὑρὰτζ τυτμάκ, پرهيز περχίζ ἐτμέκ, καὶ ὁ νησεύων اورجلو ὑρατζλö. Νησεύει يمز ياغلو γιαγλὴ γεμέζ.

Νησικὸς قرن ايله ἄτζ καρυηιὲ, اج قرن ايله ἄτζ κάρυ-ηλε, يمدين يمجك γεγεδζὲκ γέμεντιν, ايزوز تكرك τökörök ὄζερινέ.

Νιαυρίζω ميواولمق μιαβλαμάκ.

Νίκη يكينلك γενιυλίκ, يوز اقلق γöζ ἀκλὴκ, ينكينلك γενγγιυλὶκ (ظفر ζαφὲρ, نصرت νεσρέτ).

Νικητὴς يكين γενὶν, اق يوزي γöζö ἀκ — καὶ τροπαιοῦχος منصور μενσυρö μυζαφφὲρ, غالب γαλίμπ.

Νικῶ يكك γενμὲκ (غالب اولمق γαλίμπ ὀλμάκ), باصمق μπασμάκ. Νικῶ τινὰ εἰς τὸ παιγνῆδι اوتق ὑτμὰκ, اويون المق ὀϊὲν ἀλμάκ.

Νίπτω (ἐπὶ χειρῶν καὶ ποδῶν) يايقمق γιαϊκαμὰκ, ييقمق γηϊκαμὰκ — χεῖρας, πόδας κτ. πρὸ τῆς προσευχῆς (ὡς οἱ Μωαμεθανοὶ ποιοῦσι) آبدست المق ἀμπντὲς ἀλμάκ.

Νίτρον كوكرچله γγöγερτζιλέ.

Νίψιμον ييقمقلق γιαϊκαμαλὴκ, ييقايش γιαϊκαὴσ — τῶν χειρῶν κτ. παρὰ Μωαμεθανοῖς آبدست ἀμπντές.

Νοέμβριος نوارس νöβαρὶς (تشرين τεσρίν).

Νόημα معني μανὰ, — ἰδὲ νεῦμα.

Νόησις اكلايش ἀνλαὴσ, بلش μπιλὶσ, فهم φὲχμ, ἰδὲ καὶ γνῶσις.

Νοητικὸν, τὸ قوت مدركه κυδδέτι μöντρικέ.

Νοητὸς اكلانور ἀνλανὲρ.

Νοθεύω دوزمك ντöζμὲκ, بوزمق μποζμὰκ — τὰ νομίσματα ἰδὲ κιβδηλεύω — (ἕνα σύγγραμμα) ساختجيلك اتمك σαχτεδζιλὶκ ἐτμέκ.

Νόθος ἰδὲ μπάσαρδος.

Νοίκι كرا κιρά.

Νοικιάζω, δίδω μὲ νοίκι كرايه ويرمك κιραϊὰ βερμὲκ, كرالمق κιραλαμὰκ — πέρνω μὲ νοίκι كرايه المق طوتق, كرا ايله κιρὰ ἰλὲ, κιραϊὲ ἀλμὰκ, τυτμάκ.

Νοικιαστὴς كراجي κιραδζή.

Νομίζω صانمق σανμὰκ, طوتق τυτμὰκ, ظن اتمك ζὰν ἐτμὲκ, اكلمق ἀνλαμὰκ, سزمك σεζμέκ. Νομίζω διὰ... كورمك γγöρμὲκ, καὶ νομίζεται διὰ (καλὸν ἄνθρωπον)

طوتلمق τυτυλμάκ, كچنمك γγετζιμέκ, كچمك γγετζμέκ, π. χ. νομίζεται φρόνιμος, γνωσικὸς كچر عقللو ἀκηλλὴ γγετζέρ.

Νομικὴ فقه علم ἴλμῖ φικίχ.

Νομικὸς فقه اهل ἔχλῖ φικίχ, شرع اهل ἔχλῖ σέρ.

Νομικῶς شريعت اوزره σεριὰτ 'ὄζρέ.

Νόμιμος حلال χαλὰλ, حق χὰκκ, جايز δζιαΐζ. Ἀποκατασαίνω νόμιμον حلال ايدنمك χαλὰλ ἰντιμέκ. Νόμιμος γυνὴ حلال لق χαλαλλήκ. Νόμιμος υἱὸς حلال زاده χαλὰλ ζαντέ. Τὸ νόμιμον عادت ἀντὲτ, قانون κανὸν.

Νομίμως حلال لغله χαλαλλήγ ηλε.

Νόμισμα ἰδὲ μονέδα.

Νομοδιδάσκαλος فقيه φακὴχ πληθ. فقها φυκεχά.

Νομοθέτης قانون بغلايجي κανὸν μπαγλαηδζή.

Νομοθετῶ قانون بغلمق, اتمك κανὸν μπαγλαμὰκ, ἐτμέκ.

Νομοκάνων قانون نامه κανὸν ναμέ.

Νόμος ناموس ναμὸς, قانون κανὸν, شريعت σεριὰτ, شرع σὲρ, سنت σὶνὲτ. Ὁ Ἰουδαϊκὸς καὶ Μωσαϊκὸς νόμος ناموس عبراني ναμὸς ἠμπραὶ, توراة τὲβραὰτ. Κατὰ τὸν νόμον شريعت مقتضاسنجه σεριὰτ μυκτεζασιηδζέ. Νόμος τῆς ἐκκλησίας فرض φάρζ.

Νοστερὸς, νοσώδης مخالف مزاجه μιζαδζὲ μὲχαλίφ, ضرلو ζαρλὴ, مرضلو μαραζλή.

Νοσοκομεῖον دار شفا τιμὰρ χανὲ, بيمار خانه μπιμὰρ χανέ.

Νόσος ἰδὲ ἀῤῥωσία.

Νοσαλγῶ اوزلمك 'ὄζλεμέκ.

Νοσιμάδα لذت λεζζέτ.

Νοσιμεύω صغا اتدرمك σεφὰ ἰττιρμὲκ, حظلندرمق χαζλαντηρμάκ. Νοσιμεύομαι حظ اتمك χὰζζ ἐτμὲκ, حظلنمق χαζλανμὰκ (ἀφαιρ.) صغا اتمك, لذت λεζζὲτ, σεφὰ ἐτμέκ. Δὲν νοσιμεύομαι τὰ ψάρια بالقدن حظ اتم μπαληκτὰν χὰζζ ἐτμέμ. Ἐνοσιμεύθη كلدي خوشه χοσὲνὰ γγελντί.

Νόσιμος لذتلو λεζζετλὶ, طتلو τατλὴ, خوش οχο χὸσ μεζέ. Νόσιμον حظي وارلر χαζζὴ βὰρ ντὴρ — χαρίεις ظريف ζαρίφ, صونتورلو σοντυρλὸ, صغالو σεφαλὸ.

Νοτάριος كاتب κιατίπ.

Νοτερὸς ياش γιὰσ, نم νὲμ, نملي νεμλὸ, صولجه συλυδζὲ, ἰδὲ καὶ βρεγμένος.

Νοτιὰ نملي νεμλὶκ, ياشلق γιασλήκ.

Νοτίζω نملي νεμλεμὲκ, اصلاتمق ἠσλατμὰκ, اتمك ياش γιὰσ ἐτμέκ. Νοτίζεσθαι, τραβᾶν νοτίαν چكمك نم νὲμ τζεκμὲκ, نملنمك νεμλενμεκ.

Νότιος جنوبي δζενυμπί.

Νότος لدوس λοντὸς, يغمورلو γιαγμυρλὸ γέλ.

Νυθετῶ اتمك τεμμπὶχ ἐτμὲκ, ἰδὲ καὶ συμβουλεύω.

Νῦλα صغر σήφρ.

Νῦιος, ιονὸς دوى ντεντέ.

Νῦς عقل ἄκλ, ἀκήλ (خاطر كوكل γγόνῦλ, χατής). Ἔρχεσθαι εἰς τὸν νῦν τυ عقلا فكرنه كلمك ἀκλινὲ, φικρινὲ γγελμέκ. Δὲν τὸ χωρεῖ ὁ νῦς صغمز عقلا ἀκλὲ σιγμάζ.

Νοῶ اكلمق ἀνλαμὰκ, اتمك فهم φὲχμὲτμέκ.

Ντέγκι دنك ιτέκκ.

Ντοζίνα توچت τυτζὲτ.

Νύκτα كيجه γγιδζὲ, γγεδζέ. Εἰς μίαν νύκτα بر كيجه اچنده μπὶς γγιδζὲ ἰτζιννὲ. Τὴν νύκτα ايله كيجه γγιδζὲ.ἰλε.

Νυκτάλωψ روكور ρυζκόρ.

Νυκτερεύω, ξειυκτιάζω كيجه‌لك γγιδζελεμὲκ, قوناق قالمق كيجه γγιδζὲ καλμὰκ, κουμὰκ — δυλεύειν τὴν νύκτα كيجه ايشلمك γγιδζὲ ἰσλεμέκ.

Νυκτερίδα قوشي شيطان كيجه قوشي γγιδζὲ κυσὺ.

Νυκτικόραξ ἰδὲ κυκυβάγια.

Νυκτικὸς كيجه‌كي γγιδζεκὶ — φύλαξ قول كول, نوبتجي νὸμπεττζὶ — σκῦφος, φόρεμα كيجه‌لك γγεδζελίκ.

Νυκτοβάτης اويقوده كزيجي ὕϊκυντὰ γγεζιδζὶ.

Νυκτόνω, φθάνω πυ νυκτὸς كيجه‌لنمك γγιδζελευμέκ. Νυκτόνειν (ἀπρόσ.) γίνεσθαι νύκτα اولمق اخشام, قراكلق, كيجه γγιδζὲ, καρανλὴκ, ἀχσὰμ ὀλμάκ.

Νυμφεύτρια ἰδὲ παράνυμφος.

Νύμφη كلين, كلين γγελὶν — μυθολογυμένη حور χὺρ, حوري χυρὶ, ὡ πληθ. حواري χαβαρὶ. Τὰ νυμφικὰ δῶρα نقل νὰκλ, كابين κιαμπὶν.

Νυμφίος كويكو γγὸγεγγὺ, ياوقلو γιαυκυλὲ.

Νυμφίτζα كلنجك γγελινδζὶκ.

Νῦν ἰδὲ τώρα. Ὁ νῦν شمديكي σὶμντικι, حال χαλιὰ.

Νύξις اغوا ἰγβὰ.

Νυσαγμὸς اويقوجيلك ὕϊκυδζιλίκ.

Νυσάζω امزغنمق ὑμηζγανμὰκ, سمركون اولمق σεμεργγὶν ὀλμάκ.

Νύχι طرنق, دزنق τηρνὰκ. Τὰ νύχια τῶν θηρίων قپانق καϊνὰκ, پنچه σερπεντζὲ, پنچه πεντζὲ. Ἁρπάζω μὲ τὰ νύχια پنچه‌لمك πεντζελεμὲκ, صالمق پنچه πεντζὲ σαλμάκ. Ξεσχίζω μὲ τὰ νύχια طرملمق τηρμαλαμάκ.

Νωπὸς ايلا ταζὲ.

Νωρὶς اركن ἐρκὲν, ارجه ἐρδζὲ, چبن صباح τζὶν σαμπάχ.

Νῶτος ἰδὲ πλάτη.

Ξ.

Ξαίνω يوك و پنبوق اتمق طرمق γιὸν βὲ παμμπὺκ ἀτμὰκ, ταραμάκ.

Ξαμόνω دكدرمك ال اوزاتمق ἔλ ὐζατμὰκ, ντεγντιρμέκ.

Ξαναβλέπω تكرار كورمك, ايه γένε, τεκρὰρ γγὸρμέκ.

Ξαναγυρίζω كيرو كلمك γγιρὺ γγελμὲκ دونمك ντὸιμὲκ, ὡ ἐνεργητ. دوندرمك ντὸνντὺρμέκ.

Ξαιθὸς صاروشن σαρυσὶν. Ξανθὸν ἄλσογον كولا ات κυλὰ ἄτ.

Ξάντης حلاج χελλὰδζ, پنبوق اتيجي παμμπὺκ ἀτηδζὶ.

Ξαχερὶα, εὐδία اچوق هوا ἀτζὶκ χαβὰ.

Ξαφρίζω كوپك الماق كوپكلمك, κöπöκ áλμáκ, κöπöκλεμέκ.

Ξεβελλόνω اچمق, بوزمق, μöχöρ μöχöρ μποζμáκ, áτζμáκ.

Ξεγυμνόνω صويمق σοϊμáκ, يغمالق γιαγμαλαμáκ.

Ξεθυλακόνω دوكمك چوزمك ντöγμελερίν τζöζμέκ.

Ξεκαθαρίζω ἰδὲ καθαρίζω — (μίαν ὑπόθεσιν) تحقيق اتمك ταχκίκ έτμέκ, ظاهر, بللو, μπελλö έτμέκ.

Ξεκολλῶ ἐν. بر شيك طوتقه للنمسين بوزمق μπίρσεϊν τßτκαλλανμασήν μποζμáκ, κοὶ παθ. ايرلمق áϊερλμáκ, چوزلمك τζöζöλμέκ.

Ξεμεθύω ايلمق لكدن ايلتمك μεσανελικντὲν 'áϊηλμáκ.

Ξενιτεία يبانلق γεμπανλήκ, يبانجيلك γεμπανδζιλίκ, غربت γßρμπέτ. غاريبلك γαρίμπλίκ. Εἰς τὴν ξενιτείαν يباندە γεμπαιντε, غربتده γßρμπεττὲ,

Ξενιτεύω, ζῶ ἐν τῇ ξενιτείᾳ غربتده اولمق γßρμπεττὲ όλμáκ.

Ξενοδοχεῖον خان χάν, كروان سراي κερßάν σεραΐ, κερßὰν σαραή.

Ξενοδόχος قونقجي κονßκδζή, قونق مسافر κονßκ, μßσαφίρ áλήδζή. اليجي

Ξένος يبانجي γεμπανδζή, يباندن كلمش γεμπαννταὶν γήελμέ, ال دیارلو ἐλ ντιαρλö, غريب γαρίμπ, χυδ. καρήμπ — ἐρχόμενος πρός τινα مسافر μßσαφίρ. Ξένον πρᾶγμα غريب شي γάϊρίν σέϊ.

Ξενυκτιάζω ἰδὲ νυκτερεύω.

Ξεπαγόνω چوزلمك, بوز اريمك μπöζ έριμέκ, τζöζöλμέκ.

Ξεπάζω اوركتمك 'öρκöτμέκ, بلكلتمك μπελιλετμέκ.

Ξεπεζεύω ἀπὸ τὸ ἄλογον اينمك ἰν-ένμέκ — ἀπὸ τὸ καράβι اينمك, كيدن چقمق γγεμιντὲν τζήκμáκ, ένμέκ.

Ξεπέφτω ἐπὶ νερö اتمك ένμέκ, ἰδὲ ἐξεπερίζομαι.

Ξεπλύνω يقمق γιαϊκαμáκ, چالقمق τζιαλκατμáκ, صو ايله چالقمق σὸ ίλε τζιαλκαμáκ.

Ξεπερίζομαι اينمك شيشي σισὶ ένμέκ.

Ξεπροδίδω, παραπέμπειν التمك ίλετμέκ, چقرمق τζήκαρμáκ, يولداشلق اتمك γιολυτασλήκ έτμέκ, كوندره كتمك γγßντερὲ γγιτμέκ.

Ξέραμα, ξερατός, έμετός قوسش κßσßς, قوصندي κßσßντή.

Ξερατικόν, έμετικόν قوستريجي κßστßρßδζέ.

Ξερνῶ قوصمق, قوسمق κßσμáκ. Μοὶ ἔρχεται νὰ ξεράσω كلدي, قوساجغم وار κßσαδζιαγήμ βάρ, γγελντί.

Ξερρίζόνω, ξεσπῶ قوپرمق κοπαρμáκ, كوكدن كوكني چقرمق κöκντὲν κοπαρμáκ, κöκνö τζήκαρμáκ.

Ξεσκεπάζω اچمق áτζμáκ.

Ξεσκοριάζω پاسدن اچمق, پاس πάς, παστὰν áτζμáκ.

Ξεσπαθόνω قلج چكمك κηλήδζ τζεκμέκ, قلجي قنندن چقرمق, صيرمق κηλήδζή

κηνηνυτὰν τζηκαρμὰκ, σηϊρμάκ.

Ξεσπῶ ἰδὲ ξερρίζόνω.

Ξεστυνεθίζω, ἐνεργ. عادتني براقدرمق ἀντετινὶ μπρακτηρμὰκ, ἢ ἤδετ. عادتني, خويني, عادتندن براقمق ἀντετινὶ, χεϊνὶ μπρακμὰκ, واز كچمك ἀντετηντὲν βαζγγετζμέκ.

Ξεσχίζω يرتق — γηρτμὰκ — δαγκάνω ἐπὶ σκύλων دشك ντιτμέκ.

Ξετειλίγω اچمق ἀτζμὰκ, صرغي اچمق σαργὴ ἀτζμάκ.

Ξετιμῶ قومق نرخ νὰρχ κομὰκ, بها بچمك παχὰ μπιτζμὲκ, κεσμὲκ, تخمين كسمك ταχμὶν ἐτμὲκ, قيمت قومق, بها, اتمك παχὰ, κηϊμὲτ κομάκ.

Ξεφιτιλίζω ἰδὲ παρρεύω τὸ κηρί.

Ξεφλυδίζω يوزمك γὲζμὲκ, صيرمق σηϊρμὰκ, π. χ. τὸ πετζὶ يوزمك دري ντερὶ γὲζμὲκ — ἕνα πωρικὸν چقرمق, قبوق صويمق καμπὲκ σοϊμὰκ, τζηκαρμάκ.

Ξεφορτόνω الق, يوك اندرمك γὲκ ἐνντιρμὲκ, ἀλμὰκ, بوشاتمق μποσατμὰκ — τὸ καράβι ἰδὲ καράβι.

Ξεφυσκόνω ἰδὲ ξεπρίζομαι.

Ξεχειλίζω طاشمق ταστμάκ.

Ξεχειμωνιάζω قشلامق κηστλαμὰκ, قشلاق κηστλὰκ τυτμάκ.

Ξεχωρίζω ايرمق ἀϊρμὰκ, ايرلتمق ἀϊρηλτμὰκ, كسمك κεσμὲκ, صاولتمق σαβυλτμάκ.

Ξεψυχῶ جان ويرمك δζιὰν βερμὲκ, جان اتمك τεσλὶμ ἐτμὲκ, صوك نفس ويرمك σὸν νεφὲς βερμέκ.

Ξημερόνω, φθάνω που εἰς τὰ ξημερώματα صباحلنمق σαμπαχλαυμὰκ, ارتلمك ἰρτελεμέκ. Ξημερόνει, φέγγει اغرمق صباح اولمق, σαμπὰχ ὁλμὰκ, ἀγαρμὰκ, كون طوغمق γγὲν ντογμάκ. Ἄρχισε νὰ ξημερώσῃ, φέξῃ طك يري صباح اغاردي σαμπὰχ ἀγαρντὴ, قزارمغه باشلدي ντὰν γερὶ κηζαρμαγὰ μπασλαντή. Εἰς τα ξημερώματα طك اغرمسلو ντὰν ἀγαρμασιντέ.

Ξηραίνω قورتق κυρτμὰκ, پاڤيرمق κυρυμὰκ, دينمك ντεπινμὲκ, قورو اولمق κυρὲ ὁλμάκ. Ξηραίνεθαι τὸ νερὸν صوصوغلمق σὲ σογυλμάκ.

Ξηρὰ, ἡ ςερεὰ قره καρὰ, قورو κυρέ.

Ξηρασία ἰδὲ ἀνομβρία.

Ξηροκοκκινίζω قزارمق κηζαρμὰκ, قپ قرمزي κὴπ κηρμηζὴ ὁλμάκ.

Ξηρὸς قوري قورو κυρὲ, ἢ πολλὰ ξηρὸς, κατάξηρος قوب قورو κὸμπ κυρέ.

Ξηροτάνισμα كزكلك γγεριμεκλίκ.

Ξηροτανῶμαι (σκορδινιᾶθαι) كرلمك γγεριλμὲκ, كزمك γγεριμέκ.

Ξηρότης قورولق κυρυλὸκ, قوراقلق κυρακλίκ. Ὑποκείμενος εἰς τὴν ξηρασίαν قوراقلو κυρακλή.

Ξίγκι ἰδὲ ἀξύγγιον.

Ξιδᾶς سركه جي σιρκεδζί.

Ξιδερὸν سركه قابي σιρκὲ καμπή.

Ξιδι سركه σιρκέ.

Ξίκικος, ἐλλιπὴς اكسك ἐκσίκ.

Ξιλόνω سوكمك σὸκμὲκ, ἢ παθ. سوكلمك σὸκὸλμέκ.

Ξιφηφόρος سلحدار σιλιχτὰρ, قلجلو κηλιδζλή.

Ξιφιὸς قلج بالغي κηλήδζ μπαληγή.
Ξόανον ἰδὲ ἄγαλμα.
Ξόψις ترس τέρς.
Ξυλαλόη عود اغاجي ὕντ ἀγαδζή.
Ξυλίζω ἰδὲ δαίρω.
Ξυλικὰ كرلسلا κερεσέ.
Ξύλινος اودندن ὀντεννυτάν.
Ξυλοκέρατον كچي بويزوزي, خروب χαρρὲμπ κετζὶ μποϊνεζέ.
Ξυλόκοτα يلوه قوشي γελβὲ κεσέ.
Ξυλοκρέββατον (φέρετρον) تابوت ταμπὲτ, صالجه σαλαδζιὰ, صال σὰλ, ἢ τὸ ξυλοκρέββατον, ἐφ' ὃ κεῖται ὁ νεκρὸς جنازه δζεναζέ. Βάλλω τὸν νεκρὸν εἰς τὸ ξυλοκρέββατον تابوتلمق ταμπετλαμὰκ, تابوته قويمق ταμπετὰ κοϊμάκ.
Ξύλον اودون, اودن ὀντὲν.
Ξυλεργὸς دولكر ντελγγὲρ, مرانقو μαρανκὸ, ἢ ἡ ξυλεργική دولكرلك ντελγγερλίκ.
Ξυλοφόρος اودن طاشيجي ὀντὲν τασηδζή.
Ξυνάδα اكشيلك ἐκσιλίκ.
Ξυνίζω اولمق اكشي ἐκσὶ ὀλμὰκ, اكشيمك ἐκσιμὲκ, اولمق ترشي τερσὶ ὀλμὰκ, καὶ ἐνεργητ. اكشتمك ἐκσιτμὲκ, ترشولمق τερσελαμάκ.
Ξυνίθρα (ὀξαλὶς) قوزي قلاغي κεζὴ κελαγή, ايو پانچه‌سي αϊὲ πανδζιάσή.
Ξυνόγαλα يوغورت γιογέρτ.
Ξυνοκέρασον ايلو βισνέ.
Ξυνολάχανον لحنه ترشيسي λαχανὰ τερσέσή.
Ξυνὸς اكشي ἐκσὶ, سركلي σιρκελί.
Ξυνέτζικος ميخوش μεϊχὸς, سركلوجه σιρκελεδζέ.
Ξυράφι استره اوسره ἐσερὰ, ἢ ἡ θήκη αὐτῆς استره‌لك ἐσεραλίκ, استره قيوري ἐσερὰ κεμπερέ.
Ξυρίζω, ξυραφίζω تراش اتمك τρὰς ἐτμὲκ — ἐναντίον τῶν τριχῶν تراش اتمك ντικινὲ τρὰς ἐτμέκ.
Ξυρισὴς بربر μπερμπὲρ, ἢ τὸ ἐργαστήριον αὐτῆς دكاني, بربر خانه μπερμπὲρ χανὲ, ντεκιανή.
Ξύσμα, ξέσμα اكه اواغي ἐγγὲ ὀφαγή, اكندي ἐγιντί.
Ξύρα كورك κερέκ.
Ξυρὶ قشغي κασαγή, κασαγά.
Ξυρίζω قشغيلمق κασαγαλαμὰκ, قاشمق κασημάκ.
Ξύω, ξύω قاشمق κασημὰκ — μὲ τὰ νύχια طرملمق τιρμαλαμὰκ, قرچلمق κερδζιαλαμὰκ, قازمق καζημάκ. Ξύομαι قاشنمق κασημὰκ, سوزلمك σεζεμέκ. Ξύω (τὴν γῆν) μὲ τὴν ξύραν كورومك κεζεμέκ.

Ο.

Ὀβελίσκος طاش دكلي ντικιλὶ τάς.
Ὀβολὸς منغر μανγὲρ, اقچه, قزل منغر κιζὴλ μανγὲρ, ἀκτζιά.
Ὄγκος يغين γιγὴν, بيوكلك μπεγκλὲκ.
Ὀγλήγορα تيز τέζ. Κάμε ὀγλήγορα تيز طوت, اول, وار τεζδζὲ, τὲζ τετ, ὄλ, βάρ. Πολλὰ ὀγλήγορα تيز تيز τὲζ τέζ.

Ο'γλυγοράδα تيزلك تزلك, چاپكلك تزلاپوكلك (γλυγκρόκλωκ).

Ο'γλύγορος تيز تزلك, چوك تزلك, چاپك تزلاپك (γλυγκρός). Τὸ ὀγλυγορώτερον تيزجه تزلك, بركون اول تزلك, بيزيه تزلك, بركون اول مپلق γλυγόβολ, بر ساعت اول مپلق ساعت ἔββολ.

Ο'δυγία قولاوزلق κυλαβυζλίκ, قولاغزلق κυλαγυζλίκ (توفيق τεβφίκ).

Ο'δυγὸς قولاغز κυλαγύζ, κυλαγύζ.

Ο'δυγῶ قولاغزلق κυλαγυζλαμάκ, يول كوستركلك γιόλ γγόσερμέκ.

Ο'δοιπορία يول γιόλ.

Ο'δοιπόρος يولجي γιολόζι, καὶ τὸ πλῆθος πολλῶν συνοδοιπορούντων كاروان κιαρβάν.

Ο'δοιπορῶ يوله كتمك γιολὰ γγιτμέκ.

Ο'δοντογλυφὶς حلال χιλὰλ, ἢ πασρεύω τὰ δόντια μὲ τὸ ὀδοντόγλυφον دشلري خلالمق ντισλερὶ χελαλλαμάκ.

Ο'δοντάγρα كلبتان κελμπετὰν, κελπετίν.

Ο'δοντωτὸς دیشلو ντισλί, كندولكلو κεντελικλί.

Ο'δύρομαι ناله اتمك, فغان φιγὰν, ναλὲ ἐτμὲκ, اغلامق ἀγλαμάκ.

Ο'θεν, λοιπὸν امدي ἴμντι, پس امدي πὲς ἴμντι, پس πὲς.

Οἰκειοποιοῦμαι كندويه چكمك γγεντὲ τζεκμέκ, تخصيص تمليك اتمك, ταχσὴς, τεμλὶκ ἐτμὲκ, دعوا ايتمك ιταβὰ ἐτμέκ.

Οἰκεῖος اشمش ἀλισμὴς, اشق ἀλισὴκ, آشنا ἀσινὰ, مصاحب μυσαχίμπ. Ο' οἰκεῖος τοῦ βασιλέως پادشاهك مصاحبي παντισαχὴν μυσαχιμπί. Κάμνω τινὰ οἰκεῖον مصاحب ايدنمك ἀλισιτιρμὰκ, μυσαχὶμ ἐντιμμέκ.

Οἰκειότης مصاحبلق μυσαχιμπλὴκ, مصاحبت μυσαχιμπὲτ, آشنالق ἀσιναλὴκ, ἀσιναλὴκ, الفت ἀλφέτ. Κάμνω οἰκειότητα (μετά τινος) بغلمق اشنالق اتمك ἀσιναλὴκ ἐτμὲκ, μπαγλαμάκ.

Οἰκιακὸς اولو ἐβλὶ, اودن ἐβιτέν. Οἱ οἰκιακοὶ خدمتكارلر χιζμετκιαρλὲρ, طايفه ταϊφέ.

Οἰκοδέσποινα او صاحبه‌سي ἐβ σαχιμπεσὶ, قادنجك καντιζὶκ.

Οἰκοδομῶ بنا اتمك μπινὰ ἐτμὲκ, ياپمق γιαπμάκ.

Οἰκοκύρης, οἰκοδεσπότης او صاحبي ἐβ σαχιμτί.

Οἰκονομία خانه‌دارلق χανενταρλὴκ.

Οἰκονόμος خانه‌دار χανενταὲ — ἑνὸς ὀσπιτίου كتخدا κετχιντὰ, κιχαϊὰ, وكيل خرج βεκὶλ χάρζ.

Οἰκουμένη ἡ γῆ, κόσμος.

Οἰσοφάγος قورسق κυρσάκ.

Οἰωνὸς اوغور ὀγύρ.

Ὀ'κνεύω تمللنمك τεμμπελλενμὲκ, كچللنمك κεχιλλενμὲκ, اوشنمك ὀσενμέκ.

Ὀ'κνηρία تنبللك τεμμπελλὶκ, كاهللك κιαχιλλίκ.

Ὀ'κνηρὸς تنبل τεμμπὲλ, كاهل κιαχίλ.

Ὀ'κταπόδι اختپوت ἀχτιπότ.

Ὀ'κτώβριος اختربوس ἀχτεριὸς, اختبريس ἀχτεμπρὶς (تشرين τεσρίν).

Ὄ'λεθρος هلاك χελὰκ, هلاكلك χελακλίκ.

Ο'λιγάκι ازجق, ازاجق ἀζαδζὴκ (جزوجه δζἔδζἔιδζέ).

Ο'λιγάρκεια قناعت κεναέτ.

Ο'λιγαρκὴς كچنن از ايله ἂζ ἰλὲ γγετζινὲν, قانع از ايله ἂζ ἰλὲ καυή.

Ο'λίγον از ἂζ, بر از μπὶς ἂζ, برز μπιρὲζ (جزوي δζἔδζἔι, بر سوك μπὶς σεχέλ). Ο'λίγον ἔλειψε νὰ... كه يڭين اولدي γιακὴν ὀλντὲ κὶ, از قالدي ἂζ καλντὴ, ἰδὲ λείπω. Ο'λίγῳ ὑψηλότερος اولوجه ἔλαδζέ. Ο'λίγῳ εὐκολώτερον قولايجه κολαϊδζὲ κτ. Κατ' ὀλίγον ἰδὲ ἀγάλι.

Ο'λίγος از ἂζ. Εἰς ὀλίγον از زمانده ἂζ ζεμανντέ. Πρὸ ὀλίγου ايڭيڭيڭي

Ο'μολογία obligazione تذكره تەزكەرە, تەمەسسۆك. Δίδειν ἔγγραφον ὁμολογίαν تەمەسسۆك ایدنمك ایدنمك ئینتیمەك.

Ο'μολογῶ طوغرو سویلمك ئوتوغرو سۆیلەمەك, اقرار, اعتراف ئیقرار, ئیتیراف ئەتمەك, آشكاره سویلمك ئاشكارە سۆیلەمەك. Ο'μολογῶ ὅτι πιστεύω ایمان كتورمك ئیمان ئەگەتیرمەك.

Ο'μόνοια برلك بیرلیك, بارشقلق بارشقلق.

Ο'μόνω (ὁμνύω) اند ایچمك ئەند ئیچمەك, یمین ایتمك یەمین ئەتمەك.

Ο'μοέσιος همذات هەمزات.

Ο'μόπιστος, ὁμόθρησκος دیندلش دینداش, بر دینلو بیر دینلو.

Ο'μότεχνος بر صنعتلو بیر صەنعەتلو.

Ο'μοφώνως, ὁμοψύχως بر دلدن بیر دیلدن (ایله, اوزره اتفاق ئیتیفاق, ئوزرە, ئیلە).

Ο'μοφρονῶ بر اولمق بیر ئولماق.

Ο'μφαλὸς كوبك گۆبەك.

Ο'μωνυμία تجنیس تەجنیس.

Ο'μως ἰδὲ ἀμμὴ, μ' ὅλον τοῦτο.

Ὄν, τὸ وارلق وارلق. Τὰ ὄντα كاینات كائینات, موجودات مەوجودات.

Ο'νειδίζω ایتمك قیقم ئیتمەك, یوزه اورمق یوزە ئورماق, قسترمق قەسترمەك, ایدن ملامت ئەیدەن مەلامەت, ἰδὲ καὶ ἐλέγχω. Ο'νειδίζειν ὁ εἰς τὸν ἕτερον یوزلشترمك یوزلەشتیرمەك.

Ο'νειρεύομαι كورمك, روبا, دوش, دوشده ئوتورمەك, ئوتوز, رۆیا, دوشدە ئوتورمەك, ἰδὲ καὶ ἐνυπνιάζομαι.

Ο'νειροκρίτης معبر رویا مەعبیر رۆیا.

Ο'νειροκριτικὸν علم تعبیر تەعبیر تەمیرى ئەلمە.

Ὄνειρον دوش ئوتوز (رویا رۆیا).

Ὄνομα اسم, اسم ئیسم, ئیسیم — καλὸν, φήμη نام نام. Ο'νόματι δεῖνα فلان فلان, نامنده نامندە, نام فلان نام فەلان, ئەنتلە, نام, نامینتا. Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ الله بسم بسم الله. Κατ' ὄνομα ایله ایله.

Ο'νομάζω اك ایله اكمك ئەنت ئیلە ئەیمەك, انلمق ئەنتلامەك, دیمك دیمك ئەتمەك. Πῶς ὀνομάζεσαι; نه در اسك نە دەر ئەسمك; ایسمین باغشلا ئیسمین بەغشلا. Πῶς ὀνομάζεται τοῦτο; بونك ادی نه در بونك ئادی نەدەر; بونك نیچه در بونك نیچە دەر; ἰδὲ καὶ γραμματ. σελ. 101.

Ο'νομαστὴ المتلى ئەلمەتتەنتا.

Ο'νομαστὸς ادلو ئەنتلە, ناملو نامۆلو.

Ο'νοματοθετῶ اسم قومق ئەسمە قومەق (اسمنی ایتمك ئەسمینی ئەتمەك, صفتلمك سیفەتلەمەك).

Ὀνόματι نغر نەغەر.

Ὀντᾶς اوطه, اوده ئونتا — πρὸς ὑποδεξίωσιν ξένων سلاملق سەلاملیق.

Ὄντως, τῷ ὄντι ἰδὲ βέβαια.

Ὀξύθυμος ἰδὲ θυμώδης.

Ὀξύμελι سركه جبین سیركەجەبین.

Ὀξύνω سوریلمك سۆریلەمەك, اتمك سوری ئەتمەك سۆری ئەتمەك.

Ὀξὺς سوری سۆری, كسكین كەسكین.

Ὀξύτης سوریلك سۆریلیك, كسكینلك كەسكینلیك — τοῦ νοὸς عقلك كسكنلكی عەقلك كەسكنلكی ἀκλὴν κεσκینلیك, زیركلك زەیرەكلیك.

Ὀπαδὸς تابع تابع, طرفدار طەرەفدار.

Ὄπιον افيون ἀφιόν.

Ὀπίδιον, τὸ اوتراق ὀτερράκ.

Ὀπίσω ارنجه ἀρντζὲ, ارنجه ἀρντζὲ, ارنجه ἀρντζὲ, كيرو γγιριντὲ, ارنه ἀρντὰ, ἢ ἐπὶ κινήσ. كيرو γγερὶ, ارنه ἀρντά. Εἰς τὰ ὀπίσω ارنين ἀρντίν. Ἀπ' ὀπίσω ارنين ἀρνταὶν, كيرون γγερντέν. Πηγαίνω εἰς τὰ ὀπίσω, ἀναχωρῶ, ὀπιδοκωλῶ ارنين كتمك ἀρντὴν γγιτμὲκ, قچين يوريمك κητζὴν γγερμὲκ.

Ὀπλὴ τῶν διχήλων ζώων طيناق τηϊνάκ.

Ὄπλον ἰδὲ ἅρμα.

Ὅποιος هر قنغي χὲρ χάνγη, كه هركيم χὲρ κὶμ κί. Ὅποιος ἢ ἂν εἶναι ايسه هركيم χὲρ κίμ-ισε.

Ὁπόταν هر قچانكي χὲρ χατζιάν-κι.

Ὅπου هر نره χὲρ νέρεντε, هر قنغي يره χὲρ χάνγη γερντὲ, ἢ ἐπὶ κινήσ. هر نره χὲρ νέρεῖε, هر قنغي يره χὲρ χάνγη γερὲ, هر نه جانبه χὲρ νὲ δζαννμπέ. Ἀπ' ὅπου, ὁπόθεν هر نره χὲρ νέρεντεν, هر قنغي يردن χὲρ χάνγη γερντέν.

Ὅπως هر نه طرز χὲρ νε-ταρζ. Ὅπως ἢ ἂν ᾖ ايسه حال هر نه χὲρ νὲ χὰλ ἰσὲ, نجه اولسون νιδζὲ ὀλέρσα ὀλσὴν.

Ὁπωσῦν, ὁπωσδήποτε بويله بويله σοϊλὲ μποϊλὲ, خيلي χαϊλιδζέ.

Ὅρασις, ἡ كورش γγὸρὴσ — ἡ δύναμις τοῦ ὁρᾶν قوت باصره κυδδέτὶ μπασιρέ.

Ὁρατὸς كورنجك γγὸρὴνεδζέκ.

Ὅργανον آلت ἀλὲτ (πληθ. الات ἀλὰτ), يوسات πυσάτ, يات γιὰτ — μυσικὸν ساز σάζ, چالغي τζιαλγὴ, صغانه σαγανὰ. Παίζω ὄργανον μυσικὸν چالغي چالمق τζιαλγὴ τζιαλμάκ. Ὄργανον πολεμικὸν آلت جنك ἀλέτὶ δζένκ, يات يوسات γιὰτ πυσάτ.

Ὀργὴ ἰδὲ θυμός.

Ὀργόνω چفت سورمك τζίφτ σὸρμὲκ, صپان پلوغ σαπὰν, πυλὸγ σὸρμὲκ.

Ὀργγὰ قولاج κυλὰδζ, قوجاق κυδζιάκ.

Ὀρέγομαι حظ اتمك χὶζζ ἐτμὲκ, لذت صغا, لذت لذت لذت

χάντ. Ὀρισμός σας, μετὰ χαρᾶς باش اوزره μπάσ ὄζρέ.

Ὀρκίζω اند ويرم —ك, يمين γεμὶν, ἄντ βερμὲκ, اندلق ἀντλαμάκ. Ὡρκισμένος يمينلو γεμινλὶ, اندلو ἀντλή.

Ὅρκος اند ἄντ, يمين γεμίν. Κάμνω ὅρκον ἰδὲ ὀμόνω.

Ὁρμὴ يوريش γὲρὲσ (هجوم χὲδζὲμ, حمله χαμλέ).

Ὁρμητικὸς تيز τὲζ (سريع σερί).

Ὁρμητικῶς تيز τὲζ (سرعتله σὲρέτ-ιλε).

Ὁρμῶ اتمك يوريش γὲρὲσ ἐτμὲκ, كيرشمك γγιριστμὲκ, بصمق, دوشمك, اوزنه وارمق 'ὄζερινὲ βαρμὰκ, ντὲσμὲκ, μπασμὰκ, آلتمق اورمق 'ὄσὲνὲ βὲρμάκ. Ὁρμᾷν νυκτὸς (ὁ ἐχθρὸς) دون بصقوني اتمك ντὲν μπασκὲνὴ ἐτμὲκ — ἀρχινᾷν ياپلمق γιαπινμὰκ, چاپنمق τζιαπινμάκ.

Ὄρνεον او قوشي ἂϐ κὲσὲ, چاقر τζιακήρ.

Ὄρνιθα طاوق ταϐὲκ, ταὲκ.

Ὀρνιθόπυλον, ὀρνίθι پلج πιλίδζ.

Ὀρνιθὼν, ὀρνιθοτροφεῖον كومس κὲμὲς, قوش خانه κὲσ χανέ.

Ὄροϐος اق برچاق ἂκ μπὲρτζιάκ.

Ὄρος τεχνικὸς لغط لغاف, اصطلاح ἰστιλάχ.

Ὀρρὸς τῦ γάλακτος صويي πὲϊνὶρ σὲή.

Ὀρτύκι, τὸ بولدرجن μπολντὲρδζίν, بلدرجن μπιλντιρδζίν.

Ὀρυκτὸς قازلش يرلن γερντὲν καζιλμὴσ, قازلش καζιλμὴσ, معدني μαιτενί.

Ὀρφανία يتيملك γετιμλὶκ, اوكسزلك 'ὄκσὲζλὲκ.

Ὀρφανὸς يتيم γετὶμ, اوكسز 'ὄκσὲζ, ὁ ὀρφανὴ اورفه ὀρφανά.

Ὄρχις, ὀρχίδι, ἰδὲ ἀρχίδι.

Ὅσιος صوفي σοφί.

Ὅσος, ὅσον نقدر νὲ καντὰρ (كلو نه νὲ ντελὲ, مقدار نه μικτὰρ), ἢ περοθέσει τῦ هر χὲρ, π. χ. هر نه قدر χὲρ νὲ καντὰρ κτ. Ὅσοι, ὅσα ἐὰν ὦναι اوسه نقدر وار νὲ καντὰρ βὰρ ἰσέ, هپسجغي χεπιδζιγί. Ὅσον τὸ δυνατὸν اوسه نقدر قابل νὲ καντὰρ καμπὴλ ἰσέ.

Ὅσον ἓν ἄτομον ذره قدر ζὲρρὲ καντὰρ, قلجه κηλδζέ. Ἐν ὅσῳ, ὅσον καιρὸν καὶ مادامكه μαντα μκί. Ἐφ' ὅσον ζήσω عمرم اولدقجه 'ὲμὲρὲμ ὀλντὲκτζε. Ὅσον... τόσον ... نقدر اولقدر νὲ καντὰρ... ὁ καντάρ. Ὅσον διὰ... يوننده γὲνὲιντέν.

Ὀσπίτιον او ἐϐ (بيت μπὲϊτ, دار ντὰρ, خانه χανέ).

Ὄσπρια سمزوات σεμπζεϐὰτ, ζεϐζεϐάτ.

Ὄστρακον, ὀστρακόδερμον قبورغه καμπὲργὰ, قبوق καμπὲκ.

Ὄσφρησις قوت κὲϐϐὲτὶ σαμέ.

Ὅταν قچان κατζιὰν χυδ. حچان κατζιὰν, قچانكه κατζιανκί.

Ὅτι اكه κὶ.

Ὅ,τι, ὅποιον كي νὲ κὶ, نه هر χὲρ νέ. Ὅτι ἐὰν ὦναι اوسه نه هر χὲρ νὲ ἰσέ, نه اوسه νὲ ἰσέ. Ὅ,τι ἠμπορεῖ, δύναται نه هر اوسه χὲρ νὲὲ ἐλὶ ντεγὲρσε, الندن الي دكر χὲρ νὲὲ ἐλιντὲν γγελιτὶ καντάρ. Ὅ,τι λογῆς هر ناصل χὲρ νάσηλ, هر نه معوله χὲρ νὲ μαχυλέ.

Οὐαὶ واي βαΐ. Οὐαίσοι باشى , كسو واي βαΐ σανὰ, μπασηνά.

Οὐγγία مثقال μισκάλ.

Οὐδέτερος بو او نه او نه νὲ ὂ, νὲ μπύ. Εἶμαι ἀδέτερος, ἀδιάφορος قرشمق καρήσμαμακ.

Οὐλὴ نشاني يارہ γιαρὰ νισανὴ, اثر ἐσὲρ, برہ μπερέ.

Οὐρὰ قويرق κεϊρὸκ. Ταράζειν τὴν οὐρὰν قويرق صالمق , اتمق κεϊρὲκ ἀτμὰκ, σαλμάκ.

Οὐράνιος كوكلو γγὸϊλὸ.

Οὐρανίσκος اوست چكه "ὸς τζενέ.

Οὐρανὸς كوك γγὸκ (سما σεμὰ, فلك φελὲκ) — ἐμπύριος عالم جبروت ἀλέμὶ δζεμπερρὸτ.

Οὐρήθρα فيخت φείχέτ.

Οὐρλιάζω, ὀλολύζω اولومق ὀλεμὰκ, βὸλεμὰκ, سزلامق σιζλαμάκ.

Οὐσία وارلق βαρλὴκ, ذات ζὰτ — τὸ πράγματος essenza اوز "ὸζ — ἰδὲ ὑπάρχοντα.

Οὐσιαστικὸν ὄνομα موصوف μεβσὸφ.

Οὐσιώδης اصلي ἀσλὴ, ذاتي ζατή.

Οὐσιωδῶς بالذات μπίζ-ζάτ.

Οὐτιδανὸς, ἀδετιποτένιος بر كفرته يرامز μπὶρ κεφερετὲ γιαραμὰζ, محنث μεχαννὲς, مچملات μεχμελὰτ, اشق ἰσὴκ, ἰδὲ καὶ ἀχρεῖος, ποταπός.

Οὗτος, αὕτη, τοῦτο بو μπὺ, اشبو ἰσμπὺ, شو σὺ. Οὗτος κ' ἐκεῖνος او بو ὂ μπύ. Τί εἶναι αὐτὸ بو كرك اولسه نه νὲ ὀλσὰ γγερὲκ μπύ. Τοῦτο χάριν بوندن اوتري μπυντὰν ὀτὺρὺ, بونك ايچون , بونكچون μπυνὴν ἰτζὴν. Τοῦτῳ τῷ τρόπῳ بو يوزدن μπὺ γὺζντὲν. Διὰ τοῦτο بوندن μπὺ σεμπεπτὲν, انك ايچون ὀνὴν ἰτζὴν (بو اجلدن μπὺ ἐδζιλντὲν). Κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας بو كونلرده μπὺ γγὺνλερντέ. Πρὸς τοῦτοις بوندن غيري μπυνντὰν γάϊρι, اندن ثانيا ἀνντὰν σανιά. Μετὰ ταῦτα ἰδὲ ἔπειτα.

Ὄφελος ἰδὲ ὠφέλεια.

Ὀφθαλμίατρος كحال κεχχάλ.

Ὀφθαλμοφανὴς ἰδὲ φανερός.

Ὀφφίκιον ἰδὲ ἀξίωμα.

Ὄχεντρα, ἔχιδνα انكرك ἐνγγερέκ.

Ὄχθη, ὄχθος كناري ἰεμὰκ κεναρὴ, يقه γιακὰ, يالي γιαλή.

Ὄχι يوق γιὸκ, دكل ντεὶλ, خير χαΐρ. Ὄχι ὅτι... انكه νὲ ἄνκι...

Ὀχληρὸς ἰδὲ ἐνοχλητικός.

Ὄχλος ἰδὲ λαός.

Ὀχτικας (φθίσις) ورم βερέμ.

Ὀχτικιάζω بغلمق ورم βερὲμ μπαγλαμὰκ, ὁ ὀχτικιασμένος, φθισικὸς ورملو βερεμλί.

Ὀχυρόνω قوي اتمك καβὶ ἐτμὲκ, قويلندرمك καβιλενντιρμὲκ (تحصين اتمك ταχσὶν ἐτμέκ).

Ὀχύρωμα طيانجق يير νταϊαναδζὶὰκ γὲρ, حصن χήσν.

Ὄψις صورت τζεχρέ. Ἡ ὄψις (ἑνὸς ῥέχυ κτ.) يوز γὺζ, آواره ἀβαρέ. Τὶ ὄψιν, φανερὰ اشكاره ἀσκιαρὲ, ايله ايله μανζερλὲκ-ιλε.

Ὀψοπώλης بوركجي μπὸρεκδζὶ, حلواجي χαλβαδζή.

Π.

Παβόνι طاووس ταβὲς, ἢ طاوس ταὺς. Καμαρόνω ὡς τὸ παβόνι طاوسلنمق ταυσλανμάκ.

Παγίδα قپان καπὰν, قپانجه καπανδζὲ, سچان, قپغي σιτζιὰν καπὰν, καπαγή.

Παγόνω دوكمق ντουμὰκ, بوزلنمق μπεζλανμάκ. Παγόνει دوك دوكر ντὸν ντουάρ.

Πάγος طوك ντὸν, بوز μπὲζ. Γλυφῶ εἰς τὸν πάγον طاينمق νταϊνμάκ.

Παγῶρι يڭچ γενγγέτζ.

Παζαρεύω بازارلشمق, بازارلتمك μπαζὰρ ἐτμὲκ, μπαζαρλασμὰκ, اوزلاشمق ὀζλασμάκ.

Παζάρι, ἀγορὰ بازار μπαζὰρ, چارشو τζιαρσὺ — βασιλικὸν بزستان μπεζεσὰν, μπεζεσὲν — ἑβδομαδιαῖον بازار كوني μπαζὰρ γγὺνὺ.

Παθαίνω ἰδὲ πάχω.

Παθητικὸν ῥῆμα مجهول μεδζχὲλ.

Πάθος درد ντέρτ, مرض μαρὰζ, غرض γαράζ. Χωρὶς πάθος, κακὴν θέλησιν غرضسز γαραζσὴζ.

Παιγνῆδι, اويون, اويون 'οϊὺν — ὅπυ καββαλικεύονται τὰ παιδία (καμλάκια χυδ.) اوزون اشك ويني ὀζὺν ἐσὶκ 'οϊὺνὺ — ὅπυ ὁ ἐν τῷ μέσῳ ἱσάμενος παῖς ἐνοχλεῖται ἀπὸ τὺς ἄλλυς, πλὴν ὁ πιαθεὶς παρ' αὐτῦ λαμβάνει τὸν τόπον τυ طور طوت ويني ντὺρ τὺτ 'οϊὺνὺ — ὅπυ μερικὰ παιδία κάθηνται γονατισὰ, ἢ ἄλλο τὰ πηδᾷ ἢ κάθηται ἢ αὐτὸ, καὶ πάλιν ἄλλο πηδᾷ καὶ καθεξῆς خربازان χαρμπαζὰν Bockspiel.

Παιγνιδιάρης اويناجي, اوينجي 'οϊὺνὰζὶ, اوينباز 'οϊὺνμπὰζ, قمارباز κὺμαρμπάζ.

Παίγνιον طكز ντὰνζ, مخره μαχαρά. Εἶμαι παίγνιον τινὸς اولمق مخره μαχαρὰ ὀλμάκ.

Παιδαγωγὸς خواجه χοδζιά.

Παιδεραστὴς ἰδὲ ἀρσενοκοίτης.

Παίδευσις, παιδεία ἰδὲ τιμωρία.

Παιδεύω كلمك حقندن χακκηνντὰν γγελμὲκ (جزاسن ويرمك δζεζασὶν βιρμὲκ), ἢ παθητ. παιδεύεσθαι كلنمك حقندن χακκηνντὰν γγελινμὲκ, جزالنمق δζεζαλανμάκ, جزاسن بولمق δζεζασὴν μπυλμάκ.

Παιδὶ اوغلان ὀγλὰν, ἰδὲ ἢ νήπιον. Παιδὶ γαμόμενον, τὰ παιδικὰ پوشت πὺστ.

Παιδιόθεν, ἀπὸ μικρὸν παιδὶ كوچكلكدن برو κὺτζὺκλὺκτὲν, κὺτζὺκλιδζικντὲν μπερὺ.

Παίζω اوينامق ὀϊναμάκ.

Παίξιμον اوينايش ὀϊναϊσ.

Πάλαι, τοπάλαι, اسكي زمانلرده ἐσκὶ ζεμανλερντὲ, اول زماندن ἐδδὲλ ζεμανντὲ — παλαιόθεν, ἀπὸ παλαιὸν καιρὸν اسكي زماندن ἐσκὶ ζαμανντὲν μπερὺ.

Πάλαιμα, πάλη كولش γγὺλὲσ, كورش γγὺρὲσ.

Παλαιόω اسكيتمك ἐσκιτμὲκ, اسكيلمك ἐσκιλεμὲκ — ἕνα φόρεμα, τρίβω اشندرمق ἀσὶνντιρμὰκ, ايپراتمق ἰπρατμάκ. Παλαιόνομαι اسكيمك ἐσκιμὲκ, اسكيلنمك ἐσκι-

λεημὲκ, اشنمق ἀσιωμὰκ, ايپرانمق ἰπραυμὰκ, باطل اولمق μπατὴλ ὀλμάκ.

Παλαιοπωλητὴς (γεγυταπώλης) اسكيجي ἐσκιδζὶ, بت بازارجي μπὶτ μπαζαρδζὴ, خردوات صاتيجي χορυτεβὰτ σατηδζή.

Παλαιὸς اسكي ἐσκί. Οἱ παλαιοὶ, οἱ ἀρχαῖοι اسكي اولملر ἐσκὶ ἀνταμλὰρ, اسكي اولمازلرك ἐσκὶ ζεμανὴν ἀνταμλαρή.

Παλαιςὴς كولشجي γγὔλεσὔδζί.

Παλαίςρα كورش يري γγὔρὲσ γερί, ميدان μεϊντάν.

Παλαίω كورشمك γγὔρεσὔμὲκ, χυδ. كولشمك γγὔλεσὔμέκ.

Παλάμη τῆς χειρὸς اوج ἀβὔδζ.

Παλάσκα پلاسقه παλασκὰ, فشكلك φισὔεκλίκ.

Παλάτιον سراي σεραΐ — βασιλικὸν χυδ. πόρτα سرايي, پادشاهك قپوسي παντισὰχὴν καπησὴ, σεραΐ.

Παλιγκάπηλος ἰδὲ μεταπωλητής.

Παλικάρι يكت γιγίτ.

Παλικαριὰ يكتلك γιγιτλίκ.

Πάλιν بر دخي μπὶρ νταχὰ, ايكي γένε, ايكي γίνε, كيرو γγιρὔ, تكرار τεκράρ. Πάλιν καὶ πάλιν تكرار تكرار τεκρὰρ τεκράρ.

Παλινδρομὴ ἀρρωςίας اوزكون ἔζγγὔν, اوزنك ἔζνὔκ.

Παλιοπάζαρον بت بازار μπὶτ παζάρ.

Παλιόπανον بزي بولاشق μπυλασὔὴκ μπεζί, سلكي σιλγγί.

Παλίρροια دريانك ارتوب اكسلمسي ντεριανὴν ἀρτὴμπ ἐκσιλμεσὶ (جزرومد δζεζρὔ μέντ).

Παλλακίδα اودلق ὀυταλὴκ, اوينلش ὀϊνὰσ, اوينامه ὀϊναὔμά.

Παλὔκι قازق καζὴκ (هرك χερέκ). Μπήγω ἕνα παλὔκι قاقمق, قازق ديكك καζὴκ ντικμὲκ, κακμάκ. Α"ξιος διὰ τὸ παλὔκι قازقلو καζηκλή.

Παλὔκόνω قازق اتمك καζὴκ ἐτμὲκ, قازقلمق καζηκλαμὰκ, اورمق قازه καζηγὰ βυρμάκ.

Παμπάλαιος اسكي بسكي ἐσκὶ μπισκί.

Πᾶν, τὸ بتون μπὔτὔν ντὔνιά.

Παναγία, ἡ مڤتي تو Χριςو حضرت مريم χαζρὲτὶ μεριὲμ, انا مريم μεργὲμ ἀνά.

Πανάδα تريد τεριὶντ, τιρίντ.

Πανδοχεῖον ἰδὲ ξενοδοχεῖον.

Πανέρι ἰδὲ καλάθι.

Πανηγυρίζω اتمك دونانمه ντονανμὰ ἐτμὲκ.

Πανήγυρις پنايير παναΐρ, بازار μπαζάρ.

Πανὶ (λινὸν ὕφασμα) بز μπὲζ — λεπτὸν ἢ σερεσὸν, κάρβασος mousseline دلبند ντὔλμπὲνντ — ἐκ γοσσυπίου بوغاسي μποχασὴ, بزي مصل μοσὔὴλ μπεζί — κεντημένον κτ. چيت τζίτ. Πανὶ ἀπὸ λινάρι καὶ βαμβάκι futaine بزي ديمي ντιμὶ μπεζί. Πανὶ τοῦ καραβίου يلكن γελκὲν. Τὸ μικρὸν πανὶ τοῦ καραβίου لنكن ντιρινκετὰ, τρινκετά. Κάμνω πανὶ اچمق يلكن γελκὲὴ ἀτζμὰκ. Κατεβάζω τὰ πανὶ يلكن اندرمك γελκὲὴ ἐνντιρμὲκ, اتمك ماينا μαϊνὰ ἐτμέκ.

Πανοπλία يراق γιαράκ, پوسات πυσὰτ, كيوم γγεὔμ.

Πανὔκλα يمورجق, يومرجق, يمارجاق

γιεμερδζιὰκ, καὶ εὐφημότερον مبارك μεμπαρὲκ, خسالك χασαλήκ.

Πανεκλιάζω بمرجك چقرمق γιεμερδζιὰκ τζηκερμὰκ, καὶ πανεκλιασμένος بمرجقلو γιεμερδζιακλή.

Πανεργία قالشلق καλλασλήκ, حيله بازلق χιλεμπαζλήκ, حيله χιλὲ, دلكيجيلك τιλκιδζιλίκ, رنك ρὲνγγ, دولاب ντολάμπ. Κάμνειν πανεργίας καὶ δολιότητας حيله بازلق قورمق اتمك χιλὲ, χιλεμπαζλήκ κερμὰκ, ἐτμέκ.

Πανέργος قالش καλλὰς, حيله باز χιλεμπὰζ, حيله كار χιλεκιὰρ.

Πανσέληνος طولو اي ντολὸ ἄι.

Παντελῶς, παντάπασι ἰδὲ τελείως.

Παντοδυναμία قدرت κεντερὲτ, جبروت δζεμπερὸτ.

Παντοδύναμος هر شيه قادر χὲρ σὲὲ καντήρ. Θεὲ παντοδύναμε! الله اكبر ἀλλαχὸ ἔκμπερ!

Πάντοτε هر زمان χὲρ ζαμὰν, دايما ντάϊμα (هميشه χεμισέ).

Παντοτεινὸς دايما ντάϊμα, ابدي ἐμπεντί, ازلي ἐζελί, دايم ντάϊμ.

Παντὸ يرير γὲρ γὲρ, هر يردن χὲρ γερντὲ, هر طرف χὲρ ταραφὰ, چانيمبه, هر يكا χὲρ γιανά. Ἀπὸ παντὸ, πανταχόθεν هر يردن χὲρ γερντὲν, هر طرفدن χὲρ ταραφτὰν.

Παξιμάδι پكسماط πεκσιμὰτ, پكسمت πεκσιμὲτ — μικρὸν كورك γγεβρέκ.

Παπαγάλος (ψιττακὸς) طوطي τοτή.

Παπαδιὰ پاپاديه παπαντιά.

Παπαρὲνα خشخاش χασχάς.

Παπᾶς ἰδὲ ἱερεύς.

Πάπας پاپا παπὰ, ريم پاپاسي ρὶμ παπασή.

Πάπια اوردك ὀρντὲκ, καὶ τὸ παπὸλι پلاز παλάζ.

Πάπλωμα يورغان γιοργάν.

Παπὸτζι پاپوچ παπὸδζ, پشمك πασμὰκ — χωριάτικον چارق τζιαρὴκ, طوزلق τοζλήκ. Ὁ πωλῶν παπὸτζια قواف καβὰφ, خفاف χαφάφ.

Παπυτζῆς پاپوچجي παπυτζτζή, پشمقچي πασμακτζή.

Πάππος اتا μπὸὴκ ἀτὰ, دده ντεντέ.

Παρὰ ἰδὲ εἰς. Παρὰ τριάντα اوتزدن بر اكسك ὀτυζντὰν μπὶρ ἐκσίκ. Ἑκατὸν παρὰ δύο يوزدن ايكي اكسك γὸζντὲν ἰκὶ ἐκσὶκ, κτ.

Παραβαίνω (δὲν φυλάττω τί, οἷον ὑπόχεσιν, ὅρκον κτ.) بوزمق μποζμὰκ, طوتمق τὸτμαμακ, دونمك ντὸνμὲκ (ἀφ.).

Παραβάλλω ἰδὲ συγκρίνω.

Παραβάτης ἰδὲ ἀποσάτης.

Παραβολὴ ἰδὲ σύγκρισις — parabola تمثيل τεμσὶλ, πληθ. تمثيلات τεμσιλάτ.

Παραγγελία سپارش σιπαρὶς — ἰδὲ προσαγὴ, συμβολή. Χωρὶς τὴν παραγγελίαν με جملهدن ρὶζαμσὴζ.

Παραγγέλλω اصمرلمق ἰσμαρλαμὰκ, سپارش اتمك σιπαρὶς ἐτμὲκ (حواله اتمك χαβαλὲ ἐτμέκ).

Παραγεμίζω طولدرمق ντολντερμὰκ.

Παραγεμισμένος طولمة ντολμὰ, طولو ντολὲ, ἐξ ὗ ἡ παραγεμισμένου φόρεμα طولومة ντολομά.

Παραγνωρίζω بلمك μπίλμεμεκ.

Παράγω, πλάττω يراتمق γιαρατμάκ, واراتمق βὰρ ἐτμὲκ, π. χ. παράγειν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος يوقدن وار اتمك γιοκτὰν βὰρ ἐτμέκ. Παράγειν εἰς φῶς ظهوره كتورمك ζὔχυρὲ γγετιρμὲκ, چقرمق μεϊὔντανὲ τζηκαρμάκ. Παράγεσθαι, ἔχειν τὴν παραγωγὴν كلمك γγελμὲκ, چقمق τζηκμὰκ (صادر, سانتير, μὔστὰκ ὀλμάκ).

Παραγωγὴ, ἀρχὴ, πηγὴ اصل ἄσλ, ἀσὴλ, صادرلك σαντιρλὶκ (صدور σαντὔρ).

Παράγωγον (ὄνομα, ῥῆμα κτ.) مشتاق μὔστὰκ.

Παράδειγμα عبرت ἰμπρὲτ, مثل μεσὲλ. Παραδείγματος χάριν مثل μεσελά. Εἶναι εἰς παράδειγμα, παραδειγματισμὸν ἄλλου عبرت اولمق ἰμπρὲτ ὀλμάκ.

Παράδεισος جنت δζιννὲτ, اوچمق ὲτζμὰκ (بهشت μπεχὶστ), ἡ ὁ ἐν τῷ παραδείσῳ, ὁ μακάριος جنتلو δζιννετλί.

Παραδέρνομαι (ἐπὶ ἀῤῥώστου ἀνησύχου) سلجنمك σὔμὔλδζινμὲκ, چالقنمق τζιαλκανμάκ.

Παραδίδω ويرمك βιρμὲκ, تسليم اتمك τεσλὶμ ἐτμὲκ — ἰδὲ ἐξηγῶ, διδάσκω. Παραδίδομαι تسليم اولمق τεσλὶμ ὀλμάκ, بوين ويرمك μποϊὔν βερμὲκ.

Παραδομένος (ἔκδοτος εἴς τι) مشغول μεσγὸλ. Εἶναι παραδεδομένος εἰς τὸ κρασὶ ايچقيلغه باتمق ἰτζκηλιγὰ μπατμάκ.

Παράδοξος عجايب ἀδζιαὴμπ, ἰδὲ ἡ θαυμάσιος.

Παράδοσις تسليم τεσλὶμ — tradizione, racconto روايت ῥιβαὲτ.

Παραθαλάσσιος دريالو ντερὲγιαλὴ, دكزه ντενιζὲ γιακὴν, يقين ντενιζὲ γιαλησηνντὰν, دكز ياليسندن γιαλησηνντὰν.

Παραθύρι پنجره πὲνδζερὲ. Κολλῶ χαρτία εἰς τὸ παράθυρον چرچوه‌لك τζερτζεβελεμὲκ.

Παραίτησις فراغت φεραγὲτ, واز كلمكلك βαζγγελμεκλὶκ, κτ.

Παραιτῶ ἰδὲ ἀφίνω. Παραιτοῦμαι واز كلمك βαζγγελμὲκ, واز كچمك βαζγγετζμὲκ, فراغت اتمك φεραγὲτ ἐτμὲκ, طيلمق τηϊλμὰκ, ال چكمك ἔλ τζεκμὲκ, چكلمك τζεκιλμὲκ, قالمق καλμὰκ (ἀφαιρ.), π. χ. παραιτεῖσθαι ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος منصبندن فراغت اتمك, واز كلمك μανσημπηνντὰν φεραγὲτ ἐτμὲκ, βαζγγελμὲκ. Μὴ παραιτεῖσαι ἀπὸ τὸν σκοπόν σου, δηλ. κάμε ὅ,τι ἐξεύρεις بلدكدن قالما μπιλντιηντὲν κάλμα.

Παρακάθημαι اوترمق ala, ياننده γιαννηντὰ, μπιλὲ ὀτὔρμάκ.

Παράκαιρος, ἡ παράκαιρα جمالج ζαμανσὴζ, جمالجه βακτσὴζ, جمالجه μεχελλσὶζ, زماندن ظشر ζαμαννὰν τασρὰ. Πρᾶγμά τι παράκαιρον جمالج ζεμανσηζλὴκ.

Παρακάλεσις رجا ῥιδζιὰ κτ.

Παρακαλεσικὰ ايلا نياز νιὰζ ἰλὲ, يلوارمغه γιαλβαρμάγ-ιλε.

Παρακαλῶ يالوارمق γιαλβαρμὰκ, نياز, زجا ῥιδζιὰ, νιὰζ ἐτμὲκ, ἰδὲ εὔχομαι, προσ-

εὔχομαι. Σὲ παρακαλῶ ايله كرم الطف, λὲτφ, κερὲμ ἐἶλὲ, اللّهي سورسك ἀλλαχὶ σεβέρσεν, باشك ايچون μπασὴν ἰτζίν.

Παρακατα-θήκη ἰδὲ ἀμανέτι.

Παρακάτω اشغي ἀσαγὰ, اشغيده ἀσαγαντὰ — ὀλιγώτερον اكسك ἐκσὶκ.

Παρακίνησις اغرا ἰγρὰ, اغوا ἰγβά. Διὰ παρακινήσεώς τυ ايله اغراسيله ἰγρασί-ιλε.

Παρακινῶ قندرمق κηυντηρμὰκ, دورتمك ντὸρτμὲκ, اغوا اتمك, اغرا ἰγρὰ, ἰγβὰ ἐτμὲκ.

Παρακμάζω قوّتي اكسلمك κυββετὶ ἐκσιλμὲκ, ἢ μεταφ. ἰδὲ μαραγγιάζω, παλαιόνω, κτ.

Παρακεῖω يكلش اشتمك γιαυλὴσ ἰσιτμὲκ — εἶμαι ἀπειθὴς مطيع اولمق μυτὴ ὄλμαμακ.

Παραλαλῶ بونامق μπυναμὰκ, يبانه صايقلمق γεμπανὲ σὸϊλεμὲκ, سويلمك σαϊκλαμάκ.

Παραλαμβάνω المق ἀλμάκ.

Παραλληλία اسّوا ἰσιβά.

Παράλληλος مساوي μὲσαβὶ, برابر μπεραμπὲρ.

Παραλογίζομαι ἰδὲ ματαιολογῶ.

Παράλυσις كوترملك κὸτὲρὲμλὲκ, اعضا طوتلمسي ἀζὰ τυτυλμασὴ (فلج φέλὸζ).

Παραλυτικὸς كتورم κὸτὲρὲμ, طوتمش τυτκὺν, طوتلمش τυτυλμὲσ.

Παράμεσα ἰδὲ κατ' ἰδίαν.

Παραμερῶ بر ويرمك γὲρ βερμὲκ, ارقري ἀρκυρὲ, بر يكا كتمك μπὶρ γιανὰ γγιτμὲκ, صاولمق σαβὲλμὰκ, يان ويرمك γιὰν βερμὲκ. Παραμέρα صاوله σαβὲλα, غلبلك ἀζὶ καλαμπαλὴκ ἐτμε, دورباش ντὲρμπάσ.

Παραμονεύω قولاق طوتمق γγὸζλεμὲκ, كوزلمك κυλὰκ τυτμὰκ, كزمك σεζινμὲκ.

Παραμονὴ عرفه ἀρεφὲ γγυνὲ, اورج كوني ὲρὲδὸζ γγὲϊὲ.

Παρανόμι لقب λακὰμπ, χυδ. λαγάμπ.

Παρανομία, παρανόμημα يرامزلق γιαραμαζλὴκ, يرامز ايش γιαραμὰζ ἰσ.

Παράνομος يرامز γιαραμὰζ, كم κὲμ, شرير σερίρ.

Παρανόμως نا حقّ يره νὰ χὰκκ γερέ.

Παράνυμφος صاغدج σαγντὶδζ, بر عروس ἀρὲς μπέρ.

Παράνω زياده ζιαυντὲ, ἰδὲ ἢ ἐπέκεινα.

Παραξενάδα تتيزلك τιτιζλὶκ, بد خوي μπὲντ χυϊ.

Παραξενεύομαι ἰδὲ θαυμάζω.

Παράξενος تتيز τιτὶζ, بد خويلو μπὲντ χυϊλύ. Δὲν εἶναι παράξενον طاك دكل ντὰν ντεὶλ. Εἶναι παράξενον; طاكيدر ντὰν. μη-ντης;

Παραπαίδα ἰδὲ δέλη.

Παραπέτασμα ἰδὲ καταπέτασμα.

Παραπολὺ چوق τζιὸκ, چوقچه τζιοκτζὲ.

Παράπονον شكايت σικιαὲτ.

Παραπονοῦμαι شكايت اتمك, شكوا σὲκβὰ, σικιαὲτ ἐτμὲκ, نالش اتمك ναλὶσ ἐτμὲκ.

Παράρτημα ارتمه ἀρτμά.

Παρᾶς پاره παρὲ, παρά.

Παρασάγγης فرسنك φερσὲνκ.

Παράσημον, παράσημα علامت ἀλαμὲτ, نشان νισὰν, تغا τεμγὰ, χυδ. νταμγά.

Παράσιτος حاضره قونيجي χαζηρὰ κονιδζὶ,

مغت خور μὄφτ χόρ.

Παρασκευὴ جمعه δζὅμά.

Παρασαίνω عرض اتمك ἀρζ ἐτμὲκ, كوسترمك γγὸσερμὲκ, ἰδὲ ἢ ἐξηγῶ, περιγράφω.

Παρασάται τῆς θύρας قپو سوالري, پروازي καπὸ σηβαλαρὴ, περβαζή.

Παρασατῶ ἰδὲ ἐπισατῶ.

Παρασίκομαι بولنمق μπυλυμάκ.

Παρασιὰ, τρίπυς اياق ساج σὰτζ ἀγιὰκ — ἰδὲ καμίνι.

Παρασρατῶ يكلش يوله كتمك γιανλὴσ γιολὰ γγιτμὲκ, ازمق ἀζμὰκ, يولي ازتمق γιολὲ ἀζητμὰκ, صپمق, يولدن چقمق γιολὲ τζηκμὰκ, σαπμὰκ, σασμὰκ, شاشمق γιολὴν σασηρμάκ.

Παράταξις الاي ἀλάἰ, صف σάφφ. Βάλλω εἰς παράταξιν τὸ σράτευμα, παρατάττω عسكري صف اتمك ἀσκερὶ σὰφ ἐτμὲκ, الايلر قورمق ἀλαϊλὲρ κυρμὰκ, صف صف قومق σὰφ σὰφ κομάκ.

Παρατηρῶ كوزتمك γγὸζετμὲκ, كوزلمك γγὸζλεμὲκ, كورمك γγὸρμὲκ. Παρατηρεῖν τὴν εὐκαιρίαν فرصت اولامق, كوزلمك φυρσὰτ ἀβλαμὰκ, γγὸζλεμὲκ, ἰδὲ ἢ φυλάττω, προσέχω.

Παράφρασις تفسير τεφσὶρ, شرح σὲρχ.

Παραχόνω ἰδὲ θάπτω, ἐνταφιάζω.

Παραχωρῶ كيرمك, يرويان, γιὰν, γὲρ βιρμὲκ.

Πάρδαλις قپلان καπλὰν, يوز γιὺζ.

Παρδαλὸς ποικιλόχροος الاجه ἀλαδζὶ, بنكلو μπενεκλὲ, پلنك رنك πελὲνκ ρὲνγγ, رنكا رنك ρὲνγγὰ ρὲγγ.

Παρευείρω صوقمق σοκμὰκ, ارا يره قومق ἀρὰ γερὲ κομὰκ, چاتدرمق τζαττηρμὰκ, قويمق κοϊμάκ.

Παρευθὺς, πάραυτα, ἰδὲ εὐθύς.

Παρηγορία تسلّي τεσελλί.

Παρηγορῶ تسلّي اتمك τεσελλὶ ἐτμὲκ, ἢ παρηγορεῦμαι تسلّي بولمق τεσελλὶ μπυλμάκ.

Παρήκοος ἰδὲ ἀπειθής.

Παρητημένος, ἐγκαταλελειμμένος براغلمش μπραγηλμήσ. Ἔχειν τινὰ παρητημένον معذور طوتمق μαζὲρ τυτμὰκ, μπυηρμάκ.

Παρθενία قزلق κηζλὴκ (بكارت μπεκιαρὲτ).

Παρθένος قز κὴζ, قز اوغلان κὴζ ὀγλὰν κὴζ — ζώδιον برجي a—λιον σὲμμπὲλὲ μπὲρδζὲ.

Παροιμία مثل μασὰλ, دیس ντεῖς.

Παρομοιάζω, παρόμοιος κτ. ἰδὲ ὁμοιάζω κτ.

Παροξυσμὸς اسيتما طوتمق ἰσιτμὰ τυτμασή.

Παροργίζω, θυμόνω τινὰ اوكلتمك 'ὄφκελετμὲκ, اوكلندرمك 'ὄφκελεντιρμὲκ, طارلتمق ντὰρηλτμὰκ, غضبلندرمك γαζεμπλεντιρμὲκ, داغونلغه اوغراتمق ντὰργηνληγὰ ὀγρατμὰκ, انجتمك ἰνδζιτμὲκ, ἢ παθητ. داغونلنمق داغون اولمق ντὰργὴν ὀλμὰκ, داغونلغه داغونلانمق ντὰργηνλανμὰκ, دوشمك ντὰργηνληγὰ ντὅσμὲκ, ἰδὲ ἢ θυμόνομαι.

Παρουσία حضور χυζὲρ, طوپ ταπὲ. Ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ حضورنده χυζὲριντὲ, ماشاءالله μὅβαδζὲχεσιντὲ. Ἡ τελευταία παρουσία قيامت كوني κιαμὲτ γγυνὲ.

Παροψὶς دپسي τεψὶ, صحن σαχὰν.

Παρρησία اچقلق ἀτζηκλὶκ, طوغرولق ντογρυλὶκ, غيرت γαϊρέτ. Παρρησία ἰδὲ δημοσίως, φανερά.

Παρρησιάζω ἰδὲ παρασαίνω, ἢ παρρησιάζομαι εἴς τινα اوكنه كلمك ὀυγνὲ γγελμέκ.

Πάρσιμον الش ἀλήσ.

Παρὼν حاضر χαζὴρ (موجود μεβζζέντ). Κατὰ τὸ παρὸν حالا χαλιὰ, حاليا χαλιὰ, بو كره μπὺ κερρὲ, شمديلك σίμντιλικ, شمديكي σίμντικι χαλντέ. Ἕως τῆς παρούσης ἡμέρας كلنجه بو كونه μπὺ γγὺνὲ γγελίνδζε, شمديدك σίμντιεντεκ. Εἶναι παρὼν بولنمق μπυλυνμὰκ, حاضر اولمق χαζὴρ ὀλμάκ. Οἱ παρόντες حضار χαζζάρ.

Παρωνυχία دمركي ντεμρεγγὶ, قرلغان علتي κιρληγὰν, κυρλαγὰν ἰλλετί.

Πασατόρτον امري يول γιὰλ ἐμρὶ, اجازت ودره ἰδζιαζέτ, βερὲ κιαγηντή.

Πασιᾶς پاشا πασᾶ.

Πασπαλίζω (ἐπιπάσσειν) صچمق σατζμὰκ, سرپمك σερπμὲκ, پوسكرمك πυσκυρμέκ.

Πασπατεύω ἰδὲ ψηλαφῶ.

Πασὸς طوكز ياغي ντονὺζ γιαγὴ, پاسترما πασηρμά.

Πάσσα تيزلك τεμιζλὶκ, پاكلك πακλίκ.

Πασσεύω ازتق ἀεντμὰκ, تيزلك τεμιζλεμὲκ, پاك اتمك πὰκ ἐτμὲκ — τὸ πυγάδι قودي ايرتلمق κυὶὺ ἀϊρτλαμὰκ — τὸ καμίνι باجه سلمك μπαδζὶὰ σιλμὲκ.

Πασσικὸς پاك πὰκ, جيز τεμὶζ. Πολλὰ πασσικὸς جيز تپ τὲπ τεμὶζ.

Πάσχα پاسقاليه πασκαλιὰ, قزل يمورطه κηζὶλ γιεμερτὰ — τῶν Μαωμεθανῶν بيرام μπαϊράμ.

Πασχίζω ἰδὲ ἀγωνίζομαι.

Πάσχω چكمك τζεκμὲκ, يمك γεμὲκ, كورمك γγὺρμέκ. Πολλὰ πάσχω چوقدر دردم ντερντὲμ τζιόκ-τερ. Ὁ πάσχων ἰδὲ ἀρρωστος.

Πατέρας, πατὴρ بابا μπαμπὰ, اتا, اتا ἀτὰ (پدر πεντὲρ). Ὁ πάτερ Ἰάκωβος (ἐπὶ μοναχῶν) درويش يعقوب ντερβὶσ γιακὲμπ.

Πατερμᾶ ἰδὲ κομπολόγι.

Πάτημα ἰδὲ βῆμα.

Πατῆρι τῶν ταφυλίων ἰδὲ ληνός.

Πατλιζάνα باذنجان πατλιδζιὰν.

Πάτος دب, دیب ντὶμπ, دبلك ντιμπλὶκ, ἢ μεταφ. ἰδὲ κῶλος.

Πατῆνα طبان ταμπὰν, اياق اياسي ἀγιὰκ ἀγιασὶ — τῆ ὑποδήματος نعلچه αλτζιὰ, ἐξ ἣ τὸ ῥῆμα نعلچلق ναλτζιαλαμὰκ.

Πατριάρχης بطريق μπετρὶκ, پطريق πατρὶκ, ἢ پطريكي πατρικὶ — τῶν Τούρκων شيخ الاسلام μυφτὶ, شيخ σεϊχὺλ.ισλάμ. Ὁ πατριάρχης Ἰακὼβ يعقوب يعقوب γιακὺμπ πεϊγαμμπέρ.

Πατρίδα وطن βατὰν, دوغدوغي ولايت ντογντυγὺ βιλαέτ. Τὲ πατρίδος وطن يولنده βατὰν γιολυνδά.

Πατρικὸς پدري πεντερί. Τὰ πατρικὰ patrimonio مالي μπαμπὰ μαλὴ, ميراث μιράς.

Πατριώτης ἰδὲ συμπατριώτης, φιλόπατρις.

Πατῶ باصمق μπασμὰκ, چغنمق τζιγ-

ναμὰκ, ἰδὲ καὶ καταπατῶ.

Πάτωμα قات κάτ.

Παῦσις, παύσιμον دكلك ντινμεκλίκ. Κάμνω παῦσιν دكلنمك ντινλενμὲκ, اوتراق استراحت اتمك ὀτερὰκ, ἰsιραχὰτ ἐτμέκ.

Παύω دكلك ντινμὲκ, كسلك κεσιλμὲκ, π. χ. ἔπαυσεν ἡ βροχὴ يغمور دكدي γιαγμὲρ ντινντί. Παῦσαι قو κὸ, ايله فراغت φεραγὲτ ἐϊλὲ, ἰδὲ & λείπω, παραιτῶμαι.

Πάφυλας اكلك τενεκέ.

Παχαίνω ἐνεργ. سمز اتمك σεμίζ ἐτμὲκ, سمزتمك σεμιζτμὲκ, طاولندرمق ταβλαντερμὰκ, & ὕδετ. ἢ παθητ. παχαίνομαι سمزمك σεμιζμὲκ, طاولنمق ταβλανμὰκ, داورانمق ὀταβρανμὰκ, καὶ παχαίνω κατὰ τὸ σῶμα شيشمك σισμὲκ.

Πάχιη قراغو κηραγὺ, قراغي κηραγή.

Παχὺ (φάτνη) يملك γεμλίκ.

Παχὺς سمز, سمز, سمز σεμίζ, ياغلو γιαγλὺ — τὸ σῶμα, παχυλὸς شيشكو σισκὸ, كوكلو γγεβὺτελὺ, قرنلو καρηνλὺ. Παχὺς & κοντὸς بوكر μπουτὲρ.

Παχύτης, πάχος سمزلك σεμιζλίκ. Τὸ πάχος τῦ ζωμῦ شوربا چورشي σορμπὰ τζιρεσὺ.

Πεδιάδα ἰδὲ κάμπος.

Πεδυκλόνω dar il gambetto بغدمق μπαγνταμὰκ, يره دوشورمك γερὲ ντοσερμὲκ, اقترمق ἀκταρμάκ.

Πεζεβέγκα ἰδὲ μασκωπός.

Πεζοδρόμος شاطر σατήρ.

Πεζὸς ياياں γιαγιὰν, ياياق γιαγιάκ. Περιπατεῖν πεζὸς كتمك, ياياں يوريمك γιαγιὰν γερεμὲκ, γγιτμὲκ, طبان چالمق ταμπὰν τζιαλμάκ.

Πεζῦλα سكي σεκί.

Πεζῦρα, πεζικὸν ياياً γιαγιὰ, پياده πιαντὲ, عسكرك پياده سي ἀσκερὶν πιαντεσί.

Πείθομαι اويمق ὀϊμὰκ, اولمق مطيع μετὴ ὀλμάκ.

Πεῖνα اچلق ἀτζλὴκ, & μεταφ. σιτοδεία قتلق κητλὴκ, قزلق κηζλὴκ.

Πεινασμένος اچ ἀτζ, اجق ἀδζὴκ.

Πεινῶ قرني اجقمق, اچ اولمق καρνὴ ἀδζηκμὰκ, ἀτζ ὀλμὰκ, & ἁπλῶς اچ اولمق ἀτζ ὀλμὰκ, π. χ. πεινῶ قرنم اچدر, اجقدي καρνὴμ ἀτζ ντὴρ, ἀδζηκτὴ, واردر اشتهام ἰσταχὲμ βάρ-ντηρ.

Πεῖρα تجربه τεδζρὲμπὲ, امتحان ἰμτιχὰν — μάθησις معرفت μαριφὲτ, وقوف βεκὲφ — πραγμάτων كزرانلق κιαρνταυλὴκ. Ἀποκτᾶν πεῖραν (τινὸς πράγματος) وقوف بولمق βεκὲφ μπελμὰκ, پشمك πισμὲκ. Δοκιμασμένον μὲ τὴν πεῖραν تجربه اولنمش τεδζειμπὲ ὀλενμὲσ, مجرب μὲδζερρὲμπ.

Πειράζω ἰδὲ ἐνοχλῶ. Μὴ μὲ πειράζῃς بني انجتمه μπενὶ ἰνδζίτμε, قو بني κὸ μπενί.

Πειρασμὸς (ἐπὶ κακῦ) tentazione اغوا ἰγβὰ, اوسوسه βεσβεσέ. Ἔρχομαι εἰς πειρασμὸν سكندالزلمق (παρακινῶμαι διὰ νὰ κάμω τί) يلتنمك γελτενμὲκ, اتمك χεβὲς ἐτμὲκ, & βάλλω εἰς πειρασμὸν, σκανδαλίζω قندرمق κηντερμὰκ, اغوا اتمك ἰγβὰ ἐτμὲκ.

Πειράτης, κερσάρος قرصان κερσάν.

Πεῖσμα نسمنى نيسپت, كورلك. γγόρλιχ. δοτ. ἰδὲ ἰσχυρογνωμία. Εἰς τὸ πεῖσμά τινος نسمنى نيسپتينه, ايچون نسمنى نيسپتى ايتزلى, كورلكنه γγόρλιϊνέ. Εἰς τὰ πεῖσμά σου كورلكنه نسمنى سانا نيسپت, كورلكنه نسمنى نيسپتينه γγόρλιϊνέ.

Πεισματάρης نسمنجي نيسپتتزى, ἰδὲ ἰσχυρογνώμων.

Πεισμόνω τινὰ نسمنت اتمك نيسپت ايتمك, ἰδὲ παθητ. ἰδὲ θυμόνομαι.

Πέλαγος انكيز ἐνγγίν, ἐνίν.

Πελάτης cliente ذمّي ζιμμί — creatura چراغ τζιράγ.

Πελεκῶ رندلمك ῥενντελεμὲκ, قاقلمق κακκαλαμάκ.

Πέμπτη, ἡ پشمش πεσεμμπέ, περσεμμπέ.

Πεμπτημόριον پشمش مپشمجي μπεσντὲ μπίρ, پاي μπεσινδζὶ πάι.

Πενθερὰ قاين انا καὴν ἀνά.

Πενθερὸς قاين انا καὴν ἀτά.

Πένθιμος ἰδὲ μαυροφορεμένος. Πένθιμον ἱμάτιον, φόρεμα طوني ماتم ματὲμ ντονὺ, ملبوس μπιλβὶς σιάχ.

Πένθος ياس γιὰς, ماتم ματὲμ, ἰδὲ μετέμ.

Πενθῶ ياسلو اولمق γιασλὴ ὀλμάκ, ἰδὲ μαυροφορῶ.

Πενία ἰδὲ πτωχεία. Καταντῶ εἰς ἐχάτην πενίαν, εἰς τὰ ἔχατα برباد اولمق, ماتم ματὲμ, μπερμπάντ ὀλμάκ. Τὸν ἔφερεν εἰς ἐχάτην πενίαν انك ايشني تمام اتمشدر ἀνὴν ἰσὶνὶ τεμὰμ ἐτμὶσ-τιρ.

Πεντάγωνον بش بوجاقلو, كوشلو μπὲσ μπουζιακλὴ, κὸσελί.

Πεντάνευρον سكرلو اوت σκιρλὶ ὄτ.

Πεντηκοστὴ كل بيرامي γγὲλμπαϊραμὴ, پنقوشت πινκόστ.

Πεπαιδευμένος اوقمش ὀκυμὲσ.

Πεπόνι قاون καθὲν, καὴν.

Πέραμα كچلك γγετζὶντ.

Πέραν اشوري ἀσυρὴ, اوته ὀτὲ, π. χ. πέραν τοῦ βουνοῦ طاغ اشوري ντὰγ ἀσυρὴ. Πέραν τοῦ ὄχθου اوته ὀτὲ γιακαντά. Πέραν τοῦ μέτρου, τοῦ δέοντος حدسز اشوري χαντὲν ἀσυρὴ, ταστρά.

Πέρασις μιᾶς πραγματείας كچرلك γγετζὲρλὶκ, رواج ῥεβὰζ, ἰδὲ ἡ μὴ πέρασις τῆς πραγματείας كسادلق κεσαντλὶκ, ἰδὲ ἀπέρασις.

Περασμένος, παρελθὼν كچمش γγετζμὶσ, كچن γγετζὲν. Διὰ τὸ περασμένον οὐδεὶς λόγος كچن قصه اكلمز γγετζὲν κιστὰ ἀνιλμάζ. Τὸν ἀπερασμένον χρόνον كچن يل γγετζὲν γὴλ.

Περασικὸς كچر تيز τὲζ γγετζὲρ.

Πεφίκα ككلك κεκλὶκ, چل, چيل τζὶλ.

Περὶ اوتان, ونين, اوتا, اوتى, اوزره ὄζρέ.

Περίβλεπτος بللو وجاهتلو βεδζιαχετλὸ, بللو μπελλὶ μπασλὴ.

Περιγέλοιον مسخرلق μαχαραλὴκ, مزلو μεζὲ, كسلدي κεσιντὶ, مزلك μεζελὶκ.

Περιγελῶ كولك γγὸλμὲκ (δοτ.), مسخره اتمك μασχαρὰ ἐτμὲκ, مزلك μεζελεμὲκ, كسلدي, مزلغه مسخره μασχα-

ραλιγγά, μεζεὲ, κεσιντιὲ ἀλμάκ, ططمة طوتق μασχαραϊὰ τετμάκ, ططمة μασχαραλατμάκ, ذوقلنمك ζεφκλενμέκ.

Περιγιάλι قيي κηΐ, ἰδὲ ἡ αἰγιαλός.

Περιγράφω وصف اتمك σιφετλεμὲκ, صفتلمك βάσφ ἐτμὲκ — τὸν χαρακτῆρα ἑνὸς ἀνθρώπου قياقتي خبر ويرمك κιαφετινὶ χαμπὲρ βερμέκ.

Περιδιαβάζω, σεργιανίζω كزمك γγεζμέκ, كزنمك γγεζιυμέκ, اولاه چالمق βολτὰ τζιαλμάκ, وارمق اناه, سيران, سير σεϊρὲ, σεϊρανὲ βαρμάκ.

Περιδιάβασις سير ان σεϊρὰν, سير σεϊρ, كزنمكلك γγεζιυμεκλὶκ, اولا ὀλτὰ, βολτά.

Περιεργάζομαι يوقلامق γιοκλαμὰκ اولاه نظر اتمك ντικκὰτ ἰλὲ ναζὰρ ἐτμέκ.

Περιέργεια يوقلايش γιοκλαὶσ, طلب ταλὰμπ, هوسلك χεβεσλὶκ (اقصا ἰσικσὰ).

Περίεργος هوسلو χεβεσλὺ.

Περιέχω الـــق ἀλμὰκ, طوتق τετμὰκ, قپلامق καπλαμὰκ (اشتمال اتمك ἰστιμὰλ ἐτμέκ). Τὸ περιεχόμενον (μιᾶς ἐπιστολῆς κτ.) مضمون μεζμέν.

Περιηγοῦμαι دولاشمق ντολασμὰκ, سير اتمك σεϊρ ἐτμὲκ, دور اتمك ντὲβρ ἐτμὲκ, كزوب γγεζεμπ γγόρμεκ, ἢ ἐνεργητ. περιφέρω τινὰ كزدرمك γγεζντιρμὲκ, دور اندرمك ντὲβρ ἐττιρμέκ.

Περιθάλπω ἰδὲ ζεσαίνω.

Περιθώρι (ἑνὸς βιβλίου) كنار κενάρ.

Περικεφαλαία دمر باشلق ντεμὶρ μπασλὶκ, اشـــق ἀσὴκ, دمر كلاه ντεμὶρ κελὰχ, دولغه تولغا, دولغه تولغا — τὸ καραβίου كي چناغي دولكي γγεμὶ τζιανὴ, ντελεγγί.

Περικυκλόνω قوشمق κοσατμὰκ, طولامق ντολαμὰκ, الـــق چوره τζεβρὲ ἀλμὰκ, چورمـــك τζεβιεμὲκ, چوره اتمك τζὲμπ τζεβρὲ ἐτμέκ.

Περίληψις اجمال ἰδζμὰλ. Ἐν περιλήψει اجمالاً ἰδζμαλὲν.

Περίλυπος دلاسلو τασσαλὸ, دلتلو κασαβετλὺ.

Πέριξ ἰδὲ τριγύρω. Τὰ πέριξ حوالي χαβαλὴ, اطراف ἀτραφ.

Περιοδεύω طولاياتمق ντολαϊὰνμὰκ, طولانمق ντολανμὰκ, دور اتمك ντὲβρ ἐτμέκ.

Περίοδος طولاي ντολαὶ, چوره τζεβρὲ — ἑνὸς λόγου سوز باشي σὸζ μπασὴ — δρόμος μακρὺς, γύρος قاچمق يولي κατζιαμὰκ γιολὺ.

Περιορίζω سنور كسمك σινὸρ κεσμὲκ, ἰδὲ ἡ ὀλιγοσεύω.

Περιουσία ἰδὲ ὑπάρχοντα.

Περιοχὴ ἰδὲ περίοδος.

Περιπαίζω ἰδὲ περιγελῶ.

Περιπατῶ يوريمك γιορὲμὲκ — πηγαίνω πεζὸς ἰδὲ πεζός. Περιπατῶντας ταράζω τὸ σῶμα چالقنمق, يوركن صالنمق γιορὲρκεν σαλνμὰκ, τζιαλκανμὰκ, صالنه صالنه σαλνὰ σαλνὰ γιορὲμὲκ. Περιπατεῖν ὑποπηδητικῶς ὡς ἡ πέρδιξ κτ. سكك σεκμέκ.

Περιπλανῶμαι كزمك شورايه γιοραϊὰ σὲραϊὰ

μπέραϊα γγεζμέκ, كزمك اولره ἄδαρὲ γγεζμέκ, اتمك خولردلق χοδαριταλὴκ ἐτμέκ.

Περιπλοκαὶ λάγων طولاشغلق ντολαστηκλὴκ.

Περιπόθητος ἰδὲ ἀγαπητός.

Περιπαίησις حرمت χὲρμὲτ, اكرام ἰκρὰμ, التفات ἰλτιφὰτ.

Περιποιῶμαι طوتق حوش كورمك χὸσγγὸρμὲκ, τυτμὰκ, حرمت, التفات, اكرام, اتمك χὲρμὲτ, ἰλτιφὰτ, ἰκρὰμ ἐτμέκ.

Περίσσευμα ἰδὲ ἀπομείναρι.

Περίσσευσις زايدلك زايدلك ζαϊτλὴκ, زيادلك ζιαντελὴκ.

Περισσεύω اولمق زايد ζαϊντ ὸλμὰκ, ارتمق ἀρτμὰκ.

Περισσὸς ἰδὲ πολὺς, ἢ περιττός. Περισσότερον دخي چوق νταχὰ τζὸκ, دخي بر μπὶρ νταχὰ — οἱ περισσότεροι ἰδὲ τὸ πλεῖστον μέρος.

Περίσασις, περισατικὸν فرصت φυρσὰτ, قضا καζὰ, ἰδὲ καὶ συμβεβηκός. Τὰ περισατικὰ متعلقات μετεαλληκάτ.

Περιστέρι كوكرجن γγὸγερτζὶν.

Περιστερῶνας كوكرجنلك γγὸγερτζιλὴκ.

Περιτειλίττω صارمق σαρμὰκ, ἢ περιτειλίττομαι بورنمك μπὸρὲνμὲκ, صارنمق σάρνιμὰκ, صارمشمق σαρμαϊμὰκ, ἰδὲ ἢ τειλίττω.

Περιτειχίζω ديوار اتمك ντιβὰρὲτμὲκ, ديوارلمق ντιβαρλαμὰκ, ديوار ايله قپلمق ντιβὰρ-ιλε καπλαμὰκ.

Περιτέμνω اتمك سنت σὲννὲτ ἐτμὲκ.

Περιτομὴ سنت σὲννὲτ.

Περιτόναιον صفاق σιφὰκ.

Περιτριγυρίζω طولاشترمق ντολαστηρμὰκ, طولايو كتورمك ντολαϊ γγετιρμὲκ, دوندرمك ντὸντὲρμὲκ, καὶ ὑδετ. ἰδὲ περιηγοῦμαι, περιοδεύω, περικυκλόνω.

Περιττὸς زايد ζαϊντ, لازم اولميان λαζὶμ ὄλμαϊαν. Εἶναι περιττὸν لازم دكل λαζὶμ ντεὶλ.

Περιφέρεια طولايان ντολαϊὰν, چوره τζὲβρὲ.

Περιφέρω ἰδὲ περιηγοῦμαι τινὰ, περιτριγυρίζω, ἢ περιφέρομαι ἰδὲ περιπλανῶμαι.

Περίφημος نامله ναμλὲ, نامدار ναμντὰρ, دلو صانلو ἀντλὲ σανλὲ, شهرتلو σὸχρετλὲ. Γίνομαι περίφημος نام قزنمق νὰμ καζανμὰκ, نامله اولمق ναμλὲ ὸλμὰκ.

Περίφρασις افاده ἰφαντὲὶ κελὶ-ὰμ.

Περιφράττω چتلمك τζιτλεμὲκ, حولي, اغلي χαβλὶ, ἀγλὴ ἐτμὲκ.

Πέρνω المق ἀλμὰκ.

Περνῶ, περῶ كچمك γγετζμὲκ — (ἐν βενὶν) اشمق ἀσμὰκ, كچمك اشوري ἀσερὴ γγετζμὲκ, ἢ ἐνεργ. كچورمك γγετζιρμὲκ. Ὅ,τι πέρασε, πέρασε, τὰ γενόμενον ὐκ ἀπαγίνεται كچن كچدي γγετζὲν γγετζτί. Περνᾶν τὴν ζωὴν دولمك ντιρὶλμὲκ, كچنمك γγετζιυμὲκ — τὸν καιρὸν ἰδὲ διασκεδάζω. Ἀφίνειν νὰ περάσῃ كچوريرمك γγετζιβὲρμὲκ, يول ويرمك γιὸλ βερμὲκ.

Περῦκα ἰδὲ κόμη προσωπή.

Πέρυσι بولدر, بلدر μπολντὲρ, كچن γγετζὲν γὴλ.

Πέσιμον دوشش ντεσσὸ, καὶ πέσιμον τῶν τριχῶν, ὀδόντων, φύλλων κτ. صاچ, دیش, بیراق دوکلمسي σάτζ, ντιὸ, γιαπράκ ντσκελμεσί.

Πέτροφα الا بالغي ἀλὰ μπαλιγή.

Πέταλον τῶν ἀλόγων نعل νάλι.

Πεταλόνω ἰδὲ καλλιγόνω.

Πεταλέδα ἰδὲ φλέτρος.

Πέταυρον ولش σιντερὲ, پداوره πεντάυρά.

Πετεινὸς خروس خوروس χορὸς — χωρὶς ἐρὰν, ἐξ ὗ ἐὰν αὖθις γεννᾶται πετεινὸς τοιοῦτος ηγιόζέκ.

Πέτζα درنجك ντερὶζίκ, ἰδὲ καὶ φλέδα.

Πετζὶ درى ντερὶ — δέρμα τῶν ζώων ἰδὲ τομάρι.

Πέτρα طاش τὰσ — πολύτιμος و قیمتلو طاش κιϊμετλὶ τὰσ, جواهر δζεβαχὶρ — δι ἧς δοκιμάζεν محك μεχὲκ, χυδ. μεχὲκ — ἐξ ἧς τρίβονται καλλύρια توتیا طاشي τυτιὰ τασὴ, طاشي راسك ράσὴκ τασὴ — δι ἧς ὁδηγεῖται ὁ δρόμος میل μὶλ — πάθος τι, λιθιασις حصات χεσὰτ, قوم κὲμ, طاش τάσ. Δοκιμάζω (τὸ χρυσάφι) μὲ τὴν πέτραν, λίθον λύδιον محك اورمق, چالمق μεχενγγὲ βερμὰκ, τζιαλμὰκ, τζεκμὲκ.

Πετρέλαιον نفط νὶφτ.

Πέτρινος طاشدن τασὶν, طاشلو τασλή.

Πετροβολῶ اتمق طاش τὰσ ἀτμὰκ, ἰδὲ καὶ λιθοβολῶ.

Πετρασέλινον معدنوس μαντανὸς, χυδ. مغدنوس μαγντανός.

Πετρώδης طاشلو τασλὴ — τόπος, πετρώτοπος طاشلو یر τασλὴ γὲρ, طاشلق τασλὴκ, طاش ایلي τὰσ ἰλί.

Πετῶ اوچمق ὑτζμὰκ (پرواز کلمك περβαζὲ γγελμὲκ) — ἐδὼ καὶ ἐκεῖ, περιίπταμαι چکزلك τζεκζιμὲκ — εἰς τὸν ἀέρα فرلامق φηελαυμὰκ.

Πεύκη چرا τζιρὰ, شام اغاجي چام τζιὰμ, σὰμ ἀγαδζὴ.

Πεύκι, τὸ حصير χασὶρ, کلم κιλὶμ, خالي χαλὴ — τὸ ἁλίκι دیوار پردسي ντιβὰρ περντεσί.

Πεφοβημένος قورقمش κορκμὶσ اورکش ὀρκμὶσ, καὶ πεφοβημένως قورقو ایله κόρκιλε, ایله قورقاقلی κορκακλὴγ-ιλε.

Πηγάδι قویو, قوي κυϊὺ, κυί.

Πηγαίνω کیدمك γγιτμὲκ, وارمق βαρμὰκ. Πηγαίνειν τὸν δρόμον τινὸς یولنه کیدمك γιολινὰ γγιτμὲκ. Ἀς ὑπάγωμεν وارلم βαρλὶμ, اش کیدلم ἐσ γγιντελίμ. Πήγαινε ἀπ' ἐδὼ وارکت βὰς γγίτ, حیده هایده χάϊντε.

Πήγανος صدف اوتي σεντὲφ ὀτὶ — ἅγιος مخمور چچکي μαχμὲρ τζιτζεί.

Πηγὴ قیناق καϊνάκ.

Πηγῶν (πάγων) اکك ἐνὲκ.

Πηδῶ صچرامق σητζεραμὰκ — κατακέφαλα قلاق تاکلὰ κηλμὰκ — ὀλίγον ὀλίγον, ὑποπηδᾶν سکلمك σεγγμὲκ, یلکلمك μπελιυλεμὲκ — χὲπ χὲπ σητζεραμὰκ — ἔξω, ἐκπηδῶ قالغمق καλγημὰκ, قشقرمق κησκιρμὰκ, φησκιεμὰκ.

Πηκτόνω, πήζω قويولتمق κειελατμάκ, قويولمق κειελαμάκ, قويو اتمك κειέ ἑτμέκ.

Πηκτὸς قويو κειέ, ἢ πηκτόν τί gelatina يخني πεχτί.

Πηλαλῶ ἰδὲ τρέχω.

Πήλινος ἰδὲ κεράμιος.

Πηλὸς بالچق μπαλτζήκ, ἢ ὁ τὸν πηλὸν πλάττων بالچقچي μπαλτζηκτζή.

Πήρα طورو, توروه τορβὰ, طوربه τορμπὰ — δερματίνη μεγάλη جاولدان δζαμεντάν.

Πηρῶνι چال τζιατάλ.

Πήτα صلچ πιντὲ, πιτὲ, پوغچه πογατζιὰ, ἢ τὸ στρογγυλὸν ξύλον διὰ τὴν πήταν نرّاجه ντερράδζέ.

Πητυὰ مايه μαϊά.

Πήχη ارشين ἀρσὴν, اندازه ἐνταζέ.

Πιάνω طوتمق τετμάκ — τὸν δρόμον, σφαλῶ كسمك, يول بصمق γιὸλ μπασμὰκ, κεσμέκ.

Πιάτον تپسی τεπσί, طابق ταμπάκ.

Πιεσήριον ايكلو μεηγγενέ.

Πιθαμὴ (σπιθαμὴ) قرش, قارش καρὴς, ἢ μετρῶ μὲ τὴν πιθαμὴν قارشلامق καρησλαμάκ.

Πιθανὸς صغار عقله ἀκλὰ σηγὰρ, معقول μακὲλ, طوغرويه بكزر ντογρεϊὰ μπεηζὲρ, اينانلمجق ἰναιηλαδζιὰκ σὲϊ.

Πιθανότης احتمال ἰχτιμάλ.

Πιθόι (πίθος) فوچي φετζί.

Πίκρα, πικράδα, πικρότης اجيلك ἀδζιλὶκ, μεταφ. ἰδὲ λύπη, θλίψις.

Πικραίνω اجي اتمك ἀδζὴ ἑτμὲκ, اجيلمق ἀδζιλαμὰκ, ἢ μεταφ. ἰδὲ λυπῶ.

Πικραλίδα اجي مارول ἀδζὶ μαρὲλ.

Πικρὸς اجي ἀδζί, καὶ πικρότζικος اجمترك ἀδζιμτρὲκ.

Πῖλος قلپق καλπὰκ, قابقاق σαπκὰ, كلاه κελὰχ — τῆς νυκτὸς كيجه لك γγιδζελὶκ.

Πιμπιλόνω ourler كنارلمك κεναρλεμὲκ.

Πινάκι چناق τζιανὰκ, چناجق τζιαναδζήκ.

Πίναξ تخته ταχτὰ — γεωγραφικὸς خارتي χαρτί — ἑνὸς βιβλίου فهرست φιχρὶς, دفتر ντεφτὲρ. Πίνακες ὅπου γράφομεν καὶ πάλιν σβύομεν يازار بوزار γιαζὰρ μποζὰρ. Πίνακες ἀστρονομικοὶ زيج ζιδζ.

Πίννα صدف σαντὲφ.

Πίνω ايچمك ἰτζμὲκ. Πίνειν εἰς ὑγείαν τινὸς, προπίνειν ايچمك عشقنه بر طولويي μπὶς ντολὶ ἰσκινὲ ἰτζμὲκ.

Πιστὸν ايچجك ἰτζεδζὲκ, ايچم ἰτζὶμ, ايچقي ἰτζκί.

Πιπέρι ببر μπιμπὲρ, (پلپل πὲλπὲλ, فلفل φὲλφὲλ).

Πιπερίζω ببرلمك μπιμπερλεμὲκ, فلفلمك φὲλφὲλεμὲκ.

Πιπιλίζω ἰδὲ πασπαλίζω.

Πιππίζω چول چول اوتمك τζιβὶλ τζιβὶλ ὀτμὲκ.

Πίπτω (χυδ. πέφτω) دوشمك ντὲσμὲκ — (ἐπὶ τειχῶν, ὀνύχων, φύλλων κτ.) دوكلمك ντὸκὲλμὲκ. Πίπτειν (εἰς ἀρρωστίαν τινὰ) اولمق μὲμπτελὰ ὀλμὰκ, دوشمك ντὲσμὲκ, اوغرامق ὀγραμάκ. Μοὶ ἔπεσεν εἰς τὸ χέρι كيردي المه ἐλιμὲ γγιρντί.

Πίσσα زفت زίφτ, قره صقز καρὰ σακὴζ — ρευσὴ قطران κατράν.

Πισσόνω زفتلمك زίφτλεμὲκ, بولاشدرمق αὔζ ζιφτὲ μπελαστηρμάκ.

Πισὰ طوغرولغلو ντογρυλέγ-υλὰ.

Πισάκι قسقي فسقيه σὰμ φυσυγή.

Πισεύω انانمق ἰνανμάκ.

Πίσις انان ἰνὰν (اعتقاد ἰτικὰντ) — θρησκεία دين ντὶν, ايمان ἰμὰν. Στερεὸς εἰς τὴν πίσιν دينلو ντιντὰρ.

Πισόλι طبنجه تفنكي ات πισόλ, ταμπανζὰ τὔφενγγί.

Πισὸς طوغرو ντογρὰ, اعتقادلو ἰτικαντλή.

Πιτυρίδα قوكاق κυνὰκ.

Πίτυρον كيك κεπὲκ.

Πλάγι يان γιὰν. Εἰς τὸ πλάγι μου يانده γιαννμντά.

Πλαγιάζω ἰδὲ κείτομαι. Πηγαίνω νὰ πλαγιάσω خوابه وارمق χαμπὲ βαρμάκ.

Πλάγιος اكري ἔγγελ, ارقوري ἄρκυρή. Ἐκ πλαγίου, πλαγίως ارقوريدن ἀρκυρηντὰν.

Πλάκα تخته ταχτά.

Πλακόνω ἰδὲ πατῶ, θλίβω.

Πλακούντιον كورك γγεδρὲκ, بورك μπόρὲκ, بوغاچه μπογατζιά.

Πλάνη, λάθος ياكلش, يكلش γιαυλὴσ (اضلال ἰζλὰλ).

Πλανήτης سيّاره σεϊαρέ.

Πλάνος حقّباز χοκκαμπὰζ, ἰδὲ ἀπατεών.

Πλανῶ ازدرمق ἀζντηρμὰκ, الداتمق ἀλ. ντατμὰκ (اضلال اتمك ἰζλὰλ ἔτμέκ). Πλα.

νῶμαι ازمق ἀζμὰκ, يكلمق γιαυηλμὰκ, الداتمق ἀλντατὰκ.

Πλάσις يراتش γιαρατὴσ, ἰδὲ ἡ κτίσις.

Πλάσμα cosa fin'a اوزون ντὔζμὲ, ἰδὲ ἡ πρόφασις — creatura مخلوق μαχλὔκ, كاينت καϊνὲτ, πληθ. مخلوقات μαχλυκὰτ, كاينات καϊνὰτ.

Πλασὰ, πλασῶς ايلو ايلوك صورت συρὲτ μυαμελέ-ιλε, قوسك κόσὰν, صورتا συρετά.

Πλάσης ἰδὲ κτίσης.

Πλάσιγξ تراز طاسي τεραζὲ τασή.

Πλασὸς اوزون ντὔζμὲ, اوزمچه ντὔζμεδζὲ, يلانلو γιαλανλὴ — φίλος كوز دوستي γγὸζ ντοσὲ. Πλασὴ ὁρμὴ, εἰσβολὴ falsa allarma يلان يصقن γιαλὰν μπασκὴν, قرغشلق καργασαλὴκ, اوركندولك ὀρκὔντὔλὔκ.

Πλάσρης چوپ τζιὸπ ναυή.

Πλάτανος چنار τζινὰρ, چنار اغاجي τζινὰρ ἀγαδζή.

Πλάτη (νῶτον) ارقه ἀρκά. Γυρίζω ταῖς πλάταις, δηλ. φεύγω كوستركمك ارقه ἀρκὰ γγὸσερμὲκ, قاچمق κατζμάκ. Ἀπὸ ταῖς πλάταις ἰδὲ ἀπ' ὀπίσω.

Πλάτος كيكلك γγεὶνλὶκ, γγενλὶκ, انلك ἐνλὶκ, انيلك ἐνὶλὶκ, اني ἐνὶ, انليلك ἐνλιλὶκ.

Πλάττω يراتمق γιαρατμὰκ, يوغرمق γιογυρμὰκ — ψεῦμα افترا اتمك ἰφτιρὰ ἔτμὲκ, يلان سويلمك γιαλὰν σοϊλεμὲκ — ἰδὲ ὑποκρίνομαι, ἡ ἐφευρίσκω.

Πλατύνω كيكدرمك γγεϊὔντιρμὲκ, بول كيك, يصيلمك γγεὶν, μπὸλ ἔτμὲκ, يصيلمق

γιασσηλαμάκ, اچمق ἀτζμάκ.

Πλατὺς كيك γγεῖν, γγὲν, اينلو ἐνλὲ, يصّي γιασσή, بول μπόλ. Διόλε πλατὺς يام يصّي γιὰμ γιασσή.

Πλέθρον دونم ντὸνὲμ, كوندملك γγὲυντελίκ.

Πλειάδες اولكر 'ὸλγγὲς.

Πλέκω اورمك 'ὸρμὲκ, بوكمك μπὸκμὲκ.

Πλεξὲδα, πλόκαμος اوريلو صاچ 'ὸριλὲ σάτζ.

Πλέον ارتق ἀρτὴκ, بر دخي μπὶς ντακά.

Πλεονάζω ἰδὲ περισσεύω.

Πλεονασμὸς ἰδὲ περίσσευσις.

Πλεονέκτης ἢ πλεονεξία ἰδὲ αἰχροκερδὴς κτ.

Πλευρῖτις صانجي يان اغريسي γιὰν γιὰν ἀγρησή.

Πλευρὸν يان γιὰν, يك γιανὰ — πλευρὰ ايكو ἐγεγγὲ, πληθ. ايكو كمكلري ἐγεγγὲ γγεμικλερί.

Πλεύσιμος كمي اشلين γγεμὶ ἰσλεὲν.

Πλέω ἰδὲ κολυμβῶ, ἢ كتمك كمي ايله γγεμὶ ἰλε γγιτμέκ.

Πληγὴ يارا, يارا γιαρά. Πληγὴ τῆς ῥάχης τὲ ἀλόγυ ياغر يارا γιαγήρ. Χειροτερεύειν μίαν πληγὴν بر تنمك μπερτιμέκ. Δένω μίαν πληγὴν يارمق چنبرلمك γιαραὴ σαρμὰκ, τζεμμπερλεμέκ. Πληγὴ παλαιὰ, ἕλκος چبان τζιμπὰν, ἢ ὁ ἔχων τοιαῦτα ἕλκη چبانلو τζιμπανλή. Γεμάτος ἀπὸ πληγὰς قبر قبر اولمش καμπὰς καμπὰς ὀλμὲς, يارلو γιαραλή.

Πληγόνω يارلمق γιαραλαμὰκ, برلمك μπερελεμέκ.

Πλῆθος چوقلق τζιοκλὲκ (بوللق μπολλὲκ ἀφθονία) — ἀνθρώπων كلالق καλαμπαλὴκ — ἐγκατοίκων معمورلق μεμερλὲκ.

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς جمع δζὲμ. Κλίνω τὶ πληθυντικῶς جمعلندرمك δζεμλεντιρμέκ.

Πληθύνω ἐνεργ. چوغلتمق τζιογαλτμὰκ, ἢ ἐδετ. چوغلمق τζιογαλμὰκ, كثير اولمق κεσὶς ὀλμὰκ.

Πληθώρα طولولق ντολυλὲκ.

Πλῆκτρον ἰδὲ μαχμὲζι — τὲ βιολινίυ زخمه ζεχμέ.

Πλημμύρα صو طاشماسي σὲ ταςμασή.

Πλημμυρῶ طاشمق ταςμὰκ, طاشرمق ταςτιρμὰκ, توفانلمق τυφανλαμάκ.

Πλὴν غيري γαϊρὶ, ماعدا μάαντα τ. χ. πλὴν τότε ماعدا, اندن غيري ὀντὰν γαϊρὶ, μαάντα — ὅμως انجق ἄνδζιακ, ἰδὲ ἢ ἀμμή.

Πληρεξούσιος مرخّص μυραχχάς.

Πληρεξουσιότης اختيار ἰσικλάλ.

Πληρόνω اودمك 'ὸντεμὲκ, اتمك ادا ἐντὰ ἐτμέκ.

Πληροφορῶ ἰδὲ βεβαιόνω.

Πλησιάζω يقلشمق γιακλασμὰκ, يقين كلمك γιακὶν γγελμὲκ, يانشمق γιαναςμάκ.

Πλινθάρι ἰδὲ τὲβλον.

Πλουσιόδωρος ἰδὲ μεγαλόδωρος, ἢ μεγαλοδωρία.

Πλούσιος زنكين ζενγγὶν, اقچه لو ἀκτζιαλὲ, مالو μαλλή, مالدار μαλυτάρ.

Πλουσιότης زنكينلك ζενγγιυλίκ.

Πλουτίζω زنكين اتمك ζενγγὶν ἐτμέκ.

Πλοῦτος مال μὰλ, اقچه ἀχτζέ.

Πλουτῶ زنكين, مالدار اولمق ζενγγὶν, μαλ-

ντὰς ὁλμὰκ, دولاب ايرمك ντεβλετὲ ἱεμὲκ. Πλυτεῖν ὀλίγον (μετὰ τὴν πτωχείαν) داورانمق νταβραυμάκ.

Πλύνω يقمق γιαϊκαμὰκ, γηϊκαμὰκ, يومق γιεμάκ.

Πλύσιμον يقمايش γιαϊκαὴς, يقمقلق γιαϊκαμακλὴκ.

Πλυσικὰ, τὰ چاشير τζιαμασὶς.

Πλύσεια, καὶ ὁ πλύσης چاشيرجي τζιαμασηεδζὴ.

Πνεῦμα روح ρὲὴχ — ἰδὲ δαιμόνιον καὶ ψυχή. Τὸ ἅγιον πνεῦμα روح القدس ρὲὴχελ-κεντὲς. Παραδίδειν τὸ πνεῦμα جان ويرمك δζιὰν βιεμὲκ.

Πνίγω بوغمق μπογμὰκ, ἢ παθητ. بوغلمق μπογελμὰκ, بوكلمق μπεναλμὰκ.

Πνίξιμον بوغمقلق μπογμακλὴκ, بوغش μπογὲς, بوغلش μπογελὲς.

Ποδάγρα نقرس νικρὶς.

Ποδαλγὸς نقرسلو νικρισλὶ.

Ποδάρι اياق ἀγιὰκ (قدم καντὲμ, پاي πάϊ) — τῶν θηρίων چك τζὶκ; طيناق τηϊνὰκ. Ποδάρια ψηφίνα τῦ προβάτου, لاغوس پاچه πατζιὰ, ἢ ὁ πωλῶν τοιαῦτα پاچه جي πατζιαδζὴ. Κατὰ πόδας اياق اياق ἀγιὰκ ἀγιὰκ. Κτυπᾶν τὴν γῆν μὲ τὰ ποδάρια طاپرتمق ταπηρνταμὰκ.

Ποδιὰ τῦ φορέματος, κράσπεδον اتك ἐτὲκ, كنار κενὰρ (دامن νταμὲν) — περίζωμα فوته φυτὰ, فوتا, فوطه πιὸτεμάλ.

Πόθεν قندن χάνναν, نردن νὲρεντεν — ποδαπὸς; نيرلو ده νὲ γερλὺ, νὲ-ρελὺ; ده νὲ βιλαετλὺ; ولايتلو νὲ ντιαρλὺ; ده νὲ ντιαρλὺ;

Πόθος غرض γαράζ, καρὲζ, حسرت χασρὲτ, ἰδὲ ἐπιθυμία. Ἔχω πόθον, پوثوم حسرت چكمك χασρὲτ τζεκμὲκ, اوزلمك ὀζλεμὲκ.

Ποίημα ديوان ντιβὰν.

Ποιητὴς شاعر σαὶρ.

Ποιητικὴ شاعرلق σαιρλὴκ.

Ποικιλία رلولك τζὶοκ τὲρλὲλὲκ.

Ποικίλλω الاجمق ἀλαδζιαλαμὰκ, بنكلمك μπενεκλεμὲκ.

Ποικίλος ἰδὲ παρδαλὸς, ἢ διάφορος.

Ποιμὴν ἰδὲ βοσκὸς, ἢ ποίμνη ἰδὲ καπάδι.

Ποινὴ عذاب ἀζὰμπ, جزا δζεζὰ. Λαμβάνειν τὴν ἀξίαν ποινὴν جزاسن بولمق δζεζασὴν μπελμὰκ. Χρηματικὴ ποινὴ multa جريمه δζεριμὲ. Καταδικάζειν εἰς χρηματικὴν ποινὴν, ζημιόω جريمه لمك δζεριμελεμὲκ, جريمه δζεριμὲ ἐτμὲκ.

Ποῖος; كيم κὶμ, قنغي κάνγι, χάνγι. Ποῖος ἀπὸ σᾶς; قنغيكز χάνγιηζ; Ποῖος ἐκ τῶν δύο; ايكيسنك قنغيسي ἰκισινὶν χάνγισι; Ποῖος ἐξ ἡμῶν; قنغيمز χάνγιμιζ; Ποῖος ἐξ αὐτῶν; قنغيلري χάνγιλαρι;

Ποιότης نيتلك νιτελὶκ, كيفيت κεϊφιὲτ, صفت σιφὲτ, ماهيت μαχιὲτ.

Πολεμικὸς سفرلو σεφερλὶ, جنكجي δζενκδζὶ, صواش اري σαβὰς ἐρὶ.

Πόλεμος سفر σεφὲρ, بوزش μποζὲς. Κινεῖν πόλεμον سفر قالدرمق καλντιρμὰκ.

Πολεμῶ ἰδὲ μάχομαι.

Πολιὰ canizie صاچ اقلغي σάτζ ἀκλιγή.

Πολιορκητὴς محاصره قوشاديجي κιοσαντηδζή, محاصره ايديجي μιχασερὲ ἐντιδζί.

Πολιορκία محاصره μιχασερέ. Λύω τὴν πολιορκίαν محاصره دن وازكچمك μιχασερεντὲν βαζγγετζμέκ.

Πολιορκῶ محاصره ايتمك μιχασερὲ ἐτμὲκ, قوشاتمق κιοσατμὰκ, چچوره قپلامق τζεπτζεβρὲ καπλαμάκ.

Πολιτεία, πόλις رم σὲχρ, σεχέρ.

Πολιτεύομαι ἰδὲ φέρομαι.

Πόλιτζα پولچه πολιτζὰ, تمسك τεμεσσὸκ.

Πολίτης رم σεχερλὸ.

Πολιτικὸς التفاتجي ἰλτιφαττζή, چلبي τζελεμπὶ, اديلو ἐντεπλὸ.

Πολλὰ, κατὰ πολλὰ پك πὲκ, كي γγέι, قتي κατή, a—لمسو زياده ζιαντεσί-ἰλε (غايتده γαεττέ).

Πολλαπλασιάζω قات قات ايتمك κὰτ κὰτ ἐτμὲκ, چوغالتمق τζιογαλτμὰκ, ارتزمق ἀρτηρμὰκ, καὶ ἐν τῇ ἀριθμητικῇ ضرب ايتمك ζὰρμπ ἐτμέκ.

Πολλαπλασιασμὸς (λέξ. ἀριθμ.) ضرب ζάρμπ.

Πολλαπλάσιος چوق قاتلو τζιὸκ κατλὸ, چوق درلو τζιὸκ τὸρλὸ, قات قات κὰτ κάτ.

Πολλαπλῶς قات قات κὰτ κὰτ, ὡς ἄνω.

Πόλος قطب κὸτμπ.

Πολυάνθρωπος شهر σὲν, معمور μεμὸρ — τόπος كثيرلك σενλὶκ, معمور يير μεμὸρ γέρ.

Πολυάριθμος ἰδὲ ἀναρίθμητος.

Πολυέλαιος, λυχνοῦχος چراق τζεράκ.

Πολυέξοδος طغرلو ταφραλὸ, قيمتلو κιμετλὶ, καὶ τὸ πολυέξοδον طغره ταφρά.

Πολυθεία شرك σὶρκ.

Πολυλογία چوق سويليجيلك τζιὸκ σοϊλεϊδζιλὶκ, ἰδὲ καὶ φλυαρία.

Πολύλογος چوق سويليجي, سويلر τζιὸκ σοϊλεϊδζί, σοϊλὲς, چوق سوزلو τζιὸκ σὸζλὸ, ἰδὲ καὶ φλύαρος.

Πολυλογῶ چوق سويلمك τζιὸκ σοϊλεμὲκ, ἰδὲ καὶ φλυαρῶ.

Πολυμαθὴς چوق بلور τζιὸκ μπιλὸρ.

Πολυπληθία ἰδὲ πλῆθος.

Πολύπους چوق ياقلو τζιὸκ ἀγιακλή.

Πολυπραγμονῶ ἰδὲ ἐρευνῶ, ἐξετάζω, περιεργάζομαι.

Πολὺς چوق τζιὸκ, زياده لو ζιαντελὸ, بونچه μπονδζὰ (خيلي χαϊλί). Περὶ πολλῶν چوقدن τζιοκτὰν, زمان چوق τζιὸκ ζαμάν. Τὸ πολὺ πολὺ چوق چوق τζιὸκ τζιὸκ, اك زياده ἐν ζιαντὲ, ايسه نقدر νὲ καντὰρ ἰσὲ, ارتغه ἀρτηγὰ, باقي μπακή. Ὡς ἐπιτοπολύ, ὡς ἐπιτοπλεῖστον اكثري ἐκσερὶ, غالبا γαλιμπά. Πολλοὶ, πολλὰ چوق τζιὸκ, نيچه νιτζέ. Κατὰ πολλὰ, πολὺ چوق τζιὸκ, زياده ζιαντὲ, پك πὲκ, قتي κατή, يولق γιαβλάκ.

Πολυτέλεια طغره ταφρὰ, مسرفلك μὸσριφλὶκ.

Πολυτελὴς ἰδὲ πολυέξοδος.

Πολύτιμος قيمتلو κιμετλὶ, اغر بهالو ἀγὴρ παχαλὸ.

Πολυτρόπως درلو τὸρλὸ τὸρλὸ, قات قات κὰτ κάτ.

Πολυφαγία چوق يیجیلك τζιὸκ γεγιδζιλίκ.
Πολυφάγος چوق يیجـــي τζιὸκ γεγιδζί, قورساقسز κερσακσὴζ, ἰδὲ ἢ λαίμαργος.
Πολύφροντις فكرلو φικιρλί.
Πολυχρόνιος چوقدنكي τζιοκτανκί.
Πολυχρώματος چوق رنكلو τζιὸκ ρενγγλὲ.
Πομπὴ دارات νταρὰτ, αἰδίδ ταντανά.
Πονηρία, πονηρὸς ἰδὲ κακία ἢ κακὸς, πανουργία ἢ πανοῦργος.
Πόνος اغري ἀγρὴ, ژیژو σιζί.
Ποντίκι سچان σιτζιὰν, كمه κεμέ.
Πονῶ اغرمق ἀγνεμὰκ, ژیلق σιζλαμάκ.
Πορδὴ قواره καβαρὰ, اوصرق ὀσερὲκ (طورت زورت ζόρετ).
Πορεύομαι, διάγειν كچمك γγετζιμέκ.
Πορνεία قحبه καχπελίκ, زنپارلك ζεμπαρελίκ, روسپیلك ρεσπιλίκ.
Πορνεύω اتمك زنپارلك قحبه καχπεζενλὶκ ἐτμὲκ, زنپارلك اتمك ζεμπαρελίκ ἐτμὲκ, قحبه روسپیلك سورمـــك καχπελίκ, ρεσπιλίκ σὲρμὲκ, شورشدرمك σὲρὲσὲρμέκ.
Πόρνη قحبه καχπὲ, روسپي ρεσπί, اورفه ὀρφανά.
Πορνοβοσκεῖον, πορνοσάσιον سكش, بابل خانه σικὶσ, μπαμπὲλ χανὲ, دوكن سقال σακὰλ ντὲκὲν, بابوللق μπαμπελλὲκ.
Πόρνος زنجحبه καχπεζὲν, زنپاره ζαμπαρά.
Πόρος ἰδὲ τρόπος. Οἱ πόροι τῆς σαρκὸς درد ντερὶ, τὲρ ντελιδζικλερί.
Πόρτα قپو καπὲ, قپي καπὴ — κρυφία اوغرين قپو, اوغري ὀγρὴ, ὀγρὴν καπή. Ἡ Ὀθωμανικὴ πόρτα باب همايون μπὰμπὶ χεμαϊὲν, باب سعادت μπὰμπὶ σεαντὲτ, آل عثمان قپوسي ἄλὶ ὀσμὰν καπησὴ κτ.
Πορτάρης قپوجي καπηδζή.
Πορφύρα قرفير φιρφὶρ, اسكرلت ἰσκερλὲτ, قرمز κηρμὴζ, پرانغون περανγὲν.
Πορφυρίτης λίθος طاشي سماق σὲμὰκ ταση, سماقي مرمر σὲμακὴ μερμὲρ.
Πορφυροῦς ال ἄλ, قرمزي κηρμηζή.
Πόσιμος ایچیلك ἰτζεδζὲκ, ایچیلور ἰτζιλὲρ.
Πόσος, πόσον نه دكلو νὲ ντενλὲ, قدر نه νὲ καντὰρ, مقدار نه νὲ μικτάρ. Ὁ πόσος, ποσαῖος قاچنجي κατζηνδζή. Πόσοι, πόσα قاچ κὰτζ, نقدر νὲ καντὰρ Πόσοι εἶδε; ژیشیشیز قاچ کیشی κὰτζ κισὶ σὶζ; نقدر ژیشیز νὲ καντὰρ ἀντάμ.σηζ; Πόσων λογιῶν; قاچ درلو κὰτζ τὲρλὲ. Πόσαις φοραῖς قاچ كره κὰτζ κερρέ.
Ποσότης مقدار μικτάρ. Ὡς χίλιοι τὴν ποσότητα ایكسك مقداري بر بیك μπὶρ μπὶν μικταρὴ κιμέσνε.
Πόσα ژیلو μενζὶλ, اولاق ὐλὰκ, ایشوك ποσταὶ, ἢ ایلخانه ژیلو μενζιλχανέ. Ὁ ἐπισάτης τῆς πόσας, ποσιέρης ژیلجي μενζιλδζί, ژیلجي باشي μενζιλδζὶ μπασή. Ἄλογον τῆς πόσας باركیري ژیلو μενζὶλ μπαργγιρί. Πηγαίνω μὲ τὴν πόσαν ژیلو كتمك اولاقلغه, ایله μενζὶλ-ιλε, ὐλακλήγ-ηλαγγιτμέκ. Ὁ δηγὸς τῆς πόσας سورجي σὲρὲδζὲ, اولاق ὐλάκ.
Ποταμὸς ارماق, ارمق, ایرمق ἰρμὰκ, چاي τζιάϊ.

Ποτατὸς الچق ἀλτζιὰκ, كوتو كوتۆ, اعتبارسز ἰτιμπαρσήζ. Ποταπόν τι حرده مرده χορντὲ μυρντέ.

Πότε; قچان κατζιὰν, χυδ. حچان κατζιὰν; زمان ده νὲ ζαμὰν; Ἀπὸ πότε; زمانلن برو ده νὲ ζαμανντὰν μπερό; چوقدنی τζιοκτάνμι; Ἕως πότε; زمانلج ده νὲ ζαμανέντεκ; نیچه دیك νιτζὲ ἰεντεκ; نیچه بر νιτζὲ μπίρ.

Ποτὲ زمان بر μπὶς ζαμὰν, بر كون μπὶς γγὸν, ἢ ἐπὶ ἀρνήσεως ἠδέποτε هیچ χήτζ, زمانده هیچ بر χήτζ μπὶς ζαμαννντέ.

Ποτήριον قدح καντὲχ — ξύλινον اچق τζεμτζὲ, چق τζιαμτζιὰκ — γεμάτον κρασὶ طولو ντολὸ, طولوسی ντολοσό.

Ποτίζω (δίδω πιεῖν, καὶ ῥαντίζω) ایچورمك ἰτζιρμὲκ, صولامق σοὐαρμὰκ, صولامق σοὐαλαμάκ.

Πῦ; قنی κάνη, χυδ. χάνι, ندن κάννα, χάννα, نره νέρεντε, καὶ ἐπὶ κινήσεως نره κάνια, χυδ. χάνια, نره νέρεῖε; Πῦ σὺν θεῷ; اوغورله نره νέρεῖε ὀγόρὐλα. Πρὸς πῦ آنی, طرف ده νὲ ταραφὰ, σεμτέ. Ἀπὸ πῦ; ἰδὲ πόθεν.

Πυγγὶ آمیك κισὲ, κεσὲ, ἢ δύο πυγγία یوك γὸκ. Βάλλω εἰς τὸ πυγγὶ آمیك κισελεμὲκ — ἐν εἴδει δικτύου ἀπὸ μετάξι ἢ πλεγμένον μὲ χρυσάφι ἢ ἀσῆμι شبكی σεμπκί.

Πυθενὰ, ποθὲν نره بر μπὶς γερντὲ, بعض یرلرده μπάζι γερλερντὲ, ἢ ἐπὶ κινήσεως بر یره μπὶς γερέ. Ἀπὸ πυθενὰ بر یردن μπὶρ γερντὲν, بعض یرلردن μπάζι γερλερντέν.

Πυλλὶ, πτηνὸν قوش κὸς, ἢ τὸ μικρὸν ἑνὸς πτηνοῦ ἢ ζώου یاوری γιαβρί. Πυλλὶ τῆς ὄρνιθας ἰδὲ κοτοπόλι.

Πυρὶ (κίσσηρις) ینار طاش γιανὰρ τὰς, ایاق طاشی ἀγιὰκ τασή.

Πυρνάρι (πρῖνος) پرنار اغاجی περ-παρνὰρ ἀγαδζή.

Πυρνὸν ἰδὲ πρωΐ.

Πυτάνα, πυτανιάρης ἰδὲ πόρνη, πόρνος.

Πρᾶγμα امر νεσνὲ, امر νεσὲ, شی σέῖ (امر ἔμρ, πλ. امور ἔμόρ). Ἐὰν ὅτως ἔχῃ τὸ πρᾶγμα اول تقدیرجه ὂλ τακτηρδζὲ, ὂλ τακτηρντέ. Πράγματα rubba اروبه ἐρεμπὰ, روبه ῥεμπὰ, اسباب ἐσπάμπ. Εἰδήμων τῶν πραγμάτων ایشی كورمش ἰσ γγόρμόσ.

Πραγματεία, ἐμπόριον الش ویرش ἀλὴς βερὶς, بازركانلق μπαζιργγιανλὴκ — πρᾶγμα ἐμπορικὸν mercanzia قماش κυμὰς, متاعلق μεταχλὴκ. Πράγματα λιανικὰ چرچیلك τζερτζιλὶκ, خوردوات χορντεβάτ.

Πραγματεύομαι الش ویرش ἀλὴς βερὶς ἐτμὲκ, الوب صاتمق ἀλὴμπ σατμὰκ, صاتو بازار ایتمك σατὸ μπαζὰρ ἐτμὲκ, تجارت ایتمك τιδζιαρὲτ ἐτμὲκ, καὶ πραγματεύεσθαι περί τινος πράγματος كورمك γγόρμὲκ (مذاكره ایتمك, μυζακερὲ, μὸκιαλεμὲ ἐτμέκ).

Πραγματευτὴς بازركان μπαζιργγιὰν, بازركان μπαζαργγιὰν, كلمار καλαμὰρ, تجار τὸδζιὰρ — θρεμμάτων جلب δζελὲμπ — βοϊδίων صغرتاج σηγηρτμάδζ. Πάμπλυτος

πραγματευτὴς خواجه‌كي خوجه‌زاده‌.

Πραγματιώδης ذاتي — ذاتي ذاتي, عيني عيني, حقيقتلو حقيقتلو.

Πραγματιωδῶς بالفعل كرچك گرچك, بالفعل ذاتده ذاتده, حقيقت اوزره حقيقت اوزره.

Πρακτικὸς وقوفدار وقوفدار — ἔμπειρος بيلكه‌ جي بيلكه‌ جي, πιθανὸς پشمش پشمش.

Πρᾶξις, ἔργον ايش ايش, عمل عمل, حركت حركت. Καλῶν πράξεων ἄνθρωπος خوش حركت خوش حركت — ἄσκησις اوسان اوسان, ἐνέργεια, ἰδὲ καὶ πεῖρα. Βάλλω τί εἰς πρᾶξιν كتورمك كتورمك, عمله‌ گيرمك عمله‌ گيرمك.

Πρᾶος ملايم ملايم, يواش يواش, طاتلو طاتلو, طاتلو طاتلو, كولر يوزلو كولر يوزلو.

Πραότης ملايملك ملايملك, يواشلق يواشلق.

Πρασινάδα يشيللك يشيللك.

Πρασινάδες, λαχανικὰ اوجوز صوبه‌زه‌ اوجوز صوبه‌زه‌.

Πρασινίζω يشيللنمك يشيللنمك, يشرمك يشرمك, ἐνεργ. يشيرتمك يشيرتمك.

Πράσινος يشيل يشيل, يشل يشل, ياشل ياشل.

Πράσον پراسه‌ پراسه‌.

Πρατζαλίζω (ἐπὶ πυρὸς) صچرامق صچرامق.

Πράως ملايملك ملايملك, يواشلغله‌ يواشلغله‌, طاتلو طاتلو.

Πρέπειν كرك اولمق كرك اولمق. Πρέπει دوشر دوشر, كركدر كركدر, لايق لايق, ἐστί. Δὲν πρέπει دوشمز دوشمز, ἰδὲ καὶ ἀρμόζει. Καθὼς πρέπει كركي كبي كركي كبي.

Πρεπόντως لايقلغله‌ لايقلغله‌, لايقانه‌ لايقانه‌, ملايم ملايم, ἰδὲ καθὼς πρέπει.

Πρέπων لايق لايق, پراسوجي پراسوجي, پراشيجي پراشيجي, ياقشجي ياقشجي, ἰδὲ ἀρμόδιος. Τὸ πρέπον اركان اركان, ἐρκιὰν, ياقشغلق ياقشغلق.

Πρεσβεία ايلچيلك ايلچيلك.

Πρέσβυς ايلچي ايلچي, الچي الچي — τῶν ἐνετῶν بايلوس بايلوس — ἔκτακτος بيوك ايلچي بيوك ايلچي. Ὁ καλός σας πρέσβυς (ἐπὶ καταφρονήσεως) الچي مولچي الچي مولچي.

Πρεσβύω اوزاق كوريجي اوزاق كوريجي.

Πρίαπος صالق صالق.

Πρίν, πριχοῦ اول اول. (ἀφαιρ. ἀπαρεμφάτου ἢ μετοχῆς.) ἰδὲ γραμ. σελ. 91.

Πριόνι بچقي بچقي, بچقو بچقو, بشقي بشقي, καὶ τὸ μικρότερον اوترو اوترو.

Πριονίζω بچمك بچمك, اوترمك اوترمك.

Πριόνισμα تلاش تلاش, توزي توزي, بچقو توزي بچقو توزي.

Πρίσκω, πρίζω شيشمك شيشمك. Πρίσκεσθαι (μὲ ὕλην) قبارمق قبارمق. Ἐπρίσθηκε τὸ πόδαρί μου قبارلدي ايلغم قبارلدي ايلغم.

Πρίσμα شيش شيش, قبارجق قبارجق, يومرو يومرو, قبرق قبرق. Σκορπίζω τὸ πρίσμα شيشي كيدرمك شيشي كيدرمك.

ρεῖ κιμπὶ, كركنجه كركنجه γγερεῖνδζέ.

Πρεπόντως لايقلغله‌ لايقلغله‌, لايقانه‌ لايقانه‌, ملايم ملايم, ἰδὲ καθὼς πρέπει.

Πρέπων لايق لايق, پراسوجي پراسوجي, پراشيجي پراشيجي, ياقشجي ياقشجي, ἰδὲ ἀρμόδιος. Τὸ πρέπον اركان اركان, ἐρκιὰν, ياقشغلق ياقشغلق.

Πρεσβεία ايلچيلك ايلچيلك.

Πρέσβυς ايلچي ايلچي, الچي الچي — τῶν ἐνετῶν بايلوس بايلوس — ἔκτακτος بيوك ايلچي بيوك ايلچي. Ὁ καλός σας πρέσβυς (ἐπὶ καταφρονήσεως) الچي مولچي الچي مولچي.

Πρεσβύω اوزاق كوريجي اوزاق كوريجي.

Πρίαπος صالق صالق.

Πρίν, πριχοῦ اول اول. (ἀφαιρ. ἀπαρεμφάτου ἢ μετοχῆς.) ἰδὲ γραμ. σελ. 91.

Πριόνι بچقي بچقي, بچقو بچقو, بشقي بشقي, καὶ τὸ μικρότερον اوترو اوترو.

Πριονίζω بچمك بچمك, اوترمك اوترمك.

Πριόνισμα تلاش تلاش, توزي توزي, بچقو توزي بچقو توزي.

Πρίσκω, πρίζω شيشمك شيشمك. Πρίσκεσθαι (μὲ ὕλην) قبارمق قبارمق. Ἐπρίσθηκε τὸ πόδαρί μου قبارلدي ايلغم قبارلدي ايلغم.

Πρίσμα شيش شيش, قبارجق قبارجق, يومرو يومرو, قبرق قبرق. Σκορπίζω τὸ πρίσμα شيشي كيدرمك شيشي كيدرمك.

Πρὸ ὀλίγου اوكندن 'ὀνὲννντὲ, اوّل ἔββελ. Πρὸ πάντων جملدن اوّل δζὲμλεντὲν ἔββελ. Πρὸ καιροῦ ἰδὲ πρὸ πολλοῦ. Πρὸ πολλῶν χρόνων بوندن يل اوّل μπυννταὶν νιτζὲ γὴλ ἔββελ. Πρὸ ὀφθαλμῶν كوز اوكندن γγὸζ 'ὀνὲννντὲ, قرشو كوزه γγὸζὲ καρσὺ.

Προαίρεσις حسن ارادت, اختيار χὲσνὶ ἰραντὲτ, ἰχτιὰρ, كوكل γγὸνὲὶ.

Προαιρεῦμαι ἰδὲ θέλω.

Προάστειον واروش βαρόσ.

Προβάλλω تكليف اتمك, عرض ἄρζ, τεκλὶφ ἐτμέκ.

Προβατίνα ماريا μαριά.

Πρόβατον قويون, قيون, قوين κοὶὲν.

Προβιβάζω دخول اندرمك ντὲχὲὶ ἐττιρμέκ, ἰδὲ ἀ ὑψόνω.

Προβλέπω, προνοῶ τί پيشين كورمك πεσὶν γγὸρμὲκ, اوّلدن دويمك ἔββελντεν ντὲϊμὰκ — ἰδὲ προμηθεύω.

Πρόβλημα (ὅρ. μαθημ.) مسئله μεσελὲ, بلمجه μπιλμεδζὲ — πρότασις طلب ταλάμπ.

Προβοσκίδα τοῦ ἐλέφαντος فيل خرطمي خورطمي φὶλ χυρτυμέ.

Πρόγευμα قهوه التي καχβὲ ἀλτή.

Προγεύομαι قهوه التي يمك καχβὲ ἀλτὴ γεμέκ.

Πρόγνωσις ἰδὲ προφητεία.

Προγονὸς اوكي اوغل, اوكه 'ὀγγὲ, 'ὀγγεὶ ὄγυλ. Οἱ πρόγονοι ἰδὲ προπάτορες.

Προδίδω خيانت اتمك, خاينلق χαϊνλὴκ, χιανὲτ ἐτμέκ.

Προδοσία خاينلق χαηνλὴκ, خيانت χιανέτ.

Προδότης خاين χαήν.

Πρόδρομος الرو سكردیجي ἰλερὺ σεγιρντιδζί. Οἱ πρόδρομοι τοῦ στρατεύματος چرقاجيلر τζιαρκαδζιλέρ.

Προεδρεύω باشده اوترمق μπασὶτὲ ὀτυρμὰκ, باش اولمق μπὰσ ὀλμὰκ, سردارلق اتمك σερνταρλὴκ ἐτμέκ.

Προεδρία ἰδὲ πρωτεῖα.

Πρόεδρος باش μπὰσ, رئيس ρεῖς — τῆς βουλῆς افنديسي ديوان ντιβὰν ἐφεντισί.

Προέρχομαι كلمك γγελμὲκ, چقمق τζικμὰκ, حصول بولمق χυσὺλ μπυλμὰκ, صدور اتمك συντὺρ ἐτμὲκ, حاصل اولمق χασὴλ ὀλμάκ. Πόθεν προέρχεται; عجب قدن در ἀδζὲμπ νεντὲν ντίρ; قدن حاصل اولور νεντὲν χασὴλ ὀλέρ;

Προεστὼς باش μπὰσ, بوغ μπὰσ μπόγ. Οἱ προεστῶτες τῆς πόλεως شهر اعيان 'αϊὰνὶ σὲχρ.

Προετοιμάζω حاضرلامق χαζηρλαμὰκ, يراقلتمق γιαρακλατμάκ.

Προετοιμασία تدارك τενταρίκ.

Προζύμι خمير مايه‌سي χαμὶρ μαϊασή.

Προηγοῦμαι الرو كچمك, كتمك ἰλερὺ γγετζμὲκ, γγιτμέκ.

Προηγούμενος كچن γγετζὲν — ἑνὸς μοναστηρίου ἰδὲ ἡγούμενος.

Προθυμία تيزلك τεζλὶκ κτ.

Πρόθυμος حاضر χαζὴρ, چابك τζιαπὺκ, تيز τέζ. Εἶμαι πρόθυμος حاضر اولمق χαζὴρ ὀλμὰκ, حيزلنمك χιζλενμέκ.

Πρόθυρον چاردات τζιαρντάκ.

Προῖκα جهاز τζιχάζ, χυδ. τζεχίζ, τζεϊζ, جهاز δζιχάζ.

Προικίζω ويرمك , جهاز اتمك δζιχάζ, δζεϊζ έτμὲκ, βερμὲκ, جهازلمق δζιχαζλαμάκ.

Προικοσύμφωνον نكاح ملاهده μυαχεντεϊ νικιάχ.

Προϊὸν محصول μαχσύλ, πληθ. محصولات μαχσυλάτ.

Προκαλῶ εἰς μάχην ميدانه اوقمق μεϊντανὲ ὀκυμάκ.

Προκάτοχος اوكديج 'ὀντιδζ, سلف σελέφ. Ἐπὶ τοῦ προκατόχου μας سلفمز زماننده σελεφιμὶζ ζεμανηντά.

Προκείμενον ἰδὲ σκοπός.

Προκοπὴ ايول — ك ἐϊλὶκ, اچلمق ἀτζιλμακλὴκ.

Προκόπτω اچلمق ἀτζιλμὰκ, فايده لنمك φαϊντελενμὲκ.

Προκρίνω ἰδὲ προτιμῶ.

Προλαμβάνω ἰδὲ προφθάνω.

Προλέγω سويلمك πιστὶν σοϊλεμὲκ.

Πρόληψις ἰδὲ φαντασία.

Πρόλογος دیباچه μυκαντεμὲ.

Προμηθεύω كورم — ك γγὸρμὲκ — τινὶ τί يتشترم — ك γετιστιρμὲκ, اليويرمك ἀλιβερμὲκ.

Προμνήστρια انكه ἐγγὲ, انكه γενγγέ.

Πρόνοια θεοῦ قدر κὰντρ, καντὲρ, قدرت κυντρέτ.

Προνόμιον برات μπεράτ.

Προξενητὴς ἰδὲ μεσίτης.

Προξενῶ اولمق σεμπὲμπ ὀλμὰκ. Πολλάκις ὅμως ἐκφράζεται τουρκιστὶ διὰ διαβατικοῦ ῥήματος π. χ. προξενεῖν γέλωτα كولدرمك γγυλντυρμὲκ, προξενεῖν ἀηδίαν بيقدرم — ق μπηκτιρμὰκ, κτ.

Πρόοδος ἰδὲ προκοπή. Μὲ τὴν πρόοδον τοῦ καιροῦ كيدرك γγιντερὲκ.

Προοίμιον دیباجه ντιμπαδζέ.

Προσρατικὸν يشين كورمكلك πεσὶν γγὸρμεκλὶκ.

Προορισμὸς قسمت κισμὲτ, تقدير τακτίρ.

Πρόπαππος باباسي دده نك ντεντενὶν μπαμπασή.

Προπάτορες اتالر ἀταλάρ.

Προπέρυσι بلدر دكل اوتدكي يل μπολντὲρ ντεὶλ 'ὀτεκὶ γὴλ, يلشي يل γελισὶ γὴλ.

Προτέτεια شوخلق σοχλὴκ, هوادارلق χεβανταρλὴκ.

Προπέτης هوادار χεβανταὶρ, شوخ σὸχ, ادبسز ἐντεπσὶζ.

Πρόποδες τοῦ βουνοῦ اتكي , طاغ دیبي ντὰγ ντιμπὶ, ἐτεί.

Προπορεύομαι الرو كتمك ἰλερὸ γγιτμὲκ, اوكه دوشمك 'ὀνὲ ντοσμὲκ.

Προπύλαιον قپو اوكي καπὴ 'ὀνὸ, حيات χαϊὰτ, دهليز ντιχλὶζ.

Πρὸς طوغرو ντογρὸ, قرشو καρσὸ (δοτ.), يكا γιανὰ (ἀφαιρ).

Προσάυαμα, ἔναυσμα قو κὰβ.

Προσεκτικὸς دقيق μυκαϊὲντ.

Προσευχὴ صلوات ντοὰ, نماز ναμὰζ, صلوات σαλαβὰτ

Προσεύχομαι ايلا دعا ايتمك ντιὰ ἐτμὲκ, نماز قلمق νιαμὰζ κιλμάκ.

Προσέχω, δίδω προσοχὴν كوزلك كوزلمك γγὸζλεμὲκ, مقيّد اولمق μιὰκαϊὲντ ὸλμὰκ — φυλάττεσθαι صاقنمق σακινμάκ. Πρόσεχε صاقن σακὶν, ايتدها ἔτμεχα, كوم σανὰ ντέριμ, زنهار ζινχὰρ, اچ كوزكي ἂτζ γγὸζὲνὲ.

Προσηλόνω ἰδὲ μπήγω — τὴν καρδίαν كوكل وبرمك γγὸνὲλ βερμὲκ (δοτ.)

Προσήλυτος, ὁπαδὸς تابع ταμπὶ, يكي ايمانه γενὶ ἰμανὲ γγελμὶσ.

Πρόσθεσις (ἀριθμ.) جمل حسابي ζὲμμὲλ χισαμπὶ, جمله ζὲμλὲ, قره جمله καρὰ ζὲμλέ.

Προσθέττω قاتق κατμὰκ, ἰδὲ καὶ αὐξάνω.

Προσθήκη, ἐπαύξησις ترقّي τερακκὶ, زياده لك ζιαντελὶκ, قاتق κατμάκ.

Πρόσκαιρος قالمز καλμὰζ, فاني φανή.

Προσκαλῶ دعوت ايتمك ντοσὲτ ἐτμὲκ, اوقمق ὸκιμὰκ (δοτ.)

Προσκέφαλον, προσκεφάλαιον يصدق γιασὶκ. Ἀνιμῶ εἰς τὸ προσκέφαλον يصدقه γιασαμάκ.

Προσκλαίομαι ἰδὲ παραπονοῦμαι.

Προσκολλοῦμαι يابشمق γιαπισμὰκ, طوتنمق τετιμμὰκ, اولاشمق ὶλασμὰκ.

Προσκυνητὴς τοῦ ἁγίου τάφου حاجي χαζὶ.

Πηγαίνω εἰς προσκύνησιν τοῦ ἁγίου τάφου حاجيلك ايتمك χαζιλὶκ ἐτμὲκ.

Προσκυνῶ, πίπτω κατὰ γῆς εὐλαβείας χάριν يوز سورمك γὺζ σὺρμὲκ, يير اوپمك γὲρ ὸπμὲκ, باش اورمق μπὰσ βὲρμὰκ, اياغه دوشمك ἀγιαγνὰ ντὺσμὲκ.

Προσμένω صبر ايتمك σὰμπρ ἐτμὲκ, بكلمك μπεκλεμὲκ, كوپمك γγὺϊμὲκ (δοτ.) — ἀπανδεχαίνω, προσδοκῶν, قتلانمق κατλανμὰκ, اونمك ὸνμὲκ — μὲ πολὺν πόθον انتظار ايتمك ἰντιζὰρ τζεκμὲκ (δοτ.)

Προσοχὴ اچ كوزلولك ἂτζ γγὸζλὺλὺκ (دقّت ντικκὰτ, تقيّد τεκαϊὺντ), ἰδὲ καὶ προφύλαξις.

Προσπαθῶ ἰδὲ ἀγωνίζομαι.

Προσποιοῦμαι ἰδὲ ὑποκρίνομαι.

Προσαγὴ بيورق μπιὺρὲκ, بيورلدي μπιγιρελτὲ, بيوردي μπιὺρτὶ, امر ἔμρ, فرمان φερμὰν.

Προσάζω بيورمق μπιγιερμὰκ, امر, فرمان ايتمك ἔμρ, φερμὰν ἐτμὲκ. Σὸν τὸ προσάζειν فرمان سلطانمكدر φερμὰν σελτανὲμὲν ντὲρ.

Προσάζατε بيورك μπιὺρὲν.

Προσακτικὴ, ἡ امر ἔμρ.

Προσάτης ἰδὲ ὑπερασπιστής.

Προσρέχω ἰδὲ καταφεύγω.

Προσφάγι (ὀψώνιον) قاتق, قاتق κατὶκ, ازق ἀζὶκ, ἀζὲκ.

Πρόσφατος ἰδὲ νωπός.

Προσφέρω عرض ايتمك ἀρζ ἐτμὲκ, صونمق σονμὰκ.

Προσφορὰ عرض ἀρζ (تكليف τεκλὶφ) — ὑπὲρ τῶν νεκρῶν يدي قرقي ايتمك γεντὶ κιρκὶ ἐτμὲκ.

Πρόσχημα ἰδὲ πρόφασις. Ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς φιλίας دوستلق يوزندن, صورتندن ντοσλὲκ γὺζὲνντὲν, σὺρετιντὲν.

Προσωδία عروض ἀρὺζ.

Προσωπίδα, προσωπεῖον صورت سورت, ὁ ἔχων ταύτην صورتلو سورتلی.

Προσωπικῶς كندو كندى كندى (αμέσως μπινέφσιχι)

Προσωποληψία خاطر كوزتمكلك χατὴρ γγοζετμεκλίκ. Φυλάττω προσωποληψίαν خاطر كوزتمك χατὴρ γγοζετμέκ.

Πρόσωπον يوز يوز.

Πρότασις ἐν τῇ λογικῇ تقديم تقديم τακτιμὲ, ἡ ἡ μείζων كبرا كبرا κεμπρὰ, ἡ δὲ ἐλάσσων صغرا صغرا σεγρά.

Πρότερημα صغت صغت σιφὲτ, καὶ προτερήματα اخلاق اخلاق ἀχλὰκ, اوصاف اوصاف ἐβσάφ.

Πρότερος اوك اوك ὄν, الروكي الروكي ἰλερὲκί. Πρότερον اوّل اوّل ἔββελ, اوكدين اوكدين ὄντὶν, اوكر اوكر ὄνὲρ. Καθὼς πρότερον اوّلكي كبي اوّلكي كبي ἔββελκι κιμπί.

Προτιμῶ اسمك اسمك چوق دخي چوق دخي νταχὰ τζιὰκ ἰσεμὲκ, يك سومك يك سومك γὲγγ σεβμὲκ, مقدّم طوتمق مقدّم طوتمق μεκανττὲμ τετμάκ.

Πρόμιτα يوزي قوين يوزي قوين γὲζὲ κοϊὲν.

Πρῆνζος توج توج τὲὲζ, χυδ. τὲνὲζ.

Προϋπάντησις قرشو قرشو καρσὲ, راست راست ράς.

Προϋπαντῶ, ὑπάγω εἰς προϋπάντησιν قرشو قرشو καρσὲ γγελμὲκ, βαρμὰκ, وارمق وارمق, كلمك كلمك, استقباله استقباله ἰσικμπαλὲ βαρμὰκ, καὶ οἱ προϋπαντῶντες ἡγεμόνι τινὶ استقبالجيلر استقبالجيلر ἰσικμπαλὲζιλέρ.

Προϋποθέττω طوتمق طوتمق, اوّل فرض اتمك اوّل فرض اتمك ἔββελ φὰεζ ἐτμὲκ, τετμάκ.

Προφασίζομαι, ζητῶ, εὑρίσκω προφάσεις بهانه بهانه μπεχανὲ ἀραμὰκ, μπελμάκ.

Πρόφασις بهانه بهانه μπεχανὲ, عذر عذر ὄζρ.

Προφέρω اوقمق اوقمق ὀκεμὰκ, تلفّظ اتمك تلفّظ اتمك τελεφφὲζ ἐτμὲκ.

Προφητεία پيغمبرلك پيغمبرلك πεϊγαμμπερλίκ.

Προφητεύω يورمق يورمق γιορμὰκ, غايب سويلمك غايب سويلمك γαϊμπ σοϊλεμὲκ, بلمك بلمك μπιλμὲκ, ἰδὲ καὶ μαντεύομαι.

Προφήτης پيغامبر پيغامبر, پيغمبر پيغمبر πεϊγαμμπὲρ, (نبي نبي νεμπί, رسول رسول ρεσὲλ), ἡ ἡ προφῆτις پيغمبره پيغمبره πεϊγαμμπερέ.

Προφθάνω اوكرتمك اوكرتمك ὀνὲρτμὲκ, اوّل كلمك اوّل كلمك ἔββελ γγελμὲκ, كچمك كچمك σεγιρντιμντὲ γγετζμὲκ, ἰδὲ καὶ φθάνω.

Προφορὰ تلفّظ تلفّظ τελεφφὲζ.

Προφυλακτικὸς كوزي اچق كوزي اچق γγοζὲ ἀτζὴκ, καὶ προφυλακτικὸν (ἰατρικόν τι) صقلايجي صقلايجي σακλαϊτζὴ, حفظ ايدجي حفظ ايدجي χὲφζ ἐντιτζί.

Προφύλαξις كوز اچقلغي كوز اچقلغي γγοζ ἀτζηκλιγή.

Προφυλάττω صقلمق صقلمق σακλαμὰκ, حفظ اتمك حفظ اتمك χὲφζ ἐτμὲκ, καὶ προφυλάττομαι صاقنمق صاقنمق σακινμάκ.

Πρόχειρος حاضر حاضر χαζὴρ, طاشنجق طاشنجق τασὶναδζιάκ.

Προχθὲς دون دكل او بركون دون دكل او بركون ντὲὲν ντεὶλ ὁ μπὶς γγὲὲν, كون اوتدى كون اوتدى ὀτὲ γγὲὲν.

Προχωρῶ كچمك كچمك, وارمق وارمق, الروكتمك الروكتمك ἰλερὲ γγιτμὲκ, βαρμὰκ, γγετζμέκ.

Πρύμνη قيچ قيچ κὴτζ, دوپو دوپو τεπά.

Πρῴην اول اول ἔββελ. اقدم اقدم μπειντὰν ἄκτεμ

Πρωΐ, πρωϊνὸν صباح صباح σαμπάχ. Τὸ πρωΐ صباحين صباحين σαμπαχὴν, σαμπάχλιν, اركن اركنجه ἐρκὲν, ἐρκὲνζε

ἐρκενδζέ. Πολλὰ πρωΐ چين صباح τζίν σάμπαχ, پك اركن πὲκ ἐρκέν.

Πρώρα كمينك اوكي γγεμινὶν ὄνῦ.

Πρωταίτιος ἰδὲ αἴτιος.

Πρωτεῖον, πρωτεῖα باش μπάσ, صدر σάντρ.

Παραχωρῶ τὰ πρωτεῖα صدره يرمك, كچورمك σαντρὲ γγετζὔρμὲκ, γὲρ βερμέκ. Κατέχειν τὰ πρωτεῖα جلدن يوقري اوترمق δζὔμλεντὲν γιοκαρὴ ὀτερμάκ.

Πρωτομηνιὰ (νεομηνία) اي باشي ἄϊ μπασή.

Πρωτόπειρος ἰδὲ ἀρχάριος.

Πρῶτος اوّلكي ἔββελκι, الك ἴλκ. Πρῶτον اوّل ἔββελ. Πρῶτον πάντων اوّلا ἔββελα. Ἐν πρώτοις ابتدا ἰπτιντά.

Πρωτοτοκία حقّي بيوكلك μπὔγὔκλὔκ χακκή.

Πρωτότοκος اوّل دوغمش ἔββελ ντογμέσ.

Πρωτότυπον اصلي اصلي ἀσλὴ νὰμὲ, نسخه νὔσχά.

Πρωτοχρονιὰ يل باشي γὴλ μπασή.

Πταῖσμα صوچ σὔτζ, كناه γγὔνάχ.

Πταίστης صوچلو σὔτζλὔ.

Πταίω كناه اتمك, صوچ σὔτζ, γγὔνὰχ ἐτμὲκ, صوچلو اولمق σὔτζλὔ ὀλμάκ.

Πταρμίζομαι اقسرمق ἀκσηρμὰκ, اغسرمق ἀγσηρμὰκ, ὴ اخسرمق ἀχσηρμάκ.

Πτελέα قره اغاج καρὰ ἀγάδζ.

Πτέρνα اوكچه ὄκτζέ.

Πτερὸν قناد, قند καναντ — πτῖλον توي τὔϊ — τῆς σαΐτας يلك γελέκ. Ἡ δεξιὰ ὴ ἀριστερὰ πτέρυξ τῦ στρατεύματος صاغ قول وصول σὰγ κὸλ βὲ σὸλ κὸλ. Βάλλω πτερὰ εἰς τὴν σαγίτταν كزلمك γγεζλεμὲκ, يلكلمك γελεκλεμέκ.

Πτερωτὸς قنادلو καναντλή.

Πτηνὸν قوش κὔσ, اوچقن ὔτζκὔν.

Πτύσμα توكرك τὔκρὔκ.

Πτύω توكرمك τὔκὔρμὲκ — αἷμα قان قوسمق κὰν κὔσμάκ.

Πτώσιμος دوشك ντὔσὔκ, دوكلور ντὔκὔλὔρ.

Πτωχαίνω, γίνομαι πτωχὸς فقير اولمق φακὴρ ὀλμὰκ, فقيرلنمق φακὴρλανμὰκ, κοὶ ἐνεργ. فقير اتمك φακὴρ ἐτμέκ.

Πτωχεία فقيرلق φακὴρλὴκ, يوحسللق γιοχσὔλλὔκ.

Πτωχὸς فقير φακὴρ (πληθ. فقرا φὔκαρὰ) يوحسل γιοχσὔλ.

Πυκνόω قويولمق κὔϊὔλαμὰκ, سق, قويو, اتمك κὔϊὔ, σὴκ ἐτμέκ.

Πυκνὸς صق سيق σὴκ, اري ἰρὶ, قويو κὔϊὔ, قصق κησὴκ.

Πυκνότης سقلق σηκλὴκ, قويولق κὔϊὔλὔκ.

Πυξάρι چمشير τζιμσὶρ.

Πυξὶς حقّه χοκκὰ, قوطي κὔτὶ — ναυτικὴ اصوپو πὔσολὰ, اصلي اصلق κὔμπλὲ νὰμὲ — ὅπου φυλάττονται ἀρώματα قپورجق καπὔρδζὴκ.

Πυραλὶς پروانه περβανέ.

Πυραμίδα دكلو طاش ντὶκιλὶ τάσ.

Πύργος قله κὔλλὲ, قبه κὔμππέ.

Πυρκαϊὰ ينغين, يانغن γιανγὴν.

Πυρόβολος فشك φισέκ.

Πυρόω ἰδὲ ζεσαίνω.

Πυροσιὰ (τρίπους) اياق ساج σάτζ ἀγιάκ.
Πωγωνίας سقالو σακαλή.
Πωλάρι, πῶλος ἀλόγου طاي تاي τάϊ — ὄνου قودق κουντὸκ, κοντὸκ, صوپو σοπὰ, قولان κολάν.
Πώλησις صاتش σατήσ.
Πωλητὴς صاتجي σατηδζή.
Πωλητὸς, ὤνιος صاتلق σατηλὴκ, صاتلور σατηλὴρ, صاتملو σατμαλή.
Πωλύπους τῆς ῥινὸς κτ. بورن قصاباسي μπουρὸν κασαμπασὴ, لحم زايد λάχμι ζαΐντ.
Πωλῶ صاتق σατμὰκ — δημοσίως مزاد صاتق μεζαντὲ σατμὰκ, مزاد ويرمك μεζὰντ βιρμέκ. Πωλῶ πρώτην φορὰν اليك σεφτὲ ἀλμάκ. Πωλεῖσθαι εὐκόλως كچمك γγετζμὲκ, رواج بولمق ῥεβὰδζ μπολμάκ. Πωλεῖν ἀκριβὰ صاتق زياده ζιαντὲ σατμὰκ, ἢ πωλεῖσθαι ἀκριβὰ پاهالي παχαϊὰ τζηκμάκ.
Πωρικὸν يمش γεμὶσ (ὀψιμον μιβὲ, μεϊβέ).
Πῶς نيجه νὶδζε, ἀϊὶ νιτὲ, ἰδὲ ἢ τίνι τρόπῳ.

Ρ.

Ῥαβδὶ خخم χαχχὰμ, ربي ῥεμπτί.
Ῥαβδίζω چبوق چالمق τζιμπὸκ τζιαλμὰκ, اورمق, كوتك بصمق, دكنك ντεκενὲκ, κοτὲκ μπασμὰκ, βυρμάκ.
Ῥάβδος چبوق τζιμπὸκ, دكنك ντεκενὲκ, صوپو σοπὰ — κοντὴ καὶ κοντὴ استرويه ἴστρωπὰ, χυδ. τροπὰ — ποιμενικὴ چوبان دكنكي τζιομπὰν ντεκενεί.
Ῥαΐζω چاتلمق τζιατλαμὰκ, يارلمق γιαρλμάκ.

Ῥακὶ عرقي ἀρακὶ, χυδ. ῥακή.
Ῥάμμα ايپلك, ايپلك ἰπλὶκ — σιδηρένιον كنت κινὲτ — ἀπὸ μετάξι τριμμένον ابريشم ἰμπρισὶμ — ἀπὸ μετάξι χρυσωμένον, ἢ ἀσημωμένον قلابدان κηλαμπαντὰν, κηλαμπντὰν — ἀπὸ ἀσῆμι تل τέλ.
Ῥαντίζω سرپمك σερπμὲκ, صو سرپمك σὸ σερπμὲκ, فشقرلمق φησκιρλαμὰκ, صاچمق σατζμὰκ, پڤكرمك πὸφκὸρμέκ.
Ῥαντιστήριον مرش μερεσ, مرشت μερεσὸτ.
Ῥαπίζω چالمق, اورمق طبنجه اللّه μπὶρ σιλλὲ, ταμπανδζιὰ βυρμὰκ, τζιαλμὰκ, ἢ παθητ. يمك اللّه, بر طپانجه μπὶρ ταπανδζιὰ, σιλλὲ γεμέκ.
Ῥάπισμα اللّه σιλλὲ, طبنجه ταμπανδζιὰ, ἢ طپنجه ταπανδζιὰ, الپش σὲπελέ.
Ῥάπτης درزي, ترزي τερζί.
Ῥάπτω دكمك ντικμὲκ — πυκνὰ ἢ μὲ μικρὰς ῥαφὰς اكنلمك ἰνελεμέκ.
Ῥαφὴ دكش ντικὶσ.
Ῥάχις ارقه ἀρκὰ, سرت σὴρτ, اوكرغه ὀνυργά.
Ῥεβίθι نخود νοχὲντ.
Ῥεζὲς اوز ῥεζέ.
Ῥεοβάρβαρον راوند ῥαβὲντ, χυδ. روند ῥεβέντ.
Ῥεπάνι ترپ τὸρμπ, χυδ. τρὸπ.
Ῥετζίνη ايلجه ῥεδζινὰ, ῥετζινὰ, چام ساقزي τζιὰμ σακηζή.
Ῥεύγομαι كيكرمك γεγιρμὲκ, كيكرمك γγεγιρμέκ.

Ρ'εῦμα ἰδὲ ποταμὸς, χείμαῤῥος.

Ρ'ευματισμὸς طوغلوم ντεμαγὲ, ἢ ῥευματικὸς طوغلولو ντεμαγελὲ, ἰδὲ ἢ κατάῤῥυς.

Ρ'ευσὸς اقر ἀκὰς, جاري ὀζιαρί, صولو σελὲ. صوف σηβήκ.

Ρ'εφενὲς (σύμβολον) عارفانه ῥεφενὲ (ἀντὶ عارفانه ἀριφανέ).

Ρ'ῆμα فعل φίλ.

Ρ'ητὴ ἡμέρα عيد βαντέ.

Ρ'ητὸν ديش ντεῖσ, جوز σὸζ, قال καὶ — τῦ Μωάμεθ حديث χεντὶς — τῦ θεῦ آيت 'αϊέτ.

Ρ'ήτωρ كوزل سويليجي γγὸζὲλ σοϊλεϊδζί, اهل كلام ἔχλὶ κελιὰμ, متكلم μὲτεκελλίμ.

Ρ'ητῶς اشكارا ἀσικιαρὲ, اسم ورسمي ἰσμὲ ῥέσμιλέ.

Ρ'ῖγος قترلو سيما σιτμὰ τιτρεμεσί.

Ρ'ίζα كوك κὸκ.

Ρ'ιζικὸν ἰδὲ μοῖρα, τύχη.

Ρ'ιζόνω كوكلنمك κὸκλενμὲκ, ἢ μεταφ. تملنمك τεμελλενμέκ.

Ρ'ινὶ اكه ἐγγὲ, ايكه ἐϊγὲ, ἢ διὰ τὰ ξύλα دوربي, دربي τὲρπὲ.

Ρ'ινίζω اكملك ἐγγελεμὲκ, ايكملك ἐϊγελεμὲκ, دربيلك τὲρπιλεμέκ.

Ρ'ίνισμα اكندي ἐγεντὶ, تلاش ταλὰσ, اكه اوغي ἐγὲ ὲφαγή.

Ρ'ινόκερως كركدان κερκεντάν.

Ρ'ίπτω اتمق ἀτμὰκ (اورمق βερμὰκ, براقمق μπρακμὰκ)—κατὰ γῆς دوشرمك ντὲσὲρμὲκ, يره اورمق, چالمق γερὲ βερμὰκ, τζιαλμάκ.

Ρ'ιχότοπος كچيل γγετζίντ, سغي σιγή.

Ρ'ιψοκινδυνεύω جان اويناتمق ὀζιὰν ὀϊναμὰκ, ἀτμὰκ, كچمك سردن σερντὲν γγετζμέκ.

Ρ'όγα ἰδὲ μιθὸς — τῦ ταφυλίυ اوزم ὀζὲμ τανεσὶ — τῦ βυζίυ امجك ἐμὸζὲκ, امجك باشي ἐμὸζὲκ μπασή.

Ρ'ογχαλίζω (ῥέγχειν) خورلمق χορλαμὰκ, خرلمق χηρλαμὰκ, خرلدمق χηριλνταμάκ.

Ρ'όγχος, ῥοχάλισμα خيرلدي χηρηλντή.

Ρ'οδάκινον شفتالو σὲφταλή.

Ρ'οδοζάχαρη كل شكر γγὲλ σὲκὲρ.

Ρ'οδοκόκκινος كللو γγὲλλὲ, كلكون γγὲλγγὲν, χυδ. γγὲλγγὲλί.

Ρ'οδόμελι كلنكبين γγὲλενγγὲμπίν, جلنجبين ὀζὲλενὸζιμπίν.

Ρ'όδος, ἰδὲ ἢ ῥόδος, ἰδὲ ἢ τὸ πήδημα يوركك γγὲρεῖὲν γγὸτὲν βὰρ ἰσὰ, τζήκ μείντανὰ, ميدان اشه ἰὸτὲ μείντάν.

Ρ'οδόσαμον كل صويي γγὲλ σὲή.

Ρ'οζόλι عنبريه ἀμμπεριέ.

Ρ'όζος بوتراق μπὲτρὰκ — μιᾶς σανίδος بوداق μπὲντάκ.

Ρ'οὴ ἰδὲ τρέξιμον. Ρ'οὴ ἢ ἐκρεὴ ἰδὲ παλίῤῥοια.

Ρ'οΐδι نار νάρ.

Ρ'όκα اورك 'ὸρεκέ.

Ρ'οκάνι دندن ῥεντέ.

Ρ'οκανίζω دندملك ῥεντελεμὲκ, καὶ μεταφ. كومك γγεβμὲκ, γγιβμὲκ, كرمك γγεμιρμὲκ, كرلك γγὲμρὲνμὲκ, καὶ ἐπὶ σαρακίυ كوملك γγὲβελεμέκ.

Ρ'όπαλον طوپز — τοπὸζ — (σιδηρῶν, χρυσῶν) بوزدغان μπυζυτηγάν.

Ρ'οπὴ, ἐμβρίθεια τινὸς πράγματος اغرلق ἀγηρλὴκ, مملو μὲχιμλὶκ — ειγμὴ دم ντέμ. Ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμῶ طرفه العينده ταρφετὲλ.αὶνντὲ, ἰδὲ ὲ ειγμή.

Ρ'οσμαρῖνος (λιβανωτὶς) قره كونلك καρὰ γγὲνλὲκ, بالق اوتي μπαλὴκ ὀτύ.

Ρ'υθῶνι ذلك بورن μπυρὲν ντελὶκ, كز γγενὶζ.

Ρ'υμπίνι قرمزي ياقوت κηεμηζὴ γιακὲτ.

Ρ'ῶς, κατὰ ῥῶν مراده μὲραντζέ. Ἀποβαίνειν κατὰ ῥῶν راست كلمك ῥὰς γγελμέκ.

Ρ'υφῶ صورمق σορμὰκ, از از, صوره صوره σορὰ σορὰ, ἀζ ἀζ ἰτζμέκ. ايچمك

Ρ'υχᾶς چوجقجي τζιοχαδζή.

Ρ'υχικὰ قماش κυμάσ.

Ρ'ῶχον آوه چوق τζιοκὰ, χυδ. آوچ τζιοχὰ — ἰδὲ φόρεμα.

Ρ'ύζι (ὄρυζα) پرنج πιρὶνδζ, ὲ τὸ ρυζόγαλον سوتلو اش σὲντλὲ ἄσ.

Ρυθμὸς آقاغه καφιέ.

Ρυπαρὸς ὲ ῥύπος, ἰδὲ μυρδάρης, ἀκαθαρσία.

Σ.

Σάββατον جمع ايرتسي δζὲμὰ ἰρτεσί.

Σάβανον كفن κεφέν.

Σαβανόνω كفنلمك κεφενλεμέκ.

Σαβέρα اسلو ἰσιβ, صابوره σαμπυρὰ, ὲ σαβερόνω صابوره المق σαμπυρὰ ἀλμάκ.

Σαζάνι ἰδὲ κυπρῖνος.

Σαῖτα اوق ὄκ, ὲ ἡ μύτι ارمق ντεμρὲν — τῶν ὑφαντάδων كوپرية κὲπριέ. Προσαρμόζειν τὴν σαῖταν كزلك اوق ὄκ γγεζλεμέκ.

Σαϊτεύω, τοξεύω اتمق اوق ὄκ ἀτμὰκ, καὶ πληγόνω μὲ τὴν σαῖταν اوقلمق ὀκλαμάκ.

Σαϊτοθήκη اوقلق ὀκλὲκ, تيركش τερκὲσ.

Σακατεύω ὲ σακάτης ἰδὲ κολοβόνω, κτ.

Σακκί چوال τζὲβάλ.

Σακκοράφα چوالدوز τζὲβαλντὲζ.

Σακκῆλα آمسك κεσὲ, κισέ.

Σακκῆλι چوالجق τζὲβαλδζὴκ, آمسك κισὲ, κεσέ.

Σακκελιάζω آمسك κισελεμέκ.

Σαλαμάνδρα سلمندر σεμενντὲρ.

Σαλάτα ابللو, ابلو σαλατά.

Σαλεύω ἰδὲ σείω, ταράζω

Σαλιάγκι بوجك سوكلو σὲμὲκλὲ μπὲδζὲκ.

Σαλιβάρι ἰδὲ χαλινάρι, ὲ χαλινόνω.

Σάλιον سالیار سالیار σαλιὰρ, توكرك τὲκρὲκ, بصاق μπυσάκ.

Σάλπιγξ بورو μπορὲ, زرنا ζὲρνά.

Σαλπίζω چالمق بورو μπορὲ τζιαλμάκ.

Σαμάρι سمر σεμὲρ, ὲ σαμαρόνω سرلمك σεμερλεμέκ. Ἡ πληγὴ ἀπὸ τὸ σαμάρι ياغر γιαγὴρ.

Σαμῆρι سمور σεμμὲρ, χυδ. σαμὲρ, زردوا ζερντεβὰ, ὲ σαμυρόγυνα سمور كوركي σαμμὲρ κὲρκί.

Σανδάλι صالم σαιντὰλ, بشمق μπασμὰκ, نعلين ναλὴν.

Σανδαράχη سندروس σεντερὴς.

Σάνια قزق κηζάκ.

Σανίδι آكتا ταχτά. Σανίδια εἰς τὸν τοῖχον

ἑνὸς ὀνδᾶ ادا راڤه.

Σανιδόνω طوانلمق تابانلامάκ, ἰδὲ ἢ ταβάνι.

Σαπίζω چوريمك τζιρεμέκ, بوزلمق μποζιλμάκ.

Σάπιος چوريمش τζιρεμίς, چورك τζιρέκ, بوزق μποζέκ.

Σαπῦνι صابون σαμπέν.

Σαπωνίζω صابونلمق σαμπωνλαμάκ.

Σαράκι كوه γγιβέ, سوكت قوردي σόγγιτ κουρντὶ, كاغد بيتي κιαγήντ μπιτί.

Σαράφης صراف σαρράφ.

Σαρδέλλα (σαρδὼ) سردل σερντέλ.

Σάρκα (ἐπὶ ἀνθρώπου ἢ ζώων) ات ἔτ.

Σαρκασμὸς كسلندي κεσιντί, قرندي κιρντή.

Σαρκώδης ἰδὲ σωματώδης, παχύς.

Σαρόνω (σαίρειν) ἰδὲ σκουπίζω.

Σατράπης اولو بك ὀλὺ μπέϊ (سترب σε-τρέμπ.)

Σατρίκιον شطرنج σατράνζ.

Σατυρίζω هجا اتمك χιζζὰ ἐτμέκ, يرمك γερμέκ.

Σάτυρος يمان ادمي γεμπὰν ἀντεμί.

Σαῦρα كلر κελὲρ, كرتنكلر κερτενκελὲρ — κόκκινος صوغلجان σογιλζιάν.

Σαφηνίζω ἰδὲ ἐξηγῶ, ἢ σαφῶς ἰδὲ φανερά.

Σβύω (π. χ. τὸν λύχνον) سوندرمك σοντιρμέκ, سوندرمك σόντιρμεκ — τὸ γεγραμμένον μὲ τὸ κονδύλι چزمك τζιζμέκ.

Σγουρὸς ἰδὲ κατζαρός.

Σέβας طپو ταπὶ, ἰδὲ ἢ τιμή. Προσφέρειν τὸ σέβας طپو قلمق ταπὶ κιλμάκ.

Σεβάσμιος ἰδὲ τίμιος.

Σέβομαι ἰδὲ τιμῶ ἢ λατρεύω ἢ σέβας.

Σειρὰ صره, صره σιρὰ, السلسله σιλσιλὲ, ἰδὲ ἢ ἁρμαθιά. Σειρὰ καμήλων, μιλαρίων, ἀλόγων قطار κιτὰρ, طاولا ταβλά. Σειρὰ ὀδόντων كندولك κεντελίκ.

Σειρῆνες دكز مالیکي ντενίζ μελαϊκί.

Σείριος ἀστὴρ يلدز يالدق γιαλντὴκ γιλντὴζ, شعري σιρά. Αἱ ἀμφὶ τὸν σείριον ἡμέραι ايام باحور ἐγιάμὶ μπαχέρ.

Σεισμὸς τῆς γῆς يرك دپرسي γὲρ τεπρετμεσὶ, زلزله ζελζελὲ — ἐλαφρὸς زلزله جك ζελζελεδζίκ.

Σεισοπυγὶς قويرق صالن κιϊρὶκ σαλάν.

Σείω سرصمق σαρσατμάκ, دپرتمك τεπρετμὲκ, سلكمك σιλκμὲκ, صارصمق σαρσαμάκ, ἰδὲ ἢ ταράζω.

Σελήνη ἰδὲ φεγγάρι.

Σελληνιαζόμενος اي باصمش ἀϊ μπασμὶς, طوترق τυτιράκ, طوتاريغلو τυταριγλὶ, اوچوق طوتان ὀτζιὶκ τυτάν.

Σέλινον كرفس κερεφὶς, كروز κερεβίζ.

Σελὶς يوز γὶζ, صحيفه σαχιφέ.

Σέλλα τοῦ ἀλόγου اكر, اير ἐγὲρ. Τὸ ὑποκάτω τῆς σέλλας χρώσιμον صغري پوش σαγρὰ πόσ. Τὸ ξύλον τῆς σέλλας, ἡ ἀσράδη قلتق καλτάκ. Ἡ καμάρα τῆς σέλλας اير قاشي ἐγὲρ κασὶ, καὶ ὁ σελλοπαὶς سراج σαράζ.

Σελλόνω ايرلمك ἐγερλεμέκ.

Σεμίδαλις سميد لوي σιμὶντ ὀνὶ, καὶ τὸ ἐκ ταύτης ψωμὶ سميد σιμίντ.

Σεμνοπρεπῶς الب وركانه ἐντεμπὶ ἐρκιάν-

ιλε, ايله اصول ἐσύλ-υλα.
Σεμνὸς ἰδὲ χρησοήθης, φρόνιμος.
Σεντῦκι صندوق σανντύκ.
Σεπέτι سپت σεπέντ.
Σεπτέμβριος سپتمبر σιτεβρίς.
Σεραφὶμ اسرافيل ἰσραφὶλ, اسرافين ἰσραφίν.
Σερβέτα پشكير πισκὶρ, پشكر πεσκὶρ.
Σεῦτλον پازي παζὶ, سلق σήλκ.
Σημαδεύω نشانلمق νισανλαμάκ, نشان قومق νισὰν κομὰκ, ἐτμὲκ, علامتلمك ἀλαμετλεμέκ.
Σημάδι نشان νισὰν, ἰδὲ καὶ σημεῖον — τῆς πληγῆς يره μπερέ.
Σημαία ἰδὲ φλάμπουρον.
Σημαίνω, δηλῶ دلالت ايتمك ντελαλὲτ ἐτμὲκ, ديمك اولمق ντιμὲκ ὀλμάκ. Τί σημαίνει; نه ديمكدر νὲ ντιμέκ-τιρ; نه معناسي μανασὴ νὲ ντίρ; نه دمكدر ὀντὰν μὲρὰντ νὲ ντίρ; Σημαίνει ἀδυναμίαν τυ ضعفندن عبارتدر ζαφηντὰν ἰμπαρὲτ ντίρ. Σημαίνειν τὸ πολεμικὸν جنك حربي چالمق ὀζὲνκ, χαρμπὴ τζιαλμὰκ, ἰδὲ καὶ ἀναχωρῶ.
Σημασία, σημαινόμενον معني μανὰ, μανή.
Σημεῖον نشان νισὰν, علامت ἀλαμὲτ, اشارت ἰσαρὲτ — βασιλικὸν ἐν ταῖς ὑπογραφικαῖς τῶν διπλωμάτων طغرا τυγρὰ — οἰωνὸς اوغور ὀγὺρ, اوغورلق ὀγυρλύκ.
Σημειόνω ἰδὲ σημαδεύω.
Σημειωτάρι علاجه τζετελέ.
Σημερινὸς بو كونكي μπὺ γγὺνκί.
Σήμερον بو كون μπὺ γγὺν, μπὸὺν.

Σηπιὰ مركب بالغي, ليمون σιπιὰ, μὺρεκκὲμπ μπαλιγή.
Σησαμόλαδον شرلغان ياغي σὺρλιγὰν γιαγή.
Σήσαμον چورك اوتي τζὸρὲκ ὸτύ.
Σῆψις چوركلك τζὺρὲκλὺκ, (يرلق γιζλύκ).
Σιαγόνι چكه τζενέ.
Σιάκι, βατὶς كدي بالغي κεντὶ μπαλιγή.
Σιγὰ, σιγανὰ يواش γιαβὰς, آهسته ἀχεσέ.
Σίγυρος امين ἐμὶν, ἰδὲ καὶ ἀσφαλής.
Σίδηρον دمر, دمور ντεμὶρ — τῆς Δαμασκῆς σκληρὸν پولاد πελάντ. Πληθ. τὰ σίδηρα, δεσμὰ زنجير ζινζὶρ, بوقاغي μπυκαγύ.
Σιδηρόνω (τὸ φόρεμα) اوتيلمك ὸτιλεμέκ.
Σικχαίνομαι ἰδὲ ἀηδιάζω.
Σικότι (ἧπαρ) جكر ζιγὲρ, قره جكر καρὰ ζιγὲρ. Πάθος τῦ σικοτίυ دن جكر ντὲρντ ζιγὲρ.
Σίλφιον عصلنك ἀσηλμπὲντ, καὶ ὁ ὀπὸς αὐτῦ حلتيت χιλτίτ.
Σιμὰ يقين γιακὴν (قريب καρὴμπ, قربنده κυρεμπιντέ).
Σιμαζόνω ἰδὲ συνάζω.
Σίμβλον قوان κοβάν.
Σιμὸς ἰδὲ κυτζομύτης.
Σίναπι خردل, خرطال χαρντάλ. Κόκκος σινάπιος تخم سپيد τὸχμὶ σιπίντ.
Σινδόνι بز انجه ἰνζὲ μὲζ — τῦ σεμνοῦ چارشاف τζιαρσάφ.
Σίσαρον هوج χαβὺζ.
Σίτα, κρησέρα الك ἐλὲκ, καὶ κοσκινίζω μὲ τὴν σίταν كچورمك الكدن ἐλεκτὲν γγετζιρμὲν, الممك ἐλλεμέκ.

Σιτάρι بغداي μπογυτάϊ, كندم κεντῦμ — ξεφλυδισμένον بلغور μπυλγὺρ, برغور μπῦρ-γῦρ. Σωρὸς σίτυ چاچ τζιὰτζ, چچ τζὲτζ, بغداي بغيني μπογυτάϊ γηγηνή. Σωρὸς σίτυ διὰ ἀλώνισμα سوليس τινὲς, سوس σινὲς. Ἡ ἀποθήκη τῦ σίτυ صرپون σαρπὲν ἰδὲ ἡ ἀποθήκη.

Σιτηρέσιον علوفه ὑλυφὲ, تعيين ταΐν.

Σιτίζω, παχύνω μὲ καρπὲς, ἰδὲ παχαίνω.

Σίφων لوله τὲλὲμμπὲ, پونپا πομπά.

Σιωπὴ سكوت σακιτλὶκ, سكوت σὲκὲτ.

Σιωπηλὸς ساكت σακὶτ, سوس σὲς.

Σιωπῶ سوس اولمق σὲς ὀλμὰκ, سوسمق συσμὰκ, سكوت ايتمك σὲκὲτ ἐτμὲκ, طنمق τήνμαμακ, ساكت اولمق σακὶτ ὀλμάκ.

Σκάζω چاتلمق τζιατλαμὰκ, ايرلمق ἀϊρηλμὰκ, يارلمق γιαρηλμὰκ, ἢ διὰ τὸ δέρμα, پتزلمق μπυρυσμάκ. Σκάζειν τὰ χείλη, ἢ φυλτακιάζειν دورشمك ντεπσιρμὲκ.

Σκάλα نردوان νερντιβὰν, نردبان νερντὲμπὰν, χυδ. μερντιβὲν.

Σκαλὶ بصمق μπασαμὰκ, نردوان اياغي νερντιβὰν ἀϊαγή.

Σκαλίζω τὰ ζιζάνια ايرتلمق ἀϊρτλαμὰκ, ἢ ὡς ἡ ὄρνιθα اشمك ἐσμὲκ.

Σκαλόνω چقمق αλمق αλمق τηρμανὰ τηρμανὰ τζηκμὰκ, طرمشمق τηρμὰσμάκ.

Σκαμμώνιον لوفوه σκαμυνιά.

Σκαμνὶ اسكمله ἰσκεμλὲ, اسكمني ἰσκεμνὶ — τῶν πραγματευτῶν πρὸ τῦ ἐργαστηρίυ بازار مپازار μπαζὰρ σεκισὶ, اسكنچه ντὲκιαντζὲ.

Σκανδαλίζομαι ἰδὲ πειρασμός.

Σκάνδαλον عبرت ἰβὶ φενὰ ἰμπρὲτ, ايبه فيتنه ἀϊβὶ φιτνέ. Προξενῶ σκάνδαλα قوپرمق — ايبه قالدرمق ἀϊβὶ φιτνὲ κοπαρμὰκ, καλντηρμάκ.

Σκαντζιλίθρα ἰδὲ σπινθήρ.

Σκαντζόχοιρος, ἐχῖνος كرپي κιρπί.

Σκάπτω قازمق καζμὰκ ἰδὲ ἡ βαθύνω.

Σκατὸν بوق μπὸκ, پوخ πὸχ, τῶν δὲ ζώων μάλιστα, οἷον προβάτυ κτ. قغ κήγ.

Σκατόνω بوقلمق μποκλαμάκ.

Σκαφίδα كمك تكنسي, خمير χαμὲρ, χαμὶρ, ἐκμὲκ τεκνεσὶ — τῆς βρύσης ايكنك τεκνέ.

Σκέδρον ἰδὲ μεμβράνη.

Σκελετὸν كمك قالمش اولو γγεμὶκ καλμὶς ὀλὲ.

Σκέλος انجك ἰνὸζὶκ. Ἀνοίγω τὰ σκέλη, σκελίζω بغدالمق μπαγυταλαμάκ.

Σκεπάζω اورتمك ὀρτμὲκ, قپامق καπαμὰκ — τὸ κεφάλι اورتمك باشني μπασηνὴ ὀρτμὲκ, شپقايي باشني قومق قلپغي, καλπαγὴ, σαπκαὴ μπασηνὰ κομὰκ, γγιϊμὲκ, ἢ σκεπάζω ἐμαυτὸν, σκεπάζομαι اورتنمك ὀρτὲνμὲκ, كينمك γγεϊνμέκ.

Σκεπάρι بالته μπαλτά.

Σκέπασμα اورتو ὀρτὲ — ἑνὸς ἀγγείυ قپاق καπὰκ — τῦ ἀλόγυ چول τζιὲλ, كچه κετζὲ — τῦ σώματος يورغان γιοργὰν, ἰδὲ ἡ κάλυμμα.

Σκεπαστὴ, σκέπη طام, دام ντὰμ, لو اوستي ἐδ ὀστὲ.

Σκεῦος ἰδὲ ἀγγεῖον. Τὰ σκεύη τοῦ οἴκου اواسبابي
بساطي , اواداناغي ἔδ ἐσπαμπή, ἀβαν-
ταυλιγή, μπεσατή, دوشمالر ντοῦσεμελὲρ
(ῥεωσίματα), اوروبا ἐρεμπά, ῥεμπά, قاش
ماش κὰσ μὰσ, او برق ἔδ μπάρκ.

Σκευωρία, δόλος كيرشيجيلك γγιριστιδζιλίκ,
كيرشيجي γγιριστμὲ, ὁ μηχανώμενος σκευω-
ρίας كيرشيجي γγιριστιδζί, ἰδὲ ὁ πανοῦργος.

Σκηνή, τέντα چادر τζιαντίρ, اوتاق ὀτὰκ
— τοῦ θεάτρου پردهسراى περντεγγιὰχ, نظر
μενζὲρ.

Σκηνόω ἰδὲ θεατοπεδεύω.

Σκῆπτρον اشتلجونا ἰστελχυνά.

Σκιάδι كولكلك γγόλγγελίκ.

Σκιάζω اوركتمك ὀρκὰτμὲκ, شاشرمق σασ-
σημὰκ, ἰδὲ καὶ φοβίζω.

Σκλαβεία اسيرلك ἐσιρλίκ, γεσιρλίκ,
طوتساقلق τυτσακλήκ.

Σκλαβόνω, πιάνω αἰχμάλωτον دري دل طوتق
المق ντιρὶ, ντὶλ τυτμὰκ, ἀλμὰκ, اسير اتمك
ἐσὶρ, γεσὶρ ἐτμὲκ.

Σκλάβος طوتساق τυτσὰκ, دل ντὶλ, اسير
ἐσὶρ, γεσὶρ.

Σκληραγωγία كسر نفس κέσρὶ νεφὲς, رياضت
ριαζέτ.

Σκληρὸς پك πὲκ, قتي κατὴ, قوي καβὶ.
سرت σὲρτ, καὶ ἐπὶ κρέατος قارت κὰρτ.
Μεταφ. ἰδὲ ἄσπλαγχνος.

Σκληρότης پكلك πεκλίκ, قتيلق κατηλήκ κτ.

Σκληροτράχηλος پك باشي πὲκ μπασὴ, سركش σερκὲσ.

Σκληρύνω پك اتمك πὲκ ἐτμὲκ, پكلتمك
πεκλετμὲκ, قتيلمك κατιλεμὲκ.

Σκολόπενδρα دوجك ντοβεδζίκ.

Σκομπρὶ سقومري σικομορὶ, ἰσκομμπρί.

Σκόνη, κόνις توز, طوز τόζ.

Σκοντάβω ك—ملنو σεντερμὲκ, دوشمك
ντοῦσμὲκ, يكلش ادم المق γγιαυλὴσ ἀν-
τὴμ ἀλμὰκ, καὶ σκοντάβω τὸ ποδάρι εἴς τι,
προσκρούω طوقنمق ντοκυμὰκ, ايلمك ἰλ-
μὲκ, ايلشترمك ἰλιστιρμὲκ, اوزنمق βυ-
ρυμὰκ, اورمق βερμὰκ, چاتق τζιατμάκ.

Σκόπελος, βράχος قيا καϊά.

Σκοπὸς نيت νιὲτ, مراد μὲραὶτ (مقصود
μακσὲτ, غرض γαράζ).

Σκορδαλιὰ ترطور τερετὸρ, صرمساقلق σαρ-
μισακλήκ.

Σκόρδον صارمساق σαρμισάκ.

Σκορπίζω صاچمق σατζμὰκ, طاغتمق ντα-
γητμάκ.

Σκορπίος عقرب ἀκρὲμπ — ἐν οὐρανῷ ἀστερισμὸς
قيوروغي κοϊρυγή.

Σκοτεινὸς قراكلو καραυλὴ, قراكو καραυὴ,
ايدنسز ἀϊντηνσὴζ, καὶ ἐπὶ χρωμάτων قويو
κυϊό. Σκοτεινόν τι μακρόθεν φαινόμενον قرالتي
καραλτή.

Σκοτιδιάζει قراكلو, قراكو, قراكلق اولمق
καραυλὴ, καραυὴ, καραυλὴκ ὀλμὰκ.

Σκοτίζω قراكلو اتمك, قراكو καραυὴ, καραυ-
λὴ ἐτμὲκ, طومانلمق ντυμαυλαμὰκ, καὶ
μεταφ. شاشرمق σασσημὰκ.

Σκοτόνω ἰδὲ φονεύω.

Σκότος قراكلق καραυλὴκ, قراكولق καραυ-
λὴκ, قراك καρὰν — βαθύτατον قپ قراكلق

κὰπ καρανλήκ.

Σκοτῦρα ايلاقلى ساسكنلىك, ἰδὲ καὶ ἀντράλα.

Σκέζω ἰδὲ φωνάζω.

Σκυλαρίκι (ἐνώτιον) اوچ كوپك كوپه.

Σκέπα اركچوك, اركچك, اركچوك سوپوركه.

Σκυπίδια, σκέπυρα سوپرنتي سوپورونتو, ἢ سوپورنتيلك سوپورونتولك.

Σκυπίζω سوپرمك, سوپورمك, سوپرمك سوپورمك.

Σκυριὰ دمر بوقي ونتميز مپوكه, پاس پاس.

Σκυριάζω پاسلنمق پاسلانماك.

Σκυτέλι ἰδὲ πινάκι.

Σκύφια (ἀραβ. اسكوف) ἰδὲ πῖλος.

Σκρόφα دشي طوكز دشيشي طوكز ونتونز ونتيسي, ونتيسي ونتونز.

Σκύβαλον دردي ونتورتي, χυδ. توتي, چوكك تزوكوك — ἑνὸς χυμένου μετάλλου بوق مپوك. Τὰ σκύβαλα τοῦ πρωκτοῦ كز تزك. Τὸ ἐν τῷ βάθει τοῦ σκύφου μένον σκύβαλον شراب سيراپ.

Σκυθρωπάζω پوسمق پوسماك, ἰδὲ ἢ λυποῦμαι.

Σκυθρωπὸς پوس پوس, ترشي ترش, ترش تورسي, يوزلو تورسي يوزلو.

Σκύλα قانجق قانجق.

Σκυλὶ كوپك كوپك, ايت, ات ايت — κυνηγευτικὸν او كوپكي او كوپك — Μελιταῖος Schoßhündlein ماستي ماستي — τριχώδης Pudel برق كوپك برق كوپك, قللو برق قللو برق مپاراك كوپك, صو كوپكي صو كوپك.

Σκυλόψαρον كوپك باليغي كوپك باليغي, كوپك اشك كوپك اشك.

Σκύπτω ايكلمك ايكلمك مپاش باش مپاش, اكلك باشني اكلك باشني مپاسنو اكمك, λυγίζω, χαμηλόνω.

Σκωλῆκι قورت كورت — τῶν βιβλίων, σίλφη قورتي قورتي σωكت قورتي σوكت قورتي σوگوت كورتو.

Σκωληκιάζω قورتلنمق كورتلانماك.

Σμαράγδι زمرد زمرد ζومورود, χυδ. ζومروت.

Σμίγω ἰδὲ ἑνόνω, ἀνακατόνω.

Σμικρύνω ἰδὲ μικρύνω.

Σμίλαξ بورسق بورسوك.

Σμιλάρι بچقي بچقي μπιτζκί, كزلك كزلك κεζλέκ.

Σοβαρὸς اغر باشلو اغر باشلو ἀγὺς μπασλὺ, وقار وقار ἔχλι βεκὰρ, وقارلو وقارلو βεκαρλοῦ.

Σοβαρότης اغر باشلولك اغر باشلولك ἀγὺς μπασλοῦκ, وقار وقار βεκάρ.

Σοδομίτης ἰδὲ ἀρσενοκοίτης.

Σοκάκι صوقاق صوقاق, سقاق سقاق σοκάκ.

Σολοικισμὸς غلط غلط γαλὰτ, ἢ σολοικίζω غلط سويلمك غلط سويلمك γαλὰτ σοϊλεμέκ.

Σοῦβλα شيش شيش σίσ. Περνῶ εἰς τὸ σουβλὶ شيش شيش σισὲ σανζμὰκ, σαπμάκ.

Σουληρὸς ἰδὲ μυτερός.

Σουβλίζω صانجمق صانجمق σανζμὰκ, ἰδὲ ἢ διαπερῶ.

Σουλτάνος سلطان سلطان σουλτάν.

Σοῦμμα جمله جمله ζοῦμλὲ, يكون يكون γεκὸν — τῶν ἀσπρῶν, τὸ κεφάλαιον مبلغ مبلغ μεμπλὲγ, قدر قدر καντάρ.

Σοῦπα ἰδὲ ζωμός.

Σοῦρβου اوس اوس ὀβὲς.

Σουφρόνω بوكمك بوكمك μπὸκμὲκ, قاتلمق قاتلماك, ἢ παθ. بوكلمك بوكلمك μπὸκλοῦμέκ.

Σοφία عقللولق ἀκηλληλὴκ, علم ἴλμ.

Σοφίζομαι نكلاولر قوندرمق νὔκτελὲρ κοντὔρμὰκ, فكرلمك, اراشمق ἰνδζὲ ἀραμὰκ, φικιρλεμέκ.

Σόφισμα نكلاو νὔκτὲ, ἰδὲ ὡ λεττολογία.

Σοφιστὴς نكلاولان νὔκτεντὰν, قلاشجه καλλαὔτζὲ, حرامزاده χαραμζαντέ.

Σοφὸς عقللو ἀκηλλὴ, عليم, عالم ἀλὶμ, عارف ἀρὶφ. Οἱ σοφοὶ علما ὔλεμὰ κτ.

Σπάζω ἰδὲ σκάζω.

Σπαθάριος سلطان ἰσπατὰρ, سلحدار στλιχτάρ.

Σπάθη τῶν φαρμακοπώλων ملق μιμπλάκ.

Σπαθὶ قلج κηλὶτζ, شيش σὶσ, مچ μέτζ.

Σπανάκι اسپناك ἰσπινάκ.

Σπάνιος از ἄζ, نادر ναντὴρ, سيرك σεὶρὲκ.

Σπανιότης سيرك σεὶρεκλὶκ, نادرلك ναντιρλὶκ, καὶ σπανιότητες, σπάνια πράγματα نفارق τεφαρὔκ.

Σπάνις ἰδὲ ἔλλειψις.

Σπανίως سيرك σεὶρὲκ.

Σπανὸς كوسه κὔσὲ, سقالسز σακαλσὶζ.

Σπαράγκι قوش قوش κὔσ κουμάζ.

Σπαράζω ἰδὲ κινῶ, ταράζω, σείω.

Σπάργανον قونداق κουντὰκ, بغرداق μπαγηρντὰκ.

Σπαργανόω قوندلامق κουντλαγὰ κομὰκ, قونداقلامق κουντακλαμὰκ, بغرداق μπαγηρντὰκ ἰτζνὲ ὅαρμὰκ.

Σπαρτίον قوه κοβὰ, ساز σὰζ, حصير اوتي χασὴρ ὅτὔ, سازلق σαζλὴκ ὅτὔ, قندره κεντερέ.

Σπαρτὸν, τὸ كرتر τερεκὲ, καὶ τὰ σπαρτὰ اكينلر ἐκινλὲρ, محصولات μαχσυλάτ.

Σπάσιμον, σπάσμα دبنتمپه, كدبنتمپه κὔ ντεμπὲ, كدبنتمپلك ντεμπελὶκ, καὶ ὁ σπασμένος دبنتمپه, دبنتمپلو ντεμπελὔ.

Σπασμὸς سكر چكلمسي σικὶρ τζεκιλμεσὶ — τῶν βλεφάρων غمز γάμζ.

Σπείρω اكمك ἐκμὲκ, اكين ἐκὶν ἐκμὲκ.

Σπέρμα ἀνδρὸς ارلك صويي ἐρλὶκ σὔγὲ, مني μενὶ, καὶ σπερματώδης ἀνὴρ توقورمش σεχβετλὶ.

Σπήλαιον مغاره μαγαρὰ, اين ἴν.

Σπηρὶ دانه ντανὲ — τοῦ σώματος قبارجق καμπαρδζὴκ, قبلق καμπαλὰκ, قرن اشي κὔεντ ἐσὶνὶ.

Σπῆτι ἰδὲ ὀσπίτιον.

Σπινθὴρ قغلجم κηγηλδζὴμ, ὡ σπινθηροβολῶ قغلجم اتمق, صاچمق κηγηλδζὴμ ἀτμὰκ, σατζμὰκ.

Σπλάγχνα ἰδὲ ἔντερον.

Σπλῆνα طلق, طلاق νταλὰκ.

Σπορὰ ἰδὲ σπέρμα.

Σποράδην بونده شونده σὔνντὰ μπὔνντὰ, يرير γὲρ γὲρ.

Σπόρος اكين, اكين ἐκὶν (تخم τὔχὲμ.)

Σπουδάζω ἰδὲ διαβάζω ὡ μελετῶ.

Σπουδαῖος اوقور يازار ὀκὔὲ γιαζὰρ, طليب ταλὶμπ, طالب علمه ἰλμὲ ταλὶμπ — μαθητὴς ὀκὔλὰ σοχτὰ Student.

Σπουδὴ اوكرنش ὄγρενὶσ (مطالعه μυταλεέ.)

Σπυργίτι سرچه σερτζὲ, قوشي داري ντορὴ κὔσὔ.

Σπρώχνω ايتويرمك itiirmék, اتمك itmék (هايدلمك χαϊντελεμέκ, χαϊνταλαμάκ) — μὲ τὸ ποδάρι اتك الاغلى ايا اغلى aγιάγ-ιλε ἀτμάκ, چلمك τζελμέκ.

Στάδιον ميدان μεϊντάν, ὁ واچ ميل بر ὕτζ μὶλ γέρ.

Στάζω, σαλάζω دامله — ق νταμλαμάκ, دامق νταμμάκ, اقمق طامله طامله ντάμλα ντάμλα ἀκμάκ — ἀπὸ τὲς πόρους سزمق σηζμάκ, ὁ κατασαλάζω ἐνεργ. ἰδὲ λαμβικάρω.

Σταθερὸς ἰδὲ σερεός.

Στάκτη كل κὺλ, καὶ سكتونرسن كل صويي κὺλ σὺϊ, صو كل κὺλ σὺ.

Σταλαγματιὰ دامله, دامله νταμλά.

Σταματῶ ἐν. دورمق ντυρντυρμάκ, ὁ ἐπὶ ῥευσῶν ὡς ἄνω, دكدرمك ντωτὺρμέκ, كسمك κεσμέκ.

Σταμνὶ بردق μπαρντάκ, تسي τεσί.

Στανικῶς جسلو كوك γγὸνὺλσὺζ, ارادسز ἰρα ντετσὶζ, ايله زور ζὸρ ἰλὲ, استمين ἰσέμεεν, بي لختيار μπὶ ἰχτιάρ.

Στασιώδης فتنه لو φιτνελὺ, ازغن ἀζγὺν.

Σταῦλος اخور ἀχόρ. Ὁ ἐπισάτης τῶν σαύλων امير اخور ἐμὶρ ἀχὸρ, χυδ. ἰμεροχόρ.

Σταυροδρόμι اغزي يول ντὸρτ γιὸλ ἀγζή.

Σταυρόνω كرمك, قومق, صليبه, خاچه χαζζὰ, σαλιμπὲ κομάκ, γγερμὲκ, خاچلمق χαζζλαμάκ, ὁ ὁ ἐσταυρωμένος مصلوب μασλὺμπ. Σταυρόνω τὰ χέρια ال بغلمق ἓλ μπαγλαμάκ, ال قاوشمق ἓλ καβὺσμάκ, καβὺσὺρμάκ.

Σταυροπόδι ἰδὲ διπλοπόδι.

Σταυρὸς حاچ χὰτζ, خاچ χὰζζ, چلپا τζελιπὰ, صليب σαλὶμπ, ὁ τὸ σημεῖον τοῦ σαυροῦ اسطاوروس ἰσαβρός. Κάμνω τὸν σαυρόν μου اتك اسطاوروس ἰσαυρὸς ἐτμέκ.

Σταφίδα زاقي ῥαζακὶ, قورو اوزم κὺρὺ ὺζὺμ, قوش اوزمي κὺσ ὺζὺμὺ, كشمش κισμὶσ, زبيب ζεμπίμπ.

Σταφυλαρμία اوزوم ترشيشي ὺζὺμ τὺρσὺσὺ.

Σταφύλι اوزم ὺζὺμ, γὺζὺμ — μὴ ὥριμον قوروق κὺρὺκ, خام اوزمي χὰμ ὺζὺμὺ, ὁ μία τζάμπα صلقم σαλκὺμ, اوزم صلقمي ὺζὺμ σαλκὺμὺ. Σταφύλια κρεμασμένα διὰ νὰ διαρκέσῃ περισσότερον καιρὸν اونك ἀβὲνκ, χυδ. هونك χεβὲνκ. Σταφύλι ξηρὸν مأوز بكلرجه μπεϊλερτζὲ, ازمير اشماهي ἰζμὶρ σιαχή.

Σταφυλίτης τοῦ λαιμοῦ دلچك ντιλτζὶκ, دلجك ντιλτζίκ.

Στάχυ باشق, باشاق μπασὰκ.

Στεγνόνω قورتمق κὺρὺτμὰκ, ὁ ἐπὶ λάσπης دپنمك τεπινμὲκ, ὡς اورتالق دپنديمي ὀρταλὴκ τεπινντί-μι; ἐσέγνωσαν οἱ δρόμοι;

Στεγνὸς قورو κὺρὺ, قوراقلو κὺρακλή.

Στειλιάρι صاپ, صاپ σάπ.

Στεῖρα استرون ἰσερὺν, طوغرمز ντογὺρμὰζ, قصر κησή.

Στεῖρος قصر κησὴ, جسلصو ἀσηλσὴζ.

Στέκομαι طورمق ντὺρμάκ.

Στέλλω كوندرمك γγὸντὺρμὲκ, يوللامق γιολλαμὰκ (اتك ارسال ἰρσὰλ ἐτμέκ).

Στενεύω دار اتك ντὰρ ἐτμὲκ طارلمق νταρλαμάκ

Στεῖον τῆς θαλάσσης بوغاز μπογάζ.

Στενὸς طار, دار ντὰρ, صق σήκ, ἢ ὁ στενόκαρδος كوكلو طار γγόυλῦ ντάρ. Πολλὰ στενὸς صم صق σήμ σήκ.

Στενότης طارلق νταρλήκ.

Στενοχωρία صقلت σηκλὲτ, صقلقلق σηκιλμακλήκ, καὶ στενοχωρῶ ἰδὲ ἀναγκάζω, βιάζω.

Στέργω, εὐχαριστοῦμαι خشنود اولمق χοσνοὺντ ὀλμὰκ, ἰδὲ ἢ συγκατανεύω, δέχομαι.

Στερεὰ γῆ ἰδὲ ξηρά.

Στερεόνω قوي, پك μπερκιτμὲκ, قوي, پك πὲκ, καθὶ ἐτμὲκ, قويلندرمق καθιλεντιρμὲκ (قرار, استحكام ويرمك καρὰρ ἰσιχκὰμ βιρμὲκ) — τὴν κατοικίαν μου εἰς ἓν μέρος كلليكلو σακιυλεημὲκ, καὶ σακιυλαυμάκ.

Στερεὸς, σαθερὸς پك πὲκ, قوي καθὶ, برك μπὲρκ, متين μετὶν, قرارلو καραρλῦ, ثابت σαμπὶτ.

Στερεότης برکك μπερκλὶκ, قويلك καθιλὶκ, پكلك πεκλὶκ, قرار καρὰρ, استحكام ἰσιχκὰμ.

Στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ يلدزلر كوكي γηλντηζλὰρ γγοῦ.

Στέρνα سارنج σαρνὶζ, حوض χαβὸζ.

Στεφάνι اسفان ἰσεφὰν — βασιλικὸν, σέφανος تاج كياني τὰζ κεϊανή. Τὸ στεφάνι τοῦ καδδίου چنبر τζεμμπὲρ.

Στεφανόνω تاجلق ταζλαμὰκ, تاج كيدرمك τὰζ γγιντερμὲκ.

Στεφάνωσις, στεφηφορία ἑνὸς βασιλέως κτλ. جلوس ζζιλοῦς.

Στῆθος بغر μπαγὴρ, كوكس γγοῦγῦς, ἢ ὅστις ἔχει καλὸν στῆθος διὰ ψάλσιμον خوب نغسلو χὸμπ νεφεσλί, ἢ ὅστις ἔχει λευκότατον στῆθος سمن كوكسلو σεμὲν γγοῦγῦσλῦ. Ἐκ στήθους ازبر ἐζμπὲρ, ازبردن ἐζμπερντέν.

Στηλιτεύω رسوا ايتك ρεζὶλ, ρεζὶλ, ρεσβὰ ἐτμὲκ.

Στημόνι اريشن, اريش ἐρὶσ. Περνῶ τὸν κρόκον εἰς τὸ στημόνι, στημονιάζω ارغاچلمق ἀργατζλαμάκ.

Στήριγμα, ἀκούμβισμα طياق, طيق, دياق ντὰϊακ, درك ντιρὲκ, ἢ μετ. ارقا ἀρκά.

Στηρίζω دايانمق ντὰϊαντηρμὰκ, طايانمق ντὰϊατμὰκ, طايانق اورمق ντὰϊὰκ βερμὰκ, دايامق ντὰϊαμάκ.

Στιγματίζω دامغلمق νταμγαλαμὰκ.

Στιγμὴ دم ντὲμ, لحظه λαχζὲ. Εἰς μίαν στιγμὴν بر دم ايچنده μπὶρ ντὲμ ἰτζιντὲ, بر نفس μπὶς νεφὲς, ἰδὲ καὶ ῥοπή. Ἐκείνῃ τῇ στιγμῇ در حال ντὲς χὰλ, اندق ἀντάκ.

Στιλβόνω ἰδὲ γυαλίζω.

Στίχημα بحث μπὰχς. Βάνω στίχημα بحث ايتك μπὰχς ἐτμὲκ, اوچه قومق ὄτζιὰ κομὰκ, اوچشمق ὄτζεσμάκ.

Στίχος بيت μπεῖτ, شعر σὶρ — riga سطر σατὴρ.

Στιχεργῶ بيتلر يازمق, شعر σὶρ, μπεῖτλὲς γιαζμάκ.

Στοὰ دهليز ντιχλὶζ, ντεχλὶζ.

Στοιβάζω (π. χ. τὸ λινάρι) اتمق ἀτμὰκ, قرمق κιρμὰκ — imballare استغلمق ἰσιφλεμὲκ.

Στοιχεῖον عنصر ἐνστὲς, πληθ. عناصر ἀνα-
στὴρ — ἰδὲ γράμμα.

Στολίδια γυναικὸς حلي χαλί, ἢ πληθ. احلية
ἐχλιέ, ἢ ἡ ἅτως ἐσολισμένη γυνὴ حلّيه χελιέ.

Στολίζω زينتلمك μπεζεμὲκ, زينت ζινετ-
λεμὲκ, زينت ويرمك ζινὲτ βιεμὲκ (دونانمق
ντονατμὰκ, دوزمك ντὲζμὲκ — εὐτρεπίζειν)
اورلمك 'ὀρελεμὲκ. Στολίζειν τὸ φόρεμα μὲ
ῥαφὰς κτ. نكتدلمك νιγγεντελεμὲκ, καὶ
σολισμένος كيمش γγεϊνμὶσ, قوشمش κυ-
σανμὴσ. Στολίζομαι كيرمك κιαφε-
τὲ γγιεμὲκ.

Στολισμὸς بزك μπεζὲκ, زينت ζινὲτ.

Στόλος دونانمه ντονανμά.

Στόμα اغز ἀγζ, ἀγὴζ — τρύπα اغزلق ἀ-
γηζλὴκ, اغز ἀγὴζ (دهان ντιχάν).

Στομάχι معده μιντέ. Στομαχικὸς معده
μιντὲ φαϊνταλὴ, يرار, يرايان γιαρὰρ, γιαραϊὰν.

Στομόνω قلغو كيدرمك κηλαγὴ γγιντιεμὲκ,
καὶ παθητ. كسكنلكي κεσκιυλιὶ
γγιτμὲκ.

Στυμπίζω قاقمق κακμὰκ, دوكمك ντὸγμὲκ,
ازمك ἐζμὲκ, ازدرمك ἐζντιεμὲκ, ἢ τὸ στυ-
πισῆρι دوكدو ντὸγντὲ.

Στυπὶ اسلي 'ὀστὲμπι.

Στυπόνω اسلملمك 'ὀστὲμπιλεμὲκ, طقمق
τηκαμὰκ, طاپلمق ταπαλαμὰκ.

Στύπωμα طقاج τηκὰζ, قپاق καπὰκ, طاپ
ταπά.

Στοχάζομαι ἰδὲ νομίζω, συμπεραίνω. Στοχά-
ζομαι, διανοοῦμαι اولمق فيتي νιετὶ ὀλμὰκ,
مران اتمك, ايدنمك, ايت اتمك
μὲραὶντ ἐτμὲκ, ἰντιυμὲκ.

Στοχασμὸς ἰδὲ γνώμη.

Στραβοκυττάζω اوجيله, اوجلدن بقمق
γγὸζ κιὶερυγὶ ἰλὲ, ὄδζ-ιυλα,
'ὀδζιυντὲν μπακμὰκ — τινὰ اتمك
τζεχρὲ ἐτμὲκ.

Στραβομυτζυριάζω (πρός τινα διὰ καταφρόνη-
σιν) ياكصلمق γιακσηλμὰκ. Μὴ στραβομυ-
τζυριάζῃς قاشي چاتمه τζιὰτμα κασή.

Στραβόνω اكري اتمك ἐγγρὶ ἐτμὲκ, اكريلتمك
ἐγγριλτμὲκ, ἰδὲ ἢ στραμπυλιάζω.

Στραβοπόδαρος اكري چاقلو ἐγρὶ μπαδζιακλή.

Στραβὸς اكري ἐγγρὶ, بوكري اكري ἐγγρὶ
μπὸγγρί.

Στραγάλι ἰδὲ ἀστράγαλος.

Στραγάλια لبلب λεμπλέμπ.

Στραγαλλιανὸς قوشي كتان κετὰν, κετὲν κυσή.

Στραγγίζω بزدن كچورمك μπεζντὲν γγετζιεμὲκ, سوزدرمك σὲζντὲρ-
μὲκ, سزدرمق σηζντιεμὰκ, καὶ πᾶν ὅ,τι
στραγγίζεται سزدو σὲζὲντὲ, σηζντή.

Στραγγιστῆρι سوزك σὲζὲκ, سوزكچ σὲζ-
γγὲτζ.

Στραγγυρία بل صوقلغي μπὲλ σουκλιγή.

Στραμπυλίζω, στραγγαλίζω (τὸ ποδάρι π. χ.)
بورمق μπυρμὰκ, بورقمق μπυρκμὰκ,
اكريلتمك ἐγριλτμὲκ.

Στράτα يول γιὸλ, ἰδὲ ἢ δρόμος.

Στράτευμα عسكر ἀσκὲρ.

Στρατεύω, πηγαίνω εἰς τὸν πόλεμον سفر اتمك
σεφὲρ ἐτμὲκ, سفرلمك σεφὲρ σεφερλε-

μὲν — ἰδὲ μισεύω.

Στρατήφημα فن فِن, خود. فِنت, ال ال, حيله خيلِه, تك رِنك.

Στρατηγὸς ἰδὲ ἀρχισράτηγος.

Στρατιώτης چري تزِري, جلكچي دزِنكتزِي, لوند لِوِنت, عسكرلو اسكِرلي, اوجاقلو ودزِياكلي, سفرلو سِفِرلي — χρισιανὸς εἰς τὰ σύνορα τῶν Τούρκων مارتولوس مارتولوس — μισθοφορεῖν πεπαυμένος اوتراق اوترَك, قوروجي قوروجي — ἐχθρικὸς αἰχμάλωτος διὰ νὰ κατασκοπεύσῃ τὸ ἐχθρικὸν σράτευμα دل ديل — παλαιὸς امكدار امكدار ἐμεκυτάρ.

Στρατολογῶ قالدرمق, يازمق, عسكر يازمق, ديوشرمك اسكِر قالدِرمَق, يازمَق, ديوشرمَك, ديوشرمَك.

Στρατοπεδεύω اوردوي قورمق اوردوي قورمَق, قوندرمق عسكري قوندِرمَق اسكِري, قونمق قونمَق.

Στρατόπεδον اوردو اوردو, اوردي اوردي. Κινῶ τὸ σρατόπεδον اوردوي قالدرمق اوردوي قالدِرمَق, كوچ ايتمك كوچ ايتمَك, كوچمك كوچمَك, عسكر قالقمق اسكِر قالقمَق, καὶ ὁ διατάττων τὸ σρατόπεδον قوناقجي باشي قوناقچي باشي.

Στρεβλὸς ἰδὲ σραβός.

Στρέμμα χωραφιو دونم دونم.

Στρίγα strix ἰδὲ μάγισσα.

Στρίδι استريديا استريديا, σριντιά.

Στριμόνω صقمق صقمَق, قصمق قصمَق, غلمبلك اتمك غلمبلك اتمَك.

Στριμύρα ἰδὲ πλῆθος.

Στρογγυλόνω دكرمي اتمك دكرمي اتمَك.

Στρογγυλὸς دكرمي دكرمي, ἰδὲ καὶ σφαιρικός.

Στρογγυλότης دكرميلك دكرميلِك.

Στρυθοκάμηλος قوشي دوه قوشي دوه.

Στρυφνὸς ككره ككره, خام خام.

Στρύφω (σρέφω) بورمق, مبرمك, چويرمك بورمَق, مبرمَك, چويرمَك, بوكمك بوكمَك, اورمك اورمَك — τὸ αὐτὶ كوشمال ويرمك كوشمال ويرمَك γνῶσμαλ βερμέκ. Στρύφω τὸ ῥάμμα ايپلك اكرمك ايپلِك اكرمَك, ἐπλίκ ἐγιρμέκ — τὰ μεσάκια صغامق صغامَق σηγαμάκ — τὸ ἄκρον ἑνὸς μανδυλίου κτ. διὰ νὰ μὴ ξεφτίσῃ قورمق قورمَق κηβηρμάκ ἰδὲ καὶ πιμπιλόνω — τὸν ὀμφαλὸν بورمق كوبك بورمَق كوبك γγόμπεκ μπερμάκ.

Στρῶμα دشك دشك ντῶσεκ — ἀπὸ μαλλὶ κτ. ملو ملو μιντὲρ, καὶ ἄλλο τι καλλίσερον دلو دلو σιλτὲ — μαλλιαρὸν دلك دلك κεμπὲ — ἀπὸ πτερὰ دوشكي دوشكي پوپلا πτπλὰ ντῶσεγί.

Στρώννω دوشمك دوشمَك ντῶσεμὲκ, دوشمك دوشمَك ντῶσετμὲκ.

Στύλος دك دك ντιρὲκ, دوغ دوغ ἀμὲντ.

Στυπτικὸς ἰδὲ σρυφνός.

Στύραξ قره قره καρὰ μπεχὲρ.

Στυφὸς ἰδὲ σρυφνός, καὶ συφάδα ككرلك ككرلِك κεκρελίκ, ككره ككره κεκρεμέ.

Στύφω τὸν χυλὸν τινὸς صقمق صقمَق σηκμάκ.

Στύψις شاب شاب σάμπ.

Σύγγαμβρος بجناق بجناق μπαδζιανάκ.

Συγγένεια خصملق خصملِق χησημλὴκ, اقربالق اقربالِق ἀκρεμπαλὴκ, قريبلق قريبلِق καριμπλὴκ.

Συγγενὴς خصم خصم χησὴμ, اقربا اقربا ἀκρεμπὰ, قريب قريب καρὴμπ. Οἱ συγγενεῖς خصملر خصملر χησημλὲρ, اقربا اقربا ἀκρεμπὰ (مطعلقات مطعلقات μὲτεαλληκάτ).

Σύγγραμμα تأليف τεελίφ, تصنيف τεσνίφ, كتاب κιτάμπ.

Συγγραφεὺς مؤلّف μϋελλίφ, مصنّف μϋσεννίφ.

Συγκατάβασις اغماض ίγμαζ, شفقت σεφκέτ. Δείχνω συγκατάβασιν اغماض ايتمك ίγμαζ έτμέκ (ἀφαιρ.), يوز ويرمك γϋζ βερμέκ, ويرمك ايتمك, استمالت ίσιμαλέτ έτμέκ, βιρμέκ. Εὑρίσκειν συγκατάβασιν يوز بولمق γϋζ μπυλμάκ.

Συγκαταβατικὸς اغماضجي ίγμαζζί, شفقتلو σεφκετλϋ.

Συγκαταλέγω, συγκαταριθμῶ صايمق σαϊμάκ, ايتمك ادخال ίντχάλ έτμέκ, عدّ ايتمك ἀντ έτμέκ, ὡ παθητ. عدّ اولنمق ἀντ ὀλυμάκ, اولمق معدود, داخل ντχήλ, μαντϋντ ὀλμάκ.

Συγκατάνευσις رضا ρίζά.

Συγκατανεύω راضي, قايل, تسليم اولمق ράζί, καήλ, τεσλίμ ὀλμάκ, بويين ويرمك μποϊϋν βερμέκ, بلي ديمك μπελί ντιμέκ, كوستر مك, رضا ويرمك ρίζά βερμέκ, γγϋφερμέκ. Συγκατανεύων ἐκολάκευσε بلي بسدن چكدي μπελί μπεστέν τζεκτί.

Συγκάτοικος اوداشـــق ὀντασήκ, همخانه χεμχανέ.

Συγκατοικῶ بله اوترمق μπιλέ ὀτυρμάκ, اولمق همخانه, اوداشق ὀντασήκ, χεμχανέ ὀλμάκ.

Συγκερνῶ ἰδὲ μετριάζω, ὡ νεμυλόω.

Συγκοπὴ حذف χάζφ.

Συγκρίνω روبار ايتمك ρυμπάρ έτμέκ, بكزتمك μπενζετμέκ, ايتمك تشبيه τεσμπίχ έτμέκ, يوزلشترمك γϋζλεστϋρμέκ.

Σύγκρισις روبار ρυμπάρ, γυμπάρ, تشبيه τεσμπίχ.

Συγκριτικὸν ὄνομα اسم تفضيل ίσμι τεφζίλ.

Συγχαίρω قوتلولمق κυτλυλαμάκ, تهنيه τεχνιελεμέκ, تهنيه ايتمك τεχνιέ έτμέκ, مبارك ميمك μϋμπαρεκλεμέκ, مبارك اولسون μϋμπαρέκ ὀλσϋν ντιμέκ.

Συγχίζω ἰδὲ ἀνακατόω, ἐναχλῶ, παροργίζω.

Σύγχισις ἰδὲ ταραχὴ θόρυβος.

Σύγχρανος ياشداش γιασϋντάσ, καὶ πληθ. ياشداشلر γιασϋνταστλέρ, اقران έκράν.

Συγχώρησις عفو ἄφβ, يارلغ γιαρλήγ, باغشلايش μπαγησλαήσ. Ζητεῖν συγχώρησιν, συγγνώμην τοῦ ἁμαρτήματος عفو طلب ايتمك ἄφβ ταλάμπ έτμέκ, صوچين ديلمك συτζήν ντιλεμέκ, καὶ ὅτε θέλει τις νὰ προφέρῃ ἄχκιμον λόγον λέγει μὲ συγχώρησιν, μὲ συμπάθειον ادب ايله έντέπ ιλέ, ادب سويليوب ايله έντέπ ιλέ σϋϊλεῖπ, حاشا حرمتكزه χασά χϋρμετινιζέ, ادب سويلمك έντέπ-τιρ σϋϊλεμέκ, عرضكه لايق دكل ήρζινέ λαήκ ντείλ.

Συγχωρῶ باغشلمق μπαγησλαμάκ, عفو ايتمك ἄφβ έτμέκ, كچمك γγετζμέκ (ἀφαιρ.) ὡ ἐπὶ θεοῦ يارلغمق γιαρλιγαμάκ. Ὁ θεὸς συγχωρήσαι αὐτῷ (τῷ νεκρῷ) الله رحمت ايلسون ἀλλάχ ραχμέτ ἐίλεσίν. Εἶναι συγχωρημένον, ἕξεσι جايزدر ζζαήζ ντίρ.

Συζεύγω قوشمق κυσμάκ, چفتلنمك

τζιφτλεντιρμὲκ, اشترمك ἐστιρμέκ.

Συζυγία ἰδὲ ἕνωσις — τῶν πλανητῶν اقتران ἰκτιρὰν — ἑνὸς ῥήματος بنا μπνά.

Σύζυγος, ἡ حلالا χελαλὲ, يولداش γιολντάς, همخانه χεμχανέ. Μὲ τὴν εὐγενεστάτην τε σύζυγον حرم محترمى ايله χαρέμ μεχτερεμί.ιλε, حليلهسى ايله χελιλέ ἰδζελιλεσί.ιλε, ἢ ὁ σύζυγος ἰδὲ ἀνδρας.

Συκαμινιὰ توت اغاجي τὲτ ἀγαδζή.

Συκάμινον توت, دوت, طوت τὲτ.

Συκιὰ انجير اغاجي ἰνδζίρ ἀγαδζή.

Σῦκον انجير ἰνδζίρ.

Συκόνω قالدرمق καλντιρμὰκ, ἰδὲ ἢ ὑψόνω.

Συκόνομαι قالقمق καλκμάκ.

Συκοφάγος, συκαλὶς انجير قوشي ἰνδζίρ κεσί.

Συκοφάντης افتراجي ἰφτιραδζί, قومضي κομζή, بهتانجي μπεχτανδζή, ἰδὲ ἢ κατήγορος.

Συκοφαντία افترا ἰφτιρὰ, بهتان μπεχτάν.

Συκοφαντῶ افترا ايتمك, بهتان μπεχτὰν, ἰφτιρὰ ἐτμὲκ, سويلمك γιμπὲτ σοϊλεμὲκ, دلمك ντιλλεμέκ. Μᾶς ἐσυκοφάντησαν بزي خلاف اكتديلر μπιζί χιλὰφ ἀνλαττιλέρ.

Συλλαβὴ هجا, هجه χεδζὲ, καὶ συλλαβίζω هجالمك χεδζελεμὲκ, هجا ايله اوقمق χεδζέ.ιλε ὀκεμάκ.

Συλλαμβάνω (ἐπὶ γυναικὸς) المق ἀλμὰκ, اولمق, كبه, حامله χαμιλὲ, γγεμπὲ ὀλμὰκ, ἢ ἐπὶ ζώων يوكلو اولمق γὲκλὲ ὀλμάκ.

Σύλληψις طوتش τετὲσ, حاملهلك χαμιλελὶκ, اولمقلق γγεμπὲ ὀλμακλὴκ.

Συλλογίζομαι دوشنمك ντὲσὲνμὲκ, فكر ايتمك φικὶρ ἐτμὲκ, اتك حطه μὲλαχαζὰ ἐτμὲκ, فكرلنمك φικιρλενμέκ.

Συλλογισμὸς فكر φίκρ, φικὶρ, دوشنمه ντὲσὲνμὲ — συμπέρασμα قياس κιάς.

Συλλύπησις condoléance تعزيه ταζιέ.

Συλλυπῶμαι τινὰ اجيمق ἀδζιμὰκ, يوركه γὲρεὲ ἀδζὴ γγελμέκ.

Συμὰ ἰδὲ σιμά.

Συμβαίνει دوشمك ντὲσμὲκ, كچمك γγετζμὲκ, واقع اولمق βακὴ ὀλμὰκ, (صدور حصول, وقوع بولمق σεντὲρ, χεσὲλ, βακὲ μπελμάκ.) Συμβαίνειν (τινὶ ἀνθρώπῳ) باشه كلمك μπασὲ γγελμὲκ, باشدن, كچمك, اشمق μπαστὲν ἀσμὰκ, γγετζμὲκ.

Συμβεβηκὸς, συμβὰν دوشن ντὲσὲν νεσιὲ, ماجرا μαδζερὲ, قضا καζὰ, وقوع βακὲ, قصه κησσὰ, اتفاق ἰττιφὰκ — φυσικὸν عرض ἀράζ — (ἀτυχὲς) بلا μπελιὰ, خطا χατά. Τὰ συμβάντα ماجرالر μαδζερὰλὲρ, سرانجام σερενδζιὰμ, واقعات βακιὰτ, عوارض ἀβαρὴζ. Κατὰ συμβεβηκὸς اولا νὰ γγιὰχ, ايله قضا, خطا χατὰ, καζὰ ἰλὲ, اتفاقا ἰττιφακέν.

Συμβιβάζω ἰδὲ τειρίζω ἢ εἰρηνεύω.

Συμβοηθὸς ἰδὲ βοηθός.

Συμβελάτωρ نصيحت ايديجي νασηχὰτ ἐντιδζί, تدبيرجي τεμμπιχτζί — ὁ ἐπὶ τῶν συμβελῶν consigliere مشاورجي μὲσαβερεδζί, ديوان اهليسي ντιβὰν ἐχλισί.

Συμβουλεύω اوكت , نصيحت ويرمك , 'ογγüτ, νασηχάτ βιρμέκ, ἐτμέκ, اوكتلمك 'ογüτλεμέκ. Συμβουλεύεσθαι τινὰ داشمق ντανησμάκ (δοτ. προσ.)

Συμβουλὴ اوكت 'ογüτ, نصيحت νασηχάτ — παραίνεσις, νουθεσία اولوك τεμπίχ — μεταξὺ δύο, ἢ πολλῶν, συμβούλιον مشورت μεσβερέτ, ομσιωρ μüσαβερέ. Δίδειν ἀλλήλοις συμβουλὰς ἢ νουθεσίας داشمك ντιλλεσμέκ.

Συμμαθητὴς خواجه داش χοτζιὰ ντάς, هم تلميذ χέμ τελμίζ, هم شاكرد χέμ σαγίρντ.

Συμμαχία برلك μπιρλίκ, اتفاق ντοσλύκ, ق—اشمقلر ἀχντλασμακλήκ, اتفاقلق ἰττιφακλήκ, ارب ἄχντ.

Σύμμαχος اتفاقلو دوست ἰττιφακλὴ ντός, دوست ντός, ارب ἀχντλή.

Συμμετρία اوزلك ἐννταζέ.

Σύμμικτα قرشق —ر χαρησὴκ σüιλὲρ, مجموع μεδζμυά.

Συμπάθιον, συμπαθῶ ἰδὲ συγχώρησις κτ.

Συμπάχω, συμπονῶ ἰδὲ συλλυπεῦμαι.

Συμπατριώτης دیارلو ντιαρλü.

Συμπεθεριάζω خصملق بغلق χησημλήκ μπαγλαμάκ.

Συμπεραίνω تخمين ايتمك ταχμὶν ἐτμὲκ, بولمق, قرينه ايله بلمك καρηνέ-ιλε μπιλμέκ, μπυλμάκ, قياس ايتمك κιὰς ἐτμὲκ, كوزمك σεζμὲκ, بولمق, فراست ايله بلمك φιρασέτ-ιλε ντüιμάκ, μπυλμάκ, μπιλμέκ.

Συμπέρασμα قياس κιὰς, ἰδὲ ἢ εἰκασία.

Συμπλέκω يابشمق ايلشتيرمك γιαπηστηρμάκ, چاتدرمق τζιαττηρμάκ.

Συμπολίτης همشهري χεμüσεχρὶ, χυδ. χεμüσερί.

Συμπόσιον ضيافت ζιαφὲτ, قونقلق κουνκλὲκ, مجلس μεδζλὶς, ميهمانلق μιχμανλήκ, شراب مجلسي σαράμπ μεδζλισὶ — τῆς περιτομῆς سنت دوكوني σünὲτ ντüγγüνὲ — μετὰ τὸν γάμον, ἐπαύλια پاچه كوني πατζιὰ γγüνέ.

Σύμπτωμα علامتي �لغك μπὶρ χασαληγὴν ἀλαμετὶ, ἢ πληθ. علامات ἀλαμάτ, اعراض ἀράζ.

Συμφέρει ἰδὲ χρησιμεύω. Δὲν μοὶ συμφέρει ال ويرمز ἔλ βιρμέζ.

Συμφέρον ἰδὲ ὄφελος.

Συμφορὰ بلا μπελὰ, دولو فورطنسي ντολὺ φορτυνασὴ, مصيبت μυσιμπέτ.

Συμφωνία, ἁρμονία μουσικὴ سازلر اهنكي σαζλὲρ ἀχενγγὶ — περὶ τιμῆς τινὸς κτ. بازار بازار μπαζὰρ, قول κάβλ. Μὲ συμφωνίαν νὰ... كه ايله بو شرط μπὺ σὰρτ ἰλὲ κὶ... Συμφωνία ὀνόματος μετ' ὀνόματος اضافت ἰζαφὲτ — ἐπὶ παραδόσει πόλεως ويره βερέ.

Σύμφωνον حرف χάρφ. Ἐκ συμφώνου, συμφώνως ἰδὲ ὁμοφώνως.

Συμφωνῶ περὶ τῆς τιμῆς بازارلشمق μπαζαρλασμάκ, قول ايدشمك κάβλ ἰντισμὲκ, بر اولمق μπὶρ ὀλμάκ, بازار ايتمك μπαζὰρ ἐτμὲκ, ἰδὲ ἢ συνομιλῶ — ὁμογνωμῶ بر اولمق μπὶρ ὀλμάκ.

Συναγώγιον τῶν Ἰουδαίων جمعات دزيماتي يخيلمك.

Συνάζω, συνάγω, συναθροίζω دوشرمك ويوشرمك ويوشرمك, جمع ايتمك دزيم ايتمك, دوشرمك ويوشرمك, قوپرمق كوپارماك, ἢ συνάγεσθαι ἔπεσθαι حاصل اولمق حاصل اولمق χασὴλ ὀλμὰκ, π. χ. τί συνάγεται ἐκ τούτου; بوندن نه حاصل اولور μπουντὰν νὲ χασὴλ ὀλούρ.

Συναλλαγὴ alolero μυαμελὲ, alalero μὔχιαφελὲ — ἰδὲ ἐμπόριον — τῶν ἀσπρῶν cambio اقچه بوزوسي ἀχτζὲ μποζμασή.

Συναναστρέφομαι قونشمق κουνοῦμὰκ, قرشمق καρῆμὰκ.

Συναναστροφὴ قونشلق κουνοῦλὺκ, الغت ἄλφὲτ.

Σύναξις ἰδὲ σύνοδος, συνέδριον.

Συναπαντῶ كلمك راست دوش, راست دوش ντοῦς, ῥὰς γγελμὲκ, صتاشمق σατασμὰκ, اوغرامق ὀγραμὰκ, قرشولمق καρσῦλαμὰκ, بولمق μπυλμὰκ.

Συνάπτω ἰδὲ εἰρίω — κάμνω (π. χ. φιλίαν μετά τινος) بغلمق μπαγλαμὰκ.

Συναριθμῶ ἰδὲ συγκαταριθμῶ.

Συνάφεια ἰδὲ συνέχεια.

Συνάχι ἰδὲ κατάῤῥους, ῥευματισμός.

Συνδαυλίζω, συμπῶ دوزلتمك اودون ὀντὲν ντοῦζελτμὲκ, اتشي بر يره چتمق ἀτεσὶ μπὶρ γερὲ τζιατμὰκ.

Σύνδεσμος عطف ἄτφ.

Σύνδυλος قپو يولداشي καπὴ γιολιτασή.

Συνδρομὴ ἰδὲ βοήθεια.

Συνέδριον مجلس μεζλὶς, ديوان ντιβὰν, جمعيت دزيميت — δημόσιον غلبه ديواني γαλεμπὲ, χυδ. καλαμπὰ ντιβανί.

Συνεθίζω الشمق ἀλησμὰκ, اوكرنمك ὀγρεμμὲκ, ἰδὲ ἢ συνήθεια. Συνηθίζειν νὰ ... عادتي وار اولمق ἀντετὶ βὰς ὀλμὰκ, كلمك γγελμὲκ, ἰδὲ γραμματ. σελ. 92.

Συνειδὸς قلبك اضطرابي καλμπὴν ἰζντιραμπή, انصاف ἰνσάφ.

Συνεισφέρω ἰδὲ βοηθῶ.

Συνέπεια دنيتيدزه, بوندن حاصل اولان μπουντὰν χασὴλ ὀλὰν.

Συνεργάτης امكداش ἐμεκντάσ.

Συνέργεια ἰδὲ παρακίνησις. Συνεργεία διαβόλου شيطانك يلتيسي σεϊτανὴν γελτμεσίλε.

Συνεργῶ چالشمق ياردم ايتمك μπιλὲ τζιαλησμὰκ, ἢ συμβοηθῶ γιαردم ايتمك γιαρντὴμ ἐτμὲκ, بولنمق μπυλυνμὰκ.

Συνερίζομαι قزقنمق κηζκανμὰκ, اونكولشمك ὀνεγγυλεσμὲκ, حسد ايدشمك χασὲντ ἰντισμὲκ — τινὰ ἰδὲ μιμοῦμαι.

Συνερισία قزقانجيلك κηζκανδζιλὶκ, اونكولك ὀνεγγυλὺκ, حسد χασὲντ, كونو γγόνὺ.

Συνεφιάζειν بولتلنمق μπυλυτλανμὰκ.

Σύνεφον بلوت, بولت μπυλὺτ.

Συνεφώδης بلوتلو μπυλυτλὺ, پوس πὺς, سوممپولو σὔμμπὔλὺ.

Συνέχεια اولاشقلق ὕλασηκλὴκ. (Ὁμιλία) χωρὶς συνέχειαν اويمز اويماز, ايپي صاپي ὕϊμὰζ, يوق ἰπὶ σαπὴ γιόκ.

Συνηγόρος ἰδὲ ἀδοκάτος.

Συνήθεια عادت ἀντὲτ, خوي χὲϊ. Ἀποκτῶ μίαν συνήθειαν عادت ايدنمك ἀντὲτ ἰντιν-

μέκ. خويلنمق خيلانمق, خيلانمق خويلانمق.

Σύνθεσις تسليف تسليف تسنيف.

Συνθέττω (βιβλίον) تسليف تسليف, اتشا اتمك تسليف, تسنيف, ایسا ایتمک — ὕμνοι, τραγῳδὶ ترکي بغلامق تورکی بغلامق.

Συνθήκη قول قبل, شرط شرط, عهد عهد.

Συνθῆκαι τῆς εἰρήνης صلح ملاشلري بتورملري سلخن مانتلری, بتورملري, مصالحه مصالحه.

Συνοδεύω اشمك اشمك, يولداشلق يولداشلق, اتمك ایتمک γιολυντασλὴκ, γιαρلىك یارلیق, يولداش یولداش, اولمق اولمق γιολυντασ ὁλμάκ.

Συνοδία يولداشلق یولداشلق γιολυντασλὴκ — ὁπαδοί طايفه طایفه τάϊφὲ — convoglio نفر نفر νεφερ, κτ. π. χ. δίδειν τινὶ συνοδίαν يولداش, ادم, نفر یولداش, ادم, نفر قوشمق, قوشترمق قوشمق, قوشترمق γιολυντασ, ἀντάμ, νεφὲρ κοσμὰκ, κοσ̈τερμάκ.

Συνοδοιπόρος يولداشي یولداشی γιολ γιολυντασὴ — ἀκολεθῶν ايقداش ایقداش ἀγιακτάσ.

Συνοδοιπορῶ يلمك یلمک μπιλὲ γγιτμέκ.

Σύνοδος ἐκκλησίας جمع جمع δζέμι ἐλεμὰ — σύναξις اوترنمك اوترنمک ὑτερνὲκ, مجلس مجلس μεδζλὶς, ديوان دیوان ντιβάν.

Συνοικέσιον نكاح نکاح νικιὰχ, عقد نكاح عقد نکاح ἄκντι νικιὰχ.

Συνομήλιξ ياشلو یاشلو μπὶς γιασλὴ, ياشداش یاشداش γιασ̈ντάσ.

Συνομιλία مصاحبت مصاحبت μὲσαχεμπὲτ, ἰδὲ ὁμιλία, συμφωνία.

Συνομιλῶ اتمك اتمک, صحبت صحبت, مصاحبت مصاحبت μεσαχεμπὲτ, σὸχμπὲτ, μὲχαβερὲτ ἐτμὲκ, سويلشمك سویلشمک σὸϊλεσμὲκ, بولشمق بولشمق μπιλεσμὰκ — συμφωνῶ قولشمق قولشمق καβλασμὰκ, قوللاشمق قوللاشمق καβλλασμὰκ, مقاوله مقاوله قول اتمك قول ایتمک κὰβλ, μεραβελὲ ἐτμὲκ, اوزلاشمق اوزلاشمق ὀζλασμάκ.

Συνόμορος شوراطاش شوراطاش σιωρντάσ.

Συνοπτικὸς موجز موجز μεδζὶζ, مجمل مجمل μεδζμὲλ.

Συνορεύομαι شورلنمق شورلنمق σιωρλανμὰκ, شورداش شورداش σιωρντὰσ ὀλμάκ, اولمق اولمق σιωρντὰσ ὀλμάκ.

Σύνορον شور شور σινὸρ, حد حد χὰντ (πληθ. حدود حدود χεντεντ), سرحد سرحد σερχέντ. Βάλλω σύνορα شور, حدود كسمك شور, حدود كسمك, قومق قومق σινὸρ, χεντεντ κεσμὲκ, κομὰκ, شورلمك شورلمك σιωρλεμὲκ, σιωρλαμάκ.

Συνουσιάζομαι اتمك جماع جماع δζιμὰ ἐτμὲκ, عمل اتمك عمل ἀμελὶ ἐτμὲκ, سكشمك سکشمک σικισμὲκ, دخول اتمك دخول ἀβρετὲ ντεχὲλ ἐτμὲκ, καὶ ἐπὶ πτηνῶν ζευγαρόνομαι چفتلشمك چفتلشمک τζιφτλεσμὲκ, اشلمك اشلمک ἐσλεμὲκ.

Συνουσιασμὸς جماع جماع δζιμὰ — τῶν ἀλόγων ζώων ايغري ایغری ἀϊγηρὴ. Ὀργάζειν πρὸς τὸν συνουσιασμὸν اولمق جوشقن اولمق δζοσκὲν ὀλμάκ.

Σύνοψις ايده ایده ἐπιτομή.

Σύνταξις نحو نحو νὰχβ, نحو نحو, علم نحو علم نحو ἰλμὶ νὰχβ.

Σύνταχα اركن ارکن ἐρκὲν, ايده ایده πρωΐ.

Συντέμνω اجمال اتمك اجمال اتمک ἰδζμὰλ ἐτμὲκ, ايده ایده κοντεύω.

Συντομία قصلق قصلق κισσαλὴκ, اختصارلق اختصارلق ἰχτισαρλὴκ, اختصار اختصار ἰχτισὰρ. Ἐν συντομίᾳ, συντόμως ايسا ایسا ..., اختصار اوزره اختصار اوزره

ἰχτισὰρ ἔζρὲ, بالجملة μπιλ.δζἔμλέ.

Σύντομος ἰδὲ συνοπτικὸς — ἢ ὁ συντόμως λαλῶν اجمالجي ἰδζμαλδζὴ, مختصر الكلام μἔκτεσιρἔλ.κελἰἀμ.

Συντοπίτης ἰδὲ συμπατριώτης.

Συντρά=ζος ورمه χεμτοφρὰ, اكيل ἔκιλ.

Συντρέχω ἰδὲ βοηθῶ.

Συντριβὴ καρδίας دل شكستكي ντὶλ σικεσὲὶ, انكسار ἰνκισὰρ, καὶ ὁ συντετριμμένος τὴν καρδίαν شكسته دل μἔνκεσὶρ, دل شكسته ντὶλ σικεσέ.

Συντρίβω ἰδὲ κομματιάζω, λιανίζω, τζακίζω, τρίβω.

Συντροφεύω ἰδὲ συνοδεύω.

Συντροφία يولداشلق γιολνταστλὴκ, يارانلق γιαρανλὴκ — ἐμπορικὴ اورتاقلق ὀρτακλὴκ.

Σύντροφος يولداش γιολντὰς, اياقداش ἀ. γιακτὰς, يار γιὰρ, دوست ντὸς, ياران γιαρὰν — ἐμπορίᾳ اورتاق ὀρτὰκ, شريك σερὶκ.

Συνωμοσία برلك μπιρλὶκ, اتّفاق ἰττιφὰκ. Κάμνειν συνωμοσίαν اتّفاق اتمك ἰττιφὰκ ἐτμὲκ, اندلشمق ἀντλασμὰκ, ال بر اتمك ἔλ μπὶρ ἐτμὲκ, كوكل بر, راي بر اولمق γγὸνἔλ μπὶρ, ῥεὲὶ μπὶρ ὀλμὰκ.

Συνωμότης حصّادار χισσεντὰρ. Οἱ συνωμόται جلّالبلر ζἔλλαλιρὲρ, زوربالر ζορμπαλὰρ.

Συνώνυμος اداش ἀντὰς, برمعنى μπὶρ μανὰ. Λέξις συνώνυμος لغت مشترك λογάτὶ μεστερικέ.

Συριγμὸς سقلق σηκλὴκ.

Σύριγξ دكدرى σὴριγγὰ, ἰδὲ καὶ φλογέρα.

Συρίζω سقلق ويرمك σηκλὴκ βιρμὲκ.

Σύρμα دورمه, دورمه σηρμὰ, تل τηλά.

Συρέπι شربت σερμπὲτ, καὶ ὁ κατασκευάζων συρέπια شرباتي σεραμπατή.

Συρτάρι دچك τζεκμεδζέ.

Σύρτης دورمه ντεμὶρ σὲρμὲ, ἰδὲ καὶ μοχλός.

Σύρω چكك τζεκμὲκ — σφαρίζω دوزمه σὲρὲτμὲκ, σὲρτμὲκ, دوركمك σὲρὲκλεμὲκ — κατόπιν اويدرمق ὔιντερμὰκ, καὶ σύρειν πρὸς ἑαυτὸν چكنمك τζεκινμὲκ. Σύρεσθαι ἐπὶ κοιλίας ἰδὲ ἕρπειν, καὶ σύρεσθαι, σφαρίζεσθαι طاينمق ντὰϊνμὰκ, قايمق καϊμὰκ, قايپمق καϊπμὰκ, دطيرنمق τηἰρανμὰκ.

Συσαίνω اصمارلمق ἰσμαρλαμὰκ.

Σύσασις دل يارمي ντὶλ γιαρντημὴ, ذكر جمل ζἰκρὶ δζεμίλ.

Συσέλλομαι ἰδὲ ἐντρέπομαι, φοβοῦμαι.

Σύσημα درج ντὲρεδζ.

Συσολὴ چكلمه τζεκιλμὲ — ἰδὲ ἐντροπή.

Συσρατιώτης چمجك χεμὸζενὴ, يولداش γιολντὰς.

Συχνάζω وارمق صقچه, صق صق σὴκ σὴκ, σηκτζὲ βαρμὰκ, صقلامق σηκλαμὰκ, واروب كلمك βαρὲμπ γγελμὲκ, قونشمق κονεσμὰκ, καὶ μὴ συχνάζειν وارمز كلمز βαρμὰζ, γγελμὲζ ὀλμὰκ. Τόπος συχνασμένος ايشلك ἰσλὲκ.

Συχνάκις صق, سق σὴκ, صقچه σηκτζὲ, چوق كره τζὶὸκ κερρέ.

Συχνὸς صيق, صق, سق σὴκ.

Σφάζω بوغازلمق μπογαζλαμάκ.
Σφαῖρα طوپ τὸπ, الله روم ῥομμπαλὲ — γῆς ἢ οὐρανοῦ globo كره κοῦρὲ, γγοῦρὲ, γγοῦλέ.
Σφαιρικὸς, σφαιροειδὴς طوپلاق τοπαλάκ.
Σφαλερὸς يكلشلو γιανλισλοῦ, غلطلو γαλατλή.
Σφάλλω يكلمق γιαννλμὰκ, ياكلش اتمك γιανλησ ἐτμὲκ, ἰδὲ καὶ πταίω.
Σφαλλῶ ἰδὲ κλείω.
Σφάλμα ياكلش, يكلش γιανλησ — πταῖσμα صوچ σοῦτζ, جرم δζοῦρμ, كناه γγοῦνάχ.
Σφένδαμνος دش بوندق ντὲσ μπουντάκ.
Σφενδόνη صپان σαπὰν, فلاسنك φελασένκ.
Σφήκα يبان ارو, اروسي γεμπὰν ἀρὸ, ἀρυσή.
Σφῆνα قمه, ملق καμὰ, چوي τζιβί.
Σφίγγω صقمق σηκμὰκ, قسمق κησμὰκ, قصترمق κηστηρμὰκ, بغلمق μπαγλαμὰκ, چكمك τζεκμέκ. Σφίγγειν (τὰ χείλη, τὸ στόμα) بزمك μπεζμέκ.
Σφίγξ انسان ميمون ἐνσεννὶ μεϊμοῦν.
Σφικτὸς καὶ σφικτὰ محكم μυχκὲμ, پك πὲκ, پكچه πεκτζὲ, قوندجه καβιδζέ.
Σφοδρὸς كسكين κεσκὶν, ἰδὲ καὶ ὁρμητικὸς, ὁριμὺς, ἀψύς.
Σφοδρότης كسكينلك κεσκινλίκ.
Σφονδύλι τῆς ῥόκας اغرسق — اغرسق ἀγηρσὰκ, ἀγηρσὰκ, καὶ τὸ σφονδύλι, ὁ τύλος τοῦ βαγενίου طاپه ταπά.
Σφόρα سجم σιδζίμ, ايپ ἴπ.
Σφυγγάρι سونكر σοῦνγγέρ.
Σφυγγάτον قيغاج καϊγανὰ, χαϊγανά.
Σφυγγίζω سلمك σιλμὲκ — τὸν λουόμενον μὲ σακοῦλι κτ. كيسه κεσὲ σοῦρμέκ.
Σφραγίζω ἰδὲ βυλλόνω.
Σφυγμὸς نبض νάμπζ.
Σφυρὶ چكيچ, چكيچ τζεκιδζ, καὶ چاكوچ τζιακοδζ, چكيچ τζεκίτζ.
Σχάζω حجامت اتمك χεδζιαμὲτ ἐτμέκ.
Σχεδία صال σὰλ, صالجه σαλαδζέ.
Σχεδιάζω رسم اتمك ῥὲσμ ἐτμέκ.
Σχέδιον اورنك ὄρνὲκ, ἰδὲ καὶ ἰχνογραφία.
Σχεδὸν يقين γιακὶν, تخمينا ταχμηνὰ, καὶ ἐπὶ ποσότητος مقدارى μικνταρὶ, قدر καντάρ.
Σχέσις نسبت νισπὲτ, علاقه ἀλακά.
Σχέτον, βρασὸν κρέας صويوز σοῦϊζ, قيناملش ات καϊναμὴσ ἐτ, سليق σελὴκ.
Σχῆμα شكل σὲκλ, σὲκίλ. Σχήματα ῥητορικῆς عبارات ἰμπαρὰτ, كنايات κεναϊὰτ. Σχῆμα γεωμετρικὸν جدول δζεντβὲλ.
Σχηματίζω شكلمك — شكله σὲκιλλεμὲκ, شكله σὲκλὲ κομὰκ, صورت ويرمك, شكل σὲκὶλ, συρὲτ βερμέκ. Σχηματίζειν (ἐν ῥήματι, κλίνειν) بنا اتمك, تصريف τεσρὶφ, μπινὰ ἐτμέκ.
Σχίζα چور τζὸρ, تخته تاχταδζὴκ, يونقه γιουκὰ, اودن اواق ὐφὰκ οὐτέν.
Σχίζω يارمق γιαρμάκ.
Σχίσμα scisma اعتزال ἰτιζὰλ, ἰδὲ χαραγματιὰ, καὶ σχισματικὸς اهل اعتزال ἔχλι ἰτιζάλ.
Σχοινᾶς اورغانجي ὀργανδζὴ, ايپ بوكيجي ἴπ μπὸκὲδζέ.
Σχοινὶ ايپ, اپ ἴπ — χονδρὸν (κάμηλος) اورغان ὀργὰν, پلامار παλαμάρ.

Σχοινοβάτης جانباز ژیاممپاژ.

Σχολάζω ἰδὲ παύω, παῦσις, σχόλη.

Σχολεῖον διὰ γράψιμον مكتب خانه مەكتەب مەكتەمپ χανὲ — κοινὸν مكتبي مەكتەبى μαχαλλὲ μεκτεμπί.

Σχόλη, διακοπὴ فراغت كونلري φεραγὲτ γγϋνλερί.

Σχόλιον شرح σὲρχ — ἐν τῷ περιθωρίῳ τοῦ χαρτίου حاشيه χασιέ.

Σώβρακον طون ντὸν, ايچ طوني ἴτζ ντονὲ, طومان ντεμὰν, پاچه طومان ντεμὰν πατζιασή.

Σώζω خلاص انك χελὰφ ἐτμὲκ, ἰδὲ ἐλευθερόνω.

Σωληνάριον لوله λυλὲ, اولق ὀλὺκ — μολυβδένιον قبور κεμπὺρ — πλίνθινον كونك κὺνκ — ὑπόγαιον اوغن ὀγὺν, كاريز γγερίζ.

Σῶμα تن τὲν, كوده γγεβντέ. Τὸ σῶμα (τοῦ ἡλίου, σελήνης κτ.) جرم ژژιερμ. Ἄνθρωπος χωρὶς ἀναλογίαν σώματος دنكل ντεν-γγὲλ, ντινγγέλ.

Σωματοφύλαξ قپوجي καπυτζή, يساقجي γιασσακτζή.

Σωματώδης اتلو τὶ τὲνλὶ ἰδὲ ἐ παχύς.

Σῶος صاغ σὰγ, امين ἐμὶν, سليم σελίμ, صاغ وآسن σαγὺ ἐσέν.

Σωρεύω يغمق γηγμὰκ, دورقلمق ντορεκλαμὰκ.

Σωρὸς يغين γηγὶν, دورقلما ντορεκλαμὰ — κοπρίας آلاشي πὺστέ.

Σωσὰ, ἐπ' ἀκριβὲς just راست ράς. Μὲ τὰ σωσὰ ز—ماهيطا λατιφεσίζ, كرچكدن γγερτζεκτὲν, مبدزلنت μποδζίντ.

Σωσὸς بتون μπὺτὺν, تام τεμὰμ, ἐ μὴ σωσὸς بوزوق μποζὺκ, دكل μπὺτὺν ντεὶλ, ἐ ἐπὶ νομισμάτων چل τζιλ, تام τεμὰμ ἀϊάρ.

Σωτὴρ ἰδὲ ἐλευθερωτής.

Σωτηρία سلامت σελαμέτ.

Σωφρονίζω تأديب انك, اصلاح ἰσλὰχ, τεεντίμπ ἐτμὲκ, اوصلاتمق ὐσλατμὰκ, ἐ σωφρονίζεσθαι كلمك آلشي عقلي ἀκλὺ μπασὴνὲ γγελμὲκ, اوصلنمق ὐσλανμὰκ, ايلمق ἀϊλμάκ.

Σωφρονῶ اولمق عقلي آلشده ἀκλὴ μπασὴντὲ ὀλμάκ.

Σωφροσύνη ادب ἐντὲπ, اوص ὐς, پاكلك πακλίκ.

Σώφρων ادبلو ἐντεπλὶ, اوصلو ὐσλὺ, پاك πὰκ, ژمك τεμίζ.

Τ.

Ταβὰν, σανίδωμα طوان ταβάν.

Ταβᾶς طاوه ταβά.

Ταγγιασμένος اجمتر ἀζζιμτρὲκ.

Τάγμα بولك, بلوك μπὸλὺκ, ἐ ὁ ταξιάρχης بولك باشي μπὸλὺκ μπασὴ — Γενισσάρων اوده ὀντά.

Τάδε ἰδὲ δεῖνα. Τὸ τάδε آلشي νεσέ. Ὁ τάδε ἰδὲ ὁ δεῖνα.

Ταζέδικος تازه ταζέ.

Τάζω εἰς τὸν θεὸν اندمق, اندمق ἀνταμὰκ, انداق ἀντὰκ, نذر انك νὲζρ ἐτμὲκ.

Ταΐζω يدرمك γεντιρμὲκ.

Τακλᾶς تقلا τακλὰ, ἰδὲ ἡ πηδῶ.

Τακτικὴ عسكر ترتيبي ἀσκὲρ τερτιμπί.

Τακτικὸς ἰδὲ κανονικὸς — συνήθης اولي كلن ὀλὰ γγελέν. Τακτικὰ قونو اني ἐνὶ κονύ.

Ταλαιπωρία محنت μεσκινλίκ, زحمت μιχνὲτ, زحمت ζαχμὲτ, بلا μπελιὰ, كوج γγὔδζ.

Ταλαίπωρος ἰδὲ κακότυχος.

Ταλαιπωρῶ زحمت اتمك, كتورمك, چكدرمك ζαχμὲτ ἐτμὲκ, γγετιρμὲκ, τζεκτιρμὲκ, زحمت قومق ζαχμετὲ κομὰκ, καὶ παθ. ταλαιπωρὔμαι زحمت چكمك ζαχμὲτ τζεκμέκ.

Ταλανίζω اسيركمك ἐσιργγεμὲκ, اجيمق ἀδζημάκ.

Τάλαντον قنطار κηντὰρ, καντὰρ — τῆς φύσεως خصلت χυσλέτ.

Ταλέρι طبق ταμπάκ.

Ταμίας خرج وكيل βεκίλι χὰρδζ, كلرجي κιλερδζί, دفتردار ντεφτερντάρ.

Ταμπακιέρα قوطيسي انغيه ἐνφιὲ κυτυσὺ, قوطي κυτή.

Ταμπάκος (νικοτιανὴ) διὰ κάπνισμα توتن τὔτὔν, دوتن ντὔτὔν, καὶ دخان ντυχὰν — τειλιγμένος بورما توتني μπυρμὰ τὔτὔνὔ — εἰς φύλλα دوتن يپراغي γιαπραγὴ — τῆς μύτης انغيه ἐνφιὲ, بورن μπυρὔν ὀτύ.

Τὰν, ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τὰν يا تخت يا بخت γιὰ τὰχτ, γιὰ μπὰχτ, باشه يا دولت γιὰ ντεβλὲτ μπαστὲ, γιὰ κυζγὺν λαστὲ, λεστέ.

Ταξειδεύω يولك كتمك γιολὰ γγιτμέκ.

Ταξειδι يولجيلك γιολδζιλίκ.

Τάξις دون ντὔζὲν, نظام νιζὰμ (ترتيب τερτίμπ, يول γιὸλ, دين ντὶζ, صره σηρά). Βάλλω εἰς τάξιν ἰδὲ διατάττω. Καθεὶς κατὰ τὴν τάξιν τυ يوللو يولنجه γιολλὺ γιολυνδζὲ, يرلو يرنده γερλὔ γεριντέ.

Ταπεινόω التجقلمق ἀλτζακλαμὰκ, تحقير اتمك ταχκὴρ ἐτμέκ.

Ταπεινὸς التجق كوكللو ἀλτζὰκ γγὔνὔλλὔ.

Ταπεινοσύνη التجق كوكللولك ἀλτζὰκ γγὔνὔλλὔλὔκ, تواضع τεβαζύ.

Τάπης سجّاده σεδζδζιαντὲ, ἰδὲ ἡ πεύκι.

Ταράττω, ταράζω چاپلامق τζιαμπαλαμὰκ, چلقمق τζιαλκαμὰκ, قمالانق κημιλιντατμὰκ.

Ταράφι طرف ταρὰφ, ἰδὲ μέρος.

Ταραχὴ چاتره پاتره τζιατρὰ πατρὰ, ἰδὲ ἡ θόρυβος, σύγχυσις.

Ταρίχευμα ايمسه ترشي توزلو, ترشي τυζλὺ, τὔρσὔ νεσνὲ, ἡ πληθ. مملوحات μεμλυχάτ.

Ταριχευτὸν κρέας طوزلو پاسطرما πασηρμά.

Ταριχεύω توزلامق τυζλαμὰκ — μὲ ἅλας καὶ ξύδι ترشيلمك τὔρσὔλεμὲκ, τυρσὔλαμὰκ — ξηραίνω εἰς τὸν καπνὸν ἰδὲ καπνίζω.

Τάρταρος تو ὀϊνو دردي τορτέ.

Ταῦρος بوغا μπυγὰ — ζώδιον ثور بورجي σὲβρὶ μπὔρδζὔ.

Ταυτολογῶ بيك كره سويلمك μπὶν κερρὲ σοϊλεμὲκ.

Ταυτὸν ἰδὲ ἴδιον, καὶ ταυτότης برلك μπιρλίκ, يكسانلق γεκσανλὴκ.

Τάφος مزار μεζάρ, قبر κάμπρ, مقبره μακπερέ. Ὁ ἅγιος τάφος العماد κεμαμὲ, كليسه العماد καλισετεϋλ-κεμαμέ.

Τάφρος ترس μετερείς, خندق χαντάκ.

Τάχα ἰδὲ ἴσως, καὶ τάχατε ἰδὲ ἄραγε.

Ταχὺ ἰδὲ πρωΐ.

Ταχυδρόμος اولاق ὑλάκ, سوريجي σορϋτζϋ.

Τεῖ Τέ چاي τζιαΐ.

Τειλίγω, τειλίττω صارمق σαρμάκ, دورمك ντϋρμέκ.

Τεινάζω ἰδὲ τινάζω.

Τεῖχος ديوار ντιβάρ, καὶ τειχίζω ديوارلمق ντιβαρλαμάκ, ديوار اتمك ντιβάρ ἐτμέκ. Τεῖχος ὑψηλὸν ديوار شاه σὰχ ντιβάρ.

Τέκνον ولد βελέντ, πλ. اولاد ἐβλάντ, καὶ τεκνοποιῶ ولدلمك βελεντλεμέκ.

Τέκτων دولكر ντϋλγγὲρ, معمار μιμάρ.

Τελειόνω كورمك μπιτιρμὲκ, بشارمق μπασαρμάκ, تاملامق ταμαμλαμάκ, تام اتمك ταμὰμ ἐτμὲκ, ἰδὲ καὶ κατορθόνω, καὶ τελειώνειν ἐπὶ λύχνε καίοντος دوكنمك ντϋκενμέκ.

Τελειοποιῶ كورمك μπιτιρμὲκ, كامل اتمك κιαμὶλ ἐτμὲκ, كتورمك, كماله ايرمك κεμαλὲ ἰρντιρμὲκ, γγεττιρμὲκ.

Τέλειος كامل κιαμὶλ, بتوراش μπιτιριλμισ̈. Διόλε τέλειος تام تاز τὰζ ταμὰμ, ἰδὲ καὶ σωτός.

Τελειότης تاملق ταμαμλὴκ, كمال κεμὰλ, پرداخت περντάχτ.

Τελευταῖος ἰδὲ ὑστεριὸς καὶ τέλος πάντων.

Τέλος صون σὸν (آخر ἀχὴρ, عاقبت ἀκημπὲτ, نهايت νιχαέτ). Τέλος πάντων, τελευταῖον اك صكره ἐν σονρὰ, عاقبت ἀκημπὲτ, ارتق ἀρτὴκ, صون σὸν, نهايت νιχαέτ.

Τεντόνω, ταινόζω كرمك γγερμὲκ, چكمك τζεκμὲκ, يصمق γιασμὰκ, كرمك σερμὲκ, اوزاتمق ὑζατμάκ.

Τέρας, τεράστιον عالامت χεϊμπετλὶ ἀλαμὲτ, عجيب ἀδζὶμπ νεσνὲ, حكمت χικμέτ. Τεράστια عجايب ἀδζιαϋμπ, غرابات γαραμπάτ.

Τερεβινθίνη طرمنتين τιρμεντὶν.

Τερερίζω ترنم اتمك τερενϋμ ἐτμέκ.

Τεριάζω, συμβιβάζω اويدرمق ϋϊντϋρμάκ, دوزتمك ντϋζετμὲκ, اوزلاشترمق ὑζλαστιρμὰκ, ياقشدرمق γιακιστιρμὰκ, برابر اتمك μπεραμπὲρ ἐτμὲκ, خقلشدرمق χακλαστιρμὰκ, καὶ ὑδετ. اويمق ϋϊμὰκ, اويغن ϋϊγὲν γγελμὲκ, καὶ παθητ. ἰδὲ συμφωνῶ, φιλιόνομαι.

Τερλίκι درلك τερλίκ.

Τεσσαρακοστὴ اورج μπϋϋκ ὀρϋζ.

Τεσὲς (χαρτίν) كاغذ τεσέ.

Τεταρταῖος πυρετὸς طوتان اشوري ντὸρτ γγὲν ἀσϋρὶ τϋτὰν ἰσιτμὰ, ربع ρὶμπ.

Τεταρτημόριον دورتجي پاي ντὸρντϋνζϋ πάϊ, ربع ρὶμπ χυδ. ὑρὲμπ.

Τέταρτον دورتجيك ντὸρντϋνζϋντὲ, ربعا ραμπιά.

Τέτοιος ἰδὲ τοιοῦτος.

Τετράγωνον دورت كوشه ντὸρτ κὸσελί.

Τετράδη, ἡ τετάρτη چارشنبه تزیارسامبا.
Τετράδιον دفتر تفتر.
Τετραπλῆς قات دورت ντόρτ κάτ, ἢ τετραπλάσιος زیاده دورت ντόρτ ζιαντέ.
Τετράπους ایاقلو دورت ντόρτ ἀγιακλή
Τεχνεύομαι ἰδὲ μηχανῶμαι.
Τέχνη صنعت σανάτ, صناعت σανάτ, χυδ. ζεναχάτ, کار κιάρ — ἐπιτηδειότης هنر χενέρ, معرفت μαριφέτ.
Τεχνικὸς اشلمه ἰσλεμέ, اشلمش ἰσλεμίσ, هنرلو σανατλή, ἰδὲ ἢ μαστερικόν.
Τεχνίτης صنعت اهل ἔχλι σανάτ, رنجبر ρενζμπὲρ, ἢ μεταφ. ἐπιτήδειος هنرلو χενερλή, معرفتلو μαριφετλή.
Τζαγκαρόσυβλον بیز μπίζ.
Τζακίζω قرمق κιρμάκ, صمق σημάκ, چاك اتمك τζιάκ ἐτμέκ.
Τζακόνω ἰδὲ πιάνω.
Τζαλαπατῶ ἰδὲ καταπατῶ.
Τζαμπουίζω ἰδὲ φλυαρῶ.
Τζαρύχι چارق τζιαρήκ.
Τζεκοῦρι بالك μπαλτά. Συντρίβειν μὲ τὸ τζεκοῦρι قاقلمق κακλαμάκ.
Τζελίκι, χάλυψ چلیك τζελίκ.
Τζέπη saccoccia جب τζέμπ.
Τζερτζεβὲς چرچوه τζιρτζιβέ.
Τζευδίζω ἰδὲ τραυλίζω.
Τζέφλι (κέλυφος) قبوق καμπόκ.
Τζιακμάκι چقمق τζιακμάκ, ἢ τζιακμακίζω چقمق چقمق τζιακμὰκ τζιακμὰκ, اتش چقمق ἀτὲσ τζιακμάκ.
Τζιακμακόπετρα چقمق طاشی τζιακμὰκ ταστή.
Τζιγαρίζω قاورمق καβερμάκ.
Τζιγγέλι چنکل τζενγγὲλ, قانجه καυδζιά. Πιάνω μὲ τὸ τζιγγέλι چنکلمك τζενγγελλεμὲκ, قانجه‌لمق καυδζιαλαμάκ.
Τζιγγρίζω چاتق τζιατμὰκ — αὐγὰ یمرطه چالغمق γιεμερτὰ τζιαλκαμάκ.
Τζικνωμένος یانق γιανήκ.
Τζικρίκι چقرق τζικρήκ.
Τζιλιπερδῶ ἰδὲ πηδῶ, περιπατῶ ὑποπηδητικῶς.
Τζιμοῦρι tique کوپك بتی κόπὲκ μπιτί.
Τζίμπημα چمدك τζιμντίκ.
Τζιμπίδα ἰδὲ πυράγρα.
Τζίμπλα چپق, چپاق τζιαπὰκ, ἢ τζιμπλιάζω چپاقلو اولمق τζιαπακλὴ ὀλμὰκ, چپاللنمق τζιαπαλλανμάκ.
Τζιμπόκι چبوق τζὲμπόκ.
Τζιμπῶ چمدلمك τζιμντιλεμὲκ, چمدکلمك τζιμντικλεμὲκ — μὲ τὴν μύτην قاقلمق κακαλαμάκ.
Τζίνορα کرپك κιρπὲκ.
Τζίντζιρας (τέττιξ) چرتلیق τζηρτλαῖκ, چکرکه τζεκιργγέ.
Τζίπερον چمره ὀζιμπὲ (تجیر τεδζίρ.)
Τζιρίζω چرلمق τζηρλαμάκ.
Τζιτόνω ἰδὲ τεντόνω.
Τζεγκράνα طرمق τηρμὴκ, طرق ταρὰκ, سورکی σὲργγὲ.
Τζεγκρανίζω طرملمق τηρμαλαμάκ.
Τζέζω کشمرمك κιδζισ τιρμὲκ — ἰδὲ πίνω.
Τζεκάλι چولك τζὸλμὲκ, χυδ. چولمك τζὸμλὲκ, ἢ τζεκαλᾶς چولمکچی τζὸμλεκτζί.

Τζυκνίδα اصرغان اوتي ὑσηεγὰν ὀτύ.
Τζελύφι, κίκιννος زلف زلف, ζύλφ, ζυλύφ.
Τζυράπι (περικνημὶς) قالچون καλτζὺν, چراب, چوراب τζιοράμπ.
Τζυτζελιάνος چاير قوشـــي τζιαὴς κυσὺ, تويغار
Τζυτζυρόνομαι طوسلنـــق ταυσλανμὰκ, حوروسلنق χορουσλανμάκ.
Τηγάνι طغان τηγὰν, طاوه ταβά.
Τηγανίζω قاورق καβυρμάκ. Τηγανισμένα ἢ ἄχυμα φελιὰ πάχυς ققردق κακηρυτάκ.
Τηγανίτα ἰδὲ λαλαγκίτα.
Τηλεσκόπιον دوربين ντυρπίν.
Τηλυγάδι چرخ τζιὰρχ, طلیا ταλαϊά.
Τηλυγαδιάζω اپلك الملك ἰπλὶκ ἐλλεμέκ.
Τηρῶ ἰδὲ κυττάζω.
Τί ὰν νέ. Τί λογῆς ناصل νάσηλ. Τί ἄνθρωπος εἶναι; ناصل كمسدر νάσηλ κιμσὲ ντίρ; τί νὰ κάμω; نيليم νε-ιλείμ;
Τιάρα دولبند ντὺλμπέντ.
Τίγρις, θηρίον قپلان καπλάν.
Τιμὴ اكرام ἰκρὰμ — ὑπόληψις عرض ὴρζ, (صويي, اقلغي, يوز γὺζ ἀκληγὺ, συῖὺ) — ἰδὲ περιποίησις. Τιμὴ ἑνὸς πράγματος بها μπεχὰ, παχὰ, قيمت κηϊμὲτ — παρά τινος μεγάλου تشريف τεσρίφ.
Τίμιος عرضلو ὴρζλὺ — ἔντιμος, τιμιώτατος, σεβάσμιος عزتلو ὴζζετλὺ, اعتبارلو ἰτιμπαρλὺ, مكرم μὺκερρὲμ, حرمتلو χὺρμετλὺ, عزيز ἀζὴζ, رعايتلو ῥιαετλὺ.
Τιμόνι دومن ντὺμὲν, كمي اوقي γγεμὶ ὀκὴ.
Τιμῶ اكرام اتمك ἰκρὰμ ἐτμὲκ, عزتلمك ἰζζετλεμὲκ, رعايت كوستركمك ῥιαὲτ γγὸσερμὲκ, مشرف ايلمك μὺσερρὲφ ἐἰλεμὲκ, اكرام, تشريف اتمك, حرمت χὺρμὲτ, ἰκρὰμ, τεσρὶφ ἐτμὲκ, ἢ παθ. رعايت, حرمت, كورمك, بولمق χὺρμὲτ, ῥιαὲτ μπυλμὰκ, γγὸρμὲκ, شرف بولمق σὲρφ μτυλμάκ.
Τιμωρία جزا ὀζεζὰ, عذاب ἀζάμπ.
Τιμωρῶ ἰδὲ παιδεύω.
Τινὰς ἰδὲ κάποιος.
Τινάσσω, τινάζω, τραντανίζω كلكلمك σιλκμὲκ, ἢ ἐπὶ ἀλόγου لنك چالمق λὶνκ τζιαλμὰκ, لنكلمك λινκλεμὲκ.
Τίποτε ألمز بر مبر νεσνὲ, بر شي μπὶρ σὲϊ, ألمز νεσὲ, هيچ χὶτζ.
Τίτλος ἰδὲ ἐπιγραφὴ βιβλίου.
Τμῆμα ἰδὲ κεφάλαιον.
Τοιοῦτος بونك كبي μπυνὺν κιμπὶ, بويله μπὸϊλὲ, بويله شو σὸϊλὲ, بر بويله μπὸϊλὲ μπὶρ, بونچلين μπυνὸζιλεῖν.
Τοιουτοτρόπως بويلجه μπὸϊλεδζινὲ, اويله 'ὸϊλεδζὲ, بو مقوله μπὺ μακυλὲ, بو يوزدن μπὺ γὺζντὲν, اوزره بو وجه μπὺ βὲὸζχ 'ὺζρὲ, ἰδὲ ἢ ἔτζι.
Τοῖχος τοῦ οἴκου دیوار ντιβάρ.
Τόκος ἰδὲ διάφορον.
Τόλμη جرأت ὀζὺραὲτ, ὀζὺρὲτ, يورك γὺρὲκ.
Τολμηρὸς يوركلو γὺρεκλὶ, غيرتلو γαϊρετλὶ, جرأتلو ὀζὺρετλὶ, سردن چدي σερντὲν γγετζτί.
Τολμῶ اولمق, كوتي, يوركي جاني, ὀζιανὴ, γὺρεῖ, γγὸτὺ ὀλμὰκ (ὀοτ.). Ἐκφράζεται καὶ ἀργητικῶς.

Τομαρᾶς طاق تامپپاك, καὶ τὸ ἐργαστήριον αὐτῆς طاقچانه تاپچانه.

Τομάρι طومار τυμὰρ, كون γγῦν, γγῦν — Κορδύβης سخته‌يان σαχτιὰν — μοχαρίσειον τὸ κάλλιστον تلاتين τελατὴν — ἀκατέργαστον ἄσπρον ساده يوسه γεσμὲ, پوست πὸς — ἐκ τῆς ῥάχης τῆς ἵππου, καμήλου κτ. صغري σαγρί. Ἕνας τόμος τυμάρια طور τυρά.

Τόμος جلد δζιλντ.

Τόνος آواز ἀβὰζ, مقام μακὰμ — ἰδὲ δύναμις, καὶ τονικὸς ἰδὲ δυναμωτικός.

Τοξεύω ἰδὲ σαϊτεύω.

Τόξον, δοξάρι ياي γιὰϊ — θριαμβευτικὸν كري طونا ντοναμὰ κεμερὶ — τὸ ἀράκιον ἴρις صغه صاغه, الكم ἰλεγγὲμ σαγμὰ, σογμά.

Τοξότης اوقجي ὀκτζὴ, اتيجي ὀκ ἀτηδζὴ — ζώδιον قوس برجي κὰβς μπὲρδζὲ.

Τοπάζι طوباز τυμπάζ.

Τοπικὸν ἰατρικὸν دشارداكي علاج ντισαρυτακὶ ἰλάδζ.

Τοποθεσία موضع μεβζὲ, طرح τάρχ.

Τόπος ير γὲρ (مكان μεκιὰν). Εἰς τὸν τόπον, ἀντὶ اينه يرينه γερινὲ, اينه يرلرينه γερλερινὲ, π. χ. εἰς τὸν τόπον τοῦ πατρός σου اينه باباكز يرينه μπαμπανὴζ γερινέ. Ἐπέχειν τὸν τόπον τινὸς طوتمق يرني μπὶς κιμεσνενὶν γερινὶ τυτμὰκ, كلمك يرينه γερινὲ γγελμέκ. Τόπον كش κὶσ (ἔτζι κράζου, ὅτε περᾷ τις τῶν μεγισάνων). Ἐν οἰκείῳ τόπῳ محلنده μεχελλιντέ.

Τοποτηρητὴς قايمقام καϊμμακὰμ.

Τορνευτὴς چقرقچي τζικρικτζή.

Τορνεύω ايشلمك چقرغله τζικρήγ-ιλε ἰσλεμέκ.

Τόσος اوقدر ὄ-καυταρ, شوقدر σὺ-καυταρ, بوقدر μπὺ-καυταρ, اول دكلو ὂλ ντενλὺ. Ἄλλο τόσον اوقدر باشه همان χέμεν, γένε ὂ καυτάρ. Ὅσον... τόσον نقدر اوقدر νέ-καυταρ... ὄ-καυταρ, نه دكلو اول دكلو νὲ ντενκὺ... ὂλ ντενλὺ. Τόσαις φορᾶς اولقدر كره ὄ-καυταρ κερρέ. Τόσον ὥστε... كه شويله σὺϊλὲ κί. Τόσον αὐτὸς ὅσον καὶ ἐκεῖνος كرك اكر بو γγερὲκ μπὺ, γγερὲκ ὂ, بو كرك او هم بو هم او ἔγερ μπὺ, ἔγερ ὂ, اكر او او قدر زمان χὲμ μπὺ, χὲμ ὄ. Τόσον καιρὸν ὂ καυτὰρ ζεμάν.

Τότε او زمان ὄ-ζεμὰν, اولوقت ὄ-βάκτ.

Τοῦβλον ἰδὲ πλινθάρι.

Τύρνα طورنا بالغي τυρνὰ μπαλιγή.

Τυτέτι ἰδὲ δηλαδή.

Τυφέκι تفنك τὺφὲνκ, τὺφὲκ — κοντὸν غربيل γαρμπὶλ, καὶ τυφεκίζω توفنكلمك τὺφενκλεμὲκ, توفنكه المق τὺφενγγὲ ἀλμάκ.

Τραβῶ چكمك τζεκμὲκ, ἰδὲ καὶ σύρω. Τραβᾶν τὸ καράβι, ῥυμυλκεῖν يدكه المق γεντεὲ ἀλμὰκ, يدمك γεντμέκ.

Τραγάκανθα كيا گيا γγιὰχ σὺτὺρ.

Τραγανὸς ἰδὲ τρυφερὸς, καὶ τραγανὸν ἰδὲ χόνδρος.

Τραγήματα چرز τζερὲζ, قاقره شكر σὺκερλεμὲ, يمش γεμὶσ. Δοκιμάζειν τὰ τραγήματα چرزلنمك τζερεζλεμὲκ.

Τράγος اركج ἐρκὲδζ, كچي κετζί.

Τραγῦδι اير, ايز ἰς, قركي τὺρκι.

Τραγυδῶ تركي چاغرمق تۆركى تزىاغىرماك, ἰδὲ ᾠδὴ ψάλλω.

Τραγῳδία طراكيديا تىراججىنتىا.

Τρανεύω ἐν. ἰδὲ μεγαλύνω, ᾠδ. بيومك مپۆۆمك, بوي چكمك مپۆى تزىكمك, بۆيمك مپىتمك.

Τρανὸς ἰδὲ μεγάλος — ἔφηβος اناج ἀνάδζ.

Τράπεζα سفره سوفرە, سني سىنى — μὲ τὰ φαγητὰ طعام سوماَت — ξύλινος طراپيزا تىراپەزە — ὅπυ παίζυν طاولە تاۋلە — τῶν τραπεζιτῶν اوكچىلر ىنتىسىنجىاخ. Βάλλω τὴν τράπεζαν ياييمق, قورمق سوفرەى ىاىماك, قورماك, ىاىماك.

Τραπεζίτης صراف سارّاف.

Τραπεζομάντιλον سفره پيشكري سوفرە پەشكىرى, سني بزي سىنى مپەزى.

Τραυλίζω پلتكلمك پەلتەكلەمەك, پيكي پىكى πεπεῖ سۆىلەمەك, طوتقون سويلمك تۆتكۆن سۆىلەمەك, طولشمق, دلي صرمشمق دىلى صارماسماك, ىتولاسماك.

Τραυλὸς, τζευδὸς پيكي پىكى πεπεῖ, پلتك پەلتەك, ككي كەكەى, اغر دللو اغىر دىللو ἀγὴρ ىتىللى, كەكەدز.

Τραυλότης پلتكلك پەلتەكلىك, كەكەدزلىك كەكەدزلىك.

Τραχανᾶς ترخانا تەرخانە, بلغور مپۆلغۆر.

Τράχηλος اسكى ەنسە, قفا قافا.

Τραχὺς سرت سەرت, صرب صارپ, قتي قاتى, غلي غالى. Τραχεῖα ὁδὸς صرب يول صارپ ىۆل, طاسلق تاسلاق.

Τραχύτης سرتلك سەرتلىك, صرپلق صارپلىق, قتيلق قاتىلىق.

Τρελαίνω دلي اتمك ىتەلى ەتمەك, عقلن الماق ەقلىن ەلماق, ᾠδὴ παθητ. τρελαίνομαι دلورمك ىتەلۆرمەك, ديوانه اولمق, دلي ىتەلى, ىتىبانە ەلماق, عقلي كتمك ەقلى كىتمەك, عقلني شاشرمق ەقلنى شاشرماق.

Τρελαμάδα دليلك ىتەلىلىك, ديوانەلك ىتىبانەلىك.

Τρελὸς دلي ىتەلى, ديوانه ىتىبانە.

Τρέμω تترمك تىترەمەك, اوليرمك ەلپەرمەك — ὡς τὸ ψάρι طالاييمق تالامپىماق. Τρέμωντας تترك تىترەرەك.

Τρεπάνι ἰδὲ τριβέλλι.

Τρέφω بسلمك مپەسلەمەك, غذالمق غىذالاماق.

Τρέχω سكرتمك سىگىرتمەك, قوشمق قوشماق. Τρέχειν ὀγλίγωρα (τὸ ἄλογον) يوكرتمك يۆگرۆتمەك, يلمك يەلمەك, قوشمق قوشماق, ᾠδὴ τρέχειν εἰς τὰ τέσσαρα دورتلمك دۆرتلەمەك, καὶ ἐνεργ. كامنيو نا تريخى قوشترمق قوشتۆرماق κτ. Τρέχειν, ῥέειν ἐπὶ ὑγρῶν اقمق اقماق.

Τρίαινα چنكللو, اوچ دشلو اۆچ دىشلى, تزىنىگىلۆ.

Τριαντάφυλλον كل گۆل — Δαμασκῶ اسلامبول كلي اىنتانا گۆلۆ, καὶ τριανταφυλλόλαδον كل ياغي كل گۆل ىاغى.

Τριὰς اوچلق اۆچلۆك, تىلىث تەسلىث.

Τριβέλλι trivello بورغو مپۆرغۆ, ᾠδὴ τρυπῶ μὲ τὸ τριβέλι, τριβελίζω بورغولمق مپۆرغۆلاماق, دلمك ايله بورغو مپۆرغۆ ىلە ىتەلمەك, بورمق مپۆرماق.

Τριβλίον چناق تزىاناك, صحن ساحان.

Τρίβολος دكنى ντεμίρ ντιχενί, ἢ τριβόλια چالي تژیالۆ, چالي چریي تژیالۆ تژیرپۆ, چوب تژۆپ.

Τρίβω ازلمك — ازلمك ἐζμὲκ, ازلمك ἐζντιρμὲκ, دوكمك ντöγμὲκ — ἀλείφω اومق ὀβμὰκ, اووشترمق ὀβσöτερμὰκ, سورمك σöρμὲκ.

Τρίβειν τὸ ψωμὶ εἰς τὸ νερὸν اتمك تريد اتمك τερὶτ ἐτμὲκ.

Τρίδων فراجه φερρὰδζὲ, χυδ. φερεδζὲ قونتوش κοντόσ.

Τριγλὶ ἰδὲ ἐρυθρῖνος.

Τριγυρίζω طولايو كتورمك ντολαϊö γγετιρμὲκ, ἰδὲ ἢ περιηγοῦμαι, ἢ περιτριγυρίζω — μὲ ὁρμὴν پر پر دونمك πὶρ πὶρ ντönμὲκ.

Τρεγύρω چوره τζεβρὲ, طولايي ντολαϊ, طولاينده ντολαϊνντὲ, چورديانه τζεβρεγιανὲ, ἢ τριγύρω τριγύρω, ὁλοτρόγυρα چپ τζεβρὲ τζεβρὲ, طولاينجه ντολαϊνδζὲ, دورت جانه ντöρτ δζιανιμπέ.

Τρίγωνον اوچ كوشه لو ἄτζ κöσελö.

Τριζμὸς, τριγμὸς چتلدي τζιατλαντὴ, پتلدي πατλαντὴ, قجردش κηδζηρντὴσ, غرغردي γηργηρντή.

Τρίζω قجردمق καδζηρνταμὰκ, قجرتمق κηδζηρνταμὰκ (غرغرمق γηργηρμὰκ) پاتلمق πατλαμὰκ, چاتلمق τζιατλαμὰκ -- τὰς ὀδόντας دیش قجرلتمق, چاترلتمق ντὶσ κηδζηρντατμὰκ, τζιατιρντατμὰκ, ἰδὲ ἢ δάκτυλος.

Τρικλίνιον ملمالمو σελιαμλὶκ, اوده لمو μöταφὶρ ὀντά.

Τριπλασιάζω اوچ قات اتمك ἄτζ κὰτ ἐτμὲκ, اوچ اتمك ἄτζ ἐτμὲκ.

Τριπλάσιος قدر اوچ ἄτζ καντὰρ, اوچ زياده ἄτζ ζιαντὲ, ἢ τριπλῆς قات اوچ ἄτζ κὰτ.

Τρίπυς اوچ اياقلو ἄτζ ἀϊακλὴ, ἰδὲ καὶ πυροσιά.

Τρίπτης τρίφτης دريي τöρπὶ, جريه δζερμπιέ.

Τριταῖος πυρετὸς بر كون اشوري كلن μπὶρ γγön ἀσöρὴ γγελὲν ἰσιτμὰ, اوچ كونلك ἄτζ γγönλὲκ σιτμὰ, ألتى كون σιτμαϊ μöσελεσέ.

Τρίτη, ἢ صالي σαλὶ, صالى كون σαλι γγön.

Τρίτου اوچنجيده ἄτζönδζönτὲ, ثالث σαλεσά.

Τριφύλλι طرفيل τηρφὶλ.

Τρίχα (θρὶξ) قل κὶλ, توي τöϊ. Αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς, مللرى صاچ, ساچ σάτζ. Αἱ τρίχες πρὸ τοῦ μετώπου τοῦ ἀλόγου چيق τζιαϊὰκ. Τί τρίχα ἔχει (τὸ ἄλογον); اى طونده νὲ ντονντὲ ντὶρ.

Τριχιὰ سجم σιδζὶμ, اورغام ὀργάμ.

Τρίψις, τρίψιμον اووش ὀβöσ, اوغلق ὀβμακλὴκ, ἢ τρίψίματα اوشترملر ὀβσöτερμαλάρ.

Τριώδιον طوقرجن ντοκερδζὶν, ἢ ἡ πέτρα τοῦ τριωδίου طوقرجن پولي ντοκερδζὶν πελή.

Τρομάζω ἐν. قرتمك τιτρετμὲκ, ἰδὲ ἢ φοβίζω, ξεπάζω. Τρομάζω ὀδ. اوركمك ὀρκμὲκ, بلكلمك μπελιλεμὲκ, شاشمق σασμάκ.

Τρομερὸς قورقنج κορκönδζ, قورقجق κορκαδζὶκ, هيبتلو χεϊμπετλὶ, قورقشلو κορκεσλö.

Τρόμος اورتيرمه τιτρεμὲ, اوركولك ὀρκönλὲκ —

αἰφνίδιος ἢ μάταιος اوركنديلك 'ὀρκϊντϊλϊκ, ἰδὲ ἢ φόβος.

Τρόπαιον طويلق ντοϊϊμλϊκ, غنيمت γανιμέτ.

Τρόπος طاو τὰϐ, وجه βέδζχ, شكل σϊκίλ, σέκλ, يول γιὸλ (اسلوب ἐσλϊ̈π, اصول ϊ̈σϊ̈λ, يوز γϊ̈ζ, اصل ἆσλ, ἀσήλ, معقول μακϊλὲ, صورت σϊρὲτ) — τῦ ζῆν دراك ντιρλίκ — τῦ φορεῖν طرز τάρζ. Εὑρίσκειν τρόπον... يول بولمق γιὸλ μπελμάκ. Μὲ κάθε τρόπον, παντοίως حالده — χὲρ χαλντὲ, اوزره وجه — χὲρ βέδζχ 'ϊ̈ζρέ. Κατ' ἑδένα τρόπον اصل ἀσλὰ, هيچ بر يوزدن χὶτζ μπὶρ γϊ̈ζντέν, هيچ بر وجهله χὶτζ μπὶρ βέδζχ ἰλέ. Τίνι τρόπῳ; نه يوزدن νὲ γϊ̈ζντέν; نه شكل νὲ σϊκίλ; نه وجه اوزره νὲ βέδζχ 'ϊ̈ζρέ; Οὐ τρόπον نه νὲ νιτεκί.

Τρέλλα قبه κεμππέ.

Τροφὴ يسلمش μπεσλεῖς — φαγητὸν يمجك γεγεδζὲκ, يمو γεγί, طعام ταὰμ, غذا γηντὰ, قوت κϊ̈τ, يم γὲμ — κερδίζειν τὴν τροφὴν, πορεύω قزانمق γεγεδζὲκ καζανμὰκ, مملنمك σεμπεμπλενμέκ.

Τροφὸς, ἡ دايه νταϊὰ, χυδ. ταϊὰ, انا σοῦντ ἀνὰ, دادي ντατή.

Τροχίσκος (ἀποθήκης) قرص κϊ̈ρς, καὶ كفك κϊ̈φτέ.

Τροχὸς تكرلك τεκερλὲκ — τῦ μύλϊ دكرمن ντεγιρμὲν τζιαρχὴ — διὰ ἀκόνισμα چرق τζιάρκ.

Τροχῶ ἰδὲ ἀκονῶ.

Τρυγιὰ دردي τοςτὲ, شراب دورديسي σϊ-ρὰμπ ντοςτυσὲ — τῦ λαδίϊ چوكك τζόκϊ̈κ.

Τρύγος, τρυγητὸς بوزلمسي, باغ بوزلمسي μπὰγ μποζμασὴ, μποζϊ̈λμασὴ, μποζϊ̈εμέ.

Τρυγῶ باغ بوزمق μπὰγ μποζμάκ.

Τρυγὼν, τρυγόνι قمري, قومري κϊ̈μρὴ.

Τρύπα دلك ντελίκ, دلوك ντελϊ̈κ.

Τρύπιος, τρυπημένος دلكلو ντελϊκλϊ̈, دلنمش ντελιμμίσ.

Τρυπόνω ἰδὲ χώνω.

Τρυπῶ دلك ντελμὲκ, بوزغولمق μπϊ̈ρεγϊ̈λαμὰκ, چمك = γγετζμέκ.

Τρυφερὸς يومشاق γιϊ̈μϊ̈σὰκ, γιϊ̈μσὰκ, كورك γγεϐρὲκ, ازلز ταζέ. Τὸ τρυφερὸν τῦ καρυδίϊ κτ. اوزدك 'ὄζντέκ.

Τρυφερότης يومشاقلق γιϊ̈μσὰκλήκ.

Τρυφηλὸς نازك ναζὶκ, نازلو ναζλὴ, شيولو σϊ̈ϊϐελί, ἢ τρυφηλότης نازلك ναζικλίκ.

Τρώγω يمك γεμὲκ, يمك, مانجه, يمجك γεγεδζὲκ, μανδζιὰ γεμὲκ, ἰδὲ ἢ φαγῦρα.

Τύλος, ῥόζος كوزي طاوق ταϋκ γγϊ̈ζϊ̈, ناصر νασϊ̈ρ -- τῦ πίθϊ ἰδὲ ἐπισόμιον, σφονδύλι. Κάμνειν τύλϊς τὰ χέρια ἀπὸ τὴν ϑϊλιὰν ايشلمكدن ἰσ̈λεμεκτὲν ἐλ κατηλανμὰκ, ناصورلنمق ال قبيلنمق, νασϊ̈ρλανμὰκ, پكلنمك πεκλενμὲκ, ناصور بغلمق νασϊ̈ρ μπαγλαμάκ.

Τύμπανον داول νταϐὲλ — τὸ μέγα τῶν ςρατιωτῶν كوس κϊ̈ς — τῶν ἱερακοτρόφων تعليم باز ταλὶμ μπὰζ, χυδ. τϊλϊμμπὰζ — ἀραϐικὸν دف ντέφ.

Τυπογραφία باصمه μπασμὰ, طبعخانه ταμπιχανὲ, ἢ τυπογράφος باصمه جي μπασμαδζή.

Τυπόνω بصمق μπασμάκ.

Τύπος بصمه μπασμὰ — μονέδας سكّه σικκὲ, لغز ταμγὰ, ἰδὲ καὶ παράδειγμα, πρόπλασμα, σχέδιον.

Τυραννία ظلم ζὕλμ, ζὕλὕμ (ظلم σιτὲμ, جور ζὕζὕβρ, زور ζόρ).

Τύραννος ظالم ζαλίμ, ظلمكار ζὕλὕμκιὰρ, ظلم ايديجي ζὕλὕμ ἐντιζί.

Τυραννῶ اتمك ظلم جور ζὕλὕμ, ζὕζὕβρ ἐτμὲκ, ظالم اولمق ζαλίμ ὀλμάκ.

Τυρὶ پنير πεϊνὶρ — ἀπὸ γάλακτος κορυφῆς لور پنيري λὸρ πεϊνιρὶ — ξηρὸν πλασμένον εἰς εἶδος ψωμίου قاشقوال كاسكابال ἢ قلمه τελεμὲ πεϊνιρὶ εἶδος πηκτοῦ γάλακτος.

Τυροβόλι قالبي پنير πεϊνὶρ καλημπὴ, قالب پنير μπὶρ καλὴμπ πεϊνὶρ.

Τυρόγαλα ἰδὲ ὀρρός.

Τυφλομανίτζα, μυῖνδα چپش τζεπὶς, كره چپش καρὰ τζεπὶς.

Τυφλόνω كوز چقرمق γγὸζ τζηκαρμὰκ, كور اتمك κὸρ ἐτμὲκ, كورلمك κὸρλεμέκ.

Τυφλοπόντικον ἀσπάλαξ كوبلك κὸξεμπέκ.

Τυφλὸς كور κὸρ, كوز γγὸζ, τυφλότης, τυφλαμάδα كورلك κὸρλὸκ, كورمزلك γγὸρμεζλίκ.

Τυχαίνω ἰδὲ συμβαίνω. Ἐμένα τυχαίνει كوشر μπανὰ ντὸστὲρ κτ.

Τύχη قسمت κισμὲτ, بخت μπὰχτ — εὐροῦσα دولت ντεβλὲτ, طالع ταλήχ. Κατὰ τύχην ἰδὲ κατὰ συμβεβηκός.

Τυχηρὸς عارضي ἀρκζὴ, عارضانه ἀρκζανὲ, دوشن ντὸστὲν, واقع βακὴ, ἢ τὰ τυχηρὰ (κέρδη) قرنتي κιρεντὴ — ἰδὲ εὐτυχής.

Τυχὸν ἰδὲ ἴσως, ἐνδέχεται.

Τῷ ὄντι حقّه χακκὰ, ἰδὲ καὶ ἐπ' ἀληθείας, πραγματιωδῶς.

Τώρα شمدي σὶμντι, حاليا χάλια, حالا χάλια (ἐπὶ ἀξιωμάτων). Ἕως τώρα شمديدك σὶμντιέντεκ, شمديلردك σὶμντιλερέντεκ, بو آنه كلنجه μπὸ ἀνὲ γγελίνζε, بو انده μπὸ ἀνέντεκ, ἰδὲ ἢ κατὰ τὸ παρόν. Καὶ τώρα شمدي دخي σὶμντι νταχὰ, σὶμντι-ντά. Τώρα τώρα شمديجك σὶμντιζὶκ, شمدي همان χέμεν σὶμντι. Ἀπὸ τώρα ἢ εἰς τὸ ἑξῆς شمدن صكره σὶμντὲν σονρὰ, شمدن كيرو σὶμντὲν γγιρὸ.

Τωρινὸς شمديكي σὶμντικι.

Υ.

Ὑαινα سرتلان σιρτλὰν.

Ὑάκινθος لبلمو σὸμμπὸλ — πολύτιμος λίθος ياقوت كوك γγὸκ γιακὸτ.

Ὑβρίζω سوكمك σὸγμὲκ, σὸβμὲκ, ايلمك ντὸσνὰμ βιρμέκ.

Ὕβρις سوكمه σὸγμὲ, σὸβμὲ, سوكش σὸγὸσ.

Ὑγεία صاغلق σαγλὴκ, خوشلق χοσὸλὸκ, تندرستلك τεντὸρὸσλὸκ. Ἔχετε ὑγείαν الله اصمرلدق ἀλλαχὰ ἡσμαρλαντὴκ, صاغلجقلر ايله σαγληζιακλὰρ-ιλε. Εἰς ὑγείαν σας (ὅτε πίνει τινὰς) عشقكه ἡσκινὲ, شفقكزه σεφκὸνὸζὲ, وارديم كه σανὰ βαρντὴμ, طاو τάβ. Μὲ ταῖς ὑγείαις σας عافيتلر ἀφιετλὲρ, صحتلر اولسون σαχχατλὲρ ὀλά.

Ὑγιαίνω, εἶμαι ὑγιὴς صاغ اولمق σὰγ ὀλμὰκ, دولنمك ντελενμὲκ, خوش حال χὸς χὰλ ὀλμὰκ, ἰδὲ καὶ ἰατρεύω, ἰατρεύομαι. Ὑγίαινε! اول صاغ σὰγ ὂλ, وار اول βὰρ ὂλ, خوشجه قال χοσ̈τζὲ χὰλ, ἰδὲ καὶ ἔχετε ὑγείαν.

Ὑγίανσις لغو σ̈ιφά.

Ὑγιεινὸς كفارتلو μενφιετλὲ̈, خيرلو χαϊρλὶ, صاغلديجي σαγαλντηδζὴ, كفارتلو κεφαρετλὲ̈.

Ὑγιὴς صاغ σὰγ, خوش χὸς̈ (تندرست τενντὲρὲ̈ς, ايو ἐῖ, دكي ντίνδζ). Πολλὰ ὑγιὴς, ὑγιέστατος صپاصاغ σαπασάγ.

Ὑγιῶς صاغ σὰγ, سليم σελὶμ, سلامت σελιαμὲτ-ιλε.

Ὑγρὸς, ὑγρότης ἰδὲ νοτερὸς, νοτιά. Τὰ ὑγρὰ τὸ σώματος اخلاط ὰχλάτ.

Ὑδνα طوكز الماسي ντονὲζ ὰλμασὴ.

Ὑδρα صو يلاني σὲ γηλανὴ.

Ὑδράργυρος جيوه δζιβὰ, ذيوه ζιβὰ — ἀπηωρυθεὶς Merc. corrosivus سلومن σὲλὲμὲν.

Ὑδρόμελι بال صويي μπὰλ σὲϊὲ̈.

Ὑδροφοβία صويدن قورقولق σὲϊντὰν κορκὲλὲ̈κ.

Ὑδροχόος, ζώδιον دلو برجي ντὲλὸ μπὲ̈ρδζὲ̈.

Ὑδρώπικας, ὕδρωψ ايسيكا ἰσισκά.

Ὑδρωπικὸς ايسيكالو ἰσισκαλλὴ.

Υἱὸς اوغل ὄγελ (ابن ἴμπν, ولد βελὲντ, پچه πετζὲ). Ὁ δεῖνα υἱὸς τοῦ δεῖνος فلان ابن فلان φὲλὰν ἴμπν φὲλὰν, καὶ ἐπὶ μὴ Μωαμεθανῶν, فلان ولد فلان φὲλὰν βελὲντ φὲλὰν. Υἱὸς τοῦ θεοῦ ابن الله ἰμπνὲλ-λὰχ. Γνήσιος υἱὸς اصل زاده χελὰλ ζαντὲ. Υἱὸς χρεισιανοῦ اوغلي خرستيان χιρισιὰν ὀγλὲ̈, καὶ پچه χριστερσὰ πετζὲ. Θετὸς υἱὸς, ἰδὲ ψυχοπαῖδι.

Ὕλαξ چقال τζιακάλ.

Ὕλη اودون μαντὲ, καὶ τὰ ξυλικὰ كرسي κερεσὲ.

Ὑλικὸς جوهري δζεβχερὶ.

Ὕμνος حمد χὰμντ, شكر σὲ̈κὲ̈ρ, καὶ ὑμνῶ, ὑμνολογῶ شكر ايتمك, الله حمد ἀλλαχὴ χὰμντ, σὲ̈κὲ̈ρ ἐτμὲκ.

Ὑννὶ قلجي, صپان دمري σαπὰν ντεμιρὶ, κηληδζὴ.

Ὑοσκύαμος سيكران σεϊκερὰν, بنكيلك μπενγγιλὶκ.

Ὑπαγορεύω يازاجغني ديوبورمك γιαζαδζιαγηνὴ ντεϊὸ̈ιρμεκ, يازدرمق اغزدن سويليوب ἀγηζντὰν σὸ̈ϊλεὲ̈μπ γιαζντηρμὰκ, تملي ايتمك τεμελλὶ ἐτμὲκ.

Ὑπακοὴ مطيعلق μυτηλὴκ, اطاعت ἰταὰτ, طاعت ταὲτ.

Ὑπακούω اولمق مطيع μυτὴ ὀλμὰκ, اويمق ὲ̈ϊμὰκ, اسلمك ἐσλεμὲκ, اطاعت ايتمك ἰταὰτ ἐτμὲκ, تابع اولمق ταμπὴ ὀλμάκ.

Ὑπανδρεία اولولك ἐβλὲ̈λὲ̈κ, ἰδὲ καὶ συναικέσιον.

Ὑπανδρεύω ἐνεργ. اولندرمك ἐβλεντιρμὲκ, اورمك ἐβερμὲκ, اولنمك ἐβλετμὲκ, قوجه كديرمك κοδζιαϊὰ βερμὲκ, καὶ ὑπανδρεύομαι اولنمك ἐβλενμὲκ, برقلنمق μπαρκλανμὰκ, عورت المق ὰβρὲτ ὰλμὰκ, καὶ ἐπὶ γυ-

ναικὸς وارمق قوجه‌يه , اره ἐρὲ, κοδζιαὶ βαρμάκ.

Ὑπαρξις وارلق βαρλὴκ, وار-βὰρ, وجود βὲδζὲντ.

Ὑπάρχοντα, περιουσία وار βὰρ, مال μάλ.

Ὑπάρχω وار اولمق βὰρ ὀλμὰκ, بولنمق μπουλουμάκ.

Ὑπὲρ ἰδὲ διὰ — πλέον زياده ζιαντὲ, فوق φέβκ.

Ὑπερασπίζομαι اولمق ارقه ἀρκὰ ὀλμὰκ, ἰδὲ ἡ διαυθεντεύω.

Ὑπεράσπισις ارقه‌لق ἀρκαλὴκ, حمايت χιμαὲτ — ὑπερμαχία پناهی πεναχή.

Ὑπερασπιστὴς قوروجي κορουδζὴ, ارقه ἀρκὰ, اولو دوست ὀλὸ ντὸς, حمايتجي χιμαετζὶ — ὑπέρμαχος پناه πενὰχ, οἷον ὑπέρμαχος τῆς πίστεως پناه دينك ντινπενάχ.

Ὑπερβαίνω, ὑπερτερῶ كچمك γγετζμὲκ, بصمق μπασμὰκ, خيرلو اولمق, يك γὲγγ χαϊρλὶ ὀλμάκ.

Ὑπερβολὴ لوغه مبالغه μὲμπαλεγέ. Μεταχειρίζεσθαι ὑπερβολὰς قبارتق سوزي σὸζὲ καμπαρτμὰκ, بيوك كوستره‌مك μπὲὲκ γγὸσερμέκ. Καθ' ὑπερβολὴν ايله مبالغه μὲμπαλεγέ-ιλε, ἰδὲ ἡ κατὰ πολλά.

Ὑπερφάνεια غرور γουρὲ, مغرورلق μαγρουρλὲκ, تكبّرلك μὲτεκεμπιρλὶκ, تكبّرلك τεκεμπὲρλὲκ.

Ὑπερφανεύομαι مغرورلنمق μαγρουρλανμὰκ, بيوكلنمك μπὲὲκλενμὲκ, تكبّرلنمك τεκεμπὲρλενμὲκ, اولولنمق ὀλουλανμὰκ, مغرور اولمق μαγρὲ ὀλμὰκ, فخرلنمق φαχηρλανμὰκ, قالدرمق بورن μπουρὲν καλντηρμὰκ, ἰδὲ ἡ καυχῶμαι.

Ὑπερήφανος مغرورلو γουρουρλὲ, مغرورلو μαγρουρλὲ, مغرور μαγρὲ, تكبّرلو τεκεμπιρλὶ, متكبّر μὲτεκεμπίρ.

Ὑπερθετικὸν ὄνομα مبالغه اسم ἴσμὶ μὲμπαλεγέ.

Ὑπεριχύω بولمق اسّيلل ἰσιλὰ μπουλμὰκ, اوست اولمق, غالب γαλίμπ, 'ὲς ὀλμάκ.

Ὑπερμαχῶ ἰδὲ ὑπερασπίζομαι, ὑπερασπιστής.

Ὑπέρμετρα ايله افراط ἰφράτ-ιλε, ἰδὲ ἡ ὑπέρμετρος.

Ὑπέρμετρος اورانسز ὀρανσὺζ, زياده حدّدن χαντὲν ζιαντὲ, متجاوز حدّدن χαντὲν μὲτεδζιαβίζ.

Ὑπεροχὴ اوستلك 'ὲσλὲκ, غلبه γαλεμπὲ, باش اولمقلق μπὰσ ὀλμακλὴκ, اسّيلل ἰσιλά.

Ὑπέρτερος يكرك γεγγρὲκ, اولوجه ὀλουδζὲ, افضل ἐφζὲλ, اولي ἐβλά.

Ὑπερτερῶ ἰδὲ ὑπερβαίνω.

Ὑπερφυσικὸς طبيعتدن اوست μαχλὲκ ταμπιαττὰν 'ὲς ὀλάν.

Ὑπεύθυνος قباحتلو καμπαχατλὲ, ἰδὲ καὶ ἔνοχος.

Ὑπήκοος ἰδὲ εὐπειθὴς — ὑποκείμενος رعايا ριαϊὰ, ذمّي ζιμμί.

Ὑπηρεσία خدمت χιντμὲτ, χιζμέτ.

Ὑπηρέτης خدمتكار χιζμετκιὰρ, ἰδὲ ἡ δοῦλος.

Ὑπηρετῶ خدمت ايتمك χιζμὲτ ἐτμέκ.

Ὕπνος اويقو ὀυγκὲ, ἡ اويخو ὀυγχέ.

Ὑποβολιμαῖον εἶναι ولد قودي ولد ντεντὶ κοντὲ ὁλμάκ.

Ὑπόγεων يير اوي γὲρ ἐβί, زمين زير ζὲρ ζεμίν.

Ὑπογραφὴ امضا ἰμζὰ, ὅθεν ὑπογράφω امضا ἰμζὰ ἐτμὲκ, κομὰκ, امضالق ἰμζαλαμὰκ, ἢ συνηθέστερον امضا, امضاسي ἰμζὰ, ἰμζασγνὴ τζεκμὲκ, ἢ ὁ ὑπογεγραμμένος امضالو ἰμζαλὲ.

Ὑποδέχομαι ἰδὲ περιποιῦμαι.

Ὑπόδημα چزمه τζιζμὲ — κοντὸν τῶν Γενιτζάρων فلار φιλάρ.

Ὑποδηλόνω ἰδὲ ὑποτάσσω, ἢ ὑποχρεόνω.

Ὑποδοχὴ ἰδὲ περιποίησις.

Ὑπόθεσις, δηλεία ايش ἰσ, مصلحت μασλαχὰτ, ἢ ὁ ἐπὶ τῶν ὑποθέσεων chargé d'affaires مصلحتكذار μασλαχατγγὲζὰρ — فرض اتكلك φὰρζ ἐτμεκλίκ.

Ὑποθέττω طوتق τετμὰκ, فرض اتك φὰρζ ἐτμὲκ. Ὑποθετέον ὅτι... فرض ايدلم كه φὰρζ ἰντελὶμ κὶ... طوت كه τὲτ κὶ... طوتلم كه τετταλὴμ κὶ, تسليم ايليدلم كه τεσλὶμ ἐἰλεἰελὶμ κὶ...

Ὑποθήκη ἰδὲ ἀμανέτι.

Ὑποκάμισον كوملك γγὸμλὲκ, قميص καμὴς.

Ὑποκάτω الت ἀλτηνὲ, ἢ ἐπὶ τάσεως الت ἀλτηνντὲ, καὶ الت ἀσὶ ἀσαγὰ. Ὑποκάτωθεν التدن ἀλτηνντὰν, الت ἀσαγαντὰν.

Ὑπόκαυσον صومپه σομπὰ, تندور ταννὲρ, منقال μανκὰλ.

Ὑποκείμενος ἰδὲ παραδεδομένος, ὑπήκοος, ἢ ὑποκείμενος εἴς τι (πάθος π. χ.) مبتلا μὲμπτελὰ — κρεμάμενος تابع ταμπὶ. Ὑποκείμενον, ἄνθρωπος شخص σὰχς, كيشي κιστὶ, نفر νεφὲρ. Ὑποκείμενον ἢ κατηγορούμενον وخبر μὲμπτεντὰ βὲ χαμπὲρ — ὁ σκοπὸς مقصود μακσὲντ, مراد μὲραντ, غرض γαράζ.

Ὑποκορισικὸν ὄνομα اسم تصغير ἴσμὶ τεσγὶρ.

Ὑποκρίνομαι, προσποιῦμαι صورت كوسترمك σορὲτ γγὸσερμὲκ, اتك صورت σορὲτ μαμελὲ ἐτμὲκ, اويكنمك 'ὀἰκὲνμὲκ, كوسترمك γγὸσερμὲκ. Ὑποκρίνεσθαι τὸν κωφὸν اشتمزلنمك ἰσὶτμεζλενμὲκ, ἰδὲ γραμμ. σελ. 104 — 5.

Ὑπόκρισις ايكي يوزلولك ἰκὶ γὲζλὲλὲκ, منافقلق μὲναφηκλὴκ, ريا ρὶὰ — προσποίησις صورت σορὲτ μαμελὲ, كوسترش γγὸσερὶσ.

Ὑποκριτὴς منافق μὲναφὴκ, ايكي يوزلو ἰκὶ γὲζλὲ — ἐν τῷ θεάτρῳ تقليدجي τακληντζὶ, ايازلجي 'ἐἰαζηλτζὶ, لعبتباز λαμπετμπάζ.

Ὑπόληψις نام νὰμ, عرض ἤρζ. Εἶναι ἐν ὑπολήψει اولمق معتبر, نامله ναμλὴ, μετεμπὲρ ὁλμάκ.

Ὑπομένω اتك صبر σὰμπρ ἐτμὲκ — ἰδὲ ὑποφέρω.

Ὑπομονὴ صبر σὰμπρ, صبرلو σαμπὴρ, تحمل τεχαμμὲλ, ἢ ὑπομονητικὸς صبرلو σαμπυρλὴ.

Ὑποπόδιον τῶν ποδῶν بصنجق μπασψτζιὰκ.

Ὑποπτεύω اشكله دوشمك ἰσκιλὲ ντὲσμὲκ, اشكللو اولمق ἰσκιλλὶ ὁλμὰκ, احتمال ويرمك ἰχτιμὰλ βιρμὲκ (δοτ.), ἰδὲ ἢ ἀμφιβάλλω, διςάζω.

Ὑποπτος اشكللو iöκιλλί, ولاوبو σöμπχελί.

Ὑπόσασις ἰδὲ ὑσία — τινὸς πράγματος, τὸ καταλαθιζόμενον چوكك τζöκëκ.

Ὑποσατικὸν ملك μëλκ, چڤك τζιφτλίκ.

Ὑπόχεσις اقرار ἰκρὰρ, جوز σöζ (وعد βὰντ, وعده βαντέ).

Ὑπόχομαι وعد ويرمك جوز, ال ἔλ, σöζ βιρμὲκ, اقراره كلمك ἰκραρὲ γγελμέκ. Μεγάλα ὑπόχεθαι ايله وعد الغه ايله μεμπαλεγά-ιλε βὰντ ἐτμέκ.

Ὑποταγὴ ἰδὲ ὑπακοὴ, ἢ σέβας.

Ὑποτάσσω الق ضبط, حكمك χëκμëνὲ, ζαπτηνὲ ἀλμὰκ, اطاعت اتدرمك ἰταὲτ ἐττιρμὲκ, اتك حكمي الق مطيع χëκμë ἀλτηνὰ μετὴ ἐτμὲκ, ἢ παθητ. طاپمق ταπμὰκ, اطاعت مطيع اولمق μετὴ ὀλμὰκ, اطاعت اتك ἰταὲτ ἐτμὲκ, كلمك اطاعت ἰταετὲ γγελμέκ.

Ὑποφερτὸς تحمّلي قابل τεχαμμëλë καμπὴλ, تحمّل اولنور τεχαμμëλ ὀλυνὲρ.

Ὑποφέρω تحمّل اتمك τεχαμμëλ ἐτμὲκ, دايانمق νταϊανμὰκ, كتورمك γγετιρμὲκ, چكمك τζεκμὲκ, ἰδὲ ἢ πάχω.

Ὑποχονδρία جوز σεβντά.

Ὑποχονδριακὸς سودالو σεβνταλë.

Ὑποχόνδριον بوكر μπöγër, بوش بوكر μπöσ μπöγër.

Ὑποχρεόνω تينه اتمك μεμνὴν ἐτμὲκ, قسترمق μπαγλαμὰκ, ἢ ὑποχρεόνομαι اولمق μεμνὴν ὀλμὰκ, كورمك μεμνὲκ. Ὑποχρεόνεθαι ἀμοιβαίως اصلاشمق ἀχυτλασμάκ.

Ὑπόχρεως ممنون μεμνὴν, بورجلو μπορτζλë, مننّدار μιννετντὰρ. Εἶναι ὑπόχρεως être obligé واجب اولمق اوزره 'ëζερινὲ βαδζὴμπ ὀλμὰκ.

Ὑποχρέωσις منّت μιννὲτ, ممنونلق μεμνυνλëκ.

Ὑποψία اشكل ἰöκιλ, ابهه σëμπχὲ — παντοτεινὴ اشكللك ἰöκιλλίκ. Εἶναι ὑποψία ὅτι... احتمال وار كه ἰχτιμὰλ βὰρ κί.

Ὕσκινα طوتراق τυτερὰκ (قاو κάβ).

Ὕσσωπος زوفا ζυφά.

Ὑστερα صكره σονρὰ, ἰδὲ ἢ ἔπειτα. Ὑστερότερον كچرك γγετζρὲκ, كچه γγετζτζέ.

Ὑστέρησις محرومك μαχρυμλëκ.

Ὑστερινὸς, ὕστερος صوكركي σονρακὶ, صوك σὸν, اخري ἀχιρὶ, ἢ ὁ ὕστατος اك صكرمشي ἐν σονραγή.

Ὑστερῶ اتمك محروم μαχρὲμ ἐτμὲκ, الق ἀλμὰκ, ἰδὲ ἢ γυμνόνω, καθαιρῶ, ἐμποδίζω, ἢ ὑστερεῖθαι, μὴ ἔχειν اولمق ὅλμαμακ.

Ὑφάδι اپلك اوزون ëζὲν ἰπλίκ, ارغج ἀργάτζ.

Ὑφαίνω طوقومق ντοκυμάκ.

Ὑφαντὴς چلّه τζëλλὰχ, χυδ. چلچه τζëλχὰ, ἢ ὁ ἀργαλιὸς چلهانك τζëλχανὴν ντεζγγιαχή.

Ὑφαντικὴ چلهالق τζëλχαλίκ.

Ὕφασμα بز, بز μπὲζ, طوقويش ντοκυήσ.

Ὑψηλὸς يوكسك γëκσὲκ, بوجه γëδζὲ, καὶ μεγάλος τὸ σῶμα اوزون بويلو ëζὲν μποϊλë. Ἡ ὑψηλὴ πόρτα دولت آستانه ἀσι-

ταινέι ντεβλὲτ κτ. Ὁ ὑψηλότατος (ἐπίθετον ἀνδρῶν ἐν ἀξιώμασι) دولتلو ντεβλετλὺ, عزتلو ἰζζετλὺ, فضيلتلو φαζίλετλὺ. Ὁ ἐν τοῖς ὑψίσοις, ὕψιστος تعالي τεαλά.

Ὑψηλοφρονῶ ἰδὲ μεγαλοφρονῶ, καὶ ὑπερηφανεύομαι.

Ὑψόνω قالدرمق γιοκαρὴ καλντηρμὰκ, καὶ μεταφ. ὑπερεπαινῶ يوجهلمك γὺδζελεμὲκ, اولولمق ὺλβλαμὰκ, اولولندرمق ὺλβλανντηρμάκ.

Ὕψος يوكسكلك γὺκσεκλὶκ, يوجهلك γὺδζελὶκ — λόγυ اطناب ἰτνὰμπ — ἡ κορυφὴ اوست ὺς, دپه τεπέ. Τὸ ὕψος τυ, ἡ ὑψηλότης τυ حضرتلري χαζρετλερί.

Ὑψωσις ارتفاع ἰρτιφὰ, يوجهلك γὺδζελὶκ.

Φ.

Φάβα باقلا μπακλὰ ἀσὴ, فحول صويي νοχὺντ σοῖύ.

Φαγᾶς يوتجي γιυτηδζὴ, ἰδὲ ὁ πολυφάγος.

Φαγί, φαγητὸν يمك γεγεδζὲκ, يمو γεγὺ, مانجه μανδζὶὰ, يمك γεμὲκ, طعام ταὰμ, اش ἄσ. Φαγοπότιον, φαγητὸν καὶ ποτὸν يمك ايچك γεγεδζὲκ ἰτζεδζὲκ, ὁ πλυθ. τὰ φαγοπότια يملر ايچملر γεμελὲρ ἰτζμελὲρ.

Φαγυλάτα ماكولات μεεκυλὰτ, ذخيره ζαχιρὲ.

Φαγὺρα كيجك κιδζὶκ, كيجش κιδζὶσ, قجق κηδζὴκ, كيجلك κιδζιλὶκ. Προξενεῖν φαγὺραν كيجرتمك κιδζιστιρμὲκ, قجقلمق κηδζηκλαμάκ. Αἰθάνεσθαι φαγὺραν, τρώγειν τινὶ كيجشمك κιδζισμὲκ, قجشمق κηδζησμὰκ, كيجيمك κιδζιμὲκ, قجمق κηδζημάκ.

Φαίνομαι كورنمك γγὸρὺνμὲκ, كوزكمك γγὸζὺκμὲκ, كورلمك γγὸρὺλμὲκ, ظاهر اولمق ζαχὶρ ὸλμὰκ, ظهوره كلمك ζηχυρὲ γγελμὲκ, كلمك γγελμὲκ. Κατὰ τὸ φαινόμενον, εἰς τὸ ἐξωτερικὸν صورتا συρετὰ, ὁ ظاهره ζαχιρὲ μπακσὰκ, صورت ظاهره بقسق συρὲτ ζαχιρεντὲ, بيغي μπαϊαγή. Δὲν φαίνεται كمده ντεγμεντέ. Ἔτζι σοὶ φαίνεται كوريلور σανὰ μπὸϊλὲ γγὸρὺνὺρ. Μοὶ φαίνεται رزم σεζὲρὶμ, صانرم σανὴρὶμ, ἰδὲ ὁ νομίζω.

Φακὴ مرجمك μερδζὺμὲκ.

Φακὸς τῦ σώματος چل τζὶλ, ὁ μάλισα τῦ προσώπυ بكك μπενὲκ.

Φάλαγγας فلاقه φαλακά. Βάλλω εἰς τὸν Φάλαγγα فلاقه المق φαλακαϊὰ ἀλμάκ.

Φαλάγγι سچان سوري σιβρὶ σιτζιὰν.

Φάλαγξ ἰδὲ τάγμα.

Φαλάκρα طازلق ταζλὴκ.

Φαλακρὸς طاز τὰζ, طاز باشلو τὰζ μπασὺλὴ, طاس τὰς, طاسلق ταστλάκ.

Φαμιλία او برق ὲῦ μπὰρκ, عيال ἐ'αϊὰλ, اهل ἔχλ — γένος آل ἂλ, صوي σόϊ, اوجاق ὸδζιὰκ, نسل νέσλ. Ἀπὸ καλὴν φαμιλίαν اوجاقلو ὸδζιακλὴ, صويدن بيوك μπὺὺκ σοϊντὰν. Τῆς αὐτῆς φαμιλίας بر اوجاقلو μπὶρ ὸδζιακλή.

Φανάρι, φανὸς فنر φενὲρ, عالمشو μεσὰλὲ, فانوس φανὺς, چراغدر τζεραγπερέ.

Φανερόνω آشكاره, بيان اتمك اچمق ἀτζμὰκ, ἀσκιαρὲ, μπειὰν ἐτμὲκ — ἀνακαλύπτω بلورتك μπελιρτμὲκ, كوستركمك γγὸσερμὲκ, دويرمك ντειρμὰκ, بلدرمك μπιλντιρμὲκ. Φανερόνομαι كوستركلك γγὸσερειλμὲκ, كورنمك γγὸρὸυμέκ.

Φανερὸς, φανερὰ اچق ἀτζὺκ, آشكاره ἀσκιαρὲ, بللو μπελλὸ, ظاهر ζαχὶρ, بيان μπειὰν, معلوم μαλὸμ, مشهور μεσχὸρ, عيان 'ειὰν.

Φαντάζω, εἶναι ἐπιδεικτικὸς كوستركلو اولمق γγὸσερισλὶ ὀλμάκ. Φαντάζομαι خياللنمق χαϊαλλαμὰκ, خياللانمق χαϊαλλανμὰκ, ἰδὲ ἡ νομίζω, ὑπερηφανεύομαι.

Φαντασία خيال χαϊὰλ — caprice يكازلق γιαναζλὴκ, سرتلك σερτλὶκ, تندي τὸυντὶ, باش اغرتمقلق μπὰσ ἀγυρτμακλὴκ, καὶ ἡ φαντασικὴ δύναμις قوّت خيال κυββὸτὶ χαϊὰλ, الخيّه μὸτεχαϊλὲ — presonzione كستاحلق κὸσαχλὴκ, مغرورلق μαγρυρλὸκ.

Φαντασιώδης خياللو χαϊαλλὴ, يكاز γιαναζ, تنيز τιτὶζ, خود رأي χὸντ ρεεὶ.

Φάντασμα خيال χαϊὰλ. Φαντάσματα خيالات χαϊαλὰτ, ميال خيال χαϊὰλ μαϊὰλ.

Φαρδὺς بول μπὸλ, ἰδὲ πλατὺς, πλάτος.

Φαρισαῖος فريسي φεριστ.

Φαρμακερὸς زهرلو ζεχιρλὶ, اغولو ἀγυλὸ.

Φαρμάκι زهر ζὲχρ, ζεχὶρ, اغو ἀγὸ, اوت ὅτ.

Φαρμακόνω اوتارمق ὀταρμὰκ, آغولمق ἀγυλαμὰκ, زهرلمك ζεχιρλεμὲκ, اغو, زهر ζεχὶρ, ἀγὸ ἰτζιρμὲκ, يدرمك ويرمك, ايچورمك, γεντιρμὲκ, βιρμὲκ.

Φαρμακοπώλης اجزا صاتيجي ἐδζζὰ σατιδζὶ, معجونجي μαζζουνδζὸ, شربتجي σερμπεττζί.

Φάρυγξ بوغاز μπογὰζ, حلقوم χυλκὸμ, بوغرتلاق μπογυρτλὰκ, خروسچ χορὸστζὲ

Φαρφυρὶ فغفوري φαγφυρί.

Φασιανὸς سوكلن σὸκλὸν.

Φασκιὰ چنبر τζεμμπὲρ, صرغي σαργὶ, καὶ φασκιαῖς, φασκιόνω ἰδὲ σπάργανα, σπαργανόνω.

Φασῦλι بوكرلجه μπὸϊρὸλδζὲ.

Φάσσα اوكيك 'ὸϊεὶκ, تخته كوكرجني ταχτὰ γγὸγερδζινί.

Φάτνη ἰδὲ παχνί.

Φατρία طايفه ταϊφὰ, ἰδὲ ἡ τάγμα, φυλή.

Φεγγάρι, σελήνη آي ἄϊ, (ολο μάχ). Τὸ φῶς τῆς σελήνης اي ايدنلغي ἄϊ ἀϊὸντηνληγὴ, ايلز 'ἀϊάζ.

Φεγγίτης بجه μπαδζιὰ, بادكيرلك μπαντγγιρλὶκ.

Φέγγω εἰς ἕνα ἄνθρωπον طوتمق ὁλὸμ μὲμ τυτμὰκ (δοτ.), ἡ ἀπροσώπως ἰδὲ ξημερώνει.

Φελὶ دلم ντιλὶμ, كسم κεσὶμ, چزم τζιζὶμ, كرچ κιρὲτζ, καὶ φελιάζω دلم كسمك ντιλὶμ ντιλὶμ κεσμὲκ.

Φελλὸς مزم σιζὸ, مطر μαντὰρ.

Φελόνιον بدله μπεντλὲ.

Φελῶκα فلوقه φὸλὸκὰ.

Φεργάτα فرقطه φυρκατὰ.

Φέρσιμον, πολιτεία, πολίτευμα ايل ἀμὲλ, معامله μαμελὲ, حركت χαρεκὲτ.

Φέρω كوترمك, كتورمك γγότϋρμὲκ — κυβαλεῖν ايرمق ἀπαρμὰκ, التمك ἰλετμὲκ, طاشمق ταϊ̈ημάκ. Φέρεσθαι, πολιτεύεσθαι عمل اتمك, معاملة, حركت χαρεκὲτ, μυαμελὲ, ἀμὲλ ἐτμέκ.

Φέσι فس φές.

Φέτος بو يل μπὸ γὴλ, امسو بو μπὸ σενὲ, امسو اشمو ἰσμπὸ σενέ.

Φεῦ هاي χάϊ, واي βάϊ, هيهات χεϊχὰτ, اف ὄφ, ὄφ, حيفا χαϊφὰ, ἰδὲ ϋ ἀλοίμονον.

Φευγάτος ἰδὲ φυγάς.

Φεύγω قاچمق, قچمق κατζμὰκ — διαφεύγειν τι الدن چقمق ἐλντὲν τζηκμὰκ, كچمك γγετζμέκ.

Φευρϋάριος فلوارس φιλϋϊ̈βαρὶς, باط سومپات σϋμπάτ.

Φηγὸς كلكن γγϋλγγὲν, قاين اغاجي καὴν ἀγαδζὴ, ϋ ὁ καρπὸς قاين, كلكن γγϋλγγὲν, καὴν κοζαλαγὴ, قوزالغي.

Φηκάρι, θηκάρι قن, قين κὴν, غلاف γηλὰφ, κυλὰφ. Βάνω εἰς τὸ φηκάρι قويمق اليني κηνὰ κο-κϋϊμάκ.

Φήμη چاو τζιὰϋ, سوقاق لاقرديسي σοκὰκ λακηρντησὴ, شهرت σὸχρὲτ — ἰδὲ ὑπόληψις.

Φθάνω كلمك γγελμὲκ, اولاشمق ὀλασμὰκ, واصل اولمق βασὴλ ὀλμὰκ — τινὰ, τί يتشمك γετισμὲκ, ايرشمك ἰερισμὲκ, ايرمك ἰερμὲκ, دكمك ντεγμέκ. Καὶ ἀπροσώπως φθάνειν, ἀρκεῖν يتمك γετμὲκ, يتشمك γετισμέκ.

Φθαρτὸς بوزلجق μποζυλαδζιὰκ, بوزلور μποζυλὸρ, فاني φανή.

Φθείρω بوزمق μποζμὰκ, ἰδὲ ϋ πλανῶ — τινὰ μὲ δῶρα رشوت ويرمك ρισβὲτ βερμὲκ — μίαν κόρην, ξεπارθευεύω بر قزي بوزمق μπὶρ κηζὴ μποζμὰκ, بوزمق, قزلغن المق κηζληγὴν ἀλμὰκ, μποζμάκ.

Φθιάνω ἰδὲ κάμνω.

Φθιασίδι (φῦκος) دوز. دزكن ντϋζγγὲν (τὸ ἄσπρον), سلمن σϋλϋμὲν, σελμὲν, قزلجه κηζηλδζιά. Βάλλω φθιασίδι, καὶ φθιασιδόνω سورمك, قزلجه, دوزكن ντϋζγγὲν, κηζηλδζιὰ σϋρμὲκ, دوزلمك ντϋζγγϋνλεμὲκ, بويامق μποϊαμὰκ, قزلجه—ق κηζηλδζιαλαμάκ.

Φθινόπωρον كوز γγϋζ, بهار صوك σὸν μπαχάρ.

Φθίσις, φθισικὸς ἰδὲ ὄχτικας, κτ.

Φθονερὸς قزقانجي κηζκανδζή.

Φθόνος قزقنمقلق κηζκανμακλὴκ, كونو γγϋνὲ, كوني γγονὶ, ἰδὲ ϋ ζηλοτυπία.

Φθονῶ قزقنمق κηζκανμὰκ, قسقنمق κησκανμὰκ, كونلمك γγϋνλϋμὲκ, كونيلمك γγονιλεμὲκ, حسد اتمك χασὲντ ἐτμέκ.

Φθορὰ بوزشقلق μποζυσϋκλὲκ, يزلق γηζλὴκ — ἐν τῷ πολέμῳ هلاكلك χελακλὴκ, مغاله μυκατελὲ — τῷ ἐχθρῷ بوزش μποζϋσ, صنغلق σηγγηνλὴκ, بوزغن μποζγὲν, ἰδὲ ϋ φόνος.

Φθοροποιὸς مهلك μϋχλὴκ, ἰδὲ ϋ βλαβερός.

Φιάλη سيسه σισὲ, بلبلة μπϋλμπϋλὲ, قبالق καμπαλάκ.

Φίδι يلان γηλάν.

Φιλαλήθεια طوغرولق ντογρυλὸκ.

Φιλαλήθης طوغرو ντογρὸ, صادق نفس σαντὴκ νεφές.

Φιλανθρωπία مروّت мёрёббёт, ἰδὲ καὶ ἀνθρωπότης.

Φιλάνθρωπος انسانيتلو ínsanetlí, مروّتلو мёрёббётлё, التفاتجي ílticfattzí.

Φιλαργυρία طمعكارلق тамахкіарлік, ناكسلك накесслік, خسيسلك хасісслік.

Φιλάργυρος طمعكار тамакіар, тамахкіар, خسيس хасіс, الي پك élí пек, ناكس накес, νεκές — αἰσχροκερδὴς καρὰ τζιανακλή.

Φιλάδενος, ἀνήμπορος كيفسز кёфсіз, ناخوش нахо̀ш, زبون зёмпён, مرضلو марозлú.

Φιλαυτία كندي پرستلك, خود بينلك хо̀нт мпінлік, перестлік, καὶ φίλαυτος اوزلو ózлё, خود پرست اوزين كوريجي ózён ггёрёджё, خود بين хо̀нт перès, мпін.

Φιλεύω ضيافت اتمك ziafèt ètmèk ἰδὲ καὶ φιλοξενῶ.

Φιλήδονος ذوق اهل صفا, ékhlí сефá, zéфк.

Φίλημα اوپس ópёs, بوسه мпосélік, قبلاو кёфталú.

Φιλία دوستلق ntostlék. Τρέφειν ἐν ἑαυτοῖς φιλίαν محبّت دوستلغه مخلصلق мехаппетлесмёк, καὶ φιλιὰ ἰδὲ συμπόσιον.

Φιλικῶς دوستانه ntostané, مخلصانه мехлысané.

Φιλιάδα مصاحبه мёсахіпé.

Φιλιόνω (τὸς ἐχθρὸς) بارشترمق бапрштірмак, اوزلاشترمق ózлаштірмак, καὶ παθ. بارشمق бапрсмáк.

Φιλογύνης بازبند бапзпенді.

Φιλόδοξος ἰδὲ φιλότιμος.

Φιλόδωρος رعايتجي ріаеттзі ἰδὲ μεγαλόδωρος.

Φιλοδωρῶ پشكش ويرمك пешкёш віремèк, اغرلق áγнрламàк, رعايت اتمك ріаèт ètмек.

Φιλοκέρδεια, φιλοκερδὴς ἰδὲ φιλαργυρία, κτ.

Φιλολόγος كوزل اوقمش кóзл ггёзèл óкёмёш.

Φιλομαθὴς عالم طالب álem талѝмп.

Φιλονεικία غوغا, خود. كبغا, چكش تزيكيش, چكش دوقش тзекіш, чкіш дóкёш.

Φιλόνεικος غوغاجي кабгадзí.

Φιλονεικῶ غوغا اتمك кабгà ètмèк, چكشمك тзекішмèк, قاقشمق какішмáк.

Φιλοξενία قونقلق конгклёк.

Φιλόξενος قونقجي конгкдзí.

Φιλοξενῶ قونقلمق конгкламáк.

Φιλοπατρία حبّ الوطن хёппвл-ватáн, καὶ φιλόπατρις ἰδὲ πατριώτης.

Φιλόπονος چالشقن тзіалішкáн, چالشيجي тзіалішідзí, حمرات хамарàт, اشليجي ішлеідзі.

Φιλοπροσωπία طرفدارلق тарафдарлік.

Φιλοπρόσωπος طرفدار тарафдáр.

Φίλος دوست ntòs, محبّ мехѝмпп.

Φιλοσοφία علم حكمت élmí хікмèт, فلسفت фелсефèт, καὶ φιλόσοφος فيلسوف фейлесёф.

Φιλοτιμία, φιλοδοξία عزّت ومنصب حرصي іззётё мансѝмп хёрсѝ, هوس хёбёс, سودا сёвдà, حسرت хасрèт.

Φιλότιμος حريص عزّت ومنصب харѝс іззётё мансѝмп.

Φιλοτιμοῦμαι حسرت چكك хасрèт тзекмèк, هوس اتمك хёбёс ètмèк, ἰδὲ καὶ συνερίζομαι.

Φιλτζάνι فلجان φιλτζιάν, فنجان φιντζιάν.
Φίλυρα فالمور φιλαμύρ, اوغلامور ὀγλαμύρ.
Φιλῶ اوپمك ὄπμεκ, بوس اتمك μπὺς ἔτμεκ, ويرمك, شفتالو المق σφταλὴ ἀλμάκ, βερμέκ.
Φιτίλι, ἐλλύχνιον فتيل, فتل φιτίλ.
Φκιάρι كورك κὺρέκ.
Φκιαρίζω كورمك κὺρὺμέκ, κὸρὺμέκ.
Φλάμπυρον, σημαία سنجاق, سنجق σανδζιάκ, بيراق μπαϊράκ (علم ἀλὲμ, لوا λιβὰ), ἢ τὸ μικρὸν فرلاق φιρλάκ, ἢ ὁ σημαιοφόρος بيراقدار μπαϊρακντὰρ, κτ.
Φλέβα طمر νταμάρ.
Φλεβοτομία قان الماسي κὰν ἀλμασή.
Φλεβότομον نشتر νιὸτέρ.
Φλεβοτομῶ قان المق κὰν ἀλμάκ, طمر اچمق νταμὰρ ἀτζμάκ.
Φλέγμα بلغم μπαλγάμ.
Φλεγματικὸς بلغملو μπαλγαμλή.
Φλέτρος پروانه περβανὲ, كلبك κελεμπέκ.
Φλόγα قوق κυβὺκ, علو ἀλὲβ, يالك γιαλή. Πέρνειν ἢ εὐγάλειν φλόγα يلكلنمق γιαλὴνλανμάκ, علولنمك ἀλεβλενμὲκ, كوينمك γγὸγὺνμέκ.
Φλογέρα دودك ντὺντὺκ, ناي ναΐ, قوال καββὰλ, ني νέϊ — τῦ κελευστῦ سلسلو σιλισερέ. Φυσῶν τὴν φλογέραν دودك چالمق ντὺντὺκ τζιαλμάκ.
Φλόγωσις, φλεγμονὴ قزغنلق κιζγινλὴκ, حرارت χαραρὲτ, كوينلك γγὸὺντὺρμέ.
Φλὲδα قبوق καμπὺκ (قشر κὴσε, κησὴς).
Φλυαρία يكشاقلق γιανσακλὴκ, كوزلك γγεβεζελὴκ κτ. ἰδὲ φλυαρῶ, ματαιολογία.
Φλύαρος يكشاق γιανσὰκ, فرفره φαρφαρὰ, فورتاجي φορταδζὴ, قوالق κοβαλὰκ, كوزه γγεβεζὲ.
Φλυαρῶ يكشمق γιανσαμὰκ, فورته چالمق φορτὰ τζιαλμὰκ, قرمق κυρμὰκ, ياوه سويلمك γιαβὲ σοϊλεμὲκ, خلط سوز اتمك χὰλτ σὸζ ἔτμὲκ, صايقلمق σαϊκλαμὰκ, فرفرلق اتمك φαρφαραλὴκ ἔτμὲκ, ἰδὲ κοὴ ματαιολογῶ, βαττολογῶ.
Φλωρὶ التون ἀλτὴν, فلوري φὺλυρὶ — βενέτικον يالدز التوني γιαλντὴζ ἀλτηνή.
Φοβερίζω يغامق, ياغنمق γιαγανμὰκ, سوز اتوب σὸζ ἀτὴμπ κορκυτμὰκ, قورقنمق κορκυτμὰκ, سوز اتمق σὸζ ἀτμὰκ, اوسون ديمك ὀσὴν ντιμέκ. Τὸν ἐφοβέρισε νὰ τὸν σκοτώσῃ سني اولدرم ديو σενὶ ὄλντὺρὺρὺμ ντιὺ κορκυττύ قورقندي.
Φοβερισμὸς يغامقلق γιαγανμακλὴκ, سوز سيتم σὸζὺ. Μὲ φοβερισμὸς زجر ايله ζὲδζρ-ιλε.
Φοβερὸς ἰδὲ τρομερός.
Φόβητρον قورقونجق κορκυνταδζιὰκ, اويق ὑγὴκ, افرنجه ἐφρενδζέ.
Φοβίζω قورقتمق κορκυτμὰκ, شاشرمق σασηρμὰκ, ἰδὲ ἢ ξεπάζω.
Φοβιτζιάρης, δειλὸς قورقاق κορκὰκ, قورقولو κορκυλὺ, اوركك ὄρκὺκ, شاشقن σασκὴν.
Φόβος قورقو κόρκυ, قورقولق κορκυλὲκ.
Φοβοῦμαι قورقمق κορκμὰκ (ἀφ.) ἰδὲ ἢ τρομάζω.
Φοίνιξ عنقا ἀνκὰ, ἢ μεταφ. ὁ φοῖνιξ τῦ αἰῶνος واحد دهر يكانه عصر γεγγανὲϊ ἄσε,

βαχίντ ντέχε, فريد اولخر واوايل φερίντ̃ ἐβαχιρ̃ ἐβαΐλ.

Φονεὺς, φονιὰς قاتلو καυλή, اولدريجي 'ὀλντ̃ρ̃ὀδζ̃, قاتل κατήλ.

Φονεύω اولدرمك 'ὀλντ̃ρ̃μὲκ, قان اتمك, قتل κὰτλ, κὰν ἐτμέκ.

Φόνος اولدرشمك 'ὀλντ̃ρ̃ισ̃μὲκ, قان κὰν, قتل κὰτλ — ἴδε ἡ φθορὰ, αἱματοχυσία.

Φονταυέλλα دلغ ντὰγ, يقي γιακή.

Φορὰ كره κερρὲ (دفعه ντεφά). Αὐτὴν τὴν φορὰν بو كره μπὸ κὲζ, بو كره μπὸ κερρέ. Τὴν πρώτην φορὰν الك كره ἴλκ κερρέ. Μερικαῖς φοραῖς بعضي كره μπάζη κερρὲ, كرده κιμεντὲ, كاه γγιὰχ, بر كاهده γγιαχντὰ μπίρ, بر كاهچه γγιαχτζὲ μπίρ. Πολλαῖς φοραῖς چوق كره τζιὸκ κερρὲ, بر نيچه كره μπίρ νίτζε κερρέ.

Φόρεμα قفتان καφτὰν, كيسي γγεῖσι, لباس λιμπὰς, اسباب ἐσπὰμπ, جاه δζιαμέ. Ἡ ὑρὰ τ̃ φορέματος ذيل ζεῖλ.

Φορεσιὰ قيافت κηϊαφέτ.

Φόρος ἴδε δόσιμον.

Φορτίον, φόρτωμα يوك γὺκ, دك ντένκ. Τὸ μισὸν φόρτωμα τ̃ ζώ̃ υ بلوك τεμμπελίντ.

Φορτόνω يوكلمك γὺκλεμὲκ, يوك يوكلمك γὺκ γὺκλεμὲκ, اوزمق βυρμὰκ, يوكلتمك γὺκλετμέκ.

Φορῶ ἴδε κυβαλῶ, ἡ φέρω, ἐνδύω.

Φυκάλι ἴδε σκύπα.

Φέντα, κροσσὸς سچاق, صچاق σατζιὰκ, زنجف ζινδζέφ.

Φέρκα چنال τζιατὰλ, دكرن ντιγρὲν, ἴδε ἡ κρεμαστριὰ — δι' ἧς λικμίζονται τὰ σπαρτὰ لیو γεμπό.

Φέρλα, στρόμβος, στρόβιλος فرلاق φιρλὰκ, پرلنغج πιρλανγὶδζ, پرله πιρλὰ, فرفره φιρφιρέ.

Φέρνος فرن, فون φυρὲν, صوبه σομπὰ — τ̃ λυτρ̃ كلخان κὺλχάν.

Φερτύνα (ἀνεμοζάλη) فورطونه, فورتونه φορτενὰ, ἴδε ἡ ἀνεμοστρόβιλος.

Φύσκα, κύστις قاوق καβὸκ — τῆς χολῆς اون قاسغي 'ὀντ κασιγὴ — τ̃ ὕρυ سدك قاوغي σιντὶκ καβυγὺ — ἀπὸ σαπ̃νι, δι' ἧς παίζουν τὰ παιδία, κώρυκος يل طوپي γὲλ τοπύ.

Φυσκαλίδα قبارجق καμπαρδζὶκ — τ̃ νερ̃ صو قبارجغي σὺ καμπαρδζιγὴ, قبلق καμπαλάκ.

Φυσκόνω ἐν. كورشمك σισιρμὲκ, قبارتق καμπαρτμὰκ, ἡ ὑδετ. ἴδε πρίζομαι.

Φυσάνι فسقان φισάν.

Φράζω چت ايله چويرمك τζὶτ-ιλε τζεβιρμὲκ, چت چكمك τζὶτ τζεκμὲκ, چتلمك τζὶτλεμὲκ, چالي ايله قپلامق τζιαλὴ ιλὲ καπλαμάκ.

Φράκτης چت τζὶτ, چتلك τζὶτλὶκ, چاليدن پردك τζιαλιντὰν περντὲ — ἀπὸ σανίδια تخته ταχτὰ ντιβὰρ — ὅπυ κλείονται νυκτὸς τὰ θρέμματα اغي ἀγὴ, اغلي ἀγλή.

Φράξος اق اغاج ἀκ ἀγάδζ.

Φράσις اصطلاح ἰστιλὰχ, عبارت ἰμπαρέτ.

Φρένες, νυς عقل ἀκήλ. Χάνειν τὰς φρένας عقلني شاشرمق ἀκλινὴ σασ̃ιρμὰκ, عقلي كتمك ἀκλὴ γγιτμὲκ, ἡ ἐπὶ γερόντων διὰ τὸ γ̃ηρας بونامق μπυναμάκ.

Φρενητικὸς صايقلار صايقلار, عقلي كتمش, ἀκλὴ γγιτμίσ.

Φρενῖτις صايقلاقلق صايقلاقلق, جنون δζωνὲν.

Φρικτὸς ἴδε τρομερός.

Φρίξις, φρίττω ἴδε ἀνατριχιάζω κτ.

Φρόνησις عقللولق ἀκηλληλὴκ, هشيارلق χωσγιαρλὴκ, كوز اچقلغي γγὸζ ἀτζηκληγὴ, عقل ἄκλ, ἀκήλ.

Φρονιμάδα اوص ὗσ, ادب ἐντὲπ, عقللولق ἀκηλληλήκ.

Φρονιμεύω ἴδε σωφρονίζομαι.

Φρόνιμος اوصلو ὗσλὲ, ادبلو ἐντεμπλὶ, عقللو ἀκηλλὴ, ἴδε ἡ σεμνοπρεπῶς.

Φροντίδα, συλλογισμὸς دوشونتوسومه, فكر φίκρ, φικὶρ — ἐπιμέλεια قيغو καϊγὲ, قيو καϊῦ, كوزلمه γγὸζλεμὲ — διαλογισμὸς غم γὰμ, قساوت κασαβὲτ, الم ἐλέμ. Ἔχειν φροντίδας, περισπασμὲς غم يمك γὰμ γεμὲκ, قساوت چكمك κασαβὲτ τζεκμὲκ, الي اولمق ἐλεμὶ ὁλμάκ. Μὴ ἔχης φροντίδα غم يمه γὰμ γέμε, الم چكمه ἐλὲμ τζέκμε, مغيّد اولمه μηκαϊὲντ ὅλμα.

Φροντίζω قايرمق καϊρμὰκ, καϊὲρμὰκ, هايلمق χαϊλαμὰκ, بقمق μπακμὰκ, كورمك γγὸρμὲκ, كوزتمك γγὸζετμὲκ, كوزلمك γγὸζλεμὲκ, كوريويرمك γγὸρὶβερμεκ, مغيّد اولمق μηκαϊὲντ ὁλμάκ. Φροντίζω διὰ τὸ ἄλογον, περιποιοῦμαι قاشمق, اتي تيمار اتمك ἀτὴ τιμὰρ ἐτμὲκ, κασημάκ. Δὲν φροντίζω قايرمام καϊρμὰμ κτ. ἴδε μέλει.

Φρονῶ ἴδε σοχάζομαι, νομίζω.

Φρουρὰ نوبت νὸμπὲτ, نوبتجي νὸμπεττζὶ, قراول καραβὲλ, بكجي μπεκτζὶ — περιεξχομένη τὴν νύκτα εἰς τὴν πόλιν قول κόλ.

Φρούριον قلعه καλὲ, حصار χισὰρ.

Φρύδι قاش κάσ.

Φταρμίζομαι ἴδε πταρμίζομαι.

Φτενὸς انجه ἰνδζὲ, ἴδε ἡ λεπτός.

Φτέρη كيرلارو κιρνταρὲ, بطارس μπεταρὶς.

Φυγαδεύω قاچورمق κατζιρμὰκ, قوومق κοβμάκ.

Φυγὰς, φευγάτος قاچقون κατζκὴν.

Φυγὴ قچمقلق κατζμακλὴκ (فرار φιρὰρ) — πλαγὴ قچاق κατζιὰκ — τοῦ Μωάμεθ ἀπὸ Μέκκας εἰς Μεδίνην هجره χιδζρέ. Τρέπειν εἰς φυγὴν τὸ στράτευμα ἴδε χαλῶ.

Φυλακὴ زندان ζιντὰν, حبس χὰμπς.

Φυλακόνω زندانلمق ζιντανὲ κομὰκ, حبس اتمك χὰμπς ἐτμὲκ, براقمق μπρακμὰκ, زندانلمق ζιντανλαμάκ.

Φύλαξ بكليجي μπεκλεὶδζὶ, بكچي μπεκτζὶ, بصّاقجي γιασσακτζὴ — τῶν σκυλίων سكبان σεγμπὰν, χυδ. σεϊμὲν — τῆς φυλακῆς, δεσμοφύλαξ زندانجي ζιντανδζὴ, ἴδε ἡ φρουρά.

Φυλάττω بكلمك μπεκλεμὲκ, صقلامق σακλαμὰκ, كوزتمك γγὸζετμὲκ, حفظ اتمك χὴφζ ἐτμὲκ — (τὸν λόγον κτ.) طوتمق τυτμὰκ — κατὰ μέρος قومق صقلامق σακλαϊὰ κομὰκ· κοῖ παθητικ. φυλάττεσθαι, προσέχειν صاقنمق σακὴνμάκ.

Φυλὴ قبيله καμπιλὲ — τῶν τεχνιτῶν عرفت ἐρφὲτ.

Φυλλάδα كتابچك kitaptzík.

Φυλλολογῶ ورقلمق varakla-mák.

Φύλλον يپراق yiapràk, ورق varàk, طبق tampàk — σελὶς صحيفه saxifé.

Φυραίνω اولمق اكسك èksik ólmák.

Φύσημα اوفرش 'öfürüs, اسش ísis.

Φυσικὸς طبعي tampii, اوز 'öz, ذاتي zatì, دوغش ntogmüs.

Φυσιογνωμία چهره tzexrè, ἡ ἡ φυσιογνωμικὴ علم فراست ílmi firasét.

Φυσιογνώμων صاحب فراست saxìmp firasét.

Φύσις طبيعت tampiàt, يرادلش yiaravtilis. Παρὰ φύσιν خلاف طبيعت xilàfi tampiát. Ἐκ φύσεως جبلتدن dzemperetinntèn, طبيعتدن tampiattèn, ذاتدن zattén. Ἐκ φύσεως ورادن كوزل kenntünntèn ggüzél.

Φυσῶνι كورك, كورك köresk.

Φυσῶ اوفرمك 'öfüremèk, χυδ. اوفلمك 'öflemèk, ἐπὶ ἀνέμου اسمك ísmèk.

Φυτεύω دیکمك, دکمك ntikmèk.

Φυτὸν اوت ót, دکك ntikík. Τὰ φυτὰ نبات nemmpát.

Φυτρόνω فلسلنمك filisilenmèk, بتمك mpitmèk, كوكرمك, اوت اورپرمك ót 'ürperemèk, ggögermèk.

Φωλεὰ يووه yiovà, يوا, يوا yiovà — (τῶν θηρίων) يتاق yiatàk.

Φωλεύω, ἐμφωλεύω قونق koumàk.

Φωνάζω چكرمك tzanzamàk, هايقرمق xaïkarmàk, اتمك ítmèk, پك چاغرمق pèk tziagirmàk, چاغرشمق tziagirismàk — τινὰ ἴδε κράζω.

Φωνὴ سس sès, آواز àvàz, كلمه kilmè, صدا sentà — κραυγὴ چاغرش tziagirìs, شماته smatà, غوغا kavgà — λαλιὰ نطق nètk. Δυνατὴ φωνὴ آواز قتي katì àvàz. Ἡ ἀνδρικὴν φωνὴν ἔχουσα γυνὴ ار اونلو عورت ér ónlü àvrét.

Φωνῆεν حركت xarekét.

Φωνητικὸς اوازلو àvazlì, سلسلو sesli.

Φῶς آيدن aïntìn, ايدنلق aïntinlìk, اشق ìsik (نور nùr, ضيا zià). Τὸ διὰ χαραγματιᾶς φαῖνον φῶς شرق sirk. Φῶς τῶν ὀμμάτων كوزمك نوري ggözümün nuri. Ἐκδίδω εἰς φῶς چقرمق tzikarmàk, دنيايه ntünaïè ggetirmèk, ἴδε καὶ ἐκδίδω. Εὐγαίνειν εἰς φῶς چقمق tzikmàk, وجوده كلمك vüdzüntè ggelmék.

Φωτεινὸς ايدنلو aïntinlì, نورلو nurlù, ضيالو zialì, روشن rüsén.

Φωτιὰ (πῦρ) اتش àtèsi, اود ót, ات (πῦρ νάρ). Πέρνειν, πιάνειν φωτιὰν طوتشمق tutusmàk. Βάλλω, δίδω φωτιὰν اتشه طوتشترمق àtèsi tutustirmàk.

Φωτίζω ايدنلق اتمك, ويرمك aïntinlìk ítmèk, vermèk, نورلندرمق nurlanntirmàk, نور ويرمك, ضيا zià, νὺρ vermèk, ἡ φωτισμένος τὴν καρδίαν روشن دل rüsén ntil, منور القلب münevvérülkálp.

Χ.

Χαβιάρι خويار χαβιάρ, بالق يمرطاسي μπαλὴκ γιερμερτασή.

Χαϊδεύω اوخشامق ὀχσαμὰκ, خاطر نوازلق ἐτμὲκ χατὴρ νὲβαζλὴκ, ἢ χαϊδευμένος ἴδε τρυφηλός.

Χάϊδι, χάϊδια اوخشامقلق ὀχσαμακλὴκ, نوازش νὲβαζὶσ.

Χαϊμὸς ياو γιὰβ, يتورمكلك γιτιρμεκλὶκ, تلف τελὲφ κτ. ἴδε ἢ φθορὰ, ἀφανισμός.

Χαιρεκακία شمات σεμάτ.

Χαιρέτημα, χαιρετισμὸς ἴδε ἀσπασμός.

Χαιρετῶ سلملمق σελιαμλαμὰκ, سلام σελιὰμ βερμὲκ, ويرمك ἐτμὲκ, اتمك. Χαιρέτα τον ἄσπασαί τον ἐκ μέρους μου سلام بندن ايله μπεντὲν σελιὰμ ἐϊλὲ, سلامي دكور σελιαμιμὴ ντεγὲρ.

Χαίρομαι, χαίρω شيمك σεβινμὲκ, قوانمق κηβαυμὰκ, شاد, شاد ὰζ, σὲν ὁλμάκ. Χαῖρε سلام عليكم σελιὰμ ἀλέϊκιμ μεταξὺ Μωαμεθανῶν μόνον, πρὸς δὲ τοὺς Χριστιανοὺς λέγεσι خوش كلدك χὸσ γγελυτίν.

Χαλάζι طولو ντολὲ. Πίπτει χαλάζι طولو يغار ντολὲ γιαγὰρ.

Χαλασμὸς ἴδε φθορά.

Χαλβᾶς خلوا χαλβά.

Χαλινάρι كم γγὲμ, ἢ τὸ χαλινάρι μὲ τὸ λωρὶ اويان ἐϊὰν, قنطرة καντηρμὰ, τὸ δὲ πολυτιμώτερον λέγεται رخت ράχτ.

Χαλινόνω, βάλλω εἰς τὸ ἄλογον τὸ χαλινάρι اويانلمق ἐϊὰνλαμὰκ, رخت, كم, اويان γγὲμ, ράχτ βερμὰκ, قنطرة καντηρμὰ κομάκ. Μεταφορ. καταδαμάζω تبط اتمك ζὰμπτ ἐτμὲκ.

Χαλκεύω ἴδε σφυρηλατῶ.

Χαλκιὰς, χαλκεὺς قزانجي καζανδζὴ, باقرجي μπακηρδζή.

Χαλκογραφία قلمكارلق καλεμκιαρλὴκ.

Χαλκογράφος قلمكار καλεμκιάρ.

Χαλκογράφω اتمك قلمكارلق καλεμκιαρλὴκ ἐτμὲκ, يوزق قلم ايله καλέμ-ιλε γιονμάκ.

Χάλκωμα, χαλκὸς باقر μπακὴρ, ἢ ἡ σκωρία τοῦ χαλκοῦ زنكار ζενγγιάρ.

Χαλῶ ἴδε φθείρω, ἀφανίζω. Χαλῶ τὸ στράτευμα τοῦ ἐχθροῦ قرمق κηρμὰκ, صيمق σημὰκ, بوزمق μποζμὰκ, اتمك χὲζμ ἐτμὲκ, طاغتمق νταγητμάκ. Χαλᾶν (τὸ κρασὶ, ξύδι) ككرمك κεκρεμὲκ.

Χαμαιλέων بوقلمون μπυκαλεμὺν καλεμὺν.

Χαμαίμηλον, χαμόμηλον پاپاديه چچكي παπαιτιὰ τζιτζεὶ, اوتي قوين κοϊὲν ὀτύ.

Χαμερπὴς الچق ἀλτζιὰκ.

Χαμηλόνω اتمك, قومق اشغه ἀσαγὰ κομὰκ, ἐτμὲκ, اندرمك ἐντιρμὲκ (صارقتمق σαρκητμάκ).

Χαμηλὸς الچق ἀλτζιὰκ, دون ντὲν. Μὲ χαμηλὴν φωνὴν آهسته ἀχεσὲ, يواش γιαβάσ.

Χαμογελῶ كولمسمك γγελὲμσεμὲκ.

Χαμοκέρασον ἴδε κόμαρον.

Χαμόκλαδον, θάμνος چاليچرپي τζιρπί, τζιαλὴ τζιρπί.

Χαντάκι ἴδε τάφρος.

Χαντακόνω ἴδε ἀφανίζω. Μή με χαντακώνῃς بكا قيمه κήϊμα μπανά.

Χάιω يتورمك γιτιρμὲκ, كيدرمك γγιντερμὲκ, ضايع اتمك, غايب γαΐμπ, ζαὶ ἐτμὲκ, الدن ويرمك ἐλντὲν βερμὲκ, ياوقلمق γιακελμὰκ, قيمق κήϊμὰκ, ياو قلمق γιὰδ κηλμὰκ — τὸν δρόμον ἴδε παρεξρατῶ — τὸ κεφάλι باشدن چقمق μπασὶτὲν τζηκμὰκ, باشي كتمك μπασὶ γγιτμὲκ, باش ويرمك μπασὶ βιρμέκ.

Χάος يوق γιὸκ, هيچ χίτζ. Μεταφ. — ἴδε κυκεών.

Χάπι ἴδε καταπότιον.

Χαρὰ شيلك σὲνλὶκ (خبور χεμπὲρ, سرور σὲρὲρ), شاذلق σὰζληκ, حظ χὰζζ, سونج σεβὶνδζ — ἴδε γάμος. Μετὰ χαρᾶς باش اوزره, اوسنه μπασὶ 'ὲσὲνὲ, 'ὲζρε, باشم, كوزم μπασὶμ, γγοζὲμ 'ὲσὲνε, خوش χόσ.

Χαραγὴ ἴδε αὐγή.

Χαραγματιὰ كز γγὲζ, كدوك κεντὲκ, يارق γιαρὴκ, ياريلق γιαρηλὴκ, چتلاق τζιατλὰκ. Γεμάτος ἀπὸ χαραγματιαῖς يارق يارق γιαρὴκ γιαρὴκ, كرتك κερτὶκ.

Χαράζω, ἐγχαράττω كرتك κερτμὲκ, قازمق καζιμὰκ, قلم ايله يونمق καλὲμ.ιλε γιονμὰκ, ἢ ἀπροσώπως χαράζειν, γίνεσθαι ἡμέραι طاك يري اغرمق ντὸν γερὶ ἀγαρμὰκ, ἴδε ἢ ξημερόνω.

Χαράκι, γνώμων ἀπὸ ξύλον διὰ γράψιμον جدول δζετβὲλ, تحته جدول δζεντβὲλ ταχτασὶ, ἢ χαράκι ἀπὸ χάρτι التلق ἀλτλὴκ.

Χαρακόνω چزمك چزي τζιζὶ τζιζμὲκ.

Χαρακτὴρ, γράψιμον, εἰκὼν يازو γιαζὸ, يازي γιαζὶ, حط χὰττ, قلم καλὲμ — τῦ προσώπου چهره τζεχρὲ, بكز μπὲνζ — ἑνὸς ἀνθρώπου, ἐπάγγελμα شان σὰν, ἴδε ἢ ἦθος.

Χαρακτηρίζω ἴδε διακρίνω, ἢ σημαδεύω.

Χαρίεις ἴδε νόσιμος, τερπνός.

Χαρίζω باغشلامق μπαγησλαμὰκ, جبا اتمك δζιαμπὰ ἐτμὲκ, پيشكش ويرمك, هديه χεντιὲ, πισκὲσ βιρμέκ. Χαρίζομαι τινὶ خاطري اچون اتمك χατιρὶ ἰτζὸν ἐτμὲκ.

Χάρις احسان ἰχσὰν, ἴδε εὐμένεια — νοσιμάδα كوزللك γγοζελλὶκ, لطافت λεταφὲτ, ظريفلق ζαρηφλὴκ. Θέλομεν τὸ νομίζει χάριν منت اولور μιννὲτ ὀλὲρ. Κάμε τὴν χάριν ἴδε κάμε ἔλεος. Χάριν ἴδε διὰ, π. χ. χάριν سز خاطركز اچون χατηρηνὴζ ἰτζὸν. Χάριτι θεῦ الله عنايتي اچون ἀλλαχὴν λετφὶ, ἰναετί-ιλε.

Χαρίσια mancia بخشيش μπαχσὶσ.

Χάρισμα ἴδε δῶρον, ἢ δωρεάν.

Χαροποιῶ سوندرمك σεβινδιρμὲκ, شين اتمك σὲν ἐτμεκ, ἴδε ἢ εὐφραίνω.

Χαρέμενος شين σὲν, اچوق ἀτζὴκ, شاذ σὰζ, فراحلو φεραχλὴ, سرور μεσρὲρ, كولر γγοὲλὲρ γὲζλὲ, محظوظ μαχζὲζ.

Χαρτὶ كاغد κιαγὴντ — ὅ,πν πίνει, ποτίζει كاغد نشاف κιαγὴντ νισὰφ, ياقي, حلوا, كاغدي χαλβὰ, γιακὴ κιαγηντὴ. Χαρτία διὰ παίξιμον قمار كاغدي κεμὰρ κιαγηντὴ, قارتا καρτὰ, كاغد κιαγὴντ.

Χαρτοφυλάκιον جزدان دزيزتان, زامدان نامەنتان.

Χάσκω طورمق اغزيني اچوق اغزينى آتزين ونترمەك, ئيدە ى χασμερεῦμαι.

Χάσμα (γῆς, ἐρανῦ κτ.) اچلمه آتزيلما, يارلمه يارلما.

Χασμερεῦμαι sbadagliare اسنمك اسنيمەك.

Χασομερῶ ἴδε διασκεδάζω τὸν καιρόν.

Χασοφεγγαρία, ἀσέληνος ايسز ايسز ايدنسز آيسز, قراكلو قرانلق.

Χαυνόνω lassare كوشمك ىگىبوشتمەك.

Χάφτω happer ἴδε τρώγω.

Χέζω سچمق سىتزماك, καὶ εὐγενικώτερον حاجت اتمك حاجت ايتمك, صو دوكمك صو دوكمك, صو وارمق صو وارمق, خلايه كتمك, چشمه يه چشمه يه تزيەسىمەك, خلايه گيتمك.

Χείλος طوداق, دوداق ودوداق.

Χειμάδια قشلا, قشلاق قشلاق.

Χείμαρρος سيل سيل, صو كسكين صو كەسكين.

Χειμῶνας قش, قيش قيش. Τὸν χειμῶνα قشلمق قشلمق, زمانندە قيش زمانندە قيش, قشلمق قشلمق.

Χειραγωγῶ يدمك يدمك.

Χείρισος فنا پك پەك فينا, اك كوتوسي ايكى كوتوسى, يرامز زيادەسى زيادەسى ايلە يارامازلق. Καὶ τὸ χείρισον بال بوكا بال بوكا مپەلما مپەلما, دركه بال بونده دركه بال بونده مپەلما مپەلما ونتر كى...

Χειρόβολον دوتام دوتام, قولاچ قولاچ, دمت دمت, اوتمك اوتمەك.

Χειρόγραφον يازوسي اك يازوسى ايلە يازمەسى.

Χειροκροτῶ قاقمق اك قاقمق اك ايلە كاقماك, قرصمق قرصمق ايلە كيرساماك, اوجي اوجي اوجي اوجي ايلە اوجەلەمەك, قاقمق قاقمق ايلە قاقماك, ى μεταφ. ἐπαινεῖν افرين اوقمق كتورمك افرين اوقمق كتورمك افرين اوقمق كتورمك, ىγγετιεμεκ, تحسين اتمك تحسين اتمك تاحسين اتمك.

Χειρόκτι الدون الدون, الك الك ايلك.

Χειρομάνδυλον, χειρόμακτρον مال مال مانديل ونتەسمال, مغرامه مغرامه ايلە ماخراما, پيشكير پيشكير پەشكير.

Χειρόμυλος اكرمني اكرمنى ايلە ونتەيرمەنى.

Χειρονομία كرشمه كرشمه, دپرنش دپرنش, حركت حركت, حقه بازلق حقه بازلق, چوكمه چوكمه, چوكمه چوكمه ايلە چوكماماكلىك.

Χειρονομῶ κάμνω χειρονομίας كرشمه كرشمه, مسخرلق مسخرلق, حقه بازلق حقه بازلق, ىγγιρισμε ىگىرىسمەك, مسخرالىق مسخرالىق, چوكمه چوكمه, چوكمه چوكمه ايلە چوكماماكلىك ايتمەك.

Χειροτερεύω ازمق ازمق, يرتنمك يرتنمك, بتر بتر, بدتر بدتر, بتر بتر, بدتر بدتر, بتر بتر, بدتر بدتر

Χερσόννησος جزيره نيم νὶμ δȝεζιȝέ.
Χηλαὶ τῶν καθέρων چنك τζένκ.
Χημικὴ علم كيميا ἴλμὶ κιμιά.
Χημικὸς كيمياجي κιμιαδζή.
Χήνα occa قاز κάζ.
Χηνόπυλον, χηνάρι قاز پلازي κάζ παλαζή.
Χήρα دول ντὲλ, قري, دول عورت ντὲλ ἀ-βρὲτ, καρή.
Χηρεύω دول اولمق ντὲλ ὁλμάκ.
Χῆρος دول ντὲλ, دول ار ντὲλ ἔρ.
Χθὲς دون ντὲν.
Χθεσινὸς دونكي ντὲνκὶ, ἢ χθεσινόν τι (π. χ. ψωμὶ, φαγὶ κτ.) بيات μπαϊάτ.
Χιλίαρχος بيك باشي μπὶν μπασή.
Χίμαιρα خيال χιϊὰλ, خيال محال μυχὰλ νεσνὲ, خيال خام χαϊὰλὶ χὰμ, خيال باطل χαϊὰλ μπατήλ.
Χιόνι قار κὰρ, ἢ χιονίζω قار يغمق κὰρ γιαγμὰκ, قارلمق καρλαμάκ.
Χιτὼν دون ντὸν, قباچه καμπατζέ.
Χλαμὺς قفتان καφτὰν, خلعت χιλὲτ, ὅθεν ἐνδύεσθαι τὴν χλαμύδα خلعتلنمك χιλετ-λενμὲκ, قفتان كيمك καφτὰν γγιϊμέκ.
Χλιαίνω ايليجق ἰλιδζιὰκ ἐτμέκ.
Χλιαρὸς الجق, ايليجق ἰλιδζιὰκ, ايلي, الي ἰλί. Πολλὰ χλιαρὸς اپ اليجق ἐπ ἐλιδζιάκ.
Χλωμὸς صاري σαρή.
Χλωρὸς يشيل, يشل γεσὶλ, ياشل γιασὴλ, ازلا ταζὲ, ἢ χλωραίνω ἴδε πρασινίζω. Πάντῃ χλωρὸς يم يشيل γὲμ γεσὶλ.
Χλωδὶ توبجكز τωϊδζιγὲζ, ايوا توبجغزي ἀϊδὰ τωϊδζιγὲζὶ, بيوجغز μπωϊδζιγὲζ.

Χνότον ἴδε ἀνασασμὸς, ἀναπνοή.
Χόβαλη ἴδε ἀνθρακιά.
Χοιρομέρι طوكز پاسترماسي ντονὲζ πασηρμασή.
Χοῖρος ἴδε γυρῆνι.
Χολὴ صفره, صفرا σαφρὰ, اود ὄντ, زهره ζεχρὲ, ἢ χολερικὸς صفرلو σαφραλή.
Χολιάζω ἴδε κακιόνω.
Χονδρὸς قالن καλὴν, ايري ἰρὶ, قبا καμπά. Πολλὰ χονδρὸς قپ قالن κὰπ καλὴν, καὶ μεταφ. ἴδε χωριάτης.
Χόνδρος, τὸ τραγανὸν كيرك γγεϊρὲκ, كمردك γγεμὲρντὲκ, صارو سكر σαρὲ σινίρ.
Χορατᾶς, ἀσεῖσμὸς, μέτωρον شقا σακὰ, بدله μπεζλὲ, لطيفه λατιφὲ, خوراته χορατὰ, اوين ὀϊὲν. Χωρὶς χορατᾶν, μέτωρα خوراته χορατασηζ, لطيفه λατιφεσὶζ, خوراته بر طرف χορατὰ, λατιφὲ μπὲρ ταράφ. Ἀπὸ χορατᾶν خوراته يوزندن χορατὰ γυζὲνντεν, خوراته ايله χορατὰ-ιλε.
Χορατεύω لطيفه اتمك, شقا, خوراته χορατὰ, σακὰ, λατιφὲ ἐτμέκ.
Χορευτὴς رقاص ῥακκὰς, خروز دپجي χορὸζ τεπιδζί, چنكي τζενγγί.
Χορεύω خروس دپمك χορὸς τεπμὲκ, رقص اورمق, اتمك ῥακὰς ἐτμὲκ, βυρμάκ.
Χορὰς خروس χορὸς, خوز χορὸζ, رقص ῥάκς, ῥακὰς — ἴδε σύνοδος, σύναξις.
Χορταίνω ἐν. دويرمق ντοϊὲρμὰκ, καὶ ἐδετ. دويمق ντοϊμὰκ, دويلمق ντοϊὲλμὰκ, طوق اولمق τοκ ὁλμάκ. Ἐχόρτασα قرنم طوقدر, دويدي καρνημ ντοϊὲντυ, τόκ-τυρ, يدوكم يدوكم γεντϊὶμ γετιϊρ.

Χορτάρι اوت ὀτ — χλωρὸν چمن τζεμὲν — φθινοπωρινὸν بوزاقلق μπουζακλὴκ — διὰ τὸ ἄλογον κτ. يم γέμ. Δίδω χορτάρι (εἰς τὸ ἄλογον) اصمق يم γὲμ ἀσμάκ.

Χορτασμὸς طوقلق τοκλὲκ, دويمقلق ντοϊμακλὴκ.

Χορτάτος طوق τὸκ, طويمش ντοϊμὲσ.

Χυλιάρι قاشق κασὴκ, καὶ ἡ χυλιάρα τοῦ μαγείρου صوصق σουσὰκ, چچمتزيا τζιαμτζιὰ, چچاق τζιαμτζιὰκ, καὶ διὰ ξάφρισμα كفچه κεπτζὲ, كفچه κεφτζὲ, καὶ μία χυλιαριὰ بر دورقلو قاشق μπὶς ντορυκλὲ κασὴκ.

Χυμᾶς (δάκτυλος) خرما χυμὰ, καὶ ἡ χυμαδιὰ خرما اغاجي χυμὰ ἀγαδζή.

Χύφτα, φύχτα اوج ἀβὸδζ.

Χοχλάζω جوشمك δζοσμὲκ, قايينمق καϊναμάκ.

Χρεια اقتضا ἰκτιζὰ, ἰχτιζὰ, احتياج ἰχτιὰδζ ἰδὲ καὶ ἀνάγκη Ἡ χρεία ἀπαιτεῖ كوج اولنور γγὲδζ ὀλενὲρ.

Χρειάζομαι احتياجي اولمق ἰχτιαδζὴ ὀλμὰκ (δοτ.), احتياج چكمك ἰχτιὰδζ τζεκμὲκ.

Χρειώδης, χρειαζόμενος ἰδὲ ἀναγκαῖος.

Χρεμετίζω كشنمك κισνεμὲκ.

Χρέος بورج μπὸρδζ (دين ντεῖν), حق χὰκκ. Πληρώνειν τὸ κοινὸν χρέος اجل بولمق ἐδζὲλ μπυλμάκ.

Χρεώστης, χρεωφειλέτης بورجلو μπορδζλὲ.

Χρεωστῶ بورجلو اولمق μπορδζλὲ ὀλμάκ. (δοτ.). Τῷ χρεωστεῖ حقي در χακκὴ ντίρ.

Χρησιμεύω يرامق γιαραμὰκ, يراشمق γιαρασμὰκ, ἰδὲ καὶ ὠφελῶ.

Χρήσιμος يرار γιαρὰς, نافع ναφὶ, كفرتلو κεφερετλὶ — ἰδὲ καλὸς, τίμιος.

Χρῆσις استعمال ἰσιμὰλ, تصرف τεσαρροὺφ — ἰδὲ συνήθεια. Εἶναι ἐν χρήσει استعمال اولنمق ἰσιμὰλ ὀλυμὰκ, كچمك γγετζμὲκ, اولي كلمك ὀλὰ γγελμὲκ.

Χρησμὸς oracolo ايت ἀϊὲτ.

Χρηστοήθεια ادب ἐντὲπ, اركان ἐρκιὰν.

Χρηστοήθης ايو طبيعتلو ἐϊ ταμπιατλὴ, خوش خوي χοσ χοϊ, ادبلو ἐντεπλὶ, اركانلو ἐρκιανλὸ, يوللو γιολλὸ.

Χρισόγενα بوزق μποζὲκ, ἰδὲ καὶ γενέθλια.

Χρονικὰ annali, cronica تواريخ τεβαρὴχ.

Χρονογράφος تواريخ اهل ἔχλι τεβαρὶχ, روزنامه جي ρὸζναμεδζί.

Χρονολογία تاريخ ταρὴχ.

Χρόνος يل, يل γὴλ, ايلو σενὲ (ايلو σὰλ), καὶ ἐπὶ ἡλικίας ἀνθρώπων ياش γιὰσ, π. χ. كاچ ياشنده κὰτζ γιασηντὰ σηνὴζ; πόσων χρόνων εἶσαι; اون ياشنده ὸν γιασηντὰ δέκα χρόνων, κτ.

Χρυσάφι التون ἀλτὴν -- καθαρὸν خاص التون χὰς ἀλτὴν, ἰδὲ καὶ λαγάρα.

Χρυσόβυλλον خط شريف χάττι σερὶφ.

Χρυσόκολλα بوراق μπυρὰκ, بوره μπορὰ.

Χρυσόνω يالدزلمق γιαλντηζλαμὰκ, التونلمق ἀλτηνλαμὰκ, التون ايله قپلامق ἀλτὴνηλα καπλαμὰκ.

Χρυσοχόος قويمجي κοϊεμδζὴ.

Χῶμα بويا μποϊὰ, رنك ρὲνκ — βαθὺ قويي κοὴ — ὠχρὸν بوز μπόζ. Χῶμα ἔχοντι πράσινον βαθὺ نفتي νεφτί.

Χρωματίζω رنكلمك ρενγγλεμὲκ, ἰδὲ ϗ βάφω.
Χυβάδα ἰδὲ κόγχη, κογχύλιον.
Χυδαῖος عام ἄμμ, قره καρὰ — ὄχλος جاهل خلق ὀζιαχὶλ χὰλκ, الچق جماعت ἀλτζιὰκ ὀζεμαάτ.
Χυλὸς, χυμὸς صو سو, كيلوس κιλὸς, كيموس κιμὸς, ϗ χυλώδης صولو سولو, مايي μαΐ.
Χύνω دوكمك ντὸκμὲκ, اقتمق ἀκητμάκ.
Χῶμα طپراق τοπρὰκ, خاك χὰκ.
Χωνευτήριον بوطه ποτὰ, ποτά.
Χωνεύω τὸ φαγὶ سكرمك σιγιρμὲκ, ϗ παθ. سكمك σιγμὲκ — ἰδὲ ἀναλύω, ϗ ἡ χώνευσις τοῦ φαγητοῦ سكرمكلك σιγιρμεκλίκ.
Χωνὶ خوني χωνί.
Χώνω, τρυπόνω قمق κωϊμὰκ, ايچرو قومق ἰτζερὸ κομὰκ, صوقمق σοκμὰκ, ايتيوديرمك ἰτιθιρμὲκ, صوقتمرمق σοκωστωρμὰκ, καὶ χώναμαι κρυφίως, τρυπόνω ὁδ. اوغرلين ὀγωρλαΐν σοκωλμὰκ, كيرمك صوقلمق, γγιρμὲκ, اوغرلنمق ὀγωρλανμὰκ, قيولمق κωϊωλμάκ.
Χώρα ولايت βιλαὲτ, محله μαχαλλὲ, يورت γιὸρτ, ال ἴλ, ἔλ.
Χωράφι تارله ταρλὰ, چفت τζίφτ — καλλιεργημένον اكينلو تارله ἐκινλὶ ταρλὰ — ἀκαλλιέργητον خالي ير, بوش, μπὸσ, χαλὶ γὲρ — θερισμένον سپاري σιπαρή.
Χωριάτης كويلو κοϊλὸ, چفتچي τζιφτζί, ϗ μεταφ. βάρβαρος τὰ ἤθη خوريان χοριὰντ, خويرات χοϊρὰτ, اوغوز ὀγωζ, اينبسز ἐντεπσὶζ, طاشلق τασλὰκ, قابا καμπὰ, يوغن γιογὼν.
Χωριατοσύνη, χωριατιὰ خويراتلق χοϊρατλὴκ, يوغنلق γιογωνλὼκ, اينبسزلك ἐντεπσιζλίκ.
Χωρίζω ἰδὲ ξεχωρίζω, διαιρῶ — ἕνα φόρεμα بچمك μπιτζμὲκ, ϗ δίδω νὰ χωρίσω بچورمك μπιτζιρμὲκ — τὴν γυναῖκά μου عورتني بوشاتمق, بوشاتمق ἀβρετινὶ μποσατμὰκ, μπὸσ ἐτμὲκ, طلاق ويرمك ταλὰκ βιρμὲκ, اطلاق اتمك ἰτλὰκ ἐτμέκ.
Χωρίον كوي κὸϊ, مايور μαϊὸρ, چفتلك τζιφτλίκ.
Χωρὶς جو σὴς, σὲς, σὶς, σὸς. Χωρὶς νὰ... ἐκφράζεται πρώτῳ ἀπαρεμφάτῳ εἰς ἀφαιρετικὴν π. χ. اوممدن ὄμμανταν χωρὶς νὰ ἐλπίζῃ, ἀνελπίστως, صنمدن σάνμανταν χωρὶς νὰ νομίζῃ, ἔξαφνα, ἰδὲ ϗ γραμμ. σελ. 90, ς. 17.
Χωρισμὸς ايرولق ἀϊρηλὴκ — ἰδὲ διαζύγιον.
Χωρισὰ باشقه μπασκὰ, ἰδὲ ϗ κατ' ἰδίαν.
Χωριστὸς ايرلمش ἀϊρηλμὴσ, ايريلو ἀϊρηλὴ, ايرو ἀϊρὸ, ἀϊρὴ — ἰδιαίτερος باشقه μπασκά.
Χωρῶ صغمق σηγμὰκ, الق ἀλμὰκ, καὶ χωρεῖν ὅλον ἢ ὅλα صغمق σηγησμάκ.

Ψ.

Ψάθα stuoia حصير χασήρ.
Ψαλίδι مقاص μακὰς, ϗ ἡ ψαλίδα τῶν ῥαπτῶν سلمه σηνντή.
Ψαλιδίζω, ψαλίζω مقاص ايله قرقمق μακὰς ἰλὲ κιρκμὰκ, κεσμέκ.
Ψαλιδοκέρι ἰδὲ κηροψάλιδον.
Ψάλλω ايرلامق ἰρλαμὰκ, ϗ ἐπ' ἐκκλησίας اوقمق ὀκωμὰκ, اتمك ترنم τερεννὼμ ἐτμέκ.

Ψαλμὸς canto ایر, ار, ἰέρ.
Ψαλμῳδία ازکار اولیا ἐζκιάρι ἐβλιά.
Ψαλτήριον τοῦ Δαβὶδ زبور زεμπέρ.
Ψάλτης ایرلایجي ἰερλαϊδζί, καὶ ἡ ψάλτρια ارلایجي عورت ἰερλαϊδζὴ ἀβρέτ.
Ψαρᾶς, ψαρευτὴς بالقجي μπαλικτζή.
Ψαρεύω pescare بالق اولامق μπαλὴκ ἀβλαμάκ.
Ψάρι بالق μπαλὴκ, μπαλὲκ. Ψάρια σεγνωμένα εἰς τὸν ἥλιον ἢ καπνὸν قاق κὰκ, بالق پستره‌سي μπαλὴκ πασηρμασή. Τὸ πτερύγιον τοῦ ὀψαρίου جناح ζενάχ. Κόκκαλον τοῦ ψαρίου قلچق κηλτζὴκ, كلچ γγελμίδζ.
Ψαροπάζαρον بالق بازار μπαλὴκ παζάρ.
Ψαχνὸς ارق ἀρὴκ, καὶ τὸ ψαχνὸν قره كوكسز, قره ات γγεμικσὶζ, καρὰ ἔτ.
Ψάχνω ἰδὲ ψηλαφῶ, ζητῶ.
Ψεῖρα بت μπὶτ, كچه κεχλέ.
Ψειριάζω كچلنمك κεχλενμέκ.
Ψειριάρης بتلو μπιτλί, كچلي κεχλελί.
Ψειρίζω τινὰ بتلمك μπιτλεμὲκ, καὶ ψειρίζομαι بتلنمك μπιτλενμέκ.
Ψελλίζω ἐπὶ παιδίων, ὅταν ἀρχινοῦν νὰ λαλοῦν پپلمك πεπελεμὲκ, ἰδὲ καὶ τραυλίζω, τραυλός.
Ψευδομαρτυρία يالان شاهدلك γιαλὰν σαχιντλὶκ, καὶ ψευδομάρτυς يالانجي شاهد γιαλὰν, γιαλανδζὴ σαχὶντ, καὶ ψευδομαρτυρῶ يالان شاهدلك اتمك γιαλὰν σαχιντλὶκ ἐτμέκ.
Ψευδῶς ايله يالان γιαλὰν-ιλε, يالان يره γιαλὰν γερὲ, خلافچه χιλαφτζέ.
Ψεῦμα, ψευτιὰ يالان γιαλὰν, يالان سوز γιαλὰν σὸζ — πλαστὸν εἰρωνίας χάριν قرزيق τερζὴκ.
Ψευματῶ, ψεύδομαι يالان سويلمك γιαλὰν σοϊλεμέκ.
Ψεύστης يالانجي γιαλανδζή. Ἀποδεικνύω τινὰ ψεύστην يالانجي چقرمق γιαλανδζὴ τζηκαρμὰκ, καὶ παθ. يالانجي چقمق γιαλανδζὴ τζηκμάκ.
Ψεύτικος ἐπὶ παντὸς πράγματος νοθευμένου قلب κάλμπ.
Ψηλάφησις tastamento يوقلامه γιοκλαμά.
Ψηλαφῶ يوقلمق, قارمق, يوقلمق, ال ايله ἔλ-ιλε γιοκαμὰκ, γιοκλαμὰκ, καραμὰκ, دوقنمق ντοκνμάκ. Ψηλαφῶντας يوقليو γιοκλαϊὼ γιοκλαϊὼ.
Ψήνω پشورمك πισὶρμὲκ (καὶ παθητ. پشمك πισὶμὲκ), كباب اتمك κεμπὰμπ ἐτμέκ.
Ψητὸν arrosto كباب κεμπάμπ.
Ψηφὶ numero رقم ρακάμ.
Ψηφίζω حكم چكمك χὸκμ ἐτμὲκ, حجّت اتمك χοδζζὲτ ἐτμὲκ, قرار ويرمك καρὰρ βιρμὲκ — τινὰ ἰδὲ χειροτονῶ.
Ψῆφος τοῦ κριτοῦ حكم چكمك χὸκμ, حجّت χοδζζὲτ — τινὸς ἀνθρώπου voto دل يارمي ντὶλ γιαρντημὴ, π. χ. δίδειν τὴν ψῆφόν τινος دل يارمي اتمك ντὶλ γιαρντημὴ ἐτμέκ.
Ψιθυρίζω چولدمك τζιβιλντεμέκ.
Ψιλὸς fino انجه ἰνδζὲ, ἰδὲ καὶ λεπτός.
Ψίλωθρον خرزمه χιριζμὰ, صاروج σαρὲδζ.
Ψίχα τοῦ ψωμίου خرده‌سي, اوغي اتمك ἐτμὲκ ὀβαγὴ, χορντεσί. Μία ψίχα ἰδὲ ὀλίγον.

Ψιχάλα, ψεκὰς يغمور اواق ὄφὰκ γιαγμὲρ.
Ψιχαλίζει يغمورسرپمك, چسمك, طامامق γιαγμὲρ σερπμὲκ, τζισμὲκ, νταμλαμάκ.
Ψοφίμι لاش λὰσ̈, لش λέσ̈.
Ψοφῶ كيرمك γγεμπερμὲκ, چاتلاق τζιατλαμάκ.
Ψύλλος پره πὲρὲ, پيره πιρέ.
Ψυχαγωγία سفه σεφὰ, راحت ῥαχάτ.
Ψυχὴ جان δζιὰν (نفس νεφὲς). Ψυχή μου! ايكي كوزم روحم ῥυχὲμ, جانم δζιάνημ, ايكي γγοζὲμ, مكملام μακμπελάμ. Μὰ τὴν ψυχήν μου اليچون روحم ῥυχὲμ ἰτζὶν. Αἱ ψυχαὶ τῶν κεκοιμημένων اولولرك روحلري 'ολὲλερὶν ῥυχλερί. Ἡ ἑορτὴ τῶν ψυχῶν جانلر كوڭي δζιαυλὲρ γγὲνὲ.
Ψυχικὸν خير χαΐρ.
Ψυχομαχία, λοιδορία جان چكشمسي δζιὰν τζεκισ̈μεσί.
Ψυχομαχῶ جان چكشمك δζιὰν τζεκισ̈μὲκ.
Ψυχοπαῖδι جان, آخرت اوغلي, δζιὰν, ἀχυὲτ ὀγλὲ, اوغللق ὀγυλλὲκ.
Ψύχρα, ψυχρότης, ψυχρὸς صوق σοὲκ — ἐωθινὴ ابرده ἰμπιεντὲ, καὶ μεταφ. δείχνω ψυχρότητα صوقلق, بروده كوستركمك σοὲκλὲκ, μπὲρεντὲτ γγὸσερμὲκ, كاهلنمك κιαχιλλενμέκ.
Ψωμᾶς اكمكجي ἐκμεκτζὶ, قروڭجي φὲρυνδζὲ.
Ψωμὶ اكمك ἐκμὲκ, اتمك ἐτμέκ.
Ψωνίζω خريد اتمك χυερὴντ ἐτμέκ.
Ψώρα rogna, scabbia اويوز ὄιὲζ, كچك κιδζὶκ, كرلك γγιερλίκ.
Ψωριάζω اويوزلو اولمق ὄιὲζλὲ ὀλμάκ.
Ψωριάρης اويوزلو ὄιὲζλὲ, كچكلو κιδζικλὶ, كرلو γγιερλί.

Ω.

Ὦ يا γιὰ, اي ἰ, ابره μπρὲ, هلا χολά.
Ὦ اى νέ. Ὦ τῆ θαύματος! عجب اى νὲ ἀδζὲμπ, عجبا ἀδζεμπὰ, عجايب ἀδζιαὴμπ. Ὦ, ὤ! اه, يا μπά!
Ὦμος, ὠμοπλάτης اومو ὀμὲζ, چكن τζὲγν.
Ὠμὸς, ἄβρασος چيك τζὶχ, چيغ τζὶγ.
Ὠοειδὴς يمرولو γιεμρυλὲ, يومرو γιεμρὲ.
Ὥρα ساعت σαχὰτ (وقت βάκτ).
Ὡριμάζω اولمق ὀλμὰκ, يتشمك γετισ̈μὲκ.
Ὥριμος اولمش ὀλμὲσ̈, يتشمش γετισ̈μὶσ̈.
Ὡροδείκτης ميقياس μικιὰς.
Ὡρολογᾶς ساعتجي σαχαττζὴ.
Ὡρολόγιον ساعت σαὰτ, σαχάτ.
Ὡς πρὸς نسبت νισπὲτ, νισπετὲν, ἰδὲ καὶ ὅσον.
Ὡσὰν كبي κιμπὶ, ἰδὲ γραμμ. σελ. 69, ς. 17. Ὡσὰν νὰ يبغي μπαϊαγὴ, كانكه σάνκι.
Ὥστε كه κί.
Ὠτογλυφὶς قولاق قارشترجق κυλὰκ κιερυσ̈τηραδζιάκ.
Ὠφέλεια, ὄφελος فايده φαϊντὰ, منفعت μενφιὲτ, اصّي ἀσσή.
Ὠφέλιμος فايدلو φαϊνταλὴ, منفعتلو μενφιετλὶ, اصّيلو ἀσσηλή.
Ὠφελῶ اتمك فايده φαϊντὰ ἐτμὲκ (منفعت, نافع اولمق ναφὶ, μὲφιντ ὀλμὰκ), καὶ παθητ. ὠφελοῦμαι ἰδὲ καρποφοροῦμαι.

ΤΕΛΟΣ

Π ρ ο σ θ ή κ η

τ ι ν ῶ ν λ έ ξ ε ω ν κ α τ ὰ σ τ ο ι χ ε ῖ ο ν.

Α᾽γάλι ἀγάλι یواش یواش γιαβάσ γιαβάσ.
Α᾽δης طامو ντημέ.
Α᾽κινητεῖν τὸ νερὸν εἰς τόπον χαμηλότερον اكريلك ἐγριλμέκ.
Α᾽μύγδαλον بايام μπαϊάμ.
Α᾽νώφλιον اوست اشك ὄς ἐστίν.
Α᾽ποσαμένος, κερασμένος طورغون ἰτεργέν.
Α᾽ῥαβωνιασμένος ياوقولو γιαβκελέ.
Α᾽χινῶ ياپنمق γιαπιημάκ.
Α᾽σραπὴ شمشك σιμσέκ.
Βρύον يوصن γιοσέν.
Βυζάκτρια امزيجي ἐμζιριδζί.
Γυψόνω الچيلمق ἀλτζηλαμάκ.
Δαδί چرا τζιρὰ, چرا اغاچي τζιρὰ ἀγατζή.
Δειλινίζω ايكندي ييجكين يمك ἰκιντὶ γεγεδζεῖν γεμὲκ, ملزلنمك μεζελεμέκ.
Ἔγγονος يكن γεγγέν.
Ἐκδίκησις اوج ὄδζ.
Ἐκδικεῦμαι اوج المق ὄδζ ἀλμάκ.
Ἐξοχή, θερινὰ ياليلق γιαϊλάκ.
Ἐπιφάνεια يوز γέζ, روي ῥέϊ.
Ἐρμαῖ, σῆλαι كلپه κιλπέ.
Ἡμερος الشق ἀλησήκ.
Ἠχὼ يانقو γιαγκό, حاضر جواب χαζήρ δζεὰμπ, طاغدن اشيدلن صدا νταγντὰν ἰσιντιλὲν σεντὰ, ἢ ἁπλῶς صدا σεντὰ, σιωσές.
Θόλος τὸ ὀσπίτιον ἔσωθεν ارلسق ἀρασήκ.
Καθρέπτης كوزكي γγοζγγί, كوزكو γγοζγγέ. Γυα-λίζομαι εἰς τὸν καθρέπτην اينلمك ἀϊνελεμέκ.
Κακὸς ياتلو γιατλή.
Κατευόδιον! الله يول ويره ἀλλὰχ γιὸλ βερέ.
Κεδρὶ, ἄρκευθος ارج ἀρντίδζ.
Κοριὰ τῆ ψωμίου قبوغي اكمك ἐκμὲκ καμπυγέ.
Λικμητήριον, ἀνεμιστῆρι يل γιαπά.
Μελανοδοχείῳ (τὸ ἐν τῷ) νῆμα, ἢ μετάξι ساچ قزغ σὰτζ κηχήζ.
Ὅμοιος بكدش μπεηντίσ.
Πέταυρον ἐφ᾽ ὃ κοιμῶνται αἱ ὄρνιθες وندوتيوك ντεβέκ.
Πλάγιος, ἢ ἐκ πλαγίου ياندكي γιαμπεγί.
Πλάνης يوزك γεβέκ.
Ῥοπῇ (ἐν) ὀφθαλμῷ كوز اچوب يومشك γγὸζ ἀτζήμπ γεμίνδζε.
Στρέφω يونلمق γιονηλτμὰκ, ἢ παθ. στρέφομαι يونلمق γιονηλμὰκ, π. χ. στρέψατε τὸ πρόσωπόν σας يونكزي يونلدك γιονηνζή γιονηλντήν. Ὅπου ἢ ἂν στραφῶν هر قنغي يونلور χὲρ χάνγη γερὲ γιονηλήρσα. Ἐστράφησαν πρὸς τὴν Δαμασκὸν دمشق يونلديلر σαμὲ γιονηλντηλάρ. Ἐστράφης πρὸς τὴν Μέκκαν مكه يونلدك κιαμπεντὲν γιανὰ γιονελντήν.
Ὑγίαινε! ἔχε ὑγείαν! الله امانت اولك ἀλλαχὰ ἀμανὲτ ὅλεν, ياهو γιαχή, صاغ اسن قال σὰγ ἐσὲν κάλ.
Ὑγιὴς اسن ἐσέν.
Ὠρέων النسق ἐνγέσκ.

Σύντομον Γεωγραφικὸν Λεξικόν.

ΑΒ — ΑΛ

Α᾽βυσσηνία حبش χαμπέσ. Α᾽βυσσηνὸς حبشي χαμπεσὶ, καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν فرشكاني φιριστεγγανή.

Α᾽γαθόπολις اخطابولي ἀχταμπολί.

Α᾽γγλία, ἐγγλιτέρα انكلترا ἰνγγιλτέρρα.

Α᾽γγλος انكلز ἰνγγιλίζ, انكليس ἰνγγιλίς, انكليزلو ἰνγγιλιζλί.

Α᾽γιον ὄρος, Α᾽θως ايزوز ἀϊνορόζ.

Α᾽γκυρα انكوري ἐνγγυρί. Α᾽γκυραῖος انكوريلو ἐνγγυριλό.

Α᾽δριανόπολις ادرنه ἐντρενὲ, ἐντιρνέ. Α᾽δριανοπολίτης ادرنهلو ἐντιρνελό.

Α᾽δριατικὸν πέλαγος وندیك بوغازي βενεντὶκ μπογαζή.

Α᾽θῆναι اثينه ἀτινέ.

Αἰγαῖον πέλαγος اطالر دكزي ἀνταλὰρ ντενιζί.

Αἴγυπτος مصر μισὴρ, قبط κήπτ. Αἰγύπτιος مصرلو μισηρλὴ, καὶ ὁ κατζίβελος زنكي ζενγγί.

Αἰθιωπία حبشه ἀβυσσηνία, καὶ Αἰθίωψ قره καρά.

Α᾽λβανία, Η᾽πειρος ارناودلق ἀρναβντλὴκ, ارناود ولايتي ἀρναβὺντ βιλαετὶ, ارسك ولايتي χερσὲκ βιλαετὶ, καὶ ὁ Α᾽λβανὸς, Η᾽πειρώτης ارناود ἀρναβὺντ, καὶ πληθ. ارناودلق ἀρναβντλὲκ.

ΑΛ — ΑΡ

Α᾽λεξάνδρεια اسكندريه ἰσκεντεριὲ, καὶ ἡ ἐν Α᾽σίᾳ اسكندرون ἰσκεντερόν.

Α᾽λέπον حلب χαλέμπ.

Α᾽λικαρνασσὸς بودرو μποντρὺ, بودروم μποντρέμ.

Α᾽λπεα بلغاقلر μπαλκαυλάρ.

Α᾽μερικὴ دنيا يكي γενὶ ντϋνιὰ, امريقا ἀμερικά.

Α᾽μσελόδαμον مصردام μισηρυτάμ.

Α᾽μυδος امل ἀμὶντ, امل قره καρὰ ἀμίντ.

Α᾽νδρος اندره ἀντρέ.

Α᾽ντιόχεια انطاكيه ἐντακιὲ, καὶ ὁ Α᾽ντιοχεὺς انطاكيهلو ἐνταμιελὶ, انطاكي ἐνταχί.

Α᾽ξιάκη, ὄκτζακος اوزي ὄζί.

Α᾽υσρία اوستريا ὐσιριὰ, اغوستريا ἀγυσιριὰ, καὶ χυδ. ايالتي, بيك مملكتي μπὲτζ μεμλεκετὶ, ἐϊαλετί. Αὐσριακὸς بچلو μπετζλί.

Α᾽ραβία عرب ἀρὲμπ, عربستان ἀρεμπισάν. Η᾽ εὐδαίμων Α᾽ραβία يمن γεμέν. Η᾽ ἔρημος Α᾽ραβία چول τζὸλ. Η᾽ πετραία Α᾽ραβία حجاز χιτζιάζ. Α᾽ραβικὸς عربي ἀρεμπὶ, تازي ταζὶ, ταζέ. Α᾽ραβιστὶ عربيه ἀραμπιὲ, عرب دلنجه ἀρὰμπ ντιλιντζέ. Α᾽ραψ عرب ἀρὰμπ, ἀράπ.

Α᾽ργος ارجوز ἀρχέζ.

Α'ρμενία ارمني ولايتي — ἐρμενὶ βιλαετὶ, ارمنيه ἐρμενιέ. Η' μεγάλη Α'ρμενία ارمنيه كبري ἐρμενιὲ κὲμπρὰ, روم ولايت ارض βιλαέτῖ ἄρζῖ ρὲμ. Η' μικρὰ Α'ρμενία ارمنيه صغري ἐρμενιὲ σογρά. Α'ρμένος ارمني ἐρμενί. Α'ρμενιςὶ ارمنيجه ἐρμενιδζέ.

Α'ρτα ناردا ιαρντά.

Α'σία اشرق ولايتي μεσρὶκ βιλαετὶ, اسيا ἀσιὰ, اوته 'ὀτὲ γιακά. Α'σιανὸς اوته يقالو 'ὀτὲ γιακαλὲ. Η' μικρὰ Α'σία اناطولي ἀνατολὲ, كچوك اسيا κὲτζὲκ ἀσιά.

Α'σσυρία كوردستان κὲρντιςάν.

Αὐλῶνας اولونيه ὲλληνιά.

Α'φρικὴ افريقيه ἀφρικιὲ, مغرب μαγρὲμπ, ὁ Α'φρικανὸς مغربلو μαγρεμπλή.

B.

Βαβυλὼν بغداد μπαγντάντ. Βαβυλώνιος بغدادلو μπαγνταντλή.

Βαλτικὴ θάλασσα بحر بالطق μπάχρῖ μπαλτήκ.

Βελγικὴ فلمنك ولايتي φιλεμὲνκ βιλαετί.

Βενετία ونديك Βενεντίκ. Βενετζιάνος, Ε'νετὸς ونديكلو Βενεντικλί.

Βηθλεὲμ بيت اللحم μπεὶτὲλ-λέχμ.

Βιέννα بج μπὲτζ, ὁ Βιενέζος بجلو μπετζλί.

Βλαχία افلاق ἰφλὰκ, افلاق ولايتي ἰφλὰκ βιλαετὶ, وليخ قره κὰρὰ βλάχ. Βλάχος افلاقلو ἰφλακλή.

Βοημία چه, چك τζὲχ. Βοῆμος چكلو τζεχλί.

Βορυθένης اوزي صويي 'ὀζῖ συή.

Βόσπορος ὁ Θρακικὸς قره دكز بوغازي καρὰ ντενὶζ μπογαζή.

Βέδα Dfen بدون μπεντὲν, بودين μπεντίν.

Βικερέσιον بكرس μπεκρὲς.

Βελγαρία, ὁ Βέλγαρος بلغار μπελγάρ.

Γ.

Γάγγης ποτ. كنك γγὲνκ, γγενὲκ, κενὲκ.

Γαλλία فرنجه φραντζιὰ, فرانسز مملكتي φρανσὴζ μεμλεκετί. Γάλλος فرنجه φραντζιαλὲ, فرانسز φρανσὴζ.

Γιμπραλτὰρ جبل طارق δζεμπελ-ὰττὰρ, ὁ τὸ ςενὸν αὐτὲ بوغازي آمو ἢ آمو σίμπτε, ἢ σίττε μπογαζή.

Γένοα جنويز, جنوه δζενεβίζ.

Γερμανία نمچه ولايتي νεμτζὲ βιλαετί. Γερμανὸς نمچه νεμτζὲ, آلمان νεμσὲ, الامان ἀλαμάν.

Γεωργία كورجستان γγὲρδζιςάν. Γεωργιανὸς كورجي γγὲρδζί, چركس τζερκές.

Γόλος, Βόλος قولوز κολὲζ.

Γορδιαῖοι كرد κὲρντ.

Γραικία, Ε'λλὰς ولايتي روم ρὲμ βιλαετὶ, روم ايلي ρὲμ-ιλί. Γραικὸς روم ρὲμ, ὲρὲμ. Γραικιςὶ رومجه ὲρὲμδζε, رومجه ρεμιδζέ. Γραικικῷ τῷ τρόπῳ رومانه ρεμιανέ.

Δ.

Δαλματία دالماچيا νταλματζιά.

Δαμασκὸς شام شام σὰμ σὲριφ, شريف شام ντιμίσκ. Δαμασκηνὸς شاملو σὰμλή.

Δανιμάρκα دانيه مملكتي νανιὰ μεμλεκε-

τί. Δανιμαρκέζος دانيمارلو ντανιμαλή.
Δαρδανέλλια بوغاز حصارلري μπογάζ χισσαρλερί.
Δύναβις طونا τυνὰ, طونا صويي τυνὰ συή.
Δυρράχιον درلج ντιράζ.

E.

Ἑβραῖος, Ἰουδαῖος يهودي γεχυντί, جهود ζεχὺντ, ὁ χυδ. جهود τζὺφὺτ. Ὁ Ἰουδαϊκὸς νόμος عبراني ناموس νομὺς ἰμπρανή. Ἰουδαϊσμὸς يهوديه γεχυντιέ.
Ἑλβετία سويچري ولايتي σιβιτζερὶ βιλαετί.
Ἑλλὰς يونان γιυνὰν, ἰδὲ ὁ Γραικία. Ἕλλην يوناني γιυνανὴ, ἰδὲ ὁ Γραικός.
Ἑλλήσποντος كليبولي بوغازي γγελιμπολὶ μπογαζή.
Ἑρυθρὰ θάλασσα بحر القلزم μπαχρὺλκολζὺμ, كزل سويد σὺβὶντ ντενιζί.
Εὔριππος, Εὔβοια كري بوز ἐγγριμπόζ.
Εὐρώπη اوروپا ἀβρυπὰ, ὁ Εὐρωπαῖος اوروپالو ἀβρυπαλὴ, افرنج ἐφρένδζ.
Εὐφράτης ποτ. فرات φὺρὰτ, دفرات ῥαφίντ.
Ἔφεσος ايازلك ἀϊαζλὴκ, قوش اطاسي κὺσ ἀντασή.

Z.

Ζάκυνθος دمالي ζακλισά.

H.

Ἤπειρος ἰδὲ Ἀλβανία.
Ἡράκλεια اركلي ἐρεκλί.

Θ.

Θάσος طاشور ταστὺρ.
Θεσσαλία ياني γιανιὰ, ὁ Θετταλὸς يانيلو γιανιαλή.
Θεσσαλονίκη سلانك σελανίκ.
Θηβαῖς مصر صعيد σαϊὺντ μησή.

I.

Ἰάσιον ياش γιάσ.
Ἰεριχὼ اريحا شهري ἰὺρντὺν σεχρί.
Ἱερουσαλὴμ قدس شريف κὺντσὶ σερίφ, قدس مبارك κὺντσὶ μὺμπαρὲκ, اورشليم ἰὺρσὲλίμ, بيت المقدس μπεϊτὺλ-μὺκαντὲς. Ἱεροσολυμίτης قدسلي κὺντσλί.
Ἰκαρία N. اخركريه ἀχιρκιριά.
Ἰλλυρία اسلوبين ولايتي ἰσλὺμπὶν βιλαετί.
Ἰνδία هندستان χινντιστὰν, هند χίνντ. Ἰνδὸς هندي χινντί.
Ἰορδάνης π. اردن ἰὺρντὺν, هردم χερντέμ.
Ἰουδαία يهوديه γεχυντιὲ, ὁ Ἰουδαῖος ἰδὲ Ἑβραῖος.
Ἰρλανδία ايرلاندا ἰρλάντα.
Ἱσπανία اسپانيا ἰσπανία. Ἱσπανὸς اسپانيالو ἰσπανιαλὴ, اسپانيول ἐσπανιόλ.
Ἰσσὸς ἐν Κιλικίᾳ اياس ἐϊάς.
Ἰταλία ايطاليا τάλια. Ἰταλὸς طاليان τα-λιάν.
Ἰωάννινα يانيه γιανιά.

K.

Κάιρος القاهره ἀλκάχιρε, مصر μησή.
Καισάρεια قيصريه καϊσεριέ. Καισαρεὺς, ὁ ἐκ Καισαρείας قيصرلو καϊσερλί.
Καλλιόπολις كليبولي γγελιμπολί.
Κασπία θάλασσα بحر الخزر μπαχρὺλχαζὲρ.
Κάταρον قوتور κοτὺρ.
Καύκασος قاف κάφ.
Κεφαλληνία كفالونيا κεφαλυνιά.

Κίνα چين تزين, وماچين تزين ماتزين.
Κορδύδη قرطبه κορτυμπέ.
Κόρινθος كورنس κορινθίς.
Κόρσικα (Κύρνος) قورسقه κορσικά.
Κορφῶ, Κέρκυρα قورفو κόρφυ, كرفز κερφῶζ.
Κορφιάτης كرفزلو κορφῶζλή.
Κοτύαιον كوتاهيه κοταχιέ.
Κρήτη كريد, كريت, اكريت ἰγγρίτ, جزيره قنديه δζεζιρὲ καντιά.
Κρίμι (Χερσόνησος) قريم κηρήμ.
Κροατία خروات χηρβάτ, قروات κηρβάτ, خروات مملكتي χηρβὰτ μεμλεκετί, καὶ ὁ Κροάτης خرواتلو χηρβατλή, قرواتلو κηρβατλή.
Κύπρος قبرس κιμπρίς. Κύπριος قبرسلو κιμπρισλί.
Κυρήνη قيروان καϊρβὰν, καϊρεβάν.
Κωνσαντινούπολις اسلامبول ἰσαμπόλ, اسلامبول ἰσλαμπόλ, قسطنطينيه κοσαντινὲ, طليه بلده μπελιτέϊ ταϊμπέ. Κωνσαντινουπολίτης اسلامبوللو ἰσαμπολλό.
Κῶς اسلانكوي ἰσανκόϊ.

Λ.

Λακεδαίμων اسكي حصار ἐσκὶ χισάρ.
Λάρισσα يكي يرى γενὶ σεχέρ.
Λιμήν ليمان λιμιέ.
Λιβάνου ὄρος لبنان λεμπτάν.
Λιβύη ليغوريه λιφέρια.
Λιβύη لوبه ولايتي λεμπὲ βιλαετί.
Λόνδρα لوندره λοντρὰ, λεντρά.

Μ.

Μαγνησία ἐν Ἀνατολῇ حصار كوزل حصار κιγνεζὲλ χισάρ.
Μαϊώτις Λ. بحر ازاق μπάχρι ἀζάρ.
Μακεδονία ماكدون μακεντὸν, فليبه ولايتي φιλιμπὲ βιλαετί. Μακεδὼν فلبلي φιλιμπελί.
Μάλτα مالته μάλτα, ὁ μαλτέζος مالتلو μαλταλὴ, مالطه μαλτῆζ.
Μαρμαρᾶς (πρόποντις) مرمره كزي μερμερὲ ντενίζ.
Μαρόκκον مراكش μεραχεσέ.
Μαύρη θάλασσα قره كزي καρὰ ντενίζ.
Μαυριτανία, Βαρβαρία جزاير δζεζαϊρ, بربريه μπερμπεριὲ, ὁ Μαυριτανὸς جزايرلو δζεζαϊρλή.
Μεδίνη مدينه μεντινέ.
Μεθώνη مودون μετὸν.
Μέκκα مكه μεκκὲ, مكرمه μεκρεμέ, مكه μεκκέϊ.
Μεσόγειος θάλασσα اق كزي ἀκ ντενίζ.
Μεσοποταμία ديار بكر ντιὰρ μπεκὶρ, موصلان μεσηλάν.
Μηδία شروان σιρβὰν, بلاد الجبل μπλιάντελ-δζεμπὲλ, اذربيجان ἀζερμπεδζιάν. Μῆδος شروانلو σιρβανλή.
Μήλος كرملك ντεγιρμενλίκ.
Μιλάνου, Μεδιόλανα ميلانو μιλάνο.
Μίλητος بلاط μπαλάτ.
Μιτυλήνη مدلي μιντιλλί.
Μολδαυία بغدان μπογντάν. Μολδοβάνος بغدانلو μπογνταυλή.
Μονεμβασία مونمبه μενεφσὲ, مونكله μενεκσέ.
Μόχα, ἡ موسقو μοσκόβ.
Μπελιγράδ بلغراد μπελιγράντ.
Μωρέας, Πελοπόννησος مورو, μόρα. Μωραΐτης مورلو μοραλή.

N.

Ναζαρὲτ ناصرت νασιρέτ. Ναζαραῖος نصران νασρὰν, نصراني νασρανή.

Νάξος نكسة νακσιά.

Ναύπακτος ايڭبختي ἰνεμπαχτή.

Ναυπλία, Ἄργος انابولي ἀναμπολή.

Νεάπολις انابولي ἀνάμπολη.

Νεῖλος نيل νίλ.

Νεκρὰ θάλασσα لوط دكزي λὲτ ντενιζί.

Νέσρος ποτ. Τύρας صوري طورلا τυρλὰ σεΐ.

Νίκαια ازنيك ἰζνίκ. Νικαεὺς ازنيكلو ἰζνικλὲ.

Νικομηδία ازميد ἰζμίντ, ازنيكميد ἰζνικμίντ.

Νικόπολις نيكبولي νικεμπολή.

Νίσσι نيش νίσ.

Νίσυρος انجرلي ἰνδζιρλί.

Νυβία نوبه νὸμπέ.

Νυμιδία نارا νταρὰ, بلاد الجريد μπιλάντ-ηλ-δζερίντ.

Ντυλτζίνο اولكون ὲλκὸν.

O.

Ὄλυμπος كشيش طاغي κεσὶσ νταγή.

Οὐγγαρία مجار μαδζιὰρ, انكروس 'ὲνγγὲρὲς. Οὔγγρος مجارلو μαδζιαρλὴ, مجار μαδζιὰρ, انكروسلو 'ὲνγγὲρὲσλὲ.

Π.

Παλαιστίνη فلسطين φιλεσίν.

Παρθία خراسان χηρασὰν, ايران وتران ἰρανὲ τὲράν.

Παρίσι پاريز παρίζ.

Πάρος پاره μπαρέ.

Πάτμος پاطمون μπατνὸν.

Περσία عجم ἀδζὲμ, عجمستان ἀδζεμισὰν,

عجم مملكتي ἀδζὲμ μεμλεκετί. Ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας ملك شاه σὰχ. Πέρσης عجم ἀδζὲμ, پارسي παρσί, قزل باش κηζὶλ μπάσ. Περσισὶ فارسي φαρσί. Ὁ Περσικὸς κόλπος هرمز كورفزي χὲρμὲζ κορφὲζί.

Πετρὲπολις پترمبورق πετρεμπὲρκ.

Πολωνία مملكتي لاه λὲχ μεμλεκετί, لاه λὲχ. Πολωνέζος لهلو λεχλὲ, لاه λὲχ.

Πορτυγαλλία پورتوقال παρτυκάλ.

Πρῦσα بروسه μπρὲσα.

Πρυσσία پروسيا πρυσιά.

Ρ.

Ῥαγῦζα دوبره وندیك ντομπρὲ-βεντίκ.

Ῥόδος رودوس, رودوس ῥοντός.

Ῥοδοσὸς رودوسجك ῥοντοσδζίκ, تكر طاغي τεκὶρ νταγή.

Ῥοσέττη راشت ῥασὶντ.

Ῥώμη روما ῥὲμα, ῥόμα, ريم ῥὶμ, καὶ χυδ. قزل الما κηζὶλ ἀλμά. Ῥωμαῖος رومالو ῥεμαλὴ, رومي ῥεμὶ, καὶ οἱ Ῥωμάνοι روميان ῥεμιὰν, روم خلقي ῥὲμ χαλκή.

Ῥωσσία اوروس ὲρὲς, روس ῥὲς, روسيا ῥεσιὰ, καὶ Ῥῶσσος موسقو μασκὸβ, موسقولو μασκοβλὲ.

Σ.

Σαμοθράκη كرمان σαμαντρέκ.

Σάμος سومو σαμὲς, صوصام σεσάμ.

Σβεκία اسوج ἰσβέτζ.

Σερβία صرف σὴρφ, لاز ولايتي λὰζ βιλαετί, καὶ Σέρβος صرف σὴρφ.

Σηεὸς بوغاز حصاري μπογὰζ χισαρή.

Σιδὼν صيدا σαΐντ, صيدا σαϊντά.

Σικελία چچلیه τζιτζίλια.

Σινᾶ ὄρος طور طاغي τὲρ νταγὴ, لیم طور τὲρ σινὰ, زبیر ζεμπίρ.

Σκοτία چیا شوتچه σκότζια.

Σκέταρι اسکودار ἰσκοντάρ.

Σκυθία مملکتي تاتار τατὰρ μεμλεκετί.

Σκύρος شکري σκιρί.

Σμύρνη ازمیر ἰζμὶρ, ἢ Σμυρναῖος ازمیرلو ἰζμιρλί.

Σόδομα سدوم σεντὲμ, لوط شهري λὲτ σεχρί.

Σοὲζ, Ἀσινόη سویس σὲβείς.

Σῶσα شوشه σὲστὲρ.

Συληβρία سلوري σιλιβρί.

Συρία شام ولایتي σὰμ βιλαετί. Σύρος شامي σαμὶ, شریان σὲριάν.

Σωζόπολις سوزبولي σεζεμπολί.

Τ.

Ταταρία ἰδὲ Σκυθία.

Τένεδος اطاسي μποζτζιὰ ἀντασή.

Τζερίγο, Κύθηρα چوغه τζιοκά.

Τῆνος تینوس ἰσενιτίλ.

Τίγρις Π. دجله ντεζλὲ, ντιζλέ.

Τερκία عثمانلو ولایتي ὀσμανλὴ βιλαετί, ترکلك τὲρκλὶκ, مملکتي ترك τὲρκ μεμλεκετί.

Τερκισμὸς ترکلك τὲρκλὶκ, روزنامه ρὲζεανά.

Τερκομανία ترکمن ولایتي τὲρκμὲν βιλαετὶ ترکستان τὲρκισὰν, ἢ ὁ Τερκομάνης ترکمان τὲρκμάν.

Τὲρκος عثمانلو ὀσμανλὴ, ترك τὲρκ. Τέρκικα ترکچه τὲρκτζὲ, دلنجه ترك τὲρκ ντιλινζέ. Τὸ ἔθνος τῶν Τέρκων, οἱ Ὀθωμανοὶ ترك ملتي τὲρκ μιλετὶ, عثمانیان ὀσμανιὰν, عثمانلولر ὀσμανλὲλέρ.

Τρανσιλβανία اردل ἐρντὲλ, اردل مملکتي ولایتي ἐρντὲλ μεμλεκετὶ, βιλαετί.

Τραπεζοῦς طرابزان τραμποζὰν.

Τριέσι ترییست τεργεσέ.

Τρίπολις طرابلوس τραμπλὲς.

Τρωὰς, ἡ اسکي استانبول ἐσκὶ ἰσαμπὸλ, تماشالق τεμασαλὴκ. Τρωαδίτης اسکی استانبوللو ἐσκὶ ἰσαμπολλὲ.

Τύρος, ἡ صور σὲρ.

Υ.

Ὑκρανία قزاق ولایتي καζὰκ βιλαετὶ, اقراینه ὑκραϊνά.

Ὑρκανία طبرستان ταμπεριστὰν.

Φ.

Φιλιππόπολις فلیبه φιλιμπέ.

Φλωρεντία فیورنچه φιορέντζα.

Φοινικία پونیقیا πονικὰ, غور γὰβρ, γὲρ.

Χ.

Χαλδαία عراك عرب ἰσὰκ ἀρὲμπ.

Χαλκηδὼν قاضي کوي καντὴ κὸϊ.

Χίος ساقز ساکیز. Χῖος ساقزلو σακιζλή.

Ω.

Ὠκεανὸς بحر محیط μπάχρὶ μεχὶντ — ἰνδικὸς بحر اخضر μπάχρὶ ἀχζὲρ.

Ὀνόματα τινὰ κύρια ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν.

Ἄβελ هابل χαμπέλ.

Ἀβραὰμ ابراهيم ἰμπραχίμ, καὶ ἐπὶ Χριστιανῶν ἢ Ἑβραίων ابرام ἀμπράμ. Ὁ πατριάρχης Ἀβραὰμ خليل χαλίλ.

Ἀδὰμ ادم ἀντὲμ, ἀντάμ.

Ἀλέξανδρος اسكندر ἰσκεντὲρ, الكسندر ἀλεκσανντέρ. Ὁ μέγας Ἀλέξανδρος اسكندر ذو القرنين ἰσκεντὲρ ζελ-καρνεὶν, اسكندر رومي ἰσκεντέρὶ ρομή.

Ἄννα حنّة χάννα.

Ἀριστοτέλης ارسطو ἀρισὰ, ارسطوطاليس ἀρισταλίς.

Ἀρταξέρξης اردشير ἀρντεσὶρ.

Ἀρχιμήδης ارشميدس ἐριστμιντέσ.

Γαβριὴλ جبرائيل ζιαμπραὴλ, ὁ δὲ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ λέγεται καὶ روح الله ρὺχελλὰχ, روح ρὺχ.

Γαληνὸς جالينوس ζιαλινός.

Γεώργιος يورو γιερὸ, يورك γὺεργ, يوركي γὺεργὶ, كرك γγὺρκ, كركي γγὺρκί. Ὁ ἅγιος Γεώργιος جرجس ζερζὶς, خضر χηζὴρ, καὶ ἡ ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Γεωργίου خضر الله χηζὴρ ἐλλέζ.

Δανιὴλ دانيال νταναὴλ.

Δαρεῖος دارا νταρὰ, داراب νταράμπ.

Δαυὶδ, داود, داود νταὺντ, νταβὺντ. Ὁ προφητάναξ Δαυὶδ داود پيغمبر νταβὺντ πεϊγαμπέρ.

Ἐζεκιὴλ حزقيل χηζκὴλ.

Ἑλένη حليني χελινά.

Εὔα حوّي, حوّا χεββὰ, χεβά.

Εὐκλείδης اقليدس ἐκλιντὲς.

Ζαχαρίας زكريا ζεκεριὰ, زكري ζεκερί.

Ζωροάστρης زرادشت ζεραντὲσ̈τ, ζεραντὲσ̈τ.

Ἠλίας الياس ἰλιάς.

Ἡράκλειος هرقل χηρκὴλ, χιράκλ.

Ἡρακλῆς مكّة ρὺσέμ.

Ἡσαΐας اشعيا ἐσαϊὰ, اشعيا ἐσαϊά.

Ἰάκωβος, Ἰακὼβ يعقوب γιακὺμπ. Οἱ ἡγοὶ τοῦ πατριάρχου Ἰακὼβ باط اسپات ἐσπάτ. Ἰακωβίτης يعقوبي γιακυμπί.

Ἱερεμίας ارميا ἐρμιά.

Ἰησοῦς عيسى ἰσὰ, حضرت عيسى χαζρὲτὶ ἰσὰ, قال الله καλὺλ-λὰχ, ابيل الابيلين ἐμπίλὺλ-εμπιλίνε, طارم چارم μεσνὲντ νισὶνὶ ταρὶμ τζιαρίμ.

Ἰουστιανὸς استن يانوش ἴσσὺν-γιανόσ.

Ἰουστῖνος استينوس ἴσσὺνὸς, καὶ ἴσσὺν.

Ἱπποκράτης بقراط μπυκράτ.

Ἰσαὰκ اسحاق ἰσχάκ.

Ἰσμαὴλ اسمعيل ἰσμαὴλ.

Ἰσραὴλ اسرايل ἰσραὴλ, اسراين ἰσραὴν. Οἱ Ἰσραηλῖται بني اسرايل μπενὶ ἰσραὴλ.

Ἰωάννης يانى γιανὴ, يانو γιανό, يوهان γιοχὰν, جوان ζὺβάν. Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς, ὁ πρόδρομος سيّدنا يحيى, الحصور ἐλ-χασὺρ.

Ἰὼβ ايّوب ἐϊὺμπ.

Ἰωνᾶς يونس γιονὸς, γιονίς. Ὁ προφήτης Ἰω-

νᾶς λέγεται ὑ ذوالنون ζυν.νύν.

Ἰωσὴφ يوسف γιυσύφ. Ὁ πατριάρχης Ἰωσὴφ λέγεται ὑ صدّيق σιωττήκ. Ὁ δὲ πάγκαλος Ἰωσὴφ λέγεται يوسف ثاني γιυσὺφ σανή.

Κάϊν قابل κάμπιλ.

Κωνσαντῖνος قسطنطين κοσαντίν.

Λάζαρος لاز λὰζ, καὶ ὁ ἐκ νεκρῶν ἐγερθεὶς عازر ἀζέρ.

Λευκᾶς لوقا λευκά.

Μαρία ماريا μαριὰ, καὶ ἡ παναγία حضرت مريم χαζρέτῖ μεργὲμ, انا مريم μεργὲμ ἀνά.

Μάρκος مارقو μάρκο.

Ματθαῖος متّي μεττά.

Μιχαὴλ ميكال μιχάλ — ὁ ἀρχάγγελος ميكائيل μικαὴλ, پشتر πεστὲρ, تشتي τεστί.

Μωάμεθ محمّد μοχαμμὲντ, χυδ. μεχμέτ. Μωάμεθ ὁ προφήτης τῶν Μωαμεθανῶν λέγεται حضرت محمّد χαζρέτῖ μυχαμμὲντ, κτ.

Μωϋσῆς موسي μυσά.

Παῦλος بولوس, بولس μπὲλὲς, παυλές.

Πλάτων افلاطون ἐφλατὲν. Ὁ θεῖος Πλάτων افلاطون الهي ἐφλατὲν ἰλαχί.

Πτολεμαῖος بطليوس μπατλεμιός.

Πυθαγόρας فيثاغورث φιθαγόρας.

Σίμων پطرس σὲμὲν.

Σολομὼν سليمان σὲλεϊμὰν.

Ταμηρλάνης تمرلنك ταμερλὲνκ, تيمور τιμὲρ.

Ὑστάσπης كشتاسب γγὲστάσπ.

Φίλιππος فيلغوس φεϊλεφὲς.

Χοσρόης خسرو χοσρὲὲ, كسري κισρά.

Χριστὸς مسيح μεσίχ, كرستوس κιριστός. Χριστιανισμὸς خرستيانلق χιριστιανλήκ. Χριστιανὸς خرستيان χιριστιὰν, قرستيان κιριστιὰν, نصراني νασρανὴ, عيسوي ἰσεβί, مسيحي μεσιχί. Τὸ ἔθνος τῶν Χριστιανῶν ملّت عيسوية, مسيحية μελὲτῖ ἰσεβιὲ, ἢ μεσιχιέ. Οἱ Χριστιανοὶ نصارا, نصاري νασαρά.

Περὶ χρονολογίας Μωαμεθανῶν.

Οἱ Μωαμεθανοὶ χρονολογοῦσιν ἀπὸ τῆς φυγῆς τοῦ Μωάμεθ ἐκ Μέκκας εἰς Μεδίνην, ἡ ὁποία συνέβη τῇ ά. τοῦ μηνὸς Μυχαρρὲμ, ἤτοι τῇ ιέ. Ἰουλίου ἐν ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ 622. Ὁ χρόνος τῶν Μωαμεθανῶν εἶναι σεληνιακὸς, ὑ περιέχει 354 ἡμέρας, 8 ὥρας, 48′, 33″, ἤγουν 10 ἡμ. 21 ὥρ. 11′, 27″ ὀλιγώτερον παρὰ τὸν ἐδικόν μας χρόνον, εἰς τρόπον ὥστε 33 χρόνοι καθ' ἡμᾶς ἀποτελοῦν 34 σεληνιακοὺς χρόνους, 4 ἡμ. 18 ὥρ. 29′. Εἰς διάστημα τριάκοντα χρόνων παρεκείρεται ἑνδεκάκις ἕνας χρόνος εἰς τὸν τελευταῖον μῆνα, ἤγουν εἰς τὸν 2. 5. 7. 10. 13. 15. 18. 21. 24. 26 ὑ 29 χρόνον κάθε τριάκοντα χρόνων. Ὅθεν ἐὰν διαιρέσωμεν ἕνα χρόνον οἱον-

δήποτε τῆς χρονολογίας τῶν Μωαμεθανῶν μὲ 30, ϗ τὸ ἐναπολειφθὲν εἶναι εἷς ἐκ τῶν σημειωθέντων ἕνδεκα χρόνων, ἐκεῖνος ὁ χρόνος εἶναι Βίσεκτος (1).

Οἱ μῆνες τῶν Μωαμεθανῶν εἶναι οἱ ἀκόλουθοι.

ἡμ.			ἡμ.		
30	محرّم	μεχαρρέμ.	30	رجب	ρεδζέμπ.
29	صفّر	σαφφέρ.	29	شعبان	σαμπάν.
30	ربيع الاوّل	ρεμπιυλ-ἔββελ.	30	رمضان	ραμαζάν.
29	ربيع الاخر	ρεμπιυλ-ἄχιρ.	29	شوال	σεβάλ.
30	جمادي الاوّل	δζεμαζιυλ-ἔββελ.	30	ذي القعده	ζιλκαντέ.
29	جمادي الاخر	δζεμαζιυλ-ἄχιρ.	29	ذي الحجه	ζιλχιδζέ.

(1) Διὰ νὰ εὕρῃ τις, δοθέντος ἑνὸς χρόνου Μωαμεθανικοῦ οἱουδήποτε, τὸν ἀναλογοῦντα χρόνον καθ' ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς, ἂς προσθέσῃ εἰς τὸν δοθέντα χρόνον 621, ϗ ἐκ τοῦ κεφαλαίου ἂς ἀφαιρέσῃ τὸ παραγόμενον πηλίκον ἐκ τοῦ δοθέντος χρόνου διαιρεμένου διὰ τοῦ 33, ϗ τὸ ἐναπολειφθὲν θέλει εἶναι ὁ ζητούμενος χρόνος. Δεδόσθω π. χ. ὁ 656 Σελληνιακὸς χρόνος παρὰ Μωαμεθανοῖς. Διὰ νὰ εὕρωμεν λοιπὸν τὸν ἀναλογοῦντα χρόνον παρὰ Χριστιανοῖς, προσθέττομεν 621 εἰς τὸν 656 ἀριθμὸν, ϗ ἐκ τοῦ συμποσουμένου 1277 ἀφαιροῦμεν τὸ πηλίκον 19, παραγόμενον ἐκ τοῦ 656 διαιρεμένου διὰ τοῦ 33, ϗ ὁ ἐναπολειφθεὶς ἀριθμὸς 1258 εἶναι ὁ ζητούμενος χρόνος. Εἰδὲ ϗ, δοθέντος ἑνὸς χρόνου οἱουδήποτε τῶν Χριστιανῶν, ζητεῖται ὁ ἀνάλογος Μωαμεθανικὸς χρόνος, ἀφαιροῦμεν 621 ἀπὸ τὸν δοθέντα ἀριθμὸν, ϗ εἰς τὸ ἐναπολειφθὲν προσθέττομεν τὸ πηλίκον τὸ ἐκ τοῦ ἐναπολειφθέντος διὰ τοῦ 33 παραγόμενον, ϗ τὸ κεφάλαιον ἔσται ὁ ζητούμενος χρόνος. Δεδόσθω π. χ. ὁ 1258 χρόνος τῶν Χριστιανῶν. Διὰ νὰ εὕρωμεν τὸν ἀνάλογον χρόνον τῶν Μωαμεθανῶν, ἀφαιροῦμεν ἐκ τοῦ 1258 τὸ 621, ϗ τὸ ἐναπολειπόμενον 637 διαιρούμενον διὰ τοῦ 33, παρέχει πηλίκον 19, τοῦ ὁποίου προσιθεμένου εἰς τὸν ἴδιον ἀριθμὸν 637, συμποσοῦται ὁ ἀριθμὸς 656, ὁ ζητούμενος χρόνος. Σημείωσαι δὲ, ὅτι αὕτη ἡ μέθοδος, διὰ τὴν ἀνωμαλίαν τῶν Σελληνιακῶν ἐνιαυτῶν, οἱ ὁποῖοι ἀρχινοῦν ποτὲ μὲν εἰς τοῦτον, ποτὲ δὲ εἰς ἄλλον καιρὸν, δὲν εἶναι ἀκριβὴς, πλὴν ἡ ἀπάτη θέλει εἶναι ὀλίγων τινῶν μηνῶν μόνον. Ἔξω δὲ πρὸς εὐκολωτέραν ἐπιθεώρησιν ὁ ἀκόλουθος πίναξ τῶν δεκάδων τῶν χρόνων τῶν Χριστιανῶν ϗ Μωαμεθανῶν.

Πίναξ παραβολικὸς τῆς ἡμετέρας τῶν Χριστιανῶν χρονολογίας, ϗ τῆς Ἑγείρας, ἤτοι χρονολογίας τῶν Μωαμεθανῶν (تاريخ هجري).

ἀ. χ.	Ἑγ.		ἡμ.	ἀ. χ.	Ἑγ.		ἡμ.	ἀ. χ.	Ἑγ.		ἡμ.	ἀ. χ.	Ἑγ.		ἡμ.
622	1	Ἰουλ.	15	700	81	Φεβρ.	25	780	164	Σεπτ.	5	860	246	Μαρτ.	27
630	9	Ἀπρ.	19	710	92	Ὀκτ.	28	790	174	Μαΐ.	19	870	257	Νοε.	28
640	19	Ἰαν.	1	720	102	Ἰουλ.	11	800	184	Ἰαν.	31	880	267	Αὐγ.	11
650	30	Σεπτ.	3	730	112	Μαρτ.	25	810	195	Ὀκτ.	3	890	277	Ἀπρ.	24
660	40	Μαΐ.	16	740	123	Νοε.	25	820	205	Ἰουν.	16	900	287	Ἰαν.	6
670	50	Ἰαν.	28	750	133	Αὐγ.	8	830	215	Φεβρ.	27	910	298	Σεπτ.	8
680	61	Σεπτ.	30	760	143	Ἀπρ.	21	840	226	Ὀκτ.	31	920	308	Μαΐ.	22
690	71	Ἰαν.	14	770	154	Δεκ.	23	850	236	Ἰουλ.	14	930	318	Φεβρ.	2

ἀ. χ.	Ἐ γ.		ἡμ.
940	329	Ὀκτ.	5
950	339	Ἰαν.	19
960	349	Μαρτ.	2
970	360	Νοε.	3
980	370	Ἰβλ.	16
990	380	Μαρτ.	30
1000	391	Νοε.	30
1010	401	Αὐγ.	14
1020	411	Ἀπρ.	26
1030	421	Ἰαν.	8
1040	432	Σεπτ.	10
1050	442	Μαϊ.	25
1060	452	Φεβρ.	5
1070	463	Ὀκτ.	8
1080	473	Ἰαν.	21
1090	483	Μαρτ.	5
1100	494	Νοε.	5
1110	504	Ἰβλ.	19
1120	514	Ἀπρ.	1
1130	525	Δεκ.	3
1140	535	Αὐγ.	16
1150	545	Ἀπρ.	29
1160	555	Ἰαν.	11
1170	566	Σεπτ.	13
1180	576	Μαϊ.	27
1190	586	Φεβρ.	8
1200	597	Ὀκτ.	11
1210	607	Ἰαν.	24
1220	617	Μαρτ.	7
1230	628	Νοε.	8
1240	638	Ἰβλ.	22
1250	648	Ἀπρ.	4
1260	659	Δεκ.	5
1270	669	Αὐγ.	19
1280	679	Μαϊ.	2
1290	689	Ἰαν.	13
1300	700	Σεπτ.	15
1310	710	Μαϊ.	30
1320	720	Φεβρ.	11
1330	731	Ὀκτ.	14
1340	741	Ἰαν.	26
1350	751	Μαρτ.	10
1360	762	Νοε.	10
1370	772	Ἰβλ.	25
1380	782	Ἀπρ.	6
1390	793	Δεκ.	8
1400	803	Αὐγ.	21
1410	813	Μαϊ.	5

ἀ. χ.	Ἐ γ.		ἡμ.
1420	823	Ἰαν.	16
1430	834	Σεπτ.	18
1440	844	Ἰαν.	1
1450	854	Φεβρ.	13
1460	865	Ὀκτ.	16
1470	875	Ἰαν.	29
1480	885	Μαρτ.	12
1490	896	Νοε.	13
1500	906	Ἰβλ.	27
1510	916	Ἀπρ.	10
1520	927	Δεκ.	11
1530	937	Αὐγ.	24
1540	947	Μαϊ.	7
1550	957	Ἰαν.	19
1560	968	Σεπτ.	21
1570	978	Ἰαν.	4
1580	988	Φεβρ.	16
1590	999	Ὀκτ.	19
1600	1009	Ἰβλ.	2
1610	1019	Μαρτ.	15
1620	1030	Νοε.	15
1630	1040	Ἰβλ.	30
1640	1050	Ἀπρ.	12
1650	1061	Δεκ.	14
1660	1071	Αὐγ.	26
1670	1081	Μαϊ.	10
1680	1091	Ἰαν.	22
1690	1102	Σεπτ.	24
1700	1112	Ἰαν.	6
1710	1122	Φεβρ.	28
1720	1133	Ὀκτ.	21
1730	1143	Ἰβλ.	5
1740	1153	Μαρτ.	17
1750	1164	Νοε.	18
1760	1174	Αὐγ.	31
1770	1184	Ἀπρ.	15
1780	1194	Δεκ.	16
1790	1205	Αὐγ.	29
1800	1215	Μαϊ.	11
1801	1216	Μαϊ.	1
1802	1217	Ἀπρ.	21
1803	1218	Ἀπρ.	9
1804	1219	Μαρτ.	28
1805	1220	Μαρτ.	18
1806	1221	Μαρτ.	7
1807	1222	Φεβρ.	25
1808	1223	Φεβρ.	14
1809	1224	Φεβρ.	3

ἀ. χ.	Ἐ γ.		ἡμ.
1810	1225	Ἰαν.	24
1811	1226	Ἰαν.	14
1812	1227	Ἰαν.	1
1813	1228	Δεκ.	21
1813	1229	Δεκ.	10
1814	1230	Νοε.	30
1815	1231	Νοε.	19
1816	1232	Νοε.	7
1817	1233	Ὀκτ.	28
1818	1234	Ὀκτ.	17
1819	1235	Ὀκτ.	6
1820	1236	Σεπτ.	25
1821	1237	Σεπτ.	14
1822	1238	Σεπτ.	4
1823	1239	Αὐγ.	24
1824	1240	Αὐγ.	12
1825	1241	Αὐγ.	2
1826	1242	Ἰβλ.	22
1827	1243	Ἰβλ.	11
1828	1244	Ἰαν.	30
1829	1245	Ἰαν.	19
1830	1246	Ἰαν.	9
1831	1247	Μαϊ.	29
1832	1248	Μαϊ.	17
1833	1249	Μαϊ.	7
1834	1250	Ἀπρ.	26
1835	1251	Ἀπρ.	15
1836	1252	Ἀπρ.	4
1837	1253	Μαρτ.	24
1838	1254	Μαρτ.	13
1839	1255	Μαρτ.	3
1840	1256	Φεβρ.	20
1841	1257	Φεβρ.	9
1842	1258	Ἰαν.	29
1843	1259	Ἰαν.	18
1844	1260	Ἰαν.	7
1845	1261	Δεκ.	27
1845	1262	Δεκ.	16
1846	1263	Δεκ.	6
1847	1264	Νοε.	25
1848	1265	Νοε.	13
1849	1266	Νοε.	3
1850	1267	Ὀκτ.	23
1851	1268	Ὀκτ.	13
1852	1269	Ὀκτ.	1
1853	1270	Σεπτ.	20
1854	1271	Σεπτ.	10
1855	1272	Αὐγ.	30

ἀ. χ.	Ἐ γ.		ἡμ.
1856	1273	Αὐγ.	18
1857	1274	Αὐγ.	8
1858	1275	Ἰβλ.	28
1859	1276	Ἰβλ.	18
1860	1277	Ἰβλ.	6
1861	1278	Ἰαν.	25
1862	1279	Ἰαν.	15
[illegible]	1280	Ἰαν.	4
1864	1281	Μαϊ.	23
1865	1282	Μαϊ.	13
1866	1283	Μαϊ.	2
1867	1284	Ἀπρ.	21
1868	1285	Ἀπρ.	10
1869	1286	Μαρτ.	30
1870	1287	Μαρτ.	20
1871	1288	Μαρτ.	9
1872	1289	Φεβρ.	25
1873	1290	Φεβρ.	15
1874	1291	Φεβρ.	4
1875	1292	Ἰαν.	24
1876	1293	Ἰαν.	13
1877	1294	Ἰαν.	2
1878	1295	Φεβρ.	22
1878	1296	Φεβρ.	12
1879	1297	Φεβρ.	1
1880	1298	Νοε.	20
1881	1299	Νοε.	9
1882	1300	Ὀκτ.	29
1883	1301	Ὀκτ.	19
1884	1302	Ὀκτ.	7
1885	1303	Σεπτ.	26
1886	1304	Σεπτ.	16
1887	1305	Σεπτ.	5
1888	1306	Αὐγ.	25
1889	1307	Αὐγ.	14
1890	1308	Αὐγ.	3
1891	1309	Ἰβλ.	24
1892	1310	Ἰβλ.	12
1893	1311	Ἰβλ.	1
1894	1312	Ἰαν.	21
1895	1313	Ἰαν.	10
1896	1314	Μαϊ.	29
1897	1315	Μαϊ.	19
1898	1316	Μαϊ.	8
1899	1317	Ἀπρ.	28
1900	1318	Ἀπρ.	16

§. 1. Ἀπολελυμένα ἀριθμητικά.

1	ι	ἕνα	بر	μπίρ.
2	ϊ	δύο	ايكي	ικί.
3	ϊ	τρία	اوچ	''ϋτζ.
4	ϊ	τέσσαρα	دورت	ντϋρτ.
5	ο	πέντε	بش	μπέϋ.
6	ϟ	ἓξ	التي	ἀλτή.
7	ϛ	ἑπτὰ	يدي	γεντί.
8	ϡ	ὀκτὼ	سكز	σεκίζ.
9	ϡ	ἐννέα	طوقوز	ντοκϋζ.
10	ι,	δέκα	اون	ὄν.
11	ι ι	ἕνδεκα	اون بر	ὂν μπίρ.
12	ι ϊ	δώδεκα	اون ايكي	ὄν ικί.
13	ι ϊ	δεκατρία	اون اوچ	ὂν ''ϋτζ.
14	ι ϊ	δεκατέσσαρα	اون دورت	ὂν ντϋρτ.
15	ι ο	δεκαπέντε	اون بش	ὂν μπέϋ.
16	ι ϟ	δεκαὲξ	اون التي	ὂν ἀλτή.
17	ι ϛ	δεκαεπτὰ	اون يدي	ὂν γεντί.
18	ι ϡ	δεκαοκτὼ	اون سكز	ὂν σεκίζ.
19	ι ϡ	δεκαεννέα	اون طوقوز	ὂν ντοκϋζ.
20	ϊ,	εἴκοσι	يكرمي	ἰγιρμί.
21	ϊ ι	εἰκοσιὲν	يكرمي بر	ἰγιρμὶ μπίρ.
22	ϊ ϊ	εἰκοσιδύο	يكرمي ايكي	ἰγιρμὶ ἰκί.
30	ϊ,	τριάντα	اوتز	ὀτϋζ.
40	ϛ,	σαράντα	قرق	κήρκ.
50	ο,	πεντῆντα	اللي	ἐλλί.
60	ϟ,	ἑξῆντα	التمش	ἀλτμήϋ.
70	ϛ,	ἑβδομῆντα	يتمش	γετμίϋ.
80	ϡ,	ὀγδοῆντα	سكسان	σεκσέν.
90	ϡ,	ἐννενῆντα	طوقسان	ντοκσάν.
100	ι, ,	ἑκατὸν	يوز	γϋζ.

Διακόσια يوز ايكي ικὶ γϋζ. Τριακόσια يوز اوچ ''ϋτζ γϋζ. Τετρακόσια يوز دورت ντϋρτ γϋζ. Πεντακόσια يوز بش μπέϋ γϋζ. Ἑξακόσια يوز التي ἀλτὴ γϋζ. Ἑπτακόσια يوز يدي γεντὶ γϋζ. Ὀκτακόσια يوز سكز σεκὶζ γϋζ. Ἐννεακόσια يوز طوقوز ντοκϋζ γϋζ. Χίλια بيك μπίν. Δέκα χιλιάδες اون بيك ὂν μπίν.

ἕνα μιλλιῦνι	اون كره يوز بيك ὂν κερρὲ γϋζ μπὶν, ἢ اون يوك ὂν γϋκ.
δύο μιλλιῦνια	يكرمي كره يوز بيك ἰγιρμὶ κερρὲ γϋζ μπὶν, ἢ يكرمي يوك ἰγιρμὶ γϋκ.

§. 2. Τακτικὰ ἀριθμητικά.

Πρῶτος برنجي μπιρινδζί. Δεύτερος ايكنجي ικινδζί. Τρίτος اوچنجي ''ϋτζϋνδζϋ. Τέταρτος دورنجي ντϋρτϋνδζϋ. Πέμπτος بشنجي μπεσινδζί. Ἕκτος التنجي ἀλτινδζή. Ἕβδομος يدنجي γεντινδζί. Ὄγδοος سكزنجي σεκιζινδζί. Ἔννατος طوقزنجي ντοκϋζϋνδζϋ. Δέκατος اونجي ὂν ὀνϋνδζϋ. Ἑνδέκατος اون برنجي ὂν μπιρινδζί. Δωδέκατος اون ايكنجي ὂν ικινδζί. Δέκατος τρίτος اون اوچنجي ὂν ''ϋτζϋνδζϋ κτ. Εἰκοσὸς يكرمنجي ἰγιρμινδζί. Τριακοσὸς اوتزنجي ὀτϋζϋνδζϋ. Τεσσαρακοσὸς قرقنجي κηρκινδζή. Πεντηκοσὸς اللنجي ἐλλινδζί. Ἑξηκοσὸς التمشنجي ἀλτμισινδζή. Ἑβδομηκοσὸς يتمشنجي γετμισινδζί. Ὀγδοηκοσὸς سكسانجي σεκσενινδζί. Ἐννενηκοσὸς طوقسانجي ντοκσανινδζή. Ἑκατοσὸς يوزنجي γϋζϋνδζϋ. Ἑκατοσὸς πρῶτος يوز برنجي γϋζ μπιρινδζί, κτ. Διακοσιοσὸς يوز ايكي يوزنجي ικὶ γϋζϋνδζϋ. Τριακοσιοσὸς يوز اوچ يوزنجي ''ϋτζ γϋζϋνδζϋ. Τετρακοσιοσὸς يوز دورت يوزنجي ντϋρτ γϋζϋνδζϋ, κτ. Χιλιοσὸς بيكنجي μπινδζί.

VERIFICAT 2007
VERIFICAT 2017
BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
VERIFICAT 1987